

ICI ICI

فهرست بهجة الفتاوى

٠٠٣ المسائل المتعلقة بالاعتقادات
٠٠٥ كتاب الطهارات باب الوضوء
٠٠٦ باب الغسل
٠٠٧ باب المياه
٠٠٨ باب التيمم
٠٠٨ باب المسح على الخفين
٠٠٩ باب فى اعيان النجسة واحكامها
٠١٢ فصل فى الاستنجاء
٠١٢ كتاب الصلوة
٠١٣ باب الاذان
٠١٤ باب شروط الصلوة
٠١٤ باب صفة الصلوة
٠١٥ باب الامامة
٠١٧ باب مايفسد الصلوة
٠٢٠ باب مايكره فى الصلوة
٠٢١ باب النوافل
٠٢٢ باب قضاء الفوائت
٠٢٢ باب فى سجدة السهو
٠٢٣ باب فى سجدة التلاوة
٠٢٣ باب فى صلوة المسافر
٠٢٥ باب الصلوة فى السفينة
٠٢٥ باب فى صلوة الاخرس والمريض
٠٢٦ باب فى صلوة الجمعة
٠٢٧ باب فى صلوة العيدين
٠٢٧ باب فى احكام الجنائز
٠٣٠ باب الشهيد
٠٣٠ كتاب الزكوة
٠٣١ باب المصرف
٠٣٣ باب العشر
٠٣٦ باب الخراج
٠٣٧ باب صدقة الفطر
٠٣٧ كتاب الصوم فصل فيما يفسد
٠٣٧ فصل فيما يوجب القضاء
٠٣٩ فصل فيما يوجب الكفارة وفيما لا
٠٤١ فصل فيما يبيح افطار الصوم
٠٤٢ باب اعتكاف
٠٤٢ كتاب الحج
٠٤٤ فصل فى الجنايات فى الحج
٠٤٦ باب الحج عن الغير
٠٤٩ كتاب النكاح
٠٥٢ باب المحرمات
٠٥٥ باب الاولياء وفيه نوع آخر
٠٥٧ باب الاكفاء
٠٥٩ فصل فى نكاح الوكيل
٠٦٠ فصل فى نكاح الفضولى
٠٦١ باب فى خيار البلوغ والعتق
٠٦٢ باب فى نكاح الرقيق
٠٦٣ فصل فى نكاح الكافر
٠٦٥ باب المهر وفيه نوع آخر
٠٦٩ نوع فى الاختلاف فى الجهاز
٠٦٩ نوع فى الاختلاف فى متاع البيت
٠٧٠ فصل فيما للزوج والزوجة ومالا
٠٧٢ فصل فى القسم
٠٧٢ مسائل شتى فى النكاح
٠٧٥ كتاب الرضاع
٠٧٩ كتاب الطلاق باب مايقع به
٠٠٠ الطلاق ومالا
٠٨١ باب مايقع به الطلاق كناية ومالا
٠٨٢ باب التعليق
٠٩٥ باب فى طلاق المريض
٠٩٥ باب الرجعة
٠٩٦ فصل فى البينونة المغلظة والتحليل
١٠٠ فصل فى وقوع الفرقة بارتداد
٠٠٠ احد الزوجين
١٠٠ باب الخلع
١٠٢ نوع فى خلع الفضولى
١٠٣ باب الايلاء
١٠٣ باب الظهار
١٠٤ باب اللعان
١٠٤ باب العنين
١٠٥ باب العدة وفيه نوع آخر
١٠٨ باب الاحداد
١٠٩ باب ثبوت النسب وفيه نوعان
١١٤ باب الحضانة وفيه نوع واحد
١١٧ نوع فى نقل الولد من بلد الى بلد
١١٩ باب النفقة فصل فى نفقة الزوجة
١٢٣ فى نفقة الاصول والفروع والاقارب
١٢٥ نوع فى نفقة الصغار
١٢٧ نوع فى نفقة المملوك
١٢٨ مسائل شتى فى الطلاق
١٢٨ كتاب العتاق
١٣١ باب العتق على جعل
١٣٢ باب عتق البعض
١٣٢ فصل فى العتق بالسعى
١٣٣ باب الاستيلاد
١٣٥ باب التدبير
١٣٧ فصل فى المكاتب
١٣٧ مسائل شتى فى العتاق
١٣٨ كتاب الولاء
١٤١ فصل فى عقد الموالاة
١٤١ كتاب الايمان
١٤٤ فصل فى النذر
١٤٥ كتاب الحدود
١٤٦ باب حد الشرب
١٤٦ باب حد القذف
١٤٧ باب التعزير
١٥١ نوع فى التعزير بالقتل
١٥٤ كتاب السرقة
١٥٤ باب فى قطاع الطريق
١٥٦ كتاب السير
١٥٧ باب استيلاء الكفار
١٦٢ باب احكام المستأمن
١٦٤ فى احكام الذمى والجزية
١٦٤ نوع فى الكنيسة ومايتصل بها
١٦٦ نوع فى سائر احكام الذمى
١٦٨ نوع فيما يكون اسلاما من الكافر ومالا
١٧١ نوع فى احكام المرتدين والزنادقة
١٧٤ فصل فى احكام روافض العجم وحكم
٠٠٠ ديارهم وفيه نوع آخر
١٧٨ فصل فى احكام الكفرة بالكفر الاصلى
٠٠٠ من ديار روافض العجم
١٨١ المسائل المتفرقة فى هذا الفصل
١٨٣ نوع فيما يكون كفرا من المسلم
١٨٦ نوع فيما يتعلق بسب النبى عليه
٠٠٠ الصلاة والسلام
١٨٧ نوع فيما لا يكون كفرا من المسلم
١٩٠ باب فى احكام ما يتعلق ببيت المال
٠٠٠ فى الاراضى ومؤنتها
١٩١ نوع فى احكام مصارف مال بيت المال
١٩٢ نوع فى التزام مؤنة الاراضى
١٩٣ نوع فى فراغ التيمار
١٩٣ مسائل شتى فى السير
١٩٥ كتاب البغاة
١٩٨ كتاب اللقيط
١٩٩ كتاب اللقطة
٢٠١ كتاب الآبق
٢٠٢ كتاب المفقود
٢٠٣ كتاب الشركة
٢٠٤ نوع فيما يتعلق بالربح
٢٠٥ فى الشركة الفاسدة
٢٠٧ نوع فى ضمان احد الشريكين وعدمه
٢١٠ نوع فيما للشريك ومالا
٢١٣ نوع فى الاختلاف بين الشريكين
٢١٣ كتاب الوقف
٢١٧ نوع فيما يصح وقفه ومالا
٢١٩ فى وقف المريض
٢٢٠ باب فيما يتعلق بالشرط
٢٢٥ فى الوقف على الاولاد وفيه نوعان

٢٣٤ نوع فى الوقف على الاقارب
٢٣٤ باب نصب المتولى وعزله
٢٤١ نوع فيما يتعلق بعزل المتولى
٢٤٣ فصل فى استبدال الوقف
٢٤٤ فى ايجار الوقف
٢٤٥ فى ضمان المتولى وعدمه
٢٤٨ فيما يصدق به المتولى ومالا
٢٥٩ باب الوظائف وفيه نوع آخر
٢٤٣ باب فى تصرفات الحاكم فى الاوقاف
٢٥٥ مسائل شتى فى الوقف
٢٥٩ فى احكام الاجارة المعجلة والمؤجلة
٢٦٠ نوع فى الفراغ بالوفاء وبالشرط
٢٦٢ فيما يتعلق باستيفاء البدل وعدمه
٢٦٥ باب تصرفات المتولى فى هذا الباب
٢٧٠ فى تقسيم العقار الموقوفة بين الرجلين
٢٧١ فيما يتعلق بالانتقال الى الولد
٢٧١ فى المتفرقات فى هذا الباب
٢٧٤ كتاب البيوع
٢٧٦ فيما يدخل فى البيع بدون ذكره ومالا
٢٧٧ فيما يتعلق بالثمن
٢٧٩ فى تصرفات احد العاقدين فى المبيع
٢٧٩ فى خيار الشرط
٢٨٠ فى خيار الرؤية
٢٨١ فى خيار العيب
٢٨٣ فيما يمنع الرد بالعيب
٢٨٧ فى خيار الغبن مع التغرير
٢٨٩ فى بيع المرابحة والتولية
٢٨٩ باب البيع الفاسد
٢٩٢ فى الشروط المفسدة للبيع
٢٩٥ فى احكام البيع الفاسد
٢٩٧ فى البيع بالتلجئة
٢٩٨ باب البيع بالوفاء
٢٩٩ فى بيع الفضولى
٢٩٩ فى بيع الاب مال ولده الصغير
٢٩٩ فى بيع الوصى مال اليتيم وشرائه له
٣٠٠ باب الاقالة
٣٠١ باب الاستحقاق
٣٠٥ فى احكام الغرور
٣٠٧ باب السلم
٣٠٨ باب الاستصناع
٣٠٨ مسائل شتى فى البيع
٣٠٨ كتاب الصرف
٣٠٩ كتاب المداينات
٣١١ نوع فى القروض
٣١٢ كتاب الكفالة
٣١٦ فى الكفالة موقتا ومؤجلا
٣١٧ فيما يصح الكفالة ومالا منجزا وموقتا
٣٢٠ نوع فى الكفالة بالنفس
٣٢٠ فيمن يصح الكفالة منه ومن لا
٣٢٠ فيما يقع به البراءة ومالا
٣٢٢ فى الرجوع على المكفول عنه
٣٢٣ فى الدعوى فى الكفالة ومايناسبه
٣٢٥ فى احكام السفتجة
٣٢٦ فى مسائل شتى فى الكفالة
٣٢٨ كتاب الحوالة
٣٣٣ فى الحوالة الفاسدة
٣٣٣ كتاب الوكالة
٣٣٤ فى الوكيل بالبيع
٣٣٦ فى الوكيل بالشراء
٣٣٧ فى الوكيل بالقبض
٣٣٩ فى قبض الفضولى
٣٣٩ فصل فى المأمور
٣٤٢ فى ضمان الوكيل وعدمه
٣٤٧ فى الاختلاف بين الوكيل والموكل
٣٤٩ فيما يتعلق بعزل الوكيل
٣٥١ فى توكيل الوكيل
٣٥١ كتاب الدعوى
٣٥٣ فيما يشترط حضرته فى الدعوى
٠٠٠ من يكون خصما ومن لا
٣٥٨ فيما يسمع من الدعوى ومالا يسمع
٣٦٧ فيما يكون تناقضا ومالا
٣٧٠ فى مرور الزمان وفيه نوع آخر
٣٧٢ فيما يكون دفعا الدعوى المدعى ومالا
٣٨٢ فى دعوى النسب
٣٨٤ فى دعوى الولاء
٣٨٥ باب التحليف
٣٨٩ مسائل شتى فى الدعوى
٣٩٠ كتاب الشهادة
٣٩٥ فيمن تقبل شهادته ومن لا
٤٠٢ نوع فى تعديل الشهود
٤٠٢ فى الاختلاف بين الشهادة والدعوى
٠٠٠ وبين الشاهدين
٤٠٤ فى الشهادة بالتسامع
٤٠٦ فى الشهرة والتواتر
٤٠٨ فى شهادة الذمى
٤١٠ باب الشهادة على الشهادة
٤١١ باب الرجوع عن الشهادة
٤١٢ باب ترجيح احد البينتين المتضادتين
٤١٩ باب فى القول لمن
٤٢١ كتاب القضاء
٤٢٩ فصل الحبس
٤٣٠ مسائل شتى فى القضاء
٤٣٥ كتاب الاقرار
٤٣٦ فصل فى اقرار المريض
٤٣٨ كتاب الاقرار بالنسب
٤٤١ كتاب الصلح
٤٤٤ فى الصلح الفاسد
٤٤٨ فى صلح الاب والوصى
٤٤٩ فى التخارج
٤٥٠ باب الابراء ومايصح منه ومالا
٤٥٤ كتاب الهبة مايصح من الهبة ومالا
٤٥٨ فى هبة المريض
٤٥٩ باب الرجوع عن الهبة
٤٥٩ كتاب الاجارات
٤٥٩ باب مايصح به الاجارة ومالا
٤٥٩ وماللاجر والمستأجر ومالا
٤٦٢ باب مايجب على المستأجر من الاجر ومالا
٤٦٥ باب فسخ الاجارة
٤٦٨ باب فى اجارة الوقف
٤٧٠ باب فى الاجارة الفاسدة
٤٧٣ فى ضمان المنفعة وعدمه
٤٧٤ فى ضمان المنفعة فى الوقف
٤٧٤ فى ضمان المنفعة فى مال الصغير
٤٧٥ فى ضمان الاجير والمستأجر وعدم ضمانه
٠٠٠ وفى ضمان الاجير المشترك
٤٧٨ فى ضمان الاجير الخاص وعدمه
٤٧٩ فى ضمان المستأجر وعدمه
٤٨١ مسائل شتى فى الاجارة
٤٨٣ كتاب المضاربة
٤٨٥ فى المضاربة الفاسدة
٤٨٥ فيما يتعلق بالربح
٤٨٦ فيما يضمن به المضارب ومالا
٤٨٩ فصل فى الاختلاف
٤٩٠ باب فى البضاعة
٤٩١ كتاب المزارعة
٤٩٤ كتاب المساقات
٤٩٤ كتاب العارية
٤٩٥ كتاب الوديعة
٤٩٥ مايضمن به المودع ومالا
٥٠٠ فى الاختلاف الواقع بين المودع والمودع
٥٠١ مسائل شتى فى الوديعة
٥٠٢ كتاب الرهن
٥٠٥ فى تصرفات الحاكم فى الرهن
٥٠٦ فى رهن المستعار
٥٠٧ فى هلاك الرهن ومايسقط به الرهن ومالا
٥٠٩ فى الاختلاف بين الراهن والمرتهن
٥١١ فى احكام الاستغلال
٥١٢ فى استغلال المتولى بمال الوقف
٥١٢ كتاب الغصب
٥٢١ فى ضمان الغاصب وعدم ضمانه
٠٠٠ وفيه نوعان

٥٢٤ فى النسيب
٥٣٠ مسائل شتى فى الغصب
٥٣١ كتاب الاكراه
٥٣٤ كتاب الشفعة
٥٤٠ كتاب القسمة
٥٤٥ باب المهاياة
٥٤٦ كتاب الحجر
٥٤٧ كتاب المأذون
٥٤٨ كتاب الكراهية والاستحسان
٥٥٠ فيما يتعلق باللبس والاستعمال و فيما
٠٠٠ فى فعله حظر ومالا
٥٥٦ نوع فيما يكون حظرا من القول
٥٥٧ فيما يتعلق بالامر بالمعروف والنهى
٠٠٠ عن المنكر
٥٥٩ فى الاستبراء
٥٥٩ كتاب الصيد
٥٦٠ كتاب الذبائح
٥٦٠ كتاب الاضحية
٥٦٢ كتاب الاشربة
٥٦٣ كتاب الشرب
٥٦٦ فيما يتعلق بحريم النهر والعين
٥٦٨ كتاب احياء الموات
٥٦٩ كتاب الحيطان
٥٧٥ فيما يمنع الانسان عنه ومالا وما يجبر عليه
٥٧٧ كتاب الجنايات
٥٨٢ كتاب الديات
٥٨٢ باب ما يوجب الدية ومالا
٥٨٧ فصل فى الجنين
٥٨٩ باب الجناية فيما دون النفس
٥٩٣ فيما يجب فيه حكومة عدل
٥٩٤ باب الجناية فى الطريق وجناية الحائط
٥٩٥ فى جناية الرقيق والجناية عليه
٥٩٧ فى جناية الدواب والجناية عليها
٥٩٩ باب القسامه
٦٠٥ فيما يتعلق بدعوى الجرح والقسامة
٠٠٠ والشهادة من ذلك
٦٠٧ مسائل شتى
٦٠٩ كتاب الوصايا
٦١٤ فى اجتماع الوصايا
٦١٧ فى الرجوع عن الوصية
٦١٨ فى نصب الوصى وعزله
٦٢١ فى تصرفات الاب والوصى
٦٢٤ فى تنفيذ الوصية
٦٢٦ فى وصية المسلم للذمى والذمى للمسلم
٦٢٧ نوع فيما يصدق به الوصى ومالا
٦٢٨ فصل فى ضمان الاب والوصى وعدمه
٦٣٠ باب فى استخلاص التركة
٦٣٣ كتاب الفرائض فصل فيما
٠٠٠ يمنع الارث ومالا
٦٣٤ فى ميراث اصحاب الفرائض والعصبات
٦٣٦ فصل فى الحمل
٦٣٨ باب ميراث ذوى الارحام
٦٤٠ باب فى الاراضى

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى احكم احكام الشرع على احسن الترتيب والنظام * وجعل علماء الشريعة خلفاء رسوله فى بيان الحلال والحرام * صلى الله تعالى عليه وسلم وعلى سائر الانبياء العظام * وعلى آله واصحابه مادامت الشهور والايام (وبعد) فيقول الفقير الى الله الغنى محمد فقهى العينى لله در علامة زماننا * وفريد اواننا * منبع عيون الروايه * مشرع متون الدرايه * زين الملة الحنيفيه * صدر العلماء الحنفيه * ناصر الشريعة القويمه * سالك الطريقة المستقيمه * مظهر الاحكام الربانيه * مفتى السلطنة الاسلامية العثمانيه * مولانا ابو الفضل عبد الله افندى اليكيشهرى * فقد بذل جهده فى الافتاء لذوى الحاجات * وفتح اقفال ابواب الفقه والخيرات * وغاص بحار الفقه واستخرج منها اجناس فوائد الدرر * وانواع جواهر الغرر * وفاق على المفتين السابقين بنشر ما استخرجه على المستفتين وصار ما جمع من خطه المبارك من الفتاوى كتابا عظيم الفوائد كثير العوائد جامعا لمهمات المطالب الشرعيه * حاويا لاصناف النوادر الفرعيه * الا ان اكثر مسائله قد وقعت فى غير محلها من مساهلة الجامع الاول * وانى لما استسعدت بخدمته العليا * وتلمذت عنده مددا للفتيا * واخذت حظا وافرا من موائد فوائده * وذخرا وافيا من مطمور عوائده * اردت ان ارتب هذا الكتاب المستطاب * ليسهل الاطلاع على تفاريق الواقعات * ويرغب فيه كل من يرغب فى المهمات * فجمعت منثور جواهر فرائده * ومنثور نفائس فوائده * فيما يناسب من الابواب والفصول * على ترتيب مصنفات الفحول * والحقت الى ذلك المجموع ما افتى به بعده من المسائل الواقعات تزيد على القدر الاول واثبت فى الهامش نقل كل مسئلة بحذائها من معتبرات مشايخنا ببابها وفصلها من غير تغيير لعباراتهم المستفيدة والفاظهم المستعملة * ليعتمد عليها المفتون والحكام * فى الافتاء وفصل الخصام * فلما صار ذلك كتابا مرتبا لاينقضى عجائبه * واثرا جميلا لاينتهى غرائبه سميته (ببهجة الفتاوى) ومنتهى مقصودى ان اخدم بذلك لحضرته العليه وسدته السنيه حتى يكون راضيا عنى لانه اسبغ على احسانه اسبغ الله تعالى عليه عفوه وغفرانه انه ولى الاجابة والتوفيق

المسائل المتعلقة بالاعتقادات

مسلم اولان زيده نه ملتدنسن ديو سؤال اولندقده ملت محمد صلى الله تعالى عليه وسلمدنم ديمكمى كركدر يوخسه ملت ابراهيم عليه السلامدنم ديمكمى كرك * الجواب * ملت محمد صلى الله تعالى عليه وسلمدنم ديمك كركدر

(شرايع من قبلنا هى تلزمنا على انها شريعة لنا لقوله تعالى ثم اورثنا الكتاب الذين الآية والارث يصير ملكا للوارث مخصوصا به فنعمل به على انه شريعة لنبينا محمد صلى الله تعالى عليه وسلم (توضيح فى فصل فى شرايع من قبلنا من الركن الثانى ملخصا) قوله تعالى ثم اورثنا الكتاب الذين اصطفينا من عبادنا اشارة الى ان شرايع من قبلنا انما تلزمنا على انها شريعة لنبينا عليه الصلاة والسلام لا انها بقيت شريعة لهم فان الميراث ينتقل من المورث الى الوارث على انه يكون ملكا للوارث ومضافا اليه لا انه ملكا للمورث فكذلك هذا (كشف الاسرار للشيخ الامام علاء الدين عبد العزيز بن احمد شرح اصول البزدوى فى باب شرايع من قبلنا من بيان اقسام السنة)

دار اسلامده تولد ايدوب مسلم اولادندن زيد عاقل بالغ اولوب كلمتين شهادتينى تلفظ ايدر اولدقده زيدك مواجهه سنده حق تعالى واردر وهر شيئك ربيدر وملائكه لرى واردر كتابلر انزال ورسوللر ارسال ايتمشدر بعد الموت بعث واردر خير وشر حق تعالى حضرتلرندندر دينلوب بعده زيده بو ذكر اولنان امورده اينانوب تصديق ايتدكمى ديدكلرنده ايناندم تصديق ايتدم ديسه بو مرتبه ايله زيد مؤمن اولمش اولورمى * الجواب * اولور

(الايمان على ضربين مجمل ومفسر هكذا روى عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى فصورة المجمل ان يقول آمنت بالله وبجميع ما قال الله تعالى وآمنت برسول الله وبما قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم وصورة المفسر ان يذكر جميع شرائط الايمان ومؤمن به واختلفوا ان الايمان المفسر بعد المجمل هل يكون ايمانا ام لا قال بعضهم هذا تكرار المجمل وقال بعضهم يكون ايمانا كاملا بنفسه والاصح ان يقول انه لو كان بحال اذا ذكر اوصاف الايمان وشرائطه بين يديه فيقول آمنت بذلك كله فالمفسر يكون تكرارا للمجمل ولو قال كنت ما علمت بان الايمان به واجب فانه ينظر ان كان حربيا او كان ذميا وآمن ايمانا مجملا وكان لا يعلم التفسير فاذا علم فيقول كنت ما علمت ذلك والآن آمنت فانه يكون ايمانه ايمان الاول فان لم يؤمن بهذا فانه يحكم بردته وان كان مسلما ولد فى دار الاسلام فقال كنت ما علمت ان الايمان به واجب فان ايمانه المجمل ما كان ايمانا والآن يجب عليه الاستيناف فى الايمان والاحكام التى قبل ذلك من النكاح وغيره غير جائز ولا منعقد وكله يكون باطلا ثم الايمان المجمل يتم بشهادة واحدة عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وهو ان يقول لا اله الا الله ثم يجب عليه الثبات والتقرير باوصاف الايمان وعند الشافعى رحمه الله تعالى يتم بشهادتين وهو ان يقول لا اله الا الله محمد رسول الله ثم يجب عليه سائر اوصاف الايمان وشرائطه (من المضمرات شرح القدورى فى آخر كتاب السير)

بوصورتده زیدك مواجهه سنده وجه محرر اوزره صفت ایمان توصیف و بیان اولندقده زید ذکر اولنان وجه اوزره اینانده تصدیق ایتدم دیمیوب بلکه بن بو اموره ایمان واجب اولدیغنی بلمز ایدم دیسه زیده تجدید ایمان ونکاح لازم اولورمی *الجواب* اولور

(وصف الاسلام لصغیر بلغ قال الان عرفت هل هذا دلیل علی انه لم یسلم بعد البلوغ قال لا والمراد به انی عرفت تفاصیله وکنت معتقدا جملته (خلاصه فی الفصل الاول من کتاب الفاظ الکفر وکذا فی البزازیة وکذا فی جواهر الفقه فی الباب الثالث والرابع من کتاب اصول الدین)

اهل سنت وجماعت مذهبی اوزره افعال عباده اختیار جزئی واردر *الجواب* واردر بوصورتده اختیار جزئیی انکار ایدوب عبد ایچون فعل واستطاعت یوقدر عبددن اولان افعالك حقیقتده فاعلی حق تعالی حضرتلریدر دین زیده نه لازم اولور *الجواب* تجدید ایمان ونکاح رجوع ایتمز ایسه قتل اولنور

(وللعباد افعال اختیاریة یثابون بها ان کانت طاعة ویعاقبون علیها ان کانت معصیة (من شرح عقائد النسفیة لسعد الدین) ومن کلام الجبریة والمرجئة ماهو کفر مثل قولهم بانه لیس للعباد افعال علی الحقیقة لافی الخیر ولافی الشر ومایفعل العبد فالفاعل هو الله تعالی لذلك وهذا کفر لانهم وصفوا الله تعالی بالقبایح والزنا (من تمهید للامام ابی الشکور السالمی الحنفی فی القول فی الجبریة وفیه تفصیل)

انبیاء علیهم الصلوة والسلام حضراتندن غیری اولیاء اللهدن اولان کیمسه لر برآیلق دخی زیاده مسافه یه برکونده واررلر کلورلر دیو اعتقاد ایتمك جائز اولورمی *الجواب* اولور

بوصورتده وجه محرر اوزره قطع مسافه ادعی وجوازینه اعتقاد ایدن کیمسه لر تضلیل ویاتبدیع اولنورلرمی *الجواب* اولنمازلر

(وکرامات الاولیاء حق فیظهر الکرامة علی طریق نقض العادة للولی من قطع المسافة (من عقائد النسفیه)

اهل جنت لسانی عربیمیدر یوخسه فارسیمیدر *الجواب* عربی وفارسیهٔ دریه در

(ذکر ابوسعید البردعی ان ابا حنیفة رحمه الله تعالی انما جوز قراءة القرأن بالفارسیة خاصة دون غیرها من الالسنة لقربه بالعربیة علی ماجاء فی الحدیث لسان اهل الجنة العربیة والفارسیة الدریة والاصح ان الاختلاف فی جمیع الالسنة واللغات نحو الترکیة والهندیة والرومیة خلاف واحد (محیط البرهانی فی نوع القراءة بالفارسیة فی فصل فی القراءة فی فرائض الصلوة وواجباتها من کتاب الصلوة الدریة بتشدید الراء کما فی الکرمانی وغیرها (قهستانی فی کتاب الصلوة)

(ما قول حضرت شیخ الاسلام ومفتی الانام اعزه الله الملك العلام فی الجنة والنار هل هما مخلوقتان والآن موجودتان واذا کانتا موجودتان هل یطرؤ علیهما العدم بینوا لنا الجواب

اثابکم الله العزیز الوهاب *الجواب* اعلم وفقك الله ان الجنة والنار مخلوقتان والآن موجودتان لایطرؤ علیهما الفناء بالعدم بالکلیة ولابتفرق الاجزاء عند اهل السنة والجماعة وهو الحق (الجنة والنار مخلوقتان الیوم خلافا للمعتزلة ولافناء لهما ولا لاهلهما ابدا خلافا للجهمیة (من عمدة الاصول لابی البرکات النسفی کذا فی عقائد عمر النسفی)

اصناف کفره اوزرلرینه صوم وصلوة وسائر طاعات مفروضه نك فرضیتنه اعتقاد ایتمك فرضمیدر *الجواب* فرضدر

بوصورتده مزبورون طاعات مفروضه نك فرضیتنه اعتقاد ایتمسه لر یوم قیامتده انکار توحید ایله مؤاخذه اولندقلرنده اول طاعاتك عدم فرضیتنه عدم اعتقادلری ایچون مؤاخذه اولنورلرمی *الجواب* اولنورلر

(لاخلاف ان الخطاب بالشرایع التی هی الطاعات یتناول الکفار فی حکم المؤاخذة فی الاخرة علی معنی انهم یؤاخذون بترك الاعتقاد لان موجب الامر اعتقاد اللزوم والاداء فانهم ینکرون اللزوم اعتقادا وذلك کفر منهم بمنزلة انکار التوحید فان التصدیق والاقرار بالتوحید لایکون مع انکار شیء من الشرایع فیعاقب علیه فی الاخرة کما یعاقب علی اصل الکفر (من کشف الاسرار)

یهود ونصاری وسائر اصناف کفره اوزرلرینه صوم وصلوة وسائر طاعات مفروضه نك اداسی لازم اولورمی *الجواب* اولماز

(واما فی وجوب الاداء فی احکام الدنیا فمذهب العراقیین من اصحابنا ان الخطاب یتناولهم وان الاداء واجب علیهم وهو مذهب الشافعی وعامة اصحاب الحدیث رحمهم الله تعالی وقال عامة مشایخ دیارنا انهم لایخاطبون باداء مایحتمل السقوط من العبادات والیه مال القاضی الامام ابو زید والشیخان وهو المختار (من کشف الاسرار لعبد العزیز ابن احمد البخاری شرح البزدوی فی باب بیان الاهلیة وکذا فی شرح البزدوی للاکمل)

زید مشتهاتدن اولان قزی هندی شهوت ایله مس وتقبیل ایتدکدنصکره زید نادم اولوب اول ذنبدن توبه واستغفار ایلسه زیدك توبه سی شرعا مقبوله اولورمی *الجواب* اولور

(قال اهل السنة والجماعة التوبة مقبولة من کل ذنب من العبد سواء کان ذاکرا لذنبه اوناسیا والحجة لاهل السنة والجماعة ان التوبة الواحدة یکفی لجمیع الذنوب سواء کان ذاکرا اوناسیا لقوله تعالی توبوا الی الله توبة نصوحا وقال جل وعلا غافر الذنب وقابل التوب (من التمهید للامام ابی الشکور السالمی الحنفی فی القول فی التوبة)

کتاب الطهارة باب الوضوء

زیدك باشنده نزله علتی اولوب آبدست آلورا ولدقده ماء بارد یا حار ایله باشنه مسح ایلسه اول علت مشتد اولدیغی تجربه ایله یاخود اطباء مسلمین حذاقك اخبارلریله متعین اولمغله زید آبدستنده غسل لازم اولان اعضاسنی غسل ایدوب باشنه مسح ایلمسه آبدستی تمام اولوب اول آبدست ایله نماز

قيلمق جائز اولورمى * الجواب * اولور

(سئل عن المتوضئ اذا تضرر بمسح الرأس اجاب اذا غلب على ظنه انه يضره مسح رأسه سقط عنه المسح ولايجب عليه شئ (من فتاوى قارئ الهداية وكذا فى منح الغفار فى باب التيمم) اوباخبار طبيب مسلم غير ظاهر الفسق وقيل عدالته شرط (منح الغفار فى بيان احكام العوارض من الصوم)

زيدك ايكى اللرى چولاق اولوب بنفسه آبدست وتيمم ايتمكه قادر اولميوب وآبدست وتيمم ايتدير ركيمسه سى دخى اولماسه زيد نوجهله نماز قيلمق كركدر * الجواب * ايكى اللرينى ديرسكلرينه وارنجه مسح ويوزينى ديواره مسح ايدوب قيلمق كركدر

(ولوشلت يداه وعجز عن الوضوء والتيمم يمسح ذراعيه مع المرفقين على الارض ووجهه على الحائط ولايدع الصلوة (خانيه فى باب الوضوء والغسل من الطهارات ومثله فى العتابية فى فصل الطهارات وكذا فى البزازية)

وجع عينه مبتلا اولان زيد آبدست الدقده كوزلرينك اوزرينى غسل يا مسح ايتمك مضر اولديغى ظن غالبى اولمحق اعضاء وضوئك سائرلرينى غسل ايدوب كوزى اوزرينى غسل ومسح ساقط اولمق ايله غسل ومسح ايتمسه زيدك اول آبدست ايله قيلديغى نماز صحيح اولورمى * الجواب * اولور

انمن به وجع فى رأسه لايستطيع معه مسحه سقط فرض المسح فى حقه (شرح منظومه ابن وهبان لابن شحنة فى الطهارات)

بيت خلاده آبدست الان زيد خلالنده وارد اولان تسبيحاتى ذكر ايتمكمى كركدر يوخسه ترك ايتمكمى كركدر * الجواب * ترك ايتمك كركدر

(يتوضؤ فى الخلاء لايذكر التسبيحات التى وردت (قنيه فى باب الاستنجاء)

مصلى اولان زيد صبى داخل صلوتده قهقهه ايلسه آبدستى منتقض اولورمى * الجواب * اولماز

(واما قهقهة الصبى غير ناقضة كما قال الجمهور كذا فى حاشية الهداية (قهستانى فى كتاب الطهارات) وهو كالبالغ فى نواقض الوضوء الا القهقهة (اشباه فى احكام الصبيان)

﴿باب الغسل﴾

مسن واختيار اولوب جماعه قدرتى اولميان زيد احتلام اولديغنى بعد اليقظه تذكر واوزرنده برمقدار ياش بولوب اول ياش منى ومذى اولميوب ودى اولديغنى تيقن ايلسه زيده غسل لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجب الغسل اتفاقا فيما اذا تيقن انه ودى تذكر الاحتلام اولا (بحر رائق فى الطهارة) الودى فانه غير موجب للغسل عندهم وان تذكر الاحتلام كما فى الحقايق (قهستانى فى الطهارة) وصحح فى الظهيرية قول الامام بالوجوب وكذا صححه فى السراج الوهاج وقال به كان يفتى الصدر الشهيد فكان هو المذهب (منح فى الحيض)

هند حامل برولد طغوردقده قان كورمسه هنده غسل لازم اولورمى

* الجواب * اولور

(النفاس هو الدم يفيد انها لو ولدت ولم تردما لاتكون نفساء ثم يجب الغسل عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى احتياطا لان الولادة لاتخلو ظاهرا عن قليل دم وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى لايجب لانه تعلق بالنفاس ولم يوجد (فتح القدير فى فصل النفاس)

زيد بالغ جاريه سى هند صغيره يه جماع ايدوب انزال واقع اولسه زيد وهنده غسل لازم اولورمى * الجواب * زيده لازم اولور هنده لازم اولماز لكن مراهقه ايسه تخلقا غسل ايله امر اولنور

(غلام ابن عشر سنين جامع امرأته البالغة فعليها الغسل لوجود السبب فى حقها وهو مواراة الحشفة بعد توجه الخطاب ولاغسل على الغلام لعدم الخطاب الا انه يؤمر بالغسل تخلقا واعتيادا ولو كان الرجل بالغا والمرأة صغيرة تجامع مثلها فعلى الرجل الغسل ولاغسل عليها لوجود السبب فى حقه وانعدام السبب فى حقها (محيط برهانى ملخصا فى الفصل الثالث من الطهارات وكذا فى الولوالجية والمحيط الرضوى والمنح)

بعد الجماع غسل ايدن هند خارج فرجنى غسل ايدكده اصبعنى فرجنه ادخال ايدوب غسل ايتمك لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ويجب على المرأة غسل الفرج الخارج لانه يمكن غسله (من الفتاوى العتابية) ولاتدخل المرأة اصبعها فى فرجها عند الغسل وعن محمد رحمه الله تعالى ان لم تدخل الاصبع فليس بشئ بتنظيف والمختار هو الاول (تاتارخانية فى الثالث من الطهارات)

زيد استنجا ايدركن پارمغنى دبرينه ادخال ايلسه زيده غسل لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا عند ادخال اصبع ونحوه فى الدبر (درر فى الطهارات)

زيد احتلام اولوب ياخود شهوت ايله آخرى مس وتقبيل ايتمكله صلبندن منى شهوت ايله منفصل اولدقده ذكرينى يديله امساك ياخود برشى ايله سد ايدوب رأس احليله چيقماسه اول مدتده زيده غسل لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ووجوب الغسل يتعلق بمجموع المزايلة والخروج ولايجب الا بهما الاترى ان المزايلة اذا وجدت على الشهوة ولم يوجد الظهور والخروج من الفرج لايجب بالاجماع (غاية فى شرح الهداية فى شرح قوله ثم المعتبر فى الغسل)

بوصورتده وجه محرر اوزره ذكرينى امساك ايدوب ذكرى منكسر وشهوتى زائل اولدقدنصكره منفصل اولان منى من غير دفق رأس احليله چيقسه زيده غسل لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ثم الشهوة شرط وقت الانفصال عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى ومحمد رحمه الله تعالى ووقت الخروج عند ابى يوسف رحمه الله تعالى حتى لوانفصل عن مكانه بشهوة واخذ رأس العضو حتى سكنت شهوته فخرج بلاشهوة يجب الغسل عندهما لاعنده (من شرح الوقاية لصدر الشريعة من كتاب الطهارات)

﴿باب المياه﴾

زید شطرنج اوینایوب فارغ اولدقده ایکی اللرینی برقوغه ایچنده اولان صویه صوقوب غسل ایلسه زیدك اللرنده نجاست اولمیوب انجق کیر اولسه مجرد کیردن غسل ایتمکله اول صو مستعمل اولورمی * الجوب * اولماز

بوصورتده اول صو ایله آبدست المق جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولوغسل یده للطعام اومنه صار الماء مستعملا لانه اقام به قربة لانه سنة ولوغسل یده من الوسخ لا یصیر مستعملا لعدم ازالة الحدث واقامة القربة کذا فی المحیط (بحر رائق فی الطهارات)

آتش ایله یاخود هوانك حرارتندن اریین قار صویی ایله آبدست الوب غسل ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(یرفع الحدث بماء مطلق کماء سماء واودیة وعیون وآبار وبحار وثلج مذاب وبرد وندی وهو داخل تحت ماء السماء قد استدلوا علی جواز الطهارة بماء البرد والثلج بما ثبت فی الصحیحین عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم کان یسکت بین تکبیرة الاحرام والقراءة سکتة فیقول فیها اشیاء منها اللهم اغسل خطایای بالماء والثلج والبرد (منح الغفار فی باب المیاه ملخصا)

﴿ باب التیمم ﴾

زید بر پاك وطیب موضعدن تیمم ایتدکدنصکره عمرودخی اول موضعدن تیمم ایلسه زید وعمروك تیمملری جائز اولورمی * الجواب * اولور

اذا تیمم ثم تیمم غیره من ذلك المکان جاز لان المستعمل ما التزق بیده وهو کفضل ماء فی الاناء (ولوالجیه من کتاب الصلوة)

﴿ باب المسح علی الخفین ﴾

زید طهارت کامله اوزره ایلقلرینه کیدیکی مستلرك اوزرینه حدث واقع اولمدین آخر مستلر کیوب بعده زیده حدث واقع اولوب آبدست الدقده اوزرنده اولان مستلر اوزرینه مسح ایتدکدنصکره زید اوزرنده اولان مستلری چیقاروب تکرار آبدست الدقده ابتدا کیدیکی مستلر اوزرینه مسح کفایت ایدرمی یوخسه ایاغنی غسل ایتمك لازم اولورمی * الجواب * اول مستلر اوزرینه مسح کفایت ایدر

(واذا لبس الجرموق وهو خف یلبس فوق الخف من الجلد او الکرباس المجلد قبل الحدث بعد الخف مسح علیه (فی الحاوی القدسی فی المسح علی الخفین) وان لبس الجرموقین قبل ان یحدث ویمسح جاز المسح علی الجرموقین وان لبس فوق الجرموقین فهو علی هذه التفاصیل (خزانة المفتین فی باب المسح) ویجوز المسح علی الخف الذی یکون من اللبدوان لم یکن منعلا لانه یمکن قطع المسافة به وکذا الخف الذی یقال له بالفارسیة ریش بنده وهی ان یکون مشقوقا مشدودا اومایقال بالفارسیة چارق ان کان یستر القدم لایری الکعب ولامن ظهر القدم الا قدر اصبع او اصبعین جاز المسح علیه فی قولهم وان لم یکن کذلك فعلی قیاس ظاهر الروایة وهوقول عامة المشایخ لایجوز وبعضهم جوزوا

ذلك لان عوام الناس یسافرون بها خصوصا فی بلاد الشرق (قاضیخان)

یالکز بر ایاغی اولان زید اول بر ایاغنه مست کیوب اوزرینه مسح ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولولم یکن له الارجل واحدة فلبس الخف علیه جاز له ان یمسح (خانیه فی المسح)

طهر تام اوزرینه ملبوسین اولان جوربین ثخینین اوزرینه مسح جائز اولورمی * الجواب * اولور

(جاز المسح بالسنة المشهورة مرة ولوکان الماسح امرأة لاجنبا ملبوسین علی طهر تام عند الحدث للمقیم یوما ولیلة وللمسافر ثلثة ایام ولیالیها من حین الحدث علی ظاهر خفیه اوجرموقیه الملبوسین علی الخف قبل الحدث (درر فی المسح علی الخفین)

بوصورتده اول جوربین نه کیفیت ایله اولمق کرکدر * الجواب * ایاغنه کیدکده اراقلرندن ایاغنك یوزی کورنمیوب وبلاشد ساق اوزره طورمق کرکدر

(او جوربیه الثخینین ای بحیث یستمسکان علی الساق بلاشد کان الامام لایجوز المسح علیهما اولا ویجوز صاحباه ثم رجع الی قولهما وبه یفتی وفی الحدادی قال ابو یوسف ومحمد رحمهما الله تعالی یجوز المسح علی الجوربین اذا کانا ثخینین لایشفان ای لایری تحتهما من بشرة الرجل فی خلالهما من قولهم شف الثوب اذا رق حتی یری ما وراه فعلی هذه الروایة یکون شرط صحة المسح علی الجورب شیئین التزام الثخانة وهی الاستمساك بلاشد وعدم رؤیة ماتحتهما (وانی حاشیهٔ درر)

زیدك ایاقلرینه کیدکی چارقلر ایاقلرینك اوستنی طوپقلرینه وارنجه نصفندن زیاده سنی ستر ایتماسه اوزرینه مسح ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(ان کان یستر القدم لایری الکعب ولامن ظهر القدم الاقدر اصبع او اصبعین جاز المسح علیه وان لم یکن کذلك فعلی قیاس ظاهر الروایة وهوقول عامة المشایخ لایجوز (قاضیخان فی فصل المسح علی الخفین من کتاب الطهارات)

﴿ باب فی اعیان النجسة واحکامها ﴾

زیدك ایاغنك پارمغنده یاره سی اولمغله یاره دن چیقوب ثوبنه یا بدننه اصابت ایدن جراحات رقیقه ال ایه سی قدر اولمایجق مانع صلوة اولورمی * الجواب * اولماز

(وعفی قدر الدرهم وهومثقال فی النجس الکثیف یعنی ان المراد بالدرهم الدرهم الکبیر وهو المثقال کما ذکر فی الهدایة لاما یکون عشرة سبعة مثاقیل کما هو المشهور وعرض الکف وهو داخل مفاصل الاصابع فی النجس الرقیق (درر فی تطهیر الانجاس)

عشرا فی عشر اولمیان بر قیویه نجس واقع اولمغله اول قیونك صویی بالکلیه نزح لازم اولوب لکن اول قیونك صویی بالکلیه نزح اولنمق ممکن اولماسه اول قیودن نه مقدار صو نزح اولنمق کرکدرکه اول قیونك صویی طاهر اوله * الجواب * اوچیوز قوغه صو نزح اولنمغله طاهر اولور

(وینزح مائتان فی حالة وجوب نزح الکل لولم یمکن نزحها بان کانت منبعا بذلك افتی محمد

رحمه الله تعالى فى آبار البغداد لكثرة مائها بمجاورتها الدجلة وفى الخلاصة الفتوى انه
ينزح الى ثلثمائة وجعله فى العناية رواية عن الامام رحمه الله تعالى وهو المختار و الايسر
(نهر فائق شرح كنز الحقايق فى كتاب الطهارات ملخصا)

عشرا فى عشر اولميا ن صو قيوسنه نجاست دوشوب قيوده اولا ن جمله صويى نزح
ممكن اولمغله صوينك جمله سى نزح اولنمديجه اول قيونك صويى پاك اولورمى
* الجواب * اولماز

(بئر دون عشر فى عشر وقع فيها نجس يخرج الواقع فى البئر فينزح كلها اى كل مائها
(درر فى فصل البئر ملخصا) بئر وقع فيها نجس ينزح كل مائها ان امكن النزح بسد منبع الماء مثلا
(قهستانى فى احكام البئر ملخصا)

عشرا فى عشر اوليان بر قيويه حبهٔ كبيره واقع اولوب بعده شبشوب باخود طاغلسه اول قيونك
صوينك جمله سى نزح ممكن اولمغله جمله سنى نزح لازم اولورمى * الجواب * اولور
(ان مات فيه اى فى الماء القليل غير دموى كزنبور وعقرب و بق ومائى مولد كسمك وسرطان
و ضفدع مطلقا الا اذا كان كبيرا له دم سائل فانه يفسد كما فى التجنيس كحية كبيرة له دم
وفى منية المصلى وهو الصحيح وكذا لو مات خارجه والقى فيه (منح فى المياه)

بو صورتده اول حيه قيويه نه زمان واقعه اولديغى معلوم اولماسه اول قيونك صويى ايله حدثدن
آبدست الوب جنابتدن غسل ايدن كيمسه لره اول آبدست وغسل ايله قلدقلرى نمازدن
قاچ كونلك نمازك اعاده سى لازم اولور * الجواب * اوچ كونلك واوچ كيجه لك
(ويحكم بنجاستها اى البئر من وقت وقوع ان علم ذلك الوقت والا اى وان لم يعلم وقت
الوقوع فمن يوم وليلة ان لم ينتفخ فى حق الوضوء حتى يلزم اعادة الصلوة اذا توضؤا منها
ثلثة ايام ولياليها ان انتفخ او تفسخ الحيوان الواقع فى البئر (منح الغفار)

بر قيويه كلب دوشوب هلاك اولسه اول قيونك جمله صويونى نزح ممكن اولمغله اول
قيونك طهارتى انجق جمله صويى نزح ايله مى يوخسه غسل احجار ايله نقل
اوحال له توقف ايدرمى * الجواب * ايتمز
(وكله بنحو كلب اوشاة او آدمى و انتفاخ الحيوان او تفسخه و ان لم يمكن نزحها نزح قدر
ما كان فيها (ملتقى الابحر فى باب البئر) او مات نحو آدمى يخرج الواقع فى البئر فينزح
كلها اى كل مائها فكان نزح ما فيها من الماء طهارة لها وقال فى النهاية اشارة الى انها تطهر
بمجرد النزح من غير توقف على غسل الاحجار ونقل الاوحال (درر فى فصل البئر)

بئر ماء ايله ادبخانه نك ما بيني نه مقدار بعيد كركدر كه قيونك صويى نجس اولميه
* الجواب * ارضك صلابت و رخاوتنه كوره تقدير اولنور تعديل و اعتماد اثر نجاست
اولان لون وطعم و رايحه دن برى نفوذ ايتمامكدر
(البعد بين البالوعة و البئر المانع من وصول النجاسة الى البئر خمسة اذرع فى رواية
ابى سليمان و سبعة فى رواية ابى حفص و قال الحلوانى المعتبر الطعم او اللون او الرايحة
فان لم يتغير جاز والا لا ولو كان عشرة اذرع (فتح القدير فى البئر)

زيدك منزلنده اولان صو قيوسى ايچنه نجاست طولوب اول حال اوزره بر مدت
مرورندنصكره زيد اول قيوايچنده اولان نجاستى وجوانبنده وقعرنده نجاست تأثير ايلديكى
طاش و طپراغى قازوب بالكليه اخراج ايدوب اصلا نجاستك اثرى قالماسه اول قيو
شرعا پاك اولوب صوينى استعمال جائز اولورمى * الجواب * اولور
(بئر بالوعة جعلوها بئر ماء ان حفروها قدر ما وصلت اليه النجاسة فالماء طاهر والجوانب
نجس وان حفروها اوسع من الاول فالماء والجوانب طاهر خلاصة الفتاوى (قبيل الفصل
الثامن من الطهارات وكذا فى البزازيه) وتطهر الارض وما كان ثابتا كالحيطان وكذا
الاجر المفروش لا الموضوع للنقل باليبس وذهاب الاثر (نهر فائق فى باب الانجاس)

بر پاك قيويه آبدست يا غسلدن استعمال اولنان صو واقع اولوب قيونك صويونه
قارشسه قيونك صويى واقع اولان مستعمل صودن اكثر اوليجق اول مخلوط صو ايله
آبدست الوب وغسل ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور
(واذا وقع الماء المستعمل فى البئر يفسد ماء البئر كله عند ابى يوسف رحمه الله تعالى لانه
نجس وعند محمد رحمه الله تعالى لا يفسد و يجوز التوضئ به ما لم يغلب على ماء البئر وهو
الصحيح لان الماء المستعمل طاهر غير طهور فصار كالماء المقيد اذا اختلط بماء مطلق
(محيط رضوى قبيل الابار من الطهارة)

بر پاك جكر صو قيوسنه دوشوب بر مدت مكث ايتمكله اول جكر قوقوب قوردلنسه اول
جكر متنجس اولورمى * الجواب * اولماز
وقع فى اللحم دود وانتن فهو طاهر (قنية فى باب الاعيان النجسة واحكامها)

زيد خمر ايله اون يوغروب خامور ايدوب اندن اتمك طبخ ايلسه اول اتمك پاك
اولورمى * الجواب * اولماز
والدقيق اذا صب فيه الخمر لا يطهر وليس لهذا حيلة وكذا فى خبز عجن عجينه بخمر
(فى الفصل السادس فى غسل الثوب وغيره من الخلاصة)

بعض بلادده كوهرجله اتخاذ ايدن كيمسه معدندن اخراج ايتدكلرى طپراق ايله
مخلوط كوهرجله يى اصلاح ايچون فشقى ايله خلط ايدوب بعده آتش ايله قينادوب
اول فشقى يانوب كولى كوهرجله يه قارشسه اول كول كوهرجله يه قارشمغله كوهرجله
متنجس اولورمى * الجواب * اولماز
(لا يكون رماد قذر و ملح كان حمارا نجسا لانقلاب العين و هو من المطهرات فان كان
فى الخمر فلا خلاف فى الطهارة و ان كان فى غيره كالخنزير و الميتة تقع فى المملحة فتصير
ملحا يؤكل و السرقين و القذرة تحرق فتصير رمادا يطهر عند محمد رحمه الله تعالى
خلافا لابى يوسف وضم الى محمد ابو حنيفة رحمهما الله تعالى وكثير من المشايخ اختار
قول محمد وعليه الفتوى كما فى الخلاصة و فى فتح القدير انه المختار من منح الغفار فى تطهير
الانجاس * فرع * و المسك حلال على كل حال تؤكل فى الطعام و يجعل فى الادوية
ولا يقال ان المسك دم لانه وان كانت دما فقد تغيرت فتصير طاهرا كرماد القذرة
(قاضيخان فى فصل النجاسة التى تصيب الثوب من كتاب الطهارات)

بول یاخود غیری نجاست ایله متنجس اولان باقر طاس یاخود اوردك پاك صو ایله اوچ
كره غسل اولنوب اثر نجاست قالماسه اول طاس واوردك پاك اولورمی یوخسه قلایلمق
لازممیدر * الجواب * پاك اولور قلایلمق لازم اولماز

(واذا غسل الید والثوب المصبوغ بصبغ نجس بحیث یسیل منه ماء ابیض فقد طهر
وقیل یغسل بعده مرة وقیل مرتین وقیل ثلاثا كما فی النهایة وعلی هذا الخلاف اذا ادهن
الجلد بشحم نجس (قهستانی فی فصل فیما یطهر الشیء من كتاب الطهارات)

بر موضعده تحت ارضده مفروش اولان قنوات ایله بر چشمه یه جریان ایدن صویه
بركاریزدن نجاست قارشمغله متنجس اولان صو قنواتدن چشمه نك صو خزینه سنه
جریان ایدوب قنوات و خزینه متنجس اولسه اول قنواتك تطهیری نه وجهله در
* الجواب * متنجس اولان صویك جریان ایلدیكی محله پاك صو اجرا اولنوب اثر
نجاست قالمیوب طهارتی مظنون اولنجق قنوات پاك اولور

بو صورتده اول خزینه نك تطهیری نه وجهله اولور * الجواب * خزینه نك ایچنه پاك صو
بر جانبندن كیروب آخر جانبندن چیقوب اثر نجاست قالمازسه خزینه پاك اولور

(اذا تنجس الحوض فیدخل فیه ماء و یخرج منه بحیث لم تتبین النجاسة فیه یصیر طاهرا
و ان لم یخرج مقدار ما كان فی الحوض وعلیه الفتوی (خزانة الاكمل فی كتاب الصلوة
نقلا من الطحاوی)

قان ایله مخلوط اولان بویا ایله بویانن بوغاسی ماء طاهر ایله صویه صفوت كاوب صو
بیاض اولنجه غسل اولنسه اول بوغاسی پاك اولمش اولورمی * الجواب * اولور لكن
بوندنصكره اوچ كره غسل ایتمك احوطدر

بو صورتده اول بوغاسی وجه محرر اوزره غسل اولنوب بعده لونی باقی ایكن اول بوغاسی ایله
نماز قلمق جائز اولورمی * الجواب * اولور

(اذا اختضب بالحناء النجس ثم غسل ذلك الموضع ثلث مرات یطهر و بقاء الاثر
لایضر به وكذا الصبغ النجس و الدهن النجس (مختارات النوازل فی فصل النجاسة التی
تصیب الثوب من الطهارات و فی المجتبی غسل یدیه من دهن نجس طهرت ولایضر
اثر الدهن علی الاصح (منح فی تطهیر الانجاس)

فصل فی الاستنجاء

زیدك ایكی اللری چولاق اولوب بنفسه استنجایه قادر اولمیوب استنجاء ایتدیرر كیمسه سی
دخی اولماسه زیددن استنجا ساقط اولورمی * الجواب * اولور
(ولو شلتا سقط عنه الاستنجاء (قهستانی فی تطهیر الانجاس)

كتاب الصلوة

یوم نحرده مزدلفه ده نماز قیلان حاجدن غیریلری صلاة صبحی وقتك اولنده می قیلمق
افضلدر یوخسه اقتضاء ایدرسه اعاده قابل اوله جق مرتبه ده آخر وقته تأخیر ایدوب
قیلمقمی افضلدر * الجواب * اعاده قابل اوله جق مرتبه تأخیر افضلدر

(یستحب تأخیر الفجر ولا یؤخرها بحیث یقع الشك فی طلوع الشمس بل یسفرها بحیث
لو ظهر فساد صلوته یمكنه ان یعیدها فی الوقت بقراءة مستحبة (زیلعی فی اوائل كتاب
الصلوة) الاسفار بالفجر افضل فی الازمنة كلها الا صبیحة یوم النحر للحاج بالمزدلفة فان هنالك
التغلیس افضل (محیط برهانی فی الفصل الاول من الصلوة)

صلوة ظهر و عصر وعشا دردر ركعتی فرض اولدی یوخسه ایكیشر ركعتی فرض
اولدی * الجواب * قبل الهجره ایكیشر فرض اولوب بعد الهجره ایكیشر دخی فرض
اولوب سفرده فرض اول اوزره ترك اولنوب حضرده دردر اوزره متقرر اولدی

(وفیه حدیث عائشة رضی الله تعالی عنها فی الصحیحین قالت رضی الله تعالی عنها فرضت
الصلوة ركعتین ركعتین فاقرت صلوة السفر و زید فی صلوة الحضر و فی لفظ قالت
فرض الله تعالی الصلوة حین فرضها ركعتین اتمها فی الحضر واقرت صلوة السفر علی
الفریضة الاولی و فی لفظ البخاری قالت فرضت الصلوة ركعتین ركعتین ثم هاجر النبی
صلی الله تعالی علیه وعلی آله و سلم ففرضت اربعا فتركت السفر علی الاول
(فتح القدیر فی صلوة المسافر وكذا فی النهایة ملخصا)

شرب خمر واكل حرام و بونك امثالی معاصی یی مرتكب اولان كیمسه نك شرائط اركانی ایله
اداء ایلدیكی صلوة وسائر عباداتی شرعا صحیحه اولورمی واول كیمسه عبادتنك ثوابنه
نائل اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده وجه محرر اوزره اولنان عبادات عند الله تعالی مقبوله دردیو حكم اولنورمی
* الجواب * مختار اولان حكم اولنمامقدر

(قال المتعلم اخبرنی عمن یزعم ان شارب الخمر لاتقبل منه صلوة اربعین یوما و اربعین
لیلة قال العالم من قال هذا القول فانه یصف الله تعالی بالجور و قد امن الله تعالی عز
وجل العباد من الجور والظلم بقوله فلا تظلم نفس شیئا ولا تجزون الا ما كنتم تعملون قال
المتعلم اخبرنی هل من الاعمال شیء یهدم الحسنات و یبطلها قال العالم اما الحسنات فانه
لایهدمها شیء غیر ثلث خصال اما واحده فالشرك بالله عز وجل و الاخری الامتنان
والثالثة ما كان من عمل یرائی به الناس فما كان سوی هذا من السیئات فانه لایهدم الحسنات
من العالم والمتعلم (من تألیف الامام الاعظم ملخصا)

باب الاذان

اذانی استماع ایدن كیمسه یه مؤذنه لسانا اجابتدن غیری مؤذن شهادتینی تلفظ ایتدكده
ابهامینك ظفرلرینی كوزلری اوزرینه وضع یاخود سبابتینك باطنلرینی كوزلرینه مسح
ایتمك سنتمیدر وكوز اغریسنه شفامیدر واذان تمام اولمدین بعض ادعیه قرائتی یاخود
صلاة علی النبی ایتمك سنتمیدر * الجواب * ذكر اولنان اموردن بریسی
كتب معتبره ده بولنمامشدر

(اعلم انه یستحب ان یقال عند سماع الاولی من الشهادة الثانیة صلی الله علیك یا رسول الله
و عند سماع الثانیة منها قرة عینی بك یا رسول الله ثم یقال اللهم متعنی بالسمع والبصر

بعد وضع ظفر الابهامين على العينين فانه صلى الله تعالى عليه وسلم يكون قائدا له الى الجنة كذا فى كنز العباد (قهستانى فى فصل الاذان من كتاب الصلوة)

نسوانه صلوة مفروضه ايچون اذان واقامت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(وندب الاذان والاقامة للمسافر والمقيم فى بيته لا للنساء اى لا يندب للنساء لانهما من سنن الجماعة المستحبة (زيلعى فى الاذان)

برقاچ كيمسه‌لر سيره كيدوب صحراده بريره جمع اولوب بلا اذان جماعت ايله نماز قيلسه‌لر ترك اذان ايتدكلرى ايچون آثم اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(قوم اجتمعوا فى بيت اوكرم اومفازة وصلوا جماعة بلا اذان ولا اقامة جاز بلا اثم لان الاذان لاجتماع الناس وههنا كلهم مجتمعون عالمون بالشروع فيها (معين المفتى من كتاب الصلوة)

﴿باب شروط الصلوة﴾

معرفت قبله ده موثوق به اولميان كيمسه‌لرك وضع ايتديكى محراب اصحاب كرام وتابعين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضرتلرينك اول معرفتده معتمد اولان كيمسه‌لرك وضع ايتدكلرى محارب قديمه ياخود اول محارب قديمه‌نك وضعلرى سمتنه موافق اولمايجق اول محاربه اعتبار اولنورمى * الجواب * اولنماز

(اذا لم يكن المحراب من وضع الصحابة والتابعين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ولا من وضع ذوى العلم الموثوق بهم فى معرفة القبلة ولا على سمت وضعهم فلا عبرة به اجماعا (خيريه فى الصلوة ملخصا)

تكبير افتتاح نمازك شروطندنميدر يوخسه اركانندنميدر * الجواب * شروطندندر

(التحريمة شرط وليست بركن (اكمل على الهداية) التحريمة شرط فى اصح الروايتين وليست بركن حتى لو احرم للفرض ثم اراد ان يؤدى بها التطوع جاز (حاوى القدسى فى فصل التحريمة)

﴿باب صفة الصلوة﴾

صلوتده قيامك فرض اولديغى صلوة مفروضه‌يه مى مخصوصدر يوخسه صلوة نافله‌ده دخى فرضميدر * الجواب * صلوة مفروضه‌يه مخصوصدر

(ومنها اى من فرائضها القيام فى فرض سواء كان اعتقاديا او عمليا كالوتر فلا يكون فرضا فى النفل (منح الغفار فى باب صفة الصلوة)

نسايه حالت سجده‌ده اياقلرينك پارمقلرينى ديكمك لازممیدر * الجواب * ديكمامك كركدر

(والمرأة تخفض اى توقع الخفض المعهود فلا تنصب اصابع القدمين ولا تبدى الضبعين وتفرش الذراعين (قهستانى فى بيان السجود)

مصلى اولان زيد سجده ايدركن النى اصلا يره وضع ايتميوب باشنده اولان صارغى النه ملاصق دكل ايكن صارغى ايله بلا عذر يوزنى اوزرينه سجده ايلسه جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ويكره سجوده بكور عمامته وان صح سجوده بشرط كونه اى السجود على الكور على جبهته او بعضها اما اذا كان السجود على رأسه فقط وسجد عليها اى على العمامة مقتصرا على ذلك كما يقع من بعض الاتراك لا اى لا يصح سجوده وبهذا صرح صاحب البحر نقلا عن تلميذ المحقق الكمال هو العلامة ابن امير الحاج الحلبى حيث قال ان صحة السجود على الكور اذا كان الكور على الجبهة او بعضها اما اذا كان على الرأس فقط وسجد عليه ولم تصب جبهته الارض على القول بتعينها ولا انفه على القول بعدم تعينها فان الصلوة لا تصح لعدم السجود على محلها وكثير من العوام يتساهل فى ذلك فيظن الجواز (منح فى صفة الصلوة ملخصا)

صلوة نافله‌يه ياخود قيامدن عجز ايله صلوة فرضه قاعدا شروع ايدن زيده مسنون اولان قيامده ايتديكى كبى قعودده دخى يمينى شمالى اوزرينه وضعميدر يوخسه ارسالميدر * الجواب * يمينى شمالى اوزرينه وضعدر

(الوضع شرع للخضوع وهو مطلوب فى حالة الذكر قال شمس الائمة الحلوانى ان كل قيام ليس فيه ذكر مسنون فالسنة فيه الوضع وبه كان يفتى شمس الائمة السرخسى والصدر الكبير برهان الائمة والصدر الشهيد والمرام من القيام ما هو الاعم لان الفاعل يفعل كذلك (مجمع الانهر شرح ملتقى الابحر فى صفة الصلوة)

﴿باب الامامة﴾

امامته متعين كيمسه بولنمايان مجلسك اصحابندن زيد اعلم بالسنه وعمرو اقرأ اولسه امامته زيد وعمرودن قنغيسى اولىدر * الجواب * زيد اولىدر

(وقيد فى السراج الوهاج تقديم الاعلم بغير الامام الراتب واما الامام الراتب فهو احق من غيره وان كان غيره افقه منه (بحر رائق فى باب الامامة) واولى الناس بالامامة اعلمهم بالسنة ثم اقرأهم وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى بالعكس ثم اورعهم ثم احسنهم خلقا (ملتقى الابحر فى فصل الجماعة)

اعمى اولان زيد برقريه‌ده واقع مسجد شريفده براتله امام اولوب صلاة مفروضه‌ده امامت ايدوب خلق زيده اقتداء ايلسه‌لر زيد اول قريه‌ده سائر اهاليدن اعلم اولوب زيددن افضل كيمسه دخى اولماسه زيدك امامتنده ياخود زيده اقتداده كراهت وارميدر * الجواب * يوقدر اهالينك افضلى اولنجق اكا اقتدا سائره اقتدادن افضلدر بو صورتده قريهٔ مذكوره اهاليسندن بعض كيمسه‌لر زيد اعمى اولمغله اقتداء مكروهدر ديو امامتدن اخراجه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ويكره امامة عبد واعرابى وفاسق واعمى الا ان يكون اعلم القوم وقيد كراهة امامة الاعمى فى المحيط وغيره بان لا يكون افضل القوم فان كان افضلهم فهو اولى (منح الغفار من باب الامامة ملخصا)

زيد اعرج اولوب سجده ايتدكده ديزلرينك يرينى وضع ايده‌ماسه زيدك امامتى جائز اولورمى * الجواب * اولور غيرى اولىدر

(وكذا الاقتداء بالاعرج او من بقدمه عوج وان كان غيره اولى (بحر رائق
فى باب الامامة)

احدب اولان زيدك احدب اولميان كمسه لره امامتى صحيحه اولورمى
* الجواب * اولماز

(ولايصح امامة الاحدب للقائم هكذا ذكر محمد رحمه الله فى مجموع النوازل وقيل يجوز
والاول اصح من صلوة الظهيرية فى الفصل الرابع فيما يجب المتابعة و يجوز امامة الاحدب
للقائم بمنزلة اقتداء القائم بالقاعد (قاضيخان فيمن يصح الاقتداء)

اصمك امامتى جائز اولورمى * الجواب * اولور بوصورتده برمسجد شريفك امامى
اولان زيده خستهلك سببيله صمم عارض اولسه جماعتى مجرد صمم عارض اولمغله زيدى
امامتدن عزل ايتديرمكه قادر اولورلرمى *الجواب * اولمازلر

(و يصلى القائم خلف القاعد اذا كان الامام قاعدا يركع و يسجد فاقتدى به من يصلى
قائما بركوع وسجود جاز فى قولهما استحسانا ولهما ما روى انه عليه السلام لما ضعف
فى مرضه تقدم ابو بكر و جلس يصلى و ابو بكر رضى الله تعالى عنه يصلى بصلوته
والناس يصلون بصلوة ابى بكر يعنى ان ابابكر كان يسمع تكبير رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم فيكبر والناس يكبرون بتكبير ابى بكر وهذا آخر فعل رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم فى مرضه فكان ناسخا لماقبله (نهاية شرح الهداية فى باب الامامة)

مؤذن اولان زيد صلاة مفروضه ده اقتداء ايتديكى امامك انتقالات تكبيراتى جماعته
تبليغ ايدر اولدقده تغير وتلحين وصيحه ايتميوب مجرد صوت اعلا ايله تبليغ ايلسه زيدك
وجه محرر اوزره ايتديكى تبليغ زيدك ياخود جماعتك نمازينه خلل ويررمى
* الجواب * ويرمز

(قال الاعمش فى قولها والناس يصلون بصلوة ابى بكر رضى الله تعالى عنه يعنى انه كان يسمع
الناس تكبيره صلى الله تعالى عليه وسلم وفى الرواية و به يعرف جواز رفع المؤذنين اصواتهم
فى الجمعة والعيدين وغيرهما انتهى اقول ليس مقصوده خصوص الرفع الكائن فى زماننا
بل اصل الرفع لابلاغ الانتقالات اما خصوص هذا الذى تعارفوه فى هذه البلاد فلايبعد
انه مفسد فانه يشتمل غالبا على مد همزة الله او اكبر او بائه وذلك مفسد وان لم يشتمل فانهم يبالغون
فى الصياح زيادة على حاجة الابلاغ والاشتغال بتحريرات النغم اظهارا للصناعات النغمية
لا اقامة للعبادة والصياح ملحق بالكلام الذى بساطة ذلك الصياح
(فتح القدير من باب الامامة)

برمسجد شريفده تكبير امام كفايت ايدركن مؤذن جهرا تكبير ايتمك لازم اولورمى
* الجواب * اولماز اما ايتسه ضرر يوقدر قدر حاجتدن زياده ايدوب
چاغررسه مسئ اولور

(وكذا اساء المؤذن يجهر فوق الحاجة كما فى كشف الاصول وحكم ابن همام بفساد صلوة
المؤذن يجهر فوق الحاجة بتحريرات النغم وليس بينهما منافاة كما لا يخفى (عبد الحليم

على الدرر (وفى السراج الوهاج الامام اذا جهر فوق الحاجة فقد اساء (بحر رائق فى فصل
اذا اراد الدخول فى الصلوة)

برقريه نك امامى اولميوب اهاليسى اذان وجماعت ايله نماز قلمغى ترك ايلسهلر اهالئ مزبوره
امام اتخاذنه و جماعته مداومته جبر اولنورلرمى * الجواب * اولنورلر اباء ايدرلر ايسه
قتللرى مشروعدر

(الاذان سنة لاداء المكتوبة بالجماعة عرف ذلك بالسنة واجماع الامة وانه من شعائر
الاسلام حتى لو امتنع اهل مصر او قرية او محلة اجبرهم الامام فان لم يفعلوا قاتلهم
(قاضيخان فى الاذان)

زيد فرائضدن برنمازى جماعت ايله اداء ايتمك ايچون مسجده واردقده امام ركوعده
ايكن ادراك ايدوب بعده نمازه شروع ايتدكده افتتاح تكبيرينى قائما ايتميوب راكعا ايلسه
زيدك شروعى صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو ادركه فى الركوع وكبر قائما ثم ركع معه يصح شروعه ولو كبر راكعا لايصح شروعه
(مختارات النوازل فى باب الامامة) ولو ان رجلا جاء الى الامام وهو راكع فكبر الرجل وهو
راكع اوهو الى الركوع اقرب فصلوته فاسدة وان كان الى القيام اقرب جازت صلوته
(نوازل ابى الليث قبيل باب الزكوة)

باب مايفسد الصلوة ومالا

صلوة مفروضه يه امامت ايدن زيد ركعات صلوتدن برنده قرأن عظيم الشاندن
مايجوز به الصلوة مقدارى قراءت ايتدكدنصكره حصر اولوب بعده اول صلاتى
اتمام ايتدين عمروى استخلاف ايدوب كندو آخر مكانه كتسه زيده اقتدا ايدن كمسهلرك
صلاتلرى باطله اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا يستخلف اذا حصر عن قراءة قدر المفروض قيدنا بالقدر المفروض لانه
لو قرأه لايجوز الاستخلاف اجماعا لعدم الحاجة اليه ذكره فى المحيط بصيغة قيل وظاهره
ان المذهب الاطلاق ورجحه شيخنا فى بحره لما انهم صرحوا فى فتح المصلى على امامه
بانها لاتفسد على الصحيح سواء قرأ الامام مايجوز به الصلوة اولا فلذلك يجوز الاستخلاف
مطلقا انتهى و قد يقال انه لاضرورة الى الاستخلاف بعد صحة صلوته بقراءته قدر
المفروض بخلاف فتح المصلى على امامه فانه لاضرورة الى القول ببطلان صلوة الفاتح
بالقراءة وان كان امامه غير محتاج اليها فى اقامة الفرض (منح فى باب الحدث والاستخلاف
فى الصلوة ملخصا)

مصلى اولان كمسه بلاعذر وغرض صحيحى بوغيكن صلوة ايچنده تنحنح ايدوب حروف
ظاهر اولسه صلاتى فاسده اولورمى * الجواب * اولور

(والتنحنح بلاعذر اوغرض صحيح فان كان التنحنح بعذر فانه لايبطل الصلوة بلاخلاف
وان حصل به حروف وان كان من غير عذر ولاغرض صحيح فهو مفسد عندهما
خلافا لابى يوسف رحمه الله فى الحرفين وان كان من غير عذر لكن لغرض صحيح كتحسين

صوته للقراءة اوللاعلام انه فى الصلوة اوليهتدى امامه عند خطائه ففيه اختلاف (منح فى بيان مايفسد الصلوة ملخصا)

زيد نماز ايچنده دنيا كلامى سويلسه نمازى فاسد اولورمى * الجواب * اولور (يفسدها الكلام ولوسهوا (ملتقى الابحر فيما يفسد الصلوة)

برهره موذيه اولوب ذبحنه مساغ شرعى اولمغله زيد وجه شرعى اوزره اول هره يى ذبح وجلدينى سلخ ايدوب اول جلد ايله قبل الدباغه نماز قلسه جلد مزبورده مانع جواز صلوة اولور نجاست اولمايحق زيدك صلوتى صحيحه اولورمى *الجواب* اولور (وماطهر به اى بالدباغ طهر بذكاة سواء كان مأكولا اولا وهو ظاهر المذهب (منح فى الطهارة من باب المياه) وماطهر بالدباغ طهر بالذكاة وهى الذبح وان لم يكن مأكول اللحم (خلاصه فى السادس من الطهارة)

زيدك يانده درهمدن زياده مسك ياعنبر موجود ايكن نماز قلسه نمازى صحيح اولورمى * الجواب * اولور طاهرلردر

(ولوصلى ومعه من المسك والعنبر اكثر من قدر الدرهم يصح صلوته (جواهر الفتاوى من الباب الاول من كتاب الصلوة)

مصلى اولان كمسه صلوتده سورهٔ عصرى قرائت ايدركن وتواصوا بالصبرده اولان باىى كسر ايله ورايى سكون ايله كتف وزنده قرائت ايلسه اول كمسه نك صلوتى فاسد اولورمى * الجواب * اولماز

(وان غير المعنى بان قرأ من الجنة والناس بنصب الجيم قال بعضهم لا تفسد صلوته وهكذا روى عن بعض اصحابنا وهو الاشبه لان فى اعتبار الصواب فى الاعراب ايقاع الناس فى الحرج والحرج مدفوع شرعا (ذخيره فى فصل اللحن فى الاعراب ملخصا)

مصلى اولان زيد صلوتده انا اعطيناك الكوثرينه سينله الكوسر اوقوسه زيدك نمازى فاسد اولورمى * الجواب * اولور

(وان قرأ حرفا مكان حرف آخر ولم يغير المعنى وهو فى القرآن كمسلمين مكان مسلمون لا تفسد عند الكل اما اذا لم يختلف المعنى لكنه لبس فى القرآن كالحى القيام عندهما لاتفسد وعند الثانى تفسد وان تغير المعنى ولبس مثله فى القرآن تفسد عند الكل ولا عبرة لقرب المخرج وانما العبرة لاتفاق المعنى عندهما ولوجود المثل عنده (بزازيه فى الثانى عشر من كتاب الصلوة ملخصا)

قرآن عظيم الشانك وجوه قرائتنده وحرفلرينك مخارج وصفاتلرينى اداده اعتبار نه‌در * الجواب * فن قرائته عالم وعدل وضابط اولان مشايخك امثاللرندن اخذ وسند صحيح ايله رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وعلى آله وسلم حضرتلرينه منتهى اولان روايت مشهوره لرينه‌در

بوصورتده حروف قرآنيه دن صاد حرفنى حالا موجود اولان مشايخ فن قراءتك عالم وعادل وضابطلرى امثاللرندن كتب قرائتده مسطور اولان روايته موافق بيانلرنده مشتهر صاحب شريعت صلى الله تعالى عليه وعلى آله وسلم حضرتلرينه سند صحيح ايله

منتهى اولان روايتلرى اوزره سائر ناسه تعليم ايتدكلرى ادايى قبول واول وجه اوزره مكلفينه ادا ايتمك لازممدر * الجواب * لازمدر

بوصورتده فن قرائتده مهارت ادعاسنده اولوب مشايخ فنك عدولندن اخذ وروايتى معلوم اولميان بعض كمسه‌لر اهل فنه مخالفت قصديله حرف ضادى ظادن تميز ايتميوب صلوة وخارج صلوتده قرآن مبينده اولان ضاد حرفلرينى ظا اوقيوب حق بودر ديو اشاعه ايلسه‌لر مزبورلرك صلوتلرينك حكم شرعيسى نه‌در وبووجه اوزره ادالرينه اعتبار اولنورمى * الجواب * مزبورلرك وجه محرر اوزره قرآن كريمده اولان ضاد حرفنى ظا اوقيوب قلدقلرى نماز فاسد اولور بو وجه اوزره اولان ادالرينه اعتماد واتباع جائز دكلدر .

(واما علم القرائة فمعرفة الروايات المتعلقة بلفظ القرآن نحو هزوا بالواو والهمزة ونحو قال رب وقل رب وبادائه من الاظهار والادغام وترقيق الراء وتفخيمها والوقف والابتداء ونحوها ومعرفة مايتعلق بذلك من رسم الخط الموافق للمصحف العثمانى (من مجموعة الحفيد الهروى فى الفاصلة الاولى) كل قراءة اذا وافقت العربية ولو بوجه فصيح يختلف فيه وكان مخالفه افصح ووافقت احدى المصاحف العثمانية ولو احتمالا وصح سندها فهى القراءة الصحيحة التى لايجوز ردها ولايحل انكارها بل هى من الاحرف السبعة التى نزل بها القرآن ووجب على الناس قبولها سواء كانت عن الائمة السبعة او عن غيرهم من العشرة اوسواهم وقولنا سند صحيح نعنى به انه يروى القراءة العدل الضابط عن مثله كذا حتى ينتهى ومع ذلك كانت مشهورة عند اهل هذا الفن غير معدودة عندهم من الغلط اومما يشذ بعضهم ومتى اختل ركن من هذه الاركان اطلق عليها ضعيفة اوشاذة اوباطلة سواء كانت عن السبعة اوعمن هو اكثر منهم هذا هو الصحيح عند اهل التحقيق فلا ينبغى ان يغتر بكل قراءة تعزى الى واحد من هؤلاء السبعة المشهورين فان الاعتماد على اجتماع هذه الشرائط والاوصاف لا على من ينسب اليه (من مجموعة الحفيد الهروى فى العقد الاول من المطلب) ولو قرأ الطاء مكان الصاد والضاد مكان الطاء اوالسين مكان الصاد تفسد صلوته عند عامة المشايخ منهم ابو مطيع وعند بعضهم لاتفسد منهم محمد بن سلمه (خلاصة الفتاوى فى الثانى عشر من كتاب الصلوة)

زيد امام صلوة جهريه‌ده قراءة قرآن ايدركن حصر اولدقده اول صلوتده زيده اقتداء ايدن عمرو زيدك حصر اولديغى محلدن فتح وقراءت ايدوب زيد عمروك فتحنه بناء اول محلدن قراءت واتمام صلوة ايلسه زيدك ياخود عمروك صلوتى فاسد اولورمى * الجواب * اولماز

(وذكر فى الاصل والجامع الصغير انه اذا فتح على امامه يجوز مطلقا لان الفتح وان كان تعليما ولكن التعليم ليس بعمل كثير وانه تلاوة حقيقة فلايكون مفسدا وان لم يكن محتاجا اليه وصحح فى الظهيرية انه لاتفسد صلوة الفاتح على كل حال وتفسد صلوة الامام اذا اخذ من الفاتح بعد ماانتقل الى آية اخرى وصحح فى الكافى انه لا تفسد صلوة الامام ايضا

فصار الحاصل كما فی البحر ان الصحیح من المذهب ان الفتح علی امامه لا یوجب فساد صلوة احد لا الفاتح ولا الآخذ مطلقا فی کل حال (منح الغفار من باب ما یفسد الصلوة)

﴿باب ما یکره فی الصلوة وما لا﴾

نسوان طائفه سندن هند صلوة مفروضه یی ادا یا قضا ایدرکن قعدهٔ اولی یا قعدهٔ اخیره ده صاغ جانبنه اوتوروب ایاقلرینی صول جانبندن چیقارسه صلوتنه کراهت کلورمی * الجواب * کلز اما مستحب اولان صول جانبی اوزره اوتوروب ایاقلرینی صاغ جانبندن چیقارمقدر

(اذا رفع رأسه من السجدة الثانیة فی الرکعة الثانیة افترش رجله الیسری فجلس علیها ونصب الیمنی نصبا ووجه اصابعه نحو القبلة ووضع یدیه علی فخذیه وبسط اصابعه وتشهد فان کانت امرأة جلست علی الیتها الیسری واخرجت رجلیها من جانب الایمن (هدایه فی صفة الصلوة ملخصا)

مصلی اولان زید سجده ده ایاق پارمقلرینی قبله یه توجه ایتمیوب منحرفا یره وضع ایتمکده کراهت وارمیدر * الجواب * واردر

(ثم یضع وجهه مجافیا بطنه عن فخذیه موجها اصابع رجلیه نحو القبلة فان انحراف اصابعها عن القبلة مکروه کما فی خزانة المفتین فتوجیههما نحوها سنة کما فی الجلابی (قهستانی فی فصل فرضها من کتاب الصلوة)

زید نمازده نجاسته اوتوردقده من غیر عذر صاغ ایاغنی دیکمیوب مفترشا اوزرینه اوتورسه ترک سنت ایتمش اولورمی * الجواب * اولور

(وسنتها نصب الیمنی فی القومة والجلسة (ملتقی فی صفة الصلوة)

هند بوینته کفره سکه سیله مضروب ذی روح تصاویرینی مشتمل آلتون وکومش حلیلرینی طاقنوب کندوینی تزیین ایتمشیکن اول حالده نماز قیلسه تصاویر صغیر اولمغله ناظر اولان کیمسه یه من غیر تکلف ظاهر اولمیوب کورلمسی تأمله محتاج اولسه اول نمازده کراهت وارمیدر * الجواب * یوقدر

(کراهة الصلوة بالتصاویر اذا کان التماثیل کبیرا وان کان صغیرا لا تکره لما روی انه کان علی خاتم ابی هریرة رضی الله تعالی عنه ذبابا وعلی خاتم دانیال علیه السلام اسد ولبوة بینهما صبی یلحسانه واصل ذلك انه لما القی فی غیضة وهو رضیع فبعث الله تعالی الیه اسدا یحفظه ولبوة ترضعه وهما یلحسانه فنقش ذلك علی خاتمه لیحفظ منة الله تعالی علیه (محیط رضوی فیما یستحب فی الصلوة وما یکره)

زید کندوده صورت حیوان اولان دراهم ودنانیری کیسه ایچره یاجیبنه قویوب یاخود حیوان صورتی اولان ورق قوینده یاجیبنده مستور اولوب یاخود حیوان صورتی اولان بر ثوبی کیوب اوزرینه صورتی ستر ایدر صورت اولمیان آخر ثوبی دخی کیوب وجه مشروح اوزره صورتلر یاننده موجود ایکن نماز قیلسه زیدك اول قیلدیغی نماز مکروه اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المحیط رجل فی بدنه تصاویر وهو یؤم الناس لا یکره امامته لانها مستورة بالثیاب فصار کصورة فی نقش خاتم وهو غیر مستبین انتهی وهو یفید ان المستبین فی الخاتم تکره الصلوة معه ویفید انه لا یکره ان یصلی ومعه صرة او کیس فیه دنانیر او دراهم فیها صورة صغار لاستتارها ویفید انه لو کان فوق الثوب الذی فیه صورة ثوب ساتر له فانه لا یکره ان یصلی فیه لاستتارها بالثوب الآخر (بحر رائق فی باب ما یفسد الصلوة وما یکره فیها من کتاب الصلوة)

زید یوزینی والّرینی وطوپقلرندن اشاغی ایاقلرندن ماعدا سائر اعضاسنی ستر ایدوب صلوة مفروضه یه امامت ایلسه مجرد ایاقلرینی ستر ایتمامکله زیدك صلوتنه فساد ویا کراهت کلورمی * الجواب * کلز

(واللبس فی الصلوة ثلثة انواع جائز ومستحب ومکروه فالجائز ثوب واحد متوشح به کقمیص صفیق ونحوه والمستحب ثلثة اثواب قمیص وازار ورداء او عمامة وعن محمد ثوبان ازار ورداء وزیادة الزینة مع زیادة الخشوع زیادة فی الخدمة والمکروه ثوب واحد لا یستر الا عورته کسراویل او ازار واحد (حاوی القدسی فی باب شروط الصلوة)

بو صورتده عمرو زیده ایاقلریکی ستر ایتمامکله صلوتك فاسده اولدی دیوب بو وجهله زیده عداوت ایدوب زید دخی عمروه ملاقی اولوب سلام ویردکده سلامنی المسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تعزیر وتوبه واستغفار

(من ارتکب منکرا واذی مسلما او معاهدا بغیر حق بفعله او قوله وجب علیه التعزیر الا اذا ظهر کذبه فانه لم یجب علیه (قهستانی فی آخر کتاب الحدود)

مصلی اولان زید سورهٔ فاتحه یی قراءت ایتدکدنصکره برسوره یاخود برقاچ آیتی قراءت اوزره مداومت ایتمکده کراهت وارمیدر * الجواب * واردر

(وکره تعیین سورة ای الملازمة علی قراءة سورة معینة سوی الفاتحة لصلوة فرض او غیره فلا بأس فی بعض الاوقات (قهستانی فی فصل یجهر الامام من کتاب الصلوة)

﴿باب النوافل﴾

(ما قول الائمة الحنفیة رضی الله تعالی عنهم فیمن صلی رکعتی الفجر او الاربع قبل الظهر واشتغل بالبیع والشراء والاکل والشرب او لبس خفیه وفیمن تکلم بعد اداء الفریضة قبل اداء السنة او اشتغل بعمل ینافی التحریمة فهل یبطل السنة او ینقص ثوابها افتونا مأجورین * الجواب * اما فی صورة الاشتغال بالبیع والشراء والاکل والشرب او لبس خفیه فانه یعید السنة واما فی صورة التکلم بکلام الدنیا بعد الفرض قبل السنة والاشتغال بما ینافی التحریمة فلا یبطل السنة ولکن ینقص ثوابها وهو الاصح (واذا صلی الظهر او المغرب ولم یصل عقیبها السنة حتی اشتغل بشغل ینافی صلوته فهل یسقط السنة ام لا لا روایة فیه ایضا والظاهر انه لا یسقطها (من صلوة الجلابی فی باب صلوة المسنونة) (والکلام بعد الفرض لا یسقط السنة لکن ینقص ثوابه وکل عمل ینافی التحریمة ایضا قال هو الاصح (قنیه فی باب السنن)

(ماقول الائمة الحنفية رضوان الله تعالى عليهم اجمعين فيما اذا نزل بالمسلمين نازلة شديدة مثل الفتنة وعموم المرض وغير ذلك فهل يجوز لائمتهم ان يقنتوا فى صلوتهم المفروضة وهل لدفعها صلوة واذا كانت صلوة فكيف يصلى هى افتونا مأجورين * الجواب *

(اذا نزلت بالمسلمين نازلة من النوازل يجوز ان يقنت الامام فى الصلوة عند الفقهاء رحمهم الله تعالى وعند جمهور اهل الحديث رضى الله تعالى عنهم القنوت عند النوازل مشروع فى الصلوة كلها وللمسلمين ان يجتمعوا عند النوازل و يصلوا ركعتين فرادى كصلوة الخسوف و يدعوا و يتضرعوا الى الله تعالى لانه اقرب الى الاجابة (ولا يقنت فى الفجر عندنا من غير بلية فان وقعت بلية فلا بأس به كما فعل رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم فانه قنت فيها شهرا يدعو على رعل وذكوان و بنى لحيان ثم تركه (سراج الوهاج فى صلوة الوتر) وفى شرح النقاية معزيا الى الغاية وان نزل بالمسلمين نازلة قنت الامام فى صلوة الفجر وهو قول الثورى واحمد وقال جمهور اهل الحديث القنوت عند النوازل مشروع فى الصلوة كلها (بحر رائق فى الوتر والنوافل)

قيامه قادر اولوب لكن بير ياخود مزاجنده ضعف اولان زيد صلوة تراويحى قاعدا قيلسه شرعا جائز اولورمى * الجواب * اولور

(و يتنفل قاعدا مع قدرته على القيام ابتداء و بناء اطلق فى التنفل فشمل السنة المؤكدة و التراويح (بحر رائق فى الوتر والنوافل)

باب قضاء الفوائت

برقاج كيسه‌لر برقيودن برقاج كون ابدست آلوب اول ابدست ايله اول كونلرده صلوة مفروضه يى سنتلريله ادا ايدوب بعده قيونك صويى نجس اولديغى ظاهر اولمغله اول ابدست ايله ادا اولنان صلوات صحيحه اولمامغين اول كيسه‌لر آلدقلرى ابدست ايله اداء ايلدكلرى صلوات مفروضه يى اعاده ايندكلرنده سنتلرى دخى اعاده لازمه اولورمى * الجواب * سنت فجرى فجرينك قضايه قالديغى كونده قبل الزوال معا قضاء واعاده ايدرلر وقت مذكوردنصكره قضاء واعاده لازم اولماز سنت ظهرى ظهرينك وقتنده اعاده وقضاء ايدرلر وقتى خروجندنصكره قضاء اولنماز سائر صلواتك سننى اصلا قضا لازم دكلدر

(ولا يقضيها اى سنة الفجر الا بطريق التبعية لفرضها قبل الزوال لا بعده افاد كلامه انها لا تقضى قبل طلوع الشمس اصلا ولا بعد الطلوع اذا كان قد ادى الفرض اما اذا فاتت مع الفرض فان قضاها قبل الزوال قضاها معه وان قضاها بعد الزوال لا يقضيها معه وهو الصحيح كما فى غاية البيان لان النص ورد بقضائها فى الوقت المهمل بخلاف القياس فغيره عليه لا يقاس قيد سنة الفجر لان سائر السنن لا يقضى بعد الوقت لا تبعا ولا مقصودا (منح الغفار فى ادراك الفريضة)

باب سجدة السهو

صلوة مفروضه دن برصلوته امامت ايدن زيد قعدهٔ اخيره ده تشهد مقدارى اوتوروب

بعده سلام ويردكده جماعتدن زيده اقتدا ايدوب مسبوق اولان عمرو قضاء ماسبق ايچون قيام ايدوب زيد اوزرينه سجدهٔ سهو لازمه اولمغله سهو ايچون سجده ايدوب عمرو زيد ايله سهو ايچون سجده ايتميوب نمازينى تكميل ايلسه عمروك نمازينه خلل كلورمى * الجواب * كلمز انجق سجدهٔ سهو لازمه اولور

المسبوق اذا قام الى قضاء ما سبق به بعد ما سلم الامام ثم تذكر الامام ان عليه سجدتى السهو قبل ان يقيد المسبوق ركعته بسجدة فعليه ان يرفض ذلك و يعود الى متابعة الامام ثم اذا سلم الامام قام الى قضاء ما سبق به و لا يعتد بما فعل من القيام والقراءة و الركوع وان لم يعد الى الامام ومضى على صلوته يجوز و يسجد للسهو بعد فراغه من القضاء استحسانا (خلاصه فى الفصل السادس عشر من الصلوة)

زيد وترده سهوا قنوتى ترك ايدوب بعده ركوعدن قالقدقده تذكر ايلسه قنوتى اوقورمى يوخسه سجدهٔ سهومى ايدر * الجواب * سجدهٔ سهو ايدر

(ولو ترك القنوت فتذكر فى القعدة او بعد ما قام من الركوع لا يقنت وعليه السهو (من صلوة قاضيخان فيما يوجب السهو) ولو ضمها فى آخر ركعتى الفرض ساهيا لا يسجد للسهو وعليه الفتوى (فى صلوة الاشباه من الفن الثانى)

باب فى سجدة التلاوة

طيور جنسندن طوطينك آيت سجده يى قرائت ايتديكنى استماع ايدن زيده سجدهٔ تلاوت واجبه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو تلاها مجنون او نائم او طوطى لا تجب اى سجدة التلاوة على من سمعها لان تلاوتها صدرت من غير معرفة و تمييز (محيط رضوى فى باب سجدة التلاوة)

قرآن عظيم الشاندن اولان سجده آيتنى تهجى اوزره قراءت ايدن كيمسه يه سجدهٔ تلاوت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجب بكتابة ولا على اصم ولا بقراءة آية السجدة هجاء (منح فى سجدة التلاوة) اذا قرأ آية السجدة بالهجاء لم يجب عليه السجدة لانه لا يقال انه قرأ القرآن و انما يقال قرأ الهجاء (ولوالجية فى الفصل الثانى عشر من كتاب الصلوة)

بو صورتده اول كيمسه داخل صلوتده تهجى اوزره قراءت ايتمش اولسه صلوتنه خلل كلورمى * الجواب * كلمز

(ولو فعل ذلك فى الصلوة لم يقطع الصلوة لانه قرأ الحروف التى فى القرآن من المحل المذكور وفى اضافة السجدة الى التلاوة اشارة الى انه اذا كتبها او تهجئ بها لا يجب عليه سجود ولا تفسد الصلوة بالهجاء لانه موجود فى القرآن (بحر رائق فى باب سجود التلاوة)

باب فى صلوة المسافر

مسافر اولان زيد اقامته صالح برموضعده قلبندن اون بش كون اقامته نيت ايدوب لكن لسانا اقامته نيتى تلفظ ايتمسه قلبا نيت ايتمكله زيد مقيم اولمش اولورمى * الجواب * اولور

(والنية هي الارادة لا العلم والمعتبر فيها عمل القلب اللازم للارادة وهو ان يعلم بداهة اى صلوة يصلى والتلفظ بها مستحب وقيل سنة (تنوير الابصار فى باب شروط الصلوة)

والمسافر لو علم الاقامة لا يصير مقيما ولو نواها يصير مقيما (منح فى الصلوة)

مدت سفر اولان بر بلده يه مسافر اولان زيد بولده بر قصبه يه نزول ايتدكده بعض مصالحى ظهور ايدوب بو كون يارين اتمام مصلحت ايدوب قالقايم ديه رك بكرمى اوتوز كون اوتوروب لكن اقامت نيت ايتمسه زيد مجرد يكرمى كون اوتورمق ايله مقيم اولمش اولورمى يوخسه قصر صلوة ايدرمى * الجواب * قصر صلوة ايدر

(ولو دخل المسافر مصرا على عزم ان يخرج غدا او بعد غد و لم ينو الاقامة حتى بقى على ذلك سنين قصر لان ابن عمر قصر فى اذربيجان ستة اشهر كان اقام بها ولم ينو الاقامة وكذلك علقمة بن قيس رضى الله تعالى عنه اقام بخوارزم سنتين فقصر الصلوة (من باب المسافر من العناية)

مسافر اولان زيد صلوات خمس مفروضه يى ادا ايتدكده سنن مؤكداتى قلمقمى افضلدر يوخسه ترك ايتمكمى * الجواب * حال امنده قلمق حال خوفده ترك ايتمك افضلدر

(واختلفوا فى ترك السنن فى السفر فقيل الافضل هو الترك ترخصا و قيل الفعل تقربا وقال الهندوانى الفعل حال النزول والترك حال السير وقيل يصلى سنة الفجر خاصة وقيل سنة المغرب ايضا والمختار انه ان كان حال امن وقرار يأتى بها لانها شرعت مكملات والمسافر اليه محتاج وان كان حال خوف لا يأتى لانه ترك بعذر (منح فى صلوة المسافر)

تركمان واعراب واكراد و بونلرك امثالى كوچر اولى طائفه سى مفازه ده بر موضعده خيمه لرينى قوروب اول موضعده اون بش كون اقامت نيت ايلسه لر مز بورلر موضع مرقومدن قالقوب مسافة سفر بعيد آخر موضعه نقل قصديله رحلت ايتمد كجه اقامت ايلدكلرى موضعده مقيملر اولوب نمازلرينى تكميل ايتمك لازم اولورمى * الجواب * اولور

(اهل الكلاء فى المفازة كالاعراب والاكراد والترك الذى فى الاخبية والفساطيط لا يصيرون مقيمين و ان نووا الاقامة فى رواية عن ابى يوسف رحمه الله تعالى و فى رواية عنه انهم يصيرون مقيمون وعليه الفتوى لان موضع اقامتهم المفازة عادة فلو ارتحلوا عن موضع اقامتهم وقصدوا موضعا آخر للاقامة و بينهما مسيرة سفر يصيرون مسافرين فى الطريق (محيط رضوى فى صلوة المسافر)

بو صورتده اقامت نيت ايلدكلرى اول موضعه مدت سفر بعيد اولان بلده ياخود قريه اهاليسندن بعض كيمسه لر طائفهٔ مزبوره يه اقامت ايتمك ايچون نفسلرينى بر آيه ياخود زياده يه مزبورلره اجرت معلومه ايله ايجار انلر دخى استيجار ايدوب اقامت ايلسه لر اول كيمسه لر متبوعلرى اولان طائفه كبى مقيم اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(كل من كان تبعا للانسان يلزمه طاعته يصير مقيما باقامته و مسافرا بنيته و خروجه الى السفر كالعبد مع سيده والاجير مع مستأجره والمحمول مع حامله والجيش مع الامير و سفر الطاعة والمعصية سواء فى رخصة القصر والافطار وجواز الصلوة على الراحلة عند الخوف

واكل الميتة عند الضرورة وغيره وقال الشافعى رحمه الله تعالى سفر المعصية لا يفيد الرخصة (محيط رضوى فى صلوة المسافر)

﴿ باب الصلوة فى السفينة ﴾

بر ليمانده كنارده مربوط اولان سفينه دن قره يه چيقمق ممكن ايكن سفينه ده اولان كيمسه لر قره يه چيقميوب سفينه ده صلوة مفروضه يى قلسه لر جائزميدر * الجواب * سفينه ارضده مستقر ايسه جائزدر لكن چيقوب قره ده قلمق احسندر دكل ايسه جائز اولمديغى وجيز سرخسى و مستصفى و ايضاح و غيرى كتب معتبره ده تصريح اولنمشدر

ومن صلى فى السفينة قاعدا من غير عذر اجزأه عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى و القيام افضل و قالا لا يجزيه الا من عذر لان القيام مقدور عليه فلا يترك وله ان الغالب فيها دوران الرأس وهو كالمتحقق الا ان القيام افضل لانه ابعد من شبهة الخلاف ان امكنه لانه اسكن بقلبه (هدايه فى صلوة المريض)

بر ليمانده كنارده مربوط اولوب لكن ارض اوزرنده قرار ايتمدن سفينه دن قره يه چيقمق ممكن ايكن چيقميوب اول سفينه ده نماز قلمق جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا كانت السفينة سائرة فان امكنه الخروج الى الشط يستحب له الخروج اليه لانه يخاف دوران الرأس فى السفينة فيحتاج الى القعود وهو امن من الدوران فى الشط فان لم يخرج وصلى فيها قاعدا بركوع وسجود اجزأه لما روى عن ابن سيرين انه قال صلى بنا انس رضى الله تعالى عنه فى السفينة قعودا ولو شئنا لخرجنا الى الشط (بدايع فى بيان اركان الصلوة)

وقت ظهر داخل اولوب بعده زيد صلوة ظهرى ادا ايتمدين قايغه بنوب استانبولدن اسكداره كيدر ايكن وقت ظهرك خروجى قريب اولوب وقايقدن چيقمق ممكن اولمامغله قايقده صلوة ظهرى قاعدا ادا ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(القادر على القيام فى السفينة و القادر على الخروج عنها صلى قاعدا فيها جازت تلك الصلوة بمعنى ان القضاء لا يلزم لان الغالب العجز واسوداد العين والغالب كالكائن لكنه ترك الافضل والافضل القيام فى الاول والخروج فى الثانى (درر فى الصلوة فى السفينة ملخصا)

﴿ باب صلوة الاخرس و المريض ﴾

اخرس اولان زيد صلوة مفروضه ده امامت ايدوب كندو مثلى اخرسلر زيده اقتداء واول صلوتى ادا ايلسه لر مزبورلرك صلوتى جائز اولورمى * الجواب * اولور

(الاخرس اذا ام خرسا جاز صلوتهم بالاتفاق وفى امامة الاخرس الامى اختلاف المشايخ (مجتبى للزاهدى فى بحث الامامة)

اخرس اولان زيد صلوة مفروضه ده اقتداء ايده جك قارى امام موجود ايكن اقتداء ايتميوب منفردا قلسه صلوتى جائز اولورمى * الجواب * اولور

(الاخرس اذا صلى منفردا جاز و ان كان قادرا على الاقتداء بالقارى (فتاواى سراجيه فى باب صلوة المريض) ولو صلى امى وحده يجنب قارئ وصلوته موافق لصلوته فسدت

صلوته عندابی حنیفة رحمه الله تعالی (مجتبی للزاهدی فی الامامة)

باش اغریسنه مبتلی اولان زیدی باشی اغریسی اخذ ایتدکده ایکی کون کاه اوچ کون خسته وعاجز اولوب اصلا صلوة مفروضه یی ادایه قادر اولمیوب ادا ایده ماسه زید صحت بولدقده اول کونلرده فوت ایتدیکی صلوة مفروضه یی قضا لازم اولورمی * الجواب * اولماز

واذا اشتد مرضه حتی عجز عن الایماء بالرأس یسقط عنه فرض الصلوة ثم خف مرضه هل یلزمه الاعادة قیل ان کان یعقل لایسقط عنه الفرض والاول اصح لان مجرد العقل لایکفی لتوجه الخطاب کما عرف فی مسئلة الاقطع (عمادیه فی احکام المرضی)

باب فی صلوة الجمعة

صلوة جمعه ده شرط اولان جماعتك اقلی امامدن غیری رجالدن قاچدر * الجواب * اوچدر

(واقل الجماعة ثلثة سوی الامام وعند ابی یوسف رحمه الله تعالی اثنان وقیل محمد رحمه الله تعالی معه (ملتقی فی باب الجمعة)

بر بلده نك اراضی امیریه سنك اعشار شرعیه سی تحصیلی طرف دولت علیه دن زید ذمی یه تفویض اولنسه بلدهٔ مزبوره شرایط صلوة جمعه یی جامعه ایکن مجرد وجه مشروح اوزره اعشار تحصیلی زید ذمی یه تفویض اولنمق بلدهٔ مزبوره ده جواز صلوة جمعه یه مانع اولورمی * الجواب * اولماز

(والسابع الاذن العام من الامام وهو یحصل بفتح ابواب الجامع للواردین کما فی الجامع (در المختار شرح تنویر الابصار)

بر بلده اهالیسی اوزرلرینه فرض اولان صلوة جمعه یی ادا ایچون اول بلده ده اولان جامعلرینه واروب مجتمع اولدقلرندنصکره اول بلده یی محیط اولان حصنك ابوابنی امیر بلده قپادوب علی سبیل الاشتهار صلوة جمعه یی ادا ایلسه‌لر ابواب حصنك قپانمسی خلقی جمعه نمازندن منع ایچون اولمیوب خوف عدودن ناشی عادت اولدیغی اجلدن اولیجق وجه مشروح اوزره قیلدقلری صلوة جمعه صحیحه اولورمی * الجواب * اولور

(فلا یضر غلق باب القلعة لعدو اولعادة قدیمة لان الاذن العام امر مقرر لاهله وغلقه لمنع العدو لالمنع المصلی نعم لولم یغلق لکان احسن کما مجمع الانهر معزیا لشرح عیون المذاهب (من المحل المذکور فی فصل الجمعة)

بر جامع شریفده برات ایله خطیب اولان زید آخر دیاره کیتدکده یرینه عمروی قائمقام نصب ایتمش اولسه حالا عمرو زید کلنجه اول جامعده خطابت ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وذکر فی البدایع ان کل من یملك اقامة الجمعة فانه یملك اقامة غیره مقامه انتهی وهو صریح فی جواز الاستنابة للخطیب مطلقا (بحر رائق فی الجمعه) فلا اعتماد علی ما فی الدرر من ان الخطیب لیس له الاستخلاف ابتداء الا بالاذن (فتاوای سراج الدین الحانوتی)

اهل مصرك غیری قری اهالیلری اوزرلرینه صلوة جمعه فرضمیدر * الجواب * دکلدر

(قال ابو حنیفة رحمه الله لاتجب الجمعة الاعلی اهل المصر (عنایه فی احکام الجمعة)

بو صورتده اول قری اهالیلری جمعه کونی صلوة ظهری جماعت ایله قیلمرنده کراهت وارمیدر * الجواب * یوقدر

ویکره ان یصلی الظهر یوم الجمعة فی المصر بجماعة فی سجن وغیره بخلاف القری حیث یصلی اهلها الظهر بجماعة لانه لیس علی من یسکنها شهود الجمعة فکان هذا الیوم فی حقهم کسائر الایام (محیط رضوی فی کتاب الصلوة)

باب فی صلوة العیدین

صلوة عیدك رکوعنه ادراك ایدن کیمسه رکوعده تسبیحاتمی ایدر یوخسه تکبیرات عیدیمی ایدر * الجواب * تکبیرات عیدی ایدر

ومن ادرك الامام راکعا فی صلوة العید فخشی ان یرفع رأسه یرکع ویکبر فی رکوعه عندهما خلافا لابی یوسف رحمه الله تعالی (بحر رائق فی صلوة العیدین)

بو صورتده اول کیمسه رکوعده تکبیرات ایدرایکن رفع یدین ایدرمی * الجواب * ایتمز

بو صورتده اول کیمسه رکوعده تکبیراتی اتمام ایتمدین امام رکوعدن رفع رأس ایلسه اول کیمسه یه امامه متابعت ایتمك لازم اولوب باقی قلان تکبیرات ساقط اولورمی * الجواب * اولور

(ولایرفع یدیه اذا اتی بتکبیرات العیدین فی الرکوع لان الوضع سنة فی محله والرفع سنة لافی محله وان رفع الامام رأسه سقط عنه مابقی من التکبیرات لانه ان اتی به فی الرکوع لزم ترك المتابعة المفروضة للواجب (کما فی شرح الوافی فی صلوة العیدین)

باب فی احکام الجنائز

زید صغیر فقیر فوت اولدقده تجهیز وتکفینی باباسی عمرو اوزرینه لازم اولورمی * الجواب * اولور

(وان لم یکن له مال فکفنه علی من تجب علیه نفقته وکسوته فی حیاته (منح الغفار)

لحمه سی حریر اولان صندل وبونك امثالی شیٔ ایله ارکك کیمسه نك میتی تکفین اولنمق جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(وماجاز لبسه فی الحیوة یکفن فیه ومالافلا (وجیز سرخسی فی التکفین)

میتی بشل ثوب ایله تکفین ایتمکده بأس وارمیدر * الجواب * یوقدر لکن مستحب اولان بیاض ثوب ایله تکفین در

ویستحب الابیض ولایکفن الا فی ما یجوز له لبسه حال حیاته (ملتقی فی الجنائز)

زید متوفانك ترکه سندن قدر معروف تجهیز وتکفینی کورلمدین دیونی قضا اولنورمی * الجواب * تجهیز وتکفین تقدیم اولنور

زید متوفانك تجهیز وتکفینی کورلمدین ورثه سی ترکه سنی اقتسامه قادر اولورلرمی * الجواب * تجهیز وتکفین تقدیم اولنور

برمیتك نمازنده امام اعظم ووالی وقاضی بلده ونائب دیوانی ونائب القاضیدن بری

حاضر اولیوب میتك محله سی امامی زید حاضر ایكن آخر محله امامی عمرو اول میتك نمازینی قلمق مراد ایلسه زید عمروی منع ایدوب كندی قلمغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(السلطان احق بصلوته نص علیه ابو حنیفة رحمه الله تعالی بقوله الخلیفة اولی ان حضر وان لم یحضر فامام المصر وهو سلطانها لانه فی معنی الخلیفة وبعده القاضی وبعده صاحب الشرط وبعده خلیفة الوالی وبعده خلیفة القاضی وبعد هؤلاء امام الحی فان لم یحضر فالاقرب من ذوی قرابته (زیلعی فی الجنائز) والمختار ان الامام الاعظم اولی الی آخره والحاصل ان امام الحی احق بالصلوة علی المیت من سائر الاولیاء (خلاصه فی صلوة الجنائز)

برمیتك امام حیی اولوب نمازینی قلمغه احق اولان زید حاضر ایكن اجانبدن عمرو زیدك اذننسز اول اول میتك نمازینی قلمق جائز اولورمی * الجواب * اولور لكن امام حی معا قلمدیسه صلوتی اعاده ایدرسه جائزدر

(فان صلی غیر الولی اعاد الولی لان الحق له ولو صلی رجل والولی خلفه ولم یرض به ان صلی معه لا یعید لانه صلی مرة قالوا لو صلی الولی اعاده لیس لمن صلی علیه ان یصلی مع الولی مرة اخری (بحر رائق فی الجنائز)

استانبول اهالیسندن زید فوت اولدیغمده بنی استانبول ایچنده اولان منزلمده دفن ایدك دیوورثه سنه وصیت ایدوب بعده فوت اولدقده ورثه سی زیدی مزارستانده دفن ایلسه لر آثم اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولو اوصی بان یدفن فی داره فهذه الوصیة باطلة (خزانة المفتین فی الوصایا)

زید مسلمك زوجهٔ نصرانیه سی هند حامل فوت اولدقده مقابر مسلمینده می دفن اولنور یوخسه مقابر كفره ده می * الجواب * عقبه بن عامر رضی الله تعالی عنه قولی اوزره علی حدة بر محلده دفن اولنمق اسلمدر

بو صورتده هند غسل اولنمق جائز اولورمی * الجواب * ثوب نجس كبی غسل اولنوب و برمقدار بز ایله صاریلوب حفره یه القا اولنمقده بأس یوقدر

وان مات الكافر وله ولی مسلم یغسله ویكفنه ویدفنه ولكن یغسل كغسل الثوب النجس ویلف فی خرقة (هندیه قبیل الفصل الثالث من الجنائز ومثله فی المنح) وقال سعید بن جبیر سئل رجل عبد الله بن عباس رضی الله تعالی عنهما فقال امرأتی ماتت نصرانیة فقال اغسلها وكفنها وادفنها (بدایع فی فصل واما شرائط وجوبه من الجنائز) نصرانیة تحت مسلم حبلت منه ثم ماتت اختلفت الصحابة رضی الله تعالی عنهم فی دفنها فرجح بعضهم جانب الولد وقال تدفن فی مقابر المسلمین ورجح بعضهم جانبها وقال تدفن فی مقابر المشركین لان الولد فی حق هذا الحكم جزء منها مادام فی بطنها وقال عقبة بن عامر تتخذ لها مقبرة علی حدة لیكون بین مقبرة المسلمین وبین مقبرة الكفار ولما امكن اعتبار حالهم بین الحالین وجب اعتباره لكن یحول وجهها عن القبلة حتی یكون وجه الولد الی القبلة لان الولد فی البطن وجهه الی ظهر امه (اشباه فی الفن السابع)

هند فوت اولوب زوجی زیدی وقزی زینبی ترك ایتدكده زید آخر دیارده اولمق ایله زینب هندك تجهیز وتكفیننه اذن قاضی یوغیكن كندی مالندن شو قدر اقچه صرف ایلسه زید كلدكده زینب مبلغ مزبوری زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

وان لم یترك شیئا فالكفن علی من یجب علیه نفقته الا الزوج فی قول محمد رحمه الله تعالی وعند ابی یوسف رحمه الله تعالی یجب علی الزوج ولو تركت مالا وعلیه الفتوی (فتح قدیر فی التكفین) وفی القنیة ولو مات ولا شیء له وجب كفنه علی ورثته وان كفن الحاضر من مال نفسه لیرجع علی الغائب منهم بحصتهم لیس له الرجوع كما اذا انفق علیه بغیر اذن القاضی (بحر رائق فی الجنائز)

بر كفره قریه سی قربنده یهودی مزارستانی كنارنده بر مقتوله عورت جسدی بولنوب لكن اول جسدده سیماء مسلماندن نسنه بولنماسه اول جسد غسل اولنوب نمازی قیلنورمی * الجواب * غسل اولنماز ونمازی قلنماز

(وان كان فی قریة من قری اهل الشرك فالظاهر انه منهم فلا یصلی علیه الا ان یكون فیه سیماء المسلمین فحینئذ یغسل ویصلی علیه (مبسوط سرخسی فی باب الشهید)

قطاع طریقدن اولان زید مسلم بعد الاخذ صلب وقتل اولنسه زید غسل اولنوب جنازه سنك نمازی قیلنورمی * الجواب * نه غسل اولنور ونه نمازی قلنور

(قوله لا البغی اوقطع الطریق ای لا یغسل من قتل للبغی اوقطع الطریق واذا لم یغسل لم یصل علیه لان علیا رضی الله تعالی عنه لم یصل علی البغاة ولم ینكر علیه فكان اجماعا وقطاع الطریق بمنزلتهم فشمل ما اذا قتلوا فی حال الحرب اوقتلوا بعده (بحر رائق)

كندوینی عمدا صلب وقتل ایدن زید غسل اولنوب نمازی قلنمق لازم اولورمی * الجواب * اولور

(ولا یصلی علی قاتل نفسه عند الثانی وبه اخذ السغدی والاصح انه یغسل ویصلی علیه كما هو رأی الامامین وبه افتی الامام الحلوانی (بزازیه فی الجنائز)

هند مسلمه ایله راضیهٔ نصرانیه بر منزلده ساكنه لر ایكن منزل مزبور یاندقده هند وراضیه دخی یانوب مسلمه ونصرانیه تمییز اولنماسه مزبورهلرك غسل وصلوة ودفنلرینك امری نوجهله در * الجواب * هر بری غسل اولنوب بر خالی یرده علی حدة دفن اولنورلر لكن قبرلری تسنیم اولنمیوب تسویه اولنور ومسلمه صلوة دعا نیتی ایله صلوة دخی تجویز اولنمشدر

(واذا اختلط موتی المسلمین بموتی الكفار فالاعتبار للغلبة وان اشتبه لا یصلی علیهم لان الصلوة علی الكفار منهی عنها وعلی بعض المسلمین یجوز تركها (مختارات النوازل فی فصل الشهید)

هند بر سفینه ده فوت اولوب هندی غسل ایده جك نسواندن كیمسه بولنمیوب اول سفینه ده هندك زوجی زید ودامادی عمرو واوغلی بكردن غیری كیمسه سی بولنماسه هنده مزبورلردن قنغیسی تیمم ایدیرر * الجواب * بكر

ولو ماتت امرأة بين الاجانب تيمموها فان كانت حرة اخذ المتيمم خرقة بيده لانه لايحل مسها بيده متجردة و ان كانت امة او ذات رحم محرم منه جاز بيده متجردة كما فى حالة الحيوة (محيط رضوى فى الجنائز)

﴿باب الشهيد﴾

زيد وطنى اولان بلده سنه مدت سفر بعيد اولان آخر دياره كيد وب آخر دیارده غريبا فوت اولسه زيد مرتبهٔ شهادته نائل اولورمى * الجواب * اولور

(يقى من الشهداء صاحب السبل رواه الطبرانى والغريب رواه ابن ماجه من حديث ابن عباس والبيهقى فى شعب الايمان من حديث ابى هريرة والدار قطنى من حديث ابن عمر والصابونى من حديث جابر والطبرانى من حديث عنترة قال الباجى هذه ميتات فيها شدة الالم فتفضل الله تعالى على امة محمد صلى الله تعالى عليه وعلى آله وسلم بان جعلها تمحيصا لذنوبهم وزيادة فى اجورهم حتى يبلغهم مراتب الشهداء و فى النهاية فى الاصل من قتل فى سبيل الله تعالى ثم اتسع فيه فاطلق على هؤلاء (كوكب النير شرح جامع الصغير للعلقمى فى حديث الشهادة)

﴿كتاب الزكوة﴾

زيد تارلاسنده حاصل اولان بغداى واريه نك عشرينى صاحب ارضه ويروب ماعداسنى انبارينه وضع ايدوب تجارت نيت ايدوب اوزرينه حول حولان ايتدكدنصكره زيد اول بغداى واريه يى بيع ايدوب ثمنى نصابه بالغ اولسه زيده زكوة لازم اولورمى * الجواب * ثمن مرقوم اوزرينه حول حولان ايتمدكجه لازم اولماز

ومن وجد فى ارضه حنطة تبلغ قيمتها نصابا ونوى ان يمسكها و يبيعها فامسكها حولا لايجب فيها الزكوة كما فى الميراث وفى الحجة حتى يستغل ثمنها و يحول الحول حينئذ تاتارخانيه قبيل الفصل الرابع من الزكوة وكذا فى الخانية و الفتح القدير و البحر و المنح الحاصل ان نية التجارة فيمايشتريه يصح بالاجماع وفيمايرثه لايصح بالاجماع و يلحق بالميراث مادخل له من حبوب ارضه فنوى امساكها للتجارة فلايجب لو باعها الابعد حول (ملخصا من فتح القدير)

زيد حلالدن كسب ايتديكى شوقدر اقچه سنى حرامدن كسب ايتديكى شوقدر اقچه سنه خلط ايدوب احدهمانى آخردن تميز ممكن اولماسه حول حولان ايديجك اول اقچه نك جمله سيچون زيداوزرينه زكوة واجبه اولورمى * الجواب * اولور

(السلطان اذا غصب مال الغير فخلطه بمال لايمكنه التميز يملكه عندابى حنيفة رحمه الله تعالى حتى يجب عليه الحج و الزكوة (مختارات النوازل لصاحب الهداية فى الغصب) وما يأخذه الاعونة من الاموال ظلما و يخلطه بماله او بمال مظلوم آخر يصير ملكا له و ينقطع حق الاول فلايكون اخذه عندنا حراما محضا نعم لايباح الانتفاع قبل اداء البدل فى الصحيح من المذهب (بزازيه قبيل الزكوة)

زيد صغيرك مالندن زيد اوزرينه زكوة واجبه اولورمى * الجواب * اولماز

(لاتجب الا على حر مكلف اى عاقل بالغ ولاتجب على المجنون والصبى (قهستانى فى اول الزكوة)

اوچيوز غروش نقدواوچيوز غروش قيمتلو تجارت ايچون اولميان جواهر ونحاسه مالك اولان زيدك ثمن مبيعدن عمروه اوچيوز غروش دينى اولسه حولان حول ايتدكده اوچيوز غروش ايچون زيد اوزرينه زكوة لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل له دراهم ودنانير وعروض التجارة وسوائم ومال قنية وعقار وعليه دين مستغرق فلا زكوة عليه وان استغرق الدين بعض هذه الاموال يصرف الدين الى نصاب الدراهم والدنانير ثم الى مال التجارة ثم يصرف الى السائمة و لايصرف الى مال القنية (محيط برهانى فى العاشر من الزكوة وكذا فى الرضوى والتاتارخانية وغيرها ملخصا)

نصاب زكوته مالك اولان زيد مالك اولديغى مالك اوزرينه حولان حول ايتمدين برسنه يابرسنه دن اكثر ايچون اداء زكوتى تقديم وتعجيل ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وان قدم الزكوة على الحول وهو مالك للنصاب جاز لانه ادى بعد سبب الوجوب فيجوز كما اذا كفر بعد الجرح وفيه خلاف مالك رحمه الله و يجوز التعجيل لاكثر من سنة لوجود السبب (هدايه قبيل باب زكوة المال)

اللى درهم كش و يوز اللى درهم قيمتلى اون مثقال التونه مالك اولان زيد اوزرينه زكوة واجبه اولورمى * الجواب * اولور

(فما كان من جنس الذهب والفضة تجب الزكوة فيها كيف ماامسكها للتجارة اولغير التجارة (خزانة المفتين فى الزكوة)

زيد كتب حديث وفقه وآدابدن قيمتى نصابه بالغ شوقدر كتابه ياخود مصنف واحدك تصنيف ايتديكى كتابدن ايكى نسخه يه مالك اولوب تجارت نيت ايتماسه زيد اول كتابلر ايچون زكوة ويرمك واجب اولورمى * الجوب * اولماز

(له كتب علم يساوى نصابا يحتاج اليها للدرس والحفظ اومكرر لمصنف واحد احدهما محتاج الى التصحيح منه لايجب الزكوة وصدقة الفطر والاضحية ونفقة المحارم وحل اخذ الصدقة له ان كان حديثا أوفقها اوادبا وان زاد على الحاجة منع اخذ الزكوة ولوكان له نسختان من صلوة اونكاح لمصنفين لايمنع اخذ الزكوة مطلقا وان لمصنف واحد فقد ذكرنا هذا هو المختار (بزازيه وكذا فى الدرر)

بوصورتده زيد حفظ وتدريس ايچون اولقدر كتابه وتصحيح ايچون ايكى نسخه يه محتاج اوليجق زيده اخذ زكوة حلال اولورمى * الجواب * اولور

(ولوكان له نسختان الخ (كمامر من البزازية والدرر آنفا)

﴿باب المصرف﴾

زيد مالنك زكوتى فقير اولان قرنداشى عمروه و خالى بكره و يرمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وقيد باصله و فرعه لان من سواهم من القرابة يجوز الدفع لهم وهو اولى لمافيه

من الصلة مع الصدقة كالاخوة والاخوات والاعمام والعمات والاخوال والخالات الفقراء ولهذا قال فى الفتاوى الظهيرية ويبدأ فى الصدقات بالاقارب ثم الموالى ثم الجيران (بحر رائق فى باب المصرف)

هند مالنك زكوتنى زوجى زيد فقيره ويرمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(قوله ولا تدفع المرأة الى زوجها عند ابى حنيفة رحمه الله ورجح صاحب الهداية وغيره قوله واعتمد النسفى وبرهان الشريعة (من تصحيح القدورى) ولايجوز الدفع لزوجته ولادفع المرأة لزوجها اطلق الزوجة فشمل الزوجة من وجه فلا يجوز الدفع لمعتدته من باين ولو بثلث كذا فى المعراج (بحر رائق فى المصرف من الزكوة)

زيد زوجه سى هندى طلاق باين ايله تطليق ايدوب بعده هندك عدتى منقضيه اولمدين زيد مالنك زكوتنى هنده ويرمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(فلايجوز الدفع لمعتدة الخ (كما مر آنفا من بحر الرائق)

زيد مالنك زكوتنى اوغلينك زوجه سى هند فقيره يه ويرمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

اخذ وقبضى تعقل ايدن زيد صغيره زكوة ويرمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(دفع الزكوة الى مجنون اوصغير لايعقل فدفعه الى ابويه اووصيه لايجوز ولوقبض وهو مراهق اوكان يعقل القبض ان كان لايرمى به ولايخدع عنه جاز (من زكوة البزازيه فى الثانى من المصرف وكذا فى الخانية)

طرف سلطنتدن عادت اغنام جمعنه مأمور اولان زيد عمرك قيونلرينى صايوب رسمنى آلدقده عمرو ويرديكى قيونلرى زكوتنى ايله ويريجك زكوتى يرينه كچرمى * الجواب * كچر

(السلطان الجابر اذا اخذ زكوة الاموال الظاهرة الصحيح انه يسقط عن اربابها ولايؤمر بالاداء ثانيا (معين المفتى فى الزكوة) ولهذا لاتتأدى الزكوة اى ولان الزكوة وجبت لمعنى الاغناء لاتتأدى الابعين متقومة اى بتمليك عين متقومة حتى لواسكن الفقير داره سنة بنية الزكوة لايجزيه لان المنفعة ليست بعين متقومة (كشف الاسرار لعبد العزيز)

زيد مالنك زكوتندن نصابدن زياده اولان شوقدر اقچه يى اولقدر مديونى اولان عمروه دينى اداء ايتمك ايچون ويرسه بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(ويكره ان يعطى الفقير اكثر من مأتى درهم فان اعطاه جاز عندنا هذا اذا لم يكن الفقير مديونا فان كان مديونا فدفع اليه مقدار مالوقضى به دينه لايبقى له شئ او يبقى دون المائتين لابأس به (خانيه قبيل النذر من كتاب الزكوة)

زيد مديونى عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى يدنده موجود اولان ماليله سائر كيمسه لر ذمتلرنده اولان اقچه سنك زكوتى ايچون عمروه هبه ايدوب عمرو دخى قبول ايلسه زيد موجود اولان ماليله اول كيمسه لر ذمتلرنده اولان اقچه سنك زكوتى اداء ايتمش اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده عمرو ذمتنده اولان مبلغ مزبورك زكوتى ساقط اولمش اولورمى * الجواب * اولور

(رجل وهب دينه من مديونه الفقير ونوى به الزكوة عن الدين الذى عليه يجوز ولو نوى به زكوة نصاب عند نفسه اوزكوة دين كان على غيره لايجوز ولو وهب كل دينه للمديون ولم ينو شيئا يسقط الزكوة (مختارات النوازل فى الزكوة وكذا فى البزازية ووالواجية)

زيد شوقدر اقچه مديونى عمرو فقيره مالنك زكوتندن اولقدر اقچه ويروب عمرو دخى مبلغ مزبورى دين ايچون زيده ويرسه زيد مالنك زكوتندن اولقدر اقچه زكوة ادا ايتمش اولورمى * الجواب * اولور

(ومن له على فقير دين واراد جعله عن زكوة العين فالحيلة ان يتصدق عليه ثم يأخذه منه من دينه وهو افضل من غيره (من حيل الاشباه)

اراضى اميريه دن تارلالره متصرف اولان كمسنه لر اول تارلالرك رقبه لرينه مالك اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

بو صورتده اراضئ مرقومه دن شوقدر دونم تارلالره طاپو ايله متصرف اولان زيدك حوائج اصليه سندن ماعدا نصاب زكوة مقدارى مالى اولماسه زيده زكوة المق جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وانما تجب الشفعة مقصودة فى العقارات كالدار والكرم وغيرهما من الاراضى مما يحتمل القسمة اولا يحتمل كالحمام والبئر والرحى وغير ذلك وانما تجب فى الاراضى التى تملك رقابها حتى ان الاراضى التى حازها الامام لبيت المال ويدفع الى الناس مزارعة فصار لهم فيها كردارا كالبناء والاشجار والكبس اذا كبسوها ترابا نقلوها من موضع يملكونها فان بيعت هذه الاراضى فبيعها باطل وان بيع الكردار وكان معلوما يجوز بيعها ولكن لاشفعة فيه (محيط فى الشفعة)

هند حوائج اصليه سندن زياده اون مثقال التون بلا زكه مالكه اولوب اندن غيرى التون وكمش نسنه يه مالكه اولماسه اولقدر التون ايچون هنده اوزرينه زكوة واجبه اولورمى * الجواب * اولماز

نصاب الذهب عشرون مثقالا (درر غرر فى زكوة المال)

باب العشر

زيد تارلاسنده اكان نخمنى زرع ايدوب بعده بچوب خرمنه كتوروب بوزنى آيردقده صاحب ارض حاصل اولان بوزدن وكتاندن بر موجب امر ودفتر عشر المق استدكده زيد انجق كتاندن عشر ويردم بوزدن ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اتخذ ارضه مشجرة اومقصبة اومنبتا للحشيش يجب فيها العشر ويجب فى الكتان وبزره لان كل واحد منهما مقصود (شرح مجمع البحرين لابن ملك فى العشر)

زيد قديمدن بر موجب امر ودفتر اوزمندن عشر الهكلن باغنك بعض خالى يرينه صوغان وصارمساق اكسه صاحب ارض حاصل اولان صوغان وصارمساقدن عشر المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ويجب العشر فى الجوز واللوز والبصل والثوم فى الصحيح (منح الغفار فى العشر)

روم ايلنده واقع بر تيمار طپراغنده بيت المالدن مستنبط نهر صغيردن سقى اولنان شوقدار

اراضی یه بعض کیمسه لر بر قاج سنه ده بر دفعه ملك چلتك تخملرینی زرع ایدوب حاصل اولان محصوللرك اوجده بربنی خراج ارض اولمق اوزره طرف سلطاندن قبضه مأمور چلتك امینی میری ایچون اخذ ایدکدنصکره اول تیماره متصرف اولانلر قدیمدن بومقوله محصولدن عشر الهکلمش دکللر ایکن حالا تیماره متصرف اولان زید محصول مزبوردن عشر المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وماء الخراج هو ماء الانهار الصغار التی حفرها الاعاجم مما یدخل تحت الایدی وماء العیون والقنوات المستنبطة من بیت المال (بحر رائق فی العشر)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده طوت باغچه لری اولان کیمسه لر توت اشجاری یاپراقلرینی هر سنه قطع وآخره بیع ایدر اولسه لر زید اول یاپراقلرك عشرینی مزبورلردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اتخذها مقصبة او مشجرة او منبتا للحشیش ففیها العشر ویمکن ان یلحق بها اغصان التوت عندنا واوراقها لانها یقصد بها استغلالها بخوارزم وخراسان وقد نص علیه فی درر الفقه فقال یجب العشر فی ورق التوت (زاهدی فی زکوة الزرع ملخصا)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده واقع پلاموداشجارندن حاصل اولان پلامودك بر موجب امر ودفتر قدیمدن الهکلن عشرینی اول اشجاره متصرف اولان کیمسه لردن طلب ایتدکده اول کیمسه لر پلاموددن عشر اولمازدیوب ویرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وعند ابی حنیفة رحمه الله یجب العشر من کل ما اخرجته الارض قل واکثر الا الحطب والقصب والحشیش والسعف والتبن الا اذا اتخذ الارض مقصبة (فی الثانی من زکوة الظهیریه)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده تارلالری اولان کیمسه لر بر موجب امر ودفتر قدیمدن ویریله کلن محصوللرینك عشرینی زیده ویردکلرنده زید قناعت ایتمیوب صمانلرندن دخی عشر المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الا الحطب والقصب والحشیش والسعف والتبن الخ (کما مر آنفا من الظهیریه)

زید اراضی عشریه دن طاپو ایله متصرف اولدیغی تارلالرینی عمروه ایجار وتسلیم ایدوب عمرو دخی اول تارلالره کندی تخمنی زرع ایدوب محصول حاصل اولسه صاحب ارض عشر محصولی زید وعمرودن قنغیسندن الور * الجواب * زیددن

(استأجر ارضا عشریة فالعشر علی الآجر عند ابی حنیفة رحمه الله وعندهما علی المستأجر (زاهدی فی کتاب الزکوة)

(ماقول سادة الائمة الحنفیة لا زالت اقوالهم نافذة علی البریه فی ارض وقف یؤخذ من الخارج منها قسم من الخمسة بموجب الدفتر السلطانی زرعها متصرفها بطیخا فاراد المتولی ان یأخذ الخمس من الحاصل منها علی موجب الدفتر السلطانی وزارعه یمتنع عن ذلك ویقول اعطی مقاطعة علی خلاف الدفتر معللا بان اهالی بعض القری فی اطرافنا لا یعطون القسم من الحبوب ویعطون المقاطعة من سائر المزروعات فهل له

ذلك افتونا مأجورین * الجواب * لیس له ذلك

برقصبه اهالیسندن برقاج کیمسه لرك زیدك متولیسی اولدیغی وقف اراضیده باغلری اولمغله زید اول کیمسه لردن اول باغلرده حاصل اولان محصولك بر موجب امر ودفتر قدیمدن الهکلن عشرینی طلب ایتدکده اول کیمسه لرك اوزم زمانی سکنی ایچون اول باغلر ایچنده اراضیٔ مرقومه اوزرینه مبنی منزللری اولمغله اول کیمسه لر منزل حوالیسنده اولان میوه دن عشر لازم کلمز دیو اول منزللرینك حوالیلرنده اولان باغلرده حاصل اولان محصولك عشرینی ویرمامکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

بوصورتده زید اول منزللرك حوالیلرنده اولان باغلرده حاصل اولان محصولك عشرینی بکر قاضی حضورنده اول کیمسه لردن دعوی ایتدکده بکر اول منزللرك حوالیلرنده اولان باغلرده حاصل اولان محصولدن عشر لازم کلمامك اوزره حکم ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

برقریه اهالیسندن زید اشترا ایتدیکی شوقدر تیمور معدنی دك تعبیر اولنان کارخانه سنده قینادوب تیموریتی اخراج ایلسه اول قریه سپاهیسی اول تیموردن عشر المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید سپاهینك تیماری طپراغنده شوقدر عرصه یه متصرف اولان عمروك محصولندن قدیمدن عشر النورکن زید عمروه عرصهٔ مزبوره ده اشجار غرس ایدوب عشر بدلی سنه ده شوقدر رایجه مقاطعه ویرمکله عمرو دخی اول عرصه ده اشجار غرس ایدوب برقاج سنه مقاطعه اولمق اوزره زیده اولقدر رایجه ویردکدنصکره عمرو اول اشجارك اراسنه حبوب زرع ایدوب حالا زید بر موجب امر ودفتر اول اشجار وزرع اولنان حبوبدن حاصل اولان محصولك عشرینی عمرودن المق استدکده عمرو مجرد سن عشر بدلی سنه ده شوقدر رایجه مقاطعه ویرمشیدك دیو عشر محصولی ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمرو سپاهینك تیماری طپراغنده طاپو ایله متصرف اولدیغی تارلاسنده التی سنه دنبرو حاصل اولان شوقدر کیل بغدای واریه یی عشرینی ویرمدین اخذ واستهلاك ایلسه عمرو اول بغدای واریه نك عشرینی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولا یحل الاکل من الغلة قبل اداء العشر الا اذا کان المالك عازما علی اداء العشر وان اکل قبله ضمن العشر (فی اخر الثالث من زکوة البزازیه)

زید سپاهینك رعایاسی اکنلرینی خرمن یرنده دوس ایدوب بر موجب امر ودفتر عشرینی زیده ویردکلرنده اول عشری سپاهینك انبارینه نقل ایچون لازم اولان اجرت رعایا اوزرینه لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ومؤنة حمل العشر علی السلطان لا علی رب الارض (خزانة الاکمل فی العشر من الزکوة)

ارقاف قدیمه دن شام شریفده واقعه برقریه نك اراضیسی شوقدر فدان تعبیر اولنور

چفتلك اولوب اول فدانلره متصرف اولانلر سنه ده هر فدانك اجر مثلنه معادل شوقدر غراره بغدای وشوقدر غراره اربه وشو قدر غروش وقف ایچون متولی اولانلره وعشر محصولی مالکانه وزعامت اصحابنه ویره کلوب دفتر خاقانی وامر سلطانی وعمل قدیم بومنوال اوزره ایکن حالا مالکانه وزعامت اصحابی عشر محصوله قناعت ایتمیوب خلاف امر ودفتر متولیلرك اله کلدکلری اولقدر غراره بغدای واربه یی المغه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

برخاص قریه لرینك طپراغنده اولان زیتون اشجارنده حاصل اولان زیتونك برموجب امر ودفتر قدیمدن نصفنی خاص ضابطی ونصف آخرینی اصحاب اشجار اله کلمشلر ایکن خاص مزبور ضابطی نصفنه قناعت ایتمیوب خلاف امر ودفتر اول اشجاردن حاصل اولان زیتونك مجموعنی السه اشجار اصحابی نصف حصه لرینی ضابطدن استردادة قادر اولورلرمی *الجواب* اولورلر

اراضی عشریه ده قوانلری اولوب قوانلرنده حاصل اولان عسللرندن اروارك نفقه لرینه کفایت مقداری الیقویوب زیاده سنی اخذ وقطع وعشرنی صاحب ارضه ادا ایدن کیمسه لرك اروارك نفقه لر ایچون الیقود قلری مقداردن عشر النمیه دیو امر سلطانی وارد اولمشیکن صاحب ارض قناعت ایتمیوب خلاف امر ودفتر مقدارمر قومدن دخی عشر المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

زید سپاهینك تیماری طپراغنده زیتون باغچه لرینك عشری مقابله سنده دونم باشنه شوقدر راقچه تعیین اولنوب دفتر خاقانیده مقید اولمغله اول باغچه لرك اصحابی برموجب امر ودفتر قدیمدن ویریله کلان اولقدر راقچه یی زیده ویررلر ایکن خلافنه امر وارد اولمدین زید اشجاردن حاصل اولان زیتونلری تحریر وعشرینی تخمین ایدوب دونم باشنه تعیین اولنان مبلغ مقدارینی تقاص ایتدکدنصکره زیاده یی باکه ویرك دیو جبره قادر اولورمی *الجواب* اولماز

﴿باب الخراج﴾

زید خراج مقاسمه ایله برتارلایه متصرف اولوب خارجندن بشده بربنی صاحب ارضه ویررکن اذن صاحب ارضله اول تارلایه اشجار غرس ایدوب باغچه ایتدکدنصکره برقاچ سنه باغچه ادراك ایدنجه محصول حاصل اولماسه زید محصول حاصل اولدقده برموجب امر ودفتر بشده بربنی ویرمك استدکده صاحب ارض قناعت ایتمیوب غرس اشجار ایله ادراك محصول مابینده بیحاصل اولان سنه لر ایچون دخی بکا شوقدر راقچه ویر دیو زیده جبره قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(وقید بالخراج الموظف لان کلامه فیه لانه لوکان مقاسمة فلاشیء علیه بالتعطیل کذا فی السراج الوهاج (بحر رائق من باب العشر والخراج)

(فی قریة وقف لها متول وتیماری وعلی ارضها الخراج المقاسمة من قبل السلطان وهو الربع مما یحصل فیها من الحبوب وغیرها ویقسم ذلك الربع علی عشرة سنة منها للوقف

ویأخذها المتولی واربعة للتیماری وهکذا اجری الامر بینهما من قدیم الزمان بموجب الدفتر السلطانی والآن لایرضی التیماری بما عین له السلطان ویطلب من فلاحی القریة شیئا زائدا بلا سند فهل له ذلك * الجواب * لیس له ذلك

زید برات ایله متصرف اولدیغی مقاطعه لو میری چلتك تارلاسنی اجرت معلومه ایله برسنه یه دك عمروه ایجار وتسلیم ایدوب عمرو دخی تخمنی زرع ایلسه مقاطعهٔ مزبوره زید وعمرودن قنغیسنك اوزرینه لازمه اولور * الجواب * زیدك اوزرینه

(وخراج المستأجر علی الموجر وخراج المستعار علی المعیر (بزازیه فی الثالث من الزکوة)

برقاچ کیمسه لرك اراضیٔ خراجیه ده مزروع اولان حبوباتی اوراقنی قبل الحصاد طلو اوروب بالکلیه اهلاك ایدوب اول اراضی یی اول سنه زراعت ممکن اولمیوب آخر سنه یه دك معطل قالسه اول سنه نك خراجی ساقط اولورمی *الجواب* اولور

(وفی خراج الوظیفة اذا هلك الخارج قبل الحصاد بافة سماویة لایمکن دفعها کالحرق والبرد والغرق یسقط الخراج اذا لم یبق من السنة مقدار مایتمکن فیه من الزراعة فان بقی لایسقط الخراج ویجعل کان الاول لم تکن (قاضیخان فی العشر والخراج)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده طاپو ایله تارلایه متصرف اولان عمرو برموجب امر ودفتر حاصل اولان محصولك عشرینی زیده ویررکن زید قناعت ایتمیوب اول تارلاده مقدما اشجار اولوب باغچه ایکن سنه ده شوقدر راقچه مقاطعه ویریلورایدی اویله اولیجق عشردن ماعدا اولقدر راقچه دخی ویردیو عمروه جبره قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(وفی الاصل لایجمع العشر والخراج فی ارض واحدة سواء کانت الارض عشریة اوخراجیة (محیط برهانی قبیل الخراج)

اراضیٔ عشریه وخراجیه اوزرینه مغروسه اولان ملك باغلرده طلو اصابت ایتمکله اول سنه ده اصلا نسنه حاصل اولماسه سنهٔ مزبوره ده اول باغلرك اصحابنه عشر وخراج ویابدلری اولان رسم دونم نامنه نسنه ویرمك لازم اولورمی *الجواب* اولماز

سئل اذا اصاب الزرع آفة فی ارض الخراج بنوعیه هل یسقط الخراج ام لا اجاب فی المتون والشروح اذا اصاب الزرع آفة سماویة کالغرق والحرق وشدة البرد لاخراج ومثل الزرع الکرم والرطبة ونحوها وهذا هو الصحیح والاقرب الی العدل والابعد من الظلم (فتاوی الخیریه فی فصل العشر والخراج ملخصا)

اراضیٔ عشریه دن اولوب طاپو ایله زیدك تصرفنده اولان تارلایی عمرو تغلبا ضبط وملك تخمنی زرع ایدوب بعده نابت اولوب اکین ادراك ایتدکدنصکره مدت مزبوره ده زید عمروك زراعتیله ترتب ایدن نقصان ارضی عمروه تضمین ایتدیروب السه صاحب ارض عشر محصولی زید وعمرودن قنغیسندن الور *الجوب* زیددن

ولوغصب غاصب ارضا عشریة فزرعها فان لم ینقصها الزراعة فالعشر علی الغاصب فی الخارج لا علی رب الارض لانه لم یسلم له منفعة کما فی العاریة وان نقصها الزراعة علی الغاصب نقصان الارض کانه اخرجها منه وعشر الخارج علی رب الارض عند

ابى حنيفة رحمه الله تعالى و عندهما فى الخارج (من زكوة البدايع قبيل فصل شرائط المحلية)

باب صدقة الفطر

بر بلده ده متمكن اولان زيدك حوايج اصليه سندن فضله سى اولميوب انجق ديار آخرده قيمتى نصابه بالغ بر منزله مالك اولوب عيالنده ه سكنايه محتاجه اولان اناسى هندى اول منزلده اسكان ايلسه زيده صدقهٔ فطر واضحيه لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(تجب على حر مسلم ذى نصاب فاضل عن مسكنه وثيابه واثاثه وفرسه وسلاحه وعبيده الى آخره و لما كان حوايج عياله الاصلية كحوايجه لم يذكرها فانه لابد ان يكون النصاب فاضلا عن حوايجه و حوايج عياله كما صرح به فى الفتاوى الظهيريه

(بحر رائق فى صدقة الفطر)

نصاب زكوته مالك اولان زيد اوزرينه صدقهٔ فطر و اضحيه لازمه و واجبه اولورمى * الجواب * اولور

(تجب على حر مسلم له نصاب الزكوة اى مائتا درهم اوقيمتها وبه اى النصاب يجب على ماله الصدقة اى الزكوة والعشر والفطرة وبه يجب الاضحية ونفقة القريب

(قهستانى فى صدقة الفطر ملخصا)

كتاب الصوم فصل فيما يفسده

زيد نهار رمضانده قولاغنه صو طملانسه زيدك صومى فاسد اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اقطر فى اذنه الماء اودخله لايفسد صومه (هدايه فيما يوجب القضاء)

زيد نهار رمضانده دريايه كيروب طالدقده قولاقلرينه صو كيرسه زيدك صومى فاسد اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو خاض الماء فدخل الماء اذنه لايفسد صومه (ظهيريه فى الصوم)

زيد صائم نهار رمضانده بلاصنع قئ ايدوب صومى فاسد اولمق ظنيله اكل ايلسه زيده يالكز قضامى لازم اولور يوخسه كفارت دخى لازمه اولورمى * الجواب * يالكز قضاء لازم اولور

ذرعه القئ فظن انه يفطره لاكفارة عليه لوجود شبهة الاشتباه بالنظر (منح فيما يفسد الصوم) اذا عاد القئ فالمعتبر عند ابى يوسف رحمه الله تعالى الكثرة اى ملأ الفم و عند محمد رحمه الله تعالى يعتبر الصنع اى الاعادة ففى اعادة الكثير يفسد اتفاقا وفى عود القليل لايفسد اتفاقا وفى اعادة القليل لايفسد عند ابى يوسف رحمه الله تعالى خلافا لمحمد رحمه الله تعالى وفى عود الكثير تفسد عند ابى يوسف رحمه الله تعالى صدر الشريعة فيما يوجب الفساد وان ذرعه القئ لم يفطر ويستوى فيه ملأ الفم وما دونه

(هدايه فى باب القضاء والكفارة)

زيد نهار رمضانده صائم ايكن زوجه سيله ملاعبه ايدوب من غير قربان انزال واقع اولمغله

مجرد انزال مفطر درظن ايدوب عمدا اكل ايلسه زيده يالكز قضامى لازم يوخسه كفارت دخى لازمه اولورمى * الجواب * يالكز قضا لازم اولور

(اذا اكل ناسيا فظن انه افطر فاكل عمدا اواحتقن اووطئ امرأة ميتة او بهيمة اوفخذا اوبطنا او قبل او لمس فانزل او صبى بلغ او كافر اسلم كلهم يقضون الا الاخيرين يعنى صبى بلغ وكافر اسلم (منح فيما يفسد الصوم)

زيد نهار رمضانده صائم ايكن استمنا بالكف ايدوب بعده اول كونى قضا ايلسه زيده كفارت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(جامع بهيمة ولم ينزل اوميتة ولم ينزل اوناكح بيده ولم ينزل فان انزل فى هذه الوجوه كلها عليه القضاء دون الكفارة (من صوم قاضيخان)

زيد مقيم رمضان شريفده صومه نيت ايتمدين صباحه داخل اولوب بعده اكل وشرب ايلسه زيده كفارت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن اصبح غيرناو للصوم فاكل لاكفارة عليه عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى

(هدايه فيما يوجب القضاء والكفارة)

يوم معينك صومنى نذر ايدن زيد عذر ضيافت ايله اول يومده افطار ايتمك مباح اولورمى * الجواب * اولماز

(ويفطر النفل اباحة بعذر الضيافة ثم يقضى المفطر سواء كان ضيفا اومضيفا وفى كلامه اشارة الى انه لايفطر بلاعذر والى ان غير النفل لايفطر كما فى المحيط (قهستانى)

بو صورتده زيد اول يومده صومه شروع ايتدكدنصكره عذر ضيافت ايله افطار ايلسه زيد اوزرينه يوم مزبورى قضامى لازم اولور يوخسه كفارت مى لازم اولور * الجواب * قضاء لازم اولور

(وهى اى كفارة الصوم بافساد اداء صوم شهر رمضان بعضا اوكلا لاغير اى لايكفر بافساد صوم غير رمضان وهو قضاؤه والكفارة والنذر وغيرها (قهستانى فى فصل من جامع

فصل فيما يوجب الكفارة ومالا

زيد نهار رمضانده صائم ايكن عمروه لواطه ايلسه زيده قضا وكفارت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(الجماع فى الدبر كالقبل وهو الصحيح والمختار انه بالاتفاق (بحر رائق فى الصوم)

زيد مسلم نهار رمضانده صائم ايكن طوعا ومتعمدا شرب خمر ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قضا وكفارت وحد شرب وتعزير

(شرب خمرا فى رمضان اوزنى فعليه الحد والتعزير والكفارة لاختلاف الاسباب

(زاهدى شرح القدورى فى الصوم)

زيد مسلم علنا نهار رمضانده صائم ايكن طوعا و متعمدا شرب خمر ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قتل اولنور

(ومن اكل فى رمضان شهرة وعيانا يؤمر بقتله لان صنعه دليل الاستحلال (بزازيه)

هر آیك اونجی كونی حیض كورمك معتادی اولان هند رمضان شریفك اونجی كونی صائمه ایكن حیضم كونیدر دیو افطار ایدوب بعده اول كون مرور ایدوب حیض كورماسه هنده نه لازم اولور * الجواب * قضا وكفارت

(والمرأة اذا افطرت على انه يوم حيضها ثم لم تحض فی يومها ذلك الاظهر ان عليها الكفارة (ظهيريه فی الخامس من الصوم)

اوزرینه كفارت صوم لازمه اولان هند رجب شریفك دردنجی كونی كفارت ایچون صومه شروع واللی التی كون صائمه اولدقدنصكره رمضان شریف داخل اولوب رمضان شریفده درت كون دخی صائمه اولسه اول درت كون رمضان شریفدن عد اولنوب هنده كفارت مرقومه یی استینافی لازم اولور یوخسه كفارت عد اولنوب رمضان شریفك درت كونی قضاسی لازم اولور * الجواب * كفارت مزبوره یی استیناف لازم اولور

(ولو صام شهرين متتابعين وكان احدهما رمضان استأنفها لان صوم رمضان يستحق عن رمضان فوقع عن نفسه فينقطع التتابع (والواجبه فی الثانی من الصوم)

اوزرینه كفارت صوم واجبه اولوب كفارت ایچون صومه شروع ایدن هند برقاچ كون مرورنده حیض كورمكله اوچ درت كون افطار ایلسه تتابع منقطع اولوب هنده كفارتی استقبال لازمه اولورمی * الجواب * اولماز لكن هند طاهره اولدقده عذر حیض ایله افطار ایلدیكی ایامك صومنی متصل قضایه شروع واتمام لازم اولور متصلا شروع ایتمزسه استقبال لازم اولور

(اذا كان الرجل صام شهرين متتابعين بقتل او ظهار او كفارة فصامها وافطر يوما للمرض فعليه الاستقبال فرق بين هذا وبين ما اذا كانت امرأة فافطرت فيما بين ذلك للحيض لم يكن عليها الاستقبال والفرق وهو ان المرأة لا تجد شهرين فی العادة لا تحيض فيها فلو انقطع التتابع بالحيض لم تقدر على الاداء فلم ينقطع التتابع بخلاف المريض والمريضة لانهما تجدان شهرين لا يمرض فيها عادة لكن اذا طهرت تصل بما مضى لانها قدرت على الوصل فان لم تصل استقبلت لان الاصل هو الوصل وانما تركت البعض لحكم الحيض ولا عذر فيها وراء الحيض (ولوالجيه فی الثانی من الصوم)

زید بر رمضان شریفده نهارا برقاچ كون متعمدا بلا عذر افطار ایدوب بلا كفارت برقاچ افطاری حاصل اولدقدنصكره زید كفارت مراد ایتدكده برقاچ كون افطار ایچون بر كفارتمی لازمه اولور یوخسه مجموعندن بر كفارت كفایت ایدرمی * الجواب * بر كفارت مجموعندن كفایت ایدر

(اذا افطر فی رمضان فی يوم ولم يكفر حتى افطر فی يوم آخر كان عليه كفارة واحدة وان افطر فی رمضانين عليه لكل فطر كفارة وقال محمد رحمه الله تعالى يكفيه كفارة واحدة (قاضيخان قبيل الفصل السابع ومثله فی آخر كفارة البزازيه)

زید نهار رمضانده صائم ایكن زوجه سی هنده جماع ایلسه زیده قضا وكفارت لازم

اولورمی * الجواب * اولور

(وان جامع فی رمضان اداء او جومع فی احد السبيلين او اكل او شرب غداء او دواء او احتجم وظن انه فطر به فاكل عمدا قضى وكفر (تنوير الابصار فی الصوم)

نهار رمضانده صائم اولان كیمسه بلا عذر متعمدا اكل وشرب یا جماع ایله افساد صوم ایدوب اوزرینه كفارت لازمه اولدقدنصكره اول كون غروبدن مقدم اول كیمسه ده افطاری مبیح مثلا مرض كبی عذر ظهور ایلسه مزبوردن كفارت ساقط اولورمی * الجواب * اولور

(اذا جامع امرأته فی نهار رمضان ثم حاضت المرأة او مرضت فی ذلك اليوم لا كفارة عليها عندنا وكذا اذا مرض الرجل سقط عنه الكفارة وكذلك اذا اكلت او شربت ثم حاضت او مرضت فی ذلك اليوم لا كفارة عليها (محيط برهانی وقاضيخان من الصوم)

نهار رمضانده صائم اولان زیدی قودوز كلب طلادقده زید هلاك اوله جغنه كند و اجتهادی یاخود طبیب مسلمك اخباریله ظن غالب حاصل اولوب وانك دواسی عجالة طلاین كلبك یننی اكل ایتمك اولمغله زید نهار رمضانده صائم ایكن كندویه دواء ایچون كلب یننی اكل ایلسه زیده كفارت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل شيخ الاسلام ابو القاسم رحمه الله تعالى عمن لدغته حية فافطرت وشرب الدواء قال اذا قيل له ان ذلك تنفعه فلا بأس به (تاتارخانيه فی السابع من الصوم)

فصل فیما یبیح افطار الصوم

شیخ فانی اولوب صومدن عاجز اولان زید نهار رمضانده افطار ایدوب فدیه ویرمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وللشيخ الفانی العاجز عن الصوم الفطر ويفدی ای عليه الفدية لا غيرها (مبح فی العوارض من الصوم)

بو صورتده فدیه نه مقدار در ونه زمان ویرلمك كركدر * الجواب * هر بر كون ایچون دیلرسه بغدایدن یاخود اوزمدن نصف صاع دیلرسه خرمادن یاخود آرپه دن بر صاع فقرایه تصدق ایدر دیلرسه جمله سنی ابتداء رمضانده ویرر دیلرسه آخرنده ویرر

(ويطعم وليها كل يوم كالفطرة بوصية واراد تشبيهه من جهة المقدار بان يطعم عن صوم كل يوم نصف صاع من بر او زبيب او صاعا من تمر او شعير (بحر رائق فی الصوم ملخصا) وفی فتاوى ابی حفص الكبير رحمه الله تعالى ان شاء اعطى الفدية فی اول رمضان بمرة وان شاء اعطاها فی آخره بمرة (بحر رائق فی الصوم)

ثغور اسلامیه دن بر قلعه یی تعمیر وخندقنی تطهیره طرف سلطنت علیه دن مأمور اولان مسلمین اول قلعه یی نهار رمضان شریفده صائما تعمیر وتطهیر ایتدكلرنده شدت حرارتدن ناشی عقللرینه نقصان ترتبی یاخود هلاكلری ظن غالبلری اولمغله مزبورلر مفطر اولدقلری حالده خدمت مزبوره یی كوروب بعده قضا ایتمك مباح اولورمی یوخسه بویله ایتمكله آثم اولورلرمی * الجواب * مباح اولور آثم اولمازلر

(وفى التبيين والصحيح الذى يخشى ان يمرض بالصوم فهو كالمريض ومراده بالخشية غلبة الظن كما اوردناه من الخوف وكذا موكل السلطان الى العمارة فى الايام الحارة والعمل الخبث اذا خشى الهلاك او نقصان العقل اذا كان يعلم يقينا انه يقابل العدو فى شهر رمضان ويخاف الضعف ان لم يفطر قبل الحرب مسافرا كان او مقيما (منح فى العوارض)

﴿كتاب الاعتكاف﴾

امام ومؤذنى اولوب جماعت ايله صلوة مفروضه اداء اولنان مسجدك غيرى موضعده رجاله اعتكاف جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(روى الحسن عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى الاعتكاف لايكون الا فى مسجد له امام ومؤذن معلوم تصلى فيه الخمسة بالجماعة وصححه بعض المشايخ بقوله صلى الله تعالى عليه وسلم لااعتكاف الا فى مسجد له اذان واقامة (فتح القدير فى الاعتكاف)

﴿كتاب الحج﴾

زيد صبى ايكن باباسى عمرو ايله كعبهٔ مكرمه يه كيدوب حج ايتمش اولسه عمرودن فرض حج ساقط اولورمى يوخسه بعد البلوغ اعادهٔ حج لازممیدر * الجواب * لازمدر

(الصبى اذا حج مع الاب لاينوب ذلك من حجة الاسلام ويلزمه الاعادة (احكام الصغار فى الحج)

مكهٔ مكرمه دن مسافهٔ سفر بعيد اولان بلده اهاليسندن هندك اوزرينه حج فرض اولوب لكن هندك زوجى ومحارمندن كيمسه سى اولماسه اداء فريضهٔ حج ايچون هند نفسنى بر بالغ و عاقل كيمسه يه تزويج واجب اولورمى * الجواب * اولور

(واختلفوا فى ان الزوج او المحرم شرط الوجوب ام شرط الاداء على حسب اختلافهم فى امن الطريق ويظهر ثمرة الخلاف فى وجوب الوصية على ماذكرنا وفى وجوب نفقة المحرم وراحلته اذا ابى ان يحج معها الا بالزاد والراحلة وفى وجوب التزويج عليها ان لم يجد محرما فمن قال هو شرط الوجوب لايجب تحصيله ولهذا لو هلك المال ووهب له المال كان له الامتناع من القبول حتى لايجب عليه الحج ومن قال شرط الاداء وجب عليها جميع ذلك (زيلعى فى الحج وكذا فى فتح القدير والبحر والمنح)

كندويه حج فرض اولان هند زوجى زيد آخر دیارده اولمغله كلمسنه توقف ايتميوب محرمى اولان داماdى عمرو ايله مكهٔ مكرمه يه كيدوب اسقاط فريضهٔ حج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(اذن الزوج لايشترط لان حقه لايظهر فى الفرائض (قهستانى فى الحج) ولو كانت معه فلها نفقة الحضر لا السفر ولا الكراء (صدر الشريعة من باب النفقات من كتاب الطلاق وكذا فى الهداية)

هند زوجى زيد ايله اسقاط فريضهٔ حج ايچون كعبهٔ مكرمه يه كيدر اولدقده زيد هندى نفقهٔ حضر ايله انفاق ايدركن هند قناعت ايتميوب نفقهٔ حضردن زياده نى انفاق ايله وكراء ودوابى وسائر سفر لوازمى مالكدن وير ديو زيده جبره قادره

اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو كانت معه فلها نفقة الحضر لا السفر ولا الكراء (فى نفقة صدر الشريعة)

اوزرينه حج فرض اولان زيد حجه كيدوب بعد الاحرام عرفاته وقوفدنصكره طواف زيارتى ترك ايدوب بعده بش التى آى مروركده طواف زيارتى ايتمدين زيد فوت اولسه فرض حج زيددن ساقط اولورمى * الجواب * اولماز

(وفرضه الاحرام والوقوف بعرفة وطواف الزيارة فاذا فات واحد منها بطل الحج ووجب القضاء فى العام القابل والاول شرط كالتحريمة فى الصلوة والباقيان ركنان وعند الشافعى الاول ايضا ركن وثمرة الخلاف تظهر فيما اذا احرم قبل اشهر الحج جاز عندنا لا عنده (درر غرر فى الحج) وهو اى طواف الزيارة ركن بالاجماع الا انه لايفوت الحج بفوته لانه موسع فى حق وقته باعتبار جوازه (شرح المناسك لعلى القارى)

بو صورتده زيد بر سنه زياده مرورندنصكره عودت ايدوب طواف زيارتى قضا ايتسه زيدك حجى تمام اولورمى * الجواب * اولور

(ولو ترك طواف الزيارة كله او طاف اقله وترك اكثره فعليه حتما ان يعود بذلك الاحرام ويطوفه ولايجزى عنه البدل (شرح مناسك لعلى القارى)

حائض اولان هنده طواف بيت الله ايتمك حلال اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا تطوف بالبيت لان الطواف فى المسجد (هدايه فى باب الحيض)

بو صورتده هند حائض اولمغله طواف زيارتى تأخير ايلسه هنده دم لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا دم على الحائض بتأخير طواف الزيارة لانها كانت ممنوعة عن الطواف فكان التأخير بعذر (محيط رضوى فى طواف الزيارة)

بو صورتده هند طواف زيارتى حائضا ايدوب اهلنه رجوع ايتمش اولسه اول طواف معتدبه اولوب ناقصا ادا اولنمغله احرام جديد ايله طاهرة اعاده ويا خود بدنه ارساليله جبر اولنمق لازم اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده هند احرام جديد ايله عود ايدوب طواف زيارتى اعاده مى افضلدر يوخسه بعث بدنه مى * الجواب * بعث بدنه افضلدر

بو صورتده هند طواف زيارتى حائضا ايتديكيچون مع البدنه توبه واستغفار لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ولو طاف للزيارة جنبا او حائضا او رجع الى اهله فان شاء عاد باحرام جديد ويطوف وان شاء بعث بدنة وهو افضل لان الطواف وقع معتدا به لكنه مع النقصان والتغلظ فيه فله ان يعيده كاملة باحرام جديد لان التحليل قد حصل بالطواف الاول والطواف لايؤتى به الا فى الاحرام وله ان يجبر النقصان ببعث البدنة وهو افضل لان منفعة القضاء يخصه ومنفعة بعث البدنة يعود الى الفقراء وما يعود الى غيره افضل مما يخص نفسه (محيط رضوى فى طواف الزيارة)

اهل مكه دن اولميوب آخر بلده اهاليسندن هند حج شريفه كيدوب بعد الاحرام عرفاته وقوفدنصكره حيض كورمكله طواف زيارتى ايتميوب حيضى ممتد اولمغله ايام نحر وتشريق مرور ايدوب پاك اولميوب طواف ايتمدين بلده سنه كتسه هندك حجى تمام اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده طواف زيارتى ايچون مكهٔ مكرمه يه عودت ايدوب اتمام حج ايچون طواف زيارت ايتمك هند اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(ولو حاضت عند الاحرام اتت بغير الطواف لقول النبى عليه الصلوة والسلام لعايشة رضى الله تعالى عنها حين حاضت بسرف افعلى مايفعل الحجاج غيران لاتطوفى بالبيت حتى تطهرى فافاد ان طوافها حرام وهو من وجهين دخولها فى المسجد وترك الواجب فان الطهارة واجبة فى الطواف فلايحل لها ان يطوف حتى تطهر فان طافت كانت عاصية مستحقة لعقاب الله تعالى ولزمها الاعادة فان لم يعد كان عليها بدنة وتم حجها (بحر رائق قبيل الجنايات)

فصل فى الجنايات فى الحج

حج شريفه كيدن زيد بالغ محرم ايكن باشنى ستر ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * كاملا بر كون ستر ايلديسه دم لازم اولور اقل ستر ايلديسه بغدايدن نصف صاع فقرايه تصدق ايدر

(ولو غطى جميع رأسه او وجهه بمخيط او غيره يوما او ليلة فعليه دم وفى الاقل من يوم صدقة والربع منها كالكل (مناسك الكبير فى تغطية الرأس) وتصدق بنصف صاع من بر ان طيب اقل من عضو اوستر رأسه اولبس اقل من يوم (غرر فى باب الجنايات)

محرم اولان زيد بغير عذر بر كون تماما ياخود بر كيجه ثوب مخيط يا غير مخيط ايله باشنى ستر ايلسه زيده عين دم لازم اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده زيدك وجه محرر اوزره سترى بعذر اولسه زيده دم ياخود التى مسكينه بغدايدن يادقيقدن نصف صاع بغدايك يادقيقك غيريدن بر صاع اطعام يا اوج كون صومدن برى لازم اولورمى * الجواب * اولور

(فى جزاء اللبس والتغطية والتطيب والحق قلم الاظفار اذا فعل شيئا من ذلك على وجه الكمال فان كان بغير عذر فعليه الدم عينا لايجوز عنه غيره وان كان بعذر فهو مخير بين الدم والاطعام والصيام ولو كان موسرا فان اختار الطعام فعليه ان يطعم ستة مساكين كل مسكين بنصف صاع من بر اودقيقه اوصاعا من تمر اوشعير وان اختار الصيام فعليه صوم ثلثة ايام ويجوز ولو متفرقا (مناسك الكبير فى جزاء اللبس) وان باشر مافيه الدم بعذر بان اضطر الى تغطية الرأس بخوف الهلاك من البرد اوللمرض اولبس السلاح لاجل المقاتلة كان عليه ما نص الله تعالى فى كتابه ففدية من صيام او صدقة او نسك واراد بالنسك الشاة وبالصيام صيام ثلثة ايام وبالاطعام ستة مساكين لكل مسكين بنصف صاع (قاضيخان فيما يجب بلبس المخيط)

بو صورتده دم مطلق ذكر اولندقده مراد نه در * الجواب * شاتدر

(اعلم انه حيثما اطلق الدم فالمراد الشاة وهى تجزى فى كل موضع الا فى الموضعين الاول اذا جامع الحاج بعد الوقوف بعرفة فانه يجب عليه بدنة والثانى اذا طاف طواف الزيارة جنبا اوحائضا اونفساء فيجب فيه ايضا بدنة لاثالث لهما فى الحج (مناسك الكبير لعلى القارى)

باب الحج عن الغير

زيد حجه كيدوب بر وجه شرعى اتمام حج ايدوب اول حجك ثوابنى بكر متوفايه بغشلسه اول حجك ثوابى بكرك اولورمى * الجواب * اولور

(وللانسان ان يجعل ثواب عمله لغيره فى جميع العبادات (ملتقى فى الحج عن الغير) فلايجوز حج الغير عنه بغير امره الا الوارث عن مورثه فانه يجزيه ان شاء الله تعالى لوجود الامر دلالة (بحر رائق فى الحج عن الغير)

اوزرينه حج فرض اولان زيد حج ايتميوب وكندى ايچون احجاج اولنه ديو وصيت ايتمدين فوت اولدقدنصكره ورثه دن عمرو كندى ماليله زيد ايچون حج ايلسه زيددن فرض حج ساقط اولورمى * الجواب * اولور

(ولايجوز حج الغير الخ كمامر آنفا)

اوزرينه حج فرض اولان زيدك قابل زوال اولميان عجزى اولمغله بنفسه حجه كتمكه قادر اولميوب عمروى كنديدن حج ايتمك ايچون نائب ايدوب عمرو دخى واروب زيد طرفندن حج ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(واذا كان الآمر عاجزا لايرجى زواله كالزمانة والعمى جاز ان يأمر غيره بالحج (قاضيخان فى الحج عن الغير)

زيد فوتندنصكره مالمدن اون غروش ايله بنم ايچون حج اولنه ديو وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب لكن مبلغ مزبور زيدك وطنندن احجاجه كفايت ايتماسه مبلغ مزبور ايله احجاج ممكن اولان مكاندن احجاج اولنمق جائز اولورمى * الجواب * اولور

(رجل اوصى بان يحج عنه وهو فى منزله ان بين مكانا يحج عنه من ذلك المكان بالاجماع وان لم يبين يحج عنه من وطنه عندنا وان كان لايكفى يحج عنه من حيث يمكن الاحجاج عنه (خلاصه فى الفصل الثالث من كتاب الحج)

اوزرينه حج فرض اولان زيد حج ايتمدين پير ناتوان اولوب بنفسه حجدن عاجز اولمغله زيد عمروى كندودن حج ايچون ارسال عمرو دخى وجه شرعى اوزره زيد ايچون حج ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه زيدك وجه محرر اوزره عجز وناتوانلغى موتنه دك مستمر اولمغين زيددن فرض حج ساقط اولورمى * الجواب * اولور

(واذا امر الرجل غيره بالحج لايصح امره الا اذا كان عاجزا عن الحج بنفسه عجزا يدوم الى الموت كالمريض اذا احج عنه ودام المرض الى ان مات هذا اذا كان الآمر عاجزا يرجى زواله كالمرض والحبس ونحو ذلك فان كان لايرجى زواله كالزمانة والعمى جاز ان يأمر

غیره بالحج (قاضیخان فی الحج عن المیت ملخصا وکذا فی الخلاصة)

هند مالمدن شوقدر اقچه ایله بنم ایچون حج اولنه دیو وصیت ایتدکدنصکره مصرة فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله هندک وصیسی ترکه دن اولقدر اقچه یی هند ایچون حج ایله دیو زیده ویردکده هند ایچون آخری احجاجه اذن ویرمکله زید اثناء طریقده برمحلده خسته اولمغله مبلغ مزبوردن باقی قلان مقدار ایله عمرو هند ایچون حج ایلسون دیو وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولسه عمرو مبلغ باقی یی الوب محل مزبوردن هند ایچون حج ایتمک جائز اولورمی *الجواب* اولور

(الحاج عن المیت اذامرض فی الطریق لیس له ان یدفع المال الی غیره لیحج عن المیت الا اذاقیل له وقت الدفع اصنع ماشئت فحینئذ کان له ان یدفع الی غیره مرض اولم یمرض (قاضیخان قبیل محظورات المحرم)

زید فوتندنصکره مالمدن بشیوز غروش ایله عمرو بنم ایچون حج ایلیه دیو وصیت ایدوب مصرا فوت اولدقدنصکره ورثه ترکه دن بشیوز غروش زید ایچون حج ایتمک ایچون عمروه ویروب عمرو دخی اوچیوز غروش ایله حج ایدوب ایکیوز غروش فضله قالسه زید فضله یی عمروه وصیت ایتمش اولمامغله عمرو اول فضله یی ورثه یه رد ایتمک لازم اولورمی * الجواب *اولور

(فلایحل للمأمور بالحج مازاد بل یجب رده الی صاحبه الا اذا قال وکلتك ان تهب الفضل من نفسك وتقبضه لنفسك فان کان علی موت قال والباقی منی لك وصیة الخ فالحاصل ان المأمور لایکون مالکا لما اخذه من النفقة بل یتصرف فیه علی ملك المحجوج عنه حیا کان اومیتا معینا کان اوغیر معین ولایحل الفضل الا بالشرط المتقدم سواء کان الفضل کثیرا او یسیرا (بحر رائق فی الحج عن الغیر)

اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمیان زید وارثی اولمیان عمروه مالمدن شوقدر اقچه ایله بنم ایچون حج ایله دیو وصیت ایدوب مصرا فوت اولدقدنصکره عمرو ترکهٔ زیددن اولقدر اقچه الوب زید ایچون حجه کیدوب مکهٔ مکرمه یه دک اول اقچه دن نفسنه انفاق ایدوب بعده یدنده باقی قلان مبلغ مکه ده بلاتعد ولاتقصیر سرقه اولنمغله عمرو عودت ایتدکده کندی نفسنه مالندن قدر معروف شوقدر اقچه انفاق ایلسه حالا عمرو عودتنده مالندن نفسنه انفاق ایتدیکی اولقدر اقچه یی ثلث مساعد اولمغله زیدک ثلث مالندن مراجعت ایدوب المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(ولوضاع مال النفقة بمکة او بقرب منها ولم یبق مال النفقة فانفق المأمور عن مال نفسه کان له ان یرجع فی مال المیت وان فعل ذلك بغیر قضاء لانه لما امره بالحج فقد امره بان ینفق عنه المأمور بالحج (قاضیخان فی الحج عن المیت)

بر بلده اهالیسندن اولوب اول بلده ده وطنی اولان زید بلدهٔ اخرایه واروب انده دخی وطن اتخاذ والتی سنه انده ساکن ایکن اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمامکله احجاج ایچون وصیت ایدوب بلدهٔ اخراده مصرا فوت اولسه زید ایچون بلدتین مزبورتینك قنقیسندن

احجاج اولنمق کرکدر *الجواب* مکهٔ مکرمه یه اقرب اولان بلده سندن

(فان کان له وطنان فی موضعین یحج عنه من اقربهما الی مکة (قاضیخان فی الحج عن المیت)

اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمیان هند وارثی اولمیان زیده مالمدن شوقدر اقچه ایله بنم ایچون حج ایله دیو وصیت ایدوب مصرة فوت اولدقدنصکره ثلث مساعد اولمغله زید مبلغ مزبوری هندک وصی مختاری عمرو یدنده اولان مالندن الوب هند ایچون حج ایتمک استدکده عمرو بن مبلغ مزبور ایله آخر کیمسه یی حج ایتدیررم دیوب مبلغ مزبوری زیده ویرمامکه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(ولو اوصی بکفارة لمعین فللوصی صرفها الی آخر وکذا لو اوصی بالحج لمعین (وقال الصدر الشهید والشرف المکی انه لیس للقاضی والوصی صرفه الی غیر من عینه الموصی قال الزاهدی وهو الصحیح وقال ولایفتی الا بعدم الجواز لفساد الزمان وطمع القضاة وغیرهم فیها (ادب الاوصیاء فی تنفیذ الوصیه)

ادرنه اهالیسندن زید ثلث مالمدن شوقدر اقچه ایله بنم ایچون احجاج اولنه دیو وصیت ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله زیدک وصیسی ترکه دن اولقدر اقچه یی بلدهٔ مزبوره ده نفسیچون حج ایتمیان عمروه ویروب بعده عمروک حج ایتمدیکنه واقف اولدقده عمرو هنوز مبلغ مزبوردن نسنه صرف ایتمامشیکن مبلغ مزبوری عمرودن ادرنه ده تماما الوب نفسیچون حج ایدهنی احجاج افضل واولی اولمغله مقدما نفسیچون حج ایتمش بکره ویروب میت ایچون حج ایتدیرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الوصی اذا دفع الدراهم الی رجل لیحج بها عن المیت ثم اراد ان یسترد المال منه کان له ذلك مالم یحرم فاذا استرد وطلب المأمور نفقة الرجوع الی بلده قال ینظر ان استرد المال منه بخیانة ظهرت منه فالنفقة فی ماله خاصة وان استرد المال لضعف رأیه اولجهله بامور المناسك فالنفقة فی مال المیت وان استرد لالخیانة ولا لتهمة فالنفقة فی مال الوصی (تاتارخانیه فی ١٦ من کتاب المناسك وکذا فی عمدة الفتاوی)

زید مرض موتنده فوتندنصکره ثلث مالمدن اوچیوز غروش ایله بنم ایچون حج اولنسون دیو وصیت ایدوب مصرا فوت اولدقدنصکره زیدک وصی مختاری عمرو احجاج ایچون بکری تعیین ایتدکده ترکه دن بکره ایکیوز غروش ویروب ثلث مساعد ایکن اوچیوز غروشی بکره تماما ویرمامکه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(وان کان قداوصی بان یحج عنه ثم مات فاما ان تعین قدرا اولا فان عین قدرا اتبع ماعینه حتی لایجوز النقص عنه ان کان یخرج من الثلث (بحر رائق فی الحج عن الغیر)

اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمیان زید مرض موتنده ثلث مالمدن شوقدر اقچه ایله حج اولنسون دیو وصیت وتنفیذینه عمروی وصی نصب ایدوب مصرا فوت اولدقدنصکره عمرو زیدک مالندن اولقدر اقچه یی الوب زید ایچون حج ایله دیو بکره دفع وتسلیم

ایدوب بعده مبلغ مزبور بکرك یدنده تعدی وتقصیرنسز ضایع اولسه ثلث مساعد اولمغله
ترکهٔ زید دن تکرار اولقدر اقجه الوب زید ایچون احجاجه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(قاسمهم ای الوصی مع الورثة فی الوصیة بحج واخذ الوصی المال فهلك المال
فی یده اوید من یحج عن الموصی یحج بثلث مابقی من الترکة لان القسمة لا تراد لذاتها بل
لمقصودها وهو تأدیة الحج فلم یعتبر دونه فصار کما اذا هلك قبل القسمة
(درر فی الثانی من الایصاء)

بر بلده اهالیسندن اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمین زید خسته اولدقده وارثی
اولمیان عمرو ایچون ثلث مالمدن اوچیوز غروش عمروه ویریلوب بنم ایچون حج اولنه
دیو وصیت ایدوب مصرا فوت اولسه حالا اول بلده دن انجق اوچیوز غروش ایله حج
اولنوب نقصان ایله اولمق ممکن اولمامغله اوچیوز غروشی الوب زید ایچون حج ایتمك
استدکده زیدك وصیسی بکر عمروه شوقدر غروش ناقص آل یاخود آخری احجاج
ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو اوصی بان یحج عنه بمال مسمی فان بلغ ذلك بان یحج من بلده یحج من بلده والا
یحج من حیث یبلغ لانه یجب الحج بهذا القدر من المال وفی النوادر لو اوصی بان یحج عنه بمائة
درهم وثلثه اقل من مائة یحج عنه بالثلث من حیث یبلغ لانه لاعبرة بالمسمی فی الحج فانه
یجوز النقصان عنه حتی لو احج الوصی عنه رجلا باقل من مائة جاز لان الموصی به لایختلف
فصار کانه اوصی بان یحج عنه بثلث ماله (محیط رضوی فی الحج عن الغیر)

بر بلده اهالیسندن اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمین زید ثلث مالمدن شوقدر اقجه
ایله بنم ایچون حج اولنه دیو وصیت وتنفیذینه عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره
مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله عمرو ترکه دن الدیغی اقجه یی بلدهٔ مزبوره ده
نفسیچون حج ایتمش اولان بکره زید ایچون حج ایتمك اوزره ویردکدنصکره بکر هنوز
مبلغ مزبوردن نسنه صرف ایتمدین عمروك رأیی منحول اولوب مبلغ مزبوری بکردن الوب
بشره ویروب میت ایچون حج ایتدرمك استدکده بکر مجرد مبلغ مزبوری باکه ویردکدنصکره
بندن المغه قادر اولامزسك دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمین زید ثلث مالمدن اوچیوز غروش ایله ورثه مدن
عمرو بنم ایچون حج ایلسون دیو وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولوب ثلث دخی
مساعد اولوب لکن سائر ورثه سی وصیتی مجیز اولماسەلر ورثه یه مبلغ مزبور ایله زید ایچون
آخری احجاج لازم اولورمی یوخسه میراثه ادخال ایدرلرمی * الجواب * میراثه ادخال ایدرلر
(ولو اوصی المیت ان یحج عنه ولم یزد کان للوصی ان یحج بنفسه فان کان الوصی
وارث المیت اودفع المال الی وارث المیت لحج عن المیت فان اجازت الورثة وهم کبار جاز
وان لم یجیزوا لایجوز لان هذه بمنزلة التبرع بالمال (قاضیخان فی الحج عن المیت)

اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمین زید مرض موتنده مالمدن شوقدر اقجه ایله بنم
ایچون اولدیغم سنه ده حج ایتدیریله دیو وصیت وعمروی وصی نصب ایتدکدنصکره

مصرا فوت اولدقده عمرو اول سنه مرور ایدوب زید ایچون حج ایتدیرمیوب آخر
سنه ده مبلغ مزبوری بکره ویروب زید ایچون حج ایلسه زید دن فرض حج
ساقط اولورمی * الجواب * اولور
(ولو اوصی بالحج فی سنة معینة فان للوصی ان یحج عنه فی سنة غیرها (ادب الاوصیاء فی التنفیذ)

استانبول اهالیسندن زید مالمدن شوقدر اقجه ایله بنم ایچون احجاج اولنه دیو
وصیت ایتدکدنصکره مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله زیدك وصیسی ترکه دن
اولقدر اقجه یی استانبولدن مکهٔ مکرمه یه واروب بعده مکهٔ مکرمه ده یاخود مدینهٔ منوره ده
مجاور قلاجق عمروه دفع ایدوب عمرو دخی واروب وجه شرعی اوزره زید ایچون حج
ایتدکدنصکره مکه ده یا مدینه ده مجاور قالسه زید ایچون ایتدیکی حج صحیح اولورمی
* الجواب * اولور لکن افضل اولان حج ایدوب عودت ایده جك کیمسه یی احجاجدر
(ولو احجوا عن المیت من یؤدی الحج ویقیم بمکة جاز لان الفرض اداء الحج دون العود
والافضل ان یحجوا من یذهب ویرجع لان ثواب النفقة اکثر (ولوالجیة فی الحج)

اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمدین زید ثلث مالمدن اوچیوز غروش ایله بنم ایچون
حج ایتدیریله دیو وصیت ایدوب مصرا فوت اولدقده زیدك وصی مختاری عمرو ثلث
مالندن احجاج ایچون اوچیوز غروش بکره ویروب بکر دخی مبلغ مزبوری قبض وزید
ایچون حجه کیدرکن طریقده خسته اولوب کیده مامسه یدنده اولان مبلغ مزبوری عمروك
اذننسز آخر کیمسه یه ویروب زید ایچون احجاجه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
بو صورتده بکر مبلغ مزبوری عمروك اذننسز بشره ویروب بشر دخی طریق حجده
نفقه سنه صرف ایدوب زید ایچون حج ایلسه اول حج زید ایچون واقع اولوب
فرض حج زید دن ساقط اولورمی * الجواب * اولماز
بو صورتده عمرو مبلغ مزبوری تماما بکره یاخود بکرك نفقه سنه مصروفی مقدارینی بکره
و بشرك نفقه سنه صرف ایتدیکی مقداری بشره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(امر غیره بحج فرض فی الطریق لایدفع النفقة الی آخر لیحج الا باذن آمره وکذا
(جف) وصی دفع الی رجل دراهم لیحج عن المیت فرض فی الطریق فدفع الدراهم الی رجل
بلااذن الوصی فحج عن المیت لایقع عن المیت ولا عن وصیه والحاج الاول والثانی ضامنان
(جامع الفصولین فی اربع وثلثین من کتاب الحج)

﴿ کتاب النکاح ﴾

زید غیرك زناسندن حامل اولان هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
لکن وضع حمل ایدنجه وطئ ایتمك جائز دکلدر
(وصح نکاح حبلی من زنا للدخول تحت قوله تعالی واحل لکم ماوراء ذلکم ولکن لایطأ
قبل وضعها لئلا یسقی ماءه زرع غیره لا لاحترام الزانی هذا اذا کان الناکح غیر الزانی واما
اذا کان ذلك فالنکاح صحیح عند الکل وتستحق ان النفقة عند الکل ویحل له وطئها
عند الکل کذا فی النهایه (درر فی کتاب النکاح)

زید هنده زنا واحبال ایتدکدنصکره زید هندی وضع حمل ایتدین تزوج ووطیء ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ویحل له وطئها عند الکل کذا فی النهایة (کما مر آنفا من الدرر فی کتاب النکاح)

هند نفسنی زیده تزویج ایدر اولدقده اوزریمه تسری ایدرایسك باکه بیك التون نذرك اولمق اوزره تزوج ایدر ایسك نفسمی ساکه تزویج ایتدم دیوب زید دخی شهود محضرلرنده هندك اوزرینه تسری ایدرسه هنده اولقدر اقچه نذری اولمق اوزره تزوج ایلدم دیسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(اذا قال الرجل لامرأة اتزوجك علی ان تعطینی عبدك هذا فاجابته بالنکاح جاز النکاح بمهر المثل ولاشیء له من العبد لان هذا شرط فاسد واما جواز النکاح فلان النکاح لا تبطل بالشروط الفاسدة (ذخیره فی الثالث من النکاح)

زید قزی هند کبیره‌یی هندك توکیلیله شهود محضرلرنده شوقدر اقچه مهر تسمیه‌سیله عمروه تزویج ایدر اولدقده عمرو زیده شوقدر سنه خدمت ایتمك شرطیله تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو هندی زیددن آلوب کندی منزلنه کوتورمك استدکده زید مجرد اولقدر خدمت ایتدکجه ویرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ومالایبطل بالشرط الفاسد القرض والهبة والصدقة والنکاح والطلاق والخلع والعتق (تنویر الابصار فی المتفرقات قبیل الصرف)

زیدك مطلقه‌سی هند وقت تطلیقدن یتمش کون مرورنده اوچ حیض کوروب دم عدتم منقضیه اولدی دیو نفسنی عمروه تزویج ایتدکدنصکره وقت تزویجدن اوتوز کون مرورنده مستبین الخلقه برجنین میت القا ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الولوالجیة رجل تزوج امرأة فجاءت بسقط قد استبان خلقه فان جاءت لاربعة اشهر جاز النکاح ویثبت النسب من الزوج الثانی وان جاءت به لاربعة اشهر الا یوما لم یجز النکاح لانه فی الوجه الاول الولد للزوج الثانی وفی الوجه الثانی من الزوج الاول لان خلقه لا یستبین الا فی مائة وعشرین یوما لیکون اربعین یوما نطفة واربعین علقة واربعین مضغة (بحر رائق فی ثبوت النسب)

زید صغیر اوغلی عمروه صغیره ایکی قزی اولان بکرك قزلرندن برینی تزویج مراد ایتدکده بکر قزلرندن برینی تعیین واسمنی ذکر ایتمیوب شهود محضرلرنده زیده قزیمی اوغلك عمروه نکاحله ویردم دیوب زید دخی عمرو ایچون قبول ایلدم دیسه نکاح منعقد اولورمی * الجواب * اولماز

(قال الاب زوجت بنتی فلانة من ابن فلان وقال اب الابن قبلت لابنی ولم یسم الابن ان له ابنان لایصح ولو واحدا جاز وکذا لوقال زوجت بنتی وله بنتان لایصح (بزازیه فی اول النکاح)

زید هندی تزوج ایتدکدنصکره زید سنتسز اولمغله بعد العقد کندویه ختان ایتدیرسه هند مجرد عقدده سنتسز اولمغله عقد صحیح اولماز دیوب زید ایله ازواج معامله سندن امتناعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

زید بر مجلسده برقاچ کیمسه‌لرك محضرلرنده صغیره قزم عایشه‌یی قرنداشم اوغلی محمده ویردم دیوب لکن محمد اول مجلسده حاضر اولمیوب وبر کیمسه وکالة یا فضولا محمد ایچون قبول ایتمیوب بعده عمرو اول مجلسك غیری آخر موضعده محمده واروب عمك زید قزی عایشه‌یی ساکه ویردی دیدکده محمد مسرور اولوب عمروه شوقدر اقچه مژده ویردکدنصکره محمد زیدك یانه کلدکده زید صغیره قزم عایشه‌یی ساکه ویردم دیوب لکن محمددن قبوله دلالت ایدر قول صادر اولمیوب بعده تکرار عقد نکاح ایتمدین زید فوت اولسه بو مرتبه ایله نکاح منعقد اولوب عایشه محمدك منکوحه‌سی اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(وینعقد النکاح بالایجاب والقبول ومن شرائطه الایجاب والقبول واتحاد المجلس اذا کان الشخصان حاضرین ولو اختلف المجلس لم ینعقد (منح الغفار فی اول النکاح)

بوصورتده محمد زیدك زوجه‌سی عایشه‌نك اناسی هندی بعد انقضاء العدة تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وحرم ام زوجته وان لم توطأ وقیدنا بالزوجة فانصرف الی النکاح الصحیح فان تزوجها فاسدا فلا تحرم امها بمجرد العقد بل بالوطیء ومایقوم مقامه (منح فی المحرمات)

زید جاریه‌سی هندی اعتاق ایتمدین شوقدر اقچه مهر تسمیه‌سیله تزوج ایدوب بعده زید هندی اعتاق ایلسه زید وجه شرعی اوزره تجدید عقد ایتمدین عقد مزبوره بناء هند ایله ازواج معامله‌سنه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولایصح للمولی نکاح امته ای لایترتب علیه مایترتب علی النکاح من وجوب المهر وبقاء النکاح بعد الاعتاق ووقوع الطلاق وغیرها (قهستانی فی النکاح) ولایجوز للمولی ان یتزوج امته یرید به فی احکام النکاح من ثبوت المهر فی ذمة المولی وبقاء النکاح بعد الاعتاق ووقوع الطلاق علیها وغیر ذلك اما اذا تزوجها متنزها عن وطئها حراما علی سبیل الاحتمال فهو حسن (مضمرات فی اول النکاح)

بر بلده اهالیسندن هند بالغه نفسنی شهود محضرلرنده زیده تزویج ایدوب لکن اذن قاضی بولنماسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده اول بلده قاضیسی عمرو اذن قاضی بولنمامغله عقد مزبور وسائر اذن قاضی بولنمیان نکاحلر جائز دکلدر وحاصل اولان ولدك دخی نسبی ثابت اولماز دیوب محیطدن نقل اوزره ومن نکح بغیر اذن القاضی او بغیر امره لایجوز النکاح ولایثبت النسب بولدها دیو مجموعه‌سندن مسئله ابراز ایلسه قاضیء مزبورك قول مذکورینه اعتبار واول مسئله ایله عمل اولنورمی * الجواب * اولنماز

بوصورتده وجه محرر اوزره مجازف اولان قاضی‌یه شرعا نه لازم اولور * الجواب * عزل اولنمق لازمدر

﴿باب المحرمات﴾

زيد زوجه‌سی هند حره‌نك اوزرینه مدبره اولان زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(وصح نكاح حرة على الامة لاعكسه فيشمل الامة والمدبرة وام الولد والمكاتبة (منح الغفار فى المحرمات)

زيد باباسی عمروك جاریه‌ٔ موطوءه‌سی هندك بعد العتق زوجی بكردن اولان قزی زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(ويثبت حرمة المصاهرة بالوطئ عن الشبهة وبالزنا حتى لووطئ امرأة بفجور حرمت عليه امها وبنتها ويحرم الموطوئة على اصول الواطئ وفروعه ولايحرم اصولها وفروعها على ابن الواطئ وابيه (محيط السرخسى فى اول النكاح)

زيد هندی نكاح صحيح ایله تزوج ایتدكدنصكره قبل الدخول والخلوة هندی تطليق ايلسه زيدك اوغلی عمرو هندی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(واما المحرمات بالصهرية فالصهرية تثبت بالعقد الجائز وبالوطئ حلا لاكان اوعن شبهة اوزنا اما المحرمات بالعقد فمنكوحة الاب والجد من قبل الام وان علا ومنكوحة الابن وابن الابن وابن البنت وان سفل والمرأة والقربى والبعدى دخل بالمرأة اولم يدخل (قاضيخان فى المحرمات)

زيد مرضعه‌سی هندك درت بش یاشنده اولان صغيره قزی زینبی تزوج ايدوب بعده عقد مزبور صحيح اولمامغله زيد هندی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته فى اول الكتاب من المنح)

زيد هندی تزوج ايدوب قبل الدخول والخلوه هندی تطليق ايلسه هنده عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز
(وحرم ام زوجته بنفس العقد الصحيح كما هو المتبادر فلاتحرم بمجرد العقد الفاسد كما فى النظم والنتف وغيرها (قهستانى فى المحرمات)

بوصورتده زيد هندی تطليق ايتدكدنصكره بركون مرور ايتمدن هندك قزقرنداشی زینبی تزوج ايدوب زينب ايله ازواج معامله‌سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وان تزوجها فاسدا فلا تحرم امها بمجرد العقد بل بالوطئ اوما يقوم مقامه (منح الغفار فى المحرمات)

زيد زوجه‌سی هندك اوكی اناسی زینبی هندك اوزرینه تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(فجاز الجمع بين امرأة وبنت زوجها اوامرأة ابنها فانه يجوز الجمع بينهما عند الائمة الاربعة رحمهم الله كما فى البحر لانه لوفرضت بنت الزوج ذكرا بان كان ابن لم يجزله ان يتزوج بها لانها موطوئة ابيه ولوفرضت المرأة ذكرا لجازله ان يتزوج بنت الزوج لانها بنت رجل اجنبى وكذلك المرأة وامرأة ابنها فان المرأة لوفرضت ذكرا لحرم عليه التزوج بامرأة ابنه ولوفرضت امرأة الابن ذكرا لجازله التزوج بالمرأة لانه اجنبى عنها (منح فى المحرمات)

زيد زوجه‌سی هندك اوزرینه هندك باباسی عمرو متوفانك ام ولدی زینبی تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر من المحيط)

زيد باباسی عمروك مرضعه‌سی هندك قزی زینبی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(ولايحرم اصولها وفروعها على ابن الواطئ وابيه (محيط السرخسى فى النكاح)

﴿نوع آخر﴾

زيد اوغلی عمروك موطوءه‌سی اولان جاریه‌سی هندی شهوت ايله مس وتقبيل ايلسه هندك وطئ زيد وعمروه على التأبيد حرام اولورمی * الجواب * اولور
(واراد بحرمة المصاهرة المحرمات الاربع حرمة المرأة على اصول الزانى وفروعه نسبا ورضاعا وحرمة اصولها وفروعها على الزانى نسبا ورضاعا كما فى الوطئ الحلال (بحر رائق فى المحرمات)

زيد زوجه‌سی هندك رضاعا قزی اولوب مشتهاة اولان زینبی شهوت ايله مس وتقبيل ايدوب انزال واقع اولماسه هند زيده حرام اولورمی * الجواب * اولور
(امرأة ارضعت صبية فكبرت فجامعها زوج المرضعة تحرم عليه امرأته سواء كان اللبن من هذا الزوج اولم يكن (من نكاح الخلاصة)

زيد زوجه‌سی هندك قزقرنداشی زینبی شهوت ايله مس ايلسه هند زيده حرام اولورمی * الجواب * اولماز
(وفى فتاوى النسفى رجل وطئ اخت امرأته لاتحرم عليه امرأته (من نكاح الخلاصة)

زيد زوجه‌سی هندك اناسی زينب ايله چكشدكده فلانمی اولورسك ديو ذكرینی چقاردقده من غير قصد ولا شهوة زينب زيدك ذكرینی كورسه هند زيده حرام اولورمی * الجواب * اولماز
(والعبرة لوجود الشهوة عند المس والنظر حتى لووجد من غير شهوة ثم اشتهى بعد الترك لايتعلق به حرمة (بحر رائق فى المحرمات)

بوصورتده بويله بی ادبلك ايتديكيچون شرعا زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

زيد هند اجنبيه‌نك اعضاسندن برعضوینی ثوبی اوزرندن شهوت ايله مس ايدوب لكن ثوب ثخين اولمغله زيد عضو ممسوسك حرارتنی اصلا احساس ايتماسه مجرد وجه محرر اوزره مس ايتمكله حرمت مصاهره ثابته اولورمی * الجواب * اولماز
(وان مسها وعليها ثوب صفيق لايصل حرارة الممسوسة ولينتها الى يده لايثبت الحرمة وان كان رقيقا يصل حرارة الممسوسة تثبت الحرمة كما لومس متجردة ومس المرأة الرجل كمس الرجل المرأة فى الحرمة (خزانة المفتين فيمن يجوز نكاحه)

شاب اولان زيد هند اجنبيه‌نك اعضاسندن برعضوینی بلاحائل مس ايتدكده زيده اشتها وميل قلب حاصل اولوب لكن انتشار آلت بولنماسه زيد هندك قزی زینبی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

شاب اولان زيد هند اجنبيه‌نك اعضاسندن برعضوینی بلاحائل مس ايتدكده زيده

اشتها وميل قلب حاصل اولوب لكن انتشار آلت بولنماسه زيد حرمت مصاهره نك ثبوتنده انتشار آلتى شرط قبلان ائمهنك قوللرى اوزره عمل ايدوب هندك قزى زينبى تزوج ايلسه زينبى زيددن تفريق لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولم يذكر المصنف رحمه الله حد الشهوة للاختلاف فقيل لابد ان ينتشر آلته ان لم يكن منتشرة اوتزداد انتشاره ان كانت منتشرة وقيل حدها ان يشتهى بقلبه ان لم يكن مشتهيا اوتزداد ان كان مشتهيا ولايشترط تحرك الآلة وصححه فى المحيط والتحفة وفى غاية البيان وعليه الاعتماد وصحح الاول فى الهداية وفائدة الاختلاف كما فى الذخيرة تظهر فى الشيخ الكبير والعنين والذى ماتت شهوته فعلى القول الاول لايثبت الحرمة وعلى الثانى يثبت وقد اختلف التصحيح لكن فى الخلاصة وبه يفتى اى بما فى الهداية وكان هو المذهب (بحر رائق فى المحرمات)

زيد زوجهسى هندك قزى زينبك قزى اولوب مشتهات اولان خديجهنك اعضاسندن برعضونه شهوت ايله مس ايلسه هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولور

زيدك مشتهات اولان زوجهسى هند زيدك باباسى عمرونى شهوت ايله مس ايتدى ديوب لكن زيد هندى تصديق ايتميوب وعمروك شهوت ايله هندى مس ايتديكنه زيدك ظن غالبى دخى اولماسه مجرد هند بويله ديمكله هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولماز

(وثبوت الحرمة مشروط بان يصدقها او يقع فى اكبر رأيه صدقها وعلى هذا ينبغى ان يقال فى مسه اباها لاتحرم على ابيه وابنه الا ان يصدقاه او يغلب على ظنهما صدقه (فتح القدير فى المحرمات)

هند دامادى زيدى شهوت ايله مس وتقبيل ايدوب لكن انزال واقع اولماسه هندك قزى زينب زيده حرام اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر فى الظهيرية اصلا مضبوطا فقال ويحرم الموطوئة على اصول الواطئ وفروعه ويحرم على الواطئ اصولها وفروعها وكذلك النظر الى داخل الفرج واللمس بشهوة (تاتارخانيه فى السابع من النكاح)

زيدك زوجهسى هنددن متولده ومشتهاة اولوب صرع مرضنه مبتلاة اولان قزى زينب مصروعة ياتوركن فرجى اچلغله زيدك نظرى من غير قصد ولاشهوة زينبك فرجنه اصابت ايلسه هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه تمامه آنفا)

زيد زوجهسى هنددن اولان اوغلنك مشتهاة اولان قزى زينبى شهوت ايله مس ايلسه هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولور

(وان مس بنت بنت امرأته حرمت عليه امرأته (تاتارخانيه من النكاح)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره زيد هندك قزى زينب كبيره يى شهوت ايله مس ايلسه هند زيده على التأبيد حرام اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده زيد وهند حرمت مرقومه يه بناء مفارقت ايلسهلر هند مهر مزبورى تماما

زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وحرم اصل مزنيته واصل ممسوسته بشهوة وماسة وناظرة الى ذكره والمنظور الى فرجها الداخل ولو من زجاج او ماء هى فيه وقيدنا بالفرج الداخل لانه مختار صاحب الهداية وصححه فى المحيط والذخيرة وفى الخانية وعليه الفتوى وفى فتح القدير وهو ظاهر الرواية لان هذا حكم تعلق بالفرج والفرج الداخل فرج من كل وجه قال مولانا صاحب البحر وظاهر مافى الذخيرة وغيرها انهم اتفقوا ان النظر بشهوة الى سائر اعضائها لاعبرة به ماعدا الفرج ومن ثمه وقع مقيدا فى المختصر به واما كلام صاحب الكنز فهو اطلاق فى محل التقييد كما لايخفى (منح فى المحرمات ملخصا)

بر رجل ايله ايكى عورت زيد زوجهسى هندك زوج آخردن اولوب مشتهاة اولان قزى زينبى شهوت ايله مس ايلدى ديو زيدك حضورنده شهادت ايلسهلر شهادتلرى مقبوله اولوب هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولور

(وتقبل الشهادة على الاقرار باللمس بشهوة وعلى الاقرار بالقبلة بشهوة وهل تقبل الشهادة على نفس اللمس والتقبيل عن شهوة اختلف المشايخ فيه قال بعضهم لاتقبل واختاره ابن الفضل لانهما امر باطن لايوقف عليها عادة وقيل تقبل واليه مال الامام على البزدوى وهكذا ذكر محمد رحمه الله تعالى فى نكاح الجامع لان الشهوة مما لايوقف عليها فى الجملة اما بتحرك العضو او بآثار اخر ممن لايتحرك عضوه كذا فى الذخيرة والمختار القبول كما فى التجنيس وفى فتح القدير (بحر رائق فى المحرمات)

زيد زوجهسى هندك اناسى زينبك فرج داخلنه شهوت ايله نظر ايدوب انزال واقع اولماسه هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولور

(يفهم جوابه تماما)

﴿باب الاولياء﴾

هند صغيرهنك ولايت تزويجى اناسنك باباسى زيد ايله لابوين خالهسى زينبدن قنغيسنكدر * الجواب * زيدكدر

(ثم لذوى الارحام الاقرب التزويج (ملتقى فى الاولياء)

هند صغيرهنك لابوين عمى عمرودن غيرى كيمسهسى اولميوب لكن عمرو مدت سفر بعيد آخر دیارده اولمغله قاضى هندى كفو خاطبى بكره مهر مثليله تزويج ايلسه عمرو كلدكده مجرد اذنم بولنمدى ديو عقد مزبورى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وفى جامع الفقه اذا غاب الولى او عضل بها الولى زوجها القاضى صغيرة كانت اوكبيرة (منبع شرح المجمع فى الاولياء)

هند صغيرهيى ولى اقربى لابوين عمى اوغلى عمرو مهر مثلندن نقصان فاحش ايله كندى نفسيچون تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

سكز ياشنده اولان هند صغيره بالغه اولدم ديو اقرار وولیسى اذنسز نفسنى زيده تزويج ايلسه اقرارى معتبر اولوب عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

طقوز یاشنی تکمیل ایدوب جثه سنك بلوغه تحملی اولمیا ن هند صغیره حیض کوروب بالغه اولدم دیو اقرار وولیسی اذنسز نفسنی عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

هند قزی زینب صغیره یی کفوی اولمیا ن عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(غیر الاب و الجد اذا زوج الصغیرة من غیر کفو لایجوز بالاتفاق (عمادیه فی آخر تصرفات الفضولی)

شافعی المذهب اولان زید متوفانك قزی هند صغیره یی ولی اقربی لابوین عمی عمرو حنفی المذهب اولوب هنده کفو اولان بکره مهرمثلیله تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده هندك ولیسی بشر هندك باباسی شافعی المذهب اولوب مذهب شافعیده بابانك غیری اولیانك صغیره یی آخره تزویجی صحیح اولماز اویله اولیجق عمروك هندی بکره تزویجی جائز اولمازدیسه بشرك بوقولنه التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز

زید جنون مطبق ایله مجنونه اولان قزی هندك اوغلی اولمامغله عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(و ابن المجنونة مقدم علی ابیها (ملتقی فی الاولیاء) تزویج المجنونة الی الابن لا الاب (منیة المفتی فی الولی)

زید قزی هند صغیره یی قاضیدن غیری ولیسی اولمیان عمرو صغیره تزویج ایدوب قاضی دخی هند عمروك کفوی اولمغله مهرمثلیله هندی عمرو ایچون تزوج وقبول ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

ما دام له قریب فالقاضی لیس بولی فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی و عند صاحبیه رحمهما الله مادام له عصبة فالقاضی لیس بولی قاضیخان فی فصل الاولیاء ان القاضی لایزوج الیتیم والیتیمة الاعند عدم ولی لهما فی النکاح (اشباه فی الفن الاول فی القاعدة السادس عشر الولایة الخاصة اقوی من ولایة العامة)

﴿نوع آخر﴾

هند صغیره نك وصی مختاری اولوب لکن ولایت انکاح صاحبی اولمیان زید هندی وصایة عمروه تزویجه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید قزی هند صغیره یی عمروه نامزد ایدوب بعده بکری و صایاسنی تنفیذه وصی نصب ایتدکده هندی عمروه تزویج ایله دیو اصمرلیوب بعده فوت اولسه بکر هندی ولی اقربی اذنسز عمروه تزویجه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الوصی لایملك انکاح الصغیر والصغیرة وان اوصی الیه الاب ذلك (ادب الاوصیاء فی النکاح)

محمود الحال اولان زید صغیره قزی هندی شهود محضرلرنده کفوی اولمیان عمروه تزویج ایلسه اناسی زینب اذنم بولنمدی دیو نکاحی حاکمه فسخ ایتدرمکه قادره

اولورمی * الجواب * اولماز

فان لم یکن عصبة فالولایة للام (تنویر الابصار فی باب الولی) ان زوجها الاب او الجد بغیر کفو ولو بغبن فاحش لزم النکاح فلایمکن رفعها ولو بعد البلوغ وهذا عند ابی حنیفة واما عندهما فلایجوز النکاح وعن محمد انه یجوز وعن ابی یوسف ان التسمیة لایجوز والاول هو الصحیح کما فی الجامع (قهستانی فی الاولیاء)

بر بلده اهالیسندن زید قزی هند صغیره یی کفو خاطبی عمروه تزویجدن امتناع ایلسه زید اول بلده ده حاضر ایکن هندك ولایت تزویجی ولی ابعدی اولان لابوین قرنداشی بکره می انتقال ایدر یوخسه اول بلده ه قاضیسی بشر عمروه تزویج ایدرمی * الجواب * اول بلده ه قاضیسی بشر عمروه تزویج ایدر

بو صورتده بشر هندی کفو خاطبی عمروه تزویج ایتدکدنصکره زید هندك آخر کفوی اولان بکره تزویج ایدردم دیسه قولنه التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز

(ولو کان للصغیرة اب امتنع من تزویجها لاتنتقل الولایة الی الجد بل یزوجها القاضی لکن تزویجه هنا نیابة عن العاضل باذن الشرع لابغیره لان العاضل ظالم بالمنع و للقاضی کف ایدی الظلمة (فیض کرکی فی تزویج الصغار)

هند صغیره یی ولی اقربی لابوین عمی زید کفوی عمروه مهرمثلیله شهود محضرلرنده تزویج ایدوب بعده عمرو هندی وطئ ایتدکدنصکره صغیره ایکن طلاق رجعی ایله تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولمدین هنده مراجعت ایلسه زید فوت اولمغله هندك حالا ولی اقربی اناسی زینب مراجعتده بنم رضام بولنمدی اویله اولیجق مراجعتك صحیح دکلدر دیوب هندی عمرودن تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

والفرق بین الرجعی والباین اربعة عشر خصلة احدها الطلاق الرجعی لایحتاج الی تجدید النکاح الخ والرابع لایحتاج الی رضاه والخامس لایحتاج الی رضاء الولی وان کانت صغیرة (نتف فی الطلاق)

﴿باب الاکفاء﴾

هند بالغه نصرانیه نفسنی زید نصرانی یه تزویج ایلسه هندك باباسی عمرو ذمی اذنم بولنمدی دیوب عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المحیط الکفاءة بین الذمیین لایعتبر ولیس للولی ان یطالبها التفریق الا اذا کان بنت ملك خدعها حائك او کناس یفرق لانعدام الکفاءة لتسکین الفتنة (فی الفصل الخامس من اکفاء الخلاصة وکذا فی البزازیه)

باباسی مسلم اولمیان زید مهتدی باباسی مسلم اولان هند مسلمه یه کفو اولورمی * الجواب * اولماز

(ومسلم بنفسه لیس کفو للتی لها اب واحد فی الاسلام (خانیه فی الاکفاء)

مسلم اولوب لکن قبطی اولان زید سادات کرامدن عمروك قزی هنده کفو اولورمی * الجواب * اولماز

(و بنوا باهلة لیسوا باکفاء لعامة العرب لانهم معروفون بالخساسة (منح فی الکفاءة)

زید صالح قزی هند شریفهٔ صالحه یی عمرو قبطی اولوب کفوی اولمادیغی بیلدین کفو اولمق اوزره عمروه تزویج ایتدکدنصکره زید عمروك قبطی و اجهل و مکاسب ردیه یی مرتکب اولدیغنه واقف اولدقده نکاح مزبوری شرعله فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل زوج ابنته الصغیرة من رجل ذکر انه لایشرب المسکر فوجده یشرب بها مدمنا فبلغت الصغیرة فقالت لاارضی فقال الفقیه ابو جعفر ان لم یکن ابو البنت یشرب المسکر وکان غالب اهل بیته علی الصلاح فالنکاح باطل لان والد الصغیر لم یرض بعدم الکفاءة وانما زوجها منه علی ظن انه کفو (قاضیخان فی الکفاءة)

باباسی و باباسنك باباسی حر الاصل اولان زید حرة الاصل اولان هنده کفو اولورمی * الجواب * اولور

(ومن ابوه مسلم او حر غیر کفو لذات ابوین و ابوان فیهما کالاباء لتمام النسب بالجد (در المختار فی الکفاءة)

هند بالغه نفسنی شهود محضرلرنده کفوی اولمیانزیده تزویج ایتدکده هندك ولی اقربلرندن لابوین قرنداشی عمرو عقد مزبوره راضی اولسه حالا هندك آخر لابوین ار قرنداشی بکر بن راضی اولمام دیو عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وله اذا کان عصبة الاعتراض فی غیر الکفو مالم تلد منه ویفتی بعدم جوازه اصلا لفساد الزمان وعلی الاول فرضی البعض کالکل لو استووا فی الدرجة والا فللاقرب الفسخ (تنویر الابصار فی الولی)

هند بالغه نفسنی شهود محضرلرنده ولی اقربی باباسی زیدك اذنسز کفوی اولمیان عمروه تزویج ایدوب بعده هند عمرودن ولد کتورسه حالا زید راضی اولمیوب هندی عمرودن تفریقه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وله ای للولی الاعتراض فی غیر کفو ان شاء فسخ وان شاء اجاز مالم تلد منه اما اذا ولدت منه فلیس للاولیاء حق الفسخ کیلا یضیع الولد بعدم مربیه (درر فی الولی)

زید هندی رضاسیله شهود محضرلرنده تزویج ایتدکدنصکره زید سنتسز اولمغله کندویه ختان ایتدرسه هند مجرد حین عقدده سنتسز اولمغله بکا کفو اولماز دیوب کندویی تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ثم الکفاءة تتعلق بخمسة النسب والاسلام والحریة والثروة والحرفة (قاضیخان)

هند معتقهٔ بالغه نفسنی ولی اقربی کندویی اعتاق ایدن زید متوفانك اوغلی عمروك اذنسز کفوی اولمیان بکره تزویج ایدوب لکن هندك بکردن ولدی اولماسه عمرو راضی اولمیوب هندی بکردن تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والولی هو العصبة نسبا اوسببا علی ترتیب الارث (ملتقی الابحر فی الاولیاء)

هند بالغه نفسنی ولی اقربی باباسی زیدك اذنیله شهود محضرلرنده کفوی اولمیان بکره تزویج ایدوب بعد الدخول بکر هندی باینا تطلیق ایتدکدنصکره هند نفسنی زیدك

اذنسزینه بکره تزویج ایدوب لکن هندك بکردن ولدی اولماسه زید راضی اولمیوب هندی بکردن تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان زوجها الولی غیر کفو ودخل ثم بانت عن زوجها بالطلاق ثم زوجت نفسها هذا الزوج بغیر اذن ولی کان للولی ان یفسخ وان کان الطلاق رجعیا لم یکن له الفسخ (من نکاح الخانیة)

زید صلحادن عمروك صغیره قزینی استنکاح ایتدکده بعض کیمسه‌لر زید صالح ومتدین در دیمه‌لریله عمرو هندی زیده تزویج ایتدکدنصکره زیدك شارب خمر اولدیغی ظاهر اولسه هند بالغه اولدقده راضیه اولمامغله حاکمه مرافعه اولدقده حاکم هندی زیددن تفریقه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(زوج ابنته ممن ذکر انه لایشرب المسکر فوجده الاب شریبا فکبرت و لم ترض و ابوها وغالب اهل بیته علی الصلاح یفرق بینهما (منیة المفتی فی الکفاءة)

فصل فی نکاح الوکیل

هند نفسنی عمروه تزویج مراد ایتدکده عمروك قولی بکری تزویجه توکیل ایدوب بکردخی شاهدین محضرلرنده هندی عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(واما البلوغ و الحریة فلیسا بشرط لصحة الوکالة فتصح وکالة الصبی العاقل والعبد سواء کانا مأذونین او محجورین وهذا عندنا (بدایع فی الوکالة)

هند زوجی زیده سنك ایله خلع اولدیغمده بنی نفسکه تزویج ایله دیو توکیل ایدوب بعده هند زید ایله خلع اولدقدنصکره زید وکالت مزبوره یه بناء هندی شهود محضرلرنده نفسنه تزویج ایلسه عقد مزبور جائز اولورمی * الجواب * اولور

(امرأة لها زوج قالت لرجل انی اختلع عن زوجی فاذا فعلت ذلك و انقضت عدتی فزوجنی من فلان جاز ذلك علی ماقالت (قاضیخان فی الوکالة من النکاح)

هند زوجی زیدی احیانا تجدید نکاح ایچون توکیل ایتدکده ایکی شاهد محضرنده توکیل ایتمك لازممیدر * الجواب * دکلدر

(واذا اذنت امرأة لرجل ان یزوجها من نفسه فعقد بحضرة شاهدین جاز (کما فی شرح الوافی من الولایه)

بو صورتده هند زوجی زیدی تجدید عقده توکیل زید دخی قبول ایتدکدنصکره زید هندی وجه محرر اوزره تزویج ایتدیکی مجلسده شاهدین سامعینك حضوری لازممیدر * الجواب * لازمدر

(ولا یشترط الشهادة علی الوکالة بالنکاح بل علی عقد الوکیل وانما ینبغی ان یشهد علی الوکالة اذا خیف جحد الموکل ایاها (فتح القدیر فی الوکالة بالنکاح)

هند زوجی زیده هر نه زمان بنی تطلیق ایدرسك بنه کندو نفسکه بنی تزویجه سنی توکیل ایتدم دیوب زید دخی قبول ایتدکدنصکره زید هندی ابتداء بر طلاق باین ایله تطلیق ایدوب بعده شهود محضرلرنده هندی نفسمه تزویج ایتدم دیسه بو لفظله نکاح منعقد اولوب هنده ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل قال لغیره وکلتك فی جمیع اموری واقمتك مقام نفسی لاتکون الوکالة عامة ولو قال

وكذلك فى جميع امورى التى يجوز بها التوكيل كانت الوكالة عامة تتناول البياعات والانكحة وفى الوجه الاول اذا لم تكن عامة ينظر ان كان الرجل تاجرا بتجارة معروفة تنصرف الوكالة اليها

(قاضيخان فى اوائل كتاب الوكالة)

هند زيده سنى جميع امورمه توكيل ايتدم ديوب بو وجهله توكيل ايتدكدنصكره زيد هندى اذنسز اوغلى عمروه تزويج ايلسه هند واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور

فصل فى نكاح الفضولى

زيد عمروك ام ولدى هندى عمروك اذنسز شوقدر اقجه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعده عمرو واقف اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو زيدك هندى تزوج ايتديكنه واقف اولمدين زيد عقد مزبوره بناء هندى وطئ ايتمش اولسه عمرو مهر مثليله مسمادن اقلنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وحكم الدخول فى النكاح الموقوف كالدخول فى النكاح الفاسد فيسقط الحد ويثبت النسب ويجب الاقل من المسمى ومهر المثل (منح فى المهر)

اجانبدن زيد عمرو اخرسك صغيره قزى هندى عمروك اذنسز بكره تزويج ايلسه عمرو واقف اولدقده قبول ايتميوب اشارت معهوده سيله رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور

(والاشارة من الاخرس معتبرة وقائمة مقام العبارة فى كل شئ من بيع واجارة وهبة ورهن وطلاق وعتاق وابراء واقرار وقصاص الافى الحدود (اشباه فى احكام الاشارة)

زيد قزى هند بالغه يى هندك اذنسز شهود محضرلرنده مهر تسميه ايتمكسزين عمروه تزويج ايدوب بعده زيد وجه محرر اوزره تزويج ايتديكنى هنده اعلام ايتدكده هند سكوت ايلسه عقد مزبور نافذ اولوب هند عمروك منكوحه سى اولورمى * الجواب * اولور

(الاب اذا زوج بنته وهى بكر فبلغها فسكتت فهو رضاء سواء استأمرها اولم يستأمرها لكن بلغها فسكتت) وفى الكتاب لم يشترط تسمية الصداق فى النكاح فى الاستيمار لكن شرط تسمية الزوج وبعض المتأخرين يقولون لابد من تسمية الصداق والاصح انه ليس بشرط ذكره القاضى الامام فخر الدين فى شرح الجامع الصغير قال الاترى ان تسمية الصداق فى النكاح ليس بشرط فكذا فى الاستيمار (خلاصه فى النكاح)

زيد هندى شهود محضرلرنده فضولا عمرو غائبه تزويج بكر دخى عمرو ايچون فضولا قبول ايتدكدنصكره هند و عمرو واقف اولدقلرنده عقد مزبورى مجيز اولسه لر عقد مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولور

(ووقف تزويج فضولى اوفضوليين على الاجازة (ملتقى الابحر فى تزويج الفضولى)

زيد قز قرنداشى هند بالغه يى هندك اذنسز عمروه تزويج ايتدكدنصكره هند واقفه اولدقده

انام زينب راضيه اولورسه بندخى اجازت ويردم ديسه مجرد بويله ديمكله هند عقد مزبورى مجيزه اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده هند قول مذكوردنصكره مجيزه اولميوب رد ايلسه عقد مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور

(سئل القاضى الامام فخر الدين عمن زوج بنته البالغة بغير رضاها ثم بلغها الخبر فقالت اجزت ان رضيت امى قال الاجازة باطلة لان التعليق يبطل الاجازة اعتبارا بابتداء العقد (عماديه فى الفصل الرابع والعشرين)

نكاح فضوليه محتاج اولان زيد هندى تزوج مراد ايتدكده هديه واغرلق نامنه هنده شوقدر اشيا ارسال ايدوب بعده عمرو هندى زيده فضولا تزويج ايتدكدنصكره زيد قوليله قبول ايتميوب فعليله قبول ايلسه زيدك وجه محرر اوزره هنده هديه واغرلق ارساليله عقد مزبوره خلل كلورمى * الجواب * كلمز

زيد قزى هند بالغه يى فضولا عمروه تزويج ايتدكدنصكره هند عقد مزبورى مجيزه اولمادين عمرو فوت اولسه هند عمروك تركه سندن مهر و حصه نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

زيد هندى توكيليله فضولا عمره تزويج ايدوب بعده عقدى مجيز اولمدين عمرو فوت اولسه هند عمروه وارثه اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا زوج الفضولى فمات احد الزوجين قبل الاجازة حيث لا يثبت التوارث لان اصل العقد موقوف فبطل بالموت (بيان الروايه فى الولى والكفو)

فصل فى خيار البلوغ والعتق

هند صغيره يى ولى اقربى اولان لابوين ار قرنداشى عمرو بكرك صغير اوغلى بشره تزويج ايدوب بعده هند بالغه اولدقده نفسنى اختيار ايدوب لكن بشر هنوز صغير بولنسه هند بكرك حضورنده كندويى بشردن حاكمه تفريق ايتدرمكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الجامع للقاضى ابى جعفر الاستروشنى زوجت صبية من صبى فادركت قبل بلوغه واختارت الفرقة فالحاكم لا يفرق بينهما الا بحضرت الخصم من جانبه من اب اووصيه فان لم يكونا فالجد اووصيه فان لم يوجد احدهما ينصب القاضى وصيا يخاصم عنه ويحضره ويطلب منه حجة للصغير تبطل دعوى الفرقة من بينة على رضاها بالنكاح بعد البلوغ او تأخيرها طلب الفرقة فان لم يحضرها واراد تحليفها يحلفها فان حلفت يفرق القاضى بينهما بحضرة الخصم بلا انتظار الى بلوغ الصبى (ادب الاوصياء فى النكاح)

هند صغيره يى ولى اقربى لابوين عمى زيد مهر مثليله كفوى عمروه تزويج ايلسه هند بالغه اولديغى آنده نفسنى اختيار واشهاد ايدوب عمروك حضورنده عقد مزبورى حاكمه فسخ ايتدرمكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(واما خيار الادراك وهو الصغير اذا زوجها وليها فادركت فان لها الخيار عند الادراك

فان شاءت فارقته ولاتبين من الزوج الا ان يفرق القاضي بينهما فان مات احدهما قبل تفريق الحاكم و بعد ماقالت لاارضى يرثه الآخر (تنف فى النكاح)

بوصورتده عمرو ديار آخرده ايكن هند بالغه اولديغى آنده نفسنى اختيار واشهاد ايدوب لكن عمرو ديار آخردن كلوب حاكم عقد مزبورى فسخ ايتمدين عمرو فوت اولسه هند عمروه وارثه اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد قولى عمروه هندى تزويج ايتدكدنصكره زيد عمروى اعتاق ايلسه عمرو ايچون خيار عتق وارميدر * الجواب * يوقدر

(وخيار العتق يثبت للانثى دون الذكر (من العمادية فى ا)

﴾ فصل فى نكاح الرقيق ﴿

هندك مكاتب ومدبر اولميان قولى عمرو شوقدر اقچه مهر ايله هندك اذنيله زينبى تزوج و دخول ايتدكدنصكره عمرو زينبى تطليق ايلسه زينب هندده مهر مزبورى مالكدن بكا ويرو ياخود عمروى بيع ايتديروب ثمندن مهريمى استيفاء ايدرم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(واذا وجب المهر على العبد بنكاح باذن المولى يباع فيه وما يجب على المكاتب او المدبر يسعيان فى ذلك (فى نكاح المماليك من الخانية)

زيدك قولى عمرو زيدك اذنسز هندى تزوج ايدوب بعده زيد عقد مزبورى مجيز اولمدين عمروى اعتاق ايلسه عقد مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولور

(ولو تزوج العبد او الامة او المدبرة بغير اذن المولى ثم اعتقه او عتقت المدبرة بموت مولاها نفذ النكاح لان امتناع النفاذ كان بحق المولى فاذا زال حقه بالعتق نفذ (محيط رضوى فى باب نكاح العبد)

زيد مدبره جاريه سى هندى اعتاق ايتمدين شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا تزوج الرجل امته او مكاتبته او مدبرته او ام ولده او امته يملك بعضها لم يكن ذلك نكاحا (خانية فى اقرار احد الزوجين بالحرمة والفساد من النكاح)

زيد عمروك مدبره جاريه سى هندى عمروك اذنسز شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايلسه عمرو واقف اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور

(نكاح العبد والامة والمكاتب وام الولد بلا اذن السيد موقوف فان اجاز نفذ وان رد بطل (ملتقى الابحر)

بوصورتده زيد عقد مزبوره بناء هندى وطئ ايلسه عمرو مهر مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * مهر مثل ايله مسمادن اقلنى الور

(وحكم الدخول فى النكاح الموقوف كالدخول فى النكاح الفاسد فيسقط الحد و يثبت النسب و يجب الاقل من المسمى ومن مهر المثل (منح الغفار فى المهر)

زيدك قولى عمرو زيدك اذنسز شوقدر اقچه مهر تسميه سيله هندى تزوج ودخول ايتدكدنصكره زيد واقف اولدقده عقد مزبورى مجيز اولمامغله عقد مزبور باطل اولسه هند عمروك رقبه سنه تعلق ايدن مهر ونفقهٔ عدتى مالكدن بكا ويرديو زيده جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(لايجوز نكاح العبد والامة الا باذن مولاها وكذلك المكاتب والمكاتبة لاتملك تزويج نفسها بدون اذن المولى (هدايه فى نكاح الرقيق)

زيد معسر عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى جاريه دن حصه سنى عمروك اذنسز اعتاق ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه عمرو جاريه يى حصه سنده استسعا ايدركن جاريه نفسنى عمروك اذنسز بكره تزويج ايلسه عقد مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(ودخل فى المكاتب معتق البعض فانه لايجوز نكاحه عند ابى حنيفة رحمه الله وعندهما يجوز لانه حر مديون (بحر رائق فى نكاح الرقيق)

﴾ فصل فى نكاح الكافر ﴿

زيد يهودى زوجه سى هندك قز قرنداشى قزى زينبى هند اوزرينه تزوج وهند ايله جمع ايتدكدنصكره زيد شرف اسلامله مشرف اولسه زينب زيددن تفريق اولنورمى * الجواب * اولنور

(اسلم المتزوجان بلاشهود او فى عدة كافر معتقدين ذلك اقرا عليه ولو كانا محرمين او اسلم احد المحرمين او ترافعا فرق بينهما و بمرافعة احدهما لا (درر فى نكاح الكافر)

زيد مسلم هند حربيه وكتابيه يى دار حربده تزوج ايدوب ومعاسى ودار اسلامه چيقسه لر بينلرنده نكاح قالوب زوجيت معامله سنه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(مسلم تزوج حربية كتابية فى دار الحرب فخرج عنها الزوج وحده بانت عندنا ولو خرجت المرأة قبل الزوج لم تبن كذا فى الظهيريه (هندية فى نكاح الكافر) فلو خرج الينا مسلما او اخرج مسبيا بانت زوجته لتباين الدار وان سبيا معا لاتقع الفرقة لعدم تباين الدارين (منح فى نكاح الكافر)

بلاد حربيه دن بر بلده اهالیسندن زيد حربى ايله زوجه سى هند حربيه معاسى ودار اسلامه معا اخراج اولنوب بعده زيده بكر مسلم وهنده بشر مسلم مالك اولسه لر زيد وهندك بينلرنده اولان عقد نكاح منفسخ اولورمى * الجواب * اولماز

(وتبين الزوجة عند تباين الدارين اى باختلاف دار الاسلام والحرب حقيقة بان يخرج احد الزوجين الكافرين من دار الحرب الى دار الاسلام مسلما او ذميا فلو اختلفا حكما بان يخرج احدهما مستأمنا لم تبن كما فى شرح الطحاوى (قهستانى فى نكاح الكفر)

دار حربدن زيد حربينك زوجه سى هند حربيه سبى ودار اسلامه اخراج اولنوب بلدهٔ اسلاميه اهالیسندن عمرو مسلم مالك اولدقدنصكره هندى آزاد ايدوب كندويه شهود محضرلرنده عقد ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده زيد دار اسلامه كلسه مجرد دار اسلامه كلمكله هند عمرودن تفريق

اولنورمی * الجواب * اولنماز

هند نصرانیه قزی زینب صغیرهٔ مسلمه یی ولایة تزویجه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(ولایثبت الولایة للکافر علی المسلم ولا للمسلم علی الکافر (فی نکاح التاتارخانیه)

زید ذمی شرف اسلامله مشرف اولدقده بالغه اولان قزی هند نصرانیه یه سندخی اسلامه کل دیو جبر اولنورمی * الجواب * اولنماز

بوصورتده هند نفسنی عمرو ذمی یه تزویج ایتمك استدکده زید هندی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(الذمیة اذازوجت نفسها رجلا لم یکن لولیها حق الفسخ (قاضیخان فی الکفاءة)

زید ذمینك زوجه سی هند نصرانیه دن متولد اوغلی عمرو مجنونك زوجه سی زینب نصرانیه شرف اسلام ایله مشرفه اولدقده حاکم زیدوهنده اسلام عرض ایدوب مزبورلر اسلامه کلیوب ابا ایلسه لر حاکم زینبی عمرودن تفریقه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(المجنون لواسلمت امرأته یعرض الاسلام علی ابویه فی الحال ولایؤخر وفی الصبی یؤخر لانه محدود فیؤخر الی غایة العقل (فصولین فی احکام الصبیان)

زید ذمینك زوجه سی هند نصرانیه دن متولد اوغلی عمرو مجنونك زوجه سی زینب نصرانیه شرف اسلام ایله مشرفه اولدقده حاکم زید وهنده اسلام عرض ایتدکده زید اسلامه کلسه زینب عمرودن تفریق اولنورمی * الجواب * اولنماز

بوصورتده عمروك زیده تبعیت ایله اسلامنه حکم اولنورمی * الجواب * اولنور
(امرأة المجنون اذا اسلمت وهما کافران عرض الاسلام علی اب المجنون فان اسلم والافرق بینهما وذکر فخر الاسلام البزدوی فی باب الامور المعترضة فی اصول الفقه ولواسلمت امرأة المجنون یعرض الاسلام علی ابویه ویصیر مسلما تبعالابویه وکذا یصیر مرتدا تبعالهما (من احکام الصغار للاستروشنی فی النکاح)

طقوز یاشنده اولوب تعقل دین ایدن زید صغیر نصرانینك زوجه سی هند نصرانیه شرف اسلام ایله مشرفه اولوب بعده زیده اول حالده اسلام عرض اولنوب زید ابا ایلسه هند زیددن تفریق اولنورمی * الجواب * اولنور
(اسلمت وزوجها صبی نصرانی یؤخر التفریق الی ان یعقل الاسلام لان الفرقة انما یستحق بعد ابائه وله غایة معلومة فاذا عقل عرض علیه الاسلام فان اسلم والا فرق ولاینتظر بلوغه لانه مطالب بحقوق العباد (شرح الوافی للنسفی فی نکاح الکافر)

دار اسلامده غائب اولوب مکانی معلوم اولمیان زید ذمینك زوجه سی هند نصرانیه شرف اسلام ایله مشرفه اولسه زید حاضر اولوب اسلام عرض اولندقده اسلامدن اباسی متحقق اولمادقجه غائب ایکن هند زیددن تفریق اولنورمی * الجواب * اولنماز
(کل فرقة یحتاج الی الحکم لم یجز الحکم عند غیبته کما فی خیار الادراك والتزویج من غیر کفوء والفرقة بلعان وعنة وجب واباء عن الاسلام وکل فرقة لایحتاج الی الحکم یصح بغیبة الآخر کخیار مخیرة وعتق وامر بالید (فصولین فی ٢٥)

زید نصرانینك زوجه سی هند نصرانیه شرف اسلام ایله مشرفه اولدقدنصکره حاکم طرفندن زیده اسلام عرض اولنموب زید کفراوزره ایکن هند اوچ حیض کورسه مزبورلر بینلرنده فرقت واقعه اولورمی * الجواب * اولماز
(امرأة النصرانی اذا اسلمت رفع الامر الی القاضی فوکل الزوج رجلا بالخصومة وغاب الزوج فالقاضی لایفرق بینهما حتی یحضر الزوج فیفرق بینهما اذا ابی عن الاسلام (محیط برهانی فی نکاح الکافر)

بوصورتده زید ایله هند بینلرینی اسلامدن ابا ایله حاکم تفریق ایتمش دکل ایکن هند نفسنی عمرو مسلمه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده هند نفسنی عمروه تزویج ایتدکدنصکره زید شرف اسلام ایله مشرف اولسه حالا زید هندی حاکمه تفریق ایتدیروب هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وان اسلمت المرأة ولم یسلم الرجل فان الرجل یعرض علیه الاسلام فان اسلم فهما علی نکاحهما وان ابی فرق بینهما فان لم ترافعا البنا حتی مضی ثلث حیض وقعت الفرقة بینهما فی قول ابی عبدالله ومالك والشافعی رحمهم الله ولایقع فی قول ابی حنیفة واصحابه رحمهم الله مالم یعرض علیه الاسلام ویأبی ویفرق السلطان بینهما (نتف فی النکاح ملخصا)

باب المهر

هند زوجی زید ایله بینلرنده نکاح قائم ایکن ذمتکده اولان مهر مؤجلمی بکا شمدی ادا ایله دیو زیده جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وان کان تأجیل المهر الی غایة معلومة فقد اختلف المشایخ فبعضهم قال لایصح وبعضهم قال یصح وهو الصحیح وهذا لان الغایة معلومة فی نفسها وهو الطلاق اوالموت (محیط برهانی فی المهر فی المرأة یمنع نفسها)

زید زوجه سی هندی باینا تطلیق ایتدکدنصکره زید ذمتنده اولان مهر مؤجلنی اجل معلوم ایله تأجیل ایلسه هند قبل حلول الاجل مهرینی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(ماتت المرأة والمهر علی الزوج فاجل سائر الورثة شهرا فهل لهم ان یطالبوه قبل الشهر ام لا اجاب نعم لان التأجیل صفة العقد فیستدعی بقاء العقد کالزیادة وبقاء العقد ببقاء المعقود علیه ولم یبق الا یری انه لو اجل فی الثمن بعد هلاك المبیع اوزاد فی الثمن اوفی المبیع لایصح ولو اجل بعد هلاك البایع والمشتری اوالمبیع قائم صح (قاعدیه فی کتاب الدعوی)

زید هندی سکز یوز غروش مهر تسمیه سیله شاهدین محضرلرنده تزوج ایتدکدنصکره التی یك ایکیوز غروش مهر تسمیه سیله علانیة تزویج ایدوب تسمیهٔ علانیه سمعه اولدیغنه زید وهند اتفاق واشهاد ایلسه لر بوتقدیرجه عقد ثانیده اولان تسمیه مهر لغو اولوب عقد اولده تسمیه اولنان سکز یوز غروشدن زیاده هند ایچون مهر نامنه زید اوزرینه

نسنه لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(تزوجها بمهر سرا بشئ وعلانية باكثر ان تواضعا فى السر على مهر وتعاقدا فى العلانية باكثر فالعلانية الا ان يكون اشهد عليها او على الولى ان المهر مهر السر والعلانية سمعة (بزازيه فى المهر ومثله فى الخلاصة)

زيد عمروك مطلقه سى هندى قبل انقضاء العده تزوج ايدوب قبل الوطئ زيد دن تفريق اولنسه هند زيد دن مهر نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولايجب شئ فى عقد فاسد بلاوطئ وان خلا بها فان وطئ فمهر المثل لايزيد على ماسمى (صدر الشريعة فى المهر)

زيد ذمى هند نصرانيه يى شوقدر اقجه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول والخلوه هند شرف اسلام ايله مشرفه اولوب بعده زيده اسلام عرض اولندقده زيد ابا ايتمكله هند زيد دن تفريق اولنسه هند مهر مسمانك نصفنى زيد دن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(والاباء نظير ذلك فان كان بعد الدخول فلها كل المهر وان كان قبله فلها النصف ان كان هو الآبى عن الاسلام وان كان هى الابية فلاشئ لها (منح الغفار فى نكاح الكافر)

زيد مرض موتنده زوجه سى هندك اون غروش مهرى اوزرينه طقسان غروش دخى ضم ايدوب بعده زيد فوت اولسه سائر ورثه مجيز لر اولمايجق هند ضم اولنان طقسان غروشى دخى تركه دن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(لها مهر معروف فاقر فى مرض موته بازيد منه اوزاد فى مهرها اواقر لها بمهر آخر اواقر لها بعد الابراء لايلزمه شئ منها (قنيه فى اقرار المريض)

زيدك قولى عمرو كار وكسب ايدوب شوقدر اقجه تحصيل ايتدكدنصكره عمرو زيدك اذنسز هندى شوقدر اقجه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعده زيد عقد مزبورى مجيز اولمدين عمرو قبل العتق فوت اولوب عمرو مبلغ مزبورى قبض ايلسه هند عقد مزبوره بناء اول مالدن مهر وحصهٔ زوجه نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وان نكحوا به اى بالاذن كان المهر والنفقة عليهم اى على القن والمدبر وغيره وبموتهم يسقطان اى المهر والنفقة لفوات محل الاستيفاء (درر فى نكاح الرقيق)

زيد هندى بكر اولمق اوزره شوقدر اقجه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ايدوب خلوت صحيحه بولندقدنصكره هندك بكر اولمديغى ظاهر اولمغله زيد هندى تطليق ايلسه حالا هند مهرى تماما زيد دن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(تزوجها على انها بكر فاذا هى ليست كذلك يجب كل المهر حملا لامرها على الصلاح بان زالت بوثبة وان تزوجها بازيد من مهر مثلها على انها بكر فاذا هى غير بكر لاتجب الزيادة والتوفيق واضح للمتأمل (بزازيه فى المهر)

هند زيدك عنين ايديكنى بلمدين نفسنى شوقدر اقجه مهر تسميه سيله تزويج ايدوب بعده عنتى ظاهر اولمغله هند زيدى حاكمه برسنه تأجيل ايتدردكدنصكره برسنه مرور ايدوب

زيد هنده واصل اولمامغله هند كندويى حاكمه تفريق ايتدردكده خلوت صحيحه دخى بولنمغله هند مهر مسماىى زيد دن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولها كل المهر ان خلا بها لان خلوة العنين صحيحة وتجب العدة للاحتياط (درر فى العنين)

زيد سكز ياشنده اولان قزى هند صغيره يى شوقدر اقجه مهر تسميه سيله عمروه تزويج ايتدكدن صكره زفاف واقع اولوب لكن هند مهزوله اولوب جماعه مطيقه اولمامغله وطئ بولنمدين عمرو هندى تطليق ايلسه زيده مهر مسمانك نصفيمى لازم اولور يوخسه تماميمى * الجواب * نصفى

(والخلوة بلا مانع وطئ حسا اوشرعا اوطبعا كمرض يمنع الوطئ اوصوم رمضان اواحرام لفرض اونفل تؤكده اى المهر (صدر الشريعة فى المهر)

زيد هندى شوقدر اقجه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره خلوت صحيحه واقعه اولوب حسا وشرعا وطبعا مانع وطئ يوغيكن زيد هندى وطئ ايتمدين تطليق ايلسه هند مهر مسماىى زيد دن تماما المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(والخلوة بلا مانع حسى وشرعى وصغر لايطاق معه الجماع كالوطئ (تنوير الابصار فى المهر)

زيد هندى شوقدر اقجه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره زيد هندى طلاق رجعى ايله تطليق ايلسه هند زيد ذمتنده اولان مهرينى زيد دن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وذكر صدر الاسلام ان الطلاق بالرجعى لايتعجل المؤجل لانه اما بالموت اوالفراق والرجعى ليس بفراق وذكر القاضى انه يتعجل ولايعود الاجل بالرجعة فى الصحيح لان الاجل زال فلايعود الا بالتأجيل ولم يوجد (بزازيه من كتاب النكاح)

زيد هندى بكرمى بيك اقجه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره نكاح قائم ايكن زيد احتياطا هندى بكرمى بيك اقجه مهر تسميه سيله تجديد عقد نكاح ايدوب بعده هندى تطليق ايلسه زيد عقد اولده تسميه اولنان بكرمى بيك اقجه مهرينى هنده ويردكن هند قناعت ايتميوب وجه محرر اوزره عقد ثانيده مهر نامنه تسميه اولنان بكرمى بيك اقجه يى دخى زيد دن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وان جدد النكاح للاحتياط لاتلزم الزيادة بلانزاع لان الغرض ابقاء الاول ولان العقد الثانى لم يثبت فكيف يثبت ما فى ضمنه (فى الثانى عشر من نكاح البزازيه)

زيد هندى شوقدر اشيا مهر معجل تسميه سيله تزوج ودخول ايدوب اشياء مزبوره يى هنده تسليم ايتدكدنصكره عمرو اشياء مزبوره يه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم اشياء مزبوره يى هنددن الوب بعده زيد اشياء مزبوره نك قيمتلرينى هنده ضامن اولمدين فوت اولوب هند اشياء مزبوره نك قيمتلرينى زيدك تركه سندن تضمينه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(فرق محمد رحمه الله تعالى بين الاجارة والنكاح فان المهر لواستحق يرجع بقيمته على الزوج (جامع الفصولين فى ٧ وكذا فى العمادية)

﴿ نوع آخر ﴾

زيد هندى مهر تسميه ايتمدين شهود محضرلرنده تزوج ايدوب قبل الدخول هندى تطليق ايلسه زيد هنده متعه ويرمك واجب اولورمى * الجواب * اولور

(وان لم يسم المهر اونفاه فلها مهر مثلها انوطئ اومات والمتعة ان طلقها قبل الوطئ (زيلعى فى المهر ملخصا)

بوصورتده متعه ديدكلرى اثوابدن ندر * الجواب * درع وجار وملحفه در

(وهى درع وخمار وملحفة لا تزيد على نصفه اى نصف مهر المثل لوكان الزوج غنيا ولا تنقص من خمسة دراهم لوكان الزوج فقيرا او تعتبر المتعة بحالهما (منح الغفار فى باب المهر)

هند صغيره نك باباسى زيد حاضر ايكن هندى لابوين عمى زيدك اذنسز شوقدر اقچه مهر تسميه سيله بكره تزويج ايد وب بكر هندى وطئ ايتدكدنصكره زيد واقف اولدقده عقد مزبورى مجيز اولميوب رد ايلسه زيد مهر مسماىى بكردن الوب هند ايچون حفظه قادر اولورمى * الجواب * مهر مثل ايله مسمادن اقلنى الور

(وحكم فى النكاح الموقوف كالدخول فى الفاسد فيسقط الحد و يثبت النسب و يجب الاقل من المهر المسمى ومن مهر المثل (منح الغفار فى المهر)

هند صغيره زينب صغيره نك فرجنه دكنك صوقوب بكارتنى ازاله ايلسه هنده نه لازم اولور * الجواب * مهر مثل

(صبيتان وقعت احديهما على الاخرى فزالت بكارة احديهما بفعل الاخر يجب مهر المثل على الصبية واصل هذا من فتاوى الصغرى لوزنى صبى لصبية لاحد عليه وعليه المهر لانه مؤاخذ بافعاله (فى آخر الفصل الثانى من جنايات الخلاصة)

زيد رضاعا قرنداشى عمروك رضاعا قزى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد بلامكله هندى شو قدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج و وطئ ايدوب بعده بينه ايله ثابت اولوب هند زيد دن تفريق اولنسه هند مهر مسماىى زيد دن المغه قادره اولورمى * الجواب * مهر مثل ايله مسمادن اقلنى الور

وفى النكاح الفاسد ان فرق القاضى انما يجب مهر المثل بالوطئ ولم يزد على المسمى (مسكين فى المهر) وفى النكاح الفاسد اى الباطل كالنكاح بالمحارم المؤبدة او الموقتة او باكراه من جهتها او بغير شهود او الامة على الحرة او فى العدة او غيرها ان لم يطأ لم يجب شئ (قهستانى فى المهر)

هند نفسنى اون بيك اقچه مهر ايله تزويجه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو هندى اول قدر اقچه يه تزويج ايتميوب التى بيك اقچه مهر ايله زيده تزويج ايدوب بعده هند بلامكله زفاف واقع اولوب زيد هنده داخل اولدقدنصكره هند واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايتمكله هند زيد دن تفريق اولنسه هند زيد دن مهر مثل المغه قادره اولورمى

* الجواب * اولور

(وكلت بالتزويج بالف فزوجها فاقامت معه مدة ثم قال الزوج المهر دينار وصدقه الوكيل ان اقر الزوج ان المرأة لم توكله بدينار فلها الخيار فان ردت فلها مهر مثلها بالغا مابلغ وليس لها نفقة العدة لانفساخ النكاح من الاصل (بزازيه فى الوكالة بالنكاح)

هند بالغه نفسنى شهود محضرلرنده رضاسيله مهر مثلندن اقل شوقدر اقچه مهر تسميه سيله زيده تزويج ايدوب بعد الدخول زيد هندى تطليق ايدوب مهر مسماىى هنده ويردكن هند قناعت ايتميوب زيده بنم مهر مثلم مسمادن زياده در ديوب مهر مسماىى الميوب مهر مثل الورم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ووجب مهر المثل ايضا فيما لم يسم المهر اونفى اذا لم يتراضيا على شئ واذا تراضيا على شئ فذلك الشئ هو الواجب (درر فى المهر)

زيد فوت اولوب زوجه سى هند و سائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند زيد ذمتنده اولان مهرم قرق بيك اقچه در ديو قول مجرد يله اولقدر اقچه يى تغلبا تركه دن الدقدنصكره سائر ورثه هند دن سنك مهرك يكرمى بيك اقچه در ديو دعوى و هندك بينه سى اولمامغله سائر ورثه مدعالرينه اقامت بينه ايديجك هند دن يكرمى بيك اقچه يى الوب ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

ان اقام بينة قبلت سواء شهدله مهر المثل اولا لان المرأة تدعى الزيادة فان اقامت بينة قبلت ايضا لان البينة تقبل لرد اليمين كما اذا اقام المودع بينة على رد الوديعة الى المالك تقبل وان اقاما البينة فبينتها مقدمة ان شهد له مهر المثل و بينته مقدمة ان شهد لها (منح الغفار فى باب المهر)

﴿ نوع فى الاختلاف فى الجهاز ﴾

اشراف ناسدن اولان هند قزى زينبى اره ويردكده زينبه برمقدار جهاز ويروب بعده زينب فوت اولوب هندى و سائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند اثواب مزبوره نك بعضى ايچون شوقدر اثوابى عاريت طريقيله ويرمشيدم ديو دعوى وسائر ورثه هبه ايتمشيدك ديو دعوى ايدوب لكن سائر ورثه مدعالرينه اقامت بينه ايده مامسه لر هند مدعاسنه اقامت بينه ايديجك اول اشيايى مستقلة اخذه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(رجل جهز ابنته بماله فوجه الابنة مع الجهاز الى زوجها فماتت الابنة فادعى الاب انه كان عارية وزوجها يدعى المملك اختلفوا فيه قال بعضهم القول قول الزوج والبينة على الاب وبه قال الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل رحمه الله تعالى وقال بعضهم القول قول الاب لانه هو الدافع والملك قال مولانا ينبغى انيكون الجواب على التفصيل ان كان الاب من الكرام و الاشراف لايقبل قول الاب لان مثله يأنف عن الاعارة و ان كان من اوساط الناس يكون القول قول الاب لانه هو الدافع وليس بمكذب فيما قال من حيث الظاهر (قاضيخان فى فصل هبة الوالد من ولده من كتاب الهبة)

﴿ نوع فى الاختلاف فى متاع البيت ﴾

زیدوزوجه‌سی هند متعاقبا فوت اولدقلرنده زیدك ورثه‌سی زید وهندك ساكن اولدقلری منزلده اولوب رجال و نسایه صالح اولان شوقدر اشیا ایچون تركهٔ زیددندردیوب هندك ورثه‌سی هندك ملكیدر دیوب طرفینك بینه‌سی اولماسه قول قنغیسنكدر * الجواب * زیدك ورثه‌سنكدر

(اما اذا ماتا فاختلف ورثتهما فالقول قول ورثة الزوج فی قول ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله تعالی وعندابی یوسف رحمه الله تعالی القول قول ورثة المرأة الی قدر جهاز مثلها (لسان الحكام)

زید فوت اولوب زوجه‌سی هندوسائرورثه‌سنی ترك ایتدكده زید ایله هندك ساكن اولدقلری منزلده بولنان شوقدرنقود اقچه ایچون هند بنمدردیوب سائر ورثه زیدكدر دیوب طرفینك بینه‌لری اولماسه قول قنغیسنكدر * الجواب * هندكدر

(والقول له فیما یصلح لهما كالفرش والامتعة والاوانی والرقیق والمنزل والعقار والمواشی والنقود وهذا اذا كانا حیین فان مات احدهما فالكل للحی مع یمینه (درر فی التخالف من الدعوی)

﴿ فصل فیما للزوجة ومالا ﴾

زید زوجه‌سی هندك اولاد و ابوینك غیری محارمنی سنه‌ده بركره‌دن غیری منزلنه دخولدن منعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(ولا یمنع من زیارة الابوین واولادها الذین من زوجها الاول فی كل جمعة وفی غیرها من المحارم فی كل سنة وكذا لو اراد ابوها واولادها المجیٔ الیها لابلی الزوج المنع (بزازیه فی ٢١ من الحظر والاباحة من النكاح)

زیدك زوجه‌سی هندك قرنداشلری عمرو و بكر هركون زیدك منزلنه هندی كورمك ایچون كلور اولسه‌لر زید راضی اولمیوب عمرو و بكری سنه‌ده بركره‌دن غیری منزلنه دخولدن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا اراد الزوج ان یمنع اباها اوامها او احدا من اهلها عن الدخول علیها فی منزله لایمنع من الدخول علیها للزیارة فی كل جمعة و انما یمنعهم عن البیتوتة عندنا وبه اخذ مشایخنا وعلیه الفتوی (خزانة المفتین فی النفقة)

زیدك زوجه‌سی هندك اناسنك اناسی زینب هركون زیدك منزلنه هندی كورمك ایچون كلور اولسه زید راضی اولمیوب زینبی سنه‌ده بركره‌دن غیری منزلنه دخولدن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اذا منع الرجل ام المرأة او اباها او واحدا من اهلها من الدخول علیها فی منزله فله ذلك وفی الصغری وابوها یزورانها بحضرة زوجها وكذلك اذا منعها عن الخروج الی بیت الابوین فله ذلك ولكن لایمنعها من النظر الیها و التكلم معها فیقومان علی باب الدار والمرأة داخلة الدار (تاتارخانیه فی ٢١ من كتاب النكاح)

زید زوجه‌سی هند ایله ساكن اولدیغی منزلنك اوطه‌لرندن براوطه‌ده جاریهٔ موطوءه‌سی

زینبی اسكان ایتدكده هند زینب ایله برمنزلده ساكنه اولمام باشقه منزل طوت بنی انده اسكان ایله دیو زیده جبره قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(لوقالت انا لا اسكن مع امتك و ارید بیتا علی حدة لیس لها ذلك عند ابی حنیفة و ابی یوسف رحمهما الله تعالی وهو قول محمد رحمه الله تعالی آخرا (قنیه فیما یسقط نفقة الزوجة من الطلاق)

زیدك زوجه‌سی هندك اناسی وباباسی هر جمعه‌ده هندی زیارت ایچون زیدك منزلنه كلدكلرنده زیدك اذنسز منزلنده بیتوته قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زید بر بلده اهالیسندن هندی اول بلده‌ده تزوج ایتدكدنصكره زید اول بلده‌ده منزلم محترق اولدی مسكن استكراسنده صعوبت واردردیو هندی رضاسنسز اول بلده‌یه مسافهٔ سفر بعید اولان كندو بلده‌سنه كوتورمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فله نقلها حیث شاء مادون السفر وقیل له السفر بها فی ظاهر الروایة والفتوی علی الاول (ملتقی فی المهر)

بو صورتده بلدهٔ اولادن بلدهٔ اخرایه اقصر ایامده مشی اقدام وسیر وسط ایله اوچ كونده واریلور اولسه بلدتین من بورتین بر برلرینه مسافهٔ سفر بعید عد اولنورمی * الجواب * اولنور

(من فارق بیوت بلده قاصدا مسافة ثلثة ایام ولیالیها بسیر وسط وهو ماسار الابل والفلك اذا اعتدلت وفی الجبل ما یلیق بالجبل (قهستانی فی المسافر) والمراد بثلثة ایام من اقصر ایام السنة وهل یشترط سفر كل یوم الی اللیل اختلفوا فیه والصحیح انه لایشترط (بحر رائق فی المسافر)

زیدك منكوحه‌سی اولوب حاضنه‌سی هندك یانده اولان زینب صغیره اون برباشنده اولوب لكن نحیفه و مهزوله اولوب جماعه مطیقه اولماسه زید مجرد اون برباشنده‌در دیوب زینبی هنددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

واختلفوا فی حد البلوغ مبلغ الجماع فقیل تسع سنین والصحیح انه لاعبرة للسن وانما العبرة للاحتمال والقدرة (من الكافی شرح الوافی فی النفقات)

بربلده محلاتندن برمحله‌ده منزلی اولان هند نفسنی زیده تزویج ایدر اولدقده كندوبی منزلندن اخراج ایتمامك شرطیله مهر مثلندن اقل مهر تسمیه سیله تزویج ایلسه زید هنده مهر معجلنی ایفاء ایتمكله هندی اول بلده‌ده آخر محلده اولان كندو منزلنه كتورمك استدكده هند شرط مزبوره بناء امتناعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا تزوج امرأة علی ان لایخرجها من البلدة او علی ان لایتزوج علیها یریدبه اذا سمی لها مهرا اقل من مهر المثل فان قبضت المرأة مهرها فللزوج ان ینقلها الی حیث شاء ولیس لها ان یمتنع من الخروج (تاتارخانیه من المهر)

برقصبه اهالیسندن زید اون برباشنده اولان صغیره قزی هندی شوقدر اقچه مهر معجل تسمیه‌سیله عمروه تزویج ایتدكدنصكره عمرو هندك مهر معجلنی زیده و یرمدین هندی

زيد دن الوب اول قصبه ده اولان كندى منزلنه كتورمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(صغيرة زوجت فذهبت الى زوجها قبل قبض الصداق كان لمن له حق امساكها قبل النكاح ان يردها الى منزله و يمنعها من الزوج حتى يدفع الزوج مهرها الى من له حق القبض لان منع النفس بالصداق حق المرأة فلا يبطل ذلك بابطال الصغير وكذا الرجل اذا زوج ابنة اخيه وهى صغيرة وسلمها الى الزوج قبل قبض المهر كان له ان يمنعها من الزوج (خزانة المفتين فى المهر)

﴿فى القسم﴾

ايكى زوجه سى اولان زيد زوجه لريله بيتوتت ايتمه ده بينلرنده تعديل وتسويه ايتمك اوزرينه واجب اولورمى * الجواب * اولور

(وفى البدايع تجب عليه التسوية بين الحرتين اوالامتين فى المأكول والمشروب والملبوس والسكنى والبيتوتة انتهى وهكذا ذكر الولوالجى والحق على قول من اعتبر حال الرجل وحده فى النفقة فالتسوية فيهما واجبة ايضا واما على القول المفتى به من اعتبار حالهما فلا لان احديهما قد تكون غنية والاخرى فقيرة فلا تلزم التسوية بينهما مطلقا فى النفقة (بحر رائق فى القسم)

بو صورتده زيد زوجه لرى بينده وجه محرر اوزره تسويه ايتمامكله قاضى يه مرافعه اولدقلرنده قاضى تسويه ايله قضاء ايتدكدنصكره ينه جور ايدوب وجه محرر اوزره تسويه ايتماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * عقوبت ايله ايجاع اولنور

(وفى المعراج ولو قام عند احديهما شهرا فخاصمته الاخرى فى ذلك قضى عليه ان يستقبل العدل و مامضى هدر غير انه آثم فيه لان القسمة تكون بعد الطلب و لو عاد بالجور بعد مانهاه القاضى اوجعه عقوبة وامره بالعدل لانه اساء الادب وارتكب ما هو حرام عليه وهو الجور فيعزر فى ذلك (بحر رائق فى القسم)

﴿مسائل شتى فى النكاح﴾

زيد هنده نامزد اولدقده هنده نشان نامه شوقدر اشيا اهدا ايدوب بعده هندى تزوجدن فارغ اولسه زيد اشياء مرقومه يى قائمه اوليجق هنددن استردا ده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل خطب ابنة رجل فقال ابو البنت بلى ان كنت تنقد المهر الى ستة اشهر او سنة ازوجها منك ثم ان الرجل بعث بهدايا الى بنت الاب ولم يقدر على ان ينقد المهر فلم يزوج بنته منه هل له ان يسترد مابعث قالوا مابعث للمهر وهو قائم اوهالك يسترد وكذا كل مابعث هدية وهو قائم و اما الهالك و المستهلك فلا شئ له فى ذلك

(قاضيخان فى حبس المرأة نفسها بالمهر)

زيد هنده نامزد اولدقده هنده نشان نامه بر يوزك اهدا ايدوب بعده قبل التزوج يوزك هندك يدنده ضايع اولوب هند دخى فوت اولسه زيد اول يوزكى هندك تركه سندن تضمينه

قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم مما مر آنفا من قاضيخان فى حبس المرأة نفسها بالمهر)

زيد هندى تزوج ايتدكده هنده بعض اشيا ارسال ايدوب هند دخى اول اشيا مقابله سنده زيده بعض اشيا ارسال ايتدكدنصكره زيد هندى تطليق ايتدكده زيدن اول اشيايى هنده عاريت طريقيله ويرمشيدم ديوب هند دخى هبه ايتمشيدك ديوب طرفينك بينه لرى اولمامغله زيد اشياسنى قول كنديك اولمغله شرعا هنددن السه حالا هند دخى زيد اول اشيايى هبه ايتدى ظن ايدوب ويرديكى اشيايى معاوضه طريقيله ويرمش اولمغله اشياسنى استرداده قادره اولورمى * الجواب * اولور

رجل تزوج امرأة و بعث اليها هدايا وعوضته المرأة لذلك عوضا و زفت اليه ثم فارقها فقال الزوج كنت بعثت ذلك عارية و اراد ان يسترد و ارادت المرأة استرداد العوض ايضا قالوا القول قول الزوج فى متاعه لانه انكر التمليك و للمرأة ان تسترد مابعث لانها تزعم بعث عوضا للهبة فاذا لم يكن ذلك هبة لم يكن عوضا فكان لكل واحد منهما ان يسترد متاعه و قال ابو بكر الاسكاف ان صرحت حين بعث انها عوض فكذلك وان لم يصرح بذلك لكنها حسبت ونوت ان يكون عوضا كان ذلك هبة منها و بطلت نيتها

(قاضيخان فى المهر)

زيد عمروك ام ولدى هندى عمروك اذنسز تزوج و وطئ ايدوب هند زيد دن بر ولد كتورسه حالا عمرو واقف اولدقده مجيز اولمامغله هندى زيد دن تفريق ايدوب الدقده ولد مزبورى دخى الوب استخدامه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فان زوجها المولى فجاءت بولد من الزوج فهو فى حكم امه حتى لا يجوز بيعه وهبته و يعتق بموت المولى من كل المال ولا يسعى لاحد وله استخدامه واجارته الا اذا كانت جارية لا يستمتع بها لانه وطئ امها (فتح القدير فى الاستيلاد)

هند بالغه نفسنى زيدك غيابنده شهود محضرلرنده زيده تزويج ايدوب عمرو دخى فضولا زيد ايچون قبول ايتدكدنصكره زيد عقد مزبورى مجيز اولمدين فوت اولسه زيد هنده وارث اولورمى * الجوب * اولماز

(واذا زوج الفضولى فمات احد الزوجين قبل الاجازة لا يثبت التوارث لان اصل العقد موقوف فبطل بالموت (بيان الروايات فى الولى والكفو)

زيد آخر دياره كيدن عمروك منكوحه سى هندى تزوج ايدوب بعده عمرو كلوب هندى زيددن تفريق ايتدرمدين زيد فوت اولسه هند زيده وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا توارث بالانكحة الفاسدة الا ان النكاح مع كونه فاسدا يثبت به النسب و يتوارثون به

(تتمة البرهانيه فى ميراث اهل الكفر)

هند زوجى زيد دن سن بنى اوچ طلاق ايله تطليق ايتدك ديو دعوى و زيد انكار ايدوب هند مدعاسنه اقامت بينه ايده ميوب و زيد انكارنده مصر اولوب وجه شرعى اوزره اوچ طلاق ثابت اولماسه مجرد هندك دعواى مرقومه سيله اوچ طلاق حكم

اولنورمی * الجواب * اولنماز

بوصورتده هندعوای مرقومه سندن فارغه اولوب خلعه طالبه ومهری اوزرینه زیدایله خلع اولدقدنصکره بلاحله نفسنی زیده تزویج ایلسه حاکم مقدما هند زید بنی اوج طلاق ایله تطلیق ایتمشیدی دیودعوی ایتمکله حله لازم اولور اویله اولیجق حالا بلاحله زیدك هندی تزویجی صحیح اولما زدیو هندی زیددن تفریقه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قالت طلقنی زوجی ثلثا ثم ارادت ان یتزوجت نفسها منه ان اصرت علی ذلك اوقالت کذبت جاز فی المختار (منیة المفتی وکذا فی البزازیه فی ٤ من الرضاع)

زید قولی عمروه جاریه سی هندی تزویج ایتمدین عمروه هندك وطئنی اباحه ایلسه عمرو هندی وطئ ایتمك حلال اولورمی * الجواب * اولماز

(واعلم ان الفروج لا یحل وطئه الا من وجهین لاثالث لهما وهما النکاح و الملك لقوله تعالی والذین لفروجهم حافظون الاعلی ازواجهم اوماملکت ایمانهم فانهم غیر ملومین الایة فاعدا الوجهین فهو حرام (نتف فی اول کتاب النکاح)

زیدك زوجه سی هند زیدك فراشندن بطن واحد ده اوج ولد ذکر طوغرسه حالا هنده کالاول ازواج معامله سنی ایتمك استدکده هند بطن واحدده اوج ولد ذکر طوغرمغله سکاحرام اولمش اولورم دیو زیدی منعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

زیدك زوجهٔ مطلقه سی هند عدتی منقضیه اولمدین نفسنی عمروه شوقدر اقچه مهرایله تزویج ایتدکده عمرو بیلورکن هندی وطئ ایلسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تعزیر وتفریق ومهر مسمی ایله مهر مثلنك اقلی

هند زیددن سن بنی تزوج ایلدك بن سنك منکوحه ك ایم دیودعوی و زید انکار ایدوب بعده زید وهند نکاح اوزرینه مصادقه ایلسه‌ز نکاح ثابت اولو رمی * الجواب * اولماز

(قال ادعت نکاحه فانکر ثم تصادقا علی ان النکاح کان لایثبت النکاح لانهما فی الابتداء لوتصادقا کمازن وشویم لایثبت النکاح (جامع الفصولین فی ٢٠)

زید جاریه سی هندی قولی عمروه وطئ ایتمکه راضی اولوب هندی عمروه تسلیم ایدوب عقد نکاح ایتماسه مجرد وطئنه راضی اولمغله عمرو هندی وطئ ایتمك حلال اولورمی * الحواب * اولماز

بوصورتده عمرو هندك وطئنی زیدك رضاسیله کندویه حلال ظن ایدوب وطئ ایلسه حالا زید هندی عمرودن تفریق ایتدردکدنصکره بعد انقضاء العده زید هندی وطئ ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور .

(قال المشتری شراء فاسدا کالمغصوب یحرم اکله وان کانت جاریة حرم وطئها وکذلك جمیع الانتفاعات لانه وان رضی به المالك لکنه حرم حقا للشرع و رضاء العبد لایبیح ماحرم لحق الشرع اذ لاولایة له فی ذلك الایری ان الزنا لما حرم لایعمل فیه رضاء العبد

حتی لایجری فیه البذل والاباحة وکذلك فی عقد الربا لایحل له ذلك وان رضی به البایع (قاعدیه فی البیوع)

زید عمروك منزلنده اولان هنددن سن بنم منکوحه‌م سن دیو دعوی ایتدکده هند سن بنی تزوج ایدوب بعده تطلیق ایتمکله عدتم منقضیه اولدقدنصکره نفسمی عمروه تزویج ایتمشیدم حالا عمروك تحت یدنده منکوحه سیم دیوب عمرو دخی هندی تصدیق ایتدکدن صکره زیدك بینه سی اولمامغله هند زیدایله برمقدار اقچه اوزرینه خلع اولسه خلع مزبور صحیح اولوب هنده زیددن عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(قال فان ادعی کل منهما نکاح امرأة واقاما بینة دعوی نکاح المرأة من رجلین اما ان یکون متعاقبة اولا فان کان الثانی ولابینة لهما فاما ان تقر لاحدهما اولا فان اقرت فهی امرأته لتصادقهما وان لم تقر لم یقض لواحد فان کان ثمه بینة فمن اقام البینة فهی امرأته وان اقرت لغیره لان البینة اقوی من الاقرار و ان اقامها فاما ان تکون فی بیت احدهما او دخل بها اولا فان کان ذلك فهی امرأته لان النقل الی بیته او الدخول بها دلیل سبق تاریخ عقده الا ان یقیم الخارج بینة علی سبق نکاحه فانها تقبل لان التصریح اولی من الدلالة وان لم یکن ذلك فمن اثبت سبق التاریخ لان الثابت بالبینة کالثابت عیانا (عنایه شرح الهدایه فیما یدعیه الرجال)

بوصورتده عمرو تجدید عقد ایتمدین هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی نکاحها فقالت کنت تزوجتك فطلقتنی وانقضت عدتی وتزوجت بهذا الرجل وصدقها الثانی ولابرهان للاول فاختلعت بشیء من الاول تحل للثانی بلاتجدید العقد ولاتجب العدة لعدم صحة الخلع ولعدم ثبوت النکاح والاقدام علی الخلع وان دل علی اقرارها بالنکاح الاول لکن بعد الاقرار الصریح للثانی فلایبطل الصریح السابق بالاقرار اللاحق لانه لایکون اقوی من الصریح (بزازیه فی ١٤ من النکاح)

﴿کتاب الرضاع﴾

زید نسبا قز قرنداشی هندك رضاعا قز قرنداشی زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وتحل اخت الاخ رضاعا ونسبا کاخ من الاب له اخت من امه تحل لاخیه من ابیه (ملتقی الابحر فی الرضاع)

زید نسبا قرنداشی عمروك رضاعا اناسی هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(یجوز له ان یتزوج ام اخته من الرضاع (درر فی الرضاع)

زید رضاعا قرنداشی عمروك رضاعا قزی هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(فیحرمان ای المرضعة والزوج مع قومهما فیه تغلیب علیه ای الرضیع کالنسب ای حرمته کحرمته الخ فیحرم ابن الرضیع علی المرضعة لانها جدته وکذا بنته علی زوجها لانه جدها وکذا زوجته علی زوجها لانها زوجة فروعه وکذا زوج الرضیعة علی المرضعة لانها ام زوجته (قهستانی من الرضاع)

زید رضاعا اوغلی عمروك زوجهٔ موطوئه سی اولوب تطلیق ایتدیکی هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

هند زینبی مدت رضاعده ارضاع ایلسه هندك لام قرنداشی زید زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

هند زیدی زینب ایله مدت رضاعده ارضاع ایلسه بعده عمرو زیدك قزی خدیجه ایله زینبك نسبا قزقرنداشی فاطمه یی تزوج ایدوب ایکیسنی جمع ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

هند زینبك اوغلی عمروی مدت رضاعده ارضاع ایلسه هندك اوغلی بکر زینبك قزی خدیجه یی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

هند زیدك اوغلی اولوب اوچ یاشنده اولان عمروی ارضاع ایدوب و بکرك قزی زینبی دخی مدت رضاعده ارضاع ایتمش اولسه عمرو زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی *الجواب * اولور

(ومدة الرضاع عند ابی حنیفه رحمه الله ثلثون شهرا وقالا سنتان فاذا مضت مدة الرضاع لایتعلق بالرضاع تحریم (حاوی القدسی فی الرضاع)

هند زیدك اوغلی عمرو صغیری مدت رضاعده ارضاع ایدوب بعده اون سنه مرورنده بکرك قزی زینب صغیره یی مدت رضاعده ارضاع ایتمش اولسه عمرو زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(ولاحل بین رضیعی امرأة لانهما اخوان من الرضاع سواء ارضعتهما فی زمان واحد او فی ازمنة مختلفة متباعدة وسواء ارضعتهما فی ثدی واحد او احدهما من ثدی والاخر من آخر (درر فی الرضاع)

هند زیدك اوغلی عمرو ایله بکرك اوغلی بشری مدت رضاعده ارضاع ایلسه بشر زیدك قزی خدیجه یی تزوج ایتمك جائز اولورمی *الجواب * اولور

هند قزی زینبك اوغلی زیدی مدت رضاعده ارضاع ایلسه زید هندك اوغلی عمروك قزی حدیجه یی تزوج ایتمك جائز اولورمی *الجواب * اولماز

زیدك لابوین عمته سی هند زیدك قزقرنداشی زینبی مدت رضاعده ارضاع ایلسه زید هندك قزینك قزی خدیجه یی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب *اولور

زید زوجهٔ مدخول بها سی هندك رضاعا قزی زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

زید اناسنك رضاعا قزقرنداشی هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی *الجواب* اولماز

مدت رضاعدنصکره صبی یی ارضاع یاخود من غیر ضرورة عورتك سود یله انتفاع جائز اولورمی *الجواب * اولماز

(ولم یبح الارضاع بعد مدته قال شیخ الاسلام فی شرح المنظومة الوهبانیة الرضاع بعد مدته حرام لانه جزء الادمی والانتفاع به بغیر ضرورة حرام علی الصحیح نعم اجاز البعض

التداوی به اذا علم انه یزول به الرمد کذا ذکره التمرتاشی والبعض لم یجوز شربه للتداوی قال صاحب البحر ولایخفی ان التداوی بالمحرم لایجوز فی ظاهر المذهب اصله بول مالایؤکل لحمه فانه لایشرب اصلا (منح فی الرضاع)

زیدك فراشندن حاصل زوجه سی هنددن متولد ولد صغیر رضیعك مالی اولمیوب زید دخی فقیر ومحتاج اولوب هند ذات لبن اولسه هنده ولد مزبوری ارضاعه جبر اولنورمی *الجواب * اولنور

(واذا لم یکن للصبی والاب مال اجبرت الام علی الارضاع وهو الصحیح لانها ذات یسار باللبن فصار کالاب اذا غاب ولیس له مال وترك امرأة وصغیرا وللمرأة مال فالمرأة تجبر علی الانفاق علی الصبی ثم هی ترجع علیه کذا هذا (ذخیرة البرهانی فی الفصل الثالث من کتاب النفقة ملخصا)

زید زوجه سی هنددن تولد ایدن ولد صغیرینی زینب مرضعه یه ارضاع ایتدرسه زینبك اجرتی زید وهنددن قنغیسنه لازمه اولور * الجواب * زیده

(واجرة الارضاع کالنفقة وهی علی الاب (مختارات النوازل فی نفقة الصغار)

نوع آخر

زید هندك قزی زینبی تزوج مراد ایتدکده زیدك اناسی خدیجه بن زینبی زید ایله مدت رضاعده ارضاع ایتمشیدم دیو خبر ویرسه خدیجه عدل وثقه اولیجق زید زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(واما اذا اخبره عدل ثقة یؤخذ بقوله ولایجوز النکاح بینهما فان کان الخبر بعد النکاح وهما کبیران فالاحوط ان یفارقها روی ذلك عن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم انه امر بالمفارقة (قاضیخان فی المحرمات)

بوصورتده عدل وثقه کیمه اطلاق اولنور *الجواب * کبائردن اجتناب صغائره مصر اولمیوب خیری شرینه غالب اولاندر

(واتفقوا علی ان اعلان کبیرة من الکبائر یمنع الشهادة وفی الصغائر ان کان معلنا نوع فسق مستشنع یسمیه الناس بذلك فاسقا مطلقا لاتقبل شهادته وان لم یکن کذلك ان کان صلاحه اکثر من فساده وصوابه اغلب من خطائه یکون سلیم القلب ویکون عدلا فتقبل شهادته لان غیر المعصوم لایخلو عن قلیل ذنب فیعتبر فیه الغالب (ظهیریه فی القسم الثانی فی البینات)

زید هندی تزوج ایتدکدنصکره هند زیدك زوجه اخراسی زینبك رضاعا اناسی اولدیغی وجه شرعی اوزره ثابت اولسه هند زیددن تفریق اولنمق لازم اولورمی *الجواب *اولور

بوصورتده رضاع ایکی رجل یاخود بر رجل ایکی عورت شهادتلریله ثابت اولورمی * الجواب * اولور

(ولو شهد رجلان عدلان او رجل وامرأتان بعد النکاح عندهما لایسعهما المقام مع الزوج لان هذه شهادة لوقامت عند القاضی یثبت الرضاع فکذا اذا قامت عندهما

(قاضیخان فی آخر الرضاع)

زید هند ایچون رضاعا انامدر دیو اقرار ایدوب واقرار مزبوردن رجوع ایتموب هند رضاعا انامدر دیو اقرار ایتدیکم حقدر ودیدیکم کبیدر دیوب بعده هندی تزوج ایلسه هند زید دن تفریق اولنمق لازم اولورمی * الجواب * اولور

(واو قال هذه رضیعتی ثم رجع عن قوله صدق فی رجوعه ولو ثبت علیه ای علی قوله وقال هو حق کما قلت ثم تزوجها فرق بینهما (درر غرر فی الرضاع ملخصا)

نوع آخر

آیسه اولان هند ذات لبن اولمغله زید صغیری مدت رضاعده ارضاع ایلسه حکم رضاع ثابت اولورمی *الجواب* اولور

(هو مص الرضیع اللبن ولو قلیلا من ثدی الادمیة ولو بکرا اومیته کما سیأتی او آیسة کما هو مقتضی الاطلاق وهی حادثة الفتوی (نهر فائق فی الرضاع)

طقوز یاشنده اولان هند بکرك ممه‌لرینه سود کلوب اول سود ایله زید صغیری مدت رضاعده ارضاع ایلسه هند وزید بینلرنده حکم رضاع ثابت اولورمی *الجواب* اولور

(یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید صغیر اغلادقده مرضعه اولیوب ممه‌سنك سودی اولمیان هند زیدی اسکات ایچون ممه‌سنی زیدك اغزینه ادخال ایدوب زید مص ایتدکده سود کلماسه مجرد هند ممه‌سنی اغزینه ادخال ایتمکله حکم رضاع ثابت اولوب زید هندك رضاعا اوغلی اولمش اولورمی *الجواب* اولماز

(لو ادخلت امرأة حلمة ثدیها فی فم رضیع ولا تدری ادخل اللبن فی حلقه ام لا لایحرم النکاح لان فی المانع شکا (کذا فی الولوالجیة) وفی القنیة امرأة کانت تعطی ثدیها صبیة واشتهر ذلك فیما بینهم ثم تقول لم یکن فی ثدیی لبن حین القمتها ثدیی ولا یعلم ذلك الا من جهتها جاز لابنها ان یتزوج بهذه الصبیة (بحر رائق فی الرضاع)

زید مسلم ولد صغیرینی ارضاع ایچون هند نصرانیه یی استیجار ایدوب صغیری هنده ارضاع ایتدرمکده بأس وارمیدر *الجواب* یوقدر

(لا بأس ان یستأجر المسلم الظئر الکافرة او التی ولدت من فجور (منیة المفتی)

هند زیدك فجوردن ولد کتورمش جاریه‌سی زینبی اشترا ایدوب صغیر اوغلی عمرویی زینبه ارضاع ایتدرمده بأس وارمیدر * الجواب * یوقدر

زیدك زوجه‌سی هند زیددن اولان سود ایله زیدك قولی عمرو صغیری مدت رضاعده ارضاع ایلسه عمرو مجرد زیدك رضاعا اوغلی اولمغله آزاد اولورمی *الجواب* اولماز

زید هندك قزی زینبی تزوج مراد ایتدکده هند بن زیدی مدت رضاعده ارضاع ایتمشیدم دیو خبر ویردکده زید وزینب هندی تصدیق ایتموب بعده هند بن زیدی مدت رضاعده ارضاع ایتمشیدم دیدیکمده کاذبه ایدم زیدی ارضاع ایتمامشیدم دیسه حالا زید هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

زید باباسنك رضاعا ار قرنداشی عمروك نسبا قز قرنداشی هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولم یعتق بعبده کبنت العم ولا بمحرم غیر رحم کالمحرم بالرضاع (قهستانی فی اول العتق)

کتاب الطلاق باب مایقع به ومالا

دلسز اولان زید زوجه‌سی هندی اشارت معهوده‌سیله تطلیق ایلسه هند زیددن بوش اولورمی *الجواب* اولور

(ویقع طلاق الاخرس بالاشارة ترید بالاخرس الذی ولد وهو اخرس اوطرأ علیه ذلك ودام حتی صارت اشارته مفهومة کذا فی المضمرات (هندیه فیمن یقع طلاقه)

زید اخرس اولمیان عمروه زوجه‌ك هندی تطلیق ایله دیدکده عمرو اصلا نسنه نطق ایتموب انجق باشنی اکسه مجرد بویله ایتمکله هند زیددن بوش اولورمی *الجواب* اولماز

(لو قیل لرجل طلقت امرأتك فاومی برأسه ای نعم ینبغی ان لا تطلق کما فی العتق واما طلاق الاخرس یقع بالاشارة (جامع الفصولین فی ٣٤)

شرط اولسون دیمك عورتم بوش اولسون دیمك معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن زید زوجه‌سی هنده شرط اولسون دیدکده قلبندن اوچ طلاق بوش اولمغی نیت ایدوب لکن اوچ طلاق بوش اولمغه متعلق نسنه دیمیوب مجرد شرط اولسون دیوب اوچ طلاق بوش اولمغی نیت ایتمکله هند زیددن بر طلاقمی بوش اولور یوخسه اوچ طلاقمی * الجواب * بر طلاق

(صریحه ما استعمل فیه دون غیره مثل انت طالق ومطلقة وطلقتك وتقع بها واحدة رجعیة وان نوی ضدها ای ضد الواحدة وهو الواحدة البائنة او اکثر من الواحدة (فی باب ایقاع الطلاق من صدر الشریعه)

بر قریه اهالیسی بعد الیوم سپاهیمزه یدنده اولان امر شریفدن زیاده نسنه ویرمیه لم دیو اتفاق ایدوب عادت جاهلانه‌لری اوزره اورته‌یه بر چبوق وضع ایدوب طلاقه متعلق کلام سویله‌مکسزین جمله‌سی اول چبوغی اتلایوب بو وجه اوزره چبوق اتلامقدن مرادلری طلاق ثلثه اولسه بعده مزبورلر سپاهی‌یه امر شریفدن زیاده نسنه ویرسه‌لر مجرد مرادلرینه بناء مزبورلرك عورتلری بوش اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(قالت لزوجها طلقنی فاشار الیها بثلث اصابع یرید بذلك ثلث تطلیقات لا تطلق ما لم یقل بلسانه لانه لو وقع لوقع بالضمیر والطلاق لا یقع بالضمیر (محیط برهانی فی الایقاع)

زید زوجه‌سی هندی تطلیقه عمرویی توکیل ایدوب عمرو دخی وکالتی قبول ایتدکدنصکره عمرو وکالت مرقومه‌یه بناء هندی اوچ طلاق ایله تطلیق ایلسه زید ثلاثه‌یه توکیلی نیت ایتمیجك هند زیددن اوچ طلاق بوش اولورمی *الجواب* اولماز

(رجل وکل غیره بالطلاق فطلقها الوکیل بالثلاثة ان کان الزوج نوی بالتوکیل توکیل بالثلث طلقت ثلاثا وان لم ینو الثلاث لا یقع شیء فی قول ابی حنیفة رحمه الله

(قاضیخان فی الطلاق الذی یکون من الوکیل)

زید زوجه‌سی هنده بوش اول دیدکده جهرا ومتصلا باراده الله تعالی دیسه هند زیددن فی الحال بوش اولورمی *الجواب* اولماز

(ولوقال انت طالق بمشیة الله تعالی اوبارادته او برضائه او بمحبته لایقع به (زیلعی فی تعلیق الطلاق)

زید زوجه‌سی هنده بوکون بندن بوش اول دیسه هند زیددن فی الحال بوش اولورمی *الجواب* اولور

(لان قوله انت طالق الیوم ایقاع (ذخیرة البرهانیه فی ٦ من الطلاق)

هند بالغه نفسنی ولی اقربی ارقرنداشی عمروك اذنسز کفوی اولمیان بکره تزویج ایدوب بکر هنده بعد الدخول ولد کتورمدین عمرو راضی اولمیوب هندی بکردن تفریق ایتدردکدنصکره بکر هندی عدتی ایچنده اوچ طلاق ایله تطلیق ایلسه طلاق واقع اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده بکر عمروك اذنیله هندی رضاسیله بلاحله تزوجه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(واذاوقعت الفرقة بخیار البلوغ او بعدم الکفاءة فطلقها الزوج وهی فی العدة لایقع الطلاق علیها وکذلك اذاوقعت الفرقة بخیار العتق فطلقها الزوج وهی فی العدة لایقع الطلاق (وجیز فی ١٤)

هند زوجی زیددن سن بکا اوچ طلاق بوش اول دیوب بووجهله بنی تطلیق ایتمشیدك دیو دعوی وزید اوچ طلاق بوش اول دیدکده جهرا ومتصلا ومسموعا ان شاء الله تعالی دیمشیدم دیو دعوی ایتدکده هند ان شاء الله تعالی دیمامشیدك دیو مدعاسنه اقامه ایتدیکی شاهدلر زید هنده اوچ طلاق بوش اول دیوب ان شاء الله تعالی دیمامشیدی دیو شهادت ایلسه‌لر شهادتلری مقبوله اولوب هند زیددن اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(ولوشهدا بخلع اوطلاق بلا استثناء بان قالانشهد انه خالع بلااستثناء اوخالع ولم یستثن لاتقبل قول الزوج وتطلق وهذه المسئلة مماتقبل فیه الشهادة علی النفی (فصولین فی ١٢ ملخصا)

زید دیار آخره کتدکدنصکره زوجه‌سی هنده معنون ومرسوم مکتوب یازوب مکتوبده وصول مکتوبده بندن بوش اول دیو تحریر ومکتوبی هنده ارسال ایلسه هند کندویه مکتوب وصولنده زیددن بوش اولورمی * الجواب *اولور

(وان قال فی المکتوب اذاوصل الیك فانت کذا فالم یصل لم تطلق (اشباه فی الکنایه)

زید زوجه‌سی هندی تطلیقه عمری توکیل ایدوب لکن عمرو هندی تطلیق ایتمیوب عمروك حضورنده فضولا بکر تطلیق ایدوب عمرو دخی مجیز اولسه هند زیددن بوش اولورمی *الجواب* اولماز

(الوکیل بالطلاق اذا وکل غیره لایصح فان وکل غیره فطلقها الثانی بحضرة الاول

اوطلقها اجنبی فاجاز الوکیل لایقع طلاق الفضولی وکذا الوکیل بالاعتاق بخلاف البیع والنکاح والخلع والکتابة (قاضیخان فی مسائل التوکیل بالطلاق)

زید حال غضبنده زوجه‌سی هندی تطلیق ایتدیکنی یقینا بیلوب لکن برطلاقله‌می یاخود ثلثه ایله‌می تطلیق ایتدیکنی بیلموب شك ایلسه هند زیددن قاچ طلاق بوش اولور * الجواب * بر

(من شك انه فعل شیئا ام لا فالاصل فیه لم یفعل ومن تیقن الفعل وشك فی القلیل والکثیر حمل علی القلیل لانه المتیقن وعلیه مسائل منها شك انه طلق امرأته ام لا لایقع ولوشك انه واحدة اواکثر بنی علی الاقل کماذکره الاسبیجابی الا ان یتیقن الاکثر اویکون اکبر ظنه علی خلافه (اشباه فی القاعدة الثانیة الیقین لایزول بالشك)

بوصورتده زیدك هندی تطلیق ایتدیکی مجلسده حاضره اولان زینب زید هندی تطلیق ایتدکده طلاق ثلثه ایله تطلیق ایتمشیدی دیو خبر ویروب لکن زید زینبی تصدیق ایتمیوب بعد التحری انجق برطلاق ایله تطلیق ایتدیکنه یقینی اولوب خلافنه ظنی دخی اولماسه زینبك قول مذکوری ایله هند زیددن اوچ طلاق بوش اولورمی *الجواب* اولماز

(وان اخبره عدول حضروا ذلك المجلس بانها واحدة وصدقهم اخذ بقولهم ان کانوا عدولا وعن الامام الثانی حلف بطلاقها ولایدری اثلاث ام اقل تحری وان استویا عمل باشد ذلك علیه (کذا فی البزازیه من المحل المذکور)

باشکه کون طوغسون دیمك عورتم بوش اولسون دیمك معناسنده متعارف اولان بلده اهالیسندن زید زوجهٔ مدخول بهاسی هنده باشکه کون طوغسون دیسه هند زیددن طلاق رجعیله بوش اولورمی * الجواب * اولور

باب مایقع به الطلاق کنایة ومالا

زید زوجه‌لری هند وزینبه سزی اطلاق ایتدم دیوب طلاق نیت ایلسه هند وزینب مبانه اولورلرمی * الجواب* اولورلر

(ولوقال لها انت مطلقة بالتخفیف اوقال اطلقتك ان نوی به الطلاق یقع والا فلا (قاضیخان فی الطلاق)

زید زوجه‌سی هنده سن بنم عورتم دکلسن دیوب لکن طلاق نیت ایلماسه مجرد بویله دیمکله هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی لست لی بامرأة لایقع وان نوی عندهما رحمهما الله وعند الامام رحمه الله یقع بالنیة (بزازیه فی انکار النکاح من کتاب الطلاق)

زید زوجه‌سی هنده با که یارامزسن دیسه مجرد بویله دیمکله هند بوش اولورمی* الجواب * اولماز

(ولوقال لاحاجة لی فیك اوماارید اومرا بکارینستی لایقع وان نوی (من طلاق الخلاصة فی اواخر الفصل الثانی)

زید حامل اولان زوجه‌سی هنده بوککدن بوش اول دیوب مرادی وضع حمل ایله خلاص

اول دیمك اولسه مجرد بو یله دیمكله هند زید دن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

زید زوجه سی هنده استدیكك یره گیدرسك با كه عورت اولمازسك دیوب غیری نسنه سو یلماسه هند استدیكی یره كیدیجك بو سوزایله هند زید دن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

ارادتك الكده اولسون دیمك امرك یدك معناسنه اولمیوب طلاق زوجه ده متعارف اولان بلده اهالیسندن زید مذاكرهٔ طلاق اثناسنده زوجه سی هنده ارادتك الكده اولسون دیسه هند زید دن باین طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور بوصورتده زیدك طلاق نیتی یاخود هندك اول مجلسده نفسنی تطلیقی لازممیدر * الجواب * دكلدر

(رجل عرض علیه امر فقال مراسوكند خانه است كه این كارنكنم ثم فعله فهذا اقرار بطلاق امرأته فتطلق فان قیل لاتصریح منه بالطلاق ولافی كلامه ذكر امرأة ولاذكر البیت وفی البیت سكان سوی المرأة والحلف محتمل فلماذا حملتم علی المرأة ارأیت لوفسر وقال عنیت بهذا انی قلت بجان وسر فلان كه این كارنكنم قلنا بلی لاتصریح فیه ولاذكر المرأة تنصیصا ولكن تعارف الناس بهذا الیمین فی بلادهم طلاق امرأته والمراد من البیت اهل البیت بطریق الاضمار وهو یتناول المرأة عند الاطلاق لان الحلف لایكون الا بهذا وتفسیره بخلاف ذلك خلاف الظاهر فلایدین فی القضاء ولایقال اذا لم یكن صریحا كان من الكنایات فلابد من اشتراط النیة لان ماصار منها متعارفا صح بدون النیة كقوله حلال خدای برمن حرام ونحو ذلك ولایصدق انه مانوی الطلاق وان كان جواب المتقدمین من اصحابنا انه لایكون طلاقا الا بالنیة لان ذلك لم یكن متعارفا بینهم وفی بلادنا وزماننا متعارف (من جواهر الفتاوی فی الثالث من الایمان) وذكر الامام ظهیر الدین لانقول لانشترط النیة لكن یجعل ناویا عرفا فان قلت اذا وقع الطلاق بلا نیة ینبغی ان یكون كالصریح فیكون الواقع رجعیا قلت المتعارف به ایقاع البائن كذا فی البزازیة (بحر رائق فی باب الایلاء ومثله فی فتح القدیر فی باب الایلاء)

عاقل وبالغ اولان زیده جنون عارض اولوب گاه افاقت بولوب افاقتی حالنده زوجه سی هندی تطلیق ایلسه طلاق واقع اولورمی * الجواب * اولور

زید مذاكرهٔ طلاق وحال غضبنده زوجه سی هندك باباسی عمروه قزك هندی استم كیمه استرسه وارسون وكیمه استرسك تزویج ایله دیسه مجرد بویله دیمكله هند زید دن بوش اولورمی یوخسه هند مبانه اولمغه بو لفظله زیدك طلاق نیتی لازممیدر * الجواب * طلاق نیتی لازمدر

بوصورتده زید ذكر اولنان لفظله طلاق نیت ایتمامشیدم دیو یمین ایدیجك تجدید نكاح ایتمدین هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وقسم من الكنایات یصدق الرجل علی ای وجه كان فی حال الرضاء اوفی حال الغضب اوعلی مقدمة مذاكرة الطلاق وهو قوله خلعتك اوفارقتك اوخلیتك اوانكحی من شئت

اوتزوجی من شئت اوقومی اواذهبی الی اخره (تنف فی الكنایات)

هند زوجی زیده بنی سیره صالیویردیكده زید بن سنی ایپ ایله باغلامدم بوش سك كیت دیدكدنصكره زید هنده بنم بویله دیمه دن مرادم طلاق شرعی اولمیوب ایپ ایله باغدن بوش سك دیمك ایدی دیسه زید تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنور

(ولوقال انت طالق عن وثاق صدق مطلقا ای لم یقع فی القضاء ایضا شئ لانه صرح بما یحتمل اللفظ فیصدق دیانة وقضاء (درر فی ایقاع الطلاق)

﴿ باب التعلیق ﴾

زید عمروه خطاب ایدوب اگر فلان فعلی اشلرسم هرنه سویلرسك اویله اولسون دیدكدنصكره اول فعلی اشلیوب لكن زید وعمرو طلاقه متعلق سوز سویلمسه لر مجرد بویله دیوب اول فعلی اشلمكله زیدك زوجه سی بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(الطلاق شرعا ازالة النكاح اونقصان حله بلفظ مخصوص (قهستانی فی كتاب الطلاق)

زید شرب خمر ایدرسم زوجه لرم هند وزینب یدی طلاق بوش اولسونلر دیدكدنصكره زید شرب خمر ایلسه مزبوره لر اوج طلاق بوش اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولوقال لنسائه الاربع بینكن تطلیقة طلقت كل واحدة تطلیقة وكذا لوقال بینكن تطلیقتان اوقال ثلث اواربع الا ان ینوی قسمة كل واحدة بینهن فتطلق كل واحدة ثلاثا ولوقال بینكن خمس تطلیقات یقع كل واحدة طلاقان هكذا الی ثمان تطلیقات فان زاد طلقت كل واحدة ثلاثا (درر فی ایقاع الطلاق)

زید زوجه سی هنده اگر ساكن اولدیغم منزلك قپوسندن طشره اذنمسز چیقار ایسك بندن اوج طلاق بوش اول دیدكدنصكره زید هنده قز قرنداشی زینبك منزلنه گیتمك ایچون اذن ویروب هند دخی چیقوب زینبك منزلنه واردقدنصكره بنده اول ساكن اولدقلری منزله گلوب بعده زیدك اذنسز قپوسندن طشره چیقوب تكرار زینبك منزلنه گتسه هند زید دن اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(وفی روضة الزندوستی لوقال لها ان خرجت من الدار بغیر اذنی فانت طالق فاذن لها مرة فخرجت ثم خرجت مرة اخری بغیر اذنه حنث (خلاصه فی ١٠ من الایمان)

(سئل فی زید وقع التشاجر بینه وبین شریكه عمرو فحلف بالطلاق قائلا لعمروان كلمتك مادمت فی داخل قسطنطنیه فامرأتی طالق ثلثا ثم خرج منها وذهب الی اسكدار ثم عاد وكلمه هل تطلق امرأته ثلاثا ام لا افتونا مأجورین * الجواب * لاتطلق حیث انتهت الیمین بالخروج (ولوقال والله لا اكلمك مادمت ببغداد فخرج بنفسه لایبقی الیمین (قاضیخان فی الكلام والقراءة من الایمان)

زید منزله گیررسم زوجم هند اوج طلاق بوش اولسون دیدكدنصكره برقاچ كیمسه لر زیدی طوتوب مكرها منزلنه اللریله چكه رك ادخال ایلسه لر هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد منزلدن چيقوب بعده اختيارى ايله ينه دخول ايلسه هند شرط
مزبوره بناء زيددن اوچ طلاق بوش اولورمى *الجواب* اولور

(واذا احتمله انسان وادخله فيها فان كان الحالف لايقدر على الامتناع لايحنث فى قولهم
وان كان يقدر ولم يمتنع وهو راض بقلبه اختلفوا فيه والصحيح انه لا يحنث روى ذلك
عن ابى حنيفة رحمه الله (قاضيخان فى الدخول من الايمان)

زيد قزى هند ايله بر منزلده ساكن ايكن بو منزله جاريه كتوررسم زوجهم زينب بوش
اولسون ديوب بعده هند زيدك اذنسز اول منزله جاريه كتوروب زيد واقف اولدقده
جاريه يى اخراج ايلسه زيدك مرادى على الاطلاق كيم كتوررسه كتورسون منزلده امساك
ايدرسم ديمك اولميوب بنفسه كندم كتوررسم ديمك اوليجق هند زيددن بوش
اولورمى * الجواب * اولماز

(تزوج امرأة فقال اكر ويرا بخانه آرم فهى طالق فحملها غيره الى بيته بغير امره ان عنى
حقيقة الحمل بنفسه لاتطلق وان عنى الامساك فى بيته فان خلا بها فى بيت ولم يخرجها
تطلق (وكذا قال نجم الدين فى ١٧ من ايمان الخلاصة ومثله فى البزازية)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هنده عمروك منزلنه واررسك بوش اول بوش اول بوش
اول ديسه هند اوزرينه حالا اوچ طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولور

زيد اناسى هنده زوجهم زينبى استمزسك اوچ طلاق بوش اولسون ديدكده هند زينبى
استرم ديسه مجرد بويله ديمكله زينب زيددن اوچ طلاق بوش
اولورمى * الجواب * اولماز

(اصله ان الشرط متى كان سابقا والجزاء لاحقا فانه لايتعلق الجزاء بالشرط الا بالصاق
حرف الفاء بالجزاء ثم المسائل على سبعة اوجه احدها لوقال لامرأته ان دخلت الدار فانت
طالق يتعلق الجزاء بالدخول لانه بدأ بالشرط ويأتى بالجزاء وقد الصق به حرف الفاء
فيتعلق بالشرط والثانى لوقال ان دخلت الدار انت طالق طلقت للحال لانه لم يذكر
حرف التعليق فى الجزاء وهو الفاء فيكون ارسالا
(محيط رضوى فيما يصلح التعليق ومالا ملخصا)

زيد اناسى هنده زوجهم زينب سكا يرامديسه باكه دخى يرامز اوچ طلاق بوش اولسون
ديسه زينب زيددن منجزا اوچ طلاق بوش اولورمى *الجواب* اولور

بوصورتده زيد زينبى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بر بلده اهاليسندن زيد آخر دياره كيدر اولدقده زوجه سى هنده التى آى تمامنه دك
كلمزسم غائب اولورسم بندن طلاق باين ايله بوش اول ديوب كتدكدنصكره درت آى
مرورنده بلده سنه كلوركن حربى كفره زيدى اخذ وجبرا وقهرا دار حربه كوتوروب
اسير ايتملريله زيد كلميوب التى آى مرور ايلسه هند زيددن طلاق باين ايله بوش
اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هند التى آى مرورندنصكره فوت اولوب بعده بر قاچ آى مرورنده زيد

بر تقريبله خلاص اولوب كلسه هنده وارث اولورمى *الجواب* اولماز

(لوحلف وقال ان لم اخرج من هذا المنزل اليوم فامرأته كذا فقيد ومنع من الخروج
حيث لاتطلق امرأته وكذلك لوقال لامرأته وهى فى منزل والدها ان لم تحضرى الليلة
منزلى فانت طالق فمنعها الوالد عن الحضور فانها تطلق هو المختار للفتوى وان كان فيه
اختلاف المشايخ رحمهم الله تعالى والفرق فى قوله ان لايسكن هذه الدار شرط الحنث
هو السكنى وانما يكون السكنى فعله اذا كان باختياره اما فى قوله ان لم اخرج من هذا المنزل
وفى قوله لامرأته ان لم تحضرى الليلة منزلى شرط الحنث عدم الفعل والعدم يتحقق بدون
الاختيار (محيط برهانى فى الثانى عشر من الايمان وكذا فى الرضوى والولوالجية فى هذا الباب)
ان كان شرط الحنث عدميا وعجز عن مباشرته فالمختار الحنث وان كان وجوديا وعجز
فالمختار عدم الحنث (شرح منظومة ابن وهبان لابن شحنه فى الايمان)

شرط اولسون ديمك عورتم بوش اولسون ديمك معناسنه متعارف اولان بلده اهاليسندن
زيد قاينى عمروه منزلمه كيررسك شرط اولسون ديدكدنصكره عمرو زيدك منزلنه كيرسه
زيدك عورتى بوش اولورمى *الجواب* اولور

بوصورتده شرط اولسون ديمكده طلاقه نيت لازمميدر *الجواب* دكلدر

(جعل امرها بيدها فقالت طلاق افكندم تطلق نوى اولا وكذا لوقال امر افكندم
تطلق نوى اولا لان هذا اللفظ معين للطلاق عرفا يقال زن فلان امر افكندم يفهم
فيما بينهم طلقت نفسها اقول على هذا لوقال رجل من اهل بلاد الروم كما اولسون اوكماى
شرعى اولسون ان فعل كذا ينبغى ان يصح اليمين على الطلاق لانه متعارف بينهم فيه
(فصولين فى ٢٣)

زيد بر بلده ده نائب اولان عمروه اكر سندن ديوانده شكايت وخصومت ايدرسم زوجهم
هند اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد بكره وار عمرودن ديوانده شكايت
وخصومت ايله ديو امر ايدوب بكر دخى ديوانده عمرودن شكايت وخصومت ايلسه
مجرد امر ايتمكله زيدك زوجه سى هند اوچ طلاق بوش
اولورمى * الجواب * اولماز

وحنث بفعله فقط اى دون فعل وكيله فى حلف البيع والشراء والاجارة والصلح عن مال
والخصومة (درر فى القول من الايمان)

زيد عمروه فلان زمانه دك سوزمى سويليوب وفلان فعلى ايشلرسك عورتك اوچ طلاق
بوش اولسونمى ديوب عمرو دخى اولسون ديدكدنصكره عمرو اول زمان مرور ايتمدين
اول سوزى سويليوب لكن اول فعلى اشلماسه مجرد بويله ديمكله عورتى اوچ طلاق بوش
اولورمى * الجواب * اولماز

(وان علق الطلاق بفعلين يقع عند آخرهما (محيط رضوى فى الطلاق
وكذا فى القهستانى فى الايمان)

زيد زوجه سى هنده ساكه بو آيده يوز اون پاره هبه ايتمزسم بندن اوچ طلاق بوش اول

زيد كدنصكره زيد هنده اول آيده يوز اون پاره هبه ايدوب لكن هند قبول ايتميوب اول آى
مرور ايلسه مجرد هند قبول ايتامكله هند زيد دن اوج طلاق بوش
اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوحلف ان يهب عبده لفلان فوهبه ولم يقبل فقد برئ فى يمينه خلافا لزفر رحمه الله
تعالى فانه يعتبر بالبيع لانه تمليك مثله ولنا انه عقد تبرع فيتم بالتبرع ولهذا يقال وهب
ولم يقبل لان المقصود اظهار السماحة وذلك يتم به واما البيع فمعاوضة فاقتضى الفعل
من الجانبين (هدايه فى مسائل متفرقة من الايمان)

زيد زوجه سى هنده اكر سكا فاحشه وروسى وكارخانه جى ديرسم بندن بوش اول ديد كدنصكره
زيد هنده فاحشه ديوب لكن روسپى وكارخانه جى ديميوب شرط مذكوردن برينى
دخى نيت ايتمش اولماسه مجرد فاحشه ديمكله هند زيد دن بوش
اولورمى * الجواب * اولماز

(قال لامرأته طالق ان كلمت فلانا او اكلت كذا او شربت كذا او اخر الطلاق فقال
ان كلمت فلانا و اكلت كذا و شربت كذا فامرأته طالق فهما سواء مالم يجتمع الشروط
لم يقع الا ان ينوى شيئا وان قال انت طالق ان كلمت فلانا او ان اكلت اوان شربت فاى
شئ وجد من هذه الاشياء يقع ثم لايقع لوجود الاخر وان اخر الطلاق واعاد كلمة الشرط
مالم يجتمع لايقع فوقع التفاوت بين تقديم الشرط اذا اعاد كلمة الشرط وفى مالم يعد لاتفاوت
(منية المفتى فى مسائل اليمين على امرين)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنى طلب ايتدكده عمرو زيده مبلغ مزبورى ساكه
ويررسم زوجه م هند بوش اولسون ديوب بعده بكره اولقدر اقچه ويروب دين مزبورى
ايچون زيده ويرسه عمروك زوجه سى بوش اولورمى * الجواب * اولور

(حلف لايدفع الى فلان ماله فامر غيره فضمنه ونقده بضمانه فهو حانث وكذلك لواحاله
عليه فاعطاه ولوكانت الحوالة والكفالة بغير امره لم يحنث بادائه
(بحر رائق فى قوله ومايحنث بهما النكاح والطلاق)

ايكى عورتى اولان زيد فلان فعلى ايشلرسم عورتم بوش اولسون ديوب بعده اول فعلى
اشلبوب لكن برينى تعيين ايتمش اولماسه ايكيسى دخى بوش اولورمى * الجواب * اولماز
برى بوش اولوب زيده تعيين ايتدير يلور

(اذا قال لامرأته طالق وله اكثر من واحدة اجاب شيخ الاسلام الاوزجندى رحمه الله
تعالى لايقع الا على واحدة واليه البيان (بزازيه فى الثانى من الطلاق (ل)

برقاح كمسنه لر برمقدار لحم طبخ ايتدردوب اكل مراد ايتدكلرنده ايچلرندن زيد هر كيم
بو لحمدن اكل ايدرسه عورتى اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول لحمدن
اكل ايلسه عورتى اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور

(جماعة كانوا يتحدثون فى مجلس فقال رجل منهم من تكلم بعد هذا فامرأته طالق
ثم تكلم الحالف طلقت امرأته لان كلمة من للتعميم والحالف لم يخرج نفسه عن اليمين فيحنث

كما لو قال ان دخل لهذه الدار احد فامرأته طالق ثم دخل الحالف لان احدا نكرة
والحالف لم يصر معرفة فبقى داخلا فيها بخلاف مالوقال ان دخل دارى احد فامرأتى طالق
فدخل الحالف لم يحنث لانه صار معرفة باضافة الدار الى نفسه فلا يدخل تحت النكرة
(قاضيخان فى الكلام من الايمان)

زيد زوجه سى هنده اكرشو يورغانى بندن اذنسز اليكه الورسك بندن باين طلاق بوش
اول ديدكدنصكره هند زيدك اذنسز اول يورغانى النه السه هند زيددن باين طلاق
بوش اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هنداول يورغانى زيدك اذنسز الينه الوب زيد دن مبانه اولدقدنصكره اوج آى
زيد ايله برمنزلده اولوب لكن زيد هندى وطئ ايتميوب هندك عدتى منقضيه اولدقدن
صكره زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه هند زيد دن اوج طلاق بوش
اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد هندى رضاسيله بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد فلان فعلى ايشلرسم زوجه م هند حره اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد
هندى بر يا ايكى طلاقله تطليق ايدوب اول ايشى اشلمدين هندى ينه تزوج ايتدكدنصكره
زيد اول فعلى اشلسه هند زيد دن اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور

(واما مادونها فلا يبطل التعليق لان الجزاء باق لبقاء محله فلوطلقها ثنتين ثم عادت اليه
بعد زوج آخر وقد كان علق الثلث ثم وجد المعلق طلقت ثلثا اتفاقا
(منح الغفار فى التعليق ومثله فى البزازية والدرر)

زيد زوجه سى هنده آخر زوجهم زينبى عن قريب تطليق ايتمزسم زينب اوج طلاق
بوش اولسون ديدكدنصكره برسنه مرورنده زيد زينبى تطليق ايتماسه زينب زيددن اوج
طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور

(حلف لايكلمه قريبا فهو على اقل من شهر لانه ادنى القريب لانه فى حكم العاجل
والعاجل قريب (محيط رضوى فى الحلف على الكلام) فالقريب والسريع على اقل من
شهر والبعيد على اكثر من شهر (وجيز سرخسى فى الحلف)

طلاق اوزريمه اولسون ديمك عورتم بوش اولسون ديمك معناسنه متعارف اولان بلده
اهالسندن زيدى عمرو ضرب ايتمك استدكده زيد بن كنديمى ساكه ضرب ايتدرمم ضرب
ايتدررسم طلاق اوزريمه اولسون ديدكدنصكره زيد عمروى قولا نهى ايدوب لكن فعلا منعه
قادر ايكن منع ايتامكله عمرو زيدى ضرب ايلسه زيدك زوجه سى هند زيد دن
بوش اولورمى * الجواب * اولور

(حلف لايدع فلانا يدخل الدار فهى على النهى ان لم يملك منعه والا فعلى النهى والمنع جميعا
(منية المفتى فى مسائل اليمين)

شرط اولسون ديمك عورتم بوش اولسون ديمك معناسنه متعارف اولان بلده اهالسندن
زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندك قرنداشى عمرو ايچون فلان دكانك تمسكنى اسرم و يرمزسه

هندی عمروه کوسترم شرط اولسون شرط اولسون شرط اولسون دیدکدنصکره زید عمرو دن اول دکانك تمسکنی استیوب عمرو دخی ویرمیوب بعده زید هندی عدتی ایچنده عمروه کوسترسه هندزیددن قاچ طلاق بوش اولور * الجواب * اوچ

(ولوقال ان کلمت فلانا فانت طالق طالق طالق فان کان دخل بها تعلقت الاولی بالکلام ووقعت الثانیة والثالثة فی الحال وان کان لم یدخل بها تعلقت الاولی بالکلام و یقع الثانیة فی الحال والثالثة لغو (مبسوط سرخسی فی الطلاق ومثله فی البزازیه)

بوصورتده وجه محرر اوزره شرطك وقوعندنصکره عمرو دکانك تمسکنی زیده ویروب زید مجرد تمسکنی ویرمکله طلاق واقع اولماز دیو هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید زوجه سی هندك منزلنده هندایله معا ساکن ایکن هندی آخر منزله کوتورمك مراد ایدوب هند امتناع ایتدکده زید هنده مادامکه سن آخر منزله کتمیوب کندی منزلکده ساکن اولورکن بن منزلکه کلورسم بندن بوش اول دیدکدنصکره هند منزلندن چیقوب زید ایله آخر منزلده برمدت ساکن اولدقدنصکره هند کندی منزلنه کلوب بعده زید دخی هندك منزلنه کلسه هند زیددن شرط مزبوره بناءً بوش اولورمی * الجواب * اولور

(واذا قال والله لا اکلم فلانا مادام علیه هذا الثوب اوما کان علیه اومازال علیه فنزعه ثم لبسه وکلمه لایحنث ولو قال لا اکلمه و علیه هذا الثوب فنزعه ثم لبسه وکلمه حنث (هندیه فی ٦ من الایمان)

زید داینی عمروه ساکه اولان شوقدر اقچه دینمی بکرمی کونه دك اداء ایتمزسم زوجه م هند اوچ طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره بکرمی کون مرور ایتمدین دین مزبوری زیدك قرنداشی زیدك امریله عمروه ادا ایلسه زیدك زوجه سی هند شرط مزبوره بناءً اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(حلف لیعطین فلانا حقه فامر غیره بالاداء اواحاله فقبض برئ ولوکان بغیرامره حنث (بحر رائق فی الیمین)

هند زوجی زیده سن آخر زوجه ك زینب ایله جماعی چوق ایدرسك دیدکده زید زینبك جماعی لذیذدر اکر زینبك جماعی سنك جماعکدن لذیذ دکل ایسه سن بندن بوش اول دیسه حکم شرعی نه در * الجواب * معلوم و مقدور اولان امور دن اولمامغله طلاق واقع اولماز

(سکران قال لامرأته ان لم یکن فلان اوسع دبرا منك فانت طالق قال ابو بکر الاسکاف رحمه الله هذا شئ غیر معلوم ولامقدور فلایحنث (قاضیخان فی التعلیق)

زید زوجه سی هنده ساکن اولدیغك منزلدن اذنمسز طشره چیقارسك بندن اوچ طلاق بوش اول دیدکدنصکره زید هنده هر نقدر منزل مزبوردن چیقارسك اذن ویردم دیوب بعده هند اول منزلدن تکرار زیددن اذن المادن برقاج کون طشره چیقسه هند

زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل حلف علی امرأته ان لایخرج الا باذنه فیخاف ان یخرج بغیر اذنه فیقول اذنت لك بکل خروج فاذاخرجت لایحنث (ولوالجیه فی کتاب الحیل)

زید فلان فعلی اشلرسم زوجه م هند اوچ طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره اول فعلی اشلمدین زید هندی برطلاق ایله تطلیق ایدوب بعده هند ذات حیض اولمغله ایکی دفعه حیض کونلرنده قان کوروب اوچنجی دفعه حیض کونلرنده بولانق صو یاخود طپراق رنکی صو کوروب قان کورمسه اول صو قان حکمنده اولوب هندك عدتی منقضیه اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده وجه محرر اوزره هندك عدتی منقضیه اولدقدنصکره زید اول فعلی اشلیوب بعده هندی تزوج ایلسه شرط مزبوره بناءً هند اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده زید هندی تزوج ایتدکدنصکره اول فعلی ینه اشلیجك شرط مزبوره بناءً هند زیددن اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(قوله و ما سوی البیاض الخالص حیض اعلم ان الوان الدماء ستة السواد و الحمرة والصفرة والکدرة والخضرة والترابیة وهی التی علی لون التراب نوع من الکدرة قال یمنع صلوة وصوما فنقول الحیض یتعلق به احکام احدها یمنع صحة الطهارة والثانی یمنع وجوب الصلوة الی آخره الثامن عشر تبلغ به الصبیة التاسع عشر یتعلق به انقضاء العدة (بحر رائق فی الحیض ملخصا) والکدرة ای ماهو کالماء المکدرة وهو حیض مطلقا عندهما وکذا عندابی یوسف ان تأخرت عن الحیض (قهستانی فی الحیض)

زید زوجه سی ام کلثومه اکر سنی تطلیق ایدرسم آخر زوجه م رابعه اوچ طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید ام کلثوم ایله مفارقت مراد ایلسه رابعه بوش اولمامغه مخلص شرعی ندر * الجواب * زید بر رضیعه یی تزوج ایدوب ام کلثومك قز قرنداشنه یاخود ام کلثومك اناسنه رضیعه یی ارضاع کرکدر

رجل حلف بایمان مغلظة ان لاتطلق امرأته ثم اراد الخلاص منها فالحیلة المشروعة ان تتزوج امرأة رضیعة ویأمر اخت امرأته او امها ان یرضعها فتبین منه المرأتان جمیعا ولایحنث لان فی الوجه الاول تصیر جامعا بین الخالة و بنت الاخت وفی الوجه الثانی تصیر جامعا بین الاختین (واقعات حسامیه فی الطلاق بعلامة النون)

نوع آخر

مجرد اولان زید فلان فعلی اشلرسم هر حلال بکا حرام اولسون دیدکدنصکره زید هندی تزوج ایدوب بعده اول فعلی اشلسه هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(قوله کل حل علی حرام فهو علی الطعام والشراب والفتوی علی انه تبین امرأته بلانیة وان حلف علی هذا علی امر فی المستقبل فان لم تکن له امرأة وقت الیمین ثم تزوج امرأة ثم باشر الشرط اختلفوا فیه قال الفقیه ابو جعفر رحمه الله تعالی تبین المتزوجة و قال

وقال غيره لا تبين وبه اخذ الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالى وعليه الفتوى (بحر رائق فى الايمان ملخصا) ولو قال حلال الله علىّ حرام وله اربع نسوة طلقن وان لم يكن له امرأة ثم تزوجها يلزمه الكفارة (وجيز سرخسى فيما يقع به الطلاق وكذا فى البحر)

زيد زوجه سى هنده اوزريكه تزوج ايدرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره زيد هندك اوزرينه زينبى تزوج مراد ايلسه هند وزينب بوش اولمامغه مخلص شرعى ندر * الجواب * فضولى نكاح اولنوب زيد فعليله قبول ايتمك كركدر

مجرد اولان زيد فلان فعلى اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره اول فعلى اشلیوب بعده هندى تزوج مراد ايلسه هند بوش اولمامغه مخلص شرعى ندر * الجواب * فضولى نكاح اولنوب زيد فعليله قبول ايتمك كركدر

بوصورتده نكاح فضولى يه محتاج اولديغى نوجهله بيان ايتمك كرك * الجواب * برعالمه واروب وجه مذكور اوزره يمين ايتديكنى بيان ونكاح فضولى يه محتاج ديوب نكاحه امر ايتامك كركدر

(والتزوج فعلا اولى من فسخ اليمين فى زماننا وينبغى ان يجئ الى عالم ويقول له ماحلف واحتياجه الى نكاح فضولى فيزوجه العالم امرأة ويجيز بالفعل فلا يحنث (بزازيه قبيل الثامن من الطلاق ومثله فى الفصولين)

مجرد اولان زيد فلان فعلى اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديوب بر دفعه دخى آخر فعل ايچون اول فعلى اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديوب بردفعه دخى آخر فعل ايچون اول فعلى اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديوب بووجهله اوچ فعله بشقه بشقه تعليق ايتدكدنصكره زيد ذكر اولنان فعلى اشلیوب بعده هندى تزوج ايلسه هند قاچ طلاق بوش اولور * الجواب * اوچ

(اذا قال ان تزوجت فلانة فهى طالق ثم قال كل امرأة اتزوجها فهى طالق ثم تزوج فلانة طلقت طلقتين بحكم اليمين فلانة وامرأة وكذلك لو قال لامرأته ان كلمت فلانا فانت طالق وان كلمت انسانا فانت طالق فكلمت فلانا تطلق طلقتين بحكم اليمين (ذخيرة البرهانيه فى دخول شخص تحت يمينين وكذا فى البحر)

(زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هنده اوزريكه هركيمى تزوج ايدرسم اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد هندى برطلاق باين ايله تطليق ايدوب بعده هندك عدتى ايچنده زينبى تزوج ايلسه زينب شرط مزبوره بناء زيد دن اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

لابان نكحتها عليك فهى طالق فنكح عليها فى عدة البائن اى لا تطلق امرأته الجديدة (درر)

﴿ نوع اخر ﴾

مجرد اولان زيد فلان فعلى اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول فعلى اشلیوب بعده هند زيده فضولى نكاح اولنوب زيد فعلى ايله قبول ايتدكدنصكره زيد هندى باينا تطليق ايدوب بعده رضاسيله هندى تزوج ايلسه شرط مزبوره بناء

هند زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(قال كل امرأة اتزوجها فكذا فزوجه فضولى واجازه فعلا ثم ابانها فتزوجها بنفسه قيل تطلق وقيل لا اذ اليمين ينحل بنكاح الفضولى لانه صار به متزوجا فى الحكم. (فصولين ٢٤)

الوب الاجغم بوش اولسون ديمك كل امرأة اتزوجها فهى طالق معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن اولوب مجرد اولان زيد فلان فعلى اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول فعلى اشلیوب بعده هندى تزوج ايتمكله هند بوش اولدقدنصكره زيد زينبى تزوج ايلسه زينب دخى شرط مزبوره بناء زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قال كل امرأة اتزوجها فهى طالق فكل امرأة تزوجها تطلق واحدة فان تزوجها ثانيا لا تطلق لاقتضائها عموم الاسماء لا عموم الافعال (بحر رائق فى باب التعليق)

الوب الاجغم بوش اولسون ديمك كل امرأة اتزوجها فهى طالق معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن اولوب مجرد اولان زيد برفعلى اشلیوب بعده آكربن اول فعلى اشلدم ايسه الوب الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره زيد هندى تزوج ايتمكله هند شرط مزبوره بناء زيددن بوش اولسه زيد هندى ينه تزوج ايديجك هند شرط مزبوره بناء تكرار بوش اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه تمامر)

زيد خمردن سكران ايكن زوجه سى هنده برآيه دك منزلمه اتكتورورايسم بندن بوش اول ديوب بعده برآى مرور ايتمدين زيد منزلنه اتكتورمكله شرط مزبوره بناء هند بوش اولدقدنصكره بعد انقضاء العده زيد هنده بندن اوچ طلاق بوش ديسه زيد هندى بلاحله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(واما شرط وقوعه فشيئان احدهما قيام العقد فى المرأة نكاحا اوعدة لانه موضوع لازالة القيد (محيط رضوى فى اول الطلاق)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هنده اكرسنك اوغلك عمروه سويلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديوب بعده زيد عمروه سويلمكله هند زيددن طلاق رجعى ايله بوش اولدقدنصكره زيد هنده عدتى ايچنده مراجعت ايلسه شرط مزبوره بناء هند زيددن تكرار بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال ان فعلت كذا فامرأته طالق وليست له امرأة وقت الحلف فتزوج ثم فعل لم تطلق (من ايمان الخلاصة قبيل الرابع وكذا فى ايمان البزازيه)

شرط اولسون ديمك عورتم بوش اولسون ديمك معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن زيد توتون ايچرسم شرط اولسون ديدكدنصكره زيدك زوجه سى هند فوت اولوب بعده زينبى تزوج ايتدكدنصكره توتون ايچسه شرط مزبوره بناء زينب بوش اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه تمامر)

زيد مطلقه سى هند ايچون اكر هندى تزوج ايدرسم ياخود بركسنه هندى باكه تزويج

ایدرسه بندن اوچ طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید هندی تزوج مراد ایلسه طریق شرعی ندر * الجواب * برآخر کسنه هندی فضولا زید ایچون تزوج ایدر هند درعقب طلاق ثلثه ایله شرط مذکوره بناء بوش اولور لکن هند زیدك ملکنه داخله اولمامغله زیده حرام اولماز بعده هند زیده تکرار فضولا تزوج اولنور عقد ثانی بی زید فعلیله قبول ایدیجك نکاح صحیحا منعقد اولور

(سئل نجم الدین رحمه الله عمن قال کل امرأة ازوجها او یزوجها غیری لاجلی فهی طالق ثلاثا فالوجه قال ان یزوج الفضولی لاجله فیقع الطلقات الثلث لکن لاتحرم علیه لانها تطلق قبل دخولها فی ملك الزوج فلاتحرم علیه الا تری ان بعد عقد الفضولی لوطلقها الزوج ثلاثا لاتحرم علیه لان الطلاق انمایقع قبل دخولها فی ملك الزوج فکذا ههنا الا انه لایقبل الاجازة لانه صار مردودا فیعقد الفضولی ثانیا لاجله فیجیز هو بالفعل علی ماذکرنا هکذا حکی عن نجم الدین رحمه الله وعندی ان فی الکرة الثانیة لاحاجة الی عقد الفضولی بل اذا تزوج بنفسه لاتطلق لان الیمین فی حق هذه انحلت بتزوج الفضولی له الا تری ان من قال ان تزوجت فلانة اوامرت انسانا ان یتزوجها منی فهی طالق فامر انسانا لیتزوجها منه فزوجها لم تطلق لان الیمین انحلت بالامر لا بالجزاء وکذلك اذا قال ان خطبت فلانة اواتزوجها فهی طالق فخطبها ثم تزوجها لم تطلق لان الیمین انحلت بالخطبة لا بالجزاء وسئل هو ایضا عمن قال کل امرأة لتزوجها اوتزوجها غیری لاجلی واجیزه فهی طالق ثلاثا قال لاوجه بجوازه لانه شدد علی نفسه (محیط برهانی من النکاح ومثله فی جواهر الفتاوی)

﴿ نوع آخر ﴾

زید زوجه‌سی هنده مادامکه تحت نکاحده سن اوزریکه تزوج یاخود تسری ایدرسم بندن بوش اول دیدکدنصکره زید هندك اوزرینه تزوج یاخود تسری ایدوب هند بوش اولدقدنصکره زید هندی ینه تزوج ایدوب اوزرینه تکرار تزوج یاخود تسری ایلسه هند تکرار بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(فان علق الطلاق بشیئین یقع ان وجد الثانی فی الملك (قهستانی فی التعلیق)

زید زوجه‌سی هنده اوزریکه زینبی تزوج ایدوب بعده سنی تطلیق ایدرسم زینب اوچ طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید زینبی تزوج ایدوب لکن هندی تطلیق ایتماسه شرط مزبوره بناء زینب زیددن اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وان علق الطلاق بفعلین یقع عند آخرها (محیط رضوی فی الطلاق وکذا فی القهستانی)

بوصورتده زید هندی تطلیق ایتمدین زینبی برطلاق ایله تطلیق ایدوب زینبك عدتی منقضیه اولدقدنصکره هندی تطلیق ایدوب بعده زینبی تزوج ایلسه شرط مزبوره بناء زینب زیددن اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وکذا لوقال ان فعلت کذا فامرأته طالق ثم طلق امرأته بائنا ثم فعل ذلك الفعل وهی فی العدة تطلق من غیر نیة لان الیمین تناولها فلا تخرج عنها بخلاف ما لوقال امرأتی

طالق وله معتدة من طلاق بائن حیث لاتطلق بدون النیة وان انقضت عدتها ثم وجد الشرط انحلت الیمین لا الجزاء حتی لوتزوجها ثم وجد الشرط ثانیا لاتطلق (خلاصه قبیل فی ٤ من الایمان)

زید زوجه‌سی هنده اکر شو منزله کیررسك بندن اوچ طلاق بوش اول دیدکدنصکره هند اول منزله کیرمدین زید هندی برطلاق ایله تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولوب بعده زید هندی بلاشهود تزوج ایتدکدنصکره هند منزل مزبوره کیرسه شرط مزبوره بناء هند زیددن اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وشرط لصحة النکاح سماع کل منهما من المتعاقدین لفظ الاخر وشرط ایضا حضور شاهدین حرین الخ (قهستانی فی اول النکاح)

بوصورتده زید هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(والطلاق فی النکاح الفاسد متارکة لاطلاق (جامع الفصولین)

زید اکر زنا ایدرسم زوجه‌م هند اوچ طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید زینبی متعه ایله الوب وطیء ایلسه هند زیددن اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(فقوله تعالی والذین هم لفروجهم حافظون الا علی ازواجهم اوماملکت ایمانهم حرم الجماع الا باحد الشیئین ملك النکاح اوملك الیمین والمتعة لیست بنکاح ولاملك یمین فیبقی التحریم والدلیل علی انها لیست بنکاح انها یرتفع بانقضاء المدة المعینة عند القائلین بها من غیر طلاق ولافرقة ولایجری التوارث بینهما ولایثبت النسب فلو کانت المتعة نکاحا لثبت احکامه فیها عند القائلین بها فحیث لم یثبت احکام النکاح فیها دل علی انها لیست بنکاح فلیست هی بزوجة لقوله تعالی فی آخر الآیة فمن ابتغی وراء ذلك فاولئك هم العادون سمی مبتغی ماوراء ذلك عادیا (وعن عمر رضی الله تعالی عنه متعتان کانتا علی عهد رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم وانا انهی عنهما واعاقب علیهما ولوتقدمت علیهما لرجمت متعة النساء وقال ابن الزبیر المتعة الزنا الصریح ولا احد یعمل بها الا رجمته (منبع شرح الجمع فی المحرمات)

زید هرنه زمان شرب خمر ایدرسم زوجه‌م هند بوش اولسون دیدکدنصکره زید شرب خمر ایدوب زوجه‌سی هند بوش اولدقدنصکره زید هنده تجدید نکاح ایدوب بعده ینه شرب خمر ایلسه هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولور

زید زوجه‌سی هنده عمروك منزلنه واررسك بندن اوچ طلاق بوش اول دیدکدنصکره هند بن عمروك منزلنه واردم شرط واقع اولوب سندن اوچ طلاق بوش اولدم دیو زیددن دعوی وزید انکار ایدوب هند مدعاسنه اقامت بینه ایده ماسه زید شرط مزبورك عدم وقوعنه یمینی ایله تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنور

(قوله وان اختلفا فی وجود الشرط فالقول له ای للزوج لانه منکر وقوع الطلاق وهی تدعیه (بحر رائق فی التعلیق)

زید اکر شرب خمر ایدرسم زوجه‌م هند اوچ طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره هند

زيد دن سن بعد التعليق شرب خمر ايدوب بن سندن اوج طلاق بوش اولدم ديو دعوى
و زيد انكار ايتدكده هندك مدعاسنه شهادت ايدن كسنه لر زيدك شرب خمر ايتديكنى
كورمدك لكن زيدى سرخوش كوردك ديسه لر بو وجهله هندك مدعاسى ثابت اولوب
هند زيددن تفريق اولنورمى *الجواب* اولنماز

(سئل ابو القاسم رحمه الله عن رجل قال لامرأته ان شربت شيئا من المسكر الى سنة فانت
طالق فرآه الناس سكرانا خارج مجلس الشراب وجحد ان يكون شرب فشهدوا عند الحاكم
قال ينبغى للحاكم ان يحتاط لنفسه ولا تقبل شهادة من لا يعاين الشرب و ينبغى للمرأة ان يحتاط
لنفسها فى مفارقته بالفداء (محيط برهانى فى المتفرقات)

زيد فلان وقتده منزلمدن چيقمازسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديو عدم سكنى
مراد ايتمش اولسه زيدك عورتى بوش اولمامغه زيد اول وقتده اهل وعيال ومتاعى ايله
منزل مزبوردن چيقوب آخر منزلده ساكن اولمق لازم اولورمى *الجواب* اولور
(لا بد من نقل جميع الاهل والمتاع وهو فى الاهل بالاجماع واما فى الامتعة ففيه اختلاف
فقال الامام رحمه الله المتاع كالاهل وقال ابو يوسف رحمه الله يعتبر نقل الاكثر وقال محمد
رحمه الله يعتبر نقل ما تقوم به السكنى فالفقيه ابو الليث رحمه الله فى شرح الجامع الصغير
رجح قول الامام واخذ به كما فى غاية البيان ورجح فى الهداية قول محمد بانه احسن وارفق بالناس
ومنهم من صرح بان الفتوى عليه كما فى فتح القدير و صرح كثير بان الفتوى على قول
ابى يوسف فقد اختلف الترجيح كما ترى والافتاء بمذهب الامام اولى لانه احوط وان كان
غيره ارفق (بحر رائق فى اليمين فى الدخول والخروج) ثم لا بد من نقله الى منزل آخر
حتى لا يبر بنقله الى السكة او المسجد (ملتقى فى اليمين فى الدخول والخروج)

زيد بر منزلده ساكن ايكن اكر شو منزلك قپوسندن چيقارسم زوجه م هند بوش
اولسون ديدكدنصكره زيد اول منزلك قپوسندن چيقميوب آخر موضعدن طشره
چيقسه هند زيددن بوش اولورمى *الجواب* اولور
(ان خرجت من هذه الدار فانت كذا فخرجت من غير الباب حنث وقيل لا يحنث والاول
اصح لان المراد خروجها من الدار لا من الباب (حاوى الزاهدى فى اليمين يحمل على معناها
ومثله فى الذخيرة)

زيد قولم دلاورى آزاد ايدرسم زوجه م هند بوش اولسون ديدكدنصكره زيد دلاورى
شو قدر اقچه كتابته كسوب قبض ايلسه هند زيددن بوش اولورمى *الجواب* اولور
(وذكر فى طلاق النوازل لو حلف لا يعتق عبده فكاتب او اشترى قريبا حنث
(جواهر الفتاوى فى العتاق)

زيد شريكى عمرودن شو قدر اقچه طلب ايدوب بينلرنده نزاع واقع اولدقده بكر زيده
اكر بن سنى يا ربن عمرو ايله صلح ايتمزسم زوجه م هند اوج طلاق بوش اولسون
ديدكدنصكره بكر يارينه توقف ايتميوب يمين ايتديكى كون زيدى عمرو ايله صلح ايلسه مجرد
مقدم صلح ايتمكله هند زيددن اوج طلاق بوش اولورمى *الجواب* اولماز

(حلف ليقضين حقه رأس الشهر فله الليلة الاولى منه ويومها وان قضاه قبل رأس
الشهر او مات الطالب او المطلوب قبل رأس الشهر لم يحنث (منية المفتى فى مسائل اليمين
على النكاح من الايمان)

زيد ايله زوجه سى هند بينلرنده مشاجره واقع اولوب هند زيده كلمات بشيعه واوضاع
شنيعه ايتمكله زيده زياده غضب وكدر عارض اولوب اول حالده زيد هنده سنك
واولاديمك محبتلرى بندن زائل اولدى ديسه محبت امر باطندن اولمغله زيد بو قولنده
تصديق اولنورمى *الجواب* اولنور

بو صورتده زيد هنده قول مذكوردنصكره سكا واولادكه ومالكه محبتم وار ايسه بندن
اوج طلاق بوش اول ديسه وجه محرر اوزره محبتى اولماديغنه يقينى اوليجق شرط مزبوره
بناء هند اوج طلاق بوش اولورمى *الجواب* اولماز

اذا قال لامرأته ان كنت تحبين ان يعذبك الله تعالى او ما اشبه ذلك فقالت انا احب العذاب
وقع الطلاق عليها وهذا لان المحبة امر باطن لا يوقف عليها ولها سبب ظاهر يدل عليها
وهو الاخبار فيسقط اعتبار حقيقة المحبة و يتعلق الحكم بالسبب الظاهر وهو الاخبار (محيط
برهانى من الايمان ملخصا) الاصل فى المحبة القلب واللسان خلف عنه وعدم امكان الوقوف
على ما فى قلبها اوجب النقل الى الخلف مطلقا والقلب منقلب لا يثبت على شئ فالوقوف
على حقيقة المحبة متعذر والاحكام انما تناط بالامور الظاهرة لا الخفية كالرخصة
فى السفر والحدث بالنوم والجنابة بالتقاء الختانين (فتح القدير فى الايمان من الطلاق ملخصا)

﴿باب طلاق المريض﴾

زيد مرض موتنده زوجه مدخول بهاسى هندى رضاسنسز اوج طلاق ايله تطليق ايدوب
عدتى منقضيه اولمدين زيد فوت اولسه هند زيده وارثه اولورمى *الجواب* اولور
(الاصل فيه ان من ابان امرأته فى مرض موته بغير رضاها وهى ممن ترثه ثم مات عنها وهى
فى العدة ورثه وان مات بعد انقضاء عدتها فلا ميراث لها خلافا للشافعى رحمه الله
(عنايه فى اول طلاق المريض) اطلق البائن فشمل الواحدة والثلث
(بحر رائق فى طلاق المريض)

زيد مرض موتنده زوجه سى هندى طلبيله اوج طلاق ايله تطليق ايتدكدنصكره
هندك عدتى منقضيه اولمدين زيد فوت اولسه هند زيده وارثه
اولورمى *الجواب* اولماز (يستنبط جوابه مما مر آنفا)

﴿باب الرجعة﴾

زيد هندى تزوج ايدوب خلوت صحيحه بولندقدنصكره زيد هنده دخول ايتمدين بوش
اول ديسه زيد هنده عدتى ايچنده مراجعته قادر اولورمى *الجوب* اولماز
(حتى لو طلقها بعد الخلوة لا يملك مراجعتها فى العدة (قاعديه فى كتاب النكاح)

زيد زوجه سى هندى طلاق رجعى ايله تطليق ايتدكدنصكره قبل مضى المدة زيد
هندك غيابنده هنده مراجعت ايتدم ديوب اشهاد واعلام ايلسه زيد هنده شرعا

مراجعت ایتمش اولورمی *الجواب* اولور
(بنحو راجعتك فی الحضرة وراجعت امرأتی فی الحضرة اوالغیبة بشرط الاعلام
(قهستانی فی الرجعة)

زید آخر دیاره کتدکدنصکره زوجهٔ مدخول بهاسی هنده معنون ومرسوم مکتوب
یازوب مکتوبده بوش اول دیو تحریر ومکتوبی هنده ارسال ایلسه واقع اولان طلاق
رجعیمیدر *الجواب* رجعیدر

بوصورتده زید عدتی ایچنده هنده مراجعت ایتدم دیو قولیله مراجعت ایدوب
بعد انقضاء العده اول دیاره واروب مراجعتنی هنده اعلام ایتدکده هند دخی زیدی
تصدیق ایلسه تجدید نکاح ایتمدین هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی *الجواب* اولور
(ادعاها بعد العدة فیها فصدقته صحت والا لا (تنویر فی الرجعة)

شرط اولسون دیمك عورتم بوش اولسون دیمك معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن
زید انام هندك منزلنه کیررسم شرط اولسون دیدکدنصکره هندك منزلنه کیرمکله
زوجهٔ مدخول بهاسی زینب زیددن بوش اولسه زید زینبه عدتی ایچنده مراجعت
ایدوب تجدید نکاح ایتمدین زینب ایله ازواج معامله سنه
قادر اولورمی *الجواب* اولور

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هند حاملی رجعیا بوشایوب بعده زید هنده مراجعت
ایتدم دیدکده هند متصلا عدتم منقضیه اولدی دیوب لکن وقت طلاقدن مضی عدت ممکن
اولور وقت کچمش اولماسه هند قولی ایله تصدیق اولنورمی *الجواب* اولنماز
(وصدقت الزوجة فی مضی عدتها ای فی ادعائها عند انشائها الرجعة فلو قال راجعتك
فقالت قد مضت عدتی لم تصح الرجعة علی الصحیح وقالا انها تصح فلو سکتت ساعة
ثم اجابت فقد صحت بالاجماع ان امکن تصدیقها بان کان بین الحیض الاول والاخبار
ما یحتمل مضی العدة من المدة (قهستانی فی الرجعة)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی طلاق رجعی ایله تطلیق ایتدکدنصکره هند عدتی ایچنده
زیدی شهوتله مس یاخود تقبیل ایتمسی رجعت اولورمی *الجواب* اولور
(مس المرأة زوجها بشهوة منه کمسه فی حق الرجعة کما فی حرمة المصاهرة (مختارات النوازل
فی صریح الطلاق وکنایته) قال نصیر ابن یحیی رحمهما الله فی رجل نظر الی فرج
امرأته بشهوة وهو فی الصلوة وقد طلقها فانها تصیر مراجعة وتفسد صلوته وقال
محمد بن سلمه لومسها فسدت صلوته (من نوازل ابی اللیث رحمه الله فی باب الصلوة)

﴿ فصل فی البینونة المغلظة والتحلیل ﴾

زید مسلم زوجه سی هند نصرانیه یی طلاق ثلثه ایله تطلیق ایدوب بعده عدتی منقضیه
اولدقدنصکره نفسنی عمرو نصرانی یه تزویج ایدوب عمرو دخی هندی وطئ ایلسه تحلیلی
شرعا حاصل اولمش اولورمی *الجواب* اولور

بوصورتده عمرو فوت اولسه زید هندی رضاسیله تزوج ایتمك جائز اولورمی *الجواب* اولور

(ولو کانت النصرانیة تحت مسلم طلقها ثلاثا فتزوجت بنصرانی ودخل بها حلت للمسلم الذی
طلقها ثلاثا لانه دخول فی نکاح صحیح (محیط برهانی فی نکاح المحلل)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی تطلیق ایدوب بعده عمرو زیده هندی قاچ طلاق
ایله بوشادك دیو سؤال ایتدکده زید اوچ طلاق ایله بوشادم دیو اقرار ایلسه زید
هندی بلاحله تزوجه قادر اولورمی *الجواب* اولماز
خالعها ثم قیل له زن را چند طلاق دادی قال صد هزار طلاق یتم الثلث
(قنیه فی الاقرار بالطلاق)

بوصورتده زید بن هندی بر طلاق ایله بوشادم اوچ طلاق ایله بوشادم دیو اقرارم کاذب
ایدی دیوب هندی بلاحله تزوج ایتسه حاکم الشرع هندی زیددن تفریق ایتمك
لازم اولورمی *الجواب* اولور
(ولا تحل الحرة بعد الثلث ولا الامة بعد الثنتین الا بعد وطئ زوج آخر بنکاح صحیح
(ملتقی الابحر فی الرجعة)

زید زوجه سی هندی اوچ طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره هند بعد انقضاء العدة
نفسنی شهود محضرلرنده تحلیل ایچون عمروه تزویج وخلوة صحیحه بولنوب لکن عمرو
هندی وطئ ایتماسه مجرد خلوتله تحلیل شرعی حاصل اولمش
اولورمی *الجواب* اولماز
(وان کان الطلاق ثلاثا فی الحرة وثنتین فی الامة لم تحل له حتی تنکح زوجا غیره نکاحا صحیحا
ویدخل بها ثم یطلقها او یموت عنها (هدایه فیما تحل به المطلقة)

زید زوجه سی هندی اوچ طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره هند بعد انقضاء العدة
نفسنی عمرو صغیره ولیسی اذنیله تزویج ایدوب بعده زیددن اولان سود ایله عمروی مدت
رضاعده ارضاع ایدوب بعده هند نفسنی بکره دخی تزویج ایدوب بکر هندی وطئ
ایتدکدنصکره هندی تطلیق ایلسه زید تحلیل شرعی حاصل اولدی دیو هندی تزوج
ایتمك جائز اولورمی *الجواب* اولماز
(اشتمل البیت علی مسئلتین هما فی کل الکتب الاولی ان المرأة بمجرد عقد الرجل علیها
قبل الدخول یحرم علی اولاده وان سلفوا ویدخل فیه الولد نسبا ورضاعا الثانیة عکس
هذه وهما بمجرد العقد یحرم علی ابائه وان علوا وهما مذکورتان فی الکافی والنهایة وغیرهما
ویدخل هنا فرع لطیف وتقع مغلظة صورته طلق زوجته طلقتین وبها منه لبن فاعتدت
ثم تزوجت بصغیر فارضعته فحرمت علیه ثم تزوج بزوج آخر ودخل بها ثم طلقها فهل تعود
الی الاول بواحدة ام بثلاث فیما اذا اجاب من ذلك اخطأ والصواب انها لا تعود الیه لانها
صارت حلیلة ابنه من الرضاع (شرح منظومة الوهبانیه فی النکاح)

زید زوجه سی هند حاملی اوچ طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره هند مستبین الخلقه
بر جنین میت القا ایدوب بعده نفاس ایامنده برقاچ کون مرورنده هند نفسنی تحلیل ایچون
شهود محضرلرنده عمروه تزویج ایلسه عمرو دخی دخول ووطئ ایلسه تحلیل شرعی بولنمش

اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده داخل نفاسده عمرو هندی تطلیق ایدوب القاء جنین وقتندن قرق کون بعضا دم و بعضا طهر ایله مرور ایتدکدنصکره هند ذات حیض اولمغله التمش کون تمامنده زید هندی تزوج مراد ایتدکده اوج حیض کوروب عدتی منقضیه اولدی دیسه زید هنده اینانیحق هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وتحل بوطئ الزوج فی الحیض والنفاس والاحرام وان کان حراما

(فتح القدیر فیما تحل به المطلقة)

زید زوجه سی هند حامله اوج طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره هند وضع حمل ایتمدین نفسنی عمروه تزویج ایدوب عمرو دخی هندی وطئ ایدوب بعده هند عمردن تفریق اولنسه تحلیل شرعی حاصل اولوب زید هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر)

﴿ نوع آخر ﴾

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی اوج طلاق تطلیق ایتدکدنصکره هند بعد انقضاء العده نفسنی عمروه تزویج ایدوب بعده عمرو هندی تطلیق ایتدکدنصکره هند بعد انقضاء العده نفسنی زیده تزویج ایلسه حالا هند عمرو باکه دخول ایتمدی دیسه تصدیق اولنورمی * الجواب * شرائط تحلیلی عالمه ایسه تصدیق اولنماز جاهله ایسه تصدیق اولنور

(لو تزوج بمطلقة ثلاثا بعدما طلقها الزوج الثانی و اعتدت منه ثم ادعت ان الزوج الثانی لم یدخل بها فان کانت المرأة عالمة بشرائط التحلیل لاتصدق لان اقدامها علی النکاح اقرار منها بشرائط الحل فاذا ادعت ماینعدم به الصحة صارت مناقضة فلاتقبل قولها کما اذا ادعت انها کانت مجوسیة اومرتدة اوکان النکاح بغیر شهود ان کانت جاهلة صدقت لان اقدامها علی النکاح لایکون اقرارا بهذه الشرائط

(محیط رضوی فیما یحل المطلقة)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی اوج طلاق ایله تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولدقدنصکره نفسنی عمروه تزیج ایدوب بعده عمرو هندی تطلیق ایدوب بعد انقضاء العده هند عمرو باکه واصل اولدی دیو اقرار وزید دخی تصدیق ایدوب نفسنی زیده تزویج ایتدکدنصکره هند عمرو باکه واصل اولمادی دیسه تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنماز

(قالت للاول تزوجت باخر وانقضت عدتی فتزوجنی فتزوجها ثم بعد زمان قالت کذبت ولم اکن تزوجت فان لم تکن اقرت بدخول الثانی تصدق و بطل النکاح و ان اقرت لا

(منیة المفتی فی مسائل الزوج الثانی من النکاح)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی اوج طلاق ایله تطلیق ایدوب بعد انقضاء العده هند نفسنی عمروه تزویج ایدوب بعده عمرو هندی تطلیق ایتدکدنصکره برمدت مرورنده زید هندی تزوج مراد ایتدکده هند عمرو بکا واصل اولمادی دیوب عمرو دخی داخل

اولدم دیسه هند زیده حلال اولورمی * الجواب * اولماز

(اخبرت ان الثانی جامعها وانکر الثانی الجماع حلت للاول وعلی القلب لا

(بزازیه فی التاسع من الطلاق وکذا فی الخلاصة)

زید زوجه سی هندی اوج طلاق ایله تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولدقدنصکره هند نفسنی وابسی عمروك اذنیله کفوی اولمیوب عمروك معلومی اولان بکره نکاح صحیح ایله تزویج بکر دخی هندی وطئ ایدوب تحلیل شرعی بولندقدنصکره بکر دخی هندی تطلیق ایدوب بعد انقضاء العدة بنه نفسنی زیده تزویج ایلسه حالا بعض کمسنه لر بکر هندك کفوی اولمامغله تحلیل شرعی بولنمش اولماز دیوب زیدی هند ایله ازواج معامله سندن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(قال صدر الاسلام لوزوجت المطلقة الثلاث نفسها من غیر کفو و دخل بها الزوج ثم طلقها لاتحل للزوج الاول علی ماهو المختار وفی الحقایق هذا مما یجب حفظه لکثرة وقوعه و فی فتح القدیر فان المحلل فی الغالب یکون غیر کفو و اما لو باشر الولی عقد المحلل فانها تحل للاول انتهی وسیأتی فی الکفاءة ان کثیرا من المشایخ رحمهم الله تعالی (افتوا بظاهر الروایة وهذا کله اذا کان لها ولیا واما اذا لم یکن لها ولی فهو صحیح مطلقا اتفاقا ولایخفی انه لم یشترط مباشرة الولی للعقد لان رضاه بالزوج کاف لکن لوقال الولی رضیت بتزوجها من غیر کفو ولم یعلم بالزوج عینا هل یکفی صارت حادثة للفتوی و ینبغی ان لایکفی لان الرضاء بالمجهول لایصح کما ذکره قاضیخان وفی فتاواه فی مسئلة ما اذا استأذنها الولی ولم یسم الزوج فقال لان الرضاء بالمجهول لایتحقق ولم اره منقولا صریحا (بحر رائق فی الاولیاء)

زید زوجه سی هند حامله اوج طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره هند مستبین الخلقه برجنین القاء ایدوب بعده یکرمی کون مرورنده مستبین الخلقه برجنین دخی القاء ایلسه هندك عدتی قنغی جنیندن منقضیه اولور * الجواب * جنین ثانیدن

بوصورتده جنین اولی القاء ایتدکدنصکره لاجل التحلیل نفسنی عمروه تزویج عمرو دخی هنده دخولدنصکره هندی تطلیق ایدوب بعده جنین اخری القاء ایتمش اولسه تحلیل شرعی اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(والنفاس من توأمین من الاول والعدة من الآخر وفاقا لان العدة متعلقة بوضع الحمل مضاف الیها فیتعلق بالجمیع (منح الغفار فی الحیض)

زیدك زوجهٔ مدخول بهاسی هند زیددن سن بنی طلاق ثلثه ایله تطلیق ایلدك دیوب دعوی و زید انکار ایتمکله هندك مدعاسنه شهادته کلان عمرو زید هندی بر طلاق ایله تطلیق ایلدی دیوب بشر دخی زید هندی اوج طلاق ایله تطلیق ایلدی دیوب بو وجه اوزره مزبورلر شهادت ایلسه لر هندك مدعاسی ثابت اولمش اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده زید هندی بلا حله تزوجه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی نوادر بن سماعه عن محمد رحمهما الله اذا شهد شاهد علی رجل انه طلق امرأته واحدة وشهد آخر انه طلقها ثلاثا وان لم یکن دخل بها فهی طالق ثنتین قال فی تعلیل وقوع

الثلث من قبل اى صاحب الثلث وصاحب الثنتين قداجمعا على الثنتين وصاحب الثلث مع صاحب الواحدة اجمعا على الواحدة فطلقت ثلثا (محيط برهانى فى ١٩ من الطلاق)

﴿ فصل فى وقوع الفرقة بارتداد احد الزوجين ﴾

(هندك زوجى زيددن ايكى دفعه كلمهٔ كفر صادر اولوب هردفعه ده تجديد نكاح ايدوب بعده هندى برطلاق باين ايله تطليق ايلسه حالا زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولور

ويتوقف الفرقة بالاباء على القضاء ولايتوقف بالردة (زيلعى فى نكاح الكافر)

(زيد مسلم زوجهٔ مدخول بهاسى هند حرهٔ مسلمه يه بره دين وايمانى فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايتدكدنصكره تجديد ايمان ايدوب هندى رضاسيله تزوج ايتدكدنصكره زيد هندى ابتدا ايكى طلاق باين ايله تطليق ايلسه زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيددن كلمهٔ كفر صادراولوب زوجه سى هند مبانه اولدقده قاضى يه مرافعه وتفريق ايله حكم لازممدر * الجواب * دكلدر (يفهم جوابه مما مر آنفا)

﴿ باب الخلع ﴾

هند زوجى زيده سنكله مهرم اوزرينه خلع اولدم ديوب لكن زيد قبول ايتميوب مجلسدن قالقوب كتدكدنصكره بعض احبابى زيده نيچون قبول ايتمدك ديو لوم ايتدكلرنده زيد دخى قبول ايتدم ديسه بومرتبه ايله مبانه اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(والخلع معاوضة فى حقها فيصح رجوعها قبل القبول بعدما اوجبت وشرط الخيار لها ويبطل بالقيام عن المجلس قبل قبوله (من خلع الملتقى)

برقاچ كسنه لر زيده زوجه لك هند ايله مهرى اوزرينه خلع اول ديدكلرنده زيد اصلا خلعى قبوله متعلق كلام سويلميوب لكن باشى ايله اشارت ايلسه مجرد باشى ايله اشارت ايتمكله خلع اولمش اولوب هند زيددن باين طلاق ايله بوش اولورمى * الجواب * اولماز

زيد زوجه سى هند ايله خلع اولور اولدقده زيدك هنددن اولوب ايكى ياشنده اولان اوغلى عمروى هندك يانده ترك ايتمك اوزره خلع اولوب عمرو زيدك يانده قالسه حالا هند عمروى زيددن الوب بحق الحضانه امساك وتربيه يه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان اختلعت من زوجها على ان يترك ولدها عند الزوج فالخلع جائز والشرط باطل (ذخيرة الفتاوى فى الخلع)

قبرس جزيره سنده اولان زيد استانبولده اولان زوجهم هند ايله ذمتمده اولان شوقدر اقچه مهرى ونفقهٔ عدتى اوزرينه خلع اولدم ديوب بو وجه اوزره خلعى هنده اعلام وهند قبول ايتمدين زيد فوت اولسه زيدك قول مذكورى باطل اولورمى * الجواب * اولور

(الخلع عقد مفتقر الى الايجاب والقبول ليثبت الفرقة ويستحق عليها العوض (تاتارخانيه فى ١٦ من الطلاق)

بوصورتده هند زيدك تركه سندن مهرنى وماعدادن حصه سنى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد شوقدر اشياسنى زوجه سى هنده ثمن معلوم بيع وتسليم ايدوب بعده قبض ثمن ايتمدين هند زيد ايله مهرى اوزرينه خلع اولوب هر برى حقوق زوجيته متعلقه دعا ويدن آخرك ذمتنى ابراء ايتدكدنصكره زيد ثمن مزبورى هنددن طلب ايتدكده هند مبارات مزبوره يه بناء ويرمامكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ويسقط الخلع والمباراة كل حق لكل منهما على الآخر مما يتعلق بالنكاح كالمهر مقبوضا اوغيرمقبوض قبل الدخول بها او بعده واما نفقة العدة فلا يسقط الا بالذكر قيد بالنكاح لانه لايسقط مالايتعلق به كالقرض وثمن مااشترى ونحوها (من خلع الدرر ملخصا)

زيد قاضى يه واروب هندك آخر دياره اولان زوجى عمرو هند ايله مهرى اوزرينه خلعه بنى توكيل ايلدى ديوب خصم شرعى يوغيكن بكر وبشر توكيله شهادت ايتدكدنصكره زيد هند ايله مهرى اوزرينه خلع اولوب بعده عمرو كلوب وكالتى انكار ايدوب وكالت ثابته اولمامغله عمرو خلعى مجيز اولميوب هنده ازواج معامله سنى ايتمك استدكده هند مجرد بكر وبشرك وجه محرر اوزره شهادتلريله وكالت ثابته اولمش اولورديو عمروى منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(قوم جاؤا الى رجل وزعموا ان امرأته وكلهم بالاختلاع مخالعا معهم على الفى درهم ثم انها انكرت التوكيل فان كان القوم ضمنوا المال للزوج يقع الطلاق ويلزم البدل لانها لما انكرت التوكيل بقى هذا خلع الفضولى والفضولى اذا خاطب الزوج فى الخلع وضمن البدل يكون اصيلا فيتم الخلع بقبوله وان كان القوم لم يضمنوا بدل الخلع كان الخلع موقوفا على اجازة المرأة وقبولها ولم يوجد فان كان الزوج ادعى انها وكلتهم كان الطلاق واقعا باقراره ولايجب المال (قاضيخان فى الخلع)

هند زوجى زيد ايله مهرى وزيددن اولان صغيره قزى زينبى بش سنه تمامنه دك وصغير اوغلى عمروى ايكى سنه تمامنه دك انفاق ايتمك اوزره خلع اولدقدنصكره اوچ آى مرورنده هند نفسنى صغيرلره اجنبى يه تزويج ايدوب صغيرلرك نسواندن حاضنهٔ آخرلرى اولمامغله زيد صغيرلرى هنددن السه زيد زينبك درت سنه طقوز آيلق وعمروك برسنه طقوز آيلق نفقه لرينى دخى هنددن الوب صغيرلرى انفاقه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى القنية لواختلعت نفسها بالمهر ونفقة ولده سنة ثم مات الولد بعد خمسة ايام يرجع بقية نفقة ولده سنة انتهى واذا تزوجت فللزوج ان يأخذ الولد ولايتركه عندها وان اتفقا على ذلك لان هذا حق الولد وينظر الى مثل امساك الولد فى تلك المدة فيرجع به عليها كما فى فتح القدير (بحر رائق فى الخلع)

زيد عمروه ديار آخرده اولان زوجه لك هند ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرى اوزرينه سنكله خلعه بنى توكيل ايتدى ديوب عمرو دخى زيدى تصديق ايتمكله زيد عمرو ايله

وكالة هندك مهرى اوزرينه عمرو ايله خلع اولوب لكن زيد بدل خلعى ضامن اولمبوب بعده هند بن زيدى خلعه توكيل ايتمامشيدم ديوب عمرو توكيل ايتمامشيدك ديو دعوى ايدوب خلعه وكالت ثابته اولماسه هند زيددن خلع مزبوره بناءً باين طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هند مهر مزبورى عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

هند زوجى زيد ايله مهرى اوزرينه خلع اولور اولدقده زيد برمعين كوركنى هنده ويرمك شرطيله خلع اولوب بعده زيد اول كوركى هنده ويرميوب استهلاك ايتدكدنصكره فوت اولسه هند اول كوركك قيمتنى زيدك تركه سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(هلك بدله فى يدها يعنى خالعت مع زوجها على مال فقبل ان يدفعه اليه هلك المال اواستحق فعليها قيمته ان كان قيميا اومثله ان كان مثليا ولا تبطل الخلع لانه لايقبل الفسخ بل يجب الضمان عليها تحقيقا للمعاوضة (درر فى الخلع)

﴿ نوع فى خلع الفضولى ﴾

زيد قزى هند كبيره نك زوجى عمرو ايله هندك اذنسز هندك مهرى اوزرينه خلع اولوب لكن مهره ضامن اولماسه هند واقفه اولدقده خلع مزبورى مجيزه اولمايجق هنده طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولماز

(الفضولى اذا لم يضمن ولم يضف الى ماله لايجوز الخلع ولايقع الطلاق الا ان ترضى اذا بلغها الخبر فان اجازت وقع الطلاق وبرئ الزوج من الصداق
(عماديه فى ٢٤ من صلح الفضولى)

هند صغيرهٔ مميزه نك اناسى زينب هندك زوجى زيد ايله بعد الدخول هندك اذنسز مهر مسماسى اوزرينه خلع اولدقده مهره ضامنه اولمبوب بعد هند واقفه اولدقده قبول ايتدكدنصكره هند بالغه اولمدين فوت اولسه ورثه سى هندك مهرينى تماما زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(اما الكبيرة اذا خلعها ابوها او الاجنبى بمثلها جاز والمال عليها وان تجز يرجع بالصداق على الزوج والزوج على الاب ان ضمن الاب وان لم يضمن فالخلع يقف على قبولها ان قبلت يتم الخلع فى حق المال هذا يشير على ان الطلاق واقع قال صاحب المحيط وقد كتب فى شرح الحيل ان الطلاق فى هذه الصورة لايقع الا باجازتها (خلاصه فى كتاب الطلاق)
ولو اختلعت الصغيرة التى تعقل وتعبر عن زوجها على صداقها يقع الطلاق باينا ولا يسقط الصداق (قاضيخان فى الخلع)

﴿ باب الايلاء ﴾

زيد زوجه سى هنده من بعد سنك دوشككه كيروب سكا جماع ايدرسم بندن اوچ طلاق بوش اول ديدكدنصكره زيد هندى درت آى مرور ايتمدين وطئ ايلسه زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الايلاء هو اليمين على ترك وطئ المنكوحة اربعة اشهر فصاعدا وانه على نوعين احدهما ان يكون باسم الله وصورة الايلاء باسم من اسماء الله تعالى ان يقول لامرأته والله لااقربك اربعة اشهر و الثانى ان يكون بطلاق و ماشبهه و صورة الايلاء بطلاق او عتاق ان يقول لامرأته ان قربتك فامرأتى فلانة طالق و حكم الايلاء شيئان احدهما يتعلق بالحنث ان قربها فى مدة الايلاء والثانى بالبرهان لم يقربها حتى مضت مدة الايلاء وهو وقوع تطليقة باينة (محيط برهانى فى ٢٤ من الطلاق)

بوصورتده زيد هندى درت آى مرور ايدوب وطئ ايتماسه هند زيددن مبانه اولدقدنصكره زيد تجديد نكاح ايدوب ينه درت آى مرور ايدوب وطئ ايتماسه هند زيددن مبانه اولوب بعده ينه تجديد نكاح ايدوب ينه درت آى مرور ايدوب وطئ ايتماسه هند زيددن تكرار مبانه اولسه زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد هند وزينبى تزوج ايتدكدنصكره خديجه يى دخى تزوج ايدوب بعده زيد خديجه يه اكر هند وزينبى وطئ ايدرسم بندن اوچ طلاق بوش اول ديوب بعده زيد هند وزينبى وطئ ايتميوب درت آى مرور ايلسه ايلاء واقع اولوب هند وزينب مبانه اولورلرمى * الجواب * اولورلر

بوصورتده حلف مزبوره بناءً خديجه زيددن اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

الايلاء على ثلثة اوجه احدها مؤبد والثانى مجهول و الثالث موقت اما المؤبد فهو ان يقول الرجل لامرأته والله لااقربك ابدا اونحوه واما المجهول فهو ان يقول الرجل والله لااقربك ولم يقيده بالابد فحكمه حكم الابد (نتف فى الايلاء ملخصا)

زيد زوجه سى هنده بعد اليوم سا كه جماع ايدرسم انام ايله زنا ايتمش اولايم ديدكدنصكره درت آى مرور ايتمدين زيد هنده جماع ايلسه زيده نسنه لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا قال ان فعلت كذا فهو زان لايكون يمينا لانه ليس بمتعارف
(فتح القدير فى الايلاء)

زيد زوجه سى هنده بردخى سنى مس ايتميه يم ملائكه لر وير كوك شاهد اولسون اكر سنى مس ايدرسم انام ايله زنا ايتمش اولايم ديسه ايلاء منعقد اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد هندى مس ايلسه زيده كفارهٔ يمين لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى البدايع وجوامع الفقه والله لايمس جلدى جلدك لايكون موليا لانه يمكنه ان يلف ذكره بحريرة ويجامع بغير مماسة الفرج (منبع شرح مجمع فى الايلاء)

﴿ باب الظهار ﴾

زيد زوجه سى هنده سنك الك انام زينبك الينه بكزر ديسه مجرد بويله ديمكله هند زيده

حرام اولوب زیده کفارت ظهار لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(وکذلك لوشبه عضوا من امرأته یعبربه عن جمیع البدن او جزء شایع کقوله فرجك اوظهرك کفرج امی اوکظهر امی وان ذکر جزء لایعبربه عن جمیع البدن کالید والرجل لم یثبت الظهار خلافا للشافعی رحمه الله تعالی (محیط رضوی فی الظهار)

زید زوجه سی هنده سن بنم اوزریمه انامك ظهری کبی سن دیدکدنصکره قبل التکفیر هندی برطلاق ایله تطلیق ایدوب بعد انقضاء العده هند نفسنی عمروه تزویج ایتدکدنصکره عمرو فوت اولوب بعد انقضاء العده زید هندی تزوج ایلسه قبل التکفیر زید هندی وطیٔ ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

و لهذا جازت الکفارة بعد ما ابانها او بعد ما انفسخ العقد بالارتداد او غیره لان هذه الحرمة لاتزول بغیر التکفیر من اسباب الحل کملك الیمین واصابة الزوج الثانی (درر غرر فی الظهار)

زید صغیره قزی هندك فرجنی کوردکده زوجه سی زینبه قریمك فرجی سنك فرجنه بکزر دیسه مجرد بویله دیمکله زیده کفارت ظهار لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا قال انت علی کبطن امی او کفخذها اوکفرجها فهو مظاهر لان الظهار لیس الا تشبیه المحللة بالمحرمة (هدایه فی الظهار)

﴿باب اللعان﴾

زید زوجه سی هندی باینا تطلیق ایتدکدنصکره ایکی آی مرورنده هند زیددن بر ولد طوغردقده زید بو ولد بندن دکلدر دیو نفی نسب ایلسه لعان اولنورمی * الجواب * اولنماز

(شرطه ای اللعان قیام الزوجیة فلالعان بقذف المبانة (منح فی اللعان)

زید زوجه سی هند عفیفه یه بره زانیه دیو قذف ایتمکله هند زیدی موجبیله مطالبه ایدوب شرایط لعان موجود اولمغله لعان تکلیف اولندقده زید نفسنی تکذیب ایتمبوب لعاندن ابا ایتمامکله وجه شرعی اوزره تلاعن ایتدکلرنده قاضی هندی زیددن تفریق ایلسه هند زیددن مبانه اولورمی * الجواب * اولور

(وحکمه حرمة الوطیٔ والاستمتاع بعد التلاعن ولوقبل التفریق بینهما صرح به المحقق فی فتح القدیر حیث قال وطئها حرام بعده قبل التفریق وان کان النکاح قائما لقوله صلی الله تعالی علیه وسلم المتلاعنان لایجتمعان ابدا (منح الغفار فی اللعان)

بوصورتده هندك عدتی منقضیه اولنجه نفقه سی زید اوزرینه لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(وفی التاتارخانیة ولها النفقة والسکنی مادامت فی العدة من المحل المذکور

﴿باب العنین﴾

هند زیدك مقطوع الخصیتین اولدیغنی بلدین نفسنی زیده تزویج ایدوب بعده مقطوع الخصیتین اولدیغی ظاهر اولمغله هند زیدی حاکمه برسنه تأجیل ایتدردکدنصکره

برسنه مرور ایدوب زید هنده واصل اولماسه هند کندوبی حاکمه تفریق ایتدرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولو وجدته عنینا اوخصیا اجل سنة قمریة (تنویر فی العنین) والخصی یؤجل کالعنین (هدایه فی العنین) فان وصل العنین اوالخصی الی زوجته یبقی نکاحه والافرق بینهما بطلبها (ابن ملك فی العنین)

هند نفسنی زیده تزویج ایدوب زید دخی وطیٔ ایتدکدنصکره زیده عنت حادث اولمغله زید وطئدن عاجز اولسه هند کندوبی حاکمه تفریق ایتدرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الخانیة لووصل الیها ثم صار مجبوبا اوعنینا لاخیار لها (ابن ملك فی العنین) فلوجب الزوج بعد وصوله الیها مرة اوصار عنینا بعده ای بعد الوصول الیها لایفرق بینهما لحصول حقها بالوطیٔ مرة (منح الغفار فی العنین)

﴿باب العدة﴾

هند صغیره نك زوجی زید فوت اولسه هنده زیددن عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(عدة المتوفی عنها زوجها اربعة اشهر وعشرا مدخولة اولا صغیرة او کبیرة مسلمة اوکتابیة (بزازیه فی العدة)

زید سن ایاسه داخله اولوب حیضدن کسیلان زوجه مدخول بهاسی هندی تطلیق ایلسه هندك زمان عدتی نه مقداردر * الجواب * اوچ آیدر

(وفیمن لم تحض لصغر اوکبر او بلغت سن ایاس لم تحض ثلثة اشهر (غرر فی العدة)

زید ام ولدی هندی اعتاق ایدوب هند دخی نفسنی عمروه تزویج مراد ایلسه هنده عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(وهی ای العدة فی حرة تحیض بطلاق اوفسخ ثلث حیض کوامل وکذا امة مات مولاها واعتقها فان عدتها ایضا اذا کانت ممن تحیض ثلث حیض کوامل (منح فی العدة)

بوصورتده هند حائل وذات حیض اولیجق عدتی نه ایله منقضیه اولور * الجواب * اوچ حیض ایله

زید متوفانك ام ولدی اولوب ذات حیضدن اولان هند زیدك فوتندن التمش کون تمامنده نفسنی عمروه تزویج مراد ایتدکده اوچ حیض کوروب عدتم منقضیه اولدی دیسه عمرو هنده اینانیجق هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

حامل اولمیان هند نصرانیه نك زوجی زید ذمی فوت اولدقدنصکره اعتقادلرنده عدت اولمامغله برقاچ کون مرورنده هند نفسنی لدی الشهود عمرو مسلمه تزویج ایلسه محله سی امامی مجرد قبل تمام عدة اره واردی دیو هندی عمرودن تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا طلق الذمی ذمیة اومات عنها فلاعدة علیها فلوتزوجها مسلم اوذمی فی فور طلاقها جاز وهذا اذا کان لاتجب فی معتقدهم بخلاف ما اذا طلقها مسلم اومات عنها فان علیها

العدة بالاتفاق لانها حقه ومعتقده (ابن همام فی العدة)

زید صحتنده ذات حیض اولوب حامل اولمیان زوجه‌سی هند حره‌یی طلاق ثلثه ایله تطلیق ایدوب بعده اوچ کون مرورنده زید فوت اولسه هندك عدتی عدت وفاته منقلب اولورمی * الجواب * اولماز

(الحرة المطلقة اذا مات عنها زوجها فی العدة ان کان الطلاق رجعیا ینقلب عدتها عدة الوفاة وان کانت مبتوتة فان کانت لا ترث عن زوجها لاینقلب عدتها عدة الوفاة (خانیه فی فصل انتقال العدة)

بو صورتده هندك عدتی نه ایله منقضیه اولور * الجواب * اوچ حیض ایله

زید جاریهٔ موطوئه‌سی هندی تدبیر مطلق ایله تدبیر ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله هند آزاد اولسه هنده زیددن عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا مات مولاها عنها وقد کان وطئها فلاعدة علیها واحکام المدبرة فی النکاح والعدة احکام الامة (احکام الصغار للناطفی فی احکام المدبرین)

ذات حیض اولان هند مسلمه‌نك زوجی زید مسلم العیاذ بالله تعالی مرتد اولدقدنصکره برقاچ کون مرورنده بعد الاستمهال مرتدا قتل اولنسه هندك عدتی نه ایله منقضیه اولور * الجواب * اوچ حیض ایله

(امرأة المرتد تحیض بثلث حیض سواء قتل بعد الردة اولم یقتل الاعلی قول سعید بن المسیب رحمه الله فانه یقول اذا قتل فعلیها ان تعتد اربعة اشهر وعشرة ایام وهذا لیس بقوی لان الفرقة وقعت بالردة ثم لایتغیر حکم تلك الفرقة بالقتل بعد الردة فلایتغیر العدة ایضا بمنزلة ما لو ابان امرأته فی صحته ثم مات اوقتل (شرح سیر الکبیر فی المرتد)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هند حره‌یی طلاق رجعی ایله تطلیق ایتدکدنصکره زید هندك عدتی ایچنده فوت اولسه هند حامل اولمیجق هندك عدتی عدت وفاته منقلبه اولورمی * الجواب * اولور

(الحرة المطلقة اذا مات عنها زوجها فی العدة ان کان الطلاق رجعیا ینقلب عدتها عدة الوفاة (خانیه)

زید عمروك تحت نکاحنده اولان هنددن نفسکی عمروه تزویجدن مقدم بکا شهود محضرلرنده تزویج ایتمشیدك دیو عمروك حضورنده دعوی و هند انکار ایتمکله زید مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك هندی عمرودن تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده عمرو هندك زوجی اولدیغنی بیلمدین هندی تزوج ووطء ایتمش اولمغله هنده عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(رجل تزوج بمنکوحة الغیر ودخل فان کان لایعلم انها منکوحة الغیر کانت علیها العدة ولا نفقة لها (خانیه فی العدة)

زید ذات حیض اولان ام ولدی هندی منزلندن اخراج وآخر محلده برمدت اسکان ایدوب اول مدتده هندی وطء ایتمیوب هند اوچ حیض کوروب بعده زید هندی اعتاق ایلسه

هند وقت اعتاقدن نصکره اوچ حیض کورمدکجه عدتی منقضیه اولورمی * الجواب * اولماز

زید متوفانك ام ولدی هند زیدك فوتندنصکره مستبین الخلقه برجنین میت القا ایلدم دیسه هند قولیله تصدیق اولنوب نفسنی آخره تزویجه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(قالت المعتدة اسقطت سقطا استبان خلقه اوبعض خلقه تصدق وتنقضی به العدة وان اخبرت بعد الطلاق بساعة او یوم (قع بق) اذا قالت انقضت عدتی فی یوم اواقل تصدق ایضا وان لم تقل بسقط لاحتماله (بو) خلافه (قنیه فی آخر العدة)

زید ذات حیض اولان زوجهٔ مدخول بهاسی هند شابه‌یی اوچ طلاق ایله تطلیق ایلسه هندك عدتی نه ایله منقضیه اولور * الجواب * اوچ حیض ایله

بو صورتده زید هندی تطلیق ایتدکدنصکره هندك طهری ممتد اولوب حیض کورماسه هندك عدتی نه ایله منقضیه اولور * الجواب * یاشی اللی بش سنه‌یه وارنجه‌دك کورمزسه اوچ آی مروریله

(التی حاضت ثم امتد طهرها لاتعتد لاستبراء الرحم بثلاثة اشهر للعدة ولو قضی به القاضی نفذ قال الزاهدی وقد کان بعض اصحابنا رحمه الله یفتون به للضرورة (بحر رائق)

زید سکز یاشنده اولان زوجه‌سی هند صغیره ایله زفاف واقع اولوب لکن هند مهزوله اولوب جماعه مطیقه اولمامغله وطء بولنمدین زید هندی تطلیق ایلسه هنده عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(العدة لحرة تحیض للطلاق بعد الدخول او الخلوة الصحیحة فانه لو طلقها قبل الدخول او بعد الخلوة الفاسدة والفساد لعجزه عن الوطء حقیقة لم تجب العدة (قهستانی فی العدة)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی برطلاق باین ایله تطلیق ایتدکدنصکره عمرو هندك عدتی منقضیه اولمادیغنی بیلورکن هندی عدتی ایچنده تزوج ووطء ایدوب بعده فساد نکاحه بناء حاکم هندی عمرودن تفریق ایلسه حالا زید هندی تزوج مراد ایتدکده عمرودن عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(کل نکاح اختلف العلماء رحمهم الله فی جوازه کالنکاح بلاشهود فالدخول فیه موجب للعدة اما نکاح منکوحة الغیر او معتدته فالدخول فیه لایوجب العدة ان علم انها للغیر لانه لم یقل بجوازه احد فلم ینعقد اصلا فعلی هذا یفرق بین فاسده و باطله (بحر رائق فی العدة)

زید ذمی هند مسلمه‌یی تزوج ودخول ایتدکدنصکره هند زیددن تفریق اولنسه هنده عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل ظهیر الدین التمرتاشی رحمه الله ببخارا عن نکاح المسلمة بکافر فولدت منه قال لایثبت النسب منه لان هذا نکاح باطل ولهذا لایجب العدة (مجمع الفتاوی فی العدة)

نوع آخر

زید فوت اولوب زوجه‌سی هند زیدك فوتندن درت آی اون کون مرورنده هند نفسنی شهود محضرلرنده عمروه تزویج ایدوب زیدك فوتندن التی آی مرور ایتدکدنصکره عمرو

دخول مراد ايتدكده هند بن زيددن حامل اولوب دخی وضع حمل ايتمامكله سكانكاحم عدتم ايچنده اولمغله صحيح اولماز ديو عمروی منع ايلسه هندك قولنه اعتبار اولنورمی * الجواب * اولنماز

(قالت فی عدة الوفات لست بحامل ثم قالت فی العدة انا حامل كان القول قولها وان قالت بعد اربعة اشهر وعشرة ايام لست بحامل ثم قالت انا حامل لايقبل قولها الا ان يأتی بولد لاقل من ستة اشهر من موت زوجها فيقبل قولها ويبطل اقرارها بانقضاء العدة (فی ٢٩ من طلاق التاتارخانيه)

زيد زوجهٔ مطلقه سی هند زيدك يوم تطليقندن التمش كون مرورندنصكره عمروه شهود محضرلرنده نفسنی بعد التزويج عمرو هنده دخول مراد ايتدكده هند نفسنی عمروه تزويج ايتديكمده هنوز اشبو حاضر بالمجلس اولان زيددن عدتم ايچنده ايدم بيلمزده اولان عقد فاسددر ديو عمرودن دعوی ايلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(وانقضاؤها لاينحصر فی اخبارها بل يكون به وبالفعل بان تزوجت بزوج آخر بعد مامضت مدة تنقضی فی مثلها العدة حتی لوقالت بعده لم تنقض لم تصدق لا فی حق الزوج الاول ولا الثانی لان الاقدام عليه دليل الاقرار كذا فی البدايع (بحر رائق فی العدة)

زيد زوجه سی هندی عقيب ولادتده تطليق ايلسه سكسان بش كوندن اقلده عدتم منقضيه اولدی ديسه تصديق اولنورمی * الجواب * اولنماز

(وفی السراجية المطلقة عقيب الولادة اذا قالت انقضت عدتی لم تصدق فی اقل من خمسة وثمانين يوما (تاتارخانيه فی الثانی والعشرين من الطلاق)

﴿باب الاحداد﴾

زيد متوفانك زوجه سی هند حين وفاتنده ساكن اولديغی زيدك منزلنده عدتی منقضيه اولنجه بحق الشرع ساكنه اولمق مراد ايدوب لكن هند مال ونفسی اوزرينه خوف ايلسه هند قبل انقضاء العدة اول منزلدن چيقوب اناسی زينبك منزلنده سكنايه مساغ شرعی وارميدر * الجواب * واردر

بوصورتده زيدك باباسی عمرو هندی زينبك منزلنه كيدوب سكنادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا خافت علی نفسها او متاعها من اللصوص فلها التحول للضرورة (بحر فی الاحداد) وتعتد ان فی بيته وجبت فيه الا ان تخرج او تنهدام وتخاف تلف مالها اولاتجد كراء البيت ولابد من سترة بينهما فی البائن وان ضاق المنزل عليهما او كان فاسقا فخروجه اولی (تنوير الابصار فی الاحداد)

زيد زوجه سی هند ايله بر منزلده ساكنلر ايكن زيد هندی اوچ طلاق ايله تطليق ايلسه منزل مذكور واسع وزيد صلحادن اولوب بينلرنده ستره دخی وار ايكن هند عدتی منقضيه اولمدين منزل مزبوردن بغير وجه شرعی چيقمغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد وزوجه سی هند زيدك منزلنده ساكنلر ايكن زيد فوت اولسه هند عدتی منقضيه اولنجه منزل مزبورده بيتوتت ايتميوب بغير وجه آخر منزله چيقوب بيتوتته قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ومعتدة موت تخرج فی الجديدين وتبيت فی منزلها لان نفقتها عليها فتحتاج الی الخروج لتكتسب امر المعاش فيباح لها الخروج فيها غير انها لايجوز لها ان يبيت فی غير منزلها الليل كله ولها ان تبيت اقل من نصف الليل لان المبيت عبارة عن الكون فی مكان اكثر الليل (منح الغفار فی باب الاحداد)

﴿باب ثبوت النسب﴾

اقل مدة حمل نه مقداردر * الجواب * التی آيدر (اقل مدة الحمل ستة اشهر واكثرها سنتان (ملتقی فی ثبوت النسب)

زيد هندی تزوج ايتدكدنصكره بكرمی يدی كون مرورنده هنده دخول وطئ ايدوب وقت وطئدن بش آی اون كون مرورنده هند بر ولد طوغرسه اول ولدك نسبی زيددن ثابته اولورمی * الجواب * اولور

(قيام الفراش كاف ولايعتبر امكان الدخول لان النكاح قائم مقامه كما فی تزوج المشرقی بمغربية وبينهما مسيرة سنة فجاءت بولد لستة اشهر من يوم تزوجها (بحر فی ثبوت النسب)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسی هندی باينا تطليق ايلدكدنصكره هند انقضاء عدتنه اقرار ايتمدين عمرو هندی تزوج ووطئ ايتدكدنصكره هند عمروك وطئندن التی آيدن اقلده وزيدك تطليقندن ايكی سنه دن اقلده بر ولد طوغرسه اول ولدك نسبی زيد وعمرودن قنغيسندن ثابت اولور * الجواب * زيددن

(كما يثبت النسب فی مبتوتة جاءت به ای بالولد لاقل منهما ای السنتين بلادعوة لاحتمال كون الولد قائما وقت الطلاق فلايتيقن بزوال الفراش ويثبت النسب احتياطا لم يقر بمضيها (منح فی احكام النسب)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسی هندی باينا تطليق ايتدكدنصكره هند عدتی ايچنده نفسنی عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو وجه محرر اوزره هندی تزوج ووطئ ايدوب هند بعده انقضاء عدتنه اقرار ايتمدين زيدك تطليقندن ايكی سنه دن اقلده وعمروك تزوجندن التی آيدن اكثرده بر ولد طوغرسه هند نفسنی عمروه تزويج وقتنده زيدك تحت عدتنده اولديغی معلوم اولمغين ولد مزبورك نسبی زيد وعمرودن قنغيسندن ثابته اولور * الجواب * زيددن

(واذا تزوجت المعتدة بزوج آخر ثم جاءت بولد ان جاءت به لاقل من سنتين منذ طلقها الاول او مات ولاقل من ستة اشهر منذ تزوجها الثانی فالولد للاول وان جاءت به لاكثر من سنتين منذ طلقها الاول او مات ولستة اشهر فصاعدا منذ تزوجها الثانی فهو للثانی (هنديه فی ثبوت النسب)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسی هندی باينا تطليق ايتدكدنصكره يوز كون مرورنده هند

حیض ایله عدتم منقضیه اولدی دیو اقرار ونفسنی عمروه تزویج ایدوب بعده وقت اقراردن درت آی اون بش کون تمامنده هند بر ولد طوغرسه هندك انقضاء عدت ایله اقراری وعقد مزبور باطل اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده ولد مزبورك نسبی زید وعمرو دن قنغیسندن ثابت اولور * الجواب * زید دن

(وان جائت به لاقل من سنتین منذ طلقها الاول اومات لستة اشهر فصاعدا منذ تزوجها الثانی فهو للثانی والنكاح جائز لان اقدامها علی التزوج دلیل انقضاء عدتها من الاول اذ الظاهر من حال العاقلة المسلمة ان لا تتزوج وهی معتدة الغیر فصح نكاح الثانی فكانه مولود علی فراش صحیح فیثبت نسبه منه هذا اذا لم یعلم وقت التزوج انها تزوجت فی عدتها فان علم ذلك ووقع النكاح الثانی فاسدا فجائت بولد فان النسب یثبت من الاول ان امكن اثباته منه بان جائت لاقل من سنتین منذ طلقها الاول او مات ولستة اشهر فصاعدا منذ تزوجها الثانی لان النكاح الثانی فاسد ومهما امكن احالة النسب الی الفراش الصحیح كان اولی وان لم یمكن اثباته منه وامكن اثباته من الثانی فالنسب یثبت من الثانی بان جائت به لاكثر من سنتین منذ طلقها الاول اومات ولستة اشهر فصاعدا منذ تزوجها الثانی لان النكاح الثانی وان كان فاسدا لكن لما تعذر اثبات النسب من النكاح الصحیح فاثباته من النكاح الفاسد اولی من الحمل علی الزنا (بدایع فی العدة)

یدی یاشنده اولان زید صغیرك منكوحه سی هند بر ولد طوغرسه اول ولدك نسبی زید دن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل زوج ابنه وهو صغیر ولا یتأتی من مثله وقاع ولا احبال فجائت بولد لا یلزم الولد (ظهیریه فی الطلاق) امرأة الصبی اذا جاءت بولد لا یثبت منه النسب لعدم الماء (شرح المنظومه)

هند حربیه یدنده اولان بر ولد صغیر ایله سبی ودار اسلامه اخراج اولندقدنصكره زید هند وصغیری ثمن معلوم ایله بعد الاشترا والقبض هند دن سؤال ایتدكده هند صغیر مزبوری اوغلمدر دیوب زید هند ایله صغیری اعتاق ایتدكدنصكره هند فوت اولسه مجرد هند قبل العتق اوغلمدر دیمكله ولد مزبورك نسبی هند دن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا سبیت ومعها ولدها تحمله وتدعیه ولا یعرف ذلك الا بدعواها فانه لا یثبت نسبه ولا یكون ولدها بدعواها (تنف فی واما العول من كتاب الفرائض)

مجرد اولان زید فلان فعلی اشلرسم آلوب الاجغم اوج طلاق ایله بوش اولسون دیدكدنصكره زید اول فعلی اشلیوب بعده هندی تزوج ووطئ ایدوب هند زید دن بر ولد كتورسه اول ولدك نسبی زید دن ثابت اولورمی * الجواب * اولور

(قال ان تزوجت امرأة فلانة فهی طالق ثلاثا فتزوجها طلقت ثلاثا فوطئها فجائت بولد یثبت النسب وهو منصوص عن اصحابنا رحمهم الله وان حرمت علیه ولم یبق بینهما نكاح ولا عدة ولكن لما كان فصلا مجتهدا فیه لم ینقطع النسب (مضمرات فی اوائل النكاح)

زید كسنه نك تحت نكاح وعدتنده اولمیان هنده زنا ایدوب بعده هندی تزوج ایتدكدنصكره هند وقت تزوجدن التی آیدن اقلده بر ولد كتورسه زید ولد بندندر

دیوب هنده زنا ایتدیكن دیمیجك ولدك نسبی زید دن ثابت اولورمی * الجواب * اولور

(رجل زنی بامرأة فحبلت منه فلما استبان حملها تزوجها الثانی ولم یطأها حتی ولدت قالوا ان لم تكن فی عدة الغیر جاز النكاح وعلیهما التوبة وقال الفقیه ابو اللیث رحمه الله ان جائت بولد لستة اشهر فصاعدا من وقت النكاح جاز النكاح ویثبت النسب وان جائت بولد لاقل من ستة اشهر من وقت النكاح لا یثبت النسب ولا یرث منه الا ان یقول الرجل هذا الولد منی ولا یقول من الزنا (خانیه فی النسب)

زید هندی نكاح صحیح ایله تزوج ایتدكدنصكره هندك جاریه سی زینبی هندك اوزرینه تزوج ودخول ایدوب وقت دخولدن التی آی تمامنده زینب بر ولد طوغرسه اول ولدك نسبی زید دن ثابت اولورمی * الجواب * اولور

(اما حرمة نكاح الامة مع الحرة فانها علی ثلثة اوجه احدها ان یكون نكاح الامة قبل الحرة والثانی ان یكون مع الحرة والثالث ان یكون بعد الحرة فان كان نكاحها قبل الحرة صح نكاحها ونكاح الحرة علیها وان كان نكاحها مع الحرة او بعد نكاح الحرة صح نكاح الحرة وبطل نكاح الامة (تنف فی النكاح)

زید جاریه سی هندی وطئ ایتدكدنصكره هند درعقب زیدك فراشندن حاصله زوجه سی زینبدن متولده زوجی اولمیان بكر بالغه خدیجه ایله مساحقه ایدوب اول سببدن خدیجه حامل اولوب بر ولد طوغرسه ولد مزبورك نسبی زید دن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز

بو صورتده بعض كسنه لر هندك خدیجه ایله مساحقه سی زیدك هندی وطئ عقبنده اولمغله زیدك منیسندن خدیجه حامل اولوب ولد اندن حاصل اولمشدر اویله اولیجق زینب زیده حرام اولوردیسه لر مزبورلرك قوللرینه اعتبار اولنوب زینب زیده حرام اولورمی * الجواب * اولماز

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی باینا تطلیق ایتدكدنصكره هند التمش كون مرورنده اوچ حیض ایله عدتم منقضیه اولدی بعده وقت اقراردن التی آیدن اكثرده بر ولد كتورسه ولد مزبورك نسبی زید دن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز

(امرأة قالت فی عدة الوفاة لست بحامل ثم قالت من الغد انا حامل كان القول قولها وان قالت بعد اربعة اشهر وعشرة ایام لست بحامل ثم قالت انا حامل لا تقبل قولها الا ان تأتی بولد لاقل من ستة اشهر من موت زوجها فیقبل قولها ویبطل اقرارها بانقضاء العدة (قاضیخان فی النسب)

زید متوفانك زوجه سی هند زیدك فوتندنصكره زید دن حملم یوقدر حامل دكلم دیو اقرار ایدوب بعده زیدك فوتی وقتندن اون برآی مرورنده هند زید دن حملم واردر دیوب بر ولد طوغرسه هند تصدیق اولنوب ولدك نسبی زید دن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا اعترفت المعتدة بانقضاء عدتها ثم جائت بالولد لاقل من ستة اشهر یعنی من وقت الاقرار یثبت نسبه لانه ظهر كذبها بیقین فبطل اقرارها وان جائت به

لستة اشهر لم يثبت لانا لم نعلم بطلان الاقرار لاحتمال الحدوث بعده وهذا اللفظ باطلاقه يتناول كل معتدة (هدايه فى ثبوت النسب من الطلاق)

﴿نوع آخر﴾

زيد جاريه سى هندى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره هند وقت بيعدن بش آى تمامنده بر ولد طوغرسه زيد ولد بندندر ديو دعوت ايلسه اول ولدك نسبى زيددن ثابت و بيع مذكور فسخ اولنوب هند زيدك امولدى اولورمى * الجواب * اولور

(باع امة فولدت لاقل من ستة اشهر منذ بيعت فادعاه ثبت نسبه فيفسخ البيع ويرد الثمن وان ادعاه المشترى قبله يثبت منه ولومعه اى مع البايع او بعده لايثبت نسب المشترى (درر غرر فى دعوى النسب ملخصا)

زيد هندى جاريه سى اولمق اوزره عمروه بيع وتسليم عمرو دخى هندى وطئ واحبال ايدوب هند بر ولد طوغردقده عمرو ولد بندندر ديو دعوت ايتدكدنصكره هندك حرة الاصل ايدوكى ثابت اولسه اول ولدك نسبى عمرودن ثابت اولورمى * الجواب * اولور

(الملك الفاسد والملك بشبهة كالملك الصحيح فى وقوع حرمة المصاهرة وفى حق الفراش وفى اثبات نسب الولد منه بالدعوة (تنف فى النكاح)

زيد جاريه سى اولمق اوزره هندى عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى هندى وطئ ايدوب بر ولد طوغردقده عمرو ولد بندندر ديدكدنصكره هند زيدك امولدى اولديغى ثابت اولسه اول ولدك نسبى عمرودن ثابت اولوب عمرو فوت اولدقده عمروه وارث اولورمى * الجواب * اولور

(رجل باع ام ولد من رجل والمشترى لايعلم بذلك فاستولدها فجائت بولد فادعاه يثبت نسبه منه ويكون الولد حرا فانه فى معنى المغرور وولد المغرور حر (ولوالجيه فى ٦ من دعوى النسب)

زيدك جاريه سى هند بر ولد طوغردقدنصكره زيد اول جاريه يى ولديله عمروه بيع وتسليم ايدوب بعده اول ولد بندندر ديو دعوت ايلسه ولدك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولور

(رجل باع ام ولده من رجل والمشترى يعلم بذلك فجائت بولد فادعاه المشترى لايثبت نسبه منه ويثبت من البايع لان بيع ام الولد باطل ولام الولد فراش فهذا ولد على فراشه فيكون ثابت النسب منه الا اذا نفاه المولى فحينئذ يثبت النسب من المشترى ويكون عند البايع بمنزله امة لان ام الولد اذاجائت بولد يثبت النسب من غير دعوى لكن ينبغى بالنفى فاذا نفاه وهذا يدعى يثبت نسبه منه كيلا يبقى الولد بغيراب وكذا اذالم يعلم المشترى ذلك فالجواب ما ذكرنا الا ان الولد ههنا حر اذانفاه البايع وادعى المشترى فانه فى معنى المغرور (ولوالجية فى ٦ من دعوى النسب)

زيد جاريه سى هندى تدبير مطلق ايله تدبير ايتدكدنصكره هند حامل اولدقده زيد هندك حملى بندندر ديو دعوت ايدوب بعده زيد فوت اولوب وقت اقراردن اون بر

آى مرورنده هند بر ولد طوغرسه اول ولدك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولور

(واذا استولد الرجل مدبرته صح الاستيلاد وبطل التدبير معنى قوله بطل التدبير لايظهر حكم التدبير بعد ذلك (محيط برهانى فى ١٠ من العتاق)

بوصورتده هند زيدك فوتندنصكره بن حيض كوردم وحيضدن پاك اولدم ديو نفسنى عمروه تزويج ايتمش اولسه هندك بويله ديوب نفسنى عمروه تزويج ايتمكله اول ولدك نسبى زيددن منتفى اولورمى * الجواب * اولماز

زيد هندى تزوج ووطئ ايدوب هند زيددن بر ولد انثى كتوردكدنصكره هند زيدك فراشندن حاصله متوفاة زوجه سى زينبدن متولده قزى اولديغى ظاهر اولسه اول ولدك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده زيد فوت اولوب هندى واول ولدى ولابوين ارقرنداشى عمروى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * ثلثان هنده واول ولده باقى عمروه دكر

(ولوتزوج بهافولدت وهمايعلمان بفساد النكاح يثبت نسب الولد عندابى حنيفة رحمه الله تعالى وقالا لايثبت تزوج بمحارمه يثبت النسب وان لم يعلما الفساد يثبت النسب اجماعا (جواهر الفتاوى فى الطلاق) المجوسى لايرث بالانكحة الباطلة لبطلانها ويرث بالقرابة لثبوتها كالومات وترك امرأة وهى امه اواخته يرث بالامومة والاخوة دون الزوجية (خزانة المفتين فى الفرائض)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده هندك حملى ظاهر اولوب بعده اون برآى مرورنده برولد ذكر طوغرسه ولد زيددندر ديوب سائر ورثه اول ولدك زيددن اولديغنى انكار ايلسه لر ولدك نسبى ثبوتى خصوصنده حين ولادتده قابله اولان زينبك ولادته شهادتى كفايت ايدرمى يوخسه ايكى رجل ياخود بر رجل ايكى عورت ولادته شهادت ايتمك لازميدر * الجواب * لازمدر

بوصورتده ايكى رجل ياخود بر رجل ايكى عورت ولد مزبورى هند طوغردى ديو حاكم حضورنده شهادت ايلسه لر شهادتلرى مقبوله اولوب اول ولدك هنددن ولادتنه وزيددن ثبوت نسبنه حكم اولنورمى * الجواب * اولنور

(وان كانت معتدة من طلاق باين اومن وفاة فجائت بولد الى سنتين فانكر الزوج الولادة اوالورثة بعد موته وادعت هى فان لم يكن الزوج اقر بالحبل وماكان الحبل ظاهرا لايثبت النسب الابشهادة رجلين اورجل وامرأتين فى قول الامام وان كان الزوج اقر بالحبل اوكان الحبل ظاهرا فالقول قولها فى الولادة وان لم يشهد بها القابلة (بدايع فى احكام العدة)

﴿نوع آخر﴾

اناسى سيده اولوب باباسى سيد اولميان زيد سيد اولورمى * الجواب * اولور

(سئل الشيخ الامام حميد الدين رحمه الله عمن له ام سيدة وابوه ليس بسيد اهو سيد فقال استادى شمس الائمة الكردرى هو سيد واستدل بان الله تعالى جعل عيسى عليه السلام من ذرية نوح وابراهيم عليهما السلام بجهة الامومة قال الله تعالى تلك حجتنا الاية

ورأيت فى التأويلات ان عيسى عليه السلام من اولاد اسحق عليه السلام
(مجمع الفتاوى قريبا من آخره)

هندك زوجى زيد فوت اولدقدنصكره هند زيدك فوتندن ايكى سنه تمامنده بر ولد طوغرسه اول ولد زيده وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(ويثبت لاقل منهما و الا لا صادق بصورتين كما اذا اتت به بسنتين فقط و بما اذا اتت به لاكثر منهما و اقتصر الشارح على الثانى وصرح فى المجتبى و النهاية بان حكم السنتين كالاكثر وهو ظاهر (مختصر البحر فى ثبوت النسب من النكاح ملخصا)

﴿ باب الحضانة ﴾

زيد صغيرك حق حضانه سى باباسنك اناسى زينب ايله لابوين قز قرنداشى خديجه دن قنغيسنكدر * الجواب * زينبكدر

(الام احق بحضانة ولدها قبل الفرقة و بعدها ثم امها و ان علت ثم ام الاب ثم الاخت الولد لابوين (ملتقى الابحر فى الحضانة)

زيد صغيرك حق حضانه سى لابوين خالى عمرو ايله عمى بكردن قنغيسنكدر * الجواب * بكركدر

(ماتت الام وليست من النساء ذات رحم محرم منه فالحق للعصبة من الرجال فان لم يكن عصبة فالى ذوى الارحام على الترتيب (منية المفتى فى الحضانة) فام الام ثم ام الاب والا فالاخت لاب وام (بزازيه فى الحضانة)

هند صغيره نك حق حضانه سى اناسنك اناسى زينب ايله باباسنك اناسى خديجه دن قنغيسنكدر * الجواب * زينبكدر (مسئلته تقدم قبل الصورة)

زيد صغيرك حق حضانه سى زيدك اناسنك اناسى هند ايله زيدك باباسنك ارقرنداشى قزى خديجه دن قنغيسنكدر * الجواب * هندكدر

(و فى غاية البيان وفتح القدير وغيرهما ان بعد العمات خالة الام لاب و ام ثم لام ثم لاب ثم بعدهن خالة الاب لاب وام ثم لام ثم لاب ثم بعدهن عمات الامهات والاباء على هذا الترتيب (بحر رائق فى الحضانة)

هند صغيره نك حق حضانه سى لاب ارقرنداشى زيد ايله لام ارقرنداشى عمرودن قنغيسنكدر * الجواب * زيدكدر (يفهم جوابه مما مر)

زيد صغيرك نسواندن كسنه سى اولميوب رجالدن اناسنك باباسى عمرو ايله باباسنك باباسى بكردن غيرى كسنه سى اولماسه صغيرى عمرو و بكردن قنغيسى تربيه ايدر * الجواب * بكر

(قوله ثم العصبات بترتيبهم يعنى ان لم يكن للصغير احد من محارمه من النساء واختصم فيه الرجال فاولاهم به اقربهم تعصيبا لان الولاية للاقرب فيقدم الاب ثم الجد اب الاب وان علا ثم الاخ الشقيق ثم الاخ لاب ثم ابن الاخ الشقيق ثم ابن الاخ لاب و كذا كل من سفل من اولادهم (بحر رائق فى الحضانة)

هند معتقه زوجى زيد معتق متوفا دن اولان عمرو صغيرى بحق الحضانه امساك اوزره

ايكن نفسنى صغيره اجنبى يه تزويج ايدوب صغيرك نسواندن حاضنه اخراسى اولميوب صغيرك اقرب عصباتى باباسنى اعتاق ايدن بكر صغيرى هنددن الوب تربيه وامساكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لا تدفع صبية الى عصبة غير محرم كمولى العتاقة و ابن العم فيدفع اليهما الغلام (شرح النقايه لقطلوبغا فى الحضانه)

زيد صغيرك اناسنك اناسى وحاضنه سى هند فوت اولدقده زيدك نسواندن خاله سى زينب ايله باباسنك خاله سى خديجه دن غيرى كسنه سى اولماسه زينب اجنبى يه متزوجه اولمغله زيدى خديجه الوب تربيه وامساكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(والاصل فيه ان كل من لها حق الحضانة اذا تزوجت ينظر ان كان زوجها ذا رحم محرم من هذا الولد فانها احق به من سائر الناس كالجدة اذا تزوجت بجده والام اذا تزوجت بعمه وان تزوجت بمن ليس بذى رحم محرم يؤخذ الولد منها و يسلم الى من هو اقرب اليه منها (ينابيع فى الحضانة)

زيد فوت اولوب ام ولدى هند زيددن اولان صغير اوغلى عمروى بحق الحضانه امساك مراد ايتدكده صغيرك لاب قز قرنداشى زينب مجرد ام ولد ايچون حق حضانه يوقدر ديوب منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(فلا حق للامة وام ولد قبل عتقها فاذا اعتقها كان لها حق الحضانة فى اولادهما الاحرار لانهما واولادهما احرار حال ثبوت الحق (درر فى الحضانه ملخصا)

هندك معتقه سى زينب متوفاك اوغلى زيد صغيرك كسنه سى اولمامغله هند زيدى الوب تربيه وامساكه قادره اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر)

هند قزينك اوغلى زيد صغيرى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن نفسنى صغيرك لابوين عمه سى اوغلى عمرو اجنبى يه تزويج ايدوب صغيرك نسواندن حاضنه سى اولمامغله باباسى بكر هنددن المق استدكده هند عمروه مجرد ذوى الارحام جهتندن اقرباسندن اولمغله بندن حق حضانه ساقط اولماز ديوب ويرمامكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد وعمرو صغيرلرك بابالرى وانالرى فوت اولدقلرنده مزبورلرك بابالرينى وانالرينى اعتاق ايدن بكردن غيرى كسنه لرى اولماسه بكر مزبورلرى الوب تربيه وامساكه قادر اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر)

مشتهاة اولميان هند صغيره نك نسواندن كسنه سى اولمامغله هندى زيد اجنبى الوب امساك ايلسه هندك خاله سنك اوغلينك اوغلى عمرو رأى حاكمله هندى زيددن الوب امساكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اذا لم تكن للصغير عصبة تدفع الى الاخ لام ثم لاب ثم الى ولده ثم الى الخال لاب وام ثم لاب ثم لام (بحر رائق فى الحضانه)

زيد صغيرك لام عمى عمرو ايله لابوين خالى بكردن غيرى كسنه سى اولماسه حق حضانه سى

مزبورلردن قنغیسنکدر * الجواب * عمروکدر

﴿ نوع آخر ﴾

هند صغیره نك قزقرنداشلری زینب و خدیجه دن غیری کسنه لری اولمیوب مزبورلر دخی صغیره اجنبی یه مزوجه اولسه لر صغیره نك تربیه سی کیمك اولور
* الجواب * رأی قاضی یه مفوضدر

(واذا اجتمع النساء ولهن ازواج اجانب یضعها القاضی حیث شاء منهن
(محیط برهانی فی ۲٤ من النکاح)

زید صغیرك لابوین عمه سی اوغلی عمرو ایله لابوین خاله سی اوغلی بکردن غیری کسنه سی اولمیوب لکن حاکم صغیرك عمرو یانده طورمسنی رأی ایتمکله عمرو صغیری امساك اوزره ایکن بکر بن امساکه اولی یم دیو صغیری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر)

هند معتقه قزینك قزی صغیره زینبی بحق الحضانه امساك اوزره ایکن نفسنی صغیره اجنبی یه تزویج ایدوب صغیره نك نسواندن حاضنهٔ اخراسی اولمیوب عصباتدن انجق باباسنی اعتاق ایدن عمرو موجود اولوب لکن زینب مشتهاة اولوب عمرو امین اولمامغله قاضی زینبك هند یانده طورماسنی رأی ایلسه عمرو زینبی هنددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولاتدفع الیهم الصغیرة لانهم غیر محارم وکذا لاتدفع الی الام التی لیست بمأمونة ولا للعصبة الفاسق ولا الی مولی العتاقة تحرزا عن الفتنة و بهذا علم ان اطلاق المصنف فی محل التقیید لکن ینبغی ان یکون محل عدم الدفع الی ابن العم اما اذا کانت الصغیرة تشتهی وکان هو غیر مأمون اما اذا کانت لاتشتهی کبنت سنة مثلا فلامنع لانه لافتنة وکذا اذا کانت تشتهی وکان مأمونا (بحر رائق فی الحضانة)

زید آزادلی قولی عمرو صغیری تربیه و امساك مراد ایتدکده صغیرك اناسنه مالك اولان بکر اجنبی مجرد جاریه م ولدیدر دیو عمرویی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

هند یهودیه زوج مطلقی زید مسلمدن اولان اوغلی عمرو صغیری بحق الحضانه امساك اوزره ایکن یدی یاشنی تکمیل و اسلام سبب نجاة اولدیغنی بیلوب تعقل دین ایتمکله زید غائب اولوب مسلماندن اقرباسندن کسنه سی اولمیوب الف کفر خوفی اولمغین حاکم صغیرك صلحادن بکر مسلمك یانده طورمسنی رأی ایدیجك بکر صغیری هنددن الوب تربیه و امساکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والذمیة فی الحضانة کالمسلمة مالم یعقل دینا او یخاف ان یألف الکفر فاذا بلغ الی ما ذکر ینزع منها لاحتمال الضرر اطلق الذمیة فشمل الکتابیة والمجوسیة کما فی غایة البیان وغیره (منح الغفار فی الحضانة)

زید صغیرك اناسی و حاضنه سی هند نفسنی صغیره اجنبی یه تزویج ایدوب صغیرك نسواندن

کسنه سی اولمیوب انجق عصباتدن لابوین عمی اوغلی عمرو ایله باباسنك لابوین عمی اوغلی بکر موجودلر اولوب لکن عمرو صغیری اخذ و امساکدن امتناع ایلسه بکر رأی حاکمله صغیری هنددن الوب تربیه یه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اما اذا کانت له جدة مثلا وامتنعت الام عن امساکه و رضیت الجدة بامساکه فانه یدفع الی الجدة لان الحضانة کانت حقا لها فاذا اسقطت حقها صح الاسقاط منها (بحر فی الحضانة)

هند زوج مطلقی زیددن اولان ولد صغیری بحق الحضانه امساك اوزره ایکن زید ولد مزبور یدی یاشنی تکمیل ایدوب استغنا حاصل اولمشدر دیو هنددن طلب ایدوب هند ولد مزبور انجق التی یاشنده دردیوب اختلاف ایلسه لر حکم شرعی ندر * الجواب * قاضی صغیره نظر ایدر اکر یالکز اکل وشرب ولباس کیمکه قادر اولوب استغنا حاصل اولدیسه زیده دفع ایدر اولمادیسه هندك یانده ابقا ایدر

(فان اختلف الزوجان فی سن الولد فقالت الام هو ابن ست سنین وانا احق به وقال الاب هو ابن سبع سنین وانا احق به فان القاضی لایحلف احدهما لکن ینظر الی الصبی ان رآه یستغنی عن الام بان یأکل وحده ویشرب ویلبس وحده یدفعه الی الاب والا فلا (خانیه فی الحضانة وکذا فی الخلاصة)

هند زوجی زید متوفادن اولوب ایکی اوچ یاشنده اولان صغیره قزی زینبی بحق الحضانه تربیه ایدرکن هند فاجره اولمغله یبانلرده یاتوب صغیره یی یالکز براقمغله ضیاع احتمالی غالب اولوب هندك اناسی دخی فاجره اولوب صغیره یی الدیغی تقدیرجه منزلنده یالکز براغوب ضیاع احتمالی غالب و متحقق اولسه حق حضانه صغیره نك باباسنك اناسی عایشه نك اولمغله عایشه صغیره یی رأی حاکمله هنددن الوب تربیه و امساکه قادره اولورمی * الجواب * اولور

هند زوج مطلقی زیددن اولوب رضیع اولمیان صغیر اوغلی عمرویی بحق الحضانه تربیه و امساك ایچون اجرت نامنه زیددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل قاضی القضاة فخر الدین خان عن المبتوتة هل لها اجرة الحضانة بعد فطام الولد فقال لا (جواهر الفتاوی فی ٦ من الطلاق)

﴿ نوع فی نقل الولد من بلد الی بلد ﴾

هند زوج مطلقی زیددن اولان صغیره قزی زینبی بحق الحضانه امساك اوزره ایکن صغیره طقوز یاشنی تکمیل ایتمیوب هنددن حق حضانه ساقط اولمدین زید صغیره یی هندك رضاسی اولمقسزین الوب مدت سفر بعید آخر دیاره کتورمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المجمع ولایخرج الاب بولده قبل الاستغناء انتهی و علله فی الشرح بانه لما فیه من الاضرار بالام بابطال حقها فی الحضانة وهو یدل علی ان حضانتها اذا سقطت جاز له السفر (بحر رائق فی الحضانه)

استانبول اهالیسندن هندك زوج مطلقی زیددن اولوب حضانه سنده اولان عمرو صغیر یدی یاشنی تکمیل ایدوب استغنا حاصل اولمغله زید عمرویی هنددن الوب متوطن اولدیغی

ازميره كتورمك مراد ايلسه هند زيدى بغير وجه شرعى منعه قادره اولورمى *الجواب* اولماز

(وفى الفتاوى السراجية سئل اذا اخذ المطلق ولده من حاضنته لتزوجها هل له ان يسافر به فاجاب بان له ان يسافر به الى ان يعود حق امه انتهى وهو صريح فيما قلنا و هى حادثة الفتوى فى زماننا (بحر رائق فى الحضانه)

هند زوج مطلق زيد دن اولوب ايكى ياشنده اولان صغيره قزى زينبى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن نفسنى صغيره يه اجنبى اولان بكره تزويج ايدوب صغيره نك نسواندن حاضنهٔ اخراسى اولمامغله زيد صغيره يى هند دن الوب كندو بلده سنه كتورمك مراد ايلسه هند بكرك تحت نكاحنده ايكن زيدى منعه قادره اولورمى *الجواب* اولماز (مرت مسئلته آنفا)

هند صغيره نك اناسى و حاضنه سى زينب فوت اولوب نسواندن تيزه سى خديجه دن غيرى حاضنهٔ اخراسى اولمامغله خديجه رأى حاكمله هندى تربيه اوزره ايكن هندك باباسى زيد هندى الوب بغير وجه شرعى مسافهٔ سفر اولان بلدهٔ اخرايه كتورمك مراد ايلسه خديجه زيدى منعه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وهذا السفر اى السفر بالولد الى الوطن للام فقط فلا يخرجه الاب الآن يستغنى ولا غيره ممن يستحق الحضانة نظرا للصغير (قهستانى فى الحضانه)

زيد بر بلده اهاليسندن هندى اول بلده ده تزوج ايدوب هنددن قزى زينب تولد ايتدكدن صكره زيد هند وزينبى بلدهٔ اخرايه كتوروب انده تطليق ايلسه صغيره نك حق حضانه سى هندك اولمغله هند صغيره يى الوب بلدهٔ اولايه كتوروب انده بحق الحضانه امساكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولا تسافر مطلقة بولدها الا الى وطنها و قد نكحها ثمه لان بالسفر به اضرار لابيه فاذا خرجت به الى وطنها وقد كان تزوجها الزوج فيه فلها ذلك (بحر فى الحضانه)

زيد بر بلده اهاليسندن هندى اول بلده ده تزوج ايتدكدنصكره هندى مدت سفر بعيد اولان بلدهٔ اخرايه كتوروب بعده هند فوت اولدقده هندك زيددن اولان قزى زينب صغيره يى هندك اناسى خديجه بحق الحضانه زيددن الدقدنصكره زيدك اذنندن صغيره يى بلدهٔ اولايه كتوروب انده امساك ايدرم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر قبل مسئلة من القهستانى)

﴿نوع آخر﴾

اون بر ياشنده اولان زيدك حق تربيه سى لاب عمى عمر ايله لام خالى بكردن قنغيسنكدر * الجواب * عمروكدر

(وبعد ما استغنى الغلام وبلغت الجارية فالعصبة اولى يقدم الاقرب فالاقرب (خانيه فى الحضانه وكذا فى البحر والمنية)

هند بكر بالغه اناسى زينب صالحه ايله استانبولده ساكنه اولمق استدكده هندك رأى

وعقلى مجتمع ونفسنه مأمونه ايكن هندك باباسى زيد اناسى ايله ساكنه اولديغكه راضى اولمامغله اسكداره ساكنه اول ديو بغير وجه شرعى هنده جبره قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(ومتى كانت الجارية بكرا يضمها الى نفسه و ان كان لا يخاف عليها و اذا كانت حديثة السن واما اذا دخلت فى السن واجتمع لها رأى وعقلت فليس للاولياء حق الضم ولها ان تنزل حيث احبت حيث لا يخاف عليها (منح فى الحضانه)

﴿باب النفقة فصل فى نفقة الزوجة﴾

هند غنيه نك نفقه سى زوجى زيد اوزرينه واجبه اولورمى *الجواب* اولور

(وتجب على الرجل نفقة امرأته المسلمة والذمية والفقيرة والغنية دخل بها اولم يدخل بها (تاتارخانيه فى النفقة)

زيد صغيرك زوجه سى هندك نفقه سى زيد اوزرينه لازمه اولورمى *الجواب* اولور

(فتجب على الزوج ولو صغيرا اوفقيرا لزوجته بقدر حالهما وهو اختيار الخصاف وعليه الفتوى (درر فى النفقة ملخصا وفيه تفصيل)

هندك زوجى زيد اوزرينه شرعا لازم كلان نفقه وكسوه يى ايكيسنك حاللرينه نظر ايله ميدر يوخسه برينك حالنه نظر ايله ميدر * الجواب * ايكيسنك حاللرينه نظر ايله در

زيد عمروك قزى هند بالغه يى تزوج ايدوب لكن هندى منزلنه نقل ايتميوب وهند نفسنى زيده تسليمدن امتناع ايتمش دكل ايكن قبل الزفاف زيد هندى عمروك منزلنده بلا نفقه براغوب آخر دياره كتدكده هند قاضى يه واروب زيد اوزرينه نفقه تقدير و استدانه يه اذن الوب برقاچ سنه زيد كلمامكله هند استدانه ايله نفسنى انفاق ايتدكدنصكره زيد كلوب هندى تطليق ايلسه حالا هند نفقهٔ مستدانه يى زيد دن طلب ايتدكده زيد مجرد زفاف بولنمدى ديو ويرمامكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(وتجب النفقة للزوجة على الزوج الخ ولو هى فى بيت ابيها قال فى الهداية اذا سلمت نفسها الى منزله فعليه نفقتها قال فى النهاية هذا الشرط ليس بلازم فى ظاهر الرواية فانه ذكر فى المبسوط وفى ظاهر الرواية بعد صحة العقد النفقة واجبة لها و ان لم تنقل الى بيت الزوج ثم قال وقال بعض المتأخرين من ائمة بلخ رحمهم الله لا يستحق النفقة اذا لم تزف الى بيت زوجها و الفتوى على جواب الكتاب وجود النفقة وان لم تزف (منح الغفار فى النفقة)

هند زوجى زيد ايله مهرى وعدتى حيض ايله منقضيه اولمق اعتقادى ايله نفقهٔ عدتى اوزرينه خلع اولدقدنصكره هند انقضاء عدتنه اقرار ايتمدين قاضى يه واروب بنم زيددن حملم ظهور ايتدى وضع حمل ايدنجيه دك زيد اوزرينه نفقهٔ عدت تقدير ايله ديسه قاضى هندى تصديق ايدوب هند ايچون زيد اوزرينه يومى قدر معروف نفقه تقدير ايلسه هند نفقهٔ مقدره يى زيد دن المغه قادره اولورمى *الجواب* اولور

(سئل ماقولكم فى شخص خلع زوجته على مهرها على ان تنفق على نفسها فى زمن العدة الى انقضائها ثم بعد ذلك ذكرت انها حامل و طلبت ان يفرض لها النفقة فهل تقبل ويفرض لها القاضى النفقة ام لا اجاب نعم تقبل قولها فى ذلك و يفرض لها القاضى النفقة (نقد المسائل فى الدعوى)

زيد ذات حيض اولان زوجه سى هندى تطليق ايتدكدنصكره هند حيض كورمدم حمل واردر ديو اون براى زيددن شو قدر اقجه نفقه الوب بعده هند حمل وار ظن ايتمشيدم يوق ايمش حيض كوردم ديسه زيد مدت مزبوره ده نفقۀ عدت نامنه ويرديكى مبلغ مزبورى هنددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعت الحبل فان لها النفقة الى سنتين فان مضتا ثم تبين ان لاحبل فلا رجوع عليها كما فى فتح القدير (اشباه فى القاعدة الثالثة اليقين لايزول بالشك)

بوصورتده هند مدت مزبوره دنصكره اوج حيض ايله عدتى منقضيه اولنجه زيددن نفقه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ان قالت اظن ان هذا الذى لى ريح وانا اريد النفقة حتى تنقضى عدتى وقال الزوج قد ادعت الحبل واكثر مدته سنتان فان القاضى لايلتفت الى قوله و يلزمه النفقة مالم تنقضى العدة لان هذا امر مشتبه فان معرفة مافى الارحام حقيقة لله تعالى كما قال و يعلم مافى الارحام وتكون معذورة فى ذلك وكان لها النفقة (وجيز سرخسى فى ٢ من نفقة المعتدات)

زيد زوجه سى هندى بلا نفقه براغوب آخر دياره كتمكله هند قاضى يه واروب زيدك مديونى عمرو ذمتنده اولان اقجه سندن نفقه تقدير ايتدرمك مراد ايلسه عمرو مبلغ مزبوردينى ايديكنه وزوجيته مقر اولديغى قاضى هند ايچون مبلغ مزبوردن قدر معروف نفقه تقدير واداسنه امره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو كان للغائب وديعة فى يد رجل من جنس النفقة او دين على رجل فطلبت المرأة نفقتها من الوديعة او الدين ان كان المودع او المديون مقرا بالوديعة والنكاح والدين يؤمر باداء النفقة (خزانة المفتين فى النفقة فى القضاء على الغائب)

(سئل فى زيد من اهالى المدينة المنورة على منورها الصلاة والتحية سافر الى بلدة اخرى وترك زوجته هندا بلا نفقة وله وظيفة فى الدفاتر السلطانية يأخذ وكيله عمرو وعمرو يقر بالزوجية وان ماخذه لوظيفة زيد من الدراهم موجودة بيده فطلبت هند من القاضى ان يفرض لها نفقة من تلك الدراهم الموجودة فهل للقاضى ان يفرض * الجواب * نعم له ذلك

زيدك زوجۀ مدخول بهاسى هند زيدك منزلنده ساكنه ايكن زيد هندى تطليق ايلسه عدتى منقضيه اولنجه منزل مزبورده ساكنه اولميوب بغير وجه شرعى آخر منزله چقمغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده هند منزل مزبوردن بغير حق خروج ايدوب زيدك اسكاننسز برمدت آخر منزلده ساكنه اولسه اول مدتده نفقه يه مستحقه اولورمى * الجواب * اولماز

(المعتدة اذا خرجت عن بيت العدة تسقط نفقتها هكذا روى عن ضحاك مطلقا وهذا

عندنا مادامت على النشوز فان عادت الى بيت الزوج كان لها النفقة والسكنى كما فى حال قيام النكاح ثم الخروج عن بيت العدة على سبيل الدوام ليس بشرط لسقوط النفقة فانها اذا خرجت زمانا وسكنت زمانا لاتستحق النفقة (محيط برهانى فى سقوط نفقة الزوجة وكذا فى الذخيره)

زيدك زوجه سى هند مجنونه اولدقده برطبيب استيجار ايدوب هنده مداوات ايتدرمك زيد اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(واجرة القابلة على من استأجرها من الزوجة والزوج فان جائت بغير استيجار فلقائل ان يقول عليه لانه مؤنة الجماع ولقائل ان يقول عليها كاجرة الطبيب (بحر رائق فى النفقة)

زيدك زوجه سى هند مجنونه اولدقده هندك اناسى زينب هنده خدمت ايچون برجاريه ال ديو زيده جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

هندك زوجى زيد آخر دیارده ايكن عمرو هندك زوجى وار ايدوكنى بلمامكله هندى تزوج ووطئ ايتدكدنصكره زيد كلوب هندى عمرودن تفريق ايتدروب بعده هندك عمرودن عدتى منقضيه اولمدين هندى تطليق ايلسه هند زيد وعمرودن نفقۀ عدت نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(غاب فتزوجت وجاء الاول وفرق بينهما وبينه فلا نفقة على الزوج حتى تنقضى عدة الثانى فلو طلقها الاول فى عدة الثانى لاتجب نفقة العدة على الاول لانها محبوسة للثانى ولا على الثانى لكون النكاح فاسدا (بزازيه فى ١٩ من النفقات وكذا فى الخانية)

هندك زوجى زيد آخر دیارده ايكن عمرو هندك زوجى اولديغنى بلمامكله هندى تزوج ووطئ ايتدكدنصكره زيد كلوب هندى عمرودن تفريق ايتدرسه هنده عمرودن عدت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هند عمرودن نفقۀ عدت نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل غاب عن امرأة فتزوجت المرأة بزوج آخر ودخل بها الثانى فعاد الاول وفرق القاضى بينها وبين الزوج الثانى كان عليها العدة ولا نفقة لها فى عدتها لا على الاول ولا على الثانى اما الثانى لان نكاحه كان فاسدا والنكاح الفاسد لايوجب النفقة لاقبل الفرقة ولا بعدها فى العدة واما لزوج الاول لانها صارت ناشزة (قاضيخان فى اوائل باب النفقة)

نوع آخر

زيد جوارى وخادملرى اولان زوجه سى هنده قدر معروف كندى نفقه سيله خادمۀ واحده نفقه سنى ويردكن هند قناعت ايتميوب جوارى وخادملريمك جمله سنى مالكدن انفاق ايله ديو زيده جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ويفرض عليه نفقة خادم واحد لها لو موسرا وعند ابى يوسف رحمه الله نفقة خادمين ولو معسرا لايلزم نفقة الخادم فى الاصح (ملتقى فى النفقة)

زيد بربلده اهالیسندن هندى اول بلده ده تزوج ايدوب هندك منزلنده هند ايله ساكن اولوب ومهر معجلنى هنده ايفاء ايتمش ايكن هند زيدى منزلنه دخولدن منع ايلسه

هندك زيدى منعى سنك منزلكه كيدرم ياخود بنم ايچون منزل اكترا ايله سنكله انده اوطوره لم ديمك ايچون اولماسه هند ناشزه اولورمى * الجواب * اولور

(ولوكان الزوج ساكنا معها فى منزلها فمنعت زوجها عن الدخول عليها كانت ناشزة الا اذا منعت ليحولها الى منزله او يكترى لها منزلا فحينئذ لاتكون ناشزة (قاضيخان فى النفقة)

زيد زوجه سى هندى بلا نفقه براغوب آخر دياره كتدكدنصكره هند قاضى يه واروب زيد اوزرينه كندويه شوقدر نفقه تقدير واستدانه يه اذن الوب لكن استدانه ايتميوب برمدت كندو ماليله كچندكدنصكره هند نفقهٔ مقدره يى زيد دن المدين زيد هندى باينا تطليق ايلسه نفقهٔ مزبوره ساقطه اولورمى * الجواب * اولور

(النفقة المفروضة تسقط بالموت وهل تسقط بالطلاق اختلف المشايخ رحمهم الله واختار جمال الدين انه لاتسقط وذكر القاضى ابوعلى النسفى ان فيه رواية وفرق بعض مشايخنا بين الطلاق الرجعى والباين والفتوى فى الرجعى انها لاتسقط كيلا يتخذ الناس ذلك حيلة جواهر الفتاوى فى الثانى من الطلاق الا اذا استدانت بامر قاض فانها لاتسقط بالموت والطلاق وفى الخلاصة ان فى سقوط المستدانة بالموت روايتان والصحيح انها لاتسقط كما فى المحيط (قهستانى فى النفقة) اما المستدانة على اصح الروايتين يجب ان لاتسقط (مجمع الفتاوى فى النفقات)

زيد زوجه سى هندى بلا نفقه براغوب آخر دياره كتمكله هند قاضى يه واروب زيد اوزرينه كندويه قدر معروف شوقدر اقچه نفقه تقدير واستدانه يه اذن الوب برمدت استدانه ايله كچندكدنصكره هند فوت اولوب بعده زيد كلدكده سائر ورثه سى هند مدت مزبوره ده زيدك اوزرينه استدانه ايله كچنمكله نفقهٔ مقدرهٔ مزبوره زيد اوزرينه لازمه اولوردیوب زيد دخى هند بنم اوزريمه استدانه ايتمامشدر اويله اوليجق اوزريمه مقدره اولان نفقه موت ايله ساقط اولمشدر ديو اختلاف ايلسه لر قول قنغيسنكدر * الجواب * زيدكدر

(فاذا استدانت هل تصرح انى استدين على زوجى او تنوى اما اذا صرحت فظاهر وكذلك اذا نوت واذا لم تصرح ولم تنو لم تكن استدانة عليه ولو ادعت انها نوت الاستدانة عليه وانكره الزوج فالقول قوله كذا فى المجتبى (منح فى النفقة)

زيد مصلحت رجاله صالحه اولان قزى هند صغيره يى نكاح صحيح ايله عمروه تزويج ايتدكدنصكره عمرو هندى برمدت طلب ايتميوب زيدك منزلنده ساكنه اولسه هندك مدت مزبوره ده نفقه سى عمرو اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(تزوج كبيرة وطلب النفقة وهى فى بيت الاب بعده فلها ذلك لولم يطلبها الزوج بالنفقة اذ النفقة حقها والانتقال حق الزوج فاذا لم يطلبها فقد ترك حقه هو ولا يبطل حقها وبه يفتى وقيل لانفقة لها اذا لم تزف الى زوجها ولو امتنعت عن الانتقال بحق كطلب المعجل فلها النفقة ولو امتنعت بغير حق ككون المهر مؤجلا فلانفقة لها وكذا الجواب فى صغيرة

تجامع مثلها والا فلانفقة لها حتى تصير بحال يطيق الجماع سواء كانت فى بيت الزوج او فى بيت الاب (جامع الفصولين فى ٢٠)

فصل فى نفقة الاصول والفروع والاقارب

زيد فقير محتاجك اوغللرى عمرو وبكر موسرلردن غيرى كسنه سى اولماسه زيدك وزوجه سى هندك نفقه لرى عمرو وبكر اوزرلرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(والابن يجبر على نفقة زوجة ابيه ولايجبر الاب على نفقة زوجة ابنه (بزازيه فى النفقات)

فقير اولان زيد ذمينك نفقه سى موسر اولان اوغلى عمرو مسلم اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(لاتجب النفقة مع اختلاف الدين الا للزوجة والابوين والاجداد والجدات والولد وولد الولد (هدايه فى النفقه)

زيد فقيرك نفقه سى قزينك قزى زينب موسره ايله لاب قرنداشى زيد موسردن قنغيسنك اوزرينه لازمه اولور * الجواب * يالكز زينب اوزرينه

(فلوكان له بنت بنت واخ فنفقته على بنت البنت مع ان كل ارثه للاخ (ملتقى الابحر فى النفقه)

هند فقيره نك نفقه سى معسره اولان قزى زينب اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زينب حوايج اصليه سندن فاضل اوزرينه صدقهٔ فطرى ايجاب وقبول صدقه يى تحريم ايدر نصابه مالكه اولماسه زينب شرعا معسره اولورمى * الجواب * اولور

(وعلى الموسر يسارا يحرم الصدقة نفقة اصوله الفقراء الخ ولايجب النفقة للغير على فقير الا الزوجة والولد (ملتقى فى النفقه)

زيد صغير فقيرك اناسى هند موسره ايله باباسنك باباسى عمرو موسردن غيرى كسنه سى اولماسه صغيرك نفقه سى مزبورلرك اوزرلرينه نوجهله لازمه اولور * الجواب * ثلث هنده ثلثان عمروه

(وفى غير الولد يعتبر على قدر الميراث حتى يكون نفقة الصغير على الام والجد اثلاثا (هدايه فى النفقه)

زيد صغير فقيرك موسر اولان اناسى هند ولابوين قز قرنداشلرى زينب وخديجه ولابوين عمى عمرودن غيرى كسنه سى اولماسه صغيرك نفقه سى مزبورلرك اوزرينه نوجهله لازمه اولور * الجواب * التى سهمدن برسهم هند وعمروه ايكيشر سهم زينب وخديجه يه لازمه اولور

(فاذا كان للولد ام وجد اوام وعم اواخ لاب وام فالنفقة عليهما اثلاثا كالارث (خلاصة فى النفقات) اذا كان له ام وعم موسران فالنفقة عليهما (قنيه فى نفقة الاقارب)

زيد صغير فقيرك اناسى هند ايله باباسنك باباسى عمرودن غيرى كسنه سى اولميوب لكن هند موسره اولوب عمرو معسر اولسه زيدك نفقه سى يالكز هند اوزرينه مى لازمه اولور يوخسه عمرو اوزرينه ده لازمه اولورمى * الجواب * يالكز هند اوزرينه لازمه اولور

(صغيرله اب معسر وجد اب الاب موسر يؤمر الجد بالانفاق عليه و يكون ذلك دينا له على الاب والصحيح من المذهب ان الاب الفقير ملحق بالميت فى حق استحقاق النفقة على الجد (احكام الصغار للاسروشنى فى النفقة ملخصا)

زيد صغير فقيرك مالى اولميوب باباسى عمرو دخى فقير و محتاج اولوب عمروك باباسى بكر موسر اولسه صغيرك نفقه‌سى بكر اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(يفهم جوابه من المسئلة المحرره قبل الصورة)

زيد صغير فقيرك اناسى هند ايله لابوين عمى عمرودن غيرى كمسنه‌سى اولميوب لكن هند معسره اولوب عمرو موسر اولسه صغيرك نفقه‌سى عمرو اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

زيد صغير فقيرك اناسى هند موسره ايله لابوين قز قرنداشى زينب موسر ايله لابوين عمى بكر موسردن غيرى كمسنه سى اولماسه صغيرك نفقه سى مزبورلرك اوزرلرينه نوجهله لازمه اولور * الجواب * ثلث هنده نصف زينبه باقى عمروه لازمه اولور

(ثم الاصل فى نفقة الوالدين والمولودين يعتبر القرب والجزئية ولا يعتبر الميراث (تاتارخانيه فى نفقة ذوى الارحام)

زيد زوجه‌سى هندى واولاد صغارينى بلا نفقه براغوب غائب اولدقده صغار فقيرلر اولوب زيدك باباسى عمرو موسر اولسه عمرو زوجه وصغارى انفاق اوزره جبر اولنورمى * الجواب * اولنور

(و يجبر الجد على نفقة امرأة ابنه الغائب و ولدها وكذا الام على نفقة الولد لترجع بها على الاب (قنيه فى نفقة الاقارب)

هند صغيرهٔ فقيره‌نك اناسى زينب موسره ايله باباسنك اناسى خديجهٔ موسره‌دن غيرى كمسنه‌سى اولماسه هندك نفقه‌سى يالكز زينب اوزرينه‌مى لازمه اولور يوخسه خديجه اوزرينه‌ده لازمه اولورمى * الجواب * يالكز زينب اوزرينه لازمه اولور

هند فقيره و محتاجه اولوب اوغلى زيد صغير ايله قزى زينب صغيرهٔ موسرلردن غيرى كمسنه‌لرى اولمامغله مزبورلرك ماللرندن كندويه قدر معروف نفقه تقدير ايتدروب بعده امر حاكمله مزبورلره رجوع شرطيله برمدت استدانه ايله چكندكدنصكره نفقهٔ مستدانه‌يى المدن صغيرلر فوت اولسه‌لر هند نفقهٔ مستدانه‌يى صغيرلرك تركه‌سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(فلو قضى بنفقة الاولاد والقريب ومضت مدة سقطت الا ان يأذن القاضى بالاستدانة افاد المصنف رحمه الله بعدم السقوط بعد الاستدانة المأذون فيها انه لو مات من عليه النفقة بعد ذلك لاتسقط على الصحيح بل تؤخذ من تركته (بحر فى النفقه)

هند صغيرهٔ فقيره‌نك نفقه‌سى باباسنك لابوين عمى اوغلى زيد اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاتجب النفقة على ابن العم وان كان وارثا (تاتارخانيه فى نفقة ذوى الارحام)

زيد متوفانك صغيره قزى هندك اناسنك اناسى وحاضنه‌سى زينب معسره زيدك مالى اولمامغله هندك باباسنك باباسى عمرو اوزرينه هند ايچون نفقه تقدير ايتدرسه زينب نفقهٔ مقدره‌يى عمرودن الوب صغيره‌يى انفاقه قادره اولورمى * الجواب * اولور

زيد صغير فقيرك اناسى هند ايله باباسنك باباسى عمرودن غيرى كمسنه‌سى اولميوب لكن هند معسره اولسه زيدك نفقه‌سى يالكز عمرو اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(فان كانت الام فقيرة كانت نفقة الصغير على الجد و يجعل الام كالمعدومة (من الخانيه)

﴿نوع فى نفقة الصغار﴾

زيد صغيرك اناسنك اناسى وحاضنه‌سى هند صغيرك مالى اولمامغله باباسى عمرو اوزرينه حاكمه قدر معروف نفقه تقدير ايتدروب بعده امر حاكم ايله عمروه رجوع شرطيله برمدت زيدى استدانه ايله انفاق ايدوب نفقهٔ مستدانه‌يى المدين عمرو فوت اولسه هند نفقهٔ مقدرهٔ مستدانه‌يى عمروك تركه‌سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(قضى بنفقة غير الزوجة فمضت مدة سقطت الا ان يستدين بامر القاضى و ينفق منها فلومات الاب بعدها فهى دين فى تركته على الصحيح (تنوير الابصار فى النفقة)

هند زوج مطلقى زيددن اولوب حضانه‌سنده اولان زيد صغير ايچون زيد اوزرينه تقدير ايتدرديكى نفقه قليله اولوب صغيره كافيه اولمامغله حاكم نفقهٔ مزبوره‌يى زيد اوزرينه قدر معروف مرتبه‌سنه دك زياده ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قضى القاضى عليه النفقة فغلى الطعام او رخص فان القاضى يغير ذلك الحكم (قاضيخان فى باب النفقة)

هند زوج مطلقى زيددن اولوب حضانه‌سنده اولان صغير اوغلى عمروك مالى اولمامغله زيد موسر ايكن صغيرك نفقه‌سنى زيددن طلب ايتميوب زيدك باباسى بكردن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ونفقة الطفل الفقير على ابيه لايشاركه فيها احد (ملتقى فى النفقة)

هند قزينك اوغلى زيد صغيرى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن صغيرك مالى اولميوب صغيرك باباسى عمرو دخى صغيرى بلا نفقه براغوب آخر دياره كتمكله هند قاضى‌يه واروب صغير ايچون عمروك مودعى بكر يدنده اولان اقچه‌سندن نفقه تقدير ايتدرمك مراد ايلسه بكر مبلغ مزبوره و زيد صغير عمروك اوغلى اولدوغنه مقر اولمغين قاضى صغير ايچون مبلغ مرقومدن نفقه تقدير ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا غاب الرجل وله مال فى يد رجل معترف به و بالزوجية فرض القاضى فى ذلك المال نفقة زوجة الغائب وولده الصغير وو الديه (هدايه فى فصل النفقة على الزوج)

بر بلده اهاليسندن اولان زيدك زوجهٔ مطلقه‌سى هند بلدهٔ مزبوره قاضيسى عمروه واروب زيددن اولوب حضانه‌سنده اولان اولاد صغار ايچون زيد اوزرينه نفقه تقدير ايله ديو عمرودن طلب ايتدكده زيد اول بلده‌ده حاضر اولوب مجلس شرعه احضارى متعسر دكل ايكن عمرو زيدك غيابنده صغار ايچون زيد اوزرينه يومى شوقدر اقچه نفقه

تقدیر ایلسه تقدیر مزبور معتبر اولورمی و هند وجه محرر اوزره نفقه تقدیر ایتدردم دیو زیددن نفقه نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل فیما لو فرض القاضی علی الزوج الحاضر ببلدته الغائب عن مجلس الحکم لزوجته واولاده الصغار نفقة بغیر حضرة الزوج مع تیسر احضاره بغیر مشقة هل یجوز ام لا اجاب لایجوز ذلک والحالة هذه فقد صرح فی البحر فی اول باب النفقة انه یشترط لوجوب الفرض وجوازه منه شرطان احدهما طلب المرأة والثانی حضرة الزوج وانما عمل بقول زفر فی الغائب لاحتیاج الناس الیه وذلک فی الغائب مدة السفر وحیث کان حاضرا فی البلدة مع تیسر احضاره للقاضی لایجوز الفرض فی غیبته ولا یلزم کما هو صریح کلامهم

(خیریه فی النفقة)

هند صغیره نک حاضنه سی اناسی زینب معسره ایله لابوین عمی زید موسردن غیری کمسنه سی اولمیوب زید مدت سفر بعید آخر دیارده ایکن زینب حاکمه واروب زید اوزرینه نفقه تقدیر ایتدرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا یقضی بنفقته من مال الغائب الا لهؤلاء ووجه الفرق ان نفقة هؤلاء واجبة قبل القضاء ولهذا کان لهم ان یأخذوه فکان قضاء القاضی اعانة لهم اما غیرهم من المحارم فنفقتهم انما یجب بالقضاء لانه مجتهد فیه والقضاء علی الغائب لایجوز

(هدایه فی النفقة)

بو صورتده زید آخر دیارده ایکن زینب زید اوزرینه هند ایچون نفقه تقدیر ایتدرمش اولسه حالا زید کلدکده زینب وجه محرر اوزره تقدیر ایتدردیکی نفقه ایچون نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

هند زوج مطلقی زیددن اولوب حضانه سنده اولان صغیر اوغلی عمروک مالی اولمامغله عمرو ایچون حاکمه واروب زید اوزرینه قدر معروف نفقه تقدیر ایتدردوب استدانه یه اذن الدقدنصکره هند برمدت عمرویی استدانه ایله انفاق ایلسه هند نفقهٔ مستدانه یی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده هند نفسنی صغیره اجنبی یه تزویج ایدوب صغیرک زید ایله هنددن غیری کمسنه سی اولمیوب وزید آخر دیارده اولمغله زید کلنجه دخی صغیری وجه محرر اوزره استدانه ایله انفاق ایدوب بعده زید کلدکده هند نفقهٔ مستدانه یی زیددن طلب ایتدکده زید حق حضانه سقوطندنصکره نفقه اولماز دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

هند زوج مطلقی زیددن اولوب حضانه سنده اولان ولد صغیری ایچون زید اوزرینه حاکم قدر معروف یومی شوقدر اقچه تقدیر ایتدردیکی نفقه یی زید هنده ویروب اولقدر اقچه صغیرک نفقه سنه کفایت ایدرکن هند قناعت ایتمیوب نفقهٔ مقدره دن زیاده شو قدر اقچه دخی ویر یاخود یازلق وقشلق و بیراملق اثواب ایدیویر دیو زیده جبره قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(هی اسم بمعنی الانفاق قال هشام رحمه الله تعالی سئلت محمدا رحمه الله تعالی عن النفقة فقال هی الطعام والکسوة والسکنی (درر غرر فی باب النفقة)

﴿فی نفقة المملوک﴾

زید کسبه قادر اولمیوب آزادسز اولان ام ولدی هندی انفاقدن ابا ایلسه زید هندی انفاق اوزرینه جبر اولنورمی * الجواب * اولنور

(فان ابی ای امتنع المولی ان ینفق علیه کسب ای المملوک ان قدر علی الکسب وانفق علی نفسه والا ای وان لم یقدر علیه امر ای المولی یعنی امره القاضی ببیعه لو رقیقا وفی المدبر وام الولد اجبر المولی علی الانفاق لامتناع البیع فیهما

(درر غرر فی النفقة)

زیدک جاریه سی هند حامل اولدقده زید حملی بندندر دیو اعتراف ایتدکدنصکره زید فوت اولسه هند وضع حمل ایدنجیه دک نفقه سی زیدک ترکه سندن ویرلمک لازم اولورمی * الجواب * اولور

(لاتجب النفقة لمعتدة الموت ولو حاملا الا اذا کانت ام ولد وهی حامل فلها النفقة من جمیع المال کذا فی الفتاوی وینبغی ان یکون معناه اذا حبلت امة من سیدها واعترف بان الحبل منه لکنها لم تلد الا بعد الموت (نهر فائق شرح الکنز فی النفقة ملخصا)

هند جاریه سی زینبی حر اولان عمروه تزویج ایتدکدنصکره زینب عمرودن بر ولد کتورسه اول ولدک نفقه سی هند وعمرودن قنغیسنک اوزرینه لازمه اولور * الجواب * هندک اوزرینه لازمه اولور

(وکذلک الحر اذا تزوج امة او مکاتبة او ام ولد فنفقة اولادهن علی مولاهن فان کان مولیهن فقیرا والزوج ابو الولد غنیا لایؤمر الاب بالنفقة علی ولده لکن یبیعه مولاه او ینفق علیه

(وجیز سرخسی فی النفقة)

زیدک قولی عمرو هند حره یی زیدک اذنیله تزوج ایدوب بعده هندک عمرودن اولادی اولدقدنصکره عمرو هندی تطلیق ایلسه حالا هند زیده عمرویی اذنکله تزوج ایتمش ایدی دیوب عمروک اولادینک نفقه سی نامنه زیددن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(زوج عبد او مدبر او مکاتب امرأة باذن المولی فولدت اولادا لایجبر علی نفقة الاولاد سواء کانت امهم حرة او امة او مدبرة او ام ولد او مکاتبة لان نفقة الولد صلة محضة ولا یستحق الصلة علی هؤلاء (مجمع الفتاوی فی نفقة الاقارب)

زید عمرودن قرض الدیغی شو قدر اقچه مقابله سنده قوللری بکر و بشری عمروه رهن وتسلیم ایتدکده مزبورلرک نفقه سی زید و عمرودن قنغیسنه لازمه اولور * الجواب * زیده

بو صورتده عمرو امر قاضی ایله مزبورلرک نفقه سنه کندو مالندن قدر معروف شو قدر اقچه صرف ایلسه عمرو مصروفنی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وعلى الراهن خراج الرهن ومؤنة نفقته واصلاح منافعه كنفقة الرهن وكسوته وكل ما وجب على احدهما فاداه الاخر كان متبرعا لانه قضى دين غيره بغير امره الا ان يأمر به القاضي لان له ولاية عامة فكانه صاحبه امر به (درر فى الرهن ملخصا)

مسائل شتى فى الطلاق

زيد هندی تزوج ايدوب بعده قبل الدخول هندى تطليق ايتدكدنصكره يكرمی كون مرورنده زيد فوت اولسه هند زيده وارثه اولورمی * الجواب * اولماز

(واشار بقوله فى عدتها الى انها مدخولة فلو ابانها قبل الدخول فلاميراث لها (بحر الرائق فى طلاق المريض)

هند صغيره نك زوجی زيد فوت اولسه هنده زيددن عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده هند صغيره اولمغله عدت لازمه دكلدر ديو زيدك فوتندن برآی صكره ولیسی هندی عمروه تزويج ايدوب بعده فوت اولسه عمرو عقد مزبوره بناء هنده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(عدة المتوفى عنها زوجها اربعة اشهر وعشر امدخولة اولاصغيرة اوكبيرة مسلمة اوكتابية (بزازيه فى العدة)

زيد عمرو متوفانك زوجه سی هنده نفسنی كندويه تزويج ايتمك شرطيله نفقه سنه صرف ايچون برمقدار اقچه كونده روب هند دخی صرف ايتدكدنصكره عدتی تمامنده نفسنی زيده تزويجدن اباء ايلسه زيد مبلغ مزبوری هنده تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(انفق على معتدة غيره على ان يزوجها بعد العدة فرضيت به فله ان يرجع بما انفق زوجت نفسها منه اولا وقيل انما يرجع لو شرط الرجوع بان قال انفق عليك بشرط ان تتزوجی والافارجع عليك بما انفق ولا يرجع لو لم يشرط الرجوع والاصح انه يرجع لو لم تتزوج لا لو تزوجت سواء شرط الرجوع اولا (جامع الفصولين فى دعوى النفقة فى ٢٠)

زيد زوجه سی هنده اوزريكه هركيمی تزوج ايدرسم اول عورتك امری سنك الكده اولسون ديدكدنصكره زيد هندی باينا تطليق ايدوب بعده زينبی تزوج ايلسه هند تفويض مزبوره بناء زينبی تطليقه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال ان تزوجت عليك امرأة فامر تلك المرأة بيدك ثم خالعها اوابانها ثم تزوج اخرى لايصير امرها بيد المفوض اليها لانه ما تزوج عليها (فصول عمادى فى الثالث والعشرين)

كتاب العتاق

زيدك جاريه سی هند زيده خدمت ايدركن زيد هنده تلطيفا قيچی يوك قزم ديه بو مرتبه ايله هند آزاد اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال لعبده يا ابنى ذكر فى النوادر انه يعتق وروى الحسن عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى انه لايعتق وهو الصحيح (من اعتاق المحيط البرهانى وكذا فى عامة الكتب فى ٢)

زيد جاريه سی هنده قادنم ديوب عتق نيت ايتماسه مجرد بويله ديمكله هند آزاد اولورمی * الجواب * اولماز

(قال لامته يا سيدة يا كدبانو ولم ينو لاتعتق ولو نوى قيل يخشى ان تعتق (منية المفتى فى العتاق)

جواری وعبيدی اولان زيد بنم قوللم بوقدر جمله سی احرار در ديسه زيدك حين تكلمنده ملكنده اولان قوللری آزاد اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(رجل قال عبيدی احرار وهم عشرة عتق عبيده وان كانوا مائة (من عتاق الخانيه فى فصل الصريح)

عبيدی وجواريسی اولان زيد بنم عبيد وجواريم احرار كبيدر ديسه مجرد بويله ديمكله زيدك عبيد وجواريسی آزاد اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(واذا قال لعبده انت مثل الحر لم يعتق لان المثل يستعمل للمشاركة فى بعض المعانى عرفا فوقع الشك فى الحرية (من عتاق الهدايه)

زيد قولی عمروه بن سنی اشترا ايتمزدن مقدم سن حرسن ديسه عمروك عتقنه حكم اولنورمی * الجواب * اولنور

(اذا قال لعبده انت حر قبل ان اشتريك او قال قبل ان تولد عتق فى القضاء لانه اقر بحريته فان نوى فى قوله قبل ان اشتريك عتاقا من قبله وسعه ان يسترقه (تاتارخانيه فى ١ من العتاق)

زيدك جاريه سی هند زنادن حامل اولوب بر ولد كتوردكدنصكره زيد انجق هندی اعتاق ايدوب ولد مزبوری اعتاق ايلماسه اول ولد تبعيت ايله آزاد اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(واما الولد بعد الوضع فلا يتبعها فى شئ مما ذكر حتى لو اعتق الام بعد الولادة لايعتق الولد (بحر رائق فى العتاق)

زيد قولی عمرو آبق غيابنده اعتاق ايدوب بعده عمرو كلدكده زيد عمروی آبق ايكن ايتديكم اعتاق صحيح دكلدر ديو عمروی استرقاقه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اعتق الآبق عنها جاز (منية المفتى فى النذر والكفارة)

زيد ام ولدی هنده غضب ايدوب سن شمدنصكره بنم دكل سن هركيمك اولور ايسك اول ساكه تربيه ايتسون ديوب لكن عتق نيت ايتمش اولماسه مجرد بويله ديمكله هند آزاد اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(ويصح بكنايته اى كناية لفظ الاعتاق ان نوى الاعتاق كلا ملك لى عليك ولا سبيل ولا رق وخرجت من ملكى وخليت سبيلك (قهستانى فى الاعتاق ملخصا)

زيدك زوجه سی هند زيددن اولان سود ايله زيدك قولی عمرو صغيری مدت رضاعده ارضاع ايلسه عمرو مجرد زيدك رضاعا اوغلی اولمغله آزاد اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا محرم غير ذى رحم كالمحرم بالرضاع والصهرية (قهستانى فى الاعتاق)

زيد عمروك قولى بكرى غصبا اخذ وفضولا بشره بيع وتسليم بشر دخى بكرى اعتاق ايتدكدنصكره عمرو بيعى مجيز اولسه عتق مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولور

(والمشترى من الغاصب اذا اعتق ثم اجاز المولى البيع نفذ عتقه خلافا لمحمد رحمه الله تعالى (وجيز سرخسى فى بيع الفضولى وكذا فى الهدايه)

زيد حربينك قولى عمرو دار حربده مسلمان اولوب دار اسلامه اباق ايتدكدنصكره زيد مستأمنا دار اسلامه كلدكده عمروى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اسلم عبد الحربى فى دار الحرب فابق الى دار الاسلام فانه يعتق (قاضيخان فى اعتاق الحربى)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى جاريه دن حصه سنى عمروك اذنسز اعتاق ايلسه عمرو حصه سنى تدبيره قادر اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده زيدك اول جاريه دن حصه سنى اعتاقدنصكره عمرو دخى حصه سنى تدبير ايلسه حالا جاريه عمروك حصه سنده قيمتنى سعى ايدوب عمروه ادا ايتدكده سبيلى تخليه اولنورمى * الجواب * اولنور

(عبد بين رجلين اعتق احدهما نصيبه يعتق نصيبه لا غير عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى لان الاعتاق عنده متجزئ فاعتاق البعض لا يوجب اعتاق الكل بل يعتق بقدر ما اعتق ويبقى الباقى رقيقا وللشريك الثانى خمس خيارات ان شاء اعتق نصيبه وان شاء دبره وان شاء كاتبه وان شاء استسعاه معسرا كان المعتق او موسرا ويسعى وهو رقيق وان شاء ضمن المعتق قيمة نصيبه ان كان موسرا وليس له خيار الترك على حاله لانه لا سبيل الى الانتفاع به مع ثبوت الحرية فى جزء منه وترك المال من غير انتفاع احد به تسبيب له وانه حرام فلا بد من تخريجه الى العتق وله الخيار فى ذلك بين الوجوه التى وصفناها (بدايع فى صفة الاعتاق)

بوصورتده اول جاريه نك بعد التدبير قيمتى ندر * الجواب * قن فرض اولندقده اولان قيمتنك نصفيدر

(وقيمة المدبر قيل نصف قيمة القن واختاره ابو الليث رحمه الله تعالى وبه يفتى (بزازيه فى العتاق ملخصا كذا فى كثير من الكتب)

﴿ نوع آخر ﴾

مجرد اولوب عدم تزوجه يمين ايدن زيده بعض كمسنه لر تسرى ايله ديدكده زيد اكر جاريه اشترا ايدرسم وملكمه جاريه داخل اولورسه آزاد اولسون ديدكدنصكره عمرو بكرك جاريه سى هندى ثمن معلومه زيد ايچون فضولا بكردن اشترا ايدوب بعده عمرو واقف اولدقده قوايله ياخود فعليله مجيز اولوب بو وجهله هند زيدك ملكنه داخل اولسه هند آزاد اولورمى * الجواب * اولور

(قوله كل عبد دخل فى ملكى فهو حر فانه يحنث بعقد الفضولى ان اجاز بالفعل لان

ملك اليمين لا يختص بالشراء فحسب بل له اسباب من الهبة والميراث وغير ذلك فلا يكون ذكر الملك ذكر الشراء (جواهر الفتاوى فى تعليق الطلاق من النكاح)

﴿ باب العتق على جعل ﴾

زيد قولى عمروى وجاريه سى هندى كندويه سكز سنه خدمت ايتمك اوزره آزاد ايدوب عمرو وهند دخى قبول ايلسه لر عمرو وهند اول حينده آزاد اولمش اولوب هر برى سكز سنه خدمت ايتمك لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ولو حرره على خدمته حولا فقبل عتق فى الحال يعنى من ساعته وخدمه اى العبد المولى مدته اى المدة المضروبة له وهى حول او اقل او اكثر اى شئ عينه (منح الغفار فى العتق على جعل)

بوصورتده هند عمروك زوجه سى اولمغله وجه محرر اوزره زيد آزاد ايتدكدنصكره هند عمرودن بر ولد كتورسه زيد خدمت تمام اولمدين والد كلكله ولدى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد قولى عمروه باكه شوقدر سنه خدمت ايله بعده آزاد اول ديسه عمرو قبل الخدمه آزاد اولورمى * الجواب * اولماز

قالت لمولاها ان اعتقتنى خدمتك ما دمت حيا وادفع لك ثمنى فاعتقها بهذا الشرط فتركته عتقت ولزمها ان تسعى فى قيمتها (قنية فى الالفاظ التى يقع بها العتق)

زيد جاريه سى هندى اولنجه چفتلكنده ساكنه اولوب خدمت ايتمك اوزره اعتاق وهند دخى قبول ايدوب بعده هند چفتلكنده ساكنه اولميوب وخدمت ايتماسه هند زيده قيمتنى ويردكن زيد المبوب اولنجه چفتلكمده ساكنه اولوب خدمت ايله والا سنى بيع ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد قولى عمروى درت سنه كندويه خدمت ايتمك اوزره آزاد ايدوب عمرو دخى قبول ايتمكله درت سنه زيده خدمت ايتمك لازم اولدقده زيد عمروى مدت مزبوره ده نوجهله استخدام ايدر * الجواب * ناس بينندە متعارف اولان وجه اوزره

(ونص الحاكم الشهيد رحمه الله ان الخدمة الخدمة المعروفة بين الناس (منح فى باب العتق)

زيد قولى عمروه التمش كون تمامنده دك باكه سكسان غروش اداء ايدرايسك آزاد اول ديوب لكن التمش كون مرور ايدوب عمرو سكسان غروشى ادا ايتماسه زيد مجرد بو يله ديمكله عمرو آزاد اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال اذا اديت الى الفا فى هذا الشهر فاداه فى غيره لم يعتق (وجيز سرخسى فى العتق على مال)

زيد قولى عمروى ايكى جاريه ويرمك اوزره كتابه كسوب بعده عمرو بدل كتابتى ويرمدين عجزى ظاهر اولمغله حاكم زيدك طلبيله كتابتى فسخ ايلسه زيد عمروى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

هند جاريه سى زينبه بش سنه باكه خدمت ايدرايسك صكره آزاد اول ديوب بعده اوچ سنه

زينب هنده خدمت ايدوب هند فوت اولسه زينب قيمتنك بش سهمندن ايكى سهمنى ورثه يه ويرمدكجه آزاد اولورمى * الجواب * اولماز

(ولومات تجب قيمته اى لومات المولى او العبد قبل الخدمة وجبت قيمة العبد عليه عندهما وقال محمد رحمه الله تعالى عليه قيمة الخدمة و قيدنا بموته قبل الخدمة لانه لو خدم بعض المدة كسنة من اربع سنين ثم مات فعلى قولهما عليه ثلثة ارباع قيمته وعلى قول محمد رحمه الله تعالى قيمة خدمته ثلث سنين كذا فى شرح الطحاوى (بحر رائق فى العتق على جعل)

بوصورتده زينب قيمتنك اول مقدارينى ورثه يه ويرمكله آزاد اولدقده ورثه تعليق عتق زماندن آزاد اولنجيه دك مكسوبى اولوب يدنده اولان مالى زينبدن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى اعتاق ايتمكله بدل كتابت ساقط اولماز ديو بدل كتابت نامنه هنده اولقدر رانجه حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

باب عتق البعض

زيد موسر عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى جاريه دن حصه سنى عمروك اذنسز اعتاق ايتدكدنصكره عمرو جاريه دن حصه سنى بيع ايلسه بيع مزبور جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا كان العبد بين رجلين اعتق احدهما نصيبه وهو موسر ثم ان الاخر باع نصيبه من الذى اعتق ووهبه له على عوض منه ذكر محمد رحمه الله فى الاصل ان هذا واختياره الضمان فى القياس سواء غير ان هذا اقبحهما واخبثهما و فى الاستحسان لايجوز البيع واذا لم يجز البيع كان له خيار ان يضمن المعتق وان يستسعى العبد فكذا بعد البيع (محيط برهانى فى ٥ من العتاق ملخصا)

بوصورتده زيد عمروك جاريه دن حصه سنك قيمتى اولان اقچه يى ضامن اولدقدنصكره مبلغ مزبور ايله جاريه يه رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قن لهما اعتقه احدهما وهو موسر فلوشرى المعتق نصيب الساكت لم يجز ولم يتمكن الساكت من نقل ملكه الى احد لكن لوادى المعتق الضمان الى الساكت ملك نصيبه (جامع الفصولين فى ٣٩) قال قاضيخان فى جامعه اذا ضمن المعتق وادى الضمان ملك نصيب الساكت ان شاء اعتق وان شاء استسعى بمنزلة ما لوكان الكل له فاعتق بعضه و انما رجع المعتق على العبد بما ضمن لقيامه مقام الساكت باداء الضمان وقدكان للساكت الاستسعاء فكذا لمن قام مقامه بخلاف العبد المستسعى ولارجوع له بما ادى على العبد باجماع اصحابنا رحمهم الله تعالى لانه ادى لفكاك رقبته (بحر رائق فى عتق البعض ملخصا)

فصل فى العتق بالسعى

زيدك قولى عمرو برخالى منزل ايچنده بچاغله زيدك اوزرينه هجوم ايدوب بنى اعتاق ايله

يوخسه سنى قتل ايده رم ديدكده برطريق ايله خلاص ممكن اولميوب قتل خوفندن عمروى اعتاق ايلسه عمرو آزاد اولوب زيد عمروه قيمتنى استسعايه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(عبد اخذ مولاه فى موضع خال فقال له ان اعتقتنى والا قتلتك فاعتقه مخافة القتل يعتق وسعى فى قيمته لمولاه (من اعتاق الخانية)

زيد يهودينك ام ولدى هند يهوديه شرف اسلامله مشرفه اولدقده زيده اسلام عرض اولنوب قبول ايتماسه هند سعى ايدوب قيمتنى زيده ويرنجك هند آزاد اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هندك قيمتى نه مقداردر * الجواب * قن فرض اولنديغى قيمتنك ثلثيدر

(واذا اسلمت ام ولد النصرانى فعليها ان تسعى فى قيمتها وهى بمنزلة المكاتب لايعتق حتى يؤدى السعاية و قال زفر رحمه الله تعتق فى الحال و السعاية دين عليها وهذا الخلاف فيما عرض على المولى الاسلام وابى فان اسلم تبقى على حالهما (تاتارخانيه فى ١٢ من العتاق) واما قيمة ام الولد فثلث قيمة القن لان البيع والاستسعاء قد انتفيا و بقى ملك الاستمتاع (فتح القدير فى قيمة المدبر من العتاق)

سكز جاريه سى اولان زيد صحتنده اول جاريه لرمدن ايكيسى آزاد اولسون ديوب بعده اصلا بيان ايتمدين فوت اولسه حكم شرعى ندر * الجواب * هر برينك ربعى آزاد اولوب ثلثة ارباعنده ورثه مزبورلرى استسعا ايدرلر

(اذاقال لعبده احدكما حر فالخيار اليه فى تعيين العتق فان رهن احدهما اوآجره اوملكه بوجه من الوجوه اودبره اوكاتبه اومات عتق الاخر فان مات المولى قبل البيان وقبل شى من هذه الاشياء عتق كل واحد منهما نصفه وسعى فى نصف قيمته للورثة (حاوى القدسى فى عتق المبهم)

بش قولى اولان زيد مرض موتنده اول قوللرندن دردينى تدبير مطلق ايله مدبر اولسون ديوب بعده بيان ايتمدين مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولسه حكم شرعى ندر * الجواب * هر برينك درت خمسى آزاد اولوب برخمسنده ورثه مزبورلرى استسعا ايدرلر

ديونى تركه سنى مستغرق اولان زيد مرض موتنده جاريه سى هندى اعتاق ايدوب بعده فوت اولسه داينلرى هنده قيمتنى استسعايه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

باب الاستيلاد

زيد جاريه سى هندى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره وقت بيعدن التى آيدن اقلده بر ولد كتوردكده زيد ولد بندندر ديو دعوت ايلسه ولدك نسبى زيددن ثابت اولوب هند زيدك ام ولدى اولورمى * الجواب * اولور

(مبيعة ولدت لاقل من ستة اشهر مذ بيعت فادعاه ثبت نسبه وصارت ام ولده فيفسخ ويرد الثمن (تنوير الابصار فى دعوى النسب ومثله فى الدرر)

بوصورتده زيد ولد بندندر ديوب دعوت ايتدكده عمرو دخى زيد ايله برابر باخود زيدك

دعوتندن صکره اول ولد بندندر دیو دعوت ایلسه ولدك نسبی عمرودن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز

(وان ادعاه المشتری قبله یثبت ای نسبه منه ولو ادعاه معه ای البایع او بعده لا ای لا یثبت نسب المشتری (منح فی دعوی النسب ملخصا)

زید جاریه‌سی هندی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدن صکره هند وقت بیعدن التی آیدن اقلده بر ولد کتوردکده زید وعمرو ولد بندندر دیو دعوت ایدوب لکن عمروك دعوتی زیدك دعوتندن مقدم اولسه اول ولدك نسبی قنغیسندن ثابت اولور * الجواب * عمرودن

(وان ادعاه المشتری قبله یثبت نسبه منه ویحمل علی انه نکحها واستولدها ثم اشتراها (درر فی دعوی النسب وکذا فی المنح)

زید وعمرو وبشر اشتراکا مالك اولدقلری جاریه‌لری هندی اوچی دخی وطئ ایدوب بعده هند بر ولد کتوردکده مزبورلرك اوچی دخی ولد بندندر دیو دعوت ایتسه‌لر ولدك نسبی قنغیسندن ثابت اولور * الجواب * جمله‌سندن

بو صورتده زید وعمرو وبشر فوت اولسه‌لر اول ولد هر برینه وارث اولورمی * الجواب * اولور

(وان ادعیاه معا یثبت منهما وهی ام ولد لهما وعلی کل نصف عقرها وتقاصا ویرث من کل منهما میراث ابن ویرثان منه میراث اب واحد (ملتقی الابحر فی الاستیلاد)

زیدك جاریه‌سی هند حامل اولدقده زید هندك حملی بندندر دیو دعوت ایدوب بعده هند ایکی سنه‌دن اقلده بر ولد طوغرسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولوب هند زیدك ام ولدی اولورمی * الجواب * اولور

(لو قال هذه حامل منی یلزمه الولد وان جائت لاکثر من ستة اشهر الی سنتین (بحر رائق فی ثبوت النسب)

زیدك جاریه‌سی هند ابتدا بر ولد طوغردقده زید ولد بندندر زوجه‌م هند دعوته راضیه اولورسه دیو دعوت ایدوب بعده زید فوت اولسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولوب ولد زیده وارث اولورمی * الجواب * اولور

(وما لا یبطل بالشرط الفاسد القرض الخ ودعوة الولد بان قال لامته التی ولدت هذا الولد منی ان رضیت امرأتی بذلك (بحر رائق فی مسائل شتی قبیل الصرف ملخصا)

زید ام ولدی هندك اناسی زینبی وطئ ایتدکدن صکره هند بر ولد طوغروب لکن زید ولد مزبور بندندر دیو دعوت ایتمسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو حرمت علیه بسبب بان وطئها ابوه او وطئ هو امها لا یثبت النسب بعده الا بالدعوة لان الفراش قد انقطع به وهو الحل (مختارات النوازل فی الاستیلاد)

زید هندی حر اولمق اوزره تزوج ووطئ ایدوب بعده هند زیددن بر ولد طوغردقدن صکره

هند عمروك ام ولدی اولدیغی ثابت اولوب عمرو هندی السه عمرو ولد مزبوری استرقاقه قادر اولورمی * الجواب * اولماز لکن زید ولدك یوم قضاده قیمتنی ضامن اولور

بو صورتده ولد مزبورك قیمتی نه مقداردر * الجواب * قن فرض اولندیغی قیمتنك برثلث مقداریدر

(وحاصله انه وطئ امرأة معتمدا علی ملك یمین او نکاح فولدت ثم استحقت الوالدة غرم الاب قیمة الولد (منح فی دعوی النسب من الدعوی) رجل اشتری امة هی ام ولد الغیر من رجل اجنبی ولا علم له بحالها فولدت منه ولدا ثم استحقها مولاها وقضی له فعلی اب الولد وهو المشتری قیمة الولد لمولی ام الولد بسبب الغرور (بحر رائق فی الاستیلاد)

زیدك جاریه‌سی هنددن بر ولدی اولوب بعده هندی اعتاق ایتمدین قولی عمروه تزویج ایدوب هندك حال رقیتنده عمرودن دخی بر ولدی اولسه زید عمرودن اولان ولدی هنده تبعیت ایله استرقاق واستخدامه قادر اولورمی * الجواب * اولور اما بیع ایدهمز

(والولد یتبع الام فی الملك والرق والعتق وفروعه (تنویر الابصار قبیل عتق البعض)

زید ام ولدی هندی اعتاق ایتمدین عمروه تزویج ایدوب بعده هند عمرودن بر ولد طوغرسه اول ولدی بیعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بو صورتده زید فوت اولسه هند وولد مزبور مجانا آزاد اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(فان زوجها المولی فجائت بولد یعنی من الزوج فهو فی حکم امه حتی لا یجوز للسید بیعه ولا هبته ولا رهنه ویعتق بموته من کل المال ولا یسعی لاحد وله استخدامه واجارته الا انه اذا کان جاریة لا یستمتع بها لانه وطئ امها وهذه اجماعیة (فتح القدیر فی الاستیلاد)

زیدك ام ولدی اولمیان جاریه‌سی هند بر ولد کتوردکده زید دعوت ایتمدین اول ولد زیدك اوغلی اولوب هند زیدك ام ولدی اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولدت امته الموطوءة له ولدا لم یثبت نسبه حتی یدعیه (غرر فی آخر ثبوت النسب)

زید حامل اولان جاریه‌سی هند ایچون هندك حملی بندندر دیو اقرار ایلسه هند زیدك ام ولدی اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده زید هندی عمروه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی اولور * الجواب * اولماز

(واذا کانت الامة حاملا فاقر ان حملها منه فانها تکون ام ولد له (محیط برهانی فی ١٠)

﴿باب التدبیر﴾

زید جاریه‌سی هندی عمروه ثمن معلومه بیع ایدوب بعده تسلیم مبیع وقبض ثمن بولنمدین عمرو هندی تدبیر مطلق ایله تدبیر ایلسه تدبیر مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده عمرو هندی بکره بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

بو صورتده عمرو هندی قبض مراد ایتدکده زید ویرمیوب قبض ثمن ایدنجه هندی امساك ایده‌رم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو دبره قبل القبض جاز التدبیر ولیس للبایع ان یحبسه بالثمن (من بیوع التاتارخانیه فی ٤)

زید مالك اولدیغی قوللرینك هر بری فوتمدن صکره حردر دیدکدن صکره برقول اشترا

ایدوب بعده زید فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثه‌سی زیدك وقت تكلمده موجود
اولان قوللریله بعد التكلم اشترا ایتدیكنی استسعایه یاخود بیعه قادر
اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(كل مملوك لی اواملكه حر بعد غد او بعد موتی یتناول من ملكه منذ حلف فقط وبموته
عتق من ملك بعده من ثلثه ایضا (كنز فی باب الحلف بالعتق)
زید تدبیر مطلق ایله مدبری عمروه فوتمدن نصكره ورثه‌مه یدی سنه خدمت ایدوب
بعده آزاد اول دیدكدن نصكره زید فوت اولوب ورثه‌سنی ترك ایلسه ثلث مساعد ایكن
ورثه عمروه مجرد زید بویله دیمكله بزه یدی سنه خدمت ایله یاخود یدی سنه‌لك خدمتك
اجر مثلنی ویرمكه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر
(وان كانت مدبرته جاز لانها باقیة علی ملكه كام الولد قوله وان مات المولی ولا مال له غیره
كانت بالخیار بین ان تسعی فی ثلثی قیمتها او جمیع مال الكتابة وهذا قول ابی حنیفة رحمه الله
وقال ابو یوسف رحمه الله تسعی فی الاقل بلا خیار وقال محمد تسعی فی الاقل من ثلثی
قیمتها او ثلثی الكتابة والصحیح قول ابی حنیفة رحمه الله واذا مات المولی وهی تخرج من
الثلث عتقت وسقطت عنها السعایة بالاجماع (مضمرات فی آخر المكاتب)
اكراه معتبر ایله اولان تدبیر شرعا صحیح ومعتبر اولورمی *الجواب* اولور
(جاز تدبیر المكره لا وصیته (فصولین فی كتاب العتق من احكام المرضی)
زید قولی عمروه اگر بن اولنجیه دك شرب خمر ایتمزسك مدبر اول دیدكدن نصكره عمرو
شرب خمر ایلسه زید عمروی بیعه قادر اولورمی *الجواب* اولور
(ولو قال انت حر بعد موتی ان لم تشرب الخمر فان شرب بعد موته فی عمروه فلا عتق
(خزانة المفتین فی التدبیر)
هند جاریه‌سی زینبه اولنجه یه‌ دك خیانت ایتمیوب صداقت ایله خدمت ایدرسك مدبر
اول دیدكدن نصكره زینب هندك بعض متاعنی سرقه وآخره دفع وتسلیم ایله استهلاك
ایلسه هند زینبی بیعه قادر اولورمی *الجواب* اولور
ثم التدبیر قد یكون مطلقا وقد یكون معلقا بشرط وقد یكون مضافا الی وقت اما المطلق
فما ذكرنا واما المعلق فنحو ان یقول اذا كلمت فلانا واذا قدم فلان فانت حر
(بدایع فی كتاب التدبیر)
زید جاریه‌سی هندی تدبیر مطلق ایله تدبیر ایتدكدن نصكره فوت اولسه هند زیدك
ثلث مالندن آزاد اولورمی * الجواب اولور
(واذا مات سیده عتق من ثلث ماله وان لم یخرج من الثلث فبحسابه وان لم یترك غیره
سعی فی ثلثیه وان استغرق دین المولی سعی فی كل قیمته (ملتقی فی التدبیر)
بو صورتده زید مستغرق بالدین اولمایجق هندك قنة قیمتی ثلثدن معتبره اولور
یوخسه مدبرة قیمتی *الجواب* مدبرة قیمتی معتبره در
(اقول قد اختلف تصحیح المشایخ فی قیمة المدبر فقیل هی ثلثا قیمته قنا قال فی الحجة

وعلیه الفتوی وفی المصفی والیه مال صدر الشهید وعلیه الفتوی
(وفی فتح القدیر وعلیه الفتوی)
بو صورتده هندك مدبرة قیمتی نه مقداردر *الجواب* قنة نصف قیمتیدر
(وقال فی جامع المضمرات اختلفوا فی قیمة المدبر والمختار نصف قیمته لو كان قنا (تنویر البصائر)

﴿فصل فی المكاتب﴾

زید جاریه‌سی زینبی شو قدر آقچه كتابته كسوب بعده بدل كتابتی المدین زینبی اعتاق
ایلسه هند بدل كتابتی نامنه زینبدن نسنه المغه قادره اولورمی *الجواب* اولماز
بو صورتده مرافعه اولدقلری قاضی اعتاق ایتمكله بدل كتابت ساقط اولمازدیوب بدل
كتابت نامنه هنده اولقدر آقچه حكم ایدوب حجت ویرسه حكمی نافذ وحجتی
معتبره اولورمی * الجواب * اولماز
(وعتق مجانا ای بلا بدل ان اعتق مولاه لاسقاطه حقه (درر فی المكاتب)
زید جاریه‌سی هندی درت سنه كندویه خدمت ایتمك اوزره كتابته كسدكدن نصكره
هند زیده خدمتدن امتناع وكتابتی فسخه طالبه اولسه زید كتابتی هندك رضاسیله
فسخ ایدوب هندی آخره بیعه قادر اولورمی * الجواب* اولور
(فان اجل غیر السلطان فرده مولاه برضاه فهو جائز لان الكتابة تفسخ بالتراضی من
غیر عذر فبالعذر اولی (هدایه فی المكاتب) ولو رضی المكاتب بالبیع ففیه روایتان والاظهر
هو الجواز (هدایه فی البیع الفاسد)
زید قولی عمروی شو قدر آقچه كتابته كسوب عمرو بدل كتابتی زیده ادا ایدوب آزاد
اولدقدن نصكره فوت اولوب زیدی ترك ایلسه امین بیت المال تركهٔ عمروه مداخله یه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

﴿مسائل شتی فی العتاق﴾

زید اوتوز سنه دنبرو مالك اولدیغی قولی عمروی آزاد ایتمیوب بیع مراد ایتدكده عمرو
طقوز سنه‌دن زیاده قول استرقاق اولنماز دیو اوتوز سنه خدمت ایتمكله آزاد اولمش
اولورم دیو انقیاد ایتمامكه قادر اولورمی *الجواب* اولماز لكن قولی طقوز سنه استخدامدن
مستحب اولان آزاد ایتمكدر ایتمزسه آزاد ایتمك مأمول اولان
یره ی مرحمته بیع ایتمكدر
(ویستحب للرجل اذا استخدم عبده تسع سنین ان یعتقه او یبیعه من غیره لعله یعتقه
كذا فی التاتارخانیة (هندیه فی آخر الباب الاول من العتاق)
هند موسره زید صغیر ایله اشترا كا مالك اولدیغی جاریه‌دن حصه‌سنی اعتاق ایلسه
صغیرك وصیی عمرو صغیرك جاریه‌دن حصه‌سنی هنده تضمین یاخود جاریه‌یی
استسعایه قادر اولورمی *الجواب* اولور
(اعتق عبدا بینه وبین صغیر یستأنی بلوغ الصغیر ان لم یكن له ولی او وصی وان كان له
وصی او ولی ان شاء ضمن المعتق وان شاء استسعی العبد لانه ضمان نقل الملك فصار كالبیع

(محيط رضوى فى الاعتاق ملخصا)

معتقة البعض اولان هنده سعايت لازمه اولدقده هندك قيمتى يوم اعتاقده مى اعتبار اولنور يوخسه يوم خصومتده مى * الجواب * يوم اعتاقده

(ويعتبر القيمة فى السعاية والضمان يوم الاعتاق فان الاعتاق سبب لوجوب الضمان فيعتبر القيمة حينئذ كالغصب (خزانة المفتين فى اعتاق بعض الشركاء)

زيدك قولى عمروك كسب ايتديكى مال زيدك اولورمى * الجواب * اولور

(والمولى احق بكسبه وارثه و بمهر المدبرة (تنوير الابصار فى التدبير)

﴿كتاب الولاء﴾

زيد قولى عمروى شو قدر اقچه اوزرينه اعتاق ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب زوجه سى هندى وزيدك اوغلى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * ربع هنده وباقى من جهة الولاء بكره دكر

(كل من حصل له العتق من انسان ثبت ولاء العتق منه سواء شرط الولاء او لم يشرط اوتبرأ عنه وسواء كان الاعتاق ببدل او بغير بدل (فى اوائل ولاء المحيط البرهانى)

باباسى معتق اناسى معتقه اولان زيد فوت اولوب لابوين قز قرنداشى هندى ولاب قز قرنداشى زينبى و باباسنى اعتاق ايدن عمروك اوغلى بكرى واناسنك معتقنى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * التى سهمدن اوچ سهم هنده برسهم زينبه ايكى سهم بكره دكر

(وان كان الاب معتقا لايرث معتق الام وان لم يبق من قوم الاب لان الولاء لقوم الاب فان بقى معتق الاب فهوله (ولوالجيه فى فرائضه ملخصا)

هند فوت اولوب باباسنك اناسى زينبى وباباسنك باباسنى اعتاق ايدن زيدك اوغلينك اوغلى عمروى واناسنى اعتاق ايدنى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * سدس زينبه باقى عمروه دكر

(الابوان اذا كانا حرين اصليين بالمعنى الثانى فلا ولاء على الولد واذا كانا معتقين اوفى اصلهما معتق فالولاء لقوم الاب (درر فى الولاء)

هند معتقه فوت اولوب زوجى زيدى وقزى زينبى وكندوينى اعتاق ايدن خديجه يى اعتاق ايدن عمروك لابوين ار قرنداشى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در *الجواب* درت سهمدن برسهم زيد وبكره ايكى سهم زينبه دكر

(ولو ترك ابامولاه وابن مولاه كان الولاء للابن (زيلعى فى الولاء وكذا فى خزانة المفتين)

زيد معتق فوت اولوب كندوينى اعتاق ايدن عمروك اوغلى بكرى وباباسى بشرى ترك ايلسه بكرو بشردن قنغيسى ولاء جهتندن زيده وارث اولور *الجواب* بكر

(الام اذا كانت حرة الاصل بمعنى عدم الرق فى اصلها فلاولاء على ولدها والاب اذا كان كذلك فلو عربيا لاولاء عليه مطلقا ولو عجميا لاولاء عليه لقوم الاب و يرث معتق الام وعصبته خلافا لابى يوسف رحمه الله (درر وغرر فى الولاء)

زيد معتق فوت اولوب زوجه سى هندى واوغلى عمروى ترك ايدوب قبل القسمه هند دخى فوت اولوب اوغلى عمروى ترك ايلسه عمرو تركهٔ زيد وهندى احرازه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الولاء قرابة حكمية حاصلة من العتق ولوتدبيرا اوكتابة اوايلادا اى جعل الامة ام ولده اوملك قريب بان يملك قريبه (درر غرر فى الولاء ملخصا)

بوصورتده عمرو دخى فوت اولوب لابوين خالته سى زينبى ترك ايتدكده عمروك اناسى هندك اصلنده اصلا رق طارى اولمش اولمامغله زينب تركه يى احراز ايتمك استدكده زيدى اعتاق ايدن بكر ولاجهتندن بن وارثم ديو تركه يه مداخله يه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

زيد قولى عمروى شو قدر اقچه كتابته كسوب عمرو بدل كتابتى زيده اداء ايدوب آزاد اولدقدنصكره فوت اولوب زيدى ترك ايلسه امين بيت المال تركهٔ عمروه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا كان الاب معتقا اوفى اصله معتق والام حرة الاصل بذلك المعنى سواء كانت عربية اولا فلا ولاء على الولد لقوم الاب (درر فى الولاء) واما عصبة عصبة المعتق اذا لم يكن عصبة المعتق لايرث المعتق مثاله امرأة اعتقت عبدا ثم ماتت عن ابن وزوج ثم مات المعتق فالميراث لابنها لانه عصبتها ولومات الابن وترك الاب الذى هو زوج المعتقة لايرث الاب (فتاوى الصغرى فى آخر الفرائض وكذا فى منية المفتى)

زيد عمرو ايله على الاشتراك السوى مالك اولدقلرى قوللرى بكرى اعتاق ايتدكلرندنصكره زيد وعمرو فوت اولوب بعده بكر دخى فوت اولوب بكر زيدك اوغللرى بشر وخالد وسعيدى وعمروك اوغللرى نذير ووليدى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * اون ايكى سهمدن ايكشر سهم بشر وخالد وسعيده اوچر سهم نذير ووليده دكر

(ولو اعتق رجل هو وابنه عبدا ثم مات الرجل وترك ابنين احدهما شريكه فى الاعتاق ثم مات العبد المعتق فنصف الولاء لابنه الذى هو شريك ابيه خاصة لانه شريكه فى الاعتاق والنصف الباقى بينهما نصفان لان ذاك حصة الاب فيكون بينهما بالسوية فيصير الولاء بينهما على اربعة اسهم ثلثة ارباعه للابن الذى كان شريك ابيه والربع للاخر فان مات شريك ابيه قبل العبد وترك ابنا ثم مات العبد المعتق فلابن الابن نصف الولاء الذى كان لابيه خاصة والنصف الآخر للابن وحده لان الكبير من عصبة الاب فكان احق بنصيبه من الولاء فيصير نصف الولاء للعم ونصفه لابن اخيه (بدايع من كتاب الولاء)

والده سى اصلنده اصلا رق طارى اولمامق اوزره حرا لاصل اولان زيد فوت اولوب زوجه سى هندى ولابوين ار قرنداشنك اوغلينك قزى زينبى وباباسنى اعتاق ايده نك اوغلنى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در *الجواب* درت سهمدن برسهم هنده اوچ سهم زينبه دكر

اناسی اصلنده اصلا رق طاری اولمامق اوزره حرالاصل اولان زید فوت اولوب لابوین قز قرنداشی هندی ترك ایتدکده هند ترکهٔ زیدی احراز مراد ایتدکده زیدك باباسی اعتاق ایده نك اوغلی بشر مجرد اناسی عربی اولیوب عجمی اولمغله ترکه نك نصفی سا که اصابت ایدوب ماعداسی ولاء جهتندن با که اصابت ایدر دیو هندی احرازدن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

اناسنك باباسی آزادلی اولان زید فوت اولوب اناسی هندی ولابوین قز قرنداشی زینبی و باباسنی اعتاق ایدن عمروی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * التی سهمدن ایکی سهم هنده اوج سهم زینبه بر سهم عمروه در

زید معتق فوت اولدقده معتقه سی هندك اوغلی عمروك باباسی اولوب هندك زوجی اولان بكر ولاء جهتندن زیده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(والمعتقة لوتزوجت بمعتق وجائت بولد ثم مات الولد وترك معتق الام هل یرث قال لایرث وان لم یبق من قوم الاب احد لان الولاء لقوم الاب (من فرائض الولوالجیة ومثله فی شرح المنظومة لابن شحنه ملخصا)

باباسی معتق اناسی معتقة اولان هند فوت اولوب باباسی طرفندن مولای عتاقه سی قالمیوب اناسنك معتقنك اوغلینك اوغلی بشر قالوب غیری کمسنه سی اولماسه ترکهٔ هندی بشرمی الور یوخسه امین بیت المالمی * الجواب * امین بیت المال الور

زید مرض موتنده جاریه سی زینبی اعتاق ایتدکدنصکره هند فوت اولوب قزلری خدیجه وفاطمه یی ترك ایتدکده ثلث مساعد اولمیوب لکن خدیجه وفاطمه زینبك مجانا عتقنی مجیزه اولوب سعایتدن ابراء ایتدکدنصکره زینب فوت اولوب قزی رقیه یی ترك ایتدکده مزبوره لر مجرد زینبی سعایتدن ابراء ایتمکله بزم ایچون ولاء ثابت اولور دیو زینبك ترکه سنه مداخله یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ومایجوز باجازة الوارث فالموصی له یملك من جهة الموصی لا من جهة المجیز حتی یجبر الوارث علی التسلیم وقال الشافعی رحمه الله یملك من جهة المجیز حتی لایجوز الوارث علی التسلیم کمالووهبوا وعلی هذا لواعتق المریض عبده ولا ملك له غیره فاجاز الورثة عتق بعد موته نفذ العتق من جهة المیت حتی یکون الولاء له وقال الشافعی ثلث الولاء للمیت وثلثاه للمجیز کانه اعتق ثلثیه (محیط رضوی فی الوصیة لبعض الورثة)

زیدك معتق اولوب زیددن ولاسی ثابت اولان عمرو بن بکر متوفانك معتقیم دیو اقرار ایتدکدنصکره بلا وارث زید فوت اولوب بعده عمرو دخی فوت اولوب قزی هندی ترك ایلسه هند ترکهٔ عمروی احراز ایتمك استدکده بکرك اوغلی بشر اقرار مشروحنه بناء ترکه یه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وصح اقراره بالمولی من جهة العتاق ان لم یکن ولاؤه ثابتا من جهة غیره (تنویر الابصار فی اقرار المریض ملخصا)

زید متوفانك ام ولدی هند فوت اولوب زیددن اولان اوغلی عمروی ترك ایتدکده زیدك زوجهٔ

اخراسندن اولان اوغلی بکر هنده ولا جهتندن وارث اولورمی * الجواب * اولماز

باباسی حر الاصل عجمی اولان هند فوت اولوب انجق اناسنی اعتاق ایدن زینبی ترك ایلسه زینب ترکهٔ هندی احرازه قادره اولورمی * الجواب * اولور

زید معتق فوت اولوب کندوینی اعتاق ایدن عمروك لام قرنداشی بکری ترك ایلسه بکر ولا جهتندن زیده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(ثلثة من الذکور لایرثون بالولاء ذوی الارحام و الزوج و الاخ من الام (خزانة الفقه فی الولاء)

هند زینبی اعتاق ایدوب بن زینبك معتقه سییم دیو اقرار ایدوب لکن زینب هندی تصدیق ایتماسه مجرد هندك اقراریله ولاسی زینب ایچون ثابت اولورمی * الجواب * اولماز

(اما الاول فهوان یقر بان هذا معتق قداعتقنی اومعتق قداعتقته وهذا یصح بثلث شرائط ان لایکون المعتق حر الاصل وان لایکون له ولاء ثابت من الغیر وان یصدقه (زاهدی)

﴿فصل فی عقد الموالاة﴾

ساکن اولدیغی بلده ده مجهول النسب اولان زید عمرو ایله عقد موالات ایدر اولدقده عمروه سن بنم مولامسن فوت اولدیغمده وارثم اول و جنایت ایتدیکمده عاقله م اولوب جنایتمك دیتنی ویر دیدکده عمرو دخی قبول ایلسه بو وجه اوزره اولان عقد موالات صحیح ومعتبر اولوب زیدك اولوقتده موجود و بعده تولد ایدن اولاد صغاری عقد مزبورده داخل اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بو صورتده زیدك اولاد کباری و زوجه سی عقد مزبورده داخل اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(مجهول النسب اذا عقد عقد الموالات مع انسان علی ان یرثه ذلك الانسان اذا مات و یعقل عنه اذا جنی فقبل ذلك الانسان صح و یدخل فی الولاء اولاده الصغار ومن یولد بعد ذلك (محیط رضوی فی باب التوریث مولی الموالاة من الفرائض)

﴿کتاب الایمان﴾

زید خمردن سکران ایکن زوجهم هنده نفقه جنسندن برشی الویررسم کافر اوله یم دیوب بعده زید هنده نفقه جنسندن شو قدر اشیاء الوب ویرسه زیده نه لازم اولور * الجواب * کفارت یمین

(قوله لعمرالله یمین و کذاقوله ان فعل کذا فهو کافر او یهودی اونصرانی او بریء من الله یمین ولایصیر کافرا بالحنث فیهما سواء علقه بماض اومستقبل ان کان یعلم انه یمین وان کان عنده انه یکفر یصیر به کافرا (ملتقی فی الایمان) السکران کالصاحی الا فی ثلث الردة والاقرار بالحدود الخالصة والاشهاد علی شهادة نفسه (اشباه فی احکام السکران ملخصا)

زید والله و بالله وتالله فلان فعلی اشلمیه یم دیو هر بر اسم بیننده حرف عطف ذکریله یمین ایدوب بعده اول فعلی اشلسه زیده اوج کفارت یمینی لازم اولور یوخسه بر کفارتمی

* الجواب * اوج كفارت لازمه اولور

(تكرار الاسم هل يكون يمينا واحدة او يمينين قال محمد رحمه الله تعالى فى الجامع الكبير اذا قال الرجل والله والرحمن لا افعل كذا كان يمينين حتى اذا حنث بان فعل ذلك الفعل كان عليه كفارتان فى ظاهر الرواية وروى الحسن عن ابى حنيفة رحمهما الله تعالى انها يمين واحد والاصل فى جنس هذه المسائل ان الحالف بالله تعالى اذا ذكر اسمين وبنى عليهما الحلف فان كان الاسم الثانى يصلح نعتا للاسم الاول ولم يذكر بينهما حرف العطف كان يمينا واحدة باتفاق الروايات كلها كما فى قوله والله الرحمن الرحيم لا افعل كذا وان كان الاسم الثانى لا يصلح نعتا للاسم الاول وذكر بينهما حرف العطف كانا يمينين فى ظاهر الرواية وروى الحسن عن ابى حنيفة رحمهما الله تعالى انها يمين واحدة هذا اذا كان الاسم الثانى يصلح نعتا للاول فاما اذا كان الاسم الثانى لا يصلح نعتا للاول ان ذكر بينهما حرف العطف كما فى قوله والله والله لا افعل كذا كانا يمينين فى ظاهر الرواية وروى ابن سماعه عن محمد رحمهما الله تعالى انها يمين واحدة وهكذا روى عن ابى يوسف رحمه الله تعالى (فى المنتقى) والصحيح ما ذكر فى ظاهر الرواية لما قلنا فى قوله والله والرحمن وان لم يذكر بينهما حرف العطف كانت يمينا واحدة باتفاق الروايات (محيط برهانى فى تكرار الاسم وكذا فى التاتارخانيه ملخصا)

زيد والله بالله تالله فلان فعلى اشلميه يم ديو هر براسم شريف بينده حرف عطف ذكر ايتميوب يمين ايتدكدنصكره زيد اول فعلى اشلسه زيده اوج كفارت يمين مى لازم اولور يوخسه بركفارتمى * الجواب * بركفارت لازمه اولور

(ولو قال والله والله لا افعل كذلك بتعدد اليمين فى ظاهر الرواية وروى ابن سماعة عن محمد رحمهما الله ان فى الاسم الواحد لا يتعدد اليمين ويحمل الثانى على التأكيد والتكرار (قاعديه فى اول كتاب الايمان) هو يهودى هو نصرانى هو مجوسى ان فعل كذا فهو يمين واحدة بغير الواو ولو قال والله والله او قال والله الرحمن يمين واحدة استحسانا الخ والله لله تالله سواء (خزانة الاكمل فى الايمان)

زيد زوجه سى هنده غضب ايدوب اكر سنكله برسفره ده طعام برسم كافر اوله يم ديوب بعده زيد كافر اولمق اعتقادنده اولميوب يمين اعتقاديله برسفره ده طعام يسه زيده كفارت يميندن غيرى نسنه لازم اولورمى * الجوب * اولماز

زيد يمين اوزريمه اولسون اكر فلان فعلى اشلرسم ديوب بعده ايشلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * كفارت يمين

(او على نذر او يمين او عهد لان كل واحد منهما يمين وان لم يضف الى الله تعالى (منح فى الايمان)

زيد فلان فعلى اشلرسم انام حلالم اولسون ديدكدنصكره زيد اول فعلى ايشلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * كفارت يمين

(والحاصل ان كل شئ هو حرام حرمة مؤبدة بحيث لا يسقط حرمته بحال من الاحوال

كالكفر واشباه ذلك فاستحلاله معلقا بالشرط يكون يمينا (تتارخانيه فى الايمان)

زيد فلان فعلى والله اشلميه يم ديو برقاچ دفعه يمين ايدوب بعده هر برنده حانث اولسه زيد اوزرينه هر بر يمين ايچون بركفارت لازم اولورمى * الجواب * هر بر يمين ايچون بر كفارت لازم اولور

(وذكر فى كشف المنار ان الكفارة لم تتداخل بالاجماع فاليمين اذا تعددت تعددت الكفارة (قهستانى فى الايمان)

اغنيادن اولان زيده كفارت يمين لازم اولدقده عتق رقبه ايتميوب وجه مشروع اوزره اون مسكينى اطعام ايلسه كفارت يمين ايتمش اولورمى * الجواب * اولور

(والاصل فى ذلك قوله تعالى فكفارته اطعام عشرة مساكين الآيه او للتخيير فكان الواجب احد اشياء الثلثة (منح الغفار فى الايمان)

زيد اكر هند شو منزله كلورسه والله بن منزله كيرميه يم ديدكدنصكره هند اول منزله كلوب بعده زيد دخى منزله كيروب حالا زيد اوزرينه كفارت يمين لازمه اولدقده نه كيفيتله لازمه اولور * الجواب * جنس منفعتى فائت اولميان رقبه يى تحرير يا اوسط طعام ايله اون فقيرى اطعام يا عامهٔ بدنى ساتر كسوه ايله اون فقيرى اكسا ايله اولور

(وكفارته اى كفارة القسم او الحلف تحرير رقبة او اطعام عشرة مساكين كما فى الظهار او كسوتهم بما يستر عامة البدن (منح فى الايمان ملخصا)

زيد زوجهٔ مطلقه سى هنده سنى تزوج ايدرسم اللهك لعنتى اوزريمه اولسون ديدكدنصكره زيد هندى تزوج ايلسه زيد يمين ايتمش اولوب اوزرينه كفارت يمين لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وان فعله فعليه غضبه او سخطه او لعنة الله او هو زان او سارق او شارب خمر او آكل الربوا لا يكون قسما لعدم التعارف (من المحل المذكور)

زيد فلان فعلى ايشلرسم انام ايله كعبهٔ مكرمه ايچنده زنا ايتمش اوله يم ديدكدنصكره زيد اول فعلى اشلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * كافر اولمق اعتقادنده ايشلمديسه نسنه لازم اولماز

زيد عمروه دنيا كلامى سويلرسم كافر ديننده اوله يم ديوب بعده عمروه دنيا كلامى سويلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يمين اعتقادنده اولوب سويلديسه كفارت يمين كافر اولمق اعتقادنده سويلديسه تجديد ايمان ونكاح

هند زوجى زيد مسلمه فلان فعلى اشلدك ديدكده زيد اول فعلى اشلدمسه جماع لفظيله دين ولعانمى فلان ايتمش اوله يم ديسه زيده نه لازم * الجواب * اول مردار كلامى تكلم ايتديكى وقتده يمين اعتقادنده اولوب تكلم ايلديسه كفارت يمين كافر اولمق اعتقادنده اولوب تكلم ايتديسه تجديد ايمان ونكاح

اشرافدن زيد عمروك يانندن مرور ايدركن عمرو زيده قيام ايتمك استدكده زيد والله قيام ايتمه ديوب بعده زيد قيام ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * نسنه لازم اولماز

لكن اسم اللهه تعظيم ايدوب بومقوله لغوى ترك ايتمك كرك

(رجل مر على رجل فاراد الذى مر عليه ان يقوم فقال المار بالفارسية ازمن بالله نخيزى فقام لايلزم شئ لان هذا لغو من الكلام (ولوالجيه فى ١ من الايمان) رجل مر على رجل فاراد ان يقوم فقال والله لاتقم لايلزم المار شئ لكن عليه تعظيم اسم الله تعالى (بزازيه)

نوع آخر

(عمدا وكذبا برامر حال ياخود امر ماضى اوزرينه يمين ايلين زيده شرعا نه لازم اولور

* الجواب * آثم اولوب توبه واستغفار لازم اولور

(اليمين تقوية احد طرفى الخبر بالمقسم به وهى ثلث غموس وهى حلفه على امر ماض اوحال كذبا وعمدا وحكمها الاثم ولا كفارة فيها الا التوبة (ملتقى فى الايمان)

زيد برفعلى اشليوب بعده اول فعلى اشلمدم اكر ايشلادم ايسه حق تعالى يه ايكى ديانلردن اوله يم ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يمين اعتقاديله ديديسه توبه و استغفار كفراعتقاديله ديديسه تجديد ايمان ونكاح

سادانتدن اولان زيد اكرفلان فعلى اشلرسم جدمه لعنت اولسون ديوب بعده اول فعلى اشلسه زيد جديمه لعنت اولسون ديمه دن مرادم جد اقربم اولان بابامك باباسى ايدى ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير واستغفار

(وفى الشفاء من قال لرجل هاشمى لعن الله بنى هاشم وقال اردت الظالمين منهم يؤدب بقدر اجتهاد السلطان وكذا لو قال لمن هو من ذرية النبى عليه الصلاة و السلام قولا قبيحا فى آبائه اوفى نسله اوفى ولده على علم منه انه من ذرية النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ولم يكن قرينة فى المسئلتين تقتضى تخصيص بعض آبائه واخراج النبى عليه السلام ممن سبه منهم انتهى (جامع الفصولين فيما يتعلق بالشرع والعلم والعلماء)

زيد فلان فعلى اشلرسم يوم قيامتده شفاعتدن محروم اوله يم ديوب بعده اول فعلى ايشلسه زيده كفارت يمين لازم اولورمى * الجواب * اولماز استغفار لازم اولور

(لوقال انا برئ من الشفاعة لايكون يمينا فى الاصح (بزازيه فى الثانى من الايمان)

فصل فى النذور

زيد فلان فعلى اشلرسم فلان وقفه شوقدر راقجه نذرم اولسون ديدكدنصكره زيد اول فعلى ايشلسه اول وقفك متوليسى مجرد نذر ايلدك ديو زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان علق نذره بشرط بان قال ان فعلت كذا فعلى حجة اوصوم سنة ففعل فعليه الوفاء بنفس النذر لاطلاق الحديث وهو ظاهر الرواية ولايخرج عن العهدة بالكفارة وعن ابى حنيفة رحمه الله انه رجع عن ذلك وقال اجزأه كفارة يمين وهوقول محمد رحمه الله تعالى ويخرج عن العهدة بالوفاء بما سمى ايضا يعنى هو مخير بين الكفارة و بين الوفاء بما سمى وهو احد قولى الشافعى رحمه الله تعالى وهو اختيار شمس الائمة السرخسى رحمه الله تعالى (مختارات النوازل فى النذر من الايمان)

زيد فلان مرادم حاصل اولورسه هر اثنين و خميس كونى صائم اولمق نذرم اولسون ديدكدنصكره زيدك اول مرادى حاصل اولسه زيده نه لازم اولور

* الجواب * كفارت يمين

(ولوقال ان فعلت كذا فعلى حجة وان فعلت كذا فمالى فى المساكين صدقة وان فعلت كذا فعلى صوم سنة ففعل يجب الاشياء عندنا وقال مالك والشافعى رحمهما الله تعالى عليه كفارة يمين و روى عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى انه قال موجب النذر الكفارة وعليه الفتوى (تاتارخانيه فى الخامس عشر من كتاب الايمان فى تعليق الاجزية المختلفة)

كتاب الحدود

عاقل و بالغ اولان زيد حد اشتهايه بالغه اولان هند صغيره يه زنا ايلسه زيد اوزرينه حد زنا شرعا اجرا اولنورمى * الجواب * اولنور

(و يشترط ان يكون الموطوءة مشتهاة و الواطئ مكلفا طايعا ولو قال الزنا وطئ مكلف فى قبل المشتهاة عار عن ملكه وشبهته عن طوع كان اتم ليخرج منه بذلك وطئ غير المكلف كالمجنون والصبى ووطئ غير المشتهاة كالصغيرة التى لم تبلغ حدا تشتهى والميتة والبهايم لان كل ذلك لايوجب الحد (زيلعى فى الحدود)

زيد عمروك بكر اولان جاريه سى هندى غصبا اخذ و هنده زنا ايدوب بكارتنى ازاله ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يوز دكنك اوريلور وجاريه نك نقصان بكارتنى ضامن اولور

(وفى نكاح فوائد صاحب المحيط الحد والضمان لايجتمعان الا فى مسئلتين الاولى اذا زنى بجارية بكر لانسان يجب الحد ونقصان البكارة و الثانية اذا شرب خمر ذمى يجب الحد وقيمة الخمر (من حدود احكام الصغار)

بوصورتده اول جاريه نك نقصان قيمتى نه ايله معلوم اولور * الجواب * بى غرض اهل وقوفك اخباريله

محصن اولميان زيد باباسنك جاريه سى هنده حرام ايدكنى بيلوركن زنا ايلسه مجرد مزنى بها باباسنك جاريه سى اولمغله زيددن حد زنا ساقط اولورمى * الجواب * اولماز

زيد اناسى هندك جاريه سى زينبى حلال اولمق ظنى ايله وطئ ايلسه زيده حد زنا لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وان وطئ جارية احد والديه اوامرأته وقال ظننتها تحل لى فلاحد على كل واحد منهما ايهما ادعى ذلك ولايثبت النسب وان قال علمت انها على حرام حد (كافى فى الحدود فى الاقرار بالزنا)

زيد زوجه سى هندك جاريه سى زينبى حلال اولمق ظنى ايله وطئ ايلسه زيده حد زنا لازم اولورمى * الجواب * اولماز

محصن اولان زيد محصنه اولان هنده زنا ايتمك استدكده هند طايعة نفسنى زيده تمكين

ايدوب زيد دخى هنده زنا ايلسه زيد وهنده نه لازم اولور * الجواب * رجم

(ويرجم محصن فى فضاء حتى يموت (تنوير الابصار فى الحدود) والمرأة كالرجل اذا زنت وهى محصنة رجمت (احكام ناطفى فى احكام النساء)

هند صغيره نك وليسى زيد حاكم حضورنده عمرو صغيره دن سن هندى وطئ و بكارتنى ازاله ايلدك ديودعوى ايتدكده عمرو اقرار ايلسه مجرد اقرار ايتمكله عمروه حد زنا باخود هند ايچون مهر لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(الحد عقوبة مقدرة تجب حقا لله تعالى و الزنا وطئ مكلف خرج به وطئ المجنون والصبى فى قبل مشتهاة خال عن ملك و شبهته ويثبت بشهادة اربعة فى مجلس واحد و باقرار العاقل البالغ عطف على قوله بشهادة واشترط العقل والبلوغ اذلا اعتبار لقول الصبى والمجنون خصوصا فى وجوب الحد (درر غرر فى الحدود ملخصا) الصبى اذا زنى بصبية وأزال بكارتها لا حد عليه وعليه المهر فى ماله لانه يواخذ بافعاله (احكام الصغار للاستروشنى) صبى زنى بصبية عليه المهر وان اقر بالزنا لا مهر عليه (بزازيه فى ١٢ من النكاح)

﴿باب حد الشرب﴾

زيد طابعا شرب خمر ايدوب خمردن سكران اوليجق هند محصنه يه روسبى ديو قذف ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حدشرب وحدقذف

(الحد يكفر ذنب المعصية التى حد لها وقدجاء ذلك صريحا فى حديث عبادة بن صامت رضى الله تعالى عنه وهو قوله صلى الله تعالى عليه وسلم من فعل شيئا من ذلك فعوقب به فى الدنيا فهو كفارته ولا نعلم فى هذا خلافا و فى هذا الحديث دليل على سقوط اثم المعاصى الكبائر بالتوبة وهو باجماع المسلمين الا ما قدمناه عن ابن عباس فى توبة القاتل خاصة (شرح مسلم للنووى فى حد الزنا) سكران قذف رجلا يجب حدان حد الشرب وحد القذف لان السبب مختلف (جواهر الفتاوى فى ٥ من الحدود)

زيد مسلم طابعا شرب خمر ايدوب شرعا دنياده زيد اوزرينه حدشرب اقامت اولنسه يوم قيامتده دخى شرب مزبور ايچون زيد معاقب اولنورمى * الجواب * اولنماز

(واعلم ان المسلم اذا حد اواقتص لا يحد ولا يقتص فى الآخرة لقوله عليه السلام من اذنب ذنبا فعوقب فى الدنيا لا يعاقب فى الآخرة (معدن الحقايق شرح كنز الدقايق) اسلام السكران يصح لا ردته ولا تبين امرأته بها و يجبر على العود الى الاسلام و يقاد بموجبه ولو قذف اواقر به لزمه الحد ولو زنى حد اذا صحا (جامع الفصولين فى احكام السكارى)

﴿باب حد القذف﴾

زيد هند محصنه نك غيابنده رسبيدر ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حدقذف

(ويحد الحر او العبد قاذف المسلم الحر البالغ العاقل العفيف بصريح الزنا او بزنأت فى الجبل اولست لابيك اولست بابن فلان لابيه وامه محصنة فى غضب بطلب المقذوف و لو غائبا حال القذف (تنوير الابصار فى حد القذف)

زيد محصنه اولان قزى هنده بره روسبى ديسه زيده حد زنا لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يحبس والد فى دين ولده لانه عقوبة ولا يستحق الوالد عقوبة لاجل الولد لان التأفيف لما حرم كان الحبس حراما لانه فوقه وكذا لا يحد له اذا قذفه ولا يقتص منه اذا قتله (فتح القدير فى الحبس من القضاء)

زيد طابعا شرب خمر ايدوب خمردن سكران ايكن هند محصنه يه بره روسبى ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حد قذف

زيد هند محصنه يه بره روسبى ديوب بعده هندك طلبيله قاضى زيد اوزرينه حد قذف ايله حكم ايتدكدنصكره هند زيد دن شوقدر اقچه الوب زيدى عفو ايلسه زيد دن حد قذف ساقط اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده هند مبلغ مزبورى زيده رد ايدوب حد قذف ايله زيدى مطالبه يه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(و اذا ثبت الحد لم يجز الاسقاط و اذا عفا المقذوف عن القاذف فعفوه باطل و له ان يطالب بالحد (حاوى الحصيرى فى الحدود) واذا قضى القاضى بحد القذف على القاذف ثم عفا المقذوف عنه بعوض او بغير عوض لم يسقط الحد بعفوه عندنا (مبسوط سرخسى فى القذف)

﴿باب التعزير﴾

زيد سادات كرامدن عمرو ايله چكشدكده بن سنك باباكدن بناك آكورم بره ترك ديوب عمروه عار لاحق اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(من اذى غيره بقول اوفعل يعزر كما فى التاتارخانية ولو بغمز العين (اشباه فى الحدود والتعزير)

زيد علمادن عمروه بره ميانجى ديوب عمرو متأذى اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

زيد مالك اولدبغى جاريه سى هندك وطئنى عمروه احلال ايتمكله عمرو دخى هندى وطئ ايلسه حلال اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده عمرو مجرد احلال ايتمكله هندى وطئ حلال اولور ظن ايدوب وطئ ايتمش اولسه عمروه حد لازم اولورمى * الجواب * اولماز تعزير اولنور

(سئل فى امرأة اذنت لولدها فى وطئ امتها فوطئها ما الحكم فى ذلك * اذنها باطل لان الوطئ لا يحل الا بالنكاح او بملك اليمين وان ظن الحل فلا حد وان علم الحرمة كان عليه الحد ويجب التعزير ان انتفى الحد (نقد المسائل فى النكاح)

زيد كافر مسلم زينه كيروب هند مسلمه يى تزوج ايلسه عقد مزبور باطل اولوب زيده تعزير لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ولا يصح تزوج الكافر مطلقا مسلمة ولو وقع عوقب وعوقبت ايضا ان كانت عالمة بحاله (ابن همام فى نكاح اهل الشرك)

مضمونى موافق شرع شريف اولان امر سلطانى يه اطاعت ايتميان زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

(و دلت الاية على ان اطاعة ولى الامر واجبة اذا وافقوا الحق فاذا خالفوه فلاطاعة
(من انوار التنزيل)

پادشاه دين اسلام خلد الله تعالى خلافته الى يوم القيام حضرتلرى طرفندن فى زماننا رايج اولان التونلر وسائر اقچه دن هر برى بر مقدار معين اوزرينه رايج اولوب زياده يه اخذ واعطاء اولنميه ديو امر عالى صادر اولمشيكن بعض كمسنه لر اطاعت امر عالى ايتميوب خلافنه زياده و نقصانه اخذ و اعطا ايلسه لر اول كمسنه لره نه لازم اولور *الجواب* تعزير شديد

هند نصرانيه زينب نصرانيه يه بره زانيه ديو شتم ايلسه هنده نه لازم اولور *الجواب* تعزير
(يعزر من قذف مملوكا اوكافرا بالزنا (ملتقى فى التعزير)

زيد هندك آخر دياره زوجى وارايدوكنى بيلوركن هندى تزوج ووطئ ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد
(منكوحة الغير ومعتدته كالمحرم (فتح القدير ملخصا)

زيد عمروك مطلقه سى هندى عمرودن عدتى منقضيه اولماديغنى بيلوركن عدتى ايچنده تزوج ووطئ ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وتفريق اولنور

هند زينب بكرى اخذ ايدوب سن قزدكل ايمشسن ديو بغيرحق شرعى جبرا ياتوردب فرجنه باقسه هنده نه لازم اولور *الجواب* تعزير شديد
(وضابط التعزير كل معصية ليس فيها حد مقدر ففيها التعزير (اشباه فى الحدود)
وعزر كل مرتكب منكرا ومؤذى مسلم بغيرحق بقول اوفعل ولو بغمز العين
(تنوير الابصار فى التعزير)

رمضان شريف ايام صيفه مصادف ايتمكله علمادن بكچين زيد مسلمانلره صومه نيت ايتميكز وصائم اولميكز بعد زمان شتا واقصر ايامده قضا ايليكز نيت ايتمدين اكل ايتمكله كفارت لازم اولماز ديو مسلمينى اكل وترك صومه ترغيب و بعض كمسنه لرى بو وجهله تضليل وسائر بونك امثالى ناسه حيل مكروهه تعليم ايدر اولسه شرعا زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد زجر ومنع
(بل يحجر مفت ماجن وهو الذى يعلم العوام الحيل الباطلة كتعليم الارتداد لتبين المرأة من الزوج اوليسقط عنه الزكوة ولايبالى من تحليل الحرام وتحريم الحلال
(منح الغفار فى الحجر)

بر قريه ده ساكن اهل اسلام طائفه سنك رجالى بهر سنه بر يوم مخصوصده البسهء نفيسه لرينى كيوب ودوزنوب وشابه قزلرين وعورتلرين انواع زينتلر ايله يوم عيد ده كى كبى تزيين ايدوب قريه قربنده بر موضع معينده جمله سى معا جمع اولوب جمله نساء مكشوفة الوجوه اولدقلرى حالده شاب وامرد يكتلر ايله معا اوتوروب مكالمه ومزاح ايدوب طرفيندن برى برينه بلا مسوغ شرعى نظر ايدوب وتهيئه ايتدكلرى اطعمه يى مختلطا اوتوروب اكل ايتمكى عادت ايلسه لر مزبورلره نه لازم اولور *الجواب* تعزير شديد ايله زجر ومنع

صورت مزبوره ده قريهٔ مزبوره نك امامى اولان زيد دخى جمعيت مزبوره يه وارمغه منهى اولدقده علمادن عمرو زيده سن بونلرى منع ايتمديككدن ماعدا كندك دخى انلر ايله معا كيتمك امام اولماغى مخلد ر ديو نصيح ونهى عن المنكر ايتدكده زيد اصغا ايتميوب نسوانى ايله معا اول جمعيته واروب كالاول انلر ايله اوتورسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * تعزير شديد و عزل ابد
(وينظر الرجل من الحرة الاجنبية الى الوجه وهذا فى زمانهم واما فى زماننا فمنع من الشابة وفيه اشارة الى انه يحل النظر الى وجه الاجنبية الا انه مكروه (كما فى ايمان الولوالجية) وهذا اذا لم يكن عن شهوة والاحرام كما فى نادرة الفتاوى (قهستانى فى الكراهية ملخصا)

واعظ نامنه اولان زيد كرسى يه چيقوب انسانك بوغازنده كوچك دلك التنده بر چقور وارد ر توتون ايچلدكده زفرى اول چقورده مجتمع اولور وتوتون ايچنلره جنابتدن غسل لازم اولدقده اول چقورى آيتليوب تطهير ايتمكه محتاجدر تطهير اولنوب زفر اخراج اولنمادقچه انلرك جنابتدن خلاص اولملرى محل نظردر ديسه زيدك بوقولى مطابق شرعميدر * الجواب * دكلدر بومقوله خلاف شرع سويلين جاهل تعزير شديد ايله منع اولنمق حكامه واجبدر
(اغتسل من الجنابة و بين اسنانه طعام ولم يصب الماء تحته جاز لان مابين اسنانه رطب والماء شئ لطيف يصل الى كل موضع غالبا (فى الغسل من التجنيس)

زيد زوجه سى هندى حائض ايكن وطئ ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير وتوبه
(قالت حضت وكذبها الزوج حرم وطئها واختلف فى كفر المستحل وان وطئها لاشئ عليه الا التوبة (قهستانى فى الحيض)

زيد عمرو ذمى يه بره زانى ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور *الجواب* تعزير
(وعزر بقذف مملوك عبدا اوامة اوام ولد اوكافر بزنا لانه جناية قذف وقد امتنع وجوب الحد لفقدان الاحصان فوجب التعزير (درر فى فصل التعزير)

زيد بر قريه يه واروب بن جزيه دارم ديو بر مقدار ساخته جزيه اوراقنى قريهٔ مزبوره اهاليسندن بعض ذميلره ويروب شوقدر اقچه لرين السه مزبورلر مبلغ مرقومى زيددن استردادة قادر اولورلرمى *الجواب * اولورلر زيده دخى تعزير لازم اولور

زيدك يلان يره شهادت ايتديكى ثابت اولسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * تعزير بالتشهير
(ومن اقر انه شهد زورا يشهر ولايعزر اى لايضرب وهذا عند ابى حنيفة رحمه الله وقالا يوجع ضربا ويحبس ولابى حنيفة ان شريحا رضى الله عنه كان يشهر ولايضرب وكان يبعثه الى سوقه ان كان سوقيا والى قومه ان كان غير سوقى بعد تفقد اجمع مايكونون ويقول ان شريحا يقرؤكم السلام ويقول وجدنا هذا شاهد زور فاحذروه وحذروه الناس
(زيلعى فى الشهادة)

بو صورتده زيد سوقى ايسه قاضى زيدى سوقنه دكل ايسه اجتماعلرى وقتنده قومنه

كوندروب قاضى سزه سلام ايدر بو شخص شاهد زور در بوندن حذر ايديكز وناسى تحذير ايديكز ديسه تعزير بالتشهير بولنمش اولورمى * الجواب * اولور

سيادنده علاقه سى اولميان زيد باشنه يشل صاروب آل رسولم ديو خلاف واقع نسل طاهره انتساب ادعا ايلسه زيده شرعا نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وتوبه وصلاحى ظاهر اولنجه حبس وعلامت خضرادن منع اولنور

(من انتسب الى آل النبى عليه الصلوة والسلام يضرب ضربا وجيعا ويشتهر ويحبس طويلا حتى يظهر توبته فانه استخفاف بحق النبى عليه السلام (معين الحكام فى السب)

﴿ نوع آخر ﴾

زيد ام ولدى هندى قتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وزندانك اخبث موضعنده حبس اولنور

(واذا قتل الرجل عبده او مدبره او ام ولده فانه يعزر ولا يجب القصاص ولا الدية (ضمانات فى جناية الرقيق وكذا فى القهستانى)

بر بلده ده عالم نامنه اولان زيد وقف نقود حرامدر وقف ايدنلر اهل ناردر ردر وربا ايله حاصل اولان ربح دخى حرامدر انى اكل ايدن امامه اقتدادن منع ايتمكله اكثر مساجدك تعطيلنه واول بلده اهاليسى بينلرنده اختلاله باعث اولوب وبونك امثالى كلمات الفاسيله فتنه ظهورى خوف اولنسه شرعا زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد ايله منع وزجر اولنور ممتنع اولمازسه رجوع ايدنجه زندانده حبس اولنور

مدينهٔ منوره صلى الله تعالى على منورهاده حاكم الشرع وشيخ الحرم رأيلريله محلول اولان جهت زيده توجيه اولندقده اهالئ مدينه دن اغراض فاسده لرى اولان عمرو وبكر وبشر وخالد جهت مذكوره نك زيده توجيه اولنديغنه راضى اولمازز فلان كسنه يه توجيه اولنسون ديو تجمع ايدوب اوچ كون مقدارى حرم شريف آچلميوب بغير حق برايكى نفر كسنه لرى قتل وبعض كسنه لرك مالل رينى نهارا غصب ايلسه لر بومقوله فساده رئيس اولوب واول جمعيتده بولنوب يدا ولسانا فساده مباشرت ايدنلره شرعا نه لازم اولور * الجواب * صاحب شريعت صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن حيا ايتميوب مدينهٔ طيبه ده فساده رئيس ومباشر اولانلر اخذ اولنوب اوزرلرينه قتل نفس ثابت اولانلر قصاصا قتل واخذ مال ايدنلردن الدقلرى مال استرداد اولندقدنصكره تعزير شديد وحبس مديد ونفى واجلا ايله تأديب اولنوب من بعد بومقوله فساده شروع ايتمملريچون سائرلره دخى تنبيه اكيد اولنمق كرك

برقاج كسنه زيدك زوجه سى هندى اضلال ايدوب عمروه تزويج ايلسه لر مزبورلره نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

(رجل خدع امرأة انسان واخرجها وزوجها من غيره او صغيرة يحبس الى ان يحدث توبة او يموت لانه ساع فى الارض بالفساد كما فى قضاء الولوالجية (من حدود الاشباه)

زيد وعمرودن هر برى هندى تزوجه طالب اولوب هند نفسنى عمروه وجه شرعى اوزره

تزويج ايتدكدنصكره زيد نهارا هندك منزلنه كيروب جبرا منزلندن اخراج وكندو منزلنه كتوروب البته عمرودن بوشانوب نفسكى باكا تزويج ايله ديو برقاچ كون هندى منزلنده اليقويوب بينلرنده فعل فاحش واقع اولمقسزين هند زيدك يدندن خلاص اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وحبس

زيد سادات كرامدن عمروه بره اناسنى فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايتدكدنصكره عمرو بن حضرت حسن وحضرت حسين رضى الله تعالى عنهما اولادندنم ديدكده زيد حسن وحسين انالرينى دخى فلان ايده يم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ملعونه اشد عقوبت اولنوب مدت مديده زندانده حبس وتوبه وصلاحى ظاهر اولمادقجه حبسدن اطلاق اولنماز

(ومن سب غير عايشة رضى الله تعالى عنها من ازواج النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ففيها قولان احدهما يقتل والاخر انها كسائر الصحابة ويجلد جلد المفترى قال والاول اقوى (شفاء للقاضى عياض رحمه الله)

زيد سادات كرامدن اولان عمرو ايله چكشدكده عمروه بره منسيد ديوب عمرو دخى بن سادات كرامدنم ديدكده جدكه لعنت بره كافر ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير واجداد قريبنى مراد ايديجك استغفار لازم اولور

زيد برمقدار بال شربتى ايچنه عقلى زائل ايدر اشيادن برشى قاتوب عمروه ايچورمكله عمروك عقلى زائل اولدقده عمروك بعض اشياسنى السه زيده نه لازم اولور * الجواب * الديغى استرداد اولنوب عقوبت شديده ايله عقوبت وتوبه وصلاحى ظاهر اولنجه حبس

(واما الذى يسقى الناس البنج والسيوكران وجوز بوا وجوز ماقل ونحوها مما يذهل الانسان ويذهب بالعقل ثم يأخذ ماله فان هؤلاء لا يقتلون ولكن يعاقبون بالعقوبة الشديدة ويحبسون حتى يعلم توبتهم ويغرمون ما اخذوا من الناس (تتف قبيل كتاب الاكراه)

بر بلده اهاليسندن زيد نفوس واموال ناسى اتلاف قصدنده اولمغله زيددن اول بلده اهاليسى اوزرلرينه خوف اولنسه حاكم زيدى توبه سى ظاهر اولنجه حبس ايتمك لازم اولورمى * الجواب * اولور

(والداعر من يقصد اتلاف اموال الناس وانفسهم او كليهما فاذا كان يخاف الناس منه فى النفس او المال حبس فى السجن حتى يظهر منه التوبة (تاتارخانيه فى ٢٧ من القضاء وكذا فى قضاء البزازيه)

زيد عمرودن سن بكا موجب تعزير اوله جق اذا ايلدك ديو دعوى ايدوب لكن اذانك قولا وفعلا نه اولديغنى بيان ايلماسه مجرد زيدك بويله ديمسيله عمروه نسنه لازم اولورمى * الجواب * اولماز

﴿ نوع فى التعزير بالقتل ﴾

ساحر وساعى بالفساد اولان زيد قبل التوبه اخذ اولنسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قتل اولور

(ولا تقبل توبة الساحر والزنديق فى ظاهر المذهب واما قتله فيجب ولا يستتاب اذا عرفت

مزاولته لعمل السحر لسعيه بالفساد فی الارض لا بمجرد علمه اذا لم یکن فی اعتقاده مایوجب کفره (فتح القدیر فی المرتد ملخصا)

زید ساحر آیات قرآنیه مکتوب اولان مصحف شریف کاغدلرینی اهانة دکرمن طاشی آلتنه قیوب فلانك باشنی چویردم وفلانك قلبنی فلان طرفه چویردم دیو بو وجهله آیات عظامی طاشلر آلتنده چویرمك وسحر ایتمك عادتی اولدیغی شرعا ثابت اولوب قبل التوبه اخذ اولنسه زیدك سیاسة قتلی مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

لواطه معتادی اولان زید نهار رمضانده عمرو امرده لواطه ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * قتل اولنور

(وفی فتح القدیر ولو اعتاد اللواطة قتله الامام محصنا او غیر محصن سیاسة اما الحد المقدر له شرعا فلیس حکماله انتهی (منح فی باب الوطیء الذی یوجب الحد من الحدود)

زید وعمرو و بکر و بشر خالد صغیره جبرا لواطه ایدوب مزبورلرك اول فعل شنیعلرندن ناشی خالد فوت اولسه زید وعمرو و بکر و بشره شرعا نه لازم اولور * الجواب * دیت وتعزیر شدید وحبس مدید معتادلری ایسه جملهسی سیاسة قتل اولنور

(ولیس فیه تقدیر بل هو مفوض الی رأی القاضی و یکون بالقتل (تنویر الابصار فی التعزیر)

برقریهده ساکن مسلمینك عورتلری کندولره اجنبی اولان رجالدن قاچیوب و بعض ازمانده رجال ونساء بریره جمع اولوب جمله نساء وجوه ونحور وتراقیلری مکشوفه اولدیغی حالده شاب امرد یکتلر له معا اوتوروب مکالمه ومزاح و بر برلرینه نظر شهوانی ایدوب بو وجهله اختلاط وایتلافی عادت ایدنسهلر مزبورلره نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید ایله منع اولنورلر

بو صورتده بعض کسنهلر اول طائفهیه بویله ایتمیکز دیو نصیحت صددنده اولدقلرنده ایچلرندن عمرو شقی بو وجهله اولان افعال نامشروعلرینی استحسان ایدوب تعنتا العادة محکمة دیو عبارت اوقیوب استحلال محارم ایدر اولسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید وتجدید ایمان ونکاح مصر اولوب رجوع ایتمزسه قتل اولنور

مسلم و یهودی طائفهسندن برتاچ کسنهلر بین الناس رایج اولوب تام الوزن اولان پارهلری دوشوروب اطرافندن ثلث وخمس مقدارلرینی قرقوب وقرپندیلری خلقه نشر ایتملریله بیع وشرا وسائر معاملاتده خلقه ضرر ونظام مملکته کدر ویروب بو فعل شنیع معتادلری اولدیغی شرعا ثابت اولسه مزبورلره شرعا نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید وحبس مدید

بو صورتده وجودی سبب نظام عالم اولان پادشاه ایده الله تعالی ونصره حضرتلری مزبورلرك قتللرینی رأی ایدوب قتل ایتملری مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

تهدیدینی ایقاعه قادر اولان زید بر بلدهده عمروه بکری بغیر حق ایب ایله حنق وقتل ایله دیو و بشره خالدی قتل ایله دیو کذا وکذا امر ایدوب مأمورلر قتل ایتمدکلری تقدیرجه زید مأمورلری قتل ایدهجکی معلوملری اولمغله مأمورلر ایب ایله اول ایکی معصوم الدمی

بغیر حق حنق وقتل ایلسه زیدك بو وجه اوزره حنق وقتل وناسه ظلم عادت مستمرهسی اولدیغی شرعا ثابت اولیجق ولی الامر ناسی شرندن صیانت وفتنهسنی عباد اللهدن اوزرلرندن دفع ایچون زیدی سیاسة قتل ایتمك مشروعمیدر * الجواب * واجبدر

قطاع طریق اشقیاسندن اولمق اوزره زید اخذ اولندقده قطع طریق واخذ اموال وقتل نفوس عادت مستمرهسی اولدیغنی حاکم الشرع حضورنده بطوعه اقرار واعتراف ایدوب اخذ اولندیغی قضا و حوالیسندهقاضی اولانلر دخی بو وجه اوزره احوالنی اعلام ایتملریله شقاوتی ولی الامر عندنده ظاهر اولسه امر ولی الامر ایله قتلی مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

زید احراری اضلال و بیع ایدر اولدیغی شرعا ثابت اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید وحبس مدید عادتی ایسه سیاسة قتل اولنور

زیده بر میری ایش سپارش اولندقده میریه خیانت ایدوب مأمور اولدیغی خدمتده رعایا فقراسنك خلاف شرع شریف ومغایر امر منیف ظلما اقچهلرین الوب تنبیه حکام شرعله متنبه اولمیوب ظلمی عادت ایلمکله ساعی بالفساد اولسه امر ولی الامر ایله قتلی مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

دولت علیهده نیجه مناصب ایله شرفیند اولوب مظهر الطاف پادشاهی اولان زیدك سلطان دین خلدت خلافته الی یوم الدین حضرتلری حقنده کسر شان سلطنت اولور بعض ناسزا اکاذیب سویلمك دأبی اولدیغندن ماعدا سبب راحت عباد الله اولان نظام دولت علیهیه خلل حصولی ایچون ناسی فتنه وفساده سوق وسعی ایدر مفسد اولسه پادشاه اسلام زیدی سیاسة قتل ایتمك مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

تجار مسلمین ایله بعض سفاین بر طرفه روانه اولدقده زید ذمی چکهلوه تعبیر اولنور سفینهسنی حربیلره ویروب مسلمینك کتدکلری سمتی حربیلره خبر ویروب بو وجه اوزره حربیلر ایله مشارکت ومسلمینه ضرره سبب اولمق عادت مستمرهسی ایدوکی ثابت اولسه زیدك امر ولی الامر ایله سیاسة قتلی مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

مدینهٔ طیبه اهالیسندن شوقدر نفر کسنهلر اصحاب وظایفك وظیفهلرینی تغلبا اخذ وطرف دولت علیهدن وارد اولان اوامر شرعیهنك اجراسنه مانع وشریعت مطهرهیه مخالف نیجه اوضاع واطواری اولدیغندن ماعدا اول حوالیده اولان اهل بادیه اشقیاسیله اتفاق ایدوب حرمین محترمینه کلان ذخائری نهب وغارت ایتملریله قحط وغلایه وقحطدن نیجه نفوسك هلاکنه باعث اولوب حجاج مسلمینك یوللرینه اینوبماللرینی اخذ ایدن قطاع طریق ایله اتحاد و انلره معین و بونك امثالی نیجه شر و فساد و ظلم عباد عادت مستمرهلری اولدیغی شرعا ثابت اولسه اول کسنهلره شرعا نه لازم اولور * الجواب * سلطان کونین صلی الله تعالی علیه وعلی آله وسلم حضرتلرندن حیا ایتمیوب بو مقوله شر وفسادی ارتکاب ایدن اشخاصك قتللری مشروعدر وجه ارضدن ازاله لریله اول بلدهٔ مبارکهیی شر وفسادلرندن تطهیر واجبدر

کتاب السرقه

زید بردفعه عمروك بعده بشرك بعده بكرك بعده خالدك مكان محرزلرندن قیمتلری نصاب سرقه‌یه بالغه هر برینك شوقدر اشیالرینی سرقه ایلدیكی شرعا ثابت اولسه زیدك امر ولی الامر ایله قتلی مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

(وفی السراجیة واذا سرق ثانیا وثالثا ورابعا لم یقطع بعد ذلك عندنا وللامام ان یقتله سیاسة لسعیه فی الارض بالفساد (مضمرات فی السرقه)

زید باباسی عمروك منزلنده مكان محرزندن قیمتی نصاب سرقه‌یه بالغ شوقدر اشیاسنی سرقه ایلسه زیده قطع ید لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ولان سرق من ذی رحم محرم منه سواء كان المال ماله او مال اجنبی للشبهة فی الحرز (صدر الشریعه فی السرقه)

زید عمرودن سن بنم مكان محرزمدن قیمتی نصاب سرقه‌یه بالغ بر متاعمی سرقه ایدوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وعمرو بالكلیه انكار ایتدكده زیدك مدعاسنه شهادته كلان بكرو بشر عمروك سرقه‌یی اقرارینه شهادت ایلسه‌لر شهادت مزبوره ایله عمروك یدی قطع اولنورمی * الجواب * اولنماز

(ولو قامت الشهود علی اقراره ویجحد اوسكت ولم یكذبهم ولم یصدقهم لایقطع (وجیز سرخسی فی السرقه)

زید عمرودن سن بنم مكان محرزمدن سكز سنه مقدم شوقدر بیك اقچه‌می سرقه واستهلاك ایتمشیدك دیو دعوی وعمرو انكار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایتدكده تضمین مال حقنده بینه‌سی مقبوله اولوب مبلغ مزبوری عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(وضمن بالسرقة ای ان شهدوا بالسرقة المتقادمة یثبت الضمان لانه حق العبد وهو لایسقط بالتقادم (صدر الشریعة فی الشهادة بالزنا)

زید عمرودن سن بنم مكان محرزمدن شوقدر اقچه قیمتلو اشیامی سرقه ایدوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وعمرو بالكلیه انكار ایلسه زید عمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایتدكده تضمین مال حقنده عمروك اقرارینه بینه‌سی مقبوله اولوب اشیای مرقومه‌یی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اقر بذلك ثم رجع عن اقراره وانكر لم یقطع ویضمن المال كما فی سراج الوهاج (هندیه)

باب قطاع الطریق

اشقیادن برقاچ كسنه‌لر كیجه ایله زیدك منزلنی باصوب مالنی نهب وغارت ایدوب لكن قتل نفوس ایتمسه‌لر هر برینك الدیغی نصاب سرقه‌یه بالغ اولیحق مزبورلره نه لازم اولور * الجواب * الدقلری موجود ایسه استرداد اولنوب ید یمنالری رسغندن رجل یسرالری كعبندن قطع اولنور

اشقیادن برقاچ كسنه‌لر كیجه ایله آلت حرب ایله زیدك منزلنی باصوب زیدی قتل ومالنی

نهب وغارت ایلسه‌لر اول كسنه‌لره نه لازم اولور * الجواب * الدقلری موجود ایسه استرداد اولنوب قتل اولنورلر

(وعن ابی یوسف رحمه الله تعالی انهم لو كانوا فی المصر لیلا او فیما بینهم وبین المصر اقل من مسیرة سفر یجری علیهم احكام قطاع الطریق قال فی الاختیار وعلیه الفتوی (درر فی قطع الطریق)

بو صورتده وجه محرر اوزره زیدی قتلده اول كسنه‌لره هند مشاركت ایتمش اولسه مجرد هندك مشاركتیله اول كسنه‌لردن حدا قتل ساقط اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی السراجیة ولو كان بین قطاع الطریق صبی او مجنون یسقط عن الباقین ولو كان بینهم امرأة فقتلت واخذت المال دون الرجال لم تقتل المرأة وقتل الرجال هو المختار (منح فی قطع الطریق)

كنجه جانبنده بر محلده متمكن بر طائفه تجمع وفتنه وفساده مباشرت ایتملریله كندو حاللرنده اولوب فساددن بری اولملریچون من له الامر طرفندن تنبیه اولندقده متنبه اولمیوب نیجه قرالری باصوب حیوانلرینی وسائر اموالرینی نهب وغارت وقطع طریق وانواع ظلمه مباشرت ایتملریله طرف سلطاندن طائفهٔ مزبوره اخذ وشرلرینی دفعه مأمور اولان زید والی طائفهٔ مزبوره‌یی اخذ مراد ایتدكده مزبورلر شرع شریفه واوامر سلطانی‌یه اطاعت ایتمیوب محاربه صددنده اولسه‌لر امر ولی الامر ایله طائفهٔ مزبوره ایله مقاتله ایدوب شرلرینی دفع ایچون قتل ایتمك جائز اولورمی * الجواب * واجبدر

ای شرفبخش مسند افتا   قائد ركب جمله فضلا
علم وفضل ایچره بحر رائق سن   كلشن فقهه نهر فائقسن
بر سؤالم وار ای كریم الشان   نوله ایتسك جواب ایله احسان
زید بر قریه‌یه واروب تغلبا   باصه اول قریه اولرین عمدا
قتل ایدوب بی كنه بر انسانی   دخی غصب ایتسه نیجه حیوانی
ایكی حامل هراس وخوفندن   ایتسه القاء اودمده جوفندن
خلقی بین ایكی جنین ذكر   بری حی بری میت بی فر
لیك زید اولماسه تك وتنها   اولسه یاننده بر نیجه سفها
ایتسه‌لر بو شهادتی تحمیل   مال اصحابی هم ولی قتیل
ایكی كیمسه یه قریه‌دن فرضا   طوتیلورمی شهادتی شرعا
نیجه‌در بونده حكم شرع قویم   ای جمیل الشیم خدیو كریم

* الجواب * الله تعالی اعلم بالصواب

ایله ای سائل زكی نبیه   كوش اصغایی قولمه توجیه
زید وتابعلری اولان سفها   مرحمتسز دشمنان اهل شقا
صاحب امتناع قهر وشكوه   ایسه بین الانام او كروه
الدیلرسه باصوب مجاهرة   خلقك اموالنی مكابرة

باب قطاعده كتاب منح
حكم قطاع طريق بى پروا
مالى صاحبى بولورسه اكر
تالف ومتلفه ضمان اولماز
واجب القتلدر بولر حدا
شاهد اولماز اهالى قريه
بودرر مقتضاى شرع خطير

بو سؤاله يازار جواب اصح
حقلرنده قضاة ايدر اجرا
عينى يدلرندن اخذ ايلر
بونلره عفو ايله امان اولماز
عفو اولنماز انك ايچون جدا
خصما در بولر بلا مريه
نسخهٔ خاطركده قيل تحرير

كتاب السير

كورجى كفره سى ديارنده دارحرب اولان شوقدر ولايت اهالبسنك برمقدارى وحاكلرى اولان خانلرى شرف اسلام ايله مشرف اولوب سيد السلاطين سلطان المسلمين آل عثمان پادشاهى طرفندن اول ولايت اوزرينه اول خانلرى حاكم نصب اولنوب اراضيلرى اوزرينه خراج واسلامه كلميان اهالبسى اوزرلرينه جزيه وضع اولنوب احكام اسلام اجرا اولنسه اول دياردە متمكن اولوب اسلامه كلوب وكلمينلرينى سبى واسترقاق ومالليرينه تعرض جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(لاخلاف بين اصحابنا فى ان دار الكفر يصير دار الاسلام (بدايع فى السير)

غزاة مسلميندن برقاچ نفر كسنه لر دار حربدن سبى واخذ ايتدكلرى اسارى واموالە دار اسلامه اخراج ايتمزدن اول مالك اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولاتقسم الغنيمة ثمه والاصل عندنا انه لايملك قبل الاحراز بدار الاسلام فتحرم القسمة والبيع قبله (منح فى المغنم وقسمته)

ثغور اسلاميه دن بر بلده ده ساكن فارس وراجل مسلميندن برجماعت مجتمع ودار حربه چيقه كيدوب اهل حرب ماللرندن شوقدر مال اخذ ودار اسلامه اخراج ايلسه لر جماعت مذكوره صاحب منعه اولملريله اول مالك خمسى امام مسلمين ايچون اخراج اولندقدنصكره باقى قلان مال مزبورلر بينلرنده نوجهله قسمت اولنور * الجواب * فارس ايچون ايكى وراجل ايچون برسهم ويريلور

(وان دخل جمع ذومنعة دارهم بلااذن خمس مااخذوا والا لاای وان لم يكونوا ذا منعة لايخمس لان الغنيمة هو المأخوذ قهرا وغلبة لااختلاسا ولايضركونه بغيراذن الامام لانه يجب عليه ان ينصرهم (بحر رائق فى كيفية الغنائم من السير ملخصا) واذا اصاب المسلمون الغنائم واحرزوها و ارادوا قسمتها فعلى قول ابى حنيفه رحمه الله تعالى يعطى الفارس سهمين سهم له وسهم لفرسه وللراجل سهما (شرح سير الكبير فى سهمان الخيل)

زيد مسلم متلصصا دار موادعه اولميان دار حربه كيروب هند حربيه يى قهراسيى ودار اسلامه اخراج ايلسه زيد هنده مالك اولوب هندى استرقاقه و بيعه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(واما المتلصص اذا اخذ جارية لايطأوها ولايبيعها حتى يخرجها الى دار الاسلام لانه

لايملكها قبل الاحراز لان سبب الملك هو الاستيلاء ولم يتحقق ولهذا المدد اذا لحقه شاركه فيما اخذه (محيط رضوى فى السير)

بلاد حربيه دن اولوب دار الموادعه اولان بر بلده اهالبسندن زيد ايله زوجه سى هندى بعض كسنه لر اخذ وقهرا دار اسلامه اخراج ايلسه لر مزبورلرك استرقاق و بيعلرى جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن كان من اهل دار الموادعة لاسبيل لنا عليه (من السير الكبير فى الموادعة)

زيد ذمى نقض عهد و دار حربه لحاق ايدوب لحاقيله حكم اولندقدنصكره زيد اسيرا دار اسلامه اخراج اولنسه زيدك استرقاقى جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ولاينقض عهده بالاباء عن الجزية او بزنائه بمسلمة اوقتله مسلما اوسبه النبى عليه الصلوة والسلام بل باللحاق بدار الحرب اوالغلبة على موضع لمحاربتنا ويصير كالمرتد لكن لواسر يسترق والمرتد يقتل (ملتقى فى الجزية)

افلاق قريه لرندن برقاچ اهل ذمت قريه لرينك اهاليلرى نقض عهد ايدوب شرعاسبى واسترقاقلرى جائز اولمغله قبل سلطنت عليه دن اوزرلرينه عسكر تعيين اولنوب اهالى قراء مزبوره لر ايله مقاتله و جمعيتلرين پريشان و برمقدارين اثناء محاربه ده سبى ودار اسلامه اخراج ايتملريله زيد اول سبيلردن هنده شراء مالك اولوب بعد الاستيلاء استفراش ووطئ ايتمك مراد ايتدكده زيدك قومشولرى نقض عهد ايله سبى واسترقاق اولنان نساء حقنده دكلدر اويله اولنجق هندى بلانكاح وطئ ايتمه ديسه لر سوزلرينه اعتبار اولنورمى *الجواب* اولنماز

(وينتقض عهده بالغلبة على موضع للحرب او يجعل نفسه طليعة للمشركين وصار كالمرتد فى قتله ودفع ماله لورثته و غير ذلك الا انه اى الذمى يسترق ولايجبر على قبول الجزية ذكرا كان اوانثى (منح فى الجزية ملخصا)

عسكر اسلام دار حربه داخل اولوب طرف سلطنتدن تنفيل عام واقع اولمغله اهل سرايادن زيد حربى اولمق اوزره دار حربدن اخذ ايدوب دار اسلامه اخراج ايتديكى عمروى استرقاق وبيع مراد ايتدكده عمرو دار حربده اخذ اولنديغنه اعتراف ايدركن بن اهل ذمتدنم دار حربه اماله تجارت ايچون داخل اولمشيدم اويله اولنجق استرقاق و بيع اولنمام مشروع دكلدر ديو دعوى وزيد انكار ايتدكدنصكره عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايديجك سبيلى تخليه اولنورمى * الجواب * اولنور

(ان قالت الاسارى اخذونا هؤلاء فى دار الحرب ونحن من اهل الاسلام او من اهل الذمة دخلنا دار الحرب للتجارة اوقالوا كنا اسارى فى ايديهم و قال السرية كلهم كانوا من اهل الحرب القول فيه قول السرية فان اقام الاسارى البينة على مادعوا جاز وان لم يكن لهم بينة الاان بهم سيماء المسلمين و علامة من علامات المسلمين قبل قولهم و لايتعرض لهم (شرح الزيادات لقاضيخان فى كتاب السير)

باب استيلاء الكفار

موره جزیره سنی حربی کفره الوب املاك مسلمینی ضبط ایدوب بلدهٔ مزبوره دار حرب اولدقدنصکره عسکر اسلام ظفر بولوب تکرار فتح ایتدکلرنده اول بلده ده اولان باغ و باغچه وچفتلك منزللری وسائر منازل ودکاکینی پادشاه اسلام حضرتلری بین الغانمین قسمت ایتمدین املاك مذکوره اصحابی ظهور ایتسه لر ملکلرینی مجانا الوب ضبطه قادر

اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وان ظهر المشرکون علی ارض من اراضی المسلمین فصارت دار شرك ثم غلب المسلمون علیها فمن حضر من اصحابها قبل القسمة اخذها بغیر شیٔ ومن حضر بعد القسمة اخذها بقیمتها ان احب لان الارض مال المسلم کسائر الاموال فان بناها من وقعت فی سهمه ثم حضر المالك القدیم فلیس له ان یأخذها لان البناء استهلاك ولیس له ان ینقض البناء لیأخذه کما لایکون له ان ینقض سائر التصرفات وکذلك لوکان بنی فیها اهل الحرب حین احرزوها لان المالك القدیم انما یثبت له حق الاخذ فیما کان مملوکا ولیس له هذا البناء قط فلا یثبت له

حق اخذ البناء و یتعذر علیه اخذ الارض بدون البناء

(شرح سیر الکبیر فی الاسیر ملخصا)

زید بر بلده ده واقع چفتلك منزلنی عمروه دینی مقابله سنده رهن و تسلیم ایدوب عمروك ضبطنده ایکن بلدهٔ مزبوره یی حربی کفره الوب دار حرب اولدقدنصکره عسکر اسلام ظفر بولوب اول بلده یی تکرار قبضهٔ تسخیره السه لر منزل مزبوری زید وعمرودن قنغیسی الور ونه وجهله اولور * الجواب * قبل القسمه ایکیسی مجانا الورلر لکن راهن مقدم

الورسه مرتهن اندن الوب رهنیت اوزره کالاول ضبط اید ر

بعد القسمه دیلرایسه قیمتی ایله الورلر

(وان کان العبد رهنا فی ید المأسور منه والمسئلة بحالها فان وجده المرتهن قبل القسمة فهو احق باخذه باعتبار یده وقد کانت یده مستحقة علی الرهن فلا ینتظر حضور الراهن فی اخذه اذا اقام البینة علی انه اخذ من یده ثم بعد الاخذ یعود رهنا کما کان وان حضر الراهن فانکر الدین و الرهن فالقول قوله الا ان یعید المرتهن علیه البینة کما بینا ان الرد علیه کان بمجرد ثبوت الاخذ من یده لا بثبوت صفة یده وهو ید الراهن فان حضر المرتهن بعد القسمة فان شاء اخذه بقیمته وان شاء ترکه فان اخذه بالقیمة عاد رهنا کما کان قبل الاسر ثم اذا حضر مولاه فاراد اخذه بعد قضاء الدین فان کان قیمة الرهن و الدین سواء اوکان اکثر فالمولی ذلك عندهم جمیعا لان جمیع مالیة الرهن کان مضمونا علی المرتهن و الفداء فی المضمون یکون علی الضامن لا یرجع به علی غیره و ان کان الدین مثل نصف قیمته علی قول ابی یوسف ومحمد رحمهما الله تعالی الجواب کذلك و عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی یکون للمرتهن ان یرجع علی الراهن بنصف الفداء و لا یدفع العبد حتی یقبض ذلك فهذا نظیر الفدا من الجنایة اذا فدی المرتهن والراهن غائب و قیمته فضل علی الدین فان المرتهن یکون متطوعا فی الفضل فی قولهما وفی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی لا یکون متطوعا ولکن یرجع به علی الراهن فکذلك حکم الفداء بعد الاسر و لاحاجة الی اعادة

البینة ان انکر الراهن الرهن والدین (شرح سیر الکبیر فی فداء العبد)

بلاد اسلامیه دن بر بلده یه حربی کفره استیلاء ایدوب برمدت ضبط واراضیسی اوزرینه منازل بناء واشجار غرس ایدوب بعده عسکر اسلام اول بلده یی قهرا فتح ایلدکدنصکره اراضی مرقومه اوزرنده اولان ابنیه واشجاریله مسلمینه تقسیم اولنسه حالا اول اراضینك استیلادن مقدم مالکلری اولان کمسنه لر ابنیه و اشجاری قلع و اراضینك قیمتلرینی

مسلمینه ویروب اراضی یی ضبط ایده رز دیمکه قادر

اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (یفهم جوابه تمامه)

بلاد اسلامیه دن بر بلده یی حربی کفره برمدت ضبط واراضیسی اوزرینه اشجار غرس ایدوب بعده پادشاه اسلام حضرتلری اول بلده یی قهرا فتح ایتدکدنصکره اراضی مرقومه یی اوزرنده اولان اشجاریله اهالیسی یدلرنده ابقاء و رؤسلری اوزرینه جزیه وضع ایلسه حالا اول اراضینك استیلادن مقدم مالکلری اولان کمسنه لر اشجاری قلع

واراضینك قیمتلرینی اهالیٔ مرقومه ویروب اراضی یی ضبط ایدرز دیمکه قادر

اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

موره جزیره سنه حربی کفره مستولی اولوب ضبط ایتدکلرندنصکره عساکر اسلام ظفر بولوب تکرار الدقلرندنصکره طاپو تمسکی ایله زراعتك تصرف ایده کلدکلری اراضی میریه دن بر مقدار یر اوزرینه خراج وضع اولنوب طرف میریدن بعض کمسنه لره وجه شرعی اوزره بیع وتسلیم اولندقدنصکره اول یرلره قبل الاستیلاء طاپو تمسکی ایله متصرف

اولان کمسنه لر مجرد مقدما تصرفمزده ایدی دیو مداخله یه قادر

اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زیدك قولی عمروی حربی کفره اسیر ایدوب دار حربه ادخال ایتدکلرندنصکره بکر تاجر عمروی حربیلردن شوقدر اقچه یه اشترا ودار اسلامه اخراج ایلسه زید اولقدر اقچه یی

بکره ویروب عمروی بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده زید بکرك عمروی اشترا و دار اسلامه اخراج ایتدیکنه عالم اولدقدنصکره ایکی سنه سکوت ایدوب عمروی بکردن الماسه حالا زید اولقدر اقچه یی بکره ویروب عمروی بکردن المق استدکده بکر مدت مذکوره ده سکوت ایتمکله حقك ساقط اولمش

اولور دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو ترك اخذه بعد العلم بشرائه واخراجه من دار الحرب زمانا طویلا له ان یأخذه بعده فی ظاهر الروایة و فی روایة ابن سماعه عن محمد رحمهما الله تعالی لیس له ان یأخذه

کالشفیع اذا لم یطلب الشفعة بعد علمه بالبیع و الظاهر هو الاول

(فتح القدیر فی استیلاء الکفار)

زیدك ام ولدی هندی حربی کفره اسیر ایدوب دار حربه ادخال ایتدکلرندنصکره عمرو تاجر هندی حربیلردن اشترا ودار اسلامه اخراج ایلسه زید هندی عمرودن مجانا المغه

قادر اولورمی * الجواب * اولور

لواسروا ام ولد لمسلم اومكاتبا اومدبرا ثم ظهر على دارهم اخذه مالكه بعد القسمة بغير شئ وعوض الامام من رفع فى قسمته من بيت المال قيمته ولواشترى تاجر ذلك منهم اخذه منه بغير ثمن ولا عوض (فتح القدير فى استيلاء الكفار)

﴿ نوع آخر ﴾

زيدك دوه سنى حربيلر قهرا اخذ ودار حربه بعد الادخال عمرو امانله دار حربه واروب دوه يى حربيلردن بش غروشه اشترا و دار اسلامه اخراج و اون غروشه بكره بيع وتسليم ايلسه بكر اول دوه يى زيده الديغى بهايه ويردكن زيد راضى اولميوب مجرد عمرو حربيلردن بش غرشه المغين بندخى بش غروشه الورم ديمكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(وان اشتراه مسلم منهم واخرجه الى دار الاسلام وباعه من آخر كان للمالك القديم ان يأخذه من الثانى بالثمن الثانى وليس له ان ينقض البيع ويأخذه من المشترى لاول بالثمن الاول (قاضيخان فى الاستيلاء)

زيد حربى عمروك شو قدر اشياسنى درياده قهرا اخذ ودار حربدن بر بلده يه ادخال ايتدكدنصكره اول بلده صلحا فتح اولنوب زيد فوت اولمش اولمغله عمرو زيدك اشياء مزبوره يى قبض ايدن ورثه سنه مصادفه ايلسه عمرو وجد محرر اوزره بندن اخذاولنمشيدى ديو اشياء مزبوره يى ورثهٔ زيددن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(وان غلبوا على اموالنا واحرزوها بدارهم ملكوهم (تنوير الابصار فى استيلاء الكفار)

زيد حربى عمروك شو قدر اشياسنى درياده قهرا اخذ ودار حربه ادخال ايتمدين امانله بلاد اسلاميه دن بر بلده يه كلوب بعده عمرو اول بلده ده زيده راست كلوب متاعنى طلب ايتدكده زيد حالا يانمده در ويرهيم ديو اقرار و بر ايكى آى استمهال ايتدكدنصكره عمرو بعد ايام اشياسنى طلب ايتدكده زيد بغير وجه شرعى ويرمامكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(قيدنا بالاحراز لانهم لو استولوا عليها فظهرنا عليهم قبل الاحراز فانها تكون لملاكها بغير شئ ولو اقتسموها فى دارنا لم يملكوها (منح فى الاستيلاء)

سافز اهاليسندن اولوب تجاردن اولان زيد شو قدر امتعه سنى آخر دياره كتورركن اثناء طريقده عمرو حربى امتعه يى قهرا اخذ ايدوب زيد برطريقله خلاص اولدقدنصكره عمرو امتعه يى دار حربه ادخال ايتمدين امانله استانبوله كتوردكده زيد امتعه يى عمروك يدنده بولسه زيد اول امتعه يى عمرودن مجانا المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور

زيد ذمى يى حربيلر اسير ايدوب دار حربه ادخال ايتدكلرندنصكره زيدك دار اسلامده اولان املاكنى بعض كسنه لر تغلبا ضبط ايدوب بعده زيد برطريقله خلاص اولوب كلدكده املاكنى مزبورلردن المق استدكده مزبورلر زيده مجرد حربيلرسنى دار حربه ادخال ايتمكله سندخى حربى اولمش اولورسك ديو ويرمامكه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(اهل الحرب اذا اسر واهل الذمة من بلاد المسلمين لا يملكونهم لانهم احرار (خانيه)

زيدك سفينه سنى حربى كفره قهرا اخذ ودار حربه ادخال ايتدكدنصكره كفره سفينه يى طونادوب قورصانلق ايچون دريايه چقدقلرندنصكره دريا بكلرندن عمرو سفينه يى السه زيد سفينه يى قبل القسمه عمرودن مجانا المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(وان غلبوا على اموالنا واحرزوه بدارهم ملكوها وان غلبنا عليهم فمن وجد ملكه قبل القسمة فهوله مجانا اى بغير شئ وان وجده بعدها اى بعد القسمة فهوله بالقسمة اى يأخذه بالقيمة (منح الغفار فى استيلاء الكفار)

زيدك سفينه سنى حربى كفره درياده قهرا اخذ ودار حربه ادخال ايتدكلرندنصكره عمرو سفينه يى حربيلردن اشترا ودار اسلامه اخراج وثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايلسه زيد واقف اولدقده ثمن مزبورى بكره ويروب سفينه يى بكردن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور بو صورتده زيد ثمن مزبور ايكى بيك غروشدر ديوب بكر اوچ بيك غروشدر ديوب اختلاف ايلسه لر قول قنقيسنكدر *الجواب* بكركدر

(وكذلك ان باعه من آخر اخذه المولى من المشترى الآخر بالثمن الذى اشتراه به والقول فى الثمن قول المشترى مع يمينه (كافى للحاكم الشهيد فى السير)

زيد مسلمك قولى عمرو مسلم اباق ودار حربه داخل اولوب لكن مرتد اولميوب حربيلر عمروى اخذ وتقييد ايتميوب بعده عمرو دار اسلامه چقسه زيد فوت اولمغله ورثه سى عمروى استرقاق مراد ايتدكلرنده عمرو مجرد دار حربه اباق ايتمكله آزاد اولمش اولوردم ديو انقياددن امتناعه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(واذا ابق عبد لمسلم فدخل دار الحرب فاخذوه لم يملكوه عند ابى حنيفة وان ند بعير اليهم فاخذوه ملكوه وقالا يملكون العبد ايضا والصحيح قوله (مضمرات فى السير) والصحيح قوله واعتمده المحبوبى والنسفى وغيرهما (تصحيح قدورى)

زيد مسلمك قولى عمرو مرتد اولدقدنصكره اباق ايدوب ودار حربه داخل اولدقده حربيلر عمروى اخذ وتقييد و بكر تاجره بيع وتسليم ايدوب بكردخى دار اسلامه اخراج ايلسه زيد عمروى مجانا بكردن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(وانما قيدنا اول المسئلة بكون العبد مسلما لانه لو ارتد وابق اليهم فاخذوه ملكوه اتفاقا (فتح القدير فى السير) دخل دار الحرب بامان فاشترى عبدا منهم فابق هناك ثم دخل التاجر دار الاسلام فوجده فى يد انسان يأخذه بالثمن ان ملكه ذلك الانسان بالشراء وبالقيمة ان ملكه بالهبة (قنيه فى استيلاء الكفار)

دار حرب اولان اباظه ديارينك اهاليسى بربرلرينه قهر وغلبه ايله مالك اولوب آخره بيع ايتمك جائز اولمغله زيد مسلم امانله اول دياره واردقده اهالى مذكوره دن عمرو قهر وغلبه ايله اول ديار اهاليسندن مالك اولوب ذى رحم محرمى اولميان بكرى ثمن معلومه زيده بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر دار حربه اباق ايدوب بعده زيد دار اسلامه چقدقدنصكره بشر مستأمن اول دياره واروب بكرى حربيلردن ثمن معلومه اشترا ودار اسلامه اخراج ايلسه حالا زيد ثمنيله بشردن المغه راضى اولميوب مجانا المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(وان دخل تاجر واشتراه واخرجه الى دار الاسلام فمالكه بالخيار ان شاء اخذ بثمنه وان شاء تركه وان وهب له اخذه بالقيمة وان اشتراه بعرض يأخذه بقيمة العرض (خزانة المفتين فى الغنائم من السير) وان قهر حربى حربيا وباعه من مسلم مستأمن ان كانوا يرون التملك بالقهر جاز الشراء والا فلا (بزازيه فى الثانى من السير)

﴿ باب احكام المستأمن ﴾

زيد ذمى شريكى عمرو ايله متاع بيعى ايچون امانله دار حربه داخل اولدقدنصكره زيد دارحربده عمرودن شو قدر اقچه استقراض وقبض ايدوب بعده قبل الاداء فوت اولمغله عمرو كلوب مبلغ مزبورى زيدك تركهٔ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن طلب ايتدكده ورثه مجرد دارحربده استقراض ايتمكله ويرمزز ديمكله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولو كانا المسلمين فى دار الحرب بامان كان حالهما فى دار الحرب كحالهما فى دار الاسلام فى كل معاملة تجرى بينهما الا فى ثلث خصائل احدهما ان قتل صاحبه عمدا لم يجب على القاتل قصاص ولكن تجب الدية فى ماله وكذلك ان قتله خطأ لايكون على عاقلته شئ من الدية وكذلك ان ارتكب احدهما شيئا موجبا للحد فاما فيما سوى هذه الثلثة حال المستأمن فى دار الحرب كحاله فى دار الاسلام وفى الاسيرين كذلك الجواب عند ابى يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى (شرح سير الكبير فى معاملة المسلم مع الحربى)

زيد وعمرو شريكلر اولوب بينلرنده مشترك متاعلرينى بيع ايچون امانله دارحربه كتدكلرنده صكره زيد دار حربده فوت اولوب عمرو جمله متاعى قبض ودار اسلامه چيقوب زيدك ورثه سى متاع مزبوردن حصه لرينى عمرودن طلب ايتدكلرنده عمرو مجرد زيد دارحربده فوت اولمغله سزه ميراث اولماز ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد مسلم عمرو مسلم ايله دار حربه امانله واردقلرنده زيد عمروى دارحربده آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(واذا دخل مسلمان دار الحرب بامان فقتل احدهما صاحبه عمدا اوخطأ فعلى العاقلة الدية فى ماله وعليه الكفارة فى الخطأ (هدايه فى المستأمن من السير)

زيد حربى اوغلى عمرو حربىيى دار حربده بكر مسلم مستأمنه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بكر ايله طوعا دار اسلامه چيقسه لر بكر بيع مزبوره بناء عمروى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مسلم دخل دار الحرب بامان فاشترى من احدهم ابنه او بنته بطوع قال الكرخى رحمه الله يجوز اذا رأوا جوازه والا فلا وقال عامة مشايخنا رحمهم الله لايجوز والصحيح ان كان البايع يرى جواز البيع ملكه المشترى مطلقا وان كان لايرى جوازه فان ذهب به وهو طايع لايملكه وان ذهب به كرها يملكه (وجيز سرخسى فى المعاملة مع اهل الحرب) الحربى اذا باع اباه او ابنه فى دار الحرب من المسلم المستأمن يكون باطلا وهو رواية الحسن عن ابى حنيفة رحمهما الله ورواية هشام عن محمد رحمهما الله سواء يرى البايع او لايرى فى قول عامة المشايخ رحمهم الله اتفقت الروايات انه لايجوز بيعه فى دار الاسلام ومتى لم يجز البيع فى دار الحرب على قول العامة فان اخرجه المشترى الى دار الاسلام اختلف المشايخ رحمهم الله

والصحيح ان اخرجه كرها يملكه وان جاء به وهو طايع لايملكه سواء كان البايع يرى جواز البيع اولا يرى (قاضيخان فى معاملة المسلم مع اهل الحرب)

زيد حربى اوغلى عمرو حربىيى دار حربده شوقدر اقچه داينى بكر مسلم مستأمنه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بكر ايله طايعا دار اسلامه چقسه بكر رهن مذكوره بناء عمروى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

هند حربيه امانله دار اسلامه كلدكده نفسنى عمرو ذمى يه تزويج ايلسه هند ذميه اولمش اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده هند نفسنى عمرو ذمى يه بعد التزويج ينه دارحربه رجوع وذهاب مراد ايلسه هند منع اولنورمى * الجواب * اولنور

(واذا اراد الرجوع الى دار الحرب بعد الحول منع من ذلك لان عقد الذمة لاينتقض لكونه خلفا عن الاسلام كما لو وضع عليه الخراج او صار لها اى للمستأمنة زوج مسلم او ذمى لانها التزمت المقام تبعا فتكون ذمية (منح فيما لايمكن حربى مستأمن فيا سنة)

زيد حربى امانله دار اسلامه كلوب هند ذميه يى تزوج ايدوب هندك زيددن ولدى اولدقدنصكره زيد دارحربه كتسه ولد مزبور زيد وهنددن قنغيسنه تابع اولور * الجواب * هنده تابع اولور

(ولو دخل حربى مع امرأته دارنا بامان ومعهم اولاد صغار وكبار فاسلم احدهما الخ ولو صار احدهما ذميا كان الصغار من الاولاد ذميين تبعا له (شرح سير الكبير)

زيد حربى مستأمنا دار اسلامه چقدقدنصكره دار اسلامده هند نصرانيه يى تزوج ايلسه مجرد هندى تزوج ايتمكله ذمى اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو تزوجت المستأمنة ذميا صارت ذمية بخلاف ما اذا تزوج المستأمن ذمية لايصير المستأمن ذميا (عتابيه فى الاول من السير)

بو صورتده زيد شو قدر زمانى دار اسلامده هندك ياننده براغوب دار حربه كيدوب دار حربده فوت اولسه حالا عمرو حربى دار اسلامه مستأمنا چيقوب بن دار حربده زيده شو قدر اقچه ادانه ايتمش ايدم ديو دعوى ايلسه عمروك دعواسنه التفات اولنوب مبلغ مزبور تركهٔ زيددن حكم اولنورمى * الجواب * اولنماز

(ولو ادان المسلم حربيا فى دار الحرب او كانا حربيين ثم خرجا مستأمنين لم يقض بينهما شئ الا ان يسلم الحربى او يصير ذا ذمة ولو اسر الحربى بطل دينه (عتابيه فى الاول من السير)

زيد تاجر دار حربه امانله كيروب عمروى حربيلردن اشترا وينه دار حربده عمرو اباق ايدوب بعده زيد دار اسلامه چيقوب عمروى دار اسلامده بولمغله زيد عمرودن بن سنى دار حربده اشترا ايدوب سن دار حربده ملكمدن اباق ايتمكله عبد آبقم سن ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل الخجندى عمن اشترى عبدا فى دار الحرب فابق منه هل يأخذ العبد بالقيمة فقال

ان ادعى ان يملكه فى دار الحرب فليس له على العبد سبيل (يتيمة الدهر فى السير)

﴿باب فى احكام الذمى فصل فى الجزية﴾

برقاج قريه لرك ذميلرى اوزرلرينه شرعا لازم اولان جزيه لرينى ادادن امتناع ايتملريله قبل سلطانيدن اوزرلرينه تعيين اولنان والى عسكر ايله و جباة جزيه ايله وار وب جزيه لرين جمع مراد ايندكلرنده ادادن امتناع ومحاربه يه تصدى ايتسه لر والئ مزبور اول ذميلر ايله مقاتله ايدوب جزيه لرين جبرا بووجه اوزره مقاتله ايله المق مشروعميدر * الجواب * مشروعدر

(وفى الخانية ولو امتنع اهل الذمة عن اداء الجزية قاتلهم الامام (تاتارخانية)

بر جزيرۀ حربيه اهاليسى سنه ده جزيه ز يچون ميرى يه شوقدر مال ويرمك اوزره صلحا فتح اولنوب اهالى يدلرينه من بعد جباة جزيه مغاير صلح زياده نسنه طلب ايتميه لر ديو اوامر شريفه ويرلمش ايكن عمرو جزيه داراهالى جزيره دن بكره مجرد ذمت قبول ايتمكله سائر ذميلر كبى حالكه كوره سنه ده شوقدر اقچه ويروبندن جزيه كاغدى آل ديو خلاف امر جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الموضوع من الجزية بصلح لايغير اى لو وضعت الجزية بتراض لاتعدل عنها لان الموجب هو التراضى فلايجوز التعدى الى غير ماوقع عليه التراضى (منح فى الجزية وكذا فى الملتقى)

مجنون اولوب كار وكسبه قادر اولميان زيد ذميدن جزيه النورمى * الجواب * النماز

(ولا يؤخذ الجزية من النسوان والصبيان والمجانين والعميان والشيخ الفانى والزمن (وجيز سرخسى فى الجزيه)

دربند تعبير اولنور بر محل مخوفى محافظه ايدوب مرور ايدن ابناء سبيلى حراست ايچون اول دربندده يوز اون درت نفر روم ذميلرى اسكان اولنوب مزبورلرك خدمت محافظه مقابله سنده جزيه لرى النميه ديو يدلرينه امر شريف ويريلوب مزبورلر دخى اداء خدمت محافظه ايدرلر ايكن جزيه دار اولان زيد خلاف امر مزبورلردن جزيه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الجزية لو وضعت بتراض اى بتراضى الامام ورضاء من وضع عليه فيقدر بحسب ما يقع عليه الاتفاق لايعدل عنها (مسكين شرح الكنز فى الجزيه ومثله فى المنح)

ملاحدۀ اكراددن يزيد طائفه سنك اولاد صغارندن عاقل اولانلرك بعضيلرى اسلامه كلوب امصار مسلمينده تمكن ايلسه لر حالا طائفۀ مزبوره نك الحاد وكفرلرى جزاسى ايچون جزيه نامنه اوزرلرينه طرف سلطنتدن وضع اولان مقطوع اقچه يى قبضه مأمور اولان كمسنه لر اول اسلامه كلن كمسنه لره جزيه نامنه شوقدر اقچه ويرك ياخود امصار مسلميندن قالقوب طائفۀ مزبوره ايچلرنده ساكن اولك ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر تصدى ايدرلر ايسه تعزير شديد ايله منع اولنورلر

﴿نوع فى الكنيسة ومايتصل بها﴾

بر بلده ده واقعه كنيسۀ قديمه خرابه ومرمته محتاج اولدقده بلدۀ مرقومه ذميلرى

بافرمان عالى اول كنيسه يى نسنه زياده ايتمكسزين وضع قديمى اوزره تعميره مباشرتلرنده كنيسۀ مرقومه نك ديوارلرى اكيلوب انهدامه متوجه اولوب اقامت وتعمير ممكن اولمامغله اول ديوارلرى هدم ايدوب بلا توسيع ولا ترفيع وضع قديمى اوزره تجديد ايتمك استدكلرنده بلدۀ مزبوره قاضيسى ياخود اهل عرف طائفه سى مجرد كنيسۀ مرقومه منهدم اولميوب سز كنديكز هدم ايتمكله اعاده جائز اولماز ديو بغير وجه مزبورلرى منعه قادر اولورلرمى * الجوب * اولمازلر

(ولايحدث بيعة ولا كنيسة ولا صومعة ولا بيت نار ولا مقبرة فى دار الاسلام و يعاد المنهدم من غير زيادة على البناء الاول (تنوير الابصار فى الجزية)

بر كنيسۀ قديمه خرابه مشرف اولوب باامر سلطانى ذميلر تعمير ايتدكلرنده كنيسه نك خرابه اولان كاركير قبه لرينى ينه كالاول كاركير ايتميوب آغاج ايله بنا ايتدكلرنده حالا بنا ايتدكلرى كيفيت تشييدا واحكاما واعتبارا كيفيت اولادن دون ايكن اهل عرف طائفه سى مجرد طرز قديمه مغاير ايتديكز ديو ذميلرى تجريمه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

بر كفره قريه سنده اولان كنيسۀ قديمه خراب اولوب ذميلر امر سلطانى ايله تعميره مباشرتلرنده كنيسه نك انقاضى وضع قديمى اوزره تعمير وبنايه كفايت ايتمامكله ذميلر مقدار كفايه مجددا كراسته وسائر لوازمنى طشره دن كتوروب وضع قديمى اوزره بلا ترفيع ولا توسيع مقتضاى شرع اوزره بنايه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

بو صورتده اهل عرف طائفه سى كنيسه تعميرينه خارجدن كراسته وسائر لوازم كتورمك جائز دكلدر ديو مزبورلرى بنادن منعه ياخود تجريمه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اجاب نعم لهم اعادة ماانهدم كما تظاهرت عليه المتون لافرق فى ذلك بين الدير والصومعة والكنيسة وبيت النار وتعمير ماتشعث منها واعادة ما انهدم منها من البيوت والدور الجارية فى ملكهم المعدة للسكنى جائزة بلا خلاف (خيريه فى السير)

بر بلده ده واقع كنيسه دن منفصل اولوب غله سى كنيسه نك فقراسنه مشروطه اولان وقف باغچه نك ديوارلرى وقديمدن كشيشلرى ساكن اوله كلدكلرى اوطه لرك بعض يرلرى ييقلوب وبعض يرلرى اسكيوب ييقلمغه يوز طوتمغله ذميلر او ديوارلرك واوطه لرى وضع قديم اوزره تعمير مراد ايتدكلرنده بعض مسلمانلر مزبورلرى بغير وجه شرعى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

صلحا فتح اولنان بر دياره واقع كنيسۀ قديمه نك سقفى مسلميندن بعض كمسنه لر بر طريقله هدم ايلسه لر اول ديار ذميلرى كنيسۀ مزبوره بالكليه مهجور اولميجق وضع قديمى اوزره بلا تزيين مرمت ايتمكه قادر اولورلرمى * الجواب * امر سلطانى ايله هدم اولنمش ايسه اولمازلر (نقل من الترتيب الاول من خط ساجد افندى)

صلحا فتح اولنان بر بلده ده واقع كنيسۀ قديمه نك حولبسى داخلنده اولان رهبان اوطه لرى حريقده محترق اولسه رهبانلر اول اوطه لرى وضع قديمى اوزره بنادن منع اولنورلرمى * الجواب * اولنمازلر

عنوة فتح اولنان بلده ده واقع کنیسه یی مسلمین اذن امام ایله مسجد اتخاذ ایتدکارندنصکره اول بلده ده ذمیلری قدیمی کنیسه مز ایدی دیو اول مسجده تعرض ایتمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(واذا فتح الامام بلدة عنوة فهو بالخیار ان شاء قسمها بین المسلمین وان شاء اقر اهلها علیها ووضع علیهم الخراج وتبقی الاراضی ملکا لهم یتوارثونها کما کانت وان شاء دفعها للمسلمین لتکون ارض خراج ویکون خراجها فیئا للمسلمین وان شاء ینقل الیها قوما آخرین من اهل الذمة ویجری علیهم احکامهم (حاوی القدسی فی السیر) ونحن نملك بالاستیلاء علیهم وقوفهم ولا یملکون وقوفنا (من المحل المذکور)

مقدما دار حربدن بر بلده یی پادشاه دین اسلام عنوة فتح ایتدکده اول بلده ده واقع کنیسه یی مسجد اتخاذ ایدوب مسلمینه صلوته اذن ویرمکله برمدت ایچنده جماعت ایله اداء صلوة اولنوب بعده بلدهٔ مزبوره دار حرب اولوب اول مسجدی ینه کنیسه اتخاذ ایتدکلرندنصکره پادشاه اسلام خلد الله خلافته الی یوم القیام حضرتلری اول بلده یی صلحا فتح ایدوب اهالیسی ذمت قبول ایلسه‌لر اول کنیسه یی ذمیلر یدندن اخذ ومسلمین ایچون مسجد اتخاذ اولنمق لازم اولورمی * الجواب * اولور

(واما اذا وقف السلطان من بیت المال ارضا لمصلحة العامة فذکر قاضیخان فی فتواه جوازه (اشباه فی کتاب الوقف) واذا غلبوا علی اموالنا واحرزوها بدراهم او غلبوا دارنا وسکنوابها حتی صارت دار حرب ملکوها ونحن نملك بالاستیلاء الی آخره کما مر آنفا (من سیر حاوی القدسی فی الغنائم)

﴿ نوع فی سائر احکام الذمی ﴾

مسجد شریفی اولوب شعائر اسلام اقامت اولنان مسلمین قریه‌لرندن برقریه ده ساکن کفره طائفه سی منزللرنده اتخاذ ایتدکلری خنزیرلرینی صالیویروب اظهار ایدراولسه‌لر حاکم مزبورلری خنزیرلرینی اظهاردن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولا یملکون من اظهار بیع الخمر والخنازیر فی ذلك المصر ولا یدخلون شیئا من ذلك فی المصر لان فی امصار المسلمین یجب اظهار شعائر الاسلام واعلان الدین ویمنع من اظهار الفسق وشعائر الکفر (محیط رضوی فی السیر)

زید ذمی برقصبه ده واقع منزلنده آیینی اوزره عبادت ایدوب ورفع صوت ایتمکسزین انجیل اوقوسه منع اولنورمی * الجواب * اولنماز

(ولو رفعوا اصواتهم بقراءة الزبور والانجیل ان کان فیه اظهار الشرك منعوا عن ذلك وان لم یقع بذلك اظهار الشرك لا یمنع (قاضیخان فی اهل الذمة من السیر)

زید ذمینك برشهرده کفره محله سنده اولان منزلی محترق اولوب کالاول بنا مراد ایتدکده زیدك منزلی محلهٔ مزبوره یه متصل اولان مسلمین جامعنك امامی شهر ایچنده کفره منزلی اولماز دیو زیدی بنادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واختلفت الروایات فی سکناهم بین المسلمین فی المصر والمعتمد الجواز فی محلة خاصة (منح)

ارمنی رهباننددن زید بعض ارمنیلرك منزللرینه اذنلرنسز کیروب کندویه نامحرم اولان نسوانلریله مکالمه ایدراولمغله منزللرك صاحبلری زیده منزلمزه کیردیککه راضی دکلز دیو زیدی منع ایتدکلرنده زید دینمزده جائزدر دیو ممنوع اولماسه حاکم ارمنیلرك طلبلریله زیدی مزبورلرك منزلنه دخولدن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فاذا ترافعوا او اسلموا وجب الحکم فیهم بما هو حکم الاسلام کما فی نکاح المحارم (فی نکاح اهل الذمة من المبسوط) وفی الملتقط کل شیء منع منه المسلم منع منه الذمی الا الخمر والخنزیر (ناقلا من اشباه فی احکام الذمی)

ارمنی طائفه سندن اولان زید تجارت طریقیله دار حربه کیدوب آنده خسته اولمغله دار اسلامده اولان زوجه سی مریم واوغللری اووانس واووه دك ذمیلر نقض عهد ایتمکسزین مجرد زیدك یانته واروب زیدك ومزبورلرك برینك نقض عهد ایله لحوقنه حکم حاکم لاحق اولمادین زید دار حربده فوت اولوب ومزبورلر ذمیا دار اسلامه کلوب زیدك قزی اقسانی نام نصرانیه یدنده اولان مالنی یدلرنده اقتسام ایتمك استدکلرنده اقسانی زید وسز نقض عهد ایتدیکز وحربی اولدیکز بو وجهله نقض عهد ایتمکز ایله اول مالك جمله سی بکا انتقال ایدر سزه حصه دکمز دیسه اقسانینك قول مذکورینه التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز

(ان العهد لا ینتقض بالقول ولذا قال فی المحیط عقد الذمة ینتقض بالفعل وامان الحربی ینتقض بالقول (بحر رائق فی الجزیه من السیر)

زید ذمینك هند نصرانیه دن تولد ایدن اوغلی عمرو طقوز یاشنی بعد التکمیل اسلامه کلدکدنصکره زید وهند عمروه تلقین کفر ایدر اولسه‌لر حاکم عمروی مزبورلردن الوب صلحادن بکر مسلمه تعلیم علم وتربیه ایچون ویرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والذمیة احق بولدها المسلم حتی یعقل الادیان لان الحضانة تبتنی علی الشفقة وهی اشفق علیه فیکون الدفع الیها انظر لها فاذا عقل الادیان ینزع منها لاحتمال الضرر (بحر رائق فی الحضانة وکذا فی المنح)

ارمنی طائفه سندن اولان زید ذمی نقض عهد ایتدم حربی اولدم دیسه زید مجرد بویله دیمکله نقض عهد ایتمش اولورمی * الجواب * اولماز

زید ذمی نقض عهد ایدوب دار حربه لحاق ولحاقیله حکم اولنسه زیدك دار اسلامده اولان ام ولدی آزاد اولورمی * الجواب * اولور

(الذمی الذی نقض العهد ولحق بدار الحرب بمنزلة المرتد فی سائر الاحکام من الارث والحکم بعتق امهات الاولاد والمدبرین ونحو ذلك (بدایع من قبیل احکام البغاة من السیر) قوله بل باللحاق ثمه الخ یفید اختصاص ما ینتقض به العهد حتی لو قال نقضت بالقول لا ینتقض ذکره فی المحیط (زیلعی فی العشر والجزیة)

اهل ذمت کفره سندن شوقدر نفر کسنه‌لر بر بلده ده برمحله ده مستقلا ساکنلر ایکن بعض مسلملر اهل محله ده منازل اشترا وعمرو دخی محلهٔ مزبوره ده مسجد شریف بنا ایلسه

حالا بعض کسنه لر مجرد محلهٔ مزبوره ده مسجد شریف بنا اولنمغله مسلم محله سی اولمش اولور دیو محلهٔ مذکوره ده ساکن اولان کفره یی منزللرندن اخراجه قادر اولورلر می * الجواب * اولمازلر

زید ذمی بر بلده ده مسلمین محله سنده اولان منزلنی مسلمین منزللرندن زیاده ترفیع ایلسه ترفیع ایتدیکی بنا مسلمین منزللرینه مساوی اولنجه هدم اولنور می * الجواب * اولنور

(سئل هل يجوز لاهل الذمة ان يعلوا بنائهم على بناء المسلمين اجاب لايجوز لاهل الذمة ذلك (قارئ الهدايه ملخصا وكذا فى التاتارخانيه)

جمله اهالیسی ذمی اولان قریه ذمیلرینك دفن موتی ایچون معد اولان عرصه لری ضیق اولمغله مزبورلر ملك عرصه لرینك برمقدارینه موتالرین دفن ایدر اولسه لر اهل عرف طائفه سی مزبورلری منع وتجریمه قادر اولورلر می * الجواب * اولمازلر

(سئل شيخ الاسلام عن قوم من اليهود اشتروا دارا او بستانا من دور المسلمين فى مصر واتخذوا مقبرة لهم هل يمنعون عن ذلك فقال لا لانهم ملكوها فيفعلون ما شاؤا كالمسلمين انتهى (فتاواى خيريه فى السير وفيه تفصيل)

بلاد اسلامیه دن بر بلده ده واقع مسلمین ساکن اولدقلری محله ده اولان منزللری ذمیلر اشترا ایدوب ساکن اولملریله اول محله ده واقع مسجد شریفك جماعتی قالمیوب معطل اولسه بلدهٔ مزبوره ده حاکم الشرع اولان زید اول ذمیلری محله دن اخراج ایدوب مسلمین اولمادیغی بشقه محله ده اسکانه قادر اولورمی * الجواب * اولور

مسلمین وکفره مختلطا ساکن اولدقلری محله ده شو قدر عرصه یه مالك اولان زید مسلم اول عرصه یی ثمن معلومه عمرو ذمی یه بیع وتسلیم ایلسه بیع مزبور جائز اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده مسلمیندن بعض کسنه لر عرصهٔ مزبوره مقدما مسلم ملکی ایدی دیو عمروه ضبط ایتدرمامکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(فان مصر الامام فى اراضيهم مصرا للمسلمين كما مصر عمر رضى الله تعالى عنه البصرة والكوفة فاشترى بها اهل الذمة دورا ليسكنوا مع المسلمين لم يمنعوا من ذلك لانا انما قبلنا منهم عقد الذمة ليقفوا على محاسن الدين فعسى ان يؤمنوا وباختلاطهم بالمسلمين فى السكنى معهم يتحقق ماقلنا قال رضى الله تعالى عنه وكان شيخنا الامام يقول هذا اذا قلوا فكان بحيث لايتعطل بعض جماعات المسلمين ولايتقلل الجماعة بسكناهم بهذا الصفة فاما اذا كثروا على وجه يؤدى الى تعطيل بعض الجماعات اوتقليلها منعوا من ذلك وامروا بان يسكنوا ناحية ليس فيها للمسلمين جماعة وهذا محفوظ عن ابى يوسف رحمه الله تعالى (فى الامالى شرح سير الكبير للامام السرخسى فى احداث الكنايس لاهل الحرب)

﴿ نوع فيما يكون اسلاما من الكافر ومالا ﴾

زید نصرانی شرف اسلامله مشرف اولسه زیدك معتوه اولان اوغلی عمرو و عمروك اولاد صغارینك تبعا اسلامریله حکم اولنورمی * الجواب * اولنور

(ولو اسلم ابو المعتوه صار مسلما وكذا اولاد المعتوه (عنايه فى ٢ من السير)

زید ذمی شرف اسلامله مشرف اولدقده زیدك اولاد صغارینك زیده تبعیتله اسلاملرینه حکم اولنورمی * الجواب * اولنور

بوصورتده زید صغارك اناری هندی نصرانیه یی تطلیق ایتمش اولسه صغارك مسلماندن حاضنهٔ اخرالری اولماسه زید صغارك تعقل دین ایدنلرینی هنده دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(و يصير الصغير مسلما باسلام ابيه دون جده (اشباه فى الفرائض)

زید ذمینك التی یاشنده اولوب عاقل اولمیان اوغلی عمر صغیر اسلامه کلسه اسلامنه حکم اولنورمی * الجواب * اولنماز

(سئل عن صغير اسلم فادعى ابوه النصرانى ان عمره خمس سنين وانه غير مميز وادعت امه المسلمة ان عمره سبع سنين وانه مميز فالقول لمن وما المراد بقول صاحب المجمع ويصح اسلام الصبى العاقل (اجاب يعرض على اهل الخبرة و يرجع اليهم فيه والمراد بالصبى العاقل المميز وهو من بلغ سبع سنين فما فوقها لانه روى ان النبى صلى الله تعالى عليه وسلم عرض الاسلام على على رضى الله تعالى عنه وهو ابن سبع فاجابه اليه (من فتاوى قارئ الهدايه وكذا فى المنح فى المرتد)

تسبیح بیع ایدن زید ذمی یه سن نیچون تسبیح بیع ایدرسن دیو اعتراض اولندقده بن الی کره نماز قیلدم دیوب لکن جماعتله دیمسه مجرد بویله دیمکله زیدك اسلامنه حکم اولنورمی * الجواب * اولنماز

(والكافر لو صلى بجماعة اواقر انه صلى بجماعة اواذن فى بعض المساجد يحكم باسلامه (محيط رضوى فيما يصير الكافر مسلما)

هند کافرهٔ حربیه ولد صغیری ایله دار حربدن سبی ووعا دار اسلامه اخراج اولنسه اول ولدك اسلامیله حکم اولنورمی * الجواب * اولنماز

بوصورتده هند اسلامه کلدن اول ولد اهل ذمته بیع اولنمقده بأس وارمیدر * الجواب * یوقدر

بوصورتده اهل ذمتدن زید یهودی اول ولدی اشترا ایدوب بعده عاقل وبالغ اولدقده بنفسه اسلامه کلمسه زیده ولد مزبوری بر مسلمه بیع ایله دیو جبر اولنورمی * الجواب * اولنور

(ولا بأس ببيع العبد الذمى من الذمى الا فى فصل واحد ان سبى صغير ليس معه واحد من ابويه فهذا لاينبغى ان يباع من اهل الذمة لانه صار مسلما بالاخراج الى دار الاسلام او القسمة فى دار الحرب باعتبار ان الاحراز فيه يتم بالقسمة كما يتم بالاخراج ولهذا لو مات يصلى عليه ولو كانت كتابية فاستبرأها من وقعت فى سهمه كان له ان يطأها واذا ظهر انها محكومة باسلامها قلنا لايحل للمسلم ان يبيعها من اهل الذمة وان كان لو باعها نفذ البيع وان كان سبى ومعها احد ابويها فلا بأس ببيعها من اهل الذمة لانه لم يحكم باسلامها ههنا (شرح سير الكبير فيما يباح من اهل الذمة من السير)

دار حربدن سبی اولنوب دار اسلامه اخراج اولنان برصغیره جاریه یی اهل ذمتدن زید یهودی اشترا ایدوب بعده جاریه عاقله و بالغه اولدقده بنفسها اسلامه کلیوب زیدك ملکنده ایکن اهل اسلامدن عمرو و بکر قاضی یه واروب زید وجاریه محضرلرنده اشبو جاریه حال صغرنده ابویندن بری معا اولمیوب منفردة دار اسلامه اخراج اولنوب تبعا لدار الاسلام مسلمه در دیو شهادت ایتدکلرنده زید دخی اول جاریه حال صغرنده اناسی هند کافرهٔ حربیه ایله دار حربدن سبی اولنوب معا دار اسلامه اخراج اولندقدنصکره اشترا ایتمشیدم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه مراد ایلسه قاضی عمرو و بکرك وجه محرراوزره شهادتلرینی قبول و اول جاریه نك اسلامنه حکم ایدوب جاریه یی برمسلمه بیع ایله دیو جبره قادراولورمی *الجواب* اولور

بوصورتده اول جاریه برمسلمه بیع اولندقده اوزرینه ترتب ایدن حکم شرعی ندر *الجواب* مزبوره یه اسلام عرض اولنور قبول ایدرسه فبها واکر قبول ایتمزسه مولاسی ضرب وحبسله اسلامه جبر ایدر

(ولوقال انا ذمی ولست بمسلم فشهد شاهدان عدلان مسلمان انه مسلم جعلته مرتدا لانه ثبت الاسلام بشهادة الشهود فجحوده بعد ما ثبت الاسلام بشهادة الشهود ردة منه فیجعل کانه کان مسلما ثم ارتد فیقاس بسائر المرتدین فان اسلم فهو حر ان لم یرجع الاسلام قتل (شرح سیر الکبیر فیما یصدق انه المسلم ومالا) ولا تقتل امرأة حرة کانت اوامة عندنا وعند ابی یوسف رحمه الله تعالی انها تقتل کما فی النظم ثم ان ابت تجبر علیه و تحبس وتطعم کل یوم لقمة و شربة وتمنع من سائر المنافع حتی تسلم او تموت (قهستانی فی الجهاد)

بربلده ده ویوده اولان زید قاضی یه واروب عمرو یهودینك یدنده ملك مشتراسی اولوب عاقله و بالغه اولان کافره جاریه سیچون جاریهٔ مزبوره حال صغرنده دار حربدن ابویندن بری ایله سبی واخراج اولنمیوب منفردة سبی و منفردة دار اسلامه اخراج اولنوب تبعا لدار الاسلام مسلمه ایکن جاریهٔ مزبوره یی اشترا ایتمشدر دیدکده قاضی عمرو وجاریه یی مجلس شرعه احضار ایدوب سؤال ایلدکده عمرو جاریه حال صغرنده اناسی هند کافره ایله سبی ومعا دار اسلامه اخراج اولندقدنصکره هند و جاریه یی اشترا ایتمشیدم دیدکده جاریه عمروی تصدیق ایدوب جاریه نك منفردة سبی ودار اسلامه اخراج اولنوب تبعا لدار الاسلام مسلمه اولدیغی شرعا ثابت اولماسه زیدك قول مجردیله جاریهٔ مزبوره نك تبعا لدار الاسلام اسلامنه حکم اولنوب عمروه جاریه یی برمسلمه بیع ایله دیو جبر اولنورمی *الجواب* اولنماز

(واذا سبی الصبی من اهل الحرب واخرج الی دار الاسلام دون ابویه ثم مات قبل ان یعقل الاسلام صلی علیه لانه لو لم یکن معه ابواه ولا احدهما کان تابعا للدار فیکون مسلما بالدار فیصلی علیه (احکام الصغار فی مسائل السیر) فان باعهم الامام اوقسمهم ثم ان رجلا من المسلمین شهد لبعضهم انه مسلم اوذمی لم تقبل شهادته لانه صار ملکا خاصا لرجل منهم فلا یبطل ملکه الا بشهادة رجلین (شرح سیر الکبیر فیما یصدق فیه مسلم ومالا)

﴿باب احکام المرتدین والزنادقة﴾

زید مسلم مرتد اولوب دار حربه لاحق اولدقدنصکره لحوقنه حکم اولنوب زیدك مسلم وارثلری زیدك اسلامی حالنده مالك اولدیغی اشیاسنی اقتسام ایتدکلرندنصکره زید مسلما عودت ایلسه مزبورلرك یدلرنده قائمه اولان اشیاسنی رضاء یاقضا ایله مزبورلردن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(وان عاد مسلما بعد الحکم بلحاقه فما وجده فی ید وارثه اخذه والا ای ان لم یجده فلیس له ان یضمنه بعد ما تصرف فیه الوارث وانما یأخذ عین ماله لان الوارث کان خلفه لاستغنائه عنه فان عاد ظهرت حاجته و بطل حکم الخلف ولو عاد بعد الموت الحقیقی کان الحکم کذلك ثم انما یعود فی ملکه بقضاء اورضاء من الوارث لانه دخل فی ملکه بحکم شرعی فلا یخرج من ملکه الا بطریقه ولهذا لیس له ان یضمنه بعد ما اخرجه من ملکه واتلفه (زیلعی فی باب المرتد)

زید ذمی شرف اسلام ایله مشرف اولدقده زیدك قزی زینب صغیره نك زیده تبعیت ایله اسلامنه حکم اولندقدنصکره زینب بالغه اولدقده مرتده اولوب نفسنی عمرو ذمی یه تزویج ایلسه زینبه نه لازم اولور *الجواب* اسلامه کلنجه حبس اولنور

(کل مسلم ارتد فانه یقتل ان لم یتب الا المرأة والخنثی ومن کان اسلامه تبعا والصبی اذا اسلم والمکره علی الاسلام ومن ثبت اسلامه بشهادة رجلین ثم رجعا (تنویر الابصار فی المرتد)

بوصورتده زینبك عمرودن ولدی اولمش اولسه ولد مزبور دخی اسلامه جبر اولنورمی *الجواب* اولنور

(فان المرتد مسلم حکما من حیث انه مجبور علی الاسلام ولهذا لو ولدت المرتدة ولدا فی هذه الحالة فانه یتبع المرتدة منها دون الکتابی (قاعدیه فی المواریث)

زیدك قولی عمرو اسلامه کلدکده حضرت موسی وحضرت عیسی علیهما السلامك نبوتی انکار ایتدکده مسلمیندن بعض کسنه لر بوسوزدن رجوع ایله مشار الیهما حضرتلرینك حق پیغمبر اولدقلرینی اقرار ایله دیدکلرنده عمرو اقرار ایتمیوب مصر اولسه عمروه نه لازم اولور *الجواب* احکام مرتدین اجرا اولنور

(من لم یقر ببعض الانبیاء علیهم الصلوة والسلام اوعاب نبینا بشیء اولم یرض بسنة من سنن المرسلین علیهم الصلوة والسلام فقد کفر (عمادیه فی ٣٨)

بغداد حوالیسنده اولان طوائفدن برطائفه اسلام ادعاسنده اولوب لکن حرمتی قطعی الثبوت اولان نیجه محرماتی احلال وکنشه طاپوب وابلیس لعینی ذکر بالخیر ایله تعظیم ورئیسلری ایله اطاعت امر ولی الامردن خروج واستیلاء وتمکن وتحصن ایتدکلری جهتله احکام کفری اجرا ایدوب اول موضع شرعا دار حرب اولمغله بغداد والیسی عسکر ایله مقتضای شرع شریف اوزره صادر اولان امر عالی موجبنجه اوزرلرینه سفر ومحاربه ایدوب طائفهٔ مزبوره نك رجالی حقنده اما السیف و اما الاسلام معناسنی اجرا ونسوان وذراریلرینی سبی و استرقاق ایلسه لر اول نسوانه مالك اولانلر مزبورلری استخدام

واستفراش ایتملری مشروعمیدر * الجواب * اکر نسوانی ارتداددن رجوعله قبول اسلام ایدرلر ایسه ملك یمین ایله وطئلری حلالدر بعد الظهور قبول اسلام ایدرلرسه رقدن خلاصلرینه سبب اولماز اکر قبول ایتمزلر ایسه نه ملك یمین ایله ونه ملك نکاحله وطئ وقربان ایتمك حلال اولماز بغیر القتل حبس وضربله اسلامه جبر اولنورلر اکر مالکلری نسوانك خدمتلرینه محتاج اولورلر ایسه اسلامه جبر ایده رك استخدام ایدرلر

(ولو ان اهل بلدة ارتدوا حتی صارت دارهم دار حرب ثم وقع الظهور علیهم فانه یقتل رجالهم وسبی نساؤهم وذراریهم کما فعله الصدیق رضی الله تعالی عنه لبنی حنیفة حین ارتدوا (شرح سیر الکبیر فیمن ارتد من المسلمین)

ارنودلقده واقع بر ناحیه نك اهالیلری اسملرینی اهل اسلام اسملریله تسمیه ایدوب مسلمان ایله کورشدکلرنده بز کافر دکلوز مسلمانز دیو اسلام ادعاسنده اولورلر ایکن قریه لرنده استحلالا خنزیراتی ییوب و کنیسه پاپاسلری ایله کفره کبی عبادت و بین النصاری معتبره اولان ایلم معروفه لرنده آیین کفری اجرا ایدر اولملریله سلطان اسلام خلدت خلافته الی یوم القیام حضرتلری ولایت انامدن زیدی عسکر اسلام ایله اوزرلرینه تعیین بیورسه لر اهالیٔ مزبوره ایله محاربه وقتل واسیر ایلدیکی رجال ونسالر بنك بیع وشرالری حقنده حکم شریعت سید الانام علیه الصلوة والسلام ندر * الجواب * طائفهٔ مزبوره آکر اولدقلری یره استیلاء وتحصن واطاعت ولی الامردن بالکلیه خروج ایتدیلر ایسه رجالی خصوصنده اما السیف واما الاسلام معناسی اجرا اولنور استرقاق اولنمازلر ماللری غزاة مسلمینه قسمت اولنور ونسوان وذراریسی سبی واسترقاق اولنورلر نسوانی قبول اسلام ایدرلرسه ملك یمین وملك نکاحله وطئلری حلالدر اما بعد الظهور قبول اسلاملری رقدن خلاصلرینه سبب اولماز اکر قبول اسلام ایتمزلرسه نه ملك یمین ونه ملك نکاحله وطئ وقربان ایتمك حلال اولماز بغیر القتل حبس وضربله اسلامه کلیکز دیو نسوان وذراری یه جبر ایده رك استخدام ایدیلر اکر طائفهٔ مزبوره استیلاء وتحصن ایتمیوب اطاعت ولی الامردن خروج ایتمش دکللر ایسه اخذ اولنوب رجالی حقنده اما السیف واما الاسلام حکمی اجرا اولنور لکن نسوان وذراریسی قتل وسبی اولنماز حبس وضرب ایله اسلامه جبر اولنورلر

(وبعد ما غلبوا علی دارهم فقد صارت دارهم دار الحرب حتی اذا وقع الظهور علیهم یکون مالهم غنیمة للمسلمین (شرح سیر الکبیر فی الموادعه) بلدة یدعی اهلها الاسلام یصومون ویصلون ویقرؤن القرآن ویعبدون الاوثان مع ذلك فاغار علیهم المسلمون وسبوهم فاشتری مسلم من تلك السبایا قالوا ان لم یکونوا مقرین بالعبودیة والرق لملکهم یجوز شراء النساء والصغار منهم ولا یجوز شراء الکبار الذکور منهم لانهم لما اقروا بالاسلام ثم عبدوا الاوثان کانوا مرتدین فیجوز استرقاق نسائهم وصغارهم ولا یجوز استرقاق کبارهم کما لا یجوز من اهل الردة وان کانوا مقرین بالرق والعبودیة لملکهم فیجوز سبیهم واسترقاقهم فاذا ملکهم السابی جاز بیعهم (قاضیخان قبیل فیما یجوز لامیر العسکر) وان کانت امتوا اهلها

یحتاجون الی خدمتها دفعت الیهم یستخدمونها ویجبرونها علی الاسلام لان حبسها لحق الله تعالی وحق المولی فی خدمتها مقدم علی حق الله تعالی فی حبسها

(شرح سیر الکبیر فی المرتد کیف الحکم فیهم)

زید مسلم مرتد اولوب دار حربه مرتدا لحوقنه حکم حاکم لاحق اولمغله زیدك دار اسلامده اولان ام ولدی هندك عتقنه حکم اولنوب بعده زید مسلما دار اسلامه عودت ایدوب اقرباسی یدنده موجود اولان مالنی اخذ ایتدکده هندی استرقاق واستخدامه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(قوله وان عاد المرتد بعد الحکم بلحاقه الی دار الاسلام فاوجده فی ورثته من ماله بعینه نقدا اوعروضا اخذه بخلاف امهات اولاده ومدبریه لا یعودون فی الرق

(فتح القدیر فی المرتد ملخصا)

زید وعمرو مسلملر قاضی حضورنده بکر نصرانی مواجهه سنده بکر اون کون مقدم ادیان باطله دن تبری و شهادتینی تکلم ایدوب مسلم اولمشیدی دیدکلرنده بکر انکار ایدوب مدعی آخر بولنمیکن زید و عمرو بکرك وجه محرر اوزره اسلامنه شاهدلرز وشهادت دخی ایده رز دیسه لر مزبورلرك بو وجه اوزره شهادتلری مقبوله اولوب بکرك اسلامنه حکم اولنور می * الجواب * اولنور

(تسمع الشهادة بدون الدعوی فی الحد الخالص (اشباه فی القضاء)

بو صورتده قاضی زید وعمرونك شهادتنی قبول ایدوب بکرك اسلامنه حکم ایتدکدنصکره بعد الاستمهال اوج کون بکری حبس وهر کون اسلام عرض ایتدکده بکر قبول ایتمیوب ردنده مصر اولسه بکرك حدا قتلی مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

بلاد اسلامیه دن بر بلده اهالیسندن زید ذمی نقض عهد ودار حربه لحاق ولحاقیله حکم اولنسه زیدك دار اسلامده ورثه سی دار اسلامده اولان مالنی اقتسامه قادر اولورلر می * الجواب * اولورلر

بو صورتده امین بیت المال اولان عمرو زید نقض عهد و دار حربه لحاق ایتمکله بلدهٔ مذکوره ده اولان مالی میری یه عائد اولمش اولور زیدك مالنی قبض وبکره بیع ایدوب بعده زید ذمیا دار اسلامه چیقوب بر مدتدنصکره مالنی اخذ ایتمدین فوت اولسه ورثه اول مالی بکر دن الوب بینلرنده اقتسامه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(اهل الذمة بالالتحاق او بالغلبة کالمرتدین فی قتلهم ودفع مالهم لورثتهم لانه التحق بالاموات لتباین الدار (بحر رائق فی الجزیه من السیر)

مسلم نامنه اولان زید مشیخت ادعاسنده اولوب بعض مسلمینه سکا صلوة مفروضه یی بغشلادم قیله و بعضیلرینه صوم مفروضه یی بغشلادم طوتمه دیوب بونك امثالی الحاد وزندقه اعتقادنده اولدیغنی اظهار و بو وجه اوزره ساعی بالفساد اولدیغی شرعا ثابت اولسه زیدك امر ولی الامر ایله سیاسة قتلی مشروعمیدر * الجواب * واجبدر

بو صورتده زید وجه محرر اوزره الحاد وزندقه ایله اخذ اولندقدنصکره توبه سی مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

فصل فى احكام الروافض وديارهم

ام المؤمنين عايشهٔ صديقه رضى الله تعالى عنهايه زنا ايله قذف وابو بكر و عمر رضى الله تعالى عنهمايه سب ولعن وخلافتلرينى انكار واكثر اصحاب كرام حضراتنى تكفير ايدوب ائمهٔ اثنى عشر اولى العزم انبياء عليهم الصلاة والسلامدن افضلدر ديوب واهل سنتدن اولان مسلمينك قتللرينى مباحدر ديوب و بونك امثالى كفرى موجب اعتقادات باطله ايله معتقد اولان روافض عجم طائفه سى ملت اسلامده داخللرميدر يوخسه خارجلرميدر وقتاللرى مشروعميدر ومقتوللرى نه حكمده در * الجواب * طائفهٔ خاسرهٔ مذكوره ملت اسلامدن خارجلردر و مرتدين حكمنده در قتاللرى واجبدر من غير مصلحة حاللرى اوزرينه ترك اولنمق جائز دكلدر مقتوللرى وسائر موتالرى اهل نار حكمنده در نمازلرى قلنماز و مقابر مسلمينه دفن اولنماز

(اهل المذاهب الفاسدة مالم يخرجوا داعين الى مذاهبهم لم يقاتلوا واقروا على ما هم عليه مالم يكن ذلك المذهب كفرا اما اذا كان كفرا صاروا مرتدين ولايقرون على الجزية (خزانة الاكمل فى آخر السير) ويجب اكفار الروافض فى قولهم برجعة الاموات الى الدنيا و بتناسخ الارواح وانتقال روح الاله الى الائمة وان لائمة آلهة و بقولهم فى خروج امام باطن و بتعطيلهم الامر والنهى الى ان يخرج الامام الباطن و بقولهم ان جبريل عليه السلام غلط فى الوحى الى محمد صلى الله تعالى عليه وسلم دون على ابن ابى طالب رضى الله تعالى عنه وهؤلاء القوم خارجون عن ملة الاسلام واحكامهم احكام المرتدين (ظهيريه فى النوع السابع من السير) قال لما سئل عن حكم الملاحدة ان حكمهم حكم اهل الردة ام حكم اهل البغى وعن حكم المقاتلة معهم وعن حكم اموالهم وذراريهم وعن قتلهم وعن توبتهم اختلف العلماء فيهم قال بعضهم حكمهم حكم اهل الردة فانهم يجوزون النسخ بقول امام الوقت ومن كان معتقده هذا يكون حكمهم حكم اهل الكفر دماؤهم مباحة واموالهم و ذراريهم فئ لاهل الاسلام وفى قول ابى يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى حكم ديارهم على اصلها حكم دار الحرب لظهور احكامهم فيها وفى قول ابى حنيفة رضى الله تعالى عنه لما لم يكن اراضيهم متأخمة بدار الحرب لايكون لحكمها سببا

(جواهر الفتاوى فى كتاب اصول الدين)

روافض عجم ديارى تحت حكمنده اولوب شاه نامنه اولان رافضينك اذنيله روافضدن صاحب منعه اولان برجماعت دار اسلامده مسلميندن برطائفه ايله علانية مقاتله ايلسه لر شاه مزبور امام مسلمين سلطان سلاطين اولان آل عثمان پادشاهى ايله عقد ايتديكى صلحى نقض ايتمش اولورمى * الجواب * اولور على الخصوص ملاعين مذكورونك رجالنك استيصال وجهى اوزره قتللرى واجبدر عن اصل وقوع بولان صلح لطف الهى ظهورينه انتظار ايچون لمصلحة عقد متاركه در هرنه زمان قدرت و قوت اهل اسلامه ظهور ايتدكده حقلرنده واجب اولانى اجراعامهٔ مسلمينه واجبدر

(ولابأس فى هذه الحالة بموادعة المرتدين الذين غلبوا على دارهم لانه لاقوة للمسلمين على قتالهم فكانت الموادعة خيرا لهم ولكن يكره اخذ الجعل منهم على الموادعة بخلاف اهل الحرب لان مايؤخذ على الموادعة من المال بمنزلة الخراج ولايجوز اخذ الخراج من المرتدين بعقد الذمة فكذلك بالموادعة بخلاف اهل الحرب وان اخذ الامام ذلك منهم لم يرده عليهم لانه لاامان لهم من المسلمين فى نفوسهم ولافى اموالهم و بعدما غلب على دارهم فقد صارت دارهم دار حرب حتى اذا وقع الظهور عليهم يكون مالهم غنيمة للمسلمين فكذلك مايؤخذ منهم بالموادعة يكون سالما للمسلمين لايرد عليهم و ان اسلموا

(شرح سير الكبير فى الموادعة)

روافض عجم ديارلرى اوزرلرينه اهل اسلامدن هجوم ايدن كمسنه دن ملاعين مزبورونك اسلامه كلميان رجاللرينى قتل ايدنلر غازيلر اولوب وملاعينك مسلميندن قتل ايلدكلرى كمسنه لر شهيد اولورلرمى * الجواب * اولورلر

شاه اسمعيل اولادينك تحت حكمنده اولان ديار عجمده متمكن روافض خذلهم الله تعالى ابو بكر وعمر وعثمان رضوان الله تعالى عليهم خلفاء على الحق اولدقلرينى اقرار ايدنى اكفار ايدوب وحضرت عليدن ماعدا اكثر اصحاب رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضراتنه وعايشهٔ صديقه رضى الله تعالى عنها حضرتلرينه مرتدلردر ومنافقلردر ديو علنا سب ولعن وعايشهٔ صديقه رضى الله تعالى عنها حضرتلرينه زنا ايله قذفى كندولره عبادت بيلوب وقرآن عظيم الشاندن نيجه آيات كريمه يه قواعد عربيه دن خارج و دأب زنادقه اوزره رأى فاسدلريله معنالر ويروب كفره ومنافقلر حقلرنده اولان آيات قرآنيه يى اصحاب كرام مذكور حقلرنده در ديوب اهل سنتدن اولان مسلمينك قتللرينى مباح وسائرلرندن اسير ايتدكلرينك بلانكاح وطئلرينى حلال بيلوب علماء ضاله سى بو وجه اوزره فتوالر ويروب رئيسلرى اولان شاه وسائر حكام كر اهلرى وسائر سامعلرى بو اقوال كاسده وافعال فاسده يى حق اعتقاد ايلسه لر بومقوله اقوال وافعالى حق اعتقاد ايدن ملاعينك اوزرلرينه وكندولرى تمكن ايتدكلرى ديارلرى دار حرب اولورمى * الجواب * ديارلرى دار حربدر احكام مرتدين اجرا اولنوب واوزرلرينه احكام مرتدين اجرا اولنور

بوصورتده مسلميندن برطائفه ملاعين مزبورونك اوزرلرينه هجوم ايلسه لر ذكر اولنان مفاسدلرى مرتكب ومعتقد اولانلرك رجال ونساء وصبيانى واموالرينك واول دياردە متمكن اولوب كفر اصلى ايله كافر اولان كفره نك نفوس واموالرينك حكم شرعيسى نوجهله در * الجواب * ملاعين مزبورونك اسلامه كلميان رجالى على طريق الاستيصال قتل ونساء وصبيانى قتلدن غيرى طريقله اسلامه جبر اولنورلر نسالرينك اسلامه كلدكچه وطئلرى حلال اولماز واول دياردە متمكن اولوب كفر اصلى ايله كافر اولانلر حربى حكمنده در رجال ونساء وصبيانى استرقاق اولنوبماللرى مال غنيمتدر لكن رجال ونساء وصبيانى اسلامه جبر اولنماز واسلامه كلميان كتابيه نسالرينك دخى وطئلرى حلالدر انجق اول دياردە اولان اهل سنته تعرضدن احتراز تام كركدر

(الرافضي ان كان يسب الشيخين ويلعنهما يكون كافرا وان كان يفضل عليا على ابي بكر وعمر وعثمان رضي الله تعالى عنهم لايكون كافرا لكنه مبتدع الا اذا قال باستحالة الرؤية فحينئذ هو كافر (خلاصه في ١ من الفاظ الكفر) ومن انكر خلافة ابي بكر فهو كافر في الصحيح ومن انكر خلافة عمر فهو كافر في الاصح رضي الله تعالى عنهما ويجب اكفار الخوارج لاكفارهم جميع الائمة سواهم ويجب اكفارهم باكفار عثمان وعلي وطلحة والزبير وعائشة رضي الله تعالى عنهم (بزازيه في الفاظ تكون اسلاما او كفرا وخطأ) ومن قذف عائشة رضي الله تعالى عنها بالزنا اوقال ابو بكر لم يكن من الصحابة او قال الله بريء من علي يكفر (حاوي القدسي في جنايات اللسان من الجنايات) واذا ارتد اهل ارض حتى لم يبق فيها مسلم ولاذمي الا وغلب عليه المرتدون وجرت احكامهم فيها فقد سارت ارض حرب اتصلت بدار الحرب اولا وهذا عندنا وعليه الفتوى (حاوي القدسي في المرتدين من السير) الدار انماتكون دار حرب ودار ذمة ودار امان بالمنعة وذلك يكون بسلطانها الذي يحكم فيهم فاذا كان السلطان حربيا كانت الدار دار حرب يحل سبي من فيها الامن عرف بالاسلام او الذمة (شرح سير الكبير في الموادعة) قوله واذا ظهر عليهم اي على مشركي العرب والمرتدين فنساؤهم وصبيانهم فيء يسترقون لانه صلى الله تعالى عليه وسلم استرق ذراري اوطاس وهو ازن وابو بكر رضي الله تعالى عنه استرق بني حنيفة حين ارتدوا (فتح القدير في الجزية من السير)

روافض عجم ديارلري اوزرلرينه اهل اسلامدن هجوم ايدن مسلمين روافضك اسلامه كلميان رجاللرينى قتل ايتمك لازم ايكن قتل ايتميوب سبي واسترقاق واسلامه كلنلرينى دخي سبي واسترقاق وبيع ايتملري مشروعميدر * الجواب * دكلدر

روافض عجم ديارلري اوزرينه اهل اسلامدن هجوم ايدن كمسنه لرك ملاعين مزبورونك نسالرندن سبي واسترقاق ايتدكلرى جاريه لر مرتد حكمنده اولملريله اسلامه كلمدكجه وطئلري حلال اولورمي * الجواب * اولماز

(والمحرمات للشرك كالوثنيات والمجوسيات وغيرهن من الكفار سوى اهل الكتاب اليهود والنصارى فلايجوز نكاحهن ولاوطئهن بملك اليمين وغيره (حاوي القدسي في النكاح)

ديارلري دارحرب واهاليسي مرتد حكمنده اولان روافض عجم ديارلري اوزرينه سيد سلاطين وامام المسلمين اولان پادشاهمزك طرف باهر الشرفلرندن تعيين اولنان عسكر اسلامدن زيد اول دياره واروب عمرو رافضينك كفري موجب رفض اعتقاديله معتقده اولان زوجه سي هند رافضيه يي استرقاق ودار اسلامه اخراج ايتدكدنصكره هند رفض اعتقادندن توبه ورجوع ايدوب اهل سنت وجماعت مذهبينه معتقده اولدقدنصكره زيد هندي بلانكاح ملك يمين ايله وطئ ايتمك حلال اولورمي * الجواب * اولور

بوصورتده بعض كمسنه لر هند عمرو رافضينك زوجه سي ايكن سبي اولنوب عمرو حياتده اولمغله هندك وطئ حلال اولمازديسه لر اول كمسنه لرك بوقوللرينه اعتماد اولنورمي * الجواب * اولنماز

(لكن الامة تدفع الى مولاها فيجعل حبسها في بيت السيد سواء طلب هو ذلك ام لا في الصحيح ويتولى هو جبرها جمعا بين حق الله تعالى وحق السيد في الاستخدام فانه لامنافاة بخلاف العبد المرتد لانه لافائدة في دفعه اليه لانه يقتل ويستثنى من خدمتها وطئها فقد صرح الاسبيجابي رحمه الله بانه لايطاؤها (بحر رائق في باب المرتدين) القتال مع اهل الاهواء اذاظهرت بدعتهم بحيث يوجب كفرا فانه يباح قتلهم جميعا ان لم يرجعوا ولم يتوبوا فاذا تابوا واسلموا يقبل توبتهم جميعا (وقال بعضهم يقبل توبتهم الا الغالية والشيعة من الروافض (تمهيد سالمي الحنفي في القول في كفر اهل الاهواء)

ديارلري دار حرب واهاليسي اهل حرب حكمنده اولان روافض عجم بلادندن نخجوان نام بلده اهاليسندن زيد رافضي اول بلده ده ايكن كفري موجب اولان اعتقادات فاسده سندن رجوع وشرف اسلامله مشرف اولوب اهل سنت وجماعت مذهبي اوزره معتقد اولدقدنصكره تمكن وتأهل ايدوب بعده فوت اولسه زيدك حال رفضنده مالك اولوب نخجوانده اولان عقاراتي دار اسلامده اولان ورثه سنه انتقال ايدرمي * الجواب * ايتمز

بوصورتده مسلميندن برطائفه بلده مزبوره اوزرينه هجوم وعنوة فتح ايدوب دار اسلام ايتدكلرندنصكره زيدك اول عقاراتي غنيمت اولنورمي * الجواب * اولنور

(اسلم حربي في دارهم فاستولى المسلمون على تلك الدار يترك له ما في يده من ملكه ورقيقه وولده الصغير ويغنم اولاده الكبار وامرأته الحبلى ومافي بطنها ودوره واراضيه ووديعته عند حربي وقال الشافعي رحمه الله لايغنم والصحيح قولنا لان ما في يده من المال فقد سبقت اليه ايدي المسلمين وكل من سبقت يده على المال المباح فهو اولى به ولان يده عاصمة محرزة فصار ما في يده معصوما محرزا عن الاستغنام كماصارت نفسه معصومة وولده الصغير مسلم باسلامه تبعا له فثبت له العصمة عن الاستغنام وولده الكبير وامرأته لم يصيرا مسلما باسلامه تبعا له فبقي كافرا حربيا فالكافر الحربي غير معصوم عن الاستغنام والجنين تابع للام في الرق والحرية لانه جزء من اجزائها فيتبعها في الاسترقاق لان الاستيلاء يرد على جميع اجزائها واما العقار فانه تابع للدار محفوظ بيد سلطانهم محمي بحمايته فلم يكن له على العقار اليد الحافظة الحامية ولا اليد الناقلة المتصرفة فكان العقار تابعا للدار والتابع لايفارق اصله فاذا ملكت بقاع اهل الحرب بالقهر والغلبة وظهر حكم الاسلام فيها ملك ما هو تابع لها (محيط رضوي في باب الرجل يسلم في دار الحرب) ولو اسلم في دار الحرب وخرج الينا ثم ظهر المسلمون على الدار فاهله وولده الصغير لايصير مسلما باسلامه (وجيز سرخسي في الرجل يسلم في دار الحرب من كتاب السير)

اشبو سنه مباركه ده روافض عجم ديارلري اوزرينه سيد سلاطين سلطان المسلمين پادشاه ظل الله حضرتلري طرف باهر الشرفلرندن تعيين اولنان عسكر اسلامدن زيد اول ديار اهاليسندن رفض اعتقاديله معتقده اولان هندي سبي ودار اسلامه اخراج ايتدكدنصكره عمرو هندي زيددن اشترا ايلسه هند ذات لبن اولمغله عمرو ولد صغيريني هنده ارضاع

ایتدرمکده بأس وارمیدر * الجواب * یوقدر

﴿ نوع آخر ﴾

دار حرب اولان روافض عجم مملکتی اهالیسندن اولوب کفری موجب معتقدات باطله یه معتقد اولان زید رافضی بین الروافض سیادت ایله معروف اولسه مجرد سیادتله معروف اولمغله اوزرینه حکم مرتد اجرا اولنمقدن خلاص اولورمی * الجواب * اولماز

کفری موجب معتقدات باطله یه معتقد اولوب مرتد حکمنده اولان زید رافضینك رفض اعتقادنده اولوب مرتد حکمنده اولان زوجه‌سی هند اعتقاد باطلدن توبه ورجوع وتجدید اسلام ایدوب اهل سنت وجماعت مذهبنی معتقده اولسه هند زیددن تفریق اولنورمی * الجواب * اولنور

بو صورتده زید دخی اعتقاد باطلدن توبه ورجوع واهل سنت وجماعت مذهبنی معتقد اولدقدنصکره شاهدین محضرلرنده هندی رضاسیله تزوج ایدوب هند ایله ازواج معامله‌سی مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

(یفهم جوابه مما مر من تمهید سالمی الحنفی)

اشبو سنهٔ مبارکه‌ده فتح وتسخیری میسر اولان روافض عجم دیاری اهالیسندن اولوب کفری موجب معتقدات باطله‌یی معتقد اولان غلاة روافضك رجالندن شوقدر نفر کمسنه‌لر معتقدات باطله‌لرندن توبه ورجوع وتجدید اسلام ایدوب اهل سنت وجماعت مذهبنی معتقد اولملریله قتل حقنده توبه‌لرینك قبولنه ذاهب اولان مشایخ حنفیه‌نك رحمهم الله قوللری اوزره پادشاه اسلام اول کمسنه‌لری قتل ایتمیوب اول دیارده تمکن ایتمش اولسه‌لر مزبورلرك ذبیحه‌لرینی اکل حلال اولورمی * الجواب * اولور

﴿ نوع آخر فی احکام الکفرة بالکفر الاصلی من دیار روافض العجم ﴾

دار حرب اولان روافض عجم دیاری اوزرینه امام مسلمین سید السلاطین پادشاهمز حضرتلرینك طرف عالیلرندن تعیین بیوریلان عسکر اسلام اول دیارده متمکن کفر اصلی ایله کافر اولانلردن وروافضك نسوان وصبیانلرندن اسیر ایدوب مملکت عثمانیه‌یه وغیری‌یه اخراج ایتدکلری نفوسك استرقاق وبیعلری مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

(قوله وان جاءنا حربی بامان وله زوجة ثمه وولد ومال عند مسلم او ذمی او حربی فاسلم هنا ثم ظهر علیهم فالکل فیٔ بیان لحکم ما ترکه المستأمن فی دار الحرب ثم صار من اهل دارنا اما باسلامه او بصیرورته ذمیا فتقییده باسلامه فی المختصر لیفهم منه حکم الآخر بالاولی اما المرأة واولاده الکبار فلانهم حربیون کبار ولیسوا باتباع وکذلك ما فی بطنها لو کانت حاملا لما قلنا انه جزؤها واما اولاده الصغار فلان الصغیر انما یتبع اباه فی الاسلام عند اتحاد الدار ومع تباین الدار لا یتحقق ولذا اطلق فی الولد لیشمل الکبیر والصغیر والجنین ولو سبی الصغیر فی هذه المسئلة وصار فی دار الاسلام فهو مسلم تبعا لا بیه لانهما اجتمعا فی دار واحدة بخلاف ما قبل اخراجه وهو فیٔ علی کل حال واما امواله فلانها لا تصیر محرزة باحراز نفسه لاختلاف الدار فبقی الکل غنیمة (بحر رائق فی باب المستأمن من السیر)

روافض عجم دیارنده متمکن شاه نامنه اولان رافضینك تحت قهرنده اولوب کفر اصلی ایله کافر شوقدر نفر کمسنه‌لر دار اسلام اولان مملکت عثمانیه‌یه امانله چیقوب بعده دار اسلامده ذمت قبول ایتدکلرندنصکره مسلمیندن بر طائفه اول دیار اوزرینه هجوم ایدوب اول کمسنه‌لرك انده اولان اولاد کبار وصغار ونساءلرینی سبی واسترقاق ومالّلرینی غنیمت ایتملری مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

بو صورتده اول کمسنه‌لر وجه محرر اوزره ذمت قبول ایتمکله دیار عجمده اولان اولاد ونسوانمز ذمی اولمش اولورلر بو اولاد ونسوانلرینه ویاخود غنیمت اولان مالّلرینه تعرضه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(لو صار احد الوالدین ذمیا فینا والصغیر فی دار الحرب لم یکن ذمیا کما لا یکون مسلما تبعا له (شرح سیر الکبیر فی الوقت الذی یتمکن فیه المستأمن)

روافض عجم دیارلری اوزرینه اهل اسلامدن هجوم ایدن کمسنه‌لرك اول دیارده کفر اصلی ایله کافر اولوب کتابی اولان نسواندن استرقاق ایتدکلرینك قبل الاسلام وبعد الاسلام ملك یمین ایله وطئلری حلال اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده اول نسواندن عاقله وبالغه اولوب اسلامه کلمینلرینك اهل ذمته بیعلری مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

(ولا بأس ببیع العبد الذمی من الذمی الا فی فصل واحد ان سبی صغیر لیس معه واحد من ابویه فهذا لا ینبغی ان یباع من اهل الذمة لانه صار مسلما بالاخراج الی دار الاسلام والقسمة فی دار الحرب (شرح السیر الکبیر فیما یباع من السبی من اهل الذمة)

دیارلری دار حرب واهالیسی اهل حرب حکمنده اولان روافض عجم دیاری اوزرینه سید السلاطین سلطان المسلمین پادشاهمز حضرتلرینك طرف عالیلرندن تعیین بیوریلان عسکر اسلام اول دیار اوزرینه هجوم ایدوب اهالیسندن کفر اصلی ایله کافر اولانلرك اولاد صغارینی سبی ایتدکلرنده صغارك احد ابوینلرینی معا سبی ومعا دار اسلامه اخراج ایلسه‌لر احد ابوینلری اسلامه کلدکجه صغارمزبورلرك اسلاملرینه حکم اولنورمی * الجواب * اولنماز

بو صورتده صغار مزبورلرك اهل ذمته بیعلری مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

(الصبی یتبع ابویه فی الاسلام والکفر ولا عبرة بالدار مع وجود الابوین او احدهما فاذا سبی مع ابویه او احدهما واخرج الی دار الاسلام ومعه ابواه او احدهما فهو علی دین ابویه وان اخرج الی دار الاسلام ولیس معه احدهما فهو مسلم لان التبعیة انتقلت الی الدار (بدایع فی بیان ما یعترض من اسباب المحرمة للقتال من کتاب السیر ملخصا)

دیارلری دار حرب واهالیسی اهل حرب حکمنده اولان روافض عجم دیاری اوزرینه سید السلاطین امام المسلمین پادشاهمز حضرتلرینك طرف عالیلرندن تعیین بیوریلان عسکر اسلام اول دیار اوزرینه هجوم ایدوب اهالیسندن کفر اصلی ایله کافر اولانلرك اولاد صغارینی سبی ودار اسلامه اخراج ایتدکلرنده صغارك احد ابوینی معا سبی ودار اسلامه

اخراج اولنماسه صغار مزبورونك دار اسلامه تبعا اسلاملرينه حكم اولنورمی * الجواب * اولنور

بوصورتده صغار مزبورونك بعضلرينی اهل ذمت طائفه‌سی اشترا ایتمش اولسه‌لر حاكم مزبورلره اشترا ایتدكلری صغاری مسلمانلره بيع ايدك ديو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده حاكم اول ذميلره اشترا ایتدكلری صغار مرقومه‌يی مسلمانلره بيع ايدك ديو جبر ايتدكده مزبورون بعده امتناع ايلسه‌لر حاكم اول صغاری مسلمانلره ثمن معلومه بيع ايدوب ثمنلرينی ذميلره ويرمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا اشترى الكافر عبدا مسلما يجبر على اخراجه عن ملكه بالبيع فان فعل والا باعه القاضی عليه ودفع ثمنه اليه (فتح القدير فی استيلاء الكفار)

روافض عجم ديارنده متمكن شاه نامنه اولان رافضينك تحت قهرنده اولان كفر اصلی ايله كافر شوقدر نفر كمسنه‌لر دار اسلام اولان مملكت عثمانيه‌يه وغيريه امانله چيقوب بعده دار اسلامده ذمت قبول ايتدكلرندنصكره امام مسلمين سيد السلاطين پادشاهمز حضرتلرينك طرف باهر الشرفلرندن تعيين بيوريلان عساكر نصرت مآثر اول ديار اوزرينه هجوم ايتدكلرنده اول كمسنه‌لرك انده اولان اولاد كبار وصغار ونسوانلرينی سبی واسترقاق ايدوب ودار اسلامه اخراج ايتدكلرندنصكره اول كمسنه‌لردن بعضيسی اقرباسندن ذی رحم محرم اولان اول اسيرلردن بعضيسنه شرا ياهبه ايله مالك اولسه‌لر مزبورلر شرعا آزاد اولورلرمی * الجواب * اولورلر

ديارلری دار حرب واهاليسی اهل حرب حكمنده اولان روافض عجم بلده‌لرندن نخجوان نام بلده‌ده شاه نامنه اولان رافضينك حكمنده ايكن بلدهٔ مزبوره اهاليسندن كفر اصلی ايله كافر اولان زيد نصرانی امانله دار اسلامه چيقوب بروسه‌ده فوت اولسه حالا زيدك نخجوانده اولان اناسی هند نصرانيه زيده وارثه اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده بلدهٔ مزبوره اوزرينه زيدك فوتندنصكره تعيين اولنان عسكر اسلام اول بلده‌يی فتح ودار اسلامه الحاق ايتدكلرنده سيد السلاطين سلطان المسلمين پادشاهمز حضرتلری بلدهٔ مزبوره اهاليسندن كفر اصلی ايله كافر اولانلری استرقاق ايتميوب رجاللرينك رؤسلرينه جزيه واراضيلرينه خراج وضع ايدوب نساء وصبيان واموال‌لريله بلدهٔ مزبوره‌ده ابقا ايتدكدنصكره هند زيدك ورثه‌سی بكر منحصره در ديو اخذ وقبض ايچون عمرويی توكيل ايدوب عمرو دخی بروسه‌ده وصی مختاری بكرك يدنده اولان تركه‌يی دعوی واخذه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

ديارلری دار حرب واهاليسی اهل حرب حكمنده اولان روافض عجم ديارلری اوزرينه سيد السلاطين سلطان المسلمين پادشاهمز حضرتلرينك طرف باهر الشرفلرندن تعيين بيوريلان عسكر اسلام اول دياردن بر بلده‌يی عنوةً فتح ايتدكلرنده مشار اليه حضرتلری بلدهٔ مذكوره اهاليسندن كفر اصلی ايله كافر اولانلرك رجال ونسا وصبيانلرينی استرقاق

ومالّلرينی غنيمت ايتمك جائز ايكن استرقاق وغنيمت ايتميوب نفوس مزبوره‌نك رجاللری اوزرينه جزيه وضع ويدلرنده اولان اراضيلرينه خراج وضع ايدوب نساء وصبيان ومالّلريله اول بلده‌ده ابقا ايتمسی مشروعميدر * الجواب * مشروعدر

(ولو فتحها عنوة قسمها بين الجيش او اقر اهلها عليها بجزية وخراج او اخرجهم منها وانزل بها قوما غيرهم ووضع عليهم الخراج لو كانوا كفارا (تنوير الابصار فی المغنم وقسمته)

﴿ مسائل المتفرقة فی هذا الفصل ﴾

روافض عجم دياری اهاليسندن اولوب اصلنده مسلماندن اولديغی معلوم اولميان نسواندن سبی اولنان هند بطريق الاشترا كندويه واضع اليد اولان زيددن بن اصلنده مسلمه ايدم ديو دعوی وزيد انكار ايدوب هندك مدعاسی ثابت اولميوب كندوده مسلمه سيماسی اولماسه قول مجرديله سبيلی تخليه اولنورمی * الجواب * اولنماز

(ثم هذا اذا علم ان النساء كن فی الاصل مسلمات فان لم يعلم ذلك فهن فیء واولادهن لانهم وجدن فی دار الحرب ومن وجد فی دار الحرب فهو حربی مالم يعلم له اصل الاسلام الا ان يكون عليهن سيماء المسلمات فقد بينا ان تحكيم السيماء اصل فی باب الاسلام فاذا وقع فی قلب المسلمين انهم صادقات وجب تخلية سبيلهن وسبيل اولادهن (من شرح سير الكبير فيمن ارتد من المسلمين)

زيد مسلم قزلباش كفره سند مخصوص اولان قالپاغی رضاسيله باشنه كيسه نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح

وضع قلنسوة المجوسی على رأسه قال (ض) كفر وقال (ص) لا وبعض المتأخرين قالوا لو لضرورة كدفع برد اوغيره بان كانت البقرة لا تعطيه اللبن بدونها لا بأس به والصحيح انه يكفر (جامع الفصولين فی الفصل الثامن والثلثين)

ديارلری دار حرب واهاليسی مرتدين حكمنده اولان روافض عجم اوزرينه سيد السلاطين سلطان المسلمين پادشاهمز حضرتلرينك طرف باهر الشرفلرندن جهاد ايچون تعيين اولنان عساكر اسلام اول ديار اوزرينه هجوم ايدوب مقدما ويريلن فتوای شريفه‌نك منطوقی اوزره روافض مذكوره‌نك رجاللرينی قتل ونساء وصبيانلرينی سبی واسترقاق ومالّلرينی غنيمت ايدوب دار اسلامه كتلرينی مالك اولان كمسنه‌لر ملك يمين ايله وطیء ايتدكلرنده مسلم اولان زيد روافض مذكوره‌نك اوزرلرينه جهاد ورجاللرينی قتل حرامدر ونساء وصبيانلرينی سبی واسترقاق ومالّلرينی غنيمت مشروع دكلدر نسالرينی بعد الاسلام وطیء زنادر ديوب بووجه اوزره اعتقاد ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح مصر اولورسه قتل اولنور

ديارلری دار حرب واهاليسی مرتدين حكمنده اولان روافض عجم دياری اوزرينه سيد السلاطين پادشاهمز حضرتلرينك طرف باهر الشرفلرندن تعيين بيوريلان عسكر اسلام هجوم ايدوب رفض اعتقادنده اولان نسالرينی سبی ودار اسلامه اخراج ايتدكلرندنصكره دار اسلامده كفر اصلی ايله كافر اولان ذميلر اول نسالردن بعضيسنی اشترا ايلسه‌لر

اول نسالری مسلمانلره بیع ایلك دیو ذمیلره جبر ایتمك حاکمه
لازممیدر * الجواب * لازمدر

بوصورتده ذمیلر اول نسالری اشترا ایتدکدنصکره وطئ ایتمش اولسه لر من بورلره نه لازم
اولور * الجواب * تعزیر شدید

(ولو ان ذمیا او حربیا مستأمنا اشتری امة مرتدة جاز الشراء واجبر علی بیعها صغیرة
کانت او کبیرة لان المرتدة مجبرة علی العود الی الاسلام فکان حکمها کحکم المسلمین ولاتترك
الامة المسلمة فی ملك الکافر صغیرة کانت او کبیرة فکذلك المرتدة
(شرح سیر الکبیر فیما یباع من اهل الذمة)

روافض عجم دیاری اهالیسندن کفری موجب اعتقادات باطله یی معتقده اولوب مرتده
حکمنده اولان نسوان سبی و استرقاق ودار اسلامه اخراج اولندقلرندنصکره ذمیلردن
بعض کسنه لر اول نسواندن بعضیلرینی اشترا ایلسه لر ذمیلر اشترا ایلدکلری اول نسوانی
مسلمینه بیعه جبر اولنورلرمی * الجواب * اولنورلر (مرت مسئلته آنفا)

احکاملری احکام مرتدین اولان روافض عجم متمکن اولوب دار حرب اولان ممالك
ایرانده شوقدر بلاد وقصبات اوزرینه اهل اسلامدن برطائفه هجوم وضبط ایدوب احکام
اسلامی علی سبیل الاشتهار اجرا ایلسه لر اول بلاد وقصبات شرعا دار اسلام
اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده اول بلاد و قصبات اهالیلرندن کفر اصلی ایله کافر اولوب ذمت قبول ایدنلر
وکفری موجب اعتقاد ایله معتقد اولان رافضیلردن توبه ورجوع ایدوب اهل سنت
مذهبنی معتقد اولانلر اولدقلری مکانلرده ابقا اولنوب بلاد وقصبات مزبوره دار اسلام
اولمدین یاخود اولدقدنصکره اهالیلرندن ممالك عثمانیه چیقان ذمیلر و رفض اعتقادندن
رجوع ایدوب سبی اولنانلردن بعضیلری فوت اولدقده ترکه لری اول بلاد و قصباتده
اولان ورثه لرینه شرعا انتقال ایدرمی * الجواب * ایدر

(جمع العلماء ان دار الحرب عند ظهور المسلمین علیها تصیر دار الاسلام باجراء احکام
الاسلام فیها علی الاشتهار ودار الاسلام عند استیلاء الکفار علیها عندهما تصیر دار
الحرب باجراء احکام الکفر علی سبیل الاشتهار وعند ابی حنیفة رحمه الله تعالی لاتصیر
دار الحرب الابشرائط ثلثة احدها اجراء الاحکام علی سبیل الاشتهار والثانی ان یکون
متاخمة بارض الحرب ای متصلة لایتخلل بینهما بلدة من بلاد المسلمین والثالث ان لایبقی
مؤمن امن فی نفسه بامانه اوذمی امن فی نفسه بامانه الاول وهو
امان المسلمین (محیط برهانی فی ٢٤ من السیر) اهل الحرب فانهم لایتوارثون فیما بینهم
اذا کانوا اهل دار مختلفة لان حکم اختلاف الدار فیهم باختلاف المنعة فان دارهم لیست
بدار احکام حتی یجمعهم حکم بخلاف دار الاسلام
(شرح سیر الکبیر فی مواریث القتلی)

بوصورتده مزبورلردن ممالك عثمانیه ده فوت اولان کسنه لرك یانلرنده موجود اولان ماللرینی

وصیتلری ورثه لرینه ایصال ایچون قبض مراد ایتدکلرنده امین بیت المال بیت الماله
عائددر دیوب ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

دیارلری دار حرب واهالیسی مرتد حکمنده اولان روافض عجم دیارلری اوزرینه پادشاهمز
حضرتلری طرف باهر الشرفلرندن تعیین بیورلان عسکر اسلامدن زید اول دیار
اهالیسندن عمرو رافضینك کفری موجب رفض اعتقادیله معتقده اولان زوجه سی هند
رافضیه یی استرقاق ودار اسلامه اخراج ایتدکده هند رفض اعتقادندن رجوع ایدوب اهل
سنت وجماعت مذهبی ایله معتقده اولدقدنصکره زید هندی اعتاق ایدوب وهند رضاسیله
نفسنی شهود محضرلرنده زیده تزویج ایدوب بعده برمدت مرورنده عمرو کلوب هندی
اضلال وهند وعمرو آخر دیاره فرار ایلسه لر حالا عمرو هنده ظفر بولمغله هندی عمرودن
الوب ازدواج معامله سنی ایتمك استدکده عمرو هند وجه محرر اوزره زوجه مدر دیوب
زیدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

﴿نوع فیمایکون کفرا من المسلم﴾

هند زوجی زیده بنی بوشه دیوب زید بوشه مم دیوب هند البته بوشاتورم دیدکدنصکره
هند الله تعالی صاغلغله تطلیق رجا له تفویض ایتمیدی نه عجب بد ایتمش دیسه هنده
نه لازم اولور * الجواب * کافره اولور تجدید ایمان ونکاح لازم اولور
(قال لاخر خدای را نشاید که کند همه ان کند که توکویی کفر
(بزازیه فیمایتعلق بالله تعالی)

هند مسلم نامنده اولان عمرو مریضه اوزریکه فرض اولان بش وقت نمازی اداء ایله
بلکه بومرضدن خلاص اولورسك دیدکده عمرو بوقیافتده خسته ایکن نه نماز قیلارم
ونه تکری یه منت ایدرم بعد الیوم شیطانلره منت ایدرم دیسه زیده نه لازم
اولور * الجواب * تجدید ایمان ونکاح

واذا وصف الله تعالی بمالایلیق به اوسخر باسم من اسمائه او بامر من اوامره اوانکر
وعده اووعیده یکفر (عمادیه فی ٢١ من الفاظ الکفر)

زید موجب کفر بعض کلمات سویلمکله زیده بویله سوز نیچون سویلرسك مسلم دکلمیسك
اللهدن قورقازمیسین دینلدکده زید بن مسلم دکلم اللهدن دخی قورقام دیسه زیده
نه لازم اولور * الجواب * تجدید ایمان ونکاح

زید مسلم مقلدلك ایدرکن قرآن عظیم الشاندن نیجه آیات کریمه یی مزاح وجهی اوزره
اوقیوب ونمازی استهزا و استخفاف ایتدکده اول مجلسده بولنان مسلمین صفالنوب
اختیارا ضحك ایتسه لر زیده واول مجلسده بولنان مسلمینه نه لازم اولور * الجواب * زیده
ومسلمینه تجدید ایمان ونکاح وتعزیر شدید
(ادخال آیة القرآن فی المزاح والدعابة کفر لانه استخفاف به (بزازیه فی التاسع
فیمایقال فی القرآن والاذکار والصلوة)

مسلم یکیتن زید مقلد کیجه ایله حلوا صحبتنده تقلید ایدرکن باشنه صارق صاروب ومکتب

خواجه سی کبی الینه برچوق الوب و برقاج اوشاقلری اوکونه اوتوردوب مالا یعنی
ترهات سویلمکی تعلیم ایدوب سویلمکه قادر اولمیانلرینی فلقه یه قیوب بونك امثالی
مسخره لق ایله استهزاء علم ایدوب ومجلسده بولنان مسلمانلردخی صفالنوب بالاختیار
ضحك ایلسه لر زیده واول مسلمانلره نه لازم اولور * الجواب * جمله سی کافر اولورلر
تجدید ایمان ونکاح وتعزیر لازم اولور

(یجلس رجل علی مکان مرتفع وتشبه بالمذکورین ومعه جماعة یسئلونه ویضحکون
منه ثم یضربون بالمخارف کفر فی الصور کلها وکفروا جمیعهم لاستخفافهم بالشرع
وکذلك لولم یجلس علی مکان مرتفع لکن یستهزئ بالمذکورین ویسخر والقوم یضحکون
کفروا وکذا من تشبه بالمعلمین فی مجمع ویأخذ الخشبة بیده ویجلس القوم حوله کالصبیان
ویستهزئ والقوم یضحکون منه کفروا جمیعا (خزانة المفتین فیما یتعلق
بالعلماء والصلحاء من کتاب السیر)

زید مسلم پاسقلیه اولدقده کفره یه پاسقلیه کز مبارك اولسون دیسه زیده نه لازم اولور
* الجواب * تجدید ایمان ونکاح

اجتمع المجوس فی یوم النیروز فقال مسلم خوب سیرت نهادند یکفر وکذا لو سأل مجوسیا
چه شود این سال یکفر (بزازیه فی ٦ التشبیه من الفاظ الکفر)

زید مسلم مکهٔ مکرمه یه وارن عمروه واردیغك کعبه نك اورتاسنه ینتهلیه یم دیسه زیده
نه لازم اولور * الجواب * کافر اولور تجدید ایمان ونکاح توبه ایتمزسه قتل اولنور

(ومن استخف بفریضة من فرائض الله تعالی او بحکم من احکامه المجمع علیه او بذکر
القیامة او الحساب او الجنة او النار کفر (حاوی القدسی فی جنایات اللسان)

اوزرینه حج فرض اولان هند کعبهٔ مکرمه یه کیدوب اسقاط فریضهٔ حج ایدوب
کلدکدنصکره زید مسلم هند ایله چکشوب هنده سنك حجك نه اوله جق درحجکه کاب
ینتهلسون دیسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید وتجدید ایمان ونکاح
(یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید ذمی فوت اولدقده عمرو مسلم زید کفر اوزرینه وفات ایتمش ایسه دخی اهل نار واهل
جنت اوله جغنی الله بیلور دیوب کافرك اهل نار اوله جغنده شك ایلسه عمروه نه لازم
اولور * الجواب * تجدید ایمان ونکاح

(ولوقال لوانصف الله تعالی یوم القیمة انتصفت منك یکفر وکذلك لوقال ان قضی الله
تعالی یوم القیمة بالحق والعدل اخذت بحقی فهذا کفر لان هذا شك انه یعدل او ینصف
(ذخیره فی ٢٥ من مسائل المرتدین من السیر)

زید مسلم جمیله اولان هند نصرانیه یی کوردکده نه اولیدی کافر اولیدم هندی تزوج
ایدردم دیسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید وتجدید ایمان ونکاح
(رأی کافرة جمیلة فقال لئن کنت کافرا اتزوج بها کفر
(بزازیه فی ٧ من کلام الفسقة فی الفاظ الکفر)

زید مسلم کفره نك قزل یمرطه لرنده مزبورلرك محل اجتماعنه واروب انلر ایله اظهار
سرور ومزبورلر ایله ال طوتیشوب آیین کفره اوزره خروش دیسه زیده نه لازم اولور
* الجواب * تجدید ایمان ونکاح

(قال ابو بکر بن طرخان من خرج الی السدة کفر اذ فیه اعلان الکفر فکانه اعانه علیه
وعلی قیاس السدة الخروج الی نیروز المجوسی والموافقة معهم فیما یفعلون فی ذلك الیوم کفر
(جامع الفصولین فی ٣٨)

زید رمضان شریفده بلاعذر صائم اولمادیغله زیده نیچون صائم اولمازسك دینلدکده
زید رمضان کونی سائر کونلرکبی برکوندر سندخی بنم کبی صائم اولمه کناه دکلدر اکر کناهی
وار ایسه بن چکه یم دیوب صوم رمضانك فرضیتنی انکار ایلسه زیده نه لازم
اولور * الجواب تجدید ایمان ونکاح

زید علمادن عمروه بره علمی فلان ایتدیکم دیو جماع لفظیله شتم ایلسه زیدك مرادی
علم دین اولیجق زیده نه لازم اولور * الجواب * تجدید ایمان ونکاح

(قالت لعنت برسوی دانشمند او قالت ایر الحمار فی دبر علمك یکفر ان ارادت به علم الدین
(بزازیه فی الاستخفاف بالعلم من الفاظ الکفر)

زید عمرو مسلم ذمتنده اولان شوقدر غروش حقنی عمرودن طلب ایتدکده عمرو زیده
اولقدر غروش دخی ویر ایکیسنی دخی آخرتده آل دیسه عمروه نه لازم اولور
* الجواب * تجدید ایمان ونکاح

رجل له علی رجل عشرة دراهم فقال صاحب الدین للمدیون این ده کانه بدین جهان
بده که بدان جهان نیابی فقال له المدیون ده دیکر بده تا اینست بقیامت بازدهم قال الشیخ
ابو بکر محمد بن الفضل رحمه الله تعالی یکفر المدیون لان هذا استخفاف منه بالقیامة
وقال غیره من المشایخ رحمه الله تعالی لا یکفر
(قاضیخان فیما یکون کفرا من المسلم من السیر)

زیده حلالدن اکل ایله دینلدکده زید بکا حرام سوکیلودر دیسه زیده نه لازم اولور
* الجواب * تجدید ایمان ونکاح

قیل لرجل کل من الحلال فقال الحرام احب الی من الحلال کفر
(بزازیه فی ٧ من کلام الفسقة من الفاظ الکفر)

مسلم اولان زیدك لساندن کلمهٔ کفر صادر اولوب لکن قلبا معتقد اولماسه زیده تجدید
ایمان ونکاح لازم اولورمی * الجواب * اولور

زید موجب کفر بعض کلمات سویلدکده اول مجلسده بولنان مسلمین صفالنوب اختیارلریله
ضحك ایتسه لر زیده واول مجلسده بولنان مسلمینه نه لازم اولور
* الجواب * تجدید ایمان ونکاح

(ومن تکلم بکلمة الکفر وضحك غیره یکفر الضاحك الا ان یکون الضحك ضروریا بان
یکون الکلام مضحکا (درر فی الکراهیة والاستحسان)

زيد استخفافا و استهزاء بلاطهارة نماز قيلسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * تجديد ايمان ونكاح
(ولوصلى الى غيرالقبلة فوافق القبلة كفر وبه اخذ ابو الليث رحمه الله تعالى وكذا اذا
صلى فى الثوب النجس متعمدا وكذا اذا صلى بلاطهارة (برازيه فى ٩ من الفاظ الكفر)
زيد مسلم عمرو امامه اوقودوغك قرأنى فلان ايده يم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيده
نه لازم اولور * الجواب * تعزير وتجديد ايمان ونكاح
(وكذا استخفافه بالقرأن و المسجد و نحوهما ممايعظم
(قنيه من كتاب السير فى ٨ من المتفرقات)
زيد ذمى شرف اسلامله مشرف اولدقدنصكره عمرو زيده حالا سن مسلمان دكلسين
كافرسن ديسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * عمرو زيده كافر اولمق اعتقادنده اولوب
كافرسن ديديسه تجديد ايمان ونكاح شتم قصديله ديديسه تعزير
(والمختار للفتوى فى جنس هذه المسائل ان قائل مثل هذه المقالات لواراد الشتم ولايعتقده
كافرا لايكفر ولواعتقده كافرا فخاطبه بناء على اعتقاده انه كافر كفر لانه لما اعتقد المسلم
كافرا فقد اعتقد دين الاسلام كفرا ومن اعتقد دين الاسلام كفرا كفر (جامع الفصولين)

﴿ نوع فيما يتعلق بسب النبي عليه الصلاة والسلام ﴾

زيد مسلم مدينهٔ منوره اهاليسندن عمروه چكشدكده عمرو بن اهالئ مدينه دنم ديدكده زيد
لعنت مدينه يه ومدينه اهاليسنه ديوب بكر نيچون لعنت ايدرسك حضرت رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم انده در ديدكده زيد استرسه اولسون ديسه زيده نه
لازم * الجواب * بلاتأخير قتل اولنور
كل من ابغض رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بقلبه كان مرتدا فالساب بطريق الاولى
ثم يقتل هذا عندنا فلا تعمل توبته فى اسقاط القتل
(فتح القدير فى احكام المرتدين من السير)
زيد مسلم طايعا شرب خمر ايدوب خمردن سكران ايكن عيسى صلوات الله على نبينا وعليه
حضرتلرينه سب ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * بلاتأخير قتل اولنور
اذا سب الرسول صلى الله تعالى عليه وسلم اوواحدا من الانبياء فانه يقتل حدا ولاتوبة له
اصلا سواء بعد القدرة عليه او الشهادة اوجاء تائبا من قبل نفسه كالزنديق لانه وجب عليه حقا
فلا يسقط بالتوبة كسائر حقوق الادميين (برازيه فى ٣ من الفاظ الكفر) قالوا يقتل وان سب
سكرانا ولايعفى عنه ولابد من تقييده بما اذا كان سكره بسبب محظور وباشره مختارا بلا اكراه والا
فهو كالمجنون قال الخطابى رحمه الله تعالى لا اعلم احدا خالف فى وجوب قتله
(منح الغفار فى احكام المرتد)
زيد ذمى پيغمبريمز حضرت محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلمه ياخود سائر انبياء
صلوات الله تعالى عليهم حضراتندن برينه علنا سب ايلسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * بلاتأخير قتل اولنور

بوصورتده زيدك قتلى سب ايله نقض عهد ايتمش اولمغله ميدر ياسياسة ميدر
* الجواب * سياسة در
(واما الحنفية واصحابه فقال لاينقض العهد بالسب ولايقتل الذمى بذلك لكن يعزر على
اظهار ذلك كما يعزر على اظهار المنكرات التى ليس لهم فعلها من اظهار اصواتهم بقرائة كتابهم
ونحوه حكاه الطحاوى من الثورى ومن اصولهم ان ما لاقتل فيه عندهم مثل القتل بالمثقل
والجماع فى غير القبل اذا تكرر فللامام ان يقتل فاعله وكذلك له ان يزيد من القتل فى هذه الجرايم
على انه رأى المصلحة فى ذلك و يسمونه القتل سياسة وان كان حاصله ان له يعزر بالقتل فى الجرايم
التى تغلظت بالتكرار وشرع القتل فى جنسها ولهذا افتى اكثرهم بقتل من اكثر سب النبى
صلى الله تعالى عليه وسلم من اهل الذمة وان اسلم بعد اخذه و قالوا يقتل سياسة وهذا
متوجه على اصولهم (سيف المسلول لابن تيمية الحنبلى)
زيد عمرو مسلمه حضرت داود عليه السلامك قاج اولادى وار ايدى بيلور ميسك ديدكده
عمرو طقسان طقوز عورتى اولان كدينك قاج اولادى وار ايديكنى نه بيله يم ديوب بووجهله
شتم ايتمش اولسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * بلاتأخير قتل اولنور

﴿ نوع فيما يكون كفرا من المسلم ﴾

هندك قزى زينب عمدا وكسلا تاركة الصلوة اولمغله هند زينبه نيچون نماز قيلمزسك ديو
عتاب ايدوب اللهدن قورقازميسك ديدكده زينب قورقمام ديوب بعده زينبه نيچون
بويله سويلرسك دينلدكده زينب الله كريمدر وغفوردر انك ايچون قورقمام ديدم ديسه
مجرد بويله ديمكله زينب كافره اولمش اولورمى * الجواب * اولماز لكن تعزير اولنور
(وسئل عبدالكريم عمن قال لامرأته حالة المعاتبة على ترك الصلوة اما تخافين الله تعالى
فقالت لا ينبغى ان لاتكفر بهذا القدر لان الظاهر ان مرادها من ذلك ان لاتخاف الله
حقيقة الخوف و اكثر ما لايخاف الله تعالى حقيقة الخوف و لولا ذلك لما عصيناه و وجه
آخر ان بهذا الكلام تأويلا يمكن ان يقال لاتخاف الله تعالى لانه كريم فلايحكم بكفره
(ذخيرة الفتاوى فى السير فى ٢٥ من المرتدين)
زيد مسلم الله عظيم الشان حاضر وناظردر ديسه زيده تجديد ايمان ونكاح لازم
اولورمى * الجواب * اولماز
(ان ماتوا تر فى رساتيق آذربيجان ان قولهم لله تعالى يا حاضر يا ناظر كفر ليس بصحيح فان
الحضور بمعنى العلم سائغ شايع ومايكون من نجوى ثلثة الاهو رابعهم والنظر بمعنى الرؤية
الم يعلم بان الله يرى وقد ورد فيكون المعنى يا عالم يا من يرى فلايكون كفرا وان لم يصح قول
من قال ان الله بكل مكان بالعلم كما عرف فى علم الكلام (برازيه فى ١١ من الفاظ الكفر)
بين الناس شايع ومستفيض اولان كلامكه بركيمسنه من درويش درويشان ديسه كافر
اولور ديوسويلنور فى نفس الامر مجرد من درويش درويشان ديمكله بويله دين كيمسنه كافر
اولوب اول كيمسنه يه تجديد ايمان ونكاح لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(وقد استفاض ايضا فى رساتيق شروان ان من قال من درويش درويشان يكفر لان معناه

جميع الاشياء مباحة فيلزم ان يدخل فيه مالايجوز اباحته فيكون مبيح الحرام وانه كفر وهذا باطل فان معناه مسكنة المساكين اوفقر الفقراء فكانه قال اتمسكن اليك بمسكنة المساكين اوافتقر اليك بفقر الفقراء ولادلالة فيه قط على ماذكر من اباحة شئ ما فضلا عن اباحة جميع الاشياء (بزازيه فى الفاظ الكفر فى ١١)

ما قول مولانا حضرت شيخ الاسلام دام حلالا لمشكلات الانام فيمن قال خداى باشد وجيزى نباشد هل يكفر هذا القائل لكون معنى قوله ذلك ان الجنة تفنى وهو خلاف قوله تعالى فى حق الجنة اكلها دائم وقوله تعالى وماهم منها بمخرجين بينوا لنا الجواب اثابكم الله الملك الوهاب * الجواب * قد اكفر بعض الفقهاء قائل هذا القول وخطأ بعضهم والحق انه خطأ اذ غاية مافى قوله يصير به من المبتدعين المتأولين من اهل القبلة مالم ينكروا امرا من الضرورات الدينية ولم يصدر منهم شئ يوجب الكفر وتأويل الآيتين ظاهر اولهما كثير من السلف وذهبوا الى فناء الجنة والنار بتفرق اجزائهما ولو لحظة ثم يعيدهما الله تعالى نظرا لظاهر قوله تعالى كل شئ هالك الا وجهه وجمعا بين الدليلين

قال خداى بود وهيچ نبود وخداى باشد وهيچ نباشد فقد قيل الشطر الثانى من كلام الملاحدة فان نحته ان الجنة والنار ومافيهما للفناء وهو كفر عند (ض) وخطأ عظيم عند آخرين (جامع الفصولين فى ٨٣ قريب من اوله)

ما قول حضرة شيخ الاسلام ومفتى الانام اعزه الله الملك العلام واذا كانتا موجودتين هل يطرؤ عليهما العدم بينوا لنا الجواب اثابكم الله الملك الوهاب * الجواب * اعلم وفقك الله تعالى ان الجنة والنار مخلوقتان الآن موجودتان لايطرأ عليهما الفناء لا بالعدم بالكلية ولا بتفرق الاجزاء عند اهل السنة والجماعة

زيد مسلم زوجه سى هند مسلمه ايله چكشدكده جوارنده اولان كسنه لر زيده نيچون چكشرسين ديدكلرنده زيد كافره اولانه كافر لازمدر ديوب مرادى هند يا كندى كافر اولمق اعتقادنده اولميوب هندك باكه معامله سى بد وخيانت اوزره اولمغله اكا دخى زجرا انك معامله سى كبى معامله كركدر ديمك اولسه مجرد بويله ديمكله هند زيددن باينه اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا كان فى المسئلة وجوه يوجب الكفر ووجه واحد يمنع التكفير على المفتى ان يميل الى الوجه الذى يمنع التكفير ثم ان كانت نية القائل ذلك وهو مسلم وان كانت نية الوجه الذى يوجب الكفر لاينفعه حمل المفتى كلامه على الوجه الذى لايوجب الكفر ويؤمر بالتوبة والرجوع عن ذلك وتجديد النكاح بعد الاسلام (خزانة المفتين فى الفاظ الكفر من السير)

زيد بر فعل شنيع اشليوب بعض كسنه لر زيدى لوم ايتدكلرنده زيد اعتذار ايدوب اظهار ندامتده مبالغه قصدى ايچون بر دخى ايتميم كافر ايدم مسلمان اولدم ديسه زيد بويله ديمكله كافر اولمش اولورمى * الجواب * اولماز لكن بو مقوله كلام موحشدن احتراز واستغفاره مداومت ايتمك كركدر

(قوله فى ضمن الاعتذار كنت كافرا فاسلمت لايكفر لانه للمبالغة دون التحقيق

(من سير القنيه فيما يكفر به الانسان)

هند زوجى زيده سن ساحرلك سحرينه اينانورسك ديدكده زيد سحرك وقوعى واردر اينانورم ديسه هند زيده سن بويله ديمكله كفر سويلمش اولوب بن سندن باينه اولمش اولورم ديوب زيدى كندى ايله ازواج معامله سندن منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

السحر يطلق ويراد به الالة التى يسحر بها ويطلق ويراد به فعل الساحر واختلف فى السحر فقيل هو تخييل ولا حقيقة له والصحيح ان له حقيقة وبه قطع الجمهور وعليه عامة العلماء (من كوكب النير فى شرح حديث سحر هاروت)

زيد مسلم عمرو ذمى يه سلام ويروب النى كوكسى اوزرينه قويسه زيدك بو وجه اوزره عمروه تعظيمى عمروك كفرى ايچون اولميوب بعض مصلحت ملاحظه سيله اولمغين زيده تجديد ايمان ونكاح لازم اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده بكر قاضى زيد وجه محرر اوزره عمروه سلام ويروب النى كوكسى اوزرينه قومغله كافر اولمش اولوب زوجه سى هند باينه اولور ديو هندى زيددن تفريق وبو وجه اوزره حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

(وانما يكره ان يبدأ بهم بالسلام اما اذا ابتدأ الكافر فلا بأس بان يرد عليه ولكن لايزيد على قوله عليك هذا اذا لم يكن للمسلم حاجة اليه والا فلا بأس بالسلام عليه (قاضيخان فى فصل التسبيح من كتاب الحظر والاباحة) اذا دخل ذمى على مسلم فقام له طمعا فى ميله الى الاسلام فلا بأس وان فعل ذلك تعظيما له من غير ان ينوى ما ذكرنا اوقام تعظيما لغنائه كره له ذلك انتهى قال الطرسوسى ان قام تعظيما لذاته وما هو عليه كفر لان الرضاء بالكفر كفر فكيف بتعظيم الكفر (بحر رائق فى باب الجزيه)

زيد مسلمك عمرو ذمى ايله معامله سى اولمغله عمره زيدك يانته كلدكده زيد عمروك كفرينه تعظيم قصد ايتميوب معامله سنه بناء عمروه خوش كلدك صفا كلدك وبونك امثالى تعظيمه متعلقه كلمات سويلسه زيده نسنه لازم اولورمى * الجواب * اولماز

زيد مسلم هند نصرانيه يى تزوج مراد ايتدكده هند زيده اكر بنى تزوج ايدرسك بندخى مسلمان اولورم ديوب بعده زيد هندى تزوجدن فارغ اولمغله هند دخى بنى تزوج ايتمدك ديو اسلامه كلماسه بو مرتبه ايله زيد هندك كفرينه راضى اولمش اولوب كفر ايله حكم اولنورمى * الجواب * اولنماز

(نصرانى جاء الى رجل وقال اعرض على الاسلام لاسلم فقال له الرجل اذهب الى فلان الفقيه حتى يعرض عليك الاسلام فتسلم اختلف المشايخ رحمه الله فيه وينبغى ان لايكفر لانه عسى لايعلم ذلك لان من الكفر مالايزول بقوله لا اله الا الله محمد رسول الله مالم يتبرأ عن دينه وهو لايعلم بذلك (ولوالجيه من الفاظ الكفر) الرضاء بكفر نفسه كفر وفاقا واختلفوا فى الرضاء بكفر غيره وفى السير الكبير مسئلة تدل على ان الرضاء بكفر غيره ليس بكفر صورتها المسلمون لو اخذوا اسيرا وخافوا ان يسلم فشدوا فمه بشئ او فعلوا شيئا لئلا يسلم فلم يسلم

فقد اساؤا فی ذلك ولم یكفروا (جامع الفصولین فی فصل ٣٨)

﴿باب فی احكام بیت المال فی الاراضی ومؤنتها﴾

صلحا فتح اولنان بلده اراضیسندن موات اولان بر سنجاقلق اراضی یی پادشاه اسلام حضرتلری اوجاقلق اولمق اوزره عمروه تملیك واحیایه اذن ویرمكله عمرو دخی اول اراضی یی احیا ایلسه اراضیٔ مرقومه خراجیه اولوب عمروك ملكی اولورمی *الجواب* اولور
(الموات ارض لم یملك اوملكت ولم یعرف مالكها وتعذر زرعها ملكها محییها باذن الامام (درر غرر فی احیاء الموات ملخصا)

بو صورتده عمرو فوت اولدقده ورثه سی اول اراضی یی عمروك سائر تركه سی كبی ملكیت اوزره ضبطه قادر اولورلرمی *الجواب* اولورلر
(فان عرف انها كانت مملوكة لكن لایعرف المالك فی الحال ذكر القاضی الامام السغدی عن استاده الحاكم الامام انه یجوز للامام ان یدفعها الی رجل و یأذن له بالاحیاء فتصیر لمن احیاها و فی رسالة ابی یوسف رحمه الله الی هارون الرشید لمن احیاها ولیس للامام ان یخرجها من یده و علیه فیها خراجها (قاضیخان فی احیاء الموات)

پادشاه اسلام حفظه الله تعالی ونصره حضرتلری بلاد حربیه دن بر بلده یی قهرا فتح ایتدكده اهالیسی اوزرلرینه جزیه وضع واراضیسنی یدلرنده ابقاء ایلسه اول اراضی خراجیه اولوب مزبورلرك ملكلری اولورمی *الجواب* اولور
(والسواد ما فتح عنوة واقر اهلها او فتح صلحا خراجیة (هدایه وكنز ووقایه)

بو صورتده اهالی مزبوره دن فوت اولانلرك اول اراضیدن یدلرنده اولان اراضی یی ورثه لری ضبط و بالفریضة الشرعیة بینلرنده اقتسام مراد ایتدكلرنده اول اراضینك خراجی قبضنه مأمور اولان زید سپاهی ورثه لرینی منع ایدوب اول اراضی یی طاپو ایله آخره تفویضه قادر اولورمی *الجواب* اولماز
(واذا باعها انتقلت بوضیفتها من الخراج وكذا اذا مات انتقلت الی ورثته كذلك (بحر رائق فی العشر)

بر بلده كارنده اولوب كسنه نك علاقهٔ شرعیه سی اولمیان بر مقدار میری یرلری قبل سلطنت علیه دن زیده تملیك اولنمق مراد اولنوب بیت المالده مضایقه اولماسه اول یرنه وجه اوزره تملیك اولنمق كركدر كه شرعا صحیح ومعتبر اوله *الجواب* پادشاه عالم پناه ایده الله تعالی وقواه حضرتلری مصالح مسلمین ایچون ناظر اولدقلری اجلدن قول مفتی به اوزره طرف عالیلرندن ضعف قیمتی ایله بیع اولنمق ایله اولور
(قول المصنف انه اذا كان فیه مصلحة وان لم یكن لحاجة كبیع عقار الیتیم اقول ان الامام نصب ناظرا لمصالح المسلمین وصرح ابن الهمام رحمه الله فی فتح القدیر بانه كوصی الیتیم واختلفوا فی وصی الیتیم علی بیع عقار الیتیم فذهب المشایخ المتقدمون الی ان له البیع مطلقا واختاره القاضی الاسبیجابی وغیره وذهب المتأخرون الی ان له البیع بشرط ان یباع بضعف قیمته الخ والفتوی علی قول المتأخرین المفتی به كما علمت لحاجة او مصلحة

(حاشیة علی المقدسی علی الاشباه)

دار حربدن بر قریه اهالیسی طوعا اتفاق ایله شرف اسلام ایله مشرف اولسه لر اول قریه نك اراضیسی عشریه می یوخسه خراجیه می اولور *الجواب* عشریه اولور
(وكل ارض اسلم اهلها او فتحت عنوة وقسمت بین الغانمین فهی ارض عشر لان الحاجة الی ابتداء التوظیف علی المسلم والعشر الیق به لما فیه من معنی العبادة وكذا هو اخف حیث یتعلق بنفس الخارج (هدایه فی العشر من السیر)

موره جزیره سنی كفره یدلرندن پادشاه اسلام استخلاص وفتح ایتدكده جزیرهٔ مزبوره ده بیت المال ایچون اعداد اولنان یرلردن بر مقدار یرلری جزیرهٔ مزبوره دفترداری با امر شریف بیعه مأمور اولدقده ثمن مثلندن نقصان فاحش ایله عمروه بیع وتسلیم ایلسه حالا باش دفتردار اولان بكر اول یرلری با فرمان عالی شرعا عمروك یدندن نزع ایدوب بیت المالده مضایقه اولمغله قیمتی ایله شرایه طالب اولانلره بیع وتسلیم ایتمك مشروعمیدر *الجواب* مشروعدر
(فكان له بیع الغنائم وله ان یوكل غیره فان باع الوكیل من الغنائم بثمن اقل من قیمته نظر الامام فیما باع فان كان اقل بمقدار ما یتغابن الناس فی مثله فبیعه جائز وان كان بحیث لایتغابن الناس فی مثله فالبیع مردود (ذخیرة الفتاوی من السیر ملخصا)

بر خاصك حدودی داخلنده واقع میری قوریده پادشاه اسلامك قسراقلرینی رعی ایدن كسنه لره اول خاصك طپراغنده بر مقدار بر قبل سلطانیدن تعیین اولنوب اول یرده راعیلرك حاصل ایتدكلری محصوللرندن خدمت رعی مقابله سنده قدیمدن النه كلان اونده بر خراج مقاسمه النمیه دیو امر سلطانی صادر اولمشیكن حالا قسراقلرك معین راعیلری اولان زید وعمرو اول یرلری زراعت ایتدكلرنده اول خاصك ضابطی بكر خلاف امر شریف حاصل اولان محصوللرندن عشر ورسم نامنه نسنه المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز
(الثالث الخراج والجزیة و یصرف ذلك الی عطایا المقاتلة والی ما فیه صلاح المؤمنین والی كل من یقلد شیئا من امور المسلمین ولو ترك السلطان لرجل خراج ارضه یجوز عند ابی یوسف رحمه الله وعند محمد لایجوز ولو وهب العشر منه لایجوز بالاجماع ومحمد سوی بینهما لان الخراج مؤنة الارض وهو فی جماعة المسلمین كالعشر لما بینا وابو یوسف رحمه الله فرق والفرق ان للسلطان فی الخراج حقا فاذا تركه صح وهو بمنزلة صلة منه ولا كذلك العشر لانه حق الفقراء علی الخلوص وعلیه الفتوی (محیط رضوی من باب الخراج)

﴿نوع فی احكام مصارف بیت المال﴾

اموال بیت المالدن مال جزیه نك شرعا مصارفی نه محلدر *الجواب* سد ثغور و بناء قناطیر وكفایهٔ قضاة وعلماء وعمال ومجاهدین مال جزیه نك مصارفیدر
(ویصرف الخراج والجزیة فی مصالح المسلمین كسد الثغور وبناء القناطیر والجسور وكفایة العلماء والمدرسین والمفتین والقضاة والمقاتلة وذراریهم (ملتقی فی الجزیه ملخصا)

خراج ارض واعشاردن بيت الماله حاصل اولان مالدن بعض علماء مستحقينه دولت عليه دامت معمورة بالعناية الربانيه قبلندن وظيفه تعيين اولنمق مشروعميدر * الجواب * علمادن فقير وغنى مطلقا مصرف خراجدر لكن اعشارده علمانك فقراسنه مصرفدر اغنياسنه حلال اولماز

(مصرف الزكوة والعشر هو الفقير والمسكين والعامل ومنقطع الغزاة
(منلا مسكين فى مصرف الزكوة)

بو صورتده اوقاف صحيحه دن اولميوب مستغلاتى قرى ومزارع اولمغله ايرادى خراج ارض واعشاردن اولان وقفك غله سندن بعض مستحقينه خلاف شرط واقف وظيفه لر احداث وتعيين اولنوب استحقاقلرى اوزره غله دن ويريله ديو يدلرينه برات شريف ويرلمكله مزبورلر وظايف مقابله سنده معين اولان خدمات علميه يى بعد الاداء مستحق اولدقلرى وظيفه لرينى متولى يدلرنده اولان غله دن طلب ايتدكلرنده متولى مجرد خلاف شرط واقفدر ديو ويرمامكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(الرأى الى الامام فى التفضيل والتسوية من غير ان يميل الى الهوى ويحل لهم اى مايكفيهم ويكفى لاعوانهم (من المحل المزبور)

زيد زعمادن اولمغله نيجه سنين سفره كيدوب پير وفقير اولوب مالا وبدنا سفره اقتدارى قالمامغله قانون اوزره جبه لى ويرمك اوزره زيده تقاعد احسان اولنوب زعامتى محصولى شرعيه سندن ميرى يه ويرديكى جبه لو سندن فضله سنده زيده چيقمكه كافى بر مقدار نسنه قالور اولسه اول زعامتك يرلرى اراضىٔ عشريه دن اولوب زيد دخى فقير اولسه قلان فضله زيده حلال اولورمى * الجواب * اولور

قريم خانلرندن زيده ميريدن تعيين اولنان سنوى شوقدر اقچه علوفه طرف ميريدن بر بلده جزيه دارندن سبب تحرير ايله حواله اولنوب زيد سفر همايونه كيتمكله مبلغ مزبورى جزيه داردن قبضه عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى بعد القبض فوت اولوب ورثه سى مبلغ مزبورى قبض ايتدكدنصكره زيد سفردن كلوب مبلغ مزبورى ورثه دن طلب ايتدكده ورثه زيده اولقدر اقچه يى جزيه دن تعيين مشروع اولمامغله جائز كه جزيه دار مبلغ مزبورى بزدن استرداد ايدر ديو ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

ارباب جهاده بيت المالدن ويريلن علوفه وتيمار وزعامتلردن تعيين اولنان محصول اجرتميدر يوخسه صله ميدر * الجواب * صله در

نوع فى التزام مؤنة الاراضى

بر بلده نك واليسى زيد سفر همايونه كيتدكده خاصلرى قريه لرينى آخره ويرمكه متسلمى توكيل ايتمكله متسلم دخى خاصلرك قريه لرينى شوقدر اقچه التزام ايله عمروه ويردكده بدل التزامدن زياده سى عمروك اولمق اوزره وكالت ويروب عمرو دخى خاصلرك قريه لرينى ضبط ومحصول شرعيسنى قبض ايتدكدنصكره زيد سفردن عودت ايتدكده عمروك مقبوضى بدل التزامدن زياده اولمغله زيد التزامه راضى اولميوب عمروك مقبوضندن

عملنك اجرمثلندن ماعداسنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد سپاهى تيمارى قريه سنى عمروه يوز غروشه التزامله ويروب يوز غروشى الدقدنصكره عمرو اول تيمارى ضبط وحاصل اولان محصولنى قبض ايتدكدنصكره مقدما امر شريف ايله محصول تيماردن ميرى يه ويرمكه مأمور اولديغى جبه لو اقچه سنى برقاچ سنه ويرمامكله سنين مذكوره نك جبه لو اقچه سيچون محصول مزبورك مجموعى قبل سلطانيدن امر شريف ايله عمرودن النسه عمرو زيده ويرديكى يوز غروشى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بر وقف طوزله ده حاصل اوله جق طوزى متوليسى عمرو بر سنه تمامنه دك شوقدر اقچه يه التزامله ويردكدنصكره متوليسى التزام صحيح اولمامغله طوزله يى عمروه ضبط ايتدرميوب وقف ايچون كندى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد سپاهى تيمارى قريه لرينى شوقدر اقچه يه التزامله عمروه ويروب مبلغ مزبورك بر مقدارينى پشين عمرودن الوب عمرو تيمارى ضبط ومحصولنى قبض ايتدكدنصكره عمرو ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه حالا زيد عمرودن پشين الديغى مبلغ مزبورى زيدك داينلرينه ويروب عمروك مقبوضى اولان محصولى اخذ ايتمك استدكده داينلر الميوب اول محصولى بيننمزده تقسيم ايدرز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

نوع فى فراغ التيمار

زيد قيد حيات ايله متصرف اولديغى ميرى مقاطعه سنى شوقدر اقچه بدل مقابله سنده عمروه فراغ ايتمكله اول مقاطعه زيدك فراغندن برات ايله عمروه توجيه اولنوب بعده زيد مبلغ مزبورى عمرودن المدين فوت اولسه ورثه سى بدل مزبورى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

بو صورتده عمرو زيده بدل مزبوردينى اولمق اوزره حجت ويرمش اولسه ورثه سى اول حجته بناء مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيد متوليسى اولديغى وقف مقاطعه سنى شوقدر اقچه يه التزامله عمروه ويردكده محصولادن بدل التزامدن زياده سى عمروك اولمق اوزره ويروب عمرو دخى ضبط وبرقاچ آى سعى ايدوب محصولنى قبض ايتدكده مقبوضى بدل التزامنه بالغ اولماسه عمرو مقبوضندن عملنك اجرمثلندن ماعداسنى زيده ويركن زيد الميوب عمروك مقبوضنى تماما المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد بر تيماره براتله متصرف ايكن اول تيمار متصرفى زيد فوت اولدى ديو براتله عمروه توجيه اولنوب عمرو دخى تيمارى ضبط ومحصولنى در انبار ايتدكدنصكره تيمار عمروك رفعندن براتله زيده توجيه اولنسه زيد عمروك قبض ودر انبار ايتديكى محصولنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * امر سلطانى اوزره عمل اولنور لكن عمروك كذب وحيله سيله توجيه اولنمش ايسه محصول مرقوم عمرودن النوب زيده ويرلمك رأى حسندر

مسائل شتى فى السير

بر بلده دار حرب ایکن اهالیسندن زید حربی عمرو حربی‌یه شوقدر اقچه قرض ویروب بعده بلدهٔ مزبوره فتح اولنوب دار اسلام اولدقده زید وعمرو ذمت قبول ایلسه‌لر حالا زید مبلغ مزبوری عمرودن دعوی ایتدکده قاضی زیدک دعوای مرقومه‌سنی استماع وحکم ایتمک جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولوکانت المعاملة بین الحربیین ثم دخلا الینا بامان فخاصم فیه احدهما صاحبه لم یسمع القاضی خصومته بخلاف ما اذا اسلما اوصارا اهل ذمة وهو نظیر ما لواقرض احدهما صاحبه مالا اوداینه ثم خرجا الینا بامان فان القاضی لایسمع الخصومة بینهما بخلاف ما اذا اسلما اوصارا ذمیا (شرح سیر الکبیر فی معاملة المسلم المستأمن)

زید مسلم حربی کفره‌یه کوهرچله و باروت بیع ایدر اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید ایله زجر ومنع اولنور

(ولایباع منهم سلاح ولاخیل ولاحدید ولو بعد الصلح (ملتقی الابحر فی السیر)

سید السلاطین سلطان المسلمین پادشاهمزک طرف باهر الشرفلرندن دار حربه جهاد ایچون تعیین اولنان عسکر اسلام تنفیل عام اولمغله اول عسکردن برقاچ کمسنه‌لر دار حربدن بر محله واروب هجوم ایتدکلرنده اخراج ایده جکمز اسیر وسائر مال بیننمزده مشترک اولسون دیو عقد شرکت ایدوب ایچلرندن زیدی بارکیر و بعض اشیالرینی حفظ ایچون اول محله قیوب آخرلری هجوم وشوقدر اسیر ومال اخذ ایدوب دار اسلامه اخراج ایلسه‌لر حالا زید فوت اولمغله ورثه‌سی وجه محرر اوزره عقد شرکته بناء هجوم ایدن کمسنه‌لره اخراج ایتدیککز اسیر ومالدن زید ایچون حصه ویرک دیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ودار الحرب دار اباحة لا دار عصمة (شرح سیر الکبیر فی باب الامامه)

بوصورتده زیدک اول محلده بارکیر واشیاری حفظ ایتدیکی ایچون اول مدتک اجرمثلی مزبورلر اوزرینه لازم اولورمی * الجواب * اولور

(ولاتصح عقد الشرکة فی شیٔ لایصح فیه الوکالة فلاتصح فی اخذ المباحات ای فی کل شیٔ یباح اخذه کاخذ الصید والملح والسنبلة الخ فخصت بمن اخذها فلاحق فیها لمن لم یأخذها وللمعین فی الجمع اوالقطع اوالربط اوالحمل اوغیرها اجر المثل (قهستانی فی الشرکه ملخصا)

زیدک زوجه‌سی هند دن کلمهٔ کفر صادر اولوب تجدید ایمان ایلسه زید هندی تزوجه طالب اولیجق مهر یسیر ایله نفسنی زیده تزویجه هنده جبر اولنورمی * الجواب * اولنور

بوصورتده هند عنادا نفسنی زیده تزویجدن امتناع ایلسه هند تجدید عقد ایدنجه حبس اولنورمی * الجواب * اولنور

(امرأة ارتدت العیاذ بالله تعالی واخذت دین النصاری حرمت علی زوجها فان اسلمت وابت تجدید النکاح فانها تلزم حتی تجدد النکاح فان لم تجدد النکاح لا یکون توبتها صحیحة فتحبس کما تحبس قبل رجوعها لان التوبة لا تظهر الا اذا رضیت بالزوج

لان ارتفاع النکاح حکم الردة فاذا امتنعت عن تجدید العقد فهی غیر تائبة مصرة علی الکفر فتحبس الی ان تتوب وذلک بان ترضی بتجدید النکاح (جواهر الفتاوی فی الباب الاول من النکاح)

﴿ کتاب البغاة ﴾

اهل اسلام عصر واحده ایکی کمسنه‌یه بیعت ایدوب امام نصب ایتمک جائز اولورمی * الجواب * ایکی امامک عصر واحده اجتماعنک عدم صحتی اجماع اصحاب ایله ثابتدر مکر هر برینک مملکت وایالتلری بیننده بحر هند کبی برحاجز عظیم اوله که هر بری آخرک مملکتنده تدبیر وحمایه‌یه قادر اولمایه‌لر

(لایجوز نصب امامین فی عصر واحد خلافا للروافض ولنا ان الانصار لما قالوا منا امیر ومنکم امیر فقال ابو بکر رضی الله تعالی عنه لا یصح سیفان فی غمد واحد انقادوا له ولم ینکروا علیه فکان ذلک اجماعا منهم ولو عقدت الامامة لاثنین علی التعاقب کان الثانی باغیا یجب خلعه فان ابی فیقاتل کما هو حکم الباغی (اعتماد شرح العمده)

بوصورتده آباء کرام واجداد عظامی ملوک وائمه اولان سلطان البرین والبحرین خادم الحرمین الشریفین سلطان احمد خان ادام الله تعالی اجلاله ماکرالجدیدان حضرتلرینه جمهور مسلمین عقد بیعت وامام نصب ایدوب بوقدر سنه‌دنبرو امامتی متقرر اولدقدنصکره ضبط وایالتنده اولوب سیف ایله فتح ایتدیکی ممالکنه متصل بلدهٔ اصفهان وقربنده اولان بعض بلاده اطالهٔ دست تسلط ایدن زید دعوای امامت وسلطنت ایدوب مسلمیندن بعض کمسنه‌لردخی بیعت ایدوب امام نصب ایتملریله سلطان مومی الیه حضرتلرینه آدم ومکتوب کوندروب بلدهٔ اصفهان کرسیٔ مملکت روافض اولوب حالا بنم ضبطمده اولمغله خلیفهٔ مشار الیه اقام الله تعالی دعائم دولته حضرتلرینک روافض عجمدن فتح وتسخیر ایلدیکی بلاد وایالتی باکه تسلیم ایدک دیو الحاح صددنده اولسه زیدک حکم شرعیسی نه وجهله‌در * الجواب * زید باغی اولوب خلعی واجبدر اکر تصدی ایتدیکی دعوادن رجوع ایدوب ربقهٔ بیعت ظل اللهٔ مشار الیه حضرتلرینی قلادهٔ کردن اطاعت ایدرسه فبها واکر دعواسنده اصرار ایدوب اطاعتدن ابا ایدرسه فان بغت احدیهما علی الاخری فقاتلوا التی تبغی حتی تفیٔ الی امر الله نص کریمنک حکمنجه وصحیح مسلمده ابو سعید الخدری رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن روایت اولنان اذا بویع لخلیفتین فاقتلوا الآخر منهما حدیث شریفی موجبنجه قتالی عامهٔ مسلمینه واجب اولور

(م) ابو هریرة رضی الله تعالی عنه اذا بویع لخلیفتین فاقتلوا الآخر منهما الحدیث قیل معناه اذا بویع لخلیفتین متعاقبا فبیعة الاول صحیحة یجب الوفاء وبیعة الثانی باطلة یحرم الوفاء بها ویحرم علیه طلبها سواء عقدوا للثانی عالمین بالاول اوجاهلین وسواء کان فی بلدة او بلدتین وسواء کان دار الاسلام متسعة او لم تکن فیجب ابطال بیعة الآخر وتوهین امره والقاؤه فی عداد القتلی لا امر له ولانهی وان اتفق معه نفر ولم یمتنع عن طلب الخلافة یقاتلون وهذا کما تری یشیر الی ان قوله علیه السلام فاقتلوا الآخر لیس علی حقیقته بل المراد به

كسر شوكته وتوهين امره من قولهم قتلت الشراب اى مزجته وكسرت سورته او المقاتلة
(شرح المشارق لاكمل الدين)

بوندن اقدم ولايت ايرانده بلدۀ اصفهان وحواليسنده اولان بلادده اطالۀ دست تسلط
ايدن مير اشرف نام شخصك سلطنت وامامت ادعاسى مشروع اولميوب امام اقدم سلطان
المسلمين پادشاهمز حضرتلرينه اطاعت ودعواى سلطنتدن فارغ اولمديغى تقديرجه باغى
وقتالى مشروعدر ديو نص قرآنى وحديث نبوى منطوقى اوزره فقهاء حنفيه واهل كلام
سنيه‌نك مقالات حقه‌لرينى محتوى تسطير اولنان فتواى شريفه وعلماء شريعتك امضا
وختملرينى مشتمل شخص مزبورك اطرافنده اولوب زى علماده اولان كمسنه‌لره خطابا
تحرير وارسال اولنان عربى مكتوب مزبورلره واصل اولدقده منطوقيله عامل اولميوب الائمة من
قريش حديث شريفنه تشبث ايدوب بو حديثك حكمى اليوم جاريدر قريشىيم امامتم
حق اوزره دردیوب وابو بكر رضى الله تعالى عنه حضرتلرندن جمهور فقهاء واهل كلامك
عصر واحدده عدم جواز تعدد امامه استدلال ايتدكلرى لايصلح السيفان فى غمد واحد
حديث شريفنك معناسنى تغيير وجميع علمانك اتفاق ايتدكلرى معنايى ترك ايدوب تعدد
امامك جوازينه جمهور علما ذاهب اولمشلردر ديو مزبورلرك جواب صددنده تحرير
وارسال ايتدكلرى مقالات معتمده ومعول عليهاميدر *الجواب* الائمة من قريش حديث
شريفى صاحب شريعت صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن صحيحا مرويدر لكن
حكمى خلافت كامله زماننده كه بعد رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم اوتوز سنه‌يه
مقصور اولديغى اكثر كتبده مسطوردر وحديث صديقى‌يه بو آنه دك جميع علمانك ويرديكى
معنايى ترك ايدوب كنديلرى ويردكلرى معنى غلط فاحشدر فقهاء كرام وكبراء اهل كلام
عصر واحدده تعدد امامك عدم جوازنى على وجه التحقيق بيان ايتدكلرى موضعده
حديث مذكور ايله استدلال ايلديلر تعدد امامك جوازنده اولان قول شاذ در معتمد عليه دكلدر
ديو معتبرانده مصرحدر تعدد امامك جوازى قول جمهور علمادر ديو ادعالرى وترويج ايچون
تحرير ايلدكلرى نقول كه عبد الجباردن وبويله امثالى معتزلى ومعمول بها اولميان كتبدندر اهل
سنت كتابلرندن اخذ ايتدكلرى نقولك معنالرينى عدم فهملرندن ناشى جواب صددنده ايتدكلرى
مقالات سخيفه ومغالطه‌در باخصوص شخص مزبورك قريشى اولديغى دخى ثابت دكلدر
مجرد دعوى وعلامت خضر ايله ثابت اولماز شخص مزبور دعواى مذكوره سندن مصر
اولوب اطاعت وانقياد ايتمزسه كندى واتباعى باغيلردر قتاللرى
عامۀ مسلمينه واجبدر

قال ابن عرفة قال مالك ان قام وال على وال لا ازال اقاتل وان كان مثل عمر بن عبد العزيز وجب
الدفع عنه وقال القرطبى لا ينبغى للناس ان يتسارعوا الى نصرة خارجى مظهر للعدالة
وان كان الاول فاسقا لان كل من طلب الملك اظهر من نفسه الصلاح فاذا تمكن عاد الى
خلاف ما اظهر (من شرح الكبير على جوهرة التوحيد فى بحث الامامة ملخصا لابراهيم اللقانى
ومثله فى التبصرة) قال ابو حنيفة رضى الله تعالى عنه واصحابه لا يشترط لصحة تولية السلطان
ان يكون قريشيا ولا مجتهدا ولا عدلا بل يجوز التقليد من السلطان العادل والجابر واصله

قصة معاوية فان الصحابة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين تقلدوا من معاوية الاعمال
بعدما اظهر الخلاف مع على رضى الله تعالى عنه فى نوبته والشافعية كلهم شرطوا ان
يكون السلطان مجتهدا قريشيا وهذا لا يوجد فى الترك ولا فى العجم فلا يصح سلطنة الترك
عندهم ولا يصح توليتهم للقضاء من الترك على مذهبهم لان من لا يصلح ان يكون سلطانا
كيف يصح التقليد منهم وفى هذا القول من المفاسد ما لا يخفى وفيه من الاذاء للسلطان
وصرف الرعية عنه ومنافرة الجند عنه ما لا يخفى ولهذا قلنا ان مذهبنا اوفق للترك واصلح
لهم من مذهب الشافعى (من تحفة الترك للعلامة الطرسوسى الحنفى صاحب انفع الوسائل
من اواله) ثم فى زماننا سقطت القريشية ضرورة حتى يقام الجمع والاعياد وتصح الانكحة
بدونها قال عليه الصلاة والسلام اسمعوا واطيعوا ولو استعمل عليكم عبد حبشى وقد ذكر
ان العدالة ليست بشرط للامامة عندنا خلافا للشافعى وان فسق العادل استحق العزل
عندنا وعنده يعزل اقول المراد انها غير شرط للملك عندنا ضرورة لكنها شرط للخلافة
النبوية التى تمت على الثلثين (تعديل العلوم للعلامة صدر الشريعة فى بحث الامامة
ملخصا) يجوز قتال اهل البغى بكل ما يقاتل به اهل الحرب كالرمى بالنبل والمنجنيق وارسال
الماء والنار عليهم لان قتالهم فرض لقوله تعالى قاتلوا التى تبغى حتى تفئ الى امر الله
فصار قتالهم كقتال اهل الحرب (زيلعى فى البغاة) والجهاد مع اهل البغى واجب
بقدر ما يندفع به شرهم والمروى عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى من لزوم البيت محمول على
عدم الامام واما اعانة الامام من الواجبات عند القدرة من المحل المزبور وقتال اهل العدل
البغى وقتالهم مع اهل الشرك سواء (ولوالجية فى ١٣ من كتاب الصلوة)

بوندن اقدم اصفهان وحواليسنده اولان بلادى تغلب ايله ضبط ايدوب امامت وسلطنت
ادعاسنده اولان مير اشرف نام شخص دعواى مذكوره سندن فارغ وامام حق پادشاهمز
حضرتلرينه اطاعت وانقياد ايتمامكله مزبور واتباعى باغيلر اولوب قتاللرى مشروع اولمغله
مشار اليه حضرتلرينك طرف عاليلرندن مزبورلرك قتاللرى ايچون تعيين اولنان عساكر
منصوره اوزرلرينه قتال واجب اولورمى *الجواب* اولور
(مرت مسئلته آنفا)

بو صورتده تعيين اولنان عساكر منصوره اول باغيلر ايله مقاتله ايتدكلرنده باغيلرى قتل
ايدنلر غازى اولوب باغيلرك عسكر مرقومه‌دن قتل ايتدكلرى كمسنه‌لر شهيد
اولورلرمى *الجواب* اولورلر

الشهيد من قتله اهل الحرب والبغى وقطاع الطريق او وجد فى المعركة وبه اثر او قتله
مسلم ظلما ولم تجب بقتله دية وكذا اذا قتله ذمى ولم تجب بقتله دية
(زيلعى فى الشهيد من كتاب الصلوة)

بلاد عجمدن اصفهان وحواليسنده اولان بلادى بوندن اقدم تغلب ايله ضبط ايدوب
امامت وسلطنت ادعاسنده اولان مير اشرف نام شخص دعواسندن فارغ اولميوب
امام اقدم سلطان المسلمين پادشاهمز حضرتلرينه اطاعت وانقياد ايتمامكله كندى واتباعى

باغیلر اولوب قتاللری واجب اولمغله سلطان مشار الیه حضرتلرینك طرفلرندن مزبورلر ایله مقاتله ایچون تعیین اولنان عسکر اول باغیلر ایله مقاتله ایتمیوب فرار ایلسه لر اول فرار ایدن کمسنه لره شرعا نه لازم اولور * الجواب * کبیره یی مرتکب اولملریله اثم عظیم ایله آثم اولوب دنیاده تعزیر شدید ه عقباده عذاب الیمه مستحق اولورلر

(الفرار من الزحف من الکبائر علی ماقال صلی الله تعالی علیه وسلم خمس من الکبائر لا کفارة لهن وذکر فی الجملة الفرار من الزحف (سیر کبیر فی باب الفرار من الزحف)

ممالك عثمانیه دن بر محلده متمکن اکراد مسلمیندن بر طائفه سید السلاطین پادشاهمز حضرتلرینه اطاعتدن خروج ایدوب الحق معنا والولایة لنا ادعاسیله بر موضعده مجتمعلر اولوب خلاف شرع شریف افعال قبیحه لرینی اظهار ایتملریله انقیاد ایتدرملری ایچون طرف سلطانیدن تعیین اولنان سردار عسکر اسلام اوزرلرینه وارد قده جمعیتلرینی طاغدوب اطاعت وانقیاد ایتملری ایچون صادر اولان امر سلطانیی اعلام ایتدکده مزبورلر اطاعت ایتمیوب مهیئا للقتال جمعیتلری اوزره دعوالرنده مصر اولسه لر اول حالده طائفهٔ مزبوره نك حکم شرعیسی نه در * الجواب * باغیلر اولوب قتاللری مشروعدر

(الجهاد مع کل امیر ای عادلا کان اوجابرا فلا ینبغی للغازی ان یمتنع من الجهاد معه (سیر الکبیر فی الجهاد مع الامراء)

ممالك عثمانیه حدودی داخلنده واقع قریم و بوجاق واول حوالیده متمکن تاتار طائفه سنك امور کلیه وجزئیه لری پادشاه اسلام حضرتلرینك طرفلرندن قریم خانلرینه تفویض اولنوب طائفهٔ مزبوره خانك اطاعتدن خروجلری پادشاهمزه اطاعتدن خروج اولوب حالا بوجاق نام محلده متمکن نوغای طائفه سندن شوقدر کمسنه لر قریم خاننه اطاعتدن خروج وتجمع ایدوب خان طرفندن کندولره ظلم وتعدی اولنمش دکل ایکن بو خانی استمزز مراد ایتدیکمز کمسنه خان اولسون دیوب ایچلرندن برکسنه یی رئیس ایدوب انك رأییله حرکت و بعض فساده مباشرت ایلسه لر مزبورلر بو وجه اوزره اطاعتدن خروج ایتمش اولملریله حکم شرعیلری نیجه در * الجواب * جمله سی باغیلر اولوب جمعیت و فساد لرنده اصرار ایدرلرسه قتاللری لازم اولور

(والفتنة یسرع الیها اهل الفساد وهم الاکثر والکفرة ما اباح القتال الا لمحاربة والبغاة کذلك ویجب علی کل من اطاق الدفع ان یقاتل مع الامام (فتح القدیر فی البغاة)

اشقیادن اولوب دائما نهب اموال وعصیان وطغیان اوزره اولان زیدی دولت علیه طرفندن بافرمان عالی شرعه احضار ایچون مباشر تعیین اولندقده زید اطاعت امر عالی ایتمیوب بغی وطغیان و باشنه اشقیا جمع ایدوب تعیین اولنان مباشر ایله محاربه ایلسه لر مزبورلر ایله مقاتله اولنورمی * الجواب * اولنور

﴿کتاب اللقیط﴾

بلاد اسلامیه دن بر بلده ده واقع حمام قپوسنده بولنان هند صغیره نك حریتنه حکم اولنورمی * الجواب * اولنور

(وهو ای اللقیط حر الا بحجة رقه لان الاصل فی بنی آدم الحریة (منح الغفار فی اللقیط)

هند حمام قپوسنده براغلمش بر یاشنده بر اوغلان بولوب الدقدنصکره لقیط اوزرینه دین اولمق اوزره قاضی امریله بر مدت اول لقیط اوغلانی کندی ماییله قدر معروف انفاق واکساء ایلسه اول اوغلان بالغ اولدقده هند مدت مزبوره ده نفقه وکسوه سنه مصروفنی المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(امر القاضی للملتقط ان ینفق علی اللقیط علی ان یرجع به علی اللقیط جاز و یرجع علیه بما انفق اذا کبر (منیة المفتی فی اللقیط)

مسلمین وکفره ساکن اولدقلری بلده ده اولان کنیسه نك خارجنده قپوسی اوکنده طریق عام اوزرینه براغلمش زید صغیری هند ذمیه بولوب منزلنه کتوروب تربیه اوزره ایکن عمرو ذمی زید ایچون اوغلمدر دیو دعوی ایلسه دعواسی صحیحه اولوب بلا بینه اقرار مجردیله زیدك نسبی عمرودن ثابت اولورمی * الجواب * اولور

(واما حاله فی النسب فهو انه مجهول النسب حتی لو ادعی الملتقط نسبه او غیره تصح دعوته و یثبت النسب منه علی ماذکرنا فی کتاب الدعوی (بدایع فی اللقیط)

بو صورتده دار اسلامه اتباعا زیدك اسلامنه حکم اولنورمی * الجواب * اولنور

(ولو ادعی الملتقط او غیره انه ابنه تسمع دعواه من غیر بینة حتی لو ادعی نسبه ذمی تصح دعوته حتی یثبت نسبه منه لکنه یکون مسلما (بدایع فی اللقیط) وان ادعی ذمی نسب اللقیط یثبت نسبه منه و اللقیط مسلم اما ثبوت النسب فلان هذا اقرار و اما الاسلام فانه حکم باسلامه تبعا للمکان ولیس من ضرورة اثبات النسب من الذمی ان یکون الولد کافرا (من الملتقطات للامام مسعود بن شجاع فی کتاب اللقیط) وان وجد اللقیط فی مکان الاسلام وادعی ذمی انه ابنه فی القیاس لا یصح دعوته الا ببینة وفی الاستحسان یصدق فی دعوی النسب دون المیراث (قاعدیه فی اللقیط)

﴿کتاب اللقطة﴾

زید بر طریق عام اوزرنده شوقدر اقچه بولوب صاحبنه رد ایچون اخذ واشهاد ایتدکدنصکره زید بنفسه تعریفدن عاجز اولمغله اول اقچه یی تعریف ایچون اذن قاضی ایله عمروه ویردکدنصکره مبلغ مزبور عمروك تعدی و تقصیر نسز عمروك یدندن سرقه اولنوب ضایع اولسه زیده یاخود عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المنتقی و قال ابو یوسف رحمه الله تعالی اذا عجز الملتقط عن التعریف بنفسه فله ان یعطیها الی من یعرفها و یأمره به فلو هلکت فی یده لم یضمن احد (ضمانات فی اللقطة)

هند ملك منزلنی عمروه ایجار وتسلیم ایدوب عمرو منزلده ساکن ایکن اول منزلك دیواری ایچنده اهل اسلام سکه سیله مسکوك بر مقدار اقچه بولوب اخراج ایتدکدنصکره هند اول اقچه بنم ملکمدر دیو دعوی ایلسه قولیله تصدیق اولنوب اقچه یی عمرودن المغه قادره

اولورمی * الجواب * اولور (يفهم جوابه من المسئلة الآتية)

بو صورتده عمرو مجرد بن اول اقچه‌یی بولوب اخراج ایتمکله بنم اولمش اولور دیو و یرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بر وقف بزستان سوقنڭ بر جانبنده بر كوچك صندوق ایچنده بر كیسه ایله اهل اسلام سكه‌سیله مسكوك بر مقدار اقچه بولنوب صاحبی معلوم اولماسه مبلغ مزبورڭ حكم شرعیسی نه وجهله در * الجواب * بولانلر خلقه اعلام ایدوب صاحبی ظهور ایدنجه حفظ ایدرلر صاحبی ظهور ایتمیه جكنه ظن غالب حاصل اوله جق مدت حفظ ایتدكلرندنصكره بولانلر فقیرلر ایسه كندی نفسلرینه صرف ایدرلر اغنیا ایسه فقرایه تصدق ایدرلر مال ذمی اولدیغی معلوم اولورسه بیت الماله وضع اولنور

(يفهم جوابه من المسئلة الآتية)

بر قریه اهالیسندن زید اراضیء میریه دن طابو ایله تصرفنده اولان تارلاده تیموره معدنی بولسه اول معدنڭ حكم شرعیسی نه وجهله در * الجواب * جمله‌سی بیت المالكدر

اذا وجد الرجل الركاز من الذهب او الفضة او الجوهر مما يعرف انه قديم فاستخرجه من ارض الفلاة ففيه الخمس و ما بقى فهو له و هذا على وجهين اما ان يكون فيه شىء من علامات الاسلام كالمصحف و الدرهم المكتوب عليه كلمة الشهادة يكون بمنزلة اللقطة وعليه ان يعرفها او يكون فيه شىء من علامات الشرك كالصنم و الصليب فحينئذ فيه الخمس لما روى عن رسول الله صلى الله تعالى عليه و سلم مايوجد فى الارض الميتة فهى لقطة يعرف ومايوجد فى الخراب العادى ففيه و فى الركاز الخمس ولانه اذا كان فيه شىء من علامات الشرك علمنا انه من اهل الحرب وقع فى ايدى المسلمين بايجاف الخيل والركاب ففيه الخمس واذا كان فيه شىء من علامات الاسلام عرفنا انه وضع اهل الاسلام و مال المسلم لايغتنم والموجود فى باطن الارض كالموجود على ظاهرها وان لم يكن فيه علامات يستدل بها فهو لقطة فى زماننا لان العهد قد تقادم والظاهر انه لم يبق شىء مما دفنه اهل الحرب و يستوى ان يكون الواجد مكاتبا او ذميا اوصبيا او حرا مسلما وقد بيناه فى المعدن وهو كذلك فى اللقطة وكذلك فى الركاز وان وجد فى دار رجل فان قال صاحب الدار انا وضعته فالقول قوله لانه فى يده وان تصادقا على انه ركاز ففيه الخمس والباقى لصاحب الخطة سواء كان الواجد ساكنا فى الدار بعارية او اجارة او شراء وهذا قول ابى حنيفة و محمد رحمهما الله تعالى وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى انا اراه للذى وجده استحسن ذلك وجعل الموجود فى الدار والارض كالموجود فى المفازة لعله ان الواجد هو الذى اظهره وحازه (من المبسوط للسرخسى فى المعادن) وان وجد الركاز فى دار رجل وتصادقا انه ركاز ففيه الخمس والباقى لمالك الدار وكذلك اذا كان الواجد ساكنا فيها باجارة او عارية فهو لصاحب الدار

(كافى للحاكم الشهيد فى المعادن)

زید یولده بولدیغی شو قدر اقچه‌یی صاحبنه رد ایچون اخذ و اشهاد ایتدكدنصكره عمرو اول اقچه بنمدر دیوب مقدار و جنسنی بیان ایدوب لكن زید عمرودن بینه طلب

ایدوب مبلغ مزبوری عمروه ویرمكدن امتناع ایلسه زیده مبلغ مزبوری عمروه دفع ایله دیو جبر اولنورمی * الجواب * اولنماز

(رجل رفع لقطة واشهد فجاء رجل وادعى انها له وذكر وزنها و كيلها وعددها وكل علامة كانت لها واصاب جميع ذلك فلم يدفع اليه اللقطة وطلب البينة عندنا لايجبر الملتقط على الدفع اليه وعلى قول مالك رحمه الله تعالى يجبر على الدفع (خانيه فى اللقطه)

زید سفرده بر محلده وفات ایدوب اول محلده قاضى اولمامغله زیدڭ رفیقى عمرو زیدڭ قولى بكرى ثمن مثلیله بشره بیع و تسلیم وقبض ثمن ایلسه بیع مزبور جائز اولورمی * الجواب * اولور

(مات فى مكان لاحاكم ثمه كقرية او مفازة او طريق فباع رفقاؤه متاعه جاز و يجوز للمشترى ان ينتفع بالمبيع (بزازيه فى تصرفات الاب والوصى وكذا فى لقطة الخانية)

بو صورتده زیدڭ ورثه‌سى ظهور ایتدكلرنده بكر بشرڭ یدنده قائم ایسه بیعى مجیز لر اولیوب بكرى بشردن یاخود بیعى مجیز لر اولمغله ثمنى الوب مستهلك ایسه قیمتنى عمرو و بشرڭ قنقیسندن دیلرلرسه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وان جاء الوارث بعده فان اجازه اخذ الثمن وان المتاع قائما ان شاء اخذه وان شاء اخذ الثمن وان باعه بوكس او بنسيئة له ان يضمنه (بزازيه فى المحل المذكور)

﴿كتاب الآبق﴾

زیدڭ عبد آبقى عمرو‌ى آخر دیارده ضابط اوابق اولان بكر اخذ ایتدكدنصكره زید بعد الاثبات والحلف والحكم بكره جعلنى ویروب عمرو‌ى بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فان ادعاه آخر دفعه اليه ان برهن واستوثق بكفيل ان شاء لجواز ان يدعيه آخر و يحلفه القاضى مدعيه مع البرهان بالله ما اخرجه من ملكه بوجه من الوجوه

(منح الغفار فى الآبق)

بر بلده اهالیسندن زیدڭ عبد آبقى عمرو‌ى بكر مدت سفر بعید آخر دیارده اخذ واشهاد ایتدكدنصكره عمرو‌ى بكرى كتوروب زیده تسلیم ایلسه بكر زیددن نه مقدار نسنه الور * الجواب * كسندن قرق درهم

(ولمن رده من مدة السفر اربعون درهما وان كانت قيمته اقل من اربعين فقيمته الادرهما عند محمد رحمه الله تعالى وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى اربعون وان رده من دونها فبحسابه

(ملتقى الابحر فى الآبق)

ضابط اوابق اولان زید عبد آبق اولان عمرو‌ى اخذ ایتدكده مولاسى اوزرینه دین اولمق اوزره حاكم عمرو ایچون یومى شو قدر اقچه نفقه تقدیر و بر مدت عمرو‌ى كندى خدمتنده استخدام اوزره ایكن مولاسى بكر ظهور ایدوب بعد الاثبات والحكم عمرودن السه زید وجه محرر اوزره نفقه تقدیر ایتدرمش ایدم دیو نفقه بهانامنه بكردن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوان رجلا غصب عبدا كان فى ضمانه ويجب عليه رده الى صاحبه ويكون نفقته عليه فان طلب من القاضى ان يأمره بالنفقة او بالبيع فالقاضى لايفعل ذلك لان المالك لايحتاج الى ذلك الامر لان العبد فى ضمان الغاصب فلا يأمر بذلك الا ان يكون الغاصب مخوفا لايؤمن فحينئذ يأخذ العبد ويبيعه ويمسك ثمنه لان هذا انفع لصاحبه
(شرح نفقات الخصاف للصدر الشهيد)

﴿كتاب المفقود﴾

زيد مفقود طقسان ياشنده اولدقده موتنه حكم اولنوب زوجه‌سى هند بعد انقضاء العده نفسنى عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد حيا كلسه هند عمرودن تفريق اولنورمى * الجواب * اولنماز

(اذا قضى القاضى بموته بعد تمام المدة المضروبة فيه اختلاف المشايخ رحمهم الله تعالى فيها فتعتد امرأته فتزوجت لمن شاءت بحكمه وقسمت تركته ثم جاء حيا لاينفسخ النكاح الثانى لانه بحكم الشرع وهو لاينفسخ كمرتد لحق وحكم به ويعتق مدبره ثم جاء مسلما لاينفسخ العتق وما وجد به من ماله فى يد وارثه اخذه ولايضمنه بما هلك كمرتد حكم بلحوقه ثم جاء مسلما
(حاوى المنيه للزاهدى فى المفقود ملخصا)

زيد مفقودك ورثه‌سى يدلرنده منقولاتدن بر مقدار مالى اولوب ورثه زيدك موتنه مقرلر اولمجق قاضى ورثه‌نك يدلرنده اولان مال مزبورى ورثه بيننده قسمت ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولواقر ورثته بموته وفى ايديهم مال قسم القاضى بينهم لان قولهم معتبر فيما تحت ايديهم لان الحق لهم لايعدوهم ولايصدقون على دينه ووديعته اذا جحد الغريم او المودع موته
(محيط رضوى فى المفقود)

زيد مفقودك مالنى حفظه قيم نصب اولنان عمرو زيدك عنانا شريكى بكر يدنده اولان مال شركتدن زيدك حصه‌سنى الوب يدنه الماغه بكره جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده عمرو بكرك يدنده اولان مال شركتدن شو قدر متاعى تغلبا المش اولسه بكر متاع مزبورى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولايخاصم فى الدين الذى تولاه المفقود ولا فى نصيب له فى عقار او عروض فى يد آخر لانه ليس بمالك ولانائب عنه بل هو وكيل بالقبض من جهة القاضى وانه لايملك الخصومة بلاخلاف (درر فى المفقود)

زيد مفقود اولدقده حاكم زيدك مالنى حفظه عمروى قيم نصب ايتدكدنصكره عمرو بكرك يدنده اولان باغ وشو قدر اشياء ايچون زيدك ملكيدر ديو دعوى و بكر بنم ملكمدر ديو انكار ايلسه عمروك دعواسى مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ونصب القاضى من يأخذ حقه ويحفظ ماله ويقوم عليه لكنه ليس بخصم فيما يدعى على المفقود من دين ووديعة وشركة فى عقار اورقيق ونحوه (تنوير الابصار فى المفقود)

زيد عمرو مفقودك مالنى حفظه قيم نصب اولنان بكردن عمروك مالندن اولمق اوزره يدنده اولان شو قدر اشياء ايچون بنم ملكم اولوب عمروه ايداع وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

﴿كتاب الشركة﴾

زيدك عنانا شريكى عمروك يدنده اولان مال شركتدن نقود موجوده ايكن شركتلرى جنسندن اولان برجاريه‌يى شو قدر اقچه‌يه اشترا وثمننى كندى مالندن ادا ايلسه عمرو زيدى اول جاريه‌ده تشريك ايتميوب مجرد ثمنى كندى مالندن ادا ايتمكله جاريه مستقلا بنم ملكم اولمش اولور ديو زيدى اول جاريه‌يه مداخله ايتدرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز اول جاريه بينلرنده مشترك اولور.

(ويرجع على شريكه بحصة منه ان ادى من مال نفسه (تنوير الابصار فى الشركة) هذا اذا ادى من مال نفسه مع بقاء مال الشركة ولذا قال مولانا فى البحر حاكيا عن المحيط اذا لم تكن فى يده مال حاصل وصار مال الشركة اعيانا وامتعة فاشترى بدراهم اودنانير لنفسه فالشراء له خاصة دون شريكه لانه لو وقع على الشركة صار مستدينا على مال الشركة واحد شريكى العنان لايملك الاستدانة الا ان يؤذن له فى ذلك (منح فى الشركة)

زيد عمى اوغلى عمرو و بكرك عيالنده ايكن مزبورلر كار وكسبده معا ونت ايدوب بر مقدار مال حاصل اولسه زيد مجرد اعانتله حاصل اولدى ديو مزبورلره اول مالده مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اب وابن يكتسبان فى صنعة واحد ولم يكن لهما شئ فالكسب كله للاب اذا كان الابن فى عيال الاب لكونه معينا له (فى المسائل المتفرقة من القنية)

زيد عمروك شو قدر تخته‌سنى ثمن معلومه عمرودن اشتراء وقبض ايتدكدنصكره بكر زيده اول تخته‌لرده بنى تشريك ايله ديدكده زيد دخى سنى اول تخته‌لرده شريك ايتدم ديسه بو قول ايله اول تخته‌لرك نصفنه ثمنك نصفى ايله مالك اولوب تخته‌لرده زيده مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا اشترى شيئا فقال له الآخر اشركنى فيه فاشركه فهذا بمنزلة البيع والشراء فان كان قبل قبض المشترى لم يصح لانه بيع مالم يقبضه وان كان بعده فان عرف مقدار الثمن جاز وان لم يعرف فله الخيار اذا عرف وهذا لان الشركة تقتضى المساواة فاذا قال اشركنى فكانه قال اجعل نصفه لى فاذا فعله الآخر يصير تمليكا الا ان الثمن كان مجهولا عند المشترى لكن الحالة غير متأكدة فاذا علم به المشترى يثبت له الخيار ولم يفسد العقد
(ولواجبه فى الفصل الاول من الشركة)

زيد مسلم عمرو ذمى ايله عقد شركت مفاوضه ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

زيد مسلم عمرو ذمى ايله عقد شركت عنان ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(وعنان وهو شركة بين اثنين كل منهما اواحدهما حر اوعبد مسلم اوذمى اوصبى مأذون اوبالغ اوامرأة (قهستانى فى الشركة)

زيد وعمرو بكر ايله عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد وعمرو مال شركت ايله عمل ايدوب حاصله اولان فائده دن شرطلرى اوزره بكره حصه سنى ويروب بعده زيد وعمرو بكره بزسنكله شركتى فسخ ايتدك ديوب بعده زيد وعمرو مال شركت ايله تكرار عمل ايتدكلرنده شو قدر فائده حاصله اولسه مز بورلر بكره رأس مالنى ضامن اولوب فائده نك جمله سى المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(شريكان شركة عنان اشتريا امتعة ثم قال احدهما لصاحبه لا اعمل معك بالشركة وغاب فعمل الحاضر بالامتعة فما اجتمع كان للعامل وهو ضامن لقيمة نصيب شريكه لان قوله لا اعمل معك بالشركة بمنزلة قوله فاسختك الشركة واحد الشريكين اذا فسخ الشركة ومال الشركة امتعة قالوا يصح فسخه وفى المضاربة بعد ماصار المال عروضا لايصح فسخه (قاضيخان فى شركة العنان)

زيدك شركت مفاوضه ايله شريكى عمرو بكردن ثمن معلومه شو قدر اشياء اشترا ايلسه بكر ثمن مر بورى زيد وعمرودن قنقيسندن ديلرسه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واما المفاوضة فى الشركة بالاموال بان تضمنت وكالة وكفالة بان يكون كل منهما كفيل الآخر بتحقق المساواة بينهما وطولب كل منهما فيما باشراه احدهما (درر فى الشركة)

زيد عمرو ايله عقد شركت عنان ايتدكلرنده مال شركته ضرر ايدرسه جمله ضررى عمرو چكمك اوزره شرط ايلسه لر بوشرطله شركت فاسده اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد وعمرو مال شركتى اعمال ايدوب بلانقد مال شركته ضرر ترتب ايلسه حالا عمرو زيده اول ضررى رأس مالدن عمزه كوره چكه لم ديدكده زيد راضى اولميوب شرط مذكوره بناء جمله ضررى عمروه چكدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الشركة تبطل ببعض الشروط الفاسدة ولا تبطل بالبعض حتى لو اشترط التفاضل فى الوضيعة لاتبطل وتبطل باشتراط ربح عشرة لاحدهما وان كان كلاهما شرطا فاسدا (منية المفتى فى كتاب الشركة)

﴿ نوع فيما يتعلق بالربح ﴾

زيد وعمرو بينلرنده عقد شركت عنان ايدوب لكن زيد خسته اولمغله عمرو يالكز مال شركتى اعمال ايدوب شو قدر فائده حاصله اولدقده زيد فائده دن حصه سنى المق استدكده عمرو سن عمل ايتمدكله حصه مشروطه يى نقصان آل ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا شرطا العمل عليهما فالربح بينهما على ماشرطا وان عمل احدهما دون الآخر (محيط برهانى فى ٤ من الشركة) فان عمل احدهما لمرض الآخر او غيبته فالاجر على الشرط لان عمله كعملهما ويستوى ان يمتنع الاخر من العمل بعذر او بغير عذر لان العقد لايرتفع بمجرد امتناعه واستحقاق الربح بحكم الشرط فى العقد لا العمل (بزازيه من كتاب الشركة)

زيد وعمرو قرازلقده عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد اختيار وعليل اولمغله انجق عمرو عمل ايدوب شو قدر فائده حاصله اولدقده جمله فائده يى عمرو قبض ايلسه زيد شرطلرى اوزره فائده دن حصه سنى طلب ايتدكده عمرو مجرد بنم عملم ايله حاصل اولدى ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد وعمرو عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره مال شركت اعمال اولنمدين زيد فوت اولوب بعده عمرو مال شركتى اعمال ايدوب شو قدر فائده حاصله اولسه عمرو مال شركتدن زيدك حصه سنى ورثه يه ويردكن ورثه قناعت ايتميوب اول فائده دن دخى حصه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر لكن عمروه دخى طيب اولماز

(الشركة تنفسخ باطباقه كالموت فيكون العامل بعده كالغاصب لمال المجنون فيضمن له حصته من المال وما ربح من حصة نفسه يطيب له وما ربح من حصة المجنون يتصدق به لحصوله بسبب خبث وهو الغصب (ضمانات فضيليه من الشركة)

برسفينه نك ثلثى زيدك ثلثانى عمروك على الاشتراك ملكلرى اولوب زيد عمروه سفينه يه اجرتله آخرك متاعنى تحميل وحاصل اولان اجرتدن حصه مى ويرمكله عمرو دخى اول سفينه يه بعض كسنه لرك اجرتله متاعلرينى تحميل وآخر دياره برقاچ دفعه سفر ايلسه زيد حاصل اولان اجرتدن حصه سنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ارض بين رجلين آجر احدهما الكل من الآخر باجرة معلومة ان آجرها لنفسه يكون حكمه فى نصيب شريكه كحكم الغصب لايختلف والحكم فى الغصب ان المالك ان اجاز فى اول المدة فالاجرة له وان اجاز بعد انقضاء المدة فالاجرة للغاصب وان اجاز فى اثناء المدة قال ابو يوسف رحمه الله اجرة الماضى والباقى للمالك وقال محمد رحمه الله ما مضى للغاصب ومابقى للمالك (جواهر الفتاوى قبيل الباب الثالث من الاجارة)

﴿ نوع فى الشركة الفاسدة ﴾

زيد وعمرو برطاغدن اوطون كسمك اوزره عقد شركت ايتدكلرندنصكره زيد كندى منفردا قطع وجمع ايتديكى اوطونى مستقلا اخذ مراد ايتدكده عمرو مجرد عقد شركت ايتمشيدك ديو اول اوطونه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجوز الشركة فيما لاتصح الوكالة به كالاحتطاب والاحتشاش والاصطياد والاستقاء وماجمعه كل فله وان اعانه الآخر فله اجر مثله لايزاد على نصف ثمن المأخوذ عند ابى يوسف رحمه الله خلافا لمحمد رحمه الله وما اخذه معا فلهما نصفين (ملتقى الابحر فى الشركة)

زيد وعمرو فقيرلر سؤالده عقد شركت ايتدكلرندنصكره ايكيسى دخى ناسدن سؤال ايدوب لكن زيده اصحاب خيرك احسان ايتديكى عمروك تحصيلندن زياده اولسه عمرو زياده ده زيده مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اشتركا على ان يسألا من الناس اموالا على ان الحاصل بينهما نصفان يفسد اذ التوكيل بالتكدى والسؤال باطل (جامع الفصولين فى الثلثين)

زید شو قدر ایپک قوردینی عمروه ویروب عمرو کندی ملکی اولان طوت باغچه سنك
یپراغیله قوردلری بسلیوب کوروب کوزدب حاصل اولان ایپک قوزالغی مناصفة بینلرنده
مشترك اولمق اوزره قول ایدوب بعده عمرو اول قوردلری یپراغیله بسلیوب وکوروب
کوزدوب شو قدر قوزالق حاصل اولسه حالا زید اول قوزالغك جمله سنی اخذ ایدوب
عمروه یپراغینك قیمتیله اجرمثلنی ویردکن عمرو راضی اولمیوب قول مزبوره بناء قوزالغك
نصفنی المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید وعمرو بصمه ایله بعض کتاب استنساح ایتمك مراد ایدوبماللریله شو قدر کاغد
ومرکب وبصمه آلاتی اشترا ایتدکلرندنصکره بصمه صنعتنده مهارتی اولان بکر اشبو
لغات وتواریخ کتابلرندن فلان نامیله اولان کتابلرك صورتلرینی اوراق اوزرلرینه بصوب
بعدالاتمام حاصل اولان نسخهلر بیع اولندقده ثمنلرندن اوراق ومرکب وآلاته صرف
اولنان مبلغ اخراج اولندقدنصکره حاصل اولان فائده بش حصه اولوب برحصه سنی
بکر ایکیشر حصه سنی زید وعمرو المق اوزره عقد شرکت ایدوب بعده بکر وجه محرر
اوزره کتابلرك صورتلرینی باصوب شو قدر جلد کتاب حاصل اولسه بو وجه اوزره اولان
عقد شرکت صحیحمیدر فاسد میدر وبو بابده حکم شرعی ندر * الجواب * بو وجه
اوزره اولان عقد شرکت فاسددر اول کتابلر زید وعمروك اولور بکرك عملنك اجرمثلی
مزبورلر اوزرینه لازم اولور

بوصورتده اول کتابلری زید وعمرو بینلرنده نوجهله قسمت ایدرلر * الجواب *
رأسماللرینه کوره

بوصورتده عمرو بکره عملنده اعانت ایتمش اولسه اول کتابلردن حصه سنه قناعت
ایتمیوب زیددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل فی اسکاف اشترك مع آخر علی ان یشتری له الجلود بماله وهو یصنعها نعالا والربح
بینهما انصافا لهذا النصف بعمله وللآخر النصف بماله هل تصح هذه الشرکة ام لاتصح
واذا قلتم لاتصح فما الحکم فی الحاصل من ذلك اجاب لاتصح هذه الشرکة والحاصل
کله لصاحب الجلود وللعامل اجرة مثل عمله لانه عمل فیها باذنه علی ان یکون له نصف
مازاد فی ثمنها وهذا فاسد کما اذا دفع جاریة الی طبیب وقال عالجها فان برئت فما زاد
فی قیمتها بالصحة فهو بیننا فانه لایصح وللطبیب اجرة المثل وقدر ما انفق فی ثمن الادویة
(فتاوای خیریه فی الشرکة)

زید سفینه سنی برقاچ کسنهلره ویروب اول کسنهلر سفینه یی الآتیله استعمال وحاصل
اولان اجرتك ثلثانی زیدك وثلثی اول کسنهلرك اولمق اوزره عقد شرکت ایتدکلرندنصکره
مزبورلر برمدت سفینه یی استعمال ایدوب شو قدر اجرت حاصل اولسه زید اول کسنهلرك
عملرینك اجرمثللرینی ویروب حاصل اولان اجرتك جمله سنی المق استدکده اول کسنهلر
مجرد اجرمثللری ثلثدن ناقص اولمغله عقد مزبوره بناء انجق ثلثانی ویررز دیدکده
قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(اذا اشترکا ولاحدهما بغل وللآخر راویة لیستقی علیها الماء والکسب بینهما لم تصح
الشرکة والکسب کله للذی استقی وعلیه اجرمثل الراویة ان کان صاحب البغل والربح
فی الشرکة الراویة فعلیه اجرمثل البغل والربح فی الشرکة الفاسدة علی قدر المال
(خزانة المفتین فی الشرکة) له سفینة فاشترك معاربعة علی ان یعملوا بسفینته والآتها
والخمس لصاحب السفینة والباقی بینهم بالسویة فهی فاسدة فالحاصل لصاحب السفینة
وعلیه اجرمثلهم لهم (قنیه فی اول الشرکة)

سید السلاطین پادشاهمز حضرتلرینك طرفلرندن دارحربه جهاد ایچون تعیین اولنان
عسکر اسلامه تنفیل عام واقع اولمغله اول عسکردن زید وعمرو دارحربدن برمحله اوروب
هجوم مراد ایتدکلرنده اخراج ایتدیکمز اسیر بیننمزده مشترك اولسون دیو عقد شرکت
ایتدکلرندنصکره زید وعمرو معا سبی واخراج ایتدکلری اسیرده قول مزبوره بناء
مناصفة مالك اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(لاتصح الشرکة فی اخذ المباحات ای فی کل شیء یباح اخذه کاخذ الصید والملح والسنبلة
وثمار الجبال الخ فخصت المباحات اذا اخذت بمن اخذها فلاحق فیها لمن لم یأخذها
ونصفت بینهما ان اخذاها معا لاستوائهما فی الاخذ (قهستانی فی کتاب الشرکة)
مال الحربی علی اصل الاباحة (تجرید للقدوری)

﴿ نوع فی ضمان احد الشریکین ﴾

زیدك شرکت عنان ایله شریکی عمرو تجارتلری جنسندن اولوب لکن تجار ماییننده
رایج اولمیان شوقدر قلب عصفوری زیدك اذنسز غبن فاحش ایله مال شرکتدن شو
قدر اقچه یه اشترا وقبض ایدوب بعده عمرو بیع ایتدکده شو قدر ضرر ایلسه زیدك
اول قدر ضرردن حصه سنی عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(لواشتری ذلك الوکیل شیئا بعشرة دراهم فامتنع الموکل من اخذه لکونه غالیا عنده فعرض
المشتری علی المقومین فقوم بعض بتسعة وبعض بعشرة فهو داخل تحت تقویم مقوم
فهو الغبن الیسیر فلزم الموکل وان لم یقوم احد منهم بعشرة فلایدخل ولایتغابن فهو
الغبن الفاحش فلزم الوکیل هذا هو الحد الفاصل بینهما وبه یفتی کما فی بیع الصغری
وهو الصحیح (قهستانی فیما لایصلح بیع الوکیل)

زید وعمرو عقد شرکت عنان ایتدکلرنده زید عمروه نسیئة بیع ایتمه دیو نهی ایتمشیکن
عمرو مال شرکتدن برمتاعی زیدك اذنسز بکره نسیئة بیع وتسلیم ایدوب بعده بکره افلاس
طاری اولمغله ثمنك تحصیلی ممکن اولماسه زید اول متاعدن حصه سنی عمروه تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الخلاصة وکذا یفید التقیید بالنقد فلو قال لصاحبه لاتبعه بنسیئة جاز قلنا فلو باع
ینبغی ان یضمن حصة شریکه لافادة التقیید (ضمانات فضیلیه فی الشرکة)

زید عمرو ایله برجبل مباحدن کراسته قطعنه واروب ایکیسی بالطهلریله هر براغاجی معا
قطع ومعا برداخت ایدوب بو وجهله جمع ایتدکلری شو قدر کراسته یی زید عمروك

اذنمسز آخره بیع وتسلیم ایله استهلاك ایلسه عمرو اول كراسنه‌نك نصفنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولایجوز الشركة فی الاحتطاب والاحتشاش والاصطیاد وماحصل لكل فله وما اخذاه معا فلهما نصفین وماحصل له باعانة الآخر فله وللآخر اجر مثله بالغا مابلغ عند محمد (صدر الشریعه فی الشركة)

زید عرصه‌و بناسنده عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی منزلنی هدم وعرصه‌سنده كندی مالیله واغاج وطاش وسائر لوازم مملوكه‌سیله نفسیچون مجددا منزل بنا ایتدكده نقض مرقومی بنایه ادخال ایله استهلاك ایلسه عمرو عرصه‌یی حاكمه قسمت وكندی حصه‌سنده واقع اولان بنایی زیده قلع ایتدردوب ونقض مستهلكك مبنا قیمتندن حصه‌سنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وعن محمد رحمه الله ارض بینهما بنی فیها احدهما وطلب الآخر الرفع تقسم الارض فاوقع من البناء فی نصیب غیر البانی یرفع (بزازیه فی الانتفاع بالمشترك من الحیطان)

زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدقلری شوقدر اقچه‌یی بكره اقراض وتسلیم ایتدكلرندنصكره زید فوت اولوب بعده عمرو مبلغ مزبورك جمله‌سنی بكردن تغلبا السه بكر مبلغ مزبوردن زیدك حصه‌سنه اصابت ایدن مقداری عمرودن الوب زیدك ورثه‌سنه ویرمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید وعمرو شركت عنان ایله شریكلر ایكن زید مال شركتدن شوقدر قیونی ثمن مثلیله بكر ملی‌یه بیع وتسلیم ایدوب بعده ثمنی المدین بكره افلاس طاری اولوب مفلسا فوت اولسه عمرو زیدی نسیئة بیعدن نهی ایتمش دكل ایكن ثمن مزبوردن حصه‌سنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لكل منهما ای شریكی العنان بیع مال الشركة بالنقد والنسیئة (قاضیخان فی شركة العنان)

زیدك شركت عنان ایله شریكی عمرو مال شركتدن شوقدر اشیایی بكره ایداع وتسلیم ایتدكدنصكره اشیاء مزبوره بكرك یدنده تعدی وتقصیرسز ضایعه اولسه عمروه یا بكره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ولكل من هذین الشریكین ای المفاوضین وشریكی العنان ان یبضع لانه معتاد فی عقد الشركة ویودع لانه من عادة التجار ویضارب (درر فی الشركة)

زید عنانا شریكی عمروه مال شركتدن شوقدر متاعی فلان بلده‌ده بیع ایتمه بلدهٔ اخراده بیع ایله دیدكدنصكره عمرو اول متاعی زیدك نهی ایتدیكی بلده‌ده بیع ایدوب شوقدر فائده حاصله اولدقده عمرو زیده اصل مالدن حصه‌سنی ویردكن زید راضی اولمیوب عمرو متاعی بلدهٔ اخراده بیع ایتمش اولسه شوقدر فائده زیاده حاصله اولوردی اویله اولیحق اول زیاده‌دن حصه‌می ضامن اول دیو عمروه جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید وعمرو بغدای واربه الوب صاتمه‌ده عقد شركت عنان ایدوب بتون مال شركت ایله

بغدای واربه الوب درمخزن ایتدكلرندنصكره زید عمروك اذنمسز شوقدر بغدای دخی اشترا وثمنی كندی مالندن ادا و بغدایی برمخزنه قودقدنصكره عمرو اول بغدای بینمزده مشترك اولمق اوزره الدم دیو افاده ایدوب عمرو راضی اولمدین حریقده محترق اولسه زید اول بغدای ایچون ویردیكی اقچه‌نك نصفنی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان اشتری ان كان فی یده مال الشركة فهو علی الشركة وان لم یكن فاشتری بدراهم ودنانیر فالشراء له خاصة دون شریكه لانه لوصار علی الشركة یصیر مستدینا علی شریكه وانه لایملك ذلك (بزازیه فی ۲ من الشركة)

(زیدك عنانا شریكی عمرو مال شركتدن شوقدر اقچه‌یی زیدك اذنمسز بكره قرض ویروب استهلاك ایلسه زید مبلغ مزبوردن حصه‌سنی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لوقال كل واحد لصاحبه اعمل برأیك فلكل واحد منهما ان یعمل فیما یقع فی التجارة من الرهن والارتهان ودفع المال مضاربة والسفر والخلط بماله والشركة مع الغیر واما الهبة والقرض وما كان اتلافا للمال او تملیكا بغیر عوض فانه لایجوز وان قال كل واحد منهما لصاحبه اعمل برأیك الا اذا نص علیه (خلاصه فی ۲ من الشركة)

زیدك شركت عنان ایله شریكی عمرو مال شركتدن برمتاعی زیدك اذنمسز بكره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایدوب بعده عمرو ثمن مزبورك برمقداری اوزره بكر ایله زیدك اذنمسز صلح اولسه زید صلحی مجیز اولمیوب ثمن مزبوردن حصه‌سنی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان حط احد الشریكین شیئا ان كان المصالح عاقدا جاز حطه حط الكل او بعضه فی قول ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله تعالی ویضمن نصیب شریكه ان حط الكل اما اذا حط البعض فلانه مالك وفی نصیب صاحبه عاقد والعاقد یملك الحط فی قول ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله تعالی فیصح حطه (قاضیخان فی الابراء من الصلح)

چینیجی طائفه‌سندن زید وعمرو فائده‌سی بینلرنده برابر اولمق اوزره چینیجیلكده عقد شركت ایتدكلرندنصكره زید وعمرو اشترا ایتدكلری طپراغی چینی اشلیوب شوقدر فائده حاصل اولدقده فائده‌نك جمله‌سنی زید اخذ واستهلاك ایلسه عمرو فائده‌دن حصه‌سنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والشركة فی الاحتطاب فاسد الی آخره وكذا لو اشتركا علی ان یبنیا من طین غیر مملوكة ویطبخا آجرا فان كان الطین والنورة مملوكا واشتركا ان یشتریا ذلك ویطبخاه ویبیعاه جاز وهو شركة وجوه (بزازیه فی الشركة)

زید وعمرو عقد شركت عنان ایتدكلرنده زید عمروه مال شركت ایله الدیغك متاعی نسیئة بیع ایتمه دیو نهی ایتمش ایكن عمرو مال شركت ایله الدیغی متاعی بكره نسیئة بیع وتسلیم ایدوب بعده بكره افلاس طاری اولمغله ثمننك تحصیلی ممكن اولماسه زید اول متاعدن

حصه سنى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(نهى احدهما شريكه عن الخروج وعن بيع النسئة جاز (اشباه فى الشركة)

زيدك عنانا شريكى عمرو مال شركتدن شوقدر اشيايى بيعه بكرى توكيل ايتمكله بكردخى اشياء مرقومه يى بشره بيع وتسليم ايدوب بعده عمروى بشردن قبض ثمنه توكيل ايدركن زيد راضى اولميوب مجرد سن بيع ايتمكله اشياء مرقومه نك ثمنلرندن حصه مى ضامن اول ياخود بشردن الى ويرديو بكره جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاحدهما ان يوكل بالبيع والشراء (بزازيه فى الثانى من الشركه) الوكيل بالبيع لايطالب بالثمن من مال نفسه بخلاف الوكيل بالشراء ولايجبر على التقاضى لانه متبرع بخلاف الدلال والسمسار والبياع لانهم يعملون بالاجر (بزازيه فى ٤ من الوكالة)

بر بلده اهاليسندن زيد وهند وزينب اول بلده ده واقع برمنزله على الاشتراك مالكلر اولوب هند ديار آخره كتدكده زيد وزينب هندك اذنندن اول منزلك كابسنده ساكنلر ايكن صنعلرندن منزل محترق اولسه حالا هند ديار آخردن كلدكده اذنمسز ساكن اولديكز ديوب منزلدن حصه سنى زيد وزينبه تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى العيون والصغرى دار بين حاضر وغائب ولم تقسم للحاضر ان يسكن كل الدار وكذا الخادم بخلاف الدابة لان الناس متفاوتون فى الركوب دون السكنى فلا يتضرر الغائب بالسكنى ويتضرر فى الركوب (ضمانات فى الانتفاع بالمشترك من ضمانات الشركة) وفى الدار المشتركة اذا غاب احدهما للحاضر ان يسكن فى الكل لان فى السكنى تحصين منفعة الغائب والحاضر امامنفعة الحاضر ظاهر وكذلك منفعة الغائب لان الحاضر اذا سكن فاذا حضر الغائب له ان يسكن مقدار ماسكن الحاضر (خانيه فى فصل زراعة الارض من كتاب المزارعة ملخصا)

﴿ نوع فيما للشريك ومالا ﴾

زيد وعمرو شركت عنان ايله شريكلر ايكن زيد مال شركتدن شوقدر امتعه يى برقاج كمسنه لره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده ثمنك برمقدارينى اول كمسنه لردن الوب ماعداسنى المدين زيد وعمرو عقد شركتى فسخ ايلسه لر زيد عمروه موجود اولان اقجه يى رأس مالمزه كوره اقتسام ايده لم بعده اول كمسنه لر ذمتلرنده اولان اقجه يى دخى الديغمزده اقتسام ايده لم ديركن عمرو راضى اولميوب بن رأس مالك جمله سنى موجود اولان اقجه دن الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد وعمرو وبكر وبشر تجارتدن برنوع مخصوصده على وجه الشرعى عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره مال شركتى اعمال ايدرلر ايكن ايچلرندن زيد فوت اولسه شركت مزبوره يالكز زيد حقنده مى منفسخه اولور يوخسه جمله سى حقنده منفسخه اولورمى * الجواب * انجق زيد حقنده منفسخه اولور

(وفى الظهيرية ولو كان الشركاء ثلثة مات احدهم حتى انفسخت الشركة فى حقه لاتنفسخ فى حق الباقين (بحر رائق فى الشركة الفاسدة)

بو صورتده زيد فوت اولوب مال شركت بعضا عروض وبعضا نقد اولوب برمقدارى

عمروك يدنده وبرمقدارى بكرك يدنده قالسه حالا بشر فسخ شركت ايدوب عمرو وبكرك يدلرنده اولان مال شركتدن رأس مالنى وشرطلرى اوزره ربحدن حصه سنى المق استدكده عمرو راضى اولميوب بغير وجه شرعى بشرى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وظاهر المذهب الفرق بين الشركة والمضاربة فالشركة يصح فسخها لو عروضا لاالمضاربة واحدهما يملك فسخها وان المال عروضا بخلاف المضاربة وهو المختار (بزازيه فى ٣ من الشركة ملخصا)

بو صورتده ورثهٔ زيد دخى مال مذكوردن زيدك رأس مال وربحدن حصه سنى عمرو وبكردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

زيد وعمرو وبكر وبشر تجار اتدن برنوع مخصوصده على وجه الشرعى عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد وعمرو بكر وبشرك اذنلريله آخر دياره كيدوب يدلرنده اولان مال شركت ايله اشترا ايتدكلرى متاعى فروخت ايچون بكر وبشره كوندروب بكر بشرك اذنيله مستقلا قبض واعمال ايدوب مزبورلر دخى ديار آخره كوندردكلرى مال شركتى عمروك اذنيله زيد مستقلا قبض وبومنوال اوزره برمدت اعمال ايدرلر كن ديار آخرده زيد فوت اولوب عمرو جنون مطبق ايله مجنون اولسه زيد وعمرو حقنده شركت منفسخه اولورمى * الجواب * اولور

(وتبطل الشركة بموت احدهما وبانكارها وبفسخ احدهما اياها وبجنونه مطبقا (تنوير الابصار فى الشركة)

بو صورتده بشر فسخ شركت ايدوب بكرك يدنده اولان اصل مال شركتدن وربحدن حصه سنى المق استدكده بكر ديار آخرده مال شركتدن زيدك يدنده اولان شو مقدار مال دخى كلوب دفتر وحسابمز كورلمدكجه سا كه نسنه ويرمم ديوب يدنده اولان مالدن بشرك حصه سنى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجلان لهما دين مشترك على رجل فاخذ احدهما حصته من المديون كان لشريكه ان يشاركه فيما قبض (خانيه فى الشركة الفاسدة)

زيد وعمرو وبكر برمصلحتلرينى اتمام ايچون بشره جمله سى معا رشوت طريقيله شوقدر اقجه ويروب بشر مبلغ مزبورى استهلاك ايتدكدنصكره زيد اولقدر اقجه يى تماما بشردن السه عمرو وبكر مبلغ مزبوردن حصه لرينى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر (مرت مسئلتها قبلها)

بر بلده اهاليسندن زيد شوقدر اقجه قيمتلو شوقدر اشياسنى فائده سى بينلرنده برابر اولمق اوزره بيع ايله ديو استانبول اهاليسندن عمروه ارسال ايتمكله عمرو دخى اشياء مزبوره نك برمقدارينى بيع وباقيسنى استانبولده واقع دكاننده قويوب اول بلده يه كلسه زيد عمروه اول باقى قلان اشيايى استانبولدن بلدهٔ مزبوره يه كتورباكه تسليم ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مؤنة رد المستأجر والوديعة على مالكها المقبوض فى يد الوكيل بجهة التوكيل بالبيع والشراء امانة بدايع فى حكم الوكالة (جامع الفصولين فى ٣٣)

زيدك شركت مفاوضه ايله شريكى عمرو مال شركتدن شوقدر راشباسنى اوغلى بكره ثمن مثليله بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور صحيح ونافذ اولورمى *الجواب* اولور

(بيع المفاوض ممن لا تقبل شهادته له تنفذ على المفاوضة اجماعا اما الاقرار بالدين لا ينفذ عنده (بزازيه فى ٣ من كتاب الشركة)

زيدك شركت مفاوضه ايله شريكى عمرو هندى شوقدر مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره عمرو هندى باينا تطليق ايلسه حالا هند مهر مسماىى عمرودن طلب ايتميوب زيده مجرد شريكك اولمغله كندى مالكدن باكه ويرديو جبره قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(وكل دين لزم احدهما بما يصح فيه الشركة وسيأتى بيانه وهو احتراز عن لزوم دين بما لا يصح فيه الشركة كالجناية والصلح عن دم العمد والنكاح والخلع والنفقة ضمنه اى ذلك الدين الآخر (درر فى الشركة ملخصا)

زيد عمرو ذمتنده يوز غروش حقنى المدين فوت اولوب اوغللرى بكر وبشرى ترك ايتدكده عمرو بكره اللى غروش هبه وتسليم ايدوب بكر دخى مبلغ مزبوردن كندى حصه سنه اصابت ايدن اللى غروشدن عمروى ابرا ايلسه بشر بكرك بطريق الهبه مقبوضى اولان اللى غروشدن حصه نائله نسنه المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(فالحيلة فى ذلك ان يهب المديون منه مقدار حصته من الدين ويسلمه ثم يبرأ الغريم عن حصته من الدين فلا يكون لشريكه حق المشاركة فيما اخذ بطريق الهبة (قاضيخان فى شركة العنان)

زيدك شركت مفاوضه ايله شريكى عمرو مال شركتدن شوقدر راشبايى ثمن معلومه بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتمدين عمرو فوت اولسه عمروك ورثه سى زيدى قبض ثمنه توكيل ايتمش دكللرايكن زيد بكره مجرد عمروك شريكى اولمغله ثمنى باكه ويرديو جبره قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(وفى المحيط لو باع احد المتفاوضين شيئا نسيئة ثم مات احدهما ليس لصاحبه ان يخاصم فيه لانه انما يكون له مطالبة المشترى ويخاصمه بحكم الوكالة وقد انقطعت بالموت (بحر رائق فى الشركة الفاسدة ملخصا)

زيد وعمرو تجارتدن برنوع مخصوص صدده عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد مال شركتله كندى تجارتلرى جنسندن اولميان برقطعه زيتون باغچه سنى اشترا ايدوب حين شراده زيدك خاصة نفسيچون اشترا ايتدم ديديكنه بينه سى واراايكن عمرو مال شركتدن حصه سنى الميوب اول باغچه ده زيده مشاركته قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(سئل اذا اشترى احد الشريكين عينا ونقد الثمن من مال الشركة ثم ادعى انه شراه لنفسه خاصة هل يقبل قوله اجاب ان كانت شركة عنان وله بينة تشهد انه عند العقد

صرح بالشراء لنفسه خصوصا فالمشترى له وان لم يكن له بينة فان نقد من مال المشترك فالمشترى على الشركة (قارئ الهدايه)

زيد وهند وزينب على الاشتراك مالك اولدقلرى شوقدر عقارى صفقهٔ واحده ايله اجرت معلومه يه معا عمروه ايجار وتسليم عمرو دخى اول عقارى برمدت ضبط ايتدكدنصكره مجتمعه اولان اجرتدن شومقدارنى زيد وهند عمرودن اخذ ايلسه لر زينب زيد وهندك قبضلرينى مجيزه اولميوب اجرت مرقومه دن حصه سنى عمرودن المغه قادره اولورمى *الجواب* اولور

(كل دين مشترك بين رجلين اذا قبض احدهما شيئا منه يشاركه الآخر فى المقبوض وان كان اجود اواردى فان شاء سلم المقبوض للقابض واتبع الغريم بنصيبه (وجيز سرخسى فى قبض احد ربى الدين نصيبه من الشركة) ولو آجر دارا مشتركا بينهما من رجل باجر معلوم اشتركا فيما يقبضان لانهما باعا منفعة مشتركة باجر واحد فيعتبر كما لو باعا عينا مشتركة بثمن واحد (محيط برهانى فى ٧ من الشركة)

زيد متوفانك ورثه سندن عمرو زيدك بكر ذمتنده اولان شوقدر راتجه سنى سائر ورثه اذنلرنسز بكردن السه سائر ورثه عمروك قبضنى مجيزلر اولميوب مبلغ مزبوردن حصه لرينى بكردن المغه قادر اولورلرمى *الجواب* اولورلر

(قال وللذى لم يقبض شيئا ان يسلم للقابض فى هذه الوجوه كلها اى كل ما قبضه من الغريم ويرجع على الغريم بكل حقه وهو نصف ما على الغريم لان تسليمه الى شريكه لا يسقط ما لزمه بعقد المداينة (ضمانات فضايه فى التصرف فى الدين المشترك)

﴿نوع فى الاختلاف﴾

زيد متوفانك ورثه سى زيدك عنانا شريكى عمرودن مال شركتدن زيدك حصه سندن سنده شوقدر راتجه حق وار در ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو زيد ايله صحتنده حسابلشوب مال شركتدن حصه سنى زيده تماما ايفاء ايدوب بنده براتجه حق قالمامشدر ديو يمين ايديجك ورثه نك مطالبه سندن خلاص اولورمى *الجواب* اولور

(وظاهر كلامهم ههنا انه لو ادعى دفع المال الى شريكه فالقول له مع اليمين سواء كان بعد موته او فى حياته (بحر رائق فى الشركة فى قوله ويده فى المال امانة)

﴿كتاب الوقف﴾

زيد ملك منزلنى وقف ايتدم ديوب لكن تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدرمدين وقفى اولمق اوزره آخره ايجار ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه منزل مزبور وقفمى اولور يوخسه ورثه سنه سائر تركه سى كبى موروثمى اولور *الجواب* حاكم الشرع وقفى ترجيح ايدوب امام يوسف رحمه الله تعالى قولى اوزره وقفك صحت ولزومنه حكم ايدوب منزل مزبور وقفيت اوزره قالور اكر حاكم وقفى فسخ ايدرسه زيدك ورثه سى سائر تركه سى ايله ملكيت اوزره ضبط ايدرلر

(اما اذا قال وقفت هذا على فلان فقال الحاكم حكمت بصحته فانه ينبغى ان يقول واخرجته

من حيز الخلاف وارسلته فی حيز الوفاق ليكون حكما علی مذهب ابی يوسف رحمه الله
تعالی وقدعرفت من مذهبنا ان الفصل المختلف اذا كان مجتهدا فيه و حكم حاكم علی
مايعتقده فالصحيح انه ينفذ كذا ههنا (معين المفتی فی الوقف)

زيد عرصه سی مقاطعه لو وقف و بناسی ملك اولان منزلنك بناسنی وقف ايدوب لكن
تسليم الی المتولی و تسجيل شرعی بولنماسه زيد وقفندن رجوع ايدوب بناء مذكوری
ملكيت اوزره ضبطه قادراولورمی *الجواب* اولور

(ولايلزم الوقف عنده الابطريقين احدهما قضاء القاضی بلزومه وذلك بان يسلم الواقف
ماوقفه الی المتولی ثم يريد ان يرجع عنه فيختصمان الی القاضی فيقضی القاضی بلزومه والثانی
ان يخرج الوقف مخرج الوصية الی آخره هذا عند الامام وعندهما الوقف جائز فی الصحة
والمرض بدون هذه التكلفات والناس اخذوا بقولهما (قاضيخان فی الوقف)

زيد صحتنده معين ملك عقارينی برجهت مؤبده يه وقف و تواينی كندو نفسنه شرط
ايدوب وقفيه يازلدقدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سی مجرد وقفيه ده معتاد اوزره وقفدن
رجوع ومخاصمه و بعده وقفك لزومنه حكم تحرير اولنمامغله وقفی طوتمازز ديو اول عقاری
ميراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفی الخلاصة واذاشرط الواقف ان يكون هو المتولی فعند ابی يوسف رحمه الله تعالی
الوقف والشرط صحيحان وعند محمد وهلال رحمهما الله تعالی الوقف والشرط كلاهما
باطلان (بحر رائق فی اواسط كتاب الوقف)

زيد يات تعبيراولنور ملك منزلنی مرض موتنده وقف ايدوب بعده تسليم الی المتولی وتسجيل
شرعی بولنمدين زيد فوت اولسه ورثه سی وقفی حاكمه فسخ ايتدردوب منزل مزبوری
ميراثه ادخاله قادر اولورلرمی *الجواب* اولورلر

بوصورتده زيدك ورثه سی وقف مزبوری فسخ ايتدرمك ايچون قاضی يه واردقلرنده
قاضی عمروی وقفه متولی نصب ايدوب ورثه ايله ترافع ايتدكلرنده قاضی جانب وقفی ترجيح
ايدوب زيدك مجرد وقف ايتدم ديديكنه بناء امام ابی يوسف رحمه الله تعالی قولی اوزره
وقفك صحت ولزومنه شرعا حكم ايلسه ثلث مساعد اوليحق منزل مزبورك مجموعی
وقف صحيح ولازم اولورمی *الجواب* اولور

(ولووقف محدودا ثم باعه وكتب القاضی شهادته فی صك البيع وكتب فی الصك باع
فلان منزل كذا وكان كتب اقر البايع بالبيع لايكون حكما بصحة البيع و نقض الوقف
ولوكتب باع بيعا جائزا صحيحا كان حكما بصحة البيع و بطلان الوقف(بزازيه فی اول الوقف)

(سئل فی هند وقفت حصة شايعة من دارلها ثم باعت الدار من زيد بتمامها قبل التسجيل
الشرعی وسلمها من زيد ثم ذهبا الی القاضی وذكراله وقفية ملك الحصة و بيعها من زيد
فكتب القاضی صك البيع و ذكر فيه بانها باعت بيعا صحيحا جائزا فهل يكون هذا من
القاضی حكما ببطلان الوقف وصحة البيع ام لا افتونا ماجورين *اجاب* نعم
يكون هذا حكما ببطلان الوقف و صحة البيع

زيد ملك منزلنی داينی عمروه شوقدر اقچه دينی مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره
زيد منزل مزبوری قبل الفك عمروك اذنسز اولادنه واولاد اولادنه وقف ايدوب بعده
عمرو اول وقفی مجيز اولمدين زيد فوت اولوب منزل مزبوردن غيری مالی اولماسه وقف
مزبور باطل اولورمی *الجواب* اولور

(ولوقف مااشتراه قبل قبضه اوما رهنه بعد تسليمه صح ويجبره القاضی علی دفع ماعليه
ان كان موسرا و ان كان معسرا بطل الوقف و باعه فيما عليه بخلاف عتق المرهون
لعدم امكان رفعه بعد نزوله و بخلاف الوقف بعد الاجارة والتسليم الی المستأجر لعدم
تعلق حقه بماليتها (اسعاف فيما يجوز وقفه ومالا)

بوصورتده وقف مزبور باطل اولمغله زيدك اولادی منزل مزبوری رأی حاكمله بكره
ثمن معلومه بيع و تسليم وقبض ثمن ايدوب اداء دين ايتدكلرندنصكره مزبورلر منزل
مزبوری زيدك بزه مشروطه وقفی ايدی ديو بكردن المغه قادر
اولورلرمی * الجواب* اولمازلر

زيد ملك منزلنی وقف ايدر اولدقده زيدحين اقتضاده منزل مزبوری بيع وثمنی كندی
مصارفنه صرف ايتمك اوزره وقف ايلسه وقف مزبور صحيح
اولورمی * الجواب * اولماز

(ولووقف بشرط ان يبيعها وتصرف ثمنها الی حاجته لايصح الوقف فی المختار
(بزازيه فی ٣ فی صحة الوقف وفساده)

بوصورتده زيد منزل مزبوری وجه محرر اوزره وقف و توليت و غله سنی اولا كندويه
بعد وفاته عتقاسنه شرط ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سی وقف مزبور صحيح
ظنيله منزل مرقومی زيدك وجه محرر اوزره وقف ايتديكنی اقرار وزيدك عتقاسندن
موجود اولان بكر و بشره تسليم ايلسه لر حالا زيدك ورثه سی منزل مزبوری بكر
و بشردن الوب ميراثه ادخال مراد ايتدكلرنده بكر و بشر مجرد منزلك وقف اولديغنی
وجه محرراوزره اقرارايدوب تسليم ايتمكزله منزل مزبور وقف صحيح ايله وقف اولمش اولور
ديوب ويرمامكه قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر

برقريه اهاليسندن زيد ملك منزلنی وقف ايدوب سكناسنی اولا كندويه بعده قرنداشی
عمروه بعده عمروك زوجه سی هنده بعدها قريهٔ مزبوره ده فلان جامع شريف متولیسی
متولی اولوب منزل مزبور ثمن مثلی ايله بيع اولنوب ثمنی اول جامع متولیسی قبض ووجه
شرعی اوزره استرباح ايدوب حاصل اولان نماسندن براقچه سنی جامع مزبورده امام اولانلره
ويروب روحم ايچون بعد العشاء سورهٔ ملك تلاوت ايدوب ثوابنی روحمه اهدا ايليه
ماعدا نماسنی متولئ مزبور جماعت معرفتيله جامع مزبورده وقف چشمه نك تعمير
ورمينه خرج وصرف ايليه ديو وقف وشرط وتسليم الی المتولی ايدوب تسجيل شرعی
ايتدرسه وقف مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولور

(وان شرط فی الوقف ان له ان يبيع ذلك ولم يشترط الاستبدال بثمنه ما يكون وقفا

مكانه قال محمد رحمه الله الوقف باطل وعن ابى يوسف رحمه الله ان الوقف جائز والشرط
باطل وفى الكبرى هو المختار (تاتارخانيه فى ٤ من الوقف)

بوصورتده زيد وعمرو وهند فوت اولملريله جامع مزبور متولیسی اولان بكر منزل مزبورى
اذن حاكمله ثمن مثلنه بيع وثمنى قبض ايتديكنصكره وجه شرعى اوزره استرباح ايدوب
حاصل اولان ربحى وجه محرر اوزره واقفك تعيين ايلديكى محله صرفه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا شرط الواقف ان يبيعه وان يجعل ثمنه فى وقف افضل حتى جاز الشرط والوقف
عند ابى يوسف رحمه الله فله ان يبيعه وذكر الانصارى رحمه الله فى وقفه انه لايبيع الا
باذن الحاكم (تاتارخانيه فى ٤ من الوقف)

زيد ملك منزلنى وقف وتوليت وغله سنى اولا كندى نفسنه بعده برجامع شريفده امام
اولانلره شرط ايدوب لكن تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنماسه حالا زيد وقفى حاكمه
فسخ ايتدرمدين مجرد تسجيل شرعى بولنمدى ديوب منزل مزبورى ملكيت اوزره بيعه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد منزل مزبورى حاكمه فسخ ايتدرمدين عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره
حاكم بيعك صحتنه حكم ايتمدين زيد فوت اولوب ظاهرده وارث معروفى اولمامغله منزل
مزبورى وسائر تركه سنى امين بيت المال اولان بكر قبض ايدوب بعده اول مسجد شريفك
امامى اولان بشر بكر ايله قاضى يه مرافعه اولدقلرنده قاضى امام ابى يوسف رحمه الله
قولى اوزره منزلك وقفيتنه حكم ايلسه وقف مزبور لازم اولورمى * الجواب * اولور

(والاخذ بقول ابى يوسف رحمه الله احوط واسهل (بحر رائق فى الوقف
فى شرح قوله ولايتم حتى)

بوصورتده عمرو وجه محرر اوزره باكه بيع ايتمشيدى ديو منزلى بشردن دعوى ايلسه
مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ملك عقارينى وقف ايتدكده حسبة لله تعالى شوقدر عقارى وقف وغله سنى اولادمه
شرط ايلدم ديوب تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدردوب لكن تأبيد ذكر ايتماسه
زيدك اولادى منقرضلر اولدقده اول عقار ملكيته عودت ايدوب ورثه يه مى انتقال ايدر
يوخسه وقفيت اوزره باقى قالوب غله سى فقرايه مى صرف اولنور * الجواب * وقفيت اوزره
باقى قالوب غله سى فقرايه صرف اولنور

(ويجيزه اى ابى يوسف رحمه الله الوقف من غير ذكر التأبيد ويكون للفقراء وان لم يسمهم
(شرح المجمع لابن ملك فى الوقف)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه دن بر منزلى
استخلاص ايتمدين غرما اذنلرنسز وقف ايدوب وغرما مجيز اولماسدلر وقف مزبور باطل
اولورمى * الجواب * اولور

(والخامس من شرائط الملك وقت الوقف الخ ولووقف المريض والمديون الذى احاط الدين

بماله فانه يباع وينقض الوقف (بحر رائق فى الوقف قريبا من اوله)

استانبول بوغازى ايچنده برمحلده دريادن بعض كسنه لر بالق صيد ايتمك استدكده
زيدك وقفى متولیسی عمرو زيد براغرب براغوب ودرياده اغرب احاطه ايتدوكى محلى وقف
ايتمكله اول محلده واقع اولان بالقلرى بالكز وقف ايچون اغرب ايله بن صيد ايتديروب آخر
كسنه يه صيد ايتدرمم ديو مزبورلرى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عن البحر المالح اهومن دارالحرب ام من دارالاسلام اجاب ليس هو دار احد الفريقين
لانه لاقهر لاحد عليه (قارئ الهدايه وكذا فى البحر فى الركاز)

زيد تصرفنده اولان منزل ايچون توليت وغله سى عمروك مسجدنده امام اولانلره مشروطه
وقفيدر ديو اقرار واجاره سى امام مسجد مزبوره ويريله كلشيكن زيد فوت اولدقده ورثه سى
اقرار مزبورى طوتميوب مسجد مزبوره امام اولان بكره منزلك وقف اولديغنى اثبات ايله
والا ملكيت اوزره منزلى ضبط ايدرز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اذا اقر رجل صحيح بارض فى يده انها صدقة موقوفة ولم يزد على ذلك صح اقراره ويصير
وقفا على الفقراء والمساكين لان الاوقاف تكون فى يد العوام عادة فلولم يصح الاقرار ممن
هى فى ايديهم لبطلت اوقاف كثيرة (اسعاف فى اقرار الصحيح بارض)

زيد يدنده اولان دكانلرك عرصه لرى ايچون عمروك وقفى اولوب مقاطعه ايله تصرفده در
ديو اقرار وبرمدت عمروك وقفى متوليسنه عرصه لرك مقاطعه لرينى ويره كلشيكن حالا
دكانلرى محترق اولدقده زيد عمروك وقفى متوليسنه عرصه لرك وقف اولديغنى اثبات ايله
والا بعد اليوم مقاطعه ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(هذا اذا لم ينسبهما الى رجل معروف واما اذا ذكر لها واقفا معروفا فان ذكره عند اقراره
بالوقف يرجع اليه فيه ان كان حيا والى ورثته ان كان ميتا وان ذكره بعد الاقرار به لايصح
لاستلزامه احتمال بطلان ما صار وقفا بالاقرار الاول لكون القول قول المنسوب اليه
فى الوقفية وعدمها (اسعاف فى المحل المزبور)

طقسان ياشنده اولوب معتوه اولان زيد ملك دكرمنى برجهته وقف ايلسه وقف مزبور
صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وشرائطه اهلية الواقف للتبرع من كونه حرا عاقلا بالغا (بحر رائق فى الوقف)
ولا من الصبى والمجنون الذى لايعقل لعجزهما عن التصرف
(اسعاف فى الفاظ الوقف)

بر وقف متولیسی زيد مال وقف ايله عمروك ملك خاننى ثمن معلومه وقف ايچون اشترا ايلسه
مجرد مال وقف ايله اشترا ايتمكله اول خان وقف اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الخلاصة المشترى بمال الوقف لايلحق بالدور الموقوفة هو المختار قال نجم الدين النسفى
فى فتاواه يجوز بيعها هو الاصح لان فى صحة الوقف والشرائط التى يصير الوقف بها
لازما كلاما كثيرا ولم يوجد هنا (وقف كرماستى فى ١٣)

نوع فيما يصح وقفه وما لا

جلتك وقفی متعارف اولان بلده اهالیسندن زید شو قدر ملك چلتكنی وقف وتسلیم الی المتولی وتسجیل شرعی ایتدردوب فلان قریه اهالیسندن تخمه محتاج اولان كمسنه لره هر سنه اول چلتكدن كفایت قدر قرض ویریلوب تفسلر یچون زرع و بعد الادراك ویریلن مقدارینه وقف ایچون اخذ وحفظ اولنه دیو شرط ایلسه وقف مزبور جائز اولورمی *الجواب* اولور

(ولووقف كرامن الحنطة علی ان یقرض ممن لابذر له ثم یؤخذ منه وقت الادراك ثم یقرض كذلك ابدا علی هذا الوجه من الذین لابذرلهم یجوز (بزازیه فی الوقف)

بوصورتده متولیسی اول جلتكدن قریۀ مزبوره اهالیسندن تخمه محتاج اولان كمسنه لره برمقدار قرض ویروب انلردخی نفسلر یچون زرع و بعدالادراك متولی قرض و یردیكی مقداری وقف ایچون طلب ایتدكده مزبورلر محصول نقصان حاصل اولدی اویله اولیجق نقصان ال دیوب الدقلری مقداری تماما ویرمامكه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

بر بلده اهالیسندن زید صحتنده بلدۀ مزبوره ده مسافرین نزول ایتدكده استعمال ایتملر یچون برقاج اورته یچه سی وشندر واوانیٔ نحاسیه وغزایه كیدنلره استعمال ایتملر یچون برقاج اورته قلیجی وغداره وقف وتسلیم الی المتولی وتسجیل شرعی ایتدروب متولیسی برمدت تصرف ایتدكلرندنصكره زید فوت اولدقده ورثه اول بلده ده اشیاء مزبوره نك وقفی متعارف اولوب وقف صحیح ایله وقف وتسجیل اولنمشیكن وقفی طوتمیوب میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ووقف النقلی بالاصالة *لیس یجوز فاحفظوا مقاله* ونحن نفتی بجوازه* لمافیه تعامل الناس فاعلما (ملتقی البحار فی الوقف فیما یقوله ابو یوسف)

زیدك وقفی متولیسی عمرو برعرصه یی زیدك وقفیدر دیو بكره ایجار وتسلیم بكر دخی عمروك اذنیله اوزرینه ملكیت اوزره بنا احداث ایدوب بنایی جهت اخرایه وقف ایتدكدنصكره بكر فوت اولوب بشرك وقفی متولیسی خالد عرصۀ مرقومه بشرك وقفیدر دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینۀ عادله ایتمكله عرصۀ مزبوره بشرك وقفی اولمق اوزره حكم اولنسه بكر عرصه متولیسنك اذنسز بنا ایتمش اولمغله بنا مستحق قلع ایكن بناء مرقومی بكرك وقف ایتمسی صحیح اولمش اولورمی *الجواب* اولماز

(ولایجوز وقف البناء فی ارض عاریة اواجارة (بزازیه فی ٣ قبیل نوع فی الوقف)

هند عمرو ایله علی الاشتراك مالكه اولدیغی حامدن حصه سنی برجهته وقف ایلسه وقف مزبور صحیح اولورمی *الجواب* اولور

(والشیوع فیمالایحتمل القسمة لایمنع الوقف بلاخلاف (جامع الفصولین فی ٣١ من مسائل الشیوع)

زید فوت اولورسم قرنداشم ایله علی الاشتراك مالك اولدیغم عرصه دن حصه شایعه می لله وقف ایتدم دیوب بعده مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله حاكم الشرع زیدك وصی مختارینه تنفیذ وصیت ایله دیو تنبیه ایتدكده ورثه بغیر وجه مما نعته

قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(اوقال هذه موقوفة لله تعالی اوقال هذه موقوفة علی فلان جاز الوقف اتفاقا لان المراد من ذكر اسم الله تعالی ان یكون للفقراء عادة (شرح المجمع لابن ملك فی الوقف)

بوصورتده زید اول عرصه یی وجه محرر اوزره وصیت طریقیله وقف ایتدكده برجهت تعیین ایتمامش اولسه عرصۀ مزبوره نك غله سی نره یه صرف اولنور *الجواب* فقرایه

(قال ان مت فهذه الدار سبیل لمسجد المحلة ثم مات صارت مسبلة (قنیه فی اول الوقف)

زید وفات ایدرسم ملكم اولان فلان خانمی وقف ایلدم وغله سنی فقرایه شرط ایلدم دیوب بعده مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولسه بلا حكم حاكم صحیح ولازم اولورمی * الجواب * اولور

(اما تعلیقه بالموت فالصحیح انه لایزول ملكه الا اذا تصدق بمنافعه مؤبدا فیلزم فصار بمنزلة الوصیة بالمنافع فیلزم من غیر حكم الحاكم (مختارات النوازل فی الوقف)

فصل فی وقف المریض

هند مرض موتنده یری دخی ملك دكان وفروننی برجهته وقف ایدوب لكن تسلیم الی المتولی وتسجیل شرعی بولنمدین هند فوت اولوب ثلث دخی مساعد اولماسه ورثه سی متولی ایله قاضی یه مرافعه اولدقلرنده قاضی امامین قوللری اوزره اول فورونك ثلث مساعد اولدیغی مقدارده وقفیتلریله حكم ایلسه وقف مزبور لازم اولورمی *الجواب* اولور

(لووقف فی مرض موته قال الطحاوی بمنزلة الوصیة بعدالموت والصحیح انه لایلزم عند ابی حنیفة وعندهما یلزم ان یعتبر من الثلث (بحر رائق فی الوقف فی شرح قوله والملك یزول بالقضاء)

بوصورتده هندك ورثه سندن عمرو اول فروندن ثلثدن زیاده اولان حصه سنده وقفی مجیز اولسه حصۀ مرقومه دخی وقف اولمش اولورمی * الجواب * اولور

(قلت ارأیت ان جعل ارضه صدقة موقوفة لله عز وجل ابدا وهو مریض علی وارث من ورثته دون غیره وهی تخرج من ثلث ماله قال ان اجاز ذلك ورثته الباقون فالوقف جائز وتكون الغلة للوارث الذی وقفها علیه وان لم یجز ذلك الباقون من الورثة كانت الارض وقفا من الثلث وتكون غلتها بین من وقفت علیه وبین سائر الورثة علی مواریثهم من الواقف فاذامات الوارث الذی وقفت علیه هذه الارض كانت غلتها للفقراء قلت فان مات بعض ورثة الواقف والذی وقفت علیه هذه الارض فی الحیوة یكون الغلة بین من وقفت علیه وبین من بقی من الورثة من مات منهم فما اصاب الاحیاء منهم اخذوه وما اصاب من مات منهم كان ذلك لورثته فلایزال ذلك مادام الموقوف علیه الارض احیاء فاذامات كانت الغلة للمساكین (من الخصاف فی وقف المریض)

زید مرض موتنده ملك عقارینی وقف صحیح ولازم ایله وقف وغله سنی ورثه سندن بعضیلرینه شرط ایدوب سائر ورثه سنه شرط ایتمیوب فوت اولسه وقف مزبور جائز

اولورمی * الجواب * اکرسائر ورثه مجیز اولورلرسه وقف جائز اولور مجیز اولمازلرسه عقار مذکور ترکهٔ زیدك ثلثنه مساعد ایسه جمله سی وقف اولور دکل ایسه ثلث مساعد اولدیغی مقدارنده وقف جائز اولور ماعداسی جمله ورثه بالفریضة الشرعیه بینلرنده اقتسام ایدرلر

بو صورتده وقف مزبورك غله سی نوجهله صرف اولنور * الجواب * سائر ورثه مجیز اولدیغی صورتده جمله سنی ورثه دن واقفك شرط ایتدیکی کسنه لر الورلر مجیز اولمادقلری صورتده جمله ورثه غلهٔ وقفی سائر ترکه کبی بینلرنده بالفریضة الشرعیه اقتسام ایدرلر

بو صورتده ورثه دن بعضیلر فوت اولوب یاخود واقفك شرط ایدیکی کسنه لر منقرضلر اولسه وقف مزبور غله سنك حکم شرعیسی نوجهله در * الجواب * وقف مزبور کندوزه مشروطه اولان ورثه دن بری حیاتده اولدقجه فوت اولان وارثك غله دن حصه سی ورثه سنه انتقال ایدر مشروط لهم منقرض اولدقلرنده غلهٔ وقف بالجمله فقرایه صرف اولنور

﴿باب فیما یتعلق بالشرط﴾

(سئل فی رجل من اهالی المدینة المنورة علیه وظیفة من غلة وقف مشروطة لسكان المدینة فسافر هو الی بلدة اخری بقضاء مصالحه وعند الضرورة الیها واقام فیها سنة اونحو ذلك ولم یبع مسكنه الذی فی المدینة المنورة ولم یتخذ مسكنا آخر فی تلك البلدة فهل یعد من سكان المدینة ولا یحرم من الوظیفة المرقومة (اجاب) نعم یعد من سكان المدینة المنورة ولا یحرم من تلك الوظیفة ولو وقف علی العلویة الساكنین ببلخ مثلا وجعل لهم شیئا من الوظیفة ومنهم من یغیب عن البلدة سنة اونحو ذلك قال الفقیه ابو بكر البلخی رحمه الله من غاب منهم ولم یبع مسكنه ولم یتخذ مسكنا آخر فهو من سكان البلخ ولا تبطل وظیفته ولا وقفه (اسعاف فی الوقف علی العلویة)

هند وقف ایتدیکی منزلك سکناسنی معتقه سی زینبه و بعد وفاتها اولادنه و بعد الانقراض علینك اولادنه واولاد اولادنه بطنا بعد بطن شرط ایتدکدنصکره زینب فوت اولوب زینبك قزی خدیجه شرط واقف اوزره منزلده ساکنه ایکن خدیجه فوت اولوب زینبك غیر ولدی دخی قالیوب وزینبك اولادینی واقفهٔ مزبوره برکره ذکر ایتمش اولسه سکنای منزل مزبوره خدیجه نك اولادیله علینك اولادندن قنغیلری شرعا مستحق اولور * الجواب * علینك اولادی

رجل وقف ارضا علی اولاده وجعل آخره للفقراء فمات بعضهم یصرف الوقف الی الباقی فان ماتوا یصرف الی الفقراء لا الی ولد الولد (خلاصه فی الوقف علی نفسه واولاده)

بر مدرسهٔ قدیمه نك وقفیهٔ معمول بهاسنده اول مدرسه ده مدرس اولانلره یومی اوتوز درهم ویریله دیو تحریر اولنوب لکن واقفك درهمدن مرادی درهم شرعیدر یوخسه اول حینده رایج اولان درهم میدر معلوم اولمامغله اول مدرسه ده مدرس اولانلره اول اوتوز درهم مقابله سنده یومی بتمش ایکیشر اقچه ویریله کلوب عمل قدیم بونك اوزرینه ایکن حالا متولی اولان عمرو عمل قدیمی تغییر ایدوب اول مدرسه ده مدرس اولانلره هر درهم

مقابله سنده بر راقچه ویررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ذکر فی الذخیرة قال سئل شیخ الاسلام عن وقف مشهور اشتبهت مصارفه وقدر مایصرف الی مستحقیه قال ینظر الی المعهود من حاله فیما سبق من الزمان من ان قوامه کیف یعملون فیه والی من یصرفونه فیبنی علی ذلك لان الظاهر انهم كانوا یعملون ذلك علی موافقة شرط الواقف وهو المظنون بحال المسلمین فیعمل علی ذلك هذه عبارة الذخیرة قلت وهذا ایضا ظاهر لاخفاء فیه وهو موافق لقواعد المذهب والمراد بشیخ الاسلام خواهر زاده والله تعالی اعلم (انفع الوسائل فی اشتباه مصارف الوقف)

استانبولده مرحوم شیخ وفا جامع شریفی اطرافنده شیخ وفا بنا ووقف ایتدیکی منازلده توجیه حاکمله ساکن اولانلر بلا اجر ساکن اوله لر دیو شرط ایدوب و بو آنه دك سکاننده اجاره النه کلمش دکل ایکن حالا متولیسی سکاننده ن خلاف شرط واقف اجاره المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بو صورتده اول منازلدن برنده توجیه حاکمله ساکن اولان زید بر قاچ سنه اجاره لازم اولور ظنیله وقف مزبور متولیسنه شو قدر اقچه ویرمش اولسه متولی زیده مجرد وجه محرر اوزره بر قاچ سنه ویره کله بعد الیوم دخی ویردیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

تولیت وزراعتی بر زاویه دار اولانلره مشروطه اولان تارلایی اول زاویه ده زاویه دار اولان زید خلاف شرط واقف بغیر وجه طاپو ایله عمرویه ویردکدنصکره زیدك یرینه بکر زاویه دار اولسه بکر اول تارلایی عمرودن الوب شرط واقف اوزره ضبطه وزراعته قادر اولورمی * الجواب * اولور

(شرط الواقف یجب ان یتبع لقولهم شرط الواقف كنص الشارع ای فی وجوب العمل به فی المفهوم والدلالة (اشباه فی الوقف)

زید ملك خانی وقف وغله سنی زوجه سی هنده شرط ایتدکدنصکره تبدیل وتغییر شروطنی یدنده قومش اولمغله حالا زید شرط مزبوردن رجوع ایدوب اول خانك غله سندن دائنم عمرو ذمیه شو قدر دینم ادا اولنسون بعد الاداء ینه هنده منصرفه اولسون دیو شرط ایتدکدنصکره زید فوت اولوب متولیسی خانك غله سندن دین مزبوری قضا ایتمك استدکده هند دین مزبور قضا اولنمدین خلاف شرط واقف اول خانك غله سنه مداخله یه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(قلت ارأیت الواقف اذا اشترط ان له ان یقضی من غلته دینه قال ذلك جائز وكذلك ان قال ان حدث علی الموت وعلی دین یبدأ من غلة هذا الوقف بقضاء ما علی من الدین فاذا قضی دینی كانت غلة هذا الوقف جاریة علی ماسبلتها قال ذلك جائز (من وقف الخصاف فی الوقف علی الانسان والشرط فیه)

فخری خاتون وقف ایتدیکی منزلك وقفیهٔ معمول بهاسنده وقفته علی زوجی حسام وبعد وفاته لاولادہم اولادهم دیو تحریر ایدوب بعده منزلك غله سنه حسام متصرف ایکن فوت اولوب بعده

اولادی خدیجه و عایشه ومریم متصرفه لر ایکن متعاقبة فوت اولوب نوبت تصرف مزبورلرك اولادلری محمد واحمد وحسینه کلوب متصرفلر ایکن محمد بلا ولد احمد عن اولاد فوت اولد قده حسین مزلك غله سنه حصرا متصرف اولمق استدکده احمدك اولادی مجرد اولاددن اولمغله غله ده حسینه مشارکته قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(ولاخلاف فی ان فی ثم ترتیبا وکذا لفظ الاقرب فالاقرب وقد الحقوا بطنا بعد بطن بهما فدل انه للترتیب لا للتشریك وهذا الترتیب یکون مجموع اهل البطن الثانی علی انقراض مجموع البطن الاول لا انه ترتیب کل شخص بابیه خاصة بل بابیه وعمه وعمته لانهم جعلوا لفظ بطنا بعد بطن مثل ثم والاقرب فالاقرب وترتیب ثم والاقرب فالاقرب ترتیب المجموع (انفع الوسائل فی الوقف علی اولاد ه)

زید واقف بناء ووقف ایتدیکی مدرسه یی علمادن اولوب شافعی المذهب اولان کسنه یه توجیه اولنه دیو شرط ایلسه مدرسهٔ مزبوره حنفی المذهب اولان کسنه یه توجیه اولنمش اولسه حالا مدرسهٔ مزبوره شافعی المذهب اولان برعالم مستحقه توجیه اولنمق لازم اولورمی * الجواب * اولور

(فان قلت هل الوصف فی الموقوف علیهم کصریح الشرط کما لووقف علی امام حنفی قلت نعم فلا یجوز تقریر غیر الحنفی قال فی القنیة وقف ضیعة علی اولاده الفقهاء واولاد اولاده ان کانوا فقهاء ثم مات احدهم عن ابن صغیر تفقه بعد سنین لا یوقف نصیبه ولا یستحق قبل حصول تلك الصفة وانما یستحق الفقیه وان کان واحدا (بحر رائق من بنی مسجدا لم یزل ملکه عنه)

سئل فی وقف تقادم اصله لم یثبت له شرط بشهادة الشهود ولیست وقفیة موجودة ولکن القوائم کانوا یصرفون غلته لاولاد الواقف واولاد اولاده الذکور والاناث علی السوی واستقر الامر علی هذا من القدیم والآن یرید ناظر الوقف ان یغیر العمل القدیم وتخصیص الغلة باولاده الذکور وتحریم الاناث فهل له ذلك *اجاب* لیس له ذلك

ماقول شیخ الاسلام سلمه السلام لازال باب فتواه مفتوحا بعنایة الملك العلام فی وقف قدیم لم یعلم له شروط وفیه وظائف معلومة تصرفها بعض المستحقین بالبراءة السلطانیة وبأخذها من ریع الوقف من القدیم الی هذا الان بید القوائم السابقین ومتولیه یرید الآن ان یغیر العمل القدیم وانه لا یعطی وظائفة المستحقین وتصرفها الی جهة اخری او یمسکها للوقف تعللا بان ملك الوظائف لم یثبت بشهود من لسان الواقف فهل للمتولی ذلك ام لیس له تغییر العمل القدیم *الجواب* لیس له تغییر العمل القدیم

مضمونی ثابت اولمیوب قدیمدن عمل اولنه کلیان وقفیه ایله عمل اولنورمی * الجواب * اولنماز

بوصورتده وقفیهٔ مزبوره ده بنا ایتدیکم مکتبده خواجه اولانلره وقفمك غله سندن یومی دردر درهم ویریله دیو تصریح اولنوب لکن مکتبده خواجه اولانلره وقف مزبور غله سندن یومی یکرمیشر اقچه ویریله کلوب عمل قدیم بونك اوزرینه اولمغله حالا اول

مکتبده خواجه اولان زید بعد اداء الخدمه مستحق اولدیغی یومی یکرمی بشر اقچه یی متولیسندن طلب ایتدکده متولی وقفیه ده ذکر اولنان درهمدن مراد درت اقچه در اوبله اولیجق هر بردرهم مقابله سنده بر اقچه ویررم دیو عمل قدیمی تغییره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

محصولی سنوی اولان برمدرسهٔ قدیمه نك وقفیه سی اولمیوب لکن مدرسهٔ مزبوره ده مدرس اولانلر قدیمدن مدرسه مرقومه یی مع التولیه ضبط ومحصولك جمله سنی قبض ایده کلمشلر ایکن زید تولیت مرقومه یی برطریقله افراز وکندویه توجیه وبرات ایتدرسه تولیت مزبوره نك مدرس اولانلردن افراز اولندیغی بیلور کسنه اولمایجق تولیت مزبوره قدیمی اوزره ترك اولنوب حالا مدرسهٔ مرقومه ده مدرس اولان عمروه توجیه اولنمق لازم اولورمی * الجواب * اولور

بر بلده ده سید جعفر زاویه سی دیمکله معروف وقف زاویهٔ قدیمه نك وقفیه سی اولمیوب قدیمدن زاویه دارلر ساکن اوله کلوب عمل قدیم بونك اوزرینه اولمغله حالا زاویه دار اولان زید زاویه ده ساکن ایکن سید جعفرك زاویه دیدنده اولان تربه سنده عمرو برات شریف ایله تربه دار اولد قده زید عمروه تربه دارلغی ضبط ایله دیرکن عمرو یالکز تربه دارلغه قناعت ایتمیوب زیده زاویه نك سکناسی زاویه داره مشروطه ایدیکنی اثبات ایله والا زاویه دن سن چیق بن ساکن اولورم دیمکه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

وقفیه سی اولمیان بر وقف قدیمك متولیلری اجر مثلی اولان دردر اقچه وظیفهٔ تولیت الهکلوب دفترخاقانیده اول وجه اوزره مقید ایکن تولیت زیده توجیه اولندقده براتنده وظیفهٔ معینه دیو یازلسه زید اجر مثلی اولان دردر اقچه وظیفه یه قناعت ایتمیوب سنه ده ایراد وقفك ربعی وظیفهٔ تولیتدر دیو عمرو بکر قاضی یه خبر ویرملریله قاضی زیده بهر سنه ربع ایراد وقفی وظیفه تعیین ایدوب عمل قدیمی تغییره قادر اولورمی *الجواب* اولماز

زید واقف وقفیه تحریر ایتدررر اولدقده وقف ایتدیکی زاویه نك مشیختنی کندو نفسنه و بعد وفاته طرف دولت علیه دن برمستحق کمسنه یه توجیه اولنه دیو شرط ایدوب تبدیل وتغییر شروطنی یدنده قومیوب وجه محرر اوزره تسجیل شرعی ایتدردکد نصکره زید شرط مزبوره نادم اولوب تکرار تبدیل وتغییر شروطی یدنده اولسون دیوب زاویه نك بعد وفاته مشیختنی عمروه شرط ایلسه عمل اولنورمی *الجواب* اولنماز

(لواشترط فی وقفه ان یزید فی وظیفة من یری زیادته وان ینقص من وظیفة من یری نقصانه من اهل الوقف وان یدخل معهم من یری ادخاله وان یخرج من یری اخراجه جاز ثم اذا زاد احد منهم شیئا اونقصه مرة واحدة اوادخل احدا اواخرج احدا لیس له ان یغیره بعد ذلك لان شرطه یقع علی فعل یراه فاذاراه وامضاه فقد انتهی ماراه واذا اراد ان یکون له ذلك دائما مادام حیا یقول علی ان لفلان بن فلان ان یزید فی مرتب من یری زیادته و ان ینقص من یری نقصانه وان ینقص من زاده و یزید من نقصه منهم ویدخل معهم من یری ادخاله وان یخرج منهم من یری اخراجه مرة بعد اخری رأیا بعد رأی ومشیة بعد مشیة

مادام حيا ثم اذا احدث فيه شيئا مما شرط لنفسه اومات قبل ذلك يستقر امر الواقف على حاله التى كان عليها يوم موته وليس لمن يلى عليه بعد شئ من ذلك الا ان يشترط له فى اصل الوقف واذا شرط هذه الامور او بعضها للمتولى من بعده ولم يشترط لنفسه جازله ان يفعلها مادام حيا لان شرطها لغيره شرط منه لنفسه ثم اذا مات جاز للمتولى فعل ماشرط له ولوشرط هذه الامور للمتولى مادام حيا جاز وللمتولى ذلك مادام هوحيا

(اسعاف فى فصل اشتراط الزيادة والنقصان)

(ما قول شيخ الاسلام دام بابه مرجعا للانام فى رجل وقف عقارا و جعل غلته لنفسه ثم لاخيه زيد ثم لفقراء الحرمين وجعل تبديل الشرط وتغيرها بيد زيد و بعد ما توفى الواقف وآل الوقف الى زيد غير زيد المشروط و جعل غلة الوقف لاولاده ثم لعتقائه ثم لمطلق الفقراء القاطنين فى الشام واخرج فقراء الحرمين وسجل به القاضى ثم مات زيد وآل الوقف الى الفقراء وكانوا متصرفين فيها بموجب شرط زيد والان ينازعهم متولى الحرمين ويريد وضع يده عليه متمسكا بشرط الواقف فهل يعمل بشرط زيد ولايسمع دعوى المتولى * الجواب * نعم يعمل بشرط زيد ولايسمع دعوى المتولى

زيد واقف وقفنك غله سنى مسلمين وكفره مختلطا ساكن اولان محله نك عوارضنه شرط ايلسه وقف مزبورك غله سى بالكز مسلمينك عوارضنه مى صرف اولنور يوخسه مسلمين وكفره نك جمله سنك عوارضنه مى * الجواب * مسلمين وكفره نك جمله سنك عوارضنه

(ارأيت رجلا قال ارضى هذه صدقة موقوفة على موالى وهو رجل من العرب قال فالوقف جائز والغلة لكل من اعتقه هذا الواقف ولكل من يدركه العتق من قبله بعد هذا الوقف ومن كان على دين المولى ومن كان على دين غيره

(خصاف فى الرجل يقف الارض على مواليه)

سكناسى علمايه مشروطه وقف منزلده علمادن زيد توجيه حاكمله ساكن ايكن منزل محترق اولمغله زيد عرصه سنده كندى ماليله نفسيچون مجددا منزل بنا ايتدكدنصكره زيد ديوننى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب منزل علمادن اولوب زيدك اوغلى عمروه توجيه اولنسه عمرو بنانك قيمتنى زيدك داينلرينه ويروب بنايى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده داينلر اول بنايى آخره بيع ايدوب عرصه سنى آخره توجيه ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولوجعل سكناها لواحد بعد واحد تكون مرمتها و اصلاحها على من بدأ به الوقف بالسكنى ويقال له رمها مرمة لاغنى عنها وهى مايمنع من خرابها ولايلزمه ازيد من ذلك ولوزروا الاولون حيطانها اوادخل جزوعا فى سقفها بدلا عما انكسر منها ثم مات وانتقلت الدار الى الثانى يكون ذلك لورثة الاول ويقال للثانى ان شئت فادفع اليهم قيمة ذلك ويكون ملكا لك والا توجر وتدفع اليهم قيمة ذلك من الاجرة ثم يعود سكناها اليك ولوانهدمت فقال الاول انا ابنيها واسكنها كان له ذلك واذامات كان البناء لورثته ويقال

لهم ارفعوا بنائكم عن الدار وخذوه والفرق بين هذه وبين ما قبلها ان رمم به لايمكن تخليصه اوتمييزه الابضرر بخلاف البناء فان كله لهم فلهم اخذه وليس للثانى ان يتملك البناء بقيمته بدون رضاهم ولوجصصها الاول اوطين سطوحها ثم مات لا رجع ورثته بشئ لان ما لايمكن اخذ عينه هو فى حكم الهالك

(اسعاف فى وقف داره على سكنى اولاده)

زيد واقف ملك منزلنى وقف صحيح ايله وقف ايدوب توليت وسكناسنى حياتده اولدقجه كندويه بعده حادث اولاجق اولادنه واولاد اولادنه بعد الانقراض عمروه بعده برجهت مؤبده يه شرط ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب حين وقفدنصكره تولد ايدن اوغلى بكر منزل مزبورى شرط واقف اوزره ضبط ايتمك استدكده عمرو مجرد حين وقفده تولد ايتمامكله سا كه شرط صحيح دكلدر ديو منزل مزبورى بكره ضبط ايتدرميوب كندو ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وقف غلة ارضه على ولد يحدث له بعده صح (بزازيه فى ٥ من الوقف)

بر محله اهاليسندن زيد ملك منزلنى وقف وسكناسنى قرنداشى عمروه بعده عمروك زوجه سى هنده بعدها غله سنى اول محله ده واقع وقف چشمه نك صو يوللرى تعميرينه شرط وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايدردكده تبديل و تغيير شروطنى يدنده قويوب لكن زيد تبديل وتغيير شروط ايتميوب وقفدن رجوع ايدوب قاضى دخى خلاف شرع منزل مزبورك وقفيتنك بطلاننه حكم ايدوب حجت ويردكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى رجوع وقاضينك خلاف شرع بطلان وقف ايله حكمنه بناء منزل مزبورى ملكيت اوزره ضبط و بيعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

اوقاف متعدده سى اولان زيد وقف بر بلده ده واقع محله ده ملكى اولوب وقف ايتديكى منزلك داخليه وخارجيه سنده تجديد وتعيين ايتديكى مستغلاتنه اوغلى عبد الله ايله قزى رقيه حياتده اولدقلرنده على الاشتراك السوية بش اقچه اجرت ايله متصرف اولوب ديلرسه ساكن ديلرسه آخره ايجار ايده لر بامر الله تعالى فوت اولدقلرندنصكره الى الانقراض اولادلرى واولاد اولادلرى على السويه متصرف اولهلر و بعد الانقراض وقف اوله ضم اولنه ديو شرط ايتدكدنصكره رقيه فوت اولوب حالا عبد الله و عمرو موجود لر ايكن وقف اول متوليسى منزل مزبوردن رقيه نك حصه سنى وقف اوله ضم ايدرم ديو مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

﴿ باب الوقف على الاولاد ﴾

زيد ذمى ملك منزلنى وقف وسكناسنى حياتده اولدقجه كندى نفسه بعد هلاكه اوغلى عمرو ايله زوجه سى هنده بعد هلاكهما مزبورلرك اولادلرينه واولاد اولادلرينه بعد الانقراض عمى اوغلى بكر ذمى يه بعده بكرك اولادلرينه و اولاد اولادنه بعد الانقراض قرنداشى قزلرينه بعدهن اولادلرينه واولاد اولادلرينه بعد الانقراض منزل مزبور ايجار اولنوب اجاره سى قدس شريفده فقرايه ويريله ديو شرط ايتدكدنصكره زيد و عمرو بلا ولد

فوت اولوب بعده هند دخی هالکه اولوب قزی مریم ورقیه و بلانکی وماریه یی ترك ایدوب مسفورلر شرط واقف اوزره منزل مزبوره متصرفه لر ایکن ماریه هالکه اولسه منزلدن حصه سی قز قرنداشلرینه می ویریلور یوخسه فقرایه می * الجواب * قز قرنداشلرینه ویریلور

(وقف علی اولاده واولاد اولاده یصرف الی اولاده واولاد اولاده ابدا ما تناسلوا ولا یصرف الی الفقراء مادام واحد منهم باقیا وان سفل لان اسم الاولاد یتناول الکل بخلاف اسم الولد فانه یشترط ذکر ثلثة بطون حتی یصرف الی النوافل ما تناسلوا
(بزازیه فی ٥ من الوقف)

بو صورتده وجه محرر اوزره مشروط لهم بالکلیه منقرض اولدین قدس شریفده متمکن اولان فقرایه مشروطه اوقافك متولیلری منزل مزبوره مداخله یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید ملك عقارینی وقف وغله سنی قزلری هند وزینبه بعدهما مزبورلرك اولادلرینه واولاد اولادلرینه بعد الانقراض فقرایه صرف اولنه دیوب شرط ایتدکدنصکره هند فوت اولوب اولادینی ترك ایلسه زینب حیاتده ایکن هندك غله دن حصه سی اولادینه می صرف اولنور یوخسه فقرایه می * الجواب * فقرایه

(ولو وقف ضیعته علی ولدیه بلفظ الصدقة فاذا انقرضا فعلی اولادهما واولاد اولادهما ابدا ما تناسلوا فان انقرض احد ولدیه وخلف ولدا یصرف نصف الغلة الی الولد الباقی والنصف الی الفقراء فان مات ولده الباقی صرف الکل الی اولادهما واولاد اولادهما لان شرط الواقف مراعی فی الوقف وانما جعل الغلة لاولاد الاولاد بشرط انقراض الولدین ولم ینقرضا فکانت حصة الذی انقرض للفقراء للفظ الصدقة
(محیط رضوی فی رجل یقف علی اولاده)

زید صحتنده وقف لازم ایله وقف ایتدیکی خانك غله سنی فقرایه شرط ایتمش اولسه غلهٔ مزبوره واقفك اولاد اولادندن فقیرلر اولان عمرو وبکره صرف اولنمق می اولادر یوخسه اجانبدن اولان فقرایه می * الجواب * اولاد اولادندن اولان فقرایه صرف اولادر لکن هربرینه ویریلن ایکیوز درهمدن اقل اولمق کرکدر

(ان الوقف اذا کان فی حالة الصحة ولم یکن مضافا الی ما بعد الموت فالصرف الی ولد الواقف اولی ثم الی قرابة الواقف ثم الی موالی الواقف ثم الی جیرانه ثم الی اهل مصره ایهم اقرب الی الواقف منزلا وذکر هلال فی وقفه انه یعطی اقل من مائتی درهم وهذا اولی من سائر الفقراء (تاتارخانیه فی ١٣ من الوقف)

زید واقف وقفنك غله سنی اولا کندی نفسنه بعده اولاد اولادنه بعد الانقراض عتقاسنه واولاد عتقاسنه بعد الانقراض عمی عمروك اولادنه واولاد اولادنه شرط ایدوب اولاد عتقایی برکره ذکر ایلسه حالا عتقانك اولاد صلبیه سی منقرضلر اولملریله غلهٔ وقفه عتقانك اولاد اولادیمی متصرف اولور یوخسه عمروك اولادیمی

* الجواب * عمروك اولادی

(وفی الخلاصة وفی واقعات القاضی الامام فخر الدین رجل وقف ارضا علی اولاده وجعل آخره للفقراء فمات بعضهم یصرف الوقف الی الباقی فان ماتوا یصرف الی الفقراء لا الی ولد الولد (من وقف کرماستی فی ٢١)

زید وقف صحیح لازم ایله وقف ایلدیکی قری ومزارعك غله سنی فقرایه شرط ایلسه واقفك اولادندن فقیر ومحتاج اولان کمسنه لره وقف مزبور غله سندن صرف اولنمق سائر اجانب فقراسنه صرف اولنمقدن اولی وافضل اولورمی * الجواب * اولور
(یفهم جوابه مما مر)

بو صورتده واقفك اولادندن اولوب فقیر ومحتاج اولان عمروه طرف سلطنتدن کفایت مقداری وقف مزبور غله سندن تعیین ویدینه برات ویرلسه عمرو برات موجبنجه مقدار مرقومی غلهٔ وقفدن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید وقفنك غله سنی اولادنه واولاد اولادنه علی طریق الارث شرط ایتدکدنصکره زید فوت اولوب اوغلی عمرو ایله قزی هندی ترك ایلسه اول غله عمرو ایله هند بینلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * للذکر مثل حظ الانثیین

(لو قال ارضی هذه موقوفة علی ولدی وولد ولدی الذکور قال هلال رحمه الله تعالی یدخل فیه الذکور من ولد البنین والبنات وهو الصحیح (درر فیما یتعلق لوقف الاولاد) والصحیح ماقاله هلال رحمه الله تعالی لان اسم الولد یتناول اولاد البنات
(اسعاف فی الوقف علی الاولاد)

زید واقف وقفیهٔ معمول بهاسنده وقفنك غله سنه حیاتده اولدقجه کندم متصرف اولوب فوتندنصکره ابنام وابناء ابنام وابناء ابناء ابنام بطنا بعد بطن متصرف اوله لر دیو یازدقدنصکره زید فوت اولوب اوغلی عمروی ترك ایتمکله عمرو غلهٔ وقفه متصرف ایکن عمروك اوغلی بکر فوت اولوب بشری ترك ایدوب بعده عمرو فوت اولوب آخر اوغللری خالد وولیدی ترك ایدوب انلر دخی فوت اولوب خالد اوغلی نذیری ترك ایلسه حالا بشر وقفك غله سنه متصرف اولمق استدکده نذیر بشره بابك بکر وقفك غله سنه مستحق اولمدین عمرودن مقدم فوت اولمغله وقفك غله سنه سن دخی مستحق اولمازسك دیوب غله نك جمله سنی مستقلا اخذ ایدوب بشری حصه سنی اخذ دن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو مات احد من البطن الثانی قبل الاستحقاق عن ولد واخوة کما لو مات المسمی بعمرو مثلا من البطن الثانی عن ولد وعن اخوة ثم مات ابوهم من البطن الاعلی یکون نصیبه لاولاده فقط ولا یستحق بکر شیئا لان نصیبه من نصیب ابیه وانه مات قبل الاستحقاق فلا یستحق شیئا ما بقی من البطن الثانی لکونه ذکر البطون مرتبة فاذا انقرض البطن الثانی یشارك بکر البطن الثالث لکونه منه (اسعاف فی الوقف علی اولاده)

غله سی واقفك اولادنه واولادنك اولاد ذکورینه مشروطه وقفك غله سندن واقفك

اوغلنك اوغلنه قزینك اوغلی مشارکتله قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال ارضی هذه صدقة موقوفة لله عز وجل ابدا علی قرابتی او قال علی ارحامی اوانسابی اورحمی اوذی نسب منی فاذا انقرضوا فهی علی المساکین جاز الوقف وتصرف غلته الی قرابته الموجودین یوم الوقف والی من یحدث من قرابته ابدا لایدخل فیه ابواه ولا اولاده الصلبیة ویدخل فیه النافلة و ان سفلت

(اسعاف فی الوقف علی قرابته وارحامه)

زید ملك منزلنك غله سنی اوغللری عمرو و بکره بعدهما اولادلرینه وقف ایدوب ایتدکدنصکره عمرو فوت اولوب اوغلی بشری ترك ایتدکده بکر حیاتده اولدیغجه عمروك حصه سنی متولیسی حاکم رأیله فقرایه صرف ایتمك استدکده بشر مجرد عمروك اوغلی اولمغله عمروك حصه سی باکه انتقال ایدر دیو منزل مزبورك غله سنه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

نسلا بعد نسل بطنا بعد بطن معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن زید وقفنك غله سندن جهات متعدده یه اولان مصارف معینه دن فضله قلانی اقرباسنك فقراسنه و انلرك اولادلرینه و اولاد اولادلرینه علی السویه نسلا بعد نسل شرط ایلسه غله مزبوره نك فضله سنده واقفك اولاد اولادینك بطن اولدن فقیر اولوب متصرف اولنلره بطن ثانیدن اولانلر مشارکتله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید واقف صحتنده وقفنك غله سنك مصارف معینه دن فضله سنی وقفه ولی اولنلر کندی قرباینه ووجوه بره وکندی نفقه لرینه وولدلرینه قدر معروف صرفده مختار اولهلر دیو شرط ایلسه حالا وقف مزبوره ولی اولان عمرو وقفك فضلهٔ مرقومه سنی قدر معروف کندی نفقه سنه صرف ایتدکدنصکره باقی قلان فضله یی زید فقیره اولان قزینه وعمروك اقرباسندن اولوب محتاجه اولان هنده صرف ایله سائر وجوه بره صرفدن قنقیسی اولی در * الجواب * زیدك قزینه وهنده صرف اولی در

زید صحتنده وقف ایتدیکی اراضینك وقفیهٔ معمول بهاسنده وقفك غله سنی اولاد بناتنه و بعد الانقراض فقرایه شرط ایلسه حالا اولاد بنات منقرضلر اولوب اولاد اولاد بناتی موجودلر اولوب وفقیرلر اولسه لر غلهٔ وقف اولاد بناته می صرف اولنمق اولیدر یوخسه اجانبدن اولان فقرایه می * الجواب * اولاد اولاد بناتدن فقرایه

تولیت و غله سی واقفك اولاد اولاد اولادینه مشروطه وقفك تولیت و غله سنه اولاد واقفدن زید متصرف ایکن عمرو ایچون اولاد واقفدندر دیو اقرار ایدوب عمرو ایله برمدت وقف مزبورك تولیت وغله سنه متصرف اولدقلرندنصکره زید دونوب عمروه و وقفك اولادندن اولدیغنی اثبات ایله والا بعد الیوم تولیته مداخله ایتمه غله دن دخی سا که حصه ویرمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اقر المشروط له الریع انه یستحقه فلان دونه صح ولوجعله لغیره لم یصح وکذا المشروط له النظر علی هذا (اشباه فی الاقرار)

برمحله اهالیسندن زید واقف وقف ایتدیکی منزلك وقفیهٔ معمول بهاسنده منزلك

سکناسی حیاتده اولدیغجه کندویه و بعد وفاته زوجه لری اسمخان و شبوه کاره بعد وفاتهما شبوه کاردن متولده قزی امینه یه و بعد وفاتها اولادینه واولاد اولادینه مشروطه اوله بعد الانقراض منزل مزبور ایجار اولنوب وغله سی محلهٔ مزبوره عوارضنه صرف اولنه دیو تحریر اولنمش اولسه زیدك امینه دن غیری اولاددن متولد اولان اولاد دخی شرط مزبورده داخل اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

بو صورتده اسمخان وشبوه کار فوت اولوب بعد امینه دخی بلا ولد فوت اولمغله محلهٔ مزبوره عوارضنك اوقافنه متولی اولان بکر منزل مزبوری شرط واقف اوزره ضبط ایتمك استدکده زیدك اوغلی اولادلری مجرد واقفك اولادندن اولمغله منزل مزبورده بز ساکن اولورز دیو بکری منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولو زاد البطن الثالث و قال علی ولد ولد وولدی ولد ولد ولدی صرف الی اولاده ماتناسلوا لا الفقراء مابقی واحد من اولاده وان سفل یستوی فیه الاقرب والابعد الاان یذکر مایدل علی الترتیب بان یقول الاقرب فالاقرب او یقول علی ولد ولدی او یقول بطنا بعد بطن فحینئذ یبدأ بما بدأبه الواقف (درر فی الوقف علی الاولاد)

زید واقف وقفیهٔ معمول بهاسنده ثم شرط الواقف ان یکون الغلة لاولاده ثم لاولاد اولاده ثم وثم الی ان ینقرض دیو شرط ایلسه وقف مزبورك غله سنده واقفك بطن رابعده موجود اولان اولادینه بطن خامسده اولان اولادی مشارکتله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

رجل وقف عقارا وجعل ولایته الی نفسه مادام حیا ثم الی ولده فلان ماعاش ثم بعده الی الاعف الارشد من اولاده فالهاء منصرف الی الابن دون الواقف لان الکنایة تنصرف الی اقرب المکنیات بمقتضی الوضع وخالفه فی ذلك القاضی کامل الدین مفتی الائمة الخطیب باصفهان وقال الهاء منصرف الی الواقف دون ابنه والصحیح هو الاول

(جواهر الفتاوی قبیل الباب الثالث من الوقف)

زید واقف وقفینك غله سنی بناتنه و بناتنك اولادینه و ابناء بناتنك اولادینه شرط ایلسه زیدك اوغلی قزی واوغلی قزینك اولادی شرط مزبورده داخل اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وان وقف علی بناته کان للبنات دون البنین فان لم یکن له بنات وکان له بنون فهو للفقراء

(من وقف الناطفی فی باب وقف الاولاد)

﴿ نوع آخر ﴾

تولیتی واقفك اصلح اولادینه مشروطه وقفك تولیتنه واقفك اولادندن زید وعمرو صلاحده مساوی اولوب لکن زید عمرودن سنا اکبر وامور وقفه اعلم اولسه مزبورلردن قنغیسی اولیدر * الجواب * زید

(واذا شرط الولایة الی افضل من اولاده وکانوا کلهم فی الفضل سواء یکون الولایة الی اکبرهم سنا (انفع الوسائل فی ان الواقف الی شرط الناظر)

تولیتی واقفك افضل اولادنه مشروطه وقفك تولیتنده اولاد واقفدن زید وعمرو هر بری افضلیت ادعاسنده اولوب نزاع اوزره اولسه لر ایکیسی دخی دیانة وسدادو فضل ورشادده مساوی اولوب لکن زید اموروقفده عمرودن اعلم اولسه مزبورلردن قنغیسی تولیته اولیدر * الجواب * زید

(وفسر فی الذخیرة الافضل فقال هو الاورع والاصلح والاهدی فی امور الوقف واذا استووا اثنان فی الصلاح فالاعلم بامور الوقف (انفع الوسائل فی اذا شرط النظر)

تولیتی ارشد اولاده مشروطه وقفك تولیتنده اولان برقاچ کمسنه لردن هر بری ارشدیت ادعاسیله استحقاق دعواسنده اولسه لر بحسب الشرع الشریف رشید کمه اطلاق اولنور که اکه نسبت ایله ارشد معلوم اوله * الجواب * وجوه مصالحه مهدی اولوب مالنی حرامدن امساك ومصارفنده تبذیر و اسرافدن احتراز اوزره اولان کمسنه یه رشید اطلاق اولنور

(وان بلغ الصبی غیر رشید ومعنی الرشید ان ینفق المال فیما یحل و یمسك عما یحرم ولا یتصرف فیه بالتبذیر والاسراف لم یدفع الیه ماله حتی یبلغ خمسا وعشرین سنة (مسکین شرح الکنز فی الحجر)

زید واقف وقفنك تولیتنی ابناسنه وابناء ابناسنه بعد انقراضهم اقرب اقرباسنك ذکورینه شرط ایدوب حالا ابناء ابناء ابناء منقرضلر اولوب واقفك قزینك اوغلی زید ایله واقفك لابوین ارقرنداشنك اوغلنك اوغلی عمرو موجود اولسه لر وقف مزبورك تولیتنه زید وعمرودن قنغیسی اولی واحرادر * الجواب * زید

(رجل قال ارضی صدقة موقوفة علی اقرب قرابتی وله اخت لاب وام و بنت بنت بنته قال الفقیه ابو بکر البلخی بنت بنت البنت اولی وان سفلت لانها من صلبه فتکون اقرب من التی من صلب ابیه (قاضیخان فی الوقف علی القرابات)

زید واقف وقفیهٔ معمول بهاسنده یومی براقچه وظیفه ایله وقفنك نظارتنی اوغلی اسکندره بعد وفاته ابناسنه وابناسنك ابناء ابناسنه ثم وثم اصلحی ناظر اوله دیو یازدقدن صکره وقفنك نظارتنه اسکندر و بعد وفاته ابناسندن و ابناء ابناسندن اصلح اولنلر متصرف اوله کلوب حالا اسکندرك ابناء ابناء ابناسندن بطن اولدن اصلح اولان عمرو نظارته مستقلا متصرف اولمق استدکده بطن ثانیدن اولان بکر وقفیه ده اولان ثم وثم ترتیب ایچون دکلدر اویله اولیجق نظارتده عمروه مشارك اولورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وحاصل جواب السبکی ان ما خصه المتوفی وهو النصف المقسوم بین اولاده الثلثة فمن مات من اهل البطن الاول انتقل نصیبه الی ولد البطن الاول ویقسم الربع علی هذا فاذا لم یبق من البطن الاول احد تنتقض القسمة وتکون بینهم بالسویة من مات من اهل الثانی عن ولد انتقل نصیبه الیه الی ان ینقرض اهل تلك الطبقة فتنتقض القسمة یقسم بینهم بالسویة وهکذا یفعل فی کل بطن واما قوله ینتقض القسمة بعد انقراض کل بطن

فقد افتی به بعض علماء العصر وعزوا ذلك الی الخصاف ولم یتنبهوا لما صوره الخصاف (اشباه فی القاعدة التاسعة من ان اعمال الکلام اولی من اهماله)

زید واقف وقفیهٔ معمول بهاسنده وشرط التولیة لاصلح اولاده واولاد اولاده واولاد اولاد اولاده نسلا بعد نسل من الذکور دیو یازلمش اولسه واقفك اولاد اولادندن موجود اولوب متولی اولان عمرو فوت اولدقده تولیت مزبور عمروك لابوین ارقرنداشی اوغلی اولوب اصلح اولان بکره توجیه اولندقده عمروك لابوین قزقرنداشی اوغلی اولوب اصلح اولان بشر دخی تولیت مرقومه ده بکره مشارکته قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وقف علی اولاده واولاد اولاده وذریته علی ان یبدأ بالبطن الاعلی ثم وثم قلنا لا شیء للبطن الثانی مادام واحد من الاعلی فلومات واحد من البطن الثانی وترك ولدا مع وجود الاعلی ثم انقرض الاعلی فلا مشارکة مع البطن الثانی لانه من الثالث فاذا انقرض الثانی شارك الثالث من المحل المذکور (اعنی الاشباه)

زید واقف وقفیهٔ معمول بهاسنده (انشاء الواقف وقفه علی نفسه مدة حیوته ثم من بعده علی اولاده الذکور والاناث الموجودین یومئذ وهم محمد وعبد المحسن وابو السعود وعبد الرحیم وکریمه وعلما وکاتبه وامة الله وعلی من سیحدث للواقف من الاولاد الذکور والاناث بینهم علی الفریضة الشرعیة للذکر مثل حظ الانثیین ثم من بعدهم علی اولادهم کذلك ثم علی اولاد اولادهم مثل ذلك ثم علی اولاد اولاد اولادهم شبه ذلك ثم انسابهم واعقابهم وذریاتهم ابدا ما عاشوا دائما ما بقوا علی انه من مات منهم ومن اولادهم واولاد اولادهم وانسابهم واعقابهم وذریاتهم عن ولد عاد نصیبه من ذلك لولده ثم للاسفل منه ومن مات منهم ومن اولادهم واولاد اولادهم من غیر ولد ولا ولد ولد ولا اسفل منه انتقل نصیبه من ذلك من هو معه فی درجته وذوی طبقة یستوی فیه الاخ الشقیق والاخ لاب ومن یجری مجراهم وعلی انه من مات منهم ومن اولادهم وان سفل قبل استحقاقه بشیء من منافع هذا الوقف وترك ولدا اسفل منه استحق ذلك المتروك وکان یستحقه المتوفی ان کان حیا وقام فی الاستحقاق مقامه کل ذلك علی الشرط والترتیب المعینین اعلاه فاذا انقرضوا ولم یبق لهم نسل ولا عقب ولا ذریة یعود علی جهات بر متصلة) دیو تحریر ایتدکدن صکره زیدك حیاتنده قزی کاتبه بلا ولد فوت اولوب بعده اوغلی عبد الرحیم قبل الاستحقاق فوت اولوب قزی حامده یی ترك ایدوب بعده زید واقف فوت اولوب اوغللری محمد وعبد المحسن وابو السعود ایله قزلری کریمه وعلما وامة اللهی ترك ایتدکده مزبورلر غلهٔ وقفدن شرط مذکور اوزره للذکر مثل حظ الانثیین نصیبلرینه وحامده متوفی باباسی عبد الرحیم حیاتده اولسه مستحق اولاجق نصیبه متصرف فلر ایکن عبد المحسن وابو السعود وعلما وکریمه متعاقبا فوت اولوب هر بری اولادینی ترك ایدوب بعده محمد بلا ولد فوت اولوب درجه ده مساویه قزقرنداشی امة اللهی ومذکور الاسامی متوفی قرنداشلرینك اولادلرینی ترك ایلسه محمدك غلهٔ وقفدن نصیبی یالکز امة اللهه می انتقال ایدر یوخسه قرنداشلری اولادلرینه می انتقال ایدر * الجواب * یالکز امة اللهه انتقال ایدر

بو صورتده متوفى عبد الرحيمك قزى حامده وسائر اولاد اولاد واقفدن فوت اولانلرك بورونك اولادلرى بابالرينك غلهٔ وقفدن نصيبلرينه ومزبوره امة اللهه غله دن كندى نصيبنه متصرفلر اولوب بو منوال اوزره غلهٔ وقف مزبوره بينلرنده قسمت اولنوركن امة الله بلا ولد فوت اولوب طبقهٔ اولى منقرضلر اولسه حالا قسمت مذكوره منقضيه اولوب غله سى ذكر اولنان اولاد اولاد واقف بينلرنده شرط مقدم اوزره للذكر مثل حظ الانثيين قسمت اولنورمى * الجواب * اولنور

زيد واقف وقفيهٔ معمول بهاسنده اولادنه واولاد اولادنه شرط وتعيين ايلديكى محلده ثم مافضل من الدراهم المعينة جعله وقفا لاولاده واولاد اولاده واولاد اولاد اولاده ماتناسلوا وتعاقبوا بطنا بعد بطن يرثون منهم حسبما عين الرب فى كتابه الكريم وطبق ما بين النبى الكريم الامين بيانا للكلام المبين ولايرث البطن الثانى مادام فى البطن الاول فرد من صواحب الفروض والعصوبة ذكورا كانوا واناثا ولايرث المحجوب مادام الحاجب موجودا ثم اذا لم يبق فى البطن الاول من الاولاد يرث البطن الثانى على الترتيب المذكور ثم وثم الى ان يرث الله تعالى الارض ومن عليها وهو خير الوارثين ديو كتب ايدوب زيدك اولاد اولاد اولادندن عمرو وهند وعابده درجهٔ واحده ده بولنوب شرط واقف اوزره وقف مزبورك غله سنه متصرفلر ايكن عمرو فوت اولوب اوغلى عبد الحميدى وهند فوت اولوب قيزلرى عايشه وضحى يى ترك ايدوب بعده عابده فوت اولوب اوغلى اسمعيلى ترك ايلسه حالا وقف مزبورك وجه محرر اوزره شرط ايلديكى غله يه مزبورلردن قنغيسى مستحق اولور ونوجهله قسمت اولنور * الجواب * عبد الحميد وعايشه وضحى بينلرنده للذكر مثل حظ الانثيين قسمت اولنور

بو صورتده عبد الحميد وعايشه وضحى دن هر برى حياتده ايكن اسمعيل غلهٔ مزبوره دن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

مصارف معينه دن فضله سى واقفك اولادنه مشروطه وقفك مصارف معينه دن فضله غله سنه واقفك اولادندن انجق زيد موجود اولمغله متصرف ايكن اول فضله يى رضاسيله عمروه فراغ وحجت دخى و يروب عمرو برمدت تصرف ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب فضلهٔ مرقومه يى بر موجب شرط واقف ينه كندى المق مراد ايتدكده عمرو مجرد فارغ اولمغله بنم اولمش اولور ديو زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

توليت وغله سى واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك توليت وغله سنه واقفك اولادندن زيد متصرف ايكن زيد عمرو ايچون واقفك اولادندندر ديو اقرار ايدوب عمرو ايله وقف مزبورك توليت وغله سنه برمدت متصرف اولدقلرندنصكره زيد دونوب عمروه واقفك اولادندن اولديغنى اثبات ايله والا توليت وغله ده بعد اليوم سنى تشريك ايتمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

سكناسى واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزل صغير اولوب نوبت سكنا اصحابى اولان اولاد جمله سى ساكن اولمق ممكن اولمامغله ايچلرندن زيد وعمرو سائرلرينه

مهايأة ساكن اولالم ديدكلرنده سائر اولاد راضيلر اولميوب انجق بز ساكن اولورز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ويجوز المهايأة فى سكنى الدار الموقوفة للسكنى وان لم يشترط الواقف السكنى اختلفوا فيه
(وجيز سرخسى فى تصرفات المتولى)

غله سى واقفك اولادنه مشروطه وقفك غله سنى متوليسى قبض ايتدكدنصكره اولاد واقفدن زيد مستحق اولديغى شو قدر راجح وظيفه سنى المدين فوت اولسه ورثه سى متوليدن طلب ايتدكلرنده متولى مجرد خدمت مقابله سنده اولمامغله ورثه يه انتقال ايتمز ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل فى كرم موقوف على اولاد الواقف مات ولد منهم بعد خروج زهوه وصيرورته حصرما هل حصته ميراث عنه ام لمن آل اليه الوقف بعده اجاب هى ميراث عنه لان المراد بطلوع الغلة اوخروجها اومجيئها فى كلامهم صيرورتها ذات قيمة كما صرح به فى انفع الوسائل ولاشك ان الحصرم له قيمة وقد صرحوا بانه اذا مات بعد خروج الغلة فحصته ميراث عنه بل صريح كلامه فى انفع الوسائل انه ميراث ولو لم يبدأ صلاحه قال بعد كلام كثير فعلى هذا يحمل كلام هلال يوم مجئ الغلة ويأتى الغلة على ظهور الزرع من الارض والزهو من الغصون لان له قيمة فى الجملة كما قالوا فى جواز بيع ما لم يبدأ صلاحه
(خيريه فى الوقف فى الثلث الاخير)

غله سى واقفك اولادنه مشروطه وقفك زيتون باغچه سنك اشجارندن زيتون ظاهر اولوب لكن كمال بولميوب قبض اولنمدين اولاددن هند فوت اولسه اول ظاهر اولان زيتوندن حصه سى تركهٔ هنددن اولمق اوزره ورثه سنه انتقال ايدرمى * الجواب * ايدر

(قلت ارأيت لو كان له ولد يوم وقف الوقف عشرة قال كل من مات منهم يبطل حصته وكان الوقف على من بقى منهم قلت ارأيت من مات منهم بعد مجئ الغلة قال حصة من مات بعد مجئ الغلة ميراث لورثته على كتاب الله تعالى اقضى من ذلك دينه وانفذ من ذلك وصاياه واورث منه زوجته لانه مال قد ملكه قبل ان يموت واما ما يحدث من الغلة بعد وفات من هلك منهم فهى لمن بقى منهم دون من هلك منهم
(انفع الوسائل فى الغلة)

بو صورتده هندك ورثه سى اول زيتون بعد الكمال هندك حصه سى اولوب تركه سندن اولمق اوزره ميراثه ادخال ايتمك استدكلرنده واقفك اولادندن موجود اولان زينب مجرد هند قبل الكمال والقبض فوت اولمغله اول زيتون مستقلة بانا انتقال ايدر ديوب هندك ورثه سنى منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

غله سى واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك غله سنه واقفك اولاد اولادندن زيد شرط واقف اوزره متصرف ايكن عمرو ايچون واقفك اولادندندر ديو اقرار ايدوب عمرو ايله وقف مزبورك غله سنه على السويه متصرفلر ايكن زيد فوت اولوب اولادينى ترك ايلسه عمرو اولاد واقفدن اولديغى ثابت اولمدين زيدك اقرارينه بناء وقف مزبورك

غله‌سنده زیدك اولادینه مشارکته قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(الاقرار حجة قاصرة على المقر ولايتعدى الى غيره (اشباه فى الاقرار) قلت فان كان الواقف جعل ارضه هذه صدقة موقوفة على زيد ثم من بعده على المساكين قال الوقف جائز فان اقر زيد لهذا الرجل بهذا الاقرار قال يشاركه الرجل فى غلة هذا الوقف ابدا ما كان حيا فاذا مات زيد كانت للمساكين ولم يصدق زيد عليهم (خصاف فى باب الرجل الموقوف عليه يقر بان الوقف عليه وعلى رجل آخر) فاذا مات زيد كانت الغلة للمساكين ولايصدق زيد على ابطال حق المساكين وانما يصدق فى حق نفسه (خصاف من المحل المزبور)

﴿نوع فى الوقف على الاقارب﴾

زید واقف وقفنك تولیت وغله‌سنی اولا کندویه بعده لابوین قرنداشی عمروه بعده کندی اولادنه بعد الانقراض اقرباسنه شرط ایدوب حالا زیدك اولادی منقرضلر اولسه‌لر عمروك قزینك قزی هند ایله زیدك لاب قز قرنداشی قزینك اوغلی بکردن غیری اقرباسی اولماسه هند و بکر وقف مزبورك تولیت وغله‌سنه نوجهله متصرف اولورلر *الجواب* برابر

(رجل قال ارضی صدقة موقوفة على اقاربی او على اقربائی او على ذی قرابتی قال هلال رحمه الله صح الوقف ولايفضل الذكر على الانثى ولايدخل فيه ولد الواقف ولاجده ولاولده (قاضیخان فى فصل الوقف على القربات)

﴿باب نصب المتولى وعزله﴾

شام شریفده واقع برجامع شریفك تولیتنه قدیمدن اولاد واقف مشروطیت اوزره متصرفلر اولوب وحالا اهل شامدن زید اولادیت ومشروطیت اوزره متصرف ایکن عمرو مغربی تولیت جامع مزبور مغاربه‌یه مشروطه‌در دیو خلاف واقع انها ایتمکله تولیت مغاربه‌یه مشروطه اولدیغی واقع ایسه عمرو مغربی متصرف اوله دیو برات ویرلسه حالا تولیت مزبوره مغاربه‌یه مشروطه اولدیغی غیر واقع ایکن عمرو مجرد براتم واردر دیو تولیتی ضبطه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(سئل فى مسجد توالت عليه ايادى النظار من اهل الشام الذى المسجد به مدة سنين متعددة فانهى رجل مغربى الى السلطنة العلية ان نظره مشروط للمغاربة والحال ان النظر قديما وحديثا الى الان لايعرف الا لاهل الولاية المذكورة فولاه السلطان بناء على ذلك هل اذا ظهر الامر بخلاف ما انهى ينعزل الاول ام لا اجاب نعم اذا ظهر الامر بخلاف ما انهى لاينعزل الاول لان تولية الثانى معلقة بالشرط والمعلق بالشرط ينتفى بانتفائه فانتفى بانتفاء ما انهاه فافهم والله تعالى اعلم (خيريه فى الوقف فى الثلث الاول)

ناظر متولی معناسنه متعارف اولان بلده‌ده واقع نظارتی ارشد اولاده مشروطه بر وقفك قدیمدن ناظری اولانلر تولیت امورینی کوروب باشقه متولی نصب اولندیغی اولمیوب حالا اولادك ارشدی و وقفك ناظری اولان زید مستقیم امور تولیتی کوردکن عمرو وقفك متولیسی یوقدر دیو کندویه غله‌ٔ وقفدن خلاف شرط واقف شوقدر

اقجه وظیفه‌ٔ تولیت احداث ایله متولی نصب ایتدردکدنصکره زید عمروی عزل وتولیتی کندویه برات ایتدردوب شرط واقف اوزره نظارت وظیفه‌سیله وجه قدیمی اوزره امور تولیتی کوردکن عمرو مجرد زیدك براتنده تولیت یازلمغله نظارت ایله تولیت بریرده جمع اولماز دیو امور تولیته مداخله‌یه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

اوقاف صحیحه‌دن بر وقفك تولیتی ارشد اولاده مشروطه اولمق اوزره قدیمدن اولاد واقفدن ارشدی متولی وقف اوله کلوب عمل قدیم بونك اوزرینه اولمغله تولیت مزبوره محلول اولدقده ارشد اولاد اولاددن زید با برات عالیشان متولی اولدقدنصکره اولاددن ارشد اولمیان عمرو تولیت ارشده مشروطه ایدیکی دفتر خاقانیده اسکیدن مقید دکلدر دیو تولیتی کندی اوزرینه برات ایتدردوب تولیت مزبوره عمل قدیم اوزره زیده‌می ابقا اولنمق لازم اولور یوخسه مجرد دفتر خاقانیده مشروطیت قیدی اسکیدن یوقدر دیو عمل قدیم تغییر اولنوب عمرو اوزرنده‌می قالور *الجواب* زید اوزرنده قالور عمل قدیم تغییر اولنماز

(القيم والمتولى والناظر فى كلامهم بمعنى واحد كما يشهد به فروعهم المتعاقبة عليها تلك الالفاظ يفهم ذلك من كان من اهل الفقه وعرف اصطلاحهم (خيريه من كتاب الوقف)

﴿نوع فيما يتعلق بعزل المتولى﴾

مستغلاتی مسقفات اولان وقفك غله‌سندن بعض کسنه‌لر خلاف شرط واقف بر مقدار وظیفه احداث و برات ایتدرسه‌لر وقف مزبورك متولیسی زید خلاف شرط واقف اولمغله ویرمامکه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(وليس للقاضى ان يقرر وظيفة فى الوقف بغير شرط الواقف ولايحل للمقرر الاخذ الا النظر على الوقف ذكر الحسام فى واقعاته ان القاضى نصب القيم بغير شرط وليس له نصب خادم للمسجد بغير شرط فاستفدت منها ما ذكرته (اشباه فى الوقف)

بو صورتده زید خلاف شرط واقف اول کسنه‌لره احداث ایتدکلری وظیفه نامنه غله‌ٔ وقفدن شوقدر اقجه ویرمش اولسه زید خائن اولوب عزله مستحق اولورمی *الجواب* اولور

(وفى القنية قيم يخلط غلة الدهن بغلة البوارى فهو سارق خائن انتهى فاستفيد منه انه اذا تصرف ما لايجوز كان خائنا يستحق العزل (بحر رائق فى شرح قوله اذا جعل الوقف غلة الوقف فى ٦ ورقه)

زید متولیسی اولدیغی وقفك بعض عقارینی عن علم ومن غیر ضرورة اجر مثلندن نقصان فاحش ایله ایجار ایلسه زید شرعا خائن اولمش اولوب عزله مستحق اولورمی *الجواب* اولور

بر وقفك مشروطیت اوزره متولیسی اولمامغله من جهة الحاکم وقف مزبوره متولی نصب اولنان زیدك وقفه خیانتی ثابت اولمیوب وقفه انفع اولدیغی ظاهر ایکن مرتزقه حاکمه واروب زیدك متولی اولدیغی استمزدیسه‌لر مجرد مزبورلرك بو وجه اوزره شکایتلریله

حاكم اوزرينه زيدى عزل ايتمك لازم اولورمى *الجواب* اولماز

(لايكون للقاضى عزل الناظر المشروط له بلاخيانة ولو عزله ونصب الآخر لايصير الثانى متوليا كذا فى فصول العمادى (اشباه فى الوقف)

هند زيدى وقفنه متولى ايدوب لكن توليتنى زيده شرط ايتميوب فوت اولدقده وصاياسنى تنفيذه وصى مختار نصب ايتدكدنصكره هند زيده سنى جميع اموريمى كورمكدن عزل ايتدم ديوب بعده هند فوت اولسه حالا زيد مقدما هند بنى وقفنه متولى ووصاياسنى تنفيذه وصى نصب ايتمشيدى ديو هندك وقفى توليتنى ضبط ووصاياسنى تنفيذ ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويملك عزله بلاشرط وتبطل ولايته بموته (اشباه فى اوائل الوقف) وحاله فى الوصية كحال الوكيل فى الوكالة (تنف فى الوصايا قريبا من اولها)

سئل فى وقف توليته مشروطة لارشد الاولاد وزيد متوليه بتقرير القاضى بموجب شرط الواقف لكونه ارشد الاولاد فالان اراد القاضى ان يخرج التولية بلاجنحة منه فهل للقاضى ذلك *الجواب* ليس له ذلك

(سئل فى رجل بيده وظيفة تولية فهل يجوز اخراج الوظائف عن اربابها بغير جنحة شرعية ثابتة بوجه صاحب الوظيفة ام لا اجاب قال فى البحر واما عزل القاضى له فشرطه ان يكون بجنحة واستدل عليه بمانقله عن الاسعاف وجامع الفصولين ثم قال فقد افاد حرمة تولية غيره بلا خيانة وعدم صحتها لو فعل ثم قال واستفيد من عدم صحة عزل الناظر بغير جنحة عدمها لصاحب وظيفة فى الوقف واستدل بمانقله عن البزازى وغيره فاذا علم ذلك فقد ظهر عدم جواز العزل من السلطان بنفسه ومن وكيله وزيرا كان اوقاضيا (خيريه فى الثلث الاول من الوقف ملخصا)

﴿ نوع فيمايتعلق لمحاسبة المتولى ﴾

زيد بر وقفه برقاج سنه متولى اولوب بعده قاضى اول سنه لرك محاسبه سنى كوروب ودفترينى امضا ايتدكدنصكره زيد عزل اولوب يرينه عمرو متولى اولسه دفتر محاسبه ده بعض مواد ده شبهه اولوب جواب طلبنه محتاج اولغله عمرو قاضى يه اعلام ايتدكده قاضى زيددن جواب طلبنه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وينبغى للقاضى ان يحاسب امناءه فيما فى ايديهم من اموال اليتامى ليعرف الخائن فيستبدله وكذا القوام على الاوقاف ويقبل قولهم فيماحصل فى ايديهم من الغلات والوصى والقيم فيه سواء قنيه (فى تصرفات القيم من الوقف) سئل فى وقف على جهة بروله متولى فوكل زيدا فى تعاطى امور الوقف فباشر زيد ذلك ومضى عليه سنون وفى كل سنة يرى الحساب القاضى بعداطلاق على ايراد الوقف ومصارفه ويمضى الدفتر ثم اخرج المتولى زيدا من الوكالة ووكل عمروا فطلب عمرو حساب القاضى من زيد فاحضر زيد دفاتر المحاسبة الممضاة فلم يمنع عمرو حساب القاضى وليس فى دفاتره محل اشكال وتكلف زيدا ان يكرر المحاسبة تعنتا فهل يكون محاسبة القاضى معتبرة ويمنع عمرو من نقضها ام لا *اجاب*

نعم يكون محاسبة القاضى معتبرة ويمنع عمرو عن نقضها

بر وقفك متوليسى اولوب امانت واستقامت ايله معروف اولان زيد وقفك مستغلاتى تعميرينه غلهٔ وقفدن برمقدار اقچه صرف ايدوب بعده ناظرى عمروى محاسبه يه دعوت ايدوب عمرو محاسبه يه حضوردن امتناع ايتمكله برقاج سنه وقفك محاسبه سى كورلميوب حالا محاسبه كوردكلرنده مفردات مصارف زيدك خاطرندن كيتمكله زيد شيئا فشيئا مصارفنى بيان ايده ميوب بطريق الاجمال مصروفم شوقدرديو يمين ايدوب ديديكى مقداردخى قدر معروف ايكن ناظر ياخود حاكم البته مفردات مصارفكى بيان ايله ديو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده زيد معروف بالامانه اولميوب متهم اولسه نيجه اولور *الجواب* حاكم زيدى ايكى اوج كون احضار وتفصيل وبيان ايچون من غير حبس تخويف وتهديد ايدر بيان ايلرسه فبها والا زيدى تحليف ايله اكتفا ايدر

(فان عرف بالامانة يقبل القاضى الاجمال ولايجبره القاضى على التفسير شيئا فشيئا وان كان متهما يجبره القاضى على التفسير شيئا فشيئا ولايحبسه ولكن يحضره يومين اوثلثة ويخوفه ويهدده ان لم يفسره فان فعل فبها والا يكتفى منه باليمين (قنيه فى تصرفات القيم من الوقف)

بر بلده اهاليسندن زيد واقف وقفمه متولى اولانلرك محاسبه سى كورلمك لازم اولدقده وقفمه ناظر اولانلرك رأيلريله كوريله ديو شرط ايتمشيكن حالا بلدهٔ مزبوره قاضيسى زيدك وقفنه متولى اولان عمروك يدينه قول مجردنه بناء زيدك وقفنه ناظر اولان بكرك رأيسز بر محاسبه دفترى ويرسه اول دفتر ايله عمل اولنورمى * الجواب * اولنماز

(فالحاصل ان تصرفات القاضى فى الاوقاف مقيد بالمصلحة لا انه يتصرف كيف شاء فلو فعل مايخالف شرط الواقف فانه لايصح الا لمصلحة ظاهرة (بحر رائق فى الوقف قوله ان جعل الواقف غلة الوقف)

﴿ باب فى تصرفات المتولى ﴾

غله سنك ثلثى واقفك اولادنه وثلثانى جهت اخرايه مشروطه وقف جامى متوليسى زيد اجر مثليله آخره ايجار مراد ايتدكده واقفك اولادى راضيلر اولميوب غله نك ثلثى بزه مشروط اولمغله ثلثنى بز ايجار ايده رز ديو زيدى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(والموقوف عليهم لم يملكوا اجارة الوقف (نور العين فى ١٣ وكذا فى العماديه فى ١٠)

بر جامعك داخلى واسع اولمغله متوليسى زيد اوطه بناء ايدوب اول اوطه ده بعض كمسنه لرى اسكان ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(مسجد واسع جعل المتولى بعضه حانوتا للمسجد لايجوز (عماديه قريبا من اواخره)

ماقول مولانا شيخ الاسلام لازال بابه مرجعا للسائلين على الدوام فى ارض وقف يؤخذ من الخارج منها للوقف من قديم الزمان قسم من الخمسة بموجب الدفتر السلطانى فذهب

المتولى لبعض حوايجه الى بعض البلاد فاتفق وكيله مع الرعايا على التقسيم من الثمانية واخذ منهم الغلة على النقصان سنين متعددة فهل للمتولى ان يأخذ منهم مانقصوه فى السنين افتونا مأجورين *الجواب* نعم له ان يأخذ مانقصوه فى السنين المذكورة

زيدك اجارتين ايله متصرف اولديغى وقف حمام غايتده بيوك اولمغله اسميوب ومصارف كثيره ايله اسنسه دخى اطرافنده سكان آز اولمغله نفع حاصل اولميوب و زيدك يدندن النسه كمسنه استيجارنه طالب اولمامغله بو وجه اوزره على حاله معطل قالوب وقفه غدر كلى اولمغله حمامك برمقداريني افراز ايدوب كوجك حمام ايله برمقدارينك يرينه وقف ايچون مالندن معجله سنه محسوب اولمق اوزره اقچه صرف ايدوب اوطه لر بنا ايله ديو متولىسى رأى حاكمله زيده اذن ويروب و بو وجه اوزره اولمق وقفه نافع اولسه متولينك اذنى مطابق شرع ومعتبر اولورمى *الجواب* اولور

(ويجوز للمستأجرين غرس الاشجار و الكرم فى المراعى الموقوفة اذا لم يضر بالارض بدون صريح الاذن من المتولى دون حفر الحياض وانما يحل للمتولى الاذن فيما يزيد الوقف به خيرا قلت وهذا اذا لم يكن لهم حق قرار العمارة فيها اما اذا كان فيجوز الحفر والغرس والحايط من ترابها لوجود الاذن فى مثلها دلالة

(قنيه فى المسائل المتفرقات من الوقف)

بروقفك مستغلاتى تعميره محتاج اولوب وقفده موجوده غله اولمامغله قائم مقام متولىسى اولان زيد امر حاكمله عمرودن شوقدر اقچه استدانه وقبض واول مستغلاته قدر معروف صرف ايتدكدنصكره غله وقفه رجوع ايتمدين زيد معزول اولوب يرينه بكر قائم مقام متولى اولسه حالا عمرو مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتميوب بكرك يدنده اولان غله وقفدن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(قال هلال اذا احتاجت الصدقة الى العمارة وليس فى يد القيم ما يعمرها فليس له ان يستدين عليها لان الدين لايجب ابتداء الا فى الذمة وليس للوقف ذمة والفقراء وان كانت لهم ذمة الا انهم لكثرتهم لايتصور مطالبتهم ولايثبت الدين باستدانة القيم الا عليه ولايملك قضاءه من غلة هى للفقراء (بحر رائق فى شرح قوله يبدأ بعمارته).

بوصورتده عمرو مبلغ مزبورى بشر قاضى حضورنده زيددن دعوى وطلب ايتدكده بشر زيده لازم كلمز وقفه لازم كلور ديو زيدك برات ذمتيله حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ و حجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

بروقفك مستغلاتى تعميره محتاج اولوب لكن وقفده موجوده غله اولميوب وربحسز استدانه دخى ممكن اولمامغله متولىسى زيد امر حاكمله اونى اون بربچق حسابى اوزره على وجه المعاملة الشرعية ربحله بعض كمسنه لردن شوقدر اقچه استدانه وقبض ومبلغ مزبورى اول مستغلاتك تعميرينه قدر معروف صرف ايلسه زيد مبلغ مزبورى وربح مرقومى ايله غله وقفه رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ليس للمتولى ان يستدين على الوقف للعمارة قال رضى الله تعالى عنه و المختار ما اختاره

الصدر الشهيد و ابو الليث انه اذا لم يكن بد من الاستدانة يرفع الى القاضى ويأمره به فحينئذ يرجع فى الغلة (وتمامه فى القنية فى تصرفات القيم من الاوقاف) قال المصنف هل يصح بالربح ايضا وهل يكون القيم ضامنا الربح اذا استدان بالربح ام لا قال لاجواب عن المشايخ فيها وقال ان الظاهر انه لايعدل عن القرض الى مافيه ربح الا ان لايجد الا بربح فبأمر القاضى ويفعل والا ادى الى خراب الوقف لاسيما فى زماننا لقلة القرض فيه

(شرح الوهبانيه لابن شحنه فى قوله جازله ان يستدين)

بروقفك متولىسى زيد غله وقفه رجوع شرطيله كندى مالندن وقف مزبورك مرتزقه سنه وظيفه لرى ايچون شوقدر اقچه ويروب زيد مبلغ مزبور ايله غله وقفه رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر فى الملتقط مايدل على صحة رجوع الوصى بلا رفع الى الحاكم فانه قال اذا انفق قيم الوقف فى الوقف من ماله ليرجع فى غلته فله الرجوع فيها وكذلك الوصى قال لكن اذا رفع الامر الى الحاكم وادعى لايكون القول قوله ولابد من اقامة البينة (من ادب الاوصيا فى الانفاق) الثالثة لو صرف المتولى على المستحقين وهناك عمارة لايجوز تأخيرها فانه يكون ضامنا لما فى الذخيرة اذا كانت فى تلك السنة غلة فتفرق القيم الغلة على المساكين ولم يمسك للخراج شيئا فانه يضمن حصة الخراج لان بقدر الخراج و مايحتاج اليه الوقف من العمارة والمؤنة مستثنى عن حق الفقراء فاذا دفع اليهم ذلك ضمن انتهى واذا ضمن ينبغى ان لايرجع على المستحقين بما دفعه فى هذه الحالة اليهم قياسا على مودع وعلى هذا فينبغى انه اذا صرف على المستحقين وهناك تعمير واجب فعمر من ماله ان لايكون متبرعا بالتعمير و يكون عوضا عما لزمه من الضمان (بحر رائق عند قوله و يبدأ فى غلته بعمارته فى الوقف)

زيد متولىسى اولديغى وقفك مستغلاتنى مدت معلومه تمامنه دكين بعض كمسنه لره ايجار ايدوب بعده اجاره لر بتى المدين زيد فوت اولوب يرينه عمرو متولى اولسه اول مستغلاتك اجاراتنى عمرو ايله زيدك ورثه سندن قنغيسى الور * الجواب * عمرو الور

(ولو آجر القيم ثم عزل و نصب آخر فقيل اخذ الاجرة للمعزول و الاصح انه للمنصوب لان المعزول آجرها للوقف لا لنفسه (قنيه فى تصرفات القيم من الاوقاف)

توليت وغله سى واقفك اولادينه و اولاد اولادينه مشروطه وقف حمامى واقفك اولادندن زيد سائر اولاد اذنلرنسز عمروه ايجار ايلسه سائر اولاد واقف اولدقلرنده مجيزلر اولميوب رد ايدنجك عقد مزبور باطل اولورمى *الجواب* اولور

(و بطل فعل احد الوصيين كالمتوليين فانهما كالوصيين فى ان احدهما لا ينفرد بالتصرف فى مال الوقف و يستفاد منه ان احدهما لو آجر ارض الوقف بدون استطلاع رأى الاخر لايجوز الاجارة بل تتوقف على اجازته قد صارت واقعة الفتوى

(منح الغفار فى الوصى ملخصا)

بروقفك مستغلاتى تعميره محتاج اولدقده وقفده موجوده غله اولمامغله قائم مقام متولى اولان زيد امر حاكمله وقفه رجوع شرطيله عمرودن شوقدر اقچه قرض الوب تعميره

صرف ایتدکدنصکره اداء دین ایتمدین زید فوت اولسه حالا عمرو ورثه زیدك توکیل واحاله‌لرنسزدین مزبوری غله وقفدن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

الدین لایجب ابتداء الافی الذمة ولیس للوقف ذمة فلایثبت الدین باستدانة القیم الاعلیه (بحرعند قوله ویبدأمن غلته بعمارته ملخصا) ولایثبت الدین الاعلیه ویرجع به علی الوقف وورثته تقوم مقامه فی الرجوع علیهم فی ترکة المیت ثم یرجعون فی غلة الوقف بالدین لمن ولی الوقف بعده (خیریه فی الوقف فی جواب الفتوی)

زید متولیسی اولدیغی وقف قریه‌یی شوقدر اقچه‌یه برسنه تمامنه دك التزامله عمروه ویروب محلول اولان تارلالری سن تفویض ایدوب رسم طاپولرین سن آل دیوب عمرو دخی وجه محرر اوزره برقاچ آی ضبط ایتدکدنصکره عمرو فوت اولوب ورثه‌سنی ترك ایتدکده قریه اراضیسندن بعض تارلالر محلول اولوب زید طاپو ایله بکرو بشره ویرمك استدکده ورثه مجرد عمرو برسنه تمامنه دك التزام ایتمکله اول تارلالری بزدیلدیکمز کسنه‌لره ویروب طاپو ومقاطعه‌سنی بز الورز دیمکه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

وتبطل الوکالة بالبیع والشراء وغیره بموت احدهما ای الموکل والوکیل وینتقل الحقوق من القبض والتسلیم والرد بالعیب ونحوه الی من کان حیا منهما کما فی العمادی (قهستانی فی الوکالة بالخصومة)

زید بروقف عرصه‌د اوزرینه متولی اذنسز بناء احداث ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ورثه‌سی اول بنایی قلع ایتمك استدکلرنده بنانك قلعی وقفه مضر اولمغله متولی ورثه‌یه بناء مرقومی قائما ومنزوعا قیمتلرینك اقلی ایله وقف ایچون باکه بیع ایلك یاخود متخلص اولنجه‌ تربص ایلك دیدکده ورثه راضیلر اولمیوب قلع واخذ ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(غصب وقفا فنقض فاخذ بنقضه یصرف الی مرمته لاالی اهل الوقف لانه بدل الرقبة وحقهم فی الغلة لا فی الرقبة (فصولین ١٣)

زید مشروطت اوزره متولیسی اولدیغی وقفك غله سندن شوقدر اقچه ایله مستغلات وقفدن اولمق اوزره برعرصه اشترا ایتدکدنصکره زید فوت اولوب یرینه مشروطت اوزره متولی اولان اوغلی عمرو اول عرصه‌یی ملکیت اوزره بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی *الجواب* اولور

بوصورتده عمرو ثمن مرقومی وقف ایچون حفظ مراد ایتدکده زیدك سائر ورثه‌سی ثمن مرقومی میراثه ادخاله قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

اراضی امیریه‌دن برمقدار عرصه زیده طرف سلطنتدن تملیك صحیح ایله تملیك اولنوب زید دخی عرصه‌یی برجهته وقف ایتدکده اول عرصه‌یی زراعت ایتمك ایچون بعض کسنه‌لره ویریلوب حاصل اولان محصولك عشری وقف ایچون اخذ اولنوب کسنه‌یه طاپو ایله ویرلمیه دیو شرط ایتمشیکن حالا متولی اول عرصه‌نك برمقدارینی خلاف شرط واقف بعض کسنه‌لره طاپو ایله ویرسه معتبر اولورمی *الجوب* اولماز

بر وقف منزلك مستأجری زید منزل مزبورك بناسنی تغلبا هدم ونقض استهلاك ایتدکدنصکره وقف مزبور متولیسی عمرو بناء مرقومك مبنیا شوقدر اقچه قیمتنی زیده تضمین ایتدروب مبلغ مزبوری مرمات وقفه صرف ایتمك استدکده مرتزقه مبلغ مزبوری وظیفه‌مزه کوره ویر دیو متولی‌یه جبره قادراولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(مرت مسئلته قبل مسئلتین وهو قوله غصب وقفا)

زید متولیسی اولدیغی وقف خانی برسنه تمامنه دك اجرمثلی اولان شوقدر اقچه‌یه اجرت معجله اولمق شرطیله عمروه ایجار وتسلیم عمرو دخی اول شرط ایله قبول ایلسه زید اجر مسمایی عمرودن پشین المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(فلاتجب الاجرة بالعقد بل بتعجیلها فان المستأجر اذا عجل الاجرة فالمعجل هو الاجرة الواجبة بمعنی انه لایکون له حق الاسترداد او بشرط فانه اذ شرط تعجیل الاجرة تجب معجلة (صدر الشریعه فی الاجارة ملخصا)

بوصورتده زید وجه محرر اوزره اول خانی عمروه ایجار وتسلیم واجرت مرقومه‌یی عمرودن پشین الدقدنصکره سنهٔ مرقومه اثناسنده زید معزول ویرینه بکر متولی اولسه بکر عمروه اجر مسمادن آخر سنه‌یه دك بقیهٔ مدته اصابت ایدن مقداری باکه ویروالا خانی آخره ایجار ایدرم دیمکه قادراولورمی *الجواب* اولماز

(القاضی اذا آجر الدار الموقوفة ثم عزل قبل انقضاء المدة لاتبطل الاجارة کما لاتبطل بموت المتولی اوالوکیل فی الاجارة وکذا لومات بعض الموقوف علیهم قبل تمام المدة لاتبطل الاجارة (قاضیخان فی اجارة الوقف)

زید شوقدر اقچه‌سنی برچشمه‌نك صویولی تعمیرینه وشوقدر اقچه‌سنی دخی جهت اخرایه بشقه بشقه وقف لازم ایله وقف ایتدکدنصکره صویولی تعمیرینه وقف اولان مبلغ مزبور ضایع اولسه متولیسی جهت اخرایه وقف اولان مبلغ مزبورك غله‌سندن فضله‌یی صویولی تعمیرینه صرفه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(اذا اختلف الواقف اواتحد الواقف واختلف الجهة بان بنی مدرسة ومسجدا وعین لکل وقفا وفضل من غلة احدهما لایبدل شرط الواقف (بزازیه فی وقف المنقول)

﴿نوع آخر﴾

زید بناء ووقف ایتدیکی جامع شریفك نظارتنی عمروه شرط ایتدکده خدامنك عزل ونصبلرینی دخی عمروه شرط ایتمکله جامع مزبور خدمتلرندن بعض جهات محلوله اولدقده عمرو شرط واقف اوزره جهات محلوله‌یی مستحقیندن بعض کسنه‌لره توجیه وتعیین ایلسه قاضی بن عمروك توجیهنه راضی اولمام دیو اول کسنه‌لری عزل ویرلرینه آخری نصبه قادراولورمی *الجواب* اولماز

(مما افتی به الشیخ ابو القاسم رحمه الله تعالی بلخ لوشرط التقریر للناظر لیس لغیره ولایة ذلك ولوکان قاضیا (نهر فائق فی الوقف)

زیدواقف بربلده‌ده وقف ایتدیکی عقارك تولیتنی اولادنه شرط ایتدکده وقف مزبورك

مرتزقه سنك عزل ونصبی یدنده اولسون دیو شرط ایتمش اولسه وقف مز بوردن خدمت
مقابله سنده وظیفه یه متصرف اولان عمرو اداء خدمت ایتمیوب عزله مستحق اولدقده
اولاددن متولی اولان بکر عمروی عزل و یرینه بشری نصب ایتدکده اول بلده قاضیسی
بکرك عزل ونصبی معتبر دکلدر بنم ولایت عامه‌م واردر دیو یرینه خالدی نصب ایلسه
قاضینك نصبنه اعتبار اولنور * الجواب * بکرك

(ولایة القاضی متأخرة عن المشروط له و وصیه فیستفاد منه عدم صحة تقریر القاضی
فی وظایف الاوقات اذا کان الواقف شرط التقریر للمتولی
(بحر رائق عند قوله وان جعل الواقف غلة الوقف لنفسه)

زیدك اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزل محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالدقدن
صکره زید اول عرصه ده متولی اذننسز مالیله نفسیچون بنا احداث ایتدکدنصکره
دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولوب قلعی وقفه مضر اولمغله متولی اول
بنانك مقلوعا قیمتنی زیدك داینلرینه رضالریله ویروب اول بنا وعرصه یی وقف ایچون
شرعا ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل استأجر ارضا موقوفة و بنی فیها حانوتا ینظر ان کان رفع البناء لایضر بالوقف
فله رفعه لانه ملکه وان کان یضر به لیس له رفعه لانه وان کان ملکه فلیس له ان یضر
بالوقف فبعد ذلك ان کان رضی المستأجر بان یتملکه القیم للوقف بقیمته مبنیا او منزوعا
ایهما اقل یتملکه القیم و کذا لو بنی رجل بغیر امر القیم یتملکه باقلهما قیمة وان لم یرض
لایتملکه القیم لان التملیك بغیر رضاه لایجوز فیبقی الی ان یتخلص ملکه (من فتاوی الکبری
فی عمارة المستأجر للوقف ملخصا)

بوصورتده زیدك اولادی اول عرصه سی بابالرینك اجارتین ایله تصرفنده اولمغله انتقال
عادی یه بناء عرصه بزه انتقال ایدوب بنا دخی ملکی اولمغله اقل قیمتنی داینلره بز و یروب
بنایی ملکیت اوزره ضبط ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید بر وقف دکانه اجارتین ایله متصرف ایکن محترق اولمغله زید عرصه سنده نفسی
ایچون بناء احداث ایتمك استدکده قاضیدن ملکیت اوزره بنایه اذن حجتی الوب متولی
اذننسز بنا احداث واول بنایی عمروه بیع وتسلیم بعده عمرو فوت اولسه متولی قلعی وقفه
مضر اولمامغله ورثه سنه بنایی قلع ایتدرمك استدکده ورثه مجرد اذن قاضی ایله بنا
اولمغله قلعدن امتناعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفی القنیة لایملك القاضی التصرف فی مال الیتیم مع وجود وصیه ولو کان منصوبه انتهی
وعلی هذا لایملك القاضی التصرف فی الوقف مع وجود ناظر ولو من قبله (اشباه فی القاعدة
السادسة عشر) قاضی البلد اذا نصب رجلا متولیا للوقف بعد ما قلد الحاکم الحکومة
فلیس للحاکم علی الوقف سبیل حتی لایملك الاجارة و لاغیرها
(من المقطعات فی الوقف)

زید بر عرصه یی تولیت وغله سی کندویه مشروطه وقف اولمق اوزره عمروه ایجار وتسلیم

واوزرینه ملکیت اوزره نفسیچون بنایه اذن ویرمکله عمرو دخی ملکیت اوزره نفسیچون
بردکان بنا و برقاج سنه ضبط ایتدکدنصکره عرصه نك تولیت وغله سی بکره مشروطه
وقف اولدیغی وجه شرعی اوزره ثابت اولسه بکر قلعی وقفه مضر اولمامغله عمروه بناسنی
قلع ایتدردوب مشروطیت اوزره عرصه یی ضبطه قادر
اولورمی * الجواب * اولور

زید متولیسی اولدیغی وقف تارلایی طاپو ومقاطعه ایله عمروه ویروب اول تارلاده کرمد
خانه بنا و طپراغندن کرمد قطع ایتمك اوزره اذن ویرمکله عمرو دخی نفسیچون تارلاده
کرمد خانه بنا و برمدت طپراغنده کرمد قطع ایدوب بعده فوت اولدقدنصکره
اوغلی بکر دخی تارلایی ضبط وطپراغنده کرمد قطع ایدوب بعده بکر بلاولد فوت اولسه
حالا متولی بنایی ورثه سنه تسلیم ایدوب تارلایی ضبط وآخره طاپو ایله ویرمك استدکده
ورثه زیدی منع ایدوب کندولری ضبطه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
بوصورتده متولی عمرو و بکرك کرمد قطع واستهلاك ایلدکلری طپراغك قیمتی اولمغله قیمتنی
مزبورلرك ترکه سندن تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بر بلده ده ساکن یهود طائفه سی قدیمدن موتالرینی دفن ایده کلدکلری وقف عرصه‌نك
مقاطعهٔ قدیمه سنی متولیسنه ویررلرکن متولی قناعت ایتمیوب شو قدر زیاده ویرك والا
بعد الیوم دفن ایتدرمیوب ودفن ایتدکلرینی اخراج ایتدریرم دیمکه قادر
اولورمی * الجواب * اولماز

فصل فی استبدال الوقف

زیدك متولیسی اولدیغی وقف مکتب حریقده محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالوب بنایه
وقفده مساعده اولمیوب عرصه سنی استبدال خیر اولدیغی ظاهر اولمغله زید رأی حاکمله
وامر سلطانی ایله شرائط استبدال موجوده اولدیغی حالده عمروك عرصه و بناسی ملکی
اولان مکتب ایله استبداله قادر اولورمی * الجواب * اولور

(سئل عن مسئلة استبدال الوقف ما صورته وهل هو علی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی
ام علی قول اصحابه اجاب الاستبدال اذا تعین بان کان الموقوف لاینتفع به وثمه من یرغب
فیه و یعطی بدله ارضا اودارا لها ریع یعود نفعه علی جهة الوقف ریع و لکن یرغب
شخص فی استبداله ان اعطی مکانه بدلا اکثر ریعا منه فی صقع احسن من صقع الوقف
جاز عند القاضی ابی یوسف والعمل علیه والا فلا یجوز (قارئ الهدایه)

زیدك وقفی مستغلاتندن اولوب محل رغبتده ریعا ورغبة اکثر وانفع اولان عمروك منزلیله
منزل مزبوری متولیسی اولان بکر اذن حاکمله وامر سلطانی ایله استبداله قادر
اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده بکر متولی وجه محرر اوزره استبدال ایدوب حاکم الشرع دخی بعد المرافعه
اول استبدالك صحت ولزومنه حکم ایتدکدنصکره بکر یاخود یرینه متولی اولان بشر
یا حکامدن بر حاکم استبدال وقفی نقضه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

فصل فى ايجار الوقف

بر واسع جامع شريف تعميره محتاج دكل ايكن اول جامعدن اولان بر محلى متوليسى بركمسنه يه ايجار ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده متولى اول محلى عمروه ايجار عمرو دخى اوزرينه نفسيچون بنا احداث ايدوب منزله الحاق ايتمش اولسه قلعى مضر اولمامغله شرعا عمروه بناسنى قلع ايتدردوب اول محل جامع شريفدن اولمق اوزره ابقا اولنمق لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وفى استحسان فتاوى الدينارى مسجد واسع جعل المتولى بعضه حانوتا للمسجد لايجوز وفى آخر وقف المحيط ان لم يكن للمسجد اوقاف واحتاج المسجد الى العمارة لابأس بان يوجر جانب من المسجد (عماديه فى آخر العاشر)

توليت وغله سى واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزلى اولاددن درجه ده برابر اولان زيد وعمرو متصرفلر ايكن عمرو منزلدن حصه سنى تعيين مدت ايتمكسزين حياتده اولدقجه نوبت تصرفنى شو قدر اقجه يه زيده ايجار ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(لو باع القيم مال الوقف او آجر ممن لاتقبل شهادته لم يجز عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى (جامع الفصولين فى ٢٧)

زيد متوليسى اولديغى وقف منزلى اجر مثليله زوجه سى هنده ايجار ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده زيد منزل مزبورى اجر مثليله هنده ايجار وتسليم ايدوب هند دخى منزلى برمدت ضبط وتصرف ايلسه زيدك يرينه متولى اولان عمرو اجاره نك عدم صحتنه بناء منزلى هنددن الوب آخره ايجار ايدوب ومنزلك مدت مزبوره ده اجر مثلنى هنددن طلب ايتدكده هند مجرد اجاره صحيحه اولمامغله اجر مثلى ويرمم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(الواجب فى الاجارة الفاسدة اجر المثل لايجاوز به المسمى (هدايه فى الاجارة الفاسدة)

زيد توليت وسكناسى كندويه مشروطه وقف منزلى عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت ساكن اولوب بعده فوت اولدقده اوغلى بكر دخى برمدت ساكن اولوب حالا زيد منزل مزبورى بكردن الوب شرط واقف اوزره سكناسنه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده زيد عمروك منزل مزبورده ساكن اولديغى مدتك اجر مثلنى عمروك تركه سندن الوب وبكرك ساكن اولديغى مدتك اجر مثلنى بكردن الوب وقف ايچون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(من جعل له السكنى ليس له الاجارة فان آجر يستحق الاجرة وكانت للوقف (نقد المسائل فى اوائل الوقف)

بر مسجد شريفك حرمندن اولوب دفن موتى ايچون معد اولان عرصه يى متوليسى ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

اون سنه يه دك ايجارى مشروطه اولان وقف خانك متوليسى زيد اول خانى شرط واقف اوزره اون سنه تمامنه دك اجارهٔ صحيحه ايله عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب يرينه بكر متولى اولسه بكر اول خانى قبل تمام المدة عمرودن الوب آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(هذا اذا لم ينص الواقف على مدة الاجارة فان شرط لذلك شيئا من المدة فهو على ما شرط طال او قصر لان شرط الواقف يراعى كالنصوص (زيلعى فى اول الاجارة)

بر جامع شريفك متوليسى زيد جامعدن تابوت وضع اولنمق ايچون اعداد اولنوب ايجار ايچون معد اولميان محلى ايجارى مقتضى مضايقه يوغيكن عمروه ايجار وتسليم ايلسه حالا زيد اول محلى عمرودن الوب وضع قديم اوزره ابقايه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد بر وقف عرصه اوزرينه اذن متولى وكندى ماليله نفسيچون بنا احداث ايتدكدنصكره اول بنا محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالدقده زيد اول عرصه اوزرينه متولى اذنسز كندى نفسيچون بنا احداث ايلسه متولى قلعى وقفه مضر اولمامغله زيده بناسنى قلع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

فصل فى ضمان المتولى وعدمه

بر وقفك متوليسى زيد وقفك غله سنى اكل قصديله بغير اقتضاء وقفك مستغلاتنى ديوارلرينى تجصيص وتزيين وبعض مواضعنى بويايوب ولوازم وقفه صرف ايتدكده قدر معروفدن زياده صرف ايليوب غله سنى بو وجهله اتلاف ايتدكدنصكره معزول اولسه يرينه متولى اولان بكر غله دن تجصيص وتزيينه صرف اولنان ايله لوازم وقفه صرف اولنان مقدارك قدر معروفدن زياده سنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل اوصى بشئ لعمارة المسجد فى اى شئ يصرف ذلك قال ابو القاسم رحمه الله تعالى يصرف فيما كان من البناء دون التزيين (قاضيخان فى الرجل يجعل داره مسجدا)

بر وقفك متوليه سى هند كندى اداسيله زيد متوفى ذمتده مال وقفدن اولان شوقدر اقجه دن شو مقدارى اوزرينه زيدك تركهٔ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سيله صلح اولوب قبض بدل ايلسه هنده مبلغ مزبورك بدل صلحدن زياده سنى ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ذكر الحاكم رحمه الله فى شروط ابراء الاب والوصى والمتولى للمستأجر عن الاجرة يصح فيما باشروه ويضمنون للوقف والصغير ويبرأ المستأجر فى القضاء ولايبرأ فيما بينه وبين الله تعالى (احكام الصغار للاسروشنى فى الاجارة)

زيدك بنا ووقف ايديكى مدرسه وجامع شريفك مستغلاتنك بعض مواضعى خرابه مشرف اولوب تعميرى ضرورى ايكن وقف مزبور متوليسى عمرو تعميره احتياجدنصكره وقف مزبور مستغلاتندن حاصل اولوب تعميره وفا ايده جك شو قدر غله يى قبض

ایتدکدنصکره تعمیره صرف ایتمیوب اول غله نك شو مقداربنی مرتزقه یه باقیسنی تولیت ومدرسه نك مدرسی اولمغله مدرسلك وظیفه سیچون کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایدوب تعمیر ایچون نسنه قالماسه غلهٔ مزبوره یی عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده عمرو غله یی ضامن اولدین فوت اولوب یرینه بکر متولی اولسه حالا بکر غله یی عمرونك ترکهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سنه تضمین ایتدردوب مدرسه وجامع وحمام تعمیرلرینه صرفه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اذ لاحق لهم فی الغلة زمن التعمیر بل زمن الاحتیاج بل زمن الاحتیاج الیه عمر اولا وفی الذخیرة مایفید ان الناظر اذا صرف لهم مع الحاجة الی التعمیر فانه یضمن (اشباه فی الوقف)

مصارف معینه دن فضله سی واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك غله سنك مصارف معینه دن فضله سنده واقفك اولاد ابناسنه واقفك اولاد بناتی مشارکته قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بو صورتده شرط مزبورده اولاد بنات داخل اولماز دیو حصه طلبنده اولان اولاد بناته متولی حصه ویرمیوب فضلهٔ مرقومه یی بالکز اولاد ابنایه صرفله استهلاك ایتمکله واقفك اولاد بناتی متولی واولاد ابنا ایله مرافعه اولدقلرنده قاضی شرط مزبورده اولاد بناتك دخولیله حکم ایلسه متولی بعد الحکم اولاد بناته غلهٔ موجوده دن حصه لرینی ویرمکه راضی ایکن مزبورلر راضی اولمیوب اولاد ابنا قبل الحکم اخذ واستهلاك ایتدکلری غله دن حصه لرینی تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(قضی القاضی بدخول اولاد البنات فی الوقف علی اولاد الاولاد و بعد مضی سنین لایظهر حکمه الا فی غلة المستقبل دون مامضی قیل له الیس یستند هذا الحکم الی وقت الواقف فقال بلی لکن فی حق الموجود وقت الحکم وغلات تلك السنین معدومة کالحکم بفساد النکاح بغیر ولی لایظهر فی الوطئات الماضیة والمهر قیل له الیس ان القضاء یظهر فی عدم وقوع الثلث وان کانت معدومة فقال انما یظهر فی حکمها لافیها وهی بطلان محلیة النکاح وانه امر باق بخلاف الغلة المستهلکة حتی لو کانت غلة السنین الماضیة قائمة یستحق اولاد البنات حصتهم منها وغیره ان الحکم یظهر فی الغلات القائمة دون الهالك (قنیه قبیل کتاب الهبة)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن معامله طریقیله عمروه شو قدر اقچه ویروب بعده عمرو فوت اولدقدنصکره زید عمرونك ورثه سی یدلرنده اولان ترکه سندن شوقدر اشیایی ثمن مثلندن زیاده فاحشه ایله زائد مبلغ مزبور مقابله سنده ورثه دن اشترا وقبض وآخره بیع وتسلیم ایتدکده قبض ایتدیکی ثمن مبلغ مزبوردن شوقدر نقصان اولسه اول نقصانی زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(ثم اذا اجاز البیع والوقف وشرط الاستبدال بالثمن فباعه بمایتغابن الناس فیه فالبیع جائز

وان باعه بمالایتغابن الناس فیه فالبیع باطل (تاتارخانیه فی ٤ من الوقف) ولو باعها بغبن فاحش لایجوز بیعه فی قول ابی یوسف وهلال رحمهما الله لان القیم بمنزلة الوکیل فلایملك البیع بغبن فاحش ولو کان ابو حنیفة یجیز الوقف بشرط الاستبدال لاجاز بیع القیم بغبن فاحش کالوکیل (بحر رائق عند شرح قوله وان جعل الواقف غلة الوقف لنفسه)

بر وقفك متولیسی زید وقفك بعض مستغلاتنی متغلبلرك یدلرندن استخلاص ایچون وبعض مستأجر مماطلدن تحصیل اجاره ایچون حکام قبول بنه علی وجه الاجاره مال وقفدن قدر معروف شو قدر اقچه صرف ایلسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(وللقیم صرف شیٔ من مال الوقف الی کتبة الفتوی ومحاضر الدعوی (قنیه فی تصرفات القیم فی الاوقاف)

بر وقفك مشروطیت اوزره متولیه سی هند وقف مزبورك امورینی کورمك ایچون رأی حاکمله زیدی توکیل ایتدکدنصکره زید مال وقفدن شو قدر اقچه یی قبض وکندی مصارفنه صرف ایدوب بعده مفلسا فوت اولسه هنده مبلغ مزبوری ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(المتولی یملك التفویض الی غیره توکیلا لحاجة مرة بعد اخری (فوائد ظهیریه فی القضاء)

بر وقفك مستغلاتی تعمیره محتاج اولوب ضروری ایکن وقف مزبور متولیسی زید تعمیره احتیاج نصکره وقف مزبورك مستغلاتندن حاصل اولوب تعمیره وفا ایده جك شو قدر غله یی قبض ایدوب بعده تعمیره صرف ایتمیوب بعد اداء الخدمه اول غله نك عشرینی کندی وظیفه سی اولمق اوزره مصارفنه صرفله استهلاك و باقیسنی مرتزقه یه وظیفه لریچون ویروب تعمیر ایچون نسنه قالماسه غلهٔ مزبوره دن زیدك عملنك وعملنك ترکنده ضرر بین اولان مرتزقه نك اجرمثللرندن ماعدا تعمیره کفایت ایده جك مقداری زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(لما فی الذخیرة اذا کانت فی تلك السنة غلة ففرق القیم الغلة علی المساکین ولم یمسك للخراج شیئا فانه یضمن حصة الخراج لان بقدر الخراج ومایحتاج الیه الوقف من العمارة والمؤنة مستثنی عن حق الفقراء فاذا دفع الیهم ذلك ضمن (بحر رائق عند شرح قوله و یبدأ من غلته بعمارته فی کتاب الوقف) واما الناظر ان کان المشروط له من الواقف فهو کاحد المستحقین فاذا قطع للعمارة قطع الا ان یعمل فیأخذ قدر اجرته وان لم یعمل لایأخذ شیئا (بحر رائق فی المحل المزبور) فظاهره ان من عمل من المستحقین زمن العمارة فانه یأخذ قدر اجرته لکن اذا کان ممالایمکن ترك عمله الابضرر بین کالامام والخطیب فلایراعی المعلوم المشروط زمن العمارة فعلی هذا عمل المباشران زمن العمارة یعطیان بقدر اجرة عملهما فقط واما مالیس فی قطعه ضرر بین فانه لایعطی شیئا اصلا زمن العمارة

(بحر رائق من المحل المزبور)

بو صورتده زيدك يرينه متولى اولان عمرو عملنك تركنده ضرر بين اولان مرتزقه نك اجر مثللرندن ماعدا كفايت ايده جك مقدارى زيده تضمين ايتدردكده زيد دخى مقدار مزبورى ويرديكى مرتزقه دن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

وان كان فى تأخير المرمة ضرر بين فانه يصرف الغلة الى المرمة فان فضل شئ يصرف الى ذلك البر قد وقعت المناظرة بين بعض العلماء من اهل التصنيف فى ذلك فمن قال بعدم الرجوع مطلقا وهذا لايصح على اطلاقه ومن قال يصح الرجوع عليهم مادام المدفوع قائما لاهالكا او مستهلكا ومنهم من قال انه يرجع به قائما ويضمن بدله مستهلكا لانه مادفعه على وجه الهبة وانما دفعه على انه حق المدفوع اليه وهذا اصح الوجوه (خيريه فى جواب مسئله فيما اذا صرف المتولى)

بر بلده ده واقع بر وقفك متوليسى زيدك وقف مزبورك عقاراتى تعميرينه غلهٔ وقفدن شو قدر اقچه صرف ايلدم ديو بلدهٔ مزبوره قاضيسنه اعلام ايتدكده قاضى دخى زيدك قول مجردينه اعتماد ايدوب يدينه كشف حجتى ويردكدنصكره زيدك يرينه عمرو متولى اولدقده زيد تعميره مصارفى اولمق اوزره اول حجتده تحرير اولنان قدر معروفدن زيادهٔ فاحشه اولديغى شرعا ظاهر اولسه عمرو تكرار حاكمه كشف صحيح ايله كشف ايتدردوب اول زيادهيى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بر وقفك مستغلاتندن اولوب اجارهٔ معجله ومؤجله ايله ايجار اولنه گلن عقارى وقف مزبور متوليسى زيد اجارهٔ معجله ومؤجلهٔ مثلى ايله آخره ايجار وتسليم ومعجلهٔ مرقومهيى قبض ايتدكدنصكره مجهلا فوت اولسه تركهسندن ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

﴿نوع فيما يصدق به المتولى ومالا﴾

هند وقفنك غله سندن بهر سنه شو قدر التون مدينه فقراسنه ويريله ديو شرط وتعيين ايتمكله وقف مزبور متوليسى زيد برسنه وظيفهسيچون سنهٔ مرقومه غلهسندن اولقدر التون افراز ايدوب لكن زيد بنفسه حج شريفه كيدن عمروى طرفندن توكيل وشرط واقف اوزره مدينهٔ منوره ده مستحقينه ويرمك ايچون التونلرى عمروه ويروب عمرو دخى كيدركن طريقده فوت اولوب التونلر ضايع اولسه زيد بنفسه التونلرى كتورديوب وجه محرر اوزره عمرو ايله ارسال ايتمكله زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده زيد اول التونلرى كوتورديوب وجه محرر اوزره عمرو ايله ارسال ايتدم ديمسيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(ولايكلف المتولى من العمل بنفسه الا مثل ما يفعله امثاله ولاينبغى له ان يقصر عنه (اسعاف فيما يجعل للمتولى من غلة الوقف) اذا آجر الواقف او قيمه او وصى الواقف او القاضى او امينه ثم قال قبضت الغلة فضاعت اوفرقتها على الموقوف عليهم فانكروا فالقول له مع يمينه (كرماستى فى الباب التاسع عشر)

بر وقفك متوليسى زيدك حاكم محاسبهسنى كوردكده زيد نقود موقوفهدن شو قدر اقچهيى عمرو وبكر وبشره معامله ايله ويروب ذمتلرنده دردیوب اقرار ايتدكدنصكره مبلغ مزبورى مرقوملرك ذمتلرنده اولمديغى ظاهر اولدقده زيد اقرار مذكورده كاذب ايدم قبل الاقرار مبلغ مزبور بلا تعد يدمدن سرقه اولندى ديمسيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنماز

بو صورتده مبلغ مزبورى زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(اذا طلب صاحب الوديعة الوديعة فقال المودع اطلبها غدا فلما كان الغد قال المودع ضاعت الوديعة فالقاضى يسئله عن وقت الضياع متى ضاعت قبل قولك اطلبها غدا او بعد ذلك ان قال قبل ذلك فهو ضامن لانه متناقض لان قوله اطلبها غدا اقرار منه انه ماضاع فاذا قال بعد ذلك قد كان ضاع قبل ذلك صار متناقضا وان قال بعد ذلك فلا ضمان لانه لا تناقض (محيط برهانى فى السادس من كتاب الوديعة)

﴿باب الوظائف﴾

زيد بر مسجد شريف ايله بر كبرى بنا وهر برينه باشقه باشقه وقف وضع وتعيين ايلسه احدهمانك وقفنه ضعف طارى اولدقده ضعيفك مصارفنه آخرك غلهسندن صرف اولنمق جائزميدر * الجواب * دكلدر

بر وقف نقودك واقفى زيد نقود موقوفهيه نقصان طارى اولورسه ربحندن مال اصل تكميل اولنمدقجه مرتزقهيه وظيفه ويرلميه ديو شرط ايلسه حالا نقود موقوفهيه نقصان طارى اولسه اصل مال تكميل اولنمدين وقف مزبورك مرتزقهلرى وظيفه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

بر وقفك مرتزقهسى بعد اداء الخدمه شرط واقف اوزره مستحق اولدقلرى شو قدر كيل بغداى وظيفهلرينى متولى يدنده اولان غلهٔ وقفدن المق استدكلرنده متولى بن بغدايى بيع ايدرم سزه اقچه سنى الك ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوقف على المتفقهة حنطة فيدفعها القيم دنانير فلهم طلب الحنطة ولهم اخذ الدنانير ان شاؤا (قنيه فى مايحل للمدرس)

محصولى سنوى اولان زاويهنك زاويهدارى اولان زيد برقاچ آى خدمت ايدوب بعده زيد عزل اولنوب يرينه عمرو زاويهدار اولوب محصول حاصل اولدقده عمرو قبض ايلسه زيد زاويهدارلق خدمتى مقابلهسنده اول آيلره اصابت ايدن مقدارى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده سنه باشى نه زمان اعتبار اولنور * الجواب * هر محصولك تمامى تمام سنه اعتبار اولنوب صكرهكى سنهنك باشى سنهٔ سابقه نهايتندن اعتبار اولنور

(سئل فى سهم من غلة وقف صحيح مشروط للفقراء الساكنين فى بلدة بيت المقدس وقد وجد ذلك السهم بالبراءة السلطانية لزيد لكونه من تلك الفقراء ثم باع زيد مسكنه الذى فى تلك البلدة المقدس وهاجر منها الى مدينة قسطنطينية واتخذ مسكنا وتوطن فيها مدة

سنوات ولم يرجع الى بلدة القدس والآن يطلب السهم المرقوم من متولى الوقف فهل للمتولى ان لايعطيه ذلك السهم *الجواب* نعم له ان لايعطيه ذلك السهم

(رجل وقف على العلوية الساكنين ببلخ وجعل لهم شيئا من الوظيفة ومنهم من يغيب عن البلد سنة اونحو ذلك قال الفقيه ابو بكر البلخى من غاب منهم ولم يبع مسكنه ولم يتخذ مسكنا آخر فهو من سكان بلخ لا تبطل وظيفته ولا وقفه قال مولانا دلت المسئلة على جواز الوقف على بنى هاشم كما يجوز الوصية لهم ولا يجوز صرف الزكوة اليهم وهكذا قال الامام الدبوسى رحمه الله تعالى (قاضيخان فى آخر فصل الوقف على القرابات)

بر وقف قديمك غله سندن واقفك بنا ايتديكى دار الشفا سنده طبيب اولانلره ادويهٔ مرضى بهاسى اولمق اوزره قديمدن بهر آى التمشر بيك اقچه ويريله كلوب مبلغ مزبور ايله النان ادويه مرضايه انجق كفايت ايلسه حالا وقف مزبور متوليسى عمرو مضمونيله عمل اولنه كلمان برقطعه وقفيه ابراز ايدوب وقفيه ده ادويهٔ مرضى بهاسى نقصان تحرير اولنمغله عمل قديمى تغيير واول وقفيه ده تحرير اولنديغى وجه اوزره شو قدر اقچه نقصان ويرمكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

بر جامع شريفده خطيب اولان زيده سفر شرعى اقتضا ايتمكله يرينه عمروى نائب نصب ايدوب آخر دياره كتمكله زيد كلنجه عمرو اول جامعده خطابت وامامت ايلسه حالا زيد كلوب خطابت خدمتى مقابلهسنده تعيين اولنان وظيفه يى متوليسى يدنده اولان مدت مزبوره غلهسندن طلب ايتدكده متولى مجرد بنفسه اداء خدمت ايتمدك ديو ويرمامكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(وعمل الناس بالقاهرة على جواز الاستنابات فى الوظائف وعدم اعتبارها شاغرة مع وجود النيابة ثم رأيت فى الخلاصة من كتاب القضاء ان الامام يجوز استخلافه بلا اذن بخلاف القاضى وعلى هذا لا تكون الوظيفة شاغرة ويصح النيابة ومما يرد على الطرسوسى ان الخصاف صرح بان للقيم ان يوكل وكيلا يقوم مقامه وله ان يجعل من معلومه شيئا وكذا فى الاسعاف وهذا كالصريح بجواز الاستنابة لان النائب وكيل بالاجرة كما لا يخفى فالذى يجوز الاستنابة فى الوظائف فى غياب المعلم عن البلد اياما (بحر رائق فى الوقف)

مستغلاتى قرى ومزارع اولوب ايرادى خراج ارض واعشاردن اولان بر وقف مدرسهنك مدرسى زيد آخر دياره كتدكده عمروى توكيل ايدوب بعده عمرو فوت اولمغله مدرسهده برمدت اداء خدمت اولنماسه حالا زيد علما وفقرادن اولمغله وظيفهسى تماما ويريله ديو امر سلطانى اعطا اولنمغله كلوب وظيفهسنى متولى يدنده اولان غلهٔ وقفدن المق استدكده متولى مجرد اداء خدمت اولنمدى ديو ويرمامكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(منها الفقير ومنها العامل الى آخره (هنديه فى الزكوة ملخصا)

بو صورتده زيد وظيفهسنى تماما المق ايچون صدور بولان امر سلطانى مطابق شرعميدر *الجواب* مطابق شرعدر

(ما يوضع فى بيت المال اربعة انواع الاول زكوة السوائم والعشور وما يأخذه العاشر من تجار المسلمين ومحله ما ذكرنا من المصارف منها الفقراء (هنديه من الزكوة)

بر وقف قديمدن تعليم صبيان خدمتى مقابلهسنده وظيفهيه متصرف اولان زيد برمدت آخر دياره كيدوب عمروى يرينه توكيل ايتمكله عمرو تعليم صبيان ايتدكدنصكره زيد مستحق اولديغى وظيفهسنى متولى يدنده اولان غلهدن المق استدكده متولى بنفسه خدمت ايتمامكله ويرميمكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

غلهسى بر مسجد شريفده امام ومؤذن اولانلره وتوليتى مسجد مزبورك متوليسنه مشروطه زيدك وقفى اولان منزل محلول اولوب متوليسى عمروه اجارهٔ معجله ومؤجله ايله ايجار ايتدكده اول مسجدده امام ومؤذن اولان بكر وبشر اجارهٔ معجلهدن مستحق اولدقلرى وظيفهلرينى متوليدن طلب ايتدكلرنده متولى اجارهٔ معجله غلهدن دكلدر ديو ويرمامكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

سلاطين ماضيهدن زيد بر بلدهده بنا ووقف ايلديكى عمارت ومدرسهنك وقفيهٔ معمول بهاسنده (وتعطى مماطبخ فى عمارة الوقف الى من يكون مستعدا فى المدرسة المذكورة فى كل وقت مائتا درهم من الخبز وقطعة لحم وكبجة من المطبوخ ثم الى كل فرد من سائر الفقراء من طلبة العلوم وغيرهم فى كل وقت مائة درهم والى اثنين منهم كأس واحد من ذلك المطبوخ وفيه قطعة واحدة من اللحم الا ان طلبة العلوم يقدمون بالاعطاء على سائر الفقراء فى الاطعام وعند خروج الطلبة الى المصيف المسمى سابقا يعطى لهم على وجه الكمال كل ما يعطى قبله لكن غير مطبوخ سوى الخبز) ديو تحرير ايتمكله وقف مزبور متوليسى عمرو مدرسهده ساكن مستعدينه وغيريلره واقفك وجه محرر اوزره تعيين ايلديكى خبزى ولحم مطبوخك عينلرينى ويرميوب غلهٔ وقفدن شو قدر اقچه قيمتلرينى ويرمك جائز اولورمى *الجواب* اولور

بو صورتده متولى مدرسهٔ مزبورهده ساكن مستعدينه واقفك تعيين ايلديكى طعامك غلهٔ وقفدن قيمتنى ويردكده مزبورلر قناعت ايتميوب بز وقفك مدرسهسنده ساكن اولمغله زيادهيه مستحقز ديو سائر فقرايه تعيين اولنان طعامى يا قيمتنى المغه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(واو شرط المستحقين خبزا او لحما معينا كل يوم فللقيم ان يدفع القيمة من النقد وفى موضع آخر لهم طلب العين واخذ القيمة (اشباه فى اوائل الوقف)

زيد واقف وقفنك غله سندن بنا ايتديكى جامع شريفده امام اولانلره يومى بكرمبشر اقچه ويريله ديو شرط ايتمكله اول جامعده امام اولان زيد بعد اداء الخدمه مستحق اولديغى يومى يكرمبشر اقچه يى متوليسندن طلب ايتدكده متولى زيدك وجه محرر اوزره شرطى ثابت ايكن مجرد وقفيهده اولقدر اقچه يازلمامش ديوب يومى يكرمبشر اقچه يى ويرمامكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(ثم اعلم ان الاعتبار فى الشرط لما تكلم به الواقف لا لما كتب فى مكتوب الوقف فلو اقيمت

بينة بشرط تكلم به الواقف ولم يوجد فى المكتوب عمل به (بحر رائق عند شرح قوله وان جعل الواقف غلة الوقف لنفسه)

بر مدرسه زيده توجيه اولنديقده وظيفهٔ معينه سيله متصرف اوله ديو براتنده ذكر وتصريح اولنسه اول براتده ذكر وتصريح اولنان وظيفهٔ معينه سيله واقفك شرط وتعيين ايلديكى وظيفه مى مراد اولنور يوخسه ديوان كاتبلرينك درت اقچه اعتبارلريمى مراد اولنور * الجواب * واقفك شرط وتعيين ايلديكى وظيفه مراد اولنور

نوع آخر

غالب مستغلاتى قرى ومزارع اولان اوقاف امرادن بر وقف قديمك شروطى ثابت اولميوب انجق واقفك بنا ايلديكى مدرسه سنده مدرس ووقفنه ناظر اولانلر غلهٔ وقفك برمقدارينى قبض ايدوب بينلرنده نزاع واقع اولدقده پادشاه اسلام حضرتلرى وقف مزبور غله سنك ثلثنى متولى وناظر اولانلره وثلثانينى مدرسهٔ مزبوره ده مدرس اولانلره تعيين ايدوب بو منوال اوزره امر شريف ويريلوب دفتر خاقانى يه قيد اولنسه بو وجه اوزره تعيين معتبر اولوب ويريلن امر خاقانى ايله عمل لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ونقل عن المبسوط ان السلطان يجوز له مخالفة الشرط اذا كان غالب جهات الوقف قرى ومزارع فيعمل بامره وان غاير شرط الواقف لان اصلها لبيت المال (در مختار شرح التنوير فى فروع مهمة من الوقف)

سئل فى وقف صحيح كانت مستغلاته مسقفات احدث زيد وعمرو فيه وظيفة طعامية لنفسها كل يوم ثلثة عشر عثمانيا بتقرير القاضى بغير شرط الواقف فهل يعتبر التقرير المزبور من القاضى وهل لناظر الوقف ان لا يعطى تلك الوظيفة من الغلة * الجواب * نعم له ان لايعطى تلك الوظيفة ولايعتبر تقرير القاضى

مستغلاتنك اكثرى مسقفات وبعضيسى وقف صحيح لازم ايله وقف اولمش قرى ومزارع اولان وقفك شرط واقف اوزره تعيين اولنان برات سلطانى ايله متولیسى زيدك امور وقفى كورمكدن عجزى وخيانتى يوغيكن مجرد قاضى بكرى غلهٔ وقفدن يومى شوقدر اقچه وظيفه ايله خلاف شرط واقف نائب متولى نصب ويدينه حجت ويرسه بكر يدينه حجت ويرلدى ديو امور وقفه مداخله وغله سندن نائب متولى وظيفه سى نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولمز

بوصورتده زيد قاضينك وجه محرر اوزره بكرك نصبنى در دولته اعلام ايتدكده بكر وقف مزبورك امورينه مداخله ايتميوب وغله سندن جهت مذكوره ايچون نسنه ويرلميه ديو امر سلطانى ويرلمك لازمميدر * الجواب * لازمدر

(القضاء بخلاف شرط الواقف كالقضاء بخلاف النص لقول العلماء شرط الواقف كنص الشارع صرح به فى شرح المجمع لابن ملك (اشباه قبيل القاعدة الثانية اذا اجتمع الحلال)

مستغلاتى قرى ومزارع اولان زاويه نك توليت ومشيختى واقفك اولادنه واولاد اولادنه

مشروطه اولمغله اولاددن موجود اولان زيد شرط واقف اوزره زاويهٔ مزبوره نك توليت ومشيختنه متصرف ايكن اجانبدن عمرو زيدى رفع وتوليت ومشيختى كندويه توجيه وبرات ايتدردكدنصكره برمدت اداء خدمت ايدوب توليت ومشيخت وظيفه لرينى السه حالا زيد دخى عمروى رفع وتوليت ومشيختى كندويه توجيه ايتدردوب ضبط ايتدكده عن اصل توليت ومشيخت باكه مشروطه در ديو مدت مزبوره ده عمروك الديغى وظيفه يى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

مستغلاتى قرى ومزارع اولان وقف زاويه نك توليت وزاويه دارلغنه برات ايله متصرف اولان زيد برقاچ سنه دنبرو زاويهٔ مرقومك غله سنى اخذ واستهلاك ايتدكدنصكره حالا عمرو سكز سنه مقدم تاريخ ايله مورخ يومى شوقدر اقچه دعاگوى وظيفه سنى احداث ايتدرمشيدم ديو برات ابراز ايلسه اول برات ايله سنين ماضيه ايچون زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

مستغلاتى قرى ومزارع اولان وقفك اولاديت ومشروطيت اوزره متوليسى زيدك مال وقفده خيانتى ثابته اولمغله رأى حاكمه وامر سلطانى ايله زيد حجر اولنوب وقف مزبوره عمرو مستقيم قائم مقام متولى نصب اولنوب لكن واقفك توليت خدمتى مقابله سنده تعيين ايلديكى وظيفه متولى اولنلره كفايت ايتميوب حاكم وقفك زوائدندن عمروه سنه ده اجر مثلى مقدارى شوقدر اقچه اجرت تعيين ايدوب عمرو دخى بعد اداء الخدمه سنه ده اولقدر غروشى زوائد وقفدن اخذ ومصارفنه صرفله استهلاك ايلسه حالا زيد ياخود اولاد واقفدن متولى اولان بكر مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

قديمدن بر امامى اولان جامع شريفده امام اولنلره مشروطه وقف منزللره اول جامعده امام اولان زيد شرط واقف اوزره متصرف ايكن عمرو اول جامعه يومى شوقدر اقچه وظيفه ايله خلاف شرط واقف مجددا امام ثانى نصب اولنسه عمرو يومى اولقدر اقچه وظيفه يه قناعت ايتميوب خلاف شرط واقف اول منزللره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بر وقفك مرتزقه سى برسنه خدمت ايدوب لكن اول سنه ده غله اولمامغله وظيفه لرينى الميوب بعده سنهٔ اخراده حاصله اولسه مرتزقه اول سنه نك وظيفه سنى سنهٔ اخراده اولان غله دن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

بوصورتده وقف مزبور متوليسى زيد مرتزقه يه سنهٔ اخرى غله سندن وظيفه لرى لازم گلور زعميله سنهٔ اخرى غله سندن سنهٔ اولى وظيفه سيچون شوقدر اقچه وظيفه ويرمش اولسه زيد مبلغ مزبورى مرتزقه دن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو ظن ان عليه دينا فبان خلافه رجع بما ادى (اشباه فى آخر القاعدة السابعة عشر)

باب تصرفات الحاكم فى الاوقاف

سكناسى فقرايه مشروطه وقف منزلك سكناسنه واقفك اولادندن فقيره وسكنايه

محتاجه اولان هند سائر اقربا و اجانب فقراسندن اولی
اولورمی * الجواب * اولور

(ولو جعل ارضه صدقة موقوفة على الفقراء فاحتاج قرابته فرفع ذلك الى القاضي فاعطاهم منها القوت ايكون هذا حكما لهم من القاضي بالاقوات قال هلال رحمه الله تعالى لا وانما هذا بمنزلة الفتوى وليس بقضاء ولو قال حكمت ان لا يعطى غير قرابته نفذ حكمه حتى انه ليس لقاض آخر ان يبطله (محيط برهانى فى ١٣ من الوقف

بو صورتده اجانبدن زيد فقير منزل مزبورده ساكن اولمق استدكده هند منزل مزبورده ساكنه اولمق اوزره حكم ايدوب قاضى حجت ويرسه حالا قاضى آخر اول حكمى نقض ايدوب هندى اول منزلدن اخراج و زيدى اسكانه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز

زيد واقف وقف ايتديكى عقارك غله سنك ثلثانى بر زاويه يه مسافر اكلوب وكيدن فقرايه وثلثنى اقرباسنك فقراسنه شرط ايدوب اقرباسنك فقراسى چوق اولمغله واقفك تعيين ايتديكى ثلث غله كفايت ايتماسه حاكم زاويه فقراسنه مشروطه اولان غله دن اقرباء فقراسنه كفايت مقدارى غله تعيينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو وقف ارضه على ان نصف غلتها للمساكين ونصفها للفقراء من قرابته فاحتاج قرابته وكان الذى سمى لا يكفيهم ايعطيهم ما جعل للفقراء لفقرهم قال هلال وهو قول يوسف ابن خالد السمتى وقال ابراهيم بن يوسف البلخى وعلى ابن احمد الفارسى والفقيه ابو جعفر الهندوانى يعطون من نصيب الفقراء (محيط برهانى فى ١٣ من الوقف)

ما قول شيخ الاسلام فى رجل مات عن ابن وله وظيفة من وقف ولم يشترط الواقف تقرير الوظيفة لاحد فقرر القاضى تلك الوظيفة المذكورة لابن الميت لاستحقاقه ثم اخا الميت انهى القاضى اقرار الوظيفة شاغرة فقرر القاضى بناء على شغورها لاخ الميت فاذا ظهر ان الوظيفة مقررة على ابن الميت هل يكون تقرير القاضى الآخر على الاخ
صحيحا ام لا * الجواب * لا يكون صحيحا

زيد واقف بنا و وقف ايتديكى جامع شريفك مصالحنه بش باب دكان وامامنه اوچ باب دكان ومؤذننه بر باب دكان وقف وتعيين ايدوب لكن بر دكانك غله سى مؤذنك مؤنته وفا ايتمامكله مؤذن اولان عمرو ترك خدمت ايدوب آخر كمسنه دخى يرينه رغبت ايتماسه حاكم صلحاى جماعتك رأى واستصوابلريله مصالح جامع ايچون معين اولان بش دكانك فضله غلهٔ وافيه سندن عمروه يومى اوچ اقچه دخى تعيين وضم ايلسه موافق
شرعمیدر * الجواب * موافق شرعدر

(وقد تقرر فى فتاوى خوارزم ان الواقف ومحل الوقف اعنى الجهة ان اتحدت بان كانا وقفا على المسجد احدهما الى عمارته والآخر الى امامه او مؤذنه والامام او المؤذن لا يستقر لقلة المرسوم فللحاكم ان يصرف من فاضل وقف المصالح والعمارة الى الامام او المؤذن باستصواب اهل الصلاح من المحلة ان كان الواقف متحدا لان غرض الواقف احياء وقفه وذلك يحصل بما قلنا (بزازيه فى نوع المنقول فى ٣ من الوقف)

زيد بر جهته تقرير قاضى ايله متصرف اولوب عزلى موجب حالى يوغيكن عمرو قاضى زيدى عزل ايدوب اول جهتى بكره توجيهه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده عمرو بغير وجه زيدى عزل ايدوب اول جهتى بكره توجيه ايلسه زيد بكرى منع ايدوب جهت مرقومه يى كما كان اول ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

فقد ظهر عدم جواز العزل من السلطان بنفسه ومن وكيله وزيرا كان او قاضيا لما ان القاضى وكيل عنه وولايته مستفادة منه (خيريه فى الوقف)

تقرير جهته مأمور اولميان زيد قاضى بر جهت ايچون زيده تقرير حجتى ويردكدنصكره اول جهت برات سلطانى ايله عمروه توجيه اولنسه زيد اول جهتى براتله عمرودن ضبط ايتدرميوب تقرير قاضى يه بناء كندى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل فى زيد امام الجامع فى حلب مات وقرر القاضى المأذون بتقرير الجهات ابن اخت المتوفى محمد تلك الامامة واعطى بيده حجة التقرير ومحمد كان يؤدى خدمة الامامة فجاء عمرو الى قاضيعسكر بعد مضى سنة وانهى اليه بان تلك الامامة محلولة وشاغرة وليس احد يؤدى خدمة الامامة فوجه الامامة غير عالم لما قرر القاضى على ظن انها محلولة وشاغرة واعطى بيده براتا على هذا المنوال ولم يوجد فيها تنصيص على عزل محمد فهل يعتبر بهذا التوجيه بمسئلة الوكيل اذا انجز ما وكل فيه ثم فعل الموكل * الجواب *
نعم لا يعتبر ومحمد يستقر فى الامامة

بر مسجد شريف ساحل بحرده بر قريه ده مربوط سفاين اولان محلده واقع اولمغله كثير الجماعه اولوب ضيق اولمغله كاهيجه جماعت طشره ده قالوب توسيعه محتاج اولمغين متوليسى زيد مسجد مزبوره متصل اولان عمروك يرينى قيمتيله الوب مسجده ضم وتوسيع ايتمك استدكده عمرو بيع ايتمسه حاكم عمروه اول يرى قيمتيله متولى يه بيع ايله ديو جبره قادر
اولورمى * الجواب * اولور

(اذا ضاق المسجد على الناس وبجنبه ارض لرجل يؤخذ ارضه بالقيمة كرها لما روى عن الصحابة رضوان الله تعالى عليهم لما ضاق المسجد الحرام اخذوا الارضين بكره من اصحابها بالقيمة وزادوا فى المسجد الحرام (زيلعى فى آخر الوقف)

بر وقف خانك حولیسندن اولوب مستأجرلرى چماشرلرينى وميتلرينى غسل وصو برندى دوكمك ايچون اعداد اولنان عرصهٔ خاليه يه بنا احداث اولنديغى تقديرجه اول خانك اوطه لرينك اجاره سنه نقصان ترتب و وقفه ضررى متحقق ايكن متوليسى زيد اول عرصه يى آخره ايجار و بنايه اذن ويرمك مراد ايلسه حاكم زيدى منع ايدوب اول عرصه يى وضع قديمى اوزره ابقايه قادر اولورمى * الجواب * اولور

﴿ مسائل شتى فى الوقف ﴾

زيد يدنده اولان عرصه ايچون توليت وغله سى باكه مشروطه وقفدر ديو اقرار و يكرمى سنه آخره ايجار واجرتنى اخذ ايدوب بعده عمروه دخى مدت معلومه تمامنه دك اجارهٔ صحيحه ايله ايجار و تسليم ايتدكدنصكره زيد اقرارندن رجوع ايدوب عرصهٔ مزبوره

تولیت و سکناسی باکه مشروطه وقف منزل عرصه سید ر اویله اولیجق ایجارم صحیح دکلدر دیوب قبل تمام المدة اجاره یی فسخ و عرصه ده منزل بنا ایدوب سکناسیه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل اقر بارض فی یده انها صدقة موقوفة ولم یزد علی ذلك جاز اقراره وتصیر الارض وقفا علی الفقراء لان الاوقاف عادة یکون فی ایدی القوم ولو اقر رجل بارض فی یده انها وقف علی قوم معلومین وسماهم ثم اقر بعد ذلك ان الوقف علی غیرهم اوزاد معهم اونقص عنهم لایلتفت الی قوله الاخیر و یعمل بقوله الاول

(خانیه فی رجل یقر بارض فی یده من الوقف)

بر وقف قریه طپراغنده واقع کمسنه نك طاپو ایله تصرفنده اولمیان قشلاق عرصه سنی وقف مزبورك متولیسی ضبط ایدر اولدقده قریهٔ مزبوره اهالیسی زیده ضبط ایتدرمیوب بغیر حق کندیلری ضبطه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

بر وقفك متولیسی زید یدنده اولان غلهٔ وقف ایله وقف ایچون بر منزل اشترا وقبض ایتدکدنصکره منزل مصارف وتعمیراته محتاج اولوب وقفه نفعی اولمدیغی ظاهر اولمغله ثمن مثلیله عمروه رأی قاضی ایله بیع وتسلیم وثمنی وقف ایچون الوب حفظ ایتدکدنصکره زید منزل مزبورك بیعی جائز دکلدر زیرا وقف ایچون اشترا ایتمشیدم دیو ثمنی عمروه رد ایدوب منزلی عمرودن استردادہ قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتری المتولی بمال الوقف دارا للوقف لاتلحق بالمنازل الموقوفة و یجوز بیعها فی الاصح

(در المختار شرح تنویر الابصار)

برجامع شریفده امام اولان زید آخر دیاره کیدوب بر سنه دن زیاده ترك خدمت ایلسه زیدك آخر دیاره ذاهب اولمسی اسقاط فریضهٔ حج و صلهٔ رحم و انك امثالی اسفار واجبه دن اولماسه زید شرعا عزله مستحق اولورمی * الجواب * اولور

(غاب المعلم عن البلد اياما ثم رجع وطلب وظيفته فان خرج مسيرة سفر ليس له طلب مامضى وكذا اذا خرج واقام خمسة عشر يوما وان اقل لامر لابد له منه كطلب القوت والرزق فهو عفو ولايحل لغيره ان يأخذ حجرته ووظيفته وتبقى حجرته ووظيفته على حالها ان كانت غيبته مقدار شهر الى ثلثة اشهر فاذا زاد كان لغيره اخذ حجرته ووظيفته ثم انه قال ينبغي ان تكون الغيبة المسقطة للمعلوم المقضية للعزل في غير فرض كالحج وصلة الرحم واما فيهما فلايستحق العزل ولايأخذ المعلوم وهذا كله مفهوم من عبارة قاضيخان بحر من المحل المزبور (بحر رائق عند شرح قوله ان جعل الواقف لنفسه)

زیدك برجهته مشروطه وقفی اولان نقود متولیسی عمرو نقود موقوفه دن حاصله اولان غله دن شو مقداریني اول جهته صرف ایدوب برمقداری باقی قالسه حالا بکرك وقفی اولان مسجدك متولیسی مقدار باقی یی باکه و یر مسجدك لوازمنه صرف ایدوب مسجدی تعمیرایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اما اذا اختلف الواقف او اتحد الواقف واختلف الجهة بان بنى مدرسة ومسجدا وعين

لكل وقفا و فضل من غلة احدهما لايبدل شرط الواقف وكذا اذا اختلف الواقف لاالجهة يتبع شرط الواقف (بزازيه فی نوع من وقف المنقول)

زید یدنده اولان عرصه ایچون غله سی فلان مسجدده امام اولنلره مشروطه وقفدر دیو اقرار ایدوب بر مدت اول مسجدده امام اولان عمروه عرصهٔ مزبوره نك اجاره سیدر دیوب وقف ایچون شو قدر اقچه ویردکدنصکره زید عرصهٔ مذکوره اول مسجدده امام اولانلره مشروطه وقف دکلدر جهت اخرایه وقفدر دیسه بو کلامنه التفات اولنورمی * الجواب * معتبر اولان قول اولدر

زید برجهته عسکری براتیله متصرف ایکن اول جهت مالیه براتیله عمروه توجیه اولنوب ایکن زیدك رفعنه تعرض اولنمیوب بعده زید فوت اولوب جهت مزبوره زیدك محلولندن عسکری براتیله بکره توجیه اولنسه بکرو عمرودن قنقیسنك براتیله عمل اولنور * الجواب * بکرك

زید متوفانك حصرا وارثی اوغلی عمرو بر دکرمن و باغچه یه متصرف ایکن بلا ولد فوت اولوب عمروك ورثه سی اول دکرمن و باغچه یی عمروك ترکه سندن اولمق اوزره ضبط ایتدکلرندنصکره حرمین شریفین اوقافی متولیسی بکر عمروك ورثه سندن اول دکرمن و باغچه حرمین شریفین فقراسنه وقفدر حتی زید حرمین شریفین فقراسنه وقف اولدیغنی اقرار ایتمشیدی دیو دعوی و ورثه انکار ایلسه لر بکر زیدك اقرارینه اقامت بینه ایدیجك اول دکرمن و باغچه یی مدینهٔ منوره فقراسیچون ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

شام شریفده واقع بر وقفك متولیسی تقریر قاضی ایله ضبط اولنمیوب برات سلطانی ایله ضبط اولنه کلمکله تولیت مرقومه یه برات سلطانی ایله متصرف اولان زید فوت اولدقده اول تولیت زیدك محلولندن برات سلطانی ایله عمروه توجیه اولنوب لکن مقدما زید حیاتنده جهت مرقومه یی بکره فراغ ایتمکله تقریر جهته مأذون اولمیان قاضی بکره تقریر حجتی ویرمش اولسه بکر حجت مرقومه ایله جهتی عمروه ضبط ایتدرمیوب تقریر قاضی یه بناء کندو ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ماقول مولانا شیخ الاسلام برکة الانام فی زید اشتری من عمرو دارا شراء فاسدا و قبضه ثم وقف تلك الدار علی جهة بر وقفا صحیحا جامعا الشروطه فهل لعمرو ان لایأخذ قیمة الدار المرقومة من زید و یبطل الوقف المزبور ام لا افتونا مأجورین

* الجواب * لیس له ذلك

(ولو اشتری رجل دارا شراء فاسدا وقبضها ثم وقفها علی الفقراء والمساکین جاز وتصیر وقفا علی ماوقف علیه فعلیه قیمتها للبایع (خانیه فی وقف المریض) قال بیع المکره فاسد منعقد مفید للملك اذا اتصل به القبض خلافا لزفر رحمه الله تعالی والفرق بینه و بین الفاسد لاباکراه ان المشتری ههنا لو باعه اووهبه اوتصدق به او کاتبه اوآجره ونحو ذلك مما یقبل النقض فللبایع ان ینقضها و ثمه لیس له ان ینقض ذلك لانه به راض بهذه التصرفات

طایعا وهھنا لا (قاعدیه فی البیوع).

زید فوتندنصکره ثلث مالنی جهت بره وقف وتعیین شروطنی وصی مختاری عمروه تفویض ایتدکدنصکره مصرا فوت اولدقده عمرو ترکهٔ زیدك ثلثنی اخذ واول جهته وقف ایدوب تولیتنی اولا کندویه بعده اولادنه واولاد اولادنه شرط ایدوب تسلیم الی المتولی وتسجیل شرعی ایتدرسه عمروك وجه محرر اوزره وقف وشروطی صحیح اولورمی * الجواب * اولور

برمحله ده واقع عتیق مسجد شریف ضیق اولمغله محلهٔ مزبوره اهالیسی اول مسجدی هدم ایدوب توسیع وکندی مالاریله متین بنا ایتمك شرعا جائز اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده اهالیٔ محله مسجد مزبورك عتیق محراب ودیوارینی هدم وتوسیع ایتدکلرنده مجددا قبله جانبنه بنا اولنان دیواره محراب بنا ایدوب عتیق محراب یری مسجد وسطنده قالسه بأس وارمیدر * الجواب * یوقدر

مسجد مبنی اراد رجل ان ینقضه ویبنیه ثانیا احکم من الاول لیس له ذلك لانه لاولایة له ولاهل المسجد ان یهدموا المسجد ویجددوا بناءه ویفرشوا الحصیر ویعلقوا القنادیل ولکن هذا اذا فعلوا من اموال انفسهم اما اذا ارادوا ان یفعلوا من اموال المسجد لیس لهم ذلك الا بامر القاضی لان هذا تصرف فی الوقف ولیس لهم ذلك الولایة

(ولوالجیه فی ا من الوقف)

زید متولیسی اولدیغی وقف عرصه‌یی زوجه سی هنده ایجار وتسلیم ایدوب اوزرینه نفسیچون کندی مالیله ملکیت اوزره بنایه هنده اذن ویرمکله هند دخی عرصهٔ مرقومه اوزرینه کندی مالیله نفسیچون بنا احداث ایتدکدنصکره زیدك یرینه عمرو متولی اولوب بنانك طورماسی وقفه مضر اولمیوب قلعی وقفه مضر اولمغله هند عمروه عرصه‌نك اجر مثلنی ویردکن عمرو الیوب هنده زید زوجك اولمغله ساکه ایجاری صحیح اولماز اویله اولیجق ساکه عرصهٔ مزبوره اوزرینه ملکیت اوزره بنایه اذنی دخی صحیح اولماز دیوب بغیر وجه هندك بناسنی قلع ایتدردوب یاخود هندك بناسنی مجددا وقف ایچون ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بر وقفك متولیسی زید معزول اولوب یرینه عمرو متولی اولدقده زید زمان تولیت حسابنی عمروه ویردکن عمرو زیده سندن مقدم اولان متولینك زماننك حسابنی دخی ویردیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید دفن موتی ایچون معد اولان بر وقف عرصه ده متولیسی عمروك اذنیله میتنی دفن ایتدکدنصکره عمروك یرینه بکر متولی اولسه بکر راضی اولمام دیوب زیده میتنی اخراج ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

سلاطین ماضیه دن زید شوقدر عقار ونقود ونقف صحیح ایله وقف ایدوب جمله غله دن استانبول قربنده واقع برقریه ده بنا ووقف ایلدیکی جامع شریفك مصارفنه ونقودك

غله سندن شومقداربنی اول قریه محافظه سیچون تعیین اولنان بستانجی طعامیه سنه تعیین ایلدیکی غله رأی حاکمله جامع مرقومك مصارفنه صرف اولنمق جائز اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده وقف مزبورك متولیسی عمرو ذکری سبق ایدن طعامیه ایچون تعیین اولنان غله‌یی جامع مزبور مصارفنه صرف ایتمیوب مجرد بستانجیلره مشروطه اولمغله آخر یرده اولان بستانجی طائفه سنك طعامیه لرینه صرف ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید متصرف اولدیغی جهتك براتنی عمروه ویروب بعده اول جهت زیدك حسن رضاسیله فراغ وقصر یدندن اولمق اوزره عمروه توجیه اولندقدنصکره زید بن اول جهتی عمروه فراغ ایتمیوب براتی امانت ویرمشیدم دیوب و عمرو زیدك اول جهتی حسن رضاسیله کندویه فراغ وبراتی اکا بناء ویردیکنی اثبات ایدرکن زید امانت ویردیکمه اقامت بینه ایدرم دیسه بو کلامنه التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز

اسمی مقدما میره بعده اوغان اولان بر وقف مزرعه‌یه براتله متصرف اولان زید فوت اولدقده اول مزرعه زیدك فوتندن براتله عمروه توجیه اولندقده مزرعه‌نك اسمی اوغان اولمغله براتنده اوغان تحریر اولنوب بعده اول مزرعه میره اسمی ایله زیدك فوتندن بکره توجیه وبرات اولنوب لکن عمروك رفعنه تعرض اولنماسه قنقیسنك براتیله عمل اولنور * الجواب * عمرك

سکناسی برمسجد شریفده امام اولنلره مشروطه وقف منزل خراب وتعمیره محتاج اولوب لکن واقف منزل مزبورك تعمیریچون نسنه شرط ایتمش اولماسه حالا اول مسجد شریفده امام اولان زید کندی مالیله تعمیر ایتمیوب اول مسجدك اوقافنه متولی اولان عمروه مال وقف ایله تعمیرایله دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فان وقف دارا علی سکنی ولده فالعمارة علی من له السکنی (من وقف الهدایه)

﴿ باب فی الاحکام الجاریة فی الاجارة المعجلة والمؤجلة المتعارفة فی الدیار الرومیة ﴾

جنون مطبق ایله مجنون اولان زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف دکانی عمروه فراغ ایلسه فراغ مزبور معتبر اولورمی * الجواب * اولماز

معتوه اولان زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزلی عمروه فراغ ایلسه فراغ مزبور معتبر اولورمی * الجواب * اولماز

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزلی اذن متولیسز شوقدر اقچه بدل مقابله سنده عمروه فراغ وقبض بدل ایدوب بعده اذن متولی بولنمدین عمرو فوت اولسه ورثه سی منزلی زیده رد ایدوب بدل مرقومی زیددن استردادده قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف عرصه‌یی عمروه مواضعة فراغ وتسلیم ایدوب لکن فراغ قطعی بولنماسه زید عرصهٔ مزبوره‌یی رأی متولیله عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

مجهود الحال اولان زید صغیر اوغلی عمروك اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزلی بدل مثلی و اذن متولی ایله آخره فراغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید صغیرك اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عرصه نك سنه ده حاصلی مؤجله سنه وفا ایتمیوب صغیرك مالندن تکمیل ایله ضرر معین اولمغله صغیرك وصیسی هند اول عرصه دن قصر ید و عمروه فراغ ایتمك استدکده عمرو عرصه نك بدل مثلی مقداری صغیر ایچون تبرعا هنده شو قدر اقچه ویرمکله هند مبلغ مزبوری صغیر ایچون عمرودن الوب اذن متولیله عرصه یی عمروه فراغ ایلسه صغیر بالغ اولدقده عرصه یه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید مجنونك اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف خان ومنزلی خرابه مشرف اولوب حاصل اولان اجاره سی تعمیرینه وفا ایتمامکله مجنونك وصیسی عمرو اول خان ومنزلی آخره فراغ ایتمك استدکده بکر اول خان ومنزلك بدل مثلی مقداری شو قدر اقچه تبرعا عمروه ویروب عمرو دخی مبلغ مزبوری زید ایچون قبض واول خان ومنزلی اذن متولیله بکره فراغ ایلسه مجنون عاقل اولدقده اول خان ومنزله مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمروك اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف دکانی بکره اذن متولیله فراغ وتسلیم ایتدکدنصکره بکر عمروه مصادفه ایدوب زید اول خانی با که فراغ ایتدی دیدکده عمرو الله مبارك ایلیه دیسه بو قول ایله عمرو فراغی مجیز اولمش اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده عمرو اجازتنه نادم اولوب اول دکانه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتری دارا فی اجارة انسان فقال اخو المشتری ان اخی اشتری الدار التی فی اجارتك فقال مبارك باد فهذا اجازة (قنیه فی البیع الموقوف)

﴿ نوع فی الفراغ بالوفاء و بالشرط ﴾

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی شو قدر اقچه مقابله سنده داینی عمروه اذن متولیله وفاء فراغ وتسلیم ایتدکدنصکره منزل مزبور حریقده بلا تعد محترق اولوب عرصهٔ صرفده قالسه عمرو عرصه یی زیده تسلیم ایدوب مبلغ مزبوری تماما زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید وهند علی الاشتراك اجارتین ایله متصرف اولدقلری وقف منزلی اذن متولیله داینلری عمروه شو قدر اقچه دینلری مقابله سنده فراغ ایدر اولدقلرنده زید وهند هر نه زمان دینلرینی عمروه ادا ایدرلرسه عمرو منزلی مزبورلره رد ایتمك شرطیله فراغ عمرو دخی قبول ایدوب بعده عمرو مزبورلرك اذنلرنسز منزلی بکره فراغ ایلسه مزبورلر فراغی مجیز اولمیوب اداء دین ایدوب رأی متولیله منزلی بکردن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف ربع دکانی هنددن قرض الدیغی شو قدر اقچه مقابله سنده هنده فراغ ایدر اولدقده زید هر نه زمان مبلغ مزبوری هنده ادا

ایدرسه هند ربع دکانی زیده رد ایتمك شرطیله فراغ هند دخی اول شرطیله قبول وقبض ایتدکدنصکره زید مبلغ مزبوری ادا ایتمدین فوت اولوب اوغلی اوغللرینی ترك ایلسه زیدك اوغللری مبلغ مزبوری هنده ادا ایدوب ربع دکانی رأی متولیله هنددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بو صورتده فراغ مزبورك وجه محرر اوزره شرطله اولدیغی شرعا ثابت ایکن عمرو مجرد فراغ مزبورك وجه مشروح اوزره شرطله اولدیغی فراغ تمسکنده تحریر اولنمامغله فراغ قطعی اولور دیوب مبلغ مزبوری اخذدن وربع دکانی زیدك اوغللرینه رددن امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

هند اجارتین ایله متصرفه اولدیغی وقف منزلی اذن متولیله زیده فراغ وتسلیم ومنزل مزبوره متعلقه دعوادن زیدی ابراء ایتدکدنصکره هند منزل مزبوری فراغ ایتمامشیدم دیو زیددن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

هند اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزلی اوغلی زیده اولنجه کندو یی کوروب کوزتمك شرطیله فراغ وتسلیم ایلسه شرط مزبور معتبر اولمامغله هند منزل مزبوری رأی متولیله زیددن الوب کالاول ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المتولی اذا آجر الوقف مقاطعة من ابنه الکبیر لایجوز (نقلا من العمادیة فی الوقف)

بو صورتده زید منزل مزبوری اذن متولیله عمروه فراغ ایتمش اولسه متولی منزلی عمرودن الوب هنده ضبط ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید عمروك اناسی هندی تزوج مراد ایتدکده عمرو زیده اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف دکانی با که فراغ ایتدکجه هندی نکاح ایتدرم دیمکله زید اول شرطیله دکانی عمروه فراغ ایدوب هندی تزوج ایلسه حالا زید فوت اولوب فراغ مزبور معتبر اولمامغله اولادی اول دکانی رأی متولیله عمرودن الوب ضبطه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی دریوز غروش بدل مقابله سنده اذن متولیله عمروه فراغ وتسلیم وقبض بدل ایدوب بعده عمرو منزلی سا که وفاء فارغ اولمشیدم دیو دعوی وعمرو فراغ قطعی ایله فارغ اولمشیدك دیو دعوی ایتدکلرنده منزلك حین فراغده بدل مثلی سکز یوز غروش اولدیغی ظاهر اولسه زید مبلغ مزبوری عمروه رد ایدوب رأی متولیله منزلی عمرودن الوب ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی بشیوز غروش بدل مقابله سنده اذن متولیله عمروه فراغ وتسلیم وقبض بدل ایدوب بعده عمرو منزل مزبوری بر مدت ضبط ایتدکدنصکره زید عمرودن منزلی سا که وفا طریقیله فارغ اولمشیدم بدل مرقومی آل منزلی با که رد ایله دیو دعوی ایتدکده منزلك حین فراغده بدل مثلی انجق بشیوز غروش اولوب زیاده اولمدیغی ظاهر اولسه زیدك دعوای مذکوره سنه التفات اولنمیوب منزل مرقوم رأی متولیله عمروك یدنده ابقا اولنورمی * الجواب * اولنور

هند اجارتین ایله متصرفه اولدیغی وقف دکانی شو قدر اقچه مقابله سنده زیده فراغ

ومتولیسی دخی هنده اولقدر اقچه بدل ویرمك اوزره اذن وتمسك ویروب لكن زید هنده بدل مرقومی ویرماسه هند اول دكانی رأی متولیله كالاول ضبطه قادره اولورمی * الجواب * اولور

بوصورنده زید اول دكانی عمروه فراغ ایلسه فراغ مزبور معتبر اولورمی * الجواب اولماز

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزلی شوقدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متولیله عمروه فراغ ایدر اولدقده زید بدل مزبوری نه زمان عمروه ویرسه عمرو منزلی كندویه رد ایتمك شرطیله فراغ ایتدكدنصكره زید فوت اولسه اوغللری بدل مزبوری ویرمدین منزل مذكوری عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عقاری بهر یوم اوتوز اقچه مؤجله سی واردر دیو شوقدر اقچه بدل مقابله سنده اول شرطله اذن متولیله عمروه فراغ وتسلیم عمرو دخی اول شرطله قبول وقبض ایتدكدنصكره عقارك وقفه بهر یوم مؤجله سی اوتوزر اقچه اولمیوب طقسانر اقچه اولدیغی ظاهر اولسه عمرو اول عقاری زیده رده قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف اوطه لری عمروه فراغ ایدر اولدقده بهر یوم یتمشر اقچه یه ایجار اولنور غله سی یومی یتمش اقچه دردیوب شوقدر بیك غروش بدل مقابله سنده اذن متولیله عمروه فراغ وتسلیم عمرو دخی اول شرطله قبول وقبض وبدل مزبوری دفع ایتدكدنصكره اوطه لرك غله سی یومی قرقر اقچه اولدیغی ظاهر اولسه عمرو اوطه لری زیده رد ایدوب مبلغ مزبوری زیددن استردادە قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف دكانی اذن متولیله عمروه فراغ ایدوب عمرو دخی اول دكانی زیدك مواجهه سنده اون بش سنه اجارتین ایله متصرف اولوب زید بومدتده بلاعذر سكوت ایتمشیكن حالا زید فوت اولدقده اولادی زید اول دكانی فراغ بالوفا ایله فارغ اولمشیدی دیو عمرودن دعوی ایلسه لر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

فصل فیما یتعلق باستیفاء البدل

زید متولیسی اولدیغی وقف عقاری شوقدر اقچه معجله ویومی شوقدر اقچه مؤجله ایله عمروه ایجار وتسلیم ومعجلهٔ مزبوره یی قبض ایتدكدنصكره معجله یی استیفاء ایتمدین عمرو بلاولد فوت اولوب زید دخی فوت اولمش اولمغله یرینه متولی اولان بكر عقاری ضبط وآخره ایجار ایدوب زیدك قبض ایتدیكی بدل ورثه سی یدلرنده موجود اولمغله بدل مرقومی دخی ورثه دن وقف ایچون السه عمروك ورثه سی معجله دن استیفاء اولنمیان مقداری بكردن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بوصورنده بكر بدل مرقومی وقفك مصارف ضروریه سنه قدر معروف صرف ایتمش اولسه ورثهٔ عمروك استیفا ایتمدیكی مقداری بكرك یدنده اولان غلهٔ وقفدن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید متولیسی اولدیغی وقف دكانی شوقدر اقچه معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله عمروه ایجار ومعجله یی الوب عمرو دخی برمدت تصرفندنصكره دكانی بكره شوقدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متولیله فراغ وتسلیم ایدوب بكر دخی شوقدر اقچه مقابله سنده بشره فراغ وتسلیم ایدوب قبل الاستیفاء دكان بشرك یدنده محترق اولمغله بشر عرصه وانقاض باقیه سندن قصر ید ایدوب بدلدن استیفاء اولنمیان مقداری بكردن الوب بكر دخی عرصه وانقاض مزبوره یی عمروه تسلیم ایدوب بدلدن استیفاء اولنمیان مقداری عمرودن السه عمرو دخی عرصه وانقاضی زیده تسلیم ایدوب ویردیكی معجله دن كندینك وبكر وبشرك من حیث المجموع استیفا ایتدكلری مقداردن ماعداسنی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید متولیسی اولدیغی قایقخانه یی شوقدر اقچه معجله ومؤجله ایله عمروه ایجار وتسلیم ومعجلهٔ مرقومه یی عمرودن الدقدنصكره عمرو زمان قلیلده فوت اولوب قایقخانه یی اولادی بكر وبشر وخالد ضبط وبعده زمان قلیلده بكر وبشر دخی بلا ولد فوت اولوب زید اول قایقخانه دن بكر وبشرك حصه لرینی آخره ایجار ایتدكده ورثه لری بكر وبشرك معجلهٔ مرقومه دن استیفاء ایتمدكلری مقداری زیددن طلب ایتدكلرنده زید مجرد قایقخانه نك برحصه سنی خالد ضبط ایتمكله ویرمم دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی هنده ایكیوز یكرمی غروش بدل مقابله سنده فراغ وقبض بدل ایدوب هند منزل مزبوری التی سنه تصرفندنصكره بامر الله تعالی محترق اولسه منزل مزبورك سنه ده اجرمثلی اون بش غروش اولوب مدت مزبوره ده هند مبلغ مزبورك طقسان غروشنی استیفا ایتمش اولمغله مزبورك عرصه سندن قصر ید واستیفاء ایتمدیكی مقداری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف یهودی خانه یی هنده شوقدر اقچه مقابله سنده اذن متولیله فراغ وقبض بدل ایدوب هند بدل مرقومی استیفاء ایتمدین یهودی خانه یی اذن متولیله شوقدر اقچه بدل مقابله سنده زوجی عمروه فراغ وتسلیم وقبض بدل ایدوب بعده عمرو بدل مرقومی استیفا ایتمدین یهودی خانه محترق اولسه عمرو یهودی خانه نك عرصه سندن قصر ید ایدوب بدل مرقومدن استیفا ایتمدیكی مقداری هند فوت اولمش اولمغله تركه سندن الدقدنصكره هندك زیده ویردیكی بدلدن استیفا اولنمیان مقداری هندك سائر ورثه سیله زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بوصورتده زید اول یهودی خانه یی وجه محرر اوزره هنده فراغ وقبض بدل ایتدكدنصكره هندك زوجی عمرو بدل مرقومدن زیدی فضولا ابرا ایدوب بعده هند ابرایی مجیزه اولمدین فوت اولوب ابرا باطل اولمشیكن زید الدیغی بدلدن استیفا اولنمیان مقداری ابراء مزبوره بناء ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید متولیسی اولدیغی وقف منزلی شوقدر اقچه اجرت معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله عمروه

ایجار وتسلیم ومعجله یی اخذ ایدوب بعده عمرو قبل الاستیفاء بلا وارث فوت اولمغله زید منزلی وقف ایچون ضبط ایلسه امین بیت المال عمروك معجلهٔ مرقومه دن استیفا ایتمدیکی مقداری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید بر وقف منزلی شو قدر اقچه اجارهٔ معجله و یومی شو قدر اقچه اجارهٔ مؤجله ایله متولیسندن استیجار ایتدکدنصکره زید اول منزلی معجله سنی استیفا ایدنجه تصرف ایدوب بعد الاستیفا برقاچ سنه ضبط ایدوب بعده منزل محترق اولمغله زید منزلی امر متولی ایله مصروفی اجرت معجله سنه محسوب اولمق اوزره کندی مالندن قدر معروف شو قدر اقچه صرف ایدوب وقف ایچون بنا ایتدکدنصکره منزلی برقاچ سنه دخی تصرف ایدوب بعده بلاولد فوت اولوب متولی منزلی وقف ایچون ضبط وآخره ایجار ایتدکده زیدك ورثه سی زید مصروفنی بعد البناء استیفا ایتمدین فوت اولدی دیو استیفا دعوی ایلسه لر زیدك متولی یه ویردیکی معجله یی استیفا ایتدکدنصکره قبل البناء تصرف ایتدیکی مدتك اجرمثلی دخی مصروف استیفاسنه محسوب اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف منزل عرصه سنده متولی امریله مصروفی معجله سنه محسوب اولمق اوزره وقف ایچون بنا احداث ایتدکدنصکره مصروفنی استیفا ایتمدین زید فوت اولوب اوغلی عمرو ایله قزی هندی ترك ایدوب بعده زمان قلیلده هند دخی بلا ولد فوت اولمغله متولی اول بنانك نصفنی وقف ایچون ضبط ایلسه حالا هندك ورثه سی زیدك مصروفندن استیفا اولنمیان مقداری هندك حصه سنی متولیدن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وفی نوادر ظهیر الدین المرغینانی المستأجر اذا بنی فی دار الوقف علی ان یرجع فی الغلة فله الرجوع (ناقلا من احکام العمادیه)

بوصورتده ورثهٔ هند زیدك اول عرصه یه متصرف اولدیغی کوندن هندك فوتی کونه کلنجه بنایه زیدك مصروفندن استیفا اولنان مقداردن ماعداینی متولیدن طلب ایتدکده متولی زیدك تصرفندن شو قدر سنه مقدم اول عرصه یی بکر جانب وقفدن اجارتین ایله استیجار ایدوب برمدت تصرف ومعجله سنی استیفا ایتدکدنصکره بشره بشر دخی خالده خالد دخی ولیده ولید دخی سعیده سعید دخی زیده اذن متولیله فراغ ایتمشلر ایدی اوبله اولیجق اول سنه لرده عرصه نك نقصان اجاره سنی زیدك مصروفندن تکمیل ایدرم دیوب مقدار مرقومی ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف دکانلری شو قدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متولیله هنده فراغ وقبض بدل ایتدکدنصکره هند بدل مرقومی استیفا ایتمدین فوت اولوب قزی زینبی واوغلنك اوغلی عمرویی ترك ایتدکده اول دکانلری انتقال عادی یه بناء زینب رأی متولیله ضبط ایلسه عمرو زینبه هندك بدل مرقومدن استیفا ایتمدیکی مقداردن حصه می باکه ویر والا دکانلری بدل مرقومدن استیفا اولنمیان مقداردن حصه می استیفا ایدنجه سنکله معا ضبط ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی شو قدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متولیله عمروه فراغ وتسلیم وقبض بدل ایتدکدنصکره عمرو قبل الاستیفا دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولوب انتقال عادی یه بناء اولادی اول منزلی ضبط ایدوب دیونی ادا ایلماسه لر حاکم اداء دینه بکری وصی نصب ایدوب بکر بدل مزبوردن عمروك استیفا ایتمدیکی مقداری زیددن الوب اداء دینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده عمروك اولادی اول منزلی مجانا ضبط ایتمکله متولی معجله ومؤجلهٔ مثلنی ویرك والا منزلی آخره ایجار ایدرم دیدکده اولادی امتناع ایلسه لر متولی منزلی اولاددن الوب آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید متولیسی اولدیغی وقف منزلی شو قدر اقچه اجرت معجله و یومی شو قدر اقچه مؤجله ایله عمروه ایجار وتسلیم ایدوب عمرو معجلهٔ مرقومه یی استیفا ایتدکدنصکره منزل مزبوری اولقدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متولیله بکره فراغ ایدوب بکر دخی بعد الاستیفا اولقدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متولیله خالده فراغ وتسلیم ایدوب بعده منزل حریقده محترق اولمغله خالد عرصه سنده مصروفی معجله سنه محسوب اولمق اوزره حالا وقف مزبوره متولیسی اولان ولیدك امری وکندی مالیله وقف ایچون منزل بنا ایتدکدنصکره خالد بلا ولد فوت اولوب ولید منزلی وقف ایچون ضبط وآخره ایجار ایلسه خالدك ورثه سی خالدك مصروفندن استیفا ایتمدیکی مقداری ولیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بوصورتده ولید خالدك ورثه سنه خالدك مصروفندن استیفا ایتمدیکی مقداری بکردن الك دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زیدك اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف حمامی عمروه شو قدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متولیله فراغ وقبض بدل ایتدکدنصکره قبل الاستیفا حمامك کلخن وجامکانی محترق اولوب حمام انتفاعدن قالسه عمرو حمامدن قصر ید ایدوب بدلدن استیفا ایتمدیکی مقداری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید متولیسی اولدیغی وقف دکانی اجارتین ایله عمروه ایجار ومعجله سنی قبض ایتدکدنصکره قبل الاستیفا اول دکان زلزله دن منهدم اولوب انتفاع ممکن اولماسه عمرو عرصه ونقضنی زیده رد ایدوب معجله دن استیفا ایتمدیکی مقداری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

﴿فصل فی تصرفات المتولی فی هذا الباب﴾

زیدك اجارتین ایله تصرفنده اولان منزلك اجارهٔ معجله سنی متولی وقتنده طلب ایدوب زید برقاچ سنه عنادا ویرمیوب لکن زید ویردیکی معجله یی تماما استیفا ایتمش اولماسه متولی زیدك استیفا ایتمدیکی مقداری زیده ویروب منزلی آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی عمروه فراغ وقاضی حجت ایتدکدنصکره

اذن متولی بو لنمدین زید بلا ولد فوت اولسه متولی منزلی وقف ایچون ضبط ایدوب آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی اوطه لری تعمیر ایتمیوب منهدم اولدقده زید مصروفنی معجله سنه محسوب اولمق اوزره اوطه لری کندی مالیله یاپمامغله متولی کندی مال وقف ایله بعد البنا منزل رغبت بولوب اجر مثلی مؤجل مسماسندن زیاده اولسه زید مسما دن زیاده ایله قبول ایتمیوب ووقفه ویردیکی معجله یی استیفا ایتمامش اولسه متولی استیفا اولنمیان مقداری زیده ویروب منزلی آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

(سئل النسفی عن ارض وقف فیه بناء مملوك وكان صاحب السكنی قد استأجر الارض باجر مثله یومئذ فتبدل المولی بعد زمان وزاد اجر مثله فابی مالك البناء الا بالاجرة الاولی والمتولی الجدید لا یرضی الا باجر المثل الآن هل للمتولی ذلك قال نعم (جع) لو آجره باجر مثله ثم زاد اجر مثله لا ینفسخ ولو آجره باقل وجب الاقل فلو زاد آخر فللمتولی ان یخرج الاول الا ان یستأجره الاول باجر مثله بنی المستأجر باذن المتولی فلما مضت المدة زاد فی الاجرة للمستقبل فرضی صاحب السكنی بالزیادة فهو اولی

(جامع الفصولین فی ١٣ فی دعوی الوقف)

هند اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف باغخانه یی داینی عمروه اذن متولیله درت یوز غروش دینی مقابله سنده وفاء فراغ و تسلیم ایتدکدنصکره قبل اداء الدین هند بلا ولد فوت اولوب ورثه سی ترکه سندن دین مزبوری عمروه ادا ایلسه لر متولی باغخانه یی عمرودن الوب هندك محلولندن آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید متولیسی اولدیغی وقف عقاری اجارتین ایله عمروه ایجار ایتدکده مؤجله سی اجر مثلندن نقصان افحش ایله تسمیه اولنوب عمرو عقاری بر مدت ضبط ایتدکدنصکره زیدك یرینه بکر متولی اولوب مؤجلهٔ مثلنی تکمیل ایله دیو عمرودن دعوی ایدوب حاکم دخی تکمیل ایچون حکم و تنبیه ایتدکدنصکره عمرو عنادا تکمیل ایتماسه عمرو معجلنی استیفاء ایتمش اولمغله بکر عقاری عمرودن الوب اجر مثلی ایله آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

بر وقفك مستغلاتندن اولوب اجارتین ایله بعض کمسنه لرك تصرفنده اولان شوقدر دکانلر محترق اولدقده وقف مزبور متولیسی زید اول کمسنه لره دکانلری معجله لرینه محسوب اولمق اوزره بنا وكالاول ضبط ایدك دیدکده مزبورلر مال وقف ایله سن بنا ایله دیوب بنادن امتناع ایلسه لر مزبورلردن بعضیلری معجله لرینی استیفا ایتمش اولوب بعضیلر استیفا ایتمش اولمایجق متولی استیفا ایتمامشلرك معجله لرندن استیفا ایتمدکلری مقداری مال وقفدن ویروب اول دکانلری مصروفلری معجله لرینه محسوب اولمق اوزره بنا ایدن آخر کمسنه لره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

بر وقفك مستغلاتندن اولان خانك اجارتین ایله بعض کمسنه لرك تصرفلرنده اولان اوطه لری خرابه مشرف اولوب تعمیره محتاج اولدقده متولیسی زید اول کمسنه لره اوطه لری معجله لرینه

محسوب اولمق اوزره بنا و کالاول ضبط ایدك دیدکده مزبورلر مال وقف ایله سن بنا ایله دیوب بنادن امتناع ایلسه لر مزبورلر معجله لرینی استیفا ایتمش اولمغله متولیسی اول اوطه لری مزبورلردن الوب مصروفلری معجله لرینه محسوب اولمق اوزره بنا ایدن کمسنه لره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

بر وقف حمامه زید و عمرو و بکر اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرفلر ایکن حمام حریقده محترق اولدقده متولیسی بشر مزبورلره حمامی معجله سنه محسوب اولمق اوزره بنا و کالاول ضبط ایدك دیدکده زید و عمرو بنایه راضیلر اولوب بکر بنادن امتناع ایلسه بکر معجله سنی استیفا ایتمش اولمغله متولی حمامدن حصه سنی مصروفی معجله سنه محسوب اولمق اوزره بنا ایدن آخر کمسنه لره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی عمروه دینی مقابله سنده وفاء فارغ اولوب لکن منزلی عمروه تسلیم ایتمیوب بر مدت منزلده ساکن اولسه حالا متولی منزل مزبورك مدت مزبوره ده اجرت معجله سنی زیددن طلب ایتمیوب فراغ مزبوره بناء عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

هند عمرو متولیدن شوقدر اقچه قرض الدقده اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزلی عمروه فراغ بالوفا طریقیله متولیٔ وقف بکرك اذنیله فراغ و تسلیم ایتدکدنصکره عمرو فوت اولوب هند دین مزبوری یرینه متولی اولان بشره ادا ایدوب منزلی المق استدکده منزل متولیسی مجرد عمرو بلا ولد فوت اولمغله منزلی وقف ایچون ضبط ایدرم دیو هندی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید متولیسی اولدیغی وقف مستغلاتندن بر عرصه یی مقاطعهٔ مثلی اولان شوقدر اقچه مقاطعه ایله عمروه ایجار و تسلیم ایدوب اوزرینه عمرو مالیله نفسیچون ابنیه احداث واشجار غرسنه اذن و یرمکله عمرو دخی اول عرصه نك بر مقداری اوزرینه مخزن و اوطه بنا و بر مقداری اوزرینه اشجار غرس ایدوب اول ابنیه واشجاری جهت اخرایه وقف وتسلیم الی المتولی ایدوب تسجیل شرعی ایتدردکدنصکره عمرو بلا ولد فوت اولوب جهت متولیسی بکر عرصه نك مقاطعهٔ مثلنی ویروب وابنیه و اشجارك طورماسی وقفه مضر دکل ایکن عرصه متولیسی بشر مجرد عمرو بلا ولد فوت اولمغله عرصهٔ مرقومه یی آخره ایجار ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زیدك اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزل بامر الله تعالی محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالدقده زید عرصهٔ مزبوره یی اذن متولیله عمروه فراغ ایدوب متولی دخی سنه ده شوقدر اقچه مقاطعه ایله عمروه ایجار واوزرینه مالیله احداث ایتدیکی بنا ملکی اولمق اوزره عمروه اذن و تمسك و یروب لکن عمرو عرصه اوزرینه بنا احداث ایتمیوب اذن متولیله عرصهٔ مزبوره یی بکره فراغ و متولی دخی اولقدر اقچه مقاطعه ایله ضبط ایتمك اوزره بکره تمسك و یروب بعده بکر متولی اذنندن عرصهٔ مزبوره اوزرینه نفسیچون منزل بنا ایتدکدنصکره اول بنایی بشره ثمن معلومه بیع و تسلیم ایلسه حالا متولی بنانك قلعی

وقفه مضر دكل ايسه بشره بناسنی قلع ایتدر دوب قلعی مضر ایسه بشره بنالك قائما ومنزوعا قیمتلرینك اقلی ایله وقف ایچون باکه بیع یاخود متخلص اولنجه تربص ایله دیمکه قادراولورمی *الجواب* اولور

بر وقف حمامه اجارهٔ معجله ومؤجله ایه متصرف اولان زید معجله سنی استیفا ایتدکدنصکره بلا ولد فوت اولوب متولیسی حمامی ضبط وآخره ایجار ایتمك استدکده زیدك ورثه سی حمامه متعلقه حمام ایچنده اولان شو قدر اشیایی و حمامك کدیکنی حمامجی طائفه سنك رأیلریله بکره شوقدر اقچه یه بیع ایتمشیدك سندخی حمامی بکره ایجار ایله یاخود اولقدر اقچه یی حامجیلرك رأیلریله هرکیم بزه ویرسه اکه ایجار ایله دیو ورثه یاخود بکر متولی یی منعه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

بر وقف یهودی خانه نك اون برحصه ده سکز حصه سنه زید اوچ حصه سنه عمرو وبکر و بشر وخالد اجارهٔ معجله و مؤجله ایله متصرفلر ایکن یهودی خانه نك بر طرفی خراب وتعمیره محتاج اولدقده وقفده بنایه مساعده اولمیوب زید مصروفی اجرت معجله یه محسوب اولمق اوزره تعمیره راضی اولوب مزبورلر امتناع ایتملریله تعمیر ایتمیوب وقفه ضرر مقرر اولسه متولی عمرو و بکر و بشر وخالدك معجله دن استیفا ایتدکلری مقداری مزبورلره ویروب یهودی خانه دن حصه لرینی وجه محرر اوزره زیده ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید بر وقف اوطه یی شو قدر اقچه معجله و مؤجلهٔ معلومه ایله متولیسندن استیجار ایتدکدنصکره بر قاچ سنه ضبط ایدوب متولی معجله سنی طلب ایتدکده عنادا ویرمیوب بعده فوت اولمغله اوطه یی اولادی ضبط ایلسه لر زید ویردیکی معجله یی استیفا ایتمش اولمغله متولی اوطه یی اولاددن الوب آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف فرنی شوقدر اقچه بدل مقابله سنده عمروه فراغ ایدر اولدقده زید مبلغ مزبوری نه زمان عمروه ویرسه فرنی عمرودن المق شرطیله فراغ عمرودخی اول شرطله قبول ودفع بدل ایتدکدنصکره زید بلاولد فوت اولمغله متولیسی فرنی وقف ایچون ضبط وآخره ایجار ایتمك استدکده عمرو بدل مزبوری زیدك ترکهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن طلب ایتمیوب فراغ مزبوره بناء متولی یی منعه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

مدت معلومه تمامنه دك اجارهٔ صحیحه ایله ایجاری مشروطه اولان وقف مسقفاتی متولیسی اجارتین ایله ایجاره قادراولورمی * الجواب * اولماز

اجارهٔ معجله ایله ایجار اولنه کلن وقف عقار محلول اولدقده متولیسی زید شوقدر بیك اقچه اجرت معجله ویومی شوقدر اقچه اجرت مؤجله ایله عمروه ایجار وتسلیم و اولقدر اقچه اجرت معجله یی قبض ایلسه متولی اول اقچه یی مصالح وقفه نوجهله صرف ایتمك کرکدر * الجواب * اجرت معجله مؤجله نك مکملیدر مثلا یومی یکرمی اقچه اجر مثلی

اولان برعقاری متولیسی شوقدر بیك اقچه اجرت معجله و بهر یوم بشر اقچه مؤجله ایله ایجار و معجله سنی قبض ایتدکده یومی اون بشر اقچه دخی معجله دن ضم ایدوب قاچ آیده تمام اولورسه اول آیلرده اولان مصالح وقفه صرف ایتمك کرکدر

اجارهٔ معجله ومؤجله ایله ایجار اولنه کلن بر وقفك عقاراتندن برعقار محلول اولدقده متولیسی اول عقاری شوقدر بیك اقچه اجرت معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله آخره ایجار ومعجلهٔ مرقومه یی قبض ایتدکده اجرت معجله دن حاصله اولان غله واقفك وقفیهٔ معمول بهاسنده تعیین ایلدیکی جهاته کفایت ایدرکن اول جهاته متصرف اولان مرتزقه واقف جهاتدن فضله غله یی کندولره شرط ایتمش دکل ایکن اول معجله دن وظیفه نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

بوصورتده متولی اول معجله ایله وقف ایچون عقار اشترا و استغلاله قادر اولورمی *الجواب* اولور

بر وقفه ضعف طاری اولوب غله سی وظایفه وفا ایتمامکله متولی مرتزقه نك وظایفنی علی الحساب رقبه اوزره ویررکن اول مستغلاتدن بر منزل محلول اولدقده متولیسی شو قدر اقچه اجارهٔ معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله عمروه ایجار و تسلیم و معجلهٔ مرقومه یی عمرودن الدقده مرتزقه بعد الیوم معجلهٔ مرقومه تمام اولنجه مستحق اولدقلری وظیفه لرینی اجارهٔ معجله دن تکمیل ایتدرمك استدکلرنده متولی معجله غله دن دکلدر بن معجله ایله وقف ایچون عقار اشترا ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب* اولماز

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عرصه یی عمروه شو قدر اقچه بدل مقابله سنده فراغ ایدر اولدقده بدل مرقومی نه زمان عمروه ویرسه عرصه نك نصفنی عمرودن المق شرطیله فراغ وتسلیم وقبض بدل ایتدکدنصکره قبل اداء الدین زید بلاولد فوت اولسه متولی عرصه یی عمرودن الوب آخره ایجاره قادراولورمی *الجواب* اولور

بوصورتده عمرو بدل مرقومی زیدك ترکهٔ وافیه سندن المیوب متولی یه مجرد عرصه یی بندن الوب آخره ایجار ایتمکله بدل مرقومی کندی مالکدن ضامن اول دیو جبره قادر اولورمی *الجواب* اولماز

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف مخزنك نصفنی عمروه شوقدر اقچه بدل مقابله سنده فراغ ایدر اولدقده بدل مرقومی نه زمان عمروه ویرسه نصفنی عمرودن المق شرطیله فراغ وتسلیم وقبض بدل ایتدکدنصکره قبل اداء الدین زید مفلسا بلاولد فوت اولسه متولی مخزنك نصفنی عمرودن الوب آخره ایجاره قادر اولورمی *الجواب* اولور

بوصورتده عمرو مجرد زید مفلسا فوت اولوب مخزنك نصفنی بندن الوب آخره ایجار ایتمکله بدل مرقومی مال وقفدن یامالکدن ضامن اول دیو متولی یه جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید مرض موتنده اجارهٔ معجله وموجله ایله تصرفنده اولان وقف منزلی اذن متولیله عمروه فراغ ایدوب عمرودخی اذن متولیله زینبه فراغ ایتدکدنصکره زید اول مرضدن

فوت اولسه متولی منزلی زینبدن الوب آخره ایجاره قادر
اولورمی * الجواب * اولور

زید صغیرك اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف دكانلری صغیرك مرض موتنده وصیسی عمرو اذن متولیله شوقدر اقچه بدل مقابله سنده بكره فراغ وتسلیم وقبض بدل ایتدكدنصكره صغیر فوت اولسه متولی اول دكانلری بكردن الوب آخره ایجاره قادر
اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده بكر بدل مرقومی عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

﴿ نوع فیما یتعلق بتقسیم العقار الموقوفة بین الرجلین ﴾

زید وعمرو بروقف عرصه یه اشتراكا اجارتین ایله متصرفلر ایكن زید بن حصه می افراز
ایدرم دیوب اول یری قسمت ایتمك ایچون عمروه جبره قادر
اولورمی * الجواب * اولماز

لكن قسمتده وقفه نفع وار ایسه متولی قسمت ایدر * جواب آخر
رأی متولیله اقتسام ایدرلر

زید وعمرو بروقف عرصهٔ خالیه یه اجارتین ایله اشتراكا متصرفلر اولوب زید متولی یه عرصه یی بیننزده قسمت ایله حصه مه دوشن یرده وقف ایچون ماله منزل بنا ایدرم دیوب متولی دخی وجه محرر اوزره بنا وقفه نافع اولمغله عرصه یی زید و عمرو بینلرنده قسمت ایدوب زیده تمسك ویردكدنصكره زید متولینك تعیین ایتدیكی حصه یی مستقلا
ضبط واوزرینه بنا ایتمك استدكده عمرو زیدی منعه قادر
اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمرو و بكر ایله اشتراكا اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف عرصه دن حصه سنی متولیسنه افراز ایتدردوب تمسك دخی الدقدنصكره اوزرینه كندی مالی واذن متولیله
نفسیچون منزل بنا ایلسه عمرو و بكر اول بنایه مداخله یه قادر
اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

﴿ نوع فی احكام ایجار المتصرف للعقار الموقوفة بالاجارتین الی آخر بالصحیحة ﴾

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزلی عمرو صغیرك وصیسی بكر یدنده اولان ماندن قرض الدیغی شوقدر اقچه مقابله سنده اذن متولیله بكره فراغ ایدر اولدقده زید مبلغ مزبوری نه زمان بكره ادا ایدرسه منزلی بكردن المق شرطیله فراغ بكر دخی اول شرطیله صغیر ایچون قبض وقبول ایتدكدنصكره بكر منزل مزبوری بعد التخلیه زیده شوقدر اقچه یه ایجار وتسلیم ایلسه حالا بكر اجارهٔ مزبوره یی زیددن الوب صغیر ایچون
حفظه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف دكانی عمروه صحیحا ایجار وتسلیم ایتدكدنصكره زید اول دكانی داینی بكره دینی مقابله سنده فراغ ایدر اولدقده هر نه زمان دینی بكره ادا ایدرسه بكر دكانی ینه زیده فراغ ایتمك شرطیله فراغ ایدوب بعده زید عمرو

ذمتنده مجتمعه اولان اجاره یی عمرودن المق استدكده بكر مجرد دكانی وجه مشروح
اوزره باكه فراغ ایتمكله اجارهٔ مرقومه یی بن الورم دیو زیدی منعه قادر
اولورمی * الجواب * اولماز

﴿ نوع فی الانتقال الی الولد ﴾

اجارهٔ معجله ومؤجله ایله وقف عقاره متصرف اولان زید معجله سنی استیفاء ایتدكدن صكره فوت اولوب اوغلی عمرو ایله قزی هندی ترك ایتدكده مزبورلر انتقال عادی یه بناء
اول عقاری نوجهله تصرف ایدرلر * الجواب * برابر

بروقف منزله اجارتین ایله متصرفه اولان هند نصرانیه فوت اولوب اوغلی زید مسلم ایله
آخر اوغلی عمرو ذمی یی ترك ایلسه اول منزلدن زیده حصه انتقال
ایدرمی * الجواب * ایتمز

﴿ فی المتفرقات فی هذا الباب ﴾

اجارتین ایله بروقف عقاره متصرف اولان زید و یردیكی معجله سنی بعد الاستیفا مفلسا فوت اولوب عقاری اوغلی عمرو ضبط ایلسه زیدك داینلری عمروه مجرد عقاری سن ضبط
ایتمكله زید ذمتنده اولان جمیع مالكدن ادا ایله دیو جبره قادر
اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

عرصه و بناسی وقف اولان بر یهودی خانه نك اون برحصه دن سكز حصه سنه زید اوچ حصه سنه عمرو و بكر و بشر وخالد اجارهٔ مؤجله ایله علی الاشتراك متصرفلر ایكن یهودی خانه نك برطرفی خراب وتعمیره محتاج اولدقده زید مصروفی اجرت معجله یه محسوب اولمق اوزره تعمیره راضی اولوب مزبورلر ابا ایتملریله متولیسی زید مصروفك اجرت معجله یه محسوب اولمق اوزره مالكدن تعمیر ایدوب ومصروفنی استیفا ایدنجه یهودی خانه یه مستقلا متصرف اول دیمكله زید دخی مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایدوب تعمیر ایلسه زید مصروفندن عمرو و بكر و بشر وخالدك حصه لرینه اصابت ایدن مقداری استیفا ایدنجه
یهودی خانه یی مستقلا ضبط ایدوب مزبورلری تصرفندن منعه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

لب دریاده عرصه و بناسی وقف اولان منزله اجارتین ایله متصرف اولان زید اذن سلطانی ایله دریایه قازق قاقوب رختم ایدوب اوزرینه اذن سلطانی ایله اوطه بنا ایلسه منزل مزبور متولیسی عمرو اول قازق قاقیلان محل عرصه یه متصل اولمغله بنا ایتدیكك اوطه نك یری ایچون باكه شوقدر اجارهٔ معجله ومؤجله ویر دیوب بغیر وجه شرعی عمروه
جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده زید بلاولد فوت اولوب ورثه سنی ترك ایتدكده ورثه رختم اوزرینه زیدك بنا
ایلدیكی اوطه لری میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

اهل ذمت طائفه سندن برقاچ كمسنه لر اجارتین ایله متصرف اولدقلری وقف عرصه یه
موتالرینی دفن مراد ایلسه لر مزبورلری متولی منعه قادر

اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده مزبورلر موتالرینی اول عرصه یه متولی اذنسز دفن ایتمش اولسه لر متولی موتالرینی اخراجه قادر اولورمى * الجواب * اولور

هند اجارتین ایله متصرفه اولدیغی وقف منزلی شوقدر اقچه بدل مقابله سنده زیده فراغ وقبض بدل ایتدکدنصکره زید مبلغ مرقومك دعواسندن هندی ابرا ایلسه بعده زمان قلیلده منزل محترق اولسه زید بدل مرقومك شو مقدارینی استیفا ایتمدم دیو هنددن نسنه المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

درت سنه دنبرو مرض مزمنه مبتلاة اولان هند اجارتین ایله متصرفه اولان وقف عقاری اذن متولیله زیده فراغ ایتدکدنصکره یکرمی کون مرورنده هندك حالی متغیر و مرضی مشتد اولوب بلاولد فوت اولسه هند بوحال اوزره ایکن فراغی مرض موتنده اولمش اولورمى *الجواب* اولماز

زید عمرونك اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزلنی کورمدین عمرو منزل مزبوری شوقدر اقچه بدل مقابله سنده زیده اذن متولیله فراغ وقبض بدل ایلسه زید منزلی کوردکده بکنمایجك خیار رؤیت ایله منزلی عمروه رد ایدوب بدلی عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زید بروقف منزلی بتونی اجارتین ایله تصرفنده دردیو شوقدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متولیله عمروه فراغ وقبض بدل ایتدکدنصکره منزل مزبورك شو مقداری اجارتین ایله بکرك تصرفنده ایدیکی بینه ایله ثابت اولوب حاکم حکم ایدوب مقدار مرقومی بکر رأی متولیله ضبط ایلسه عمرو منزل مرقومك باقیسنی رأی متولیله زیده رد ایدوب بدل مرقومی زیددن المغه قادراولورمى * الجواب * اولور

اجارهٔ معجله ومؤجله ایله وقف عقاراته متصرف اولان زید فوت اولدقده اوغلی عمرو انتقال عادی یه بناء عقارات مرقومه یی ضبط ایدوب بعده اول عقاراتی بدل معلوم مقابله سنده اذن متولیله برقاچ کسنه لره فراغ ومتولی دخی اول عقاراتی اجرت معینه ایله اول کسنه لره ایجار وضبطلریچون یدلرینه تمسك ویروب برقاچ سنه مرورنده عمرونك حجری موجب حالی اولمغله حاکم عمروی تصرفدن حجر وبکری عمروه وصی نصب ایتدکدن صکره بکر بشر قاضی حضورنده عمرو عقارات مذکوره یی جنون مطبق ایله مجنون اولدیغی حالده فارغ اولمشیدی دیو اول کسنه لردن دعوی و مزبورلر عمرو عاقل اولدیغی حالده فارغ اولمشیدی دیو دعوی ایدوب لکن مدعالرینه اقامت بینه دن عاجز اولملریله اوتوز قرق نفر کسنه لر عمرو حال صغرندن اشبو یوم خصومته کلنجه یه دك جنون مطبق ایله مجنوندر دیو شهادت ایتملریله بشر عمرونك جنونی تواتر ایله ثابت اولدی اویله اولیجق عقارات مذکوره یی وجه محرر اوزره عمرونك فراغی معتبر اولماز دیو حکم ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمى *الجواب* حکم صحیح دعوای صحیحه وشهادت مستقیمه ضمننده اولاندر بکرك دعوای مذکوره سی صحیحه اولمامغله شهادت دخی مستقیمه

اولمیوب حکم مزبور نافذ اولماز وحجت دخی معتبره دکلدر

بوصورتده بکر عقارات مرقومه یی حکم مزبوره بناء اول کسنه لرك یدلرندن الوب عمرو ایچون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زید متولیسی اولدیغی وقف منزلی شوقدر اقچه اجارهٔ معجله و یومی شوقدر اقچه مؤجله ایله عمروه ایجار وتسلیم ومعجلهٔ مرقومه یی قبض ایتدکدنصکره عمرو معجلهٔ مثلندن زیاده یه استیجار ایتمشم اویله اولیجق مبلغ مزبورك شو مقدارینی باکه ویردیو زیده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

امراض مزمنه دن طحله مرضنه مبتلاة اولان هند مرضی مشتد وحالی متغیر اولدقدنصکره اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزلی اذن متولیله زینبه فراغ ایدوب بعده برقاچ کون مرورنده هند بلاولد فوت اولسه حالا متولی منزل مزبوری زینبدن الوب آخره ایجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

هند حامله وضع حملی قریب اولدقده هنده کاه وجع عارض وکاه ساکن اولوب انفصال ولده متصل اولان وجع عارض اولمدین اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزلی اذن متولیله زوجی زیده فراغ ایدوب بعده برکون مرورنده هندی انفصال ولده متصل اولان وجع اخذ ایدوب وضع حمل اثناسنده بلا ولد فوت اولسه هندك اول حالده فراغی مرض موتنده اولمش اولورمى *الجواب* اولماز

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف دکانی داینی عمروه شوقدر اقچه دینی مقابله سنده اذن متولیله فراغ قطعی ایله فراغ وتسلیم ایدوب عمرو دخی برقاچ سنه ضبط ایدوب بعده زید عمروه اولقدر اقچه ویروب عمرو دخی مبلغ مزبور مقابله سنده اول دکانی زیده فراغ ایلسه حالا زید عمروه دکانی باکه فراغت ایتمکله فراغ بالوفا اولمش اولور اویله اولیجق اول دکانك مدت مزبوره ده اجر مثلی نامنه باکه شوقدر اقچه ویر دیو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بروقفده ضعف طاری اولوب مرتزقه لری وظیفه لرینی رقبه اوزره الورلرکن اول وقفك مستغلاتندن برمنزل محلول اولوب متولیسی عمرو شوقدر اقچه اجارهٔ معجله ومؤجله ایله ایجار واولقدر اقچه معجله یی قبض ایلسه حالا وقفك مرتزقه لری اجارهٔ معجله مؤجله نك مکملی اولمغله قبض اولنان معجله شهور آتیه یه توزیع وتقسیم اولنوب هر آیه اصابت ایدن مقداری رقبه ایله نقصان اولان وظیفه مزه علی الحساب ویردیکلرنده متولی اجارهٔ معجله غله دن دکلدر دیوب ویرمامکه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

زید متولیسی اولدیغی وقف منزلی عمروه ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو منزلك تعمیره محتاج اولان مواضعنی بالکلیه تعمیر ایله مصروفکی اجرته حساب ایدرم دیمکله عمرو دخی مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ومنزلی تعمیر ایتدکدنصکره متولی عمروی منزلدن اخراج مراد ایلسه عمرو مصروفنی زیددن المغه یاخود استیفا ایدنجه منزلی ضبطه قادر اولورمى *الجواب* اولور

﴿كتاب البيوع﴾

زيد اوتوز قنطار صابون واوتوز ذراع ديبا و بش طونلق شالنى صفقهٔ واحده ايله يتمش بش غروش ايله عمروك جاريه سى هند مقابله سنده عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد مبلغ مزبور ايله هندى عمرودن طلب ايتدكده عمرو حين بيعده صابونك هرقيه سنه وشالك ذراع وطونلوغنه باشقه باشقه قيمت ذكر اولنمامغله بيع فاسد اولور ديو فسخ بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان سمى الجملتين اى جملتى المبيع والثمن بان قال بعت هذه الثلثة وهى مائة بالف درهم او بعت هذا العدل وهو عشرة اثواب بمائة بلا تفصيل اى لايقول كل شاة بكذا اوكل ثوب بكذا صح البيع فى الكل اجماعا متفاوتا اولا لمعلومية المبيع والثمن وان باع المذروع هكذا اى سمى الجملتين ولم يقل كل ذراع بكذا صح البيع (درر فى البيوع ملخصا)

زيد بريغن كوسبه سنى شوقدر وقيه در ديو عمروه شوقدر اقچه يه بيع ايتدكدنصكره عمرو كوسبه يى قبض مراد ايلسه وزن ايتدكده شوقدر ناقص ايديكى ظاهر اولسه عمرو ديلرسه بيعى فسخ ايدوب ديلرسه مبيعى ثمندن حصه سيله قبوله قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان اشترى مكيلا اوموزونا على انه كذا فوجده اقل جاز البيع فيما وجد وهل يخير المشترى ان كان لم يقبض المبيع اوقبض البعض كان له ان يرد فان قبض الكل لايخير (قاضيخان فى آخر الشروط المفسدة)

زيد برمقدار الماسنى اللى يك دانه در ديو هر بيك دانه سى التمش اقچه يه اولمق اوزره عمروه اوچ بيك اقچه يه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بعده الماسى صايدقده مقدار مزبوردن بيك ناقص ايديكى ظاهر اولسه عمرو موجود اولان الماسى ثمندن حصه سيله قبول ايدوب ناقص اولان بيك الماسك ثمندن حصه سنى زيددن استردادə قادر اولورمى * الجواب * اولور

وان باعها على انها مائة قفيز بمائة وهى اقل اخذه بحصته من الثمن اوفسخ العقد (نقلا من غرر كذا فى البدايع) فاما اذا سماها بان قال بعت منك هذه الصبرة على انها مائة قفيز بدرهم اوقال على انها مائة قفيز بمائة درهم سمى لكل واحد من القفيزين ثمنا على حدة اوسمى للكل ثمنا واحدا هما سواء فلاشك فى جواز البيع وكذلك الجواب فى الموزونات وكذا المعدودات المتقاربة (بدايع فى شرائط الصحة من البيوع)

زيد شوقدر عرصه سنى شوقدر ارشوندر ديو شوقدر اقچه يه عمروه بيع ايدوب لكن هر ارشونى شوقدر اقچه يه ديو ارشونك حصه سنى بيان ايلماسه حالا اول عرصه اولقدر ارشوندن زياده اولېچق اول زياده زيد وعمرودن قنغيسنك اولور * الجواب * عمروك

(وفى بيع المذروع من نحو الارض والثوب ان لم يبين حصة كل فان نقص اخذ المشترى الاقل بكل الثمن اى بمجموعه اوترك وفسخ البيع وان زاد كان الاكثر له اى للمشترى بالثمن بلا زيادة قضاء وليس له ديانة (قهستانى فى اوائل البيع ملخصا)

زيد ملك تارلاسنى شوقدر دونم اولمق اوزره هر دونمك ثمندن حصه سنى بيان ايتمكسزين عمروه ثمن معلومه بيع ايدوب بعده مساحه اولندقده اولقدر دونم اولمديغى ظاهر اولسه عمرو بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد برمتاعى عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ايتدكدنصكره زيد دفع ثمن ايتمدين زيد متاع مزبورى ثمن اولدن شوقدر زياده ايله عمروه بيع ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(ولاشراء ماباع باقل مماباع قبل نقد الثمن (ملتقى فى البيع الفاسد) وقيد بالاقل احترازا عن المثل اوالاكثر فانه جائز (بحر رائق فى البيع الفاسد)

زيد شوقدر قنطار بويه سنى عمروه ثمن معلومه بيع ايدر اولدقده عمرو ثمنه كفيل ويرمك شرطيله بيع وتسليم ايدوب بكر مجلس بيعده حاضر اولمغله ثمن مزبوره كفيل اولسه بيع مزبور جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ولو باع على ان يعطيه بالثمن كفيلا فان كان الكفيل غائبا عن المجلس وكفل حين علم اولم يكفل كان فاسدا وان كان الكفيل حاضرا فى المجلس اوكان غائبا وحضر قبل الافتراق وكفل جاز استحسانا (خانيه فى الشروط المفسدة من البيوع)

زيد ملك عرصه سنى آخره بيع ايتمامك شرطيله عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فصح اى البيع بشرط يقتضيه العقد كشرط الملك للمشترى اولا يقتضيه العقد ولانفع فيه كشرط ان لايبيع الدابة المبيعة فانها ليست باهل للنفع (درر فى البيع الفاسد)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى يرى دخى ملك باغچه دن حصه سنى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(وفى شفعة خواهر زاده فى باب العروض اذا باع نصف البناء مع نصف الارض جاز سواء باعه من اجنبى اومن شريكه وللشفيع الشفعة (عماديه فى ٣٠ فى مسائل الشيوع)

زيد ملك دكانى ايچنده اولان شوقدر اشياسنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو حين بيعده اول دكان ايچنده اولان اشيا معلومم دكل ايدى ديو بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال بعت منك جميع مالى فى هذا البيت بكذا جاز وان لم يعلم به المشترى لان الجهالة فى البيت يسيرة (خانيه فى البيع الفاسد)

بوصورتده زيد ثمن مذكورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو بغير وجه ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ملك منزلنى اجارتين ايله تصرفده اولان وقف عرصه ايله صفقهٔ واحده ايله عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايلسه منزلده ثمندن حصه سيله بيع صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(وصح فى قن ضم الى مدبر اوالى قن غيره بالحصة وكذا فى ملك ضم الى وقف فى الصحيح

(ملتقى فى البيع الفاسد)

زيد عمرودن ثمن معلومه اشترا ايتديكى عقارك حدودينى بيلوب لكن حين بيعده بيان اولنماسه زيد مجرد حين بيعده بيان اولنمامغله بيع مزبور جائز اولمازديوب بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو باع دارا ولم يبين حدودها جاز اذا كان المشترى يعرف حدودها ولا يشترط معرفة جيرانها (خانيه فى ١ من البيع الفاسد)

﴿ نوع فيما يدخل فى المبيع بدون ذكره وما لا ﴾

زيد ملك كرومنى عمروه ثمن معلومه بيع ايتدكده كرومده موجود اولان اوزم ذكر اولنماسه داخل اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يدخل الزرع فى الارض ولا الثمر فى بيع الشجر الا باشتراطه وان ذكر الحقوق والمرافق ويقال للبائع اقلعه واقطعها وسلم المبيع (ملتقى فى البيوع)

زيد ملك خانى ايچنده اولان اوطه‌لرندن برقاچ معين اوطه‌لرى عمروه بيع ايتدكده اوطه‌لرك طريقنى صراحةً ذكر ايتميوب ياخود حقوق ومرافقنى ذكر ايتميوب طريقك دخولنى اقتضا ايدر برعبارت سويلماسه مجرد اوطه‌لرى بيع ايتمكله طريقى دخى بيع ايتمش اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل اشترى دارا لا يدخل فيه الطريق من غير ذكر فان لم يكن للدار طريق فاشتراها على ظن ان لها طريقا قد ذكرنا قبل هذا فى باب العيوب وان باع دارا وقال بحقوقها وبمرافقها او قال بكل قليل وكثير له فيها داخل فيها وخارج عنها كان له الطريق (خانيه فيما يدخل فى البيع من غير ذكر)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد حين بيعده منزلك عرصه‌سى ذكر اولنمامغله بيعده داخل اولماز اوبله اولنجق منزلك بناسنى رفع ايدوب عرصه‌يى باكه تسليم ايله ديو عمروه جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واجمعوا على ان ما تحت الشجرة من الارض يدخل فى القسمة وذكر شيخ الاسلام فى كتاب القسمة ان ما تحت الارض يدخل فى الاقرار والقسمة والبيع وذكر فى المنتقى ايضا ان ما تحت الحائط من الارض يدخل فى بيع الحائط (تاتارخانيه فى ٦ من البيوع)

زيد ملك عرصه‌سنى عمروه بيع ايدر اولدقده شو قدر عرصه‌يى ساكه شو قدر غروشه بيع ايلدم ديوب عمرو دخى اشترا وقبض ايدوب اول عرصه‌ده مستقر اولمق وجهى اوزره غرس اولنان اشجار بيعده صريحا ذكر اولنماسه حالا عمرو اول اشجارى ضبط ايتمك استدكده زيد اشجار ذكر اولنمامغله بيعده داخل اولماز ديو عمروى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويدخل الشجر فى بيع الارض بلا ذكر مثمرة كانت اولا اذا كانت موضوعة فيها للقرار (تنوير الابصار فيما يدخل فى البيع)

زيد دارينى بيع ايدر اولدقده اشبو دارى ساكه شو قدر آقچه‌يه بيع ايلدم ديوب عمرو

دخى اشترا ايلدم ديسه دارك تحتنده اولان مخزن بيعده داخل اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اشترى دارا يدخل فيه علوها وسفلها وان لم يقل بحقوقها ومرافقها وان اشترى منزلا ان قال اشتريت منك هذا المنزل بكل حق هو له يدخل فيه العلو وان لم يقل بكل حق هو له لا يدخل فيه العلو قالوا هذا فى عرفهم اما فى عرفنا العلو يدخل فى البيع من غير ذكر الحقوق فى المسائل الثلث لان فى عرفنا كل مسكن سمى خانة صغيرا كان او كبيرا (خانيه فيما يدخل فى البيع من غير ذكر وما لا)

﴿ نوع فيما يتعلق بالثمن ﴾

زيد عمروك ملك چفتلك منزلنى عمرودن بيك يوز غروشه اشترا ايدوب قبل دفع الثمن زيد اول منزلى ثانيا عمرودن بيك اوچيوز غروشه اشترا وقبض ايلسه حالا عمرو زيددن بيك اوچيوز غروشى طلب ايتدكده زيد عقد اوله بناءً بيك يوز غروش ويروب زياده‌سنى ويرممكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الشراء بعد الشراء صحيح اطلقه فى جامع الفصولين وقيده فى القنية بان يكون الثانى اكثر ثمنا من الاول او اقل او بجنس آخر والا فلا (اشباه فى البيع)

زيد برمتاعنى عمروه ثمن معلومه بيع صحيح ايله بيع وتسليم ايدوب قبل قبض الثمن عمرو ديونى تركه‌سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيد متاعى غرما بينلرنده قسمته ادخال ايتدرميوب مجرد عينى موجود اولمغله متاع مزبورى ياخود بيع اولندقده ثمنى مستقلا بن الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اشترى شيئا وقبضه ومات مفلسا قبل نقد الثمن فالبائع اسوة للغرماء (درر قبيل خيار الشرط)

زيد قولى عمروى ثمن معلومه بكره بيع وثمن مزبورى بكردن الدقدنصكره زيد عمروى بكره تسليم ايتمدين عمرو زيدك يدندن اباق ايدوب بولنماسه بكر بيعى فسخ ايدوب ثمنى زيددن استردادة قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو باعه ولبس بابق ثم ابق قبل القبض فان المشترى بالخيار فى فسخ ذلك العقد ولا يكون للبائع ان يطالب المشترى بالثمن ما لم يحضر العبد (بحر رائق فى البيع الفاسد)

زيد جاريه‌سى هندى عمروه ثمن معلومه بيع ايدوب بعده قبض ثمن ايتمدين هندى عمروه تسليم ايدوب عمرو دخى هندى تدبير مطلق ايله تدبير ايلسه زيد مجرد قبض ثمن بولنمدى ديو تدبيرى نقض وبيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا استوفى الثمن وسلم المبيع او سلم بغير قبض الثمن او قبض المشترى باجازة البائع لفظا او قبضه وهو يراه ولا ينهاه ليس له ان يسترده ليحبسه بالثمن وان قبضه بغير اذنه صريحا او دلالة له ان ينقض قبضه ويبطل تصرف المشترى من البيع والهبة وما يقبل النقض بخلاف العتق والتدبير والاستيلاد (خلاصه فى ١٣ من الثمن فى البيوع)

زيد ملك باغنى عمروه ثمن معلومه اجل معلوم ايله بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو قبل

حلول الاجل باغی بکره بیع ایتمک استدکده زید اداء ثمن ایتمدکجه بیع ایتدرم دیو عمروی
بیعدن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وللبایع حق حبس المبیع لاستیفاء الثمن ان کان حالا لان حق المشتری متعین فی المبیع
وان کان الثمن مؤجلا لم یکن له ذلک لانه بالتأجیل اسقط حق نفسه فی المساواة فلا یسقط
فی حق الاخر (محیط رضوی فی حق حبس المبیع من البیوع)

زید شو قدر وقیه اوننی عمروه ثمن معلومه بیع ایتدکدنصکره اونی عمروه تسلیم ایتمیوب
ثمنی المدین اونی زیدک یدندن بکر غصبا اخذ واستهلاک ایلسه عمرو بیعی فسخ ایتمکله
زید ثمنی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان بفعل اجنبی خیر المشتری فان فسخ وعاد الی ملک البایع ضمن الجانی المثل او القیمة
وان اختار المشتری امضاء البیع اتبع الجانی بالمثل او القیمة (بزازیه فی قبض المبیع)

زید عمروه قولم بکر فرار ایدوب غائب اولدی دیدکده عمرو بنم بانمده دربا که بیع ایله
دیوب زید دخی عمروه بکری ثمن معلومه بیع ایدوب عمرو دفع ثمن ایتدکدنصکره عمرو زیده
بکر بانمده یوغیدی دیوب ثمنی استردادده قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا بیع الآبق الا ممن یزعم انه عنده (ملتقی فی البیع الفاسد)

بر بلده ده بین الناس بیع معامله تسمیه اولنان بیع ایله اون غروشه بیع اولنان متاعک ثمنی
ادا اولندقده رایج اولان نقود مختلفه دن طقوز غروش ویریلوب فی الحقیقه بیع مذکور
طقوز غروش اوزرینه منعقد اولمق اوزره متعارف اولمغله اول بلده اهالیسندن زید
عمروه زولته سکسان اقچه یه رایج ایکن شو قدر متاعنی اون بیک غروشه بیع معامله
وجهی اوزره بیع وتسلیم ایدوب قبض ثمن ایتمدین طرف سلطنتدن امر ایله زولته
طقسان اقچه یه رایج اولسه حالا زید متعارف اوزره اول متاعک ثمنی اولان طقوز بیک
غروشی عمرودن طلب ایتدکده عمرو زیده حین بیعده زولته سکسان اقچه یه رایج ایدی
حالا طقسان اقچه یه رایج اولمغله زولته یی یوز اقچه حسابی اوزره طقوز بیک غروشدن
شو قدر غروش نقصان آل دیوب تماما ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی النوازل سئل والدی عمن باع من آخر شیئا بعشرة دنانیر وقد استقرت العادة فی ذلک
البلد انهم یصرفون الاثمان فیما بینهم فیعطون کل خمسة اسداس مکان الدنانیر واشتهرت
تلک العادة فیما بینهم هل للبایع تلک العین ان یطالب المشتری بالوزن ام ینعقد علی الذی
تعارفه المسلمین فیما بینهم بطریق الدلالة فقال ینصرف الی ما تعارفه الناس فیما بینهم
فی تلک العادة (تاتارخانیه فی ٥ فیما یتعلق بالثمن من البیوع)

بوصورتده عمرو زیده ثمن مزبوردن شو قدر غروش نقصان ویرسه زید اول نقصانی
عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید عمروه شو قدر غروش ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو اول اقچه ایله بکرک زیتون
وانجیر باغچه لرینی نفسیچون بکردن اشترا وقبض ومبلغ مزبوری بکره دفع ایلسه اول
باغچه لر عمروک ملکی اولوب مبلغ مزبورک مثلنی عمروه ضمان لازم

اولورمی * الجواب * اولور

(الشراء بدراهم الغیر او دنانیره لا یتوقف علی اجازته ویقع للعاقد بذمته لانها لا تتعین
فان اجاز صاحب الدراهم لا یصیر العقد له لانه قد نفذ علی العاقد لکن یکون اجازته
اقراضا للدراهم منه فیکون علی العاقد مثلها (قاعدیه فی البیوع)

بوصورتده عمرو اول اقچه نک مثلنی زیده ضامن اولورکن زید راضی اولمیوب باغچه لر
بنم اقچه م ایله الندیغله بن اشترایی مجیز اولمشیدم اویله اولیجق باغچه لر بنم ملکم اولمش اولور
دیو باغچه لره مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمروک شو قدر قنطار صابوننی اشترا ایدر اولدقده عمرو زیده هر قنطارینی
ساکه شو قدر اقچه یه بیع ایتدم دیوب زید دخی اولقدر قنطار صابوننی قبض ایدوب
نسنه دیمسه زید صابوندن هر قنطار ایچون عمرودن اولقدر اقچه المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل قال لرجل یبیع الحنطة بکم تبیع فقال قفیز بدرهم فقال کلنی خمسة اقفزة وکاله
فذهب بها فهو بیع وعلیه خمسة دراهم (قاضیخان فی باب لا ینعقد الا بلفظین من البیوع)
بعتک عبدی هذا بالف فقبضه المشتری ولم یقل شیئا تم البیع وکذا اذا قال المشتری
کله بدرهم فکاله ولم یقل شیئا (بزازیه فی التعاطی فی ٢ من البیوع وکذا فی الالفاظ)

نوع فی تصرف احد العاقدین فی المبیع

زید شو قدر وقیه قهوه ایله شو قدر کیل پرنجنی عمروه ثمن معلومه بیع ایدوب لکن عمرو
اول قهوه وپرنجی قبض ایتمدین بکره هبه وقبضنه تسلیط ایدوب بکر دخی اول قهوه
وپرنجی قبض ایلسه هبهٔ مزبوره شرعا صحیحه اولورمی * الجواب * اولور

(وفی العیون اذا اشتری غلاما فلم یقبضه حتی وهبه من رجل او رهنه وامر بالقبض جاز ولو آجر
وامر المستأجر بالقبض لم یجز (محیط برها فی تصرف احد العاقدین فی البیوع)

زید منقولاتدن بر متاعنی قرق غروشه عمروه بیع وقبض ثمن ایدوب متاع مزبوری عمروه
تسلیم ایتمدین عمرو متاعی قرق اللی غروشه زیده بیع ایلسه بیع ثانی صحیح
اولورمی * الجواب * اولماز

(لو اشتری رجل من آخر عبدا وباعه قبل القبض من بایعه او من اجنبی لا یجوز
(ذخیره فی ٢ فی الاختلاف من البیوع)

باب خیار الشرط

زید جاریه سی هندی عمروه بیع ایدر اولدقده زید اوچ کونه دک مخیر اولمق اوزره هندی
ثمن معلومه عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره اوچ کون مرور ایتمدین هند عمروک یدنده
فوت اولسه زید عمرودن هندک قیمتنی می الور یوخسه ثمن مزبوری می الور
* الجواب * قیمتنی الور

(ولو هلک المبیع فی ید المشتری فان کان الخیار للبایع ینتقض البیع ویلزم علی المشتری
القیمة وان کان الخیار للمشتری یلزمه القیمة ویتم البیع (عمادیه فی ٢٥ من البیوع)

زيد عمروك باركيريني عمرودن ثمن معلومه اشترا ايدر اولدقده اوچ كونه دك بكنمزسم بيعمزده بيع يوقدر ديوب مخيرا بووجهله اشترا وقبض ايتدكدنصكره اوچ كون مرور ايتمدين باركير زيدك يدنده حتف انفه هلاك اولسه عمرو ثمن مزبوري زيددن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ويخرج المبيع عن ملك البايع بخيار المشتري فان هلك المبيع عنده ضمن الثمن (درر في خيار الشرط

﴿فصل في خيار الرؤية﴾

زيد عمروك آخر دیارده اولان ملك باغچه‌سني عمرو ذمتنده اولان شو قدر اقچه مقابله‌سنده عمرودن اشترا ايدوب لكن زيد باغچه‌يي كورمدين نادم اولمغله بيعي فسخ ايدوب مبلغ مزبوري عمرودن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(لوفسخ قبل الرؤية ينفذ الفسخ بحكم انه عقد غير لازم (صدر الشريعة في شراء مالم يره)

زيد عمروك ملك چفتلكني وايچنده موجود اولان مواشي وقول وجاريه وچفت آلاتي ايله ثمن معلومه كورمدين اشترا وقبض ايتدكدنصكره برسنه‌دن زياده چفتلك زيدك ضبطنده اولوب ايچنده اولان مزارعلري اراضيسني زرع ايدوب شو قدر محصول واشجارنده ميوه حاصل اولسه زيدك خيار رؤيتي ساقط اولورمي * الجواب * اولور

(خيار الرؤية يبطل بحدوث الثمرة والزيادة في يد المشتري او وكيله وبعد ما حدث الزيادة على يده ليس له ازد بحال تناولها اولم يتناولها (جواهر الفتاوى في ٥ من البيوع ومثله في قاضيخان)

بوصورتده زيد خيار رؤيت ايله اول چفتلكي عمروه رده قادر اولورمي * الجواب اولماز

(رجل اشترى ارضا لم يرها ولها اكار فترك المشتري الارض في يد الاكارة فزرعها الاكار ثم اراد المشتري ان يردها بخيار الرؤية لم يكن له ذلك لان فعل الاكار منتقل اليه فصار كانه زرعها بنفسه (قاضيخان في خيار الرؤيه)

زيد عمروك منزلني كوروب بعده التي آي مرورنده زيد منزل مزبوري عمرودن اشترا ايدوب تكرار كوردكده منزل متغير اولمش دكل ايكن زيد خيار رؤيت ايله بيعي فسخه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد وعمرو اختلاف ايدوب زيد منزل مزبور مقدما كوردوكم كبي دكلدر متغير اولمشدر ديوب عمرو دخي كيفيت اولاسندن متغير اولمامشدر ديسه قول قنغيسنكدر * الجواب * عمروكدر

(وان اختلفا في التغير فقال المشتري قد تغير فالقول للبايع مع يمينه وعلى المشتري البينة هذا اذا كان المدة قريبة يعلم انه لا يتغير في مثل تلك المدة فان بعدت المدة بان رأى امة شابة ثم اشتراها بعد عشرين سنة وزعم البايع انها لم تتغير فالقول للمشتري كذا في الكافي وعليه الفتوى وكذا في قاضيخان (هنديه في ٧ من خيار الرؤيه)

زيد عمروك آخر دیارده اولان برقول ايله برجاريه‌سني ثمن معلومه اشترا ودفع ثمن ايتدكدنصكره

زيد بكري رؤيته توكيل ايدوب بكر كوردكده راضي اولوب زيد كوردكده بكنمايجك خيار رؤيت ايله بيعي فسخه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ولو اشترى شيئا لم يره ثم وكل رجلا بالرؤية وقال له ان رضيته فخذه لا يجوز ذلك ولا يكون رؤية الوكيل كرؤية الموكل (قاضيخان في خيار الرؤيه)

زيد عمروك ملك باغچه‌سني كوروب بعده باغچه‌نك يوز ذراع مقداري ديواري منهدم اولمغله متغير اولدقدنصكره زيد اول باغچه‌يي تكرار كورمدين عمرودن اشترا ودفع ثمن ايلسه حالا زيد باغچه‌يي كوردكده بكنمايجك خيار رؤيت ايله بيعي فسخ ايدوب باغچه‌يي عمروه رده وويرديكي ثمني استردداده قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ومن رأى شيئا ثم شراه فوجده متغيرا يخير والا فلا (ملتقى فيمن اشترى مالم يره)

زيد عمروك منزلنه واروب ايچروسني وطشره‌سني بتون كوروب بعده برسنه‌دنصكره اشترا ايدوب قبض ايچون منزله واردقده مقدما كورديكي كبي بولوب اصلا متغير اولمش دكل ايكن خيار رؤيت ايله بيعي فسخه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(ومن اشترى ما رآه خير ان تغير والا لا (كنز في خيار الرؤيه)

زيد عمروك منزلني اشترا ايتدكده منزلك بعض مواضعني كوروب لكن جميع بيوتني كورماسه زيد جميع بيوتني كوردكده بكنمايجك خيار رؤيت ايله بيعي فسخه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(لا يكفي خارج الدار وصحنها بل يجب رؤيت جميع بيوتها (درر في خيار الرؤيه)

زيد عمروك منزلني كورمدين عمرودن اشترا ايتدكدنصكره زيد عمروك عامهٔ دعاوي‌دن ذمتني ابرا ايلسه حالا زيد منزلي كوردكده بكنمايجك خيار رؤيت ايله بيعي فسخ مراد ايتدكده عمرو ابراء مزبوره بناء خيار رؤيت ساقط اولوب فسخ جائز اولماز ديو ثمني زيددن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(واما وقت ثبوت الخيار فوقته عند رؤية المشتري لا قبلها حتى لا يصح اجازته قبل الرؤية ولا يلزم البيع (محيط رضوي في خيار الرؤيه) لا تسمع الدعوى بعد الابراء العام الا بحق حادث بعده (اشباه في الدعوى)

زيد عمروك ملك چفتلكني كورمدين عمرودن ثمن معلومه اشترا ايتدكدنصكره برسنه مرور ايدوب زيد چفتلكي كورماسه حالا زيد چفتلكي كوردكده بكنمايجك خيار رؤيت ايله بيعي فسخه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(وخيار الرؤية والعيب لا يبطلان بمضي الزمان (جواهر الفتاوى في اول البيوع)

﴿باب خيار العيب﴾

زيد عمرودن اشترا وقبض ايتديكي جاريه‌نك عمروك ياننده آخر كمسنه‌دن ولد كتورديكي ثابت اولسه زيد جاريه‌يي خيار عيب ايله عمروه رده قادر اولورمي * الجواب * اولور

(فان كان عيبا لا يطلع عليه الا النساء كالحبل فالقاضي يريها الواحدة العدلة يكفي فيحلف البايع فاذا نكل فقد تأيدت شهادتهن بنكوله فيثبت الرد (ذخيره في دعوى العيب من البيوع)

زيد عمروك جاريه سنى عمرودن اشترا وقبض ايتدكدنصكره جاريه نك حملى اولديغى ظاهر اولسه عمروك يدنده اول عيب ايله معيب اولديغى شرعا ثابت اولسه زيد جاريه يى خيار عيب ايله عمروه رده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(اذا اشترى جارية قد ولدت عند البايع لا من البايع او عند آخر ولم يعلم المشترى بذلك وقت العقد هل له ان يرد فيه روايتان فى رواية البيوع لا يرد اذا لم يكن لها بسبب الولادة نقصان ظاهر وعلى رواية فى المضاربة يرد لان الولادة عيب لازم لان التكسر الذى يحصل بسبب الولادة لا يزول ابدا وعليه الفتوى (تتمة الفتاوى البرهانى فى مسائل العيب) والحبل فى الجارية عيب يزول بالولادة (محيط برهانى فى ١٤ من البيوع)

زيد عمروك قولى بكرى اشترا وقبض ايتدكدنصكره بكر زيدك يدندن اباق ايلسه حالا بكر عودت ايدوب وبكرك عمرو يدنده ايكن دخى اباقى ثابت اوليجق زيد بكرى خيار عيب ايله عمروه رده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(من وجد بمشريه ماينقص الثمن عند التجار اخذه بكل الثمن اورده (تنوير الابصار فى خيار العيب) والعيوب كلها لابد لها من المعاودة عند المشترى (زيلعى فى خيار العيب) اشترى عبدا فابق بعد القبض لا خصومة له مع البايع حتى يحضر العبد (منية المفتى فى مسائل العيب)

زيد شوقدر قيونى شوقدر غروشه صفقهٔ واحده ايله عمروه بيع وتسليم عمرو دخى جمله سنى قبض ايتدكدنصكره عمرو قيونلردن برقاچنك ردلرينى ايجاب ايدر عيب قديملرينه مطلع اولسه عمرو عيب قديم ايله معيب اولنلرى ثمندن حصه لريله زيده رد ايتيوب مجرد برقاچى معيب اولمغله زيدك رضاسنسز جمله سنى رده قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(لو قبض جميع المبيع ثم وجد ببعضه عيبا كان عند العقد او حدث بعد العقد قبل القبض فانه ينظر ان كان المبيع شيئا واحدا كالدار والكرم والارض والثوب او كيليا او وزنيا فى وعاء واحد او فى صبرة واحدة او شيئين فى الحكم كشئ واحد فالمشترى بالخيار ان شاء رضى بالكل بجميع الثمن وان شاء رد الكل وليس له ان يرد البعض دون القبض لانه يكون ردا بزيادة عيب وهو عيب الاشتقاق فى الاعيان وان كان المبيع شيئين او اشياء ليس فى الحكم كشئ واحد كالثياب والعبيد وغيرهما او كيليا او وزنيا فى اوعية مختلفة فالمشترى بالخيار ان شاء رضى به ولزمه جميع الثمن وان شاء رد المعيب خاصة وليس له ان يرد الكل الا اذا تراضيا على رد الكل وليس له ان يرد المعيب الا بقضاء القاضى او برضاء البايع (عماديه فى ٢٢ من خيار العيب)

زيدك عمرودن اشترا وقبض ايتديكى سكز طقوز ياشنده اولان جاريهٔ صغيره نك فراشنه بول ايدر اولديغى وجه شرعى اوزره ثابت اولسه زيد اول جاريه يى بالغه اولمدن خيار عيب ايله عمروه رده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(قال فان اشترى غلاما فوجده يبول فى الفراش ان كان بحال يبول مثله على الفراش عادة

لا يملك الرد بالعيب وان كان الصبى بحال لا يبول مثله فى الفراش عادة لا يملك الخصومة ثم صاحب الكتاب اشار الى ان الصبيان الذى يبولون فى الفراش ان يكون رباعيا او خماسيا فاذا جاوز هذا فالبول فيه عيب فان لم يخاصمه حتى بلغ وهو يبول فى الفراش فانه لا يملك الخصومة فى الرد بالعيب (انقروى نقلا من شرح ادب القاضى ملخصا فى ٧٤)

زيد عمروك بر عيب ايله معيب جاريه سى هندى اول عيب ايله عمرودن اشترا وقبض ايتدكدنصكره هندك ردينى ايجاب ايدر عيب قديم آخرى اولديغى شرعا ثابت اولسه زيد هندى خيار عيب ايله عمروه رده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(وله ان يرد بالعيب الذى لم يبرأ منه لانه لم يرض بذلك العيب (ولوالجيه قبيل فى ٩ من البيوع)

زيد عمرودن اشترا وقبض ايتديكى درت قلم قورو اوزمك ايكى قلمنى آخره بيع وتسليم ايتدكدنصكره باقى قلان ايكى قلم اوزمك ردينى ايجاب ايدر عيب قديمى اولديغى شرعا ثابت اولسه زيد اول ايكى قلم اوزمى خيار عيب ايله عمروه رده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(اشترى شيئين وقبضهما فباع احدهما ثم وجد بهما او بالباقى عيبا له ان يرد المعيب ولو اشترى طعاما فى وعاء فباع بعضه فهو بمنزلة عبد باع نصفه ولو كان فى وعائين فهو بمنزلة عبدين (منية المفتى فيما يمنع الرد من البيوع)

زيد جاريه سى هندى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره برقاچ كون مرورنده جاريه نك فرج داخلنده عند التجار نقصان ثمن ايجاب ايدر ياره سى ظاهر اولوب عمرو زيددن جاريه نك ياره سى سنك يانكده ايكن موجوده ايدى ديو دعوى وزيد انكار ايتدكده اصحاب بصارتدن عادله لر زينب وخديجه يه ارائت اولندقده زينب وخديجه هندك فرج داخلنده ياره سى اولوب اوقدر كون مقدم زيدك يانده حادث اولميوب عيب قديمدر ديو شهادت ايلسه لر حاكم زينب وخديجه نك شهادتلرينى قبول وهندى زيده رد ايله حكم ايلسه حكم مزبور صحيح اولوب عمرو هندى زيده رد ايدوب ثمن مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(وعن محمد رحمه الله تعالى فى رواية ابن سماعه مطلقا انه يثبت الرد بشهادة النساء فيما لا يطلع عليه الرجال الا الحبل وفى منتقى ابن سماعه عن ابى يوسف رحمه الله تعالى اذا اشترى جارية وقبضها فادعى انها رتقاء اريها النساء فان قلن هى رتقاء ردتها على البايع وكذا اذا ادعى ان بها كية قديمة فى موضع لا ينظر اليه الا النساء قال ارد فى مثل هذا بقول امرأة واحدة وحكى عن محمد بن الحسن مثل ذلك (محيط برهانى فى ١٤ من البيوع ملخصا)

﴿نوع فيما يمنع الرد بالعيب﴾

هند بشيوز غروش قيمتلو جاريه سنى اوچيوز غروشه عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو جاريه يى وطئ ايدوب جاريه نك هند يانده داء بطندن بر مرضه

مبتلاة اولدیغی ظاهر اولوب جاریه نك قیمتی اول مرض ایله انجق اوچیوز غروش اولسه عمرو ثمندن یوز یکرمی غروش ایله هنده مراجعته قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قال القدوری فی کتابه کل مایوجب نقصانا فی الثمن او القیمة فی عادة التجار فهو عیب (تاتارخانیه فی ١٥ من البیوع) اشتری ثوبا بخمسة وهو یساوی عشرة فوجد عیبا ینقصه خمسة رجع بدرهمین و نصف لانه فات نصف المبیع (منیة المفتی فی مسائل العیوب)

زید عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدیکی جاریه نك ردینی ایجاب ایدر عیب ایله معیب اولدیغی ظاهر اولوب عمروه ردصددنده ایکن جاریه زیدك یدنده فوت اولسه اول جاریه نك عمروك یدنده ایکن اول عیب ایله معیب اولدیغی وجه شرعی اوزره ثابت اولیجق زید عمروه نقصان ثمن ایله مراجعته قادر اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده نقصان ثمن نه ایله معلوم اولور * الجواب * بغرض اهل وقوفك اخبارلریله

(فلوحدث عیب آخر عند المشتری رجع بنقصانه اورد برضاء بایعه اطلقه فی الحدوث فشمل مااذا کان بافة سماویة او بغیرها کذا فی المعراج وشمل مااذ اشتراه مریضا فازداد فی یده فانه لیس له الرد وقیل ینبغی ان یرده کما فی وجع السن اذا صار صاحب فراش کذا فی خزانة الفقه (بحر رائق فی العیوب من البیوع)

زیدك عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدیکی جاریه نك مرض مزمنه مبتلاة اولدیغی ظاهر اولوب رد صددنده ایکن جاریه نك اول مرضی زیدك یدنده زیاده مشتد اولوب صاحبهٔ فراش اولسه اول جاریه نك عمرو یدنده ایکن مرض مزبوره مبتلاة اولدیغی وجه شرعی اوزره ثابت اولیجق زید عمروه نقصان ثمن ایله مراجعته قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته)

زید عمروك بارکیرینی اشترا وقبض ایتدکدنصکره بارکیرك ردینی ایجاب ایدر عیب قدیمی ظاهر اولمغله زید بارکیری قاضی یه کتوروب عیب وشرایه عمروك غیابنده اقامت بینه ایتمکله قاضی دخی تسجیل ایدوب بعده زید بارکیری عمروك منزلنه کتوروب رضا و قضادن بری یوغیکن بارکیری عمروك منزلنده براغوب کتدکدنصکره بارکیر آنده هلاك اولسه زید مجرد قاضی حضورنده بارکیرك عیب قدیمنی اثبات ایدوب بارکیری کتوروب منزلکده براقمغله فسخ بیع ایتمش اولوردم دیو ثمنی عمرودن استردادہ قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتری جاریة من رجل وغاب البایع واطلع المشتری علی عیب الجاریة فرفع الامر الی القاضی واثبت عنده الشراء و العیب فاخذها القاضی و وضعها علی یدی عدل فماتت فی یده وحضر البایع لیس للمشتری ان یسترد الثمن لان الرد علی البایع لم یثبت لمکان غیبته فکان الهلاك علی المشتری قال فی الخلاصة قلت ینبغی ان یکون هذا فیما اذا لم یقض

القاضی بالرد علی البایع بل اخذها منه و وضعها عند عدل اما اذاقضی علی البایع بالرد فینبغی ان تهلك من مال البایع و یسترد المشتری لان اقصی مافی الباب ان هذاقضاء علی الغائب من غیرخصم لکنه ینفذ فی اظهر الروایتین عن اصحابنا (درر فی خیار العیب کذا فی الخلاصة فی البراءة عن العیوب)

زید جاریه سی هندی عمروه بیع وتسلیم عمرو دخی بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره جاریه نك ردینی ایجاب ایدر عیب قدیمی ظاهر اولمغله بکر جاریه یی خیار عیب ایله عمروه رد ایتدکده بلاحکم حاکم رضاسیله قبول ایلسه حالا عمرو خیار عیب ایله زیده رد یاخود نقصان عیب ایله رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الذخیرة و ذکر فی صلح العیون اذا اشتری جاریة و قبضها وباعها و سلمها الثانی ثم ظهر بها عیب فردها المشتری الاخیر علی بایعه بغیر قضاء لم یکن لبایعه ان یخاصم بایعه فی قول ابی حنیفة وبه اخذ صاحباه (تاتارخانیه فی البیوع)

بوصورتده عمرو جاریهٔ مزبوره نك نقصان ثمنی ایله رجوع مراد ایتدکده زید لازم کلور ظن ایدوب عمرو ایله نقصان ثمندن شوقدر اقچه اوزرینه صلح اولسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(کل تصرف یدل علی الرضاء بعد العلم به یمنع الرد والرجوع بالنقص (بزازیه فیما یمتنع الرد ومالا من السادس) ولوصالح المشتری الاول بایعه لایصح الصلح عند الامام رحمه الله تعالی لانه لاحق له (من المحل المزبور)

زید عمروك جاریه سی هندی عمرودن اشترا وقبض ایتدکدنصکره زید عمرودن الاجغم یوقدر ذمتنی عامهٔ دعاویدن ابراء ایتدم دیدکدنصکره زید اول جاریه نك عیب قدیمنه مطلع اولسه خیار عیب ایله جاریه یی عمروه رده قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال المشتری للبایع انت بریء من کل حق لی قبلك دخل تحت البراءة الابراء عن العیب لاعن الاستحقاق فی المختار (بزازیه فی المحل المذکور)

زید عمرودن اشترا و قبض ایتدیکی جاریه نك حملی ظاهر اولدقدنصکره جاریه زیدك یدنده وضع حمل ایلسه حالا زید خیار عیب ایله جاریه یی عمروه رده قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتری امة حبلی فولدت عند المشتری لیس له مع البایع خصومة فان ماتت فی ید المشتری فی نفاسها رجع بالنقصان لابکل القیمة ان لم یعلم بالحبل عند الشراء (بزازیه فی ٦ من البیوع)

زید عمرودن اشترا و قبض و دفع ثمن ایتدیکی جاریه نك حملی ظاهر اولوب عمروه رد صددنده ایکن جاریه زیدك یدنده وضع حمل ایدوب نفاسی ایچنده فوت اولسه اول جاریه عمروك یدنده ایکن حامل اولدیغی شرعا ثابت اولیجق زید عمروه نقصان حمل ایله مراجعته قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رأى عيبا فصالحه على مال ثم وجد عيبا آخر فله رده مع بدل الصلح ولو قبض بدل الصلح وزال ذلك العيب يرد بدل الصلح وقيل هذا لو زال بلا علاجه فان زال بعلاجه لا يرد

(فصولين فى ٢٥)

زيد عمرودن اشترا و قبض ايتديكى جاريه سى هندك ردينى ايجاب ايدر عيب قديمنه مطلع اولدقدنصكره زيد هندى بكره بيع وتسليم ايدوب بعده هندك اول عيبك غيرى ردينى ايجاب ايدر عيب آخرى ظاهر اولوب عيب آخرك زيد يدنده موجود اولديغى بينه ايله ثابت اولمغله حكم حاكم ايله بكر هندى زيده رد ايتمكله زيد اول عيب آخر ايله عمروه رد ايتمك استدكده عمرو مجرد ردينى ايجاب ايدر عيب قديمنه مطلع اولدقدنصكره بيع ايتمكله سنك ايچون بالكليه خيار عيب ساقط اولور ديوب هندى قبول ايتمامكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز (يفهم جوابه مما مر)

زيد جاريه سى هندى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو زيده جاريه نك عيب قديمى ظاهر اولدى جاريه يى رد ايتدم آل زيد دخى قبول ايتدم ديوب لكن جاريه او مجلسده حاضره اولماسه حالا عمرو جاريه يى زيده ويروب ثمنى استرداد مراد ايتدكده زيد عمروه سن رد ايتدم ديوب بن دخى قبول ايتدم ديديكم مجلسده هند حاضره دكل ايدى اويله اولنجق جاريه يى الملم وثمنى ويرمم ديمكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(رجل اشترى جارية فوجد فيها عيبا فردها وقبل البايع الرد ولم تكن الجارية فى مجلس الرد صح الرد لان البيع على هذا الوجه جائز فكذلك الرد

(جواهر الفتاوى من البيوع)

زيد عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ودفع ثمن ايتديكى صوغان تخمنى عرصه سنده زرع ايتدكدنصكره اول تخم اصلا بتيوب عمروك يانده چورك اولديغى ظاهر اولسه زيد ثمن مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(اشترى بذر البصل وزرعه ولم ينبت فظهر به فساده وبالفارسية پوسيده رجع بالثمن

(بزازيه فى ٦ فى العيب من البيوع)

زيد مطعون اولان قولى عمروى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكده زيد بكره قورقمه عمرو بو طاعوندن اولورسه بن ضامنم ديوب بعده عمرو اول طاعوندن بكرك يدنده هلاك اولسه زيد ثمن مذكورى بكره رد ياخود عمروك قيمتنى ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن باع فرسا وبه جراحة وقال للمشترى لا تخف منها فان هلك بسببها فانا ضامن واخذه وهلك بسببها لا شىء عليه (قنيه فى المتفرقات من العيوب فى البيوع)

زيد عمروه جاريه م بكردر چركس جنسندندر ديمكله عمرو جاريه يى اول جنسندن اولمق اوزره اشترا وقبض ودفع ثمن ايدوب بعده جاريه يى وطئ وبكريتنى ازاله ايتدكدنصكره جاريه اول جنسدن الحق روافض عجم جنسى اولديغى ظاهر اولسه حالا زيد جاريه يى اخذه

راضى ايكن عمرو جاريه يى زيده رد ايتميوب نقصان ثمن ايله زيده رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اشترى جارية ولم تبرأ عن عيوبها فوطئها او قبلها او مسها بشهوة ثم وجد بها عيبا لم يردها مطلقا اى سواء كانت بكرا او ثيبا نقصها الوطئ اولا لان كلا منها عيب حادث ويرجع بالنقصان لامتناع الرد الا اذا رضى البايع باخذها لان الامتناع كان لحقه فاذا رضى زال الامتناع (درر فى خيار العيب من البيوع)

زيد عمرودن بين الناس مشهور اولان قره محمود مصنوعى اولمق اوزره اشترا و قبض ايتديكى جوهردار تفنك قره محمودك اولميوب قيمتده ورغبتده اندن دون اولان تفنك ايديكى شرعا ثابت اولسه زيد تفنكى عمروه رده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(سئل عن شخص اشترى من آخر فرسا وذكر انها من نسل فرس فلان او فرس مشهورة بالجودة ثم تبين كذبه هل للمشترى الرد اجاب اذا اشتراها بناء على وصف له بثمن لو لم يصفها بهذه الصفة لا يشترى بذلك الثمن والتفاوت بين الثمنين فاحش وهى لا تساوى ما اشتراها به فله الرد اذا تبين خلاف ذلك (قارئ الهدايه)

هند جاريه سى زينبى ثمن معلومه قرى عايشه يه بيع وتسليم ايدوب ثمنى عايشه يه هبه ايتدكدنصكره جاريه نك ردينى ايجاب ايدر عيب قديمى اولديغى ظاهر اولسه عايشه جاريه يى رد ياخود نقصان عيب ثمننه هنددن نسنه المغه قادره اولورمى *الجواب* اولماز

(ابرأ المشترى عن الثمن ثم اطلع على عيب لا يرد ولا يرجع بشىء (بزازيه فيما يمنع الرد)

فصل فى خيار الغبن مع التغرير

زيد ملك منزلنى تغرير وغبن فاحش ايله عمروه بيع وتسليم عمرو دخى بكره بيع وتسليم ايلسه حالا زيد بيع مذكورى فسخه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(و اصحابنا رحمهم الله تعالى يقولون فى المغبون انه لا يرد ولكن هذا فى مغبون لم يغر اما فى مغبون غر يكون له حق الرد استدلالا بمسئلة المرابحة ذكره الامام علاء الدين السمرقندى فى تحفة الفقهاء (جواهر الفتاوى فى ٦ من البيوع)

زيد متوفانك ورثه سى تركه دن بر منزلى تغرير وغبن فاحش ايله عمروه بيع وتسليم عمرو دخى بكره بيع وتسليم ايلسه حالا ورثه بيع مزبورى فسخ ايدوب منزلى بكردن المغه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(وفى المحيط لو حدث به ما يمنع الفسخ نحو الهلاك لزمه المسمى بلا خيار ولا شىء له فى قول الطرفين وعن محمد رحمه الله تعالى ان المشترى يرد قيمة المبيع ويرجع على البايع بالثمن (قهستانى فى التولية والمرابحة)

زيد قولى عمروى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بيع مزبورده تغرير وغبن فاحشه مطلع اولوب بعده عمروى بر قاچ سنه استخدام ايتدكدنصكره بكر عمروى تغرير وغبن فاحش ايله الميشيدم ديو زيده رده قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(ولوتصرف المشترى المغبون فى المبيع تصرف الملاك بعد ماعلم الغبن فيه لايرده بالغبن
(حاوى المنيه فى خيار المغبون)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بعده عمرو اول منزلى برجهته وقف صحيح ولازم ايله وقف ايتدكدنصكره زيد بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ملك باغچه سنى تغرير وغبن فاحش ايله عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت ضبط ومحصولنى اخذ واستهلاك ايلسه زيد بيعى فسخ ايدوب باغچه يى الدقده محصول مستهلكه ايچون عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ملك زيتون باغچه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم عمرو دخى برقاج سنه باغچه يى ملكيت اوزره ضبط و محصولنى اخذ واستهلاك ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب ورثه سى اول باغچه يى ضبط ايلسه لرحالا زيد بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو دعوى وتغرير وغبن فاحشى اثبات ايدوب باغچه يى الدقده مدت مزبوره نك محصولنى تركه دن ياخود مالكزدن ضامن اولك ديو ورثه يه جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لوهلك المبيع اوحدث به مايمنع الفسخ عندظهورالخيانة سقط خياره ولاشئ له فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى وهو المشهور فى قول محمد رحمه الله تعالى
(تاتارخانيه فى ١٦ من البيوع)

حيوانده غبن فاحش نه مقدار در * الجواب * اونلق اون بره ويرلمك اون برلك اونه النمق غبن فاحشدر (ومالايتغابن الناس فيه قيل فى العروض ده نيم وفى الحيوان ده يازده وفى العقار ده دوازده وقيل مالايدخل تحت تقويم المقومين
(فصولين فى ٢٨ فى آخره)

زيد عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ايلديكى عرصه اوزرينه بنا احداث ايدوب بعده عمرو بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو دعوى و مدعاسنه اقامت بينه ايدوب زيد بناسنى قلع وعرصه يى زيددن المغه قادراولورمى * الجواب * اولماز
(البناء استهلاك (شرح سير الكبير)

زيد شوقدر قيونلرينى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمروك ملكنده قيونلردن شوقدر فروع حاصل اولوب بعده زيد بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو دعوى وتغرير وغبن فاحشى اثبات ايدوب قيونلرى الدقده فروعلر قيونلردن حاصل اولدى اويله اوليجق بنم اولمش اولور ديو فروعلرينى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمروك توكيليه بكرك منزلنى عقدى عمروه اضافت ايله بكردن اشترا وقبض و عمروه تسليم ايتدكدنصكره بكر عمرودن بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو دعوى وتغرير وغبن فاحشى اثبات ايديجك بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولولم يغره البايع لكن غره الدلال فله الرد (قنيه فى خيار المغبون من البيع)

﴾فصل فى بيع المرابحة والتولية﴿

زيد اشترا ايتديكى متاعلرى اون بر غروشه اشترا ايتدم ديو عمروه اون بربچق غروش ذكر بهاسيد ر اشترا ايله ديمكله عمرو دخى اول متاعلرى اون بربچق غروشه زيددن مرابحة اشترا ايتدكدنصكره زيدك اول متاعلرى اون غروشه اشترا ايتديكى شرعا ثابت اولسه عمرو اول متاعلرى موجود اولمغله زيده رده قادراولورمى * الجواب * اولور

(فان ظهر خيانة فى مرابحة اخذه بثمنه اورد المبيع وفى التولية حط وعند ابى يوسف رحمه الله حط فيهما وعند محمد رحمه الله خير فيهما بين الاخذ بالثمن و بين الرد ولم يحط شئ فيهما وفى المحيط لوحدث به مايمنع الفسخ من نحو الهلاك لزمه المسمى بلاخيار ولاشئ له فى قول الطرفين وعن محمد رحمه الله ان المشترى يرد قيمة المبيع و يرجع على البايع بالثمن والكلام مشعر بانه لوقال للمشترى قيمة متاعى كذا اومتاعى يساوى كذا فاشترى بناء على ذلك فظهر بخلافه كان له الرد بحكم التغرير وان لم يقل ذلك ليس له الرد و بعضهم لايفتون بالرد بكل حال والصحيح ان يفتى بالرد اذا وجد التغرير و بدونه لايفتى بالرد كما فى الكافى
(قهستانى فى التوليه ملخصا)

زيد شوقدر قيونى بر ربچق غروشه اشترا ايتدم وحالا اوزريمه بر ربچق غروشه قائم در ديوب عمروه تولية بر ربچق غروشه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيدك اول قيونلرى بر ر غروشه اشترا ايتديكى شرعا ثابت اولسه عمرو بر ر غروشدن زياده سى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(فان خان فى المرابحة اخذه بكل ثمنه اورده وحط فى التولية (كنز فى التولية)

﴾باب البيع الفاسد﴿

قريم خانلرى اولادندن زيد صغيره طرف دولتدن تعيين اولنان شوقدر اقچه علوفه طرف ميريدن بر بلده جزيه دارينه حواله اولندقدنصكره زيدك وصيسى عمرو جزيه دارمرقومدن النه جق مبلغى بكره بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(و بيع العطاء والصلح عنه قبل القبض لايجوز (فى باب الصلح الفاسد من المحيط الرضوى)

زيده ميريدن شوقدر اقچه خلعت بها احسان اولنوب مبلغ مزبور مال ميرى جامعلرندن عمرو اوزرينه حواله اولنوب يدينه روزنامچه ويرلدكدنصكره زيد مبلغ مزبورى بكره بيع ايدوب روزنامچه يى بكره ويرسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه تمامه)

زيد عمروذمتنده قرضدن اولان يوز غروشنى اللى غروشه بكره بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد مبلغ مرقومى قبضه بكرى توكيل ايتدكدنصكره بكر مبلغ مزبورى عمرودن السه حالا زيد مبلغ مزبورى بكردن طلب ايتدكده بكر مقدما وجه محرر اوزره اللى غروشه با كه بيع ايتمكله بنم اولمش اولور ديوب تماما ويرمامكه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ان باع الدين من الذى عليه الدين فالبيع جائز وان باع الى غيره فالبيع فاسد (نتف فى البيوع)

زيد برسفينه بناء ايتمك مراد ايتدكده اول بنا ايده جكى سفينه يى قبل البنا عمروه شوقدر اقچه يه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(شرط جواز البيع كون المبيع قائما معلوما مقدور التسليم (قنيه فيما يجوز البيع ومالا)

زيدك دريايه غرق اولان سفينه سى دريا دبنده اولوب چيقرمق ممكن دكل ايكن زيد سفينۀ مزبوره يى عمروه بيع ايلسه سفينه مقدور التسليم اولميوب زيد تسليمدن عاجز اوليجق بيع مزبور جائز اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته)

زيد متوفانك ورثه سندن عمرو زيدك تركه سندن اولان منزلدن حصه سنى بكره بشيوز غروشه بيع ايلسه لكن اول منزلدن عمروك نه مقدار حصه سى وار ايديكى بكرك معلومى اولماسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل قال لآخر بعتك نصيبى من هذه الدار بكذا ان علم المشترى نصيبه ولم يعلم البايع جاز بعد ان يقر البايع انه كما قال المشترى وان لم يعلم المشترى عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله لا يجوز علمه البايع اولا (خلاصه فى ٣ من البيوع)

زيد شوقدر چواللر ايچنده اولان پنبه سنى عمروه بيع ايدر اولدقده چواللرك وزنلرى معلوم اولميوب چواللر ايله پنبه يى وزن ايدوب هر چوال ايچون شوقدر وقيه اسقاط ايتمك اوزره بيع ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل اشترى هذا الزيت وهو الف رطل على ان يزنه بظروفه فيطرح عنه مكان كل ظرف خمسين رطلا قال هذا فاسد (فتح القدير فى البيع الفاسد)

زيد قيونلرينك ممەلرنده حاصل اولوب هنوز صاغلمين سودينى عمروه بيع ايدوب بعده اول قيونلرى صاغوب سودى عمروه تسليم ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(لا يجوز بيع لبن فى ضرع ولا ولد فى بطن ولا يجوز بيع صوف على ظهر الغنم فى الرواية المشهورة كذا فى المحيط السرخسى ولو سلم الصوف واللبن بعد العقد لم يجز ايضا ولا ينقلب صحيحا كذا فى البحر الرائق (هنديه فى ٩ من البيوع)

شيخ محمد فوت اولوب اوغلى احمد كبير ايله قزى حليمۀ كبيره يى وزوجه لرى عايشه وسنى واصيل واولاد صغارينى ترك ايتدكده احمد وحليمه قبل القسمه تركه دن عرصه سى ارض ميرى واشجارى ملك اولان باغچه يى عايشه واصيل وصغارك وصيلرى اذنلرنسز بكر وبشره بيع وتسليم ايلسه لر عايشه واصيل حصه لرنده بيعى مجيزه لر اولميوب وصغار بالغ اولدقلرنده اشجاردن حصه لرينى بكر وبشردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(بناء بين رجلين باع احدهما نصيبه من آخر بغير اذن شريكه لم يجز وكذا الشجر والزرع

ولو باع من شريكه جاز وفى نوادر ابن هشام انه لا يجوز (عماديه فى ٣٠)

بو صورتده وجه محرر اوزره احمد وحليمه نك حصه لرنده جائز اولماغله احمد وحليمه دخى حصه لرينى بكر وبشردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

زيد حامل قسراغنى عمروه بيع ايدر اولدقده حملنى بيع ايتمم ديو استثنا ايدوب انجق قسراغى بيع ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(باع حيوانا واستثنى حملها فسد كاستثناء بعض الاطراف لان الحمل لا يفرد بالعقد (بزازيه فى ٥ من البيع بشرط)

زيد عمروك باركيرينى عمروك توكيليله ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره قبض ثمن بولنمدين زيد اول باركيرى عمروك توكيليله عمرو ايچون ثمن اولدن نقصانه بكردن اشترا ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وفسد شراء ما باع بنفسه او بوكيله بالاقل قبل نقد الثمن (تنوير الابصار فى البيع الفاسد)

زيد تحت ارضده اولوب اصلا برطريق ايله وجودى اولميان لاله صوغانى شومقوله شوقدر لاله صوغانيدر ديو عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اشترى شيئا مغيبا فى الارض كالجوز والبصل والثوم والشلجم والفجل ان باع قبل ان ينبت او بعد ما نبت نباتا لا يفهم وجوده تحت الارض لا يجوز البيع وان باع بعد ما نبت نباتا يفهم وجوده تحت الارض يجوز البيع (خلاصه فى ٧ فى خيار الرؤية)

مديون اولان زيد زوجه سى هنددن اولان ولدينى بيع وثمن نامنه الديغم اقچه يه اداء دين ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وبطل بيع ما ليس بمال كالدم والميتة والحر والبيع به (وقايه فى البيع الفاسد)

زيد ملك عرصۀ خاليه سنى عمروه بيع ايتميوب علونى عمروه بيع ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا بيع علو بعد سقوط اذ بعد السقوط لم يبق الا حق السفلى وهو ليس بمال (صدر الشريعة فى البيع الفاسد ملخصا)

زيد ملك منزلنك سقفنى عمروه بيع ايتميوب سقفك علوى اولان هواينى عمروه بيع ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(او اذن له فى الابتداء ان يضع الخشب على حائطه وان يلقى الدابة الميتة فى ارضه كان ذلك اعارة منه فمتى بدا له ان يطالبه بالرفع عن ارضه وان باع منه ذلك لا يجوز لان هذا بيع الحق وبيع الحق لا يجوز (شرح ادب القاضى للحسام فى ٢١)

بو صورتده عمرو بيع مزبوره بناء منزل مرقومك اوزرينه اوطه بنا ايتمك استدكده زيد عمروى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فلكل منهما فسخه فان خرج من ملك المشترى او بنى فيه بناء فلا فسخ وفيه اشارة الى انه لو عاد الى ملكه بفك الرهن اورد المشترى بالعيب فقد فسخ (قهستانى فى بطل بيع ما ليس بماله ملخصا)

زید عمروه مقدور التسلیم اولمیان برسوری متوحش جاموسنی بیع ایلسه بیع مزبور صحیح
اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته انفا)

زید مقدور التسلیم اولمیان عبد آبق عمروی بکره بیع ایلسه بیع مزبور صحیح
اولورمی * الجواب * اولماز

(قوله والآبق ای لم یجز بیع الآبق لنهی النبی علیه الصلوة والسلام عنه ولانه لایقدر علی
تسلیمه ولو باعه ثم عاد من الاباق لایتم ذلك العقد لانه وقع باطلا لانعدام المحلیة کبیع الطیر
فی الهواء (بحر رائق فی البیع الفاسد)

زید ملك توت باغچه سنی بیع فاسد ایله عمروه بیع وتسلیم ایدوب بعده عمرو دخی اول باغچه یی
بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره باغچه نك ردینی ایجاب ایدر عیب قدیمی ظاهر اولمغله
بکر باغچه یی عمروه رد ایلسه حالا زید فسخ بیع ایدوب باغچه یی عمرودن المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قال قالوا فی البیع الفاسد اذا زال ملك المشتری منه سقط حق الفسخ فان عاد علیه حکم
الملك الاول عاد الفسخ لانه عاد علی حکم الملك الاول فعاد حقوقه وان عاد بحکم ملك
مبتدأ لم یثبت الفسخ لان اختلاف الملکین کاختلاف العینین
(قاعدیه فی البیوع)

زید برلاله صوغانی صبح بهار لاله سی صوغانی اولمق اوزره عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم
وقبض ثمن ایتدکدنصکره عمرو اول صوغانی غرس ایدوب بعده لاله ظاهر اولدقده
صبح بهار لاله سی صوغانی اولمیوب اندن دون دردن صوغانی اولدیغی ظاهر اولسه
بیع مزبور باطل اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اشتری بذر الفیلق علی انها مروزیة والمشتری لایعرف ذلك فلما خرج دوده
فاذا هو غیر مروزیة وبین المروزی وغیره تفاوت فعلی البایع رد الثمن ان کان قبض
وعلی المشتری رد مثله لان البیع وقع فاسدا لانه باع مالیس عنده
(ولوالجیه فی ٢ من شروط البیع)

بوصورتده اول صوغاندن غرس اولنوب لاله سی ظاهر اولمغله جرمی ناقص اولیوب
عینی موجود اولمغین عمرو صوغانی زیده رد ایدوب ثمن مزبوری زیددن استرداده
قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته)

(وبطل بیع مالیس فی ملکه اذ من شرط المعقود علیه ان یکون مالا موجودا متقوما
مملوکا فی نفسه وان یکون ملك البایع فیما یبیعه بنفسه وان یکون مقدور التسلیم فلم ینعقد بیع
المعدوم کهذا الثوب الهروی فاذا هو مروزی (منح فی البیع الفاسد ملخصا) شری انه بذر
بطیخ شتوی فزرعه فوجده صیفیا بطل البیع (فصولین فی ٣٨ الخامس والعشرین)

﴿فصل فی الشروط المفسدة﴾

زید ملك منزلنی زوجه سی هنده بیع ایدر اولدقده هند زیددن مقدم فوت اولورسه بیع منفسخ
اولوب منزل ینه زیدك ملکنده قالمق اوزره بیع ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(ثم ینظر ان ذکرا شرط فسخ البیع فسد البیع (قاضیخان فی الشروط المفسدة)

زید شو قدر اشیاسنی عمروه ثمن معلومه بیع ایدر اولدقده ثمن مزبوره هند کفیل اولمق
شرطیله بیع ایدوب لکن هند اول مجلسده حاضره اولدیغی حالده کفالتی قبول ایتمیوب متفرق
اولسه لر بیع مزبور فاسد اولورمی * الجواب * اولور

(وشرط الخیار لایفسده وان کان متعارفا کشراء النعل علی ان یحذوها البایع او یشرکها
فهو جائز وان کان ملایما للبیع لایفسده کالبیع بشرط کفیل بالثمن اذا کان حاضرا
وقبلها او غائبا فحضر وقبل قبل التفرق وکشرط رهن معلوم بالاشارة او التسمیة فاز.
حاصلهما التوفیق للثمن قیدنا بحضرة الکفیل لانه لو کان غائبا فحضر وقبل بعد التفرق
او کان حاضرا فلم یقبل لم یجز (بحر رائق فی البیع الفاسد)

زید ملك حمامنی عمروه بیع ایدر اولدقده عمرو حمامی کندویه ایجار ایتمك شرطیله بیع
ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(ولایجوز ویفسد البیع بشرط لایقتضیه العقد وفیه نفع لاحدهما ای المتعاقدین کشرط
البایع ان لایسلمه الی المشتری الی شهر او یؤاجره او بغیره
(قهستانی فی البیع الفاسد ملخصا)

بوصورتده عمرو حمامی وجه محرر اوزره اشترا ایدوب زیده ایجار وتسلیم وزیددن برقاچ
سنه اجرت نامنه شو قدر اقچه المش اولسه زید اجرت مزبوره یی عمرودن استردادده
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(علی قول من یجعل بیع الوفاء فاسدا لو قبضه وآجره من غیره فله الاجرة لانه لو غصب
وآجر فله الاجرة فهذا اولی ولو آجره من مالکه لم یجز اذ ازد علی مالکه یجب علیه وقد رد
علیه والحکم فی البیع الفاسد ان المستحق بجهة لایقع الا عن تلك الجهة وان اوقفه الموقع
بجهة اخری (فصولین فی ١٢)

زید ملك منزلنی عمروه بیع ایدر اولدقده عمرو منزلی آخره بیع یاهبه ایتمامك شرطیله ثمن
معلومه عمروه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایلسه شرط مزبور ایله بیع فاسد
اولورمی * الجواب * اولماز

(فیصح بشرط یقتضیه العقد کشرط الملك للمشتری او لایقتضیه ولا نفع فیه لاحد کشرط
ان لایبیع الدار المبیعة فانها لیست باهل للنفع (منح فی البیع الفاسد)

بوصورتده عمرو اول منزلك بر مقدارینی افراز وبکره هبه وتسلیم ایلسه زید شرطه وفا
ایتمدك دیو منزله مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید قولی عمروی بکره بیع ایدر اولدقده بکر عمروی برسنه دنصکره اعتاق ایتمك شرطیله
بیع ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو باع عبدا بشرط ان یعتقه لایجوز عندنا (قاضیخان فی الشرط المفسدة)

زید جاریه سی هندی زینبه بیع ایدر اولدقده من بعد جواری چوق کلدکده زید زینبه
آخر جاریه الیوروب هندی المق اوزره بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(ولواشترى شيئا ليبيعه من البايع فالبيع فاسد (هنديه فى ١٠ من الشروط المفسدة)

زيد دكرمنى ايله شو قدر رأس باركيرلرينى وشو قدر اشياسنى صفقهٔ واحده ايله داينى عمروه شو قدر اقچه دينى مقابله سنده بيع ايدر اولدقده هرنه زمان دين مزبورى عمروه ادا ايدرسه عمرو اول دكرمن و باركير واشيايى زيده رد ايتمك شرطيله بيع ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(والفتوى على ان بيع الوفاء فاسد يوفر عليه احكام البيع الفاسد الا ان المشترى لو باعه من آخر فللبايع الاول ان يأخذه كما باعه المشترى من المكره من آخر (فصولين فى ١٨)

بوصورتده عمرو اول دكرمن و باركير واشيايى قبض ايتدكدنصكره ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايلسه حالا زيد اول دكرمن و باركير واشيانك يوم قبضده اولان قيمتلرينى عمروه تضمين ايتميوب دكرمن و باركير واشيايى بكردن جبرا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فان خرج هذا المبيع المقبوض عن ملك المشترى بتصرف يحتمل النقض كالبيع والرهن والهبة مع التسليم اولا كالاعتاق والتدبير والكتابة او بنى فيه بناء فلا فسخ لكل منهما فى شئ منها الا اذا رضى المشترى بالفسخ (قهستانى فى بيع مالبس بمال)

زيد عمروك بلبلنى اشترا ايدر اولدقده بلبل كيجه جى اولوب كيجه لرده اوتمك شرطيله بيع واشترا ايلسه بيع مزبور جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولواشترى حمامة على انها تصوت كذا وكذا صوتا فالبيع فاسد و فى الاصل اذا باع كلبا على انه عقور وحمامة على انها دوارة لايجوز (هنديه فى ١٠ من البيوع)

زيد ملك عقارينى عمروه بيع ايدر اولدقده يومى بكرمبشر اقچه يه ايجار اولنور غله سى بهر ماه شو قدر اقچه دردیو ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره اول عقار يومى اون بشر اقچه يه ايجار اولنوب غله سى انجق اون بش اقچه اولديغى ظاهر اولسه بيع مزبور جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(لوباع حانوتا على ان غلته عشرون درهما فاذاهى خمسة عشر ان اراد بذلك ان غلتها فيما مضى كانت عشرين جاز البيع وان اراد ان غلتها فيما يستقبل عشرون فسد البيع كما لوباع حيوانا على انها كل يوم تحلب كذا وان لم يبين مراده فسد البيع لان الناس يريدون بهذا الغلة فيما يستقبل (خزانة المفتين فى الشروط المفسدة)

زيد برمتاعى عمروه بيع ايدر اولدقده ثمنيله بكرى عمرو اوزرينه حواله شرطيله ثمن معلومه بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو باع على ان يحيل البايع رجلا بالثمن على المشترى فسد البيع قياسا واستحسانا (قاضيخان فى الشروط المفسدة)

زيد ملك اخورينى عمروه بيع ايدر اولدقده زيد اول اخورك طامى اوزرينه چماشور صروب استعمال ايتمك شرطيله بيع ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ملك اخورينى عمروه بيع ايدر اولدقده زيد اول آخور اوزرنده كندى نفسيچون بنا ايتمك شرطيله عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

﴿فصل فى احكام البيع الفاسد﴾

هند جاريه سى زينبى زيده بيع فاسد ايله بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد زينبى اعتاق ايلسه زينبك يوم قبضده اولان قيمتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فان باعه اى باع المشترى بشراء فاسد ماقبضه اووهبه وسلمه اواعتقه نفذ بيعه وهبته واعتاقه فعليه قيمته (درر فى البيع الفاسد ملخصا) و يعتبر قيمته يوم القبض وان زادت قيمته فاتلفه لانه دخل فى ضمانه بالقبض فلا يعتبر كالمغصوب كذا فى الكافى (درر فى البيع الفاسد)

هند ملك منزلنى عمروه بيع فاسد ايله بيع و تسليم ايتدكدنصكره عمرو اول منزلده نفسى ايچون بنا احداث ايدوب بعده هند وعمرو بيعك فسادنه بناء بيعى فسخ ايلسه لر عمرو بناسنى قلع واخذ مراد ايتدكده هند بنايى مجانا ضبط ايدرم ديو بغير وجه شرعى عمروى منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن باع دارا بيعا فاسدا فبناها المشترى فعليه قيمتها عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى رواه يعقوب عنه فى الجامع الصغير ثم شك بعدذلك فى الرواية وقالا رحمهما الله تعالى ينقض البناء وترد الدار (هدايه فى البيع الفاسد) وقولهما اوجه (فتح القدير فى المحل المزبور)

زيد جاريه سى هندى زينبه بيع ايدر اولدقده ثمنى برآيه دك زيده و يرر سه يوز غروشه ايكى آيه دك و يررسه يوز يكرمى غروش اولمق اوزره بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(باع بالنقد كذا و بالنسئة كذا اوالى شهر بكذا والى شهرين بكذا فسد (بزازيه فى الثمن فى ٥ من البيوع)

بوصورتده جاريه زينبك يدنده موجوده اولمغله زيد فساد بيعه بناء بيعى فسخ ايدوب جاريه يى زينبدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروك باغچه سنى خراجى شو قدر اقچه اولمق اوزره ثمن معلومه اشترا و قبض ايتدكدنصكره باغچه نك خراجى زياده اولديغى ظاهر اولسه زيد باغچه يى عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اشترى ارضا على ان خراجها ثلثة اوار بعة فان زيد او نقص فسد لانه باع بشرط ان يجب على المشترى خراج ارض اخرى هذا اذا علم فان لم يعلم جاز و خير المشترى بين التزام الخراج كله والترك (بزازيه فى الخراج فى ٥ من البيوع)

زيد ملك خانى عمروه بيع ايدر اولدقده غله سى بهر ماه قرق بش غروشدر ديوب شو قدر غروشه بيع وتسليم عمرو دخى اول شرطله اشترا وقبض ومبلغ مزبورى دفع ايتدكدنصكره اول خانك غله سى بهر ماه انجق اوتوز غروش اولديغى ظاهر اولسه عمرو اول خانى زيده رد ايدوب مبلغ مزبورى زيددن استردادە قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من خزانة المفتين قبل تسع مسائل وكذا نقل من الخلاصه فى ٥ من البيوع)

زيد خرابه مشرف اولان منزلنى عمروه بيع فاسد ايله بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد منزل مزبورى مرمت و بعض ابنيه احداث ايلسه حالا زيد منزل مزبورك يوم قبضده اولان قيمتله عمروى مطالبه ايتميوب بيعى فسخ ايله منزل مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو بنى فى دار شراها فاسدا اوغرس فعليه قيمتها (ملتقى قبيل الاقاله)

زيد برمقدار يميشنى عمروه بيع ايتدكده ثمن تسميه ايتمكسزين بيع فاسد ايله بيع و تسليم ايتدكدنصكره عمرو اول يمشى آخره بيع صحيح ايله بيع وتسليم ايلسه زيد اول يمشك يوم قبضده اولان قيمتنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو باع شيئا فقال بعتك بغير ثمن اوقال بعتك على ان لاثمن له كان باطلا ولو باع وسكت عن ذكر الثمن كان فاسدا (قاضيخان فى البيع الباطل) فاذا باع المشترى ماشراه شراء فاسدا صح وكذا لواعتقه اووهبه وسلمه سقط حق الفسخ وعليه قيمته (ملتقى فى البيع الفاسد)

زيد شو قدر وقيه شيروغنى عمروه شو قدر اقچه يه بيع ايدر اولدقده اول شيروغنى آخره بيع ايتدكده ضرر ايدرسه ضررينى زيد ضامن اولمق شرطيله بيع وتسليم عمرو دخى اول شرطله اشترا وقبض ايتدكدنصكره عمرو اول شيروغنى آخره بيع ايتدكده برمقدار ضرر ايلسه شيروغنك حين بيعده اولان قيمتى ثمن مزبوره مساوى ايكن عمرو شرط مزبوره بناء ضررينى ضامن اول ديو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال اشترى ارضا شراء فاسدا فبنى فيها اوغرس ثم اراد المشترى ان يفسخ البيع و يردها بحكم الفساد هل له ذلك اجاب لا لانه رضى لضرورة وهو نقص بنائه بخلاف مالواراد البايع ذلك (قاعديه فى البيع الفاسد)

هند قرنداشى زينب ايله على الاشتراك مالكه اولديغى منزلدن حصهٔ معلومه سنى زينبه شرط مفسد ايله شوقدر اقچه يه بيع ايتدكدنصكره تكرار حصهٔ مرقومه يى هند زينبه اولقدر اقچه يه بيع صحيح ايله بيع ايدوب قاضى دخى حجت و يرسه بيع اول منفسخ اولورمى * الجواب * اولور

اشترى شيئا بالف وقبضه ثم باعه من البايع بالف وخمسمائة الى اجل مجهول وهو مقبوض فى يده فهو فاسد ولا يتضمن الثانى فسخ الاول بخلاف ما اذا كان الثانى صحيحا قال رضى الله تعالى عنه و فيه نظر فقد نص بخلافه كذا صاحب الذخيرة بان الثانى وان كان فاسدا يتضمن فسخ الاول (قنيه فيما يتعلق بالشراء ثانيا)

بو صورتده هند مجرد بيع اول فاسد اولمغله صحيحا اولان عقد ثانى يه اعتبار يوقدر ديوب مقبوضى اولان ثمنى زينبه و يروب رضاسنسز بيع ثانى يى فسخ وحصهٔ مرقومه يى ضبطه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

باع منه صحيحا ثم باعه ايضا منه فاسدا ينفسخ الاول لان الثانى صحيحا ينفسخ الاول به فكذا لوكان فاسدا لانه ملحق بالصحيح فى كثير من الاحكام (بزازيه فى ٤ من البيع الفاسد)

هند ملك منزلنى زيده فاسدا بيع ايدوب زيد دخى منزلده بنا احداث ايتدكدنصكره

هند بيعك فسادنه بناء زيدك رضاسنسز بيعى فسخه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئله من الملتقى قبل اربع مسائل)

تهديدينى ايقاعه قادر اولان زيد عمرو قصابه باكه شو قدر وقيه لحمكى شو قدر اقچه يه بيع وتسليم ايله ديو اكراه ايتمكله عمرو دخى اولقدر وقيه لحمنى اولقدر اقچه يه زيده مكرها بيع و تسليم ايتدكدنصكره اول لحمك يوم قبضده اولان قيمتنى زيددن طلب ايتدكده زيد ثمن مسمايى ال ديوب تماما قيمتنى و يرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اكره البايع لا المشترى وهلك المبيع فى يده ضمن قيمته للبايع (تنوير فى الاكراه) اللحم قيمى عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى مثلى عندهما رحمهما الله تعالى (فقط) اللحم يضمن بالقيمة لومطبوخا بالاجماع وكذا لونيا هو الصحيح (فصولين فى ٣٣ فيما هو مثلى)

هند ملك منزلنى ثمن معلومه اوكى قزى زينب ايله معتقه سى خديجه يه اولنجه كندى ايچنده ساكن اولوب ومزبوره لر اولنجه كندو يى كوزتمك شرطيله بيع و تسليم ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده وجه محرر اوزره اولان بيعى فسخ دعواسندن زينب وخديجه يى ابرا ايلسه ابراء مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده ابراء مزبور صحيح اولمامغله هند بيعى فسخ ايتمك ايچون زينب و خديجه ايله زيد قاضى يه مرافعه اولدقلرنده زيد دخى بيع مزبورى فسخله حكم ايلسه هند منزل مزبورى مزبوره لردن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وصرح الولوالجى فى الفصل السابع بان البيع الفاسد معصية يجب رفعها وسيأتى فى باب الربوا ان كل عقد فاسد فهو ربا (بحر رائق فى اول البيع الفاسد) ولكل منهما فسخه يعنى على كل واحد فسخه لان رفع الفساد واجب عليهما واللام تكون بمعنى على قال الله تعالى و ان اسأتم فلها اى فعليها (زيلعى فى قبض المشترى بالبيع الفاسد) و ان كان الفساد بشرط زائد فلمن له الشرط فسخه والا فلكل منهما فسخه والاول فى الموضعين مكان اللام على فان اعدام الفساد واجب حقا للشرع كما فى المحيط وغيره (قهستانى فى بطل بيع ما ليس بمال ملخصا) واما حقوق الله تعالى فلا تقبل الاسقاط من العبد قالوا لوعفا المقذوف ثم عاد وطلب حد لكن لا يقام بعد عفوه لفقد الطلب (اشباه فى احكام الحد) وعلى كل واحد منهما فسخه قبل القبض و بعده مادام فى يد المشترى ولا يشترط فيه قضاء قاض و اذا اصرا على امساكه وعلم به القاضى فله فسخه تنوير فى البيع الفاسد جبرا عليهما قال فى البزازية واذا اصر البايع والمشترى على امساك المشترى فاسدا وعلم به القاضى فسخه حقا للشرع (بحر رائق فى احكام البيع الفاسد)

﴿ فصل فى البيع بالتلجئة ﴾

زيد ملك حمامنى عمروه بيع و تسليم ايتدكدنصكره زيد عمرودن بيع مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى و عمرو بيع صحيح ايله اولمشيدى ديو مواضعه يى انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه زيد عمروه يمين و يردرمكه قادر

اولورمی * الجواب * اولور

(وان اختلفا فادعى احدهما ان البيع كان تلجئة والآخر ينكر التلجئة لايقبل قول مدعى التلجئة الا ببينة و يستحلف الآخر وصورة التلجئة ان يقول الرجل لغيره انى ابيع دارى منك بكذا وليس ذلك بيع فى الحقيقة بل هو تلجئة و يشهد على ذلك ثم يبيع فى الظاهر من غير شرط فهذا البيع يكون باطلا بمنزلة بيع الهازل (قاضيخان فى احكام البيع الفاسد)

بو صورتده مرافعه اولدقلرى قاضى زيده مواضعه ندر ديو سؤال ايتدكده زيد عمروه تنهاده اشياء مرقومه‌يى ساكه شوقدر اقچه‌يه بيع ايتدم لكن بيعم فى الحقيقه بيع اولميوب تلجئه درديو اشهاد ايتدكدنصكره خلق ايچنده من غير شرط بيع ايتمشيدم ديسه بروجه شرعى تفسير مواضعه ايتمش اولورمى * الجواب * اولور (مررت مسئلته)

نفس مبيعده اولان مواضعه طريقيله اولان بيع باطلميدر يوخسه فاسدميدر * الجواب * باطلدر

(التلجئة على ثلثة اوجه احدها التلجئة فى نفس المبيع وصورتها ان يقول الرجل لغيره انى اريد ان ابيع منك عبدى هذا فى الظاهر لامر اخافه و لايكون ذلك بيعا فى الحقيقة فقال نعم واشهد على مقالته ذلك ثم باعه من مجلس آخر بالف درهم وتصادقا على ما كان بينهما من المواضعة كان البيع باطلا وهو بيع الهازل (قاضيخان فى التلجئة)

بو صورتده زيد عمرودن مواضعه طريقيله اشترا ايتديكى ذمردكوپه‌يى عمروك اذنسز بكره بيع وتسليم ايدوب بعده عمرو بيعى مجيز اولمدين اول كوپه‌يى استهلاك ايلسه عمرو اول كوپه‌يى زيد و بكردن قنقيسنه ديلرسه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وحكمه عدم ملك المشترى اياه اذا قبضه فلاضمان لو هلك المبيع عند المشترى لان المقبوض امانة عنده لان العقد اذا بطل بقى مجرد القبض باذن المالك وهو لايوجب الضمان الا بالتعدى وقيل يكون مضمونا لانه لايصير كالمقبوض على سوم الشراء (منح الغفار فى البيع الفاسد ملخصا)

هند زيدك يدنده اولان منزل ايچون ملكمدر ديو دعوى ايتدكده زيد سن اول منزلى ديونى تركه‌سندن اداء اولديغى حالده فوت اولان زوجك عمروه حياتنده ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو فوت اولدقده تركه‌سنى قبضه وديوننى ادايه وصى نصب اولنان بكر منزل مزبورى باكه شوقدر اقچه‌يه بيع و تسليم ايلدى ديو دعوى و هند بيع اول ايچون مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى ومواضعه‌يى تفسير ايدوب مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدبجك منزلى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قبضه المشترى فاعتقه لايعتق لان خيار الهزل يمنع وقوع الملك للمشترى كخيار الشرط (محيط رضوى فى التلجئة من كتاب البيوع)

﴿ باب البيع بالوفاء ﴾

منقولاتده بيع بالوفاء جائز اولورمى * الجواب * اولماز

وسئل رحمه الله تعالى جمع فى البيع الجائز بين العقار و بين المنقول الذى لايجوز البيع الجائز فيه بان لم يكن تبعا للعقار حتى فسد البيع فيه هل يفسد فى العقار اجاب رحمه الله تعالى لايفسد فى العقار و يبقى جائزا هذا اشارة الى انه لايجوز البيع الجائز فى المنقول (عماديه فى الفصل التاسع عشر)

﴿ باب فى البيع الفضولى ﴾

زيد باباسى عمروك شوقدر املاكنى فضولا بكره بيع و تسليم ايدوب بعده عمرو بيعى مجيز اولمدين فوت اولوب انجق زيدى ترك ايلسه زيد اول املاكى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(باع مال ابيه ثم ورثه لاينفذ بلاتجديد (بزازيه فى ١٠ من البيوع)

زيد فوت اولوب اوغللرى عمرو و بكرى ترك ايتدكده عمرو تركه‌دن شوقدر جاموس اينكنى بكرك اذنسز خالده بيع وتسليم ايدوب خالدك يدنده فروع حاصله اولسه بكر حصه‌سنده بيعى مجيز اولميوب اينكلردن حصه‌سنى ضبط ايتدكده فروعلردن حصه‌سنى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

والموقوف مايصح باصله و وصفه و يفيد الملك على سبيل التوقف و لايفيد تمامه لتعلق حق الغير (درر فى البيع الفاسد)

زيدك ملك باغنى زوجه‌سى هند زيدك اذنسز عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد بيعى مجيز اولمدين فوت اولسه ورثه‌سى باغى عمرودن الوب ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر (يفهم جوابه مما مر)

﴿ باب فى بيع الاب مال ولده الصغير ﴾

مفسد ومبذر اولان زيد صغيره قزى هندك شوقدر املاكنى ثمن مثليله عمروه بيع وتسليم ايلسه صغيره بالغه اولدقده املاكنى عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(بيع الاب مال طفله من الاجنبى على ثلثة اوجه فان الاب اما عدل او مستور الحال او فاسق فجاز فى الاولين وفى الوجه الثالث لم يجز بيع عقاره وجاز بيع منقوله فى الرواية الاخيرة بضعف قيمته وبه يفتى (فصولين فى ٢٧ ملخصا)

(ماقول شيخ الاسلام فى هند ورثت من بعلها المتوفى فى حصة معلومة من عقاراته المختلفة وباعت تلك الحصة من ابن ابنها زيد الصغير بثمن معين واشتراها ابوها لزيد وقبضها له ودفع الثمن من ماله لها والحال ان الثمن ثمن مثلها والشراء خير لزيد وابوه محمود الحال فهل يصح هذا البيع والشراء افتونا مأجورين * الجواب * نعم يصح

﴿ باب فى بيع الوصى وشرائه لليتيم ﴾

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك عرصه‌سنى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه بيع وتسليم ايلسه صغير بالغ اولدقده اول عرصه‌يى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الولاية فى مال الصغير الى الاب و وصيه ثم وصى وصيه الى آخره و لكل هؤلاء ولاية

التجارة بالمعروف فى مال اليتيم فلو كان عقدهم بمثل القيمة او بيسير الغبن صح وكذا شراءهم لليتيم صح بيسير الغبن ولو فاحشا نفذ عليهم لا عليه (فصولين فى ٢٨ ملخصا)

بو صورتده عمرو اول عرصه ده بنا احداث ايتمش اولسه صغير بالغ اولوب عرصه سنى الدقده عمروه بناسنى قلع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك منزلنى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول منزلى برجهته وقف ايلسه صغير بالغ اولدقده منزلى واضع اليد اولان متوليسندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وصى باع ضيعة الصغير ثم تبين ان قيمته اكثر مما باع فالبيع باطل (جواهر الفتاوى فى البيع الفاسد)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك عمرو وبكر ايله على الاشتراك مالك اولديغى منزل قسمت اولنديغى تقديرجه صغيرك حصه سيله انتفاع ممكن اولميوب صغيره ضرر متحقق اولسه زيد صغيرك منزلندن حصه سنى ثمن مثليله بشره بيع وتسليم ايتدكدنصكره صغير بالغ اولسه منزل مرقومه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وليس للوصى ان يبيع العقار الا لزيادة فى الثمن بان يبيعه بضعف القيمة اولضرورة الدين اولوصية مرسلة فى التركة لا تنفذ بدون بيعه اولوصية ببعضه وهو لا يقسم اولضرورة القسمة اولحاجة اليتيم الى ثمنه اولزيادة مؤنته وخراجه على غلته وارتفاعه اولتداعيه الى الخراب فيما اذا كان دارا اوحانوتا اوللخوف من تسلط جابر ذى شوكة عليه ذكره فى الخانية وغيرها (ادب الاوصياء فى البيع)

زيد متوفانك اولاد صغارينه قاضى هندى وصى نصب ايتدكدنصكره هند زيدك منقولاتى اولمامغله تركه دن برعقارى زيدك ضرورت ديون مثبته سيچون بيع ايتدكده زوجى عمروه ثمن مثليله بيع ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وكذا لا يملك وصى القاضى البيع ممن لا تقبل له شهادته (بزازيه فى بيع الاب والوصى)

﴿باب الاقالة﴾

زيد صندل تعبير اولنان سفينه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو زيد ايله بيعى اقاله وثمنى زيددن اخذ ايدوب لكن سفينه يى زيده تسليم ايتميوب سفينه عمروك يدنده هلاك اولسه زيد ثمن مذكورى عمرودن استردادده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(هلك المبيع بعد الاقالة قبل التسليم بطلت (بزازيه فى الاقالة)

زيد ملك توت باغچه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وقبض ثمن ايدوب بعده اشجارندن يبراق حاصل اولوب عمرو اول يبراغى استهلاك ايتدكدنصكره عمرو باغچه يى اقاله ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(فتبطل الاقالة بعد ولادة المبيعة المقبوضة اذ الزيادة المنفصلة مانعة للفسخ بخلاف المتصلة (قهستانى فى الاقالة)

زيد قاطرينى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره ثمنى المدين بيعى اقاله ايدوب بعده عمرو قاطرى زيده تسليم ايتمدين قاطر عمروك يدنده هلاك اولسه اقالهٔ مزبوره باطل اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته من البزازية آنفا)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع و تسليم ايتدكدنصكره عمرو فوت اولدقده زيد ثمنى تركه دن المق استدكده ورثه زيد ايله بيعى اقاله ايدوب منزلى زيده تسليم ايتدكلرندنصكره زيد اقاله يه نادم اولوب ورثه يه منزلى رد وثمنى عمروك تركه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يشترط لصحتها بقاء المتعاقدين فتصح اقالة الوارث والوصى ولا تصح اقالة الموصى له (بحر رائق فى الاقالة)

زيد برقاج كمسنه لرك على الاشتراك مالك اولدقلرى برمعين دكرمنى شوقدر اقچه يه شرايه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو اول دكرمنى اولقدر اقچه يه زيد ايچون اشترا وقبض ودفع ثمن ايدوب بعده عمرو اول كمسنه لر ايله اقاله ايلسه اقالهٔ مزبوره صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بالشراء لا يملك الاقالة فى قولهم جميعا (عماديه فى ٢٧)

هند وصيسى اولديغى صغيرك ملك باغنى ثمن مثلندن ازيد شوقدر اقچه يه عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره هند عمرو ايله بيعى اقاله ايلسه اقاله صغيره نافع اولميوب ضرر اولديغى اقالهٔ مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى جميع التفاريق اقالة الوارث جائزة واطلق فى الجامع جواز اقالة الوصى وهو مقيد بما اذا لم يبع باكثر من القيمة فان باع باكثر منها لا يصح اقالته وكذا المتولى ايضا لو اشترى باقل من القيمة ليس له الاقالة (فتح القدير فى الاقالة)

﴿باب الاستحقاق﴾

زيد هندى جاريه سى اولمق اوزره عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره هند عمرودن زيد بنى قبل البيع تدبير مطلق ايله تدبير ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنى شهود عدول ايله اثبات ايتدكدنصكره هندك تدبيرينه حكم اولنسه عمرو ثمن مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو استولد المشترى الجارية ثم اقامت بينة على البائع بالعتق يرجع على بايعها بالثمن (قنيه فى الاستيلاد من العتاق) والتدبير كالاعتاق لانه ايضا لا يحتمل النقض لثبوت بعض آثار الحرية كامتناع التمليك للغير (درر فى دعوى النسب)

زيد عمروك جاريه سى هندى عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ودفع ثمن ايتدكدنصكره زيد هند حرة الاصلدر ديو دعوى و اقامت بينه ايلسه زيد ويرديكى ثمنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

ولو اشترى عبدا ثم اقر انه حر فانفذ القاضى عليه اقراره ثم خاصم البائع واقام البينة انه حر الاصل والعبد يجحد الحرية فانه تقبل بينة المشترى ويرجع بالثمن على بايعه (قاضيخان فى البيع الفاسد)

زید عمرودن اشترا وقبض ایتدیکی قولی بکری بشره بشر دخی خالده خالد دخی ولیده بیع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر ولیددن بن حر الاصلم دیو دعوی واقامت بینه ایدوب سبیلی تخلیه اولنسه ولید بکرك ثمنی ایله خالده خالد دخی بشره بشر دخی زیده رجوع ایتدین زید عمروه ویردیکی ثمنی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الاستحقاق نوعان مبطل للملك كالحریة الاصلیة والعتق وفروعه وناقل له كالاستحقاق بالملك الاول یوجب انفساخ العقود فلكل من الباعة الرجوع علی بایعه وان لم یرجع علیه (غرر فی الاستحقاق)

زید برمنزلی عمروه عرصه سی مقاطعه لو وقف و بتون بناسی ملکمدر دیو ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره بنانك دخی شو مقداری وقف ایتدیکی بینه ایله ثابت اولوب بعد الحکم مقدار مرقوم وقف ایچون ضبط اولنسه عمرو باقی یی زیده رد ایدوب زیددن تماما ثمنی المغه یاخود باقی یی یدنده ابقا ایدوب وقف ایچون حکم اولنان مقدار بنانك ثمنندن حصه سیله زیده رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قبض الكل ثم استحق بعضه فان البیع فی مقدار المستحق باطل ثم ینظر ان كان استحقاق ما استحق یورث عیبا فی الباقی كما اذا كان المعقود علیه شیئا واحدا مما فی تبعیضه ضرر كالدار والارض والكرم والعبد ونحوها فالمشتری بالخیار فی الباقی ان شاء رضی بحصته من الثمن وان شاء رد وكذلك اذا كان المعقود علیه شیئین وفی الحكم كشیء واحد فاستحق احدهما فله الخیار فی الباقی (عمادیه فی ١٥)

زید عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدیکی قاطری بکره قرق غروشه بیع وتسلیم ومبلغ مزبوری قبض ایتدکدنصکره بکر اول قاطری اون سکز غروشه زیده بیع وتسلیم ومبلغ مرقومی قبض ایدوب بعده بشر قاطره مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم زیددن السه زید بکره اون سکز غروش ایله بکر زیده قرق غروش ایله رجوع ایتدکدنصکره زید ویردیکی ثمن مزبور ایله عمروه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الذخیرة اذا اشتری من آخر عبدا وباعه من غیره ثم ان المشتری الاول اشتراه ثانیا ثم استحق من یده رجع هو علی البایع الاول هكذا حكی فتوی شمس الاسلام الاوزجندی وهذا الجواب انما یستقیم علی الروایة التی یقول فیها ان القضاء بالملك للمستحق یوجب انفساخ البیاعات كلها فخرج بیع المشتری الاول وشراؤه ثانیا من البین وصار كانه لم یبع من غیره اما علی ظاهر الروایة القضاء بالملك للمستحق لا یوجب انفساخ البیاعات فیبقی بیع المشتری الاول وشراؤه ثانیا علی حاله فلا یكون له الرجوع علی البایع الاول ولكن یرجع هو علی بایعه ثم بایعه یرجع علیه ثم یرجع هو علی البایع الاول (عمادیه فی الفصل الخامس عشر)

زید عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدیکی ملك خانی بکره هبه وتسلیم بکر دخی خانی شو قدر اقچه عوض مقابله سنده بشره هبه وتسلیم ومبلغ مزبوری قبض ایتدکدنصکره اول خانه خالد مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم خانی بشردن الوب

بشر دخی بکره عوض ویردیکی مبلغ مزبوری بکردن السه حالا زید ثمن مزبور ایله عمروه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المشتری وهبه لآخر واستحق من ید المشتری من الموهوب له لا یرجع المشتری الاول علی بایعه حتی یرجع المشتری من الموهوب له بالثمن علی الموهوب له فحینئذ یرجع هو علی البایع الاول (بزازیه فی ١٦ من الدعوی) الهبة بشرط العوض تبرع ابتداء وبیع انتهاء حتی لا یجبر علی التسلیم ولا یصح فی المشاع وبعد القبض تلزم ویثبت خیار الرؤیة وخیار العیب والرجوع عند الاستحقاق (خلاصه قبیل الفصل الثالث من الهبه) وان استحق العوض رجع فی الهبة وان استحقت الهبة رجع فی العوض (خلاصه فی المحل المزبور)

زید یدنده اولان منزلی ملکمدر دیو اون التی بیك غروشه عمروه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره بکر و بشر اول منزلك ثمنندن درت بیك غروشه مقابل اولان شو مقدارینه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم عمروك یدندن السه لر بو صورتده حکم شرعی نه وجهله در * الجواب * عمرو مخیردر دیلرسه منزلدن مستحق چیقمیان مقداری زیده رد ایدوب ثمنی تماما زیددن الور دیلرسه اولمقدار ثمندن اون ایکی بیك غروش مقابله سنده الیقویوب ثمندن درت بیك غروشی زیددن الور

بو صورتده عمرو منزلدن یدنده قلان مقداری زیده رد ایتمدین اولمقدار عمروك یدنده محترق اولسه حالا عمرو ثمنندن ذکر اولنان درت بیك غروش ایله قبل الاحتراق مقدار مزبوره استحقاق ایله طاری اولان نقصانی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الجامع الفصولین ذهب به الی بایعه لیرده بعیبه فهلك فی الطریق هلك علی المشتری ویرجع بنقصانه والحاصل ان هلاك المبیع لیس كاعتاقه فانه اذا هلك المبیع یرجع بنقصان العیب سواء كان بعد العلم به او قبله واما الاعتاق بعد العلم به فمانع من الرجوع بنقصانه (بحر رائق فی خیار العیب ملخصا)

زید برمنزلی ملکمدر دیو عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایدوب عمرو دخی شو قدر اقچه یه بیع وتسلیم ایدوب زید و عمرو دن هر بری قبض ثمن ایتدکدنصکره بشر اول منزله مستحق چقوب مدعاسنه اقامت بینه ایتمکله منزلی بعد الحکم بکردن السه حالا عمرو بلا وارث فوت اولوب مالی دخی اولمغله بکر حاکمه عمرو ایچون بر وصی نصب ایتدردوب ثمن مزبور ایله وصی مزبوره رجوع ایتمش اولسه وصی مزبور دخی عمروك زیده ویردیکی ثمن ایله رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(سئل شمس الاسلام الاوزجندی عن رجل اشتری من آخر جاریة ثم ظهر انها حرة وقد مات البایع ولم یترك شیئا ولا وارثا ولا وصیا غیر ان البایع المیت حاضر فان القاضی یجعل للمیت وصیا حتی یرجع المشتری علی وصی المیت ثم هو یرجع علی البایع المیت (تاتارخانیه فی ١٧ من الاستحقاق)

زید ملك منزلنی عمروه شو قدر اقچه یه بیع وتسلیم ایدوب مبلغ مزبوردن عمروی ابرا ایتدکدنصکره بکر منزل مزبوره مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم منزل مزبوری

عمرودن السه عمر زيده رجوع ايدوب زيددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوابرأ البايع المشترى عن ثمنه او وهب منه ثم استحق المبيع عن يد المشترى لا يرجع بشئ على بايعه وكذا بقية الباعة لا يرجع بعضهم على بعض لتعذر القضاء على الذى ابرأ مشتريه كذا قيل وفى لفظ لا يرجع المشترى الاخير على بايعه لوجود الابراء وهل يرجع بايعه على بايعه اختلف المتأخرون وقيل لا (فصولين فى ١٦)

زيدك عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ايتديكى دوه يه بكر مستحق چقوب بعد الاثبات دوه يى زيددن اولدقدنصكره زيد ثمن مزبور ايله عمروه مراجعت ايتمك استدكده عمرو اول دوه ملكمده اولان دوه مدن طوغمش ايدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه زيدى دفع ايدوب دوه يى استحقاقله حكم باطل اولمغله زيد دوه يى بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لو استحق بنتاج فطلب ثمنه فبرهن بايعه انه نتج عندى او عند بايعى ينبغى ان يسمع بينته ويبطل الحكم بالاستحقاق بالنتاج (فصولين فى ١٦)

بوصورتده زيد ثمن مذكورى عمرودن تغلبا اخذ ايتمش اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

زيد ملكى اولمق اوزره برجاريه يى عمروه بيع وتسليم عمرو دخی بكره بكر دخی بشره ثمن معلومه بيع وتسليم وهر برى قبض ثمن ايدوب بعده خالد جاريه يه مستحق چقوب وليد قاضى حضورنده بعد اقامة البينة والحكم جاريه يى بشردن الدقدنصكره هر برى بايعلرينه ثمن مزبور ايله رجوع ايلسه لر حالا زيد سعيد قاضى حضورنده اسعددن سن جاريهٔ مزبوره يى باكه شوقدر اقچه يه بيع وقبض ثمن ايتمشيدك ثمنى باكه رد ايله ديو دعوى ايتدكده اسعد جاريه يى بيعنى واستحقاق ورجوعلرينى بالكليه انكار ايتمكله زيد اسعددن جاريه يى اولقدر اقچه يه اشترا ودفع ثمن ايتديكنه اقامت بينه ايتدكدنصكره زيد جاريهٔ مزبوره بشردن بعد الاثبات والحكم استحقاقا اخذ اولنوب ومزبورلر وجه محرر اوزره برى برلرى اوزرينه ثمن مدفوع ايله رجوع ايتدكلرينى اثبات ايتمدكجه اسعددن جاريه ثمنى نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(تداولته الايدى فاستحق فرجع بعضهم على بعض بثمنه بحكم فانكر البيع احد الباعة يحتاج الى اقامة البينة على البيع فى حقه وهل يحتاج الى اقامة البينة على الرجوعات وعلى الاستحقاق الاول فان علم القاضى بتلك الرجوعات لا يحتاج الى اثباتها والا بان كانت عند قاض آخر او عنده الا انه نسى يحتاج الى اثباتها (فصولين فى ١٦ من الاستحقاق) وان كانت الرجوعات بين يديه وهو ذاكرلها لا يحتاج الى اثباتها (خزانة المفتين)

زيد جاريه سنى عمروه عمرو دخی بكره بكر دخی بشره بيع وتسليم وهر برى قبض ثمن ايتدكلرندنصكره خالد جاريه يى وليد قاضى حضورنده دعواى استحقاق واقامت بينه ايدوب بعد الحكم جاريه يى بشردن اخذ وهر برى بايعلرينه وليد قاضى حضورنده

بعد الدعوى والحكم ثمن ايله رجوع ايتدكدنصكره زيد وليد حضورنده سعيددن سن اول جاريه يى باكه يوز غروشه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتمشيدك ثمنى رد ايله ديو دعوى وسعيد بيع واستحقاق ورجوعاتى بالكليه انكار ايدوب زيد جاريه يى سعيددن اشترا ودفع ثمن ايتديكنه اقامت بينه ايتدكدنصكره دعواى استحقاق ورجوعات وليد قاضى حضورنده اولمش اولوب حالا وليدك خاطرنده مجزوم اولمغله زيده اعادهٔ بينه ايتدرميوب زيد سعيد اوزرينه ثمن ايله رجوع ايتمك اوزره حكم ايلسه نافذ اولورمی * الجواب * اولور

(يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ودفع ثمن ايتديكى بر رأس اتى بكره هبه وتسليم ايتدكدنصكره بشر اول آته مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم بكردن السه زيد ثمن مذكور ايله عمروه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(شراه فوهبه فاستحق من الموهوب له يرجع الواهب على بايعه لان يد الموهوب له يد واهبه فى الابتداء اذ الملك انما يثبت بالقبض فلابد ان يثبت له اولا حتى يصير قابضا لملكه (فصولين فى السادس عشر)

زيد قولى عمروى بكرك قولى بشر مقابله سنده بطريق المقايضه بكره بيع وطرفيندن تقابض بولدقدنصكره زيد بشرى خالده بيع وتسليم ايدوب بعده عمرو بكردن بن حر الاصلم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب حريتنه حكم اولنسه بكر زيدك بشرى خالده بيعنى مجيز اولمش اولمامغله بشرى خالددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اشترى ارضا بعرض ووقفها ثم استحق العرض يرد قيمة الارض يوم قبضها والوقف جائز لان بدل المستحق مملوك والارض بدله غاية الامر ان البيع فاسد وانه لا يمنع الوقف ولو كان اشتراها بعبد ووجد العبد حرا بطل الوقف لان بدل الحر لا يملك (بزازيه فيما يمنع الرد وما لا فى ٦ من البيوع)

فصل فى احكام الغرور

زيد وصبى اولد يغى عمرو صغيرك ملكيدر ديو بر منزلى مسوغ شرعى يه بناء ثمن مثلى اولان شوقدر اقچه يه بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بكر دخی منزل مزبورده ابنيه احداث ايتدكدنصكره بشر اول منزله مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم بكردن السه بكر ابنيهٔ مرقومه يى زيده تسليم ايدوب يوم تسليمده مبنية قيمتيله ثمن مزبورى زيدك يدنده اولان صغيرك مالندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الوصى اذا باع دار اليتيم ثم ان المشترى بنى فيها بناء عظيما ثم جاء مستحق واستحق الدار يرجع المشترى على الوصى بالثمن وبقيمة البناء فيكون ذلك فى مال اليتيم (محيط برهانى فى ١٤ فى جناية الحائط من الجنايات)

زيد بر عرصه يى ملكمدر ديو عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب عمرو دخی اول عرصه ده خان بنا ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كيدوب غائب ايكن بكر اول عرصه يه

مستحق چقوب بعد الاثبات اول عرصه بکره حکم اولنسه زید حاضر اولمدین بکر عمروه اول بنانی هدم و عرصه یی فارغة باكه تسليم ايله ديو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فان استحقت الدار بعد البناء والبايع غائب والمستحق اخذ المشترى بهدم البناء فقال المشترى ان البايع قد غرنى وهو غائب قال ابو حنيفة رحمه الله لايلتفت الى قول المشترى بل يؤمر بهدم البناء و بدفع الدار الى المستحق (قاضيخان فى مسائل الغرور)

زید یدنده اولان برمقدار عرصه یی ملکی اولمق اوزره عمروه ثمن معلومه بیع و تسلیم ایتدکدنصکره عرصهٔ مزبوره یه متصل ملك عرصه سی اولان بکر بیعی استماع ایتدیکی آنده اتخاذ شفعه و شرائطنه تمامها رعایت ایدوب عرصهٔ مزبوره یی شفعه ایله عمرودن الوب ثمنی عمروه ویردکدنصکره بکر اول عرصه اوزرینه بنا احداث ایدوب بعده بشر اول عرصه یه مستحق چقوب بعد الاثبات والحکم عرصه بشره حکم اولنسه حالا بشر بناسنی بکره قلع ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اربعة اشياء لايكون الرجل فيها مغرورا الشفعة و القسمة واستيلاد جارية الابن واستيلاد الجارية المشتركة بيانه رجل اخذ ارضا بالشفعة اوقاسم ثم بنى فيها او غرس ثم استحق مافى يده لايرجع الشفيع والقاسم على البايع والمشترى بقيمة البناء والغرس وكذلك الاب لايرجع على الابن بقيمة الولد ولا الشريك على الشريك بقيمة الولد

(خزانة الفقه لابى الليث رحمه الله فى الشفعة)

بوصورتده بکر ثمن مزبوری عمرودن الدقده بناء مزبوری دخی زید عمروه تسلیم ایدوب قیمتنی باكه ضامن اول دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمروك شوقدر اقچه داینی بکره بن عمروك قولی یم بنی مبلغ مرقوم مقابله سنده عمرودن رهن آل دیوب بکر دخی زیدی مبلغ مرقوم مقابله سنده رهن الدقدنصکره زیدك حر الاصل اولدیغی وجه شرعی اوزره ثابت اولوب سبیلی تخلیه اولنسه مجرد بویله دیمکله بکر مبلغ مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اوقال العبد ارتهنی عن هذا فانی عبده فارتهن ثم تبين انه كان حرا لايرجع المرتهن على القن لان الرهن لايقتضى سلامة العوض لانه ليس بمعاوضة فلايجعل ضامنا وانما جعلناه ضامنا فى كل عقد يقتضى السلامة (شرح الجامع الصغير لقاضيخان)

زید قولی عمروی بکره ثمن معلومه بیع و تسلیم ایتدکدنصکره بکر ثمن مرقومی عمروه ویروب زیده ویر دیو امر ایدوب عمرو دخی زیده ویردکدنصکره عمرو بن حر الاصلم دیو بکردن دعوی و مدعاسنه اقامت بینه ایتمکله عمروك سبیلی تخلیه اولندقده بکر زیدك مکانی معلوم اولمامغله عمروه مجرد ثمنی وجه محرر اوزره یدیکه ویردم دیو عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید هندك یدنده اولان زینبی هندك جاریه سی اولمق اوزره اشترا ایتمك مراد ایتدکده عمرو زیده زینب جاریه در حره در کلدر اشترا ایله دیوب زید دخی زینبی هنددن شوقدر اقچه یه اشترا و قبض و ثمنی هنده تسلیم ایتدکدنصکره زینب زیددن بن

حرة الاصلم دیو دعوی و زید انکار ایدوب زینب مدعاسنه اقامت بینه ایتمکله حریتنه حکم اولنسه زید بنی وجه محرر اوزره مغرور ایتمکله بن زینبی اشترا ایلدم دیو ثمن مزبوری عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال له اجنبى اشتره فهو قن والباقى بحاله لايرجع على الاجنبى بحال

(فصولين فى السادس عشر وفيه تفصيل)

﴿باب السلم﴾

زید شوقدر وقیه شاب ایچون عمروه سلم طریقیله شوقدر اقچه ویروب شرائط سلمی رعایت ایلسه اجل حلولنده زید اولقدر شابی عمرودن طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب اقچه کی آل دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(يصح السلم فيمايعلم قدره ووصفه اى فيمايمكن ان يضبط بالوصف والقدر فى المسلم فيه كالمكيل اى مايعرف مقداره بالكيل كالحنطة والشعير والتمر والملح والجص والارز والذرة والرب والسمن والخل والعسل والعدس والتوتياء والكحل وغيرها والموزون اى مايعرف مقداره بالوزن كالدهن والمسك والزعفران والعنبر والغالية و السكر والبصل و الثوم والحديد والنحاس والصفر والقطن وغيرها (قهستانى فى السلم ملخصا)

زید جنسی معلوم شوقدر وقیه پیبز ایچون عمروه سلم طریقیله شوقدر اقچه ویروب شرائط سلمی رعایت ایلسه زید اجل حلولنده پیبزی عمرودن طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب اقچه کی آل دیمکه قادر اولورمی * الجواب اولماز

(ولابأس بالسلم فى الجبن والبصل اذا كان معلوما عنداهل الصنعة على وجه لايتفاوت هو الصحيح (ذخيره فى السلم)

ساقز اهالیسندن زید تورنج نوعندن شوقدر عدد پورتقال ایچون عمروه سلم طریقیله شوقدر اقچه ویروب شرائط سلمی رعایت ایلسه اجل حلولنده زید اولقدر پورتقالی عمرودن طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب اقچه کی آل دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل عن السلم فى الليمون عددا هل يصح اذ ذكرت شرائطه ام لا اجاب نعم يصح

(فتاوى ابن نجيم من البيوع)

زید دبس نوعندن اولان اوزم ناردنکندن شوقدر وقیه ناردنك ایچون عمروه سلم طریقیله شوشوقدر اقچه ویرسه عمرو مبلغ مزبوری زیده ویردکن زید المیوب اولقدر وقیه ناردك الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولايجوز السلم فى الدبس قال فى جواهر الفتاوى من كتاب الاجارة لو جعل الدبس اجرة فى الاجارات لايجوز لانه ليس من ذوات الامثال لان النار عملت فيه ولهذا لايجوز السلم فيه ولايجب فى الذمة حتى لوكان عنبا جاز انتهى (منح فى السلم)

اوزم صویندن آتشده طبخله اتخاذ اولنان پکمزده سلم صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر)

﴿باب الاستصناع﴾

زيد قايق يابمق صنعتى ايله معروف اولان عمروه شو قدر اقچه ويروب كراسته لك ايله باكه بر قايق ياپ ديوب عمرو دخى كراسته سيله بر قايق ياپوب لكن زيد قايغى كوردكده بكنميوب ترك ايلسه عمروه ويرديكى اقچه يى استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وله الخيار اذا رأه اى للمستصنع الخيار اذا رأى المصنوع وللصانع بيعه قبل ان يراه لانه لايتعين الا باختيار المستصنع وقبل ان يراه له ان يبيعه لعدم تعينه واذا رأه ورضى به ليس له ان يبيعه (زيلعى فى السلم ملخصا)

﴿مسائل شتى فى البيوع﴾

زيد موزونات دن برمتاعى عمروه بيع ايتدكده اجرت وزنى زيد وعمرو دن قنغيسنه لازم اولور * الجواب * زيده

(واجرة الكيل وعد المبيع و وزنه وزرعه على البايع (ملتقى الابحر قبيل باب الخيارات)

﴿كتاب الصرف﴾

زيد شو قدر زولته سنى عمرو صرافه شو قدر التون ويرديو ويروب عمرو دخى الوب التونلرى ويره جك اولدقدنصكره زيد التونلرى قبض ايتمدين زيد عمرو دن مفارقت ايدوب بعده عمرو زولته لرى استهلاك ايتدكدنصكره زيد اول زولته لرك مثللرينى عمرو دن طلب ايتدكده عمرو اولقدر التون ال ديوب زولته لرك مثللرينى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اعلم ان التفرق الذى يوجب بطلان العقد فى الصرف ان يتفرق المتعاقدان بابدانهما عن مجلس الصرف قبل القبض وكل واحد منهما فى جهة اويذهب احدهما ويبقى الاخر وفى السراجية بحيث لايراه الاخر فهذا تفرق معتبر يوجب بطلان العقد سواء كان العقد دينا بدين كدراهم بدراهم ودنانير بدنانير اواحدهما بالاخر او كان عينا بعين كالاوانى والقلب (تاتارخانيه فى الصرف)

زيد عمرو صرافه هر برى ايچون برآيدنصكره يكرمى سكز پاره ويرمك اوزره التمشر درهم يرلك كلور شو قدر جديد زولته ويروب بعده هر برى ايچون اولقدر پاره يى المدين زولته طفسان اقچه يه رايج اولمغله زيد اولقدر زولته يى عمرو دن طلب ايتدكده عمرو قولمزه بناء هر برى ايچون يكرمى سكز پاره ويررم ديوب اول مثللو اولقدر زولته يى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر)

زيد كمشنى بلاضرر تخليص ممكن اولميان انجو وجواهر ايله مصنوع اولان بر قوشاغى عمروه سكز يوز غروش مقابله سنده بيع وتسليم ايدوب بعده قبل نقد الثمن زيد وعمرو مفترق اولدقلرندنصكره عمرو بيع مزبورك عدم جوازنه بناء اول قوشاغى زيده رد ايتمك مراد ايتدكده زيد المبوب عمروه بيع مزبوره بناء ثمنى ويرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان لم تخلص الحلية من السيف بطل البيع اصلا اى فى الحلية والسيف لانعدام الشرط

(قهستانى فى كتاب الصرف)

﴿كتاب المداينات﴾

ديون كثيره سى اولان زيد ملك منزلنى داينلرندن عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده بيع وتسليم وثمنى دينته تقاص ايلسه زيد لك سائر داينلرى عمروه زيدك مالى ديونه وفا ايتمامكله منزلى سندن الوب تكرار بيع وثمنى دينلر يمزه كوره اقتسام ايده رز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(سئل عطاء بن حمزة فيمن عليه الف لرجل وخمسمائة لاخر ومائتان لاخر ترافعوا الى القاضى وحبسوه بديونهم وله خمسمائة لاغير كيف يقسم بينهم هذا قال هو يقضى كل دين منهم كما اراد يؤثر ويقدم من شاء لولاية الحى على نفسه وماله وان كان غائبا وماله لايفى بالديون قسم بينهم بالحصص لان ولاية القاضى نظرية والايثار والتقديم ينافى النظر (بزازيه فى ولاية القاضى فى ١٠ من ادب القاضى)

زيد داينى عمروه دينى جنسندن اولان شوقدر اقچه سنى ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد دينى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيد صحتنده مبلغ مزبورى دينه تقاص ايتمش اولمامغله زيدك سائر داينلرى مبلغ مزبوردن دينلرينه اصابت ايدن مقدارى رأى حاكمه عمرو دن الق مراد ايتدكلرنده عمرو مجرد يدنده بولنمغله دينه تقاص ايدرم ديوب ويرمامكله قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل له عند رجل وديعة وللمودع على صاحب الوديعة دين هو من جنس الوديعة لم تصر الوديعة قصاصا بالدين قبل ان يجتمعا عليه و بعد ما اجتمعا عليه لايصير قصاصا ايضا مالم يرجع الى اهله فيأخذها وان كانت فى يده فاجتمعا على جلعها قصاصا لايحتاج الى شئ غير ذلك ومتى صار دينا صار قصاصا (ذخيره قبيل العاشر من الصرف)

زيد عمروه باكه بركمسنه دن درتيوز غروش قرض الويروب ربحى اوزريكه التزام ايله بعده بن ساكه ويره يم ديو امر ايتمكله عمرو بكردن درتيوز غروش قرض الوب ويرسنه تمامنه دك التمش غروش ربح التزام ايدوب درتيوز غروش زيده ويردكدنصكره حالا زيد سنه تمامنده درتيوز غروشى عمروه ويردكده عمرو ربح مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(امره برهن شئ والتزام ربح على ان يؤديه الآمر ففعل لايصح ولايرجع لعدم صحة الامر (بزازيه فى الوكيل بالاستقراض فى ٣ من الوكالة)

زيد عمروك بكره اولان شو قدر اقچه دينينى تبرعا بكره ادا ايلسه زيد نادم اولوب مبلغ مزبورى بكردن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(من قضى دين غيره بامره او بغير امره يخرج المقضى به عن ملك القاضى لاملك المقضى له من غير ان يدخل فى ملك المقضى عنه الاترى ان قضاء القاضى عن الميت صحيح مع ان الميت ليس من اهل الملك ابتداء ومن قضى دين غيره بسبب فعند ارتفاع ذلك السبب يعود المقضى به الى ملك القاضى ان قضاه بغير امر المقضى عنه وان قضاه بامر المقضى عنه

يعود الى ملك المقضى عنه (ذخيره فى ٢ من المداينات)

زيد عمروه عرصه مده ه كندى ماسكله بنم ايچون شو قدر اوطه بنا ايله بعده اوطه لرى آخره ايجار ايتديكمده مصروفكى اوطه لرك اجاره سندن ويريرم ديمكله عمرو زيدك عرصه سنده كندى مالندن قدر معروف اقچه صرف ايدوب زيد ايچون اولقدر اوطه بنا و زيده تسليم ايلسه حالا عمرو مصروفنى زيددن طلب ايتدكده زيد عمروه مصروفكى اوطه لرك اجاره سندن ويرمك اوزره تأجيل ايتمشيدم اويله اولمجق اجاره حاصله اولديجه على مهل آل ديوب حالا ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(التأجيل على ثلثة اضرب تأجيل بايام اوشهور اوسنين معلومة وانه صحيح اذا قبل المطلوب والا فلا والمال حال وتأجيل الى اجل مجهول جهالة متفاوتة كالاجل الى مهب الريح اومطر السماء او قدوم الحاج اوقدوم شريكه من سفره ونحوها فالاجل باطل والمال حال (قنيه فى الاجل من المداينات)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن سكز بيك يديوز غروش حقنك درت بيك يديوز غروشنه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد عمروه درت بيك يديوز غروش ويروب بعده بكرك كفيل اولديغى درت بيك يديوز غروش دينم ايچون ويرمشيدم ديسه عمرو قوليله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(وفى المحيط ولوكان بالمال كفيلا فاداه الاصيل ولم يبين فهو بينهما لانه به يندفع الترجيح بلا مرجح وكذا لوكان لكل نصف منه كفيل على حدة فادى الاصيل نصفا منه وقال هو عما كفل به فلان فهو عنه لانه جعل فعله لاحد ما يحتمله فيقع عنه فيصدق فيه (ضمانات فضليه فى ضمان تعدد الكفالة)

مصر قاهره ده متمكن شقاوت وسعى بالفساد ايله بعضيلرى قتل اولنوب و بعضيلرى فرار ايدن كمسنه لرك ضبط و تصرفلرنده اولوب محلوله اولان ميرى قريه لر طرف سلطنت عليه دن آخر كمسنه لره معتاد اوزره حلوان تعبير اولنور شو قدر اقچه بدل مقابله سنده تفويض اولندقده اول مقتوللرك و فراريلرك ديون مثبته لرى شرعا اول حلواندنمى ادا اولنمق اقتضا ايدر يوخسه موجوده اولان عروض وعقارلرندنمى ادا اولنمق اقتضا ايدر * الجواب * ذكر اولنان قرى و حلوان اموال ميريدن كه مال بيت المال مسلميندندر مزبورلرك اموالندن دكلدر بناء عليه دينلرى حلواندن ادا اولنمق مشروع دكلدر مقتوللردن مقتول اولنلرك ديونى تركه لرندن ادا اولنوب فراريلرك دخى ديونى تركه لرندن ادا اولنور لكن فراريلر كندولرى ياوكيللرى حاضر اولمديجه ياخود موتلرى ثابت اولمديجه داينلرى مطالبه يه قادر اولمازلر

زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر تركه سندن ويرك ديدكده ورثه اولقدر حق وار ظنيله تركه سندن اولقدر اقچه زيده ويردكلرندنصكره زيدك عمرو ذمتنده اصلا حق اولمديغى ظاهر اولسه ورثه مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر اقرار ايدوب ويرمديلرسه

(لوطن ان عليه دينا فبان خلافه رجع بما ادى (اشباه فى اواخر قاعده ١٧)

زيد متوفانك ورثه سندن عمرو زيدك بكره اولان شو قدر اقچه دينى كندى مالندن ادا ايتدكدنصكره تركهٔ زيده رجوع ايتمدين تركه هلاك اولسه عمرو زيدك دينى ادا ايتدم ديو سائر ورثه دن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(احد الورثة اذا قضى دين الميت من مال نفسه ثم هلك التركة قبل ان يرجع فيها ثم ورثوا من ميت آخر لا يكون للذى قضى دين الميت الاول ان يرجع فى تركة الميت الثانى لان القاضى انما قضى الدين من خالص ماله ليصير ذلك دينا فى مال الميت الاول لا فى مال الميت الثانى (ذخيره فى ٢ من المداينات)

﴿نوع فى القروض﴾

زيد مصر قاهره ده عمرو رئيسه شو قدر اقچه ويروب آل مصارفكده صرف ايله ديوب قرض ياهبه ذكر اولنماسه مبلغ مزبور قرضمى اولور يوخسه هبه مى * الجواب * قرض اولور

(وفى السراجية اذا دفع الى آخر ثوبا وقال اكس نفسك كان هبة بخلاف ما اذا دفع اليه دراهم وقال انفقها حيث يكون قرضا (منح فى اوائل الهبة)

بو صورتده عمرو مبلغ مزبورى سفينه سى مصارفنه صرف ايدوب بعده درياده سفينه ايله استانبوله كلوركن سفينه فرطنه دن هلاك اولسه حالا زيد مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو زيده سن اكر سفينه نك هلاك اولورسه مبلغ مزبورى سندن الميام ديو وعد ايتمشيدك ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

التى درهم بردنك كلور جديد زولته سكسان بر اقچه يه رايج ايكن زيد عمرودن شوقدر زولته قرض الدقدنصكره زولته طقسان اقچه يه رايج اولسه حالا عمرو زيده ويرديكى زولته لرك مثللرينى زيددن طلب ايتدكده زيد الديغم زولته لرك هر برينى سكسان بر اقچه يه خرج ايتمشيدم سندخى هر برى مقابله سنده سكسان بر اقچه ال ديوب مثللرينى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان استقرض دانق فلوس اونصف درهم ثم رخصت اوغلت لم يكن عليه الا مثل العدد الذى اخذ لان المقبوض على وجه القرض مضمون بمثله (منح فى القروض)

خالص العيار اولوب ياخود غشنه غالب يا مساوى اولان مسكوك التون و غروش وسائر رايج اولان نقودك استقراضلرى وزنامى اولور يوخسه عددامى * الجواب * وزنا لازمدر عددا جائز دكلدر

(اقول فان قيل الدراهم الخالصة المضروبة يستقرض فى بلادنا و يباع بها عددا لا وزنا فينبغى ان لا يجوز كما مر ان التبايع والاستقراض بالخالصة يصح وزنا لا عددا يمكن ان يجاب بانه و ان كان بالعدد صورة ولكنه بالوزن معنى لان وزنها معتبر فى عددها مثل ان يكون مائتان وخمسون عددا من الدراهم المضروبة مائة درهم والوزن الذى عشرتها سبعة مثاقيل فاذا اعتبر وزنها فى اعدادها لا يتفاوت اعدادها تفاوتا يفضى الى النزاع فالتبايع

بها عددا كالتبايع وزنا معنى والاعتبار للمعانى لا للصورة (شرح التسهيل فى الصرف)

بو صورتده وزن ومقدارى مضبوط ومعلوم اولان نقود مضروبه يى اليوم خلقك بينلرنده تكرار وزن اولنمدين بطريق القرض الوب ويردكلرنده حكم شرعى نه وجهله در

* الجواب * عن اصل نقود مذكوره نك وزن ومقدارى معلوم ومضبوط اولوب آحادك نزاعه مؤدى تفاوتى اولمامغله قرض طريقيله النوب ويرلدكده تكرار وزن اولنميوب عددا النوب ويرلمه ده بأس يوقدر معتاده وزنا النوب ويرلمش اولور مكر مقطوع الاطراف اوله اول صورتده عددا اولماز تكرار وزنه محتاجدر

﴿ كتاب الكفالة ﴾

زيد عمروه بكر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حققى بن ويره يم ديو وعد ايليوب مجرد بويله ديمكله مبلغ مزبوره كفيل اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(من قال لغيره الدين الذى لك على فلان انا ادفعه اليك انا اسلمه اليك انا اقضيه لا يصير كفيلا مالم يتكلم بلفظ يدل على الالتزام (عماديه فى الكفالة الفاسده فى ٢٩)

زيدك عمرو ذمتنده شو قدر اقچه حقى اولوب بكر زيده ضمنت لك بما على فلان اقبضه منه و ادفعه اليك معناسنه سنك عمرو ذمتنده اولان مبلغ مزبورك اداسنه كفيلم ديسه مجرد بويله ديمكله مبلغ مزبوره كفيل اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(قال للطالب ضمنت لك ما على فلان انا اقبضه منه وادفعه اليك ليس بكفالة ومعناه ان يتقاضاه له و يدفعه اليه اذا قبضه على هذا معانى كلام الناس (بزازيه فى اول الكفالة)

زيد عمروه بكرك قرضدن سابقه اولان دينه كفيل وضامنم ديوب لكن بكرك دينى نه مقدار اولديغى بيان اولنماسه وقت كفالتده عمروك بكر ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقى اولديغى بينهٔ عادله ياخود زيدك اقراريله ثابت اولمغله مبلغ مزبورى كفالت مرقومه يه بناء زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد حين كفالتده مقدار دين معلوم اولنمامغله كفالت صحيحه اولماز ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

فان كفل بماله عليه فبرهن على الف لزمه لان الثابت بالبينة كالثابت عيانا (بحر رائق فى الكفاله) وان كفل بمالك عليه من مال مجهول ضمن ماقامت به من قدره بينة فان لم يقم بينة فالقول للكفيل فيما يعترف به (قهستانى فى الكفالة)

زيد عمروه شو قدر اقچه اقراض ايده جك اولدقده بكر زيده سنك عمروه ويره جك اولديغك اولقدر اقچه يه كفيلم ديوب بعده بر قاچ كون مرورنده زيد عمروه اولقدر اقچه ويرسه حالا زيد مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(طلب من غيره قرضا فلم يقرضه فقال رجل اقرضه فانا ضامن فاقرضه فى الحال من غير ان يقبل ضمانه صريحا يصح و يكفى هذا القدر (بزازيه فى الكفاله)

زيد قولى عمروى بكروه يتمش سكز غروشه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بكر قورقرم عمرو اباق ايدر ديدكده زيد عمرو اباق ايدرسه بن قيمتنه ضامن وكفيلم ديسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوان رجلا قال ان ابق عبدك فانا ضامن فهذا باطل (تاتارخانيه فى الكفالة)

بو صورتده عمرو بكرك يدنده اباق ايتمكله بكر زيدى قاضى يه كتوروب عمروى بول ياخود قيمتنى ضامن اول ديو دعوى وقاضى مزبور لرى فتوايه حواله ايدوب اول بلده مفتيسى دخى كفالت مزبوره صحيحه در قيمتى لازمه اولور ديو فتوى ويرمكله قاضى اول فتوى ايله عملا عمروك قيمتنى زيده حكم ايدوب الديرسه قاضى تعمدا جور ايتميوب اول فتوايه اعتمادا خطا ايديجك مبلغ مزبورى قاضى يه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(قضى بالجور متعمدا واقر به فالغرم عليه من ماله ولو قضى بالجور خطاء فعلى المقضى له (درر فى القضاء)

زيد عمروه بر بلده نك سردارلغنى اليويرمك ايچون عمرو زيده يوز غروش ويره يم ديو وعد ايدوب زيد عمروك اوزرينه اول يوز غروشى دين ايتمك ايچون عددى نامعلوم بر مقدار اقچه ايله بر كيسه يى عمروه ويروب باكه يوز غروش دينك وارمدر ديدكده عمرو دخى واردر ديوب بعده عمرو ايچنده اقچه ايله اول كيسه يى زيده ويرديو بكره ويروب بكر دخى زيده ويرسه بعده بشر مبلغ مزبوره كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(وكفالة المال تصح ولو كان مجهولا اذا كان دينا صحيحا وهو ما لا يسقط الا بالاداء او الابراء (منح الغفار فى الكفالة)

بو صورتده اول مجلسده قبول بولنمدين بكر نفسنى كفالت مزبوره دن اخراجه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولا تصح الكفالة بلا قبول الطالب وهو المكفول له او ما يقوم مقامه من وكيل او فضولى فى مجلس العقد عندهما والخلاف فى الكفالة فى النفس والمال جميعا و للكفيل ان يخرج نفسه عنها قبل اجازته (منح فى الكفالة ملخصا)

زيد وعمرو اشتراكا مالك اولدقلرى شوقدر اقچه يى معا بكره اقراض وتسليم ايتدكلرنده زيد مبلغ مزبوردن عمروك حصه سنه كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(لهما دين على آخر فكفل احدهما لصاحبه بنصيبه لم يجز يعنى اذا كفل احد الشريكين لصاحبه بنصيبه فى الدين لم يجز لانه لو انصرف الى نصيبه يكون قسمة الدين وهو باطل ولو انصرف الى الشايع يكون ضامنا لنفسه (درر فى فصل من الكفالة)

زيد شوقدر طوب بزينى بوياجى اولان عمروه بويه مق ايچون ويردكده بكر بن بو بزه كفيلم ديسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(لو دفع ثوبا الى قصار ليقصره وضمن به رجل لو هلك جاز على قول من يضمن القصار لا عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وكذا امثاله من الصنايع ولو قال ان افسده جاز بالاجماع اذا علق التكفل بما يوجب الضمان (فصولين فى ٣٠ من تصرفات الفاسدة)

بو صورتده عمرو اول بزلرى الوب فرار ايلسه زيد كفالت مرقومه يه بناء ساكه ضمان لازم

اولور دیو بکرك تغلبا شوقدر اقجه‌سنی السه بکر مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

زیدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه حقنه زیدك غیابنده بکر کفیل اولوب زید یاوکیلی اول مجلسده کفالتی قبول ایتمش اولماسه کفالت مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولاتصح الکفالة الابقبول المکفول له فی مجلس العقد وهذا عند ابی حنیفه ومحمد رحمهما الله تعالی وقال ابو یوسف رحمه الله تعالی یجوز اذا بلغه فاجاز والمختار قولهما عند المحبوبی والنسفی وغیرهما (تصحیح قدوری فی الکفالة)

زید بر تفنکنی بیع ایچون عمرو دلاله ویردکده بکر زیده اکر عمرو سنك تفنککی اضاعت واستهلاك ایدرسه بن کفیل وضامنم دیسه کفالت مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولور

(قال لو کفل بالامانة لم یجز ثم لو صارت الامانة مضمونة هل تعود الکفالة جائزة حتی یؤاخذ به الکفیل اجاب لا الا ان یکون اضاف الکفالة الی سبب الضمان من شخص معلوم او علقها به نحو ان یقول ان افسد القصار ثوبك هذا ولو ضمن بنفس الثوب بغیر شرط الافساد لا تصح عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی وعندهما تصح لانه غیر مضمون علی الاخیر عنده ومضمون عندهما (قاعدیه فی الکفالة) وکذا لو قال للمودع لو جحد المودع او اتلف فعلی جاز وکذا فی کل امانة

(فصولین فی ٣٠ من تصرفات الفاسدة)

زید عمروه اکر بکرك ذمتنده حقك ظهور ایدرسه بن ضامنم وکفیلم دیوب بعده عمروك بکر ذمتنده اصلا حقی ثابت اولماسه عمرو مجرد وجه محرر اوزره کفیل اولمشیدك دیو زیددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه تمامی)

زید مشروطیت اوزره متولیسی اولدیغی وقف عقاراتی برقاچ کمسنه‌لره اجارهٔ شرعیه ایله ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره وقف مزبورك مرتزقه سندن زیده اول کمسنه‌لره افلاس طاری اولورسه اجارات مرقومه‌یه کفیل اولورمیسن دیدکلرنده زید بن اجارات مزبوره‌یه کفیل وضامنم دیسه کفالت مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(وکیل باع وضمن الثمن لموکله عن المشتری لا یصح لانه یلزم المطالبة علی نفسه لنفسه وانه باطل (حب) وکذا لو باع الوصی او الاب وضمن للقاضی او الیتیم بعد بلوغه لم یجز (قنیه فیما یصح من الضمان من الکفالة ملخصا) المتولی وکیل الفقراء لا وکیل الواقف

(تاتارخانیه فی ٤ من الوقف)

اشقیادن برقاچ کمسنه‌لر زیدك عیالنه تعرض مراد ایتدکلرنده زید عمرو وبکره مزبورلر ایله مقاتله ودفع ایدیکز اکر دفعه تصدی ایتدیککزده مزبورلر سزك مالکزی تغلبا اولورلرسه بن کفیل وضامنم دیوب بو وجهله کفیل اولدقدنصکره عمرو وبکر مزبورلری دفع ایچون مقاتله ایتدکلرنده مزبورلر عمرو وبکرك ایکی بارکیرلرینی غصبا اخذ وفرار ایلسه‌لر عمرو

وبکر اول بارکیرلری زیده تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولو قال ان قتلك فلان او ان شجك فلان او ان غصبك فلان او ان بایعت فلان فانا ضامن ذلك جاز لان هذه الافعال اسباب لوجوب الضمان (بدایع فی الکفاله)

زید عمروه مدیونك بکر ذمتنده قرضدن شوقدر اقجه حقکه کفیلم دیدیکی مجلسده عمرو قبول ایتمیوب بعده مجلس آخرده زیدك کفالتنی قبول ایتدم دیسه کفالت مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه تمامی من تصحیح القدوری)

اشقیادن زید ضابطی عمروك حبسنده ایکن عمرو زیدی اطلاق ایتمك مراد ایتدکده بکر عمروه زیدی اطلاق ایدرسك قورقرم بنم منزلمی باصوب مالمی نهب وغارت واولادمی یاخود زوجه‌می قتل ایدر دیدکده عمرو بکره اکر زید سنك منزلکی باصوب مالکی نهب واولاد وزوجه‌کدن برینی موجب دیت اولان قتل ایله قتل ایدرسه بن ضامن وکفیلم دیوب زیدی اطلاق ایلسه بعده زید بکرك منزلنی باصوب شوقدر مالنی نهب وغارت وزوجه‌سی هندی موجب دیت اولان قتل ایله قتل ایلسه بکر مال مرقومی وهندك دیتنی کفالت مزبوره‌یه بناء عمرودن تضمین واخذه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قال ان قتلك او ابنك فلان خطاء فانا ضامن الدیة صح بخلاف قوله ان اکلك سبع (خلاصه فی ٢ من الکفاله ومثله فی البزازیه فی ٢)

زید عمروی خدمتکارلغه بکره بناشدردقده زید بکره اکر عمرو سنك مالکی سرقه ایدرسه بن کفیل وضامنم دیسه کفالت مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولور

(یفهم جوابه تمامی آنفا)

بو صورتده عمرو بکرك یاندن فرار ایتدکده بکر زیددن عمرو شوقدر اقجه‌می سرقه ایتمشیدی کفالت مرقومه‌یه بناء ضامن اول دیو دعوی وزید انکار ایتدکده عمرو غائب ایکن بکر زیدك اوزرینه اقامت بینه ایلسه مسموعه ومقبوله اولورمی * الجواب * اولماز عمروك حضوری لازمدر

(قال محمد رحمه الله تعالی فی الجامع الصغیر رجل ضمن عن رجل بما قضی له علیه ثم غاب المکفول عنه واقام الطالب بینة علی الکفیل ان علی الغائب الف درهم فانه لا یقضی له بذلك لا علی الکفیل ولا علی الاصیل (ذخیره فی ١٤ من الکفالة) کفل بما ذاب له او قضی له علیه فغاب الاصیل فبرهن المدعی علی الکفیل ان له علی الاصیل کذا رد ای لم یقبل برهانه علی الکفیل حتی یحضر الغائب فیقضی علیه لان شرط وجوب المال علی الکفیل القضاء بالمال علی الاصیل وهو لم یوجد لکونه غائبا برهن ان له علی زید الغائب کذا وهذا کفیله قضی علی الکفیل لان المدعی ههنا مال مطلق فامکن اثباته بخلاف ما تقدم فانه مقید بکون المال مقضیا به علی الاصیل (درر فی الکفالة) حیلة اثبات الدین علی الغائب ان یکفل بکل ماله علی الغائب ویجیزه المدعی فی المجلس فیدعی علی الکفیل مالا مقدرا بسبب الکفالة المطلقة ویقر الکفیل بالکفالة وینکر دینه فبرهن المدعی بدینه علی الغائب فیحکم القاضی علی الکفیل بما ادعاه علیه باقراره بکفالة ثم یبرأ المدعی الکفیل فیثبت الدین

على الغائب لانتصاب الكفيل خصما عنه اذا المدعى على الحاضر لايثبت الابثبوت الدين
على الغائب وفى مثله يصير الحاضر خصما عن الغائب (فصولين فى ٤)

زيد مرض موتنده عمرولك بكره ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه دينه كفيل اولوب بعده
فوت اولسه ورثه سى ثلث مساعد اولمديغى مقدارده كفالتى طوتمامغه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(كفالة المريض تكون من الثلث كتبرعه (مجمع الفتاوى فى الكفالة)

بر قريه اهاليسندن زيدك اوزرينه طام يقلوب هلاك اولدقده ورثه سى كشف ايتدرمدين
دفن مراد ايتدكلرنده قريهٔ مزبوره اهاليسى ورثه يه كشف ايتدرمدين دفن ايدرسكز اهل
عرف طائفه سى بزدن عشر ديت الور ديدكلرنده ورثه اهل عرف طائفه سى سزدن
عشر ديت الورسه بز ضامنز ديوب زيدى دفن ايتدكلرندنصكره اهل عرف طائفه سندن
عمرو قريهٔ مزبوره اهاليسندن عشر ديت نامنه شوقدر اقچه السه قريهٔ مذكوره اهاليسى
مبلغ مزبورى ورثه يه تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(جهالة المكفول عنه فى الكفالة المضافة كقوله ان غصبك انسان شيئا فانا كفيل يمنع
جوازها الا فى الكفالة المرسلة (شرح) قال لا خر اسلك هذا الطريق فان اخذ مالك فانا ضامن
فاخذ ماله صح الضمان والمضمون عنه مجهول (فصولين فى ٣٠)

زيد عمرو نجاره منزلى شو وجه اوزره بنا ايد ويرديوب عمرو اول وجه اوزره بنا ايدرسم
معمار آغاسنى تجريم ايدرديدكده زيد اكر معمار آغاسنى تجريم ايدرسه و نه قدر اقچه كى
الورسه بن كفيلم ديوب بعده عمرو زيدك منزلنى وجه محرر اوزره بنا ايتدكده معمار اغا
عمرولك شوقدر اقچه سنى السه عمرو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر
اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر)

ابناء سبيلدن زيد بر مخوف طريقه سلوكدن خوف ايدوب كتمامكله اول طريقه طرف
دولت عليه دن دربندجى تعيين اولنان عمرو و بكر زيده اول طريق مخوف دكلدر ديو
اول طريقه سلوك ايله اكر مالك اخذ اولنورسه بز ضامن اولورز ديمكله زيد اول طريقدن
سلوك ايدركن شوقدر مالى اخذ اولنسه زيد اول طريقده اخذ اولنان مالنى عمرو و بكره
تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اذا قال الرجل لغيره اسلك هذا الطريق فانه امن فسلك و اخذه اللصوص لايضمن
ولو قال ان كان مخوفا واخذ مالك فانا ضامن والمسئلة بحالها يضمن و الاصل فى جنس
هذه المسائل ان بالغرور انما يثبت حق الرجوع للمغرور على الغار اذا حصل ذلك فى ضمن
عقد معاوضة اذا ضمن الغار المغرور صفة السلامة نصا وكذلك اذا قال كل هذا الطعام
فانه طيب فاذا هو مسموم فهو على ما قلنا (تاتارخانيه فى ١٥ من الغصب)

﴿نوع فى الكفالة موقتا ومؤجلا﴾

زيدك عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولور اولدقده اوتوز
بر كونه دك كفيلم ديوب بو وجهله كفيل اولسه زيد اوتوز بر كون مرور ايتدكدنصكره مبلغ

مزبورى كفالتنه بناء بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قال انا كفيل الى ثلثة ايام يصير كفيلا بعد الايام الثلثة وعن الامام ابى بكر محمد بن
الفضل رحمه الله تعالى انه كان يأخذ بهذه الرواية ويقول هذا اشبه بعرف الناس
(قاضيخان فى باب الدعوى من كتاب الدعوى)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولور اولدقده طقسان
بر كون مرورينه دك كفيلم ديوب بو وجهله كفيل اولسه زيد طقسان بر كون مرور ايتمدين
كفالت مزبوره يه بناء بكرى مطالبه يه قادر اولورمى * الجواب *
طقسان بر كون مرورنده مطالبه ايدر

(اذا كفل عن انسان مالا اونفسا الى شهر فانما يطالبه بعد مضى الشهر
(ولو الجيه فى الكفالة)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولور اولدقده بو كوندن
شو قدر كون تمامنه دك كفيل اولوب اولقدر كون مرور ايتدكدنصكره كفالتدن برى
اولمق اوزره موقتا كفيل اولدم ديسه اولقدر كون مرور ايدیجك زيد كفالت مزبوره يه
بناء بكردن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال انا كفيل بنفس فلان من اليوم الى عشرة ايام يصير كفيلا فى الحال و اذا مضت
العشرة لايبقى كفيلا فى قولهم لانه وقت الكفالة بعشرة ايام و الكفالة مما يقبل التوقيت
(قاضيخان فى اوائل الكفالة)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه هند بو كوندن شوقدر كون تمامنه دك
موقتا كفيل اولوب اولقدر كون مرور ايتدكدنصكره كفالتدن برى اولمق اوزره موقتا كفيل
اولدم ديسه اولقدر كون مرور ايدیجك زيد كفالت مزبوره يه بناء هنددن نسنه المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال كفلت بنفسه من هذه الساعة الى شهر يبرأ بمضى الشهر بلا خلاف وكذا لو قال
انى برئ بعد الشهر (فصولين فى ٢٦)

زيدك عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه حقنه هند بو كوندن شوقدر كون
تمامنه دك موقتا كفيل اولسه زيد مدت مزبوره ايچنده مبلغ مزبورى كفالتنه بناء هنددن
المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر)

زيد عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه سنى اجل معلوم ايله تأجيل ايتدكدنصكره
بكر مبلغ مزبوره كفيل اولسه زيد قبل حلول الاجل مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كفل ولم يذكر الاجل يجب على الكفيل كما يجب على الاصيل حالا اومؤجلا
(منية المفتى فى كتاب الكفالة)

﴿نوع فيما يصح الكفالة ومالا منجزا ومعلقا﴾

زيد متوليسى اولديغى نقود موقوفه دن عمروه استرباح قصديله ويرديكى شوقدر

آقچه يه كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(قوله و بالثمن للموكل الخ اى بطلت كفالة الوكيل لموكله بالثمن وكفالة المضارب لرب المال بالثمن فيما باعاه لان حق القبض لهما بجهة الاصالة فى البيع وظاهر كلامهم ان الوصيين والمتولى على الوقف اذا باعا شيئا وضمنا الثمن عن المشترى فهما كالوكيل والمضارب (بحر رائق فى الكفالة)

مميز اولميان زيد صغير عمروه شو قدر آقچه دين اقرار ايدوب بكر دخى مبلغ مزبوره كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(وكفالة المال تصح به ولوكان مجهولا اذا كان دينا صحيحا وهو مالا يسقط الا بالاداء او الابراء (تنوير الابصار فى الكفالة)

زيد عمروك شو قدر اشياسنى عمرو كندويه برمقدار آقچه قرض و يرمك شرطيله عمرودن اشترا وقبض ايتدكده بكر ثمن مزبوره كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو كفل بالثمن ثم ظهر فساد البيع رجع الكفيل على البايع بمانقده وان شاء على المشترى ثم هو على البايع (تاتارخانيه فى ١٢ من الكفالة)

زيد عمرو ذمتنده اولان شو قدر آقچه سنى قبضه بكرى توكيل ايتدكدنصكره بكر مبلغ مزبورك برمقدارينى قبض ايدوب يدنده ايكن بشر بكرك يدنده اولان مقدار مرقومه بن كفيلم ديو بو وجه اوزره كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(واما الكفالة بالاعيان فهى انواع ثلثة احديها الكفالة بعين هى غير مضمونة بنفسها لوهلك كالوديعة ومال المضاربة والشركة لاتصح اصلا (محيط رضوى فى الكفالة)

زيد والى عمروك جاريه سى هندى ترجمانلق ايچون استدكده عمرو و يرميوب جائزكه ظلما آلقور ديدكده بكر عمروه هندى وير اكر زيد هندى آلقورسه بن ضامن وكفيلم ديوب بو وجهله كفيل اولمغله عمرو دخى هندى زيده و يروب بعده طلب ايتدكده زيد و يرميوب هندى ظلما آلقوسه عمرو هندى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا اذا كان مغصوبا لانه مضمونا بعينه فان كان المضمون قائما يلزم الضامن احضارها وتسليمها و قيمتها ان هلك وان كان المضمون مستهلكا فالمضمون قيمته (منح الغفار فى الكفالة)

زيد قولى عمرو ايله بكرك اوطه سنده مسافرا نازل اولوب زيد عمروى محافظه يه مشغول اولدقده بكر زيده كندى صفا كده اول اكر عمرو فرار ايدرسه بن كفيل وضامنم ديوب اول كيجه عمرو بكرك صنعنسز فرار وغيبت ايلسه زيد عمروك قيمتنى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وضمان الخسران باطل لان الضمان لايكون الا بمضمون والخسران غير مضمون لو قال بايع فى السوق على ان كل خسران يلحقك فعلى او قال لمشترى العبد ان ابق

عبدك فعلى لم يصح (منح الغفار فى الكفالة)

زيد عمروك قولى بكرى غصبا اخذ ايتدكدنصكره عمرو زيدى مؤاخذه ايتدكده بشر بن زيدك مغصوبى اولان بكره كفيلم زيدى مؤاخذه ايتمه ديمكله عمرو زيدى مؤاخذه دن ترك ايتدكدنصكره بكر زيدك يدنده هلاك اولسه عمرو بكرك قيمتنى بشردن آلمغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر قبل مسئلة)

زيد هندى جاريه سى اولمق اوزره عمروك قولى بكر مقابله سنده بطريق المقايضة بيع وتسليم و بكرى قبض ايتدكدنصكره بشر دركه كفيل اولوب بعده زيد بكرى استهلاك ايتدكدنصكره هند عمرودن بن حرة الاصلم ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب هند مدعاسنه اقامت بينه ايتمكله حريتنه حكم اولنسه حالا عمرو بكرك قيمتنى بشردن آلمغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وتصح ايضا بقوله كفلت بمالك عليه و بما يدركك فى هذا البيع يعنى اذا استحق المبيع فى يد المشترى ولزمه غرامة الثمن وهذا هو ضمان الدرك وهو الرجوع بالثمن عند استحقاق المبيع (منح الغفار فى الكفالة ملخصا)

زيد عمروه مديونك بكر ذمتنده قرضدن اولان شو قدر آقچه حقكى فلان زمانه دك بكر ادا ايتمزسه مبلغ مزبوره بن كفيلم وضامنم ديوب بعده اول زمان مرورندن مقدم بكر قبل الاداء فوت اولسه عمرو مبلغ مزبورى كفالت مرقومه يه بناء زيددن آلمغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل كفل بنفس رجل على انه ان لم يواف به غدا فعلى ما عليه فمات المكفول عنه قبل مجيئ الغد يلزمه المال (جواهر الفتاوى فى ٢ من الكفاله)

زيد شو قدر قيونلرينى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو قورقرم قيونلردن ضرر ايدرم ديدكده زيد عمروه اكر بو قيونلردن ضرر ايدرسك بن ضررينه كفيلم ديوب بعده اول قيونلرك بعضيسى عمروك يدنده هلاك اولوب عمرو ضرر ايلسه مجرد بويله ديمكله زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر قبل ثلث مسائل)

زيد رئيس سفينه سيله آخر ديار ه كيدركن اثناء طريقده فورتنه ظهور ايتدكده سفينه ده اولان عمرو زيده شو قدر متاعكى دريايه القا ايله بن ضامنم وكفيلم ديمكله زيد دخى اولقدر متاعنى دريايه القا ايلسه حالا زيد مجرد بويله ديمكله امتعهٔ مزبوره يى ضامن اول ديو عمروه جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوكانا فى سفينة فخافا الغرق فقال لصاحبه الق متاعك على ان متاعى بيننا فالقاه ضمن الآمر نصف قيمة متاعه كذا عن ابى يوسف رحمه الله ولو قال من رمى بشيئ فى السفينة فهو علينا بالحصص فهو باطل ومن رمى بمتاع صاحبه لخوف الغرق ضمن (عتابيه فى ٣ من الكفالة) ولو ان سفينة خشى غرقها فالقوا ما فيها من المتاع الى البحر ففى قول ابى حنيفة رحمه الله واصحابه ان من طرح منها شيئا لغيره ضمنه وكذلك لو شرط ان ما يلقى فعلى الجميع وما بقى فعلى الحصص فالشرط باطل ومن القى شيئا لغيره ضمنه وان شرط ان يكون ما يلقى

عليهم جمعا على حصص ماهم من المتاع فالشرط جائز عندنا وهو ضامن لما ضمنه منه
(تتف فى كتاب الدعوى)

﴿ نوع فى الكفالة بالنفس ﴾

زيد عمروك مديونى اولوب مكانى معلوم اولميان بكر غائبك نفسنه كفيل اولسه كفالت
مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو كفل بنفس غائب لا يعرف مكانه لاتصح (فصولين فى التصرفات الفاسدة)
زيد عمرويى ضرب ايتدكدنصكره بكر زيدك نفسنه كفيل اولوب بعده زيد فرار ايدوب مكانى
معلوم اولماسه عمرو زيدى بول ديو بكره جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولا جبر عليها اى لا يجوز للقاضى جبر الاصيل على اعطاء الكفيل فى حد او قصاص وفيه اشارة
الى انه اجبر عليها فى التعزيرات وكل جراحة بلاقصاص كما فى المحيط (قهستانى فى الكفالة)

﴿ نوع فيمن يصح الكفالة منه ومن لا ﴾

زيدك عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقنه بكرك ام ولدى هند بكرك اذنسز كفيل اولسه
زيد مبلغ مزبورى بكردن ياخود هند ازاد اولدقدن هنددن المغه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز
(وكفالة العبد وام الولد والمدبر بمال او نفس بدون اذن المولى لاتجوز فى حق المولى وفى حق
نفسه صحيح يؤاخذ به بعد العتق (بزازيه فى اوائل كتاب الكفالة)

﴿ فصل فيما يقع به البراءة وفيما لا ﴾

زيد عمرويى بغير حق قتل ايتدكدنصكره بكر زيدك نفسنه كفيل اولوب بعده زيد فرار
ايتمكله ورثه سى بكره زيدى بول ديدكلرنده بكر زيدك مكانى معلوم دكلدر ديوب ورثه
دخى بكرى تصديق ايلسه لر ورثه نك زيدى بول ديو بكرى مطالبه لرى ساقط
اولورمى * الجواب * اولور
(ولو قال لاعلم لى بمكان المكفول به ان صدقه المكفول له سقط المطالبة وان لم يصدق
يحبس حتى يظهر عجزه فهل يحلف قال القاضى الامام لا (مجمع الفتاوى فى الكفاله
وكذا فى البحر) فان غاب ولم يعلم مكانه لايطالب به ان ثبت ذلك بتصديق الطالب او ببينة
اقامها الكفيل (تنوير فى الكفاله)
زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره
عمرو مبلغ مزبور مقابله سنده زيده شوقدر بغداى بيع وتسليم ايدوب بعده بشر
بغدايه مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم بغداى زيددن السه زيد مبلغ مزبورى كفالت
مزبوره يه بناء بكردن طلب ايتدكده بكر بيع مزبوره بناءً كفالتدن خلاص اولمشيدم
ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وبالاستحقاق والرد بالقضاء ينفسخ البيع من كل وجه فيعود ماسقط حكما له
(ضمانات فضيليه فى الكفالة الموقتة)
زيدك عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره عمرو ملك منزلنى

مبلغ مزبور مقابله سنده وفاءً زيده بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد وعمرو فسخ عقد
ايدوب منزلى عمرو ضبط ايلسه زيد كفالت مرقومه يه بناءً بكردن نسنه المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وكذا لو باع الاصيل الطالب بدينه سقط فلو رد عليه بملك جديد عاد الدين على الاصيل
فلم يعد على الكفيل وبالفسخ من كل وجه يعود على الكفيل (بحر رائق فى وبرئ باداء الاصيل)
كفل بمال ثم باع الغريم من الداين عقارا بيعا جائزا او تقاصا او وقعت المقاصة للجناس
برئ الكفيل فاذا تفاسخا البيع بعده لايعود الكفالة (بزازيه من البيع الفاسد)
زيد متوليسى اولديغى نقود موقوفه دن عمروه معامله قصديله شوقدر اقچه قرض
ويردكدنصكره بكر مبلغ مزبوره كفيل اولوب بعده عمرو مبلغ مرقوم مقابله سنده بر عقارينى
زيده بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر اول عقاره مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم
عقارى زيددن السه حالا زيد مبلغ مزبورى كفالتنه بناءً بكردن طلب ايتدكده بكر
مجرد عقار مزبوردن مقابله سنده بيع اولنمغله كفالتدن خلاص اولمش اولورم ديوب
ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(واذا كفل الرجل عن رجل بمال وباع الاصيل من الطالب عبدا بذلك المال وسلمه اليه
حتى برئ الكفيل عن الكفالة حكما لبراءة الاصيل ثم استحق العبد عن يد الطالب اورده
الطالب بالعيب بقضاء القاضى عاد المال على الكفيل ولورده بغير قضاء لايعود المال
على الكفيل (تاتارخانيه فى ٦ من الكفاله)
زيدك قرنداشى عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره
زيد فوت اولوب عمرودن غيرى وارثى اولماسه بكر كفالتدن برى
اولورمى * الجواب * اولور
(فان مات الطالب والمكفول عنه وارثه برئ الكفيل لان المطلوب وهو الاصيل ملك ما
فى ذمته فبرأ وبراءة الاصيل توجب براءة الكفيل (قاضيخان
قبيل مسائل السفتجة من الكفاله)
بو صورتده زيدك فوتندنصكره عمرو مفلسا فوت اولسه زيدك بعض كسنه لره اولان
دينلرينى اداية من جهة الحاكم نصب اولنان وصيسى كفالت مزبوره يه بناءً بكردن
نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد
مبلغ مزبورك شو مقدارى اوزرينه عمرو ايله صلح اولوب لكن قبض بدل ايتمامكله بدل
صلحى كفالتنه بناءً بكردن طلب ايتدكده بكر مجرد عمرو ايله صلح اولمغله كفالتدن
برى اولمش اولورم ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وفى الكافى وان صالح الكفيل او الاصيل رب المال عن الالف على خمسمائة يبرأ الكفيل
والاصيل عن خمسمائة واذا ادى الكفيل خمسمائة رجع على الاصيل بخمسمائة اداها
فقط ان كانت بامره (تاتارخانيه فى الفصل العاشر من كتاب الكفالة)

﴿ فصل فی الرجوع علی المکفول عنه ﴾

زیدك عمرو ذمتنده اولان شو قدر اقچه حقنده عمروك قولی بكر عمروك امریله كفیل اولوب زید مبلغ مزبوری كفالتنه بناء بعد العتق بكردن الدقدنصكره عمرو فوت اولسه بكر مبلغ مزبوریله عمروك تركه‌سنه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فاذا ادی العبد دین المولی بعد العتق وقد كان كفل باذنه لا یرجع بذلك علی المولی (تاتارخانیه فی ٣ من الكفالة) كفل عبد عن مولاه بامره وعتق فاداه اوعكس ای كفل مولی عن عبده واداه بعد عتقه لم یرجع احدهما علی الآخر (درر فی آخر الكفالة)

زیدك عمرو ذمتنده شو قدر اقچه حقنده بكر كفیل اولدقدنصكره بكرك ذمتنه لازم كلن مبلغه بكرك امریله بشر كفیل اولوب بعده عمرو و بكر فوت اولمغله زید كفالت مرقومه‌یه بناء مبلغ مزبوری بشردن السه بشر دخی مبلغ مزبوری بكرك تركه‌سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وصح الكفالة عن الكفیل لان موجب الكفالة التزام المطالبة و علی الكفیل مطالبة فتصح الكفالة عن الكفیل كما تصح عن الاصیل (عنایه فی كفالة الرجلین)

زید بر متاعی عمروه شوقدر اقچه‌یه اجل معلوم ایله بیع وتسلیم ایتدكدنصكره بكر عمروك امریله مبلغ مزبوره كفیل اولوب بعده قبل حلول الاجل بكر فوت اولسه زید مبلغ مزبوری حالا بكرك تركه‌سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده بكرك ورثه‌سی مبلغ مزبوری قبل الاجل عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(سئل عن رجل كفل والده فی المهر الواجبة علیه لزوجته كفالة صحیحة مقبولة بامر المكفول عنه والمهر المذكور مؤجل علی الاصیل الی موت اوطلاق فهل اذا مات الكفیل یؤخذ المال المكفول به من تركته حالا ام لا اجاب نعم یؤخذ المال المكفول به من تركة الكفیل حالا ولا یرجع ورثته علی المكفول عنه الا بعد حلول الاجل لانه باق فی حق المكفول عنه كما فی فتح القدیر وفتاوی الولوالجی وشرح الوهبانیة ومجمع البحرین (من فتاوی التمرتاشی فی فصل الكفالة)

زید عمروك بكره اولان شوقدر اقچه دیننه عمروك امریله كفیل اولدقدنصكره زید مبلغ مزبور مقابله‌سنده قیمتی دین مزبوردن از بر قوشاغی بكره بیع وتسلیم ایلسه حالا عمرو اول قوشاغی قیمتندن دین مزبور مقدارینی زیده ویروب زید قناعت ایتمیوب اول قوشاغك قیمتنی تماما المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو كفل بالزیوف وادی الجیاد یرجع علی المكفول عنه بالزیوف (نهایه فی اوائل الكفالة)

زید عمرودن بكر متوفی ذمتنده اینك بهاسندن اولان شوقدر اقچه حقنده بكرك حیاتنده امریله كفیل اولمشیدك ویر دیو دعوی وعمرو كفالتی انكار ایتمكله مرافعه اولدقلری قاضی زیدك كفالت مرقومه‌یه اقامت ایتدیكی بینه سنی قبول ومبلغ مزبوری زیده عمرودن الیویردكدنصكره عمرو بكرك امریله كفیل اولدیغنی انكار ایتمیوب وشاهدلرینی

تكذیب ایتمش اولمایجق مبلغ مزبوریله بكرك تركه‌سنه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو ادعی علی رجل انه كفل له عن فلان بامره بكذا من المال فانكر المدعی علیه فبرهن ای اقام المدعی بینة فادی ما كفل بالزام القاضی حكمت له بالرجوع علی الاصیل وقال زفر لا یرجع لانه اذا رجع یكون مدعیا بالكفالة وقد جحدها اولا فیتناقض ولنا انه صار مكذبا شرعا بقضاء القاضی فصار جحوده كعدمه (شرح المجمع لابن ملك فی الكفالة بالمال)

بوصورتده عمرو بكرك عنانا شریكی اولمغله بكرك مال شركتدن حصه‌سندن عمروك ذمتنده اولقدر اقچه‌سی اولمغله بكرك ورثه‌سی مبلغ مزبوری عمرودن طلب ایتدكده عمرو مبلغ مزبوری كفالت مرقومه‌یه بناء بكرك زیده اولان دیننه ویردیكی مبلغ مزبوره تقاص ایدوب ورثه‌یه ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قضی علیه بالكفالة بنكوله طالب الاصیل ان اقر بالامر اوبرهن علیه و الا لا (بزازیه قبیل الرابع فی صلح الكفیل من الكفالة)

﴿ فصل فی الدعوی فی الكفالة وما یناسبها ﴾

زید عمروك بكر ذمتنده اولان بیك اللی غروش حقنه بكرك امریله كفیل اولدقدنصكره عمرو مبلغ مزبوری زیده هبه وزید دخی قبول ایلسه زید مبلغ مزبوری بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والدائن اذا ابرأ الكفیل عن الدین لا یرجع علی المكفول عنه واذا وهب یرجع (بزازیه قبیل نوع فی ثبوت الملك للموكل بالشراء فی ٥ من الوكالة)

زید عمروه شو قدر اقچه قرضدن دینم وار در دیو اقرار ایدوب بكر دخی زیدك امریله مبلغ مزبوره كفیل اولدقدنصكره عمرو اولقدر اقچه‌یی بكردن كفالتنه بناء طلب ایتدكده بكر مبلغ مزبورك شو مقداری قرض ماعداسی ربوادر دیوب دعوی ایلسه دفع صددنده اولوب لكن دفعی مسموع اولمامغله مبلغ مزبوری عمرو تماما بكردن اخذ ایلسه حالا بكر مراجعت ایتدكده زید مبلغ مزبورك شو مقداری ربوادر دیو تماما ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الاصل اذا ادعی الكفیل ان الالف الذی كفل من ثمن الخمر فانه لیس بخصم لذلك حتی لو اقام البینة علی اقرار الطالب بذلك لا تقبل ولو اراد ان یحلفه لیس له ذلك وكذا لو ادی الكفیل المال واراد الرجوع علیه بحكم الآمر فقال المطلوب المال من ثمن الخمر واقام البینة لا تقبل اما لو ادعی المال ثم اقام البینة علی الطالب انه من ثمن خمر تقبل (خلاصه فی الكفالة ملخصا)

بوصورتده بكر مبلغ مرقومی زیددن تماما اخذ ایتدكدنصكره زید عمرودن مبلغ مزبورك شو مقداری قرض ماعداسی ربوا ایدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایلسه ماعدایی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه من المسئلة المتقدمة)

زید عمرودن بكر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه كفیل اولمشیدك ویر دیو دعوی

وعمرو بن مبلغ مزبوره كفيل اولديغمدن نصكره بكر مبلغ مزبوري ساكه تماما اداء وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(ولواقام البينة على القضاء بعد الكفالة يبرأ الكفيل لان الثابت بالبينة العادلة كالثابت عيانا ولوعاينا قضاء الاصيل بعد كفالة الكفيل يبرأ الكفيل فكذا اذ ثبت ذلك بالبينة (ذخيره فى ١١ من الكفالة)

زيد عمروه سنك بكر ذمتنده قرضدن شوقدر اقجه حقك واردر بن مبلغ مزبوره كفيلم ديوب بو وجهله كفيل اولدقدنصكره عمرو مبلغ مزبوري كفالتنه بناء زيددن طلب ايتدكده زيد عمروه سن كفالتدنصكره مبلغ مزبوري بكردن دعوى و بكر انكار ايدوب مدعاكه اقامت بينه ايده مامكله بكره يمين ويروب بكر دخى يمين ايتمكله حاكم سنى معارضه دن منع ايتمشيدى اويله اولنجق كفالت مزبوره صحيحه اولمش اولماز ديوب عمروى دفع ايدوب مبلغ مزبورى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لوكفل بالالف و اقران لفلان عليه الفا و انكر المكفول عنه يجب المال على الكفيل (خلاصه فى آخر الكفالة) رجل قال لجماعة اشهدوا انى قدضمنت لهذا الرجل بالالف الذى له على فلان ثم ان المديون اقام البينة انه كان قضاه قبل ان يضمنه الكفيل قبلت بينته وبرئ المطلوب عن دين الطالب ولايبرأ الكفيل عن الطالب لان قول الكفيل ذلك كان اقرارامنه بالدين عند الكفالة فلايبرأ الكفيل ولواقام المديون بينة على القضاء بعد الكفالة برئ المديون والكفيل جميعا (خانيه فى الكفالة بالمال)

زيد عمرودن بكر غائب ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقجه حقمه بكرك امريله كفيل اولمشيدك ويرديو دعوى وعمرو كفالتى انكار ايتمكله مرافعه اولدقلرى قاضى زيدك كفالت مرقومه يه اقامت ايتديكى بينه سنى قبول ومبلغ مرقومى زيده عمرودن اليويردكدنصكره عمرو بكرك امريله كفيل اولديغنى انكار ايتيوب كفالتنه شهادت ايدن شاهدلرى تكذيب ايتمش اولمايجق مبلغ مزبورايله عمروه رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

رجل ادعى ان له على فلان الغائب الف درهم وان هذا الرجل الذى احضر معه كفل له عن الغائب بامره وانكر الكفيل الكفالة فان اقام المدعى البينة على الكفيل انه كفل بامر الغائب وان له على الغائب الف درهم ذكرانه تقبل البينة ويرجع الكفيل على الغائب فان قال الكفيل بعد القضاء لم يأمرنى الغائب بذلك لايرجع على الغائب اذا ادى ويجعل ذلك بمنزلة الابراء (خانيه فى المجتهدات من كتاب الدعوى)

زيد عمرودن بكر ذمتنده ثمن مبيعدن شو قدر اقجه حقم اولوب سن مبلغ مزبوره بكرك امريله كفيل اولمشيدك ديو بكرك غيابنده دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيد مدعاسنه اقامت بينه ايدوب موجبيله حكم اولندقدنصكره عمرو اداء دين ايتمدين بكر حاضر اولسه زيد مبلغ مزبورى بكردن طلب ايتدكده بكر زيده دينى بنم يوزيمه دخى اثبات ايتميجه ويرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوادعى على رجل ان له على الغائب الف درهم وان هذا الرجل كفل لى على الغائب بالالف التى عليه بامره فهذا وماتقدم سواء يقضى على الحاضر ويكون ذلك قضاء على الغائب (خانيه فى فصل المجتهدات من الدعوى)

حجاج طائفه سندن زيد عمروك دوه لرينى مكهٔ مكرمه دن شام شريفه وارنجه يه دك ايچون شوقدر اقجه يه استيجار ايدر اولدقده بكر مبلغ مزبورى پشين ويرا كر عمرو دوه لرى الوب فرار ايدرسه مبلغ مزبوره بن ضامنم ديمكله زيد مبلغ مزبورى عمروه پشين ويروب بعده مدينهٔ منوره يه كلدكده عمرو دوه لريله فرار ايلسه بكر زيدك عمروه پشين ويرديكى اجرتدن مدينهٔ منوره يه كلنجه مراحله اصابت ايدن مقداردن ماعداسنى كفالت مزبوره يه بناء زيده ويردكن زيد راضى اولميوب بكردن زياده نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(عجل الاجرة فتكفل بها رجل ان لم يؤخذ المنافع صحت الكفالة لانه دين مضمون (بزازيه قبيل فصل ٥ من الاجارة)

زيد عمرودن ذمتكده جهت كفالتدن شو قدر اقجه حقم واردر ديو دعوى ايدوب لكن كفيل اولديغى اقجه نه جهتدن اولديغى بيان ايلماسه دعواسى مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى زيدك دعواى مرقومه سنى استماع واقامت ايتديكى بينه سنى قبول ايدوب مبلغ مزبورى زيده حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى مالا بكفالة لابد من بيان المال انه باى سبب لجواز بطلانها اذ الكفالة بنفقة المرأة اذا لم تذكر مدة معلومة لاتصح الا ان يقول ماعشت او مادمت فى نكاحه و الكفالة بمال الكتابة لاتصح وكذا الكفالة بالدية على العاقلة و لابد ان يقول واجاز المكفول له الكفالة فى المجلس حتى لوقام فى مجلسه لم يجز (جامع الفصولين فى آخر الفصل السادس)

﴿باب فى احكام السفتجة﴾

زيد عمروه سفتجه طريقيله ويرديكى شو قدر اقجه نك تمسكنى عمروك سپارش ايتديكى ديار آخرده اولان بكره كوندروب ويردكده بكر زيده مبلغ مزبورى ويره يم شو قدر كوندنصكره كل ال ديوب لكن ضمان والتزامى متضمن كلمه سويلماسه حالا بكر مبلغ مزبورى ويرميجك زيد بمجرد تمسكى قبول ايدوب ويره يم ديمشيدك ديو مبلغ مزبورى جبرا بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل جاء بكتاب السفتجة الى رجل من آخر فقرأ ثم قال كتبتهالك عندى او قال اثبتهالك عندى فهذا ليس بضمان بخلاف ما اذا قال كتبتهالك او اثبتهالك على لان كلمة عندى لاتنبئ عن الالتزام بخلاف كلمة على حيث تذكر للالتزام (ولوالجيه)

ماقول شيخ الاسلام فى زيد من اهالى المدينة المنورة من دمشق الشام اقرض عمروا الف درهم فكتب عمرو الى شريكه التاجر بمدينة غلط كتاب السفتجة لزيد فبعد ذلك وكل

زيد بشرا فى قبض تلك الدراهم وارسل كتاب السفتجة الى بكر فلما جاء بشر بالكتاب الى بكر وافاد بوكالة المحكية وطلب مافيه قرأ بكر كتاب السفتجة وقبل وضمن مافيه من الدراهم المزبورة فاداه تماما الى بشر والآن ندم بكر على اداه واراد ان يسترد من بشر فهل له ذلك ام لا افتونا مأجورين لكم الثواب من الرب المعين * الجواب * ليس له ذلك

زيد عمره سفتجه طريقيله ويرديكى شوقدر اقجه نك تمسكنى عمرونك سپارش ايتديكى آخر دياره اولان شريكى بكره كتوروب ويردكده بكر سفتجه يى قبول ومبلغ مزبورى زيده ادا ايتدكدنصكره عمرو بكره كاغد كوندروب ساكه زيد ايله يازديغم سفتجه يى قبول ايتمه اكر مبلغ مزبورى زيده ويردك ايسه كيرو الوب تمسكى كيرويه رد ايده سن ديو تحرير ايتمكله بكر اداسنه نادم اولوب مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

رجل جاء بكتاب السفتجة الى رجل من شريكه اوخليطه فدفع الكتاب الى الذى جاء اليه فقرأ المدفوع اليه ثم قال كتبتها لك عندى ذكر محمد رحمه الله تعالى فى النوادر ان ذلك لايكون ضمان من المدفوع اليه وكذا لوقال له الدافع اضمنها لى فقال قد اثبتها لك عندى اوقال كتبتها لك عندى فهو باطل ان شاء دفع اليه المال وان شاء لم يدفع وان قال المدفوع اليه الكتاب كتبتها لك على اوقال ابتها لك على فهو ضمان صحيح يأخذ به صاحب السفتجه (خانيه فى فصل مسائل السفتجة) رجل له الى مدينة من المداين ثم انفذ الى الاجير بعد خروج الاجير من المدينة شيئا من السور وبان ثم كتب الى اجيره هذا الرجل سفتجة باسم رجل فلما وصلت السفتجة الى الاجير قبلها وادى بعض المال وبذل لصاحب السفتجة خطابا لباقى المال ثم ورد الى الاجير كتاب من الاستاد ان لايقبل السفتجة التى كتبتها اليك باسم فلان فان كنت قبلتها فلا توفه المال ورد عليه السفتجة فقد بدا لى ذلك وتبدل الامر هل للاجير ان يمتنع عن اداء الباقى قال رحمه الله تعالى ان كان المكتوب اليه وهو صاحب السفتجة دفع المال الذى كتب له السفتجة وضمن له المكتوب اليه يصح ضمان الاجير عنه ولا يكون للاجير ان يمتنع عن اداء الباقى وان لم يكن صاحب السفتجة دفع المال الى الكاتب لايصح ضمان الاجير عنه وكان للاجير ان يمتنع عن اداء الباقى ولا يكون له ان يسترد مادفع اليه (خانيه فى مسائل السفتجة من كتاب الكفالة)

﴿ فى مسائل شتى فى الكفالة ﴾

هند بر مجوهر قوشاغنى دايني عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبوره بكر كفيل اولمش اولمغله كفالتنه بناء عمروه ادا ايلسه بكر اول قوشاغه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو كان بالدين رهن عند الطالب من المطلوب وقضى الكفيل الدين فلا سبيل على الرهن (من الفتاوى العتابية فى ٣ من الباب الاول)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه حقنه بكر عمرونك امريله كفيل اولدقدنصكره عمرو كفالتنه بناء زيده ويره سن ديو اولقدر اقجه يى بكره ويردكدنصكره بكر زيده ويرمدين

عمرو نادم اولوب مجرد اقجه هنوز زيد كده اولمغله باكه ويربن دينى زيده كندم ادا ايدرم ديوب المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا كفل عن رجل بالف درهم فادى الاصيل المال الى الكفيل قبل ان يؤدى الكفيل الى الطالب ثم اراد الاصيل ان يسترد الالف من الكفيل ليس له ذلك لان ذلك صار حقا للقابض على احتمال ان يؤدى الدين بنفسه فالم ينقطع هذا الاحتمال باداء الاصيل ليس له ان يرجع وانما ينقطع ذلك باداء الاصيل بنفسه فيسترد من الكفيل ما اخذ (شرح الوقايه لابن ملك فى الكفالة)

زيد عمروه شوقدر اقجه قرض ويردكدنصكره بكر بشره مبلغ مزبوره كفيل اول ديوب بشر دخى كفيل اولدقدنصكره زيد مبلغ مزبورى كفالتنه بناء بشردن السه بشر مجرد امركله كفيل اولمشيدم ديو مبلغ مزبور ايله بكره رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ولو ان رجلا امر رجلا بان يكفل عن فلان فكفل وادى لايرجع على الآمر (خزانة المفتين فى الكفالة)

زيد عمروه باباسى بكر ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم وار در ويرديكده عمرو كندى مالندن تبرعا بكرك دينى ايچون ديو زيده اولقدر اقجه ويروب بعده زيدك بكر ذمتنده اصلا حقى اولماديغى شرعا ظاهر اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(تبرع الاب بمهر الابن ورد الابن النكاح عاد المهر الى الاب كما فى سائر الديون اذا تبرع احد بقضاء الدين ثم علم انه لا دين عاد الى المتبرع (بزازيه فى الثانى من النكاح وكذا فى الخلاصه فى ٢ من نكاح)

محمود الحال اولان زيد صغيره قزى هندك مالنى حفظ اوزره ايكن عمرو قسام زيددن كفيل المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وليس للمدعى ولا للقاضى طلب الكفيل بقوله لى عليه دعوى قبل بيان الدعوى (قنيه قبيل باب تعليق الكفالة)

برقاچ كمسنه لر زيده آخر دياره اولان عمرو ذمتنده شوقدر اقجه حقمز وار در ديدكلرنده زيد مزبورلرى قول مذكورلرنده صادق ظن ايدوب اول كمسنه لره عمرو ذمتنده اولان دينكز ايچون الك ديو كندى مالندن تبرعا شوقدر اقجه ويروب بعده عمرونك اول كمسنه لره اصلا دينى اولماديغى ظاهر اولسه زيد مزبورلره ويرديكى مبلغ مزبورى اول كمسنه لردن استردادى قادر اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر قبل مسئلة)

زيد عمرو صرافه التونه تبديل ايتمك ايچون شوقدر زولته ويروب بعده عمرو اول زولته لرك بدلى اولان شوقدر التونلرى زيده ويرمدين زولته لرى استهلاك ايتدكدنصكره زيدك قاين اناسى هند اول زولته لر بنم اولوب تبديل ايچون زيده بن ويرمشيدم ديو طلب ايتدكده زيد وعمرو دخى هندى تصديق ايدوب بعده عمرونك زوجه سى زينب مبلغ مزبوره كفيل

اولسه هند مبلغ مزبوری زیدك توكیل واحاله سیله عمرو وزینبك قبضندن دیلرسه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

زید عمروی سنكله دعوام وار دردیو قاضی یه كتوردكده دعواسنی بیان ایتمدین زید یاخود قاضی عمرودن كفیل طلب ایتمكه قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(مرت مسئلته قبل مسئلتین من القنیه)

كتاب الحواله

زید برمعین اسكله یه نقل ایتمك ایچون عمرو رئیسك سفینه سنی هر قنطاری شوقدر اقچه یه اجرتله شوقدر قنطار پلاموديني تحمیل وعمرو اجرت مرقومه‌ یی اول قدر اقچه مدیونی بكره حواله ایدوب وزید وبكردن هر بری حواله‌ یی قبول ایتدكدنصكره عمرو اول قدر پلامودی تعیین اولنان اسكله یه كتوروب زیدك امریله وكیلنه تسلیم ایتدكدنصكره عمرو فوت اولسه ورثه سی اجرت مرقومه‌ یی توی متحقق دكل ایكن زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(وكل دین جازت الكفالة به جازت الحوالة (بزازیه فی اوائل الحواله) الكفالة بالاجرة جائزة وكذا الحوالة ولایطالب بشیٔ منها حتی یجب بالایفاء اوشرط التعجیل (خلاصه فی ٤ من الاجارة) وفی الزیادات المحتال له اذا اخذ الكفیل من المحتال علیه بالمال ثم مات المحتال علیه مفلسا لایعود الدین الی ذمة المحیل سواء كفل عنه بامره او بغیر امره
(خلاصه فی الحواله)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله بكرك اوزرینه حواله ایدوب هر بری حواله‌ یی قبول ایتدكدنصكره بشر بكرك اوزرینه حوالهٔ مرقومه دن لازم كلان مبلغ مزبوره كفیل اولسه عمرو مبلغ مزبوری بكر وبشرك قنقیسندن دیلرسه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده عمرو مبلغ مزبوری المدین مفلسا فوت اولسه حالا عمرو مبلغ مزبوری بشردن الميوب بكر مفلسا فوت اولمغله زیددن المغه قادراولورمی * الجواب * اولماز
(مسئله فوق صورته)

زید اون كیسه اقچه مدیونی عمروی بكر اوزرینه حوالهٔ مطلقهٔ شرعیه ایله حواله وعمرو وبكر حواله‌ یی قبول ایتدكدنصكره بكر وزید فوت اولوب عمرو اول قدر اقچه‌ یی حوالهٔ مرقومه یه بناء بكرك تركه سندن المق استدكده بكرك ورثه سی مال محتال مزبور دیون صحیحه دن اولمیوب زیده فارغ اولدیغك مالكانه قریه لری بدل فراغیدر دیو عمرودن دعوی واقامت بینه ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
(غاب المحیل وزعم المحتال علیه ان مال المحتال علی المحیل كان ثمن خمر لایصح دعواه وان برهن علی ذلك كما فی الكفالة (بزازیه فی اواخر الكفالة)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله بكرك اوزرینه حواله ایدر اولدقده عمرو مخیر اولوب دیلرسه بكردن دیلرسه زیدك كندو سندن المق اوزره حواله ایدوب عمرو دخی

بو وجه اوزره حواله‌ یی قبول ایتمش اولسه حالا عمرو وجه مشروح اوزره مخیر اولوب اول قدر اقچه‌ یی زید وبكردن قنقیسندن دیلرسه المغه قادراولورمی * الجواب * اولور
(وكذلك اذا احال علیه علی ان المحتال له متی شاء یرجع علی المحیل فهوجائز وللمحتال له الخیار یرجع علی ایهما شاء (محیط برهانی فی ۹ من الحوالة)

زید عمروه بكر ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقكی بنم اوزریمه حواله ایله دیوب عمرو دخی راضی اولمغله زید مبلغ مزبوری عمروه ویرسه حالا زید نادم اولوب مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولماز
وكذا لایعتبر حضرة المحیل حتی لوقال رجل لصاحب الدین لك علی فلان الف درهم فاحتل بها علی فرضی الطالب بذلك واجاز صحت الحوالة حتی لایكون له ان یرجع بعد ذلك (خانیه فی اول الحوالة وكذا فی البزازیة فی اول الحوالة) قضی دین غیره لیكون له ماعلی المطلوب فرضی جاز (قنیه فی المداینات)

زید عمرو والینك قپوكتخداسی بكره عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر سن اول قدر اقچه‌ یی باكه ویر عمر ذمتنده اولان اول قدر اقچه‌ یی ال سنك اولسون اكر عمرو ویرمزسه مبلغ مزبوری بندن ال دیوب بكر دخی اول قول ایله زیده اول قدر اقچه‌ یی ویروب بعده عمروه اعلام ایتدكده عمرو راضی اولمیوب بكره ویرماسه بكر زیده ویردیكی اقچه‌ یی استردادە قادراولورمی * الجواب * اولور
(ولواعطی الوكیل بالبیع للامر الثمن من ماله قضاء عن المشتری علی ان یكون الثمن له كان القضاء علی هذا فاسدا ویرجع البایع علی الامر بمااعطاه وكان الثمن علی المشتری علی حاله (قنیه فی لمداینات)

زیدك عمرو ذمتنده جهت قرضدن بشیوز غروش حقی اولوب عمرو زیدی اولقدر اقچه ایله بكرك اوزرینه حواله ایدر اولدقده زید عمروه اكر مبلغ مزبوری یوزیكرمی بش كونه دك ویرمزسه مبلغ مزبوری سن بنه باكه ادا ایدرمیسك دیدكده عمرودخی بنه بن ادا ایدرم دیو زیدی بو وجهله بكر اوزرینه حواله ایتدكدنصكره یوزیكرمی بش كون مرورنده بكر ویرماسه زید مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(رجل له علی رجل مال فقال الطالب للمدیون احلنی بمال علیك علی فلان علی انك ضامن لذلك ففعل فهو جائز وله ان یؤخذ بالمال ایهما شاء لانه لماشرط الضمان علی المحیل فقد جعل الحوالة كفالة لان الحوالة بشرط عدم البراءة المحیل كفالة (خانیه فی اواخر الحوالة وفیه مسئلة اخری من نقدالمسائل)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله بكرك اوزرینه حواله وهر بری حواله‌ یی قبول ایتدكدنصكره زید وعمرو رضالریله حواله‌ یی فسخ ایلسه لر عمرو مبلغ مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ثامنها انها تفسخ بالفسخ ولوسقط الدین لم یعد (بحر فی اول الحوالة)

زید شوقدر اقجه داینی عمروی اولقدر اقجه مدیونی بکرك اوزرینه حوالۀ مقیده ایله حواله
بکر دخی حواله یی قبول ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مزبوری بکردن المدین دین مزبوردن
بکرك ذمتنی ابرا ایدوب بعده زید اول دینی بکردن الدقدنصکره بکر فوت اولسه حالا
عمرو حوالۀ مرقومه یه بناء بکردن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولوابرأ المحتال له المحتال علیه من الدین وقداحاله بدینه مقیدا فللمحیل ان یرجع علی
المحتال علیه ولو وهبه من المحتال علیه فلیس للمحیل ان یرجع علی المحتال علیه والهبة
کالاستیفاء (خلاصه فی اول الحوالة)

زید داینی عمروی شوقدر اقجه دینی ایله بکرك اوزرینه حوالۀ مطلقه ایله حواله و عمرو
و بکردن هر بری حواله یی قبول بعده عمرو مبلغ مزبوری بکردن المدین عمرو زید ذمتنده
اصلا حقم یوقدر دیوب زیدی عامۀ دعاویدن ابرا ایتدکدنصکره بکره افلاس طاری
اولوب قاضی افلاسنه حکم ایتمکله توی متحقق اولوب عمرو مبلغ مزبوری بکردن الاماسه
حالا عمرو مبلغ مزبوری زیددن طلب ایتدکده زید ابراء مزبوره بناء ویرمامکه قادر
اولورمی *الجواب * اولماز
(اختلف المشایخ رحمهم الله تعالی فی ان الحوالة نقل الدین ام نقل المطالبة فعند البعض
نقل الدین وعند البعض نقل المطالبة هکذا ذکر فی بعض شروح جامع الکبیر وفی نسخة
الامام خواهر زاده رحمه الله تعالی الاختلاف بین ابی یوسف ومحمد رحمهما الله تعالی
فعند ابی یوسف نقل الدین وعند محمد رحمه الله تعالی نقل المطالبة وثمرة الخلاف تظهر
فیما اذا ابرأ المحتال له المحیل عن الدین بعد الحوالة عند ابی یوسف لایصح لانه انتقل الدین
منه الی المحتال علیه وعند محمد یصح وفی التجرید اذا احال وقبل برئ المحیل عند الثلاثة
رحمهم الله وکذا لوکفل علی ان الاصیل برئ (خلاصه فی اول الحوالة) والصحیح من
المذهب انها توجب البراءة عن الدین کما فی فتح القدیر (منح الغفار فی اول الحواله)

قارجی باشی اولان زید داینی عمروی شوقدر اقجه دینی ایله بکرك اوزرینه حواله ایتدکدنصکره
بکر اولقدر اقجه یی زیدك ملکی اولان شو قدر قاری بیع وثمنندن ادا ایتمك اوزره حوالۀ
مقیده ایله حواله وقاری بیعه بکری توکیل ایتمکله بکر دخی وکالتی قبول ووجه محرر اوزره
تمسك تحریر و عمروك یدینه ویروب بعده بکر قاری ثمن مثلنه بیع وثمنی عمروه ویروب لکن
ثمن زیدك عمروه اولان دینینه وفا ایتماسه عمرو بکره مجرد زیدك دینینی ادایه وکیل اولوب
وجه محرر اوزره تمسك ویرمکله حوالۀ مرقومه یه بناء زید ذمتنده باقی قلان حقمی مالکدن
سا که ادا لازم اولور دیو بغیر وجه بکردن نسنه المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز
(احال غریمه علی رجل علی ان یعطیه من ثمن داره ای دار المحتال علیه فقبل صحت الحوالة
لانه احال بما یقدر علی ایفائه لانه یملك بیعها ولایجبر علی البیع لعدم وجوب الاداء قبل
البیع ولو باع یجبر علی الاداء لتحقق الوجوب ولو احال علی ان یعطی من ثمن دار المحیل لا
ای لایصح لانه لایقدر علی بیعها الا اذا امره بالبیع فحینئذ یصح لوجود القدرة علی
البیع والاداء (درر فی آخر الحواله)

زید داینی عمروی شوقدر اقجه دینی ایله اولقدر اقجه مدیونی بکرك اوزرینه دین مزبوردن
ادا ایتمك اوزره حوالۀ مقیده ایله حواله ایدوب هر بری حواله یی قبول ایتدکدنصکره بکر
دین مزبوری عمروك اذنندن زیده ویرسه عمرو مجبر اولمیوب بکره تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ولایقدر المحتال علیه ان یدفعها الی المحیل حتی لودفع صار ضامنا للمحتال له لانه استهلك
ماتعلق به حق المحتال له (درر فی الحوالة ملخصا)

زید یوز غروش داینی عمروی دین مرقوم ایله بکرك اوزرینه حواله ایدوب عمرو و بکردن
هر بری حواله یی قبول ایتدکدنصکره عمرو زعمنجه توثیق حواله ایچون عددی نامعلوم
بر مقدار اقجه ایله برکیسه یی بکره ویروب باکه یوز غروش دینك ویرمیدر دیدکده بکر
دخی وارد ردیوب محال به مذکوری حواله یه بناء بکردن طلب ایتدکده بکر مجرد
اوزریمه دورکیسه ایتمکله مدیون دکلم دیوب ویرمامکه قادر اولورمی *الجواب* اولماز
(ومایبطل بالشروط الفاسدة ولایصح تعلیقها بالشرط ثلثة عشر البیع والقسمة والاجارة
والرجعة والصلح عن مال والابراء عن الدین وعزل الوکیل فی روایة والوقف فی روایة
وایجاب الاعتکاف والمزارعة والمعاملة والاقرار ومالایبطل ستة عشر الطلاق والخلع
والکفالة والحوالة والوکالة الخ (بزازیه فی ٥ فی البیع بشرط ملخصا)

زید داینی عمروی شوقدر اقجه دینی ایله بکرك اوزرینه حوالۀ مطلقه ایله حواله ایتدکدنصکره
بکر زید کندویه شوقدر اقجه قرض ویرمك شرطیله قبول ایتدکدنصکره زید بکره
اولقدر اقجه ویرماسه حالا عمرو مبلغ مزبوری حوالۀ مرقومه یه بناء بکردن طلب
ایتدکده بکر مجرد زید بکا اولقدر قرض ویرمامکله حواله باطل اولوردیوب ویرمامکه
قادر اولورمی *الجواب* اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید داینی عمروی شوقدر اقجه دینی ایله بکرك اوزرینه حوالۀ مطلقه ایله حواله وعمرو
و بکر حواله یی قبول ایتدکلرندنصکره عمرو مبلغ مزبوری اجل معلومه تأجیل ایتمش
اولسه عمرو اجل حلول ایتمدین مبلغ مزبوری بکردن المغه قادر
اولورمی * الجواب * اولماز
(صح تأجیل الدیون الی اجل معلوم اومجهول جهالة یسیرة سوی القرض الا اذا اوصی به
اواحال المستقرض المقرض علی آخر بدینه فاجله المقرض مدة معلومة
(درر فی آخر فصل صح بیع العقار)

زید شوقدر اقجه داینی عمروی اولقدر اقجه مدیونی بکرك اوزرینه حوالۀ مقیده ایله
حواله ایدوب عمرو و بکر حواله یی قبول ایتدکلرندنصکره بکر دخی دین مزبور ایله
عمروی اولقدر اقجه مدیونی بشرك اوزرینه حواله ایدوب هر بری حواله یی قبول ایلسه
عمرو حوالۀ ثانیه یه بناء مبلغ مزبوری بشردن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور
بوصورتده بکرك ذمتی دین مزبوردن بری اولورمی *الجواب* اولور
(ولوکان المحتال علیه احاله بالمال علی غیره کان جائزا لانه لماتحول المال الیه بالحوالة التحق

عما كان واجبا عليه فى الاصل وكما يصح التحويل من الذمة الاولى الى ذمته يصح التحويل
من ذمته الى ذمة اخرى (مبسوط سرخسى فى الحوالة من الكفالة)

زيد دائنى عمروى شو قدر اقچه دينى ايله بكرك اوزرينه حواله وعمرو وبكر دخى هر برى
حواله يى قبول ايدوب عمرو مبلغ مزبورك برمقدارينى بكردن الدقدنصكره عمرو بكره
ماعداسى ذمتكده دينك اولسونمى ديوب بكر دخى اولسون ديوب بعده بكر مفلسا فوت
اولسه حالا عمرو ماعدايى زيددن طلب ايتدكده زيد عمروه ماعداسى بكرك ذمتنده دينى
اولسون ديمكله بن برى اولمش اولورم ديو ويرمامكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(ولو مات المحيل وعليه ديون تحاص غرماءه فى الدين على المحتال عليه ولايسلم للمحتال له
الا ما قبض قبل موته لان الدين على المحتال عليه بقى على ملك المحيل لانه لوصار ملكا
للمحتال له كان هذا تمليك الدين من غير من عليه الدين فلم يثبت ملك رقبة ولا ملك يد
ولكن يثبت له حق الاستيفاء وثبوت حق الاستيفاء يمنع المالك من تصرف يبطل عليه هذا
الحق لكن لايمنع من تعلق حق سائر الغرماء به (ولوالجيه فى ٣ من الكفالة)

زيد ملك باغچه سنى عمروه شو قدر اقچه يه بيع وتسليم ايدوب اولقدر اقچه دائنى بكرى
ثمن مزبوردن اداايتمك اوزره عمروك اوزرينه حوالهٔ مقيده ايله حواله ايتدكدنصكره
عمرو مبلغ مزبورى اداايتمدين باغچه يه خالد مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم باغچه يى
عمرودن السه بكر حوالهٔ مزبوره يه بناء عمرودن نسنه المغه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا باع عبدا من آخر واحال البائع غريما له على المشترى بالثمن ثم استحق العبد اوظهر
حرا وقد ترافعوا الامر الى القاضى فانه يبطل الحوالة (خلاصه فى الحوالة
وهنا مسئلة اخرى من الجوهرة)

زيد دائنى عمروى شو قدر اقچه مديونى بكرك اوزرينه حواله وهر برى حواله يى قبول
ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه بكر ايله صلح اولسه عمرو مجرد صلح اولدم
ديوب ماعدايى زيددن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(واما اذا كانت مطلقة فانها لاتبطل بحال من الاحوال (جوهره شرح القدورى)

زيد دائنى عمروى شو قدر اقچه دينى ايله اولقدر اقچه مديونى بكرك اوزرينه حوالهٔ مقيده ايله
حواله ايدوب هر برى حواله يى قبول ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى المدين زيد ديونى
تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك دائنلرى حواله يى طوتميوب مبلغ مزبورى
بكردن الوب قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى *الجواب* اولورلر

(اذا مات المحيل بعد ما احال غريمه قبل قبض المال من المحتال عليه وعليه ديون كثيرة
فالمحتال له وسائر الغرماء سواء فيما على المحتال عليه ولايكون هو اولى بالحوالة وكذا لو احاله المحيل
على ان يؤدى المحتال عليه مما عليه من الدين وهى الحوالة المقيدة بالدين (خلاصه فى الحواله
وهنا مسئلة مفصلة من شرح الزيادات)

زيد دائنى عمروى شوقدر اقچه دينى ايله اولقدر اقچه مديونى بكرك اوزرينه حواله وعمرو

وبكر حواله يى قبول ايتدكلرندنصكره عمرو بكره افلاس طارى اولدى مبلغ مرقومى
ويرديو زيددن دعوى زيد دخى تصديق ايلسه عمروه مبلغ مزبورى زيددن المغه
قادر اولورمى *الجواب* اولور

(وفى البزازية احال على رجل فغاب المحتال عليه فزعم المحتال ان المحتال عليه جحد الحوالة
وحلف وبرهن على ذلك لاتقبل ولاتصح دعواه لان المشهود عليه غائب انتهى وفى المحيط
وان صدقه المحيل رجع عليه بدون البينة (بحر رائق فى الحواله)

بوصورتده عمرو مبلغ مزبورك برمقدارينى زيددن الوب ماعداسندن زيدك ذمتنى ابرا
ايتدكدنصكره عمرو ابراسنه نادم اولوب ماعدايى زيددن المغه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو ابرأ المحتال المحتال عليه برئ ولايرجع على المحيل (بزازيه فى كتاب الحوالة)

نوع فى الحوالة الفاسدة

قارجى باشى اولان زيد دائنى عمروى شوقدر غروش دينى ايله بكرك اوزرينه حواله ايدر
اولدقده بكر اولقدر اقچه يى زيدك ملكنده اولان قارثمندن ادا ايتمك اوزره حواله
ايدوب لكن قارى بيعه توكيل وامر ايتمش اولماسه حوالهٔ مرقومه صحيحه
اولورمى * الجواب * اولماز

(والفاسدة ان يقيدها باعطائه من ثمن دار المحيل اوثمن عبده لانها حوالة بما لايقدر على الوفا به
وهو بيع الدار والعبد فان الحوالة بهذا الشرط لاتكون توكيلا ببيع دار المحيل (بحر رائق)

كتاب الوكالة

مميز اولميان زيد صغير ملك منزلنى بيعه عمروى توكيل ايلسه وكالت مزبوره صحيحه
اولورمى * الجواب * اولماز

(قال محمد رحمه الله فى الاصل واذا وكل صبى وكيلا يبيع له اوشراء لايجوز واراد به الصبى
المحجور لانه لو باع بنفسه لايجوز وكذا توكيله (تاتارخانيه من الوكاله)

زنافلره چقوب مصالحنده رجال ايله مخالطه سى اولان هند مخدره ميدر
* الجواب * دكلدر

(ويصح توكيل المخدرة بلارضاء وهى التى لم تجر عادتها بالبروز ومخالطة الرجال قال الحلوانى
والتى تخرج فى حوايجها برزة قال البزدوى من لايراها غير المحارم مخدرة بكرا كانت اوثيبا
(بزازيه من التوكيل بالخصومة) وان كانت تخرج فيما لابد ان تخرج حتى صار الخروج لها
عادة لاتبقى مخدرة (بزازيه قبيل الثانى من كتاب القضاء)

مخدره اولان هند زيد ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده عمروى توكيل عمرو دخى هندك
اذنيله بكرى توكيل ايلسه زيد راضى اولميوب هند ياخود عمرو حاضر اولسون ديمكه
قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(الوكيل لايوكل الا باذن الآمر بان يقول له اذنت لك فى ان توكل وانما كان كذلك لانه
مفوض اليه التصرف دون التوكيل به وهذا لانه رضى برأيه والناس مختلفون فى الآراء

الا ان يأذن له الموكل لوجود الرضاء (منح فيمن يجوز للوكيل من الوكاله)

زيد عمرودن آخر دياره كيدن بكر ايله شو قدر قرض اقچه يه متعلقه دعوام اولمغله بكر ايله خصومته طلبم ايله سنى توكيل ايدوب كيتمشيدى مرافعه اوله‌لم ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايلسه زيد ايله بكر طرفندن مرافعه وخصومت ايله ديو عمروه جبر اولنورمى * الجواب * اولنور

(العدل لو مأمورا ببيع الرهن والراهن غائب يجبر على بيعه كوكيل بخصومة بطلب المدعى لو غاب موكله يجبر على الخصومة (فصولين فى ٣٤ من احكام الوكلاء)

زيد آخر دیارده اولان زوجه سى هنده معنون ومرسوم مكتوب يازوب ايچنده تركى كلمات ايله وكلتك فى جميع امورى التى يجوز بها التوكيل فحواسنى مؤدى سوزلر يازوب بو وجه اوزره وكالت عامه ايله توكيل ايتمش اولمغله هند وكالت مرقومه يه بناء زيدك بعض اشياسنى ثمن مثللريله آخره بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد كلدكده بيع مزبورى نقضه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل قال لغيره وكلتك فى جميع امورى واقمتك مقام نفسى لاتكون الوكالة عامة ولو قال وكلتك فى جميع امورى التى يجوز بها التوكيل كانت الوكالة عامة يتناول البياعات والانكحة (تاتارخانيه فى اوائل الوكاله)

زيد زوجه سى هنده آخر دياردن معنون ومرسوم مكتوب كوندروب ايچنده تركى كلمات ايله انت وكيلى فى كل شئ جاز امرك فحواسنى مؤدى سوزلر يازوب بو وجهله وكيل ايتمش اولسه هند زيدك بعض اشياسنى عمروه هبه ايلسه زيد هبه يى مجيز اولميوب اشياسنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قال له انت وكيلى فى كل شئ جاز صنيعك فانه وكيل فى المعاوضات دون الهبات (خزانة المفتين فى اوائل الوكاله)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكده فلان زمانه دك اداء دين ايتمزسم منزلمى بيع وثمنندن استيفاء دين ايله ديو عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو اول زمان كلدين منزلى وكالت مزبوره يه بناء بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وكله بقبض الوديعة فى اليوم فله قبضه غدا ولو وكله بقبضه غدا لايملك قبضه اليوم الخ ولايلزم من وكالة الغد وكالة اليوم لاصريحا ولادلالة وكذا لو قال اقبضه الساعة فله قبضه بعدها قال اقبضه بمحضر من فلان فقبضه بغيبته جاز قال اقبضه بشهود فله قبضه بدونهم بخلاف قوله لاتقبضه الا بمحضر الخ قال بع فنى او طلق امرأتى اليوم ففعله فى غد جاز فيصير وكيلا فى اليوم وبعده لافيما قبله (جامع الفصولين فى ٣٤ فى احكام الوكلاء

﴿ فصل فى الوكيل بالبيع ﴾

زيد ملك منزلنى بيعه عمروى توكيل ايدوب بعده زيد منزل مزبورى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو منزلى بكرك اذنسز بشره بيع ايلسه بيع ثانى نافذ

اولورمى * الجواب * اولماز

(ويبطل الوكالة بموت احدهما وبتصرف الموكل فيما وكل به (صدر الشريعة فى آخر الوكالة ملخصا)

زيد سفينه سيله قريم ديارينه كيدركن عمرو زيده بنم ايچون قريمدن بشيوز وقيه صرلمش ساده ياغ اشترا ايله كتور اقچه سنى ويررم ديو امر ايتمكله زيد دخى قريمده عمرو ايچون ثمن مثليله اولمقوله ياغ اشترا ودستيلره طولديروب كتيرسنه قيوب كلوركن كمى قره يه دوشوب پاره لنوب بلاتعد اول ياغ ضايع اولسه زيد قيمتنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو ياغ باكه واصل اولمدين ضايع اولمغله ثمن لازم اولماز ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وللوكيل ان يحبس المشترى عن الموكل الى ان يأخذ منه ما نقده وان هلك المشترى فى يد الوكيل قبل الحبس هلك على الموكل من غير ضمان على الوكيل (تاتارخانيه فى ١٠ من الوكالة)

زيد عمروك بر مقدار متاعنى ثمن مثليله عمروك توكيليله بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد ثمن مزبورى اخذه عمروى بكرك اوزرينه احاله ايدركن عمرو راضى اولميوب البته ثمن مزبورى سن وار بكردن آل وبا كه كتور ديو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال الوكيل بالبيع هل يجبر على استيفاء الثمن من المشترى اجاب لا لانه متبرع ولكن يقال له اقبض بنفسك او احل الموكل على المشترى اى وكله بالقبض وهذا لان حق القبض للعاقد والموكل ليس بعاقد فلا يملك القبض الا بامر من له حق القبض (قاعديه فى الوكاله)

هند جاريه سنى بيعه زوجى زيدى توكيل ايتدكدنصكره زيد اول جاريه يى ثمن مثلى اولان شو قدر اقچه يه عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرودن اول جاريه يى نفسيچون شو قدر اقچه يه اشترا وقبض ايلسه هند راضيه اولميوب جاريه مزبوره يى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى النصاب الوكيل بالبيع لايملك الشراء لنفسه لان الواحد لايصلح قابضا للثمن ودافعاله فاذا اراد يبيعه من آخر ثم يشتريه منه (ضمانات الفضلية فى الوكاله)

زيد ملك دكاننى بيعه عمروى توكيل ايلسه عمرو دكانى آخره بيع ايتميوب نفسيچون شرايه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(النالث الوكيل بالبيع والشراء اذا اشترى مال الموكل او باع مال نفسه للموكل لايجوز عندهم جميعا سواء كان خيرا او شرا (من وصايا الخانية فى تصرفات الوصى)

هند قولى زيدى شو قدر اقچه يه بيعه زوجى عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو زيدى هندك اذنسز مبلغ مزبوردن نقصان ايله بكره بيع وتسليم ايدوب بعده بكر زيدى شو قدر اقچه يه كتابته كسوب بدل كتابتى زيددن السه هند بيع وكتابتى مجيزه اولميوب زيدى

اسرقاق و بيعه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وكله بالبيع بالف وقد باع بخمسمائة صار مخالفا فاذا صار مخالفا لم يكن هذا البيع داخلا تحت التوكيل فصار الوكيل فى هذا البيع كما كان قبل الوكالة وقبل الوكالة لو باعه وقبضه المشترى لا يصير ملكا له حتى لو اعتقه لا ينفذ كذا ههنا (محيط برهانى فى التوكيل بالبيع)

زيد بر كوركنى بيعه عمروى توكيل ايلسه عمرو كوركى آخره بيع ايتمبوب نفسيچون اشترا ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد شو قدر اشياسنى بيعه عمروى توكيل ايتدكده عمرو زيدك اذنسز اشياء مزبوره يى بيعه بكرى توكيل ايدوب بكر دخى اول اشيايى عمروك غيابنده ثمن مثليله بشره بيع وتسليم ايلسه زيد عمروه اعمل برأيك ديمبوب واشياء مزبوره ايچون ثمن بيان ايتمش اولماغله بيعى مجيز اولميوب اشيايى بشردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكيل البيع اذا لم يقل له اعمل برأيك فوكل آخر وتصرف الثانى بحضرة الاول جاز والعهدة على الوكيل الثانى وان باع الاول بحضرة الموكل فالعهدة على الوكيل وحضرة الموكل وغيبته سواء وان باع الثانى بغيبة الاول ولم يكن قيل له اعمل برأيك ان اجازه الموكل جاز والا ان كان بين الثمن جاز والا لا (بزازيه فى نوع اول من الفصل الرابع من كتاب الوكالة)

﴿فصل فى الوكيل بالشراء﴾

زيد عمروك برمعين قوناغى شو قدر اقچه يه شرايه بكرى توكيل بكر دخى بعد القبول اول قوناغى اولقدر اقچه يه نفسيچون اشترا وثمننى مالندن عمروه ويرسه حالا زيد اولقدر اقچه يى بكره ويروب قوناغى بكردن المق استدكده بكر بن قوناغى نفسم ايچون اشترا واشهاد ايتمشيدم ديوب زيده ويرمكدن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بشراء شئ بعينه لا يملك شراءه لنفسه وان قال عند العقد اشتريته لنفسى (بزازيه فى الوكيل بالشراء من الوكالة)

زيد عمروك برمعين باغچه سنى شو قدر اقچه يه شرايه بكرى توكيل ايدوب بكر دخى وكالتى قبول ايتدكدنصكره بكر اول باغچه يى اول قدر اقچه يه نفسيچون اشترا وقبض ايدوب ثمنى كندى مالندن عمروه ادا ايلسه حالا بكر باغچه يى زيده ويروب ثمن مزبورى زيددن طلب ايتدكده زيد توكيلنه نادم اولوب نفسك ايچون اشترا ايتمكله باغچه سنك اولمش اولور ديوب ويرممكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمروك برمعين جاريه سنى شو قدر اقچه يه شرايه بكرى توكيل ايدوب بكر دخى وكالتى قبول ايتدكدنصكره بكر اول جاريه يى زيدك غيابنده نفسيچون اولقدر اقچه يه عمرودن اشترا وقبض وثمنى كندى مالندن عمروه اداء ايدوب بعده جاريه يى وطئ ايتمكله جاريه برولد طوغورسه زيد ثمن مزبورى بكره ويروب جاريه يى واول ولدى بكردن الوب اسرقاقى و بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده ولدك نسبى بكردن ثابت اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى كافى الحاكم اذا وكل رجل رجلا بشراء جارية بعينها فقال الوكيل نعم فاشتراها

لنفسه ووطئها فحبلت منه فانه يدرأ عنه الحد وتكون الامة وولدها للآمر ولا يثبت النسب (بحر رائق فى وكله بشراء شئ بعينه)

زيد عمرو وبكرى باكه شومقوله برمتاع اشترا ايديورويكز ديو كلام واحد ايله توكيل ايتدكده عمرو بكرك اذنسز زيد ايچون اولمقوله برمتاع اشترا ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يصح تصرف احد الوكيلين وحده اى يبطل تصرف احدهما والمتبادر ان يكون وكالتهما بكلام واحد بان قال وكلتكما ببيع عبدى واما اذا وكل بكلامين بان وكل به رجلا ثم آخر صح تصرف كل بدون اجازة الآخر (قهستانى فى الوكاله)

﴿فصل فى الوكيل بالقبض﴾

زيد عمروذمتنده ثمن مبيعدن اولان شو قدر اقچه سنى قبضه بكرى توكيل بكر دخى اثبات وكالت ومبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مبلغ مزبورك شو مقدارينى زيده ويروب ماعداسندن ذمتمى ابراء ايتمشيدى ديو دعوى و بكر انكار ايلسه عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايلسه دعواى دفعى مسموعه و بينه سى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(وكيل بقبض دين فلو برهن عليه ان موكله استوفاه او ابرأه تقبل عنده لانه يملك الخصومة وعندهما لا لانه لا يملك الخصومة (بزازيه فى ٢ من التوكيل بالخصومة وعلى قول الامام مشى الامام المحبوبى فى اصح الاقاويل وصاحب الاختيارات والنسفى والموصلى وصدر الشريعه (تصحيح القدورى لقطلوبغا)

زيدك عمروذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقچه سنى قبضه بكرى توكيل ايتدكدنصكره بكر مبلغ مزبورى عمرودن المدين عمرو فوت اولسه بكر مبلغ مزبورى عمروك تركه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مات المطلوب يبقى الوكالة بقبض الدين لان الوكيل انما ينعزل اما بفوت المأمور به او بزوال ولاية الموكل وولايته قائمة والمأمور به قائم وهو استيفاء الدين عن تركته (محيط رضوى فيما يخرج به الوكيل)

زيد عمرودن بكرك ذمتكده قرضدن شو قدر اقچه سى اولوب بكر مبلغ مزبورى قبضه بنى توكيل ايتدى ديو دعوى ايتدكده عمرو دينى ووكالتى اقرار ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى زيده ويرمكدن امتناعه قادر اولورمى * الجواب اولماز

(رجل قال لآخر ان فلانا وكلنى بقبض ماله عليك من الدين فقال المديون صدقت وامتنع عن الدفع ليس له ان يمتنع (خانيه فى التوكيل بالخصومة)

مصر قاهره قضالرندن برقضانك قاضيسى اولان زيد مأذون اولمغله قضاء مزبوره ده حكومت ايچون عمروى نائب نصب وجانب ميريدن اول قضا قاضيلرينه رزق ايچون ويريلن شو قدر اقچه يى قبضه توكيل ايدوب عمرو دخى قضاء مزبوره ده حكومت وزيد ايچون ويريله كلن شو قدر اقچه يى قبض ايتدكدنصكره عمرو خسته اولدقده مبلغ مزبورى زيده ويرديو زوجه سى هنده ويروب بعده عمرو فوت اولسه حالا زيد

مبلغ مزبوری طلب ایتدکده هند یا سائر ورثه زید بنفسه حکومت ایتمیوب عمرو حکومت ایتمکله مبلغ مزبور عمروک اولمش اولوردیوب ویرمامکه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(وذکر عن عمر ابن الخطاب رضی الله تعالی عنه انه کتب الی ابی عبیدة ومعاذ ابن جبل رضی الله تعالی عنهما بالشام ان انظروا رجالا من اهل العلم من الصالحین من قبلکم فاستعملوهم علی القضاء واوسعوا علیهم من الرزق فیه دلیل علی ان للقاضی ان یأخذ کفایته من بیت المال الا یری انه قال واوسعوا علیهم من الرزق والدلیل علیه ما روی عن ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه الخ ولانه محبوس بحق العامة والحبس من اسباب وجوب النفقة ولایکون هذا اجرا علی القضاء لکنه انما یأخذ کفایته (ادب القاضی للخصاف فی ١٣ فی القاضی یأخذ الرزق ملخصا) واما اذا مات بعد تمام السنة قبل ان یخرج عطائه فالصحیح من الجواب فیه انه لایصیر میراثا ایضا لان استحقاق العطاء بطریق الصلة والصلات لاتتم الا بالقبض کذا فی النیابة (منح فی آخر باب الجزیة) اذا قبض الوکیل برئ المدیون لان قبضه بمنزلة قبض الموکل (محیط رضوی فی الوکیل بالاقتضاء والاستیفاء)

زید عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنی قبضه بکری توکیل بکر دخی وکالتی قبول ایتدکدنصکره بکر مبلغ مزبوری عمرودن طلب ایتدکده عمرو امتناع ایلسه بکر دین مزبورده عمرو ایله خصومته قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الوکیل بالخصومة وبالتقاضی لایملك القبض وبه یفتی والوکیل بقبض الدین یملکها ای الخصومة عند ابی حنیفة رحمه الله لیس بوکیل بالخصومة وعلی قول الامام مشی الامام المحبوبی فی اصح الاقاویل وصاحب الاختیارات والنسفی والموصلی کما هو (قطلوبغا تصحیح القدوری)

تجاردن زید دیار آخرده اولان عمرو وبکر وبشر ذمتلرنده اولان حقوقنی طلب واخذه خالدی وکیل ایدر اولدقده بنم اوزریمه اولان دعوی وخصومته وکیل اولمیوب انجق مزبورلردن ذمتلرنده اولان حقوقنی طلب واخذه سنی وکیل ایلدم دیوب عمرو دخی بو وجه اوزره وکالتی قبول ایتدکدنصکره اول دیاره واروب عمرو وبکر وبشر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه حقنی طلب ایتدکده مزبورلر بز مبلغ مزبوری زیده دفع وتسلیم ایلدك ذمتمزده نسنه قالمدی دیو خالدك یوزینه دعوی ایلسه لر مسموعه اولوب خالدی دفعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل وکل رجلا بخصوماته واخذ حقوقه من الناس علی ان لایکون وکیلا فیما یدعی علی هذا الموکل یصح هذا التوکیل ولو اثبت الوکیل المال لموکله ثم المدعی علیه یرید الدفع لایسمع علی الوکیل لان الموکل شرط ان لایکون وکیلا فیما یدعی علیه ودعوی الدفع دعوی علی الموکل فلایقبل (ولوالجیه فی ١ من الوکالة)

بوصورتده خالد وکالت ومبلغ مزبوری وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك عمرو وبکر وبشر ذمتلرنده اولان مبلغ مزبوری المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(وکله بطلب حقوقه من الناس واخذه علی ان لایکون وکیلا عنه فی الذی یدعی علی الموکل صح فلو برهن الوکیل علی المال واراد المدعی علیه الدفع لایسمع ویحکم بالمال ویتبع الداین بدفعه (بزازیه فی ٢ من الوکاله)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنی قبضه بکری توکیل ایتدکدنصکره بکر مبلغ مزبوری اوچ آی تمامنه دك تأجیل ایلسه زید مجیز اولمیوب قبل حلول الاجل مبلغ مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولا یصح ابراء الوکیل بالقبض ولاحطه ولا اخذه الرهن ولاتأجیله ولا قبول الحوالة بخلاف الوکیل بالبیع (بحر رائق فی الوکالة بایفائه)

﴿ نوع فی قبض الفضولی ﴾

دریا بکلرندن زید چکدربسنده اولان اسیرلرینك اجرتلریچون میریدن تعیین اولنان برسنه لك شوقدر اقچه سالیانه سنی عمرو فضولا دفتردار افندیدن الوب کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایتدکدنصکره زید عمروك قبضنی مجیز اولوب بعده عمرو فوت اولسه زید مبلغ مزبوری عمروك ترکه سندن تضمینه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(رجل قال لمدیون ادفع الالف التی لفلان علیك فعسی یجیز الطالب وانا لست بوکیل عنه فدفع واجاز الطالب یجوز ولو هلك بعد الاجازة هلك علی الطالب ولو هلك ثم اجاز لایعتبر الاجازة (عمادیه فی آخر فی ٢٤)

﴿ فصل فی المأمور ﴾

ماقول شیخ الاسلام ومفتی الانام دام بابه مفتوحا للناس لحل مشکلات الاحکام فی زید من اهالی دمشق الشام اراد السفر الی عتبة الدولة العلیة فامره عمرو باخراج براة السلطان لجهة معروف بینهما علی ان یرجع بما یصرفه فی اخراجها فذهب زید واخرج البراة واتی بها الی عمرو واخبره بمقدار ما صرف واعطاه تماما ثم ندم عمرو علی امره بذلك واراد استرداد ما اداه من الدراهم فهل له ذلك ام لا افتونا مأجورین * الجواب * لیس له ذلك

زید عمروه بکره اولان شوقدر اقچه دینمی طرفدن مالکدن اداء ایله دیو امر ایتمکله عمرودین مزبوری بکره ادا ایلسه عمرو اولقدر اقچه یی زیددن طلب ایتدکده زید بن سا که انجق اداء یه امر ایتدم بعد الاداء اوزریمه رجوع شرطیله امر ایتمدم دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الامر بقضاء الدین لاحاجة الی اشتراط الضمان او اشتراط الرجوع وفی کتاب اللقیط للامام السرخسی رحمه الله اذا قال لغیره انفق علی فانفق یرجع علی الآمر وان لم یشترط الضمان والرجوع وهکذا اختاره الصدر الشهید رحمه الله فی فتاوی الصغری (خلاصه فی ٣ من القضاء)

زید عمروه بنم بکره شوقدر اقچه دینم وار در سن مالکدن ادا ایله سا که ویریم دیو امر ایدوب عمرو دخی بعد الوعد ادادن امتناع ایلسه بکر مجرد امر مزبوره بناء دین مزبوری

باكه مالندن ادا ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وكذا المأمور باداء الدين من مال نفسه لايجبر على الاداء (جامع الفصولين في ٣٤ من احكام الوكلاء)

زيد عمروه بكره اولان اون غروشلق دينمى مالندن بكره وير بعده بن ساكه ويره يم ديمكله عمرو دخى التى غروشلق برخماريني بكره اون غروشه بيع وتسليم ايدوب ثمن مرقومى دين مزبوره تقاص وبكر دخى قبول ايتدكدنصكره عمرو اولقدر غروشي زيددن طلب ايتدكده خمارى قيمتندن زياده يه ويرمكله بن ساكه انجق خمارك قيمتنى ويررم ديوب اون غروشى تماما ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا وكل رجل رجلا ليقضى دينه فباع الوكيل بها دنانير او عرضا فهو جائز ويرجع الوكيل بها على المطلوب بالدراهم (محيط برهانى قبيل في ٩ من الوكاله)

زيد خدمتكارى عمروه ويرديو بكره شوقدر اقچه وشوقدر ذراع چوقه ويروب لكن بكر اول اقچه وچوقه يى عمروه ويرماسه عمرو اول اقچه وچوقه يى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال حرر قنى او دبره اوكاتبه اوهبه من زيد او بعه منه او طلق امرأتى او ادفع هذا الثوب الى فلان فقبله وغاب موكله لايجبر الوكيل على شئ من ذلك الادفع الثوب اليه قال لاحتمال ان الثوب له فيجب دفعه اليه (فصولين في من احكام الوكلاء فيما يجبر)

زيد آخر دياره كيدر اولدقده عمروه دائنم هنده ويرديو شوقدر اقچه ويروب لكن عمرو ويرماسه هند مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولو تقاضا الطالب فقال لرجل ادفعها اليه فقال نعم فله ان لايؤدى الا ان يكون عنده وديعة للامر او عليه دين فليس له ان يمتنع كذا عند ابى يوسف رحمه الله تعالى (عتابيه في ٣ من الكفالة)

برقلعه ده فرمان ايله قلعه بند اولان زيد آستانه ده عمروه مالندن بنى تخليص ايچون اقچه صرف وبنى تخليص ايله مصارفكى ويره يم ديو معنون ومرسوم مكتوب تحرير وارسال ايدوب مكتوب عمروه واصل اولدقدنصكره عمرو زيدى تخليص ايچون كندى مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايدوب زيدى تخليص ايلسه حالا عمرو مصروفنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قال في الهداية الكتاب كالخطاب وكذا الارسال حتى اعتبر مجلس بلوغ الكتاب واداء الرسالة انتهى وقال في البزازية الكتاب من الصحيح والاخرس على ثلثة اوجه ان كتب على وجه الرسالة مصدرا معنونا وثبت باقرار او بالبينة فكالخطاب (اشباه في احكام الكتابة) الكتابة اقيمت مقام العبارة باعتبار الحاجة (خانيه في الطلاق بالكتابة)

زيد رئيس عمرودن قرض الديغى شوقدر اقچه ايله برمقدار متاع اشترا وسفينه سنه تحميل ايدوب آخر دياره كيدر اولدقده عمرو سفينه يه كيروب بيله كيدركن دريا ده فورتنه ظهور ايتمكله عمرو زيده متاع مرقومى دريايه القاء ايله ديوب زيد دخى القاء ايلسه حالا عمرو

مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد مبلغ مرقوم ايله اشترا ايلديكم متاعى امركله دريايه القا ايلدم اويله اولنجق دين ساقط اولمش اولور ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وقوله للمديون ادفع مالى عليك من الدين الى من شئت اواطرحه في البحر ففعل لايسقط عنه الدين لان الدين يقضى بملك المديون فلا يصح امره لمصادفته بملك الغير (بزازيه في ٣ من الوكالة)

زيدك اوغلى عمرو برقريه اهاليسندن بكرى بغير حق طبانچه ايله ضرب وجرح ايدوب اهالى قريه بكرى حاكمه كشف ايتدرمدكجه مبرلنه قومازز ديمگله زيدك باباسى بشره بكرى حاكمه كشف ايتدرمك ايچون نقدر اقچه صرف ايدرسك بن ويره يم ديمكله بشر بكرى حاكمه كشف ايتدرمكه كندى مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايلسه بشر مبلغ مزبورى امرينه بناء زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى فتاوى النسفى السلطان اذا صادر رجلا وطالبه بشئ من المال ظلما وطلب الرجل من غيره ان يدفع الى السلطان المال المطالب به ويدفع الى اعوانه شيئا من المال ويقال لذلك بالعربية جعل ومؤنه فدفع الرجل ذلك كله ثم اراد ان يرجع على الآمر بما دفع بامره وطلبه قال ليس له ذلك لان امره بالدفع بمنزلة امره بان يتلف ماله بان قال له الق مالك في البحر وهنالك لاضمان على الامر فهذا كذلك وذكر شيخ الامام فخر الاسلام على البزدوى والشيخ الامام شمس الائمة السرخسى ان له الرجوع وعليه الفتوى (ذخيره في ١٠ من متفرقات المداينات)

زيد برخصوصك تمشيتيچون رشوت طريقيله عمروه شوقدر اقچه ويره جك اولوب بكر ايله استشاره ايتدكدنصكره بكر عمرو ايو آدمدر ويرديوب بن ساكه ويره يم ديمش دكل ايكن زيد عمروه اولقدر اقچه ويرسه زيد بكردن مجرد مبلغ مزبورى سنك امركله ويردم ديوب نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(امره بان ينفق عليه او يقضى دينه ففعل يرجع بلا شرط الرجوع ولو قال عوض عن هبتى او اطعم عن كفارتى او اد زكوة مالى او هب لفلان عنى الفا لايرجع بلا شرط الرجوع فنى كل موضع ملك المدفوع اليه المال المدفوع مقابلا بملك المال فالمأمور يرجع بلا شرط الرجوع وفى كل موضع ملك المدفوع اليه غير مقابل بملك المال لايرجع بلا شرط (بزازيه في ٣ في المأمور من الوكاله)

زيد عمروه بكره شوقدر اقچه قرض ويرديو امر ايتمكله عمرو دخى بكره اولقدر اقچه قرض ويرسه عمرو مجرد امركله ويردم ديو مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال اقرض فلانا الف درهم فاقرضه لايضمن الآمر شيئا سواء كان خليطا له اولم يكن (خانيه في الكفالة بالمال)

زيد عيالنده اولان قزى هندك برمصلحتنه هندك امريله كندى مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايلسه زيد مصروفنى هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان قال اقض او ادفع ولم يقل عنى ان المأمور شريك او خليط ان جرت العادة بينهما ان وكيل الآمر او رسوله يأخذ منه ما يحتاج اليه الآمر شراء او قرضا ثم يعطيه الآمر له او المأمور فى عيال الآمر او الآمر فى عيال المأمور يرجع وعند انتفاء هؤلاء لا يرجع عندهما خلافا للثانى

(بزازيه فى ٣ فى المأمور من الوكاله)

زيد كندى رسولى اولان عمروه شوقدر اقچه ويروب آخر دیارده اولان دائنم بكره كوتور وير ديو امر ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى بكره ويرمدين زيد دينى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه حالا زيدك ورثه سى مبلغ مزبورى عمرودن الوب قسمت غرماده ادخال ايتمك استدكده بكر مجرد دينم ايچون ارسال ايتمكله مستقلا بن اخذ ايدرم ديوب ورثه يى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الخانية ارسل الداين الى المديون ليبعث دينه فبعثه فهلك قبل وصوله اليه ان بعثه برسول الداين فهو من مال الآمر اذا اقر انه رسوله ويبرأ به المديون عن الدين لان قبض رسوله كقبضه ولا ضمان على الرسول وان ارسله المديون برسول نفسه يهلك من مال المديون لان المال قبل الوصول الى الداين فى قبض المديون لان يد رسوله يد نفسه فصار كانه هلك عنده فيكون الدين عليه على حاله (ضمانات فضيليه فى ضمان الانفاق)

زيد كندى رسولى اولان عمروه بكره وير ديو شوقدر اقچه ويروب بعده عمرو دخى بكره وير ديو امينى اولان بشره ويروب لكن بشر مبلغ مزبورى ويردين زيد فوت اولسه حالا بكر زيد ذمتنده اولان حقنى زيدك تركهٔ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن طلب ايتميوب مجرد زيد بنم ايچون ارسال ايتمكله مبلغ مزبورى باكه وير ديو بشره جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

فصل فى ضمان الوكيل وعدمه

بر وقفدن وظيفه يه متصرف اولان زيد مستحق اولديغى شوقدر وظيفه سنى متوليدن قبضه جابيسى عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى قبض ايتدكدنصكره زيده ويرميوب مجهلا فوت اولسه زيد مبلغ مرقومى عمروك تركه سندن تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(المقبوض فى يد الوكيل بجهة التوكيل بالبيع والشراء وقبض الدين والعين وقضاء الدين امانة بمنزلة الوديعة لان يده يد نيابة عن الموكل بمنزلة يد المودع ويضمن بما يضمن الودايع ويبرأ فيها

(بدايع فى حكم الوكالة من الوكاله)

زيد ملك خانى بيعه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو اول خانى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله بكره بيع وتسليم ايدوب بكر دخى آخره بيع وتسليم ايلسه زيد بيعى مجيز اولميوب خان مزبورك قيمتنى عمرو وبكردن قنقيسندن ديلرسه الماغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر الوتار رحمه الله ان للمستحق ولاية الدعوى من البايع وان كان العين فى يد المشترى لانه غاصب بالبيع والتسليم والمشترى غاصب الغاصب ودعوى الفعل على الغاصب وان كانت العين فى يد غاصب الغاصب يصح وذكر السرخسى رحمه الله تعالى ان دعوى

الغصب على غير ذى اليد مقبولة ودعوى الملك لا (من دعوى البزازيه فى ١٥ فيمن يشترط حضرته)

زيد جاريه سى هندى عمروه ويروب بيع وثمنى فلان مصلحتمه صرف ايله ديو توكيل ايتدكدنصكره عمرو هندى بيع ايتميوب واول مصلحتى كورمامكله زيد هندى عمرودن طلب ايتدكده عمرو هندى زيده تسليم ممكن ايكن تسليم ايتميوب تغلبا اليقودقدنصكره هند عمروك يدنده فوت اولسه زيد هندى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فان طلبها ربها فحبسها وهو قادر على تسليمها صار غاصبا (ملتقى فى الوديعة) وما هلك من المغصوب فى يد الغاصب بفعله او بغير فعله ضمنه لانه يجب عليه رده الى المالك حقيقة او معنى وقد تعذر بالهلاك فى يده فيجب الضمان (مختارات النوازل فى الغصب)

زيد شوقدر وقيه چودينى عمروه استانبولده والده خاننده واروب بيع ايله ديو امر ايتمكله عمرو اول چودى استانبولده بيع ايتميوب زيدك اذنسز مكارى باركيرلرينه يوكلدوب حلبه وطر ايلسه ومصره كوتوروب بيع ايدوب بعده ثمنى عمروك يدنده سرقه اولنسه اول چودى عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(الوكيل بالبيع بالكوفة اذا سافر به يضمن والوكيل بالبيع المطلق اذا سافر به ان لم يكن له حمل ومؤنة لا يضمن وان كان له حمل ومؤنة يضمن (بزازيه قبيل فى ٣ من الوديعة)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمروه ثمن مزبورى منزلم مصارفنه صرف ايله ديو امر ايتدكدنصكره عمرو ثمن مزبورى زيدك منزلى مصارفنه قدر معروف صرف ايلسه زيد امرينه نادم اولوب ثمن مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وجاز التصرف فى الثمن ببيع وهبة واجارة ووصية وتمليك ممن عليه بعوض او بغير عوض قبل قبضه (منح الغفار فى احكام المبيع قبل قبضه من البيع)

هند ملك چفتلك منزلنى بيعه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو اول چفتلكى ثمن مثليله بيعى هنده اضافت ايله بكره بيع وتسليم وقبض ثمن وثمنى هنده تسليم ايدوب بعده بكر كورمدين اشترا ايتمكله كوردكده بكنميوب خيار رؤيت ايله چفتلكى هنده رد ايتميوب مجرد عقد سنكله اولدى ديو عمروه رده وثمنى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بالبيع والشراء اذا اضاف العقد الى الموكل لا يرجع حقوق العقد الى الوكيل (عماديه فى ٢٧)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنى قبضه بكرى توكيل ايتمكله بكر مبلغ مزبورى عمرودن الدقدنصكره زيدك اذنسز امينى اولميان بشره ايداع وتسليم ايدوب بعد المفارقه مبلغ مزبور بشرك يدنده ضايع اولسه زيد مبلغ مزبورى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والوكيل بالقبض اذا قبض المال كان امانة فى يده كالمودع والقول قوله مع يمينه فى هلاك المال

(حاوی القدسی فی الوكالة)

زید عمروه دائنم بكره دینم ایچون ویردیو شوقدر غروش ویردكده بكرده اولان دین تمسكمه ظهریه ایتدین ویرمه دیو نهی ایتمشیكن عمرو مبلغ مزبوری بكره ویردكده بكرده اولان دین تمسكنه ظهریه ایتمیوب بعده بكر قبضنی انكار ایدوب قبض ثابت اولماملغله اولقدر غروشی بكر زیددن السه زید مبلغ مزبوری عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المدیون اذا دفع مائة الی رجل لیقضی به دینه وقال له المدیون ادفع هذه المائة الی فلان قضاء بماله علی و خذ الصك فدفع ولم یأخذ فلا ضمان ولو قال لاتدفع هذه المائة حتی تأخذ الصك اوقال مالم تأخذ الصك فدفع قبل اخذ الصك فهو ضامن (محیط برهانی من الوكاله) ولو قال الآمر لاتدفع الدین الا بشهود او الا بمحضر فلان یصح التقیید و یصدق انه فعل مع الشرط (عتابیه فی فصل من الوكالة) و فی المبسوط لاتدفع الدین الا بمحضر فلان فدفع بلا محضره ضمن (بزازیه فی المأمور من الوكالة)

زید عمرو و بكری كندویه خدمت ایتمك ایچون استیجاره كتخداسی بشری توكیل ایدوب بشر دخی عقدی زیده اضافت ایتمكسزین عمرو و بكری مدت معلومه تمامنه دك اجر مثللری اولان شوقدر اقچه یه استیجار ایدوب عمرو و بكر دخی مدت مزبوره تمامنه دك زیده خدمت ایلسه لر حالا عمرو و بكر اجر مسمایی بشردن طلب ایتدكلرنده بشر بن سزی زید ایچون استیجار ایتمشیدم اجر مسمایی زیددن الك دیوب ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واما العقود التی یتعلق حقوقها بالعاقد خمسة البیع و الشراء و الاجارة و الاستیجار والصلح عن المال (خانیة فی الاخذ والسرقة من الایمان)

بو صورتده عمرو و بكر مبلغ مزبوری بشردن السه لر بشر مبلغ مرقوم ایله زیده رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا دفع الوكیل بالشراء الثمن من مال نفسه و قبض المبیع فله ان یرجع علی الموكل (جوهره شرح قدوری فی الوكالة)

زید تعیین ثمن ایتمكسزین جاریه سی هندی بیعه عمروی توكیل ایدوب هندی عمروه ویردكدنصكره عمرو مأذون دكل ایكن بكری بیعه توكیل وهندی بكره تسلیم ایدوب بعده بكر هندی زیدك اذنسز عمروك غیابنده آخره بیع وتسلیم ایله استهلاك ایلسه زید هندی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان باع الثانی بغیبة الاول ولم یكن قیل له اعمل برأیك ان اجازه الموكل جاز والا ان كان بین الثمن جاز والا لا (بزازیه فی ٤ من الوكاله)

زید دیار آخره كیدوب زوجه سی هنده معنون و مرسوم مكتوب یازوب ایچنده تركی كلمات ایله انت وكیلی فی كل شیء جاز امرك فحواسنی مؤدی سوزلر یازوب بو وجه اوزره توكیل ایتمكله هند دخی زیدك بعض اشیاسنی ثمن مثللریله آخره بیع وتسلیم ایله استهلاك ایلسه زید كلدكده بیعی طونمیوب اشیاسنی هنده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال انت وكیلی فی كل شیء جاز امرك فهو وكیل بالحفظ والبیع والشراء (خلاصه فی اول كتاب الوكالة)

بر وقف نقودك متولیسی زید اصل مال اولان شوقدر اقچه یی قبض ایدوب بعده مجهلا فوت اولدقده عمرو متولی دكل ایكن مبلغ مزبوری زیددن تضمین وفضولا قبض واستهلاك ایتدكدنصكره زیدك یرینه متولی اولان بكر مبلغ مزبوری تركهٔ زیددن تضمین ایتمیوب عمروك قبضنی مجیز اولسه بكرك بو وجه اوزره اجازتی معتبر اولوب مبلغ مرقومی وقف ایچون عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(قال لمدیون ادفع الی الفا لفلان علیك فعسی یجیز الطالب وانا لست بوكیل عنه فدفع واجاز الطالب یجوز و لو هلك بعد الاجازة هلك علی الطالب ولو هلك ثم اجاز لایعتبر الاجازة (فصولین فی آخر فی ٢٤) من قبض دین غیره بلا امره ثم اجاز الطالب لم یجز قائما او هالكا (فصولین فی المحل المزبور)

بر وقفك متولیسی زید نقود موقوفه دن بیك غروش اصل مال قبض ایدوب بعده مجهلا فوت اولدقده تركه سندن ضمان لازم اولوب عمرو زیدك یرینه متولی اولان بكرك اذنسز مبلغ مرقومی زیددن تضمین واخذ ایدوب مبلغ مرقوم عمروك یدنده ضایع اولدقدنصكره عمرو دخی فوت اولسه حالا بكر عمروك مبلغ مرقومی قبضنی مجیز اولوب مبلغ مزبوری عمروك تركه سندن تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلتها قبلها)

زید سپاهینك تیماری قریه لرینی ضبط وعشر ومحصولنی قبضه وكیلی اولان عمرو آخری توكیله مأذون اولمغله بكری توكیل ایتدكدنصكره عمرو فوت اولوب بعده بكر اول قریه لری ضبط ومحصول شرعیه سنی قبض ایتدكدنصكره بكر اول محصولی زیدك اذنسز عمروك ورثه سنه دفع وتسلیم ایله استهلاك ایلسه زید اول محصولی بكره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لا یوكل ای الوكیل الا باذن آمره او باعمل برأیك ونحوه كاصنع ماشئت مثلا فان وكل به ای باذن الآمر كان وكیل الآمر لا ینعزل بعزل الموكل او موته و ینعزلان بموت الاول (درر فی الوكیل بالبیع والشراء)

زیدك عمروه بر جهتدن شوقدر اقچه دینی اولمغله زید بكره اولقدر اقچه ویروب اول جهتدن عمروه اولان دینم ایچون عمروه ویردیو امر ایتمكله بكر دخی مبلغ مزبوری عمروه ویرر اولدقده شوقدر اقچه یی زید ساكه ارسال ایلدی دیو عمروه ویروب لكن اول جهتدن اولان دینی ایچون ویردی دیمسه حالا بكر سن مبلغ مزبوری عمروه ویردكده اول جهتدن اولان دینم ایچون ویردیكمی ذكر ایتمامكله عمرو مبلغ مزبوری بر آخر مصلحت ضمننده كندویه وعد ایلدیكم مبلغه طوتوب دین مذكوره تقاص ایتمدی دیو مبلغ مرقومی بكره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو اخذ من غریم غیره ودفعه الی الداین قال ابن سلمه رحمه الله تعالی هو غاصب والغریم

غاصب الغاصب و ان ضمن للاخذ لم يصر قصاصا بدينه ولو ضمن الغريم صار قصاصا
وقال نصر بن يحيى رحمه الله تعالى صار قصاصا بدينه والآخذ معين له وبه افتى
(قنيه فى المداينات)

بو صورتده بكرك مبلغ مزبوره عمروه و يردیكی وجه شرعى اوزره ثابت اولیجق مبلغ مزبور
دين مذكوره تقاص اولوب زيدك ذمتى دينندن برى اولورمى * الجواب * اولور
(اخذ من الداين من مال المديون قدر الدين ودفعه الى الداين ان كان ما اخذه من جنس
الدين فالمختار فيه قول نصير يعنى انه يقع قصاصا بالدين ولا يكون للمديون تضمين احد
الغاصبين وان كان غير جنسه فالمختار قول ابن سلمه رحمه الله تعالى يعنى ان المديون يخير
فيضمن ايهما شاء (ضمانات فضيليه فى غصب الغاصب)

زيد عمروه شو قدر اقجه ويروب مصرده شريكم بكره و يرديو توكيل ايتدكدنصكره
عمرو مبلغ مزبورى بكره مصرده و يرميوب جده ده و يروب بعده بكر مبلغ مزبور ايله
بعض امتعه الوب زيده ارسال ايتدكده امتعه ضايعه اولسه زيد عمروه مجرده مبلغ مزبورى
بكره مصرده و يرميوب جده ده و يردكديو تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(الاصل ان الموكل اذ قيد على وكيله فان كان مقيدا اعتبر مطلقا والا لا وان كان نافعا
من وجه وضارا من وجه فان اكده بالنفى اعتبر والا لا وعليه فروع ومن هذا بعه فى سوق كذا
فباعه فى غيره نفذ بخلاف لا تبعه الا فى سوق كذا (اشباه فى اول الوكاله)

مصر قاهره محافظه سنده اولان يكيچرى اوجاغى نفراتندن بلا وارث فوت اولانلرك
تركه سنى اوجاق ضابطلرى حفظ ايدوب مكهٔ مكرمه جانبنه دولت عليه طرفندن سفر
ايچون تعيين اولنان سردارلرك خرجلقلرينى بر موجب فرمان اول مالدن و يره كلمرايله
اشبو سنهٔ مباركه ده روان سفرنه اول اوجاقدن تعيين اولنان عسكره ضابطلرندن زيد
سردار تعيين اولندقده اوجاق امورينى كورمكده ضابطلرك وكالت عامهٔ مطلقه ايله
وكيللرى اولان عمرو و بكر و بشر زيده خرجلقلرى نامنه معتاد اوزره اول مالدن شوقدر
بك غروش و يروب زيد دخى عسكر ايله استانبوله كلدكده مأذون اولمغله خالدى طرفندن
بافرمان عالى عسكره باش بوغ ايدوب مبلغ مزبوردن شو مقدارينى خالده و يروب خالد محل
مأموره واروب اداء خدمت ايدوب مبلغ مزبور زيد و خالدك اجر مثللرينه معادل اولسه حالا
زيد فوت اولدقده عمرو و بكر و بشر بنفسه محل مأموره كتمدى ديو مبلغ مزبوردن شو مقدارينى
تركه سندن تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه حقنى قبضه بكرى توكيل ايتدكدنصكره
زيد مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو بن مبلغ مزبورى بكره و يردم ديو دعوى
و بكر انكار ايتدكده عمرو مدعاسنه بكرك يوزينه اقامت بينه ايلسه زيد مبلغ مزبورى
بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ولو اقام الغريم البينة على الوكيل بالقبض وجحد هو برئ الغريم وضمن الوكيل للموكل
(عنايه فى ٣ من كتاب الوكاله)

﴿ فصل فى الاختلاف بين الوكيل والموكل ﴾

هند زيده و يرديو زوجى عمروه شوقدر اقجه و يروب بعده فوت اولدقده سائر ورثه سى
عمرودن مبلغ مزبورى زيده و يرميوب يدكده قالدى حصه لريمزى و يرديو دعوى
و عمرو مبلغ مزبورى هندك حياتنده تماما زيده و يردم ديوب اوزرينه رد و ضمان لازم
اولمادیغنه يمين ايديجك سائر ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور
(كل امين ادعى ايصال الامانة الى مستحقها قبل قوله سواء كان فى حيوة مستحقها
او بعد موته الا فى الوكيل بقبض الدين اذا ادعى بعد موت الموكل انه قبضه ودفعه اليه فى حيوته
لم يقبل الا ببينة بخلاف الوكيل بقبض العين و الفرق فى الولجيه
(اشباه فى اواسط الامانات)

زيد عمروه شوقدر اقجه و يروب مبلغ مزبورى معاملهٔ شرعيه ايچون آخر كمسنه يه عقد
مبايعه ايله التزام ربح ايدوب و يرو مقابله سنده رهن آل ديو امر وشرط ايتدكدنصكره
عمرو مبلغ مزبورى التزام ربح ايله بكره و يروب لكن مقابله سنده رهن المیوب بعده بكر
مفلسا فوت اولمغله مبلغ مزبور ضايع اولسه زيد مجبر اولمامغله عمروه ضمان لازم
اولورمى * الجواب * اولور
(الاصل فى هذا النوع ان الموكل اذا شرط على الوكيل شرطا مفيدا من كل وجه بان كان
ينفعه من كل وجه فانه يجب على الوكيل مراعاة شرطه اكده بالنفى او لم يؤكد
(محيط برهانى فى ١١ من الوكاله)

بو صورتده عمرو وجه محرر اوزره رهن المق شرط اولنمدى ديو دعوى و زيد شرط اولندى
ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * زيدكدر
(ولو امره بان يبيعه برهن ثقة او بكفيل ثقة فباعه بغير رهن او كفيل لم يجز و لو اختلفا
فى اشتراط الرهن فالقول قول الموكل (خلاصه فى ٤ من الوكاله)

زيد شوقدر كتابلرينى عمروه و يروب بيعه توكيل ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سى
اول كتابلرى عمرودن طلب ايتدكلرنده عمرو اول كتابلردن بر قاچنى زيدك حياتنده ثمن
مثلاريله بيع وثمنى الوب زيده تسليم ايدوب و بيع اولنميان كتابلرى دخى زيده دفع وتسليم
ايتمشيدم ديسه اول كتابلر مستهلك اولوب موجود اولميجق عمرو اوزرينه رد و ضمان لازم
اولمادیغنه يمين ايديجك ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور
(و فيما اذا قال بعد موت الموكل بعته من فلان بالف درهم و قبضتها و هلك و كذبته
الورثة فى البيع فانه لا يصدق ان كان المبيع قائما بعينه بخلاف ما اذا كان مستهلكا
(اشباه فى الوكالة)

بر قاچ كمسنه لر زيد ايله ارثا مالك اولدقلرى عقارلرك ايرادندن حصه لرينى قبض وكندولرينه
ايصاله زيدى طرفلرندن بعد التوكيل زيد ايراددن شوقدر اقجه يى الوب بعده فوت
اولدقده مزبور زيد مبلغ مزبوردن حصه مزى و يرميوب مجهلا فوت اولمغله تركه سندن
حصه مزى ضامن اولور ديو ورثه دن دعوى ايتدكلرنده ورثهٔ زيد مبلغ مزبوردن

حصه لرینکزی سزلره تماما و یرمکله یدنده اصلا حقکز قالمیوب حتی حیاتنده وجه شرعی اوزره بیان واشهاد ایتمشیدی دیو دعوی ومدعا لرینه اقامت بینه ایلسه لر مزبورلری دفعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ومعنى موته مجهلا ان لايبين حال الامانة وكان لايعلم ان وارثها يعلمها فان بينها وقال فى حياته رددتها فلاتجهيل ان برهن الوارث على مقالته والا لم يقبل قوله وان كان يعلم ان وارثه يعلمها فلاتجهيل ولذا قال فى البزازية والمودع انما يضمن بالتجهيل اذالم يعلم الوارث الوديعة اما اذاعرف والمودع يعلم انه يعلم ومات لم يبين لم يضمن ولوقال الوارث انا علمتها وانكر الطالب ان فسرها وقال هى كذا وكذا وهلكت صدق انتهى

(اشباه فى الامانات)

دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زیدك ترکه سنی قبض ودیوننی ادایه وصی منصوبی اولان عمرو بکردن زید ساکه شوقدر اقجه سنی ایداع وتسلیم ایتمشیدی مبلغ مزبور یدکده اولمغله ویر دیو دعوی و بکر زید مبلغ مزبوری باکه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره بشره ویر دیو امر ایتمکله بندخی مبلغ مزبوری زیدك حیاتنده بشره ویروب یدمده نسنه قالمدی دیو دعوی وعمرو زیدك امرینی انکار ایتدکده بکر زیدك وجه محرر اوزره امرینی اثبات ایدوب لکن بشره دفعنه اقامت بینه ایده ماسه بکر زیدك حیاتنده مبلغ مزبوری تماما بشره ویروب یدنده نسنه قالمادیغنه یمین ایدیجك عمرولك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(ولو وكله بقبض وديعة عند فلان اوعارية ثم مات الموكل فقد خرج الوكيل من الوكالة لانتقال الملك الى الوارث ولم يوجد من الوارث الرضاء بقبضه وان قال الوكيل قد كنت قبضتهافى حيته وهلكت عندى اودفعتها الى الميت فالقول قوله بخلاف الدين لان المودع لوادعى الرد على الوكيل كان القول قوله وان لم يصدق الوكيل فاذاصدقه اولى وفى الدين لوادعى المديون قضاء الدين و جحد الوكيل لم يقبل قوله فكذلك اذا صدقه الوكيل لان قول الوكيل ليس بحجة فى حق الوارث فتصديقه كتكذيبه فى الفصلين

(مبسوط سرخسي فى الوكالة)

زید عمرولك یدنده ودیعت اولان شوقدر اقجه سنی المدین فوت اولوب صغیر اوغلی بکری ترك ایتدکدنصکره بکر بالغ اولوب مبلغ مزبوری عمرودن طلب ایتدکده عمرو بن مبلغ مزبوری صغرکده وصی مختارك اولان بشره دفع وتسلیم ایلدم دیوب اوزرینه رد وضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدیجك عمرولك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(ولو وكل بقبض وديعة ثم مات الموكل فقال الوكيل قبضت فى حياته وهلك وانكر الورثة اوقال دفعت اليه صدق ولو كان دينا لم يصدق لان الوكيل فى الموضعين حكى امرا لايملك استينافه لكن من حكى امرا لايملك استينافه ان كان فيه ايجاب الضمان على الغير لايصدق وان كان فيه نفى الضمان عن نفسه يصدق والوكيل بقبض الوديعة يحكى

بنفى الضمان عن نفسه فيصدق والوكيل بقبض الدين فيمايحكى يوجب الضمان على الموكل وهو ضمان مثل المقبوض فلايصدق (ولوالجيه فى ٤ من الوكالة)

دلال اولان زید عمرولك شوقدر متاعنی ثمن معلومه بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر زیده شوقدر اقجه ویروب بعده بکر مبلغ مزبوری ثمن مبیعدن اولمق اوزره ویردم دیوب زید دلالیه م ایچون باکه ویردك ثمن مبیع ایچون ویرمدك دیسه بکر یمینیله تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنور

(شرى من دلال شيئا فدفع اليه عشرة دراهم ويقول هى من الثمن وقال الدلال دفعت الدلالية صدق الدافع بيمينه لانه مملك (فصولين فى ٣٤ من احكام الدلال)

زید بعض کسنه لر ذمتلرنده اولان شوقدر اقجه سنی قبضه عمرویی توکیل ایدوب بعده عمرو مبلغ مزبوری اول کسنه لردن اخذ ایتدکدنصکره زید فوت اولدقده ورثه سی عمرودن سن مبلغ مزبوری اول کسنه لردن الوب زیده ویرمیوب یدکده قالدی ویر دیو دعوی ایتدکلرنده عمرو بن مبلغ مزبوری اول کسنه لردن زیدك حیاتنده اخذ وقبض ایدوب زیده دفع وتسلیم ایلدم دیوب یمین ایلسه تصدیق اولنورمی یوخسه اقامت بینه لازمه اولورمی * الجواب * اقامت بینه لازمه اولور

(لوقال الوكيل كنت قبضت المال حال حيوة الموكل وسلمت اليه لم يصدق الابحجة

(خلاصه فى ٣ من الوكاله)

زید عمروه ویر دیو بکره شوقدر اقجه ویروب بعده بکر مبلغ مزبوری ویردم دیدکده زید وعمرو تماما ویرمیوب شومقداری یدکده قالدی دیوب بکری تکذیب ایلسه لر بکر مبلغ مزبوری عمروه تماما ویردم دیوب اوزرینه رد وضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدیجك زید وعمرولك مطالبه لرندن خلاص اولورمی *الجواب* اولور

(اذادفع الرجل الى رجل مالا ليدفعه الى رجل فذكر انه دفعه الى رجل فكذبه فى ذلك الآمر والمأمورله بالمال فالقول قول الذى يدعى الدفع الى المأمورله فى براءة نفسه من الضمان

(شرح الطحاوى للاسبيجابى فى الوكاله)

برقاچ کسنه لر زیده شوقدر اقجه ویروب فلان مصلحتمزه صرف ایله دیو امر ایتدکلرنده زید فوت اولدقده اول کسنه لر زید مبلغ مزبوری اول مصلحتمزه صرف ایتمیوب مجهلا فوت اولدی دیو ورثه سندن دعوی ایتدکلرنده ورثه مبلغ مزبوری تماما قدر معروف اول مصلحتکزه صرف ایدوب حتی حیاتنده وجه محرر اوزره اقرار و بیاننه اقامت بینه ایدیجك مزبورلرك مطالبه لرندن خلاص اولورلرمی *الجواب* اولورلر

(والورثة اذا قالوا رد الوديعة فى حياته لم تقبل قولهم ولواقاموا البينة انه قال فى حال حياته رددتها تقبل (خلاصه فى ٢ من الوديعه)

﴿ نوع فيما يتعلق بعزل الوكيل ﴾

زیدك قرنداشی عمرو ایله عقاره متعلقه دعواسی اولمغله عمرو زیدك طلبیله زید ایله مرافعه وخصومته طرفندن بکری توکیل ایدوب بکر دخی وکالتی قبول ایتدکدنصکره

بكر زيد ايله مرافعه اولمدين عمرو زيدك غيابنده بكرى وكالتدن عزل ايتمسى صحيح
اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوعزل الوكيل بالخصومة بغير محضر الخصم فان كان وكيل الطالب يصح عزله لان
الحق فى هذا التوكيل للطالب على الخصوص لانه يعمل للطالب و يعينه على الخصومة
ولاحق للمطلوب فى الخصومة مع الموكل وان كان وكيل المطلوب ان وكله بالتماس الطالب
لايصح عزله الا بمحضر من الخصم (محيط رضوى فى الوكالة)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى قبضه بكرى توكيل ايدر اولدقده كلما اخرجتك
فانت وكيلى مضمونى اوزره بكرى وكالت دوريه ايله توكيل بكر دخى بعد القبول زيد بكرك
عزلنى مراد ايتدكده وكالت معلقه دن رجوع ووكالت منجزه دن سنى اخراج ايتدم
ديسه بكر وكالتدن منعزل اولورمى * الجواب * اولور

(ثم يقول بعد ذلك اخرجتك عن هذه الوكالة وقال شمس الائمة السرخسى رحمه الله
تعالى الاصح ان يقول عزلتك من هذه الوكالات فينصرف ذلك الى المعلق والمنجز
(خانيه فى التوكيل بالخصومة من الوكالة ملخصا) يقول رجعت عن الوكالة المعلقة وعزلتك
عن الوكالة المنجزة وهو الصحيح كما فى الشروح و به يفتى كما فى الخلاصة (بحر رائق فى عزل
الوكيل من الوكالة) وكان والدى يقول ينبغى ان يقول عزلتك عن الوكالة المنفذة
ورجعت عن الوكالة المعلقة (فى فتاوى الصغرى فى آخر الوكالة)

زيد عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده بكرى توكيل ايتدكدنصكره زيد فوت
اولسه بكر وكالت مرقومه يه بناء خصوص مزبورى عمرودن دعوايه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز

(وبطل الوكالة بموت الموكل (ملتقى فى عزل الوكيل)

زيد شوقدر متاعنى بيعه عمروى توكيل ايدر اولدقده ما صنعت من شئ فهو جائز
فحواسى اوزره توكيل واول متاعى عمروه تسليم ايتدكدنصكره عمرو دخى متاعى بيعه بكرى
توكيل ومتاعى بكره ويرسه حالا عمرو بكرى وكالت مزبوره دن عزل ومتاعى بكردن
الوب كندى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واوقال للوكيل ماصنعت من شئ فهو جائز صح توكيله واذا وكل يملك عزل وكيله وبيع
ما اشترى (تاتارخانيه فى ١٣ من الوكالة)

زيد عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولمغله عمرو زيدك طلبنسز زيد ايله مرافعه
وخصومته بكرى توكيل ايتدكدنصكره زيد بكر ايله مرافعه اولمدين عمرو بكره سنى
وكالتدن عزل ايتدم ديسه زيد وكالت مزبوره يه بناء بكر ايله مرافعه يه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويملك الموكل عزله مالم يتعلق بها حق الغير كالوكالة بالخصومة اذا ثبت من المطلوب
بطلب المدعى فلايملك عزله لمافيه من ابطال حق الغير وفى الفصول هذا اذا علم الوكيل
بالوكالة وان لم يعلم بها فله عزله على كل حال قيدنا بالطلب لانه لو وكله بلاطلب يملك

الموكل عزله سواء كان الخصم حاضرا اوغائبا وقيدنا بكون التوكيل من المطلوب لانه
لو وكله الطالب فله عزله عندغيبة المطلوب (شرح المجمع فى عزل الوكيل)

زيد هند ايله شوقدر اقچه يه متعلقه دعواسنده هند زيد ايله خصومته عمروى توكيل
ايدوب بعده زيد عمرو ايله مرافعه اولدقلرنده زيدك هند ذمتنده اولقدر اقچه حقى اولديغى
ثابت اولوب قاضى حكم ايلسه زيد مبلغ مزبورى هند دن طلب ايتدكده هند بن عمروى
قبل المرافعه وكالتدن عزل ايتمشيدم لكن خبر واصل اولمامش ديوب ويرمامكه
قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل ينعزل بعزل الموكل لان الوكالة حقه فله ان يبطله و بعزل نفسه بان يقول
عزلت نفسى بشرط علم الآخر فيهما اى فى الصورتين يعنى اذاعزل الموكل بشرط
علم الوكيل به وان عزل نفسه يشترط علم الموكل به حتى اذالم تبلغه العزل فهو على وكالته
وتصرفه جائز حتى يعلم (درر فى عزل الوكيل)

زيد عمروه سنى فلان خصوصى بكردن دعوايه هرنه زمان توكيل ايدرسم معزول اول
ديدكدنصكره زيد عمروى خصوص مزبورى بكردن دعوايه توكيل ايتمكله عمرو خصوص
مزبورى بكردن دعوى ايتمك استدكده بكر تعليق مزبوره بناء اول وكالتدن معزول
اولمش اولورسك ديوب عمروى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ثم اعلم انه لو قال كلما وكلتك فانت معزول لم يصح والفرق ان التوكيل يصح تعليقه
بالشرط والعزل كما صرح به فى الصغرى والصيرفية فاذا وكله لم ينعزل (بحر رائق)

﴿ نوع فى توكيل الوكيل ﴾

زيدك عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولمغله زيد خصوص مزبورى عمرودن
بنفسه دعوايه بكرى توكيل ايلسه بكر زيدك اذنسز خصوص مزبورى عمرودن
دعوايه بشرى توكيله قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(و فيه اشارة الى انه لو علق وكالته بالشرط ثم عزله قبل وجوده صح وعليه الفتوى
والى انه بطل تعليق العزل بالشرط كما فى الخلاصة (قهستانى فى الوكيل بالخصومة) وليس
للوكيل ان يوكل فيما وكل به لانه فوض اليه التصرف دون التوكيل به وهذا لانه رضى
برأيه والناس متفاوتون فى الآراء (هدايه فى الوكاله)

﴿ كتاب الدعوى ﴾

هند زينب ايله اصلا دعوى ونزاعم يوقدر ديوب زينبى ابرا ايتدكدنصكره هندك اناسى
خديجه فوت اولوب هند زينبدن سن انام خديجه نك شوقدر اشياسنى تغلبا اخذ ايدوب
حالا يدكده در ويرديو دعوى ايتدكده زينب مقره ايكن مجرد خديجه نك فوتندن
مقدم وجه محرر اوزره ابرا ايتمكله حقك ساقط اولمش اولور ديو ويرمامكه
قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ابرأ عن الدعوى ثم ادعى عليه ارثا من ابيه ان كان مات ابوه قبل الابراء لايصح الدعوى
وان كان لايعلم موته وقت الابراء تصح (بزازيه فى ١٤ فى دعوى الصلح والابراء)

زيد برقاچ كمسنه‌لردن شوقدر آقچه قيمتلو شوقدر اشيامى تغلباً اخذ واستهلاك ايلدي بكر
ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدوب اشياء مذكوره يى تضمين مراد
ايتدكده مزبورلر اشياء مذكوره‌دن هر برينك على حدة قيمتى بيان اولنمامغله دعواك
صحيحه اولماز ديو ضماندن امتناعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(ادعى اعيانا مختلفة الجنس والنوع والقدر وذكر قيمة الكل جملة ولم يفصل قيمة كل
عين على حدة الصحيح القبول (بزازيه في ٥ من الدعوى)
زيدك وقفى متوليسى عمرو بكرك وقفى اولمق اوزره متوليسى بشرك يدنده اولان عرصه
ايچون عرصهٔ مزبوره‌نك برمقدارى زيدك وقفيدر ديو بشردن دعوى ايدوب لكن
مدعاسنى تعيين وتحديد ايتماسه عمروك وجه محرر اوزره اولان دعواسنه التفات
اولنورمى * الجواب * اولنماز
(قال الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالى يشترط مع ذلك ذكر الذكورة والانوثة وفى العقار
بيان البلدة والمحلة ثم ذكر الحدود باسماء اصحابها لانه تعذر التعريف بالاشارة فقام
التحديد مقامه الا اذا كان دارا معروفا مشهورة فى هذه البلدة لايحتاج اليه تحديده
(مختارات النوازل فى الدعوى) وركنها اضافة الحق الى نفسه اوالى من ناب منابه عند
النزاع واهلها العاقل المميز وشرطها مجلس القاضى وحضور خصم ومعلومية الدعوى
(تنوير فى اول الدعوى)
ميرى يه اولان دينى تركه سندن ازيد اولان زيد متوفانك تركه سنى ورثه سى استخلاص
ايتمامرله زيدك تركه سنى بيعه قبل سلطانيدن تعيين اولنان عمرو زيدك رقه منقاد
اولان قولى بكرى معرفت حاكم الشرع ايله بشره بيع وتسليم ايتدكده بكر زيد صحتنده
بن انك ملكنده ايكن بنى اعتاق ايتمشيدى ديو دعوى و بشر انكار ايلسه بكر مدعاسنه
اقامت بينه ايدوب حكم قاضى ايله سبيلى تخليه اولندقدنصكره زيدك اوغلى خالد زيد
صحتنده بكرى باكه هبه وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى ايلسه دعواسنه التفات
اولنورمى * الجواب * اولنماز
(ثم اذا ادعى انى كنت عبد فلان واعتقنى وقضى القاضى به ثم اقام الآخر البينة انك
عبدى لا تقبل لان ذلك القضاء قضاء على الناس جميعا وصار كان الناس حضروا
وادعوا والعبد ادعى العتق واقام البينة عليهم فانه لا تقبل كذا هنا فان دعواهم وبينتهم
لا تقبل (ترجيح البينات للغانم نقلا من مشتمل الاحكام)
زيدك عمرو ايله معاملات واخذ واعطاسى اولمغله عمرو ذمتنده شوقدر حقى اولوب
لكن عمرو ايله حساب كورمدين زيد فوت اولسه حالا زيدك ورثه سى عمروه محاسبه
كوره لم ديد كلرنده عمرو زيده برمقدار وره جكى اولديغنه معترف ايكن مقدارينى بيان
ايتمدين بغير وجه محاسبه‌دن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ويقال له بين المجهول لان التجهيل من جهته فصار كما اذا اعتق احد عبديه فان لم يبين اجبره
القاضى على البيان لانه لزمه الخروج عما لزمه بتصحيح اقراره وذلك بالبيان (هدايه فى اول الاقرار)

زيد متوفانك ورثه سى زيدك شو مقدار آقچه دينى عمرودن زيد حياتنده شوقدر
اشياسنى ساكه ايداع وتسليم ايدوب بعده فوت اولدقده دينى ادايه وصى نصب
اولنان بكر اشياء مرقومه يى زيدك دينى مقابله سنده بيع ايتدكده ثمن مثللرندن نقصان
فاحش ايله ساكه بيع ايدوب سندخى استهلاك ايتمشسن ضامن اول ديو دعوى ايتدكلرنده
اول اشيانك انواع واجناس واوصافنى وحين بيعده اولان قيمتلرينى بيانه قادر
اولماسه‌لر دعوالرى استماع اولنورمى * الجواب * اولنماز
(ولو ادعى دينا على الميت وذكر انه ترك مائة وفاء بدينه لم يصح حتى يبينوا التركة بصفتها
والمحدود بحدوده وموضعه وفى ذكر العبد والجارية لايكفى قوله قيمتها كذا وكذا فى سائر
الاعيان مالم يبين صفاتها وجنسها ونوعها ثم يذكر القيمة وان عد الاعيان بصفاتها
ثم ذكر قيمة الجملة ولم يفصل قيمة كل واحد اختلف المشايخ رحمهم الله فيه منهم من اكتفى
بالاجمال ومنهم من شرط التفصيل (عنايه فى الوصيه) ثم اعلم انه انما يكتفى بالقيمة عند
التعذر فيما اذا ادعى العين اما اذا ادعى قيمة شئ مستهلك فلا بد من بيان جنسه ونوعه
واختلفوا فى بيان الذكورة والانوثة فى الدابة كذا فى الخزانة (بحر رائق فى اوائل الدعوى)

﴿فصل فيمن يشترط حضرته فى الدعوى ومن لا ومن يكون خصما ومن لا﴾

زيد عمروك عبد مأذونى بكردن بنم قولم بشرى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلدك
ديو دعوى و بكر انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتمك استدكده عمروك حضورى
لازممیدر * الجواب * لازمدر
(وينفذ اقراره على نفسه دون مولاه ويلزمه المال بعد العتق والحد والقصاص فى الحال
يعنى اذا اقر هو بما يوجب الحد اوالقصاص لزماه فى الحال ولم يؤخر الى ما بعد العتق لانه
مبقى على اصل الحرية فى حقهما لانهما من خواص الانسانية وهو ليس بمملوك من حيث
انه ادمى الا ان حضرة المولى ليست بشرط فى اقراره ولو لم يقر ولكن اقيمت البينة فحضرة
المولى شرط عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله (من شرح المجمع لابن ملك فى الحجر
ملخصا) ولو شهدوا على عبد مأذون بالزنا او بقتل عمد اوشرب خمر اوقذف وهو يجحد
ومولاه غائب لا تقبل فى قول ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله خلافا لابى يوسف رحمه الله
(خانيه فى المأذون)
بو صورتده زيد مدعاسنه عمروك حضورنده اقامت بينه ايدوب حاكم بكر اوزرينه
قصاص ايله حكم ايلسه زيد بكرى قبل العتق قصاص ايتدرمكه قادر
اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)
زيد عمرو متوفانك تركه سندن ترسانه ده مربوط بر چكدرى ايچنده اولان شوقدر رأس
اسيرلرى عمرو صحتنده باكه هبه وتسليم ايتمشيدى ديو غلطه قسامى حضورنده ورثه
زيددن دعوى واقامت بينه ايدوب المق استدكده مدعى وشاهدلر حين دعوى وشهادتده
اشارت وتعيين ايتمك ايچون قسام اول اسيرلرى مجلس شرعه احضار ايتدرمك
لازممیدر * الجواب * لازمدر

فلووقعت فى عين فلايخلو امّا ان يكون عقارا اومنقولا والمنقول اما هالك اوقائم والمنقول القائم ان امكن احضاره بمجلس الحكم فالقاضى لايسمع الدعوى ولا الشهادة الا بعد احضار المدعى بمجلس الحكم ليشير اليه المدعى و الشهود لينقطع الشركة بين المدعى وبين غيره (فصولين فى اول السادس)

زيد مقتولك ورثه سى عمروك عبد محجورى بكردن سن زيدى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوى ايتدكلرنده عمروك حضورى لازميدر * الجواب * لازمدر

والعبد المحجور يؤخذ بافعاله دون اقواله الافيما يرجع الى نفسه كالقصاص وحد الزنا وحد الشرب وحد القذف فانه يصح اقراره فيها وحضرة المولى ليست بشرط فان لم يقر ولكن اقيمت عليه البينة فحضرة المولى شرط عندهما و عند ابى يوسف رحمه الله تعالى ليست بشرط (خلاصه فى المأذون)

زيد عمروك تحت اجاره سنده اولان وقف عقارى عمرودن غصبا اخذ وضبط ايتدكدنصكره عمرو اول عقارى زيددن دعوى ايدوب المق استدكده متولينك حضورى لازميدر * الجواب * دكلدر

(غصب دارا من يد مستأجر فدعوى المالك على الغاصب لم يجز بلاحضرة المستأجر اذ اليد له ودعوى المستأجر على الغاصب بلاحضرة المالك يسمع اذ ملك المنفعة له بعقد الاجارة فله الخصومة بلاحضرة المالك (فصولين فى ٣)

زيد عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلسه صكره عمروك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله بكر ظهور ايدوب بن عمروك لابوين ار قرنداشى و حصرا وارثى يم ديو زيدى موجب قتل ايله مؤاخذه ايلمك استدكده زيد بكرك لابوين ار قرنداشى اولديغنى انكار ايلسه بكر عمروك لابوين قرنداشى اولديغنى اثبات ايديجك زيدى موجب قتل ايله شرعا مؤاخذه يه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بنى الباب على اصلين احدهما ان من ادعى على انسان شيئا ان كان المدعى عليه لواقر يصح اقراره ينتصب خصما فى اقامة البينة بالانكار وان كان لواقر لايصح اقراره فانه لاينتصب خصما فى اقامة البينة بالانكار لان البينة انما تقبل على الخصم المنكر ومن يصح اقراره يصح انكاره فيكون خصما فى اقامة البينة عليه ومن لايصح اقراره لايصح انكاره فلايكون خصما فى اقامة البينة عليه بخلاف الوصى فانه لايصح اقراره و يصح انكاره (شرح ادب القاضى للخصاف فى ٧٢)

زيد عمرو متوفانك ذمتنده اولان شو قدر اقچه حقنى اثبات ايتمك مراد ايتدكده عمروك مديونى بكر زيده خصم شرعى اولورمى * الجواب * اولماز

(و اقام البينة على مديون مديونه لاتقبل ولايملك اخذ الدين منه (تاتارخانيه فى السادس عشر من الدعوى)

زيد متوفانك تركه سنى ورثه سى بينلرنده اقتسام ايتدكلرنده ايچلرندن عمروك حصه سنه تركه دن اصابت ايدوب حالا عمروك يدنده اولان باغچه يى بابامك توليت وغله سى باكه

مشروطه وقفيدر ديو دعوى ايتمك استدكده عمرودن دعوى ايتميوب سائر ورثه دن دعوايه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى عينا واحضر وارثا ليس ذلك العين بيده لا تسمع اذ احد الورثة اذا لم يكن بيده تركة ينتصب خصما عن مورثه فى دعوى دين لاعين (فصولين فى ٢٨)

هند جاريه سنى عمروك بركوله سى ايله شو قدر عدد معين استارى مقابله سنده عمروه بيع وكواله و استارى اخذ ايدوب لكن هنوز جاريه يى عمروه تسليم ايتميوب يدنده ايكن زينب اول جاريه ايچون ملكمدر ديو دعوى ايدوب المق استدكده يالكز هنددنمى دعوى ايدر يوخسه عمروك حضورى دخى لازميدر * الجواب * ايكيسنك دخى حضورى لازمدر

(اشترى جارية وقبل قبضها استحقها رجل يشترط حضورهما لان القضاء به يستلزم ابطال اليد و الملك للبايع والمشترى فيشترط حضورهما (بزازيه فيمن يشترط حضرته فى الفصل الخامس عشر من الدعوى)

زيد برمنزلنى ملكمدر ديو عمروه ثمن معلومه بيع و تسليم ايتدكدنصكره منزل مزبور عمروك يدنده ايكن بكر منزل مزبور بنم ملكمدر ديو دعوى واخذ مراد ايتدكده زيدك حضورى لازميدر * الجواب دكلدر

(وفى المبيع قبل قبضه لاتسمع بينة المستحق مالم يحضر البايع والمشترى اذ الملك للمشترى واليد للبايع فشرط لهما البينة فصار كدعوى الرهن و بعد قبضه يشترط حضرة المشترى فقط والاخذ بالشفعة نظير الاستحقاق (فصولين فى ٣)

زيد برخاتمى عمروه ثمن معلومه بيع و تسليم ايتدكدنصكره خاتم عمروك يدنده ايكن بكر خاتم ايچون ملكمدر ديو دعوى و اخذ مراد ايتدكده عمرودن دعوى ايتميوب زيددن دعوايه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(ولو بعد القبض فالخصم هو المشترى لاغير وذكر الوتار ان للمستحق ولاية الدعوى من البايع و ان العين فى يد المشترى لانه غاصب بالبيع و التسليم و المشترى غاصب الغاصب ودعوى الفعل على الغاصب و ان العين فى يد غاصب الغاصب يصح (بزازيه فيمن يشترط حضرته فى ١٥ من الدعوى)

زيد ملك منزلنى عمروه ايداع و تسليم ايتدكدنصكره بكر منزل مزبورى باكه شو قدر اقچه يه بيع وتسليم ايدوب ومنزل مزبورى سندن الوب قبض ايتمك ايچون بنى طرفندن وكيل ايتمشيدى ديو دعوى و عمرو بيع و توكيلى انكار ايلسه زيد مدعاسنه وجه شرعى اوزره اقامت بينه ايديجك منزلى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قوله وان قال المدعى ابتعته من فلان وقال ذو اليد اودعنيه فلان ذلك سقطت الخصومة اى بغير برهان الا ان يقيم المدعى بينة ان فلانا وكله بقبضه لانه اثبت كونه احق بامساكها (بحر رائق فى دفع الدعوى)

زيد سپاهى تيمارى اراضيسندن بر تارلايى طاپو ايله عمروه ويردكدنصكره اول تارلا عمروك تصرفنده ايكن بكر زيددن سن اول تارلايى طاپو ايله عمروه ويرمزدن مقدم طاپو ايله باكه ويرمشيدك ديو دعوى ايتدكده عمروك حضورى لازميدر * الجواب * لازمدر

(وفى دعوى المستأجر يشترط حضرة العاقدين اذ الملك للموجر واليد للمستأجر ويشترط حضرتهما كالرهن (نور العين فى ٣)

هند زيد متوفانك اصلا تركه سنى قبض ايتميان ورثه سندن زيد ذمتنده فلان جهتدن شوقدر حقم واردر ديو مزبورلرك يوزينه دعوى واقامت بينه ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(اثبات الدين على الميت بحضرة الوارث اوالوصى يجوز وان لم يكن فى يدهما شئ من التركة لما فى الاثبات من الفائدة وهو التمكن من اخذ حقه من مال الميت عند الظهور (عماديه)

زيد مرض موتنده فوتندنصكره تركه سنى اخذ و ورثه سنه ايصال ايله عمروى وصى نصب ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عمرو تركه سنى اخذ ايتدكدنصكره بكر و بشر عمرودن زيدك لابوين عمى وحصرا وارثلرى يز ديو دعوى ومدعالرينه اقامت بينه ايدوب تركه يى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(الخصم فى اثبات النسب خمسة الوارث والوصى والموصى له و الغريم للميت اوعلى الميت (بزازيه فى اوائل الدعوى)

زيد شوقدر اشياسنى آخر دياره اجرت ايله كوتورمك ايچون عمرو رئيسه ويروب عمرو دخى سفينه سيله كوتورركن روزكار اولوب سفينه اشياء ايله باتدقدنصكره اهل عرف طائفه سندن بكر اول اشيايى دريادن اخراج ايدوب تغلبا كندى الیقوسه عمرو اول اشيايى بكردن الوب اول دياره كوتورمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(المودع مأمور بالحفظ والاسترداد من الحفظ (شرح جامع الكبير للحصيرى فى الغصب فى ضمان القيمة من البيوع)

زيد بر جفتلك منزلنى ملكيمدر ديو عمروه بيع و تسليم ايتدكدنصكره عمرو غائب اولدقده بكر منزل مزبورى عمروه بيعدن اول باكه بيع ايتمشيدى ملك مشترامدر ديو زيددن دعوى ايدوب قاضى دخى دعواى مذكوره سنى استماع و بكرك زيد اوزرينه بينه سنى قبول ايدوب ملك مشتراسى اولمق اوزره منزلى بكره حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

(الدعوى على غيرذى اليد لاتسمع الافى دعوى الغصب فى المنقول واما فى الدور و العقار فلافرق بين دعوى الغصب و الملك حيث لاتسمع الا على ذى اليد (اشباه فى اواخر كتاب القضاء)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولوب بعده زيد مبلغ مزبورى عمرو و بكردن المدين ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده زيد بعده عمرو متعاقبا بلاوارث فوت اولملريله حاكم زيده بشرى وصى نصب ايلسه بشر زيدك عمرو

ذمتنده اولان حقنى عمروك كفيلى بكردن الوب زيدك داينلرينه قسمت ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اذا مات الغريم واوصى الى رجل فجاء رجل يدعى دينا على الميت والوصى غائب ينصب القاضى خصما عن الميت حتى يخاصم الغريم ليصل الى حقه و فى فتاوى رشيد الدين رحمه الله تعالى للقاضى نصب الوصى اذا كان الوارث غائبا و يكتب فى نسخة الوصاية انه جعله وصيا ووارث الميت غائب مدة السفر (عماديه قبيل فى ٦)

بر بلده اهاليسندن اولان زيد متوفانك وصى مختارى اولميوب اول بلده ده حاكم اولان عمرو بكرى زيدك ديوننى اداية وصى نصب ايدوب بعده بعض كمسنه لر زيد ذمتنده اولان دينلرينى بكرك مواجهه سنده دعوى ووجه شرعى اوزره اثبات ايدوب بعد الحلف والحكم هند ظاهره اولوب عمرودن مقدم بلده ٔ مزبوره ده حاكم اولان بشر بنى زيدك اولاد صغارينه وصى نصب ايتمشيدى ديو ديون مذكوره نك بكرك يوزينه اثبات اولنوب حكم اولنديغى طوتمام تكرار بنم مواجهه مده دخى اثبات ايدك ديو اول كمسنه لره جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(احد الورثة خصم عن الميت فيما يستحق له وعليه الاترى انه لوادعى احدهم على رجل للميت وبرهن ثبت فى حق الكل (فصولين فى ١٤)

بوصورتده اول كمسنه لر حكم مزبوره بناء ثابت اولان دينلرينى تركه دن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى ولابوين ارقرنداشلرى عمرو وبكرى ترك ايتدكده عمرو هنددن تركه دن شوقدر اقچه اخذ واخفا ايدوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك حصه مى ويرديو دعوى وهند بالكليه انكار ايلسه عمرو هندك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايدوب بعد الحكم هند ايله حصه سندن برمقدارى اوزرينه صلح اولدقدنصكره بكر مبلغ مزبوردن حصه سنى هنددن طلب ايتدكده هند بروجه مشروح مبلغ مرقومك ثبوتنى معترفه ايكن بكره سندخى اثبات ايتدكجه ويرمم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال مالى من الدين على فلان بفلان او من الوديعة عند فلان لفلان فهو اقرار له وحق القبض للمقر و يسلمه الى المقرله فان سلم المودع او المديون الى المقرله برئ (بزازيه فى اول الاقرار)

زيد عمروه شوقدر اقچه قرض ويروب بعده مبلغ مرقوم اتام بكرك در ديو اقرار ايتدكدنصكره عمرو فوت اولسه زيد مبلغ مرقومى تركهٔ عمرودن الوب بكره ويرمك استدكده ورثه مجرد بكر ايچون اقرار ايتمكله حق قبض بكرك اولور بكر حاضر اولميجه ويرمم ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (يفهم جوابه مما مر آنفا)

هند زوجى زيده زينب يدنده اولان شو قدر اشيامى قبض ايله ديو انجق قبضه وكيل ايتدكدنصكره زيد اول اشيايى قبض ايتمك مراد ايتدكده زينب اول اشيايى هند ثمن معلومه باكه بيع وتسليم ايتدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيدك قصر يدينه حكم اولنسه يدنه مرقومه

هند حقنده معتبره اولوب هندك بيعى ثابت اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(وكل وكيلا بقبض عبد له وغاب فاقام ذواليد البينة انه اشتراه ممن وكله بالقبض لم يقبل بينته فى اثبات الشراء وتقبل فى دفع الخصومة فيوقف حتى يحضر الموكل و يعيد البينة (درر فى الوكالة بالخصومة والقبض)

باب فيما يسمع من الدعوى ومالا يسمع

زيد شاب امرد اولان عمرودن ساكه شوقدر اقجه واشيا و يرمشيدم ديو دعوى ايلسه استماع اولنورمى * الجواب * اولنماز ممنوعدر

زيد هنددن عقد نكاح بيان ايتمدين سن بنم منكوحه م سك زيرا بو يله اقرار ايتمشيدك ديو اقرارى سبب طوتوب دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(وكما لايصح دعوى المال بسبب الاقرار لايصح دعوى النكاح ايضا بسبب الاقرار (فصولين فى ٦)

زيد عمرودن ذمتكده چوقه ثمنندن شوقدر اقجه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنى اثباته قادر اولمامغله زيد دونوب مبلغ مزبور چوقه ثمنندن اولميوب وديعه ايدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل ادعى على آخر الف درهم ثمن مبيع بشرائطه ولم يمكنه اثباته فادعى ان ذلك الالف وديعة لاتسمع ولو ادعى على آخر الف درهم وديعة ولم يمكنه اثباته فادعى ان ذلك الالف قرض تسمع (خلاصه فى ٥ من الدعوى)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيد ساكه اون درت بيك بشيوز غروش لدى الشهود عد ايدوب قرض و يرمشيدى وسندخى تماما المشيدك و يرديو دعوى وعمرو دخى بن زيددن انجق يدى بيك غروش قرض الدم ديوب زياده يى انكار ايتدكده ورثهٔ زيد اون درت بيك غروش عمروه عد واقراض وتسليم عمرودخى تماما قبض ايتمشيدى ديو بينهٔ عادله اقامت ايتدكلرنده عمرو اوزرينه ثابت اولان غروشلرك شو مقدارى قرض ماعداسى ربوادر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ومنها كون المدعى مما يحتمل الثبوت فدعوى مايستحيل وجوده باطلة (بحر رائق فى اوائل الدعوى)

زيد متوفانك ورثه سى عمرو متوفانك ورثه سندن بكر و بشردن زيدك عمرو ذمتنده جهت كفالتدن شوقدر اقجه حقى واردر ديو دعوى و بكر و بشر زيد صحتنده عمروى مبلغ مزبوردن ابرا عمرو دخى قبول ايتمشيدى ديو مدعا رينه اقامت بينه ايتدكلرنده ورثهٔ زيد عمروى مبلغ مزبوردن ابراء ايتمشيدى لكن عمر زيدك ابراسندنصكره جهت مزبوره دن اولقدر اقجه دينى اولديغنى اقرار ايتمشيدى ديو دعوى ايلسه لر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(وان قال المدعى عليه ابرأتنى عن هذه الدعوى و قبلت الابراء و قال صدقتك فى ذلك لايصح دفع الدفع يعنى دعوى الاقرار ثانيا (محيط برهانى فى ٢٣ من الدعوى)

زيدك عمرودن اشترا وقبض ايتديكى قولى بكر فرار ايدوب زيدك يدنده دكل ايكن بشر اول قول بنم ملكمدر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ودعوى الملك لايصح الاعلى ذى اليد اونائبه بخلاف دعوى الفعل فانه يصح على غير ذى اليد فان دعوى الغصب يصح على الغاصب و ان كان العين فى يد غاصب الغاصب (بزازيه فى ١٠ من الدعوى)

زيد اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف دكانى شوقدر اقجه بدل مقابله سنده اذن متوليله عمروه فراغ وقبض بدل ايتدكدنصكره زيد عمروه قورقرم مبلغ مزبورى صكره طلب ايدرسين ديدكده عمرو طلب ايتمم وسنده حقم ودعوام يوقدر ديوب بعده قبل استيفاء البدل عمرو بلاولد فوت اولوب متولى دكانى ضبط وآخره ايجار ايلسه عمروك ورثه سى مبلغ مزبورى زيددن دعوى ايلسه لر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(قال المدعى لادعوى لى قبل زيد اولاخصومة لى قبله بطل دعواه الافى امر حادث بعده (فصولين فى ١٠)

بندرجده مقاطعه سى طرف دولتدن ابتداء سنه دن امرادن زيده توجيه اولنوب لكن زيد مسافهٔ بعيده اولوب ضبطى وقتندن شو قدر كون مرور ايدوب واره مامغله اول كونلرى مقدما مقاطعهٔ مذكوره متصرفى عمرو ضبط وحاصل اولان شوقدر بيك غروش كمرك مالى قبض ايتدكدنصكره زيد جده يه واروب مقاطعه يى ضبط و ذكر اولنان كونلرده حاصل اولان اولقدر غروشى عمرودن طلب ايتدكده عمرو زيده جهت مزبوره دن اولقدر بيك غروش دينمدر ديو اقرار ايدوب تمسك و يرمش اولسه حالا زيد اول اقرار وتمسكه بناءً مبلغ مزبورى عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ان كانت المقاطعة بمال واقعة على خراج الخارج من الارض وثمار الاشجار ومايستحق لجهة بيت المال من عشر وزكوة و نحوها فهى باطلة من اصلها لاصحة لذلك شرعا فلاينا ط به حكم من الاحكام الشرعية الجارية فى العقود الصحيحة الشرعية (خيريه فى الاجارة ملخصا)

زيد عمرودن بكرك ذمتنده اولان شوقدر اقجه حقمه كفيل اولمشيدك ديو دعوى وعمرو اصلا كفيل اولمدم ديو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتدكدنصكره عمرو سن كفالتدن بنى ابرا ايتمشيدك ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل فى رجل ادعى على آخر كفالة بدين فانكرها فاقام البينة عليه فادعى الابراء هل تسمع دعواه الابراء عنها مع انكاره صدورها ام لا اجاب لاتسمع لتناقضه الظاهر والامر فى ذلك بين ظاهر (فتاواى خيريه فى الدعوى)

هند زينبدن ساكه بر بلازك ايداع وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى وزينب انكار ايدوب هند بلازكك وصفنى وجنسنى وقيمتنى ومقدارينى بيان ايلماسه دعواسى مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

زيد فوت اولوب قزى هندى ترك ايتدكده تركهٔ زيدى هند قبض ايتدكدنصكره عمرو

ظهور ایدوب زید بابام بکر متوفانك قولی اولوب ملکنده ایکن اعتاق ایتمشیدی بن زیدك ولاجهتندن وارثی‌یم زیدك وراثتی هند ایله باکه منحصره در دیو دعوی ومدعاسنه وجه شرعی اوزره اقامت بینه ایدوب بعد الحکم زیدك ترکه سنك نصفنی هنددن الدقدنصکره هند زید بشرك ازادلوسی اولوب بشر بلاوارث فوت اولمغله زیدك وراثتی باکه منحصره در دیو دعوی ایلسه مسموعه اولور می * الجواب * اولماز

(ولوقضی القاضی لاحدهما بالولاء والارث ثم شهد آخران بمثله لایقبلهما الاان یشهدوا انه اشتری من الاول قبل ان یعتقه فیبطل القضاء الاول لانه ظهر ان القضاء وقع بعتق غیرنافذ و بولاء باطل فیکون باطلا بخلاف الاول لان القضاء بالعتق نفذ من حیث الظاهر والعتق لایحتمل الفسخ فکذلك القضاء بالعتق لایحتمل الفسخ وصار کالوادعیا اثبات نسب واحد واقاما البینة یقضی بینهما ولوقضی لاحدهما به ثم اقام الاخر البینة لایقضی له لان النسب لایحتمل الفسخ فکذا هذا (محیط رضوی فی الشهادة بالولاء)

زید متوفانك ترکه سنی قرزی هند و زینب قبض ایتدکلرندنصکره عمرو ظهور ایدوب بن زیدك لابوین عمی اوغلی وعصوبت نسبیه جهتندن وارثی اولوب زیدك وراثتی هند وزینب ایله باکه منحصره در دیو دعوی و برقاچ کسنه لر زیدك باباسی بکر ایله عمروك باباسی بشر لاب قرنداشلر در بابالری اسمی خالد و خالدك باباسی ولید در دیو عمروك مدعاسنه وجه شرعی اوزره شهادت ایتدکلرنده هند و زینب زیدك باباسنك باباسی نذیر در دیو دعوی و مدعالرینه اقامت بینه ایلسه لر مسموعه و مقبوله اولور می * الجواب * اولماز

(ادعی ارثا من میت وزعم انه ابن عم المیت لابیه و اقام البینة علی النسب و ذکر الشهود اسم ابیه وجده واسم اب المیت وجده کما هو الرسم والمدعی علیه اقام البینة ان جد المیت کان فلانا غیر ما اثبته المدعی علیه لاتقبل بینة المدعی علیه لان البینات للاثبات لاللنفی وبینة المدعی علیه قامت علی النفی و هو لیس بخصم فی اثبات اسم جد المدعی وهو کمالوادعی میراثا عن ابیه فاقام المدعی علیه البینة ان ابا المدعی رجل آخر غیر الذی یدعیه المدعی وثمه لاتقبل بینة المدعی علیه (خانیه فی آخر مایبطل دعوی المدعی من الدعوی)

زید ملك منزلنی ثمن معلومه عمروه بیع وتسلیم وثمندن عمروی ابرا ایتدکدنصکره زید برسنه مرورنده صحتنده بن منزل مزبوری عمروه بیع صحیح ایله بیع ایلدم و عمرو ایله منزل مزبوره متعلقه اصلا دعوام یوقدر دیوب عمروی عامهٔ دعاویدن ابرا ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ورثه سی عمرودن زیدك منزل مزبوری سابقه مقدما اولان بیع وثمندن ابراسی مواضعه طریقیله اولمشیدی دیو دعوی ایلسه لر مسموعه اولور می * الجواب * اولماز

زید عمروك یدنده اولان جاریه ایچون ملکمدر دیو دعوی ایتدکده عمرو زیددن سن اول جاریه یی زوجه‌م هنده هبه وتسلیم ایتمشیدك هندك ملکی موهوبه یدیمده در دیو وکالة دعوی

ایتدکدنصکره عمرو دونوب زیددن سن اول جاریه یی باکه بیع وتسلیم ایتمشیدك دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوادعی لغیره بوکالة ثم لنفسه لایسمع لان ماهوملکه لایضیفه الی غیره عند الخصومة فیمکن المنافات (فصولین فی ١٠)

﴿ نوع آخر ﴾

زید عمروه قرض و یردیکی اقچه ایچون الزام ربح ایتمدین برقاچ سنه ده ربح نامنه اصل مالدن شو قدر اقچه ربح آلوب استهلاك ایتدکدنصکره عمرو زید ذمتنده اصلا حقم یوقدر دیو زیدی عامهٔ دعوادن ابراء ایلسه حالا عمرو ربح مذکوری زیددن دعوایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید فوت اولوب زوجه سی هندی ولاب قرنداشی عمروی ترك ایتدکده ترکهٔ زیدی هند وعمرو بینلرنده اقتسام ایتدکلرندنصکره هند زید ذمتنده قرضدن شو قدر اقچه حقم وارد ر دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب بعده مبلغ مزبوردن زیدی ابرا ایتدکدنصکره هند ابراسنه نادمه اولوب زید ذمتنده جهت مزبوره دن اولقدر اقچه حقم وارد ر دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل مات فوهبت امرأته مهرها منه صحت هبتها و برئ الزوج لان الدین لایسقط بالموت وقبول المدیون لیس بشرط لجواز الهبة (ناقلا عن هبة الخانیة فی هبة المرأة مهرها) لووهب الدین من الغریم منه لم یفتقر الی القبول عند ابی حنیفة رحمه الله و یبطل بالرد وقال زفر رحمه الله یتوقف علی القبول (من هبة الینابیع)

هند ملك باغنی بیعه عمروی توکیل ایدوب عمرو دخی باغی ثمن مثلیله بکره بیع وتسلیم ایدوب بعده هند توکیل مزبورك طوعا اولدیغنی اقرار ایتدکدنصکره هند توکیل مزبور اکراه معتبر ایله اولمشیدی دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

﴿ نوع آخر ﴾

زید ملك چفتلکنی ایچنده اولان شو قدر مواشی و آلات وقول وجاریه ایله عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بعده عمرو بیع مزبوردن تغریر وغبن فاحش دعواسندن زیدی ابرا ایتدکدنصکره عمرو تغریر وغبن فاحش ایله اولمشیدی دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الکافی للحاکم رحمه الله مایفید دخول الکل ونصه اذا اقر الرجل انه لاحق له قبل فلان فهو جائز علیه و فلان برئ من کل قلیل وکثیر دین او ودیعة اوکفالة اوغصب اوعاریة اواجارة اوجنایة اوغیر ذلك (شرح الاشباه لبیری زاده فی الدعوی)

زید عمروه سنك ذمتکده بنم ایچون حق یوقدر دیوب عمروی عامهٔ دعاویدن ابراء عام ایله ابرا ایتدکدنصکره زید عمرودن قبل الابرا سکا شو قدر اقچه ایداع و تسلیم ایتمشیدم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(فلا یصح الابراء عن الاعیان والابراء عن دعواها صحیح فلو قال ابرأتك عن دعوی

هذا العين صح الابراء وفى كافى الحاكم رحمه الله من الاقرار لاحق لى قبله يبرئ من العين والدين والكفالة والاجارة والحد والقصاص انتهى وبه علم انه يبرأ من الاعيان فى الابراء العام كذا فى مداينات القنيه (اشباه من القول فى الدين من الاحكامات)

زيد عمرودن برچفتلكى ثمن معلومه اشترا ودفع ثمن وقبض مبيع ايتدكدنصكره زيد بيع مزبورده فساده بناء چفتلكى عمروه رد ايلمك دعواسندن عمروى ابرا ايلسه حالا زيد عقد مزبور شو وجه اوزره فاسد اولمغله چفتلكى ساكه رد ايدرم ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

هند فوت اولوب قزى زينبى وسائر ورثه سنى ترك ايدوب مزبورلر تركهٔ هندى اقتسام ايتدكلرندنصكره برمنزلى تركه دن اولمق اوزره قسمته ادخال ايدوب منزل مزبور ورثه دن خديجه نك حصه سنه اصابت ايتمكله قبض ايتدكدنصكره فوت اولوب ورثه سى منزل مزبورى ضبط ايتدكلرنده زينب منزل مزبور اجدادمدن عمروك تولیت وغله سى اولادنه واولاد اولادنه مشروطه مسجل وقفيدر ديو خديجه نك ورثه سندن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * بينهٔ عادله اقامت ايدرسه بينه سى مقبوله اولور

(باعها ثم ادعى انى كنت وقفتها اوقال وقف على لاتسمع وليس له تحليف المشترى اما لو برهن تقبل (جامع الفصولين فى ١٣ قريبا من اوائله)

زيد فوت اولوب اوغلى عمرو ايله قزى هندى ترك ايتدكده زيدك ظاهرده موجود اولان تركه سنى عمرو وهند بينلرنده اقتسام ايدوب بعده هند تركه يه متعلقه دعوادن زيدى ابرا ايتدكدنصكره هند عمرودن زيدك تركه سندن شو مقوله شو مقدارينى اخفا ايلدك حصه مى وير ديو دعوى وعمرو انكار ايلسه هندك وجه محرر اوزره اولان دعواسى مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى المحيط لو ابرأ احد الورثة الباقى ثم ادعى التركة وانكروا لاتسمع دعواه وان اقروا بالتركة امروا بالرد عليه (بزازيه فى اواخر فى ٦ من الصلح)

زيد برمنزلى ملكى اولمق اوزره زوجه سى هندك حضورنده داينى عمروه دينى مقابله سنده بطريق الاستغلال بيع وتسليم ايتدكدنصكره هند سكوت ايلسه حالا هند منزل مزبورى زيدايكى سنه مقدم بيع قطعى ايله باكه ثمن معلومه بيع ايتمشيدى اول جهتدن ملكمدر ديو عمرودن دعوى ايتدكده عمرو مجرد زيد باكه استغلال طريقيله بيع وتسليم ايتديكى مجلسده سكوت ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو هندى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذلافرق عندنا بين الرهن وبين بيع الوفاء فى حكم من الاحكام لان المتعاقدين وان سمياه البيع لكن غرضهما الرهن والاستيثاق بالدين لان البايع يقول بعد البيع لكل من يشاء له قد رهنت والمشترى يقول ارتهنت والعبرة فى باب التصرفات والعقود للمقاصد والمعانى لا للالفاظ والمبانى (جواهر الفتاوى فى بيع الوفاء فى ٤ من البيوع)

زيد برمنزلى ملكى اولمق اوزره عمروك مواجهه سنده داينى بكره شوقدر اقچه دينى

مقابله سنده بطريق الاستغلال بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو سكوت ايلسه حالا زيد اداء دين ايدوب منزلى بكردن الوب قبض ايتدكدنصكره عمرو زيددن منزل مزبورى بكره بطريق الاستغلال بيع وتسليم ايتمزدن مقدم باكه ثمن معلومه بيع صحيح وقطعى ايله بيع ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد مجرد سنك مواجهه كده بكره بطريق الاستغلال بيع وتسليم ايلديكمده سكوت ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديوب عمروى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ملك منزلنى اوغلى عمروك مواجهه سنده هنده وصيت ايدوب عمرو سكوت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب هند منزل مزبورى وصيت مرقومه يه بناء ضبط ايلسه حالا عمرو منزل مزبور بنم ملكم اولوب حتى زيد صحتنده ساكه وصيت ايتمزدن مقدم منزل مزبور عمروك ملكيدر بنم علاقهم يوقدر ديو اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى ايتدكده هند مجرد حين وصيتده سكوت ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديوب عمروى دعوادن منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

﴿نوع آخر﴾

هند جاريه سى زينبى زيده بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره هند زينبى قبل البيع تدبير مطلق ايله تدبير ايتمشيدم ديو زيددن دعوى وزيد انكار ايدوب هند مدعاسنه اقامت بينه ايلسه هند ثمنى زيده رد ايدوب زينبى زيددن الوب استخدامه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ذكر العتابى ادعى بايع العبد انه كان دبره وبرهن تسمع ويحلف المشترى على عدم علمه ان لم يكن للبايع بينة (بزازيه فى نوع فى التناقض من الدعوى)

زيد ديار آخرده اولان عمروه معنون ومرسوم مكتوب يازوب فلان ملك عرصه كى باكه بيع ايله ديو شرايه طالب اولوب عمرو بيع ايتمامكله زيد عرصهٔ مزبوره قبل الاستشراء ملكمدر ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(الكتابة من الصحيح والاخرس على ثلثة اوجه ان كتب على وجه الرسالة مصدرا معنونا وثبت ذلك باقراره او البينة فكالخطاب (بزازيه فى مسائل الطلاق)

امرادن زيد قتل اولندقده يدنده اولان سفينه ملكى اولمق اوزره ميرى يه اولان دينى ايچون ضبط اولندقده عمرو اول سفينه نك ثلثى بنم ملكمدر ديو طرف ميريدن مرافعه يه توكيل بيوريلان بكر يوزينه دعوى وبكر انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه كلن بشر وخالد سفينه نك ثلثى عمروك ملكيدر وثلثانى زيد ملكيدر ديو شهادت ايتملريله عمرو حكم قاضى ايله سفينه نك ثلثنى ضبط ايتدكدنصكره بشر وخالد قبل الشهاده ثلث مرقوم قرنداشمز سعيدك ملكى اولوب حالا سعيد فوت اولمغله ارثا بزه انتقال ايتمشيدى ثلث وثلثان وجهى اوزره سفينه ده شريكز ديو عمرودن دعوى ايلسه لر مسموعه اولورمى * الجواب اولماز

(ولو ادعى رجل شراء ثوب وشهدا له بشراء من المدعى عليه اولا وقضى اولا ثم زعم

احد الشاهدین ان الثوب له اولابیه ورثه هو منه لاتسمع دعواه ولوقال عند الشهادة هذا الثوب باعه منه لکنه لی او لابی ورثته عنه یقضی بالبیع ویسمع دعوی الشاهد فاذ برهن علی ما دعاه قضی له لانعدام التناقض (هندیه فی التناقض من الدعوی)

هند زینبك یدنده اولان منزل ایچون ملکمدر دیو دعوی وزینب سن اول منزلی باکه شوقدر اقچه یه بیع ایتمشیدك دیو دعوی وهند بیع ایتمدم واصلا بیمزده منزل مذکوری بیعه متعلق کلام جریان ایتمامشدر دیدکده زینب مدعاسنه اقامت بینه ایتدکدنصکره هند دونوب اولقدر اقچه یی کورتمك شرطیله بیع ایتمشیدم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعی الشراء فقال المدعی علیه لم یکن بیننا بیع فلما اقام المدعی البینة علی ما ادعی وقضی القاضی له بالبیع ثم وجد بها اصبعا زائدة وفی ظاهر الروایة لاتقبل البینة علی البراءة من العیب لان البراءة عن العیب یکون اقرارا بالبیع (خانیه فیما یبطل الدعوی) قوله ومن ادعی علی آخر مالا فقال ما کان لك علی شیء قط فبرهن المدعی علی الف وهو برهن علی القضاء اوالابراء قبل لامکان التوفیق لان غیر الحق قد یقضی ویبرأ منه
(بحر رائق فی مسائل شتی من القضاء)

زید عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم وار در دیو دعوی ایتدکده عمرو زیده اولقدر اقچه دینی ادایه استمهال ایتدکدنصکره عمرو زید دن قبل الاستمهال مبلغ مزبوردن بنی ابرا ایتمشیدك دیو دعوی واقامت بینه ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز
(ثم فیما اذا استمهل فی قضاء الدین ثم ادعی الابراء لاتسمع (قنیه فیما یبطل دعوی المدعی)

زید عمرو دن سابقا فلان زمانده فلان خصوص ایچون بطریق الرشوه شوقدر اقچه ویرمشیدم دیو دعوی وعمرو المادم دیو انکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایتمك استدکده عمرو سن مقدما مبلغ مزبوری بندن دعوی صددنده اولدقدنصکره مبلغ مزبوری سابقا ویرمیوب عنانا شریکك بکره ویرمشیدم سنده اصلا حقم یوقدر دیو اقرار وذممی عامهٔ دعاویدن ابرا ایتمشیدك دیو دعوی واقامت بینه ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه مما مر قبل مسئلة من البحر)

زید متوفانك صغیر اوغلی عمرو بعد البلوغ زیدك آخر اوغلی بکرك مستقلا ملکی اولمق اوزره یدنده اولان اسیرلری بکردن اشترا ایتدکدنصکره عمرو اول اسیرلر زیدك ملکیدر ترکه سندندر بن فوتندنصکره صغیر بولنمغله بکر بغیر حق مستقلا ضبط ایتمش بن بعد الاشترا اول اسیرلر زیدك ملکی اولدیغنه واقف اولدم حالا حصه می استرم دیو بکردن دعوی وبو وجه اوزره تناقضی توفیق ایلمه عمروك دعواسی مسموعه اولورمی * الجواب * اولور

(اشترى جدارا ثم برهن علی الموجر انه ملکی لان ابی شراه لاجلی فی صغری یسمع ولایمنعه هذا التناقض لما فیه من الخفاء (فصولین فی ١٠)

زید متوفانك ورثه سی زیدك وصی مختاری عمروك ترکه دن یدنده اولان مالی اخذ

ایتدکلرنده تماما اخذ ایلدك ترکه دن عمروده نسنه قالمدی دیوب عمروی ابرا ایتدکلرندنصکره ترکه دن عمروك یدنده بعض اشیا دخی ظاهر اولسه حالا ورثه اشیاء مزبوره یی عمرودن المق استدکلرنده عمرو ابراء مرقومه بناء ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(اذا ابرأ الوارث الوصی ابراء عاما بان اقر انه قبض ترکة والده ولم یبق له حق منها الا استوفاه ثم ادعی فی ید الوصی شیئا من ترکة ابیه وبرهن تقبل (اشباه من الدعوی)

زید عمرودن ذمتنده ثمن مبیعدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایتدکدنصکره زید دونوب مبلغ مزبور بکرك حقی اولوب بن بکرك دعوی وقبضه وکیلی یم دیو دعوی وعمرو انکار ایلسه زید مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ادعی الفا فی صك جاء به باسمه ثم برهن ان ذلك المال بعینه لفلان وهو وکلنی بخصومته تقبل لما مر ان الوکیل قد تضیف الملك الی نفسه (فصولین فی ١٠)

زید بر وقف مقاطعه یی متولیسی عمرودن شوقدر بیك غروشه اوچ سنه تمامنه دك التزام ایله الوب اولقدر اقچه پشین ویروب اوچ سنه تمامنه دك مقاطعه یی ضبط ومحصول شرعیسنی قبض ایتدکده زید مقبوضم بدل التزامه بالغ اولمیوب بیك غروش ضررم واردر دیوب بیك غروشدن زیاده ضررم یوقدر دیمیوب بعده ضررم بش بیك غروشدر دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایتمك استدکده عمرو مجرد بیك غروش ضرردعوی ایتمکله ثانیا بش بیك غروش ضرر دعواك مسموعه اولماز دیوب زیدی بش بیك غروش ضرر دعواسندن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ادعی نصف دار ثم ادعی کله قیل لا یسمع ولو علی العکس تقبل والصواب انه تقبل فی الوجهین جمیعا کذا (فقط) وفی (فش) ادعی نصفه ثم کله لاتسمع لان دعوی نصفه اقرار انه لاملك له فی کله فیصیر متناقضا بدعوی کله بخلاف عکسه وفیه ادعی ثلثه ثم ثلثیه تسمع ولو ادعی ثلثه وقال لاحق لی فیما وراء ثلثه ثم ادعی ثلثیه لاتسمع للتناقض اقول بین مسئلتی النصف والثلث منافاة فینبغی ان یحملا علی الروایتین (فصولین فی ١٠)

غله سی واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك غله سنه واقفك اولاد اولادندن زید وعمرو وبکر متصرفلر اولوب بشر بن واقفك اولادندن دکلم دیو اقرار ایتدکدنصکره بشر مزبورلردن بن دخی واقفك اولاد اولادندنم دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب غله ده مزبورلره مشارك اولمق استدکده مزبورلر مجرد وجه محرر اوزره اقرار ایتمکله دعواك مسموعه اولماز دیو بشری منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(اذ التناقض فی النسب لایمنع صحة دعواه (فصولین فی اواخر فی ١٠)

زید متوفانك زوجه سی هند زیدك سائر ورثه سندن زیدك ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب ترکه سندن ادایه حاکم حکم ایتدکدنصکره سائر ورثه بر حمام ایچون زیدك ترکه سندندر دیو اقرار ایدوب حمامدن حصه لرینی مبلغ مزبوردن حصه لرینه اصابت ایدن مقدار مقابله سنده بیع وتسلیم

ایدکلرندنصکره سائر ورثه دن زینب زید حیاتنده اول حمامی با که هبه وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولواقرانه ملك فلان ثم ادعاه انفسه لاتقبل (فصولین فی اواخرفی ١٠)

زید قاضی مجلسی اولمیان برمجلسده عمرودن سا که شو قدر وشو مقوله اشیا ایداع وتسلیم ایتمشیدم ویر دیو دعوی ایتدکده عمرو سن بکا اصلا نسنه ایداع وتسلیم ایتمدك دیو انکار ایدوب بعده زید قاضی حضورنده اشیاء مزبوره‌یی عمرودن دعوی ایتدکده عمرو کرجك اشیاء مزبوره‌یی سن با که ایداع وتسلیم ایتمشیدك لکن اشیاء مزبوره‌یی سا که دفع وتسلیم ایلدم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المحیط ادعی علی آخر عند غیر الحاکم بالشراء او الارث ثم ادعاه عند الحاکم ملکا مطلقا ان کان ادعی الشراء من معروف لاتقبل وان کان ادعاه من رجل مجهول بان قال من رجل ثم ادعی الملك المطلق عند الحاکم تقبل ذات المسئلة انه لایشترط فی التناقض کون المتدافعین فی مجلس القاضی بل یکتفی کون الثانی فی مجلس الحاکم (بزازیه فی نوع آخر فی الدفع من الاول من کتاب الدعوی) ثم اعلم انهم اختلفوا فی اشتراط کون الکلامین عند القاضی فمنهم من شرطه ومنهم من شرط کون الثانی عند القاضی فقط ذکر القولین فی البزازیة ولم یرجح وینبغی ترجیح الثانی (بحر رائق فی مسائل شتی من القضاء)

بوصورتده زید اشیاء مزبوره‌نك عینلرینی موجود ایسه الوب مستهلکه ایسه قیمتلرینی تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید بارکیرینی اوغلی عمروك حضورنده بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو بلا عذر سکوت ایدوب بکر اول بارکیری برقاچ سنه ضبط ایتدکدنصکره عمرو اول بارکیری قبل البیع ملکمدر دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(باع عقارا او حیوانا اوثوبا وابنه اوامرأته حاضر یعلم به ثم ادعی الابن انه ملکه لاتسمع دعواه (منح الغفار فی مسائل شتی من القضاء)

زید وعمرو وبکرك یدنده اولان باغ ایچون بابامز وبشر متوفانك ملکی اولوب ارثله بزه انتقال ایلدی دیو دعوی وبکر بشر اول باغی بنا ایتدیکی متولیسی اولدیغم مدرسه‌یه صحتنده وقف صحیح ایله وقف وتسجیل ایتدرمشیدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب قاضی زید وعمرونك دفع ایدوب باغك وقفیتنه حکم ایدوب حجت ویرسه زید وعمرو اول باغی بابامز بشر وقف ایتمزدن مقدم بزه بیع ایتمشیدی اول وجهله ملکمزدر دیو دعوی ایلسه‌لر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(لوادعی المیراث اولا ثم ادعی الشراء لاتقبل ویثبت التناقض (فتاوی الصغری فی التناقض)

بوصورتده زید وعمرو قاضی حضورنده بشر اول باغی وقف ایتمزدن شو قدر سنه مقدم بزه بیع وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی ومدعالرینه اقامت بینه ایتدکلرنده قاضی دعوالرینی استماع وبینه‌لرینی قبول ایدوب باغی زید وعمروه حکم ایدوب حجت ویرسه

حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل اقام البینة علی دار فی ید رجل انها کانت لابیه مات وترکها میراثا له ثم ادعی انه اشتراها من ابیه لایسمع دعواه (خانیه فی تکذیب المدعی الشهود)

زید مرض موتنده عمروك ذمتنده انجق اوچیوز غروش حقم وار در ذمتنده اندن غیری اصلا حقم یوقدر دیو اقرار ایتدکدنصکره فوت اولوب ورثه‌سی عمرودن اقرار مزبوردن مقدم زیدك ذمتکده اوچیوز غروشدن ماعدا اللی غروش حقی واردر دیو دعوی ایلسه‌لر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(مریض له علی وارثه دین فابرأه قال لم یجز ولو قال لم یکن لی علیه شیء ثم مات جاز اقراره قضاء لادیانة (نور العین فی الهبة فی ٣٤) مریضة قالت لزوجها لامهر لی علیك صح اقرارها (نور العین فی الاقرار فی ٣٤)

﴿نوع فیما یکون تناقضا ومالا﴾

زید عمرو متوفانك ورثه‌سندن عمرو بکر ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقچه حقمه کفیل اولمشیدی مبلغ مزبوری ترکه‌سندن ویرك دیو دعوی وورثه عمروك کفالتی واول جهتدن سا که دینی یوقدر دیو انکار ایتملریله زید بکر ذمتنده قرضدن اولان اول قدر اقچه سنه وعمروك کفیل اولدیغنه اقامت بینه ایدوب بعد الحلف حاکم مبلغ مزبوری عمروك ترکه‌سندن زیده حکم ایلسه ورثه زیده سن عمروی کفالتدن اخراج وذمتنی ابرا ایتمشیدك دیو دعوی ومدعالرینه اقامت بینه ایلسه‌لر مسموعه ومقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی علی آخر ان له فی یده کذا وکذا من مال الشرکة فانکر المدعی علیه الشرکة ثم ان المدعی علیه ادعی دفع ذلك المال الی المدعی فان کان انکر الشرکة اصلا بان قال لم یکن بیننا شرکة اصلا او ما دفعت الی شیئا من المال اصلا لاتسمع منه دعوی دفع المال لمکان التناقض وان انکر الشرکة والمال فی الحال بان قال لا شرکة بیننا ولیس لك فی یدی مال الشرکة یسمع منه دفع المال ولا تناقض هنا (محیط برهانی فی ١٩ من دعوی التناقض) اذا التناقض انما یمنع لولم یوفق اولم یمکن توفیقه واما اذا وفق فینبغی ان یسمع اذلاتناقض حینئذ حقیقة امالوامکن توفیقه ولکن لم یوفق ففیه اختلاف ونص علی فی (ت) وغیره علی ان الامکان یکفی (جامع الفصولین فی ١٠ فی التناقض فی الدعاوی)

زیدك قولی عمرو زیددن سنی اعتاق ایلدك دیو دعوی وزید انکار ایدوب عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایده مامسه زید عمروی شو قدر اقچه کتابته کسوب مبلغ مزبوری عمرودن الدقدنصکره زید فوت اولوب ورثه‌سنی ترك ایتدکده عمرو ورثه‌دن زیدك کندو صحتنده اعتاقنی دعوی واثبات ایدیجك مبلغ مزبوری ترکه‌سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الرقیق لوقبل الکتابة وادی البدل ثم ادعی الاعتاق قبله تسمع ویسترد بدل الکتابة اذا برهن (نور العین فی العاشر قبیل التناقض فی النسب)

زيد عمرودن بكرك ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه‌مه كفيل اولمشيدك ديو دعوى وعمرو اصلا كفيل اولمادم ديو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتدكده عمرو بكر مبلغ مزبورى سا كه ادا ايتمشيدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى عليه مالا بحكم الكفالة فقال ما تكفلت اصلا ثم اثبته عليه فادعى ان الاصيل اداه لاتسمع منه (قنيه فيما يبطل دعوى المدعى)

هند متوفاتك تركه‌سندن اولمق اوزره ورثه‌سى يدلرنده قابل قسمت اولان برمنزل ايچون هندك معتقه‌سى زينب هند صحتنده منزل مزبورك نصفنى باكه هبه وتسليم ايتمشيدى ديودعوى ايدوب لكن نصفنى افراز وتعيين ايتديكنى ذكر ايتمامكله مرافعه اولدقلرى قاضى زينبك دعواسنى استماع ايتميوب بعده حاكم آخر حضورنده زينب ورثه‌دن هند صحتنده منزل مزبورك نصفنى افراز وتعيين ايدوب باكه هبه وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى ايتدكده ورثه مجرد مقدما افراز وتعيين ايتديكنى ذكر ايتمامشيدى اويله اولنجق دعواك تناقض اولمش اولور ديو زينبى دعوادن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى النوازل ذكر عطاء بن حمزه رحمه الله وقع الغلط فى الدعوى والشهادة ثم اعادوها فى مجلس آخر بلا اخلال ان زاد اوزادوا لاتقبل وان خلا عن تناقض لان الظاهر ان الزيادة كانت بتلقين انسان وعن الامام شهدا عند القاضى ثم زاد فيها قبل القضاء او بعده وقالا اوهمنا وهما عدلان تقبل وعليه الفتوى اما تعيين المحتمل وتقييد المطلق يصح من الشاهد ولو بعد الافتراق ذكره القاضى وعن الامام الثانى لو شهد عند القاضى ثم جاء بعد يوم وقال شككت فى شهادتى فى كذا وكذا فان كان يعرف بالصلاح تقبل شهادته فيما بقى وان كان لايعرف به فهذه تهمة تلغى وفى قوله رجعت عن شهادتى كذا وكذا اوغلطت فى كذا ونسيت مثل شككت وهذا كله بشرط عدم المناقضة بين الاولى والثانى (بزازيه فى الشهادة)

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتى اقراركى مشتمل وخط وختمكى حاوى معنون ومرسوم دين تمسككى ويرمشيدك ديو دعوى وعمرو بن سنكله قطعا معامله ايتمدم ووجه محرر اوزره اقرار وتمسك دخى ويرمدم ديو بالكليه انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتدكده عمرو اقرار دين وتمسك مواضعة اولمشيدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

زيد برمنزلنى عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى اون يدى سنه ضبط ايتدكدنصكره زيد منزل مزبور متوليسى اولديغم بكرك وقف مسجدايدر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * بينهٔ عادله اقامت ايدرسه مقبوله اولور

(ولوقال انها ملكى ورثته من ابى ثم ادعى ان ابى وقف على لايسمع للتناقض وكذا لوادعى الوقف اولا ثم ادعى ارثه لاتقبل الا اذا وفق وقال وقف ابى لكن لايلزم عند ابى حنيفة رحمه الله خلافا لابى يوسف فحينئذ تقبل (فصولين فى ١٣ فى دعوى الوقف) ادعى دارا فى يد رجل

انى اشتريتها من ابى فى حياته وصحته وهو يملكها فعجز عن البينة فادعى انها دار ابى مات وتركها ميراثا لى واقام البينة تقبل ولوادعى الميراث اولا لا (منية المفتى فى التناقض)

زيد عمرو واقفك وقف ايتديكى عقارلرك توليت وغله‌سنه متصرف اولان بكردن عمرو اول وقف ايتديكى عقارك توليت وغله‌سنى كندويه بعده اولادنه واولاد اولادنه بعده عتقاسنه بعد الانقراض رأى حاكمله برمستحقنه توجيه اولنه ديو شرط ايدوب حالا عمرو فوت اولوب اولادى واولاد اولادى وعتقاسى منقرضلر اولمغله حاكم اول وقف عقارلرك توليت وغله‌سنى باكه توجيه ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه مطابق اوتوز سنه‌سى تاريخيله مورخ بروقفيه ابراز ايتدكده بكر اول عقارلرك توليت وغله‌سنى وجه محرر اوزره شرط ايتميوب باكه واولادمه واولاد اولادمه شرط ايتمشيدى ديو انكار واوتوز برسنه‌سى تاريخيله مورخ بروقفيه ابراز ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتدكدنصكره بكر دنوب عمرو اول عقارلرك توليت وغله‌سنى وجه محرر اوزره شرط ايتمشيدى لكن تبديل وتغييرى شروطنى يدنده قومغله عمرو رجوع ايدوب توليت وغله‌سنى باكه واولادمه واولاد اولادمه شرط ايتمشيدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ذكر القاضى الامام جلال الدين رحمه الله فى المحاضر من اقر بعين لغيره كما لايملك ان يدعيه لنفسه لايملك ان يدعيه لغيره بوكالة اووصاية (عماديه فى اوائل فى ٧)

زيد عمرو متوفانك تركه‌سندن اولمق اوزره ورثه‌سى يدلرنده اولان شوقدر اشيا ايچون عمرو حياتنده اشياء مزبوره‌يى صغير اوغلم بكره هبه ايتمشيدى ديو دعوى ايتدكدنصكره زيد عمرو اشياء مزبوره‌يى بكا تسليم ايتمامكله هبه تامه اولميوب بعده عمرو اول اشيايى بكره وصيت ايدوب مصرا فوت اولمشدر ديو دعوى وعمروك وجه محرر اوزره وصيتنه اقامت بينه ايلسه مسموعه ومقبوله اولوب ثلث مساعد اولمغله زيد اشياء مزبوره‌يى ورثه‌دن آلوب بكر ايچون حفظه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد فوت اولوب زوجه‌سى هندى واوغلى عمروى ترك ايتدكده هند عمروك يدنده اولان منزل ايچون زيدك تركه‌سندندر حصه‌مى وير ديو دعوى وعمرو زيد صحتنده منزل مزبورى باكه هبه ايتمشيدى ديو دعوى وهند انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايتدكده هند دونوب زيد منزل مزبورى سا كه هبه ايتمزدن مقدم ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهر مؤجلم مقابله‌سنده باكه بيع ايتمشيدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

زيد متوفانك زوجه‌سى هند زيدك منزلنده بولنان شوقدر اقچه ايچون زيدك تركه‌سندندر ديو اقرار ايتدكدنصكره هند مبلغ مزبورى اقرارم قومدن مقدم زوجم عمرو متوفادن اولوب وصيلرى اولديغم اولاد صغاركدر ديو زيدك سائر ورثه‌سندن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته قبل مسئلتين من العماديه)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيد منزل مزبورى عمرودن استشرا ايدوب عمرو بيع ايتمامكله زيد بن منزل مزبورى مقدما سا كه مواضعه طريقيله بيع ايتمشيدم قبل الاستشرا ملكمدر ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى الجواب * اولماز

(بيع التلجئة لايزيل المبيع من ملك البايع و ان اتصل به القبض (خلاصه فى الاجاره في الفصل الثانى)

هند زيدك يدنده اولان شو قدر اقچه يى زيد دن استيداع ايدوب زيد ايداع ايتمامكله هند مبلغ مزبورى قبل الاستيداع ملكمدر ديو زيد دن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

الاستشراء والاستيهاب والاستيداع والاستيجار يمنع دعوى الملك للطالب لان كلا منها اقرار بان ذلك الشئ ملك لذى اليد فيكون الطلب بعده تناقضا (درر فى الاستشراء من الدعوى)

غزاة مسلمين دن برقاج كمسنه لر على الاشتراك مالك اولدقلرى شو قدر اسيرلرى اقتسام ايتدكلرنده برجاريه يى مال شركتدن اولمق اوزره قسمته ادخال ايدوب جاريۀ مزبوره اول كمسنه لردن زيدك حصه سنه اصابت ايتمكله زيد قبض ايتدكدنصكره ايچلرندن عمرو بن اول جاريه يى مستقلا دارحربدن سبى و اخراج ايتمشيدم بوطريق ايله قبل الاقتسام بنم ملكمدر ديو زيددن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمرودن بن سا كه شومقوله برجاريه مى يوز غروشه بيع ايتمشيدم ثمنى ويرديو دعوى و عمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنى اثبات ايده مامكله دونوب بن اول جاريه يى بيعه سنى توكيل ايتمشيدم سندخى اول جاريه يى ثمن مثلى اولان يوز غروشه بيع وقبض ثمن ايدوب ثمن مزبوريدكده قالدى ويرديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

رجل ادعى على آخر الف درهم ثمن مبيع بشرائط ولم يمكنه اثباته فادعى ان ذلك الالف وديعة لايسمع (خلاصه فى ٥ من الدعوى)

﴿ فصل فى مرور الزمان ﴾

اون بش سنه بلاعذر ترك اولنان حد قذف دعواسى بلاامر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

ولوترك المدعى دعواه ثلث وثلثين سنة تبطل دعواه ولاتسمع بعدها حتى لايجوز حكم القاضى بها عند المتقدمين الابثلثة اعذار احدها ان يكون غائبا و الثانى ان يكون صبيا او مجنونا لم يبلغ ولم يفق فيها والثالث ان يكون المدعى عليه اميرا جائرا قال بعض المتأخرين رحمهم الله لوتركها ثلثين سنة لاتسمع بعدها الا باحدى الاعذار الثلثة المذكورة غير الصباوة وقال بعضهم لوتركها ستة وثلثين سنة لاتسمع بعدها الا باحدى الاعذار المذكورة هكذا ذكرت فى الفتاوى لكن قيل لاخلاف بينهم فى الحقيقة لان الرواية فى عدم سماعها منه بعد تركها ثلاث سنين فى الاراضى الموقوفة والمسبلة ومايحتاج فى ابقائه الى الانفاق والمرمة والرواية فى عدم سماعها منه بعد تركها ثلثين سنة فى الاراضى الاميرية والرواية فى عدم سماعها منه بعد تركها ستة وثلثين فى الاراضى الاملاك اما فى الوقف فلثبوت حق القرار للمتصرف فيه فيما فوق الثلث ولهذا لاتجوز اجارته الى مافوقها خوفا منه واما فى الاراضى الاميرية و الاملاك فلهذه العلة ايضا لكن افتى

المتأخرون بذلك فيما بعد ثلثين سنة فى كلها لكونها اوسط الروايات الثلث وخير الامور اوسطها (حاوى للزاهدى فيما يبطل دعوى المدعى من كتاب الدعوى)

(ماقول شيخ الاسلام فى اخوة من سكان المدينة المنورة رجل منهم راح الى قرية بينها و بين المدينة اقل من مسيرة السفر فاقام خمسة و عشرين سنة و اخواه فى المدينة ساكن فى تلك المدة من غير عذر ولم يدعيا عليه شيئا ثم مات عن اولاد و ام و الآن يدعى اخواه عليهم بان كان فى ذمة زيد قبل هذه المدة كذا درهما هل يسمع دعواهما وحضرة السلطان منع القضاة من استماع دعوى تركت خمسة عشر سنة من غير عذر * الجواب * لا يسمع دعواهما

(القضاء يجوز تخصيصه وتقييده بالزمان والمكان واستثناء بعض الخصومات كما فى الخلاصة وعلى هذا لو امر السلطان بعدم سماع الدعوى بعد خمسة عشر سنة لاتسمع و يجب عدم سماعها (اشباه فى القضاء والشهادات)

قرق سنه بلاعذر ترك اولنان وقف عرصه دعواسى مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده قاضى استماع وحكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

زيد بر بلده ده واقع برعقارى اول بلده ده واقع بر وقفك متوليسى ناظرى ومرتزقه لرى مواجهه لرنده برقاج سنه ملكيت اوزره ضبط و بعده عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرودخى اوتوز سنه دن زياده مواجهه لرنده ملكيت اوزره ضبط ايدوب متولى و ناظر و مرتزقه بلاعذر سكوت ايتدكلرندنصكره اول عقار سنين مرقومه دن مقدم وقف مزبورك مستغلاتندندر ديو متولى دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى متولينك دعواسنى استماع وعمرك اوزرينه وقفه سماعله بكر و بشرك شهادتلرينى قبول و عقارى وقفه حكم ايلسه نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(ما قول شيخ الاسلام ومفتى الانام سلمه العزيز العلام فى ارض جارية على انها من مستغلات وقف بر مغروسة بغرس موقوفة على جهة اخرى يستأجرها من متصرف تولية الجهة الاخرى من متولى وقف البر فى كل سنة باجرة معلومة مدة خمسين سنة ولم يدع احد ممن تصرف توليه الجهة الاخرى انها من مستغلاتها وتركت الدعوى فى تلك المدة من غير عذر فامتنع زيد و هو متولى الجهة الاخرى من دفع اجرتها الى متوليها ست سنين وادعى انها من مستغلات تلك الجهة فهل يسمع دعواه بعد مرور خمسين سنة على ذلك الوجه افتونا مأجورين * الجواب * لايسمع دعواه

(وفى هذه الصورة اذا ادعاها زيد على متولى وقف البر وترافعا عند قاض و اقام البينة على ما ادعاه فاستمع القاضى دعواه وقبل بينته وحكم لزيد بانها من مستغلات الجهة الاخرى هل ينفذ حكمه افتونا * الجواب * لاينفذ حكمه

هند مشایخ اسلامدن زیدایله بر بلده ده اوتوزسنه ساکنه اولوب بومدتده بلاعذر سکوت ایتمشیکن حالا زید فوت اولدقده هند سنین مذکوره دن مقدم زید ذمتنده شوقدر حقم واردر دیو دعوی ایلسه بلاامر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده هند زوجم عمرو باکه خصوص مزبوری زید دن دعوی ایدر سك ناس بزی تعییب ایدر غیری فائده حاصله اولماز دیمشیدی مجرد بویله دیمکله منع اکیدایله منع ایتمش اولور دیوب خصوص مزبوری ورثه دن دعوایه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

بر بلده اهالیسندن زیدك ینه اول بلده اهالیسندن قهر وتغلبی اولان عسکری طائفه سندن عمرو ایله شو قدر اقچه یه متعلقه دعواسی اولوب لکن عمروك قهر وتغلبی اون یدی سنه متمادی اولمغله زید بو مدتده اول خصوصی دعوی ایده مامسه حالا عمروك قهر و تغلبی زائل اولمغله زید خصوص مزبوری عمرو دن دعوی مراد ایتدکده عمرو زیده مدت مزبوره اثناسنده برقاج دفعه بنم ایله سفرلرده بولنوب خصوص مذکوری بندن دعوی ایتمامشیدك اویله اولیجق دعواك مسموعه اولماز دیو زیدی دعوادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید بر وقف دکانه هند و زینبك مواجهه لرنده یکرمی سنه اجارهٔ معجله و مؤجله ایله متصرف اولوب هند و زینب بو مدتده بلاعذر سکوت ایتمشیکن حالا هند وزینب دکان مرقوم سنین مزبوره دن مقدم اجارتین ایله تصرفرده ایدی دیودعوی ایلسه لر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

ام کلثوم و یوسف بك وامینه خانم علی الاشتراك بر وقف دکانه اجارتین ایله صالحه خانمك مواجهه سنده اوتوزسنه دن متجاوزه تصرفلر اولوب سنین مزبوره ده مؤجله سنی مزبوره لر متولی یه ویروب صالحه بو مدتده بلاعذر سکوت ایتمشیکن حالا صالحه اول دکان سنین مرقومه دن مقدم بنم تحت اجاره مده ایدی بن مزبورلره کراسنی الوب انکله تعیش ایتسونلر دیو ویرمشیدم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

﴿باب مایکون دفعا لدعوی المدعی ومالا﴾

هند زیدك یدنده اولان منزل ایچون ملکمدر دیو دعوی و زید سن اول منزلی بکره بیع وتسلیم ایدوب بکر دخی ملکنده ایکن باکه بیع وتسلیم ایتمشیدی دیودعوی واقامت بینه ایدیجك هندی دفعه قادراولورمی * الجواب * اولور

(رجل ادعی دارا فی ید رجل انهاله واقام المدعی علیه البینة ان المدعی باع هذه الدار من فلان الغائب بکذا قبلت بینته و بطلت بینة المدعی و لایثبت الشراء فی حق الغائب الا ان یشهد الشاهدان ان المدعی باعها من فلان الغائب وقبضها الغائب منه (ترجیح البینات للغانم البغدادی فی کتاب البیع)

زید عمرودن ذمتکده بکرك فلان جهتدن شوقدر اقچه حقی اولوب بن بکرك دعوی وقبضه وکیلی یم دیو دعوی و وکالتنه بعد اقامة البینه عمرو بن مقدما مبلغ مزبوری بکره ادا ایتمشیدم دیو دعوی و زید انکار ایلسه عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك زیدی دفعه

قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الوکیل بقبض الدین یملکها ای الخصومة عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی حتی لواقام للمدعی علیه البینة ان الداین استوفاه منه او ابرأه تقبل بینته و الوکیل بقبض العین لا ای لایملکها (درر فی الوکالة بالخصومة)

زید عمرودن ذمتکده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی وعمرو مبلغ مزبوری فلان بلده ده ساکه ادا ایتمشیدم دیو دعوی و مدعاسنه اقامت بینه ایده مامکله دونوب اول بلده نك غیری بلده ده ویرمشیدم دیو دعوی و وجه شرعی اوزره توفیق ایدوب مدعاسنه اقامت بینه ایلسه زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی الفا فقال خصمه ادیته فی سوق سمرقند و عجز من البینة ثم قال ادیته فی قریة کذا و برهن تقبل اذا التوفیق یمکن وهذا یدل علی ان امکان التوفیق یکفی من غیر دعوی التوفیق ادعی اداء دینه بسمرقند ثم برهن علی ادائه ببخارا کان متناقضا الا اذا اوفق (فصولین فی ١٠ کذا فی العمادیه)

زید عمرودن قولمسن سنی بش سنه مقدم اشترا ایتمش ایدم دیو دعوی ایتدکده عمرو بن هند غائبه نك قولی اولوب ملکنده ایکن اوچ سنه مقدم بنی اعتاق ایتمشیدی دیودعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدیجك زیدی دفعه قادراولورمی * الجواب * اولور

(ولوادعی الورثة علی غلام انك کنت ملك ابینا الی یوم الموت و نحن الوارثون واقام العبد بینة انی کنت ملك فلان و اعتقنی تقبل بینة العبد و ینتصب خصما عن الغائب فی اثبات الملك والاعتاق ثم اذا ادعی انی کنت عبد فلان واعتقنی وقضی به ثم اقام آخر بینة انك عبدی لاتقبل (خزانة المفتین فی العتق عن الغیر)

زیدك رقه منقاد اولان قولی عمرو اون سنه مقدم هند غائبه باکه مالکه اولوب شوقدر اقچه کتابته کسوب بندخی مبلغ مزبوری هنده ادا و بوطریق ایله آزاد اولمشیدم دیوب زیددن دعوی ایتدکده زید بن سنی اون اوچ سنه مقدم بکردن ثمن معلومه اشترا وقبض ایدوب اول تاریخدن بو آنه دك ملکمده اولوب الآن ملکمسن دیودعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایلسه عمروك دعواسی مندفعه اولوب عمرو رقبت اوزره زیدك یدنده ابقاء اولنورمی * الجواب * اولنور

(واذاقال زید لبکر انك عبدی ملکتك منذ خمسة اعوام فقال بکر انی کنت عبد بشر ملکنی منذ ستة اعوام فاعتقنی فبرهن علیه اندفع دعوی زید ثم اذا قال عمرو لبکر انك عبدی ملکتك منذ سبعة اعوام وانت ملکی الآن فبرهن علیه تقبل و یفسخ الحکم بحریته ویجعل ملکا لعمرو (درر فی الاستحقاق)

زید متوفانك ورثه سی ترکه سنی کندولره ایصاله وصی مختاری اولان عمرودن سن زیدك بکر ذمتنده فلان جهتدن اولان شو قدر اقچه حقنی بکردن الدك بزه ویر دیو دعوی ایتدکلرنده عمرو بکر ذمتنده جهت مزبوره دن اولان اولقدر اقچه بنم اولمغله حتی زید حیاتنده بکر ذمتنده جهت مزبوره دن اولان اولقدر اقچه بنم اولدیغنی اقرار دخی

ایتمشیدی دیو دعوی و ورثه بالکلیه انکار ایلسه لر عمرو زیدك اقرار مشروحته اقامت
بینه ایدیجك ورثه یی دفعه قادراولورمی * الجواب * اولور

(ولوقال مالی من الدین علی فلان لفلان اومن الودیعة عندفلان لفلان فهواقراروحق
القبض للمقر و یسلمه الی المقرله و ان سلم المودع اوالمدیون الی المقرله بریٔ
(من اوائل اقرار البزازیه)

زید بروقف عرصه ده منزل بنا ایتدکدنصکره دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت
اولدقده اول بنایی وقف ایچون تبرعا بنا ایتمك اوزره رأی متولیله انتقال عادی وجهی
اوزره زیدك اولادی ضبط اوزره ایکن داینلری وقف مزبور متولیسی حضورنده زید
اول بنایی نفسیچون ملکیت اوزره بنا ایتمشیدی دیو زیدك اولادندن دعوی ایتدکلرنده
متولی زید اول بنایی وقف ایچون تبرعا بنا ایدوب حتی بعدالبنا صحتنده وقف ایچون بنا
ایتدیکنی اقراردخی ایتمشیدی دیو دعوی و زیدك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك
داینلری دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والاجنبی اذا بنی ولم ینو شیئا فله ذلك و لو نوی کونه للوقف کان وقفا
(درر قبیل الوقف علی الاولاد)

زید عمرو متوفانك ورثه سندن بیك یوز اوتوز طقوز سنه سی محرمنك اون بشنجی کونی
مصر قاهره ده عمروه ایکی بیك بشیوز غروشه امتعهٔ متنوعه بیع وتسلیم ایدوب ثمن مزبوردن
بیك غروشنی حیاتنده با که ویروب بیك بشیوز غروش ذمتنده قالمشیدی ترکهٔ وافیه سندن
ویرك دیودعوی ایتدکلرنده ورثه عمرو بیك یوز اوتوزیدی سنه سی صفرنده فوت اولمشیدی
دیو دعوی ومدعالرینه اقامت بینه ایلسه لر مقبوله اولوب زیدك دعواسی مندفعه
اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده وجه محرر اوزره عمرو امتعهٔ متنوعه بیع و تسلیم ایتدیکنه اقامت بینه ایدیجك
بعدالحلف مبلغ مزبوری عمروك ترکه سندن المغه قادراولورمی * الجواب * اولور

(یوم الموت لایدخل تحت القضاء حتی لو برهن الوارث علی موت مورثه فی یوم ثم برهنت
المرأة علی ان مورثه کان نکحها بعد ذلك الیوم یقضی لها بالنکاح و یوم القتل یدخل تحت
القضاء حتی لو برهن الوارث علی انه قتل یوم کذا فبرهنت المرأة علی ان المقتول هذا
نکحها بعد ذلك الیوم لاتقبل وعلی هذا جمیع العقود والمداینات (بزازیه
من دعوی النکاح من الدعوی)

زید متوفانك اوغلی عمرو بکردن زیدك ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقی واردر
ویر دیو دعوی و بکر مبلغ مزبوری صغرکده وصیك اولان اشبو بشره و یردم دیودعوی
وعمروو بشر بالکلیه انکار ایلسه لر بکر مدعاسنه اقامت بینه ایدوب عمروی دفع ایتدکدنصکره
عمرو مبلغ مزبوری بشردن المدین بشر فوت اولسه عمرو مبلغ مزبوری بشرك ترکه سندن
المغه قادر اولورمی * الجواب اولور

اون سکز یاشنده اولان زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف اوطه لری اذن متولیله

عمروه فراغ ایتدکدنصکره زید غیر رشید بالغ اولمغله حجر اولنوب زیده بکر وصی نصب
اولندقده بکر عمرودن زید اوطه لری ساکه بعدالحجر فراغ ایلدی دیو اوطه لری عمرودن
المق استدکده عمرو بکردن زید اول اوطه لری باکه قبل الحجر فراغ ایلدی دیو دعوی
ومدعاسنی وجه شرعی اوزره متولی حضورنده اثبات ایدیجك بکری دفعه قادر
اولورمی * الجواب * اولور

(ولایحجر مکلف بسفه وفسق و عندهما یحجر و به یفتی فیکون فی احکامه کصغیر الا
فی نکاح وعتاق واستیلاد الی آخره (تنویر فی الحجر ملخصا) فان بلغ غیر رشید لم یسلم الیه
ماله حتی یبلغ خمسا وعشرین سنة فصح تصرفه قبله و بعده یسلم الیه وان لم یکن رشیدا
(تنویر الابصار فی الحجر)

زید عمرودن ساکه قرض اولمق اوزره شوقدر اقچه ویرمشیدم ویر دیو دعوی ایتدکده
عمرو کرچك سن اولقدر غروش ویردك لکن بکره ویردیو امر ایتمکله بندخی مبلغ مزبوری
بکره ویردم دیو دعوی و مدعاسنه اقامت بینه ایلسه زیدی دفعه قادر
اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی علی آخر و قال انی دفعت الیك عشرة دراهم قرضا فقال نعم دفعت الی ولکن
امرتنی ان ادفعها الی فلان وقد دفعت الیه واقام البینة فهذا دفع صحیح (عمادیه)

زید عمرودن ساکه سکز عدد بارکیرمی شوقدر اقچه یه بیع وتسلیم ایتمشیدم مبلغ مزبوری
باکه ویر دیودعوی ایتدکده عمرو سن اول بارکیرلری باکه بیع ایتمیوب بکره و یردیو و یرمشیدك
بندخی الوب بکره و یردم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدیجك زیدی دفعه
قادراولورمی * الجواب * اولور

زید سابقا شریکی عمرودن ذمتکده اون غروش حقم اولوب حتی اقراردخی ایدوب اشبو
تمسکی و یرمشیدك دیو دعوی ایتدکده عمرو تمسك بخدر لکن مال شرکتدن بکر و بشر
ذمتلرنده بکرمی غروش حقمز اولوب سن اول یکرمی غروشی تحصیل ایله بعده مبلغ مزبوردن
حصه می ویر اکن بعدالتحصیل باکه حصه می ویره جککه ایناندرمق ایچون باکه قرضدن
دینك اولمق اوزره برتمسك یاز بعدالتحصیل اون غروش حصه می باکه و یردکده باخود
تحصیلدن یأس کلدکده تمسکی ال دیولدی الشهود عقد مواضعه ایدوب بناء علیها بندخی
اقرار ایدوب تمسکی یازمشیدم دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك زیدی
دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ثم کما لایجوز بیع التلجئة لایجوز الاقرار بالتلجئة بان یقول لآخر انی اقرلك فی العلانیة بمالی
اوبداری وتواضعا علی فساد الاقرار لایصح اقراره حتی لایملکه المقرله
(بدایع فی بیع التلجئة من البیوع)

زید عمروك حضورنده عمروك یدنده اولان هند دن سن بنم زوجم وحلالمسن دیودعوی
ایتدکده هند زیده سن بنی تطلیق ایچون بکری توکیل ایدوب بکردخی وکالة بنی تطلیق
ایتمکله عدتم منقضیه اولدقدنصکره نفسمی عمروه تزویج ایتمشیدم دیو دعوی عمرودخی

هندی تزوج ایتمشیدم زیدك هندی مقدم نكاح و طلاقنی بلمم دیوب زید بالكلیه انكار ایلسه هند مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك زیدك دعواسی مندفعه اولوب هند عمروك زوجه سی اولمق اوزره یدنده ابقاء اولنورمی * الجواب * اولنور

(ادعی انها امرأته وحلاله وقالت كنت امرأته ولكنه طلقنی وتزوجت بهذه الثانی وهی فی یده ویدعی الثانی انه تزوجها وینكر نكاح الاول و طلاقه فعلیها اقامة البینة للطلاق (فصولین فی ٢٠ كذا فی العمادیة ونور العین)

زیدك عمرودن ثمن معلومه اشترا ودفع ثمن ایتدیكی ورد احمر اسمی ایله مسماة اولان جاریه یه بكر مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم زیددن الدقده قاضی حجته جاریه نك اسمی ورد احمر اولمق اوزره تحریر ایدوب بعده ثمن مزبور ایله عمروه مراجعت ایتمك استدكده سندن ثمن معلومه اشترا وقبض ایتدیكم كل رخ اسمی ایله مسماة اولان جاریه یه بكر مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم یدمدن اخذ ایلدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایتدكده عمرو حین استحقاقده جاریه نك اسمی ورد احمر اولمق اوزره حجتده تحریر اولنوب حالا كل رخ اسمی ایله مسماة دیو دعوی تناقض اولوب مسموعه اولماز دیو زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتری جاریة اسمها شجرة الدرة واستحقت بذلك الاسم وعند ارادة المشتری الرجوع قال استحق منی جاریة اسمها قضیب البان یصح الدعوی ان كان قال استحقت عنی الجاریة التی اشتریت منك والغلط فی الاسم لایمنع الدعوی بعد ماعرفها بذلك التعریف ولانه یجوز ان یكون لها اسمان (من اواخر الدعوی البزازیة)

زید عمرودن شوقدر متاع ثمن معلومه اشترا و قبض ایتدكدنصكره عمرو زیددن متاع مزبورك ثمننی ویر دیو دعوی وزید بن خدمتنده اولدیغم بكرك رسولی اولوب متاع مزبوری سندن علی وجه الرساله بكر ایچون اشتری ایتمشیدم دیو دعوی وعمرو سن متاعی نفسك ایچون اشترا ایتمشیدك دیو دعوی وزید انكار ایلسه عمر مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك ثمن مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

زید فوت اولوب زوجه سی هندی وقز قرنداشی زینبی ترك ایتدكده مزبورلر حصرا وارثه اولمق اوزره تركهٔ زیدی قبض ایتدكارندنصكره عمرو ظهور ایدوب زیدك باباسی بكر بنم بابامك باباسی بشرك معتقی اولوب من حیث العصوبة السببیة ولاء بعد الفرض وراثتی باكه منحصره در دیو زینبدن دعوی وزینب زید بكرك فراشندن حاصل حرة الاصل اولان زوجه سی خدیجه دن متولد اولوب خدیجه نك اناسی عایشه دخی حرة الاصلدر مزبورلرك اصلارینه اصلا رق طاری اولمامشدر دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایلسه عمروك دعواسی مندفعه اولورمی *الجواب* اولور

(ذكر فی شروط ظهیر الدین المرغینانی انه یشترط فی حریة الاصل ذكر حریة الجدة ام الام كما یشترط حریة الام (قاعدیه فی اول كتاب الدعوی)

زید عمروك یدنده اولان متاع ایچون ملكم ایكن سرقه اولندی دیو دعوی وعمرو بكر غائب

اول متاعی باكه ایداع وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی واقامت بینه ایدوب زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال المدعی سرق منی وقال صاحب الید اودعنی فلان واقام البینة لاتندفع الخصومة عنه هذا قول ابی حنیفة وابی یوسف رحمهما الله وهو استحسان وقال محمد رحمه الله تعالی تندفع قال الاسبیجابی والصحیح الاستحسان وعلیه اعتمد الائمة المصححون (من تصحیح القدوری لقطلو باغه فی كتاب الدعوی)

زید عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر دیدكده بكر بن مبلغ مزبوره كفیلم دیوب بعده عمرو غائب ایكن زید مبلغ مزبوری بكردن دعوی ایتدكده بكر عمرو فلان مقاطعه یی سندن اولقدر اقچه بدل مقابله سنده التزام ایدوب بندخی بدل مزبوره كفیل اولمشیدم مبلغ مزبور دین شرعی اولمامغله كفالت صحیحه دكلدر دیسه بكرك قوله التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز

(رجل كفل من رجل بالف بامره ثم ادعی الكفیل ان الالف الذی تكفل بها قمار او ثمن خمر اوما شبه ذلك مما لایكون واجبا لایقبل قوله ولو اقام البینة علی اقرار المكفول له بذلك والمكفول له یجحد لاتقبل بینته ولو اراد ان یحلف الطالب لایلتفت الیه ولو كان الكفیل ادی المال الی الطالب واراد ان یرجع علی المكفول عنه غائب وقال المكفول عنه كان المال قمارا او ثمن میتة اوما شبه ذلك واراد ان یقیم البینة علی الكفیل لاتقبل بینته فیؤمر باداء المال الی الكفیل ویقال له اطلب خصمك وحاصله فان حضر الطالب قبل ان یأخذ المال من الكفیل فاقر الطالب عند القاضی ان المال كان ثمن خمر اوما اشبه ذلك برئ الاصیل والكفیل جمیعا (خانیه فی الكفالة بالمال)

بوصورتده مرافعه اولدقلری قاضی مبلغ مزبوری بحكم الكفاله بكر اوزرینه حكم ایتدكدنصكره زید مبلغ مزبوری بكردن المدین عمرو حاضر اولوب زید ایله مرافعه اولدقده زید قاضی حضورنده مبلغ مزبورك وجه محرر اوزره بدل التزام ولدیغنی اقرار ایلسه عمرو وبكرك ذمتلری بری اولوب زیدك مطالبه سندن خلاص اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید عمروك یدنده اولان منزل ایچون بكر غائبدن ثمن معلومه اشترا ایلدم اولوجهله ملكمدر دیو دعوی ایتدكده عمرو منزل مزبوری بكر باكه ایداع وتسلیم ایتمشیدی دیسه بلا بینه زیدك دعواسی مندفعه اولورمی * الجواب * اولور

(ولوقال اشتریته من زید وقال ذو الید هو ای زید اودعنی دفعت الخصومة بلا حجة لتصادقهما علی ان اصل الملك فیه زید فالظاهر ان وصوله الی ید ذی الید من جهته فلم یكن یده ید خصومة بل ید نیابة والدعوی انما تصح علی من یكون له ید ملك (درر غرر فیمن یكون خصما ومن لایكون من كتاب الدعوی)

هند صغیره فوت اولوب اناسی زینبی ولابوین ار قرنداشی زیدی ترك ایتدكده عمرو هندك باباسی بكر متوفی حیاتنده هندی باكه تزویج ایتمشیدی اولوجهله هند منكوحهم اولوب

ترکه سنك نصفی باکه انتقال ایلدی دیو دعوی وزینب وزید سنك انالك فاطمه مدت رضاعده هندی ارضاع ایدوب هند رضاعا قرندا شکدر دیو دعوی ومدعالرینه ایکی رجل یاخود بر رجل وایکی عورت شهادت ایلسه‌لر عمروك دعواسی مندفعه
اولورمی * الجواب * اولور

(ولوادعی النکاح فدفعه دعوی طلاق اواقراربه اواقرار بحرمة المصاهرة اوبرضاع (فصولین فی ١٠ فی اواخره)

زید متوفانك حصرا وارثی صغیر اوغلی عمرو بعد البلوغ بکردن زیدك ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقی واردر دیو دعوی ایتدکده بکر بن مبلغ مزبوری صغرکده وصی مختارك اولان بشره دفع وتسلیم ایلدم دیو دعوی وعمرو انکار ایلسه بکر مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك عمروی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید متوفانك حصرا وارثی عمرو بکردن زیدك ذمتکده زعفران ثمندن شوقدر اقجه حقی واردر ویر دیو دعوی وبکر بن مبلغ مزبوری زیده ادا ایدوب حتی زیده ادا ایتدیکمی زیدك حیاتنده سن اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وعمرو انکار ایلسه بکر وجه محرر اوزره عمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك عمروی دفعه قادر
اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی ارثا فبرهن المدعی علیه ان مورثه اقر ان المدعی لیس له اوهو ملك المدعی اوعلی اقرار الوارث قبل موت مورثه اوبعده انه لم یکن لابیه اوعلی اقراره ان اباه مات والدار لیست له کان کله دفعا (فصولین فی ١٠)

زید عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو بکر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه حقمه کفیل اولمشیدی مبلغ مرقومی ترکه سندن ویرك دیو دعوی وورثه عمروك کفالتی واول جهتدن سالکه دینی یوقدر دیو انکار ایتملریله زید بکر ذمتنده قرضدن اولان اول قدر اقجه سنه عمروك کفیل اولدیغنه اقامت بینه ایدوب بعد الحلف حاکم مبلغ مزبوری عمروك ترکه سندن زیده حکم ایتدکدنصکره ورثه زیده سن عمروی کفالتدن اخراج وذمتنی ابرا ایتمشیدك دیو دعوی ومدعالرینه اقامت بینه ایلسه‌لر زیدك دعواسی مندفعه
اولورمی * الجواب * اولور

زید متوفانك ظاهرده زوجه سی هنددن غیری وارث معروفی اولمامغله ترکه‌نك ربعنی هند ماعداسنی بیت المال امینی اولان عمرو قبض ایتدکدنصکره بکر ظهور ایدوب بن زیدك ذی رحم جهتدن وارثی یم دیو دعوی ایتدکده عمرو بکرك بو دعوامده مبطلم دیو اقرارینی دعوی ومدعاسنی اثبات ایدیجك بکری دفعه قادر
اولورمی * الجواب * اولور

(المدعی علیه اذا اقام البینة ان المدعی قال انا مبطل فی دعوای صح الدفع (خلاصه فی ١٧ من الدعوی فتاوای عطائیه فی الدعوی وفیه تفصیل من تاتارخانیه)

نوع آخر

زید عمرودن سن بنم شومقوله شوقدر غروش اقجه قیمتلو قولم بکری غصبا اخذ ایدوب یدکده فوت اولدی قیمتنی ضامن اول دیو دعوی وعمرو بن اول قولی غصب ایتمدم دیو انکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایتدکده عمرو سن اول قولی اعتاق ایتمشیدك دیو زیددن دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدیجك زیدی دفعه قادر
اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی انها امته وغصبها منه ذو الید فبرهن ذو الید انها کانت امة فلان وقد حررها وانا تزوجتها فهو دفع (فصولین فی ١٠)

زید عمرودن ذمتکده ثمن مبیعدن شوقدر حقم واردر دیو دعوی وعمرو سن فلان زمانده مبلغ مزبوردن ذمتمی ابرا ایتمشیدك دیو دعوی وزید انکار ایدوب عمرو مدعاسنی اثبات ایتدکده زید عمروك اول زماندنصکره مبلغ مزبوردن شومقداری اوزرینه صلحه طالب اولدیغنی اثبات ایلسه عمروی دفع ایدوب مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید عمرودن سالکه النبوز غروشه شوقدر رطوب استار بیع وتسلیم ایتمشیدم ثمننی ویر دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایدوب حکم اولندقدنصکره عمرو زیددن سن اول استارلری باکه النبوز غروشه بیع فاسد ایله بیع ایتمکله سنکله بیع مزبوری فسخ ایدوب اول استارلری ساکه رد ایتمشیدم دیو دعوی وزید انکار ایلسه عمرو مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك زیدی دفعه قادر
اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی علیه البیع فانکر فبرهن علی البیع فادعی المدعی علیه فسخه یسمع ولا یکون تناقضا لان جحود ماعدا النکاح فسخ (بزازیه فی نوع الدفع من الدعوی)

هند زید متوفانك ورثه سندن بن زیدك منکوحه سی اولوب ذمتنده شوقدر اقجه مهر مؤجلم واردر دیو دعوی وسائر ورثه هند زیدك منکوحه سی ایدیکنی اقرار لکن مهر مزبور شوقدر ناقصدر دیوب هند مدعاسنه اقامت بینه ایتدکدنصکره سائر ورثه مهر مزبوردن زیدك ذمتنی حال حیاتنده ابرا ایتمشیدك دیو هنددن دعوی ومدعالرینی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك هندی دفعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولوصدقها الورثة فی النکاح وانکروا هذا القدر من المهر واثبت ببینة ثم برهن الورثة انها ابرأت الزوج فی حیاته او بعد موته یصح (فصولین فی ٢٠)

زید متوفانك ورثه سی ترکهٔ زیدی قبض ایتدکلرندنصکره عمرو ظهور ایدوب بن زیدك جاریهٔ موطوءه سی ندیمه دن متولد اوغلی اولوب حتی حیاتنده زید بنی اوغلمدر دیو دعوی ایتمشیدی دیو دعوی وورثه قبل الدعوه سنك ایچون قولم بهرامك اوغلیدر دیو اقرار ایتمشیدی دیو دعوی ومدعالرینه اقامت بینه ایلسه‌لر عمروی دفعه قادر
اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وفی الجامع لوقال هذا ابن عبدی اوابن فلان الغائب ثم قال هو ابنی لا یکون ابنه ابدا

(بزازیه فی ٢٠ فی النسب والارث من الدعوی)

زید مرض موتنده زوجهم هندك مهر مؤجلی شوقدر اقچه در وحالا ذمتمده در دیو اقرار ایتدكدنصكره زید فوت اولوب هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدكده هند تركه دن مهر مزبوری طلب ایتدكده سائر ورثه سن مهر مزبوری زیده اقرار مزبوردن مقدم هبه ایتمشیدك دیو دعوی ومدعالرینه اقامت بینه ایلسه‌لر بینه‌لری مقبوله اولوب هندی دفعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(اقر لها بمهرها فیه و برهن الوارث انها ابرأته عنه فی حیاته لاتقبل والمهر لازم
(بزازیه فی اقرار المریض من الاقرار)

زید فوت اولوب زوجه‌سی هندی واوغلی عمروی ترك ایتدكدنصكره بكرك یدنده اولان منزل وباغ ایچون زیدك الی اوفاة ملكی اولوب ارثا ثمن حصه‌سی باكه انتقال ایلدی دیو دعوی وبكر اول منزل وباغ عمروك ملكی اولوب عمرو ثمن معلومه باكه بیع وتسلیم ایتمشیدی بو وجه اوزره ملكمدر دیو انكار ایلسه هند مدعاسنه اقامت بینه اید یجك منزل وباغدن حصه‌سنی ضبطه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ادعاه ارثا عن ابیه فقال ذوالید كان ملكا لفلان آخر باعه منی لایسمع لان الدار لوكانت ید بایعها و برهن انها ملكی لایندفع دعوی المدعی فكذا من تلقی الملك منه
(نور العین فی ٨ وكذا فی الخلاصة والبزازیه)

زید شوقدر اقچه‌سنی عمروه ایداع وتسلیم ایتدكدنصكره مبلغ مزبوری المدین فوت اولمغله ورثه سی مبلغ مزبوری عمرودن طلب ایتدكلرنده عمرو بن مبلغ مزبوری زیدك امریله حیاتنده بكره ویردم دیو دعوی وورثه زیدك امرینی انكار ایدوب زیدك امری ثابت اولماسه عمرو قول مجردیله ورثه‌یی دفع ایدوب مبلغ مزبوری ورثه‌یه ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ذمتنده فلان جهتندن شوقدر اقچه حقم واردر تركه دن ویرك دیو دعوی وورثه فلان زمانده سن عمروك ذمتنی ابرا عمرو دخی ابرایی قبول ایتمشیدی دیو دعوی وزید انكار ایدوب ورثه مدعالرینی اثبات ایتدكده زید عمروك اول زماندنصكره جهت مزبوره دن كندویه اول قدر غروش دینی اولدیغنه اقرارینی دعوی واقامت بینه ایدوب ورثه‌یی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل ادعی علی رجل ستة دنانیر فقال المدعی علیه فی دعوی دفع المدعی انه ابرأنی من هذه الدعوی واقام علی ذلك بینة فادعی المدعی ثانیا ان المدعی علیه اقرلی بستة دنانیر بعد ابرائی اياه هل یصح دفع الدفع فقد قیل ان قال المدعی ابرأتنی عن هذه الدعوی وقبلت الابراء وقال صدقتك فی ذلك لایصح منه دفع الدفع یعنی دعوی الاقرار ثانیا وان لم یقل قبلت الابراء ولا قال صدقتك فی ذلك یصح منه دفع الدفع یعنی دعوی الاقرار ثانیا لان الابراء یرتد بالرد وان لم یذكر القبول ولا التصدیق یحتمل الرد فیصح دعوی الاقرار ثانیا لان بینة المدعی علیه یثبت ابراء المدعی اياه عن هذه الدعوی ویرتفع السبب

الذی وجب به الدین علی المدعی علیه فدعوی اقرار المدعی علیه ثانیا یكون فی الحاصل دعوی المال بسبب الاقرار ودعوی المال بسبب الاقرار غیر صحیح وعلیه عامة المشایخ رحمهم الله وقیل دعوی الاقرار ثانیا صحیح من غیر فصل لان المدعی یدعی الاقرار ثانیا فیثبت بطلان دعوی المدعی علیه الابراء علی المدعی بان یقول دعوی الابراء علی لم یصح وكنت مبطلا فی ذلك لما اقررت الی بالدنانیر بعد ذلك ودعوی بطلان الدعوی من ای طرف كان ذلك صحیح (محیط برهانی فی ٢٣ من الدعوی)

زید عمروك یدنده اولان جاریه ایچون ملكمدر دیو دعوی ایتدكده عمرو بكر غائب بنی اول جاریه‌یی شرایه توكیل ایتمكله بندخی بكر ایچون ثمن معلومه اشترا ایلدم بو وجهله جاریه بكركدر دیو دعوی ایدوب زید عمروی تصدیق ایتماسه عمرو مدعاسنه اقامت ایدوب زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو ادعی علیه انسان الدار التی فی یدیه واجاب صاحب الید انه وكیل فلان فی الشراء لایندفع عنه الخصومة (منیة المفتی فی القضاء علی الغائب)

زید متوفانك ورثه‌سی عمرو متوفانك تركه‌ء وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن زید حیاتنده شوقدر التوننی بكره ایداع وتسلیم ایتدكدنصكره مبلغ مزبور بكرك یدنده ایكن بكر فوت اولوب عمرو بكرك وارثی اولمغله مبلغ مرقومی قبض ایدوب حتی عمرو حیاتنده فلان تاریخده قبضنی اقرار ایدوب بعده مجهلا فوت اولمشدر تركه سندن ضامن اولك دیو دعوی وورثه بالكلیه انكار ایلسه‌لر ورثه‌ء زید عمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك بعد الحلف مبلغ مزبوری تركه سندن تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بو صورتده عمروك ورثه‌سی زید اول قدر التونی بكره ایداع وتسلیم ایتدكدنصكره بشر اول التونلری بكرك حیاتنده بكرك یدندن تغلبا اخذ ایتمشیدی دیو دعوی ایتدكلرنده ورثه‌ء زید ورثه‌ء عمروی تصدیق ایتیوب بشر دخی انكار ایلسه ورثه‌ء عمرو مدعالرینه اقامت بینه ایدوب ورثه‌ء زیدی دفعه یاخود مبلغ مزبوری بشردن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

﴿ نوع آخر ﴾

زید عمرودن بكر ذمتنده ثمن مبیعدن اولان شوقدر اقچه حقمه كفیل اولمشیدك دیو دعوی ایتدكده عمرو سن بكری مبلغ مزبورك شومقدارندن ابرا ایتمشیدك دیو دعوی وزید انكار ایلسه عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك اول مقدارك مطالبه‌سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

زید عمرودن سن بنم باشمه ضرب ایتمكله ضربكدن ناشی بر قولاغم بالكلیه اشتمز اولدی دیتنی ویر دیو دعوی ایتدكده عمرو ضرب ایتدیكنی اقرار ولكن ضربدن ناشی زیدك بر قولاغی اشتمز اولدیغنی انكار ایدوب زید قولاغی اشتمز اولدیغنی بلماسه عمرو ضربندن ناشی قولاغی اشتمز اولدیغنه یمین اید یجك زیدك دیت مطالبه‌سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(وطریق معرفة ذهاب السمع ان یتغافل فینادی فان اجاب بذلك علم ان سمعه لم یذهب

هکذا ذکر محمد فی الاصل وهکذا ذکر فی المنتقی عن ابی حنیفة رحمه الله وقال ابو یوسف ذهاب السمع لا یعرف والقول فیه قول الجانی (محیط برهانی من الجنایات)

زید عمروك بورنینی بچاق ایله ضرب وجرح ایدوب بعد البرء عمرو زیددن ضربکدن ناشی بورنم اصلا رایحه شم ایتمز اولدی شرعا لازم کلن دیت کامله یی ویر دیو دعوی و زید انکار ایدوب عمروك رایحه شم ایتمز اولدیغی بر طریقله معلوم اولماسه زید عمروك رایحه شم ایتمز اولمادیغنه یمین ایدیجك عمروك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(واذا ضرب انف رجل فلم یشم رایحة طیبة ولا کریهة فان اقر الضارب بذهاب شمه ففیه الدیة وان انکر یختبر بالروایح الکریهة (خزانة المفتین فی الجنایات) وان لم یعلم ذلك بما ذکرناه فالقول للضارب مع یمینه علی البتات (من المحل المذکور فی جنایة العینین)

زید عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ذمتنده شو قدر اقچه حقم واردر دیو دعوی وورثه مبلغ مرقومك شو مقداری قرضدر ماعداسی ربوادر دیو دعوی ومدعالرینی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك ماعدا مطالبه سندن خلاص اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بو صورتده عمروك حیاتنده مبلغ مزبوره کفیل اولان بکر دخی ماعدا مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(اقر بدین ثم ادعی ان بعضه قرض و بعضه ربوا و برهن علیه قبل برهانه ذکره فی القنیة وغیره (منح فی مسائل شتی من القضاء)

زید متوفانك ورثه سی عمرودن زیدك ذمتکده فلان جهتدن شو قدر اقچه حقی واردر دیو دعوی وعمرو بن مبلغ مزبوری زیدك وصی مختاری بکره ویردم دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(ولو کانت الورثة کلهم کبارا ان کانوا حضورا ولا دین علی المیت لا یملك الوصی التصرف فی الترکة اصلا لکن یتقاضی دیون المیت ویقبض ویدفع الی الورثة (خلاصه فی ٨ من البیوع)

زید عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ذمتنده قرضدن شو قدر اقچه حقم واردر دیو دعوی وورثه عمرو فلان تاریخده مبلغ مزبورك شو مقدارینی سا که ادا ایتمشیدی دیو دعوی وزید انکار ایدوب ورثه مدعالرینه اقامت بینه ایتمك استدکده زید عمرو اول تاریخدنصکره مبلغ مزبور تماما ذمتنده باقی دینی اولدیغنی اقرار ایتمشیدی دیو دعوی وعمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك ورثه یی دفع ایدوب بعد الحلف مبلغ مزبوری عمروك ترکه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

فصل فی دعوی النسب

هند زیددن سن اوچ سنه مقدم بنی تزویج و برقاچ آی بنم ایله ازواج معامله سی ایدوب بعده بن سندن حامل ایکن دیار آخره کتدیککده بو مدده اولوب ایکی یاشنده اولان

ولدی طغورمشیدم نفقه وکسوه سنی ویر دیو دعوی ایتدکده زید اول تاریخده کرچه سنی تزوج ایتمشیدم لکن اول تاریخدن برسنه صکره بن سنی تطلیق ایدوب وقت تطلیقدن اوچ آی مرورنده سن ذات حیض اولمغله عدتم منقضیه اولدی دیو اقرار ایتمشیدك ولد مزبوردن دکلدر دیدکده هند بالکلیه انکار ایتمکله زید مدعاسنه اقامت بینه ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعت علی رجل انه زوجها وهذا الولد ابن ثمانیة اشهر منه فعلیه نفقته فاقر بالزوجیة الا انه قال طلقتها منذ سنة و عشرة اشهر واقرت بانقضاء العدة بعد ثلثة اشهر من التطلیق فهذا الولد لیس منی وانکرت جمیع ذلك فاقام البینة علی ما ادعی لا تقبل لانها علی نفی النسب ویلزمه نفقته ونفقة العدة الماضی لا تلزم (قنیه فی دعوی الولد من کتاب الدعوی)

بو صورتده زید وجه محرر اوزره هندی تزوجنی اقرارینه بناء ولد مزبورك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب * اولور

هند زید متوفایه بن وارثه دکلم دیوب بعده ترکه سنی زوجه سی زینب ایله لابوین خاله سنك اوغلینك قزی خدیجه قبض ایتدکدنصکره هند زینب و خدیجه دن بن لابوین خالی قزینك قزی و ذوی الارحام جهتندن وارثه سی اولوب زیدك وراثتی زینب ایله باکه منحصره در دیو دعوی و مدعاسنه اقامت بینه ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولور

(قال لست انا وارث فلان ثم ادعی ارثه و بین الجهة صح لما سیأتی ان التناقض فی موضع الخفاء لا یمنع صحة الدعوی (درر فی الاستشراء من الدعوی)

زید فوت اولوب ترکه سنی لابوین قز قرنداشی هند قبض ایتدکدنصکره عمرو ظهور ایدوب بن زیدك لابوین عمی اوغلی و عصوبت جهتندن وارثی یم دیو هنددن دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب قاضی دخی حکم ایتمکله عمرو ترکه نك نصفنی هنددن الدقدنصکره زیدك باباسنك لابوین عمی اوغلی بکر ظهور ایدوب عمرو زیدك باباسنك لابوین عمی اوغلینك اوغلیدر دیو دعوی و اثبات ایدوب عمروی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(برهن انه عمه لابیه وامه و برهن الدافع انه ابن عمه لامه فقط او علی اقرار المیت به ای بانه ابن عمه لامه فقط کان دفعا قبل القضاء بالاول لا بعده لتأکده بالقضاء بخلاف الاول (درر فی فصل الاستشراء من کتاب الدعوی) ولو اقام البینة انه ابن عمه لابیه وامه فاقام الدافع بینة انه ابن العم لامه لا لابیه قبل القضاء بالاول کان دفعا وکذا لو اقام بینة علی اقرار المیت انه ابن عمی لابی لا لامی وذکر فی مجمع النوازل ادعی ما فی ید رجل میراثا عن جده اب امه فقال انا محمد واسم امی حرة وابوها محمد بن الحارث بن نوفل فاقام المدعی علیه بینة ان المدعی کان زعم قبل هذا انه کان ابن عایشة بنت علی بن الحسن فاجاب شیخ عطاء بن حمزه رحمه الله تعالی انه دفع لدعواه کمن ادعی عینا فی ید انسان میراثا عن ابیه ثم ادعاها میراثا عن امه وکان شمس الاسلام الاوزجندی یفتی فی هذه الجنس انه یندفع دعوی المدعی و لا یقبل

بينة المدعى عليه على ما ادعاه وتابعه فى ذلك مشايخ زمانه وكان به يفتى ظهير الدين المرغينانى وهو الصواب عندنا قاله صاحب الذخيرة لانها لو قبلت اما ان تقبل على اثبات اسم جد المدعى وانه ليس بخصم فيه او لنفى ما ادعاه من الميراث وهى النفى غير مقبوله وعلى هذا مسئله كانت واقعة الفتوى وصى ادعى على آخر انه كان لابيه على ابن ابى القاسم بن محمد عليك كذا وانه مات قبل استيفاء منه شئ فصار ذلك ميراثا للمدعى فقال المدعى عليه ان والدك ابا القاسم احد لايكون هذا دفعا لدعوى المدعى ولا يقبل لك على ما اختاره شمس الاسلام ومن تابعه قلت ورأيت بخط من اثق به من القول الاول الذى كان عليه شيخ الاسلام عطاء بن حمزه اختار شيخ الاسلام على السغدى واختار السيد الاجل ناصر الدين قوله قلت وانا اميل الى هذا (فى ٧ من العماديه قبيل الثامن من الورقتين ونصف

﴿فصل فى دعوى الولاء﴾

زيد معتق فوت اولوب قرى هندى ترك ايتدكده عمرو ظهور ايدوب زيد بنم انام زينب متوفانك معتق اولوب بن زيده عصوبت سببيه جهتندن وارثه يم ديو دعوى ايتدكده هند قبل الحكم زيد زينبك باباسى بكر متوفانك معتقيدر ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك عمروى دفعه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(والمذكور فى كتاب الجنايات ان البينة تجوز ان تقبل على شئ فى حق ابطال حجة الخصم لا فى حق ثبوت ذلك الشئ كعاقلة برهنوا على ورثة القتيل ان قاتله فلان

(فصولين فى الفصل العاشر)

زيد فوت اولوب قرى هندى ترك ايتدكده تركهٔ زيدى هند قبض ايتدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب زيد بابام بكر متوفانك معتق اولوب بن بكرك حصرا وارثى اولمغله زيدك من جهة العصوبة السببيه وارثى يم ديو دعوى و اقامت بينه ايتمك مراد ايتدكده هند زيد بكرك معتق اولميوب بشرك معتق اولوب بشر بلاوارث فوت اولمغله زيدك وارثى باكه منحصره در ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك عمروى دفعه قادر

اولورمى *الجواب* اولور

(ولو برهن انه ابن عم فلان الآخر تقبل فى حق الدفع لا فى اثبات النسب كعاقلة برهنوا ان القاتل فلان لا اولينا تقبل فى دفع الدية عنهم لا فى ثبوت القتل من فلان قاله فى الفتاوى الرشيدية (معين الاحكام فى القضاء بالناقض)

زيد معتق فوت اولوب قرى هند تركه سنى قبض ايتدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب زيدك شو قدر اقجه مديونى بكردن زيد انام زينب متوفانك قولى اولوب ملكنده ايكن بيك يوز اوتوز ايكى سنه سنده اعتاق ايتمشيدى بن زيدك ولا جهتندن وارثى يم زيدك وارثى قرى هند ايله باكه منحصره در ديو دعوى ومدعاسنه وجه شرعى اوزره اقامت بينه ايدوب بنده اولان تركه سندن دخى حصه سنى المق استدكده هند زيد زينبك اناسى خديجه نك قولى اولوب ملكنده ايكن بيك يوز بكرمى بش سنه سنده اعتاق ايتمكله زيدك وارثى باكه منحصره در ديو دعوى ايله مسموعه اولورمى *الجواب* اولماز

(ولو ادعى رجلان ولاء رجل واحد فاقام كل واحد منهما بينة انه اعتقه وهو يملكه لا نعلم له وارثا غيره وجعل الولاء بينهما والميراث لانهما استويا فى سبب الاستحقاق والولاء انما يعتبر بالنسب ولو اقام البينة على نسبه كان الميراث بينهما لاستوائهما فى النسب او يجعل الولاء كالملك لانه اثر من آثار الملك واذا استويا فى اقامة البينة على الملك يقضى بالملك بينهما نصفان فان اقام احدهما بينة قبل صاحبه وقضيت له ثم اقام الآخر بعد ذلك بينة لم تقبل منه ولم يشارك الاول لان الولاء كالنسب من حيث انه لا يحتمل النقض والفسخ ولا يحتمل النقل من شخص الى شخص آخر ثم فى النسب اذا ترجحت البينة الاولى بالقضاء لم تقبل الثانية بعد ذلك فكذلك فى الولاء (مبسوط سرخسى فى الشهادة فى النسب) ولو قضى القاضى لاحدهما بالولاء والارث ثم شهد آخران لآخر بمثله لا يقبلها الا ان يشهدوا انه اشترى من الاول قبل ان يعتقه فيبطل القضاء الاول لانه ظهر ان القضاء وقع بعتق غير نافذ والولاء باطل فيكون باطلا بخلاف الاول لان القضاء بالعتق نفذ من حيث الظاهر والعتق لا يحتمل الفسخ فكذلك القضاء بالعتق لا يحتمل الفسخ (محيط رضوى فى الشهادة بالولاء من كتاب الولاء)

﴿باب التحليف﴾

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع و تسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سى عمرودن بيع مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى و عمرو انكار ايدوب ورثه مدعالرينه اقامت بينه ايده مسه لر عمروه يمين و يردرمكه قادر

اولورلرمى *الجواب* اولورلر

(ان اشهد البايع على البيع وقبض الثمن ثم ادعى ان البيع كان تلجئة وطلب تحليف المشترى ذكر فى كتاب الاستحقاق انه يحلف عندهم جميعا (تاتارخانيه فى ١٠ من اليمين)

باباسى معتق اولان زيد فوت اولوب اناسى هندى و باباسنى اعتاق ايدن عمروى ترك ايتدكده هند بنم انام اصلنه رق طارى اولمامق معناسنه حرة الاصل اولمغله بن دخى بو معناجه حرة الاصلم ديو تركهٔ زيدى مستقلا قبض ايتدكده عمرو هنددن سنك انانك معتقه اولوب بن زيده ولا جهتندن وارثم ديو دعوى وهند انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايده مسه هنده اناسنك معتقه اولديغنى بلمديكنه يمين و يردرمكه قادر

اولورمى *الجواب* اولور

(وذكر الخصاف انه كان الامام الثانى وغيره من اصحابنا رحمهم الله تعالى يقولون يحلف فى كل نسب لو اقر المدعى عليه لزم كالولد اعى انه ابوه او ابنه او زوجته او مولاه ولو ادعى انه اخوه او عمه او نحوه لا يحلف الا اذا ادعى حقا فى ذمته كالارث فحينئذ يحلف و ان نكل يقضى بالمال (بزازيه فى ٧ من القضاء)

زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو حياتنده ثلث مالنى وجوه بره وصيت وتنفيذنه بنى وصى نصب ايدوب بعده مصرا فوت اولمشيدى ديو دعوى و ورثهٔ عمرو زيدى وصى نصب ايتديكنى اقرار لكن ثلث مالنى وجوه بره وصيت ايتديكنى انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت

بينه ايده ماسه ورثه يه يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(و دعوى الوصية بثلث المال كدعوى الارث على ماذكرنا الا فى فصل واحد وهو ان الوارث لونكل عن اليمين على موت مورثه ودفع ثلث مافى يده من ماله الى مدعى الوصية بالثلث ثم جاء الوارث حيا لايضمن الوارث الناكل شيئا (بزازيه فى المحل المذكور)

هند زيددن ذمتكده قرضدن شوقدر حقم اولوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد اقرار مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى ومواضعه يى تفسير ايدوب لكن مواضعه يه اقامت بينه ايده ماسه هنده يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شو قدر حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمرو سن مبلغ مزبورى بكره ويرديو باكه ويروب بندخى ويردم ديو دعوى و زيد منوال محرر اوزره امرينى اقرار ايدوب لكن بكره ويرديكنى زيد و بكر تكذيب ايلسه لر عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايده مايجك يمينى ايله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنماز

المأذون بالدفع اذا ادعاه وكذباه فان كانت امانة فالقول له و ان كان مضمونا كالغصب والدين لا كما فى فتاوى قارئ الهدايه (اشباه فى الامانات)

بوصورتده عمرو مبلغ مزبورى بكره ويرديكنى بلمديكنه زيده يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو كذب الآمر المأمور فى الدفع وطلب المأمور يمينه فانه يحلف على العلم بالله مايعلم انه دفع فان حلف اخذ منه الضمان وان نكل سقط عنه الضمان (من وكالة الانقروى نقلا من شرح الطحاوى للاسبيجابى)

زيد عمرودن سن بنم مكان محرزمدن شوقدر بيك اقچه مى سرقه ايتدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه زيدك مرادى قطع يد اولميوب تضمين مال اولنجق عمروه يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والسارق يحلف لاجل المال اذا اراد المالك اخذ المال لا القطع (فصولين فى ١٥)

زيد مقتولك ورثه سى عمرودن زيدى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوى و عمرو انكار ايدوب ورثه مدعالرينه اقامت بينه ايده ماسه لر عمروه يمين و يردرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وان ادعى انه قتل ابنه خطاء او قطع يده او شجه خطاء اذا ادعى شيئا فيه دية او ارش يستحلف بالله تعالى مالفلان عليك هذا الحق الذى يدعى من الوجه الذى ادعى ولا شئ منه و يسمى الارش والدية عند اليمين لانه ادعى مالا فيحلف على الحاصل كما فى سائر الاموال وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى كل حق يجب على المدعى عليه كالدية فى قتل الخطاء وما اشبه ذلك يحلف على السبب بالله تعالى ماقتلت ابن هذا فلانا الى آخره (قاضيخان فى اليمين ملخصا)

زيد عمرو متوفانك تركه سندن اولمق اوزره اوغلى بكرك يدنده اولان شو قدر اشيا ايچون

ملكيمدر ديو دعوى و بكر عمروك ملكيدر ديو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه بكره عدم علمه يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده قاضى زيدك طلبيله بكره يمين تكليف ايلدكده نكول ايلسه زيد بعد الحلف اشياء مزبوره يى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان عمروك ورثه سندن عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وورثه انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه ورثه يه ياخود سائر داينلره يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل مات وعليه ديون كثيرة مستغرقة فجاء رجل و ادعى ان له على الميت دين فعجز عن اقامة البينة فاراد ان يحلف الورثة او الغريم ليس له ذلك لان التركة اذا كانت مستغرقة لاحق للوارث فيه فلا يكون خصما والغريم ليس بخصم لانهم لو قضوا ديونهم من مال آخر جاز واليمين انما يتوجه على الخصم (والوالجيه فى ٨ من الوصايا)

زيد متوفانك تركه سنى لابوين عمى اوغللرى عمرو و بكر قبض ايتدكلرندنصكره بشر ظهور ايدوب بن زيدك لابوين عمى وحصرا وارثى يم تركه سنى باكه ويرك ديو دعوى وعمرو و بكر انكار ايدوب بشر مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه قاضى زيدك تركه سنى وجه مشروح اوزره بشره موروث اولديغنى بلمدكلرينه عمرو و بكره وجه شرعى اوزره يمين تكليف ايتدكده عمرو و بكر يميندن نكول ايتملريله قاضى تركۀ زيدى بشره حكم ايلسه بشر تركه يى مزبورلردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(منكر الاخوة يستحلفه المدعى على المال عند الكل لا على النسب فيستحلف بالله مايعلم له نصيبا من هذا المال كما يدعى فان حلف برئ وان نكل يقضى عليه بالمال ولا يقضى بالنسب (خانيه فى اليمين من الدعوى)

زيد فوت اولوب آخر دياره اولان زوجه سى هندى و حاضرلر اولان سائر ورثه سنى ترك ايتدكده تركه نك جمله سنى سائر ورثه قبض ايتملريله عمرو هند بنى زيد ذمتنده اولان مهريمى وماعدادن حصه مى دعوى و قبضه توكيل ايلدى ديو دعوى و اثبات ايتدكده سائر ورثه عمروه هند كلوب مهرينى بر طريق ايله استيفا ياخود ابراء ايتمديكنه يمين ايتدكجه ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واذا ثبت الحق على المطلوب فقال للقاضى حلف الوكيل بالله تعالى مايعلم ان الطالب قد قبضه منى فلا يمين عليه وان ادعى عليه مالا لو اقر به لزمه لان اليمين يترتب على صحة الدعوى و صحة الدعوى يترتب على كونه خصما و المدعى به قبض على الموكل فالوكيل لا يكون خصما فان قال المطلوب اريد يمين الطالب قيل له ادفع الحق الى الوكيل واتبع الطالب واستحلفه (شرح ادب القاضى للخصاف فى ٦٨)

زيد عمرو متوفانك اولاد صغارينك وصيلرى بكردن آخر دياره اولان بشرك عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقى اولوب بن مبلغ مزبورى دعوى و قبضه وكيلى يم ديو

دعواى دين ووكالتى وجه شرعى اوزره اثبات ايدوب مبلغ مزبورى عمروك بكر يدنده اولان تركه سندن المق استدكده بكر بشركلوب مبلغ مزبورى برطريق ايله استيفا ياخود ابرا ايتمديكنه يمين ايتدكجه ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك جاريه سى هند بر ولد طغوردقدنصكره زيد هندى ولديله عمروه بيع مراد ايتدكده هند زيددن ولد مزبور فراشكدن حاصل اولوب ام ولدك اولمشيدم ديو دعوى و زيد انكار ايدوب هند مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه زيده يمين و يردرمكه قادراولورمى * الجواب * اولور

اذا ادعت الامة على مولاها انها ولدت منه هذا الولد اوكان الولد مات وادعت امومة الولد وانكر المولى فانه لايستحلف عندابى حنيفة رحمه الله تعالى ويكون القول قوله من غير يمين وعندهما يستحلف (شرح ادب القاضى لحسام الشهيد فى باب مالايجب اليمين) ولايحلف فى نكاح ورجعة وفئ وايلاء واستيلاد ورق ونسب وولاء وعندهما يحلف و به يفتى (من دعوى ملتقى الابحر)

زيد عمروك يدنده اولان صغر ايچون ملكمدر ديو دعوى و عمرو بنم ملكمدر ديو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه عمروه يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا لوادعى ملكا فى عين حاضر اوحقا فى عين حضر او ادعاه مطلقا ولم يذكر له سببا يحلف على الحاصل ماهذا لفلان ولاشئ منه (جامع الفصولين فى ١٠)

زيد متوفانك ورثه سى عمرو دن سن زيدك تركه سندن شوقدر اقچه تغلبا الوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو اقرار ايتمشيدم لكن هازلا اقرار ايتمشيدم ديسه ورثه عمروك اقرارنده هازل اولماديغنه يمين ايديجك مبلغ مزبورى عمرو دن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(اذا قال المستقرض اقررت بالمال ولكن ما اخذت المال يحلف المقرض بالله ما اقر هازلا لان الاقرار هازلا لايوجب المال وهو يدعى انه اقر هازلا والمقرض ينكر فيحلف (عماديه فى ٧ وكذا فى فصولين فى ١٠)

زيد عمرو دن سن بنم بكر جاريه م هنده زنا ايدوب بكارتنى ازاله ايلدك نقصان بكارتنى ضامن اول ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه نقصان بكارتنى تضمين مراد ايديجك عمروه يمين و يردرمكه قادراولورمى * الجواب * اولور عمرو يمين ايديجك زيده حد قذف لازم اولور

(ادعى على آخر انه وطئ جاريته وحبلت منه وادعى النقصان بهذا السبب وانكر هو الدخول فله ان يحلفه ولو حلف المدعى عليه فله ان يطلب من القاضى تعزير المدعى ولو اقام المدعى بينة فله قيمة النقصان (قنيه فى القضاء حدود البزازيه)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى و سائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه دن عمرو هند دن سن تركه دن شومقوله شوقدر اقچه قيمتلو شوقدر منذر اخذ و اخفا ايلدك ديو

دعوى وهند انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايده مامغله هنده يمين و يردكدنصكره سائر ورثه دن بكر هند دن سن تركه دن شو مقوله شو قدر اقچه قيمتلو بر مجوهر خنجر اخذ واخفا ايلدك ديو دعوى وهند انكار ايدوب بكر دخى مدعاسنه اقامت بينه ايده مامغله هنده يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

مسائل شتى فى الدعوى

زيد اون بر ياشنده اولوب نفسندن تعبيره قادر اولان عمروى قولى اولمق اوزره بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بكر دخى عمروى قبض ايدوب منزلنه كوتوردكده عمرو ساكت اولسه عمرو رقه انقياد ايتمش اولورمى * الجواب * اولور

(ولو باع عبدا ودفعه الى المشترى و قبض البائع ثمنه و قبضه المشترى وذهب به الى منزله والعبد ساكت وهو ممن يعبر عن نفسه فهذا اقرار منه بالرق فلا يصدق فى دعوى الحرية بعد ذلك الا ان يقوم له بينة على ذلك فحينئذ يقبل (بحر رائق فى الاستحقاق من البيع)

بو صورتده عمرو وجه محرر اوزره رقه انقياد ايتمكله بن حر الاصلم ديو بكردن دعوى ايلسه عمرو قول مجرديله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنماز

(ولو قال انا عبدك ثم ادعى العتق لم تسمع عنده على قول بعضهم وكذا لو باعه وسلم فذهب به المشترى وهو يعقله وسكت فهو اقرار بالرق وكذا اذ ارهنه اودفعه بجناية وهو يسكت بخلاف ما اذا آجره اوعرضه على البيع اوزوجه اوساومه فالسكوت فيه لايكون اقرارا بالرق (عنايه فى ٣ من الاقرار)

زيد فوت اولوب انجق اناسنك لابوين عمى اوغلى عمروى ترك ايلسه عمرو تركهٔ زيدى احرازه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده امين بيت المال اولان بكر تركه يى تغلبا قبض ايلسه عمرو تركه يى بكردن طلب ايتدكده بكر زيدك عصبه سى وار ايمش ديوب بغير وجه تركه يى عمروه و يرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

هند نفسنى زيده تزويج ايتدكدنصكره عمرو زيدك حضورنده هند دن نفسكى زيده تزويج ايتمزدن مقدم شهود محضرلرنده باكه تزويج ايتمشيدك ديو دعوى ومزبوره انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايده مامغله زيده عدم علمه يمين تكليف اولنوب نكول ايتمكله هنده زيدك منكوحه سى اولديغنه يمين تكليف اولندقده اول دخى نكول ايلسه هند عمروك منكوحه سى اولمق اوزره قضا اولنورمى * الجواب * اولنور

(ادعى رجل على منكوحة الغير انها منكوحته ولا بينة له اى للمدعى يحلف الزوج على العلم اى انه لايعلم انها منكوحته فان حلف انقطع النزاع وان نكل حلفت اى المرأة على البتات اى انها لبست امرأته فان نكلت قضى بنكاح المدعى كذا فى العماديه (درر فى الدعوى)

هند زوجى زيد دن سن بنى دبرمدن وطئ ايلدك ديو دعوى و زيد انكار ايدوب هند

مدعاسنه اقامت بینه ایده‌مامسه زیده یمین ویردرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ومن عمل عمل قوم لوط فلاحد علیه عند ابی حنیفة لکنه یعزر و یسجن حتی یموت او یتوب (فتح القدیر فی الحدود) ویحلف فی التعزیر فان نکل عزر (درر غرر فی الدعوی)

﴿ کتاب الشهادات ﴾

رجال دولتدن اولوب اسم و لقبی معروف و مشهور اولان زید فوت اولوب زوجه سی هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده هند قبل القسمه ترکه دن برجاریه ایچون زید صحتنده بالکه هبه ایتمشیدی دیو دعوی و سائر ورثه انکار ایدوب هندك مدعاسنه شهادت ایدن کمسنه‌لر زیدك معروف و مشهور اولدیغی وجه اوزره اسم و لقبی و باباسی اسمنی ذکر ایدوب دده سی اسمنی ذکر ایتماسه‌لر سائر ورثه مجرد دده سی اسمنی ذکر ایتمامرله شهادتلرینی طوتمازز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولوحصل التعریف باسمه واسم ابیه ولقبه فلاحاجة الی ذکر الجد (جامع الفصولین فی الفصل التاسع)

زید معتق فوت اولوب ترکه سنی زیدی اعتاق ایدن عمروك اوغلی وولاجهتندن وارثی بکر قبض ایتدکدنصکره بشر ظهور ایدوب بن زیدك لابوین ار قرنداشی و عصوبت نسبیه جهتندن حصرا وارثی یم دیو دعوی و بکر انکار ایلسه زید ایله بشرك لابوین ار قرنداشلر اولدیغنه شهادت ایدن کمسنه‌لر زید ایله بشرك دده‌لری اسمنی ذکر ایتمك لازممیدر * الجواب * دکلدر

(اب) برهن انه اخوه لابیه وامه تقبل ولم یشترط ذکر الجد (شج) فی الاخ لایشترط ذکر اسم الجد وغیره اما لوادعی انه ابن عمه لابد ان یذکر اسم جده (فصولین فی ٦ کذافی العمادیة)

زیدك حر الاصل اولدیغنه شهادت ایدن کمسنه‌لر زیدك اناسی واناسنك باباسی اسملرینی ذکر ایتمك لازممیدر * الجواب * دکلدر

(ولایشترط لصحة دعوی الحریة الاصلیة ذکر اسم امه ولا اسم اب امه لجواز ان یکون حر الاصل وامه رقیقة صرح به فی آخر العمادیه (اشباه فی القضاء)

برحجتك مضمونه شهادت ایدن زید وعمرو اول حجتده اولان خصوصه شهادت ایدن کمسنه‌لرك اسملرینی ذکر لازممیدر * الجواب * دکلدر

(والناس لایرون تسمیة الشهود فی السجل بل یکتب ثبت عندی بشهادة شهود عدول لانه لوسماه فی السجل فربما عدل البعض وادی ذلك الی الافتضاح علی المسلم وقدامرنا بالستر (شرح ادب القاضی لصدر الشهید فی ٣٨)

زیدك زوجه سی هند حامل اسقاط جنین ایدرکن فوت اولوب بعده اسقاط ایلدیکی جنین ایچون زید هندك سائر ورثه سندن جنین مزبور هند دن حیا طوغوب بعده فوت اولدی اوایله اولیجق ترکهٔ هند دن بطریق المناسخه دخی حصه الورم دیو دعوی وسائر ورثه میتا طوغدی دیو انکار ایتدکلرنده ارث حقنده زیدك مدعاسی یالکز نسوان

شهادتلریله ثابت اولوب ترکهٔ هند دن بطریق المناسخه دخی حصه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان وقع الاختلاف فی انفصاله حیا اومیتا فشهدت القابلة علی انفصاله حیا اجمعوا علی انه تقبل شهادتها فی حق الصلاة علیه وهل تقبل شهادتها فی حق الارث قال ابوحنیفة رحمه الله لاتقبل وقالا تقبل (تاتارخانیه فی میراث الجنین)

زید عمرو دن سن بنی ظلم ایله معروف اولان اهل عرفه بغیر حق غمز ایدوب جریمه نامیله ظلما شوقدر اقچه‌می الدرمغه سبب اولدك دیو دعوی ایتدکده مدعاسنه شهادت ایدن بکر و بشر عاد للراهل عرفك اسمنی ذکر ایتمك لازممیدر * الجواب * دکلدر

(لوادعی السعایة فلاحاجة الی تعیین العوان فی دعوی السعایة ولایجب ذکر قابض المال (فصولین فی ٦)

هند زوجی زید دن ذمتکده شوقدر اقچه حقم اولوب حتی اشبو معنون ومرسوم بالکه تحریر ایتدیکك مکتوبده بالکه اولقدر اقچه دینك اولدیغنی یازمش ایدك دیو دعوی ومضمونی تقریرینه مطابق برمکتوب ابراز ایدوب زید بالکلیه انکار ایتدکده عمرو و بکر بومکتوبك خطی زیدك خطیدر دیو شهادت ایلسه‌لر شهادتلریله هندك مدعاسی ثابت اولورمی * الجواب * کتابت یانلرنده اولمق اوزره یاخود زیدك اقرارینه شهادت ایلسه‌لر ثابت اولور

(سئل اذا کتب الرجل خطه باقرار ثم مات اوانکر فشهد علیه انه خطه هل یحکم علیه بمافیه * اجاب اذا کتب علی الرسم المتعارف بحضرة الشهود فهو معتبر فیسع من شاهد کتابه ان یشهد علیه اذا جحده او اعرف الشاهد ما کتب فیه او اقراره علیه امااذاشهدوا انه خطه من غیران یشاهدوا کتابته لایحکم بذلك (قارئ الهدایه فی الاقرار)

زید عمرو دن ذمتکده قهوه ثمنندن ایکیوز غروش حقم واردر دیو دعوی وعمرو بن مبلغ مزبوری سا که ادا ایتمشیدم دیو دعوی و زید انکار ایتدکده عمروك مدعاسنه شهادته کلن بکر و بشر عمرو زیده ایکیوز غروش ویردی لکن دین مرقوم ایچونمی ویردی و یاآخر دین ایچونمی ویردی بلمازز دیو شهادت ایلسه‌لر شهادتلری مقبوله اولوب عمرو زیدك مطالبه‌سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(رجل ادعی علی رجل خمسة دنانیر وقال المدعی علیه قد اوفیتکها فجاء بشهود شهدوا ان هذا المدعی علیه دفع الی هذا المدعی خمسة دنانیر الا انا لاندری من ای مال دفعها الیه من هذا الدین اومن دین آخر جازت شهادتهما و برئ المدعی علیه (خانیه فی الدعوی کذا فی خزانة المفتین فی التناقض) وفی المحیط ادعی علیه الفا فشهدا انه دفع الیه الفا ولاندری بای جهة دفع قیل لاتقبل والاشبه الی الصواب ان تقبل (من شهادة البزازیه)

هندك غنچه نامنده اولان جاریه سی هند بنی برسنه مقدم ملکندهایکن اعتاق ایتمشیدی دیو هنددن دعوی وهند انکار ایدوب غنچه‌نك مدعاسنه اقامت ایتدیکی شاهدلری هند برسنه مقدم غنچه نام جاریه‌می اعتاق ایلدم دیمشیدی دیو شهادت ایدوب لکن غنچه‌نك ذاتنی بلمیوب

هندك حين اعتاقده غنجه دن غيرى جاريه سى اولماسه مزبورلرك شهادتلرى مقبوله اولوب غنجه نك عتقى ايله حكم اولنورمى *الجواب* اولنور

(اذا شهد الشهود انه اعتق عبده سالما ولايعرفون سالما وله عبد اسمه سالم ولاعبدله غيره فانه تقبل هذه الشهادة ويقضى بعتقه (تاتارخانيه فى ٩ من العتاق)

زيد هندى ضرب ايدوب اندن ناشى ايكى جنين القا ايتدكدنصكره هند جنينلرى حيا القا ايدوب بعده فوت اولديلر ديتلرينى وير ديودعوى وزيد حيا القا ايتمدك ايكى غره ويررم ديسه هندك مدعاسنه بعض نساء شهادت ايلسهلر رجالدن شاهد اولماسه مجرد نساء شهادتلريله هندك مدعاسى ثابت اولمش اولوب زيددن ديت المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وعلى استهلال الصبى فى حق الارث لاتقبل الا شهادة رجلين اورجل وامرأتين وعندهما تقبل شهادة حرة مسلمة وعلى حركة الولد بعدالولادة على هذا الخلاف الخ)
(بزازيه فى ٣ من الشهادة)

زيد عمرودن فلان مرعاده قيونلرم اوتلاركن اول قيونلردن شو مقوله شو قدر راس قيمتلو شو قدر قيونلرم سنك مرعاده قيونلرك سوروسنه قاريشوب بعده قيونلرى اخذ واستهلاك ايتمشيدك ديودعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكر وخالد زيدك قيونلرندن برمقدارى عمروك قيونلرى سوروسنه قارشدى ديو شهادت ايدوب لكن قارشن قيونلرك مقدار ووصف وقيمتلرينى بيان ايتماسهلر مزبورلرك بووجه اوزره شهادتلريله زيدك مدعاسى ثابت اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى النسفى فى الشهادة على استهلاك الدابة لابد ان يذكر صفة الذكورة والانوثة وعدد الذكور والاناث وذكر اللون ليس بشرط ويشترط ذكر القيمة عند الاستهلاك (خلاصة فى الشهادة من الثانى) الشهادة هى الاخبار بصحة الشئ عن مشاهدة وعيان لا عن تخمين وحسبان فمن حيث ان السبب قد تحقق مشاهدة يسمى الاداء به شهادة واليه اشار النبى صلى الله تعالى عليه وسلم بقوله للشاهد اذا رأيت مثل الشمس فاشهد والافدع (مختارات النوازل فى الشهادة وكذا فى الهداية والدرر)

ولاء ثبوتنده بر رجل ايله ايكى عورتك شهادتلرى مقبوله اولورمى *الجواب* اولور

(ونصابها لغيرها اى الحدود والقصاص لما لايطلع عليه الرجال من الحقوق سواء كان الحق مالا اوغيره اى غير المال كالنكاح والطلاق والوكالة واستهلال صبى للارث والعتاق والنسب رجلان اورجل وامرأتان (منح الغفار فى الشهادة)

هند متوفانك رقه منقاده اولان جاريه سى زينب ورثه دن زيددن هند بنى صحتنده تدبير مطلق ايله مدبره ايتمشيدى ديو دعوى وزيد انكار ايتدكده زينبك مدعاسنه عمرو اجنبى ايله ورثه دن بكر شهادت ايلسهلر مقبوله اولورمى *الجواب* اولور

(اذا شهد وارثان على الوصية جازت شهادتهما على جميع الورثة لانه لاتهمة فى شهادتهما وان كانا غير عدلين اواقرا ولم يشهدا لزمهما بالحصة فى نصيبهما لان اقرارهما ليس

بحجة على غيرهما وكذلك شهادتهما بدون صفة العدالة لايكون حجة على غيرهما وانما هى حجة عليهما (مبسوط فى اقرار الوارث من كتاب الوصايا)

زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده بكر قاضينك حكمنى ناطق اولان حجتك مضمونته شهادته كلن بشر وخالد درون حجتده اولان ماده يى بيان ايتميوب انجق بو حجت بكر قاضينك حجتى اولديغنه شاهدز ديسهلر بو مرتبه ايله اول حجتك مضمونى ثابت اولمش اولورمى * الجواب اولماز

(لايحكم القاضى بسجل الاستحقاق انه كتاب كذا بل لابد من الشهادة على مضمونه كذا ماسوى نقل الشهادة والوكالة المراد بماسواهما المحاضر والسجلات والصكوك فان فى كل منهما يجب الشهادة على مضمون المكتوب لان المقصود بكل منهما كونه حجة على الخصم وهو لايكون الا به بخلاف نقل الوكالة والشهادة فان المقصود منهما حصول العلم للقاضى ولهذا لايجوز كون شهود الطريق كفارا وان كان الخصم كافرا
(منح الغفار فى الاستحقاق من البيوع)

زيد عمرودن شوقدر اقچه دعوى وعمرو انكار ايدوب بكر وبشر عادللر زيدك مدعاسنه شهادت ايتدكلرنده مرافعه اولدقلرى قاضى بكر وبشره شهادتلرنده كاذب اولمادقلرينه يمين تكليف ايدوب مزبورلر يمين ايتماسهلر شهادتلرينه خلل كلورمى * الجواب * كلماز

(برهن على دعواه فطلب من القاضى ان يحلف المدعى انه محق فى الدعوى اوعلى ان الشهود صادقون فى الشهادة لايجيبه قال علامة خوارزم الخصم لايحلف مرتين فكيف الشاهد فان قول الشاهد اشهد يمين لان لفظ اشهد يمين عندنا واذا طلب منه الشهادة فى مجلس القضاء وقال اشهد فقد حلف ولايكرر الحلف لانا امرنا باكرام الشهود وفى التحليف تعطيل الحقوق فان الشاهد اذا علم ان القاضى يحلفه بالمنسوخ له الامتناع عن اداء الشهادة لانه لايلزم عليه ومن اقدم على الشهادة الباطلة يقدم ايضا على الحلف غالبا لترويج الباطل وان لم يحلف وقد رد شهادته فقد ظلم بخلاف اليمين فى باب اليمين
(بزازيه فى ٢ من ادب القاضى)

زيد وعمرو قاضى يه واروب بكرك حضورنده بكر زوجه سى هند غائبه يى اوچ طلاق ايله تطليق ايتدى ديو شهادت ايلسهلر مقبوله اولورمى *الجواب* اولور

(والشهادة بعتق الامة والطلاق تقبل حسبة بلادعوى ولايشترط حضور المرأة والامة ولكن يشترط حضور الزوج والمولى لتشير اليه الشهود (فصولين فى ١٢)

هند زينبدن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتى مبلغ مزبورى زيد قاضى حضورنده دعوى واثبات ايدوب زيد دخى مبلغ مزبورى باكه حكم ايتمشيدى ديودعوى وزينب بالكليه انكار ايلسه هند زيدك مبلغ مزبورى زينبدن كندويه حكمنه وجه شرعى اوزره اقامت بينه ايتمك استدكده زينب مجرد قاضيدن يدكده حكم حجتى اولمامغله حكم مزبوره اولان بينه كى طوتمام اصل شاهدلر يكى كتوردمكه قادره اولورمى * الجواب *اولماز

(فمن اقر بحق اوقامت عليه بينة الزمه قوله او قامت عليه بينة اعم من ان يشهد باصل الحق او بحكم القاضي (منح الغفار في القضاء ملخصا)

زيد عمرودن بر خصوصي بكر قاضي حضورنده دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتمكله بكر خصوص مزبوري شرعا زيده حكم ايدوب حجت ويردكدنصكره عمرو تعنت ايتمكله بشر قاضي يه تكرار مرافعه اولوب زيد اول حجتي ابراز ايتدكده عمرو مضمون حجتي منكر اولمغله زيد مضموننه اقامت بينه ايتمك استدكده بشر مضمون حجته بينه كي طوتمام اصل شاهدلري كتورديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز (مرت مسئلته)

زيد عمرودن ذمتكده ثمن مبيعدن شوقدر اقچه حقم واردر وير ديو دعوى ايتدكده عمرو ساكه اولقدر اقچه ثمن مبيعدن دينم واردر لكن مبلغ مرقوم مقابلنده ساكه بر مجوهر خنجر رهن وتسليم ايتمشيدم رهن مزبوري كتور ديني ادا ايدهيم ديدكده زيد رهني انكار ايتمكله عمروك اقامت ايلديكي شاهدلر دين مزبورك مقداريني بلماسهلر شهادتلري مقبوله اولورمي * الجواب * اولماز

(اذا شهدوا بالرهن ولم يعلموا قدر الدين لايجوز (تجنيس الملتقط في الرهن)

هند متوفاتك جاريهسي عرب مريم قاضي يه واروب هندك ورثهسي مواجههسنده هند حياتنده بني تدبير مطلق ايله تدبير ايدوب ثلث مالي قيمتمه مساوي اولمغله هندك فوتيله بن آزاد اولمشيكن ورثه رق اوزره بكا وضع يد ايدرلر سبيلم تخليه اولنسون ديو طلب ايدرم ديو ورثهدن دعوى وورثه انكار ايدوب مريمك مدعاسنه شهادته كلن زيد وعمرو هند حياتنده مريم اسميله مسماة اولان عرب جاريهسني تدبير مطلق ايله تدبير ايلدي بووجه اوزره شاهدلرز لكن عرب مريم اشبو مدعيهميدر يوخسه دكلميدر بلمزز ديسهلر هندك جاريهسي عرب مريم كندي اولديغنه اقامت بينه ايديجك شهادتلري مقبوله اولوب مريمك عتقيله حكم اولنورمي * الجواب * اولنور

(شهدا على امرأة باسمها ونسبها وهي حاضرة فقال القاضي للشهود هل تعرفون المدعى عليها فقالوا لا لاتقبل شهادتهم ولو قالوا تحملنا الشهادة على امرأة اسمها كذا ولكن لاندري ان هذه المرأة هل هي تلك ام لا صحت شهادتهم على المسماة فكان على المدعى اقامة البينة ان هذه هي بخلاف الاول اذ اقروا في الاول بالجهالة فبطلت شهادتهم (فصولين في ٩)

زيد مديوني عمروي حاكمه حبس ايتدردوب بعده برقاچ آي مرورنده عمرو عساريني دعوى وزيد دخي عمروك يساريني دعوى ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكر وبشر عمرو اداء دينه قادر موسردر ديو شهادت ايتدكلرنده بكر وبشر شهادتلرينك قبولنده مابت به اليساري بياني لازممدر * الجواب * دكلدر

(فان برهن المطلوب على الاعسار والطالب على اليسار فبينة الطالب اولى كبينة الابراء مع بينة الاقراض ولايشترط بيان مابه اليسار (بزازيه في ١٠ من القضاء)

دار حرب اولان اباظه دياري اهاليسندن زيد وعمرو سبي ودار اسلامه اخراج اولندقده زيدي بكر وعمروي بشر اشترا ايدوب بعده زيد وعمرو اسلام ايله مشرف اولدقلرندنصكره زيدي بكر عمروي بشر اعتاق ايدوب بعده زيد فوت اولوب تركهسني عصوبت جهتندن وارثي اولمق اوزره بكرك اوغلي زفر قبض ايتدكدنصكره عمرو بن زيدك لابوين عمي اوغلي وعصوبت نسبيه جهتندن حصرا وارثييم ديو دعوى ايتدكده عمروك مدعاسنه شهادته كلن خالد ووليد زيدك باباسي خنوزعه ديوانه ايله عمروك باباسي ماموقه لابوين قرنداشلر اولوب بابالري اسمي عبرائيل عبرائيلك باباسي اسمي كوركيدر ديو شهادت ايلسهلر شهادتلري مقبوله اولوب عمرو زيده عصوبت نسبيه جهتندن وارثي اولديغي ثابت اولمش اولورمي * الجواب * اولور

﴿باب فيمن يقبل شهادته ومن لا﴾

اوزرينه حج فرض اولان زيد حج ايتميوب تأخير ايتمش اولسه شهادتي مقبوله اولورمي * الجواب * اولور

(قال القاضي فخر الدين الفتوى ان تأخير الزكوة من غير عذر يسقط العدالة لما فيه من حق الفقراء وتأخير الحج لايسقط عدالته خصوصا في زماننا (تاتارخانيه في ٣)

زيدك عمرو ايله بر خصوصه متعلقه دعواسنده زيدك مدعاسنه جذام مرضنه مبتلا اولان بكر عادل شهادت ايلسه عمرو مجرد بكر مجذوم اولمغله شهادتني طوتمام ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

زيددن كلمهٔ كفر صادر اولوب اوزرينه تجديد ايمان ونكاح لازم اولدقده زيد تجديد ايمان ايتمدين بر خصوصه شهادت ايلسه مقبوله اولورمي * الجواب * اولماز

(ومرتد اذ الشهادة من باب الولاية ولاولاية له على احد فلا تقبل شهادته ولو على كافر (درر في الشهادة)

فاسق معلن اولان زيد وعمروك شهادتلري مقبوله اولورمي * الجواب * اولماز

(وتكلم المشايخ رحمهم الله في الفسق الذي يمنع به قبول الشهادة واتفقوا على ان اعلان كبيرة من الكبائر يمنع الشهادة وفي الصغائر ان كان معلنا نوع فسق مستشنع يسميه الناس بذلك فاسقا مطلقا لاتقبل شهادته (ظهيريه في الشهادة)

بوصورتده اصح اقوال ايله حكمه قبل سلطانيدن مأمور اولان بكر قاضي فاسق معلن اولان زيد وعمروك شهادتلريني قبول وموجبيله حكم ايدوب حجت ويرسه حكمي نافذ وحجتي معتبره اولورمي * الجواب * اولماز

(فلو قضى بشهادة فاسق نفذ الا ان يمنعه الامام منه (تنوير الابصار في الشهادة)

اعوان ملتزميدن اولوب حلالي طالب وحرامدن مجانب اولميان زيدك شهادتي مقبوله اولورمي * الجواب * اولماز

(سئل في رجل من اعوان حكام السياسة في زماننا هل تقبل شهادته ام لا لكونه لايتوقف عن الحرام ولا يبالي من اين اكتسب المال اجاب لاتقبل شهادته (خيريه في الشهادة)

احتياجی اولیوب ناسدن جر وسؤال ایدن زیدك شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(شهادة السائل لاتجوز فی قول ابی لیلی رحمه الله فی شیء (من شهادة النتف)

بلا تأویل ترك جماعت ایتمك عادتی اولان زیدك شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا یجوز شهادة من ترك الصلوة بجماعة الا اذا ترکها تأویل (منح الغفار فی الشهادة)

قاروجهی اوزره شطرنج اوینایوب طاوله اوینامق عادتی اولان زیدك شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا تقبل شهادة من یلعب بالطیور الخ او یلعب بنرد او یقامر بشطرنج (منح الغفار فی الشهادة)

دار حربدن جلیب وزیدك عبد مشتراسی اولان عمرو بعد العتق زیدك قزی فاطمه نك قزی امهانی یی تزوج ودخول ایتدکدنصکره امهانی ایله ازواج معامله سی ایدرکن زید فوت اولوب فاطمه یی ترك ایتدکده عمرو فاطمه دن بن امهانی یی تزوج ایتمزدن مقدم زید بنم ایچون حیاتنده اوغلمدر دیو اقرار و بندخی تصدیق ایتمشیدم بناء علیه بن زیدك اوغلی اولوب سن همشیره مسن زوجهم امهانی محرممدر دیو دعوی وفاطمه بالکلیه انکار ایتدکده عمروك مدعاسنه عمرو ایله بر بلده ده ساکنلر اولوب عمروك امهانی ایله مدت مزبوره ده ازواج معامله سی ایتدیکنه عالملر اولوب بلا عذر سکوت ایلیان بکر و بشر شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(واعلم ان شاهد الحسبة اذا اخر شهادته بلاعذر یفسق ولا تقبل شهادته نصوا علیه فی الحدود وطلاق الزوجة وعتق الامة وظاهر ما فی القنیة انه فی الکل وهی الظهیریة والیتیمة (اشباه فی آخر القضاء)

بوصورتده قاضی دخی مزبورلرك شهادتلرینی قبول وموجبیله عمرو زیدك نسبا اوغلی وفاطمه ایله معا وارث اولمق اوزره حکم ایلسه نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمروك ملکیت اوزره یدنده اولان منزل ایچون باکه ثمن معلومه بیع ایتمشیدك دیو دعوی وعمرو انکار ایتدکده زیدك مدعاسنه شهادته کلن خالد وولید اول منزلی زیده بیع ایلدی دیوب لکن تسمیهٔ ثمن ایتمسه لر شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعی شراء دار فی ید رجل وشهد شاهدان ولم یسمیا الثمن والبایع ینکر ذلك فشهادتهما باطلة وکذا لو سمیا واختلفا فی جنسه او فی مقداره وان شهدا علی اقرار البایع بالبیع ولم یسمیا الثمن ولم یشهدا بقبض الثمن فالشهادة باطلة وان قالا اقر عندنا انه باع منه واستوفی الثمن ولم یسم الثمن فهو جائز (فی الشهادة علی البیع من المبسوط ملخصا وفیه مسئلة من وجیز سرخسی)

زید عمرودن بر خصوصی دعوی وعمرو دخی زیددن سن بنی خصوص مزبوره متعلقه دعوادن ابرا ایتمشیدك دیو دعوی ایدوب زید ابرایی انکار ایتدکده عمروك مدعاسنه اطرش اولوب صوت خفی یی ایشتمیوب لکن صوت اعلایی ایشیدن بکر شهادت ایتدکده زید مجرد بکر ایشتمده صوت اعلایه محتاج اولمغله شهادتنی طوتمام دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وتولیة الاطرش الاصح جوازها وفسره الشراح بان یسمع ماقوی من الاصوات والاصم بخلافه وهو من لایسمع البتة (منح فی شرح قوله واهله اهل الشهادة من القضاء)

زید فوت اولوب کبیر اوغللری عمرو وبکر واولاد صغارینی ترك ایتدکده هند زید ذمتنده قرضدن بشیوز غروش حقم اولوب حتی صحتنده اقرار ایتمشیدی دیه صغارك وصیلری بشردن دعوی و بشر انکار وعمرو وبکر اقرار ایدوب بعده قاضی دین مزبوری عمرو وبکرك اقرارینه بناء عمرو وبکره ترکه دن حصه لرندن ادایه حکم ایتمزدن مقدم عمرو وبکر قاضی حضورنده زیدك وجه محرر اوزره دین مزبوری اقرارینه شهادت ایلسه لر شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(مات الرجل عن ورثة فاقر وارثاه بدین علی المیت ثم شهدا بهذا الدین لذلك الرجل عند القاضی قبل ان یلزم القاضی باقرارهما الدین فی حصتهما من الترکة یقبل لان بمجرد اقرارهما الدین قبل القضاء علیهما لایحل الدین فی قسطهما وان قضی علیهما باقرارهما ثم شهدا به له علیه لایقضی بشهادتهما لانهما یریدان ان یحولا بعض مالزمهما علی باقی الورثة فکان جر مغنم ودفع مغرم (بزازیه فی الشهادة)

بوصورتده عمرو وبکرك شهادتلریله دین مزبور جمله ورثه اوزرلرینه ثابت اولوب هند دینی ترکه نك جمله سندن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

زید ذمی شرف اسلام ایله مشرف اولدقدنصکره برمدت مرورنده زید عمروك بکر ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنه شهادت ایتدکده مدت مزبوره ده زیددن مسقط عدالت نسنه صادر اولمش دکل ایکن بکر مجرد زیدك اسلامی حادث اولمغله شهادتنی طوتمام دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الکافر اذا اسلم اسلم عدلا الی ان یظهر خلافه منه (فتح القدیر فی کتاب الصوم)

(النصرانی اذا اسلم وقد کان فاسقا فشهد فی حادثة لا تقبل شهادته استحسانا حتی یتبین حاله بعد الاسلام ولو کان هذا النصرانی عدلا فاسلم ثم شهد تقبل شهادته من غیر ان یسئل عنه (خانیه قبیل التعدیل من الشهادة)

زید متوفانك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله ترکه سنی امین بیت المال قبض ایتدکدنصکره هند ظهور ایدوب بن زیدك قزی وحصرا وارثی یم دیو امین مزبوردن دعوی وعمرو وبکر هند زیدك قزی وحصرا وارثی اولوب وارث اخری اولدیغنی معلوممز دکلدر دیو بو وجه اوزره شهادت ایدوب حاکم بعد التعدیل والتزکیه شهادتلرینی قبول وموجبی ایله حکم ایدوب هند ترکهٔ زیدی امین بیت المالدن الدقدنصکره زینب بن زیدك اوغلنك قزی یم ترکهٔ زیددن حصه می ویر دیو هنددن دعوی وهند انکار ایتدکده زینبك مدعاسنه عمرو وبکر وجه شرعی اوزره شهادت ایتدکلرنده هند مجرد مقدما زیدك هنددن غیری وارثی اولدیغنی بلمرز دیمشیدیکز اوبله اولیجق شهادتکزی طوتمام دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا شهد الرجل بوراثة رجل فقال لاوارث لهذا المیت غیره اولا نعلم له وارثا غیره ثم شهد

بعد ذلك بوراثة رجل آخر عن هذا الميت قبلت هذه الشهادة لان قوله لاوارث له غيره ليس من صلب الشهادة بل هو امر زائد لان الشهادة مقبولة بدونه على ما مر فصار ذكره وعدم ذكره سواء لان التوفيق ممكن فانه يمكنه ان يقول ماعلمت له وارثا آخر حال ماشهدت به ثم علمت بعد ذلك (محيط برهانى فى ٨ من الشهادة)

بر قضا اهالیسندن زید عمرودن ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتى فلان تاریخده قضاء مرقومه قاضیسی اولوب حالا معزول اولان بكرك حضورنده اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وعمرو انكار ایدوب عمروك وجه محرر اوزره اقرارینه بكر و بشر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب اولور

(شهادة القاضى على الاقرار بعد عزله يجوز (تجنيس الملتقط للاستروشنى فى الشهادة)

زیدك مدعاسنه رضاعا باباسی عمروك شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(وفى الملتقط الشهادة لابنه من الرضاع ولابيه تقبل (مضمرات فى الشهادة)

هندك مدعاسنه زوجی عمروك خدمتكاری بكرك شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

زید عمرودن سابقده یوز غروش قرض ویرمشیدم دیو دعوی وعمرو انكار ایتدكده زیدك مدعاسنه شهادته كلن بكر و بشر زید مبلغ مزبوری عمروه ویردكده بز مبلغ مزبوری زیدك حضورنده عمروه وزن وعد ایدیو یرمشیدك دیو شهادت ایلسه‌لر شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(وفى المنتقى شهدا انه قبض منه الفا وهو ينكر وقالا وزناه لك ان قال ورب المال حاضرا تقبل والا لا (بزازيه فى الشهادة على فعل نفسه)

زید وعمرو بر خصوصه بكر قاضی حضورنده شهادت ایدوب بكر لعلة الفسق شهادتلرینی رد ایتدكدنصكره زید وعمرو حاكم آخر حضورنده اول خصوصه شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ومتى ردت الشهادة لعلة ثم زالت العلة لاتقبل شهادته الا فى اربع مواضع العبد والكافر والاعمى والصبى (خلاصه فى ٨ من الشهادة ملخصا)

بو صورتده قاضی آخر زید و عمروك اول خصوصه شهادتلرینی قبول و موجبیله حكم ایدوب حجت ویرسه حكمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(ماقول شيخ الاسلام فيما ادعى رجل على رجل بان لى عليه كذا درهما من ثمن مبيع وانكر المدعى عليه فشهد عليه بذلك رجلان بينهما و بين المدعى عليه عداوة دنيوية ظاهرة فهل تقبل شهادتهما ام لا * الجواب * لاتقبل

(ولاتجوز شهادة رجل على رجل بينهما عداوة فى شئ من امور الدنيا و اذا كان بسبب شئ من امور الدين تقبل (قنيه فيمن تقبل شهادته)

زید قاضی زمان قضاسنده ایتدیكی كندی حكمنه بعد العزل شهادت ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(الحاكم اذا شهد على حكمه بعد العزل فانه لاتقبل شهادته فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى واصحابه (نتف فى الشهادة)

زید وعمرو بر وقف عرصه اوزرنده اولان بنا ایچون متولی اولمیان بكر مالیله نفسیچون بنا ایدوب بكرك ملكیدر دیو شهادت ایتدكلرندنصكره بناء مزبوری بكر وقف ایچون بنا ایتمشیدی بنا وقفدر دیو شهادت ایلسه‌لر وقف ایچون شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو شهد بملك لانسان ثم شهد به لغيره لاتقبل (جامع الفصولين فى ١٤)

زید كسنه‌نك تحت نكاحنده وعدتنده اولمیان هنددن سن بنم منكوحه‌مسن دیو دعوی وهند انكار ایتدكده زیدك مدعاسنه شهادته كلن عمرو و بكر هندی زیده وكالةً بز نكاح ایتمشیدك دیوب كندی فعللرینه شهادت ایلسه‌لر مزبورلرك بو وجه اوزره شهادتلری مقبوله اولوب هند زیدك منكوحه‌سی اولورمی * الجواب * اولماز

شهادة الوكيلين او الدلالين اذا قالا نحن بعنا هذا الشئ او الوكيلين بالنكاح او الخلع اذا قالا نحن فعلنا هذا الخلع او النكاح لاتقبل اما لو شهدا لوكيلان بالبيع او النكاح انها منكوحته او ملكه تقبل (بزازيه فى الشهادة على فعل نفسه)

زید عمرو متوفانك وصی مختاری بكردن عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی و بكر انكار ایدوب لكن دین مزبوره ورثه دن بشر وخالدك معلوملری اولمغله بشر وخالد اقرار ایدوب قبل الدفع والحكم زیدك مدعاسنه شهادت ایلسه‌لر زیدك بشر وخالدك شهادتلریله مدعاسی ثابت اولمش اولوب بعد الحلف والحكم زید تركه دن اول قدر اقچه‌یی المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وكذا لو شهد الوارثان على الميت بدين جازت شهادتهما قبل الدفع ولاتقبل بعد الدفع (خانيه فى تصرفات الوصى)

زیدك وقفی اولمق اوزره عمروك اجارتین ایله تصرفنده اولان عرصه ایچون بكر متولیسی حضورنده دعوی ومدعاسنه خالد وولید شهادت ایدوب قاضی شهادتلرینی قبول وموجبیله عرصه‌یی بكرك وقفنه حكم ایتدكدنصكره زفر وقفی متولیسی عرصهٔ مزبوره زفرك وقفی مستغلاتندندر دیو دعوی ایتدكده مدعاسنه خالد و ولید شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعى ملكا لنفسه ثم شهد به لغيره او شهد بملك لزيد ثم شهد به لعمرو لاتقبل (نور العين فى ١٤)

بو صورتده مرافعه اولدقلری قاضی شهادت مزبوره‌یی قبول وموجبیله اول عرصه‌یی زفرك وقفی اولمق اوزره حكم ایلسه حكمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

زید وعمرو بكردن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقمز واردر دیو دعوی ومدعالرینه بشر وخالد شهاد ایدوب بعده بشر وخالد بكردن جهت اخرادن شوقدر اقچه دعوی ایتدكلرنده مدعالرینه زید وعمرو شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(ولوان رجلين ادعيا على رجل دينا الف درهم وهو يجحد ذلك فشهد لهما عليه رجلان ثم شهد المشهود لهما للشاهدين على الرجل بالف درهم وهما يدعيان ذلك عليه وهو يجحد فان هذه الشهادة جائزة لان الشركة لاتثبت (شرح ادب القاضي للخصاف في الفصل العشرين ومائة)

(رجل خاصم رجلا في دار او في حق ثم ان هذا الرجل شهد عليه في حق آخر جازت شهادته اذا كان عدلا (من دعوى الخانية فيما يبطل دعوى المدعى)

زيد حياتنده سكسان غروشني عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره فوت اولدقده بكر عمرودن زيد اول سكسان غروشك يكرميسني افراز وتعيين ايدوب وفاتندنصكره باكه ويرمك اوزره وصيت وسكا تسليم ايدوب مصرا فوت اولمشدر باكه وير ديو دعوى ايتدكده بكرك مدعاسنه بشر وخالد شهادت ايدوب حكم اولندقدنصكره بشر عمرودن زيد اول سكسان غروشك التمشني افراز وتعيين ووفاتندنصكره باكه ويرلمك اوزره وصيت وسكا تسليم ايدوب بعده مصرا بلاوارث فوت اولمشدر باكه وير ديو دعوى ايتدكده بشرك مدعاسنه بكرايله خالد شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ولايجوز شهادة كل فريق للآخر بالوصية بالثلث المشتركة اولاحدهما بالثلث والاخر بالف اولاحدهما بعين وللآخر بالثلث المشتركة ويجوز لكل واحد بعين الآخر لانعدام الشركة ولايجوز لكل واحد بالدرهم ولوشهد احدهما للآخر بالدرهم والآخر للاول بالدنانير وصية في رواية الجرد جاز وقيل لايجوز لانهما جنس واحد في المالية كالدراهم (عتابيه في ٢ من الشهادة)

زيد متوفانك زوجه سى هندك زيدك فوتندن بش آى تماممنده وضع ايلديكى ولدك زيده ارثى حقنده حيا طوغوب بعده فوت اولدى ديو يالكز نسوان شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز (مرتحسئلته من المنح)

زيد عمرودن بر خصوصى دعوى و عمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلان بكر خصوص مزبورى تذكر ايده مامكله اداء شهادت ايده ماسه حالا بكر خصوص مزبورى تذكر ايتمكله شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

زيدك مدعاسنه زيدك قاين باباسى عمروك شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ويجوز شهادة الرجل لام امرأته اولزوج ابنته لان المصاهرة التى بينهما تأثيرها في حرمة النكاح فقط (مبسوط سرخسى فيمن يجوز شهادته ومن لا)

شرائط اسلامى بلميان زيدك شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

هندك مدعاسنه دامادى زيدك شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر قبل مسئلة)

زيد معتوه عمروك مدعاسنه شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاتقبل شهادة الصبى والمعتوه والمجنون (تنوير الابصار في الشهادة)

﴿نوع آخر﴾

زيدك برقريه ده بنا ووقف ايلديكى مكتبده معلم صبيان اولوب متوليسى اولان عمرو بكرك يدنده اولان عرصه ايچون زيدك اول مكتبده معلم صبيان اولانلره مشروطه وقفيدر ديو دعوى و بكر ملكمدر ديو انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه قريهٔ مزبوره اهاليسندن اولوب اولادى اول مكتبده عمرودن تعلم قرآن عظيم الشان ايدن بشر شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

وفى الفتاوى وقف على مكتب وعلى معلمه فغصب رجل هذا الوقف فشهد بعض اهل القرية ان هذا وقف فلان بن فلان على هذا المكتب وعلى معلمه وليس للشهود اولاد في المكتب تقبل ولولهم فيه اولاد تقبل ايضا في الاصح (بزازيه فيما تقبل شهادته)

بر محله ده واقع بر چشمه نك متوليسى زيد قنواتيله عمروك يدنده اولان شو قدر ماصوره صو ايچون قنواتيله اول چشمه نك وقف مستغلاتيدر ديو دعوى ايتدكده مدعاسنه شهادت ايدن بكر و بشر اول محله دن اولسه لر شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ولوشهدوا انه اوصى لفقراء جيرانه وللشهود اولاد محتاجون في جوار الموصى قال محمد رحمه الله تعالى تقبل في حق الباقين وفى وقف على فقراء جيرانه على هذا وذكر هلال رحمه الله تعالى تقبل شهادة الجيران على الوقف (بزازيه في نوع في الشهادة)

زيد عمروك يدنده اولان عرصه ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو بنم ملكمدر ديو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلن بذر وارض زيدك اولمق اوزره زيدايله عقد مزارعه ايدوب عرصهٔ مزبوره يى زراعت ايدن بكر شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاتقبل شهادة المزارع لرب الارض اذا البذر من قبل رب الارض لانه اجير (حاوى المنيه للزاهدى فيمن تقبل شهادته)

بر بلده اهاليسندن زيد هندى بعده زينبى تزوج ايتدكدنصكره عمرو و بكر زيد ايله اول بلده ده برسنه ساكنلر اولوب زيدك زينبى تزوجنه و بومدتده هندايله ازواج معامله سى ايتديكنه عالملر اولوب بلاعذر سكوت ايتدكلرندنصكره عمرو و بكر زيد سنهٔ مزبوره دن مقدم زينبى تزوج ايتمدين هندك اوزرينه اولنورسم هند بندن اوچ طلاق بوش اولسون ديمشيدى ديو شهادت ايلسه لر مقبوله اولور مى * الجواب * اولماز

بوصورتده ائمهٔ حنفيه دن رضوان الله تعالى عليهم اجمعين اصح اقوال ايله حكمه مأمور اولان زيد قاضى عمرو و بكرك وجه محرر اوزره شهادتلرينى قبول ايدوب هندك اطلاقيله حكم ايلسه حكمى نافذ اولور مى * الجواب * اولماز

زيدك عمروايله برخصوصه متعلقه دعواسنده زيدك مدعاسنه عيالنده اولان خدمتكارلرى بكر و بشرك شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى بكر و بشرك سهادتلرينى قبول وخصوص مزبورى زيده حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمروك يدنده اولان شوقدر بال مومى ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو بنم ملكمدر ديو

انكار ايتدكده بكر بو بال مومى ايچون زيدك ملكيدر مقدما بنم ملكم اولوب زيده بيع وتسليم وقبض ثمن ايتمشيدم ديو شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

احد الشاهدين قال هذا الشئ ملك المدعى كان لى بعته منه وقبضت الثمن لاتقبل شهادته (قنية فى شهادة رجل على رجل حصل بفعله كذا فى الخانية)

﴿ نوع فى التعديل والتزكية ﴾

هندك مدعاسنه شهادت ايدن زيد و عمروى ايكى نفر كسنه‌لر تعديل وتزكيه ايدوب لكن بالكز بشر مزبورلرى جرح ايلسه كلامنه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز

وان جرحه واحد وعدله اثنان ثبت العدالة فى قولهم لان قول الاثنين حجة فى الاحكام بخلاف قول الواحد (خانية فيمن تقبل شهادته)

﴿ فصل فى الاختلاف بين الشهادة والدعوى و بين الشاهدين ﴾

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو بن مبلغ مزبورى سا كا ادا ايتمشيدم ديو دعوى وزيد انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه شهادته كلن بكر و بشر زيد مبلغ مزبوردن عمروى ابرا ايتمشيدى ديو شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

ادعى المديون ايصال الدين وشهدوا له بالابراء تقبل لاحتمال حصول الابراء بالاستيفاء (قنيه فى الاختلاف بين الشهادة والدعوى)

زيد صغرنده وصيسى اولان عمرو متوفانك ورثه‌سندن عمروك مقبوضى اولان مالمك اصل ور باسندن ذمتنده شوقدر اقچه حقم اولوب حتى عمرو حياتنده بروجه محرر اولقدر اقچه حقم اولديغنى اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى وعمروك اقرارينه اقامت بينه ايديجك بعد الحلف مبلغ مزبورى عمروك تركه‌سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكرو بشر عمروك حياتنده زيده اولقدر اقچه دينم واردر ديو مطلقا اقرارينه شهادت ايدوب سبب ذكر ايتماسه‌لر شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى دينا بسبب قرض اونحوه وشهدا بدين مطلق قيل يقبل وقيل لا والصحيح انها تقبل (فصولين فى ١١)

زيد عمروك يدنده اولان منزل ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو زيد اول منزلى باكه فرق غروشه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب حتى وجه مشروح اوزره اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى وزيد بالكليه انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه بكر و بشر شهادت ايتدكلرنده زيدك منزل مزبورى عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتديكنه بزم حضورمزده اقرار ايتدى لكن ثمنك مقدارينى بيان ايتمدى ديسه‌لر شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الاقضية لو شهد الشاهدان على البيع ولم يبين الثمن ان شهدوا على قبض الثمن تقبل وكذا لو بين احدهما وسكت الاخر (خلاصه فى ٤ من الشهاده)

زيد عمرو متوفانك شوقدر اقچه مديونى بكردن بنى عمرو مرض موتنده اولاد صغارينه وصى

نصب ايدوب مصرا فوت اولمغله مبلغ مزبورى باكه وير ديو دعوى و بكر وصايتى انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلن بشر وخالد عمرو فوتندن مقدم زيدى وجه محرر اوزره وصى نصب ايتدى ديوب لكن بشر فوتندن اون كون مقدم وصى نصب ايلدى وخالد بش كون مقدم وصى نصب ايلدى ديوب تعيين زمانده توافق ايتماسه‌لر مزبورلر عادللر اولسه‌جق شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(واذا اختلف الشاهدان لايخلو من ثلثة اوجه اما ان اختلفا فى الزمان او المكان او الانشاء او الاقرار وان كان الاختلاف فى قول محض كالطلاق والبيع والشراء والوكالة والوصية والرهن والعتق والعتاق والدين والابراء والكفالة والحوالة لايمنع فى الوجوه الثلثة (خلاصه فى ٤ من الشهادة مخلصا)

زيد مقتولك ورثه‌سى عمرودن زيدى سن قتل ايتدك ديو دعوى و عمرو انكار ايتدكده ورثه‌نك مدعالرينه شهادته كلن بكرو بشر زيدى عمرو قتل ايتدى ديوب لكن بكر بچاق ايله جرح وقتل ايتدى ديوب بشر خنجر صغيرايله ضرب وقتل ايتدى ديوب آلت قتلده توافق ايتماسه‌لر مزبورلك شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(وان اختلف شاهدا القتل فى الزمان او فيما وقع به القتل اوقال احدهما قتله بعصا وقال الآخر لم ادر بماذا قتله بطلت الخ (زيلعى فى الشهادة بالقتل)

هند زوج مطلق زيد ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرينى زيددن دعوى وزيد بن مهر يكى سا كه ادا ايتمشيدم ديو دعوى وهند انكار ايتدكده عمرو زيد هنده مهرينى قضاء ايلدى ديو شهادت ايدوب بكر دخى هندك زيد ذمتنده اولان مهريمى استيفاء ايلدم ديو اقرارينه شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى المديون الايصال فشهد له احد الشاهدين بالايصال والآخر على اقرار رب الدين بالايصال لاتقبل (شط) واصله انه لو شهد احدهما على معاينة الفعل وشهد الآخر على الاقرار بذلك الفعل لاتقبل لانهما شهدا بامرين مختلفين (قنيه فى اخلاف الشاهدين)

زيد عمروك يدنده اولان منزل ايچون ملكم اولوب سكا شوقدر اقچه دينم مقابله سنده وفاء بيع ايتمشيدم ديو دعوى و عمرو سن منزل مزبورى اول قدر اقچه يه باكه باتا بيع ايتمشيدك ديو وفاء بيعى انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكر زيد منزل مزبورى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده وفاء بيع ايتدى ديو شهادت ايدوب بشر دخى زيد منزل مزبورى اول قدر اقچه مقابله سنده باكه وفاء بيع ايتدى ديمشيدى ديو اقرارينه شهادت ايلسه شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى بيعا بشرط الوفاء فانكر ذو اليد فشهد احدهما انه باعه بشرط الوفاء وآخر انه اقر المشترى انه شرى بشرط الوفاء تقبل لان فى البيع لفظ الانشاء ولفظ الاقرار واحد (فصولين فى ١١ وكذا فى العماديه ١٢)

زيد متوفانك اوغلى وحصرا وارثى عمرو بكردن بشر قاضى حضورنده زيد سكا فلان مكانده وفلان وقتده شوقدر اقچه ايداع وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى و بكر انكار ايدوب

عمرولك مدعاسنه خالد ووليد بشرك حضورنده شهادت ايتدكلرنده بشر خالد ووليده زيد
مبلغ مزبوری بكره نه وقتده ونه مكانده ايداع وتسليم ايتمشيدی ديو سؤال ايتدكده خالد
ووليد نه مكانده ونه زمانده اولديغنی بلمازز ديسه لر شهادتلری مقبوله
اولورمی * الجواب * اولور
(سكت شاهد البيع عن بيان الوقت والمكان فسألهما القاضی فقالا لانعلم ذلك تقبل
شهادتهما (فصولين فی ١١)
زيد مقتولك ورثه سی عمرودن زيدی سن قتل ايلدك ديو دعوی ايتدكده مدعارينه بكر
زيدی عمرو قتل ايتدی ديو شهادت ايدوب بشر دخی عمرو زيدی قتل ايتدم ديو اقرار
ايلدی ديو شهادت ايلسه لر مزبورلرك شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
(اذا ادعی غصبا او قتلا فشهد احدهما به والآخر بالاقرار لا تقبل
(درر فی الاختلاف فی الشهادة)
زيد عمرودن ساكن اولديغم فلان منزلده شوقدر غروش قرض ويردم ديو دعوی
وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكر و بشر زيد مبلغ مزبوری عمروه
فلان سوقده قرض ويردی ديو شهادت ايلسه لر شهادتلری مقبوله
اولورمی * الجواب * اولور
(الشهادة لو خالفت الدعوی بزيادة لايحتاج الی اثباتها او بنقصان كذلك فان ذلك
لايمنع قبولها امثاله لو شهدا علی الاقرار بمال وقالا اقر فی يوم كذا والمدعی لم يذكر اليوم
او شهدا ولم يورخا والمدعی ارخ او شهدا انه اقر فی بلد كذا وقد اطلق او ذكر المدعی
المكان ولم يذكر المدعی مكانا اوهما سميا غير ذلك المكان اوقال المدعی اقر وهو راكب
فرس اولابس عمامة وقال اقر وهو راجل اوراكب حمار اولابس قلنسوة واشباه ذلك
فانه لايمنع القبول لان هذه الاشياء لايحتاج الی اثباتها فذكرها والسكوت عنها سواء وكذلك
لو وقع مثل هذا التفاوت بين الشهادتين لايضر (قاعديه فی الشهادة وكذا فی فصولين فی ١٧)

﴿ فصل فی الشهادة بالتسامع ﴾

زيد واقف وقفنك توليتنی بركمسنه يه شرط ايلديكی معلوم اولمامغله توليت مذكوره
قديمدن برات ايله تصرف اولنه كلمشيكن حالا واقفك عتقاسی اولادندن عمرو واقف
وقف مزبورك توليتنی عتقاسنه وعتقاسنك اولادنه شرط ايتمشيدی ديو اول وقفك
توليتنه متصرف اولان بكردن دعوی ايتدكده بشر وخالد وقف مزبورك توليتی واقفك
عتقاسنه وعتقاسی اولادنه واولاد اولادنه مشروطه در ديو محض سماعله شهادت ايلسه لر
مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
بو صورتده مرافعه اولدقلری قاضی مزبورلرك سماعله شهادتلرينی قبول واول وقفك
توليتنی عمروه حكم ايدوب حجت ويرسه حكمی نافذ وحجتی معتبره
اولورمی * الجواب * اولماز
(اعمی اولان زيدك نسب دعواسنده بلا تفسير سماعله شهادتی مقبوله

اولورمی * الجواب * اولور
(شهادة الاعمی لاتجوز الا فی النسب والموت ومايجوز الشهادة عليه بالشهرة والتسامع
(واقعات حساميه وكذا فی الهدايه فی الشهادة بعلامة النون)
ملك عرصه دعواسنده سماعله شهادت مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
(لاتجوز الشهادة بالتسامع والشهرة علی الاملاك واسبابها نحو البيع والهبة والصدقه
(عماديه فی ١٣)
ثبوت قتلده سماعله شهادت مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
اما الموت ففی البزازية والموت كالقتل ولعله والقتل كالموت كما فی الخلاصة وخزانة المفتين
وظاهره ان الشهادة علی القتل بالتسامع جائزة وهو باطلاقه مشكل لترتب القصاص
عليها وفيها شبهة فلايثبت بها مايندرء بالشبهة ولم ارمن اوضحه الی الآن وقد ظهر لی
ان التشبيه انما هو فی خاص وهو جواز اعتداد المرأة اذا اخبرت بقتله لكونه للزوج وان كان
السابق بخلافه وكذا اذا تعارض الخبران عندنا بقتله وحياته (بحر رائق فی الشهادة)
ثبوت ولادده سماعله شهادت مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
وكذلك الشهادة علی الولاء بالتسامع لاتجوز فی قول ابی حنيفة ومحمد رحمهم الله فی الاول
(من شهادة الولوالجی كذا فی الزيلعی)
(دعوای مهرده بلا تفسير سماعله شهادت مقبوله اولورمی * الجواب * اولور
(وهل لهم ان يشهدوا علی المهر فيه روايتان عن محمد رحمه الله فی رواية يحل الشهادة علی المهر
كما يحل علی النكاح وفی رواية لايحل لهم الشهادة علی المهر والصحيح هو الاول
(خانية فی الشهادة وكذا فی الخلاصة)
(دعوای هبه ده و يعده سماعله شهادت مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته قبل ٣ مسئلة)
(سئل فی عقار فی يد زيد يتصرف بها تصرف الملاك بالشراء الشرعی من عمرو مدة تزيد
علی ثلثين سنة وبعد موته يتصرف فيه ورثته بالارث والآن وقف يدعی عليهم بان ذلك
العقار من الوقف ببينة يشهد بدعواه بالسماع فهل للقاضی ان ينزع العقار من يد الورثة
بتلك الشهادة ام لا * الجواب * ليس له ذلك
وفی هذه الصورة اذا سمع القاضی تلك الشهادة وحكم بنزع العقار من يد الورثة وكتب به
حجة فهل تنفذ حكمه ويعتبر حجته وما يلزم القاضی * الجواب *
لا تنفذ حكمه ولا يعتبر حجته ويؤدب القاضی
زيدك برجهته مشروطه وقفی اولمق اوزره ضبط اولنان منزل ايچون زيدك قرنداشی
عمرولك ابناء ابناسندن بكر منزل مزبورجدم عمرولك ابناء ابناسنه وقفدر ديو دعوی ايتدكده
مدعاسنه بشر وخالد سماعله شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور
وفی الوقف الصحيح انه تقبل بالتسامع علی اصله لا شرائطه لانه يبقی فی الاعصار لاشرائطه
وكل مايتعلق به صحة الوقف ويتوقف عليه فهو من اصله ومالايتوقف عليه الصحة فهو

من شرائطه ونص الفضيلي على انه لايصح فى الوقف الشهادة بالتسامع واختار السرخسي جوازه على اصله لاعلى شرائطه بان يقولوا انه وقف على المسجد هذا والمقبرة هذه اما اذا لم يذكروا هذه لاتقبل والمراد من الشرائط ان يقولوا ان قدرا من الغلة لهذا ثم يصرف الفاضل الى كذا بعد بيان الجهة فلو ذكروا هذا لاتقبل من شهادة البزازيه فى الجنس الاول قال فى الفتح القدير وليس معنى الشروط ان يبين الموقوف عليه بل ان يقول ان يبدأ من غلتها بكذا وكذا (بحر فى الشهادة)

برعرصه نك اصل وقفيتنه شهادتده كلن زيد وعمرو عرصهٔ مزبوره بكرك فلان مسجد شريفده امام اولانلره وقفيدر ديو سماعله شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى *الجواب* اولور

﴿ فصل فى الشهرة والتواتر ﴾

زيد ملك منزلنى اليوم بشيوز غروش دكر ديوب عمروه بشيوز غروشه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو زيددن منزل مزبورك حين بيعده قيمتى انجق اوچيوز غروش اولوب زياده دكلدى ديو دعواى غبن وتغرير ايله فسخ بيع مراد ايتدكده زيد منزل مزبورك حين بيعده قيمتى بشيوز غروش ايديكنى كذب اوزرينه تواطئلرى متصور اولميان جم غفير شهادت وخبرلريله اثبات ايتدكدنصكره عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب* اولماز

(التواتر خبر جماعة لايتصور تواطئهم على الكذب بشرط ان يكونوا عالمين بما اخبروا علما مستندا الى الحس وتباين اماكنهم (مفتىٔ اخسيكى فى باب السنه) قوله وتباين اماكنهم اى تباعدها يشير الى اختلاف بلدانهم واوطانهم وهو مختار البعض لانه اشد تأثيرا فى دفع امكان التواطئ على الكذب وعند الجمهور لايشترط ذلك لحصول العلم باخبار مواطئين ببقعة واحدة او بلدة واحدة (تحقيق شرح اخسيكى فى باب السنة من اصول الفقه)

بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى عمروك بينهٔ مرقومه سنى قبول وموجبيله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب* اولماز

هند بلا وارث ظاهر فوت اولدقده تركه سندن بر منزلى امين بيت المال رأى حاكمله ثمن مثلى اولمق اوزره يوز غروشه زيده بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بش سنه مرورنده هندك حصرا وارثى عمرو ظهور ايدوب منزل مزبور حين بيعده قيمتى يوز يكرمى غروش ايدى ديو زيددن دعوى ومدعاسنه بكر وبشر شهادت ايلسه‌لر كذب اوزرينه تواطئلرى متصور اولميان جم غفير منزل مزبورك اول وقتده قيمتى انجق يوز غروش اولوب زياده دكلدر ديو اخبار ايتمكله بوصورتده حاصل اولان تواترك خلافنه عمروك دعواى غبنى واقامت ايتديكى بينه‌سى مسموعه اولورمى *الجواب* اولماز

هند فوت اولوب قزى زينب جمله مالنى قبض ايتدكدنصكره زيد ظهور ايدوب بن هندك لابوين عمى اوغلى يم ديو دعوى وزينب زيده سن هندك لام عمى اوغلى سن ديو مدعاسنى كذب اوزرينه تواطئلرى متصور اولميان جم غفير شهادتلريله متواترا اثبات ايلسه زيدك دعواسى مسموعه ومتواترك خلافنه بينه‌سى مقبوله اولورمى الجواب* اولماز

برسنجاقده واقع برقضايه تابع بر قريه ده جريان ايدن نهردن اهالى قريه قديمدن مزارعلرينى سقى ايده كلدكلرى قريهٔ مزبوره نك اطرافنده اولان سائر قرا اهاليسندن كذب اوزرينه تواطئلرى متصور اولميان جم غفير مسلمين خبرلريله ثابت اولسه خصوص مذكور شرعا متواتر اولورمى *الجواب* اولور

بوصورتده قريهٔ اخرى اهاليسى نهر مزبور قديمدن بزم مزارعمزه اقه كلشيدى ديو دعوى ايتدكلرنده مرافعه اولدقلرى قاضى سنجاقده اولان بلاد وقرانك جميع اهاليسى بلكه يالكز قريهٔ اولى اطرافنده قرانك اهاليسندن كذب اوزرينه تواطئلرى متصور اولميان جم غفير مسلمين خبرلريله تواتر حاصل اولماز ديوب دعواى مذكوره‌يى استماع ومتواترك خلافنه اقامت ايتدكلرى بينه‌يى قبول وموجبيله حكم ونهرى قريهٔ اخرى مزارعنه اجراسيله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى *الجواب* اولماز

توليت وغله سى واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك توليت وغله سنه زيدك اولادندن موجود اولان عمرو متصرف ايكن زيدك اولادندن اولميوب بكرك اولادندن اولديغى متواتر اولان بشر بندخى زيدك اولادندن اولوب توليت وغله ده سا كه مشارك اولورم ديو عمرودن دعوى ومشهور ومتواترك خلافنه اقامت بينه ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى بشرك دعواى مزبوره‌سنى استماع ومشهور ومتواترك خلافنه اقامت ايلديكى بينه‌يى قبول وبشر زيدك اولادندن اولوب توليت وغله ده عمروه مشاركك اولمق اوزره حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

زيد بر بلده اهاليسندن عمروك ملكيت اوزره يدنده اولان سفينه ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو سفينه ملكم اولمغله زيدك مواجهه‌سنده يكرمى سنه ضبط وتصرف ايدوب مدت مزبوره ده بلاعذر سكوت ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد اول مدتده مدت سفر بعيد آخر دیارده مكث ايتمكله دعوى ايده مدم ديو دعوى واقامت بينه ايلسه زيدك مدت مزبوره ده اول بلده ده اولوب بلاعذر سكوت ايتديكى مشهور ومتواتر اولمجق دعواسى مسموعه وبينه‌سى مقبوله اولورمى *الجواب* اولماز

زيدك وقفى اولان قريه ايله عمروك تيمارى قريه سى ارا سنده اولان اراضى ايچون زيدك وقفى متوليسى بكر زيدك وقفيدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى تيمارم اراضيسندندر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه‌سى اوليدر *الجواب* شهرت شايعه قنغى طرفدن ايسه اول طرفك بينه‌سى اوليدر

بوصورتده بكر اول اراضى عمروك تيمارى اراضيسندن اولميوب زيدك وقفى اولديغنى شهرت شايعه ايله اثبات ايتمكله مرافعه اولدقلرى قاضى اول اراضى‌يى زيدك وقفى اولمق اوزره حكم ايدوب حجت ويرسه حالا عمرو مقضى عليه اولمشيكن بندخى اول اراضى‌يى تيمارم اراضيسندن اولديغنى شهرت شايعه ايله اثبات ايدرم ديسه كلامنه التفات

اولنورمی * الجواب * اولنماز

﴿ باب فی شهادة الذمی ﴾

اهل حربدن اولوب امانله داراسلامه چقان زید مستأمنك عمرو ذمی ایله اولان دعواسنده
زیدك مدعاسنه مستأمنلر اولان بكر و بشر كافرلر شهادت ایلسه لر شهادتلری مقبوله
اولورمی * الجواب * اولماز

(شهادة اهل الذمة على المستأمنين جائزة بخلاف شهادة المستأمنين على اهل الذمة وشهادة
بعضهم على بعض تقبل اذا كانوا من دار واحدة وان كانوا من اهل دارين كالروم والترك
لاتقبل كذا فی الظهيرية (هنديه فی ١٠ من الشهادة)

زيد وعمرو نصرانيلر هند نصرانيه ايچون هند اسلامه كلدی ديو شهادت ايلسه لر
مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(ولو شهد نصرانيان على نصرانية بانها اسلمت جاز واجبرت على الاسلام
(درر قبيل كتاب النكاح)

زيد عمرو ذمی متوفانك تركه سنه وصی نصب اولنان بكر مسلمدن عمرو ذمتنده فلان جهتدن
شوقدر اقچه حقم وار در ديو دعوی و بكر انكار ايدوب زيدك مدعاسنه بشر وخالد ذميلر
شهادت ايتدكلرنده بكر مجرد مسلم اولمغله ذميلرك شهادتلرينی طوتمام ديمكه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(كافر مات واوصى الى رجل مسلم فشهد كافران بدين على ميت فان القاضی يقبل شهادتهما
وفی الظهيرية وان كان المدعی مسلما (من شهادة التاتارخانيه فی ١٠)

زيد مسلم جاريه سی هند نصرانيه يی عمرو ذمی يه عمرو دخی بكر ذمی يه ثمن معلومه بيع
وتسليم ايتدكلرندنصكره هند بكردن بن حرة الاصل ديو دعوی ومدعاسنه خالد وولید ذميلر
شهادت ايلسه لر مقبوله اولوب هندك حريتنه حكم اولنورمی * الجواب * اولنور

(وفی المنتقى عبد باعه نصرانی من نصرانی ثم باعه المشتری من نصرانی ثم وثم حتى تداولته
عشرة ايد من الباعة كلهم نصرانی ثم اسلم واحد منهم ثم ادعى العبد انه حر الاصل واقام
على ذلك شهودا من النصارى قال زفر لاتقبل بينته سواء اسلم اولهم او آخرهم او
اوسطهم حتى يقيم البينة من المسلمين وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى ان كان المشتری الاخير
هو الذی اسلم لا اقبل بينته وان كان غيره اسلم اقضی بعتقه وبرد الثمن فيما بينهم حتى
ينتهی الى المسلم فلا يؤخذ برد الثمن ولا من قبله من الباعة وهذا عند ابی حنيفة
رحمه الله (من التاتارخانية فی ١١ من الشهادة)

زيد يهودی عمرو مسلمدن بابام بكر يهودی متوفانك ذمتنده فلان جهتدن شوقدر
اقچه حقی وار در بن بكرك حصرا وارثی يم مبلغ مزبوری باكه وير ديو دعوی وعمرو
بكره جهت مزبوره دن اول قدر اقچه دينی اولديغنی اقرار ايدوب لكن زيد بكرك اوغلی
اولديغنی انكار ايتدكده زيد بكرك اوغلی اولديغنه برقاچ يهوديلر شهادت ايلسه لر مقبوله
اولورمی * الجواب * اولور

(لامن كافر على مسلم الا فی الوصاية والنسب اذا ادعى حقا من قبل المورث على خصم حاضر
يعنی اذا ادعى الايصاء من نصرانی واقام شاهدين نصرانيين على خصم مسلم او ادعى
انه فلان بن فلان النصرانی مات وهو وارثه واحضر مسلما للميت عليه دين واقام شاهدين
نصرانيين على نسبه تقبل (درر فی القبول وعدمه من الشهادة)

زيد ذمی فوت اولدقده ظاهرده وارث معروفی اولمامغله تركه سنی امين بيت المال
قبض ايتدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب زيد باكه شوقدر اقچه منی وصيت ايدوب
بعده مصرا فوت اولدی تركه سندن وير ديو امين مزبور يوزينه دعوی ايتدكده عمروك
مدعاسنه برقاچ ذميلر شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(لا تقبل شهادة كافر على مسلم الا تبعا اوضرورة فالاول اثبات توكيل كافر كافرا بكافرين
بكل حق له بالكوفة على خصم كافر فيتعدى الى خصم مسلم آخر وكذا شهادتهما على
عبد كافر بدين ومولاه مسلم وكذا شهادتهما على وكيل كافر موكله مسلم وهذا بخلاف
العكس فی المسئلتين لكونها شهادة على المسلم قصدا وفيما سبق ضمنا والثانی فی مسئلتين
فی الايصاء وشهدا كافران على كافر انه اوصى الى كافر واحضر مسلما عليه حق للميت
وفی النسب شهدا ان النصرانی ابن الميت فادعى على مسلم بحق (اشباه فی القضاء)

زيد ذمی عمرو ذميدن بن بكر ذمی متوفانك اولاد صغارينك وصی مختارلری اولوب بكرك
ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقی واردر مبلغ مزبوری وير ديو دعوی وعمرو
دين ووصايتی انكار ايتدكده زيد دين ووصايتنی ذميلر شهادتلريله اثبات ايدوب بعد الحكم
مبلغ مزبوری عمرودن الدقدنصكره زيد بكرك بشر مسلم ذمتنده اولان حقنی طلب
ايتدكده بشر دين مزبوره معترف ايكن زيده وصايتكی بنم يوزيمه مسلمان شهادتلريله اثبات
ايتمدكجه ويرمم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد ذمی عمرو ذمينك خصومته وكيلی اولان بكر مسلمدن عمرو ذمتنده فلان جهتدن
شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوی و بكر انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه بكرك
مواجهه سنده بشر وخالد ذميلر شهادت ايلسه لر شهادتلری مقبوله اولوب زيد مبلغ
مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو وكل كافر مسلما بخصومته فشهد عليه كافران بالدين قبلت البينة
(مبسوط سرخسی قبيل شهادة النساء)

زيد وعمرو ذميلر حاكم حضورنده اسلامنی منكره اولان هند نصرانيه مواجهه سنده هند
شرف اسلامله مشرفه اولدی ديو شهادت ايلسه لر شهادتلری مقبوله
اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده حاكم زيد وعمروك شهادتلرينی قبول وهندك اسلامنه حكم ايلسه هند ضرب
وحبس ايله اسلامه جبر اولنورمی * الجواب * اولنور

(وفی نوادر ابن رستم لو شهد نصرانيان على نصرانية انها اسلمت صح واجبرت على الاسلام
بخلاف ما لو شهدوا على نصرانی انه اسلم فانه لا تقبل (خزانة الاكمل فی السير)

زيد ذمى قتل اولندقده ورثه سى عمرو ذميدن زيدى سن آلت جارحه ايله قتل ايلدك
ديو دعوى وعمرو انكار ايتمكله مدعالرينه بكر و بشر ذميلر شهادت ايلسه لر
مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده زيدك ورثه سى عمروى قصاص ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(قال ابن سماعه عن محمد رحمهما الله فى النصرانيين شهدا على مسلم ونصرانى
انهما قتلا مسلما معا عمدا قال لا اجوز شهادتهما على المسلم وادرؤ عن النصرانى القتل
واجعل عليه الدية فى ماله (محيط برهانى فى ١١ من الشهادة وفيه تمامه)

﴿باب الشهادة على الشهادة﴾

موت دعواسنده شهاده على الشهاده مقبوله اولورمى * الجواب * اولور
(الشهادة على الشهادة جائزة فى الاقارير والحقوق واقضية القضاة وكل شئ جائز الا فى الحدود
والقصاص (خانيه فى الشهادة على الشهادة)

زيد فلان فعلى اشلرسم زوجه م هند اوچ طلاق بوش اولسون ديوب بعده اول فعلى اشليوب
وآخر دياره كتمكله هند دعوى ايده مبوب بعده زيد كلوب هند ايله زوجيت معامله سى ايتمك
استدكده هند بن سندن شرط مزبوره بناء اوچ طلاق بوش اولدم ديوب زيددن دعوى
وزيد انكار ايدوب اصل شاهدلرى عمرو و بكر مدت سفر بعيد آخر دياره اولمغله مزبورلرك
طرفلرندن تحمل شهادت ايدن خالد ووليد هندك مدعاسنه شهاده على الشهاده نك كيفيت
معهوده سيله شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور
(الاصل ان كل مايثبت بشهادة النساء مع الرجال يثبت بالشهادة على الشهادة
(تاتارخانيه فى الشهادة على الشهادة)

زيد شام شريفده عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم واردر ديو دعوى
وعمرو سن مبلغ مزبورك دعواسندن بنى ابرا ايدوب تمسك دخى ويرمشيدك ديو دعوى
ايتدكده زيد ابراء مزبورا كراه معتبر ايله اولديغنه اصل شاهدلرى اولان بشر و بكر
طرفلرندن تحمل شهادت ايدن خالد ووليد زيدك مدعاسنه شهاده على الشهاده نك
كيفيت معهوده سى اوزره شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور
(فى كل شئ ماخلا الحدود والقصاص (منية المفتى فى الشهادة على الشهادة)

زيدك عمرو ايله مائه متعلقه دعواسنده اصل شاهدى اولان بكر مسافه سفر بعيد آخر
دياره ده اولمغله بكرك طرفندن تحمل شهادت ايدن بشر وخالد مسافه سفر بعيد آخر
دياره كتمك مراد ايتملريله بشر خالددن هر برى وليد ونذيرى وجه شرعى اوزره اشهاد انلر
دخى تحمل شهادت ايدوب بعده بشر وخالد آخر دياره كتدكلرندنصكره وليد ونذير
زيدك مدعاسنده شهاده على الشهاده نك كيفيت معهوده سى اوزره شهادت ايلسه لر
مقبوله اولورمى * الجواب * اولور
(ان الشهادة على الشهادة وان كثروا تقبل (خلاصه فى ٧ من الشهادة)
قصاص دعواسنده شهاده على الشهاده مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر)

﴿باب الرجوع عن الشهادة﴾

زيد عمرودن سن بنم مكان محرزمدن شوقدر بيك اقجه قيمتلو كوركمى سرقه واستهلاك
ايتدك ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه بكر و بشر وجه شرعى اوزره
شهادت ايتملريله مرافعه اولدقلرى قاضى بكر و بشرك شهادتلرينى قبول وقطع يد ايله حكم
ايدوب عمروك صاغ الينى قطع ايتديردكدنصكره بكر و بشر قاضى حضورنده شهادتلرندن
رجوع ايلسه لر عمرو اول الينك ديتنى مزبورلردن المغه قادر
اولورمى * الجواب * اولور
(واذا شهد شاهدان على رجل بسرقة الف درهم بعينها فقطعت يده ثم رجعا ضمنا
دية اليد فى مالها ولا قصاص عليهما عندنا وضمنا الالف ايضا لانهما اتلفاه على المشهود
عليه وكذلك كل قصاص فى نفس او دونها كذا فى المبسوط
(هنديه فى ٩ فى الرجوع من الشهادة)

زيد عمروك يدنده اولان شوقدر بيك اقجه قيمتلو بر قلج ايچون ملكم اولوب مكان محرزمدن
سرقه ايتدك ديو دعوى وعمرو سرقه يى انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه بكر و بشر
وجه شرعى اوزره شهادت ايتملريله مرافعه اولدقلرى قاضى بكر و بشرك شهادتلرينى
قبول وموجبيله قطع يد ايله وقلج زيدك ملكى اولمق اوزره حكم ايدوب عمروك صاغ
الى قطع اولندقدنصكره بكر و بشر قاضى حضورنده شهادتلرندن رجوع ايلسه لر عمرو
النك ديتنى واول قلجك قيمتنى مزبورلردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم واردر ديو دعوى و عمرو
انكار ايدوب زيدك مدعاسنه بكر و بشر شهادت ايتملريله مرافعه اولدقلرى قاضى مبلغ
مزبورى زيده حكم ايدوب زيد اول مبلغى عمرودن الدقدنصكره بكر قاضى حضورنده
شهادتندن رجوع ايلسه عمرو مبلغ مزبورك نصفنى بكره تضمينه قادر
اولورمى * الجواب * اولور
(فان رجع احدهما ضمن النصف (تنوير الابصار فى الرجوع عن الشهادة)

زيد عمرودن ساكه شوقدر اقجه قرض ويرمشيدم ديو دعوى و عمرو انكار ايدوب بكر
و بشر زيدك مدعاسنه شهادت ايتدكلرندنصكره بكر و بشر قاضى حضورنده شهادتلرندن
بعد الحكم رجوع ايتملريله اوزرلرينه شرعا ضمانله حكم اولندقدنصكره مزبورلره تعزير
بالتشهير دخى لازم اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده شهادتلرندن رجوع ايدن شاهدلره تعزير بالتشهير لزومى موجب شهادتلريله
بعد القضاء رجوعلرنده ميدر يوخسه قبل القضاء رجوعلرنده دخى تعزير مرقوم لازم
اولور مى * الجواب * قبل القضاء رجوعلرنده دخى لازم اولور
(واما حكمه فايجاب التعزير على كل حال سواء رجع قبل القضاء بشهادته او بعد القضاء
بها والضمان مع التعزير ان رجع بعد القضاء وكان المشهود به مالا وقد ازاله بغير عوض كذا
فى سراج الوهاج (هنديه فى الرجوع عن الشهادة)

زيد عمرودن بكرك ذمتكده فلان جهتدن شو قدر اقچه حقى اولمغله بكره مبلغ مزبورى دعوى وقبضه يى توكيل ايلدى ديو دعوى وعمرو توكيلى انكار ايدوب وكالتنه بشر وخالد شهادت ايتدكلرنده قاضى مزبورلرك شهادتلرينى قبول ووكالت ايله حكم ايدوب بعده زيد مبلغ مزبورى وكالت مرقومه يه بناء عمرودن الدقدنصكره بشر وخالد قاضى حضورنده شهادتلرندن رجوع ايلسه‌لر مجرد شهادتلرندن رجوع ايتملريله بشر وخالده مبلغ مزبورى ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

ولوشهدوابوكالة انسان وقضى به ثم رجعا لم يبطل القضاء بالوكالة ولم يضمنا لانهما ما اتلفا شيئا متقوما وكذا لو رجعا بعد ماقبض الوكيل الدين لان القبض ليس بالشهادة بل بالتوكيل (فى ١٩ من وكالة المحيط البرهانى)

(زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده زيدك مدعاسنه بكر و بشر مدت سفر بعيد آخر دیارده اولان خالد ووليد طرفلرندن شهاده على الشهاده‌نك كيفيت معهوده‌سى اوزره شهادت ايتدكلرنده مرافعه اولدقلرى قاضى بكر و بشرك شهادت مرقومه‌لرينى قبول وموجبيله حكم ايتدكدنصكره خالد ووليد كلوب خصوص مزبوره بكر و بشرك شهادتلرينى انكار ايلسه‌لر حكم مزبور منتقض اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا رجع شهود الفرع ضمنوا لان الشهادة فى مجلس القضاء صدرت منهم فكان التلف مضافا اليها ولو رجع شهود الاصل وقالوا لم يشهد شهود الفرع على شهادتنا فلا ضمان عليهم لانهم انكروا السبب للضمان وهو الاشهاد ولا يبطل القضاء لانه خبر محتمل فصار كرجوع الشاهد بخلاف ماقبل القضاء (هداية فى الرجوع عن الشهادة)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شو قدر اقچه حقم واردر ديو دعوى و عمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه بكر و بشر شهادت ايتملريله قاضى مزبورلرك شهادتلرينى قبول وموجبيله مبلغ مزبورى عمرودن زيده حكم ايتدكدنصكره عمرو زيددن بكر و بشر حضور قاضينك غيريده شهادتلرندن رجوع ايتمشيدى ديو دعوى و اقامت بينه ايلسه دعواسى مسموعه واقامت ايلديكى بينه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يصح الرجوع الا عند القاضى سواء كان هو الاول اوغيره لان الرجوع عنها توبة والتوبة على حسب الجناية فالسر بالسر والاعلان بالاعلان وشهادة الزور جناية فى مجلس الحكم فالتوبة عنها يتقيد به واذا لم يصح الرجوع فى غير مجلس القاضى فاذا ادعى المشهود عليه رجوعهما واقام عليه بينة او عجز عنها و اراد تحليف الشاهد لم يقبل القاضى بينته ولا يحلفهما لان البينة واليمين تترتبان على صحة الدعوى ودعوى الرجوع فى غير مجلس القاضى باطلة حتى لو اقام البينة انه عند قاض فلان وضمنه المال قبلت بينته لصحة السبب (درر فى الرجوع عن الشهادة)

﴿ باب ترجيح احدالبينتين المتضادين ﴾

زيد عمرو ذمتنده اولان حقندن عمروى ابرا ايتدكدنصكره زيد حين ابراده اون برياشنده اولوب بالغ اولمامشيدم ديو مبلغ مزبورى عمرودن دعوى واقامت بينه ايدوب عمرودخى

زيددن سن حين ابراده اون بش ياشنى تكميل ايتمشيدك ديو دعوى و اقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * عمروك بينه سى

ولو اقام البايع بينة انى بعتها فى صغرى واقام المشترى بينة انك بعتها بعد البلوغ فبينة المشترى اولى لانها تثبت العارض (قنيه فى البينتين المتضادتين)

زيد عمرودن سن اوغلم بكرى فلان سنه سنده شهر شعبان المعظمك اون بشنجى كونى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرودخى بكر اول سنه شهر رمضانك يكرمنجى كونى حياتده اولوب حتى بعض كسنه‌لر ايله دخى صحبت ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * زيدك

(ولو اقام الابن البينة على رجل انه قتل اباه فى رمضان و اقامت بينة انه تزوجها فى شوال فالقتل اولى لانهما تساويا فى اثبات الحق و يترجح ذلك ماسبق ولا تسمع بينة القاتل انه كان حيا بعد ذلك واقرضه (عنايه فى الوصيه من الشهادة)

(زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى اوچ طلاق ايله تطليق ايدوب هندك عدتى منقضيه اولمدين زيد فوت اولدقده هند زيدك ورثه سندن زيدنى مرض موتنده رضامسز تطليق ايلدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب ورثه دخى زيد سنى صحتنده تطليق ايلدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب ايكى طرف دخى طلاقك وقت واحدده اولديغينه اتفاق ايلسه‌لر قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * ورثه نك بينه سى

(ادعت امرأة ان زوجها طلقها فى مرض موته ومات وهى فى العدة ولها الميراث وادعى الورثة ان الطلاق كان فى الصحة فالقول لها وان برهنا و وقتا وقتا واحدا فبينة الورثة على طلاقها فى الصحة اولى (بزازيه فى ٨ من الشهادة)

زيد فوت اولوب اوغلى عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده عمرو زيد صحتنده بن صغير ايكن شو قدر اشياسنى بكا هبه واعلام واشهاد ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب سائر ورثه دخى زيد اول اشيايى سكا هبه ايتدكده سن بالغ اولوب زيد اشياء مزبوره يى سكا تسليم ايتمدين فوت اولمغله هبه باطله اولدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه‌لر قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * عمروك

وقد يترجح البينة بكونها لمن يدعى صحة العقد الذى وقع الاختلاف فيه بينه و بين الآخر (ترجيح بينات) رجل مات وترك مالا فادعى الورثة عينا من اعيان التركة ان المورث وهبها منه فى الصحة وقبضه و بقية الورثة قالوا كان ذلك فى المرض فان القول يكون قول من يدعى الهبة فى المرض وان اقاموا البينة فالبينة بينة من يدعى الهبة فى الصحة (خانية فيما يتعلق بالنكاح من كتاب الدعوى)

زيدك وقفى اولان منزل ايله عمروك وقفى اولان منزل بيننده اولان جدارك بر طرفندن زيدك وقفنه اتصال تربيعى ايله اتصالى اولوب عمروك وقفنه اتصالى اولميوب زيدك وقفى متوليسى بكر جدار مزبور مستقلا زيدك وقفيدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمروك وقفى متوليسى بشر دخى مستقلا عمروك وقفيدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه

قنقيسنك بينه سى اولبدر * الجواب * بشرك

(الحائط لمن جذوعه عليه ومتصل به اتصال تربيع (درر فى دعوى الرجلين) والمتعلق خارج وذو اليد اولى واما اذا اقاما بينة فبينة الخارج اولى لما مر مرارا (درر فى دعوى الرجلين)

اهاليسى مسلمين وكفره اولان برقصبه ايچنده واقعه كنيسه ايچون اهل اسلام قصبهٔ مزبوره عنوة فتح اولنمغله هدم ايدرز ديو دعوى ايدوب كفره دخى قصبهٔ مزبوره صلحا فتح اولنمغله يديمزده ابقاء اولنان كنيسه مزدر ديو دعوى ايدوب طرفين دخى دعوالرينه اقامت بينه ايلسه‌لر قنقيسنك بينه‌سى اولبدر * الجواب * اهل اسلامك بينه‌سى اولبدر

(وعلى هذا لوجاء اثر انهم اهل صلح واثر انهم اخذوا عنوة فالقول فيه قولهم ايضا التعارض الآثار وهذا بخلاف ما اذا شهد شهود على شهادة شهود انهم صالحوا وشهد شهود على شهادة شهود انهم اخذوا عنوة فانه يعمل بشهادة الفريق الثانى الخ واشار الى معنى آخر فى الكتاب قال لما جعل القول قولهم قبل اقامة البينة كان المحتاج الى البينة هم المسلمون دون اهل الذمة فتقبل بينتهم على ذلك بمنزلة الخارج مع ذى اليد فى دعوى الملك المطلق (شرح سير الكبير قبيل ما يحل للمسلمين ان يفعلوا)

زيد عمروك يدنده اولان طاى ايچون قسراغمدن طوغمش ملكمدر بندن غصب ايتدك ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى اول طاى بنم قسراغمدن طوغمش ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولبدر * الجواب * زيدك بينه سى

(ان بينة ذى اليد على النتاج انما يترجح على بينة الخارج على الملك المطلق او على النتاج اذا لم يدع الخارج عليه فعلا كرهن وغصب ونحوه اما لو ادعى الخارج فعلا مع ذلك فبينته اولى (فصولين فى ٢)

زيد عمروك يدنده اولان قوشاق ايچون ملكمدر التى آيدن برى غائب اولمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى التى سنه دن برى ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه‌سى اولبدر * الجواب * زيدك

(ادعى هذا العبد لى غاب عنى منذ شهر وقال ذواليد لى منذ سنة يقضى للمدعى ولا يلتفت الى بينة المدعى عليه (درر فى دعوى الرجلين)

زيد بر بغن كسبه‌سنى هر وقيه‌سنى شوقدر اقچه‌يه اولمق اوزره عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره قبض ثمن ايتمدين عمرو فوت اولوب زيد ثمنى ورثه‌سندن دعوى ايتدكده زيد بيع ايتديكم كسبه اون بيك وقيه در ديو دعوى واقامت بينه ايدوب ورثه دخى سكز بيك وقيه در ديو دعوى واقامت بينه ايلسه‌لر قنقيسنك بينه‌سى اولبدر * الجواب * زيدك بينه سى

(اختلفا فى قدر الثمن او المبيع قضى لمن برهن و ان برهنا فلمثبت الزيادة (كنز الحقايق فى التخالف كذا فى القهستانى)

زيد عمروك ملك منزلنى عمرودن اشترا ايتدكدنصكره عمرو بن منزل مزبورى ساكه دريوز غروشه بيع ايتمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخى انجق اوچيوز غروشه بيع

ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه‌سى اولى در * الجواب * عمروك بو صورتده مرافعه اولدقلرى قاضى زيدك بينه سنى قبول و موجبيله حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

بر عرصه زيد و عمروك يدلرنده اولوب ايكيسى دخى متصرفلر ايكن زيد عمرودن اول عرصه نك مجموعى مستقلا بنم ملكمدر ديو دعوى و اقامت بينه ايلسه عمرو دخى نصفى بنم ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولبدر * الجواب * زيدك بينه سى

(وان كانت اى الدار معهما اى فى يديهما فهى للثانى وهو مدعى الكل لانه اذا برهن كان نصفها له على وجه القضاء وهو الذى كان بيد صاحبه اذا اجتمع فيه بينة الخارج و بينة ذى اليد و بينة الخارج اولى فقضى له بذلك ونصفها الا على وجه القضاء وهو الذى كان بيده لان صاحبه لم يدع ولا قضاء فيه بلا دعوى فيترك فى يده (درر فى دعوى الرجلين)

صالح فوت اولوب زوجهٔ متوفاتى زينبدن اولان اوغلى عبد الله ايله زوجهٔ متوفاة اخراسى عايشه دن اولان محمدى ترك ايتدكدنصكره عبد الله و محمد يدلرنده اولان منزلده نزاع ايدوب عبد الله منزل مزبور انام زينبك ملكى اولوب بعد وفاتها باكه و بابامزه موروث اولمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب محمد دخى منزل مزبور بابامز صالحك اولوب بعد وفاته ملكى ايكيمزه موروث اولمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * عبد اللهك

اقام احد الاخوين بينة ان الدار التى فى ايدينا كانت لامى تركها ميراثا بينى و بين ابى واقام الآخر البينة انها كانت لابينا تركها ميراثا لنا فبينة الاول اولى لاثباته الزيادة (قنية فى البينتين المتضادين)

بو صورتده عبد اللهك بينه سى اولى اولنجق منزل مزبور عبد الله و محمد بينلرنده نوجهله قسمت اولنور * الجواب * سكز سهمدن يدى سهم عبد اللهه بر سهم محمده ويريلور

زيد عمروك ملكيت اوزره يدنده اولان بر سيم قلچ ايچون ملكم اولوب عمروه ايداع وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب بكر دخى اول قلچ بنم ملكم اولوب عمرو بندن غصبا اخذ ايتمشيدى ديو دعوى و اقامت بينه ايلسه زيد و بكرك بينه لرى مقبوله اولوب اول قلچ ايكيسنك مناصفة ملكى اولمق اوزره حكم اولنورمى * الجواب * اولنور

(و اذا كان العبد فى يد رجل اقام رجلان عليه بينة احدهما بغصب و الآخر بوديعة فهو بينهما و هذه من مسائل جامع الصغير ذكرها فى كتاب القضاء و ذلك لان المودع لما جحد الوديعة صار كالغاصب فصار دعوى الغصب والوديعة سواء والتساوى فى سبب الاستحقاق يوجب التساوى فى نفس الاستحقاق (غاية البيان قبيل التنازع بالايدى)

زيد وعمرو بكرى مجلس شرعه احضار ايدوب زيد بكرك يدنده اولان منزل ايچون فلان تاريخده بكردن اشترا ايتمشيدم ملكمدر ديو دعوى عمرو دخى منزل مزبورى اول تاريخدن مقدم بكردن اشترا ايتمشيدم ملكمدر ديو دعوى و بكر زيد و عمروك دعوالرينى انكار ايتمكله

زيد وعمرو مدعا زينه اقامت ايلسه لر قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * عمروك

رجل فى يده دارا قام خارجان كل منهما بينة انه اشتراها من ذى اليد بكذا ونقده وهو ينكر دعواهما ان ارخا واحدهما اسبق فهو اولى (من دعوى الملك بسبب من الخانيه)

زيد عمروك يدنده اولان قول ايچون ملكم اولوب اوچ سنه دن برى غائب اولمشدر ديو دعوى و اقامت بينه ايدوب عمرو دخى اول قول اون درت سنه دنبرو ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب ايكيسى دخى ملك مطلق دعوى اينسه لر زيدك تاريخى تاريخ ملك اولميوب تاريخ غيبت اولمغله قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * زيدك

زيد متوفانك ورثه سى زيدك داينى عمروك يدنده اولان منزل ايچون زيد اول منزلى ساكه ذمتنده اولان شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايدوب قبل الفك فوت اولمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى زيد صحتنده اول منزلى برمعلوم يوزك عوض ويرمك شرطيله هبه وتسليم واول يوزكى بندن المشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * عمروك

(والرهن مع القبض اولى من الهبة معه فان كانت بشرط العوض فهى اولى (ملتقى فى دعوى الرجلين)

زيد برسمور كوركنى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد و عمرو ثمننده اختلاف ايدوب زيد بيك اوچيوز اللى غروشه بيع ايتمشيدم ديو دعوى و اقامت بينه ايدوب عمرو دخى يديوز غروشه بيع ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * زيدك

زيد متوفانك اوغلى عمرو زيدك حصرا وارثى اولمق اوزره تركه سنى قبض ايتدكدنصكره زيدك زوجه سى هند متوفانك اناسى زينب ايله باباسى بكر زيد هنددن مقدم فوت اولوب بزلر بطريق المناسخه وارثز ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى زيد هنددنصكره فوت اولدى سزلر زيده وارث اولمازسز ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * زينب ايله بكرك

(مات عن زوجة واخ وابنه مات ايضا فقال الاخ مات اخى بعد موت ابنه فلى الميراث وقالت الزوجة بل مات اخوك قبل موت ابنه فالقول للمرأة (ه) والاصل فى هذا الجنس ان الورثة متى اختلفت فى تاريخ موت الاقارب اواصله فالبينة بينة من يدعى زيادة الارث والقول قول من ينكر (قنيه فى الاختلاف فى المواريث من الدعوى)

هند فوت اولوب تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكدنصكره زيد عمرودن بن هندك معتق وولاجهتندن حصرا وارثيم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب عمرو دخى هند حرة الاصل اولوب تركه سى بيت الماله عائددر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * عمروك

(رجل مات وترك مالا و بنتا فاقام رجل البينة انه كان عبده فاعتقه وان ولاءه له واقامت البنت بينة انه كان حر الاصل ذكر فى الولاء الاصل ان البينة بينة البنت (خانيه فيما يبطل دعوى المدعى

زيد ملك منزلنى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن و تسليم ايدوب بعده منزل مزبور عمروك يدنده محترق اولدقدنصكره زيد منزل مزبورك قيمتى دين مزبوره مساوى ايدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى دين مزبوردن شوقدر ناقصدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * عمروك

(وان اختلفا فى قيمة الرهن بعد ماهلك كله او بعضه فالقول قول المرتهن فى قيمة الهالك مع يمينه و البينة بينة الراهن (محيط برهانى فى ٢١ من الشهادت) وان اختلف الراهن والمرتهن فى قيمة الرهن بعد هلاكه فالقول للمرتهن و البينة للراهن (ترجيح البينات للغانم البغدادى)

زيد زوجه سى هنده اكر اذنمسز عمروك منزلنه وحمامنه واررسك بندن اوچ طلاق بوش اول ديدكدنصكره هند بن سنك اذنكسز عمروك منزلنه وحمامنه واروب شرط واقع اولمغله سندن اوچ طلاق بوش اولدم ذمتكده اولان شوقدر اقچه مهريمى ويرديو زيددن دعوى واقامت بينه ايدوب زيد سن عمروك منزلنه وحمامنه اذنمله كتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * هندك

بوصورتده هند مدعاسنه اقامت بينه ايده مسه زيده يمين ويردرمكه قادره اولور مى * الجواب * اولور

(ولوقال لامرأته ان شربت سكرا بغير اذنك فامرك بيدك فاقامت بينة على وجود الشرط واقام الزوج بينة انه كان باذنها فبينة المرأة اولى (قنيه فى البينتين المتضادتين)

هند فوت اولوب زوجى زيدى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه زيددن هندك ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقى واردر مبلغ مزبوردن حصه مزى ويرديو دعوى وزيد هند صحتنده مبلغ مزبوردن ذمتمى ابراء ايتمشيدى ديو دعوى وسائر ورثه ابراء مزبور شو مقوله شرط مفسد ايله اولمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخى بلا شرط اولمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * زيدك

زيد مديونى عمرودن سن براى مقدم موسر ايدك ديو دعوى و اقامت بينه ايدوب عمرو دخى باكه اول آيدنصكره شو مقوله امر سببيله افلاس طارى اولوب معسر اولدم ديو دعوى واول مقوله امرك حدوثيله افلاس طريانه اقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * عمروك

(وبينة اليسار احق بالقبول من بينة الاعسار لانها يثبت امرا عارضا هو اليسار والبينات للاثبات قال فى الفتح القدير اللهم الا ان يدعى انه موسر وهو يقول اعسرت بعد ذلك واقام بينة لذلك لان معها علم بامر حادث وهو حدوث ذهاب المال انتهى وينبغى ان يكون معنى المسئلة انه بين سبب الاعسار وشهدوا به وقوله فى البحر الظاهر انه يجب منه وهو ليس بصحيح لجواز حدوث اليسار بعد اعساره الذى ادعاه مدفوع بانهم لم يشهدوا بيسار حادث بل بما هو سابق على الاعسار الحادث و بينة الاعسار الحادث يثبت امرا عارضا فقدمت (نهر فائق فى الحبس من كتاب ادب القاضى)

زيد فوت اولوب زوجه سی هندی ولابوین ار قرنداشی اوغلی عمرویی ترك ایتدکده عمرو هندك مستقلا یدنده اولان منزل ایچون زید حیاتنده فلان تاریخده بکردن ثمن معلومه اشترا وقبض ایدوب بعده فوت اولمغله اوج ربعی با که انتقال ایدوب ملك مورثمدر دیو دعوی واقامت بینه ایدوب هند دخی اثنام زینب تاریخ مزبورده منزل مزبوری بکردن ثمن معلومه اشترا وقبض ایدوب بعده زیددن مقدم فوت اولمغله با که انتقال ایدوب اول وجهله ملك مورثمدر دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه سی اولیدر * الجواب * هندك

(دار فی ید رجل فاقام رجل علیها شاهدین انها داره اشتراها من فلان واقام ذو الید البینة انها داره اشتراها من فلان ذلك ایضا فهی للذی فی یده لانهما تصادقا علی ان اصل الملك فیها کان للبایع وادعی کل واحد منهما سبب انتقال الملك الیه وسبب ذی الید اقوی لان الشراء مع القبض اقوی من الشراء بدون القبض ولان تمکنه من القبض دلیل سبق عهده فهو اولی الا ان یورخا وتاریخ الخارج اسبق فحینئذ یقضی بها له لانه اثبت الشراء فی وقت لاینازعه الآخر (مبسوط سرخسی فی الشهادة فی الشراء والبیع وکذا فی الثامن من الفصولین)

بر بلده اهالیسندن اولان زید اول بلده یه ایکی قوناق بعدی اولان محله کتمك ایچون عمروك بارکیرینی استعاره ایتدکدنصکره عمرو زیددن اول بارکیر ایله اذنمسز بلدهٔ مزبوره یه درت قوناق بعدی اولان فلان محله کیدوب اثناء طریقده بارکیر یدکده هلاك اولدی قیمتنی ضامن اول دیو دعوی واقامت بینه ایدوب زید دخی بن اول بارکیری سا که رد وتسلیم ایتمشیدم دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه سی اولیدر * الجواب * عمروك

(برهن المستعیر علی ردها والمعیر علی هلاکها عنده بالتعدی فبینة المعیر اولی (من عاریة البزازیة وکذا فی الخلاصه)

زید عمروك ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمرویی ابرا ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ورثه سی زید مرض موتنده ابرا ایتمشیدی ثلث مبلغ مزبوره مساعد دکلدر ثلث مساعد اولمادیغی مقداری ویر دیو دعوی وعمرو زیدینی صحتنده ابرا ایتمشیدی دیو دعوی ایدوب ایکی طرف دخی مدعالرینه اقامت بینه ایلسه‌لر قنقیسنك بینه سی اولیدر * الجواب * عمروك

زید عمروك قدیمی دکرمننك آلت جانبنده دکرمن بندی بنا ایتدکده صوقاروب عمروك دکرمننك دورانته مانع اولمغله عمرو زیددن سن بندی موضع قدیمدن یوقارو بنا واحداث ایلدك دیو دعوی واقامت بینه ایدوب زید دخی موضع قدیمنده بنا ایتدم دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه سی اولیدر * الجواب * عمروك

(والبینة بینة من یدعی انه محدث فان اقاما البینة فبینة من یدعی انه محدث اولی ایضا (قم) علی عکسه قال رحمه الله والصحیح هو الاول (قنیه فی باب التصرفات)

زید برسنه دن زیاده ملکنده اولان جاریه سی هندی ثمن معلومه عمروه بیع وتسلیم

ایتدکدنصکره جاریه عمروك یدنده بر ولد طوغوردقده زید هند ولدی وقت بیعدن بش آی اون کون تمامنده طوغوروب ولد بنم فراشمدن حاصل اولان ولدمدر دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب عمرو دخی وقت بیع وتسلیمدن التی آی مرورنده طغوب ولد سنك فراشکدن حاصل دکلدر دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه سی اولیدر * الجواب * عمروك

(امة ولدت عند المشتری فقال البایع هو ولدی ولدته لاقل من ستة اشهر من البیع وقال المشتری دعواك باطلة لانها ولدته لاکثر من ستة اشهر فالقول للمشتری بخلاف ما اذا قال المشتری لم یکن العلوق عندك والبایع یقول کان عندی فالقول له فان اقام احدهما بینة تقضی له وان اقاما البینة فعند ابی یوسف رحمه الله بینة المشتری اولی لاثباتها صحة البیع وعند محمد رحمه الله بینة البایع اولی لاثباتها الحریة ولو اقاما البینة فی الاختلاف فی العلوق فکذلك (قنیه فی دعوی الولد من کتاب الدعوی)

زید واقفك اولادندن عمرو وبکر بر مزرعه نك تولیت وغله سنه مشروطیت اوزره متصرفلر ایکن عمرو فوت اولوب اوغللری بشر وخالدی ترك ایتدکده بشر وخالد دخی بکر ایله علی الاشتراك اول مزارعله متصرفلر ایکن بکر بشر وخالددن واقف اول مزرعه نك تولیت وغله سنی بطنا بعد بطن اولادنه واولادنك اولادنه شرط ایتمشیدی دیو دعوی واقامت بینه ایدوب بشر وخالد دخی واقف اول مزرعه نك تولیت وغله سنی مطلقا اولادینه واولاد اولادنه شرط ایتمکله تولیت وغله ده سکا مشارکز اولورز دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه سی اولیدر * الجواب * بکرك

(وقف بین اخوین مات احدهما وبقی فی ید الحی واولاد المیت ثم الحی برهن علی واحد من اولاد الاخ ان الوقف بطنا بعد بطن والباقی غیب والوقف واحد تقبل وینتصب خصما عن الباقین ولو برهن اولاد الاخ ان الوقف مطلق علیك وعلینا فبینة من یدعی الوقف بطنا بعد بطن اولی (من وقف الدرر فیما یتعلق بوقف الاولاد)

﴿ باب القول لمن ﴾

زیدك ملك منزلی ایله عمروك منزلی ماییننده اولان دیوار ایچون زید بنم ملکمدر دیوب عمرو دخی بنم ملکمدر دیوب لکن اول دیوار اوزرنده زیدك بناسی اولسه زید وعمروك بینه‌لری اولمیجق اول دیوارده قول قنقیسنکدر * الجواب * زیدك

(حائط بین دارین لاحدهما علیه ازج من لبن اوآجر اختصما فی الحائط فهو لصاحب الازج بمنزله الجذوع (خانیه فی الحیطان من الصلح)

هند صغیره یی ولی اقربی اناسی زینب مهر مثلیله کفوی عمروه تزویج ایتدکدنصکره هند قاضی یه واروب بن شمدی بالغه اولدم وخیار بلوغله فرقت اختیار ایتدم دیوب عمرو دخی بوندن اقدم بالغه اولوب سکوت وقبول عقد ایتدك دیسه قول قنقیسنکدر * الجواب * هندکدر

(بلغت بکرا فقالت رددت کما بلغت والزوج یقول سکتت فالقول للزوج هذا فی الاختلاف

بعد البلوغ اما لو اختلفا حالة البلوغ فقالت رددت و قال سكتت فالقول قولها
(فصولين فى ٢٥ فى خيار البلوغ ملخصا)

زيد بكر بالغه اولان قزى هندى فضولا عمروه تزويج ايتدكدنصكره عمرو قبل الدخول والخلوه ابتدا هند دن نكاح خبرى سا كه بالغ اولدقده سكوت ايتمشيدك ديو دعوى و هند رد ايتمشيدم ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * هندكدر

(الولى اذا زوج البكر البالغة ثم اختلف الزوج والمرأة فقال الزوج بلغك النكاح فسكتت فقالت لا بل رددت كان القول قولها عندنا لان الزوج يدعى لزوم العقد والمرأة تنكر فكان القول قولها (خانيه فى فصل شرائط النكاح)

زيد عمرودن قوللسن ديو دعوى وعمرو حر الاصلم ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه عمروك رقه انقيادى سبق ايتمش اولميجق قول قنقيسنكدر * الجواب * عمروكدر

(غلام فى يد رجل يدعى الحرية وقال ذو اليد هو غلامى ان كان لايعبر عن نفسه فالقول لذى اليد لانه كالمتاع وان كان يعبر عن نفسه او بالغا فالقول للغلام
(بزازيه فى ١١ من الدعوى)

بو صورتده زيد بن عمروى بكر غائبك ملكنده ايكن ثمن معلومه بكردن اشترا ايتديكمده عمرو بيعه عالم اولوب رقه انقياد ايتمشيدى ديو دعوى وعمرو رقه انقيادينى انكار ايدوب زيد عمروك رقه انقيادينه اقامت بينه ايده مامكله مرافعه اولدقلرى قاضى عمروه رقه انقياد ايتديكنه وجه شرعى اوزره يمين ويرسه زيد عمروه تعرضدن منع اولنورمى * الجواب * اولنور

(القول للغلام بلا يمين عند ابى حنيفة رحمه الله ومع اليمين عندهما على ما عرف
(قاعديه فى الدعوى)

زيد زوجه سى هنده شوقدر اقچه ويردكدنصكره فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند تركه دن مهرينى تماما اخذ مراد ايتدكده سائر ورثه زيد مبلغ مزبورى مهريكه طوته ويرمشيدى ديوب هند دخى هبه ايتمشيدى ديوب طرفينك بينه لرى اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * سائر ورثه نكدر

(ولو ادعى الزوج ان المدفوع من المهر وقالت هدية فالقول له الا فى المهياة للاكل (من مداينات الاشباه) افتى الامام الحلوانى واختار الفقيه ابو الليث رحمهما الله انه اذا كان متاعا واجبا على الزوج كالخمار والدرع لا يكون من المهر وان غير واجب عليه فالقول له على المختار (بزازيه فى المهر من النكاح)

زيد عمروى باركيرينى حفظ ايدوب كورمك ايچون برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب عمرو دخى باركيرى كوروب حفظ اوزره ايكن باركير هلاك اولسه عمرو باركير سنه تمامنده هلاك اولمغله اجر مسماينى تماما وير ديو دعوى وزيد اوچ آى مرورنده هلاك اولمغله اجر مسمادن اوچ آيه اصابت ايدن مقداردن زياده ويرمم ديوب طرفينك بينه لرى اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * زيدكدر

(هلاك المستأجر على حفظه فقال الاجير هلك بعد تمام السنة فعليك اجر السنة وقال المستأجر هلك بعد شهر واحد فالقول للمستأجر لانه ينكر وجوب الاجر عليه اقول فان قيل الاصل ان يضاف الحادث الى اقرب الاوقات فينبغى ان يصدق الاجير فيقال الاصل المذكور ظاهر يصلح للدفع لا للاستحقاق وغرض الاجير اخذ الاجر فلا يصلح له
(فصولين فى ١٩ من مسائل الاجارات)

زيد شوقدر اقچه دائنى عمروه اولقدر اقچه ويردكدنصكره عمرو سن مبلغ مزبورى بنم آريه لغمده نائبم اولان بكرك طرفندن محصول اولمق اوزره تبرعا ويردك ديوب زيد بن مبلغ مزبورى سا كه اولان دينم ايچون ويردم ديسه قول قنقيسنكدر * الجواب * زيدكدر

(ومن بعث الى امرأته شيئا فقالت هو هدية وقال هو من المهر فالقول له فى غير المهياة للاكل لانه المملك فكان اعرف بجهة التمليك كما اذا قال اودعتك هذا الشيء فقالت بل وهبته لى وكذا الظاهر يشهد لانه يسعى فى اسقاط ما فى ذمته لا فى الطعام المهياة للاكل كالشوى واللحم المطبوخ والفواكه التى لا تبقى فان القول قولها فيه استحسانا بجريان العادة باهدائها فكان الظاهر شاهدا بخلاف ما اذا لم يكن مهيئا كالعسل والجوز واللوز
(زيلعى فى آخر المهر)

زيد متوفانك لابوين ار قرنداشى عمرو زيدك حصرا وارثى اولمق اوزره تركه سنى قبض ايتدكدنصكره زيدك زوجه سى هند متوفانك اناسى زينب ايله لابوين قز قرنداشى خديجه زيد هنددن مقدم فوت اولوب بز زيده مناسخه طريقيله وارثه يز ديو دعوى وعمرو زيد هنددنصكره فوت اولوب سز زيده وارث اولمازسز ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * عمروكدر

(سئل فى امرأة ولدت غلاما حيا وماتت هى والغلام فادعى زوجها تقدم موتها على الغلام وادعى اخوتها لابويها عكسه فالحكم اجاب القول قول الزوج بيمينه والبينة على الاخوة قال فى القنية مات عن زوجة واخ وابن مات ايضا فقال الاخ مات اخى بعد موت ابنه وقالت الزوجة بل مات اخوك قبل موت ابنه فالقول للمرأة (فتاواى خيريه فى كتاب الدعوى)

﴿ كتاب القضاء ﴾

قضاة طائفه سندن زيد بعض كبار مجلسلرنده ناسى تقليد ومسخره لق ايدوب وحكايات كاذبه نقل ايتمك عادتى اولوب مسقط عدالت اولان بعض مناهيدن اجتنابى اولماسه زيده تقليد قضا جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(الفاسق اهل للقضاء كما هو اهل للشهادة الا انه لا ينبغى ان يقلد كما قدمناه انه من باب واحد ولا ينبغى تقليده لان القضاء من باب واحد لا ينبغى تقليده لان القضاء من باب الامانة والفاسق لا يؤتمن فى امر الدين لقلة مبالاته وفى اصلاح الايضاح من قلد فاسقا يأثم واذا قبل القاضى شهادته يأثم (بحر رائق فى القضاء ملخصا)

صاغر اولوب مدعى ومدعى عليهك كلاملرينى اصلا اشتمين زيده تقليد قضا

جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الوهبانیة و تولیة الاطرش الاصح جوازها و فسر الشراح بان تسمع ما قوی من الاصوات والاصم بخلافه وهو من لایسمع البتة (بحر فی قوله واهله اهل الشهادة)

اطرش اولوب مدعی ومدعی علیهك صوت قویلرینی استماع ایدن زیده تقلید قضا جائز اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه من مسئلة قبلها)

بر دیارده قاضی اولان زید نائب نصبنه مأذون اولمغله عمرو ی اول دیاره نائب نصب ایتدکدنصکره زیده عمی طاری اولوب بعده بکر عمروك حضورنده بشردن شوقدر اقچه دعوی ایدوب و بشر منکر اولمغله بکر مدعاسنه اقامت بینه ایدوب عمرو مبلغ مزبوری بکره بشردن حکم ایتدکده بشر اعمی اولان کمسنه یه تقلید قضا صحیح اولمامغله نائبك حکمی نافذ دکلدر دیو پرمامغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اربع خصال اذا دخل بالقاضی انعزل فوات السمع او البصر اوالعقل اوالدین وعند الثانی لا مالم یقلد مکانه آخر (بزازیه فی القضاء) ولاینعزل ای نائب القاضی بخروجه ای القاضی عن القضا (درر فی القضاء) وینبغی ان لاینعزل النائب بعزل القاضی لانه نائب السلطان اونائب العامة الایری انه لاینعزل بموت القاضی وعلیه الاکثر من مشایخنا رحمهم الله (فصولین فی الفصل الاول)

بر بلده ده واقع تولیت وغله سی زید واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف عقاره اولاددن عمرو متصرف ایکن اول بلده ده قاضی اولان بکر بن دخی زیدك اولادندن اولوب وقف مزبورك تولیت وغله سنه سا که مشارك اولورم دیو حال قضاسنده عمرودن دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب زیدك اولادندن اولمق اوزره نفسیچون حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(لایقضی القاضی لنفسه ولا لمن لا تقبل شهادته له (اشباه فی القضاء)

غله سی برقضانك قاضیسی اولان زیده مشروطه وقفك متولیسی عمرو قضاء مزبوره ده واقع بکرك ملکیت اوزره یدنده اولان عرصه ایچون وقف مزبورك مستغلاتندندر دیو زیدك حضورنده بکردن دعوی و بکر انکار ایتدکده عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایتدکده زید عمروك وجه محرر اوزره اولان دعواسنی استماع و بینه سنی قبول ایدوب عرصهٔ مزبوره وقف مزبور مستغلاتندن اولمق اوزره حکم ایدوب حجت و پرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(ولواوصی رجل بثلث ماله للقاضی ولاخر لم یجز قضاؤه فی شئ لهذا المیت لانه قضاءه لنفسه وکذا لوکان القاضی احد الورثة والحاصل انه لابد من اجتناب التهمة وقت القضاء (بزازیه فی ٤ من القضاء ملخصا)

زید قاضینك باباسی عمرو بکردن زیدك حضورنده بنم جبرا بغیر حق شوقدر اقچه می المشیدك ویر دیو دعوی و بکر انکار ایدوب عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایتمکله زید مبلغ مزبوری بکردن عمروه حکم ایلسه نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(وحکم الحاکم لابویه وولده و زوجته باطل والمولی والمحکم فیه سواء وهذا لانه لا تقبل شهادته لهؤلاء لمکان التهمة فکذلك لایصح القضاء (هدایه فی التحکیم)

برخصوصی قضاة استماع ایتمیه لر دیو طرف سلطاندن امر شریف وارد اولدقدنصکره خلافنه امر آخر وارد اولمدین زید قاضی خصوص مزبوری استماع وحکم ایدوب حجت و پرسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(ویجوز استثناء سماع بعض الخصومات اوسماع خصومة رجل بعینه ولایصیر قاضیا فی المستثنی (فصولین فی الفصل الاول)

غلطه و یوده سنك بیت الماله متعلقه اولان دعوالرینی حرمین مفتیشی استماع ایدوب غلطه ده حاکم الشرع اولانلر استماع ایتمامك اوزره امر شریف وارد اولدقدنصکره خلافنه امر وارد اولمدین غلطه قاضیسی غلطه و یوده سنك بیت الماله متعلقه دعوالرینی استماع وحکم ایدوب حجت و پرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر)

بیعده طوع بینه سیله اکراه بینه سی جمع اولسه قنقیسی اولیدر * الجواب * اکراه بینه سی اولیدر

(اختلفا فی الطوع والکره فالقول لمن یدعی الجواز ولو اقاما بینة فبینة من یدعی الکره اولی وعلیه الفتوی (من بیوع البزازیه فی ١١)

بوصورتده ائمهٔ حنفیه نك اصح اقوالی ایله حکمه منصوب اولان زید قاضی طوع بینه سنی استماع ایدوب موجبیله حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمرودن برخصوصی بکر قاضی حضورنده دعوی وعمرو انکار ایدوب زیدك مدعاسنه شهادته کلن کمسنه لری بکر قاضی تعدیل وتزکیه وشهادتلرینی قبول ایدوب عمرو غیبت ایتمکله بکر موجبیله حکم ایتمدین قضادن معزول اولدقدنصکره بکرك یرینه قاضی اولان بشرك حضورنده زید خصوص مزبوری تکرار دعوی ایلسه بکرك حضورنده اولان شهادت مرقومه یه بناء بشر اول خصوصی زیده حکم ایتمك مشروعمیدر یوخسه بشرك حضورنده اعادهٔ بینه لازممیدر * الجواب * لازمدر

(واما البینة اذا قامت عنده بحق انسان علی انسان فقبل ان یقضی بها عزل ثم اعید الی القضاء فرفعت الیه تلك القضیة فان المدعی یکلف اعادة البینة تذکر اولم یتذکر فرقا بین الاقرار والبینة والفرق ان البینة لاتوجب الحق بنفسها وانما توجب باتصال القضاء بها ولم یوجد فصار تقلید هذا القاضی بعد ذلك وتقلید قاض آخر سواء ولوقلد قاض آخر لا یسعه ان تقضی بتلك البینة حتی یستقبلوا الخصومة ویعیدوا البینة فکذا ههنا (ادب الخصاف فی القضاء)

زید عمرودن ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی وعمرو انکار ایتدکدنصکره مدعاسنه بکر و بشر شهادت ایدوب بعده عمرو قبل التعدیل والتزکیة غیبت ایتدکدنصکره مرافعه اولدقلری قاضی بعد التعدیل والتزکیه مزبورلرك شهادتلرینی

قبول وعمروك غيابنده مبلغ مزبورى عمرودن زيده حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر الخصاف رحمه الله اذا غاب المدعى عليه بعد ما سمع القاضى عليه البينة اوغاب الوكيل بالخصومة بعد قبول البينة قبل التعديل اومات الوكيل ثم عدلت تلك البينة لايقضى بتلك البينة وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى يقضى قال شمس الائمة الحلوانى رحمه الله وهذا ارفق بالناس ولواقر المدعى عليه ثم غاب فانه يقضى عليه باقراره فى قولهم وان غاب الوكيل اومات بعد ما اقيمت عليه البينة ثم حضر الموكل يقضى عليه بتلك البينة كذا ذكر فى الزيادات (خانيه فى فصل مايستحق للقاضى وما ينبغى)

زيد برخصوصى عمرودن دعوى ايتدكده عمرو خصوص مزبورى قاضى حضورنده اقرار ايتدكدنصكره قاضى عمروك اقراريله حكم ايتمدين عمرو فرار وغيبت ايلسه قاضينك عمرو غيابنده عمروك خصوص مزبوره اقراريله حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر قبل صورتها)

بر بلده ده قاضى اولوب نائب نصبنه مأذون اولان زيد اول بلده ده كندى نصب ايتديكى نائبى عمروك حضورنده بكردن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم وار ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايتمكله عمرو مبلغ مزبورى بكردن زيده حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولور

(قال ولوان قاضيا قضى للامام الذى ولاه بقضية اوقضى عليه جاز ذلك لما روينا من الاثر ولما قلنا من المعنى قال وكذلك لوقضى لولد الامام اولوالده اولزوجته لان نفس الامام اقرب اليه من الولد والوالد والزوجة فاذا جاز ذلك فهذا اولى قال وكذلك لوان القاضى قضى لاخ نفسه اولعمه اولابن اخيه اولاخته اولخالته اولخاله اولاحد من محارمه يجوز لانه لو شهد لهؤلاء جاز قال وكذا قاضى القضاة اذا خوصم الى قاض ولاه هو فقضى له اوعليه جاز ذلك لان قاضى القضاة فى حق هذا القاضى بمنزلة الامام فى حقه وهو لوقضى للامام جاز فكذا ههنا قال وكذلك لوان الامام ولى قاضيا على مثل خراسان وامره ان يولى قضاة على الكور ففعل ثم خاصم القاضى الاعلى الى بعض من ولاه فقضاؤه جائز له وعليه لما قلنا (من شرح ادب القاضى فى ٥٧

زيد برقريه ايچنده كسنه نك ملكى اولميان خالى يرده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه ورثه سى قريهٔ مزبوره اهاليسندن عمرودن زيدى سن موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوى ايتدكلرنده مدعالرينه قريهٔ مذكوره اهاليسندن بكر وبشر شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوادعى الولى على رجل من غير اهل المحلة فقدابرأ اهل المحلة من القسامة والدية لانه نفى القتل عنهم ولوشهد اثنان من اهل المحلة بما ادعى لم تقبل عند ابو حنيفة رحمه الله وعندهما تقبل لان الاصل انما يجب الضمان على القاتل وانما يجب على غيره عند طلب الولى فالم تطلب لايصير اهل المحلة خصما فتقبل شهادتهم ولابى حنيفة رحمه الله تعالى

ان وجود القتل بين اظهرهم سبب لوجوب الدية والقسامة عليهم فصاروا خصما فلاتقبل شهادتهم ولوادعى على واحد من اهل المحلة بعينه فشهد شاهدان من اهل المحلة عليه لم تقبل الشهادة عندهم اما عند ابى حنيفة فكما مر واما عندهما فلان الخصومة على اهل المحلة قائمة (ولوالجيه قبيل فى ٨ من الديات)

بو صورتده مرافعه اولدقلرى قاضى بكر وبشرك شهادتلرينى قبول وعمروى قصاص ايله حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

بر بلده ده صراف اولوب بين الناس خطى معلوم اولان زيد عمروه قرضدن بيك غروش ذمتمده ديندر ديو دفترينه تحرير ايدوب بعده فوت اولدقده عمرو زيدك تركه وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن مبلغ مزبورى دعوى ايتدكده ورثه انكار ايدوب عمرو زيدك اول دفترده وجه محرر اوزره اولان خطنى ابراز ايد وب خط زيدك اولديغى عند الحاكم ثابت اولوب اولديارده بومنوال اوزره اولان خطه عمل اولنمق متعارف اولمغله زيدك خطى وعرفه بناء حاكم مبلغ مزبورى تركه دن زيده حكم ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(صراف كتب على نفسه بمال معلوم وخط معلوم بين التجار واهل البلدة ثم مات فجاء غريمه يطلب المال من الورثة وعرض خط الميت بحيث يعرف الناس خطه حكم بذلك من تركته ان ثبت انه خطه وقد جرت العادة بين الناس ان مثله حجة (خزانة الاكمل فى الشهادة قبيل ادب القاضى) واما خطه البياع والسمسار والصراف فهو حجة وان لم يكن مصدرا معنونا لعرف ظاهر بين الناس وكذلك ما يكتب الناس فيما بينهم يجب ان يكون حجة للعرف (مجتبى فى آخر كتاب الاقرار)

مدعى يدنده اولوب مضمونى ثابت اولميان تمسك ايله عمل اولورمى * الجواب * اولنماز

(قال العلامة العينى رحمه الله انما يعمل بخط الصراف ونحوه لانه لايكتب فى دفتره الامالة وعليه صيانة عن النسيان والبناء على العادة الظاهرة واجب فعلى هذا اذا قال البياع وجدت فى يادكارى بخطى اوكتب فى يادكارى بيدى ان لفلان على الف درهم كان هذا اقرارا ملزما اياه اقول ويرد ان العمل بالحقيقة انما هو بموجب العرف لا بمجرد الخط (شرح الاشباه لبيرى زاده)

﴿نوع آخر﴾

هند زيد ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده عمرو قاضى يه مرافعه اولدقده حق هندك يدنده ايديكى ظاهر اولمغله عمرو خصوص مزبورى هنده حكم ايتدكدنصكره بكر قاضى عمروك حكمنى نقض ايدوب خصوص مزبورى زيده حكم ايلسه حكم مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوقضى قاض على قول من اقاويل العلماء لكان صحيحا وليس لاحد من القضاة نقضه الى يوم القيمة (قهستانى فى القضاء)

زيد برخصوصى قاضى حضورنده عمرودن دعوى وبكر وبشر شهادت ايتملريله قاضى

بعد التعديل والتزكيه شهادتلرینی قبول وحکم ایدوب بعده بکر و بشر فاسقلر اولدقلری ظاهر اولسه حکم مزبور منتقض اولورمی * الجواب * اولماز

(ولایجوز شهادة الفاسق ولو قضى بشهادته نفذ (خلاصه من الشهادة) فلو قضى ثم ظهر ان الشهود فسقة لم ينتقض القضاء (بحر رائق فی الشهادة)

زید عمرودن ساکه شو قدر اقچه اقراض ایتمشیدم ویر دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب زیدك اقراضنه شاهدی اولمامغله قاضی زیده یمین ویروب اول قدر اقچه یی عمرودن زیده حکم ایلسه نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(المسئلة مختلفة بين الصحابة وكان عمر رضی الله تعالی عنه ممن يرى رد اليمين الى المدعى وعلى ابن ابی طالب رضی الله تعالی عنه كان ممن لايرى والشافعی رحمه الله اخذ بقول عمر وعلماؤنا اخذوا بقول على وقد صح رجوع عمر رضی الله تعالی عنه (شرح ادب القاضی)

ماقول شيخ الاسلام فی زيد استأجر دارا موقوفة من ناظرها مدة التی قدرها تسعون سنة متوالية باجرة معجلة مسلمة ومؤجلة معلومة وهی اجر مثلها وحكم حاكم حنبلی بصحة الاجارة المذكورة على قاعدة مذهب امام حنبلی رحمه الله فيها ثم رفع ذلك الى امام حنفی فنفذه فی حضرة ناظر الوقف الموجر ومواجهة المستأجر بعد المرافعة واستيفاء شرائط الحكم وكتب على ذلك وثيقة فهل يصح ذلك الحكم والتنفيذ ويعمل بالوثيقة التی تشملها ثم ادعى ناظر الوقف فساد الاجارة المذكورة وطلب الفسخ هل له ذلك ام لا * الجواب * نعم يصح الحكم والتنفيذ المذكور ان يعمل بالوثيقة المرقومة وبعد ماوقع حكم حاكم حنبلی على صحة اجارة الدار الموقوفة المذكورة وامضاء حاكم حنفی وتنفيذه ذلك الحكم على الوجه الشرعی لايصح دعوى الناظر بفساد العقد المزبور ولاطلب فسخه والحالة هذه والله العليم وهو الهادی الى الطريق المستقيم

(رجل آجر ارض وقف مدة طويلة مائة سنة من رجل انهما باشر الواحد من المسلمين وان حاكما حكم بصحة ذلك فالاجارة صحيحة اذا حكم حاكم بصحتها مع طول المدة ولاينفسخ بموت احدهما بعد اقرارهما بان العقد وقع لواحد غير معين ويكون المال حلالا له هكذا ذكر وهو الصحيح وهذا ممالاخلاف فيه لانهما لما اقرا ان حاكما حكم بصحة ذلك فقد ارتفع الخلاف لانا قدمنا فی الباب الاول اختلاف المشايخ رحمهم الله فی اجارة ارض الوقف مدة طويلة فاذا كان مختلفا فيه وحكم حاكم بصحته صار متفقا عليه (جواهر الفتاوی فی ٥ من الاجارات)

ماقول شيخ الاسلام بركة الانام كاشف معضلات الاحكام فی زيد وقف عقارات وقفا شرعيا وشرط توليته الى اولاده واولاد اولاده ثم بعد مدة آجر عمرو من اولاد الواقف العقارات المذكورة بكر باجرة معلومة اجارة طويلة نحو تسعين سنة لدى حاكم شافعی يرى جواز تلك الاجارة وحكم بجوازها حكما صحيحا ثم انفذ هذا الحكم قاض من قضاة الحنفية وتصرف بكر العقارات مدة ثم مات الموجر والمستأجر وانتقل نوبة التولية الى بشر من اولاد الواقف فادعى هو عند قاض حنفی على ورثة البكر المتصرفين لها

بان الاجارة المذكورة قد انفسخت بموت احد العاقدين وطلب الحكم منه بذلك فحكم هو انفساخها بموت المستأجر وامر للورثة قصر اليد من العقارات الموقوفة وتسليمها الى بشر فهل ينفذ حكمه بالانفساخ ام يمنع ذلك حكم القاضی الشافعی المقدم نفاذه لكونه حكما بالموجب افتونا مأجورين * الجواب * نعم ينفذ حكم القاضی الحنفی بانفساخ الاجارة المذكورة ولايكون حكم القاضی الشافعی المقدم مانعا لهذا الحكم اذلايتوجه حكم القاضی الشافعی الى بقاء الاجارة بعد موت احد العاقدين لكونه معدوما وقت الحكم بجوازها والحكم لايتوجه الى المعدوم وكذا تنفيذ الحنفی لايكون مانعا لهذا المعنى

زيدك رقه منقاده اولان جاريه سی هند زيددن بن حرة الاصلم ديو دعوی ومدعاسنه عمرو وبكر شهادت ايدوب قاضی مزبورلرك شهادتلرينی قبول وهندك حريتنه حكم ايتدكدنصكره زيد عمرو وبكر محدود فی القذف ايديلر ديو دعوی ومزبورلرك قبل اداء الشهاده محدود فی القذف اولدقلرينه اقامت بينه ايدوب بو وجه اوزره قاضينك حكم مزبورده خطاسی ظاهر اولسه حكم مزبور باطل اولوب هند رق اولمق اوزره زيده رد اولنورمی * الجواب * اولنور

زيدك رقه منقاده اولان جاريه سی هند زيددن بن حرة الاصلم ديو دعوی وزيد انكار ايتدكده هند مدعاسنه اقامت بينه ايدوب حريتنه حكم اولندقدنصكره هند بن حريت دعواسنده كاذبه ايدم ديسه حكم مزبور منتقض اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعى الحرية وبرهن عليه وقضى بها ثم قال كذبت فی دعوى الحرية لايبطل القضاء لان الحرية حق الناس كافة (بزازيه فی ٤ من ادب القاضی) فان ظهر له نص بخلاف قضائه نقضه ثم ان كان فی حقوق العباد كالطلاق والعتاق والقصاص ثم ظهر ان الشهود عبيد او محدود فی القذف ان قال القاضی تعمدت فالضمان فی ماله ويعزر للخيانة وان اخطاء يضمن الدية وفی الطلاق والعتاق يرد المرأة الى الزوج والمولى هذا اذا ظهر الخطاء بالبينة او باقرار المقضی له اما اذا اقر القاضی بذلك لايثبت الخطاء (بزازيه فی ٤ من القضاء ملخصا وكذا فی الخلاصة)

هند قاضی يه واروب بن فلان بلده ده حرة الاصل اولان خديجه دن متولده حرة الاصل ايكن غائب عن البلده زيد بنی اياردوب جاريه مملوكه سی اولمق اوزره بكره بيع وتسليم ايتدكده رقه انقياد ايدوب بعده بكر آخر دياره كيدر اولدقده بنی بركسنه نك يانندە براغوب كتمشيدی ديدكده بكر غائب اولوب مكانی معلوب وهند فقيره ومحتاجه اولمغله نفسنی انفاق وحفظنده مضطره اولديغی ظاهر اولمغين قاضی بكره بشری وكيل نصب ايدوب هندك حريت اصليه دعواسنه اقامت ايتديكی بينه يی بشرك مواجهه سنده استماع ايدوب هندك حريتنه حكم ايلسه نافذ اولورمی * الجواب * اولور

(وهل ينصب القاضی وكيلا عن الغائب عندنا لايفعل امالو فعل بان حكم على الغائب نفذ اجماعا لان المجتهد بسبب القضاء وهو ان البينة هل تكون حجة بلاخصم حاضر للقضاء ام لا فان رآها حجة وحكم نفذ كما لو حكم بشهادة الفساق وعليه الفتوى (بزازيه فی المفقود)

اقول هذا اضطراب ارائهم و بيانهم فى مسائل الحكم للغائب وعليه ولم يصف ولم ينقل عنهم اصل قوى يبتنى عليه الفروع بلا اضطراب ولا اشكال فالظاهر عندى ان يتأمل فى الوقايع و يحتاط و يلاحظ الحرج والضرورات فيفتى بحسبها جوازا اوفسادا

(جامع الفصولين فى الخامس)

زيد فوت اولوب تركه سنى وصى مختارى عمرو قبض ايتدكدنصكره بكر زيدك لابوين قرنداشى وحصرا وارثى يم ديو حاكم حضورنده عمرودن دعوى و مدعاسنه بشر وخالد شهادت ايتمكله حاكم بكرك وراثتى ايله حكم وتركه يى بكره تسليم ايدوب بعده آخر ديار دن وليد كلوب زيد اوغلى اولوب وراثتى باكه منحصره در ديو بكردن دعوى ومدعاسنه حاكم حضورنده اقامت بينه ايدوب حاكم وليدك وراثتى ايله حكم ايلسه بكرك وراثتى ايله اولان حكم اول منتقض اولور مى * الجواب * اولور

(شهد شاهدان ان فلان اخ الميت لابيه وامه لانعلم له وارثا غيره وقضى ثم شهد آخران لآخر انه ابنه ينتقض القضاء الاول لان الفريق الثانى لم يناقضا فى شهادتهما فقبلت وثبت البنوة بشهادتهما فانتقض القضاء بالوراثة للاخ ضرورة فان كان المال قائما فى يده دفع الى ابن وان كان هالكا فللابن الخيار ان شاء ضمن الاخ وان شاء ضمن لشاهدين فان ضمن الاخ لايرجع على احد وان ضمن الشاهدين رجعا على الاخ لما عرف

(محيط رضوى فى الشهادة بالميراث)

بو صورتده بكر تركهٔ زيدى استهلاك ايتمش اولسه وليد تركه يى بشر وخالده تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور

بو صورتده وليد بشر وخالده تضمين ايتدردكدنصكره مزبورلر ضامن اولدقلرى مبلغ ايله بكره رجوعه قادر اولورلر مى * الجواب * اولورلر

﴿ نوع آخر ﴾

(ماقول الائمة الحنفية فيما لومنع السلطان قاضى بلدة عن استماع دعوى زيد على عمرو بالبستان الذى فى البلدة وورد بذلك الامر الشريف الى القاضى فهل يلزم عليه ان يعمل بمضمون الامر ان لايسمع تلك الدعوى افتونا مأجورين * الجواب * نعم يلزم عليه ان يعمل بمضمون الامر الشريف

(و فى هذه الصورة اذا سمع القاضى تلك الدعوى بغير صدور امر مغاير للامر الاول وحكم بالبستان لزيد فهل ينفذ حكمه ومايلزم عليه افتونا مأجورين * الجواب * لاينفذ حكمه و يؤدب بالعزل

(والحاصل ان القاضى وكيل عن السلطان و الوكيل يستفيد التصرف من موكله فاذا خصص له تخصص واذا عم تعمم و القضاء يتخصص بالزمان و المكان و الحوادث والاشخاص (خيريه فى كتاب ادب القاضى بعدورق)

بر بلده اهاليسندن زيد شوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايدوب بعده عمرو استانبوله كلدكدنصكره بكر بنم زيد ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر سنده وديعت اولان اقچه دن

ويردبو دعوى ايتمك استدكده عمرو بن خصم شرعى دكلم ديو مرافعه دن امتناع ايتدكده بكر اول بلده واليسندن عمروك اوزرينه مباشر تعيين ايدوب عمرودن مال وديعه دن جبرا يدى يوز غروش السه عمرو مبلغ مزبورى بكردن استردادە قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فى الاصل اتلف وديعة انسان للمودع ان يخاصم و يغرم القيمة (بزازيه فى الخامس من اختلاف الوديعة)

بو صورتده مبلغ مزبورى قاضى حضورنده بكردن دعوى ايدوب والديغى فتواى شريفهٔ شرعيه يى ابراز ايتدكدنصكره قاضى فتواى شريفه ايله عمل ايتميوب وديعه مودع يدندن غصبا اخذ اولندقده صاحب الوديعه حاضر اولمديجه مودع خصم اولەمز ديو عمروى دعوادن منع ايلسه قاضىٔ مزبوره نه لازم اولور * الجواب * عزل وتعزير

(القاضى بتأخير الحكم يأثم ويعزل و يعزر (فصولين فى ١)

﴿ فصل فى الحبس ﴾

زيد يهودى طائفهٔ قضاندن عمرو ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقچه حقنى عمرودن طلب ايتدكده عمروك ادايه قدرتى وارايكن مماطله ايتمكله زيد عمروى حاكمه حبس ايتدرمك استدكده عمرو ذمى دينى ايچون مسلم حبس اولنماز ديو امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يحبس المسلم بدين الذمى والمستأمن وعكسه (بزازيه فى ١٠ من القضاء)

هند جدى عمروى ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقى ايچون عمروى حاكمه حبس ايتدرمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده هند مبلغ مزبورى عمرودن استدكده عمروك ادايه قدرتى وارايكن ادادن امتناع ومماطله ايتمكله حاكم عمروه اداء دين ايله ديو تنبيه وتضييق ايدوب عمرو عنادا ادا ايتمسه حاكم عمروك جنس ديندن مالى وار ايسه انكله ادا يوغيسه سائر اموال وعروضنى وفا ايتمزسه عقارينى ثمن مثليله بيع واداء دينه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(وفى المحيط لايحبس الابوان و الجدان و الجدتان الا فى النفقة لولدهما انتهى و ظاهر كلامهم انه لافرق بين الموسر والمعسر ولكن ينبغى ان يبينه بشئ وهو انه اذا كان موسرا وامتنع من قضاء دين ولده قلنا لايحبس فالقاضى يقضى دينه من ماله ان كان من جنسه والا باعه القضاء كبيعه مال المحبوس الممتنع عن قضاء والصحيح عندنا بيع عقاره كمنقوله

(بحر رائق فى الحبس من القضاء)

زيد مقتولك ورثه سى زيدك قاتلى عمروى امر حاكمله ضابطى بكره حبس ايتدردكلرندنصكره بكر عمروى ورثه اذنلرنسز اطلاق ايلسه ورثه بكره عمروى احضار ايله ديو مطالبه يه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(سجان القاضى خلى رجلا من المحبوسين حبسه القاضى بدين عليه فلرب الدين ان يطالب السجان باحضاره (قنيه فى الحبس من القضاء)

زيد مديونى عمروى حقنى تحصيل ايچون حاكم الشرعه حبس ايتدرسه سجانك اجرتى
زيد وعمرودن قنقيسنه لازم اولور * الجواب * زيده

(واجرة سجان القاضى لاتجب على المحبوس (سط) قيل فى زماننا اجرة السجان على
رب الدين لانه يعمل له (قنيه فيمن يجب عليه الاجر من الاجاره)

زيد اوزرينه نفقه سى لازم اولان اولاد صغارينك نفقه لرينى اادادن امتناع ايلسه حاكم
زيدى صغارك نفقه لرى ايچون حبسه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لايحبس الاب بدين الولد و يحبس لنفقته لانه اذا امتنع عن نفقته فقد قصد اتلافه
(محيط رضوى فيمن يكره قتله من اهل الحرب من السير)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنى طلب ايتدكده عمرو اادايه قدرتم يوقدر
معسرم ديوب زيد اداء دينه قادر موسر در ديو دعوى و مدعاسنه اقامت بينه ايدوب
عمروى حاكمه دين مذكور ايچون حبس ايتدردكدنصكره عمروك حالندن سؤال ايدوب
اصلا مالى ظهور ايتماسه حاكم عمروك اطلاقنى رأى ايديجك حبسدن اطلاقه قادر
اولورمى * الجواب * اولور

(ان برهن غريمه على غناه فيحبس بما رأى ثم يسئل عنه فان لم يظهر له مال خلاه (تنوير
فى الحبس من القضاء) لاتقدير بمدة حبسه وانما هو مفوض الى رأى القاضى (منح الغفار
فى الحبس من القضاء)

زيد مقتولك ورثه سى عمرودن سن زيدى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو
دعوى و عمرو انكار ايدوب ورثه نك بينه لرى اولماغله مرافعه اولدقلرى حاكم ورثه نك
طلبيله عمروه وجه شرعى اوزره يمين تكليف ايدوب عمرو يميندن نكول ايلسه حاكم عمروى
يمين ياخود اقرار ايدنجه حبس ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ومن ادعى قصاصا على غيره فجحد استحلف بالاجماع ثم ان نكل عن اليمين فيما دون النفس
يلزمه القصاص وان نكل فى النفس حبس حتى يحلف او يقر هذا عند ابى حنيفة رحمه الله
تعالى وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى لزمه الارش فيهما (هدايه فى اليمين من الدعوى)

﴿مسائل شتى﴾

مديونا فوت اولان زيدك ذمتنده شوقدر اقچه حقى اولوب لكن ورثه سى مبلغ مزبورى
تحصيل ايتميوب اداء ديندن امتناع ايلسه لر حاكم مبلغ مزبورى تحصيل ايدوب زيدك
دينتى ادايه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اذا مات الرجل وعليه ديون كثيرة فجاء رجل عند القاضى واقر ان للميت عليه كذا وكذا
من الدراهم و الدنانير فامر القاضى المقر باداء ما عليه فى غريم الميت صح امره فاذا دفع
برئ عن دين الميت لان للقاضى ولاية قضاء دين الميت فلما امره بما هو تحت ولايته يصح
الامر وصح الدفع بناء عليه (من مداينات ذخيرة الفتاوى)

بر بلده اهاليسندن زيدك بر كونده وار يلوب رجعت ممكن اولميان قريه اهاليسندن عمرو
ايله بر خصوصه متعلقه دعواسى اولوب لكن زيد ياوكيلى اول قريه يه واروب مجرد

شاهدلرم كندى بلدمده در ديو عمروى بلدۀ مزبوره يه احضار ايتدرمكه قادر
اولورمى * الجواب * قاضى استكشاف حال ايدوب زيددن بينه طلب ايدر عاجز
اولورسه احضار ايتمز اقامت ايدرسه احضار ايدر لكن حين دعواده
مواجهۀ عمروده اعادۀ بينه لازمدر

(وان بعيدا يأمره باقامة البينة لا للحكم بل ليكشف الحال فاذا احضره اعاد عليه وقيل
يحلفه انه محق فى الدعوى ثم يحضره (من قضاء البزازيه فى نوع تقدم الى القاضى)

زيد عمرو ايله بر خصوصه متعلقه دعواسنده بكر قاضى يه مرافعه اولوب بعده زيد بكردن
حجت طلب ايتدكده بكر اجرت قوللنمز زيده حجت يازدقده زيد رضاسيله بكره حجتك
اجرتى اولمق اوزره اجر مثلندن زائد شوقدر اقچه و يروب بعده بكر معزول اولدقده زيد ساكه
و يرديكم اجر مثلندن زياده اولمغله برمقدارينى باكه ضامن اول ديو جبره قادر
اولورمى * الجواب * اولماز

(و يحل للقاضى اخذ الاجرة لكتبة السجلات والمحاضر والوثايق قدر ما يجوز غيره لان
ذلك ليس واجب عليه (عتابيه فى النوع الاول من الباب الاول) رجل دفع الى خياط
ثوبا ليخيط له قباء او جبة ولم يشارطه الاجر فلما فرغ منه اعطاه صاحب الثوب زيادة
على اجر مثله فى قياس قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى يطيب له بناء على مسئلة صلح الاصل
اذا استهلك ثوب انسان فصالحه على اكثر من قيمته جاز عند ابى حنيفة خلافا لهما وقال
الفقيه ابو الليث الزيادة جائزة فى قولهم جميعا (خلاصه فى ١٠ من الاجاره)

بر قضانك قاضيسى زيد قضاء مزبوره ده حكومتيچون عمروى نائب نصب ايتدكده عمرو
زيده محصول قضاء نامنه هر آى شوقدر اقچه و يرمك اوزره التزام ايدوب بعده عمرو
قضاء مزبوره واروب بر قاچ آى نيابت ايتدكدنصكره عمرو فوت اولسه حالا زيد التزام
مرقومه بناء عمروك تركه سندن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بر بلده اهاليسندن زيدك عمرو و بكر ايله تارلايه متعلقه دعواسى اولوب عمرو و بكرك تمردلرى
يوغيكن زيد والى يه واروب بر مباشر كتوروب عمرو و بكرى قاضى بلده يه احضار ايدوب مرافعه
اولدقلرندنصكره مباشر قاضى حضورنده مزبورلردن اجرت مباشريه طلب ودعوى
ايتدكده عمرو و بكرك تمردلرى اولماديغنه بناء قاضى مباشرك اجرتى اولان شوقدر اقچه يى
شرعا زيددن حكم ايدوب مباشره اليو يرسه زيد مجرد اجرت مباشرى خصملردن حكم ايتميوب
بندن حكم ايتدك ديو قاضى يه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

مؤنة المشخص على المتمرد وهو الصحيح و قيل يكون فى بيت المال (خانيه فيما يستحق على
القاضى من الدعوى (صت) فالحاصل ان مؤنة الرجالة على المدعى فى الابتداء فاذا امتنع
فعلى المدعى عليه وكان هذا استحسان مال اليه للزجر فان القياس ان يكون على المدعى
فى الحالين (قنيه فى ١ من القضاء)

قضادن زيد قاضى اولديغى بلده يه واردقده بلاعذر شرعى اون بش سنه ترك اولنان
املاك دعواسنى استماع وحكم ايتديكندن ماعدا بلاعذر اوتوز التى وقرق سنه ترك اولنان

املاك دعوالرینی دخی استماع ومدعی اولنلرك اقامت ایتدکلری بینه لری ایله ومدعی علیه اولنلرك یمیندن نکوللریله حکم ایلسه زیدك عمدا بو مقوله ایتدیکی احکام نافذ اولورمی

* الجواب * احکامی نافذ اولماز عزل اولنوب صلاحی ظاهر اولنجه تقلید قضاء اولنمامق کرکدر

(ولوقضی بحد او قصاص اومال مضار به ثم قال قضیت بالجور وانا اعلم ذلك ضمن من ماله وعزل عن القضاء (منح الغفار فی القضاء کذا فی البزازیه)

زید توفنك طبانجه سنی دورتمك ایچون تحریك ایدر ایکن توفنك خطاء آتیلوب قورشونی عمروه اصابت ایتمکله عمرو فوت اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت

بو صورتده بکر قاضی زیده قصاص لازمدر دیو جورا وتعمدا زیدك اوزرینه قصاص ایله حکم ومزبوری قصاص اوزره صلب وقتل ایلسه زیدك دیتی کیمدن لازم اولور

* الجواب * بکردن لازمدر عزل اولنمق کرکدر

متعدد حاکمی اولان بر بلدك عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسی اولمغله زید بکر حاکمه مرافعه اولهلم دیدکده عمرو بن بکر حاکمه مرافعه اولمام بشر حاکمه واروب مرافعه اولورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان کان المدعی فی موضع والمدعی علیه فی موضع آخر فی مصر واحد وفیه قاضیان فقال احدهما ارفع الخصومة الی قاضی فلان وقال الآخر لابل الی فلان قال ابو یوسف رحمه الله تعالی الاعتبار فی ذلك الی المدعی علیه لانه مطلوب (خزانة الفتاوی فی کتاب ادب القاضی) واذا کان فی المصر قاضیان کل واحد منهما فی محلة علی حدة فوقعت الخصومة بین رجلین احدهما فی محلة الاخری والمدعی یرید ان یخاصمه الی قاضی محلته والآخر یأبی ذلك فالعبرة للمدعی هو الصحیح وکذلك لو کان احدهما من اهل العسکر والآخر من البلدة فاراد العسکری ان یخاصمه الی قاضی العسکری فهو علی هذا

(خزانة المفتین قبیل القضاء فی المجتهدات من ادب القاضی)

بر بلده قاضیسی زید معزول اولدقدنصکره اول بلده اهالیسندن عمرو بلدهٔ مزبوره والیسی بکرك بشره شوقدر اقچه دینی اولمغله خالد ذمتنده اولان اقچه می خالد دن اخذ و بشره تسلیم ایله دیو امر ایدوب لکن بن مبلغ مزبوری خالد دن اخذ ایتمدین بشر مبلغ مزبوری زید حضورنده بندن دعوی ایتدکده زید حین قضاسنده باکه جورا و متعمدا مبلغ مزبوری کندی مالمدن و یرمکا وزره حکم ایدوب و بشره دفع وتسلیم ایتدردی دیو زیددن دعوی ایتدکده زید بشر مبلغ مزبوره سنك کفیل اولدیغکی بنم حضورمده سنك مواجهه کده شهود عدول ایله اثبات ایدوب بندخی بعد التعدیل والتزکیه شهادتلرینی قبول ومبلغ مزبوری وجه شرعی اوزره بشره حکم ایلدم دیسه زید بلا یمین بوقولنده تصدیق اولنوب عمروك دعواسی مندفعه اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو سن حین حکومتکده باکه تعمد وجور ایتدیککی اقرار ایتمشیدك دیو دعوی واقامت بینه ایتمك مراد ایلسه عمروك قولنه التفات اولنورمی * الجواب * اولماز

(واذا عزل القاضی فادعی علیه رجل انه اخذ منه الفا بغیر حق اوقطع یده فقال قضیت بها علیك لفلان ودفعتها الیه وقضیت بقطعك فی حق فالقول قول القاضی لان هذا فی امر ثابت فلابد ان یکون القول للقاضی والا امتنع الناس من قبول القضاء اذا کان یتوجه علیه بعد العزل خصومات فی النفس والاموال فلابد ان یکون القول له علی الاتفاق مقید بما اذا کان المدعی مقرا بان فعل ذلك وهو قاض لانهما لما توافقا علی ذلك صار کان الدعوی جرت وهو قاض والقول قوله فی ذلك لما قلنا ولان الظاهر انه لایقضی بالجور ثم لایمین علی المعزول لانه ثبت فعله فی حال قضائه بالتصادق ولو ادعی علیه فی حال قضائه بذلك لایمین علیه فکذا بعده

(فتح القدیر فی آخر القضاء)

زید متولیسی اولدیغی وقف منزلی اجر مثلیله قرزی هنده ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره زیدك یرینه متولی اولان عمرو بکر قاضی یه هند ایله مرافعه اولدقلرنده بکر امامین رحمهما الله تعالی قول شریفلری اوزره اجارهٔ مزبوره نك جوازیله حکم ایدوب بعده بشر قاضی دخی حکم مزبوری تنفیذ ایتدکدنصکره حکم مزبورك خلافنی قضاة استماع ایتمیه لر دیو امر سلطانی صادر اولسه حالا عمرو هند ایله تکرار خالد قاضی حضورنده مرافعه اولوب خالد خلاف امر حکم مزبورك خلافنی استماع واجارهٔ مرقومه نك عدم جوازینه حکم ایلسه حکم مزبور نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا آجر القیم دار الوقف من نفسه لایجوز وان آجر من ابیه فهو علی الاختلاف لایجوز عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی وعندهما رحمهما الله تعالی یجوز

(ظهیریه فی تصرفات القیم من الوقف ملخصا)

زید فوت اولوب اوغلی عمروی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده سائر ورثه عمرودن سن زیدك حیاتنده اون عدد قولنی غصبا اخذ ایدوب حتی زیدك فوتندنصکره بن بابام زیدك حیاتنده اون عدد قولنی غصبا اخذ ایتمشیدم دیو اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وعمرو بالکلیه انکار ایدوب سائر ورثه نك اقامت ایلدکلری شاهدلر عمرو بن بابام زیدك حیاتنده اون عدد قولنی غصبا اخذ ایتمشیدم دیو اقرارینه شهادت ایدوب دعوی وشهادتده قوللرك اوصاف وقیمتلری ذکر اولنماسه وجه محرر اوزره اولان دعوی وشهادت ایله عمروك غصبی ثابت اولوب قوللری غصب ایله عمرو اوزرینه حکم اولنورمی * الجواب * اولنور

(ولو ادعی انه غصب منه جاریة ولم یذکر قیمتها تسمع دعواه ویؤمر برد الجاریة فان عجز عن ردها کان القول فی مقدار قیمتها قول الغاصب (خزانة المفتین فی اول الدعوی)

بو صورتده حاکم عمروه قوللری احضار ایله دیو حبس واحضار ایده مدیکی تقدیرجه قیمتلرینی بیان ایله دیو جبره و بیان ایده مدیکی تقدیرجه اون عدد ادنی قول قیمتنی عمرو اوزرینه حکمه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ویجبره القاضی علی بیانه وان لم یبین بعد الاجبار الزمه ادنی ما یغصب الناس من ذلك الجنس

(محیط رضوی فی الاقرار بالغصب)

زید عمرو ایله قاضی یه واروب زید بکر غائب طرفندن برخصوصی بشر غائبدن دعوایه وکالت

ادعا ايدوب عمرو دخی بشر طرفندن خصوص مزبورده خصومته وكالت ادعا ايدوب بعض كمسنه‌لر دخی وجه محرر اوزره خصم شرعی يوغيكن شهادت ايلسه‌لر مزبورلرك شهادتلريله زيد وعمروك وكالتلری ثابت اولمش اولورمی *الجواب* اولماز

(واحد من وكلاء المحكمة ادعى انه وكيل من فلان فی طلب حقوقه علی هذا المحضر فقال وكيل آخر من وكلاء المحكمة ان موكلی هذا يريد المدعی عليه يقول ليس علی هذا الحق وليس لی علم بالوكالة هذه فبرهن الوكيل علی الوكالة لا تقبل لعدم الخصم (بزازيه قبيل الثامن من الدعوی)

بوصورتده قاضی وجه محرر اوزره عمرو و بكرك وكالتلريله حكم ايدوب زيدك بكر غائبك طرفندن بشر غائبدن اولان دعواسنی عمروك يوزينه استماع وحكم ايدوب حجت ويرسه حكمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

زيد وعمرو قاضی‌يه واروب بكر وزوجه‌سی هند حاضر دكللرايكن زيد بكر هندی تطليقه‌يه توكيل ايتدی ديو دعوی وعمرو هند دخی زيد ايله خصومته بنی توكيل ايتدی ديو دعوی ومدعالرينه برقاچ كمسنه‌لر شهادت ايلسه‌لر شهادت مزبوره ايله بكر وهندك زيد وعمروی توكيللری ثابت اولوب زيد هندی بكردن تطليقه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

بوصورتده قاضی زيدك وجه محرر اوزره وكالتيله حكم ايدوب حجت ويرسه حكمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(فاقام الوكيل شاهدين علی التوكيل وطلب الحكم من القاضی فقضی القاضی بثبوت وكالة والمدعی عليه ساكت لا يصح هذا الحكم ولا يصير هو وكيل لان شرط قبول البينة انكار الخصم ولم يوجد (فيض كركی فی دعوی الوكالة من الدعوی)

زيد هندك غيابنده قاضی‌يه واروب هند فلان موضعده اولان ملك عقارينی بيعه بنی توكيل ايلدی ديو ثمن معلومه عمروه بيع ايدوب قاضی دخی حجت يازدقده بكر و بشرك شهادتلريله ثابت الوكاله اولان زيد بيع ايلدی ديو يازمش اولسه حالا هند توكيلی انكار ايدوب اول عقاری عمرودن المق استدكده عمرو يدنده اولان حجتك مضمونی اثبات ايدرمی يوخسه هندك اصل توكيلنی اثبات لازممیدر * الجواب * لازمدر

زيد قاضی برخصوصده تعمد وجور ايتميوب لكن مسئله‌يه عالم اولمامغله خطاء خلاف شرع عمرودن خصمی بكره برمقدار اقچه حكم ايتمكله بكر حكم مزبوره بناء اول قدر اقچه‌يی عمرودن المش اولسه حالا عمرو بكرك الديغی اقچه‌يی بكردن طلب ايتميوب مجرد سن حكم ايلدك ديو زيددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال وما حكم به القاضی فاخطأ فهو علی وجهين الخ اما ان كان خطأ يمكن رده بان قضی بمال ثم ظهر ان الشهود عبيد او محدود فی القذف يؤخذ ذلك من المقضی له ويرد الی المقضی عليه فاما اذا تعمد كان الضمان عليه فيعزل ان اقر به وهو قاض ولا تنقض تلك القضية وان اقر وهو معزول يغرم ولا تنقض تلك القضية (شرح ادب القاضی للخصاف قبيل الثامن والاربعين ملخصا) القاضی اذا قضی ما يجوز فاخطأ فيه كان خطاؤه علی الذی

قضی له ولو قال تعمدت ذلك كان غرمه عليه فی ماله (مجموع النوازل فی السير)

بوصورتده زيد تعمد وجور ايتديكنه معترف دكل ايكن عمرو زيددن سن حين حكومتكده خصوص مزبورده تعمد وجور ايتديككی اقرار ايتمشيدك ديو دعوی واقامت بينه ايتمك مراد ايلسه عمروك قولنه التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز

(ادعی رجل علی القاضی المعزول انه قتل ابنه وهو قاض او اخذ ماله او ارضه او ما فی يده او شيئا ذكره فی العقود والطلاق والعتاق وانك قد فعلت لی ظلما وتعديا فقال القاضی اقامت عليك البينة عندی بما فعلت او اقررت بذلك لمن حكمت له بما حكمت فالقول قول القاضی المعزول ولا يمين عليه فی ذلك كائنا ما كان ذلك ولا تقبل بينة يقيمها علی ذلك (روضة القضاة للسمنانی فی فصل الثامن من باب عزل القاضی)

﴿كتاب الاقرار﴾

زيد مسلم خمردن سكران ايكن عمروه شوقدر اقچه قرضدن دينم وارد ر ديو اقرار ايلسه اقرار مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولور

(اقرار السكران يصح لا المكره (منية المفتی فی الاقرار قبيل الاشارة والكتابة) ويصح اقرار السكران زجرا له (جواهر الفتاوی فی الاقرار)

سئل فی زيد اقر ان لعمرو عليه شيئا او حقا فهل يصح هذا الاقرار ام لا فاذا قلتم نعم فهل لزيد بيان ما اقر به فاذا امتنع عن ذلك فهل للقاضی ان يجبره علی بيانه بما له قيمة *الجواب* نعم يلزمه بيان ما اقر به فاذا امتنع للقاضی ان يجبره علی بيان بما له قيمة

(ولو اقر بمجهول صح ولزمه بيان ما جهل بما له قيمة يعنی اذا قال لفلان علی شیء او حق لزمه ان يبينه بما له قيمة (درر فی اول الاقرار ملخصا)

زيد عمرودن ذمتكده قهوه ثمندن شوقدر اقچه حقم وارد ر ديو دعوی ايتدكده عمرو ذمتده اول قدر اقچه سندن اشترا ايتديكم شوقدر وقيه قهوه ثمندن دينمدر لكن اول قهوه‌يی بن قبض ايتمدم ديوب زيد دخی قبض ايلدك ديسه عمرو قبض ايتمدم ديمكله زيدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(علی الف لك من ثمن عبد اشتريته منك الا انی لم اقبضه وقال المقر له قبضته لا يصدق فی قوله لم اقبضه وصل ام فصل (بزازيه فی ٢ من الاقرار)

بوصورتده زيد اقرار مزبوره بناء مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زيد عمرو متوفانك تركه‌سنی قبض ايدن حصرا وارثی اوغلی بكردن تركه‌دن اولوب ثلث مساعد اولديغی بر منزل ايچون عمرو بالكه وصيت ايدوب مصرا فوت اولدی ديو دعوی ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب بعده بشر ظهور ايدوب عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم وارد ر ديو بكردن طلب ايتدكده بكر بشری تصديق ايلسه حالا زيد منكر اولوب حقنده دين ثابت اولمامغله وصيت مزبوره‌يه بناء منزل مرقومی تماما بكردن المق استدكده بكر مجرد تركه‌دن دين مذكور اداء اولنوب باقيدن ثلث مساعد اولديغی

مقداری ال دیو منزلی تماما ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(احد الورثة اقر بدین قیل یلزمه کله وقیل حصته یعنی اذا ادعی رجل دینا علی میت
واقر بعض الورثة ففی قول اصحابنا یؤخذ من حصة المقر جمیع الدین
(درر قبیل الاستثناء من الاقرار)

زید عمرودن ذمتکده جهت ارثدن شو قدر اقجه حقم وار در دیو طلب ایتدکده عمرو
زیده اول قدر اقجه دن شو مقداری اوزرینه صلح اوله‌لم دیوب مبلغ مزبوردن صلحه
طالب اولسه عمرو مبلغ مرقومی اقرار ایتمش اولورمی * الجواب * اولور
طلب الصلح والابراء عن الدعوی لایکون اقرارا وطلب الصلح والابراء عن المال یکون اقرارا
(من اقرار البزازیه فی ۱ من الاستثناء)

بو صورتده عمرو وجه محرر اوزره اول قدر اقجه دن مقدار مرقوم اوزرینه طلب صلح
ایتمکله مبلغ مزبوره اقرار ایتدکدنصکره عمرو زیددن قبل طلب الصلح سن بنی مبلغ
مزبوردن ابرا ایتمش ایدک دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز
(صالح عن دعوی دین ثم برهن علی لایفاء او الابراء لو صالح عن انکار لایسمع بینته لان
هذا الصلح افتداء عن الیمین فلا ینتقض وکذا لو اقر بدین ولم یدع الایفاء او الابراء وصالح
ثم ادعی الایفاء او الابراء لاتقبل (فصولین فی ۱۰)

زید عمرو ذمتنده اولان شو قدر اقجه سندن عمرویی ابرا عمرو دخی قبول ایتدکدنصکره عمرو
مبلغ مزبوری زیده دینمدر دیوب بو وجهله اقرار ایلسه زید مجرد اقرار مزبوره بناء
عمرودن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(لما اقر بالبراءة یثبت سقوط المال عن ذمته فاقرار المدعی علیه بعده بهذا المال لغو وکذب
فلا یعتبر (جامع الفصولین وکذا فی الاشباه) ابرأ عاما ثم اقر بالمال المبرأة عنه فهل یعود بعد
سقوطه فاجبت بانه لا یعود (اشباه فی ان الساقط لا یعود من احکام النقد)

جنون مطبق ایله مجنون اولان زید یدنده اولان بعض اشیا ایچون عمروک ملکیدر دیو
اقرار ایلسه اقراری معتبر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولا یصح طلاق الصبی والمجنون ولا اعتاقهما ولا اقرارهما (ملتقی الابحر فی کتاب الحجر)

﴿فصل فی اقرار المریض﴾

زید مرض موتنده ملک منزلنی صحتنده عمرو اجنبی‌یه ثمن معلومه بیع وتسلیم وثمن مزبوری
استیفا ایتمشیدم دیو اقرار وعمرو زیدی تصدیق ایتدکدنصکره زید فوت اولوب
ورثه سنی ترک ایتدکده زیدک انجق بیعی اقراری معتبر اولوب قبض ثمن حقنده اقراری
ثلثدن زیاده ده معتبر اولمیوب وورثه دخی زیدی تصدیق ایتمامکله ثلث مساعد اولمدیغی
مقداری عمرودن المق استدکلرنده عمرو اقرار مزبوره بناء ویرمامکه قادر
اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو اقر فی المرض الذی مات فیه انه باع عبده هذا من فلان فی صحته وقبض الثمن وادعی
ذلک المشتری فانه یصدق فی البیع ولا یصدق فی قبض الثمن الا بقدر الثلث

(خزانة المفتین فی اقرار المریض)

زید باباسی عمروک یدنده اولان منزل ایچون منزل مزبوری بکا برسنه مقدم یوز غروشه
بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب حتی آیدن مقدم صاحب فراش خسته ایکن بر وجه
مشروح اقرار دخی ایتمشیدک دیو دعوی وعمرو بالکلیه انکار ایدوب زید عمروک اقرار
مشروحنه اقامت بینه ایتمکله منزلی عمرودن المق استدکده عمرو مجرد خسته ایکن وارثه اقرار
صحیح دکلدر دیو منزلی زیده تسلیمدن امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(واذا اقر المریض لوارثه بدین ثم برئ من مرضه هل یصح اقراره ام یبطل اجاب لا یبطل
اقراره (نقد المسائل فی اقرار المریض)

زید مرض موتنده زوجه‌سی هندک مهر مؤجلی شو قدر در حالا ذمتمده در دیو اقرار
ایتدکدنصکره زید فوت اولوب هندی وسائر ورثه سنی ترک ایتدکدنصکره مبلغ مزبور
هندک مهر مثلنه مساوی اولمغله اول قدر اقجه‌یی ترکهٔ زیددن المق استدکده سائر ورثه
مجرد مرضنده اقرار ایتمشیدی حین عقدده تسمیه اولندیغنه شاهد کتوردیمکه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(مریض اقر لامرأته بدین المهر هل یصح اقراره ام یبطل اجاب لا یبطل اقراره
(نقد المسائل فی اقرار المریض)

زید مرض موتنده ساکن اولدیغی بلده ده مجهول النسب اولوب کندویه اوغل اولمغه
صالح اولان عمرو ایچون اوغلمدر دیو اقرار عمرو دخی تصدیق ایتدکدنصکره زید فوت
اولوب عمرویی وسائر ورثه سنی ترک ایتدکده عمرو ترکهٔ زیددن حصه سنی المق استدکده
سائر ورثه زید مرض موتنده اقرار ایتمکله اقراری معتبر اولماز دیوب ویرمامکه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(وان اقر لغلام مجهول یولد مثله لمثله ای مثل المقر انه ابنه وصدقه الغلام یثبت نسبه
ولو مریضا وشارک الورثة لان النسب من الحوائج الاصلیة وهو ایضا اقرار علی نفسه
علی ما بیناه ولیس فیه ضرر علی غیره قصدا فیصح (زیلعی فی اقرار المریض)

زید عمرو متوفانک ورثه سندن عمرو بنم بکر ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقجه حقمه
صحتنده کفیل اولدیغنی مرض موتنده اقرار ایتمشیدی دیو دعوی وورثه بالکلیه انکار
ایلسه‌لر زید عمروک اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجک بعد الحلف مبلغ مزبوری کفالتنه
بناء عمروک ترکه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(جمیع کفالة المریض تعتبر من الثلث ولو اقر فی مرضه انه کفل فی صحته تعتبر من جمیع ماله
(جامع الفصولین فی کفالة المرضی)

زید مرض موتنده یدنده اولان بر دکان ایچون قزقرنداشم هندک ملکی اولوب بر قاچ
سنه دنبرو بطریق الامانه یدمده در بنم قطعا علاقه‌م یوقدر دیو اقرار ایتدکدنصکره
فوت اولوب اوغللرینی ترک ایلسه اول دکانی زیدک حال صحتنده تملکی معلوم دکل ایکن زیدک
اوغللری اقرار مزبوری طوتمیوب اول دکانه مداخله‌یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(قال استادنا فهذا كالتنصيص ان المريض اذا اقر بعين فى يده لاجنبى فانما يصح اقراره من جميع المال اذا لم يكن تملكه اياها فى حال مرضه معلوما فاما اذا علم تملكه فى حال مرضه فاقراره به لا يصح الا من ثلث ماله وانه احسن من حيث المعنى (قنيه فى اقرار المريض)

هند صحتنده اوغلى عمروه ثمن معلومه بيع و تسليم ايتديكى ملك منزلنك ثمننى زيددن بش سنه مقدم قبض ايتمشيدم ديو مرض موتنده اقرار ايتدكدنصكره هند فوت اولسه سائر ورثه تصديق ايتميوب وجه محرر اوزره قبض ثمن ثابت اولمامغله مبلغ مزبوردن حصدلرينى طلب ايتدكلرنده زيد مجرد اقرار مزبوره بناء ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واقرار المريض ببيع عبده فى صحته وقبض الثمن مع دعوى المشترى ذلك صحيح فى البيع دون قبض الثمن الا بقدر الثلث بخلاف اقراره باستيفاء ثمن ما باعه فى صحته من وارثه فانه لا يصح (بحر رائق فى اقرار المريض ملخصا)

﴿باب الاقرار بالنسب﴾

كسنه نك نكاح وعدتنده اولميان هند مجهول النسب اولوب سنا هنده اوغل اولمغه صالح اولان زيد ايچون اوغلمدر ديو اقرار زيد دخى تصديق ايتدكدنصكره هند فوت اولسه زيدك نسبى هنددن ثابت اولوب هنده وارث اولورمى * الجواب * اولور

(وان ادعت امرأة صبيا انه ابنها ولم تكن منكوحة ولا معتدة قالوا يثبت النسب بقولها لان فيه الزاما على نفسها دون غيره (هدايه فى دعوى النسب)

بو صورتده مجهول النسب كيمدر * الجواب * ساكن اولديغى بلدهده كسنهدن نسبى معروف اولميان كسنهدر

(مجهول النسب الذى يذكر فى الكتب هو من لا يعرف نسبه فى البلدة التى هو فيها (قنيه فى الاقرار بالعتق من الاقرار)

زيد متوفانك اوغلى عمرو بكر ايچون لابوين قرنداشمدر ديو اقرار بكر دخى تصديق ايتدكدنصكره بكر تركهٔ زيددن حصه المق استدكده عمرو اقرارينه نادم اولوب بكره نسبكى اثبات ايله والا تركهيه سنى مشارك ايتمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوارث لو كان واحدا واقر بابن آخر للميت لا يثبت نسبه من الميت خلافا لابى يوسف والشافعى رحمهما الله واجمعوا على انه يشاركه فى الارث ولم يثبت نسبه لما ذكرنا ان اقراره مقبول فى حق نفسه غير مقبول فى حق غيره فاذا قبل اقراره فى حق نفسه يستحق المقر له نصف نصيب المقر مطلقا (منح فى اقرار المريض)

زيد فوت اولوب قزلرى هند وزينبى ترك ايتدكده تركهسنى بعد الاقتسام عمرو ظهور ايدوب بن دخى زيدك ام ولدى خديجهدن متولد اوغليم ديو هند و زينبدن دعوى ايتدكده هند انكار وزينب عمروى دعواسنده تصديق واقرار ايدوب عمروك مدعاسنه بينهسى اولماسه عمرو زينبك حصهسنده زينبه حصهسيله مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولور

كسنهنك تحت نكاح وعدتنده اولميان هند ساكن اولديغى بلدهده مجهول النسب اولوب سنا

كندويه اوغل اولمغه صالح اولان عمرو ايچون اوغلمدر ديو اقرار وعمرو دخى تصديق ايدوب بعده هند فوت اولوب عمروى وآخر اوغلى بكرى ترك ايلسه عمرو بكر ايله معا هندهوارث اولورمى * الجواب * اولور

(وصح اقرارها بالولد مطلقا ان لم يكن الامر كذلك بان لم يكن ذات زوج ولا معتدة او كانت ذات زوج وادعت انه اى الولد من غيره اى غير زوجها (منح فى اقرار المريض)

زيدك زوجهسى هند ساكنه اولديغى بلدهده مجهول النسب اولوب كندويه سنا ولد اولمقلغه صالحه اولان زينب حره ايچون نفسمى زيده تزويج ايتمزدن مقدم بندن تولد ايتمش صدريه قزمدر ديو اقرار وزينب دخى تصديق ايلسه زينبك نسبى هنددن ثابت اولورمى * الجواب * اولور

دار حرب اولان كورجستاندن سبى اولنان مجهول النسب زيد صغير ايله هند صغيرهيه شراء مالك اولان عمرو هندى زيده تزويج ايدوب بعده هند وزيدى اعتاق ايتدكدنصكره مزبورلر بالغ اولمدين كورجى طائفهسندن بكر معتق زيد كورجستانده حالا زوجهم اولان زينب معتقهدن متولد اوغلمدر هند كذلك مزبورهدن متولده قزمدر ديو اقرار ايدوب زينب دخى بكرى اقرار مذكورنده تصديق ايلسه حالا زيد وهندك نسبلرى بكر وزينبدن ثابت اولورمى * الجواب * اولور

(اقرار الرجل جائز باربعة نفر بولد ووالد وزوجة ومولى ففى الولد يحتاج الى ثلثة اشياء تصديق المقر له اياه لو معبرا عن نفسه وان يولد مثله لمثله وان ليس له نسب معروف (جامع الفصولين فى ٢٩)

زيد معتق كندويه ام اولمغه صالحه اولميان هند ايچون انامدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب كندويى اعتاق ايدن بكرك اوغلى بشرى ترك ايلسه بشر تركهٔ زيدى ضبط ايتمك استدكده هند اقرار مزبوره بناء بن دخى وارثه اولورم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(صح اقراره بالولد والوالدين بالشروط المتقدمة فى الابن (منح فى اقرار المريض)

بر بلده اهاليسندن زيد اول بلدهده ساكن عمروك اوغلى اولميوب بكرك اوغلى اولديغى معروف ايكن زيد بن عمروك اوغليمدر ديدكدنصكره بكر فوت اولوب تركهسنى قزلرى هند وزينب قبض ايلسهلر زيد تركهٔ بكردن حصهسنى المق استدكده مزبورهلر مجرد سن عمروك اوغليم ديمشيدك اويله اولنجق بكرك اوغلى اولمازسن ديو زيدى حصهٔ شرعيهسنى المقدن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وذكر فيه ايضا لو ان ابنا هو معروف النسب من رجل فقال انا ابن فلان الآخر لا يسمع لانه لا يقدر على تحويل النسب ولا يجوز للقاضى ان يسمع هذه الدعوى اذا عرف انه معروف النسب (فصول استروشنى فى ١٢)

اكراه معتبر ايله اولان اقرار نسب شرعا صحيح ومعتبر اولورمى * الجواب * اولماز

(اقرار المكره باطل الا اذا اقر السارق مكرها فقد افتى بعض المتأخرين بصحته كما فى سرقة الظهيرية (اشباه فى الاقرار)

كسنه‌نك نكاح وعد تنده اولميان هند ساكن اولديغى بلده ده مجهول النسب اولوب سنا هنده اوغل اولمغه صالح اولان زيد صغير ايچون اوغلمدر ديو اقرار ايدوب لكن زيد نفسندن تعبيره قادر اولميوب تصديقه اهل اولمامغله تصديق ايتمیوب بعده زيد صغرنده فوت اولوب انجق هندى ترك ايلسه هند تركهٔ زيدى احرازه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(واذا اقر الرجل بالولد فقال هذا ابنى وهذه ابنتى لصبى فى يده فان كان لايعبر عن نفسه فانه يثبت نسبه منه (غاية البيان فى الاقرار)

زيد متوفانك تركه سنى ذى رحم جهتندن وارثى اولان عمرو ضبط ايدوب بكرمى سنه مرورندنصكره بكر ظهور ايدوب عمرودن بندخى سنكله درجه ده مساوى ذى رحم جهتندن زيدك وارثى اولوب اوچ سند مقدم وجه محرر اوزره وراثتمى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو انكار ايلسه بكر عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايتمكله تركه‌نك نصفنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وارث معروف اقر بوارث قاسمه مابيده على موجب اقراره اذا اقر باستحقاق المال فنفذ فى حق المال لافى النسب اذ فيه حمل النسب على الغير (فصولين ١٩)

هند زيد ايچون لابوين ارقرنداشمدر وحصرا وارثمدر ديو اقرار زيد دخى تصديق ايتدكدنصكره هند مصرة فوت اولوب وارث معروفى اولماسه زيد بيت الماله مقدم اولوب تركهٔ هندى احرازمراد ايتدكده زيدك لابوين ارقرنداشى عمرو مجرد زيدك قرنداشى اولمغله تركهٔ هنده ده زيده مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن اقر باخ او عم لم تقبل فى النسب لان فيه حمله على الغير واما فى الارث فاما ان يكون له وارث قريب كذوى الفروض والعصبات مطلقا او بعيد كذوى الارحام اولا يكون فان كان فهو اولى بالميراث من المقرله وان لم يكن استحق المقرله ميراثه لانه اقر بشيئين بالنسب وبالاستحقاق لماله بعده والاول اقرار على غيره وهو غير مسموع والثانى على نفسه وهو مسموع لان له التصرف فى مال نفسه عند عدم الغريم والوارث حتى لو اوصى بجميعه يستحق الموصى له (اكمل حاشية هدايه فى اقرار المريض)

زيد عمروك جاريه سى اولوب مجهول النسب وزيده قز اولمغه صالحه اولان هند ايچون قزمدر ديو اقرار عمرو دخى تصديق ايلسه هندك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولور

هندك معتقه سى زينب كندويه ولد اولمغله صالحه ومجهول النسب زيدك ام ولدى اولان خديجه ايچون قبل الاسترقاق دار الحربده اولان زوجمك فراشندن حاصله قزمدر ديو اقرار وخديجه دخى تصديق ايدوب لكن زيد زينبى اقرار مذكورنده تصديق ايتماسه مجرد خديجه تصديق ايتمكله خديجه نك نسبى هنددن ثابت اولورمى * الجواب * اولماز

(ولابد من تصديق هؤلاء الا فى الولد اذا كان لايعبر عن نفسه ولو كان المقرله عبد الغير يشترط تصديق المولى (تنوير الابصار فى اقرار المريض من كتاب الفرائض)

﴿كتاب الصلح والابراء﴾

زيد عمرودن قولمسن ديو دعوى وعمرو بن حر الاصلم ديو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتدكده عمرو زيد ايله دعواى مذكوره دن شوقدر اقچه اوزرينه صلح اولوب دفع بدل ايلسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(وعن دعوى الرق اذا ادعى على مجهول الحال انه عبده فصالحه المدعى عليه على مال جاز (من صلح الدرر)

زيد هنده شتم ايتمكله زيده تعزير لازم كلدكده هند ايله تعزيردن شوقدر اقچه اوزرينه صلح اولوب دفع بدل ايتدكدنصكره زيد صلح مزبور جائز دكلدر ديو بدل مزبورى استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والصلح جائز من دعوى الاموال والمنافع وجناية العمد والخطاء والتعزير (صرة الفتاوى نقلا من صلح الدرر)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر غروش حقندن عمرو ايله برمعين كرا كه اوزرينه صلح اولوب لكن بدل صلح مجلس صلحده قبض اولنماسه حالا زيد اول كرا كه يى عمرودن طلب ايتدكده مجرد مجلس صلحده قبض اولنمدى ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان وقع من دراهم فى الذمة على كر برمعين وتفرقا قبل قبض الكر جاز لانه اشترى بالدراهم التى على المطلوب كرامعينا وتفرقا قبل قبضه (بزازيه فى ٢ من الصلح)

زيد عمروك يدنده اولان دكرمن ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد عمرو ايله اول دكرمنك نصفى اوزرينه صلح اولوب باقيسى دعواسندن عمروى ابراء ايلسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(صالح عن بعض مايدعيه لم يصح الا بزيادة شئ فى البدل او الابراء عن دعوى الباقى (درر فى الصلح)

هند زوج مطلقى زيد ايله شوقدر متاعه متعلقه دعواسندن شوقدر اقچه اوزرينه صلح اولوب لكن بدل صلح مجلس صلحده قبض اولنماسه هند مجرد بدل صلح مجلس صلحده قبض اولنمادى ديو صلحى فسخه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وفيه اشعار بانه لو صالحه على خلاف جنسه كان معاوضة فلو صالح من الدار على الدراهم وافترقا قبل قبضه صح سواء كان عن اقرار او عن انكار (قهستانى فى الصلح)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنى قبضه بكرى توكيل ايتدكدنصكره زيد بكردن سن مبلغ مزبورى عمرودن اخذ ايدوب حالا يدكده در ويرديو دعوى وبكر مبلغ مزبورى عمرودن اخذ ايتمدم ديو انكار ايدوب بعده بكر زيد ايله دعواى مزبوره دن عن انكار شوقدر اقچه اوزرينه صلح ودفع بدل ايلسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(والجواب فى الصلح عن العارية نظير الجواب فى الوديعة ان انكر المستعير العارية اصلا

ثم صالح صح الصلح وكذلك الجواب فى المضاربة وكل مال اصله امانة (تاتارخانية فى ٥ من الصلح)

بو صورتده زيد بكردن بعد الصلح مبلغ مزبورى عمرودن اخذ وقبض ايتمش سك اويله اولىجق صلح باطل اولمش اولور مبلغ مزبورى باكه وير ديو دعوى ايلسه مسموعه اولور مى * الجواب * اولماز

(ادعى على شخص بشئ فانكره ثم صالحه بعد ذلك على شئ ثم بعد الصلح اقر بما كان ادعى عليه فلا يتغير ذلك الصلح بهذا الاقرار بعد ما انكر (شرح المنظومة الوهبانية فى الصلح)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمرو عن اقرار برمقدار متاع اوزرينه صلح اولوب قبض بدل ايتدكدنصكره متاعك ردينى ايجاب ايدر عيب قديمى اولديغى شرعا ثابت اولسه زيد اول متاعى خيار عيب ايله عمروه رد ايدوب مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(هو عقد يرفع النزاع صح مع اقرار وسكوت وانكار فالاول كبيع ان وقع عن مال بمال فيجرى فيه الشفعة والرد بعيب وخيار رؤية وشرط سواء كان صولح عن دار او على دار فللشفيع الشفعة ويثبت الرد بالخيارات الثلث لكل واحد من المدعى والمدعى عليه فى بدل الصلح والمصالح عنه (صدر الشريعة فى الصلح)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقندن عمرو ايله عن اقرار شو مقدارى اوزرينه صلح اولدقدنصكره زيد بدل صلحى عمرودن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(رجل له على رجل الف درهم من قرض فصالحه على مائة منها الى اجل صح الحط والمائة حالة وان كان المستقرض جاحدا للقرض فالمائة الى الاجل (خانية فى الصرف من البيوع)

زيد متوفانك حصر اوارثلرى اوغللرى عمرو و بكر بشرك يدنده اولان سفينه ايچون زيدك ملكيدر ديو دعوى و بشر بنم ملكمدر ديو انكار ايدوب بالكز عمرو سفينهٔ مزبوره دن حصه سندن شوقدر اقچه اوزرينه صلح وقبض بدل ايدوب بكر صلح اولماسه بكر بدل مزبوره دن عمروه مشاركته قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ادعيا دارا او عقارا من رجل بالارث من مورثه فانكر الرجل ثم صالحه احدهما على مائة لم يكن لشريكه ان يشاركه فى هذه المائة (بزازيه فى ٦ من الصلح)

زيد عمروى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايتدكدنصكره زيد عمروك ورثه سيله قصاصدن ايكى بيك غروشه صلح ودفع بدل ايلسه حالا زيد بدل صلح ديتدن زياده اولمغله زياده سى باطله اولمش اولور ديو بدل مرقومك ديتدن زياده سنى ورثه دن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وصح فى العمد باكثر من الدية والارش وفى الخطاء لا لان الدية فى الخطاء مقدرة و الزيادة عليها يكون ربوا فيبطل الفضل والواجب فى العمد هو القصاص وهو ليس بمال فلا يتحقق

فيه الربوا فلا يبطل الفضل (درر فى الصلح)

زيد عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه حقنى برسنه تمامنه دك تأجيل ايتدكدنصكره زيد عمرو ايله عاجلا ادا ايتمك اوزره مبلغ مزبورك بعضى اوزرينه صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولور مى * الجواب * اولماز

(وفى التجريد اذا كان الدين مؤجلا فصالحه على بعضه عاجلا فالصلح باطل (تاتارخانيه فى الصلح)

زيد مقتولك ورثه سندن اناسى هند عمرودن سن زيدى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوى ايتدكده عمرو هند ايله دعواى مذكوره دن عن انكار شوقدر اقچه اوزرينه صلح اولوب دفع بدل ايلسه سائر ورثه بدل مزبورده هنده مشاركته قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

(صالح احد الوليين عن دم العمد على مائة جاز ولا يشاركه الآخر فيها وان كان القتل خطاء يشاركه الآخر فيها لان الدية وجبت لهما بسبب متحد فصارت مشتركة بينهما واحد ربى الدين اذا صالح عن نصيبه كان للآخر ان يشاركه فيما قبض فاما المال فى القصاص وجب بعقد المصالح فانما انقلب حق الآخر مالا بعد عقد الصلح لانه بعد الصلح لما تعذر على الساكت استيفاء حقه لمعنى من جهة الساكت انقلب حقه مالا فكان انقلاب حقه مالا بعد وجوب المال للاول بعقد الصلح منه فلم يكن بدل الصلح مشتركا بينهما (محيط رضوى فى الصلح عن الجنايات كذا فى مبسوط السرخسى فى الصلح من الجنايات)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عن اقرار عمرو ايله صلح اولدقدنصكره زيد بدل صلحى اجل معلوم ايله تأجيل ايلسه زيد قبل حلول الاجل بدل صلحى عمرودن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(واذا كان لرجل على رجل دين الى اجل من ثمن مبيع فحط عنه على ان يعجل له ما بقى فلا خير فيه ولكن يرد ما اخذ والمال كله الى اجل وهو مذهب عبد الله بن عمرو رضى الله تعالى عنه وكان زيد بن ثابت رضى الله تعالى عنه يجوز ذلك ولنا نأخذ بقوله لان هذا مقابلة الاجل الدراهم و مقابلة الاجل بالدرهم ربوا الا ترى ان فى الدين ارتحال لو زاده فى المال ليؤجله لم يجز وكذلك فى المؤجل اذا حط عنه البعض ليعجل له ما بقى (محيط سرخسى فى العيوب من البيوع)

زيد عمروى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايدوب عمرو اناسى هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند قصاصدن زيد ايله شوقدر اقچه اوزرينه صلح اولوب قبض بدل ايلسه سائر ورثه بدل مرقومده هنده مشاركته قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

بو صورتده سائر ورثه عمروك ديتندن حصه لرينى زيددن المغه قادر اولورلر مى * الجواب * اولورلر (مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح ايتدكدنصكره عمرو زيد ايله اول جرحدن

شو قدر اقچه يه صلح اولوب لكن اول جرحدن حادث اولاندن صلح اولميوب بعده عمرو اول
جرحدن فوت اولسه ورثه سی عمروك ديتنی المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(الصلح من كل جناية فيها قصاص على مال قل اوكثر فهو جائز وكذا من الجرح والقطع
والضرب ان برأ صح الصلح وان مات منها بطل الى آخره ويجب الدية استحسانا فی ماله
ان كان عمدا وفی عاقلته ان كان خطاء عند ابی حنيفة رحمه الله تعالى وعندهما صح العفو
ولوصالحه مما يحدث منه صح عاش اومات (خزانة الاكمل فی الصلح)

﴿ فصل فی الصلح الفاسد ﴾

زيد عمرو ايله بر خصوصه متعلقه دعوا سندن صلح اولور اولدقده دعوای مزبوره دن
صلح اولدم ديوب لكن بدل صلح ذكر اولنماسه صلح مزبور صحيح
اولورمی * الجواب * اولماز

(فان اصطلحا على ان يدفع احدهما مالا الى آخر ليترك دعواه لايجوز لانه يحتاج فيه
الى التسليم والتسلم وجهالة البدل مانعة من التسليم والتسلم فيقع بينهما منازعة
(محيط رضوی فيما يمنع جواز الصلح)

بوصورتده مرافعه اولدقلری قاضی صلح مزبورك جوازيله حكم ايدوب حجت ويرسه
حكمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

زيد عمرو ايله شوقدر اقچه يه متعلقه دعواسندن عن انكار يوزعدد معين ومشار قيون اوزرينه
صلح اولوب زيد قيونلری قبض ايتمدين قيونلر عمروك يدنده حتف انفه هلاك اولسه زيد
مبلغ مزبوری عمرودن تكرار دعوی مراد ايتدكده عمرو صلح مزبوره بناء زيدی دعوادن
منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو هلك بدل الصلح قبل التسليم فالجواب فی الاستحقاق فی الفصلين ای فی الاقرار
والانكار فان كان عن اقرار رجع بعد الهلاك الى المدعی فان كان عن انكار رجع بالدعوی
(اكمل فی الصلح)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر غروش حقنی المدين عمرو فوت اولوب ورثه سنی ترك
ايتدكده زيد ورثه ايله مبلغ مزبوردن تركه دن برمنزل اوزرينه صلح وقبض بدل ايتدكدنصكره
منزل مزبوره مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم منزلی زيددن السه حالا زيد مبلغ مزبوری
عمروك تركه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولووقع الصلح على سبيل المعاوضة بان وقع الصلح على خلاف جنس المدعی فعند
الاستحقاق يرجع على اصل دعواه هذا اذا استحق بدل الصلح فان استحق المصالح عنه
كالوادعی دارا فصالحه المدعی عليه واخذ المدعی بدل الصلح ثم استحقت الدار من يدذی
اليد كان له ان يرجع على المدعی ويسترد منه مادفع اليه (خزانة المفتين فی الاستحقاق)

هند زيد ايله شوقدر اقچه يه متعلقه دعواسندن برملك منزل اوزرينه صلح وقبض بدل
ايتدكدنصكره منزله زينب مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم منزلی هنددن السه حالا
هند مبلغ مزبوری زيددن دعوايه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وبالاشارة والتعين فيما اذا صالحه على حيوان كما فی العمادية (قهستانی فی الصلح)

زيد عمرو ذمتنده اولان شو قدر اقچه سندن عمروك طاپو ايله تصرفنده اولان تارلاسی
اوزرينه صلح اولوب عمرو دخی اول تارلايی بدل صلح اولمق اوزره زيده فراغ ايلسه صلح
مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(فاذا كان الصلح على الاعيان فكل شیء جاز بيعه جاز الصلح عليه ومالم يجز بيعه لم يجز
الصلح عليه مثل الحر وام الولد والمدبر والخمر والخنزير ونحوها (تتف فی الصلح)

زيد ثلث مالنی اوغلنك اوغلی عمروه وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت اولسه زيدك
اوغللری وصيتی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

بوصورتده زيدك اوغللری اعيان تركه دن شو قدر اشيايی قبض ايتدكلرندنصكره عمرو
اول اشيانك ثلثندن برمقداری اوزرينه صلح اولوب ماعداسندن ابرا ايلماسه صلح
مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(صالح على بعض مايدعيه لم يصح الا بزيادة شیء فی البدل اوالابراء عن دعوی الباقی
(درر فی الصلح)

تجاردن زيد شوقدر اشياسنی بيعه عمروی توكيل ايتمكله عمرو اول اشيايی ثمن مثللری ايله بكره
بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد ثمندن مقبوضك اولان شوقدر اقچه يی استهلاك ايتدك ضامن
اول ديو دعوی عمرو دخی مبلغ مزبوری ساكه ويردم ديو دعوی ايدركن زيد ايله شو قدر
اقچه اوزرينه صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو بدل صلح نامنه زيده اول قدر اقچه ويرمش اولسه عمرو مبلغ مزبوری
زيددن استردادە قادر اولورمی * الجواب * اولور

هند زيده استرباح قصديله ويرديكی اقچه سيچون الزام ربح ايتمدين زيددن شوقدر اقچه
دعوی ايتدكده زيد هند ايله دعوای مرقومه دن شوقدر غروش اوزرينه صلح اولسه
صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(الصلح عن الدعوی الفاسدة يصح وعن الباطلة لايصح (من صلح منح الغفار)

زيد برآتنی داينی عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره اول آت عمروك يدندن سرقه اولندقده
زيد سن تعدی وتقصير ايتمشيدك ديو دعوی وعمرو بلاتعد سرقه اولندی ديوب زيد ايله
عن انكار صلح ودفع بدل ايتدكدنصكره عمرو صلحك عدم جوازينه بناء بدل مزبوری
زيددن استردادە قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الوجه الثالث اذا ادعى صاحب المال عليه الاستهلاك والمودع يدعی الرد او الهلاك
ثم صالحه على شیء جاز الصلح فی قول محمد وابی يوسف رحمهما الله الآخر واختلفوا
فی قول ابی حنيفة رحمه الله تعالى والصحيح انه لايجوز فی قوله وهو قول ابی يوسف الاول
وعليه الفتوى واجمعوا انه لو صالح بعد ماحلف المستودع انه رد او هلك لايجوز الصلح
انما الخلاف فيما اذا كان الصلح قبل يمين المودع (قاضيخان فی صلح العمال)

زيد فوت اولوب زوجه سی هندی ولابوين ار قرنداشی بكری ترك ايتدكده تركهٔ زيدك

جمله سنی بکر قبض ایدوب بعده هند حصه‌سندن ترکه دن برمقدار نسنه اوزرینه صلح اولور اولدقده زیدک دینی ظاهر اولورسه هندادا ایتمک شرطیله صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(و اذا شرطوا فی هذا الصلح ان لو ظهر علی المیت دین فلاشیء علیه لایصح الصلح وکذلك لوشرطوا انه لوظهر للمیت دین فلاحصة لها من ذلك فلایصح الصلح

(تتمة الفتوی فی الصلح)

ارنود طائفه‌سندن زید متوفانك ترکه سنی حصرا وارثلری اوغلی عمرو ایله قزی زینب بینلرنده اقتسام ایدوب بیك غروش عمروه بشیوز غروش زینبه اصابت ایتدکدنصکره عمرو زینبدن زید سا که جهاز ایدوب اره و یردی بلده مزك عادتی اوزره میراثدن محروم اولدك دیو بشیوز غروش استرداد مراد ایتدکده زینب عمرو ایله دعوای مزبوره دن ایکیوز اللی غروشه صلح اولوب دفع بدل ایلسه زینب بدل مزبوری عمرودن استرداده قادره اولورمی *الجواب *اولور

(والذی استقر علیه فتوی ائمهٔ خوارزم رحمهم الله تعالی ان الصلح عن دعوی فاسدة لایمکن تصحیحه لاتصح والذی یمکن تصحیحه کما اذاترك ذکر الحد اوغلط فی حد من الحدود تصح (بزازیه فی ۲ من الصلح)

زید عمرودن ذمتکده فلان جهتدن شو قدر اقجه حقم واردر دیو دعوی ایتدکده عمرو زیدایله عن انکار برمقدار اقجه اوزرینه صلح ودفع بدل ایتدکدنصکره زیدك اول جهتدن عمرو ذمتنده اصلا حقی اولمدیغی بعدالصلح زیدك اقراریله ظاهر اولسه عمرو مبلغ مزبوری زیدن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

ادعی علی انسان مالا او حقا فی شیء فصالحه علی مال ثم تبین انه لم یکن ذلك ثابتا کان للمدعی علیه حق استرداد المال الذی اعطاه (ذخیرهٔ برهانیه فی ۲ من الصلح)

زید عمروك یدنده اولان منزل ایچون ملکمدر دیو دعوی وعمرو بنم ملکمدر دیو انکار ایدوب بعده زید منزل مزبورك سلاملغی اوزرینه عمرو ایله صلح اولوب باقیسی دعوا سندن عمروی ابرا ایتماسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده زید صلحی بوزوب منزل مزبوری تکرار دعوی و اقامت بینه ایدوب عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید عمرودن قولسن دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب بعده زید ایله دعوای مزبوره دن یوز غروش اوزرینه صلح ودفع بدل ایتدکدنصکره حالا عمرو سن بنی ایکی سنه مقدم آزاد ایتمشیدك دیو زیدن دعوی واقامت بینه ایدیجك بدل مزبوری زیدن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی صلح الاصل ادعی انها امته فانکرت فصالحته علی مائة جاز فصار کانها ادت بدل العتق وقد اعتقها علی مال فان اقامت بینة علی انه اعتقها عاما اول تقبل و ترجع بالمائة واقدامها علی الصلح لایکون مناقضا فی دعوی الحریة (عمادیه فی ٤٠)

زید عمروك جاریه سی هندی حامل اولمق اوزره عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدکدنصکره زید عمرودن هند حامل ایکن بیع ایتدك دیو دعوی ایتدکده عمرو دعوای حملدن زید ایله شوقدر اقجه اوزرینه صلح اولوب وقبض بدل ایتدکدنصکره حملك عمرو یانده عدم ظهوری شرعا ثابت ومتحقق اولیجق عمرو بدل مرقومی زیدن استرداده قادر اولورمی *الجواب* اولور

(وکذا الصلح عن دعوی حبل المبیعة بان بعد الصلح عدم الحبل یرد البدل (منح فی الصلح عن العیب)

زید عمرو ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقجه حقندن عمرو ایله صلح اولدقده عمرو حاصل اوله جق بغدایدن زیده شوقدر کیل بغدای و یرمك اوزره صلح اولوب لکن مجلسده بغدایی عمرودن قبض ایتمدین زید و عمرو متفرق اولدقلرندنصکره زید صلحك عدم صحتنه بناء عمرودن مبلغ مزبوری طلب ایتدکده عمرو و یرمیوب اول قدر بغدای و یردم دیمکه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(ولوکان المدعی دینا وصالح علی کیلی اووزنی مشار الیه فی المجلس اوالبیت صح ولایبطل بالقیام عن المجلس بلاقبض اذا لم یتفرقا عن دین بدین ولوکان الکیلی اوالوزنی بغیرعینه بطل بالافتراق عن دین بدین (فصولین فی ۳۰ وکذا فی العمادیه)

زید عمرودن جاریه‌م زینبی غصب ایدوب یدکده فوت اولدی قیمتنی ضامن اول دیو دعوی ایتدکده عمرو زید ایله قرق غروشه صلح اولوب دفع بدل ایتدکدنصکره زید زینبی بکر یدنده بولوب شرعا السه عمرو بدل مزبوری زیدن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی علی انسان مالا وصالحه علی مال ثم بان الحق علی انسان آخر یرد البدل (منح فی الصلح کذا فی الفصولین فی ۲۰)

زید متوفانك ورثه سی عمرودن سن زیدك قولی اولوب ارثله بزه انتقال ایلدك دیو دعوی وعمرو زید صحتنده بنی اعتاق ایتمشیدی دیو دعوی و ورثه انکار ایدوب عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایده مامکله ورثه ایله عمرو دعوای مزبوره دن صلح ودفع بدل ایلسه حالا عمرو زید صحتنده کندوینی اعتاق ایلدیکنه اقامت بینه ایدیجك بدل مرقومی ورثه‌دن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه مما مر قبل مسئلة)

زید فوت اولوب زیدك باباسنك خالی اوغلنك اوغلی عمرو حصرا وارثی اولمق اوزره ترکهٔ زیدی قبض ایتدکدنصکره بکر ظهور ایدوب بن زیدك باباسنك خالی اوغلی یم دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب بکر مدعاسنه اقامت بینه ایده مامکله عمرو ایله عن انکار دعوای مزبوره دن شو مقداری اوزرینه صلح اولسه حالا بکر مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك صلح مزبور باطل اولوب ترکهٔ زیدی تماما عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(صلح از دعوای فاسد درست است اجاب عن دعوای فاسدة الاصل لانحوان یدعی

اخو الميت ولمميت ابن فصالحه على شئ وان كان عن دعوى فاسدة الوصف نحو
ان يكون له خلل وقصور فتم (قاعديه فى الصلح ملخصا)

بوصورتده بكر صلح مزبور ضمننده عمروى تركه يه متعلقه دعوادن ابرا ايتمش اولسه ابراء
مذكور باطل اولورمى * الجواب * اولور

(اذا بطل الشئ بطل مافى ضمنه (اشباه قبيل الفن الرابع)

زيد متوفانك تركه سنى اوغلى عمرو حصرا وارثى اولمق اوزره قبض ايتدكدنصكره هند
ظهور ايدوب بن زيدك منكوحه سى يم تركه سندن زيد ذمتنده مهريمى وماعدادن
حصه مى باكه وير ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده هند مدعاسنه اقامت بينه ايده مامكله
عمرو ايله عن انكار مهر وحصه سندن برمقدار نسنه اوزرينه صلح اولسه حالا هند مدعاسنى
وجه شرعى اوزره اثبات ايدبجك صلح مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هند صلح مزبور ضمننده عمروى تركه يه متعلقه دعوادن ابرا ايتمش اولسه ابراء
مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور

(امرأة ادعت قبل ورثة زوجها ميراثا وهم جاحدون انها امرأة الميت فصالحوها
على اقل من حصتها من المهر والميراث على دراهم معلومة ونصيبها من الميراث من تلك
الدراهم اكثر من بدل الصلح قال ابو يوسف رحمه الله الصلح جائز ولا يحل للورثة
ان علموا انها امرأة الميت فان اقامت المرأة البينة بعد ذلك انها امرأة الميت بطل الصلح
(خانيه فى اول الصلح كذا فى السادس من البزازيه)

زيد حياتنده شوقدر اقچه سنى وقفنك غله سى حفظ اولنان صندوق ايچنه وضع ايدكدنصكره
فوت اولوب مبلغ مزبورى وقف مزبور متولسى عمرو وقفك غله سندندر ديو ضبط
بعده زيدك ورثه سندن بكر مبلغ مزبوردن حقنى ترك واسقاط وذمت وقفى ابرا ايتدم
ديسه بووجهله مبلغ مزبوردن ابراسى صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده مبلغ مزبور زيدك تركه سندن اولديغى شرعا ظاهر اولدقدنصكره بكر اول
مبلغدن حصه سنى قبض ايلسه حالا وقف مزبور متولسى بشر وجه محرر اوزره مبلغ
مزبوردن حقنى ترك واسقاط ووقفى ابرا ايتمشيدك اويله اولبجق مبلغ مزبور مصالح وقفه
صرف اولنمق لازم اولور ديوب بكردن استردادة قادر اولورمى * الجواب * اولماز

﴿فصل فى صلح الاب والوصى﴾

هند فوت اولوب زوجى زيدى وزيددن اولان اولاد صغارينى ترك ايتدكده زيد عمرودن
هندك ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه سى وارددر ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك
بينه سى اولمامغله عمرو ايله عن انكار مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه صلح وقبض بدل
ايلسه بعده زيد بينه بولوب اقامت ايلدكده صغيرلرك حصه لرندن باقى قلان مبلغى دخى
عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو له دين فصالح ابوه اووصيه على بعض فلو وجب الدين بمعاقدة ابيه اووصيه صح
الحط وضمن عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله لا عند ابى يوسف رحمه الله كوكيل ابرأ

المشترى عن الثمن ولو لم يكن بمعاقدته لم يجز للتبرع (جامع الفصولين فى ٢٠)

زيد فوت اولوب زوجه سى هند صغيره يى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده تركهٔ زيدك جمله سنى
سائر ورثه قبض ايدوب بعده صغيره نك باباسى عمرو صغيره نك حصه سندن غبن فاحش
ايله شوقدر اقچه اوزرينه صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كان للصبى دين على آخر فصالحه الاب على مال قليل ولا بينة له والآخر منكر
للدين جاز وان كان الدين ظاهرا ببينة اواقرار فصالحه على مايتغابن الناس فى مثله فان
كان الدين وجب بمعاقدة الاب جاز على نفسه وضمن قدر الدين وان لم يكن وجب
بمعاقدة الاب لم يجز كذا فى السراجيه (هنديه فى صلح الوصى)

زيد عمروى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايدوب عمرو حصرا وارثى صغير اوغلى
بكرى ترك ايتدكده بكرك وصيسى بشر زيدى قصاصدن عمروك ديتندن اقل شوقدر
اقچه اوزرينه صلح اولسه صغير بالغ اولدقده عمروك ديتنى تماما زيددن المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان اراد الوصى ان يصالح عن قصاص وجب للصغير ان كان فى النفس فيه روايتان
فى رواية صلح الاصل ليس له ذلك وعلى رواية زيادات الاصل والجامع الصغير له ذلك
وان صالح الوصى عن قصاص وجب للصغير وحط من الدية لا يجوز الحط من غير فصل
بين الفاحش وبين اليسير (تاتارخانيه فى الجنايات) والاب والوصى لو صالح عن قصاص
الصغير على اقل من الدية لا يجوز الصلح ولكن يضمن القاتل تمام الدية ومعنى قوله لا يجوز
الصلح اى يكمل الى تمام الدية ولو صالح على تمام الدية جاز (قاعديه)

﴿فصل فى التخارج﴾

تركه سى عروض وعقار اولان زيد متوفانك اوغلى عمرو سائر ورثه ايله حصه سندن شوقدر
اثاث بيت اوزرينه بطريق التخارج صلح وقبض بدل ايتدكده اعيان تركه معلوم اولميوب
مجهول اولسه حالا عمرو تركه مجهول ايكن صلح اولمغله صحيح اولماز ديو صلحى
فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويفسده جهالة البدل لانها هى المفضية الى المنازعة دون جهالة المصالح عنه لانه
يسقط (هدايه فى اول الصلح)

تركه سى عروض ونقود اولان زيد معتق فوت اولوب زوجه سى هندى وقرزى زينبى
وكندويى اعتاق ايدن عمروى ترك ايتدكده تركه يى هند وزينب قبض ايدوب بعده
هند وزينب عمروك تركه ده اولان حصه سى كندولرينك اولمق اوزره عمرو ايله حصه سندن
عمروك تركه ده اولان نقوددن حصه سندن ازيد اولان كندى ماللرندن يوز غروشه
صلح وبدل مزبورى ماللرندن عمروه دفع ايتدكلرندنصكره بكرك زيد ذمتنده اللى غروش
دينى اولديغى ظاهر اولسه بكر مبلغ مرقومى عمروك مقبوضى اولان بدل صلحدن
المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وذكر فى شروطه ايضا الورثة اذا صالحوا احدا من الورثة على مال ثم ظهر على الميت

دین فان کانوا صالحوا المدعی علی مقدار معلوم من مالهم واعطوه ذلك من مالهم لم یکن للورثة سبیل علی المدعی لان مافی یده لیس من جملة الترکة بل هو ثمن مبیع باعه اباهم وان اعطوه من الترکة کان للغریم ان یأخذه من یده لان حقه مقدم علی حق الارث فالم یفضل من الدین شیٔ لایکون له علیه سبیل فلهذا اخذه من یده وقسم بینهم (عمادیه فی ٢٧)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده هند سائر ورثه ایله حصه سندن ترکه دن برمنزل اوزرینه علی طریق التخارج صلح وقبض بدل ایتدکدنصکره منزل مزبور وقف اولدیغی بینه ایله ثابت اولوب بعد الحکم هند دن النسه هند سائر ورثه نك مقبوضلری اولان ترکه دن حصه سنی سائر ورثه دن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولو استحق المصالح علیه او بعضه رجع الی الدعوی فی کله او بعضه الا اذا کان ممالایتعین بالتعیین و هو من جنس المدعی به فحینئذ یرجع بمثل مااستحق ولا یبطل الصلح (بحر رائق فی الصلح)

زید ثلث مالنی عمروه وصیت ایتدکدنصکره مصرا فوت اولوب ورثه سنی ترك ایتدکده عمرو ترکه نك ثلثندن برمقدار نسنه اوزرینه ورثه ایله علی طریق التخارج صلح اولدقده زیدك بعض کمسنه لر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه سی ورثه نك اولمق اوزره صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل مات و اوصی لرجل بثلث ماله و ترك ورثة صغارا وکبارا فصالح بعض الورثة الموصی له من الوصیة علی دراهم معلومة علی ان یسلم لهذا الوارث حق الموصی له فهذا والوصالح بعض الورثة البعض سواء ان لم یکن فی الترکة دین و لاشیٔ من النقود یجوز الصلح وان کان فیها دین علی رجل لایجوز لان الموصی له یملك ثلث الدین بمنزلة الوارث فان کان فی الترکة نقد فان کان ثلث النقد مثل بدل الصلح او اکثر لایجوز وان کان بدل الصلح اکثر من ثلث النقد جاز اذا قبض الموصی له بدل الصلح قبل الافتراق وان افترقا قبل القبض بطل فی النقد (خانیه فی الفصل الاول من الصلح)

﴿باب الابراء ومایصح منه ومالا﴾

زید عمروی عمدا تفنك ایله اوروب جرح ایتدکدنصکره عمرو زیدی جرح مزبور ومایحدث منه دن ابرا ایتدکدنصکره عمرو اول جرحدن متأثرا فوت اولسه ورثه سی زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ومن قطع ید رجل فعفی المقطوع یده عن القطع ثم مات من ذلك فعلی القاطع الدیة فی ماله فان عفی عن القطع و مایحدث منه او عن الجنایة ثم مات من ذلك فهو عفو عن النفس ثم ان کان خطأ فهو من الثلث وان کان عمدا فهو من جمیع المال وهذا عند ابی حنیفة وقالا اذا عفی عن القطع فهو عفو عن النفس ایضا وعلی هذا الاختلاف عن الشجة ثم سری الی النفس ومات (هدایه فی الجنایات)

زید عمروی خطاء جرح ایدوب بعده عمرو زیدی جرحدن ومایحدث منهدن ابرا ایتدکدنصکره عمرو اول جرحدن متأثرا فوت اولسه ورثه سی ثلث مساعد اولدیغی

مقداری زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمروی ابرا ایدر اولدقده عمرو فلان فعلی اشلرسك مبلغ مزبوردن سنی ابرا ایتدم دیو بو وجهله ابرا ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده زید ابراء مزبور شرط مفسد ایله اولمشیدی دیو دعوی واقامت بینه ایدوب عمرو دخی اول ابرا بلاشرط اولمشیدی دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه سی اولید ر * الجواب * زیدك

(ولو ادعت المرأة البراءة عن المهر بشرط وادعاها الزوج مطلقة واقاما البینة فبینة المرأة اولی (قنیه فی البینتین المتضادتین) رجل قال لمدیونه ان لم تقض مالی علیك حتی تموت فانت فی حل فهو باطل لانه تعلیق (خانیه فی آخر هبة المرأة من کتاب الهبة)

عنانا شریکلر اولان زید وعمرو محاسبه کوروب فسخ عقد شرکت ایتدکلرنده زید عمرو ایله مال شرکته متعلقه دعواسندن عمروی ابرا ایدر اولدقده عمروه اگر حسابمزده غلط بولنبسه مال شرکته متعلقه دعوادن سنی ابرا ایتدم دیوب بو وجهله عمروی ابرا ایتدکدنصکره محاسبهٔ مذکوره ده غلط واقع اولوب زیدك عمرو ذمتنده مال شرکتدن شوقدر اقچه حقی اولدیغی ثابت اولمغله زید مبلغ مزبوری عمرودن المق استدکده عمرو ابراء مزبوره بناء ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وجملة ما لایصح تعلیقه بشرط ویبطل بفاسده ثلثة عشر البیع والقسمة والاجارة والرجعة والصلح والابراء عن الدین وحجر المأذون وعزل الوکیل فی روایة وایجاب الاعتکاف والمزارعة والمعاملة والاقرار والوقف فی روایة (جامع الفصولین فی ٢٦)

هند زوج مطلقی زیددن اولان صغیره قزی زینبی بحق الحضانه امساك اوزره ایکن نفسنی صغیره یه اجنبی یه تزویج ایدوب نسواندن حاضنهٔ اخراسی اولمامغله زید صغیره یی هند دن المق استدکده هند زیده اگر بندن المازسك ذمتکده اولان حقمدن سنی ابرا ایتدم دیوب بو وجهله ابرا ایلسه ابراء مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید تحت التزامنده اولان وقف مقاطعه یی التزام ایلدیکی مبلغدن شوقدر غروش زیاده یه التزام ایله عمروه ویروب اول زیاده یی عمرودن الدقدنصکره عمرو مبلغ مزبورك دعواسندن زیدی ابرا ایلسه ابراء مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو بعد الابراء اول زیاده یی دعوی صددنده اولمغله زید اول زیاده یی دیمدر دیو اقرار ایدوب تمسك ویرسه حالا عمرو مجرد اقرار وتمسکنه بناء زیددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو زیدك اقرار وتمسکنه بناء زیددن برمقدار اقچه السه زید مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید ملك منزلنی بیع فاسد ایله عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولوب اوغلی

بكری ترك ایلسه منزل مزبور عمروك یدنده ایكن بكر منزل مزبور عیندن عمروی ابرأ ایلسه ابراء مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(والاسقاط لایرد علی العین بل هو مخصوص بالدین حتی اذا مات واحد و ترك میراثا فابرأ بعض الورثة عن نصیبه لم یجز لكونه براءة عن الاعیان (منح فی الصلح)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن بر مقداری اوزرینه صلح اولدقده صلح مزبور ضمننده باقیسندن زید عمروی ابرا ایدوب بعده صلح مزبورك بعض شروطه بناء باطل اولدیغی شیخ الاسلامدن النان فتوای شریفه ایله ظاهر اولسه بوتقدیرجه ابراء مزبوردخی باطل اولوب مبلغ باقیی زید عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(جری الصلح بین المتداعین وكتب الصك وفیه ابراء كل منهما الآخر اوكتب واقر المدعی ان العین للمدعی علیه ثم ظهر فساد الصلح بفتوی الائمة رحمه الله واراد المدعی العود الی دعواه قیل لایصح للابراء السابق والمختار انه یصح الدعوی والابراء والاقرار فی ضمن عقد فاسد لایمنع صحة الدعوی لان بطلان المتضمن یدل علی بطلان المتضمن (من دعوی البزازیه فی ٩)

زید عمروه قرض ویردیكی اقچه سیچون الزام ربح ایتدیكن عمرودن ربح نامنه شوقدر اقچه الوب استهلاك ایتدكدنصكره عمرو زیدك ذمتنی ربح مزبوردن ابرا ایلسه ابراء مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(واما الذی یجب حقا للشرع رد عین الربوا ان كان قائما لارد ضمانه قال بعض الفضلاء وقد علمت ان العقد المذكور تعلق به حقان حق العبد وهو رد عینه ان كان باقیا اورد ضمانه ان كان مستهلكا وحق الشرع وهو رد عینه بنقض العقد السابق المنهی عنه شرعا وابراء العبد انما یكون فیما یملكه وهو الدین الثابت فی الذمة ولاشك فی براءته عنه لان المالك له قد ابرأه منه واما فیما لایملكه وهو حق الشرع فلا عمل لابرائه لانه لیس حقا له وقد تعذر لعدم التصور بعد الهلاك وكلام ركن الدین مفروض فیه الابراء وعلل بقوله كان رده لحق الشرع وما ذكر البزدوی من ان الثابت فی الذمة وهو ضمانه قابل للابراء فالواجب القطع بان الضمان الثابت بالاستهلاك فی الذمة یقع الابراء عنه واما حق الشرع فلصاحبه لادخل فیه للعبد فكیف یقول بابرائه (حموی شرح الاشباه فی القضاء وكذا فی مداینات القنیه)

بوصورتده عمرو بعد الاستهلاك ربح مزبوردن زیدك ذمتنی ابرا ایتمشیكن ربحدن ابرا صحیح اولمازدیو زیدك تغلبا شوقدر اقچه سنی المش اولسه زید مبلغ مزبوری عمرودن استردادّه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید برخصوصك تمشیتیچون رشوت طریقیله عمروك شوقدر اقچه سنی الدقده اول مجلسده مبلغ مزبورك عینی قائم وموجود ایكن عمرو مبلغ مزبوردن سنی ابرا ایتدم دیوب بووجهله ابرا ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده زید مبلغ مزبوری عمروك وجه محرر اوزره ابراسندنصكره بغیر حق استهلاك ایلسه حالا عمرو مبلغ مزبوری زیده تضمین ایتمك استدكده زید ابراء مزبوره بناء ضماندن امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید هند ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن هندی ابرا ایتدكده هند ابراء مزبوری قبول ایتمیوب رد ایلسه ابراء مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(لانه اذا لم یقل قبلت الابراء یجوز ان یكون المال علیه لرده الابراء لان الابراء یرتد بالرد (عمادیه فی الفصل السابع)

زید حیاتنده شوقدر اقچه سنی وقفنك غله سی حفظ اولنان صندوق ایچنه وضع ایتدكدنصكره فوت اولوب مبلغ مزبوری وقف مزبور متولیسی اولان عمرو وقفك غله سندندر دیو ضبط ایدوب بعده زیدك ورثه سندن بكر مبلغ مزبوردن حقمی ترك واسقاط وذمتی وقفی ابرا ایلدم دیسه بووجهله مبلغ مرقومدن حصه سنی ابرا ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(المصرح به ان الوقف لاذمة له وان الاستدانة من القیم للوقف لایثبت الدین فی الوقف اذلاذمة له ولایثبت الدین الاعلیه ویرجع به علی الوقف (خیریه فی الوقف)

بوصورتده مبلغ مزبور زیدك تركه سندن اولدیغی شرعا ظاهر اولدقدنصكره بكر اول مبلغدن حصه سنی قبض ایلسه حالا وقف مزبور متولیسی بشروجه محرر اوزره مبلغ مزبور مصالح وقفه صرف اولنمق لازمدر دیوب بكردن استردادّه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال تركت حقی من المیراث اوابرأت منه اومن حصتی لایصح وهو علی حقه لان الارث حق جبری لایصح تركه (بزازیه فی ١٤ من الدعوی)

زید طوعا شرب خمر ایدوب خمردن سكران ایكن عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسندن عمروی ابرا ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(السكران من خمر واشربة متخذة من تمر وزبیب كنبیذ تمر و مثلث و غیرهما عندنا ینفذ تصرفاته كطلاق و عتق واقرار بدین و عین وتزویج صغیر وصغیرة و اقراض واستقراض وصدقة وهبة وبه اخذ عامة المشایخ (فصولین فی احكام السكران)

بوصورتده زید سكران ایكن ابرا ایتمكله ابرا صحیح اولمازدیوب خصوص مزبوری عمرودن دعوایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید برمنزلی ملكمدر دیو عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بعده زید عمروی منزل مزبوره متعلقه عامهٔ دعوادن ابرا وعمرودخی زیدی ثمن مدفوعه متعلقه عامهٔ دعوادن ابرا ووجه محرر اوزره حجت تحریر اولنوب مزبورلردن هر بری آخره حجت ویردكدنصكره بكر منزل مزبوره مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم منزلی عمرودن السه حالا عمرو ثمن مزبوری زیددن طلب ایتدكده زید ابراء مزبور ایله حجت مرقومه یه بناء ویرممكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اتفقت الروايات على ان المدعى لوقال لادعوى لى قبل فلان اولا خصومة لى قبل فلان يصح حتى لاتسمع دعواه الافى حق حادث بعدالبراءة فى اليمين (من دعوى الخانيه)

زيد برات پادشاهى ايله متصرف اولديغى امامت جهتنى اوچيوز غروش بدل مقابله سنده عمروه فراغ وقبض بدل ايدر اولد قده امامتك يومى يكرمى ايكيشر اقچه وظيفه سى اولمق اوزره فراغ ايدوب عمرو دخى بو امامتك وظيفه سندن با كه يومى يكرمى ايكيشر اقچه واصل اولورسه بدل مزبوردن سنى ابرا ايتدم ديو بووجهله ابرا ايلسه ابراء مزبور صحيح اولورمى *الجواب* الماز

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو سن مبلغ مزبوردن بنى ابرا ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد ابراء مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى وزيد ابراو مواضعه يى تفسير ايتمك استدكده زيد عمروه مبلغ مزبوردن سنى ابرا ايدردم لكن حقيقتده ابرا دكل ديو اشهاد ايدوب بعده ظاهرده ابرا ايلدم ديو بووجه اوزره مواضعه يى تفسير ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه وجه محرر اوزره اولان ابرا لغو اولوب زيد مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(وصورة التلجئة فى البيع ان يقول الرجل لغيره انى ابيع دارى منك بكذا وليس بيع فى الحقيقة بل هو تلجئة ويشهد على ذلك ثم يبيع فى الظاهر من غير شرط فهذا البيع يكون باطلا بمنزله الهازل (خانيه فى البيع الفاسد)

اخرس اولان زيد صحتنده عمرو ايله ميراثه متعلقه دعواسندن اشارت معهوده سيله عمروى ابرا ايتدكدنصكره فوت اولسه ورثه سى مجرد اخرس اولمغله ابراسى صحيح دكلدر ديو خصوص مزبورى عمرودن دعوايه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(الاشارة من الاخرس معتبرة قائمة مقام العبارة فى كل شئ من بيع واجارة وهبة ورهن ونكاح وطلاق وعتاق وابراء واقرار وقصاص الافى الحدود ولوحد قذف وهذا مماخالف فيه القصاص والحدود (اشباه النظائر فى احكام الاشارة)

﴿كتاب الهبة باب مايصح من الهبة ومالا﴾

تركى لسانده جبه ايتدم ديمك هبه ايتدم ديمك معناسنه مستعمل اولمغله زيد داينى عمروه ذمتكده اولان دينى سا كه جبه ايتدم ديسه زيد اول دينى عمروه هبه ايتمش اولوب عمروك ذمتى دين مزبوردن برى اولورمى *الجواب* اولور

(ولوقال لابنه اين مال ترا كردم اوقال بنام تو كردم اوكلما يجرى مجراه انه تمليك من الابن (تاتارخانيه فى ١ من الهبة)

بوصورتده هبه نك تماميده عمروك قبولى لازميدر *الجواب* دكلدر

(وذكر عامة المشايخ رحمهم الله ان هبة الدين ممن عليه الدين وابراءه يتم من غير قبول ويرتد بالرد وفى العتابية والاظهر هذا وهو المختار (تاتارخانيه فى ٤)

زيد قزى هنده شوقدر جهاز اثوابى هبه وتسليم ايتدكدنصكره نادم اولوب اثواب مرقومه يى تغلبا هنددن السه هند اثواب مزبوره يى زيددن استرداده

قادره اولورمى *الجواب* اولور

زيد حامل اينكنى اناسى هنده هبه وتسليم ايدوب لكن حملنى استثنا ايلسه مجرد حملنى استثنا ايتمكله هبهٔ مزبوره صحيحه اولمامش اولورمى *الجواب* اولماز

(ومن وهب امة الا حملها اوعلى ان يردها عليه او يعتقها او يستولدها صحت الهبة وبطل الشرط (ملتقى فى الهبه)

زيد صحتنده منزلى ايچنده اولان شوقدر اشياسنى زوجه سى هنده هبه ومنزلى اول اشيا ايله هنده تسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب سائر ورثه سى مجرد اشيا باشقه تسليم اولنميوب شاغل اولديغى منزل ايله معا تسليم اولنمغله هبه تامه اولمامش اولور ديو اشياء مزبوره يه مداخله يه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(وتم عطف على قوله فتم بالقبض وتفريع على قوله ولوشاغلا بملك الواهب لامشغولا به فى متاع فى داره وطعاما فى جرابه اذا سلمها اى الدار والجراب بمافيهما بخلاف العكس يعنى لووهب متاعا فى داره اوطعاما فى جرابه وسلمهما اى الدار والجراب بما فيهما صحت الهبة فى المتاع والطعام (درر فى اوائل كتاب الهبة)

زيد شوقدر اشياسنى كبير اوغلى عمروه هبه ايدوب قبل التسليم زيد نادم اولمغله اشيايى عمروه ويرميوب عمروى قبضدن نهى ايتدكدنصكره عمرو اشياء مزبوره يى تغلبا زيددن السه زيد اشياء مزبوره يى عمرودن استرداده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(ويصح بقبول وقبض بلااذن فى المجلس وبعده به ولونهاه لم يصح مطلقا الافى المجلس ولاغيره (منح الغفار كذا فى الدرر)

زيد ملك بقال دكاننى عمروك ذخيره سيله مشغول ايكن اوغلى بكر كبيره هبه وذخيره ايله مشغول اولديغى حالده بكره تسليم ايدوب بعده بكر فوت اولوب باباسى زيدى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه دكانى ميراثه ادخال مراد ايلسه لر زيد مجرد مشغول ايكن هبه ايتمكله تامه اولماز ديو دكانى مستقلا ضبطه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(اشتغال الموهوب بملك غيرالواهب هل يمنع تمام الهبة ذكر صاحب المحيط فى الباب الاول من هبة الزيادات انه لايمنع (فصول العمادى فى ٢٩)

زيد جاريه سى هندى زوجه سى زينبك بطننده اولان حملنه هبه ايلسه هبهٔ مزبوره جائزه اولورمى *الجواب* اولماز

(ولاله اى لم يجز الهبة للحمل وان جاز الاقرار له ان بين سببا صالحا وسيأتى بيانه ان شاءالله تعالى (درر فى الهبه)

هند زوجى زيدى برقاچ دفعه منزلنه قوميوب بعده بينلرنده مصافاة وقوعندنصكره زيد هنده ذمتكده اولان شوقدر اقچه م بعد اليوم با كه بويله جفاء ايتمزسك سنك اولسون ديوب بووجهله هبه ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه اولورمى *الجواب* اولماز

(اذا قالت وهبت منك ان مكثت معى فهذه هبة فاسدة وهى مخاطرة (من هبة النوازل لابى الليث رحمه الله)

زيد ملك باغچه‌سنك عرصه سنى اوغلى عمرو كيره هبه ايدوب اشجارينى هبه ايتميوب بعده اشجارى قلع وعرصه‌يى عمروه تسليم ايتمدين زيد فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور

(ولو وهب ارضا فيها زرع اونخيل او نخيلا عليها ثمر او وهب الزرع دون الارض اوالنخل دون الارض اونخيلا بدون الثمر لايجوز الهبة فى هذه المسائل لان الموهوب متصل بغير الهبة اتصال خلقة مع امكان القطع والفصل وقبض احدهما بدون الآخر غير ممكن فى حالة الاتصال فيكون بمنزلة المشاع يحتمل القسمة (خانية فى هبة المشاع)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى سفينه دن حصه‌سنى قزى زينبه هبه وتسليم ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولور

(وفيما لايقسم كالعبد والدابة والثوب والحمام يجوز هبة المشاع من الشريك (من الخانيه فى هبة المشاع)

زيد ام ولدى هنده شوقدر اثواب ايديوب بردكدنصكره قبل العتق هند فوت اولدقده زيد اثواب مزبوره‌يى زوجه سى زينبدن اولان قزى خديجه‌يه جهاز ناميله هبه و تسليم ايلسه زيدك هنددن قزى فاطمه مجرد انام اثوابندندر ديو اول اثوابه مداخله‌يه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الوصايا الهبة لام الولد والاقرار بالدين باطل بخلاف الوصية لها مضافة الى مابعد الموت لانها حرة فى تلك الحالة (بزازيه فى ٥ من الوصايا)

بودفعه واقعه سورختان شوكتمقرون مكرمت نشانده بيوك شهزادكان جوانبختان سيرى ايچون جمع اولان كسنه‌لردن زيد اتكنى آچوب نثر اولنان عطاياى سلطانيه دن اوچ التون ايله شوقدر اقچه زيدك اتكنه واقع اولسه زيد اول التونلر ايله مبلغ مزبوره مالك اولورمى * الجواب * اولور

(ولو بسط ذيله عند نثار ليقع فيه شئ من المنثور ملكه بالوقوع فيه (زيلعى فى البيع الفاسد)

بوصورتده عمرو اول التون ايله مبلغ مزبورى زيدك اتكندن تغلبا السه زيد مبلغ مزبورى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد شوقدر اشياسنى عمروه هبه ايدوب لكن مجلس هبه ده قبض بولنميوب مجلس آخرده عمرو اشياء مزبوره‌يى زيدك اذنيله قبض ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه وتامه اولورمى * الجواب * اولور

(وتصح بقبول وقبض بلااذن فى المجلس و بعده به (منح الغفار فى الهبه)

زيدك جاريه سى هند مال مكسوبندن شوقدر اشيايى عمروه هبه ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه اولمامغله زيد اشياء مزبوره‌يى عمرودن استردادده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وشرائط صحتها فى الواهب العقل و البلوغ والملك فلايصح هبة المجنون و الصغير

والعبد ولومكاتبا اوام ولد اومدبرا (بحر فى الهبة)

زيد عربيت بلميان زوجه سى هنده وهبت مهرى منك دى ديوب هند دخى وهبت ديسه هبهٔ مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(قال لها وهى لاتعرف العربية قولى وهبت مهرى منك فقالت وهبت لاتصح بخلاف الطلاق والعتاق لان الرضاء شرط جواز الهبة لاشرط وقوع الطلاق والعتاق (من هبة البزازيه فى الفصل الاول)

(بربلده اهاليسندن زيد دوكون ايدوب بسلمه سى هندى اره ويرر اولدقده دوكنه كلان كسنه‌لر صاجى نامنه كتوردكلرى شوقدر اشيايى هند ايچون باخود زيد ايچون كتوردكلرينى بيان ايتميوب لكن اول بلده ده بومقوله دوكونده صاجى نامنه كتوريلن اشيا دوكون ايدن ايچون اولميوب كلن ايچون اولديغى متعارف اولسه اول اشيا زيد ايله هنددن قنقيسنك اولور * الجواب * هندك

(ولو اتخذ وليمة للختان فاهدى الناس هدايا ووضعوا بين ايدى الولد فهذا على وجهين اما ان قال المهدى هذا للولد اولم يقل فالجواب فى الوجهين واحد ان كانت الهدية تصلح للصبيان مثل ثياب الصبيان او شيئا يستعملها الصبيان فالهدية للصبى اعتبارا للعرف والعادة وان كانت الهدية للابوين ولاتصلح للصبى كالدراهم و الدنانير ومتاع البيت ينظر فان كان من اقرباء الاب او من معارفه فهى للاب وان كان من اقرباء الام اومن معارفها فهى للام والحاصل ان التعديل فى مثل هذا مبنى على العرف والعادة حتى لووجد سبب اووجه يستدل به غير ماقلنا يعتمد على ذلك وكذا لواتخذ وليمة لزفاف ابنة الى بيت زوجها فاهدى اقرباء المرأة وهذا كله اذا لم يقل المهدى اهديت للاب ام للام فى المسئلة الاولى وللزوج اوللمرأة فى المسئلة الثانية وتعذر الرجوع الى قول المهدى اما اذا لم يتعذر فالقول قول المهدى (احكام الصغار للاستروشنى فى مسائل الهبة)

بوصورتده زيد اشياء مزبوره‌يى تغلبا قبض ايتمش اولسه هند اشياء مزبوره‌يى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

هند فوت اولوب اوغلى عمرو ايله قزى زينبى ترك ايتدكده تركهٔ هندى عمرو قبض ايدوب بعده زينب تركه‌دن حصهٔ مجهوله سنى عمروه شوقدر اقچه‌يه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زينب مبلغ مزبورى قبض ايتمدين شومقدارينى عمروه هبه ايتدم ديسه حالا زينب تركه دن حصه سنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مجرد سن حصه كى باكه اول قدر اقچه‌يه بيع ايدوب شومقدارينى هبه ايتدم ديمش ايدك اويله اوليجق باكه اول قدر اقچه ويرمدكجه حصه كى ويرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(القبض ثلثة قبض امانة كالوديعة والعارية وانه ينوب عن قبض الهبة استحسانا وقبض مضمون بقيمة المقبوض او بمثله كالمغصوب و المقبوض على سوم الشراء وانه ينوب عن قبض الهبة ايضا وقبض مضمون بغيره كالمبيع المضمون بالثمن وكالرهن المضمون بالدين فلابد فيه من تجديد القبض بعد الهبة (مجتبى للزاهدى فى الهبة ملخصا)

زيد ملك منزلنى عمروه ايجار ومنزل ايچنده اولان شوقدر اشياسنى دخى عمروه ايداع وتسليم ايدوب منزل واشيا عمروك يدنده ايكن منزلى عمروه هبه ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه اولور مى * الجواب * اولور

(وملك الموهوب له العين الموهوب بلاقبض جديد لوكان الموهوب فى يد الموهوب له اطلقه فشمل ما اذا كان فى يده امانة او مضمونة الى آخره (منح الغفار فى الهبة)

بو صورتده زيد فوت اولوب ورثه سنى ترك ايتدكده ورثه زيد منزلى هبه ايتدكده قبض جديد بولنميوب زيد فوت اولمغله هبه باطل اولمش اولور ديو ب منزلى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

هند اب وجد ووصيدن برى اولميوب تعقل قبض ايدن زيد صغيره شوقدر اشياسنى هبه وتسليم ايدوب زيد دخى قبض ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولور

(وان كان الصغير تعقل الهبة والقبض فقبض الهبة جاز قبضه ويبعه القاضى حتى لايرجع الواهب فى الهبة (قاضيخان فى قبض الهبة للصغير)

فصل فى هبة المريض

هند حامله وضع حملى قريب اولدقده كاه وجع عارض وكاه ساكن اولوب انفصال ولده متصل اولان وجع عارض اولمدين زوجى زيد ذمتنده اولان مهرينى زيده هبه ايدوب بعده برمدت مرورنده هندى انفصال ولده متصل وجع اخذ ايدوب وضع حمل اثناسنده فوت اولسه سائر ورثه هبه يى طوتميوب مهر مزبوردن حصه لرى نامنه زيددن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(لواخذها وجع الولادة فهى كمريض اذا اشرفت على الهلاك الاانه قد يأخذها الوجع ثم يسكن فذلك لايعتبر كمرض يعقبه برأ وانما يعتبر وجع آخر الولادة اذ المعتبر مرض الموت وهو ما يتصل به الموت (فصولين فى الطلاق من احكام المرضى)

هند مطعونه ايكن زوجى زيد ذمتنده اولان مهرينى هبه ايتدكدنصكره اول طاعوندن فوت اولسه سائر ورثه هبه يى طوتميوب مهر بوردن حصه لرينى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

زيد مرض موتنده شو قدر اشياسنى اوغلى عمرو كبيره هبه ايدوب بعده فوت اولدقده عمرو ايله صغيره مميزه قزى هندى ترك ايدوب هند هبه يى مجيزه اولسه اجازتنه اعتبار اولنورمى * الجواب * اولنماز

بو صورتده هندك وصيسى اشياء مزبوره دن حصه سنى المق استدكده عمرو مجرد هند صاحبهٔ فهم ومميزه اولمغله اجازتى معتبره اولور ديو ويرممكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والمتبادر من الورثة من يكون اجازته معتبرة بان يكون عاقلا بالغا صحيحا حتى لواجازها صغير منهم او مجنون لايصح (قهستانى فى الوصيه)

هند مرض موتنده جمله اشياسنى زوجى زيده هبه وتسليم ايتدكدنصكره هند فوت

اولوب انجق زيدى ترك ايلسه امين بيت المال اشياء مذكوره يه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

باب الرجوع عن الهبة

زيد معتق قرنداشى اولوب عمرو اجنبينك مملوكى اولان بكره شوقدر اشياسنى هبه وتسليم ايتدكدنصكره مانع رجوع بولنمامغله هبه سندن رجوع ايدوب اول اشيايى بكردن المق استدكده عمرو مجرد بكر قرنداشك اولمغله رجوع صحيح اولماز ديوب اول اشيايى بكردن الوب زيده ويرممكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولووهب لاخيه وهو عبد اجنبى كان له الرجوع لان الهبة وقعت لمولى الاخ وهو اجنبى (قاضيخان فى الرجوع عن الهبة)

زيد برعقارينى عمروه هبه وتسليمدنصكره عمرو اول عقارى برجهت بره وقف وتسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدردكدنصكره زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لوزال الموهوب عن ملك الموهوب له يبطل الرجوع (تاتارخانيه فى الرجوع عن الهبة)

زيد شوقدر اقچه سنى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايدوب عمرو اول اقچه يى استهلاك ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب بن هبه مدن رجوع ايتدم مبلغ مزبورى ساكه ضمان لازم كلور ديو دعوى ومؤاخذه ايتدكده عمرو دخى كندويه ضمان لازم كلور ظنيله زيده اول قدر اقچه يى ويرمش اولوب بعده عمرو زيدك هبه سندن رجوعى مشروع اولماديغنه واقف اولوب مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتدكده زيد ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد متوفانك ورثه سى زيدك تركه سندن زيدك ام ولدى هندك يدنده اولان شوقدر اشيايى هنده معاهبه ايتدكدنصكره هند بعد الانهاب اشياء مرقومه يى استهلاك ايلسه ورثه دن بعضى نادم اولوب حين هبه ده مجددا تسليم بولنمدى ديو اشياء مرقومه دن حصه سنى هنده تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيد ذمى زوجه سى هند نصرانيه يه شوقدر اشياسنى هبه وتسليم ايتدكدنصكره هند شرف اسلامله مشرفه اولوب زيد ابا ايتمكله هند زيددن تفريق اولنمغله زيد هبه سندن رجوع ايدوب اشياء مزبوره يى هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

كتاب الاجارات ما يصح به الاجارة ومالا ومالاجر والمستأجر ومالا

برقاچ كمسنه لر زيد ايله على الاشتراك اجارتين ايله تصرفلرنده اولان وقف بستان عرصه سندن حصه لرينى برسنه تمامنه دك زيده شو قدر اقچه يه ايجار ايلسه لر ايجار مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(لاتصح اجارة المشاع الامن شريكه وعندهما يصح مطلقا (ملتقى الابحر فى الاجارة الفاسدة)

زيد قيونلرينى رعى ايچون عمروى آيده اوچيوز اقچه يه استيجار ايدوب عمرو دخى برآى رعى ايتدكدنصكره زيده كلوب اجر مسمى ايله قيونلريكى رعى ايتمم آيده بشر يوز اقچه يه

رعی ایدرم دیدکده زید سکوت ایدوب بعده عمرو قیونلری برقاج آی رعی ایلسه عمرو
زید دن ابتدا رعی ایتدیکی آیلرده اجر مسمایی بعده رعی ایتدیکی آیلرده بشر یوز اقچه یی
المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قال الراعی لاارضی بالمسمی وانما ارضی بکذا فسکت المالك فرعی لزمته
(من اجارات الاشباه)

زیدنارلاسنده ادراك ایتدیکی اکنی بچمك ایچون اوراقجیلردن عمرو و بکری شوقدر اقچه یه
اجارهٔ صحیحه ایله استیجار عمرو و بکر دخی اکینك بر مقدارینی بچد کلرنده بامر الله تعالی
طولو یاغوب ماعداسنی اتلاف ایلسه مز بورلر اجرت مز بوره دن بچدکلری اکینه اصابت
ایدن مقداری زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

الاجارة تنتقض بالاعذار الثلثة عندنا و ذلك علی وجوه الی آخره اوکان عذر یمنعه من
الجری علی موجب العقد شرعا تنتقض الاجارة من غیر نقض کما لواستأجر انسانا لقطع
یده عندوقوع الاکلة اولقلع السن عندالوجع وابرأت الاکلة وزاد الوجع تنتقض الاجارة لانه
لایمکنه الجری علی موجب العقد شرعا (خانیه فی فصل ماتنتقض الاجارة)

زید برنارلاسنده حاصل اولان بغدایی بچمك ایچون عمرو و بکری شوقدر اقچه یه اجارهٔ
صحیحه ایله استیجار ومز بورلر برمقدارینی بچوب ماعداسنی بچمه دین اول ماعدا آفت سماویه ایله
هلاك اولسه زید اجر مسمادن بچدکلری مقداره اصابت ایدن اجرتی ویروب مز بورلر
قناعت ایتمیوب تماما اجر مسمایی الورز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زیدطاپو ایله تصرفنده اولان تارلایی مدت معلومه تمامنه دك شو قدر کیل بغدایه اجارهٔ
صحیحه ایله ایجار وتسلیم ایدوب عمرو دخی بغدایی زرع ایتدکدنصکره نابت اولوب بشل
چن ایکن عمرو فوت اولوب بعده مدت اجاره تمامنده اکن ادراك ایلسه ورثه سی اجر
مسمایی زیده ویروب اکنی المق استدکلرنده زید عمروك فوتنه دك مسمادن قسطنی الوب
فوتندن تمام مدته دك اولان زمانك اجرمثلی اجر مسمادن اکثر اولمغله اجرمثلنی الورم
دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(و الزرع یترك باجر المثل الی ان یدرك لان له نهایة معلومة فامکن رعایة الجانبین اذا
انقضت هذه الاجارة بخلاف موت احدهما قبل ادراکه فانه یترك بالمسمی علی حاله الی
الحصاد وان انفسخت الاجارة لان القائه علی ماکان اولی مادامت المدة باقیة
(بحر رائق فی مایجوز الاجارة)

زید عمروك ملك بستان یرینی بقول زرع ایچون مدت معلومه تمامنه دك اجارهٔ صحیحه ایله
استیجار و بقول زرع ایتدکدنصکره بقول ادراك ایتمدین مدت اجاره تمام اولسه زید مدت
مز بوره ایچون اجر مسمایی عمروه ویروب بعده بقول ادراك ایدنجه یدنده ترك ایدوب
بستان یرینك اجرمثلنی دخی ویره یم دیدیکده عمرو راضی اولمیوب مجرد مدت منقضیه اولمغله
بقولی قبل الادراك قلع ایله دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید ملك دکانی سکز آی تمامنه دك عمروه شو قدر اقچه یه ایجار و تسلیم ایتدکدنصکره

برآی مرورنده متغلبه دن بکر اول دکاندن عمروی اخراج و دکانی تغلبا ضبط ایدوب
عمرو دفعه قادر اولماسه عمرو اجرت مرقومه دن برآیه اصابت ایدن مقداری زیده ویروکن
زید قناعت ایتمیوب اجر مسمایی تماما المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فان غصبها غاصب من یده سقطت الاجرة لان تسلیم المحل انما اقیم مقام تسلیم المنفعة
للتمکن من الانتفاع فاذا فات التمکن فات التسلیم وانفسخ العقد به فسقطت الاجرة وان وجد
الغصب فی بعض المدة سقط الاجر بقدره اذا لانفساخ فی بعضها
(هدایه فی الاجر)

زید ملك دکرمنی اجرت معلومه ایله برسنه تمامنه دك عمروه ایجار وتسلیم عمرو دخی قبض
ایتدکدنصکره ایکی آی تمامنده دکرمنك صویی منقطع اولوب التی آی جریان ایتمامکله
دکرمن عمروك یدنده معطل قالوب بعده صو جریان ایدوب سنه تمامنه دك عمرو دکرمنی
اشلتسه حالا عمرو اجر مسمادن التی آیه اصابت ایدن مقداری زیده ویروکن زید قناعت
ایتمیوب اجر مسمایی تماما الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمر ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی سفینه دن حصه سنی عمروه شو قدر اقچه یه
اجارهٔ صحیحه ایله ایجار وتسلیم ایتدکده اجرت مرقومه یی وقت ایجاردن برسنه تمامنه دك
تأجیل ایلسه زید سنه تمام اولمدین اجرت مرقومه یی عمرودن المغه قادر
اولورمی * الجواب * اولماز

(الاجیر متی یستحق الاجرة لاتخلو اما ان تکون معجلة اومؤجلة اومسکوتا عنها اما اذا کانت
مؤجلة فلیس له ان یطالبه بها مالم یمض الاجل و ان کانت منجمة فانه یطالبه عندنا
فی کل نجم (شرح الطحاوی فی الاجارة)

برقریه اهالیسی زیدی بربارکیر ایله خدمتلرنده اولمق ایچون عدد ایام بیان اولنمدین یومی
برغروشه استیجار ایدوب زید دخی بارکیر ایله اون ایکی کون اهالی قریه نك خدمتلرنده
اولسه زید اون ایکی غروشی اهالی قریه دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید علمادن عمروه هفته ده ایکی کون فلان مسجد شریفده کل خلقه وعظ ونصیحت ایله
سنه ده ساکه مالمدن التبشر غروش ویره یم دیمکله عمرو دخی ایکی سنه اول مسجد ده
هفته ده ایکی کون واروب خلقه وعظ ونصیحت ایلسه عمرو اجر مسمایی زیددن المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید عمرو رئیسه فلان دیاره واروب اول دیارده شو قدر کیل بغدای سفینه لك ایله کتور
ساکه شو قدر اقچه ویره یم دیوب عمرو دخی اول بغدایی کتورمك ایچون سفینه سیله اول
دیاره واروب لکن بغدای ضایع اولمغله نسنه کتوره ماسه عمرو اجر مسمادن فارغة
ذهابك اقل اجرتنه اصابت ایدن مقداری زید دن المغه قادر
اولورمی * الجواب * اولور

(رجل استأجر سفینة لیذهب بها الی موضع کذا و یحمل علیها کذا و یجیء بها فذهب
بالسفینة ولم یجد ذلك الشیء قال محمد رحمه الله تعالی یلزمه کراء السفینة فارغة فی الذهاب

اقل کراء (خانیه فیما یجب الاجر)

﴿باب مایجب علی المستأجر من الاجر ومالا﴾

زید دالغج اولان عمروی دریایه دوشن شو قدر تیموری اخراج ایچون شو قدر اقچه یه استیجار ایدوب عمرودخی اول تیموری دالوب اخراج ایلسه عمرو اجر مسمایی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید بالی تعبیر اولنور ملك منزلنی التی آی تمامنه دك یوز سکسان غروشه عمروه ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره زید اول منزلی ینه التی آی تمامنه دك عمروه ایکیوز غروشه ایجار وتسلیم عمرودخی استیجار وتسلم ایتدکدنصکره عمرو منزلی التی آی ضبط ایلسه حالا زید عمرودن ایکیوز اللی غروشی طلب ایتدکده عمرو یوز سکسان غروش ویررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وعن محمد رحمه الله تعالی استأجر من غیره ارضا باکرار حنطة فزاد رجل للموجر کرا فآجره الموجر منه فزاد المستأجر الاول کرا ایضا فآجرها منه فالاجارة هی الثانیة وانفسخت الاولی لاقتضاء التجدید ذلك وحاصل ماروی عن الامام الثانی فیه ان صاحب الدار اذاجدد الاجارة ینتقض الاول وان لم یجدد لا ویکون الثانیة زیادة

(بزازیه فی ٢ قبیل اجارة الوقف)

زید بر مصلحتی ایچون آخر دیاره کیدر اولدقده عمرو زیده کلورکن اقربامدن هند وزینبی کلورلرسه کتورسا که شوقدر اقچه ویره یم دیوب اکن زید هندوزینبی کتوره ماسه زید عمرودن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

اذا المعلق بالشیء لایثبت وجود ذلك (جامع الفصولین فی ٤٠)

زید بر مقدار امتعه سنی آخر دیاره کتورمك ایچون عمروك شو قدر دوه سنی شوقدر اقچه یه استیجار واجرتی پشین عمروه ویروب امتعه یی دوه لره تحمیل ایدوب عمروایله معا کیدرکن نصف طریقده زید فوت اولوب اجاره منفسخه اولوب عمرو اول امتعه یی اول محلده براقسه زیدك ورثه سی اول محله دك اجرتدن قسطندن زیاده سنی عمرودن استرداده قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولومات المستأجر فی بعض الطریق لزم من الاجر بحساب ما سافر وسقط الباقی

(بزازیه فی ٧ من الاجارات)

زید عمروی کندویه خدمت ایتمك ایچون برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه یه استیجار ایدوب بعده عمرو زیده التی آی خدمت ایتدکدنصکره عمرو زیددن ایریلوب آخر دیاره کیدوب سنه تمامنه دك کلیوب بعده کلسه عمرو اجر مسمادن التی آیه اصابت ایدن مقداری طلب ایتدکده زید سنه تمامنه دك خدمت ایتمدك دیو عمروه اشلدیکی التی آی خدمتنك اجرتنی ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوعمل فی منزل المستأجر فکلما عمل شیئا استحق بقسط من الاجرة (وجیز سرخسی فی اول الاجارة)

بر بلده اهالیسندن زید عمرو رئیسی سفینه سیله بلدهٔ اخرایه واروب انده اولان شو قدر

بغداینی بلدهٔ اولایه کتورمك ایچون شوقدر اقچه یه استیجار ایتمکله عمرو سفینه سیله بلدهٔ اخرایه واروب زید بغداینی عمروك سفینه سنه تحمیل ایتمامکله عمرو دونوب بلدهٔ اولی یه کلسه عمرو زیددن خالیة اجر ذهاب المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی النوازل لواستأجر الدواب الی بلدة لیحمل علیها حمولة فجاء المکاری وقال ذهبت وماجدت الحمولة ان صدقه المستکری فی ذلك فاجر الذهاب خالیا من غیر حمل واجب

(خلاصه فی ٤ من الاجارة)

زید عمروی برسنه کندویه خدمت ایتمك ایچون شوقدر اقچه یه اجارهٔ صحیحه ایله استیجار ایدوب بعده عمرو زیده خدمت ایدرکن اثناء سنه ده برآی خسته اولوب اول آیده زیده خدمت ایده میوب بعده سنه تمامنه دك زیده خدمت ایلسه زید عمروه اول برآیه اصابت ایدن مقداری ویردکن عمرو راضی اولمیوب اجر مسمایی تماما زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الاجیر الخاص من یعمل لواحد عملا موقتا بالتخصیص ویستحق الاجر بتسلیم نفسه مدته وان لم یعمل کاجیر شخص لخدمته اورعی غنمه ولیس له ان یعمل لغیره لان منافعه صارت مستحقة والاجر مقابل بها فیستحقه ما لم یمنع من العمل مانع کالمرض والمطر ونحو ذلك ممایمنع التمکن من العمل (درر فی الاجارة)

زید عمروك سفینه سنی شو قدر بغدای براسکله یه کتورمك ایچون شو قدر اقچه یه استیجار ومبلغ مرقومی پشین ویردکدنصکره عمرودخی سفینه یه قیوب زید ایله بله کتیوب عمرو سفینه سیله کیدرکن اثناء طریقده حربی کفره یه راست کلوب حربیلر سفینه ایچنده اولان زیدك بغداینی قهرا اخذ ایلسه‌لر زید مبلغ مزبوری تماما عمرودن استردادە قادر اولورمی * الجواب * اولور

(سئل عن شخص عاقد رب السفینة علی ان یحمل له کذا الی مکان کذا فسافرت السفینة وانکسر فی بعض الطریق هل یستحق شیئا من الاجرة واذا استأجر رب السفینة ملاحا فیها باجرة معلومة ذهابا فهل یستحق من الاجرة بقسطها واذا هال البحر علیهم وتحققوا الغرق ان لم یلقوا ابضاعتهم فالقوا بعضها فی البحر فالحکم فی ذلك اجاب اذا غرقت السفینة وانکسرت بغیر صنع ربها لاضمان علیه ولا اجر له (قاری الهدایه من الاجاره)

زید ملك عرصه سنی مدت معلومه تمامنه دك عمروه شو قدر اقچه یه اجارهٔ صحیحه ایله بقول زرع ایتمك ایچون ایجار وتسلیم عمرودخی مدت مزبوره تمامنه دك ضبط ایدوب لکن زرع ممکن ایکن زرع ایتمیوب تعطیل ایلسه زید اجر مسمایی عمرودن طلب ایتدکده عمرو مجرد زرع ایتمدم دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والاجرة لاتستحق بالعقد بل بالتعجیل او بشرطه او باستیفاء المعقود علیه او التمکن منه فیجب لوقبض الدار ولم یسکنه حتی مضت المدة وتسقط بالغصب بقدر فوت التمکن (ملتقی فی الاجاره)

زید زوجه سی هندك منزلنی شوقدر اقچه یه اجرت ایله استیجار ایدوب هند زید ایله معا

اول منزلده ساکنه اولسه هند زیددن اجرت مزبوره یی المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(امرأة آجرت دارها من زوجها فسکناها قالوا لا اجرلها وهو بمنزلة ما لو استأجرها لیخبزه او یطحنه (خانیه فیما یجب علی المستأجر)

زیدک ایله انتفاع اولنان عرصه سنی شربی ایله برسنه تمامنه دک عمروه اجارهٔ معلومه ایله ایجار وتسلیم ایدوب عمرو دخی تصرف اوزره ایکن اثناء سنه ده شربی بالکلیه منقطع اولسه حالا عمرو اجاره یی فسخ ایدوب وقت انقطاعه دک حصه سنی ویررکن زید قناعت ایتمیوب اجر مسمایی تماما المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی نوادر ابن سماعه عن ابی یوسف رحمه الله فی رجل استأجر ارضا فانقطع عنها شربها وقد بقی من الاجارة شیء قال ان کان مما یصلح ان یزرع فیها عرفا فلم یخاصم فی الاجارة فلم ینقضها حتی مضت المدة یلزمها الاجر تاما فان کان خاصم کان له ان یردها و یعطیه من الاجر بحسابه وان کانت مما لا تزرع فیها لم یلزمه اجرها فیما بقی من السنة وان لم یخاصم فی ردها (ذخیره فی ١٤ من الاجارة)

زید عربه جی اولان عمروی بر بلده یه شو قدر ذخیره سنی عربه سیله کوتورمک ایچون شو قدر اقچه یه استیجار ایدوب عمرو دخی عربه سنه تحمیل ایدوب زید ایله کیتمیوب عمرو عربه سیله اول بلده یه کیدرکن بعض کسنه لر تخویف ایتمکله طریقدن دونوب ذخیره یی محل تحمیله رد وزیده تسلیم ایلسه عمرو زیددن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(استأجر مکاریا لیحمل کذا وقرا من الحنطة الی موضع کذا فلما بلغ نصف الطریق عاد به الی المکان الاول لا یجب الاجر (بزازیه قبیل نوع آخر استأجر دابة)

زید زوجه سی هندی نکاح بینلرنده قائم ایکن اعمال بیت ایچون شو قدر اقچه اجرت ایله استیجار ایدوب هند دخی برمدت اعمال بیتی اشلیوب خدمت ایلسه هند زیددن اجرت نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(استأجر زوجته لیخبز ان اراد بیع الخبز لها الاجر وان اراد الاکل فی البیت لا اجرلها (من اجارة البزازیة) استأجر امرأته للخدمة لم یجز (وجیز سرخسی فی الاجارة)

زید وعمرو وبکر قرماندن استانبوله شو قدر سوری قیون کتورر اولدقلرنده سوریلره دلالت ایچون بشر وخالدک کوسم تعبیر اولنور طقوز عدد قیونلرینی شو قدر اقچه یه استیجار ایتدکلرندنصکره اول کوسم قیونلر سوریلر اوکنده دلالت ایدوب استانبوله کلسه لر حالا زید وعمرو وبکر اول کوسم قیونلری بشر وخالده دفع وتسلیم ایتدکلرنده بشر وخالد اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولو استأجر شاة تبعة لیذهب بشائه فتبعه الشاة لا اجرله (خانیه فی الاجارة الفاسدة) واذا استأجر شاة تبعة او کبشا للدلالة لیسوق بها الغنم لا یجوز (محیط برهانی فی ١٥ من الاجارة)

زید ملک عرصه سنده طولا وعرضا معلوم المقدار شو مقوله بر قیو حفر ایتمک ایچون شو قدر اقچه یه عمرو وبکر وبشری استیجار ایدوب بعده عمرو وبکر وبشر دخی زیدک عرصه سنده قیو حفر ایدوب لکن تمام ایتمدین مزبورلر فوت اولسه لر ورثه لری اجرتدن حفر ایتدکلری مقداره اصابت ایدن مقداری زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولو استأجر رجلا لیبنی بناء او لیحفر بئرا فی داره فانهدم البناء او انهدمت البئر بعد الفراغ عنه فله الاجر کاملا وان انهدمت قبل الفراغ فله الاجر بحسابه (وجیز سرخسی فی تسلیم المستأجر)

زید متوفانک ورثه سی ترکه دن بر منزلی اجرت ایله دلال اولان عمروه آخره بیع ایله دیملریله عمرو اول منزلی اون کون بیعه عرض ایدوب لکن بیع ایده میوب بعده ورثه امریله بکر دلال منزل مزبوری ثمن معلومه آخره بیع وتسلیم ایلسه عمرو اون کون بیعه عرض ایتمشیدم دیو اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی النوازل رجل قال لدلال بع ضیعتی علی ان لک من اجر کذا فلم یقدر هو علی الاتمام فباعها دلال آخر لیس للاول شیء وبه اخذ الفقیه ابو اللیث رحمه الله قال فی المحیط وهو الاستحسان وعلیه الفتوی (خلاصه فی الفصل الخامس قریبا من اوله من کتاب الاجارة)

﴿فصل فی فسخ الاجارة﴾

زید متولیسی اولدیغی وقف خانی مدت معلومه تمامنه دک عمروه اجارهٔ صحیحه ایله ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره قبل تمام المدة زید فوت اولسه اجارهٔ مزبوره منفسخه اولورمی * الجواب * اولماز

(وتنفسخ بموت احد العاقدین ان عقدها لنفسه فان عقد لغیره لا کالوکیل والوصی ومتولی الوقف (صدر الشریعة فی فسخ الاجاره)

زید ملک خانی عمروه برسنه تمامنه دک اجارهٔ صحیحه ایله ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره برتاج آی مرورنده خان محترق اولوب بعده فسخ اجاره بولنمدین زید خانی کالاول بنا ایلسه عمرو بقیهٔ مدتده خانه متصرف اولمق استدکده زید عذر دین یوغیکن قبل تمام المدة اجاره یی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وعن محمد رحمه الله تعالی اذا انهدمت الدار المستأجرة وبناها الآجر فاراد المستأجر ان یسکن بقیة المدة لم یکن للآجر ان یمنعه اراد بذلک ما اذا بناها الآجر قبل ان یفسخ المستأجر الاجارة کذا فی فتاوی قاضیخان (هندیه فی فسخ الاجاره)

زید ملک دکرمنی شو قدر اقچه یه اجارهٔ صحیحه ایله اوچ سنه تمامنه دک ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو ایکی سنه دکرمنی ضبط ایدوب بعده دکرمن منهدم اولیوب وصویی منقطع اولمش دکل ایکن زیدک غیابنده عمرو اجاره یی فسخ ایتدم دیوب برسنه دکرمنی اشلتماسه حالا زید اوچ سنه نک اجرتنی عمرودن طلب ایتدکده عمرو وجه محرر اوزره فسخ عقد ایدوب دکرمنی برسنه اشلتمدم دیو تماما ویرمامکه قادر

اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل استأجر دارا وقبضها فسقط منها حائط اوانهدم بيت من الدار كان للمستأجر ان يفسخ الاجارة بحضرة الآجر ولايصح فسخه فى غيبته لان هذا بمنزلة الرد بالعيب وان انهدم كل الدار كان للمستأجر ان يفسخ عند حضرته وغيبته و يسقط الاجر عند الكل (خانيه فى الاجارة فيمايجب الاجر على المستأجر)

زيد عمروك خاننى كورمدين عمرودن استيجار ايلسه زيد خانى كوردكده بكمامجك خيار رؤيت ايله اجاره يى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وخيار الرؤية ثابتة للمستأجر (بزازيه فى ٣ من الاجارة)

زيد ملك منزلنى اوج سنه تمامنه دك اجرت معلومه ايله عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو منزلده برسنه ساكن اولوب لكن منزلك دوشمه تختەلرينى قيروب وطوان ايچنده اولان دركلرينى قطع ايله منزلى تخريب ايدوب زيد عمروى منعه قادر اولماسه زيد عمروى حاكمه كوتوروب قبل تمام المده اجاره يى حاكمه فسخ ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل آجر ارضا والمستأجر يخرب الارض تخريبا ظاهرا والمالك لايقدر على دفعه فان هذا عذر فى فسخ الاجارة لكن الحاكم يفسخه (جواهر الفتاوى فى الاجارات)

زيد سپاهى تيمارى قريەسى اراضيسندن اولوب كسنەنك طاپو ايله تصرفنده اولميان برتارلايى بغداى زرع ايتمك ايچون برسنه تمامنه دك شوقدر اقچەيه عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره عمرو سپاهى تيمارى اراضيسنى ايجار صحيح دكلدر ديو قبل تمام المدة اجاره يى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فكذلك ماقطعه الجندى فى ملك منفعة لاقطاع بمقابلة استعداده لما اعد له كان مالكا للمنفعة بعوض فلك تمليكها بعوض فهو عقد الاجارة ايضا (لسان الحكام فى ٢ من الاجارة) واما اجارة المقطع وهو ماقطعه الامام فافتى العلامة قاسم رحمه الله تعالى بصحتها (اشباه فى تنبيه قبيل القول فى الدين فى الفن الثالث)

زيد عمروك ملك منزلنى عدد شهور بيان ايتمدين آيده شوقدر اقچەيه عمرودن استيجار وقبض ايتدكدنصكره زوجەسى هندى منزلده براغوب آخر دياره كتسه زيد آخر دیارده ايكن عمرو بغير وجه هندى منزلدن اخراجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل استأجر دارا مشاهرة من رجل فغاب المستأجر وترك امرأته فى الدار فليس للموجر ان يخرجها لانه ليس له ان يفسخ الاجارة بغير محضر من صاحبه (من الواقعات الحسامية فى الاجارات)

زيد برحمامى كندى ضبط ايتمك ايچون مدت معلومه تمامنه دك هنددن اجارهٔ صحيحه ايله بعد الاستيجار زيد اول حمامى مدت مزبوره تمامنه دك عمروه ايجار وتسليم ايلسه هند حمامى زيد كندى ضبط ايتميوب عمروه ايجار ايتديكنه رضا ويرمم ديو اجاره يى قبل تمام المدة فسخه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(فاما العقار ومالايختلف باختلاف المستعمل فان شرط سكنى واحد فله ان يسكن غيره

(حاوى القدسى فى الاجارة ومثله فى القنية)

هندك تحت اجارەسنده اولان وقف منزلك كاريزى طولدقده هند كاريزى تفريغ ايله ديو متولى يه جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(واصلاح ماء البالوعة والمخرج يكون على صاحب الدار وان كان امتلاء من قبل المستأجر لكن لايجبر رب الدار على ذلك ولايكون ذلك على المستأجر ايضا فان فعل المستأجر ذلك متبرعا لايحتسب من الاجرة وله ان يخرج من الدار ان لم يفعل ذلك رب الدار (خانيه فى توابع الاجارة)

بوصورتده متولى كاريزى تفريغ ايتمامكله هند اجاره يى فسخه قادره اولورمى * الجواب * اولور

زيد طاپو ايله تحت تصرفنده اولان بستان عرصەسنى بقول زرع ايتمك ايچون مدت معلومه تمامنه دك اجارهٔ صحيحه ايله عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى بقول زرع ايتدكدنصكره بقول ادراك ايتمدين زيد بلاولد فوت اولوب اجاره منقضيه اولمغله صاحب ارض عمروه ديلرسك بقولى قبل الادراك قلع ايله ولا بقولى ادراك ايدنجه عرصەده ترك ايدوب باكه اجرمثلنى ويرديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل استأجر ارضا فزرع فيها ثم مات المستأجر قبل انقضاء مدة الاجارة كان على ورثته ماسمى من الاجر الى ان يدرك الزرع لان الاجارة كما تنقض بالاعذار وكذا لومات الموجر و بقى المستأجر تبقى الاجارة الى ان يدرك الزرع فان انقضت مدة الاجارة والزرع بقى فى القياس يؤمر المستأجر بقلع الزرع وفى الاستحسان يقال ان شئت فاقلع الزرع فى الحال وان شئت فاتركه فى الارض الى ان يدرك وعليك لصاحب الارض اجر مثل الارض (من اجارة الانقروى نقلا من الخانية)

زيد مكهٔ مكرمه دن شام شريفه كلنجه عمرو مكارينك شوقدر دوه سنى شوقدر اقچەيه استيجار ومبلغ مزبورى پشين عمروه ويروب بعده زيد خدمتكارلرينى اول دوەلره بندروب اوچ قوناق كلدكدنصكره زيد فوت اولوب فوتيله عقد اجاره منفسخه اولسه ورثەسى مبلغ مزبوردن اوچ قوناغه اصابت ايدن مقداردن ماعداينى عمرودن استردادە قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

بوصورتده زيدك خدمتكارلرى عمرو ايله مجددا عقد اجاره ايتمدين زيدك وجه محرر اوزره عمرودن استيجار ايتديكى دوەلره بنوب شامه كلسەلر حالا زيدك ورثەسى مبلغ مزبوردن اول ماعداينى عمرودن طلب ايتميوب دوەلرى سز بنمكله ماعداينى ضامن اولك ديو مزبورلره جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى قطع المسافة يأخذ اجرة كل مرحلة اذا انتهى اليها (وجيز سرخسى فى الاجارة)

زيد عمروك عرصەسنى زراعت ايتمك ايچون اون سنه تمامنه دك استيجار ايتدكدنصكره زيد بالكليه زراعتى ترك ايلسه اجاره يى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(سئل عن رجل استأجر ارضا ليزرعها مدة معلومة ثم بدا له ان يترك الزراعة اصلا هل له

فسخ الاجارة ام لا اجاب نعم له فسخ الاجارة بذلك (من فتاواى ابن نجيم)

زيد اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف دكانى عدد شهور بيان اولنمدين آيده شو قدر اقجه يه عمروه ايجار وتسليم عمرو دخى برقاچ آى ضبط ايتدكدنصكره عمرو فسخ اجاره ايتمدين آخر دياره كيدوب غائب اولدقده زيد دكانى نصف شهردن بكره ايجار ايلسه نصف شهر مرورنده عمروه ايجارى منفسخ اولوب بكره ايجارى منعقد اولمش اولورمى * الجواب * اولور

(آجر كل شهر بكذا ينعقد عند كل شهر ولكل منهما فسخه عند تمام رأس الشهر ولو فسخ احدهما بغيبة الآخر لم يجز عند ابى حنيفة وعند ابى يوسف رحمهما الله الاصح انه لم يجز ايضا ولو آجر الموجر بغيبة صاحبه من آخر فى بعض الشهر فمضى الشهر ينفسخ الاول وينعقد الثانى وكذا قال ابو حنيفة رحمه الله فيمن باع بخيار فاراد فسخه بغيبة مشتريه لم يجز فلو باع من غيره وانفسخ الاول (فصولين فى ٣٠)

زيد عمرو نجاره منزلى كندى كراستهك ايله شو وجه اوزره بنا ايله سا كه بشيوز غروش اجرت ويريم ديمكله عمرو دخى راضى اولوب كندى كراسته سيله وجه محرر اوزره منزلى بنا ايتدكدنصكره عمرو بشيوز غروشدن زياده خرجم كندى ديو دعوى ونزاع ايتمكله بنانك مبنيا قيمتى تقويم اولندقده التى يوز غروش اولديغى ظاهر اولوب كراسته نك يوم ادخالده قيمتى بشيوز غروش اولوب اجر مثلى دخى يوز غروش اولسه عمرو التيوز غروشى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والمستأجر اجارة فاسدة لو آجره من غيره اجارة صحيحة يجوز فى الصحيح (بزازيه فى اجارة المشاع)

زيد وعمرو وهند على الاشتراك مالك اولدقلرى بذرخانه يى عدد سنين بيان اولنمدين سنه ده شو قدر اقجه يه بكره معا ايجار وتسليم ايدوب بكر دخى اول بذرخانه يى سكز سنه ضبط ايتدكدنصكره مزبورلردن هر برى سكزنجى سنه نك آخرنده اجاره يى فسخ ايتمامكله بكر طقوزنجى سنه دن دخى اول بذرخانه يى درت بش كون ضبط ايلسه حالا زيد عذردن يوغيكن طقوزنجى سنه تمام اولمدين حصه سنده اجاره يى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(آجر دارا كل شهر بكذا صح فى واحد فقط وفى كل شهر سكن فى اوله فانه اذا سكن ساعة من الشهر الثانى صح العقد فيه ولم يكن للموجر ان يخرجه الى ان ينقضى الا بعذر وكذا كل شهر سكن فى اوله لان التراضى فيها بالعقد يتم بالسكنى فى الشهر الثانى وهذا هو القياس وقد مال اليه بعض المتأخرين رحمهم الله وفى ظاهر الرواية لكل منهما الخيار فى الليلة الاولى من الشهر الداخل ويومها لان ذلك رأس الشهر وفى اعتبار الاول نوع حرج (درر فى الاجارة الفاسده ملخصا)

فصل فى اجارة الوقف

اجر مثلى يومى ايكيشر اقجه اولان وقف دكانك متوليسى زيد اول دكانى يومى اوچ اقجه

اجرت ايله نفسيچون قاضيدن استيجار ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(متولى الوقف اذا تقبل ارض الوقف من نفسه لنفسه لا يجوز لان الواحد لا يتولى طرفى العقد الا اذا تقبلها من القاضى لنفسه فيتم العقد باثنين (من وقف بحر رائق)

زيد متوليسى اولديغى وقف حمامى برسنه تمامنه دك اجر مثلى اولان التيوز غروشه قرى هنده ايجار وتسليم ايدوب بعده زيد توليتدن عزل ويرينه بكر متولى اولسه بكر قبل تمام المدة حمامى هنددن الوب آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(المتولى اذا اجر دار الوقف من ابنه البالغ اوابنه لم يجز عند ابى حنيفة الا باكثر من اجر المثل كبيع الوصى لو بقيمة صح عندهما ولو خيرا لليتيم صح عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وكذا متولى آجر من نفسه لو خيرا صح والا لا ومعنى الخيرية فيه وفى بيع الوصى من نفسه سواء وبه يفتى وتفسير الخيرية ان يشترى ما يساوى عشرة بخمسة عشر فصاعدا او يبيع منه مال نفسه ما يساوى خمسة عشر بعشرة فهو خير وبما فوقها لا وهذا يحفظ وبه يفتى (عماديه فى ٢٧)

زيد متوليسى اولديغى وقف خانى اجر مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه برسنه تمامنه دك ايجار ايلسه زيد اجاره يى قبل تمام المدة فسخ ايدوب خانى اجر مثليله آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ان المتولى والوصى لو آجرا بدون اجر المثل يلزم المستأجر تمام اجر المثل وانه يعمل بالانفع للوقف الى آخره ولو ادعى انها بغبن فاحش فان اخبر القاضى ذو خبرة انها كذلك فسخها (در المختار شرح تنوير الابصار فى اول كتاب الاجارات)

بوصورتده اجاره ده غبن فاحش نه مقداردر * الجواب * اونلق اون ايكى يه اون ايكيلك اونه ايجار واستيجار اولنمقدر

(الغبن الفاحش فى الاجارة مقدرة بده يازده (جواهر الفتاوى فى ١ من الاجاره)

زيد متوليسى اولديغى وقف منزلى اجر مثليله زوجه سى هنده ايجار جائز اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد منزل مزبورى اجر مثليله هنده ايجار وتسليم ايدوب هند دخى منزلى برمدت ضبط وتصرف ايلسه زيدك يرينه متولى اولان عمرو اجاره نك عدم صحتنه بناء منزلى هنددن الوب آخره ايجار ايدوب منزلك مدت مزبوره ده اجر مثلنى هنددن طلب ايتدكده هند مجرد اجاره صحيحه اولمامغله اجر مثلنى ويرمامكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

اجارهٔ صحيحه ايله ايجارى مشروطه اولان وقف منزلى متوليسى خلاف شرط واقف اجارتين ايله ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(شرط الواقف يجب اتباعه لقوله عليه الصلاة والسلام شرط الواقف كنص الشارع اى فى وجوب العمل به (اشباه فى الوقف)

زيد متوليسى اولديغى شو قدر ركبنك دكانلرى طقسان سنه تمامنه دك سنه ده شو قدر

اقچه اجرت ایله برقاچ کسنه لره ایجار وتسلیم ایتدکده ائمهٔ مجتهدیندن اجارهٔ طویله نك جوازنه ذاهب اولان امامك قولی اوزره عقد مزبورك صحتنه حکم حاکم بیله حجت اولنوب زید دخی تمسك ویروب اول کسنه لر مدت مزبوره تمامنه دك دکانلری ضبط ایلسه لر حالا زیدك یرینه متولی اولان عمرو اول دکانلری ضبط واخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید بر وقف منزلی تغلبا ضبط ایدوب وفضولا عمروه برسنه تمامنه دك اجر مثلی اولان شوقدر اقچه یه ایجار و تسلیم ایدوب اجر مسمایی تماما عمرو دن سنه تمامنده السه وقف مزبور متولیسی اولان بکر مبلغ مزبوری زیددن وقف ایچون المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

آجر فضولی دارا موقوفة واستوفی الاجر خرج المستأجر عن العهدة ان کان ذلك اجر المثل ثم سئل ان الاجر للعاقد ام للوقف فقال یرده الی الوقف
(قنیه فی اجارة غیر المالك)

زید وقف حمامی مدت معلومه تمامنه دك اجارهٔ صحیحه ایله متولیسندن استیجار ایتدکدنصکره زید آخر دیاره سفر مراد ایتمکله حمامی اون برآی یکرمی ایکی کون تمامنه دك بکره ایجار وتسلیم ایلسه حالا زید آخر دیاردن کلدکده حمامی اون برآی یکرمی ایکی کون تمامنده بکردن الوب مدت مزبوره تمامنه دك کندو ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

﴿ باب الاجارة الفاسدة ﴾

زید ملك عرصه سنی عمروه ایجار ایدر اولدقده عمرو عرصهٔ مزبوره طبراغنده نفسیچون کرپج کسوب المق اوزره مدت معلومه تمامنه دك عمروه ایجار وتسلیم ایلسه اجارهٔ مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل استأجر ارضا لیلبن فیها لایصح الاجارة و اللبن کله للبان و علی اللبان قیمة التراب لصاحب الارض ان کان للتراب قیمة فی ذلك الموضع وان لم یکن للتراب قیمة فعلی اللبان اجر الارض ان لم یکن ذلك ینفع الارض فان کان ینفع الارض فلاشیء علی اللبان
(قاضیخان فی الاجارة الفاسدة)

بو صورتده زید قبل تمام المده عرصه یی عمردن الوب ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بر مسجد شریفك مؤذنی زید آخر دیاره کیدر اولدقده عمروه بن کلنجه مسجده مؤذنلك ایله سا که مالمدن شوقدر اقچه اجرت ویره یم دیوب کتدکدنصکره عمرو اول مسجدده برسنه مؤذنلك ایدوب بعده زید کلسه عمرو اجر مسمایی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اجر مثل الور مسمایی تجاوز ایتمز

(استحسنوا الاستیجار علی تعلیم القرأن الیوم یعنی فی زماننا وجوزوا له ضرب المدة وافتوا بوجوب المسمی وعند عدم الاستیجار اوعند عدم ضرب المدة افتوا بوجوب اجر المثل
(من اجارة العنایة شرح الهدایة فی الاجارة الفاسدة)

زید عمروك تارلاسنی عمرودن استیجار ایتدکده زید اول تارلایه هرنه قدر بغدای زرع ایدرسه هر کیل باشنه حاصل اوله جق بغدایدن برشنك بغدای ویرمك اوزره عقد اجاره اولنوب بعده زید تارلایی زرع ایدوب محصول حاصل اولدقده عمرو زیددن محصولدن هر کیل مزروع ایچون برشنك بغدای المغه قادر اولور می * الجواب * اجر مثل الور مسمایی تجاوز ایتمز

(صورة قفیز الطحان ان یستأجر الرجل من آخر ثورا لیطحن به الحنطة علی ان یکون لصاحبه قفیز من دقیقها او استأجر انسانا لیطحن له بنصف دقیق الحنطة او ثلثه او ربعه و ما اشبه ذلك فهو فاسد لانه علیه الصلاة و السلام نهی عن قفیز الطحان (ذخیره فی ٩ من الاجارة) ثم لما فسد لکونه فی معنی قفیز الطحان لزمه اجر المثل لانه الواجب فی فاسد الاجارات (ضمانات فضیلیه فی ضمان المأمور)

هند ملك باغ و باغچه سنی حاصل اوله جق میوه سی زیدك اولمق اوزره برسنه تمامنه دك شو قدر اقچه یه زیده ایجار وتسلیم ایدوب زید دخی باغ وباغچه یی برسنه ضبط ومحصوللرینی اخذ واستهلاك ایلسه هند باغ و باغچه نك وجه محرر اوزره ایجاری صحیح اولمامغله مبلغ مزبوری زیده رد ایدوب باغ و باغچه نك محصوللرندن زیدك عملنك اجر مثلندن ماعداسنی زیده تضمینه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وفی شرح الطحاوی رحمه الله تعالی الاجارة علی استهلاك الاعیان باطلة کما لو استأجر کرما الی مدة معلومة لیأکل ثمارها او استأجر غنما لیأکل لبنها وسمنها او استأجر المرعی لیرعی البهایم و ما اشبه ذلك لم تصح الاجارة انتهی فهذا صریح فی ان الاجاره باطلة
(شرح الاشباه لپیری زاده فی الاجارة)

زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی خاندن حصهٔ شایعه سنی بکره ایجار ایلسه ایجار مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(قال الکرخی فی جامعه نص ابو حنیفة رحمهما الله تعالی انه اذا آجر بعض ملکه او آجر احد الشریکین نصیبه من اجنبی فهو فاسد فیما یقسم و ما لایقسم قلت صحح فی الحقایق انه فاسد وحکی عن بعض انه باطل و هو فی نظم الخلافیات و قال القاضی الامام اجارة المشاع فیما یقسم وما لایقسم فاسد فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی وعلیه الفتوی
(من اجارة تصحیح القدوری لقاسم بن قطلوبغا)

بر وقف مدرسه محلول اولده عمرو متولیسنه مدرسه یا که توجیه اولنمق ایچون شوکاغدمه عرض یاز اکر عرض معموله اولورسه سا که یوزغروش ویره یم دیوب متولی دخی عرضی یازدقده عمرو متولی یه یوزغروش دیمدر دیو قول مزبوره بناء تمسك یازوب عرض دردولتده معموله اولمیوب مدرسه آخره توجیه اولندقده عمرو متولی عرض تحریرینك اجر مثلی اولان ایکی غروشی ویرمکه راضی ایکن متولی مجرد وجه محرر اوزره تمسك یازمغله یوزغروشی تماما ویر دیو عمروه جبره قادر اولورمی * الجواب * اجر مثلی الورزیاده یه جبر ایده مز

(ولواستأجر رجلا ليكتب له غنا بالفارسية او العربية طاب له الاجر وكذا لوكتب لامرأة كتابا الى حبيبها باجر كما فى الظهيرية (ولواستأجر لكتابة السحر والتعويذ يجوز ان بين الكاغد والخط كما فى المنية (قهستانى فى اول الاجارة)

زيد ملك عرصه سنك اورتاسنده اولان بناسنى عمروه ايجار ايمبوب انجق بنانك جوانب اربعه سنده اولان عرصه سنى زراعت ايتمك ايچون عمروه ايجار ايلسه صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

رجل استأجر ارضا فيها اشجار ان كانت الاشجار فى وسط الارض لايجوز الاجارة وكذا لودفع ارضه مزارعة فيها اشجار ولم يدفع الاشجار اليه معاملة لايجوز المزارعة وان كانت الاشجار فى نواحى الارض على المسناة جازت الاجارة والمزارعة وان كان فى وسط الارض شجرة اوشجرتان صغيرتان مثل التالية مضى عليه حول اوحولان جازت الاجارة والمزارعة وان كانت الشجرة عظيمة لايجوز لان العظيمة لها عروق كثيرة يأخذ الارض وظلها يضر بالارض وكذا لوكان فى وسط الارض ابنية وهى بمنزلة الشجرة العظيمة وان كانت الابنية فى ناحية الارض جازت الاجارة (خانيه فى الاجارة الفاسدة)

زيد برصوقيوسنك صوينى چكوب اخذ ايتمك ايچون عمروه شوقدر اقچه يه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت اول قيونك صوينى چكوب كريچ كسمش اولسه زيد عمرودن اول قدر اقچه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد عمرودن اجرت نامنه اول قدر اقچه السه عمرو مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروك ملك منزلنده اوچ سنه تمامنه دك كندى ساكن اولوب عمرو دخى مقابله سنده زيدك ملك منزلنده كذلك اوچ سنه يه دك ساكن اولمق اوزره عقد اجاره ايلسه لر بووجه اوزره اجاره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده وجه محرر اوزره عقد اجاره يه بناء زيد عمروك منزلنده برسنه ساكن اولوب بعده عمرو منزلنى آخره ايجار مراد ايلسه حالا زيد اوچ سنه تمام اولمدقچه آخره ايجاردن عمروى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الايرى انه لو استأجر ارضا بارض له او دارا بدار له و نحو ذلك لايجوز (قنيه فى باب استيجار المستقرض المقرض فلكل منهما فسخ الاجارة الفاسدة (فصولين فى ٣٠)

﴿ باب فى ضمان المنفعة وعدمه ﴾

زيد عمرو مكارينك معد للاستغلال اولان باركيرينى عمروك اذنسز برمدت استعمال ايلسه عمرو مدت مزبوره ده باركيرك اجر مثلنى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد اجرت قول اولنمدى ديو ويرممكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(استعمل ثورانسان او عجلته وصاحب الثور مرة يستعمله ومرة يوجره يجب على المستعمل اجر المثل ان كان اعده للاجارة بان قال بلسانه اعددته لها (من هامش القنيه فى اول الاجارة)

زيد عمرودن شو قدر اقچه قرض طلب ايتدكده فلان تارلامى بلااجرة اداء دين ايدنجه

زراعت ايله ديمكله عمرو دخى اول قدر اقچه زيده تسليم ايدوب تارلايى ايكى سنه زراعت ايتدكدنصكره زيد اداء دين ايدوب تارلايى عمرودن الدقده تارلانك اجر مثلنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والمقرض لوسكن دار المستقرض او استعمل دابته يجب اجر المثل اذا اسكنه عوضا عن نفع القرض لامجانا (نور العين فى ٢٩ فى الاجارة الفاسدة)

زيد نجار اجرت قولنسز عمروك طلبيله برمدت عمروك منزلنده اشلیوب عمروه براوطه بنا ايلسه زيد عملنك اجر مثلنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ومنها لوعمل له شيئا ولم يستأجره وكان الصانع معروفا بتلك الصنعة وجب اجر المثل على قول محمد وبه يفتى (اشباه فى الكلام فى اجر المثل من الفن الثالث)

زيد هندك معد للاستغلال اولميان منزلنده برمدت هندك اذنسز ساكن اولسه هند زيددن منزل اجرتنى نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده بعض كمسنه لر اول منزلده اجاره ايله ساكن اولمش اولوب لكن عن اصل منزل مزبور استغلال ايچون بنا اولنمبوب ياخود استغلال ايچون اشترا اولنمش اولماسه مجرد ايكى سنه اجاره يه ويرلمكله معد للاستغلال اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاتصير الدار معدة للاستغلال بالاجارة سنة اوسنتين او اكثر الااذا بناها لذلك او اشتراها لذلك واشار نجم الائمة انه باعداد البايع لاتصير معدة للاستغلال فى حق المشترى (بزازيه فى المتفرقات من الاجارة)

زيد عمرو ايله اشتراكا مالك اولديغى عرصه يى برمدت تغلبا مستقلا ضبط وزراعت ايلسه عمرو عرصه سنى حصه سنى الدقده زيدك زراعتيله ترتب ايدن نقصان ارضدن حصه سنى زيده تضمينه اولورمى * الجواب * اولور

(زرع ارضا مشتركة بينه وبين غيره هل للشريك ان يطالبه بالربع او الثلث بحصة نفسه من الارض كما هو عرف ذلك الموضع اجيب انه لايملك ذلك ولكن يغرمه نقصان ارضه بمقدار نصيبه ان دخل فيها النقصان (فصول عمادى فى ٣٢)

زيد عمروك قولى بكرى غصبا اخذ و برمدت بعض كمسنه لره ايجار واجرتنى الوب استهلاك ايلسه عمرو اجرت مستهلكه يى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز لكن زيده دخى طيب اولماز

(اذا غصب عبدا مثلا وآجره واخذ اجرته فنقصه بالاستعمال وضمن مانقص يتصدق باجر اخذه (درر فى اوائل الغصب) وان غصب الدار من المستأجر غاصب سقط الاجر وان آجر الدار ثم استحقت منه فالاجر للعاقد لاللمستحق ويتصدق به عندهما خلافا للثانى (بزازيه فى ٣ من الاجارة)

زيد هند صغيره يى ولیسى اذنسز برمدت استخدام ايتمكله هنده اول مدتده خدمتى مقابله سنده اجر مثلنه مساوى اثواب ايديو برسه حالا هند بالغه اولدقده زيددن اجر مثل المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(يتيم لاب له ولام له ايضا استعمله اقربائه مدة فى اعمال شتى بلا اذن الحاكم و بلا اجرة له طلب اجر المثل بعد البلوغ ان كان مايعطونه من الكسوة و الكفاية لايساوى اجر المثل (بزازيه فى الاجارة على المعاصى من كتاب الاجارة)

﴿نوع فى ضمان المنفعة فى الوقف﴾

زيد عمرو ايله على الاشتراك السويه اجارتين ايله متصرف اولديغى وقف منزلده برمدت تغلبا ساكن اولسه حالا عمرو منزل مزبورك مدت مزبوره ده اجر مثلنك نصفنى وقف مزبور متوليسنك توكيل واحاله سيله زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(احد الشريكين اذا استعمل الوقف بالغلبة دون اذن الآخر فعليه اجر حصة الشريك سواء كانت وقفا على سكناهم اوموقوفة للاستغلال (قنيه فى باب سكنى الوقف)

زيدك اجارۀ معجله و مؤجله ايله تصرفنده اولان وقف منزلى عمرو غصبا اخذ ايدوب برمدت ضبط وتصرف ايلسه اول مدتك اجارهسى زيدا اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولماز وقف ايچون اول مدتده عمرودن اجر مثل الور

(سكنها سنة ثم بان انها وقف اوصغير يجب اجر المثل (قنيه فى سكنى الوقف والاجارة)

توليت وسكناسى واقفك اولادنه مشروطه وقف منزلى واقفك اناسى هند تغلبا ضبط وزيده بيع وتسليم ايلسه حالا اولاددن عمرو منزل مزبورى زيددن الوب شرط واقف اوزره سكنايه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده زيد منزل مزبورده برقاچ سنه ساكن اولمش اولسه عمرو منزلى الدقده اول سنه لرده سكناسيچون عمرودن اجر مثل المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

﴿فى ضمان المنفعة للصغير﴾

هند زوجى زيد متوفادن اولوب بش التى ياشنده اولان صغيره قزى زينبى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن نفسنى عمروه تزويج ايتدكده عمروه بنى آخر منزله نقل ايله دير ايكن عمرو هندى آخريره نقل ايتميوب زينبك منزلنده برمدت اجرت قولنمز زينب وهند ايله ساكن اولسه وصيسى منزل مرقومك مدت مزبوره ده اجر مثلنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مجرد صغيرايله معا ساكن اولدم ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل صاحب المحيط عن امرأة لها ولد صغير وللصغير دار لها ان يسكن فى دار ولدها الصغير قال ان لم يكن لها زوج لها ذلك بحكم الحاجة وان كان لها زوج لبس لها ذلك لان سكناها على الزوج فلايكون محتاجا الى السكنى وكذلك ان كان لها مال و هل يجب عليها اجر المثل قال ينظر ان كان للصغير يد قائمة بحيث يقدر على المنع والتسليم بان كان ابن عشر سنين اواكثر لا اجر عليها لانه يوجد التسليم و ان لم يكن للصغير يد قائمة بان كان الولد صغيرا يجب عليها اجر المثل وهو جواب المشايخ رحمهم الله تعالى واما على جواب الكتاب فلا اجر عليها لانها صارت غاصبة والفتوى على جواب المشايخ رحمه الله

(من اجارة احكام الصغار للاسروشنى)

هند وصيسى اولديغى صغيرك ملك منزلنى مسوغ شرعى يوغيكن عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت تصرف ايلسه صغير بالغ اولوب منزلنى عمرودن الدقده صغرنده تصرفيچون اجر مثل طلب ايتدكده عمرو بمجرد تأويل ملك ايله ضبط ايتمكله اجرت لازم كلمز ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والسكنى بتأويل ملك اوعقد فى الوقف لايمنع لزوم اجر المثل وقيل دار اليتيم كالوقف (بزازيه قبيل نوع فى الاعمال التى يصح الاجارة)

هند وصيسى اولديغى صغير اوغلى زيدك ملك منزلنى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه عمرو دخى بكره بيع و تسليم ايدوب بكر دخى برمدت ضبط و تصرف ايلسه صغير بالغ اولوب منزلنى الدقده صغرنده تصرفيچون منزلك اجر مثلنى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وصى باع ضيعة الصغير للدين ثم تبين ان قيمته اكثر مماباع فالبيع باطل (جواهر الفتاوى فى البيع الفاسد) وحكمه اى حكم البيع الباطل ان المبيع به لايملك اى لايكون ملكا للمشترى لان الباطل لايترتب عليه الحكم بخلاف الفاسد (درر فى البيع الفاسد) اذا آجر الاب والجد اب الاب اووصيهما فى عمل من الاعمال فهو جائز لان لهؤلاء ولاية استعمال الصغير من غير عوض بطريق التهذيب والرياضة فمع العوض اولى (من احكام الصغار للاسروشنى فى اول مسائل الاجارة و فى الذخيرة للاب اعارة ولده وفى فوائد المحيط انما يجوز له اعارة الولد اذا كان لخدمة الاستاد ولتعلم الحرفة واما لغير ذلك فلايجوز (ادب الاوصيا فى الاجارة ملخصا)

﴿باب فى ضمان الاجير والمستأجر وعدم ضمانه وفى ضمان الاجير المشترك وعدمه﴾

زيد برقيجى ناردنكى فلان محله كتورمك ايچون عمرو حماله اجرت ايله ويروب عمرو دخى كتورركن اياغى سورچوب قيچى دوشمكله پاره لنوب ناردنك بالكليه ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ويضمن ماتلف بعمله اتفاقا كتخريق الثوب من دقه وزلق الحمال وانقطاع الحبل (ملتقى فى الاجير المشترك)

زيد عمرو رئيسى شوقدر اشياسنى سفينهسنك انبارينه وضع ايدوب براسكله يه كوتورمك ايچون شوقدر اقچه يه استيجار ايتدكدنصكره عمرو اشياء مزبوره يى سفينه نك اوزرينه وضع ايدوب اول مقوله اشيا سفينهنك اوزرينه وضع اولنمق معروف دكل ايكن اشياء مزبوره عمروك وجه محرر اوزره تقصيرندن ناشى دريايه دوشوب هلاك اولسه زيد اشياء مزبوره يى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الصغرى سفينة استأجرها فغرقت من اصابة ريح اوصدم موج اوصدم جبل اووقع شئ بلافعل من ملاح من نحو مداو عنف جذب لم يضمن الملاح وفاقا لان التلف ليس بفعله و لايمكنه التحرز عنه ولو حرقت من فعله فان خالف بان جاوز العادة ضمن

اجماعا لانه متعد بفعله متعمد لاتلافه والاضمن عندهما لامكان التحرز عنه ولم يضمن عنده
لانه امين ولم يتعد ولو دخلها الماء فافسد المتاع ان دخل بصنع منه كالمد ضمن اجماعا
لعين مامر والافان لم يمكنه التحرز لم يضمن كذلك لذلك وان امكن فعلى خلاف فى الاجير
المشترك وهذا اذا لم يكن رب المتاع او وكيله فى السفينة فان كان فيها احدهما لم يضمن
فى الاحوال كلها الا اذا تعمد الفساد اوخالف المعروف اوجاوز العادة فيضمن
(ضمانات فضيليه فى ضمان الملاح من الاجارة)

زيد شوقدر كيل بغداينى تكفورطاغندن عمروك سفينه سنه اجرت ايله استانبوله كوتوردك
ايچون يوكلدوب بعده يلكن ايدوب كيدركن روزكار مشتد اولوب زياده فورتنه اولوب
اركلى ليمانى برابرنه كلدكده ليمانه كيرمكده سهولت اولمغله زيد عمروه كتمه ليمانه كير روزكار
بر مقدار ساكن اولدقدنصكره كيده لم ديمشيكن عمرو كلميوب كتدكده فورتنه دن سفينه
قاره يه دوشوب بغداى تلف اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(سئل الترجمانى عن ملاح ملأ سفينة من امتعة الناس وشدها فى الشط ليلا وظهر فيها
ثقب امتلأت ماء فغرقت قال لم يضمن ان كانت يترك كذلك عادة فلو قال مالك الامتعة
شد السفينة ههنا فاخرجها الملاح فغرقت السفينة من الموج ان كانت تشد فى تلك الحالة
ضمن الملاح والالم يضمن (ضمانات فضيليه فى ضمان الملاح)

زيد شوقدر متاعنى عمروك سفينه سنه اجرت ايله كوتورمك ايچون تحميل ايدوب بعده
برمحله واروب يانشدقده اول سفينه نك بعض مواضعى كهنه لنمش اولوب صونشف ايتمكله
قلفاته محتاج اولمغله زيد عمروه سفينه كى تعمير و قلفات ايله ياخود متاعى كوتورمه وير
ديمشيكن عمرو دكليوب استانبوله كلوركن دريادن صونشف ايدوب زيدك متاعى چوريوب
تلف اولسه زيد متاعى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد درزى اولان عمروه شوقدر ثوبنى دكمك ايچون ويرداولدقده عمرو كندى دكمك
اوزره شرط ايدوب اول شرطله عمرو دخى ثوبلرى الوب بعده كندى دكميوب آخر كسنه يه
دكمك ايچون دفع وتسليم ايتدكدنصكره ثوبلر اول كسنه نك يدنده ضايعه اولسه زيد ثوابنى
عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(شرط ان يقصر بنفسه ضمن بدفعه الى غيره والا فلا وكذا امثاله وهذا مما يحفظ جدا
فلاجبران يعمل بنفسه و بغيره الا اذا شرط بنفسه (فصولين فى ٣٣)

هند برطوب ديباسنى درزى اولان زيده ويروب اكر اول ديبا بكه برقاوشدرمه چقارسه
كس ودبك ديدكده عمرو دخى چقارديوب بعده كسدكده قاوشدرمه چقماسه هند ديباسنى
زيده تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(قال له لو كفانى قميصا فاقطعه وخطه وقال الخياط نعم وقطعه فاذا هو لايكفى ضمن اذا
اذن بقطعه بشرط الكفاية (فصولين فى ٣٣)

زيد شوقدر بياض بزينى بوياجى اولان عمروه اجرتله بوياموق ايچون ويردكدنصكره
عمرو بزى قلب بويامغله بزلرك قيمتلرينه نقصان ترتب ايلسه زيد بزلرى الميوب بياض قيملرينى

عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو دفعه اليه ليصبغه بعصفر من عنده الا انه خالف فى صبغه ما امر به بان اشبع اوقصر
فى الاشباع حتى تعيب فالكه بالخيار ان شاء ترك الثوب وضمنه قيمته ابيض اواخذه باجر
مثله لايتجاوز ماسمى (فصولين فى ٣٣)

زيد حمامه واردقده ناطر اولوب اجير مشترك اولان عمرو زيده بر كوستروب زيد دخى
صويتوب اثوابنى اول محلده براغوب حمامه كيردكدنصكره زيدك قوشاغى عمروك تعدى
وتقصيرنسز سرقه اولنوب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب *
ضمان بالتنصيف اختيار اولنمشدر

(رجل دفع ثوبه الى جامه دار وهو الثيابى فعلى الاختلاف عند ابى حنيفة رحمه الله يبرأ
لا عندهما لانه اجير مشترك قال حينئذ ينبغى ان يكون الجواب عند ابى يوسف ومحمد
رحمهما الله على التفصيل لو كان الثيابى اجير الحمامى يأخذ منه كل يوم اجرا معلوما لهذا
العمل يبرأ وفاقا بمنزلة تلميذ القصار والمودع يقول الفقير ان كان الثيابى يبرأ يضمن الحمامى
كما يضمن القصار ونحوها ما اتلفه تلميذه بلا تعمد امالو لم يكن الثيابى اجير الحمامى يضمن الثيابى
عندهما لا عند ابى حنيفة رحمه الله كما مر (فى نور العين فى ضمان الغاصب)

زيد عمروك خانى اوطه لرندن آيده شوقدر اقچه يه استيجار ايلديكى اوطه يه متاعنى قويوب
اوطه نك قپوسنى كلدليوب آخر يره كتدكده سارق خانه كيروب اول اوطه نك كليدينى
قيروب ايچنده اولان شوقدر متاعنى سرقه ايلسه زيد اول متاعى عمروه تضمينه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى القنية ذهب الخانى المستأجر بحفظ الامتعة ليلا اونهارا الى الحمام وترك بابه مفتوحا
بلا حافظ فكسر السارق قفل الانبار حانه واخذ ما فيها لم يضمن الخانى ولو سرق الكنادر
التى فى الصحن ضمن لانه لا اقل من ان يكون مودعا وهو ضامن بترك الحفظ وقد ترك
(ضمانات فضيليه فى ضمان الخانى)

هند وزينب هر برى شوقدر بورنجكلرينى باشقه باشقه بورنجك نسج ايتمك ايچون عمروه
ويردكدنصكره عمرو هندوزينبك بورنجكلرينى بر برينه قاتوب بعده اول بورنجكى نسج ايدوب
بز ايلسه اول بز عمروك اولوب هندوزينبك ويردكلرى بورنجكلرى عمروه ضمان لازم
اولورمى * الجواب * اولور

(واذا خلط الحائك من نسج كرباسا من غزلين كل غزل لرجل وتم الكرباس يكون الكرباس
للحائك وعليه ضمان كل غزل من صاحبها كما لو غصب كله من احد ونسجه كرباسا
(قاعديه فى الغصب)

هند چرپجى اولان زينبه برطوب بزينى آغارتمق ايچون ويردكدنصكره زينب اول بزى
آغادركن معتاد اوزره كونشه سردكده بز عن اصل چورك اولوب بعض يرلرى كونشك
حرارتندن محترق اولمغله قيمتنه نقصان ترتب ايلسه زينبه ضمان لازم
اولورمى * الجواب * اولماز

(والمتاع فی یده امانة لا یضمن ان هلك وان شرط ضمانه وبه یفتی (ملتقی الابحر فی الاجیر المشترك)

زید عمرو رئیسی شو قدر متاعنی سفینه سیله آخر دیاره کوتورمك ایچون استیجار ایدر اولدقده فورتنه دن سفینه پاره لنوب متاع ضایع اولورسه عمرو ضامن اولمق اوزره استیجار ومتاعی عمروه تسلیم ایدوب عمرو دخی کوتورورکن سفینه فورتنه دن پاره لنوب متاع ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید عمرودن قرض الدیغی شو قدر اقچه نك زیوفنی بیان وتمییز ایله دیو بکر صرافه شو قدر اقچه اجرت ایله ویروب تمییز ایتدکدنصکره مبلغ مرقومك خمسی مقداری زیوف اولوب بکرك تمییزده خطاسی ظاهر اولسه بکره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

بو صورتده زید ویردیکی اجرتك خمسنی بکردن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وذکر فی المحیط انه لو قال للصراف انقد لی هذا الالف بعشرة دراهم فنقده فوجد بعضه زیوفا اوستوقا لم یضمن الصراف لانه لم یبطل علیه حقا وانما اوفی بعض الحق وهو تمییز البعض ولانه مجتهد اخطأ فی اجتهاده والمجتهد قد یخطأ وقد یصیب ذکر فی النوازل قال البرهانی فیسترد صاحب الدراهم منه من الاجر بحسابه فان کان الزیف مائة یسترد منه عشر الاجر درهما وان کان نصفا فالنصف وان کان کله زیفا یأخذ الاجر کله (ضمانات فضیلیه فی ضمان الصراف)

زید عمرو رئیسی بر طولم عسلی سفینه سیله آخر دیاره کوتورمك ایچون استیجار ایدوب عمرو دخی کوتورورکن اثناء طریقده طولوم بنفسه پاره لنوب عسل ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو انشقت الحقیبة بنفسها وخرج مافیها قیل ضمن کانقطاع الحبل وقیل لا فی قیاس قول ابی حنیفة رحمه الله ولا یشبه انقطاع الحبل اذا التفریط ثمه من الجمال حیث شده بحبل واه وهنا من المالك حیث جعل ماله فی حقیبة واهیة وبه یفتی (فصولین فی ٣٣)

﴿فصل فی ضمان الاجیر الخاص وعدمه﴾

زید بر قاچ قاطرینی اجیر خاصی اولان عمروه طاغدن اوطون کتورمك ایچون دفع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو طاغه کیدرکن قاطرلری اوتلامق ایچون بلا حافظ صالیویروب کندی اول محلده یاتوب اویورکن قاطرلردن بری سرقه اولنوب ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(البقار والراعی اذا نام حتی ضاع ان نام مضطجعا کان ضامنا وان نام جالسا فان غاب البقر عن عینه کان ضامنا والا فلا (قاضیخان فی الراعی والبقار من الاجارة)

طاغدن اوطون قطع وبیع ایدن زید عمرو حمارینی ویروب طاغدن حماره اوطون تحمیل ایله کتورسه که هر بر یوك اوطون ایچون شو قدر اقچه ویره یم دیو قول ایدوب

بو وجه اوزره حماری ویردکدنصکره حمار زیدك یدنده تعدی وتقصیرسز ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(استأجر رجلا ودفع له حمارا وخمسین یشتری شیئا للتجارة فی موضع کذا فذهب واشتری واخذ الظالم حمر القافلة لا ضمان (بزازیه فی ٦ من الاجارات)

زیدك قیون چوبانی عمرو زیدك قیونلرینی مرعاده رعی ایدرکن بامر الله تعالی زیاده قار یاغمغله قیونلر قار التنده قالوب زیدك قیونلرینك بر مقداری هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا ضمان علی المستأجر فی الدابة ان هلکت وهی فی یده علی اجارة فاسدة لانه مستعمل للدابة باذن مالکه (قنیه فی متفرقات الاجارة ملخصا)

زید حمال عمروك بال مومی فچیسنی قالدیررکن بکرك بر رواق بال فچیسی اوزرینه دوشوب بکرك بال فچیسی قرلمغله بال آقوب ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(ولو حمل حملا فی الطریق فدفع علی شیء فاتلفه ضمن لانه اثر فعله (فصولین فی ٣٣ وکذا فی الدرر) شق زق سائل فسال مافیه ضمن الزق وما سال منه وفاقا لان المایع لا یستمسك الا بالوعاء فشق الوعاء بمنزلة صب ما فیه (ضمانات فضیلیه فی التسبیب)

﴿فصل فی ضمان المستأجر وعدمه﴾

زید عمروك سفینه سنی بر محل معینه واروب کلنجه متاع تحمیل ایتمك ایچون استیجار وقبض ومتاع تحمیل ایدوب اول محله واردقدنصکره سفینه یی کتورمیوب بغیر وجه اول محلده براقمغله ضایعه اولسه عمرو سفینه یی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(استأجرها من موضع الی موضع معلوم لیذهب علیها ویجیء فالرد الی الموضع الذی استأجرها علی المستأجر وان ذهب بها الی منزله فنفقت ضمن المستأجر فان قال ارکبها الی موضع کذا وردها الی منزلی لیس علی المستأجر الرد الی مکان الاجارة بل علی الموجر الاتیان حتی یأخذ دابته (بزازیه فی السادس من الاجارة)

زید عمروك بارکیرینی شو قدر کیل بغدای تحمیل ایدوب آخر دیاره نقل ایتمك ایچون شو قدر اقچه یه استیجار ایدوب بعده عمروك اذنسز بارکیره اول مقداردن زیاده تحمل ایتمیه جك قدر بغدای تحمیل ایدوب آخر دیاره نقل ایدرکن اثناء طریقده حملك ثقلتندن ناشی بارکیر هلاك اولسه عمرو بارکیرك تماما قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وضمن بالزیادة علی حمل معلوم مازاد ان طاقت الحمل ای ضمن قدر مازاد علی قدر الحمل المعلوم فی الثقل لانها هلکت بمأذون فیه وبغیر مأذون والسبب الثقل فانقسم علیهما والا ای وان لم یطق حمل مثله فیضمن کل قیمتها لعدم الاذن فیه فیکون اهلا کالها بضربه (درر فی کتاب الاجارة)

زید عمرودن استانبولدن ادرنه یه وارنجه بنمك ایچون استیجار وقبض ایتدیکی بارکیره

بنوب چورلويه واردقده زيدك يوك باركيرى يوريلوب قالمغله اول باركيره يوكلدوب كيدركن
چامورده يقلوب اياغى قيريلوب هلاك اولسه زيده ضمان لازم
اولورمى * الجواب * اولور

(استأجر للحمل فله ان يركبه ولو للركوب ليس له ان يحمل عليه ولو حمل لايستحق الاجر
ويضمن بهلاكه (نور العين فى ٣٢ فيما خالف الحمل والركوب)

زيد ادرنه دن استانبوله كلنجه بنمك ايچون عمروك باركيرينى شوقدر اقچه اجرت ايله
استيجار واخذ ايدوب بنوب كيدركن باركير اثناء طريقده بلا تعد يوريلوب طوردقده
زيد باركيرى طورديغى يرده براغوب رفقاسيله ماشيا قوناغه كيدوب باركير انده ضايع
اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اكر مشيدن بالكليه عاجز ايسه اولماز
اكر قريبنده اولان قريه يه كيدهجك مرتبه فى الجمله مشيه قادر ايسه ترك ايلديكى
موضعده قيمتنى ضامن اولور

(رجل دفع الى رجل بعيرا من مرو الى نيسابور فعجز عن المشى فى الطريق فتركه ومضى
لايجب الضمان عليه هكذا ذكر فسألت شيخنا جمال الدين البزدوى عن وجه هذا الجواب
فان الاشكال فيه انه لما قبل ان يسلم البعير فى نيسابور فقد وجب عليه حفظه فاذا تركه
ينبغى ان يجب الضمان قال انما لايجب الضمان لان من شان البعير ان يمشى الى ان يبقى فيه رمق
من الحيوة فاذا عجز عن المشى يموت فى مقامه وقد رأينا ذلك كثيرا فى طريق مكة فلهذا
افتى بانه لاشئ عليه لانه كما لو تركه ميتا قلت له ولو كان مكان البعير فرسا او حمارا والمسئلة
بحالها كيف يكون قال ان امكنه ان يسير الى قرية يسلمها الى انسان فلم يفعل يلزمه قيمته
فى الموضع الذى تركه وان كان لايمكن ان يسيره الى موضع يكون فيه انسان يكون حكمه
حكم الابل (جواهر الفتاوى فى اول الغصب)

زيد عمرو مكارينك شوقدر رقا طرلرينى هر برينه يوز بكرمبشر قيه اثواب تحميل ايتمك
اوزره استانبولدن ادرنه يه دك دردر غروشه استيجار ايدوب بعده هر برقاطره يوك اولمق
اوزره يوز اوتوز وقيه اثوابنى ايكبشر غراره قويوب باغليوب عمرو دخى كندى ايله
قاطرلره يوكلدوب ادرنه يه متوجه اولدقده قاطرلردن برى دوشوب آيغى قيرلسه عمرو
بن بلمز ايدم قوللردن زياده يوك باغلمشسن قاطرى ضامن اول ديو زيده جبره
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمروك باركيرينى فلان محله واروب كلنجه بنمك ايچون شوقدر اقچه يه عمرودن
استيجار ايدوب بعده اول باركير ايله محل مزبوره واردقدنصكره عمروك اذنسز باركير ايله
محل مرقومى عادتا مسافه بعيده اولميجق مقدار تجاوز ايدوب باركيرى محل مذكوره
كتورمدين باركير زيدك يدنده ضايع اولسه عمرو باركيرى زيده تضمينه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

(استأجر دابة للركوب الى الكوفة فجاوزتها عن الكوفة مقدار ما لايتسامح فيه الناس وركب فى
تلك الزيادة او لم يركب ثم ردها الى الكوفة كان عليه الاجر الى الكوفة فتكون الدابة مضمونة عليه

مالم يردها الى صاحبها حتى لو هلكت فى طريق الكوفة يضمن قيمتها (خانيه فى اجارة الدواب)

﴿مسائل شتى فى الاجارة﴾

زيد ذمى عمرو رئيس مسلمه شوقدر وقيه خمرى سفينه سك ايله فلان محله كوتورسه كه
شوقدر اقچه ويره يم ديمكله عمرو دخى اول خمرى سفينه سنه قويوب اول محله كوتوردكدنصكره
اجر مسمايى زيددن السه اول اجرت عمروه طيب اولورمى * الجواب * اولور

(ومن حمل لذمى خمرا باجر طاب له وعندهما يكره (ملتقى فى الكسب من الكراهية)

زيد زوجه سى هند حامله ايكن تطليق ايدوب بعده هندى يورى اخذ ايتدكده زيد قابله
كتورميوب هند قابله اولان زينبى چاغروب زينب ايله لك ايدوب هند وضع حمل ايلسه
اجرت قابله هندو زيددن قنقيسى اوزرينه لازمه اولور * الجواب * هندك اوزرينه لازمه اولور

(واجرت القابلة على من دعاها من احد الزوجين (قنيه فيمن يجب عليه الاجرة)

هند زوجى زيد مطلقى زيده سندن اولان حملمى وضع ايدركن باكه برقابله استيجار ايله
ديو جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجبر الزوج على استيجار القابلة لانها كالطبيب ولا يجب اجرة الطبيب عليه
(قنيه فى المحل المذكور)

زيد ملك منزلنى عمروه ويروب ساكن اول مالك ايله مرمت ايله سندن اجرت استمم
ديوب عمرو دخى اول منزلده برمدت ساكن اولوب كندى ماليله مرمت ايلسه حالا
زيد مدت مزبوره ده سكناسيچون عمرودن اجرت نامنه نسنه المغه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل دفع دارا الى آخر ليسكنها ويرمها ولا اجر عليه فهذه عارية وليست باجارة
لانه لم يشترط الاجر والمرمة نفقة على الدار ونفقة الدار المستعار على المستعير
(ولواجيه فى الفصل الاول من كتاب الاجاره)

زيد عمروك ملك منزلنى فضولا بكره ايجار وتسليم ايلسه عمرو ايجارى مجيز اولميوب
منزلى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

توليتى واقفك اولادنه مشروطه بر وقفك مستغلاتندن زيد بر دكانى آخره ايجار ايلسه
متولى وقف اولان عمرو دكان مزبوردن زيدك فضولا الديغى اجاره يى زيددن المغه قادر
اولورمى * الجواب * قول متأخرينه كوره تضمينه قادر اولور قول متقدمينه كوره قادر
اولماز لكن الديغى اجاره كندوسنه ديانة طيب اولماز صاحبنه رد ياخود
فقرايه تصدق ايدر

(الغاصب اذا آجر ما منافعه مضمونة من مال وقف او يتيم او معد للاستغلال فعلى المستأجر
المسمى لا اجر المثل ولا يلزم الغاصب اجر المثل وانما يرد ما غصبه (اشباه فى الغصب) قوله
الا فى الثلث مال اليتيم ومال الوقف الخ اقول وعلى ما اختاره المتأخرون رحمهم الله من تضمين
منافع الغصب ومال اليتيم والمعد للاستغلال بالغصب فينبغى ان ما قبضه الغاصب من
الاجر اذا كان اقل من اجر المثل يكمل الغاصب اجر المثل للوقف مثلا وان كان ما قبضه

زائدا يرد ايضا لعدم طيبه له فحينئذ لايحكم به الحاكم بل يقضى اما بالرد او بالتصدق على ماقاله الخصاف واختاره الامام محمد بن الفضل فلايكون المدفوع اليه غاصبا و يضمن اجره كما فى الاجارة الفاسدة كما فى المحيط فينبغى ان يضمن بحقيقة لانتفاع لا بالتمكن كما فى الاجارة الفاسدة (حموى زاده على الاشباه فى الغصب)

بر قريه اهاليسى حيوانلرينى نوبت ايله رعى ايده كلمريله حالا اهاليدن زيدك نوبتنده زيدك تعدى وتقصيرنسز اهاليدن عمروك صغرينى قورد پاره‌ليوب اهلاك ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(اهل قرية يرعون دوابهم بالنوبة فضاعت بقرة فى نوبة احدهم قيل يضمن عند من يضمن الاجير المشترك وقيل يبرأ وفاقا لانه معين لا اجير اذ لو جعل اجيرا كان مبادلة منفعة بمنفعة من جنسها وذلك لم يجز فكان معينا لا اجيرا والمعين لا يضمن (جامع الفصولين فى ٣٣)

زيد عمروك عرصه‌سنى كروم غرس ايتمك ايچون مدت معلومه تمامنه دك اجارهٔ صحيحه ايله استيجار ايتدكدنصكره كروم غرس ايدوب بعده اجاره منقضيه اولسه زيد قلعى عرصه‌يه مضر اولمامغله كرومى قلع واخذ مراد ايتدكده عمرو مجرد عرصه‌مده غرس اولنمغله كروم ملكم اولور ديو منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(او ارض عطف على دار اى صح استيجار ارض لبناء اوغرس فاذا مضى المدة قلعه (درر فى كتاب الاجارة)

زيد ملك خاننى عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو اول خانده برمدت ساكن اولوب حيوان بغلمغله خان مزبورك عرصه‌سى اوزرينه برمقدار كوبره مجتمع اولوب عمرو كوبره‌سنى كندى اخراج ايتميوب زيده سن اخراج ايله ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا اخرج المستأجر من الدار وفيها تراب ورماد من كناسته فعلى المستأجر اخراجه وكذا ما اشبه ذلك مما هو ظاهر على وجه الارض واما البالوعة واشباهها فليس على المستأجر تنظيفها استحسانا (خزانة الاكمل فى اجارة الدواب)

هند شو قدر شربتجى آلاتنى عمروه اجارهٔ صحيحه ايله ايجار ايدوب اجرتى عمرودن السه اجرت مرقومه هنده حلال اولورمى * الجواب * اولور

زيد رئيسك سفينه سنده دومنجيسى اولوب دومن طوتان عمرو دومن ايله سفينه‌يى صرفه قادر ايكن صرف ايتميوب بكرك سفينه‌سى اوزرينه قصدا اوغرايوب دوقندقده اندن ناشى بكرك سفينه‌سى غرق وهلاك اولسه بكر سفينه‌يى عمروه تضمين ايتدره‌بلوب زيدك اصلا صنعى يوغيكن مجرد سفينه‌سنك اولمغله سا كه ضمان لازم اولور ديو زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اصطدمت السفينتان ان كان بفعل الراكب او الملاح ضمن الراكب او الملاح المال لا الانفس عنده خلافا لهما كالاجير المشترك (من جنايات العناية)

دلال اولان زيد عمروك برآتنى عمروك امر يله مزايده واذنيله بكره بيع ايدوب ثمنى

حقلشدر قدنصكره عمرو زيده اجرت دلاليه سنى ويروب بعده عمرو و بكر رضالريله بيعى اقاله ايلسه‌لر عمرو زيده ويرديكى اجرت دلاليه‌يى زيددن استردداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(دلال باع شيئا واخذ الدلالية ثم استحق المبيع او رد بعيب قضاء او بغير قضاء لايسترد الدلالية وان انفسخ البيع لانه لم يظهر ان البيع لم يكن فلايبطل عمله و فى فوائد صاحب المحيط لو تبين ان المبيع كان حرا او وقفا تسترد لان العقد غير منعقد (عماديه فى احكام الدلالى فى ٣٣ كذا فى الخلاصة فى الخامس من الاجارة)

﴿كتاب المضاربة﴾

زيد عمروه بكرذمتنده اولان شو قدر اقچه حقمى اخذ ومضاربه عمل ايله ديو امر ايدوب عمرو دخى مبلغ مزبورى تماما بكردن السه عمروه مبلغ مزبور ايله مضاربه عمل ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ان كان لرجل على رجل الف درهم فقال لآخر اقبض بعض دينى من فلان ثم اعمل به مضاربة بالنصف فقبض بعضه وعمل فيه جاز فرق بين هذا و بين ما اذا قال اقبض دينى من فلان ثم اعمل به مضاربة فقبض البعض فانه لايجوز مالم يقبض الكل وان قال اقبض مالى على فلان واعمل به مضاربة جاز (تاتارخانيه فى اول المضاربة)

زيد شو قدر اشياسنى عمروه ويروب اشياء مزبوره‌يى بيع وثمنى ايله مضاربه عمل ايله ديو امر ايدوب عمرو دخى اول اشيايى ثمن مثللرى اولان شو قدر اقچه‌يه بيع وقبض ثمن ايلسه ثمن مزبور ايله مضاربه عمل ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى شو قدر اقچه‌يى متاعه بوزوب مبلغ مزبور متاعده اولوب فضله اولمامغله زيد متاعك جمله‌سنى عمروه ويركن عمرو المبوب متاعى بيع ايله ديو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان لم يكن فى المال فضل لايجبر المضارب على البيع ويقال لرب المتاع كله خالص مالك فاما ان تأخذه برأس مالك مالك اوتبيعه حتى تصل الى مالك (تاتارخانيه من المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه ايله آخر دياره سفر ايتدكده زيد اول دياره واروب كلنجه مال مضاربه دن ركوبنه ونفقه‌سنه ومصارفنه قدر معروف صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(سافر ولو يوما ليعمل فيه انفق منه على نفسه ومن يخدمه واخرج ما لابد منه فى العادة بالمعروف (من مضاربة مجمع البحرين) وفى الكافى بخلاف الشريك فانه لاينفق على نفسه من مال الشركة لانه لم يجر التعارف به (ابن ملك شرح مجمع البحرين فى المضاربه)

زيد عمروه شو قدر اقچه ويروب مبلغ مزبور ايله عقد شركت عنان ايت كارنده مبلغ مزبور ايله يالكز عمرو عمل ايدوب زيد عمل ايتميوب وعمرو رأس مالدن زياده ربح المق اوزره عقد شركت عنان ايدوب بعده مبلغ مزبور ايله يالكز عمرو عمل ايلسه مبلغ مزبور عمروك يدنده مضاربه‌مى اولمش اولور يوخسه شركتمى اولور * الجواب * مضاربه اولور

(وان شرطا اى فى شركة العنان ان يعمل احدهما دون الاخر والربح بينهما على قدر رأس المال جاز ويكون المال الذى لاعمل فيه بضاعة عند العامل وربحه لصاحبه ووضيعته عليه وان شرطا للعامل اكثر من رأس المال المدفوع عند العامل مضاربة (مضمرات فى الشركة)

بوصورتده عمرو مبلغ مزبورى متاعه بوزدقدنصكره عمرو متاعى بيع ايتمدين ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيد دائنلره متاع بيع اولنوب ثمنندن رأس مالنى وربحندن حصه مى الدقدنصكره ماعدينى الك ديدكده دائنلر معترف ايكن عمروه سنى مداخله ايتدرميوب متاعى قسمت غرماده ادخال ايدرزديمكه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(مات المضارب وعليه دين فرب المال احق برأس ماله وحصته من الربح ان كانت المضاربة معروفة (من مضاربة الخانية)

﴿ باب المضاربة الفاسدة ﴾

زيد شوقدر متاعنى مضاربه طريقيله عمروه ويردكده عمرو اول متاعى بيع وحاصل اولان ربحك ربعى عمروك اولوب ثلثة ارباعى زيدك اولمغى شرط ايدوب بعده عمرو اول متاعى بيع وشوقدر ربح حاصل اولسه مضاربه مزبوره فاسدا اولمغله زيد اصل مالى وتمام ربحى السه عمرو عملنك اجرمثلنى زيددن المغه قادراولورمى * الجواب * اولور

(ولاتصح المضاربة الا بماتصح به الشركة وهى الدراهم والدنانير لاغير (زيلعى فى المضاربة) اذاعمل المضارب فى المضاربة الفاسدة وربح كان كل الربح لرب المال وللمضارب اجر المثل تاما لان المضاربة اذافسدت تبقى اجارة وفى الاجارة الفاسدة اذا عمل الآجر كان اجر المثل (خانيه فى اول المضاربة)

زيد شوقدر متاعنى مضاربه طريقيله عمروه ويردكده عمرو اول متاعى فائده ايله آخره بيع ايتدكده حاصل اولان ربحك نصفى زيدك ونصف آخرى عمروك اولمق قوليله ويروب عمرو دخى اول متاعى ثمن مثليله آخره بيع ايتدكده فائده حاصله اولماسه عمرو ثمن متاعى زيده ويروب عملنك اجر مثلنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى المضاربة الفاسدة الربح كله لرب المال والخسران عليه وللمضارب اجر المثل ربح اولم يربح (منية المفتى فى المضاربة)

بوصورتده زيد عمروه بن متاعى ثمن مزبوردن زياده شوقدراقچه يه اشترا ايتمشيدم شوقدر اقچه ضرر ايلدم ضررك نصفنى سكا ضمان لازم اولور ديدكده عمرو دخى كندويه ضمان لازم اولورز عمله زيده شوقدر اقچه ديمكدر ديو اقرار وتمسك ويرمش اولسه حالا زيد وجه محرر اوزره اقرار وتمسك ويرمكله عمرودن ضررنامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمردن مضاربه طريقيله الديغى اقچه ايله عمل ايتمدين عمرو فوت اولسه مضاربه باطله اولورمى * الجواب * اولور

(ويموت رب المال ينعزل علم اولا فلايملك الشراء المبتدأ ويملك بيع المشترى (من مضاربة البزازيه فى الثانى)

بوصورتده زيد مبلغ مزبور ايله عمروك فوتندنصكره عمل ايدوب شوقدر فائده حاصله اولدقدنصكره زيد مبلغ مزبورى عمروك ورثه سنه ويرسه فائده مرقومه دن دخى بزه حصه ويرديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

﴿ فصل فيمايتعلق بالربح ﴾

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه يى متاعه بوزوب سفينه ايله آخر دياره كوتورركن عمرو زيده متاعى بيع ايتدكدنصكره ثمنى ايله آخر متاع اشترا ايتميوب ثمنى نقدا كتور ديو شرط وزيدى ثانيا عملدن نهى ايتدكدنصكره زيد اخر دياره واروب متاعى بيع ايتدكده عمروك شرطنه مخالفت وثمن ايله برمقدار متاع دخى اشترا ايلسه حالا زيد اول متاعى بيع ايدوب شوقدر ربح حاصل اولدقده عمرو رأس ماليله اعمال اولده حاصل اولان ربحدن حصه سنى ويرر ايكن عمرو قناعت ايتميوب مجرد رأس مال بنم اولمغله اعمال ثانيده حاصل اولان ربحدن دخى حصه الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(المضاربة العامة اذالم تكن مقيدة ملك التصرف على كل حال وفى اى مكان وان كانت مقيدة بمكان اوتصرف لايتعدى عن ذلك (تجنيس الملتقط فى المضاربة) ولايجاوز بلد اوسلعة اووقت اوشخص عينه المالك فان تجاوز ضمن وله ربحه وعليه خسرانه) (غرر الاحكام فى المضاربة)

بوصورتده عمرو وجه محرر اوزره شرط ونهى ايتمشيكن بعده شراء مرقومه واقف اولدقده مجيز اولمش اولسه مجرد مجيز اولمش اولمغله شرط مذكور لغو و اعمال ثانى مضاربه يه داخل اولوب انك ربحى دخى بينلرنده مشترك اولورمى * الجواب * اولماز

وغصب ان خالف لتعديه على مال غيره فيكون ضامنا ولواجاز بعده اى المضارب اذا اشترى ما نهى عنه ثم باعه وتصرف فيه واجاز رب المال لم يجز (درر فى المضاربة وكذا فى منح الغفار)

زيد عمروه ربح بينلرنده برابر اولمق اوزره مضاربه طريقيله ويرديكى شوقدر اقچه يى آخره مضاربه ايله ويرمكه عمروه اذن ويرمش اولمغله عمرو دخى مبلغ مزبورى ربحك ثلثى بكرك اولمق اوزره مضاربه طريقيله بكره ويروب بكر دخى مبلغ مزبور ايله عمل ايدوب شوقدر ربح حاصل اولسه ربح مزبورك بينلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * جميع ربحك نصفى زيده سدسى عمروه ثلثى بكره دكر

(وان دفع اليه رب المال مضاربة بالنصف واذن له ان يدفعه الى غيره فدفعه بالثلث وقد تصرف الثانى وربح فان كان رب المال قال له على ان مارزق الله تعالى فهو بيننا نصفان فلرب المال النصف وللمضارب الثانى الثلث وللمضارب الاول السدس لان الدفع الثانى مضاربة قد صح لوجود الامر به من جهة المالك ورب المال شرط لنفسه نصف

ماررزق الله تعالى فلم يبق للاول الا النصف فينصرف تصرفه الى نصيبه وقد جعل من ذلك بقدر ثلث الجميع للثانى فيكون له فلم يبق الا السدس و يطيب لهما ذلك لان فعل الثانى واقع للاول كمن استوجر على خياط ثوب بدرهم فاستأجره غيره عليه بنصف درهم (هدايه فى المضارب يضارب)

زيدك عنانا شريكى عمرو مال شركتدن شوقدر اقچه يى مضاربه طريقيله بكره ويروب بكردخى عمل ايدوب شوقدر ربح حاصل اولمغله عمرو بكردن شوقدر ربح السه زيد ربح مزبورده عمروه مشاركته قادراولورمى * الجواب * اولور

(ويدفع مضاربة لانها دون الشركة فيتضمنها وعندابى حنيفة رحمه الله تعالى انه ليس له ذلك لانه نوع شركة والاول اصح وهورواية الاصل لان الشركة غيرمقصودة وانما المقصود تحصيل الربح كما اذا استأجر باجر بل اولى لانه تحصيل بدون ضمان فى ذمته بخلاف الشركة حيث لايملكها لان الشئ لايستتبع مثله (هدايه فى الشركة)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه و يردكدنصكره مبلغ مزبور ايله ازميره سفر ايله ديوب تخصيص وتعيين ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبور ايله ازميره سفر ايتميوب زيدك اذننسز ازميرك غيرى بلده يه سفر ايدوب شو قدر فائده حاصل اولسه زيد اول فائده ده عمروه مشاركته قادراولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من غررالاحكام قبل ثلاث مسائل وهو قوله ولايتجاوز بلدا)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شو قدر اقچه ويردكدنصكره مبلغ مزبور ايله باغ اشترا ايله ديو تعيين وتخصيص ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبور ايله باغ اشترا ايتميوب زيدك اذننسز اسير اشترا ايدوب شوقدر فائده حاصل اولسه زيد اول فائده ده عمروه مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر آنفا)

﴿ فصل فيما يضمن به المضارب ومالا ﴾

زيد عمروو بكردن مضاربة شو قدر اقچه الوب بعده زيد مجهلا فوت اولسه تركه سندن ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(واذا مات المودع و لم يعرف الوديعة بعينها و هى متحققة عنده فهى دين فى تركته وتحاص صاحبها غرماء الصحة فيكون كاحدهم (حاوى القدسى فى الوديعة)

بوصورتده زيدك ديونى تركه سندن ازيد اولمغله عمرو و بكر زيدك جهات اخرادن داينلرى اولان بشر وخالده تركه زيدى حقلرمزه كوره بيمزده تقسيم ايده لم ديدكلرنده بشر وخالد راضيلراولميوب تركه نك جمله سنى بزديمزه تقسيم ايده لم ديدكلرنده بشروخالد راضيلر اولميوب تركه نك جمله سنى بزديمز ايچون الورز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شو قدر اقچه و يردكدنصكره مبلغ مزبور عمروك يدنده نقد ايكن زيد فوت اولسه مضاربه باطل اولورمى * الجواب * اولور

وتبطل اى المضاربة بموت احدهما اى المالك او المضارب لانها توكيل وموت الوكيل

او الموكل يبطل الوكالة (درر فى المضاربة)

بوصورتده عمرو زيدك ورثه سى اذنلرنسز مبلغ مزبورى متاعه بوزدقدنصكره رأس ماله ضرر ترتب ايلسه ورثه اول ضررى عمروه تضمينه قادراولورلرمى * الجواب * اولورلر

زيد عمردن مضاربه طريقيله الديغى شوقدر اقچه يى اعمال ايتميوب عمروك اذننسز بويلجه طريقيله بكره ويروب استهلاك ايلسه عمرو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولايقرض مال المضاربة ولايأخذ سفتجة بمال المضاربة ولايدفع مال المضاربة سفتجة وان كان رب المال قال له اعمل برأيك الا ان يأذن له بالسفتجة نصا (خانيه فيما يجوز للمضارب)

زيد شو قدر وقيه بالغنى آخر دياره كوتوروب بيع و حاصل اولان ربح بينلرنده برابر اولمق اوزره مضاربه طريقيله عمروه ويروب عمرو دخى بالغى ديار آخره كوتوروب لكن بيع ايتمدين بالغك شومقدارى بلاتعد چوريوب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاتصح المضاربة الابما يصح فيه الشركة من النقدين و التبر والفلس النافقة فتفسد بالعروض (قهستانى فى المضاربه ملخصا) ولايضمن المضارب المال بهلاكه وهوظاهر الرواية وبه يفتى كما فى الواقعات (قهستانى فى المضاربة)

بوصورتده عمرو اولمقدار بالق بلاتعد چوريوب ضايع اولدى ديسه يمينله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(ادعى الرد اوالهلاك وادعى ربها الاتلاف فالقول للمودع ولو برهنا قيل تقبل بينة المودع ايضا وقيل بينة المالك لانها تثبت الضمان (فصولين فى ٣٣)

بوصورتده عمرو بالغك اول مقداردن ماعداسنى ثمن مثليله بيع وثمنى زيده ويردكدنصكره عملنك اجر مثلنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(هى عقد شركة فى الربح وتوكيل عند عمله وشركة ان ربح و اجارة فاسدة ان فسدت اى المضاربة فلاربح له بل اجر عمله ربح اولا و لايضمن المضارب المال بهلاكه فيها اى الفاسدة كما لايضمن فى الصحيحة (قهستانى فى المضاربة)

بر بلده اهالبسندن زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه يى كندى ماله خلط ايدوب متاع اشترا ايلسه عقد مضاربه اعمل برأيك مضمونى اوزره اولميوب اول بلده ده تجار اقچه لرين مضاربه طريقيله الديغى اقچه يه خلط ايتمك متعارف اولماسه عمرو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولوخلط مال نفسه بمال المضاربة ضمن مال المضاربة وكان الربح له و الوضيعة عليه هذا اذا لم يقل اعمل برأيك الا ان معاملة التجار فى تلك البلدة ان المضاربين يخلطون المال ولاينهاهم رب المال عن ذلك قالوا ان غلب التعارف بينهم فى مثل هذا نرجوا ان لايضمن ويكون المضاربة بينهما على العرف (خانيه فى مايجوز للمضارب)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويردكدنصكره مصرده اشترا ايتديككك متاعى دريا مخوف اولمغله خوفدن امين اولان بكرك سفينه‌يه وضع ايله آخر سفينه‌يه وضع ايلمه ديو نهى ايتمشيكن عمرو مبلغ مزبورايله مصرده اشترا ايتديكى متاعى بكرك سفينه‌يه وضع ايتميوب آخر سفينه‌يه وضع ايدوب درياده كلوركن حربى كفره اول سفينه‌يى قهرا الوب اول متاع ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وليس له ان يسافر سفرا مخوفا يتخافى الناس عنه فى قولهم (خانيه فى المحل المذكور) والاصل ان رب المال متى شرط على المضارب شرطا فى المضاربة ان كان لرب المال فيه فائدة فانه يصح الشرط ويجب على المضارب المراعات و الوفاء و اذا لم يف صار مخالفا (تاتارخانيه فى ٩ من المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه‌يى امينى اولان بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره بكر ملغ مزبورى كوتوروب فرار ايتمكله مبلغ مزبور ضايع اولسه عمرو مجرد ضايع اولدى ديو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وللمضارب فى مطلقها ان يبيع بنقد ونسيئة لاباجل لم يعهد وان يشترى و يوكل بهما ويسافر و يبضع و يوضع و يرهن (صدر الشريعه فى المضاربة)

زيد عمرو وبكر و بشرك هر بريندن مضاربه طريقيله شوقدر اقچه الوب بعده متاعه بوزمق ايچون مدت سفر بعيد آخر دياره كيدوب اياب و ذهابده كندينك نفقه سنه والديغى متاعك كراسنه مال مضاربه دن شوقدر اقچه صرف ايتدكدنصكره عمروك اقچه سيله الديغى متاعى بيع ايدوب مال مضاربه نقد اولدقده عمرو زيدك قدر معروف مصروفندن حصه سيله اصابت ايدن مقدارى زيده ويركن زيد راضى اولميوب جمله مصروفى سن جك ديو مقدار مزبوردن زياده نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمرودن مضاربهٔ مطلقة ايله الديغى اقچه ايله اسير اشترا ايتدكدنصكره زيد عمروه اسيرلرى فلان بلده ده بيع ايله آخر بلده يه كوتورمه ديو نهى ايدوب عمرو اسيرلرى آخر بلده يه كوتوردكده اسيرلر آخر بلده ده فوت اولسه لر زيد مجرد وجه محرر اوزره نهى ايتمكله عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوكانت المضاربة مطلقة فخصها رب المال بعد عقد المضاربة نحو ان قال له لا تبع بالنسيئة اولا تشتر رقيقا ولا طعاما اولا تشتر من فلان اولا تسافر فان كان التخصيص قبل ان يعمل المضارب او بعد ما عمل فاشترى و باع وقبض الثمن صار المال ناضا جاز تخصيصه لانه لونهاه عن البيع بعد ما عمل و صار المال عرضا لايصح تخصيصه لانه لونهاه عن البيع فى تلك الحالة اواراد عزله لايصح فلا يصح تخصيصه وكذا لونهاه عن السفر فعلى الرواية التى يملك السفر فى المضاربة المطلقة ان كان المال عرضا لايصح نهيه و كذا لوكانت المضاربة عامة بان قال رب المال له اعمل فيه برأيك ثم نهاه عن الشركة و خلط المال يصح نهيه (قاضيخان فيما يجوز للمضارب)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه ايله ابتدا عمل ايدركن مبلغ مزبور زيدك تعدى وتقصيرندن ناشى ضايع اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه‌يى عمروك اذنيله بكر رئيسه ويروب آخر دياره متاعه بوزديوب توكيل ايتمكله بكر سفينه ايله اول دياره كيدركن اثناء طريقده سفينه‌نك دركى شكست اولوب بايد رمق ايچون استانبوله عازم اولدقده اول محلدن سفينه سنه برمقدار اوطون تحميل ايدوب كلوركن سفينه پاره لنوب بكر هلاك اولوب مبلغ مرقوم ضايع اولسه عمرو مجرد بكر كلوركن اوطون تحميل ايتمكله سن تعدى ايتمش اولورسك ديو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويسافر المضارب بالمال مطلقا وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى انه ليس له ان يسافر بلا اذنه (ملامسكين شرح كنز)

زيد عمرودن اعمل برأيك مضمونى اوزره مضاربه طريقيله الديغى شوقدر غروشى بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبور زيد و بكرك تعدى و تقصيرلرى اولمقسزين بكرك يدنده ضايع اولسه مبلغ مزبورى زيده يا بكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(قسم من المضاربة وتوابعها وهو يملك بمطلق المضاربة قال له اعمل برأيك اولا كالايداع والاعارة والاستيجار والاجارة والارتهان والرهن (بزازيه فى ٢ من المضاربه)

﴿فصل فى الاختلاف﴾

زيد عمرودن الديغى شوقدر اقچه ايله برمدت تجارت ايدوب اون سكز بيك اقچه فائده حصولندنصكره زيد مبلغ مزبورى فائده سى بينمزده مناصفه اولمق اوزره المشيدك فائده نك نصفى طقوز بيك اقچه بنم اولور ديو دعوى عمرو دخى بن مبلغ مزبورى ساكه بضاعه طريقيله ويرمشيدم جمله فائده بنمدر ديوب اختلاف اوزره اولسه لر قول قنقيسنككدر * الجواب * عمروكدر

(واذا ادعى رب المال البضاعة وادعى المضارب المضاربة الصحيحة او الفاسدة فالقول قول رب المال فاذا اقاما البينة فالبينة بينة المضارب (ذخيره فى المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه‌يى ابتدا اعمال ايتدكده بلا تعد اصل ماله ضرر ترتب ايتدى ديو دعوى وعمرو ضرر ايتميوب شوقدر فائده حاصله اولدى ديو دعوى ايدوب بعده زيد رأس مالى تماما عمروه ويرمك اوزره عمرو ايله صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى الوضيعة ورب المال الربح فصولح بينهما على رأس المال لايصح (من مضاربة البزازيه كذا فى القنية)

زيد عمرودن مضاربة الديغى اقچه‌يى ابتداء عملده بلا تعد يوز غروش ضرر ترتب ايتدكدنصكره عمرو ضرر اولمدى شوقدر فائده حاصله اولدى ديوب زيد بلا تعد اول قدر اقچه ضرر ترتب ايتدى ديوب بعده يدنلرنده اللى غروش اوزرينه اصلاح ايتدكلرنده

زيد صلح مزبور صحيحدر ظنيله اللى غروشى ديمغدر ديو اقرار وتمسك تحرير ايدوب وزيدك زوجه سى هند دخى مبلغ مزبوره كفيل اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن ياهنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا بطل الشئ بطل ما فى ضمنه وهو معنى قولهم اذا بطل المتضمن بالكسر بطل المتضمن قالوا لو ابرأه واقرله فى ضمن عقد فاسد فسد الابراء والاقرار كما فى البزازية (اشباه فى آخر فن الثالث)

زيد عمروه شوقدر كراسته ويروب كراسته لرى سفينه لرك ايله آخر دياره كوتور بيع ايله فائده نك نصفى سنك اولسون ونصفى بنم اولسون ديوب عمرو دخى سفينه لرينه قويوب آخر دياره كيدركن سفينه فورتنه دن پاره لنوب بلا تعد كراسته لر ضايع اولسه زيد عمروه كرسته لرينى تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يضمن المال بهلاكه فى المضاربة الفاسدة وهذا ظاهر الرواية وبه يفتى (قهستانى فى المضاربة)

زيد عمروه شوقدر اقچه ويروب عمرو دخى مبلغ مزبورى متاعه بوزدقدنصكره زيد مبلغ مزبورى سا كه قرض ويرمشيدم ديو عمرودن دعوى وعمرو مضاربه طريقيله المشيدم ديو دعوى ايدوب لكن زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ميوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايتسه عمروك بينه سى مقبوله اولوب مبلغ مزبورك مال مضاربه اولديغى شرعا ثابت اولورمى * الجواب * اولور

(ولو ادعى رب المال القرض والمضارب المضاربة كان القول قول المضارب وايهما اقام البينة قبلت وان اقاما فبينة رب المال اولى (بحر رائق فى المضاربة ملخصا)

زيد عمرودن الديغى شوقدر اقچه ايله عمل ايتمدين مبلغ مزبور زيدك تعدى وتقصيرى اولمقسزين ضايع اولدقده عمرو مبلغ مزبورى قرض ويرمشيدم ديو دعوى وزيد مضاربه طريقيله ويرمشيدك ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * عمروكدر

(ولو قال رب المال هو قرض وادعى القابض المضاربة فان كان القول بعد ما تصرف فالقول لرب المال والبينة بينته ايضا والمضارب ضامن وان كان قبل التصرف فالقول له ولا ضمان عليه اى القابض (محيط سرخسى فى الاختلاف)

زيد مضاربى عمروك يدنده اولان بيك بشيوز غروش ايچون جمله سى رأس مالدر ديو دعوى وعمرو بيك غروشى رأس مالدر ماعداسى ربحدر ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * عمروكدر

(فالقول فى مقدار رأس المال للمضارب بيمينه وفاقا لانه اعرف بمقدار ما قبضه الا يرى انه لو انكر القبض اصلا كان القول قوله مع يمينه فكذا فى مقداره لانه ينكر زيادة القبض (ضمانات فضيليه فى المضاربة ملخصا)

﴿باب البضاعة﴾

زيد آخر دياره كيدر اولدقده عمرو زيده بر متاع ويروب اول دياره متاعى بيع واقچه سيله جمله فائده سى بنم اولمق اوزره عمل ايله ديمكله زيد دخى متاعى كوتوروب ثمن مثلى اولان شوقدر اقچه يه بعد البيع ثمنيله وجه محرر اوزره تجارت ايدوب شوقدر فائده حاصله اولسه اول فائده زيد وعمرودن قنقيسنكدر * الجواب * عمروكدر

(ولو كان شرط رب المال فى عقد المضاربة ان ما رزق الله تعالى فى ذلك من شئ فكله لى كان بضاعة (تاتارخانيه فى ٤)

زيد عمروه بضاعه طريقيله شوقدر اقچه ويردكده مبلغ مزبور ايله شو مقوله متاع اشترا ايله ونسيئه آخره بيع ايتديككده ثمننه رهن ياكفيل ال رهن وكفيلسز بيع ايلمه ديو تخصيص ايدوب بعده عمرو مبلغ مزبور ايله اول مقوله متاع اشترا وقبض ايتدكدنصكره متاع مزبورى بكره رهن وكفيلسز بيع وتسليم ايلسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(البضاعة كالمضاربة الا ان المضارب يملك البيع والمستبضع لا الا اذا كان فى لفظه ما يعلم انه قصد الاسترباح اونص عليه على ذلك (بزازيه فى ٤ من الوكالة)

﴿كتاب المزارعه﴾

تخم وارض وبقر والات زيدك عمل عمروك اولوب خارج بينلرنده برابر اولمق اوزره زيد وعمرو عقد مزارعه ايدوب لكن تعيين مدت ايتماسه لر بو وجه اوزره اولان عقد مزارعه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وشرائط جواز المزارعة ستة منها بيان الوقت فان دفع ارضه مزارعة ولم يذكر الوقت قال فى الكتاب لا يصح المزارعة وقال مشايخ بلخ رحمهم الله تعالى لا يشترط بيان المدة ويكون المزارعة على اول السنة يعنى على اول زرع يكون فى تلك السنة والفتوى فى بيان الوقت على جواز الكتاب (خانيه فى اول المزارعة ملخصا)

بو صورتده عمرو عمل ايدوب محصول حاصل اولدقده زيد عمروه عملنك اجر مثلنى ويروب جمله محصولى كندى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

ارض زيدك تخم وبقر وعمل عمروك اولوب عمرو تخمى اخراج ايتدكدنصكره محصولك ماعداسى بينلرنده برابر اولمق اوزره عقد مزارعه ايلسه لر عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وكذا لو شرط ان يرفع صاحب البذر بذره من الخارج والباقى يكون بينهما كان فاسدا من ايهما كان البذر (من اول المزارعة فى الخانيه)

عمل وبقر يالكز زيدك تخم وارضك نصفى زيدك ونصف آخرى عمروك اولوب خارج بينلرنده برابر اولمق اوزره زيد وعمرو عقد مزارعه ايتدكلرندنصكره زيد وجه محرر اوزره عمل ايدوب محصول حاصل اولدقده زيد محصولك نصفنى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو كان الارض بينهما وشرط العمل على احدهما على ان يكون الخارج بينهما نصفين يجوز ويكون غير العامل مستعينا فى نصيبه (خانيه فى اواسط المزارعة)

ارض زيدك عمل و بقر وتخم عمروك اولوب خارج بينلرنده برابر اولمق اوزره عقدمزارعه ايتدكلرندنصكره عمرو وجه محرر اوزره عمل ايدوب تخم نابت اولوب قبل الحصاد زيدفوت اولسه ورثه‌سى حاصل اولان محصولك نصفنى المغه قادراولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وان مات رب المال بعد المزارعة قبل النبات ففى بقاء المزارعة اختلاف المشايخ رحمهم الله ولومات بعد مانبت قبل ان يستحصد بقى العقد استحسانا الى ان يستحصد كما فى الذخيرة (قهستانى فى المزارعة)

تخمك نصفى وارض و بقر وعمل زيدك وتخمك نصف آخرى عمروك اولوب خارج بينلرنده برابر اولمق اوزره عقد مزارعه ايتدكلرند نصكره زيدوجه محرراوزره عمل ايدوب محصول حاصل اولسه عمرو نصف ارضك اجرمثلنى زيده و يروب محصولك نصفنى المق استدكده زيد قناعت ايتميوب عمل و بقرمك اجرمثلرينك نصفنى دخى و يرديو عمروه جبره قادراولورمى * الجواب * اولماز

(دفع ارضه الى آخر على ان يزرعها بنفسه و بقره والبذر بينهما نصفان والخارج بينهما كذلك فعمل على هذا فالمزارعة فاسدة و يكون الخارج بينهما نصفان وليس للعامل على رب الاض اجر لانه عمل فى شئ هوفيه شريك و يجب على العامل اجرنصف الارض صاحبها لانه استوفى منافع نصف ارضه بعقد فاسد (منح فى المزارعه وكذا فى اواخر المزارعة من الخانيه وكذافى جامع الفصولين فى التصرفات الفاسدة)

عمل و بقر زيدك تخم وارض عمروك اولوب حاصل اولان محصولك تخمدن ماعداسى برابراولمق اوزره زيد وعمرو عقد مزارعه ايتملريله زيد عمروك عرصه‌سنى سوروب نطس ايتدكدنصكره عمرو زراعتدن امتناع ايلسه زيد عملنك اجرمثلنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(دفع ارضه مزارعة فاسدة فكرب وحفر الانهار ثم امتنع صاحب البذرعن الزراعة فعليه اجرمثل عمل المزارعة (منية المفتى فى المزارعة)

زيد مزارع بعدالزراعه زرعدن نصفنى عمروه شوقدر اقجه يه بيع ايدوب بعده اكين ادراك ايتدكده زيد بيعك عدم صحتنه بناء محصولك شرعا حصه‌سنى المق استدكده عمرو مجرد بيع ايتمكله ثمن مسمايى ويروب جمله محصولنى بن الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(جس) باع مزارع حظه من الزرع من رب الارض اومن غيره لم يجز وفيه باع حظه من رب الارض اومن غيره لم يجز بعدالنبات لاقبله (جامع الفصولين فى ٣٢)

زيد عمروايله عقد مزارعه ايدوب عمل زيدك تخم و بقر وارض عمروك اولمق اوزره قول ايتدكلرندنصكره زيد عمروك اوكوزيله عمل ايدركن اوكوز بلا تعد يدنده هلاك اولسه عمرو اول اوكوزى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الاجير الخاص لايضمن ماهلك فى يده بلاصنعه او هلك من عمله المأذون فيه بالاجماع ولاينقص شئ من اجره (فصولين فى ٣٣)

زيد فوت اولوب اوغللرى عمرو و بكر ايله قيزى هندى ترك ايتدكده تركهٔ زيدى اقتسام ايتميوب عمرو و بكر هندك اذنيله جمله سنك على الاشتراك طاپو ايله متصرف اولدقلرى تارلاده تركه دن بينلرنده مشترك اولان تخمى زرع ايدوب شوقدر محصول حاصل اولدقده عمرو و بكر قبض ايلسه‌لر حالا تركه‌يى اقتسام ايتدكلرنده هند اول محصولدن حصه طلب ايتدكده عمرو و بكر مجرد عملمز ايله حاصل اولدى ديو محصولدن هنده حصه و يرمامكه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واذامات الرجل وترك اولادا صغارا وكبارا اوامرأة واولاد الكبارمن هذه المرأة اوامرأة اخرى لهذا الميت فعمل الاولاد عمل الحراثة فزرعوا فى ارض مشتركة او فى ارض الغير بالاكارة كما هو المعتاد من الناس وهؤلاء الاولاد كلهم فى عيال المرأة تتعاهد احوالهم وهم يزرعون و يجمعون الغلات فى بيت واحد و ينتفعون من ذلك جملة فهذه الغلات تكون مشتركة بين المرأة الاولاد اوتكون خاصة للمزارعين فهذه المسئلة صارت واقعة الفتوى فاتفقت الاجوبة على انهم ان زرعوا من بذر مشترك بينهم باذن الباقين ان كانوا كبارا او باذن الوصى ان كان البعض صغارا كانت الغلات كلها على التركة وان زرعوا من بذر انفسهم كانت الغلات للمزارعين (من فتاوى الظهيرية فى مقطعات المزارعة)

برقريه اهاليسندن زيد وعمرو عقد مزارعه ايدراولدقلرنده ارض زيدك تخم وآلات عمروك اولوب خارج بينلرنده برابر اولمق اوزره زيد وعمرو برسنه تمامنه دك عقد مزارعه ايدوب بعده اول سنه بووجه اوزره عمل ايدوب محصول حاصل اولدقده شرطلرى اوزره بينلرنده اقتسام ايتدكلرندنصكره عمرو برسنه عقد مزارعه ايتمدين وجه محرر اوزره عمل ايدوب محصول حاصل اولسه اول قريه اهاليلرى برسنه عقد مزارعه ايتدكلرنده ايكى اوج سنه بلاعقد زراعت ايدوب حاصل اولان محصولى عقد اولنان سنه نك شروطى اوزره اقتسام ايده كلمك عادتلرى اولمغين اول عقداولنميان سنه ده حاصل اولان محصولى عقد اولنان سنه نك شروطى اوزره زيد وعمرو بينلرنده قسمت اولنورمى * الجواب * اولنور

(دفع ارضه للزراعة فى هذا العام فزرعها فى عام آخر بلااذن ربها ان عادة تلك الناحية انهم يزرعون بالعقد على عام عامين او ازيد فالخارج على الشرط الاول والا فلصاحب البذر (بزازيه فى المزارعة)

عمل زيدك تخم وارض و بقر وآلات عمروك اولوب خارج بينلرنده برابر اولمق اوزره زيد وعمرو عقد مزارعه ايتملريله زيد عمروك تارلاسنى سوروب نطس ايتدكدنصكره القاء بذر ايتمدين فوت اولوب عمرو عرصه‌يى ضبط ايلسه ورثه‌سى زيدك عملنك اجرمثلنى نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر لكن برشئ ايله ورثه استرضاء اولنمق كركدر

(ولو ابى رب البذر والارض له وقد كرب العامل فلاشئ له فى عمل الكرب قضاء لان عمله انمايتقوم بالعقد والعقد قوم بالعمل بجزء من الخارج ولاخارج بعد و يسترضى ديانة يعنى ان ماذكر جواب فى القضاء واما فيما بينه و بين ربه فيلزم ان يعطى العامل اجرمثل عمله لانه انما اشتغل باقامة هذه الاعمال ليحصل له نصيب من الخارج فاذا اخذ الارض منه فقد غره

والتغرير مدفوع فيقضى بان يطلب رضاه (غرر فى المزارعة)

زيد فوت اولوب اوغللرى عمرو و بكر و بشر وخالدى ترك ايتدكده مزبورلردن بالكز عمرو و بكر عقد مزارعه ايدوب مستقلا مالك اولدقلرى تخمى بابالرندن منتقل على الاشتراك متصرف اولدقلرى تارلايه زرع ايدوب شو قدر محصول حاصل اولدقده بشر وخالد اول محصولده زيد وعمروه مشاركته قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيد عمرو ايله برعرصه يه على الاشتراك مالك ايكن آخر دياره كيدوب غائب اولوب لكن عرصهٔ مزبوره زراعت اولنديغى تقديرجه زراعتدن عرصه يه ضرر ترتب ونقصان ارض طارى اولماسه عمرو اول عرصه نك كلبسنى كندى نفسيچون زراعته قادر اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو اول عرصه نك كلبسنى ايكى سنه مستقلا زراعت ايتدكدنصكره زيد آخر دياردن كلسه زيد دخى عرصهٔ مزبوره يى ايكى سنه مستقلا ضبط وزراعته قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اذا كان احدهما غائبا ان الزرع ينفع الارض او لايضره ولاينقص له ان يزرع الكل فان حضر الغائب له ان ينتفع مثل تلك المدة لرضى الغائب به دلالة (بزازيه فى المزارعة)

﴿كتاب المساقات﴾

زيد عرصهٔ خاليه سنى معامله طريقيله مدت معلومه تمامنه دك عمروه ويروب عمرو اول عرصه ده ملك كرومنى غرس ايدوب باغ اولدقده كروم و اوزملرى بينلرنده على وجه المناصفه مشترك اولمق اوزره شرط ايدوب عرصه ده اشتراك ذكر اولنميوب بعده عمرو وجه محرر اوزره عرصهٔ مرقومه ده ملك چبوقلرينى غرس وعمل ايدوب باغ ايتدكده شرط مزبوره بناء عمرو اول باغك كروم و اوزملرينك نصفنى المق استدكده زيد مجرد عرصه بنم اولمغله كرومك جمله سى بنم اولمش اولور ديوب ويرممكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى شرح الطحاوى رحمه الله ولو ان رجلا دفع ارضه معاملة مدة معلومة على ان يغرس العامل فيها غراسا وما يحصل من الثمار والاغراس يكون بينهما فهذا يجوز ويكون الغراس والثمار بينهما (تاتارخانيه فى ٥ من المزارعة)

برخاص قريه سى طپراغنده قديمدن خدايى نابت اولان زيتون اشجارينى قريه اهاليسى قديمدن تيمار وتربيه ايدوب حاصل اولان زيتونك برموجب امر ودفتر نصفنى اهالى قريه ونصف آخرينى خاص ضابطلرى اله كلمشيكن خاص مزبوره ضابطى نصفنه قناعت ايتميوب خلاف امر ودفتر زياده المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

﴿كتاب العارية﴾

زيد شو قدر انجوسنى هنده لك عارية هبة مضمونى اوزره عاريت طريقيله ساكه هبه اولديغى حالده ويردم آل قوللن ديوب بو وجهله دفع وتسليم ايتدكدنصكره زيد اول انجويى هنددن طلب ايتدكده هند مجرد لفظ هبه ذكر اولنمغله اول انجو بنم ملكم موهوبم

اولور ديو ويرممكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وعارية هبة اى دارى لك بطريق العارية حال كونها هبة فلما قال عارية فهم منه المنفعة فمعناه حال كون المنافع موهوبة (من صدر الشريعه كذا فى الدرر)

زيد عمروه ملك عرصه مده كندى مالك ايله نفسك ايچون منزل بنا ايله دائما بناك اوزرنده طورسون اصلا عرصه يى يدكدن الميه يم اكر عرصه يى يدكده ترك ايتمز سم بنايه مصروفككى ضامن اوله يم بنا بنم اولسون ديوب بعده عمرو مالندن شو قدر اقچه صرف ايدوب نفسيچون منزل بنا ايتدكدنصكره زيد عرصه يى تصرفدن عمروى منع ايلسه بناك قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

رجل قال لرجل ابن فى ارضى هذه لنفسك على ان اتركها فى يدك ابدا اوقال الى وقت كذا فان لم اتركها فانا ضامن لك ما تنفق فى بناك ويكون البناء لى فاذا اخرجه من الارض يضمن قيمة البناء والغرس ويكون جميع ذلك لصاحب الارض (قاعديه فى العاريه)

بوصورتده زيد بناك قيمتنى عمروه ضامن اولسه بناء مزبور زيدك ملكى اولورمى * الجواب * اولور

﴿كتاب الوديعة﴾

زيد شو قدر اشياسنى استانبولده عمروك دكاننده وديعة وضع ايدوب بعده ايكيسى دخى ادرنه يه كتدكلرنده زيد عمروه اشيامى ادرنه يه كتور آنده باكه تسليم ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال رب الوديعة احملها الى البوم فقال افعل ولم يحملها حتى مضى اليوم فهلك عنده بعده فقال عطاء لايضمن لان الواجب عليه التخلية لاحملها اليه فقبوله تبرع فلا يجبر عليه (ضمانات فضيليه فى ضمان الوديعة)

محمود الحال اولان زيد حفظنده اولان ولد صغيرينك مالنى صغيرك حاضنه سى اناسنك اناسى هنده حفظ ايچون ويروب برمدت هند حفظ ايلسه حالا زيد اول مالى هنددن آلوب بحكم الولايه حفظ ايتمك استدكده هند مال مزبورى حفظ ايچون باكه ويرمكله حق ولايتك ساقط اولمش اولور ديوب ويرممكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(الولاية مراتب الاولى ولاية الاب والجد وهى ذاتى لهما ونقل ابن السبكى رحمه الله الاجماع على انهما لو عزلا انفسهما لم ينعزلا (اشباه فى القاعدة السادسة عشر)

﴿باب ما يضمن به المودع ومالا﴾

زيد برمصحف شريفى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو مصحف شريفى دكاننه كوتوروب پيشتخته سى اوزرينه قويوب مضطجعا نائم اولمغله مصحف شريف سرقه اولنوب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الفوائد المرغينانى رحمه الله وضعها تحت رأسه او جنبه ونام فسرقت لم يضمن وكذا لو وضعها بين يديه ونام وهو الصحيح واليه مال السرخسى رحمه الله (فى شرح كتاب السرقة) قالوا انما يبرأ فى الفصل الثانى لو نام قاعدا اما فى الاضطجاع يضمن الا فى السفر (ضمانات فضيليه فيما يضمن به المودع كذا فى فصولين فى ٢٢)

زید بر مقفل صندوغنی عمروه ایداع وتسلیم ایدوب بعده صندوغی عمرودن الدقده ایچنده شوقدر وشو مقوله اشیام یوقدر دیو عمرودن دعوی ایتدکده عمرو اشیاء مزبوره نك حین ایداعده صندوق ایچنده اولدیغنی بلمم دیجك عمروه ضمان لازم یاخود یمین لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(نجار اودع عند رجل زنبیلا فیه آلاته ثم ادعی انه کان فیه قدوم وطلب منه فقال المودع لاادری ما کان فیه قال الفقیه ابو جعفر رحمه الله لاضمان علیه ولا یمین حتی یدعی علیه انه دفعه اوضیعه فحینئذ یحلف فان حلف برئ وان نکل ضمن (من ودیعة الخانیه)

زید عمرودن بکره ویردیو ساکه بر کورك و بر قوشاق ویرمشیدم بکره ویرمیوب یدکده قالدی ویر دیو دعوی ایتدکده عمرو اول کورك وقوشاغی بکره ویرمك ایچون سندن آلوب کیدرکن اثناء طریقده بر موضعده یاتمه وضع ایدوب بعده اونودوب کیتمکله کورك وقوشاق اول موضعده قالوب ضایع اولمشدر دیسه کورك وقوشاغی عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(قال وضعتها بین یدی وقت ونسیت فضاعت ضمن (جامع الفصولین فی ٣٣)

زید حمامه واردقده بر سیم ساعتنی و بر التون خنجرینی ناطر اولان عمروه حمامدن چقنجه حفظ ایچون ایداع وتسلیم ایدوب زید حمامه کیردکدنصکره عمروه چارشویه وارمق اقتضا ایتمکله عمرو اول ساعت وخنجری بکر دلاکه حفظ ایله دیو ویروب بکرك یدنده بلاتعد ضایع اولسه بکر عمروك امینی اولمیجق زید اول ساعت وخنجری عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وله حفظها بنفسه وامینه لم یقل وعیاله لان الدفع الی العیال انما یجوز بشرط تحقق الامانة وعند تحققها لاحاجة الی کونه عیالا قال فی الذخیرة ولو دفع الی امین من امنائه ولیس فی عیاله یجوز وعلیه الفتوی (اصلاح ایضاح فی الودیعة)

زید وعمرو وبکر وبشر اشتراکا اجاره لرنده اولان اوطه ده ثیابلرین وضع ایدوب ساکن اولورلرکن برکون مزبورلر واحدا بعد واحد اوطه دن قالقوب بالکز بشر قالدقده شرعا اشیابی محافظه بشر اوزرینه لازم اولمشیکن بشر دخی قالقوب اوطه نك قپوسنی آچق قویوب کیتمکله مزبورلردن زیدك ثیابی سرقه اولنوب ضایع اولسه اول بلده ده اوطه ده اشیاء وار ایکن آچق براغلمق عادت اولمیجق بشره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(وفی السمرقندیة جاء الیه بثوب وقال هذا ودیعة عندك اووضعه عنده ولم یقل له شیئا فسکت الرجل وغاب المالك ثم قام من بعده الرجل وترك الثوب فی موضعه فضاع ضمن لانه وجد منه القبول دلالة وعرفا فیکون بترکه مضیعا (ضمانات فضیلیه فی الودیعة)

زید عمرو ایله مدرسه ده بر اوطه ده ساکن ایکن زید کتابنی اول اوطه ده وضع ایدوب بعده طشره یه کیدوب اوطه ده یالکز عمرو قالدقده شرعا کتابی حفظ عمروه لازم اولمشیکن عمرو دخی اوطه نك قپوسنی آچق براغوب طشره کیتمکله کتاب ضایع اولسه اول بلده ده اوطه ده نسنه وار ایکن آچق براغلمق عادت اولمیجق عمروه ضمان لازم ولورمی * الجواب * اولور

وفی الفتوی من قام من المجلس وترك کتابه ثمه فذهب القوم وترکوا الکتاب هناك فضاع قال ابن سلمه ان قاموا واحدا بعد واحد ضمن المتأخر لانه بالتأخر یتعین للحفظ فلما ترکه فقد ضیعه وهذا کمن شری قفیزا من صبرة فتلف الاقفیزا منها یتعین هو للعقد ولو قاموا جملة ضمنوا جمیعا قال القاضی الامام لان المالك لما ترکه عندهم فقد استحفظهم فلما ترکوه هناك فقد ضیعوه وترکوا ماالتزموه من الحفظ دلالة فیضمنون (ضمانات فضیلیة)

زید بر سمور کورکنی وشو قدر ذراع دیباسنی عمروه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره اول کورك ودیبا عمروك یدنده ایکن عمرو خسته اولدقده اشبو کورك ودیبا زیدکدر دیو اقرار وبیان ایتدکدنصکره فوت اولوب بعده ورثه سی اول کورك ودیبایی قبض ایدوب یدلرنده ایکن واقع اولان حریقده کورك ودیبا محترق اولسه لر عمروك ترکه سندن یاخود ورثه سنه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده ورثه اول کورك ودیبا حریقده بلاتعد محترق اولدی دیسه لر تصدیق اولنورلرمی * الجواب * اولنورلر

(ولو عین المیت الودیعة حال حیاته واعلم ذلك فیکون امانة فی ید وصیه او فی ید وارثه کما کان فی یده ویصدقون علی الهلاك او الدفع الی صاحبه کما یصدق المیت حال حیاته (مجمع الفتاوی فی الودیعة)

زید بارکیرینی عمرو وبکره ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو وبکر زیدك اذنسز اول بارکیری زیدك منزلنده زوجه سی هنده دفع وتسلیم ایدوب بعده زید کلوب بارکیری قبض ایتمدین بارکیر هلاك اولدقده حاکم ضماننه حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولور

(ردها الی بیت المودع اوالی من فی عیاله قیل یضمن وبه یفتی اذ لم یرض لغیره وقیل لا وبه یفتی اذا رد الی من فی عیال المالك رد الی المالك (فصولین) وقد صرح کثیر من المحققین رحمهم الله تعالی بانه اذا کان فی المسئلة قولان مصححان فانه یجوز القضاء والافتاء باحدهما (منح الغفار فی کتاب الوقف)

زید عمروه بر کیسه ایله شوقدر اقچه سنی ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو اول اقچه یی کیسه ایله باشی التنه قویوب او یومغله اقچه سرقه اولنوب ضایع اولسه عمروه مبلغ مزبوری ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو نام ووضعها تحت رأسه او جنبه یبرأ وکذا لو وضعها بین یدیه هو الصحیح (فصولین فی الثالث والثلثین)

زید عمروه بکره ویردیو شوقدر اقچه ویروب عمرو دخی مبلغ مزبوری بکره کوتور ویر دیو امینی اولان بشره ویردکدنصکره مبلغ مزبور بشرك یدنده تعدی وتقصیرسز ضایع اولسه بشره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

وللمودع حفظها بنفسه وعیاله لانه التزم ان یحفظها بما یحفظ ماله وذلك بالید وبالحرز بداره وحانوته سواء کان ملکا او اجارة او عاریة اما الید فیه نفسه وزوجته وزوجها وعبده واجیره

الخاص بالمشاهرة (منح فی الودیعة) کشریکه العنان و عبده المأذون لایضمن و علیه الفتوی (شرح مجمع البحرین لابن ملك فی الودیعة)

بر بلده اهالیسندن زید استانبوله کلوب خسته اولدقده ترکه سنی ورثه سنه ایصاله عمروی وصی نصب ایدوب بعده مصرا فوت اولمغله عمرو ترکه یی قبض و ثمن مثلنه بیع و ثمنی حفظ اوزره ایکن ورثه دیلدیکك برکسنه ایله ثمن مزبوری بزه ایصال ایله دیو عمروه مکتوب کوندروب عمرو دخی امینی اولان بکره ورثه یه کوتورمك ایچون ویروب بکر دخی ثمنی الوب سفینه ایله کیدرکن اثناء طریقده فورتنه دن سفینه باتمغله بکر غرق اولوب مبلغ مرقوم ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الصیرفیة وضع امانة فقال امانة من بدست هرکه خواهی بفرست فبعث علی ید امین فهلك فی یده قال یضمن وقیل لایضمن لان قوله بدست هرکه خواهی معلوم والامر عام بخلاف قوله ابعث علی ید رجل هنا یضمن لانه مجهول فلایصح الامر (تاتارخانیه فی ٤ من الودیعة)

هند قزی زینبك کندوده ودیعت اولان شو قدر مالی قبضنده ایکن مجهلا فوت اولسه ترکه سندن ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(ومعنی کونه مجهلا ان لایبین حال الامانة و کان لایعلم ان وارثه یعلمها فان بینها و قال فی حیاته رددتها فلاتجهیل ان برهن الوارث علی مقالته والا لم یقبل قوله و ان کان یعلم ان وارثه یعلمها فلاتجهیل (اشباه فی الودیعه)

بوصورتده مجهلا فوت اولمنك معناسی ندر * الجواب * اکر هند کندوده اولان امانتك حالنی بیان ایتمیوب ورثه سنك کندیده اولان امانتی بلدکلرینی بلمیوب فوت اولدیسه مجهلا فوت اولمش اولور اکر ورثه هند حیاتنده امانتی صاحبنه رد ایتدم دیدیکنی اثبات ایدرلرسه یاخود هند ده اولان امانت نه ایدیکنی بیان ایدوب هلاك اولدی دیرلرسه مجهلا فوت اولمش اولماز

هند بر بلازکنی عمروه ایداع و تسلیم ایتدکدنصکره اول بلازکی کیسه کده حفظ ایله دیوب عمرو دخی کیسه سنده حفظ ایتمیوب کندی اشیاسنی حفظ ایتدیکی چوال ایچنه قویوب حفظ اوزره ایکن عمروك تعدی و تقصیرنسز بلازك چوال ایله سرقه اولنوب ضایع اولسه زید قولمه مخالفت ایتمش اولمغله تعدی ایتمش اولورسك دیو بلازکی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال احفظها بیدك ولاتضعها من یدك لغا وقال ضعها فی کیسك فوضعها فی صندوقه لم یضمن (فصولین فی ٣٣)

هندك منزلنه زینب اجنبیه مسافرت وجهی اوزره کلوب بعده منزلنك قپوسنی قپایوب کلیدلیوب زینب ایله معا حمامه کتدکدنصکره حمامده زینب هنده کورکم و حمام بوغچه م منزلکده قالمش قپو کلیدینك انخدارینی ویر وارهیم الایم دیدکدنصکره هند دخی انخداری زینبه ویروب زینب منزلی آچوب کورك و بوغچه سنی الوب ینه قپویی کلیدلیوب انخداری

هنده تسلیم ایتدکدنصکره هند منزلنه کلوب زیدك کندویه ایداع و تسلیم و اول منزلده حفظ ایلدیکی بر مجوهر قوشاق و بر التون کوپه سنی بولمیوب ضایع اولمش اولسه مجرد وجه محرر اوزره انخداری زینبه و یرمکله قوشاق و کوپه یی هنده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(غاب عن منزله فقال له اجنبی لی فی منزلك شیء واخذ منه المفتاح فلمارجع المودع الی منزله لم یجد الودیعة لم یضمن قیل لمحمد بن الفضل بدفع المفتاح الی الاجنبی ایصیر جاعلا البیت بمافیه فی یده فقال لا (جامع الفصولین فی ٣٣ فیمایضمن به المودع ومالا)

چکدری بیکلرندن زید اباقلری تیمور ایله مقید شوقدر قوللرینی چکدریده واردیان اولان عمروه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو زیدك اذنسز اول قوللرك بعضیسنك تیمورلرینی اچوب بعده تیمورلری چیقان قوللری اباق ایدوب ضایع اولسه عمروه اباق ایدن قوللری ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(والمودع لوفتح باب قفص اوحل قید فن ضمن وفاقا وقف اولا لالتزام الحفظ (فصولین فی الثالث والثلثین)

زید بر قصبه اهالیسندن عمروه بارکیرینی ایداع و تسلیم ایتدکدنصکره عمرو بارکیری منزلنك قپوسنك حلقه سنه باغلیوب ایچرو کیروب بارکیری کورمز اولدقدنصکره بارکیر ضایع اولسه زید بارکیرینی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی المحیط ربط الدابة علی باب داره ودخلها ان کانت بحیث یراها لم یضمن والایضمن قال وهذا فی الامصار واما فی القری فلایضمن لان المعروف فی القری جلوس النساء علی باب دورهن فیحفظن ما علی جارهن فلایکون مضیعا ولا کذلك فی الامصار (ضمانات فضایله فی الودیعة)

زید عمرودن ودیعه الدیغی شو قدر اقچه یی عمروك اذنسز امر قاضی یوغیکن عمروك زوجه سی هندك نفقه سنه صرف ایلسه عمرو راضی اولمیوب مبلغ مزبوری زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المودع والمدیون اذا انفق علی ولد المودع او امرأته بغیر اذن القاضی یضمن المودع ولایبرأ المدیون لان نفقتها لایکون اعلی من دین واجب علیه والمودع لوقضی دین المودع بغیر اذنه یضمن فهذا اولی ولایرجع المنفق علیه لانه ملکه بالضمان فتبین انه دفعه ملك نفسه فکان متبرعا فلایرجع علیه (من نفقة الولوالجیه فی کتاب النکاح)

زید عمروك کندوده ودیعت اولان اقچه سنی بکره ایداع وتسلیم ایدوب بعده عمروه اعلام ایتدکده عمرو زیدك ایداعنی مجیز اولمغله زید عمروی مبلغ مزبوری بکردن قبضه توکیل ایدوب عمرو دخی مبلغ مزبورك برمقدارینی بکردن الوب ماعداسنی المدین مجهلا فوت اولمغله عمرو ماعدایی بکرك ترکه سندن تضمین ایتمیوب زیده تضمین ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن غصب من آخر شیئا فاجاز المالك قبضه یصح و بریء الغاصب من الضمان ولوانه

انتفع به فامره بالحفظ لايبرأ عن الضمان مالم يحفظ وكذا لو اودع مال الغير فاجاز المالك ذلك برئ من الضمان (فصول استروشنى فى ١٢)

زيد شوقدر اشياسنى بيعه عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى ثمن مثلريله آخره بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بعده ثمن مزبورى امناسندن كندوايله بر حجره ده ساكن اولوب امينى اولان بكره حفظ ايچون ويردكده بكر اول ثمنى الوب غائب اولسه زيد ثمنى عمروه تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو وجه محرر اوزره ثمن مزبورى امينم اولان بكره حفظ ايچون ويردكدنصكره بكر الوب غائب اولمشدر ديوب زيد دخى ثمن يدكده در ديسه عمرو اوزرينه رد وضمان لازم اولماديغنه يمين ايديجك زيدك مطالبه سندن خلاص اولور مى * الجواب * اولور

﴿ فصل فى الاختلاف ﴾

زيد برفرده قهوه سنى عمروه ايداع ايدوب فلان دياره اولان بكره كوتور ويرديوب امر ايدوب لكن عمرو اول دياره كيده مامكله اول قهوه يى امينى اولان شركت عنان ايله شريكى بشر ايله بكره ارسال ايتدكدنصكره زيد عمرودن قهوه يدكده در ويرديو دعوى ايتدكده عمرو بشر ايله بكره كوندردم ديوب بشر اول مجلسده عمروى تكذيب ايلسه عمرو اوزرينه رد وضمان لازم اولماديغنه يمين ايديجك زيدك مطالبه سندن خلاص اولور مى * الجواب * اولور

(قال ربها ادفعها الى فلان فقال دفعتها اليه وقال ذلك الرجل لم يدفعها الى او قال ربها لم يدفعها اليه فالقول للمودع فى حق برائته لا فى حق ايجاب الضمان على المدفوع اليه (فصولين فى الثالث والثلثين)

بوصورتده زيد عمرو ايله قاضى يه مرافعه اولدقلرنده قاضى بشرك كوندرمدى ديمسيله عمروه ضمان لازم كلور ديو عمروه يمين تكليف ايتميوب عمروك اوزرينه رد وضمان لازم اولور ديو حكم ايلسه حكمى نافذ اولور مى * الجواب * اولماز

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيد حياتنده شو قدر وقيه چويدينى شوقدر غروشه ساكه بيع وتسليم ايتمشيدى وير ديو دعوى ايتدكلرنده زيد اول چويدى باكه ايداع وتسليم ايدوب بعده تعدى وتقصيرمسز ضايع اولمشيدى ديوب اوزرينه رد وضمان لازم اولماديغنه يمين ايدوب ورثه مدعالرينى اثبات ايده ماسه لر قول مجردلريله عمرودن نسنه المغه قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

(ولو ادعى قرضا فشهدا ان المدعى دفع اليه كذا ولم يقولا قبض المدعى عليه ثبت قبضه كشهادة بيع وشراء فالقول قول ذى اليد انى قبضته امانة فلابد من بينة على القرض (فصولين فى الحادى عشر)

زيد متوفانك ورثه سى عمروه برمعتمد كسنه يه ويروب زيد ايچون احجاج ايتدر ديو شوقدر اقجه ويروب بعده عمرو فوت اولدقده زيد متوفانك ورثه سى عمروك ورثه سندن عمرو مبلغ مزبورايله زيد ايچون احجاج ايتدرميوب بغير حق كندى مصارفنه صرفله

استهلاك ايتمشيدى تركه سندن ضامن اولك ديو دعوى ايتدكلرنده ورثه عمرو حياتنده مبلغ مرقومى برمعتمد رجله ويروب زيد ايچون احجاج ايتدردم ديمشيدى ديو عمرودن بو كلام صادر اولديغنى وجه شرعى اوزره ثابت اولمغله ورثه عمروك مبلغ مزبور ايله زيد ايچون احجاج ايتديكنى بلمدكلرينه يمينلريله تصديق اولنورلرمى * الجواب * اولنورلر

(مات وقال ورثته ردها فى حياته فلو سمع من المودع ردها صدق الورثة بينهم على علمهم ولو لم يسمع من المودع ردها لم يصدق الورثة (فصولين فى ٣٣) قال مات ربها مجهلا قال ورثة المودع كانت قائمة معروفة ثم هلكت بعد موته صدق ربها هو الصحيح اذ الوديعة صارت دينا فى الظاهر فلا يصدق الورثة ولو قال ورثة ردها فى حياته او تلف فى حياته لم يصدق بلا بينة لموته مجهلا فيتقرر الضمان ولو برهنوا ان المودع قال فى حياته رددتها تقبل اذ الثابت بينة كثابت بعيان (جامع الفصولين فى ٣٣)

﴿ مسائل شتى ﴾

زيد بر مصحف شريفنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كيدوب بعده اول مصحف شريفى بكر عمرودن تغلبا السه عمرو اول مصحف شريفى بكردن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(بخلاف الوديعة فان الوديعة للمودع ان يأخذ من الثانى (خانيه فى الوديعه)

زيد قولى عمروى بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كيدوب غائب اولدقده بكر حاكم اذنسز عمروى كندى مالندن برمدت انفاق ايلسه زيد كلدكده بكر نفقه بهاسنه زيددن نسنه المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ولو انفق على الوديعة حال غيبة المالك بغير امر القاضى كان متبرعا كذا فى السراجيه (هنديه فى متفرقات الوديعة)

زيد قولى عمروى بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كيدوب غائب اولسه بكر امر حاكمله عمروى ايجار ايدوب اجرتى ايله عمروى انفاق ياخود ثمن مثليله بيع ايدوب ثمنى زيد ايچون حفظه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ولو اودع رجلا عبده وغاب فجاء المودع الى القاضى فطلب ان يأمره بالنفقة او بالبيع فان القاضى يأمر ان يوجر العبد وينفق عليه من اجرته وان رأى ان يبيعه فعل (خانيه فى نفقة المملوك)

زيد بر رأس باركيرينى خانجى اولان عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره برقاچ كون مرورنده زيد غائب اولوب مكانى معلوم اولماسه عمرو باركيرى امر حاكمله بيع ايدوب ثمنى زيد ايچون حفظه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ذكر انه ان كانت الوديعة شيئا يمكن ان يواجر وينفق عليه من غلتها امره القاضى به وان كان شيئا لا يمكن ان يوجر امره القاضى ان ينفق عليه من ماله يوما او يومين او ثلثة وجاء ان يحضر المالك ولا يأمره بالانفاق زيادة على ذلك بل يأمره بالبيع وامساك الثمن وان امره بالبيع فى اول الوهلة كان جائزا (ذخيره فى ١١ من الوديعه)

زيد عمروك بكريدنده وديعت اولان شو قدر اشياسنى قبضه عمرو بنى توكيل ايلدى ديو بكردن دعوى ايتدكده بكر زيدى تصديق ايلسه مجرد تصديق ايتمكله اشياء مرقومه يى زيده دفع ايله ديو بكره جبر اولنورمى *الجواب* اولنماز

(ومن قال انى وكيل بقبض الوديعة فصدقه المودع لم يؤمر بالتسليم اليه هذا لفظ القدورى فى مختصره وذلك لان اقراره وقع فى مال الغير وهو لايملك (غاية البيان فى الوكالة)

زيد شوقدر اشياسنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كيدوب غائب اولدقده عمرو اشياء مرقومه دن فسادى متسارع اولانلرى رأى حاكمله ثمن مثلاريله بيع وثمنلرينى حفظه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ومنها انه يبيع من ماله مايتسارع اليه الفساد ويحفظ ثمنه لان ذلك حفظ له معنى ولايأخذ ماله الذى فى يد مودعه ومضاربه ليحفظ لان يديهما يد نيابة فى الحفظ فكان محفوظا بحفظه معنى فلاحاجة الى حفظ القاضى (بدايع فى المفقود)

﴿كتاب الرهن﴾

زيد وهند عمرودن شوقدر اقچه قرض الدقلرندنصكره على الاشتراك مالك اولدقلرى منزلى مبلغ مرقوم مقابله سنده عمروه رهن واحد ايله رهن وتسليم ايتدكلرندنصكره زيد دين مزبوردن كندى حصه سنى عمروه اداء ايلسه زيد منزلدن حصه سنى عمرودن الملق استدكده عمرو هند دخى اداء دين ايدنجه منزلى ويرميوب امساكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى التهذيب ولوكان المرتهن اثنان فاستوفى احدهما دينه فللآخر حبس الرهن حتى يستوفى دينه وكذا لوكان الراهن اثنان فاوفى احدهما حصته للمرتهن حبس الكل حتى يؤدى الآخر (تاتارخانيه فى ٥ من الرهن)

زيد شوقدر اشياسنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمروى دين مزبور ايله بكرك اوزرينه حواله ايدوب بكر دخى حواله يى قبول ايلسه حالا عمرو مبلغ مزبورى بكردن المدين زيد رهن مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل عنده رهن فاحال غريمه بالمال على رجل فللمرتهن منع الرهن حتى يقبض فى اصح الروايتين (تاتارخانيه فى ٥ فى الحواله)

زيد صحتنده ملك منزلنى عمرودن قرض الديغى شوقدر اقچه مقابله سنده عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو منزل مزبورى زيدك اذنيله بكردن قرض الديغى شوقدر اقچه دينى مقابله سنده بكره رهن وتسليم ايلسه منزل مزبور عمروه رهن اولمقدن چقمش اولورمى * الجواب * اولور

(ولواذن له الراهن ان يرهنه فرهنه من غيره وسلمه اليه يخرج من الرهن الاول (خانيه فيمن يرهن بمال الغير)

بوصورتده عمرو زيد مقدما اول منزلى باكه رهن ايتمشيدى ديو منزلى بكردن الوب كالاول رهن اولمق اوزره حفظه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

زيد عرصه سى مقاطعه لو وقف وبناسى ملك اولان منزلك بناسنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد اداء دين ايتمدين منزل مزبور عمروك يدنده ايكن ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه حالا عمرو منزلك بناسى بيع اولنوب ثمندن دينى استيفا ايتدكدنصكره ماعداسى سائر غرما يدلرنده قسمت اولنسون ديركن سائر غرما راضيلر اولميوب جمله ثمنى قسمت غرماده ادخال ايدرز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(والرهن الفاسد كالصحيح فى حال الحيوة والممات حتى تقابضا وتناقضا الرهن فللمرتهن حبس الرهن حتى يؤدى اليه ما قبضه وبعد الموت يكون المرتهن اولى بالرهن الفاسد كما فى الرهن الصحيح (ضمانات فضيليه فى الرهن)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويردكده عمرو ملك منزلنى مبلغ مرقوم مقابله سنده رهن وتسليم ايلسه رهن مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(الرهن بالاعيان على ثلثة اوجه احدها ان يكون بعين هى امانة وهو باطل الثانى بعين مضمونة بغيرها كالمبيع فى يد بايعه قبل قبضه وهذا لايجوز ايضا وهو موافق لماذكر فى المبسوط وعليه الفتوى الثالث ان يكون باعيان مضمونة بنفسها كالمغصوب وهو صحيح (تصحيح قدورى لقطلو بغافى الرهن)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكده التى آى تمامنه دك مؤجلا رهن ايلسه رهن مزبور صحيح اولورمى *الجواب* اولماز

(الاجل فى الرهن يفسد الرهن لان حكمه حبس مستدام وفى الدين لا (قنيه فيما يصح الرهن)

زيد صحتنده قيمتى داينى عمروه اولان دينه مساوى ملك عقارنى عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك سائر داينلرى اول عقاره مداخله يه قادر اولورلرمى *الجواب * اولمازلر

(ولومات الراهن وعليه ديون كثيرة فالمرتهن احق به من سائر الغرماء حتى يستوفى دينه لان له على المحل يدا مستحقة على ماذكرنا (منح الغفار فى آخر الرهن)

بوصورتده عمرو اول عقارى زيددن رهن الدقلرندنصكره اول عقارده كندى ماليله نفسيچون بنا احداث ايدوب تعمير ايتمكله عقارك قيمتى دين مزبوردن زياده اولسه حالا زيدك سائر داينلرى اول عقارى بيع ايتدردوب عقارك قيمتندن زيدك تعميرى ايله دين مزبوردن زياده اولان مقدارى قسمت غرماده ادخال ايدرز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وليس للمرتهن والعدل ان يتصرف بشئ فى الرهن غير الامساك لايبيع ولايوجر ولايستخدم

وله ان يسلم الى زوجته وخادمه ومن فى عياله واجرائه الذين يتصرفون له لان يده على العين يد وديعة فيصنع به مايصنع بالوديعة (ولوالجيه فى ٨)

زيد شوقدر اشياسنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو آخر دياره كيدر اولدقده اشياء مزبوره يى زوجه سى هنده ويروب كتسه حالا زيد هنده دينى ال اشياء مزبوره يى باكه ويرديدكده هند امتناع ايلسه هنده جبر اولنورمى *الجواب* اولنماز

(صدقه اوكذبه اوسكت لايجبر بدفع الوديعة ولودفعها لايسترد

(فصولين فى ٣٤ من احكام الوكلاء)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد دين مزبورك برمقدارينى عمروه ادا ايدوب باقيسنى ادا ايتمدين فك رهن ايدوب منزلى عمرودن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(رهن ثوبا قيمته خمسة بخمسة وقضى دينارين ثم قال يكون الرهن رهنا بمابقى من الدين فهو رهن بالخمسة حتى لو هلك يرجع عليه الراهن بدينارين

(قنيه فى حكم الرهن عند هلاكه)

زيد صحتنده ملك منزلنى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هند منزل مزبورك داخليه سنه مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم منزل مزبورك داخليه سنى عمرودن السه زيدك ورثه سى رهن مزبور باطل اولور ديو دين مزبوردن خارجيه يه اصابت ايدن مقدار عمروه ادا اولنمدين خارجيه يى عمرودن المغه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(قال الشيخ ابو الحسن الكرخى رحمه الله تعالى فان رهن الارض بمافيها او الدار ثم استحق بعض الرهن نظرت الى مابقى فان كان يجوز ابتداء الرهن عليه وحده فهو باق على الرهن بحصته من الدين وان كان ابتداء الرهن لايجوز عليه بطل الرهن كله الى هنا لفظ الكرخى يعنى اذا كان الباقى مفرزا بقى الرهن فيه وان كان شايعا بطل وذلك لان بالاستحقاق تبين ان المستحق لم يكن داخلا فى العقد فصار راهنا لمابقى فان كان مفرزا جاز والا فلا وقال الامام الاسبيجابى رحمه الله تعالى فى شرح الطحاوى وان استحق بعض الرهن بعد صحته فانه ينظر ان كان الباقى بعد ورود الاستحقاق يمكن ان يجوز الرهن عليه ابتداء فلايبطل الرهن فيه فيكون الباقى محبوسا بجميع الدين ولكنه يكون مضمونا بحصته من الدين ان قسم الدين على قيمة مااستحق منه من حيث انه لو هلك الباقى هلك بحصته من الدين وان كان فى قيمته مااستحق وفاء بالدين لايذهب جميع الدين بخلاف ما اذا رهن الباقى بالدين ابتداء وفيه وفاء بالدين ولو كان الباقى بعد ورود الاستحقاق ممالايجوز رهنه ابتداء فانه يبطل الرهن به (غاية البيان فيمايجوز رهنه ومالا)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه رهن وتسليم ايتدكده فلان زمانه دك اداء دين ايتمزسم بكر وكيلم اولوب منزلى بيع واداء دين ايلسون ديو بكرى توكيل بكر دخى وكالتى

ايتدكدنصكره اول زمان مرور ايدوب اداء دين ايتمدين زيد وعمرو متعاقبا فوت اولسه لر حالا عمروك ورثه سى بكره منزل مزبورى ثمن مثليله بيع ايدوب دينى ايفا ايله ديدكلرنده زيدك ورثه سى زيد وعمرو متعاقبا فوت اولمغله بكر وكالتدن منعزل اولمش اولور ديو بكرى بيع وايفادن منعه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(وللعدل ان يبيع الرهن ويوفى الدين للمرتهن وليس للراهن ان يفسخ الوكالة ولا للمرتهن ان يمنعه عن البيع ايضا ولومات الراهن والمرتهن بقى العدل على ماكان يمسك الرهن ويبيع ولومات العدل يبطل الوكالة ولايقوم وارثه ولاوصيه مقامه

(تاتارخانيه فى الثانى من الرهن)

(ماقول شيخ الاسلام حلال مشكلات الانام فى جماعة من اليهود استقرضوا عن عمرو مبلغا وقبضوا ذلك ثم وضعوا كتبا عند عمرو رهنا للمبلغ المزبور ومضى على ذلك مدة فهل لعمرو ان يبيع الكتب المرهونة باذن الراهنين المزبورين واستيفاء دينه عن ثمن الكتب المرقومة ام لا افتونا مأجورين *الجواب* نعم له البيع والاستيفاء

هند عمرودن قرض الديغى شوقدر اقچه مقابله سنده قيمتى مبلغ مزبوردن ازيد اولان برانجولى سرپوشنى عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره هند مبلغ مزبورى عمروه ادا ايتمكله عمرو ايله فسخ رهن ايتدكدنصكره سرپوشنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو تسليمى ممكن ايكن ويرميوب هندك اذنتسز اليقودقدنصكره سرپوش عمروك يدنده ضايع اولسه هند سرپوشنى عمروه تضمينه قادره اولورمى *الجواب* اولور

(وفى المبسوط ولومنع المرتهن الرهن بعد الطلب بعد ما ابرأه عن الدين او بعد ما تفاسخا الرهن الصحيح فهلك بعده عنده ضمن قيمته بالغة مابلغت اجماعا لانه كان امينا فيه فبالمنع بعد الطلب ضمن (من ضمانات فضيليه فى ضمان هلاك الرهن)

زيد عمرودن قرض شوقدر اقچه طلب ايدوب عمرو دخى ويرجك اولدقده زيد بكر ايله على الاشتراك مالك اولديغى منزلدن حصه شايعه سنى اول اقچه مقابله سنده عمروه رهن وتسليم ايدوب بعده مبلغ مزبورى عمرودن قبض ايتدكدنصكره زيد قبل الفك ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه عمرو منزل مزبوردن زيدك حصه سى بيع اولنوب ثمندن دينى استيفا ايتدكدنصكره ماعداسى سائر غرما بينلرنده قسمت اولنسون ديركن غرماء راضيلر اولميوب جمله ثمنى قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(الاصل فيه ان الشيوع يمنع صحة الرهن ابتداء وكذلك الشيوع الطارى

(عنايه فى اول كتاب الرهن)

﴿فصل فى تصرفات الحاكم فى الرهن﴾

زيد ملك منزلنك حولبسندن برمقدار عرصه ايله برطاش اوطه يى افراز ايدوب داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد منزل مزبورك مجموعنى آخر داينى بكره عمروك اذنتسز رهن وتسليم ايتدكده اكر برسنه يه دك اداء دين ايتمزسم بشنر

منزلی بیع واداء دین ایلسون دیو بشری توکیل بشر دخی وکالتی قبول ایدوب زید آخر دیاره کتدکدنصکره برسنه مرور ایدوب زید کلیوب اداء دین ایتمامکله بشر اول منزلی ثمن مثلیله بیع ایدوب عمرو واقف اولدقده کندویه رهن اولان مقدارده بیعی مجیز اولسه بیع مزبور نافذ اولورمی * الجواب * اولور

(فان حل الاجل والراهن اووارثه بعد موته غائب ابی الوکیل ان یبیعه اجبر بالاتفاق الوکیل علی البیع ای حبسه القاضی اياما حتی باعه فان ابی بعده باعه القاضی عندهم وقیل لم یبعه عنده کما فی الکرمانی وفیه رمز الی انه لو حضر الراهن لم یجبر الوکیل کذا ذکره الکرخی وروی عن ابی یوسف رحمه الله والصحیح انه یجبر کما فی الذخیرة (قهستانی فی الرهن کذا فی البزازیة)

زید ملك منزلنی داینی عمروه شو قدر غروش دینی مقابلهسنده رهن وتسلیم ایتدکدنصکره زید سنه تمامنهدك اداء دین ایتمزسم بکر منزلی بیع ایدوب ثمنی ایله اداء دین ایلسون دیو بکری توکیل بکر دخی وکالتی قبول ایدوب زید آخر دیاره کتدکدنصکره ایکی سنه مرور ایدوب کلیوب اداء دین ایتمامکله عمرو منزلی بیع ایله دیو بکری حاکمه کوتوروب حبس وتضییق ایتدکده عنادا بیع ایتماسه حاکم منزل مزبوری ثمن مثلیله بیع ایدوب اداء دینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وتفسیر الجبر یحبس العدل اياما فان الح یجبر الراهن علی البیع فان امتنع باع الحاکم بنفسه قیل هذا علی قولهما بناء علی بیع الحاکم مال المدیون اذا امتنع وقیل هذا قول الکل لتقدم رضاء منه علی البیع والصحیح (بزازیه فی الثالث من الرهن)

﴿فصل فی الرهن المستعار﴾

زید هنددن شو قدر اشیا استعاره ایدوب داینی عمروه هندك اذنیله رهن وتسلیم ایلسه هند اشیاسنی رهندن تخلیص ایدوب بانکه تسلیم ایله دیو زیدی مؤاخذهیه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(استعار شیئا لیرهنه فرهن جاز له ان یأمره بقضاء الدین واسترداده (قنیه فی رهن المستعار ومثله فی ٣ من الذخیرة)

زید عمرودن شو قدر اشیا استعاره ایدوب داینی بکره شو قدر اقچه دینی مقابلهسنده رهن وتسلیم ایتدکدنصکره زید اداء دیندن عاجز اولمغله عمرو دین مزبوری کندی مالندن ادا ایدوب فك رهن ایلسه اشیاء مزبورهنك قیمتلری دیندن اقل اولمیحق عمرو دین مزبور ایله زیده رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو ان الراهن عجز عن انفکاك الرهن فقضی المعیر دین الراهن کان للمعیر ان یرجع علی الراهن بقدر ماسقط من الدین عند الهلاك ولا یرجع باکثر من ذلك حتی لو کان قیمة الرهن الفا فرهنه بالفین باذن المستعیر وانفکه المالك بالفی درهم لا یرجع علی الراهن باکثر من الف (خانیه فیمن رهن مال الغیر)

زید عمرودن شو قدر اشیا استعاره ایدوب بکره یوز غروش دینی مقابلهسنده بکره رهن

ایدهیم دیمکله عمرو دخی اشیاسنی وجه مشروح اوزره رهن ایتمك ایچون اعاره وتسلیم ایتدکدنصکره زید اشیایی عمروك اذنسز بشره اولان سکسان غروش دینی مقابلهسنده رهن وتسلیم ایلسه عمرو مجیز اولمیوب اشیاسنی زیدك حضورنده بشردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو استعار لیرهنه عند فلان بعینه فرهنه عند غیره او استعار لیرهنه بالکوفة فرهنه بالبصرة فللمعیر ان یأخذ من المرتهن (خانیه فیمن یرهن مال الغیر)

زید عمروك بر متاعنی رهن ایتمك ایچون استعاره ایدوب شو قدر اقچهیه بکره رهن وتسلیم ایتدکدنصکره اول متاع بکرك یدنده ضایع اولسه متاعك قیمتی دینه مساوی اولمغله دین مزبور ساقط اولوب عمرو متاعك قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فان رهنه المستعیر علی الوجه الذی اذن له المعیر کان علی المستعیر قدر ماسقط من دین المرتهن برهنه وکذا لو دخله عیب فسقط بعض الدین یضمن الراهن للمعیر قدر ذلك (خانیه فیمن یرهن مال الغیر)

﴿فصل فی هلاك الرهن ومایسقط به الدین ومالا﴾

هند قیمتی دینه مساوی اولان بر زمرد کوپهسنی داینی عمروه شو قدر اقچه دینی مقابلهسنده رهن وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو کوپهیی منزلنده حفظ اوزره ایکن هند دینی ادا ایدوب لکن عمرو کوپهیی هندهرد ایتمدین حریق ظهور ایدوب عمروك منزلی محترق اولمغله کوپه دخی عمروك تعدی وتقصیرنسز ضایع اولسه هند مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قبض المرتهن دینه او بعضه او غیره او شری بالدین عینا او صالح عنه علی شیء او احال الراهن مرتهنه بدینه علی الآخر ثم هلك رهنه فی ید المرتهن هلك بالدین ورد ماقبض الی من ادی وبطلت الحوالة (تنویر الابصار فی آخر الرهن)

هند زینبدن استقراض وقبض ایتدیکی یوز غروش مقابلهسنده ملك منزلنی زینبه رهن وتسلیم ایدوب بعده هند منزلی زینبدن برسنه تمامنهدك اون بش غروشه استیجار وقبض ایدوب منزل هندك یدنده ایکن حریقده محترق اولوب زینب یوز غروشی هنددن طلب ایتدکده مجرد رهن اولان منزل محترق اولمغله دین مزبور ساقط اولدی دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا یجوز اجارة الرهن من الراهن ولا من المرتهن ولا من اجنبی فان اوجر خرج من کونه رهنا (حاوی القدسی فی الرهن)

هند شو قدر اقچه قیمتلو بر حلیهسنی زیده کندویه اول قدر اقچه قرض ویرمك ایچون رهن وتسلیم ایدوب بعده مبلغ مزبوری زیددن المدین اول حلی زیدك یدنده تعدی وتقصیرنسز ضایع اولسه هند زیددن اول قدر اقچهیی المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولو ارتهن علی ان یقرضه الفا فهلك فعلیه الالف اذ بسوم الرهن حکم الرهن (تسهیل فی آخر الرهن)

زيد عمرودن صحتنده قرض الديغى شوقدر اقچه دينى مقابله سنده عمروه مرض موتنده شوقدر اشيا رهن وتسليم ايتدكدنصكره قبل الفك ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك سائر داينلرى اشياء مرقومه يى قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

سئل نجم الائمة البخارى عن رهن المريض هل يصح قال نعم وقدثبت فيه سائراحكام الرهن قيل له اليس هذا تبرعا بمازاد على قدرالدين اذا كان قيمته اكثرمن الدين قال لا بل يهلك الزائد امانة ومعنى هذا الكلام ان المريض غير محجورعن جعل المال فى يد الامين قيل له هل يظهر صحة هذا الرهن فى حق سائرالغرماء اذا كان عليه غيرهذا الدين ديون فقال لا لكونه ايثارا عليهم (مجمع الفتاوى) رهن المريض يصح وان كان قيمته اكثرمن الدين كايداعه ولكن لايظهر حكمه فى حق سائرالغرماء (قنيه فى الرهن)

زيد بناسنك قيمتى يوزغروشدن ازيدى وقف و بناسى ملك منزلنك بناسنى عمروه رهن ايدوب بعده مقابله سنده عمرودن يوز غروش دين اخذايدوب ومنزلى عمروه تسليم ايتدكدنصكره منزل مرقوم بقضاءالله تعالى حريقده بالكليه محترق اولسه دين مزبور ساقط اولورمى * الجواب * اولور

(ان كل ماهومحل للرهن الصحيح فاذارهنه رهنا فاسدا فهلك فى يد المرتهن يهلك بالاقل من قيمته ومن الدين (شرح منظومه لابن شحنه فى الرهن)

بوصورتده عمرو منزل مرقوم محترق اولمازدن مقدم دين مزبورك شومقدارينى زيددن المش اولسه حالا زيد مقدار مذكورى عمرودن استرداده قادراولورمى * الجواب * اولور

(رهن المشاع فاسد يتعلق به الضمان اذاقبض (منح فى الرهن ملخصا)

زيد عمرودن قرض الديغى يكرمى غروش مقابله سنده اوتوز غروش قيمتلو برسيم بخوردان وبرسيم كلابدانى عمروه رهن وتسليم ايدوب بعده واقع اولان حريقده عمروك منزلى محترق اولدقده عمرو اول بخوردان وكلابدانى چقاره مبوب باغمله انجق يكرمى غروشلق كش قالسه دين مزبوردن نه مقدارى ساقط اولور * الجواب * ثلثى ساقط اولور

(فلو رهن فروا قيمته اربعون بعشرة فافسده السوس فصارت قيمته عشرة يفتكه الراهن بدرهمين ونصف ويسقط ثلثة ارباع الدين لان كل ربع من الفرو مرهون بربع الدين وقدبقى من الفرو ربعه فبقى ايضامن الدين ربعه (بزازيه فى الضمان من الرهن)

زيد هنددن قرض الديغى اقچه مقابله سنده ملك منزلنى رهن ايدوب لكن تسليم وقبض بولنمدين منزل مزبور بامرالله تعالى زيدك يدنده محترق اولسه دين مذكوردن نسنه ساقط اولورمى * الجواب * اولماز

زيد اون بش غروش داينى عمروه بش غروش قيمتلى بريوزيكى ايله اون غروش قيمتلو براغجولى سرپوشنى مبلغ مزبور مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره يوزك عمروك يدنده تعدى وتقصيرنسز ضايع اولوب دين مربور ساقط اولمش ايكن عمرو سرپوشنى زيده ويروب اون بش غروشنى تماما زيددن المش اولسه زيد مبلغ مزبورك نصفنى عمرودن استردادە قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروك بكرذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنده بكرك امريله كفيل اولدقدنصكره زيد قيمتى دينه مساوى اولان ملك منزلنى مبلغ مزبور مقابله سنده عمروه رهن وتسليم ايدوب بعده منزل مزبور عمروك يدنده محترق اولمغله دين مربور ساقط اولسه زيد مبلغ مزبور ايله بكره مراجعته قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل عليه دين لرجل وبه كفيل فاخذ الطالب من الكفيل رهنا ومن الاصيل رهنا احدهما بعد الآخر ولكل واحد من الرهنين وفاء بالدين فهلك احد الرهنين عندالمرتهن قال زفر رحمه الله تعالى ايهما يهلك بكل الدين وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى ان هلك الرهن الثانى ان كان الراهن الثانى علم بالرهن الاول فان الثانى يهلك بنصف الدين وان لم يعلم بذلك يهلك بجميع الدين وذكر فى كتاب الرهن ان الثانى يهلك بنصف الدين ولم يذكر العلم والجهل والصحيح ماذكر فى كتاب الرهن لان كل واحد منهما مطالب بجميع الدين فيجعل الرهن الثانى زيادة فى الرهن فيقسم الدين على الرهن الاول والثانى على قدر قيمتهما فان استوى قيمتهما فايهما هلك يهلك بنصف الدين
(قاضيخان فيمايجوز الرهن وفيمالا)

زيد برمرضعه جاريه سى هندى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو صغير اوغلى بكرى برمدت هنده ارضاع ايتدرسه دين مزبوردن نسنه ساقط اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل رهن جارية فارضعت صبيا للمرتهن لم يسقط شئ من الدين لان لبن الآدمى لاتتقوم فلوكانت شاة فشرب المرتهن لبنها كان ذلك محسوبا عليه من الدين لان لبن الشاة متقوم (خانيه فى الانتفاع بالرهن)

هند طقوز يوز غروش قيمتلو انجولى جبه سنى التيوز غروش داينه سى زينبه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زينبه دوكنه كتدكده جبه يى كيت ديو امرايدوب بعده زينب دوكنه كتدكده جبه يى ارقه سندن چقاروب صندوق ايچنه وضع وحفظ اوزره ايكن واقع اولان حريقده صندوق وجبه محترق اولوب ضايع اولسه هنددن دين مزبور ساقط اولورمى * الجواب * اولور

(ولورهن خاتما وقال تختم به ففعل وهلك فالدين على حاله لان الخاتم صار عارية هذا اذا امر بالتختم فى الخنصر ولو اخرجه من الاصبع ثم هلك يهلك بالدين لانه عاد رهنا
(تجنيس الملتقط فى الفصل الثانى من كتاب الرهن)

فصل فى الاختلاف بين الراهن والمرتهن

زيد برسمور كركنى عمروه اولان شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد اداء دين ايدوب عمرو كوركى زيده تسليم ايتدكده زيد بنم رهن ايتديكم بوكورك دكل ايدى ديوب عمرو بودر ديسه عمرو يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(قال الراهن الرهن غيرهذا وقال المرتهن بل هذا هوالذى رهنته عندى فالقول للمرتهن لانه هو القابض والقول للقابض (منح فى الرهن)

زيد اوچيوز غروش قيمتلو شو قدر متاعنى داينى عمروه يوز سكسان غروش دينى مقابله‌سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو من غير ضرورة اول متاعى بكره ايداع ايدر اولدقده بشر جا له زيدك اذنسز بكره ويرديو ويروب بعد المفارقه متاع بكر و بشر بينلرنده ضايع اولسه دين مزبور ساقط اولوب متاعك قيمتندن دينندن زياده اولان يوز يكرمى غروشى عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا لو دفع العدل الرهن الى اجنبى ولاضرورة حيث يضمن وكذا يضمن المرتهن بدفعه اليه لان المرتهن امين فى العين حافظ له للراهن فيعامل معه معاملة المودع ولودفع الى اجنبى لضرورة اقتضاء كان وقع فى بيته حريق فدفعه الى الاجنبى ليحفظه لايضمن ومرت فى الوديعة وهل يضمن الاجنبى المدفوع اليه ان هلك عنده فهو على الخلاف المقدم فى ضمان المودع يضمن عندهما رحمهما الله خلافا للامام رحمه الله تعالى (ضمانات فضيليه فى الضمان فيما يوضع عند العدل)

هند شو قدر اقچه قيمتلو حليسنى عمرو كندويه اول قدر اقچه قرض ويرمك ايچون رهن وتسليم ايدوب بعده مبلغ مزبورى عمرودن المدين اول حلى عمروك يدنده تعدى وتقصيرنسز ضايع اولسه هند عمرودن اول قدر اقچه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو اول متاعى بكر و بشردن طلب ايتدكده بشر بن متاعى بكره ويردم ديوب بكر المادم ديو انكار ايتدكده عمرو بشرى تصديق ايدوب بكرى تكذيب ايتمكله بكره يمين ويردرسه بكر و بشر عمروك مطالبه سندن خلاص اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(اذا دفع الرجل الى رجل مالا ليدفعه الى رجل فذكر انه قد دفعه اليه فكذبه فى ذلك الآمر والمأمورله بالمال فالقول للذى يدعى الدفع الى المأمورله فى براءة نفسه من الضمان والقول قول المأمورله اذ لم يقبضه ولاتسقط دينه عن الآمر ولايجب اليمين عليهما جميعا وانما يجب على احدهما لانه لابد للامر من تصديق احدهما وتكذيب الآخر فيجب اليمين له على الذى كذبه دون الذى صدقه فان صدق المأمور بالدفع فانه يحلف الآخر بالله ماقبض فان حلف لم يسقط دينه ولم يظهر القبض وان نكل ظهر قبضه ويسقط من الآمر دينه وان صدق الآخر انه يقبضه وكذب المأمور فانه يحلف المأمور خاصة بالله لقد دفعه اليه فان حلف برئ وان نكل لزمه مادفع اليه (تاتارخانيه فى متفرقات الوكالة وكذا فى وكالة شرح الطحاوى)

هند قيمتى ديندن ازيد اولان برقوشاغى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله‌سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره هند عمرودن سن رهن مزبورى اذنمسز آخره بيع وتسليم ايله استهلاك ايدوب حتى وجه محرر اوزره استهلاككى اقرار دخى ايتمشيدك قيمتندن دين مقدارندن زياده سنى ضامن اول ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب عمرو دخى بن اول قوشاغى بعد القبض سا كه رد وتسليم ايدوب قوشاق يدكده ضايع اولدى ديو دعوى واقامت

بينه ايلسه قنقيسنك بينه‌سى اوليدر * الجواب * هندك

(اذا اختلف الراهن والمرتهن فقال الراهن هلك الرهن فى يدك وقال المرتهن قبضته منى وهلك فى يدك فالقول قول الراهن وان اقاما بينة فالبينة بينة الراهن ايضا ويصير المرتهن ضامنا (تاتارخانيه فى ٩ من الرهن)

بوصورتده اول قوشاغك قيمتندن دين مقدارى ايله دين ساقط اولوب قيمتندن ديندن زياده‌سنى عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

زيد قولى عمروى داينى بكره رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمروك نفقه‌سى زيد وبكردن قنقيسنه لازم اولور * الجواب * زيده

(وعلى الراهن خراج الرهن ومؤنته بسقيه واصلاح منافعه كنفقة الرهن وكسوته واجر راعيه وظئر ولد الرهن وسقى البستان والقيام باموره فالحاصل ان مايرجع الى بقائه فهو على الراهن سواء كان فى الرهن فضل اولا لان العين بقيت على ملكه وكذا منافعه مملوكة له (درر غرر فى آخر الرهن)

﴿ باب فى احكام الاستغلال ﴾

زيد بيك غروش قيمتلو ملك منزلنى داينى عمروه بيك غروش مقابله‌سنده بطريق الاستغلال بيع وتسليم وبرسنه تمامنه دك بعد التخليه شو قدر اقچه يه استيجار وقبض ايدوب يدنده ايكن حريق واقع اولوب بلاتعد منزل محترق اولمغله منزلك قيمتنه شوقدر غروش نقصان ترتب ايلسه اول نقصان مقدارى ساقط اولورمى * الجواب * اولور

زيد بناسنك قيمتى يوز غروشدن ازيد يرى وقف وبناسى ملك منزلنك بناسنى يوز غروش داينى عمروه دينى مقابله‌سنده بطريق الاستغلال بيع وتسليم ايتدكدنصكره برسنه تمامنه دك بعد التخليه شوقدر اقچه يه استيجار وقبض ايدوب بعده منزل بقضاء الله تعالى حريقده بالكليه محترق اولسه دين مزبور ساقط اولورمى * الجواب * اولور

زيد ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابله‌سنده استغلال طريقيله بيع ايدوب بعده منزلى عمرودن برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه يه استيجار وسنه تمامنه دك ضبط ايتدكدنصكره عمرو زيددن اجر مسماينى طلب ايتدكده زيد بن منزلى سا كه تخليه وتسليم ايتمدين استيجار ايتمشيدم اويله اولىيجق اجرت لازمه اولماز ديو دعوى ايتدكده عمرو زيده سن منزلى باكه تخليه وتسليم بندخى قبض ايتدكدنصكره استيجار ايدوب حتى وجه محرر اوزره اقرار ايدوب حجت دخى ويرمشيدك ديو دعوى وتقرير مشروحنه مطابق بر حجت ابراز ايتدكده زيد وجه محرر اوزره اقرار ايدوب حجت ويرديكنه معترف ايكن عمروه كاذبا اقرار ايتمشيدم تسليم وقبضى اثبات ايله والا اجر مسماينى ويرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اقام المرتهن البينة على اقرار الراهن والتسليم يحكم بصحة الرهن ودعوى فساد الرهن لايقبل (جواهر الفتاوى فى الرهن) وان ادعى المرتهن الرهن مع القبض يقبل برهانه عليها سواء شهد الشهود على معاينة القبض او على اقرار الراهن به عند الامام رحمه الله تعالى

آخرا وهو قولهما (بزازيه فى ٥ من الرهن)

بوصورتده زيد عمروه اقرار مز بورنده كاذب اولماديغنه يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد برى مقاطعه لو وقف وكرومى ملك باغنى هند دن قرض الديغى شو قدر اقچه بدل مقابله سنده هنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد اول كرومى هند دن استيجار و برمدت ضبط واجاره نامنه هنده شوقدر اقچه و يروب زيد مبلغ مز بورى اصله حسابه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولايجوز اجارة الشجر و الكرم باجر على ان يكون الثمرله و كذا البان الغنم و صوفها (من اجارة الاشباه)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده بطريق الاستغلال بيع وتسليم ايدوب عمرو اول منزلى سنه ده شوقدر اقچه يه زيده ايجار ايدوب لكن منزلى زيده تسليم ايتميوب برقاج سنه كندى ساكن اولسه عمرو اول سنه لرك اجرتى نامنه زيد دن نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو برسنه نك اجرتى نامنه زيددن شوقدر اقچه المش اولسه زيد مبلغ مز بورى اصل دينه طوتمغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

﴿ نوع فى استغلال المتولى مال الوقف ﴾

زيد متوليسى اولديغى نقود موقوفه دن عمروه شو قدر اقچه قرض و يردكده عمرو ملك منزلنى مبلغ مز بور مقابله سنده زيده استغلال طريقيله بيع ايدوب بعده منزلى زيد دن بر سنه تمامنه دك شو قدر اقچه يه استيجار وسنه تمامنه دك ضبط ايتدكدنصكره عمرو بن ساكه منزلى تسليم ايتمدين استيجار ايتمشيدم مسمى اجرمثلدن زياده اولمغله زياده يى و يرمم ديو دعوى و زيد بعد التخليه و التسليم استيجار ايدوب بووجه اوزره اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه زيد عمروك اقرارمشروحنه اقامت بينه ايديجك عمروى دفع ايدوب مسمايى تماما المغه قادراولورمى * الجواب * اولور

(رهن داره واعترف بالقبض الاانه لم يتصل به القبض فاذا تصادقا على القبض والاقباض يؤخذ باقراره (جواهر الفتاوى فى ٥ من كتاب الرهن)

زيد بر وقفك متوليسى عمرو دن مال وقفدن الديغى بشيوز غروش مقابله سنده ايكيوز غروش قيمتلو بر ملك دكاننى بطريق الاستغلال عمروه بيع و بعد التخلية والتقابض اجرت معينه ايله برمدت معلومه تمامنه دك عمرودن استيجار ايدوب يدنده ايكن اول دكان حريقده محترق اولوب انجق يوز غروش قيمتلو عرصه ونقضى قالوب مبلغ مز بور دن يوزغروش ساقط اولمغله باقى درتيوز غروشى عمروه و يروب اول عرصه و نقضى فك ايله تخلص مراد ايتدكده عمرو بشيوزغروشى تماما و يرمدكجه و يرمم ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

﴿ كتاب الغصب ﴾

زيد عمروك ملك منزلنى تغلبا هدم ايدوب بعده نقضنى استهلاك ايتمدين قبل الضمان فوت

اولوب عمرو منزل مز بورك نقضنى زيدك ورثه سنه رد ايدوب بناء مهدومك مبنيا قيمتنى ياخود نقض مز بورى امساك ايدوب بنانك قيمتندن نقض مز بورك قيمتنى دفع ماعداسنى زيدك تركه سندن تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى المحيط لوهدم حائط انسان لايجبر على بنائه والمالك بالخيار ان شاء ضمنه قيمة الجدار والنقض للضامن وان شاء ضمنه بالنقصان والنقض له (عماديه فى ٣٢ فى انواع الضمانات)

زيد عمروك شوقدر رأس كچيلرينى تغلبا اخذ ايدوب اول كچيلرك برمدت سودلرينى اكل و يدنده اولان كچيلردن فروع حاصله اولدقدنصكره عمرو كچيلرينى الدقده فروعلرينى دخى زيددن الوب اكل اولنان سودلرينى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وزوائد الغصب ونماؤه متصلة كالسمن والجمال او منفصلة كالولد واللبن والثمر لايضمن ان هلك الابالتعدى اوالمنع بعد الطلب و يضمن ان استهلك (قهستانى فى الغصب ملخصا)

زيد عمروك اذنسز عمروك آتنه بنوب كيد ركن آتك اياغى قيريلوب عمل مانده اولسه عمرو اول آتى زيده و يروب قيمتنى زيده تضمينه قادراولورمى * الجواب * اولور

(وفى فتاوى الفضيلى رحمه الله تعالى اذا قطع الرجل دابة انسان او رجلها او كانت لايؤكل فعلى الجانى قيمتها وليس للمالك ان يمسك الدابة و يضمن النقصان و ان كانت مأكولة اللحم كالشاة والبعير والغنم فكذلك فى ظاهر الرواية وعليه الفتوى كذا فى الذخيرة (هنديه فى الجنايات وكذا فى المسكين شرح كنز)

زيد عمروك قره صغراوكوزينك قوبرغينك برمقدارينى تغلبا قطع ايدوب دوشرسه عمرو اول اوكوزك نقصان قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الذخيرة عن النوادر قطع اذن دابة كلا او بعضا ضمن النقصان وكذا لوقطع ذنبها (جناية الدواب من ضمانات فضيليه)

زيد فوت اولوب اوغللرى عمرو و بكرى ترك ايتدكده عمرو قبل القسمه تركه دن شوقدر اقچه يى بكرك اذنسز اخذ و مبلغ مز بور ايله نفسيچون برجاموس اشترا ايدوب بعده مبلغ مز بوردن بكرك حصه سنى حكم قاضى ايله شرعا بكره ضامن اولدقدنصكره اول جاموسدن فروع حاصله اولمغله عمرو جاموس وفروع وسوديله انتفاع ايلسه بكر عمروه اول جاموسك سودى وفروعى سا كه طيب اولماز انلردن با كه حصه و ير ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فان ظهر اى المغصوب وهى اى قيمته اكثر مما ضمن الغاصب و قد ضمن بقوله مع يمينه اخذه المالك ورد عوضه اذا رضى المالك الضمان لان رضاه بهذا القدر لم يتم حيث ادعى الزيادة وانما اخذ دونها لعدم البينة ولو ضمن الغاصب بقول مالكه او بحجته اى بحجة مالكه او بنكول الغاصب فهو اى المغصوب للغاصب ولاخيار للمالك (درر فى ١ من الغصب)

زید عمرودن سن بنم شو مقوله شو قدر اقچه قیمتلو برآتمی تغلبا اخذ وآخره بیع وتسلیم ایله استهلاك ایتمشیدك دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب بعده اول آتی عمروه تضمین واول قدر اقچه یی الدقدنصکره آتی بکرك یدنده بولسه زید مجرد آتك قیمتی زیاده در دیو مبلغ مزبوری زیده رد ایدوب آتی بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(عیب ای الغاصب ماغصب و ضمن قیمته ملکه ای الغاصب ملکا مستندا الی وقت الغصب (درر فی المحل المذکور)

زید عمروك جاریه سی هندی تغلبا ضبط ایدوب برمدت استخدام ایتمکله هند زبون اولوب قیمتنه نقصان ترتب ایلسه عمرو هندك نقصان قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(و اما الغصب فالاوصاف داخلة فیها فلهذا لو غصب جاریة سمینة فهزلت فی ید الغاصب وردها کذلك فانه یضمن النقصان (اکمل فی شرح قوله من غصب جاریة من الغصب)

زید عمروك برچوقه سنی غصبا اخذ و برمدت کیمکله ربع قیمتی ناقص اولسه عمرو اول چوقه یی الیوب تماما قیمتنی زیده تضمینه قادراولورمی * الجواب * اولور

(غصب ثوبا فخرقه ان یسیرا ضمنه النقصان و الثوب للمالك و ان کثیرا فاحشا ینتفع به بالخیاطة انتفاع الثوب یخیر ان شاء اخذه وضمنه النقصان وان شاء ترك علیه بالقیمة وان ینتفع به انتفاع الثوب ولایصلح للخیاطة ضمن قیمته بلاخیار وفی الصغری اذااوجب الخرق نقصان ربع قیمة الثوب فهو فاحش (بزازیه فی الغصب)

هندك جاریه سی زینب هندك شوقدر التونیله برمجوهر قوشاغنی الوب التونلر و قوشاق زینبك یدنده ایکن زید زینبی غصبا اخذ و منزلنه کوتوروب بعده زینب زیدك یدندن اباق ایلسه هند زینبی واول التونلری وقوشاغی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لو غصب قنا معه مال یصیر غاصبا للمال فلو ابق القن فغاصبه ضمن المال و قیمته (جامع الفصولین فی الثالث والثلثین)

بوصورتده هند زینبك لابسه اولدیغی اثوابی دخی زیده تضمینه قادره اولورمی * الجواب * اولور

غصب حرا علیه ثوب لایضمن ثوبه لانه تحت یده ولوقنا یضمن ثوبه ایضا تبعا (جامع الفصولین فی الثالث والثلثین)

زید عمروك تارلاسنی تغلبا ضبط ایدوب عمروك اذنسز کرب ونطس ایتدکدنصکره عمرو تارلاسنی زیددن السه زید عملی مقابله سنده اول نطس ایچون عمرودن جبرانسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان کان الغاصب زاد فی الارض من عنده ان لم یکن الزیادة مالامتقوما بان کرب الارض وحفر النهر والقی فی الارض سرقینا واختلط بالتراب وصار بمنزلة المستهلك فان القیم

یسترد الارض بغیر شیء (هندیه فی ۹ فی غصب الوقف)

زید عمروك عبد محجوری بکری عمروك اذنسز آصمه بوداممق ایچون باغچه سنه کوتوروب اصمه یه چیقاردقده بکر آصمه دن دوشوب هلاك اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الحافظیة استخدام قن غیره بغیرامره غصب اذا اتصل به الخدمة (ضمانات فضیلیه فی غضب العبد)

برقاچ کمسنه لر برقریه ده واقع برجامع شریفك مناره سنی هدم ونقضنی استهلاك ایلسه لر متولی مزبورلره مناره یی کما اول یاپدرمغه قادراولورمی * الجواب * اولور

هدم حائط المسجد یؤمر بالتسویة ولایقضی بالنقصان (فصولین)

زید عمروك چرنق تعبیر اولنور قایغنی عمروك ربط ایتدیکی قایقخانه دن تغلبا اخذ وبنوب آخر یره کتدکدنصکره کلوب ینه عمروك ربط ایتدیکی قایقخانه ده ربط ایدوب بعده عمرو چرنغی اخذ ایتمدین فورتنه ظهور ایتمکله چرنق پاره لنوب ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(لبس ثوب غیره حال غیبته بلاامره ثم رده الی مکان لایبرأ هو الصحیح اخذ ثوبا من بیته بلاامره ولبسه ورده الی بیته بریء استحسانا وکذا لواخذ دابة من دار ربها ثم ردها الی مکانها بریء ولواخذ من مالکها غصبا ثم ردها الی دار ربها وربطها علی معلفها ولم یجد ربها ولاخادمها ضمن (جامع الفصولین فی ۳۳)

زید عمرو والینك اتباعندن بکردن شوقدر وقیه بالی غصبا اخذ و استهلاك ایتمشیدك ضامن اول دیو دعوی ایتدکده بکر بنی عمرو واروب سنك اول قدر وقیه بالکی الوب کندویه کوتورمك ایچون ارسال و یدیمه بیورلدی و یرمکله بناء علیه سنك اول قدر بالکی عمروك غیابنده الوب کتوروب والی مزبوره تسلیم ایتدم وار اندن طلب ایله دیوب ضماندن امتناعه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(الاکراه یثبت حکمه اذاحصل ممن یقدر علی ایقاع مایوعد به سلطانا کان اوغیره وان غاب المکره عن نظر من اکرهه یزول الاکراه (اشباه فی الاکراه)

زید عمرو بقالك دکاننه واردقده زیدك اباغی قایوب عمروك بال فیچیسی اوزرینه دوشمکله فیچی دوریلوب ایچنده اولان بالی ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(وفی مجموع النوازل عن النجم رحمه الله تعالی ماش فی الطریق ومعه قارورة دهن استقبله آخر فاصطدما فانکسرت القارورة وسال الدهن علی ثوب المستقبل و افسده ان مشی صاحب الزجاجة فاصاب الدهن الثوب فهو الضامن للثوب و ان مشی المستقبل ضمن الدهن والزجاجة لان الماشی هو المصادم (فضیلیه فی ضمان التسبب)

برمحله ده حریق واقع اولمغله زید عمروك امرنسز اذن سلطانی ایله عمروك منزلنی هدم ایتمکله حریق عمروك منزلنده منقطع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(حريق وقع فى محلة فهدم انسان دار غيره بغير امره حتى انقطع الحريق من داره فهو ضامن ان لم يعمل باذن السلطان اونائبه لانه اتلف مال الغير لكن بعذر فيضمن ولا يأثم كالمضطر يأخذ طعام الغير بغير امر صاحب الطعام (ولوالجيه فى الغصب)

زيد برمقدار متاعنى آخر دياره كوتورمك ايچون عمرو ريتسه و يروب عمرو دخى كونوردكن اثناء طريقده حربى كفره يه راست كلمكله حربى كفره دن فرار ايدوب قورتلمق ايچون اول متاعك برمقدارينى دريايه القا ايلسه زيد اول متاعك وقت القاده اولان قيمتنى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروك شوقدر اقچه سيله شوقدر اشياسنى غصبا اخذ ايدوب بعده عمرو زيده لصوص مستولى اولديغى برمفازه ده ملاقى اولدقده زيد اول اقچه واشياء يدنده قائم ايكن عمروه اقچه واشياسنى ال ديوب بعده اول اقچه واشياء زيدك يدنده ضايع اولسه لر عمرو اقچه واشياسنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اعطى المديون دينه الى الداين حيث اخذ اللصوص الطريق يأخذون اموال المسافرين فاراد الداين ان لا يأخذ منه ليس له ذلك لان المديون حيث ماقدر على الاداء فله ان يؤدى كذا ذكر عن ابراهيم بن يوسف رحمه الله تعالى قال الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالى عندى ان اللصوص اذا استولوا عليهم فله ان يمتنع من القبض لان المال صار فى ايدى اللصوص الا ترى ان الكفيل بالنفس اذا سلم فى مفازة اوفى موضع لا يقدر المكفول له على استيفاء حقه لم يصح تسليمه وكذا الغاصب اذا سلم المغصوب الى المالك فى موضع يخاف عليه لم يصح تسليمه حتى صار للمالك ان لا يقبل واذا لم يقبل لا يبرأ الغاصب عن الضمان وبقول الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالى يفتى (ذخيره فى المداينات)

﴿ نوع آخر ﴾

زيد شوقدر يلامودى عمروك اولديغنى بيلوركن تغلبا اخذ ايلسه زيد آثم اولورمى * الجواب * اولور

(وحكمه الاثم لمن علم انه مال الغير ورد العين قائمة والغرم هالكة (درر فى الغصب

بوصورتده زيده اوّل يلامودك عينلرى قائمه ايسه عينلرينى رد مستهلكه ايسه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروك برمقدار بغداينى اخذ وتارلاسنه زرع ايتدكدنصكره زيد اول بغدايك مثلنى عمروه ويروب ضمانه راضى ايكن عمرو قناعت ايتميوب حاصل اولان بغدايدن دخى حصه الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وملك بلا حل قبل اداء الضمان بطحن وطبخ وزرع واتخاذ سيف (كنز فى الغصب

زيد عمروك شوقدر قنطار اوزمنى غصبا اخذ و استهلاك ايتدكدنصكره اوزم ايدى ناسدن منقطع اولوب اصلا بولنماز ايكن عمرو اول اوزمى زيددن دعوى ايلسه زيده اول اوزمك يوم خصومتده اولان قيمتنى ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ولو غصب عنبا اورطبا فانقطع من ايدى الناس فعلى الغاصب قيمته يوم الخصومة

عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى يوم الغصب وعند محمد رحمه الله تعالى يوم الانقطاع (وجيز سرخسى فى الغصب)

زيد عمروك شوقدر كيل ارپه سنى ميخالجده غصبا اخذ واستهلاك ايتدكدنصكره عمرو زيده استانبولده ملاقى اولوب اول ارپه يى زيددن دعوى ايلسه ارپه نك ميخالجده اولان قيمتى بهر كيلى اون ايكيشر پاره يه اولوب استانبولده اولان قيمتى اون پاره يه اولمغله عمرو اول ارپه نك ميخالجده اولان قيمتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروك شوقدر كيل بغداينى تكفورطاغنده بغير حق اخذ واستهلاك ايتدكدنصكره عمرو زيده استانبولده ملاقى اولوب اول بغداينى زيددن دعوى ايتدكده بغدايك يوم خصومتده اولان قيمتى تكفورطاغنده يوم غصبده اولان قيمتنه مساوى اولمغله زيد بغدايك مثلنى عمروه ويردكن عمرو المبوب قيمتنى ويرديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى المثلى لو تساوى القيمة فى البلدتين يطالب برد مثله و ويبرأ برد مثله (نور العين فى ٣٢)

زيد عمروك قولى بكرى غصبا اخذ ايتدكدنصكره بكر زيدك يدنده كندى نفسنى قتل ايلسه عمرو بكرى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(غصب عبدا فقتل العبد نفسه ضمن (فى ٣ من غصب البزازيه)

زيد عمروك شوقدر كيل مرجمكنى سلستره ده بغير حق اخذ واستهلاك ايتدكدنصكره عمرو زيده استانبولده ملاقى اولوب اول مرجمكى دعوى ايلسه مرجمكك استانبولده اولان قيمتى سلستره ده اولان قيمتندن اكثر اولمغله زيد عمروه اول مرجمكك مثلنى سلستره ده سا كه ويره يم ياخود اول مرجمكك سلستره ده اولان قيمتنى بونده ويره يم ديركن عمرو راضى اولميوب مرجمكك مثلنى بونده با كه ويردبو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوكان قيمته عند الغصب اكثر فالغاصب مخير بين عطاء المثل اوقيمته فى بلد الغصب اذ لا يستحق الرد الا فى مكان الغصب (جامع الفصولين فى ٣٣)

زيد عمروك خرشوه ده شوقدر كيل ارپه سنى غصبا اخذ و استهلاك ايتدكدنصكره ضامن اولمدين زيد فوت اولوب بعده عمرو زيدك ورثه سنه بلدهٔ اخراده ملاقى اولسه ارپه نك خرشوه ده يوم غصبده اولان قيمتى مكان خصومتده اولان ثمنندن اكثر اولمغله عمرو ارپه نك خرشوه ده يوم غصبده اولان قيمتنى زيدك تركه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولوكان العين المغصوبة قد هلكت وهى من ذوات الامثال فان كان السعر فى مكان الذى التقيا فيه مثل السعر فى مكان الغصب وقت الغصب فالغاصب يبرأ برد المثل وان كان السعر فى هذا المكان اقل فالمالك بالخيار ان شاء اخذ قيمة العين فى مكان الغصب وقت الغصب وان شاء انتظر (منح الغفار فى الغصب)

زيد عمروك برتفنكنى نيشده بغير حق اخذ وانده براغوب استانبوله كلدكده عمرو تفنكنى

زید دن استانبولده دعوی ایدوب تفنکك نیشده اولان قیمتی استانبولده اولان قیمتندن اکثر اولمغله عمرو تفنکی نیشده اخذه توقف ایتمیوب نیشده اولان قیمتنی استانبولده زید دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(غصب شیئا و طالبه ربه فی بلد آخر ذکر فی غصب الایضاح المغصوب ان کان قائما فی ید الغاصب فالمغصوب منه یأخذه مثلیا کان المغصوب اوغیر مثلی فی الوجوه کلها الا اذا کان قیمته فی بلد الخصومة اقل من قیمته فی بلد الغصب فحینئذ یثبت للمغصوب منه خیارات ثلثة ان شاء انتظر و ان شاء رضی به و ان شاء اخذ قیمة المغصوب فی مکان الغصب یوم الخصومة (عماد یه فی فصل اثنی والثلثین)

نوع آخر

زید هندك ملك عرصه سنده هندك اذنسز ملك اشجارینی غرس ایلسه زید اشجارك قلعی عرصه یه مضر اولمامغله قلع ایدوب الملق استدکده هند اشجاریره تابعدر دیو زیدی منعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن بنی فی ارض غیره اوغرس امر بالقلع و الرد وللمالك ان یضمن له قیمة بنائه اوشجره اوبقله ان نقصت به (صدر الشریعة فی الغصب)

زید عمروك ملك عرصه سنده تانهایتده نفسیچون بنا احداث ایلسه عمرو قلعی عرصه یه مضر اولمغله زیده بناسنك مقلوعا قیمتنی ویروب بنایی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید برقریه ایچنده کسنه نك ملکی اولیوب اهالیسی قدیمدن عربه لرینی چکه کلدکاری خالی عرصه اوزرینه بنا احداث ایلسه اهالی زیدك بناسنی حاکمه قلع ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولایجوز احیاء ماقرب من العامر بل یترك مرعی لاهل القریة مطرحا لحصایدهم (ملتقی فی احیاء الموات)

زیدك بر جبل اوزرنده اولان ملك عرصه سی الت طرفنده عمروك ملك عرصه سی اوزرینه جبل ایله بامر الله تعالی یوریوب عمروك عرصه سی زیدك عرصه سنك التنده قالسه حکم شرعی نیجه در * الجواب * زیدك عرصه سنك قیمتی عمروك عرصه سنك قیمتندن اقل ایسه عمرو زیدك عرصه سنك قیمتنی زیده ویروب زیدك عرصه سنی تملك ایدر واکر عمروك عرصه سنك قیمتی زیدك عرصه سنك قیمتندن اقل ایسه زید عمروك عرصه سنك قیمتنی عمروه ویروب عمروك عرصه سنی تملك ایدر

(وذکر فی الضمانات الفضیلیة فی غصب العقار انه ذکر فی هامش نسخته من الحافظیة مقروة علی المصنف من الاصل انه لواندك الجبل بما علیه من الحدیقة علی حدیقة رجل فی اسفل الجبل یردها باقل قیمتها صاحب الاکثر علی صاحب الاقل و یتملکها (بزازیة فی الثالث من کتاب الغصب) ولایفتی بقول الکرخی صرح ابو السعود العمادی بانه لایعمل بما نقل من الکرخی فانظر الی مانقل من القهستانی والی مافی الفصولین فی الوجوه لاینقطع بها

حق المالك منه من هامش انقروی مسئلة الحدیقة غیر موجودة فی عامة النسخ وانما نقلت عن نسخة منتسخة من الاصل مقروة علی الاصل فی سنة ثمان عشرة وثمانمائة کذا زبره مولانا ابو السعود فی الافتاء (من هامش الانقروی)

زیدك برجبل اوزرنده اولان ملك عرصه سی الت طرفنده عمروك ملك عرصه سی اوزرینه جبل ایله بامر الله تعالی یوریوب عمروك عرصه سی التنده قالسه زیدك عرصه سنك قیمتی عمروك عرصه سنك قیمتندن اقل اولمغله عمرو زیدك عرصه سنك قیمتنی زیده ویروب زیدك عرصه سنی تملکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید قرنداشی عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی عرصه ده نفسیچون بنا احداث ایدوب زید عرصه یی حاکمه قسمت ایتدردوب عمروك حصه سنده واقع اولان بنانك قلعی عرصه یه مضر اولمامغله قلع ایتمك استدکده عمرو مجرد عرصه مده بنا اولنمغله بنا ملکم اولمش اولور دیوب زیدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل الخجندی رحمه الله عمن بنی فی ارض غیره هل له ان یقلعها فقال له ان یقلعها اذا لم یضر بالارض (تاتارخانیه فی ١١ من الغصب)

زید عمروك عرصه سنده ملك تخمی زرع ایتدکدنصکره قبل النبات عمرو زید ایله مخاصمه ایلسه لر زید بذرینك ارض غیرده مبذور اولدیغی حالده قیمتنی ویروب بعده اکین ادراك ایتدکده کندی قبضه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(زرع الغاصب حنطة ثم اختصما قبل نباته لصاحب الارض ان یصبر ثم یأمره بقلع الزرع وان شاء اعطاه ما زاد الزرع فیه وتفسیره عن محمد رحمه الله انه یقوم الارض بلابذر ویقوم به بذر مستحق القلع فی ارض الغیر والمختار ان یضمن قیمة بذره مبذورا فی ارض الغیر (بزازیه فی المزارعة فی نوع آخر)

زید عرصه سنده بغدای زرع ایتدکدنصکره عمرو عرصه مزبوره ده تغلبا بغداینی زرع وعرصه یی تقلیب ایدوب بعده ایکیسی دخی نابت اولدقده جمله اکنی زید قبض ایلسه عمرو زیدك زرع ایتدیکی بغدایك مزروعا قیمتنی زیده ویروب جمله بغدایی زید دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل زرع ارض نفسه فجاء آخر والقا بذره فی تلك الارض فقلب الارض قبل ان ینبت بذر صاحب الارض اولم یقلب وسقی الارض حتی ینبت البذران فالنابت یکون للثانی عند ابی حنیفة رحمه الله ویکون علی الثانی قیمة بذره ولکن مبذورا فی ارض نفسه (تاتارخانیه فی ١١ من الغصب)

زید عمروك باغچه سنده اولان ملك امرود اغاجنی دبنه قریب محلدن تغلبا قطع ایدوب دالاری قالمدقدنصکره عمرو ملك قلمنی عمروك اذنسز اول آغاجه اشلیوب میوه حاصل اولسه اول اغاجك وقت قطعده اولان قیمتنی عمروه ضامن اولوب اغاجی ملکیت اوزره ضبط وحاصل اولان میوه یی السه عمرو اول اغاجی زیده قطع ایتدردوب زیدی تعزیر ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زيد عمروك عرصه سنده ملك امرود اغاجنك برقاج داللرينى قطع ايدوب بعده زيد اول امرود جنسندن ملك امرود فدانلرينى عمروك اذنسز اول اغاجه اشليوب يوكسك داللرى اولوب انلردن ميوه حاصل اولسه اول داللر وميوه واصل اغاج وقطع اولنمان داللر زيد وعمرودن قنقيسنك اولور * الجواب * فدانلردن بيوين داللر وميوه زيدك اولور ميوه‌يى تصدق ايتمك كركدر اصل اغاج وقطع اولنمان داللر عمروكدر عمرو ديلرسه فدانلردن بيوين داللرى قطع ايتدروب اغاجك يوم قطعده نقصان قيمتنى زيده تضمين ايتدرر

مردى يكى نوده شده زردالوى خود بشاخ زردالوى ديكرى بنكاشته است بى دستورى مالك زردالوى نو ده كلان كرده است و برمى كند كه را بود اجاب صاحب نوده را بود ويتصدق به ودرخت نابنكاشتكى ملك صاحب درخت بود وازان برسوم صاحب نوده را وعليه نقصان الشجرة يوم قطعها لان الشجرة مع هذا الفضل نزلا منزلة التالة مع الارض من غرس تالة فى ارض غيره فالتالة له و الارض لصاحبها كما كان هكذا افتى الامامان برهان الدين ورضى الدين رحمهما الله تعالى وافتى قاضيخان رحمه الله تعالى ببخارا انه يصير متملكا للشجر بالضمان وجه ذلك انه احدث صنعه متقومة وصارت حق المالك هالكا من وجه اما ان وصل بها خلاف جنسها نحو ان وصل المشمش بالاجاس فظاهر لانها صارت شجرة اخرى واما ان وصل من جنسها فجوابه فيما اذا وصل بجميع التالة بحيث لم يبق من الاصل غصن وجوابهما فيما اذا وصل بغصن من الاغصان وبقيت سائر الاغصان على حالها (من القاعدية من كتاب القسمة)

زيد عمروك ملك عرصه سنى تغلبا ضبط وكرب ايدوب بعده عمرو عرصه سنى الوب نطس اوزرينه بزرنى القا مراد ايتدكده زيد مجرد نطس ايتمكله عرصه دن حقك ساقط اولمش اولور قيمتيله تملك ايدرم ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد بر وقف عرصه اوزرينه متوليسى اذنسز ماليله نفسيچون بنا احداث ايدوب اول بنانك قلعى وقفه مضر اولمغله متولى منزوعا و مبنيا قيمتلرندن اقل ايله وقف ايچون المق استدكده زيد ويرماكله متولى زيده تربص ايدوب متخلص اولدقده مالكى الديدكده زيد تربص ايتيوب اول بنايى قلعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمروك عرصه سنى تغلبا ضبط و زراعت ايلسه عمرو عرصه سنى الدقده زيدك زراعتيله ترتب ايدن نقصان ارضى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده نقصان ارض نيجه معلوم اولور * الجواب * عرصه نك زراعتدن اول اولان اجرتيله زراعتدنصكره اولان اجرتنه نظر و تقويم اولنور تفاوتى نه مقدار اولورسه اجرتدن اول مقدار نقصان ارضدر مثلا زراعتدنصكره اجرتك نصف عشرى مقدارى ناقص اولورسه نصف عشرى لازم اولور

(رجل زرع ارض الغير لنفسه كان الزرع له وعليه لصاحب الارض نقصان الارض ان انتقصت بزراعته وطريق معرفة نقصان الارض عند البعض ينظر الى قيمة الارض

قبل الزرع والى قيمتها بعد الزرع فيضمن الفضل و عند البعض بكم تستأجر الارض قبل الزرع و بكم تستأجر بعد الزرع فيضمن الفضل (قاضيخان فى زرع ارض الغير)

﴿فصل فى ضمان غاصب الغاصب وعدمه﴾

زيد عمروك شو قدر كيل بغداى واريه سنى فضولا بكره بيع وتسليم ايدوب بكر دخى استهلاك ايلسه عمرو بيعى مجيز اولمامش اولمغله اول بغداى واريه يى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو باعه الغاصب وسلمه فالمالك بالخيار ان شاء ضمن الغاصب وجاز بيعه والثمن له وان شاء ضمن المشترى ويرجع على الغاصب و بطل البيع ولا يرجع بما ضمن وان باع ولم يسلم لا يضمن (من غصب البزازيه فى اوله)

زيد عمروك بر قلجنى غصبا اخذ ايدوب دائنى بكره دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره قلج بكرك يدنده ضايع اولسه عمرو قلجك قيمتنك نصفنى زيده ونصف آخرينى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا لو آجره الغاصب اورهنه فهلك كان للمغصوب منه ان يضمن ايهما شاء (بزازيه فى اوائل الغصب) فان اراد المالك ان يضمن كل واحد منهما نصف قيمة المغصوب فله ذلك (محيط برهانى فى ١٢ من الغصب)

زيدك عبد آبقى عمروى ضابط اوابق اولميان بكر اخذ ايدوب اشهاد ممكن ايكن اشهاد ايتميوب قبل الاشهاد فضولا بشره بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بشرك يدندن دخى اباق ايدوب ضايع اولسه زيد عمروى بكر و بشرك قنقيسنه ديلرسه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

يخير المالك بين تضمين الغاصب و بين تضمين غاصب الغاصب

(ذخيره فى ٩ من غاصب الغاصب)

زيدك خدمتكارى عمرو زيدك شو قدر اقچه سنى غصبا اخذ ايتدكدنصكره مبلغ مزبورى سفتجه طريقيله بكره دفع وتسليم بكر دخى استهلاك ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى بكره تضمين وقبض ايلسه حالا زيد مبلغ مزبورى عمروه تضمين ايتدرميوب مجرد وجه محرر اوزره مبلغ مرقومى بندن اخذ ايتدكدنصكره سا كه سفتجه طريقيله ويرمشيدى ديو بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(غاصب الغاصب اذا استهلك المغصوب اوهلك عنده فادى القيمة الى الاول برئ عن الضمان وعند ابى يوسف انه لا يبرأ ولو رد عين المغصوب برئ عند الكل

(قاضيخان فيما يضمن بالنار من الغصب)

اهل عرف طائفه سندن زيد عمروك شو قدر حيوانلرينى غصبا اخذ ايتدكدنصكره بكره ايداع وتسليم بعده زيد اول حيوانلرى بكردن الوب استهلاك ايلسه حالا عمرو حيوانلرى زيده تضمين ايتدرميوب مجرد مقدما وجه محرر اوزره سا كه ايداع ايتمشيدى ديو بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا دفع غاصب الغاصب الى الاول اوضمن له القيمة برئ عن الضمان و استقر الضمان على الاول قال الكردرى وهذا هو المختار لان الثانى فسخ فعله بالرد والضمان
(ضمانات فضيليه فى ضمان الغصب)

زيد عمروك برآتنى غصبا اخذ و بيع ايچون بكر دلاله و يردكد نصكره عمرو بكر دن بن آتى سنك يدكده كورمشيدم سنده در و يرديو دعوى و بكر بن آتى زيدك امريله مزايده ايتمشيدم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه بكر عمروى دفع ايدوب ضماندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(جف) دلال معروف بيده ثوب تبين انه مسروق فقال رددته على من اخذته منه يبرأ كغاصب الغاصب اذا رد على الغاصب المغصوب منه الذى هو الغاصب يبرأ وانما يبرأ لواثبت رده بحجة (فصولين فى ضمان المأمور فى ٣٣)

زيد كندوده وديعت طريقيله اولان عمروك شو قدر اقچه سنى بغير حق بكره دفع وتسليم ايله استهلاك ايدوب بعده زيد فوت اولدقده عمرو مبلغ مزبورى زيدك تركه سندن تضمين اختيار ايدوب ورثه دخى راضيلر اولمغله مبلغ مزبورك شو مقدارى اوزرينه ورثه ايله صلح وقبض بدل ايدوب باقيسندن ورثه يى ابرا ايلسه حالا عمرو مبلغ مزبورى بكردن دعوى ايلسه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا ضمن احدهما يبرأ الآخر امالو اختار تضمين احدهما فهل يبرأ الآخر حتى لوتوى المال على من اختاره هل يرجع على الاخر فيه روايتان (فصولين فى ٣٣) اماهل يبرأ بمجرد الاختيار فيه روايتان وفى نوادر ابن سماعه عن محمد رحمهما الله تعالى انه يبرأ فيما اذا رضى فى اختيار تضمينه بذلك اوقضى به عليه (ضمانات فضيليه فى ضمان غاصب الغاصب)

هند فوت اولوب زوجى زيدى وصغير قزلرى زينب وخديجه يى ترك ايتدكده زيد قبل القسمه تركه دن شو قدر اشيايى تغلبا قبض وزوجهٔ اخراسى زينبه هبه وتسليم ايدوب زينب دخى اشياء مزبوره يى استهلاك ايلسه صغيرلر بالغه اولدقده اشياء مزبوردن حصه لرينى زينبه تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وهب ماغصب او باع اوتصدق او آجر او اعار فهلك ضمنوا قيمته ولايرجع الموهوب له والمتصدق والمستعير بما ضمنوا على الغاصب و يرجع المستأجر والمودع والمرتهن بالقيمة عليه و يرجع المشترى بثمنه عليه ولايرجع الغاصب ولا السارق منه (فصولين فى ١٦)

زيدك جاريه سى هند اباق ايدوب زينبك يانده واردقده زينب هندى الوب زيدك اذنسز عمروه يوز اللى غروشه بيع وقبض ثمن ايدوب عمرو دخى آخره بيع وتسليم ايله استهلاك ايتدكدنصكره زيد عمرودن هندك قيمتى درتيوز غروشدر ديو حاكم حضورنده دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب حاكم جاريه نك قيمتيله عمروه حكم ايتمكله مبلغ مرقومى زيد عمرودن اخذ ايلسه عمرو زينبه دفع ايتديكى ثمن ايله مى رجوع ايدر يوخسه زيده ويرديكى ثمن ايله مى رجوع ايدر * الجواب * زينبه دفع ايتديكى ثمن ايله رجوع ايدر

(ولو باع الغاصب وسلمه فالمالك بالخيار ان شاء ضمن الغاصب وجاز بيعه والثمن له وان شاء

ضمن المشترى و يرجع الغاصب بالثمن و بطل البيع ولايرجع بما ضمن وان باع ولم يسلم لم يضمن
(بزازيه فى اوائل الغصب)

زيد عمروك شو قدر اشياسنى غصبا اخذ ايتدكدنصكره بكر اشياء مزبوره يى زيددن اخذ ايدوب بعد بكر اشياء مزبوره يى زيده رد ايلسه عمرو بكره اشيايى زيده رد ايتديككى طوتمام مجرد غاصب اولمكله باكه ضامن اول ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(غاصب الغاصب اذا رد على الغاصب الاول برئ من الضمان ولوهلك المغصوب فى يد الغاصب فادى القيمة الى الاول برئ من الضمان ايضا (عماديه فى ٣٢)

يمن بازركانلرندن زيدك فوتى شايع اولمغله مكهٔ مكرمه ده شريف اولان عمرو زيدك جده ده واقع مالنى تغلبا قبض ايتدكده زيدك مالندن شو قدر فرده قهوه يى مكهٔ مكرمه قاضيسى بكرك كتخداسى بشره و يروب رسم قسمت اولمق اوزره بكره و يرديو و يروب بعده زيدك فوتى غير واقع اولمغله عمرو قهوه يى بشردن كيرو الوب بعده زيد كلدكده قهوه يى عمرودن طلب ايتمبوب مجرد وجه محرر اوزره قبض ايدوب بعده عمروه رد ايتمكله ضماندن برى اولمازسك ديو بشره تضمين مراد ايتدكده بشر دخى كندويه ضمان لازم اولور زعميله زيده اول قهوه بهاسندن شو قدر اقچه دينم وار در ديو تمسك و يروب بعده مجهلا فوت اولسه حالا زيد اول تمسكه بناء مبلغ مزبورى بشرك تركه سندن المغه قادر ولورمى * الجواب * اولماز

﴿نوع آخر﴾

بر بلده ضابطى زيد عمروى برجرمله اتهام ايدوب زيدك توابعندن بكر زيدك امريله جريمه نامنه عمروك ايكى صغر بينى الوب زيده و يروب زيد صغرلرى استهلاك ايتدكدنصكره عمرو صغرلرى بكره تضمين ايتدرسه بكر زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الفتوى على ان الاخذ ضامن على كل حال ثم لودفع المأخوذ الى آمره يرجع عليه لالوتلف عنده ولوانفقه فى حاجة الآمر بامره فهو كمأمور بالانفاق من مال نفسه فى حاجة الامر وقيل يرجع لوشرط الرجوع وقيل الاصح انه يرجع شرط اولا (فصولين فى ٣٣)

زيد برخصوصك تمشيتيچون رشوت طريقيله شو قدر اقچه عمرودن الاجق اولدقده خدمتنده اولان بكره عمرودن اول قدر اقچه يى ال ديو امر ايتمكله بكر دخى عمرودن اول قدر اقچه الوب زيده و يرسه حالا عمرو مبلغ مزبورى استرداد مراد ايتدكده زيد و بكردن قنقيسندن الور * الجواب * بكردن الور

بو صورتده عمرو مبلغ مزبورى بكردن السه بكر مبلغ مزبور ايله زيده رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والاخذ ضامن على كل حال و يرجع على الآمر ان دفع المأخوذ اليه وان هلك او استهلك لا
(بزازيه فى مسائل الضمان من الغصب)

زيد مالكانه سى قريه سنك محصول شرعيسنى قبضه عمروى توكيل ايتدكده عمرو اهالى

قريه دن برقاج كسنه لرك جبرا بغير حق شوقدر اقچه لرينى الوب بعده زيد عمروك اول كسنه لر دن تغلبا الديغى اقچه يى مالكانه م قريه سى اهالیسند ن المشيسك ديوب عمرو دن تغلبا اخذ ايتدكدنصكره اول كسنه لر مبلغ مرقومى عمرو دن تضمين ايلسه لر عمرو مبلغ مزبورى زيد دن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان غصب من الاول غاصب ثان وتلف عنده او اتلف فالمالك بالخيار وقرار الضمان على الثانى (بزازيه فى الفصل الاول من الغصب)

باب فى التسبيب

زيد رئيس سفينه سى قره ده مشدوده ايكن صالبويروب روزكار اولمامغله اناقور ايله بشكطاشدن اورته كويه طوغرى اجرا ايدركن سفينه نك باشى عمروك كنار بحرده واقع يالى تعبير اولنور منزلنه طوغرى دوندكده زيد رئيس سفينه يى دومن ايله وكوندرديدكارى اغاج ايله عمروك يالیسند ن صرف وابقاف ياخود دمر براقمغله سفينه يى ايقاف ممكن ايكن صرف وايقاف ايتميوب سفينه نك ترنكته دركى يالينك براوطه سنه اصابت واوطه يى هدم ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(سفينة واقفة على شط فجائت اخرى واصابت الواقفة فانكسرت احدهما فان انكسرت الواقفة ضمن رب الجائية وان انكسرت الجائية لم يضمن صاحب الواقفة (ضمانات فضيليه فى ضمان الملاح)

زيد رئيسك سفينه سى كيجه ايله يلكن ايله يورركن فورتنه ظهور ايتمكله سفينه زيدك صنعنسز قارشوسنه كلان عمروك سفينه سى اوزرينه اوغرايوب زيد صرفه قادر اولمامغله قيرسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل اذا قوى الريح على سفينة سائرة بالملاح فصدمت سفينة اخرى فغرق من فيها ومافيها وعجز الملاح عن ردها هل يلزم عليه الضمان اجاب لاضمان اذ لاصنع له فى ذلك (من فتاوى قارئ الهداية)

زيد رئيسك سفينه سى يلكن ايله درياده يورركن روزكار معتدل اولوب زيد صرفه قادر ايكن صرف ايتميوب عمروك سفينه سى اوزرينه قصدا اوغرايوب دوقوندقده اندن ناشى عمروك سفينه سى غرق وهلاك اولسه عمرو سفينه سنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروك غيابنده عمروك كليدلى دكاننى تغلبا كليدينى قيروب دكان آچلمغله عمروك دكاننى ايچنده اولان اشياسى سرقه اولنوب ضايع اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(فى المختلفات القديمة فتح باب دار فسرق متاع لم يضمن الفاتح وفاقا سرق فى فور فتحه او بعده (ضمانات فضيليه فى ضمان التسبيب)

برسوقده حريق واقع اولمغله اول سوقده دكانى اولان زيد دكاننه آتش سرايت ايتمسون ديو برقاج كسنه لرك دكانلرينك كبكارينى وسقفلرينى ييقوب دكانلرى آچيق براقمغله

دكانلرك ايچندن شو مقدار اشيالرى سرقه اولنوب ضايعه اولسه حالا زيد بناء مهدومك مبنيا قيمتلرينى اول كسنه لره ضامن اولوركن مزبورلر قناعت ايتميوب سرقه اولنان اشيامزى دخى ضامن اول ديو زيده جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيد عمروى ظلمله معروف اولان اهل عرفه بغير حق غمز ايدوب جريمه نامنه شو قدر اقچه سنى الدرمغه سبب اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى دعوى السعاية لاحاجة الى ذكر اسم قابض المال ونسبه لانه جعل آلة لكن لابد من بيان السعاية لان السعاية الموجبة للضمان لابد ان يكون لا على قصد الحسبة و يكون سببا للتغريم غالبا بان يكون معلوما من خلق الظالم انه يغرمه فى امثال هذا

(بزازيه فى ٤ من الدعوى)

زيد عمروى ظلمله معروف اولان اهل عرفه بغير حق غمز ايدوب ظلما شو قدر اقچه سنى الدرمغه سبب اولمغله عمرو خصوص مزبورى زيددن دعوى واثبات مدعى ايدوب قاضى زيد اوزرينه ضمان ايله حكم ايدوب بعده زيد مبلغ مزبورى الان ظالم بعض غمز ايله تغريم ايدر بعض غمز ايله تغريم ايتمزهر غمز ايله تغريم ايدر مقوله سى دكلدر ديو ويرممكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ومن سعى ونم الى سلطان ولوغير جائر يضمن الساعى مطلقا و عليه الفتوى كما فى الجواهر

(قهستانى فى الغصب)

زيد يوله بله اينوب نهب اموال ايدن عمرو بلوكباشى يه بكرك بر كوزل معلم آتى واردر ديوب عمروه دلالت ايتمكله عمرو بكرك آتنى ظلما الوب بكر آتنى عمرو دن الاماسه بكر آتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والفتوى اليوم بوجوب الضمان على الساعى مطلقا (معين المفتى فى الغصب)

زيد عمروى ظلمله معروف اولان اهل عرف طائفه سندن بكره بغير حق غمز ايتمكله بكر عمروى اخذ و ظلما اياقلرينه ضرب شديد ايله ضرب ايدوب اول ضربدن ناشى عمروك براياغى مجروح اولوب مفصلندن دوشسه عمرو اول اياغنك ديتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(شكى عند الوالى بغير حق واتى بقائد فضرب المشكو عنه فكسر سنه او يده يضمن الشاكى ارشه كالمال (قنيه فى باب ضمان الساعى)

زيد عمروى ظلمله معروف اولان اهل عرف طائفه سندن بكره بغير حق غمز ايتمكله بكر عمروى اخذ وظلما قارنه دگمه ايله ضرب ايدوب عمرو اول ضربدن فتقه مبتلى اولوب حكومت عدل لازمه اولسه عمرو اول ضربدن لازم كلن حكومت عدلى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمرودن ذمتنده اولان شو قدر اقچه حقنى حضور قاضيده عمرودن طلب ايدوب عمرو تعنتا ويرممكله زيد والى ولايته اعلام ايتدكده والى عمرو اوزرينه مباشر تعيين

ايدوب ظلما شو قدر اقچه سنی السه عمرو اقچه م سنك اعلامك سبيله الندی ديو مبلغ مزبوری زيده تضمينه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(و فی الفتاوی اراد ان يستوفی حقه من باب السلطان ولايذهب الی القاضی فهومطلق فيه شرعا ولكن لايفتی به الا اذا عجز من باب القاضی و بعض مشايخ زماننا رحمهم الله تعالی علی انه انما يطلق له فی ذلك اذاذهب الی القاضی اولا وعجز عن الاستيفاء من جهته اما لواراد الذهاب الی باب السلطان اولا لايطلق له ذلك وبه يفتی و اذا ذهب الی باب السلطان والتمس جويدارلاحضار خصمه واخذ جويدار من خصمه زيادة علی الرسم هل للخصم ان يرجع بالزيادة علی المدعی ينظر ان ذهب المدعی القاضی اولا و عجز عن استيفاء حقه من جهة القاضی لايرجع الخصم بالزيادة علی المدعی وان لم يذهب الی باب القاضی اولا يرجع (خلاصه فی القضاء وكذا فی البزازية)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنی الیامغله قاضی يه واروب قاضی دخی محضر كوندروب عمروی شرعه دعوت ايتدكده امتناع ايتمكله زيد والی يه واروب مباشر تعيين ايتدردوب عمروی احضار و زيدك حقنی قاضی شرعا عمرودن تحصيل ايدوب بعده مباشر سن تمرد ايتدك ديوقدر معروفدن زياده عمروك اجرت قدم ومباشريه ناميله شو قدر اقچه سنی السه عمروك سن سبب اولدك ديو مبلغ مزبوری زيده تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لكن لابد من تفسير السعاية ليعلم انها توجب الضمان اولا فانه يجوز ان يكون بحق مثل ان يكون عليه حق فلم يؤده ورفع الی السلطان اوكان يأتی و يطرق امته اوزوجته فرفع الی السلطان وغرمه السلطان مالا فانه لايضمنه الساعی لانه قاصد للحسبة بخلاف ما اذا قال انه وجد كنزا فی ملكه وغرمه لذلك حيث يضمن و ان كان صدقا لانه لاحسبة فيه فانتفاء الضمان ولزومه دائر علی اقامة الحسبة واستيفاء الحق وعدمه لا علی كونه صدقا وكذبا كماظنه البعض (بزازيه فی نوع من انواع الدعاوی)

زيد عمروك بقه سنی يرتوب و بغير حق شو قدر اقچه سنی الدقدنصكره عمرو قاضيدن محضر كوندردكده اطاعت ايتميوب مرافعه دن امتناع ايتمكله عمرو والی يه واروب زيددن شكايت ايتدكده والی زيدك جريمه نامنه ظلما شوقدر اقچه سنی السه زيد عمروه سن سبب اولدك ديو مبلغ مزبوری تضمينه قادراولورمی * الجواب * اولماز

زيدك بر بلده اهاليسندن عمرو ايله عقاره متعلقه دعواسی اولوب بلدهٔ مزبوره قاضيسی عمروی احضار شرع و ثابت اولان حق شرعيسنی عمرودن تحصيله قادر ايكن زيد قاضی يه وارميوب اولا اول بلده ده ظلمله معروف اولان والی يه واروب عمرو اوزرينه مباشر تعيين ايتدرمكله والی طرفندن مباشريه ناميله رسم معتاددن زياده عمرودن جبرا شوقدر اقچه النسه زيادهٔ مزبوره يی زيده ضمان لازم اولورمی *الجواب * اولور

برقريه اهاليسندن زيد اهل عرف طائفه سندن خوفله فرار ايدوب آخر قريه يه واردقده آخر قريه اهاليسندن عمرو زيدی فراردن منع ايتمكله اهل عرف طائفه سی

جبرا الوب زيدی طوتوب ظلما شو قدر اقچه سنی السه زيد مجرد سنك بنی فراردن منع واخذك اقچه م النمغه سبب اولدی ديو مبلغ مزبوری عمروه تضمينه قادر اولورمی *الجواب * اولماز لكن عمروه تعزير لازم اولور

(ومن امسك رجلا حتی جاء آخر و اخذ دراهمه فضمان الدراهم علی الاخذ عندنا لاعلی الممسك (تاتارخانيه فی ٢٧ من الدعوی)

زيد جاری عمروك ملك ديوارينه متصل اولان ملك عرصه سنی حفر ايدركن تعدی وعمروك ديوارينك تملی طاشلرينی اخراج ايتمكله عمروك ديواری منهدم اولوب مبنيا قيمتنه نقصان ترتب ايلسه عمرو اول ديوارينك مبنيا قيمتنه ترتب ايدن نقصانی زيده تضمينه قادر اولورمی *الجواب * اولور

(هدم داره فانهدم من ذلك بناء جاره لايضمن (بزازيه فی ٢ فی غصب الضياع) ولوهدم حائطا لرجل ملكاله اوحفر فيها بئرا يضمن النقصان ولايأمر بالتسوية ولابناء الحائط (خانيه فی اوائل كتاب الحظر والاباحة)

برقاچ كمسنه لر زيدی ظلمله معروف اولان اهل عرف طائفه سندن عمروه بغير حق غمز ايتملريله عمرو زيدی صلب و قتل ايلسه ورثه سی موجب قتل ايله عمروی مطالبه ايتميوب مجرد زيدك صلب وقتلنه غمزكز سبب اولدی موجب قتل ايله اول كمسنه لری مطالبه يه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر لكن اول كمسنه لره تعزير شديد لازم اولور

(شكی عندالوالی بغير حق فاتی بقائد فضرب المشكوعنه فكسر سنه اويده يضمن الشاكی ارشه كالمال (وقيل ان من حبس بسعاية فهرب وتسور جدار السجن فاصاب بدنه تلف يضمن الساعی فكيف ههنا فقيل ايفتی بالضمان فی مسئلة الهرب فقال لا ولو مات المشكوعنه بضرب القائد لايضمن الشاكی لان الموت فيه نادر فسعايته لايفضی اليه غالبا (قنيه فی ضمان الساعی والنمام من الغصب)

حمام كلخنده معتاد اوزره آتش ياقوب آخر يره تعدی ايتمك ايچون كوزدوب وقت معينده كلخنك اغزينی قپامق ايچون كلخنده كلخانچی اتخاذ ايتمك معتاد اولان بلده ده واقع بر وقف حمامك مستأجری زيد اول حمامك كلخنده كلخانچی اتخاذ ايتميوب غالبا شراره واصل اوله جق مرتبه يه قريب محله اوطون ييغوب كلخنه آتش ياقوب كلخنك اغزينی قپاميوب حالی اوزرينه ترك ايتمكله آتشك شراره لری اول اوطونه واصل اولوب اوطون طوتوشمغله كلخنك طامی بالكليه محترق اولسه وقف مزبور متوليسی عمرو بناء محترقك مبنيا قيمتنی زيده تضمينه قادراولورمی *الجواب* اولور

رجل احرق شوكا اوتبنا فی ارضه فذهب الريح بالشرارة الی ارض جاره واحرقت زرعه ان كانت النار بعد من ارض الجار علی وجه لايصل شرر النار فی العادة فلا ضمان عليه لانه حصل بفعل النار وانه جبار ولو كان بقرب من ارضه علی وجه يصل اليه شرر النار غالبا فانه يضمن لان له الايقاد فی ملك نفسه لكن بشرط السلامة (جامع الفصولين فی الفصل الثالث الثلثين فی مسائل الماء والنار)

بو صورتده بلدهٔ مزبوره اهالیسندن برقاج کسنه لر وقف مزبور مسقفاتندن اولوب اول حامك قربنده اولان وقف منزللری یقمش اولسه لر متولیسی عمرو زیده منزللرك یقلمسنه سبب اولدك اویله اولیجق منزللری دخی ضامن اول دیمکه قادر

اولورمی * الجواب * اولماز

زید روزکارلی کونده برقریه اهالیسندن عمرو و بکرك منزللری قربنده برخالی یرده فوق المعتاد آتش یاقوب شدت ریحدن آتش مزبورلرك منزللرینه سرایت ایدوب منزللری وجقاره مدقلری اشیالری یانسه مزبورلر محترق اولان منزللرینك مبنیا قیمتلرینی و اشیاء محترقه لرینك قیمتلرینی زیده تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(احرق فی ارضه کلاء فذهبت النار یمنة و یسرة و احترق شیٔ منها لم یضمن شیئا قال الامام خواهر زاده فی شرحه قالوا تأویلها ما اذا اوقدها ایقادا معتادا حتی لو اوقدها اکثر منه ضمن وهذا کالایقاد فی داره فتعدی الی جاره لایضمن فی المعتاد و یضمن فی غیره

(ضمانات فضیلیه فی ضمان ایقاد النار)

زید صغیر ریح اولمیان کونده برکرمد پارچه سنه اوندن برمقدار آتش الوب وطریق عامده دوکوب کتدکدنصکره روزکار ظهور ایدوب اول آتشی اشعال ایتدکده عمرو صغیر کسنه نك صنعنسز اول آتشك یانته کلمکله روزکار اول آتشك برجره سنی یوارلیوب عمروك انکنه کوتوروب وانکی طوتوشوب عمرو محترقا فوت اولسه زیده عمروك دیتی ضمان

لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو وضع جمرا فی الطریق فاحترق به شیٔ کان ضامنا لانه کان متعدیا بوضع النار فی الطریق وان حرکته الریح فذهب به الی موضع آخر ثم احترق به شیٔ لایکون ضامنا لانه لماتحول عن ذلك المکان انتسخ حکم الفعل الاول قالوا هذا اذا لم یکن فی الیوم ریح فان کان ریحا کان ضامنا (قاضیخان فیما یحدث فی الطریق)

برقریه اهالیسندن زید منزلنه کوتورمك ایچون برصاقسی قریغنه آتش قویوب عمروك حولیسی دیبندن طریق عامدن کیدرکن صاقسیدن اول موضعه آتش دوشوب بعده زیدك مروروندنصکره روزکار مشتد اولوب آتشی اشعال ایتمکله اول موضعده اولان اوتلری یاقوب بعده حولینك بناسنه سرایت ایدوب بتون حولی محترق اولسه زیده ضمان

لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(قال بعض مشایخنا رحمهم الله تعالی ان من مر بالنار فی موضع له حق المرور فهبت به الریح واوقعت شرارة فی مال انسان لایضمن وان مر بها فی موضع لیس له حق المرور فحینئذ یأتی التفصیل ان هبت به الریح لایضمن وان وقعت منه شرارة ضمن

(من التاتارخانیه فی الغصب فی ١٢ من مسائل النار)

زید روزکار یوغیکن برصحراده آتش یاقدقدنصکره روزکار مشتد اولوب قربنده اولان قریه اهالیسنك قورولرینه سرایت ایدوب برمقدار اشجار محترق اولسه زیده ضمان لازم

اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الخلاصة عن الفتاوی ولو اوقدها فی الجارة فنقلتها الریح الی دار غیره فاحرقتها لم یضمن الموقد لان جنایته قدزالت وصار کما اذا احتملت الریح الحدید المحمات من فوق غلاة الحداد علی ماسیأتی (ضمانات فضیلیه فی ایقاد النار)

زید یارانلریله منزلنه فاحشه کتوروب اوطه سنده فاحشه ایله اوتوررلرکن روزکارلی وقتده مجلسلرنده یانان مومی پنبه ایله مملو دولابنه قویوب پنبه طوتوشوب سوندره میوب دولابك قپاقلرینی قپایوب منزل طوتوشوب آتش جاری عمروك منزلنه سرایت ایدوب محترق اولسه عمرو منزلینك بناسندن محترق اولانی مبنیا زیده تضمینه قادر

اولورمی * الجواب * اولور

(اوقد فی تنوره حطبا لایتحمله التنور فاحترقت بیته و بیت جاره یضمن

(ضمنات فضیلیه فی ضمان ایقاد النار)

زید عمروك منزلنه آتش اوروب احراق ایتدکده عمروك اول منزلنه متصل بکرك منزلی دخی اول آتشدن محترق اولسه عمرو و بکر بناء محترقك مبنیا قیمتنی زیده تضمینه قادر

اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید ملك باغنی سقی ایدر اولدقده صویك مجراسنه معتاددن زیاده صو صالیویروب طاشمغله الت یانده منزلی اولان عمروك منزلینك کریچ دیوارینی دلوب منزلنه تعدی وجریان ایتمکله عمروك منزلی ایچنده اولان بغدایی اصلدوب قیمتنه نقصان ترتب ایلسه

عمرو اول بغدایك نقصان قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اجری فی نهر ماء فدخل الماء الی دار جاره واتلف ماله وافسد متاعه قال ابو القاسم رحمه الله تعالی لو دخله من حجر فیه خفی لا یعلمه لولا الحجر لم یدخله و الماء قدر ما یحتمله النهر لم یضمن وان کان ازید منه او کان الحجر ظاهرا او کان یعلمه و یعلم انه یتعدی منه الی الدار فلم یسده ضمن کما اذا احمل علیه مایتعدی الیها بغیر النقب

(ضمانات فضیلیه فی ضمان الماء وحفر الانهار)

زید هندك منزلنك ملك باغچه سنده هندك اذنسز برقیو حفر و قیونك اغزینه قورد طوتمغیچون قپان قوروب اوزرینی حشیش ایله اورتوب بعده هند بلمامکله باغچه ده کزرکن علی الغفله اول قیونك اغزینه باصوب قپان هندك ایاغنی طوتوب یالدرینی جرح ایدوب قیویه دوشوب اول جرحدن هند فوت اولسه ورثه سی هندك دیتنی زیددن المغه

قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(لو حفر بئرا فی ملکه فوقع فیه انسان لم یضمن وفی غیر ملکه یضمن

(اشباه فی الغصب)

زید عمروك قیون چوبانی بکری برخصوصه متعلقه دعواسیچون قاضی یه احضار ایتدکده بکری قیونلردن آیرمغله عمروك شوقدر قیونلری ضایع اولسه عمرو زیده سن سبب اولدك دیو قیونلری زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(و بدون فعل فی المحل لایصیر غاصبا حتی لومنعه من دخول داره ولم یمکنه من اخذ ماله

او بعد المالك عن المواشي حتى ضاعت المواشي لم يضمن (بزازيه فى اول كتاب الغصب)

زيدك باركيرى عمروك تارلاسنه كيردكده عمرو باركيرك اوزرينه هجوم ايدوب زياده تضييق ايتمكله باركير حولينك اوزرندن صچرار كن قازيغه صابلنوب هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(اذا وجد دابة فى زرعه فحمل عليها فاسرعت ضمن ما اصابها وكذا اذا اتبعها بعدما اخرجها كثيرا فذهب ضمن (عنايه فى ٣ من الغصب)

بامر الله تعالى برقضا اوزرينه چكركه مستولى اولوب باغ و باغچه و زرعلرينى اكل ايدركن قضاء مزبوره تابع برقريه اهالیسى قريه لرينه نزول ايدن چكركه لرى منع ودفع ايتدكدنصكره قريهٔ مزبوره يه قريب قريهٔ اخرانك ميوه و مزروعاتلرينى چكركه اكل و اتلاف ايلسه قريهٔ اخرى اهالیسى سزك چكركه لرى قريه كزدن منع ايتمكز ايله بزم قريه مزه كلوب ميوه و مزروعاتمزى اكل و اتلاف ايلدى اويله اولينجق ميوه و مزروعاتمزى ضامن اولك ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

مسائل شتى

زيدك تيمار شريكى عمرو اول تيمار رعاياسندن برقاچ كمسنه لرك جبرا بغير حق شو قدر اقچه لرينى الدقده زيد عمروه مجرد تيمار شريكم اولمقله مبلغ مزبورك نصفنى باكه ويرديو طلب ايتدكده عمرو مبلغ مزبوردن زيده حصه ويرمك لازم اولورمى يوخسه مبلغ مزبورى اول كمسنه لره ردمى لازم اولور * الجواب * اول كمسنه لره رد لازم اولور

زيد عمروك عرصه سنده عمروك سقى وانباتنسز نابت اولان اوتلغى عمروك رضاسنسز بچوب كندى منزلنه كوتورسه زيد اول اوتلغه مالك اولوب آخره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايلسه ثمن مزبور زيده حلال اولورمى * الجواب * اولور

(ولو ان رجلا اخذ من ارض رجل كلاء او من بئره ماء فى دار الاسلام كان ذلك له ولو باعه كان الثمن طيباله (شرح سير الكبير فى ما يأخذ الرجل فى دار الحرب)

برقريه اهالیسنك مرعاسنده كسنه نك سقى وانباتنسز حاصل اولان اوتى قريهٔ مزبوره اهالیسندن زيد بچوب اخذ ايتدكدنصكره عمرو اول اوتى زيددن تغلبا اخذ ايلسه زيد اول اوتى عمرودن استردادده قادر اولورمى * الجواب * اولور

ارباب دولتدن زيد عمروك برمصلحتنه رشوت قولنسز سعى واتمام ايدوب بعده عمرو صحتنده زيده بلاطلب برباركير اهدا ايتدكدنصكره زيد باركيرى استهلاك ايدوب بعده عمرو فوت اولسه ورثه سى باركيرى زيده تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

برقصبه ده ساكن يهود طائفه سنك قصبهٔ مزبوره قربنده اولان مزارستانى اوزرينه قصبه اهالیسندن بعض كسنه لر كوبره وسپرندى دوكر اولسه لر طائفهٔ مزبوره حاكمه اعلام ايتدكلرنده حاكم اول كسنه لرى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيدك ملك سماق اشجارينك عروقى تحت الارض جارى عمروك عرصه سنه تجاوز ايدوب

اول عروقدن عمروك عرصه سنده فدانلر نابت اولسه اول فدانلر زيدك اولوب عمرو زيده فدانلرينى قلع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الرجل ان كان له ارض وبجنب ارضه لرجل شجرة فنبت من عروق تلك الشجرة نالة فى ارضه كانت النالة لصاحب الشجرة ويؤمر بقلعها لانه من اجزاء ملكه (قاضيخان فى احياء الموات من كتاب الزكوة)

زيد وعمرو على الاشتراك مالك اولدقلرى عرصه ده خدايى نابت اولان اشجارى زيد تغلبا ضبط ايلسه عمرو اشجار مرقومه دن دخى حصه سنى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الاصل ان الشجرة اذا لم يعرف له غارس ولا مالك النالة يحكم بالارض (عماديه فى ٣٤ فى المتفرقات)

برقصبه ده ساكن سادات كرامدن اولان شوقدر نفر كمسنه لردن اهل عرف طائفه سى بلا امر تكاليف شاقه و رسوم رعيت طلب و اخذ ايتميه لر ديو امر سلطانى صادر اولمشيكن اهل عرف طائفه سى اول كمسنه لردن تكاليف شاقه يا رسوم رعيت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

كتاب الاكراه

دار السلطنة العليه اولان بلدهٔ قسطنطينيه ده اكراه معتبر ووقوعى ممكن اولورمى * الجواب * اولور

(واطلاقه يشير الى ان الاكراه يتحقق من اى ظالم فى اى مكان وهذا عندهما رحمهما الله واما عنده رحمه الله فلا يتحقق الا من السلطان وبمجرد امره (قهستانى فى الاكراه)

استانبولده وادرنه ده و بروسه ده اكراه معتبر ووقوعى ممكن اولورمى * الجواب * اولور

زيد استانبولده عمروك يدنده اولان دكان ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو سن اول دكانى مقدما استانبولده باكه شوقدر اقچه يه بيع وتسليم ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد بيع مزبور اكراه معتبر ايله اولمشيدى ديو دعوى ومدعاسنى شهود عدول ايله اثبات ايتدكده مرافعه اولدقلرى قاضى مجرد استانبول مقر سلطان اولمغله انده اكراه اولماز ديو شهود عدولى دكلميوب دكانى عمروك يدنده ابقايه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يتحقق من غير السلطان فى قول ابى حنيفة رحمه الله وفى قول صاحبيه يتحقق من كل متغلب يقدر على تحقيق ما هدد به وعليه الفتوى (من الخانيه فى الاكراه)

امر مجردى اكراه اولان زيد عمروه مالكدن بكره شو قدر اقچه هبه ايله ديو امر ايتمكله عمرو زيدك حضورنده مكرها بكره اول قدر اقچه هبه و بكره دخى قبض ايله ديو امر ايدوب بكر دخى اول اقچه يى مكرها كندى نفسى ايچون اخذ ايدوب بعده مبلغ مزبور بكرك يدنده ضايع اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيد و بكرك قنقيسندن ديلرسه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولواكره صاحب المال على ان يهبه لصاحبه و اكره الآخر على ان يقبل الهبة منه وقبضها بوعيد تلف فقبضها فضاعت عنده فان قال القابض اخذتها على ان يكون منك وديعة فى يدى حتى اردها على صاحبها فالقول قوله بيمينه لان الاكراه شاهد له على انه غير راغب فى تملكها فيكون الضمان على المكره خاصة و ان قال اخذتها على الهبة لتسلم لى كان لرب المال ان يضمنه ان شاء وان شاء ضمن المكره لان الموهوب له قبض مال الغير على وجه التملك بغير رضاء صاحبه وهو طايع فى ذلك القبض على هذا القصد فيكون ضامنا للمال (مبسوط سرخسى فى الاكراه على دفع المال ومثله فى المحيط البرهانى)

زيدك برمقدار اقچه سى سرقه اولنوب خدمتكارلرندن عمروى اتهام وعمروه بشبوزد كنك اوروب و تباعندن بكره عمروه اشكنجه ايدوب سويلت ديوامر ايتمكله بكردخى زيدك حضورنده عمروك آغزينه قينار صوطولديروب وكلبتين ايله عمروك اعضاسندن بعض عضولرينى وخصيتينى صقوب قره بره ايدوب بو اشكنجه دن عمرو فوت اولسه زيد و بكره نه لازم اولور * الجواب * زيدك امر مجردى اكراه معتبرمقوله سندن ايسه زيده ديت كامله وتعزير شديد وحبس مديد لازمدر بويله فعل معتادى ايسه بومقوله خبيثى سياسة قتل دخى مشروعدر واكر امر مجردى اكراه اولور مقوله سندن دكل ايسه بكره ديت كامله ايكيسنه دخى تعزير شديد و حبس مديد لازمدر بكرى سياسة قتل دخى مشروعدر اكر بومقوله فعل معتادى ايسه

(اذا اكره الرجل بوعيد او حبس على قتل مسلم فقتل لا يصح الاكراه و على القاتل القصاص فى قولهم وان اكره بقتل او اتلاف عضو ففعل قال ابو حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى يصح الاكراه و يجب القصاص على المكره دون المأمور وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى يصح الاكراه ولايجب القصاص على احد وكان على الآمر دية المقتول من ماله فى ثلث سنين (من الخانية فى الاكراه)

تهديدنى ايقاعه قادراولان زيد عمروه بكرى آلت جارحه ايله قتل ايله ايتمزسك سنى قتل ايدرم ديو اكراه ايدوب عمرودخى بكرى قتل ايتمديكى تقديرجه كندوينى قتل ايده جكى معلومى اولمغله بكرى آلت جارحه ايله قتل ايلسه بكرك ورثه سى زيدى قصاص ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

امر مجردى اكراه اولميان زيد عمروه بكرى قتل ايله ديو امر ايتمكله عمرودخى بكرى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايلسه بكرك ورثه سى بكرك ديتنى عمرودن طلب ايتميوب زيده مجرد امر ايتمكله بكرك ديتنى بزه وير ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر لكن زيده تعزير شديد وحبس مديد لازم اولور

زيدك هند ايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولوب هند منكره اولمغله دعواى مزبوره دن شوقدر اقچه اوزرينه بنم ايله صلح اول ديو زيد هنده اكراه معتبر ايله اكراه ايدوب هند دخى مكرهة زيد ايله صلح اولدقدنصكره هند اختيار ايله صلح مزبورى امضا و بدل صلحى طوعا زيده تسليم ايلسه صلح مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولور

(ومايحتمل الفسخ يفسخ اى فسخ المكره ومالايحتمله فلايفسخ الاول وهو مايحتمل الفسخ كبيعه و شرائه و اجارته و صلحه وابرائه مديونه اوكفيله وهبته فانه اذا اكره على واحد منها باحد نوعى الاكراه خير الفاعل بعدزوال الاكراه ان شاء امضاه وان شاء فسخ الاكراه (درر فى الاكراه)

تهديدنى ايقاعه قادراولان زيد عمروه مالكدن فلان جهت بره شوقدر اقچه وقف ايله ديو امر و اكراه معتبر ايله اكراه ايدوب عمرودخى مالندن مكرها اول جهته اول قدر اقچه وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمروه منزلكى باكه بيع ايله ديو اكراه معتبر ايله اكراه ايتمكله عمرو منزلى ثمن معلومه زيده مكرها بيع و مكرها تسليم ايتدكدنصكره زيد اول منزلى عمروك اذنسز بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايلسه حالا عمرو زيدك بيعنى مجيز اولميوب بيع اولى فسخ ومنزل مزبورى بكردن المغه قادراولورمى * الجواب * اولور

ولاينقطع حق الاسترداد للمبيع وان تداولته الايدى بخلاف سائر البياعات الفاسدة (منح)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد بيع مزبور وتسليم اكراه معتبر ايله اولمشيدى ديو دعوى و اكراه معتبرى اثبات ايتدكده مكرهى تعيين لازممیدر * الجواب * دكلدر

(وفى دعوى البيع مكرها لاحاجة الى تعيين المكره كما لو ادعى السعاية فلاحاجة الى تعيين العوان (فصولين فى الفصل السادس)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول والخلوه عمرو زيده هندى تطليق ايله ديو اكراه معتبر ايله اكراه ايتمكله زيد هندى مكرها تطليق ايتمكله هند مهر مزبورك نصفنى زيدن السه زيد نصف مرقوم ايله عمروه رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان اكره على طلاق اوعتاق اوتوكيل بهما نفذ و يرجع بقيمة العبد على المكره وكذا بنصف المهر فى الطلاق قبل الدخول ولا رجوع لو بعده (ملتقى فى الاكراه)

تهديدنى ايقاعه قادر اولان زيد عمروه قاضى يه واروب منزلكى باكه بيع ايله ديو اكراه ايتمكله عمرودخى قاضى يه واروب زيدك حضورنده ملك منزلنى مكرها بيع ايدوب بيعى حجت اولنسه عمروك مكرها بيعى ثابت ايكن زيد مجرد قاضى حضورنده اكراه معتبر اولماز ديوب حجت مرقومه يه بناء منزلى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

امر مجردى اكراه اولان زيد عمروه شو قدر رأس قيونلريكى بكره هبه ايله ديوامر ايتمكله عمرودخى اول قيونلرينى مكرها بكره هبه و بكره دخى قبض ايله ديو امر ايدوب بكر دخى مكرها قبض ايتدكدنصكره اول قيونلر بكرك يدنده بلاتعد شدت شتادن هلاك اولدقده عمرو اول قيونلرى نفسكچون تملكا قبض ايتمشيدك ضامن اول ديو بكردن دعوى و بكر بن اول قيونلرى برمدت يدمده وديعه قالوب بعده سا كه رد ايتمك ايچون قبض ايتمشيدم ديو اختلاف ايلسه لر بكر قوليله تصديق اولنوب ضماندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

﴿ كتاب الشفعة ﴾

عروضده شفعه جارى اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايثبت الشفعة فى عرض وهو بفتحتين ويجمع على عروض حطام الدنيا كذا فى المغرب وفى الصحاح والعرض بسكون الراء المتاع وكل شئ فهو عرض سوى الدنانير والدراهم وقال ابو عبيد العروض الامتعة التى لايدخلها كيل ولاوزن ولايكون حيوانا ولاعقارا وعلى هذا جعلها ها جمع عرض بالسكون اولى لانه فى بيان مالايجب الشفعة فيه وهو غير العقار لكن يكون الحيوان خارجا عنه ايضا مع ان الشفعة غير واجبة فيه ايضا فحينئذ يراد به ماليس بعقار (منح فى احكام ماتثبت الشفعة)

زيد عمروك ملك منزللرينك قپولرى مقابلا برطريق خاصده اولوب حق مرورده خليط اولسه لر زيد منزلنى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بيعى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه تمامها رعايت ايديجك منزل مزبورى شفعه ايله بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ويثبت اى الشفعة بعد البيع للخليط اى الشريك فى نفس المبيع ثم فى حقه اى فى حق المبيع كالشرب والطريق الخاصين (درر فى الشفعة كذا فى الزيلعى)

زيد هند ايله اشتراكا مالك اولديغى منزلده حصه سنى اول منزله متصل ملك منزلى اولان عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره هند بيعى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب وشرائطنه تمامها رعايت ايديجك حصهٔ مرقومه يى عمرودن المق استدكده عمرو مجرد بنده منزلمك اتصالى اولمغله شفعه ده سا كه مشارك اولورم ديوب تماما ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى عرصه يى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بيعى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه وشرائطنه تمامها رعايت ايدوب لكن حكم حاكم لاحق اولميوب و بكر رضا سيله تسليم ايتمدين عمرو فوت اولسه حق شفعه ورثه سنه انتقال ايدرمى وحصهٔ مرقومه يى شفعه ايله بكردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(والشفعة لاتورث فلو بيعت دار وطلب الشفيع طلبين ثم مات قبل الاخذ بقضاء اوتسليم المشترى اليه وارادت الورثة اخذه بها ليس لهم ذلك ولوكان ملكها بالقضاء اوالاخذ بالتسليم اليه يكون ميراثا لورثته (خزانة المفتين فى الشفعة)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى عرصه دن حصه سنى عمرو آخر دياره ايكن بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول دياره بيعى استماع ايتديكى آنده طلب مواثبه ايدوب و بلا مكث ديارينه كلدكده بكر مدت سفر بعيد آخر دياره فرار وغيبت واختفاء ايتمش اولمغله عرصه يانده طلب واشهاد ايدوب بكر اوچ سنه يه كين كلمامكله دعوى ايده ماسه حالا بكر كلدكده عمرو بكر اوزرينه دعواى شفعه ايدوب شرائطنه تمامها رعايت ايتمش اولمغله عرصه يى شفعه ايله بكردن المغه

قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان كان الشفيع غائبا فعلم بالشراء فانه ينبغى ان يطلب طلب المواثبة ثم له من الاجل قدر المسير الى المشترى اوالبايع اوالدار المبيعة بطلب الاشهاد والتقرير فاذا مضى ذلك الاجل قبل ان يطلب هذا الطلب اويبعث من يطلب فلاشفعة له فان قدم المصر الذى فيه الدار فتغيب المشترى وطلب طلب الاشهاد والتقرير عند البايع اذا كان الدار فى يده ادعت الدار ثم ترك الطلب لاتبطل شفعته وان طال ذلك بلا خلاف لانه انما ترك هذا الطلب بعذر لانه لايمكنه اتباع المشترى (محيط برهانى فى الشفعة)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزلى اولان بكر بيعى استماع ايتديكى آنده ابتدا طلب مواثبه بعده طلب اشهاد ايدوب لكن عمرو متغلبه دن اولوب بكر عمروك قهر وتغلبى سببيله بش سنه طلب تمليك ايده ميوب منزل عمروك يدنده قالسه حالا عمروك قهر وتغلبى زائل اولمغله بكر قاضى يه واروب طلب مواثبه وطلب اشهادينى بروجه شرعى بيان ايتمكله قاضى منزلى شفعه ايله بكره ويرديو شرعا عمروك اوزرينه حكم ايلسه عمرو مجرد بش سنه چكمكله شفعه ساقط اولور ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويطلبها فى مجلس علمه ويسمى طلب المواثبة ثم يشهد عند الدار اوالبايع ان كان المبيع فى يده اوالمشترى ويسمى طلب الاشهاد ثم يطلب عند قاض ويسمى طلب تمليك وخصومة وبتأخيره مطلقا اى شهرا كان اواكثر لايبطل الشفعة عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وبه يفتى (زيلعى فى الشفعة وكذا فى الهداية) وبتأخيره اى طلب الخصومة شهرا تبطل عند محمد رحمه الله تعالى ويستثنى الاعذار من ذلك فبأخير واحد من هذا الطلبات بها لم تبطل الشفعة كما اذا علم بالبيع نصف الليل واخر الطلب الى الصبح اوطلب مواثبة واخر الطلبين لمرض او الحبس اوغيرهما كما فى المحيط وغيره (قهستانى فى الشفعة ملخصا)

برقصبه اهاليسندن زيد قصبهٔ اخراده واقع برمعين ملك منزلنى شوقدر اقچه يه شرايه عمروى توكيل ايتمكله عمرو دخى اول منزلى اول قدر اقچه يه زيد ايچون اشترا ايتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزل اولان بكر بيعى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه تمامها رعايت ايلسه حالا عمرو منزلى زيده تسليم ايتمش اولمامغله بكر منزل مزبورى عمرودن شفعه ايله المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الوكيل بالشراء خصم للشفيع لانه العاقد والاخذ بالشفعة من حقوق العقد مالم يسلم الى الموكل فاذا سلمه اليه يكون هو الخصم اذا لم يكن له يد ولاملك فيكون الخصم هو الموكل (درر فى الشفعة)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى منزلى عمروك اذنسز ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بيعى استماع ايتديكى آنده كندو حصه سنده بيعى مجيز اولمدين زيدك حصه سنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه تمامها رعايت ايلسه منزلدن كندو حصه سنى

مجاناوزیدك حصه سنی شفعه ایله بکردن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(رجل آجر داره مدة معلومة ثم باعها قبل مضی المدة والمستأجر شفیعها فالبیع جائز بین المشتری والبایع موقوف فی حق المستأجر لقیام الاجارة فان اجاز المستأجر نفذ فی حقه وقدر البایع علی التسلیم لانه بطلت الاجارة وكان للمستأجر الشفعة لوجود سببها ولو لم یجز البیع ولكن طلب الشفعة بطلت الاجارة لانه لا صحة للطلب الا بعد بطلان الاجارة (ولوالجیه فی ١ من الشفعة)

زید ملك عرصه سنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره عمرو فوت اولوب عرصهٔ مزبوره‌یی ورثه سی ضبط ایدوب بعده اول عرصه‌یه متصل ملك منزلی اولان بكر بیعی استماع ایتدیكی آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه تمامها رعایت ایلسه عرصهٔ مزبوره‌یی شفعه ایله ورثه دن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(ویبطلها موت الشفیع بعد البیع قبل القضاء بها ای بالشفعة لا ای لایبطلها فوت المشتری لان المستحق باق فموت المستحق علیه لایتغیر سبب الاستحقاق (درر فیمایكون ومایبطلها ملخصا)

زید ملك عرصه سنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره اول عرصه‌یه متصل ملك عرصه سی اولان بكر اتخاذ شفعه وطلب مواثبه واشهاد ایدوب لكن قاضی قبل الحكم والقبض بكر فوت اولسه ورثه سی مجرد بكر طلب مواثبه واشهاد ایتمشیدی دیو عرصهٔ مزبوره‌یی شفعه ایله عمرودن المغه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

زید بر منزلی مستقلا ملكی اولمق اوزره عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره منزل مزبورده ثلث حصه ادعاسنده اولان هند بیعی استماع ایتدیكی آنده منزل مزبورك ثلثانده طلب مواثبه وطلب اشهاد ایدوب بعده هند منزل مزبورك ثلثی ملكم اولوب وثلثانی زیدك ملكی اولوب زید منزل مزبوری ساكه بیع وتسلیم ایدوب بن بیعی استماع ایتدیكم آنده ثلثانده طلب مواثبه وطلب اشهاد ایتمشیدم منزل مزبورك ثلثی مجانا وثلثانی شفعه ایله باكه ویردیو قاضی حضورنده عمرودن دعوی وعمرو ثلث مرقوم هندك ملكی اولدیغنی انكار ایلسه هند ثلث مزبور ملكی اولدیغنه ومراعات شرائط شفعه‌یه اقامت بینه ایدیجك منزلك ثلثنی مجانا وثلثانی دخی شفعه ایله عمرودن المغه قادره اولورمی *الجواب* اولور

(رجل له دار غصبها منه غاصب والغاصب یجحد ملك المغصوب منه فبیعت دار بجنب هذه الدار والمغصوب منه شفیع الدار المبیعة والمشتری یجحد الشفعة ویجحد ان المغصوب له قال ابن مقاتل رحمه الله یطلب المغصوب منه شفعة الدار المبیعة ثم یخاصم المشتری والغاصب الی القاضی ویقول هذا الرجل اشتری هذه الدار وقد طلبت منه الشفعة ولی شفعتها بهذه الدار التی غصبها منی هذا الغاصب فان اقام البینة ان الدار المغصوبة له قضی له القاضی بالدار المغصوبة وبالشفعة ایضا وان لم یكن له بینة حلف الغاصب والمشتری (خانیه فی الشفعة فی ترتیب الشفعاء)

زیدك ملك منزلنه متصل ملك منزلی اولان عمرو منزلنی ثمن معلومه بكره بیع وتسلیم ایدوب بكر دخی منزلی اوغلی بشره هبه وتسلیم ایتدكدنصكره زید بیع مزبوری استماع ایتدیكی آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه تمامها رعایت ایدیجك بكرك هبه سنی نقض ایدوب اول منزلی شفعه ایله المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(كما ینقض الشفیع جمیع تصرفاته حتی الوقف والمسجد والمقبرة صرح به الزیلعی فی شرح الكنز وغیره وفی المجتبی ولهذا ینقض بیعه وهبته وغیرهما من التصرفات (منح فی الشفعة)

زید ملك عرصه سنی عمروه هبه ایدر اولدقده عمرو زیده معین برطوب بوغاسی عوض ویرمك شرطیله هبه وتسلیم عمرو دخی اول شرطیله قبول وعرصه‌یی قبض واول بزی زیده عوض ویروب زید دخی قبول وقبض ایتدكدنصكره اول عرصه‌یه متصل ملك منزلی اولان بكر وجه محرر اوزره هبه وتقابضی استماع ایتدیكی آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه تمامها رعایت ایدیجك بوغاسینك قیمتنی عمروه ویروب اول عرصه‌یی شفعه ایله عمرودن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(ولو وهبت دارا بشرط العوض فلا شفعة فیها ما لم یتقابضا فاذا تقابضا وجبت الشفعة فیأخذ الشفیع الدار بمثل العوض ان كان العوض مثلیا وان لم یكن مثلیا فبقیمته (خانیه فی الشفعة)

زید ملك منزلنی عمروه بلا عوض هبه وتسلیم ایتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزلی اولان بكر هبه‌یی استماع ایتدكده اتخاذ شفعه ایتمشیدم دیو منزل مزبوری شفعه ایله المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(الشفعة تثبت فی الشراء دون الهبة (مبسوط سرخسی فی السیر)

زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی دكاندن حصه سنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدكده اول دكانه متصل ملك دكانی اولان بكر حصهٔ مرقومه‌یی شفعه ایله عمرودن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(وتثبت ای الشفعة بعد البیع للخلیط ای الشریك فی نفس المبیع ثم بعد ما سلمها تثبت للخلیط فی حقه ای حق المبیع كالشرب والطریق الخاصین ثم ای بعد ما سلمها تثبت لجار ملاصق ولو ذمیا او مأذونا او مكاتبا (درر فی الشفعة)

زید عمروی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایتدكدنصكره زید ورثه سی ایله قصاصدن یری دخی ملك برباغ اوزرینه صلح اولسه‌لر اول باغه متصل ملك باغی اولان بكر اول باغی شفعه ایله عمرودن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(اذا صالح من دم عمد علی دار لایجب الشفعة لان القصاص لیس بمال فلم یوجد معاوضة المال وكذا لو صالح من جنایة یوجب القصاص فیما دون النفس علی دار لما قلنا (من شفعة البدایع)

هند زوجی زید ایله مهری ویری دخی ملك منزلی اوزرینه خلع اولوب اول باغی زیده تسلیم ایتدكدنصكره اول باغه متصل یری دخی ملك باغی اولان عمرو بن خلعی استماع

ایتدیکم آنده اتخاذ شفعه ایتمشیدم دیو اول باغی شفعه ایله عمرودن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(ولاشفعة فی دار جعلت مهرا وان قوبل ببعضها مال وبدل خلع وصلح عن دم عمد وعتق (کافی فیمایجب فیه الشفعة)

زید ملکیت اوزره عمرولک یدنده اولان بشبیك غرو شلق منزل ایچون ملکمدر دیو دعوی ایتدکده عمرو زید ایله دعوای مزبوره دن بیك سکزیوز غروش اوزرینه عن انکار صلح ودفع بدل ایتدکدنصکره منزل مزبوره متصل ملك منزلی اولان بکر منزل مزبوری شفعه ایله المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل صالح فی دار ادعاها علی مائة درهم وهو جاحد فلاشفعة للشفیع لان الصلح عن الانکار لیس ببیع فی حق المدعی علیه (والوالجیة فی ٤)

زید یری دخی ملك باغنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره اول باغه متصل یری دخی ملك باغی اولان بکر بیعی استماع ایتدیکی آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه بتمامها رعایت ایتدکدنصکره اول باغی شفعه ایله المدین عمرو فوت اولوب باغی ورثه‌سی ضبط ایلسه‌لر بکر اول باغی ورثه دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا مات الشفیع بطلت شفعته وان مات المشتری لم یبطل لان المستحق باق ولم یتغیر سبب حقه (هدایه فیمایبطل الشفعة)

هند زید ایله علی الاشتراك مالکه اولدیغی منزلدن حصه سنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بعده هند بیع مزبور تغریروغبن فاحش ایله اولمشدی دیو دعوی وفسخ صددنده اولمغله عمرو هنده ثمن اولدن زیاده شوقدر اقچه ویروب قطع نزاع ایتدکلرندنصکره زید بیعی استماع ایتدیکی آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه بتمامها رعایت ایلسه عقد بیعده تسمیه اولنان ثمنی عمروه ویروب حصهٔ مزبوره‌یی شفعه ایله عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان زاد المشتری البایع فی الثمن لم یلزم الزیادة الشفیع لانه استحق اخذها بالثمن الاول قبل الزیادة والمشتری لا یملك ابطال الحق الثابت له فلا یملك لغیره ایضا (کافی فی الاختلاف فی الشفعة) ولوزاد فی الثمن اخذها الشفیع باصل الثمن (عنایه فی الشفعة کذا فی الزیلعی مفصلا)

بو صورتده زید ثمن مرقومی عمروه ویروب حصهٔ مزبوره‌یی شفعه ایله بعد الحکم المق استدکده عمرو وجه مبین اوزره عقد بیعدنصکره هنده اول قدر اقچه زیاده ویرمکله سنك ایچون حق شفعه ثابت اولماز یاخود اول زیاده‌یی باکه ویرمنجه حصهٔ مرقومه‌یی تسلیم ایتم دیوب امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

﴿نوع آخر﴾

هند ملك منزلنی زیده فاسدا بیع وتسلیم ایتدکدنصکره فسخ بیع ساقط اولمدین اول منزله متصل ملك منزلی اولان عمرو بیعی استماع ایتدیکی آنده اتخاذ شفعه ایدوب عمرو

زیددن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(ولایثبت الشفعة فی عروض او بیعت الدار بیعا فاسدا یعنی اذا اشتری دارا شراء فاسدا فلاشفعة فیها اما قبل القبض فلبقاء ملك البایع فیها اما بعده فلاحتمال الفسخ لان لکل واحد من المتبایعین سبیل الی فسخه ولم یسقط فسخه فان سقط فسخه بان بنی المشتری فیها وجبت الشفعة (منح الغفار فی الشفعة ملخصا) هذه الحیلة انما تتم بموافقة الشفیع علی عدم المعرفة امالولم یوافق الشفیع المتبایعین علیه بان ادعی ثمنا معینا فانه یأخذ المبیع بالشفعة ثم یعطی الثمن بزعمه کمانقله فی شرح تنویر الابصار عن الظهیریة (وظاهره عدم لزوم الیمین علی الشفیع لان المتبایعین لم یدعیا قدرا معلوما لیترتب علیه الیمین بعد انکاره وهذا یقطع به الفقیه هذا وقدعللت المسئلة بتعذر الحکم علی الحاکم وذلك یکون بعد موافقة الشفیع لهما علی الجهل به وعدم الامکان اطلاع الحاکم علیه ولذلك قال فی المضمرات ثم یستهلکه من ساعته وفی الدرر والغرر ومتن التنویر وضیع الفلوس بعد القبض وفی الظهیریة وقد هلك فی ید البایع بعد التقابض فعلم منه انه اذا کان قائما تعین احضاره لامکان الحکم وان الحاکم بترك طلبه مع علمه بوجوده یأثم لترکه مایتعرف به الحکم وقد قال فی منح الغفار رأیت منقولا عن الظهیریة اشتری عقارا بدراهم جزافا واتفق المتبایعان علی انهما لایعلمان مقدار الدراهم وقدهلکت فی ید البایع بعد التقابض فالشفیع کیف یفعل قال القاضی الامام عمر بن ابو بکر یأخذ الدار بالشفعة ثم یعطی الثمن علی زعمه الا اذا اثبت المشتری الزیادة علیه انتهی وکان قدقال اولا وینبغی ان الشفیع اذاقال انا اعلم قیمة الفلوس وهی کذا ان یأخذ بالدراهم وقیمتها فقال هنا وهذا موافق لمابحثته یعنی وافق بحث المنقول وقد علمت الاحکام المسؤل عنها (خیریه فی آخر الشفعة)

زید منزلنی شوقدر اقچه ایله عددی معلوم اولمیوب مشارالیها اولان برقبضه فلوسه عمروه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب اول فلوسی مجلس بیعده صاچوب ضایع ایلسه اول منزله متصل ملك منزلی اولان بکر منزل مزبوری شفعه ایله المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بو صورتده متبایعین فلوس مضبعه نك مجهولیتنده اتفاق ایدوب لکن بکر مزبورلری تصدیق ایتمیوب بن بیلورم فلوس مضبعه نك قیمتی شوقدر اقچه ایدی دیو دعوی ومتبایعین بکر دیدیکی مقداردن زیاده ایدی دیو دعوی ایتمیوب مجهولیتنده مستقر اولسه‌لر بکر فلوس مزبوره نك قیمتی کندی معترف اولدیغی مقداردن زیاده دکل ایدیکنه تحلیفی اولنمقسزین بکر ثمن مزبور ایله قیمت مزبوره‌یی عمروه ویروب منزل مزبوری شفعه ایله المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور (مرت مسئلته آنفا)

زید یری دخی ملك باغچه‌سنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم عمرو دخی اول باغچه‌یی شو قدر اقچه عدد نامعلوم برقبضه فلوسه بکره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب فلوسی مجلس بیعده تضییع ایتدکدنصکره اول باغچه‌یه متصل ملك باغچه‌سی اولان بشر بیع اولی استماع

ایتدیکی آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه بتمامها رعایت ایتمش اولمغله عمروك حضورنده بیع اول ایله اول باغچه یی شفعه ایله بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید ملك منزلنی عمروه ثمن معلومه بیع و تسلیم ایتدکدنصکره اول منزله متصل ملك منزلی اولان بکر بیعی استماع ایتدیکی آنده طلب مواثبه و طلب اشهاد ایدوب بعده طلب تملك ایتمیوب تأخیر ایلسه بکرك شفعه سی ساقط اولورمی * الجواب * مرض یاحبس کبی عذر شرعی یه بناء ایلدیسه ساقط اولماز عذر رسز برآی طلب ایتمیوب تأخیر ایلدیسه ساقط اولور

(ثم یطلب عند قاض فیقول اشتری فلان دارا کذا و انا شفیعها بدار کذا فمره بتسلیم الدار الی- وهو ای هذا الطلب طلب تملك و خصومة و بتأخیر هذا الطلب مطلقا ای بعذر وغیره لاتبطل الشفعة و به یفتی (منح الغفار فی الشفعة) ولوکان التأخیر لعذر من مرض اوحبس اوعدم قاض لایری الشفعة بالجواز فی بلدة لایسقط بالاجماع وان طالت المدة لکونه لایتمکن من الخصومة فی مصره (منح الغفار فی الشفعة) قال شیخ الاسلام الفتوی الیوم علی انه اذا اخر شهرا سقطت الشفعة لتغیر احوال الناس فی قصد الاضرار بالغیر (زیلعی فی الشفعة)

کتاب القسمة

زید متوفانك ثلث مالندن وصایاسی تنفیذ اولنمدین ورثه سی ترکه سنی بینلرنده اقتسامه قادر اولورلرمی * الجواب * وصایا تقدیم اولنور

رجل مات عن امرأة وابنین فالمرأة تدعی انها حامل قال الشیخ الامام ابو بکر محمد بن الفضل تعرض علی امرأة ثقة او امرأتین حتی تمس جنبها فان لم یقف علی شیء من علامات الحمل یقسم المیراث وان وقفت علی شیء من امارات الحمل تربصوا حتی تلد فانه لایقسم (قاضیخان فی القسمة)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی واوغللری عمرو و بکر وقزی زینبی ترك ایتدکده ترکه یی قبل الاقتسام عمرو غیبت ایلسه حالا عمرو حاضر اولمقسزین هند و بکر و زینب قاضی یه واروب قسمته طالب اولمریله قاضی عمرو ایچون وکیل نصب ایدوب ترکه یی بین الورثه قسمت ایدوب عمروك حصه سنی وکیلنه ضبط ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فان کان فیهم غائب یقسم ولاینظر حضور الغائب بعد ان یکون الحاضر ابنین کبیرین اواحدهما صغیر فینصب عن الصغیر وصیا و یقسم لان احد الورثة خصم عن الباقین ویضع حصة الغائب تحت ید عدل (خلاصه فی ٤ من القسمة)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی و قزی زینبی ولابوین قز قرنداشی فاطمه یی ترك ایتدکده هند زینب و فاطمه دن بن حامله یم دیو دعوی و مزبوره لر حامل دکلسون دیو انکار ایلسه لر هند ثقاتدن برایکی قابله یه عرض اولنوب قابله لر علامات حملدن برعلامته واقفلر اولمایجق ترکه زید هند وزینب وفاطمه بینلرنده تقسیم اولنورمی * الجواب * اولنور

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زید فوت اولوب زوجه سی هند حامله ولابوین قرنداشی عمروی ترك ایلسه قسمت ترکه وضع حمله دك توقیف اولنورمی * الجواب * اولنور

زید فوت اولوب زوجه سی هندی و قزی زینبی وقز قرنداشی خدیجه یی ترك ایتدکده هند زینب وخدیجه دن بن حامله یم دیو دعوی وزینب وخدیجه حامل دکلسون دیو انکار ایدوب هند ثقاتدن برایکی قابله یه عرض اولندقده قابله لر علامات حملدن بعض علامته واقف اولسه لر قسمت ترکه وضع حمله دك توقیف اولنورمی * الجواب * اولنور

(فان کانوا لایرثون مع الابن بان مات عن اخوة وامرأة حامل یوقف جمیع الترکة ولایقسم لان فی حق الاخوة فی طلب القسمة شك فلایقسم (خانیه فی آخر القسمة)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی ولابوین قز قرنداشی قزی زینبی ترك ایتدکده مزبوره لر رضالریله ترکهٔ زیدی بینلرنده قسمت ایدر اولدقلرنده جمله مالدن حصه سی مقابله سنده زینب ترکه دن برزیتون باغچه سنی الوب سائر ترکه یی هند الوب بو وجه اوزره اقتسام ایدوب بعده بشر اول باغچه یه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم زینبك یدندن السه زینب هندك یدنده اولان ترکه دن حصه سیله هنده مراجعته قادره اولورمی * الجواب * اولور

زید عمرو ایله علی الاشتراك ارثا مالك اولدقلری مختلفة القیمه اشجار متنوعه یی مشتمله یری دخی ملك باغچه یی اقتسام مراد ایلسه لر نه وجهله اقتسام ایدرلر * الجواب * عرصه سنی ذراع اشجارینی تقدیر قیمت ایله اقتسام ایدرلر

ثم اذا قسم الدار فانه یقسم العرصة بالذراع ویقسم البناء بالقیمة (محیط رضوی فی القسمة)

زید مرض موتنده هندی بشیوز غروش مهر ایله تزوج ایدوب بعده دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولوب هندك مهر مثلی انجق یوز غروش اولمغله اصحاب دیون هنده یوز غروش مهر مثل مقابله سنده ترکه دن قسمت غرما طریقیله اصابت ایدن مقداری ویرمکه راضیلر ایکن هند قناعت ایتمیوب مهر مسمی ایله غرمایه داخل اولورم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی اقرار الزیادات المریض اذا کان علیه دین الصحة فتزوج حالة المرض بمقدار مهر المثل یکون مساویا لدین الصحة و الزیادة علی مهر المثل کان دین الصحة مقدما علیه (عمادیه فی ٣٣ من النکاح)

(ماقول شیخ الاسلام برکة الانام ملجأ الخاص والعام فی جماعة معلومین لهم عقار وعروض مشترکة بینهم فاقتسموا العروض و بعض العقارات المذکورة بالتراضی و بعضها بقضاء القاضی ثم اقر کل واحد منهم باستیفاء حقه اقرارا صحیحا شرعیا ثم ادعی واحد منهم الغبن الفاحش فی القسمة المزبورة فهل تسمع دعواه هذه و تنقض القسمة اولا افتونا مأجورین * اجاب * لاتسمع دعواه ولا تنقض القسمة)

زید متوفانك ورثه سی تركهٔ زیدی اقتسام ایتدكلرندنصكره ایچلرنده عمرو سائر ورثه دن زید ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب بعد التحلیف دین مزبوردن هر برینك یدنده اولان حصه یه اصابت ایدن مقداری سائر ورثه دن المق استدكده سائر ورثه حین قسمتده سكوت ایتمشیدك دیو ویرمامكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ادعی بعض الورثة بعد الاقتسام دینا علی المیت و برهن یقبل و لایكون الاقتسام ابراء عن الدین لان حقه غیرمتعلق بالعین فلم یكن الرضاء اقرار لعدم التعلق (بزازیه فی ۳ من القسمة)

زید فوت اولوب ورثهٔ كبارینی ترك ایتدكده ورثه دن عمرو سائر ورثه یه تركه یی قسمت ایده لم دیوب سائر ورثه اباء ایتملریله عمرو بكر قسامی قسمت ایتمك ایچون استیجار ایدوب تركه دن كندی حصه سنی افراز و تعیین ایتدرسه اجرت قسمت بالكز عمروه می لازمه اولور یوخسه جمله ورثه یه می * الجواب * بالكز عمروه

(واذا طلب احد الشریكین القسمة وابی الباقون فاستأجر الطالب قساما كان الاجر علیه خاصة فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی وفی قول صاحبیه یكون علی الكل (فی ۱۳ من قسمة التاتارخانیه) قال الاسبیجابی رحمه الله تعالی الصحیح قول ابی حنیفة و علیه مشی النسفی والمحبوبی وغیرهما (تصحیح قدوری لقطلو بغا فی القسمة)

بر بلده اهالیسندن زید فوت اولدقده بلدهٔ مزبوره قاضیسی عمرو زیدك اولاد صغارینك وصیلری بكره زیدك ذمتنده اولان اقچه سیچون رسم قسمت اولمق اوزره بكا شوقدر اقچه ویر بعده مال تحصیل اولندقده اول مالدن آل دیو تضییق ایتمكله بكر دخی كندی مالندن زیدك ذمتنده اولان اقچه سیچون رسم قسمت اولمق اوزره اول قدر اقچه یی عمروه ویرسه حالا بكر مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

بر بلده اهالیسندن زید عسكری فوت اولوب ورثهٔ صغارینی ترك ایتدكده بلدهٔ مزبوره ده قسام اولان عمرو تركهٔ زیدی تحریر ودفتر ایتمیوب وصغارك مال موروثلرینی حفظ ایچون صغاره وصی نصب ایتمیوب بغیر حق تركه دن رسم قسمت نامیله برقاچ اقچه الوب زیدك قسمتی اتممشدر دیو تذكره یازدقدنصكره قاضیعسكر طرفندن قسام سواری تعیین اولنان بكر بلدهٔ مزبوره یه كلدكده تركهٔ زیدی تحریر ودفتر ایدوب وصغاره وصی نصب وتركه یی صغار ایچون حفظ ایتدرمك استدكده صغارك اقرباسی مجرد قسام بزه وجه محرر اوزره تذكره ویرمشیدی دیو بكری شرعا منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وكذا لو مات عن امرأة وصغار وسأل الجیران ختم الابواب للصغار وقالت جمیع ما فی البیت لی لم یتعرض لها القاضی و لایبعث امینا فی اشباه ذلك الا فی رجل یموت عن صغار و لیس احد یدعی شیئا مما فی البیت فبعث فی ذلك امینا یحفظ للصغار (قنیه فی منع الدعوی من كتاب القضاء)

برقضا یه بر وجه اربه لق متصرف اولان زیدك نائبی عمرو قضاء مزبوره ده ساكن

عسكری طائفه سندن فوت اولانلرك تركه لرینی تحریر و بین الورثه بالفریضة الشرعیه تقسیم ایتمكه مأمور اولمغله بكر متوفانك تركه سنی تحریر و بین الورثه بالفریضة الشرعیه تقسیم ایتدكدنصكره بشر بن بكرك تركه سنی تحریر وتقسیمه مأمورم دیوب تركه یی تحریر ایدوب ورثه دن رسم قسمت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بو صورتده بشر تركهٔ بكری تحریر ایدوب رسم قسمت نامنه ورثه دن جبرا شوقدر اقچه السه ورثه مبلغ مزبوری بشردن استرداده قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

﴿ نوع آخر ﴾

زید ایله هند علی الاشتراك مالك اولوب قابل قسمت اولان منزلی اقتسام ایتدكلرنده منزلك قپوسی زیدك حصه سنده دوشوب هندك حصه سنده طریق اولمیوب وقپو اچمق دخی ممكن اولماسه حین اقتسامده هندك حصه سنه قپو اچمق ممكن اولمادیغی بلنمامش ایسه قسمت مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(اقتسما دارا ولاطریق فی نصیب احدهما ان امكنه ان یفتح بابا آخر جازت القسمة وان لم یمكنه ان علم وقت القسمة جازت القسمة وان لم یعلم بذلك لایجوز القسمة (بزازیه فی الحیطان فی نوع من الطریق)

زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدقلری خان صغیرده زیدك حصه سی اقل اولوب قسمت اولندیغی تقدیرجه زید حصه سیله انتفاع ممكن اولماسه عمرو قسمته طالب دكل ایكن زید خانی قسمت ایتدروب حصه سنی افرازه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا انتفع كل من الشركاء بنصیبه بعد القسمة قسم بطلب احدهم وان تضرر الكل لایقسم الا برضاهم وان انتفع البعض دون البعض قسم بطلب ذی المنفعة لا بطلب الاخر هو الاصح (ملتقی الابحر فی القسمة)

بكرمی درت سهمدن یدی سهم زیدك سكز سهمی هند وزینبك بر سهمی خدیجه نك ملكلری اولان منزل قسمت اولندیغی تقدیرجه خدیجه حصه سیله انتفاع ممكن اولمیوب لكن زید وهند وزینبدن هر برینه حصه سیله انتفاع ممكن اولمغله هند وزید و زینب قسمته طالبلر اولوب خدیجه اباء ایلسه حاكم خدیجه یه قسمت اوزرینه جبره قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان تضرر الكل لم یقسم الا برضاهم ولو انتفع بعض وتضرر بعض قسم بطلب ذی منفعة بالاجماع الا فی روایة عن مالك رحمه الله تعالی (عیون المذاهب فی القسمة)

تولیت و سكناسی واقفك اولادنه مشروطه وقف منزل قابل قسمت اولمغله اولاد دن هند وزینب رضالریله اقتسام ایدوب بعده بری مراد ایتدیكی وقتده قسمت مزبوره یی نقضه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(عك) اقتسموا ارضا موقوفة بتراضیهم ثم اراد احدهم بعد سنین ابطال تلك القسمة فله ذلك (قنیه فی فسخ القسمة)

بر وقف منزل کبیره زید وعمرو اجارتین ایله اشتراکا متصرفلر ایکن زید عمروه منزلی رأی متولی ایله بینمزده اقتسام ایده لم دیرکن عمرو بغیر وجه اباء ایدوب مز بوران وقفه و یردکلری معجله یی استیفا ایتمش اولسه لر متولی زیدک حصه سنی رأی حاکمله افراز ووقف ایچون بر مقدار اقچه الوب مجددا زیده تمسک و یرسه وجه مشروح اوزره اولمق وقفه نافع اولیجق عمرو راضی اولمیوب ینه اشتراکا ضبطه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(واجمعوا ان الکل اذا کان وقفا علی الارباب فارادوا القسمة لایجوز
(عمادیه فی وقف المشاع فی الثلثون)

نوع آخر

بر قریه اهالیسی اوزرلرینه تحصین املاک ایچون نازله اولان تکالیفی بینلرنده نه وجهله چکرلر * الجواب * ملکلرینه کوره چکرلر

(اهل قریة غرمهم السلطان قال بعضهم یقسم ذلک علی قدر الاملاک وقال بعضهم علی قدر الرؤس قال الفقیه ابو جعفر رحمه الله تعالی ان کان الغرامة لتحصین الابدان یقسم علی قدر الرؤس الذی یتعرض لهم لانها مؤنة الرؤس ولاشیئ من ذلک علی النساء والصبیان لانه لایتعرض لهم (خانیه فی قسمة الوصی والاب من القسمة)

بر قریه اهالیسنک اوزرلرینه تحصین املاک ایچون نازله اولان تکالیف بینلرنده ملکلرینه کوره تقسیم اولنمق لازم اولدقده اول قریه اهالیسندن اولوب قریهٔ مز بوره ده املاکی اولان صبیان ونسوانه ملکلرینه کوره تکالیفدن حصه لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(الواقع فی بلادنا اخذ العوارض من النساء علی دورهن لان السلطان یجعلها علی الخانات وهی الدور الذی یظهر ان عدم دخولهن فی الغرامات عند اطلاق الغرامة واما اذا عینها الامام علی الدور وجعل علی کل دار قدرا معینا دخلن بالتعیین الصریح بقسمة الدار ولابد من اخذ المسمی لامحالة وان لم یؤخذ لزم تضاعف الضرر علی ارباب الدور و یظهر لک صحة ماافتیت فی العوارض من انها علی قدر سهام الدار ذکورا کانوا اواناثا فتأمل (شرح الاشباه لخیر الدین الرملی فی آخر احکام الانثی من الفن الثالث)

بر قریه اهالیسی اوزرلرینه تحصین املاک ایچون نازله اولان تکالیفی بینلرنده نه وجهله چکرلر * الجواب * ملکلرینه کوره چکرلر

(ومایضع السلطان لتحصین املاکهم فعلی قدرها (منیة المفتی فی القسمة)

بو صورتنده بعض کسنه لرک قریهٔ مز بوره ده تصرفلرنده املاکلری اولوب کندولری قصبه ده ساکن اولسه لر اول قریه یه نازله اولان تکالیف مز بوره یی قریه اهالیسی املاک اوزرینه عدل اوزره توزیع ایدوب اول کسنه لرک قریه ده اولان ملکلرینه اصابت ایدن حصه لرینی مز بورلردن استدکلرنده مجرد املاکمز اوزره اوتورمیوب آخر یرده اوتورورز دیو حصه لرینی و یرمکدن امتناعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

بر قریه اهالیسی اوزرلرینه تحصین املاک ایچون تکالیف نازله اولدقده ایچلرنده اصلا ملکی

مستأجر اولان زیده مجرد قریه مزده ساکن اولمقله تکالیف مز بوره ایچون شو قدر اقچه و یر دیو جبره قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

بو صورتنده اهالی زیدک تغلبا شو قدر اقچه سنی المش اولسه لر زید مبلغ مرقومی اهالیدن استرداده قادر اولورمی *الجواب* اولور

بر بلده محلاتندن بر محله ده مؤذن اولان زیددن تکالیف نامنه نسنه الممیه دیو امر سلطانی صادر اولمشیکن تکالیف جمع وتحصیلنه مأمور اولان عمرو زیددن خلاف امر سلطانی تکالیف عرفیهٔ شاقه ایچون نسنه المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

بر بلده محلاتندن بر محله ده مؤذن اولان عمرودن تکالیف نامنه نسنه الممیه دیو امر سلطانی صادر اولمشیکن ترکمان اغاسی اولان عمرو سن مقدما ترکمان قبیله سندن ایمش سن دیو باش خرجی نامنه خلاف امر نسنه المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

باب المهایات

حمام ودکرمن وقابل قسمت اولمیان بیت صغیرک هر برنده علی حدة مهایاة جاریه اولورمی * الجواب* اولور

(المهایاة قسمة المنافع یصار الیها لتکمیل استیفاء المنفعة لتعذر الاجتماع علی عین واحدة فی الانتفاع بها فکانت المهایاة جمعا للمنافع فی زمان واحد کالقسمة جمع النصب الشایع فی مکان واحد معین فجرت المهایاة فی المنافع مجری القسمة من الاعیان ولو لم یجز المهایاة لادی الی تعطیل الاعیان التی لایمکن قسمتها وانه فسخ فان الاعیان خلقت للانتفاع بها وهو ینافیه فیجوز ضرورة کقسمة الاعیان فیجری جبر القاضی بها کما یجری فی قسمة الاعیان (زیلعی فی القسمة)

زید و عمروک اشتراکا مالک اولدقلری دکرمن قابل قسمت اولمامغله زید عمروه دکرمنی مهایاة تصرف ایده لم دیدکده عمرو راضی اولمیوب انجق بن متصرف اولورم دیمکه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

هند وزینب اشتراکا مالکه اولدقلری حمامک برسنه غله سنی هند و برسنه غله سنی زینب المق اوزره مهایاة ایدوب سنه لرک غله لری مساوی اولسه هند نوبتی سنه سنده حمامی آخره ایجار وغله سنی المق استدکده زینب بغیر وجه هندی منعه قادره اولورمی * الجواب* اولماز

(اما اذا تهایأه علی ان یواجرها هذا سنة و هذا سنة اختلفوا فیه قال الشیخ الامام المعروف بخواهر زاده رحمه الله تعالی الظاهر انه یجوز ان استوت الغلتان فیها و ان فضلت فی نوبة احدهما یشترکان فی الفضل و علیه الفتوی
(خانیه فی المهایاة من کتاب الصلح)

زید عمرو ایله علی الاشتراک مالک اولدیغی حمامدن حصه سنی عمروه اضرار قصدیله بیع و یاخود ایجار ایتمکدن اباء ایتمکله حاکم عمروک طلبیله حمامی بینکزده مهایاة تصرف ایدک دیو زیده جبره قادر اولورمی *الجواب* اولور

(والثوب الواحد لايقسم اراد بالثوب الواحد القميص لانه لاينتفع كل واحد منهما بنصيبه وكذا البيت الصغير والحمام لكنهما يتهايئان (شرح ادب القاضى للحسام الشهيد فى القسمة)

زيد عمروه على الاشتراك مالك اولديغى قولى مهايأة استخدام ايدهلم ديوب عمرو اباء ايلسه حاكم مهايأة استخدام ايتمك اوزره عمروه جبره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(طلب احد ربى العبد المهاياة فى الخدمة وابى الآخر فالقاضى يجبره (منية المفتى فى القسمة)

سكناسى واقفك اولادنه واولاد اولاد اولادنه مشروطه وقف منزل صغير اولوب توليت سكنا اصحابى اولان اولاد جمله سى ساكن اولمق ممكن اولمامغله ايچلرندن زيد وعمرو سائرلرينه مهايأة ساكن اوله لم ديدكلرنده سائر اولاد راضيلر اولميوب بز ساكن اولورز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ويجوز المهاياة فى سكنى الدار الموقوفة للسكنى وان لم يشترط الواقف للسكنى اختلفوا فيه (وجيز فى الموقوف عليه السكنى من الوقف)

زيد وعمرو على الاشتراك اجارتين ايله تصرفلرنده اولان وقف دكرمنى هر برى دردر سنه مستقلا ضبط ايتمك اوزره بالتراضى عقد مهايأة ايدوب بعده زيد توليتنى تصرف اوزره ايكن عمرو برسنه مرورنده دكرمندن حصه سنى بكره فراغ ايدوب حالا بكر زيد وعمروك وجه محرر اوزره عقد ايتدكلرى مهايأيى فسخ ايدوب زيده دكرمنى سنكله على الاشتراك تصرف ياخود مجددا التبشر آيه يابرر سنه اوزرينه عقد مهايأة ايده لم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وليس للشريك الذى لم يستعمل الوقف ان يقول للآخر انا استعمل بقدر ما استعملته لان المهاياة انما يكون بعد الخصومة (حاوى المنيه فى سكنى الوقف)

﴿كتاب الحجر﴾

اون اوچ ياشنده اولوب لكن جثه سنك بلوغه تحملى اولميان زيد احتلام اولوب بلوغه كلدم ديو اقرار ايلسه زيدك اقرارى معتبر اولورمى * الجواب * اولماز

صبى اقرانه بالغ وقاسم وصى الميت قال الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل ان كان الصبى مراهقا قبل قوله فيجوز قسمته وان لم يكن مراهقا و يعلم ان مثله لايحتلم لايجوز قسمته ولايقبل قوله لانه يكذب ظاهرا وتبين بهذا ان ابن اثنى عشر سنة اذا كان بحال لايحتلم مثله اذا اقر بالبلوغ لايقبل قوله (منح قبيل المأذون)

اون بر ياشنده اولوب لكن جثه سنك بلوغه تحملى اولميان هند صغيره حيض كوروب بالغه اولدم ديو اقرار ايلسه هندك قولى معتبر اولورمى * الجواب * اولماز

اقوال وافعالى استقامت اوزره اولان زيد عاقلميدر * الجواب * عاقلدر

(العاقل من يستقيم كلامه وافعاله الانادرا والمجنون ضده (بزازيه فى اول الطلاق)

بو صورتده زيدك عقود وتصرفاتى شرعا جائز ومعتبر اولورمى * الجواب * اولور

هند مجنونه زوجى زيدك شوقدر اشياسنى جبرا يدندن الوب اتلاف ايلسه هنده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(الصبى والمجنون لايصح عقودهما ولا اقرارهما ولاطلاقهما وضمن ما اتلفاه وصح قبض الهبة (كفوى فى بيع المجنون نقلا من جامع الفصولين فى ٣٤ فى احكام الصبيان)

﴿كتاب المأذون﴾

زيد مديون اولان عبد مأذونى عمروه شوقدر اقچه اقراض وشوقدر اشياء ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اشياء مزبوره ايله متاع اشترا ايدوب مبلغ مزبور ومتاع يدنده ايكن عمرو فوت اولوب زيد مبلغ مزبور ايله متاعى قبض ايلسه عمروك يدنده مال مكسوب وموهوبى اولمامغله داينلر زيده مبلغ مزبور واول متاعدن بزه حصه ياخود عمرو ذمتنده اولان حقمزى ضامن اول ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولو اقرض المولى عبده المأذون المديون الفا فالمولى احق بها وكذلك ان اودعه وديعة فاشترى بها العبد متاعا فالمولى احق بالمتاع لانه بدل ملكه (محيط رضوى فى المأذون)

زيدك عبد مأذونى عمرو مضاربه طريقيله بكردن شوقدر اقچه الوب بعده مبلغ مزبور ايله ديار آخرده متاع اشترا ايتدكدنصكره عمرو متاعى بكره ارسال ايلسه حالا بكر متاعى قبض ايتمك استدكده زيد قولم اشترا ايتمكله بنم اولمش اولور ديو متاعى بكره ويرميوب تغلبا قبض ايلسه بكر متاعى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وللمأذون ان يدفع المال مضاربة وله ان يأخذ المال مضاربة (محيط برهانى فى ٤ من المأذون)

زيدك عبد مأذونى عمرو اكتساب ايتديكى مالدن اشترا ايتديكى جاريه يى زيدك اذنى ياخود اذنسز وطئ ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايشترى العبد جارية من اكتسابه لانه لاملك للعبد حقيقة والوطئ بدون احد الملكين منفى شرعا وسواء اذن له المولى اولم يأذن له لما ذكرنا ان العبد لايملك شيئا لانه مملوك فيستحيل ان يكون مالكا وبالاذن لايخرج عن كونه مملوكا فلا يندفع الاستحالة (بدايع فيما يملكه المأذون)

بو صورتده عمرو اول جاريه يى وطئ ايدوب جاريه بر ولد طوغوردقده عمرو ولد بندندر ديسه ولدك نسبى عمرودن ثابت اولورمى * الجواب * اولور

(العبد التاجر اذا اشترى امة فوطئها فولدت فادعى الولد وانكر مولاه يجوز ادعاؤه ويثبت نسبه منه وانما يثبت النسب من العبد وان كذبه مولاه فى ذلك لان للعبد فى نسبه شبهة وان لم يكن له حق ملك ولاحقيقة ملك وشبهة الملك كافية لثبوت النسب وان كذبه المالك فى ذلك (محيط برهانى فى من المأذون)

بو صورتده عمرو اول جاريه وولدى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قال محمد رحمه الله فى الاصل العبد المأذون فى التجارة اذا اشترى امة ووطئها و ولدت ولدا ثم ان العبد ادعى نسب هذا الولد صحت دعوته صدقه المولى فى ذلك اوكذبه و يملك

بيع الولد (تاتارخانيه فى ٢٢ من الدعوى)

زيدك قولى عمرو اكتساب ايتديكى مالدن شوقدر اقجه يى بكره ايداع و تسليم ايتدكدنصكره زيد عمرو ى اعتاق ايلسه زيد مبلغ مزبورى عمروك توكيليله بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى على مودع العبد وديعة العبد لاتصح مع ان مال العبد لمولاه لكن لما وصلت الوديعة اليه من العبد لاتسمع دعوى مولاه (بزازيه فى المأذون)

﴿كتاب الكراهية والاستحسان﴾

ترياق اكل ايتمكده بأس وارميدر * الجواب * تحريما كراهتنده علماء رحمهم الله تعالى اختلاف ايتمشلر مداواتنده بأس يوقدر

(ويكره ترياق وجوز بيعه طبا للشفاء اكل القنافذ يغفر الدرياق بالدال والتاء وهو فارسى معرب وهو دواء يجعل فيه من لحوم الحيات يتداوى به من السموم وغيرها وفى شرح التمرتاشى وفى المنتقى عن محمد رحمه الله كره شرب الترياق اذا كان فيه لحوم الحيات وقد فصل المصنف بين مافيه لحم الحيات ومالبس فيه شئ فنفى الكراهة فى الثانى دون الاول والنظم لم يذكر فيه القول بالحرمة فيما فيه لحم الحيات بل قاصر على القول بالكراهة والظاهر كراهة تحريم لاتنزيه ان كان مراده مافيه لحم الحيات وهو الظاهر (شرح المنظومه لابن الشحنه فى الكراهية)

طب نوعندن اولان عنبرك اكلى حلالميدر * الجواب * حلالدر

الاشياء على الاصل الاباحة مالم يتبين دليل الحرمة (تجنيس مزيد لصاحب الهدايه فى الكراهية)

هند مرضعه برقوزويى ارضاع ايلسه هنده وغيره اول قوزينك لحمنى اكل حلال اولورمى * الجواب * اولور

(ولوان الجدى غذى بلبن الخنزير فلا بأس باكله لانه لم يتغير لحمه وما غذى صار مستهلكا لم يبق له اثر وعلى هذا القول لابأس باكل الدجاجة التى تخاط بالعذرة وغيره لانه لم يتغير لحمه والذى يروى انه يحبس الدجاجة ثلاثة ايام تأويله ان ذلك على سبيل التنزيه (ولوالجيه فى الصيد كذا فى صيد البزازيه) .

قرمز ديدكلرى بويه كه اصلنده اشجارك برنوعنك قابغنده مرجمك قدر دخى بيوك وكوچك دوده لر اولوب قبل نفخ الروح انى وقتنده دوشرسه لر عصاره سندن قرمزى بويه اولور اكر وقتى كچوب دوشرلماسه باراده الله تعالى روح بولوب اوچار وروح بولدقده يرطيقله دوشرلسه دخى بويه اولماز اول دوده دن قبل نفخ الروح دوشردكلرينك عصاره سنى بعض معاجين وشربتلره قاتر اولسه لر اول معاجين وشربتلرى اكل وشربده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(اكل دود القز قبل ان ينفخ فيه الروح لابأس به وكذا اكل دود الزنبور قبل ان ينفخ فيه الروح لابأس به (هنديه فى ١١ من الكراهية والاستحسان)

زيد عمرودن برمقدار طعام اشترا ايتمك مراد ايتدكده ثمننى نه مقوله مالدن ادا ايده جكنى

تعيين وتوصيف ايتمكسزين شوقدر اقجه يه عمرودن اشترا وقبض ايدوب بعده مبلغ مزبورى كسب خبيثدن جمع ايتديكى مالندن ادا ايلسه اول طعام زيده طيب اولمقدن چقارمى * الجواب * چقماز

(اشترى بدراهم مغصوبة ان دفعها اولا للبايع ثم اشترى بها اوقبل الدفع اشار اليها ونقد منها لا يطيب الاكل بهما قبل الضمان وبعده لايطيب الربح فى المختار للفتوى وفيما بقى من الصور يطيب وهو قول الكرخى وعليه الفتوى ولايعتبر النية فى الفتوى (بزازيه فى الجنس الثالث فى الضمان من الغصب)

كتان تخمندن استخراج اولنوب بذرتعبير اولنور ياغ طاهرميدر يوخسه نجسميدر * الجواب * طاهردر

(وقد وقع عند بعض الناس ان الصابون نجس لانه يتخذ من دهن الكتان ودهن الكتان نجس لانه فى اوعية تكون مفتوحة الرأس عادة والفارة تقصد شربها وتقع فيها غالبا ولكنا لانفتى بنجاسة الصابون لانا لا نفتى بنجاسة الدهن لان الاصل الطهارة والنجاسة بعارض امر نادر ولوكنا نفتى بنجاسة الدهن لا نفتى بنجاسة الصابون لان الدهن قد تغير وصار شيئا آخر (محيط برهانى فى ٧ من الطهارة)

بوصورتده ذكر اولنان ياغ بلاد اسلاميه ده استعمال اولنوب نجاست وحرمته دليل يوغيكن عالم اولان زيد اول ياغ نجسدر اكلى وغير استعمالى حرامدر ديسه مزبورك قولنه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز تعزير ايله منع اولنمق كركدر

زيد ذمى شرف اسلامله مشرف اولدقده يدنده بولنان خمرى تخليل ايتدكدنصكره اكل وبيع حلال اولورمى * الجواب * اولور

برصغر اينكى طوغوردقده ولدى ايچنده بولنوب معا چقان ظرفنى اكل ايلسه بلاتأخير اول اينكك سودينى اكل ايتمكده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(الجلالة هى التى تعتاد اكل الجيف ولايختلط ويكون روايحه منتنة وانما كره الاستعمال كيلايتأذى الناس بروايحها واما ما يختلط فتتناول الجيف وغير الجيف على وجه لايظهر ذلك فى لحمه فلابأس باكل لحمه والحمل عليها الاترى ماذكر محمد رحمه الله فى النوادر (لوان جديا غذى بلبن الخنزير فلا بأس باكله وعلى هذا لابأس باكل الدجاجة ان كان يقع على الجيف لانها يختلط ولايتغير لحمه ولاينتن والحكم يدور على هذا المعنى (محيط برهانى فى ١٢ من الصيد)

زيدك كچيلرى اويوز اولوب زيده خمر ايچرمك علاجدر ديملريله زيد كچيلرينه خمر ايچروب بعده اول كچيلر برقاچ كون اوتلق يبوب اصلا خمر ايچماسه بعده اول كچيلرى بوغازلسه اتلرك اتلرينى اكل ايتمكده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

زيد كندى بهيمه سنى وطئ ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

بوصورتده اول بهيمه مأكول اللحم اولمغله زيد بعده ذبح ايدوب انى اكل ايلسه حلال اولورمى * الجواب * امام اعظم رحمه الله قتنده اولور امام ابى يوسف رحمه الله قتنده

بعد الذبح احراق اولنور

وبهيمة اى لا يحد بوطئ بهيمة لانه ليس فى معنى الزنا فى كونه جناية وفى وجود الداعى لان الطبع السليم ينفر عنه والحامل عليه نهاية السفه او فرط الشهوة ولهذا لا يجب سترة الالة الا انه يعزر لما بينا والذى يروى انه تذبح البهيمة وتحرق فذلك لقطع التحدث به وليس بواجب قالوا ان كانت مما لا تؤكل لحمها تذبح وتحرق لما ذكرنا وان كان مما تؤكل تذبح وتؤكل عند ابى حنيفة وقالا تحرق هذه ايضا هذا اذا كانت البهيمة للفاعل فان كان لغيره ففى الخانية كان لصاحبها ان يدفعه اليه بالقيمة ثم يذبح هكذا ذكر ولا يعرف ذلك الاسماعا فيحمل عليه انتهى والظاهر انه لايجبر على دفعها

(بحر رائق فى الوطئ الذى يوجب الحد من الحدود)

آرو قواننده مجتمع اولان عسل اخراج مراد اولندقده قوانده اولان آرولر قتل اولنمدقجه تماما اخراج اولنمبوب اول حالده آرولر طشره چيقاراسه اذيتى محقق اولمغله آرو قوانلرى اتخاذ ايدن كمسنه لر عسلى چيقارمغه مباشرت ايتدكلرنده قوانلرك آغزلرينى قپايوب تقليب ايتمكله آرولر عسل ايچنده هلاك اولسه لر اول كمسنه لر آثم اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(قتل الزنبور واحراقهم بالنار هل يجوز قال يجوز اهلاكهم فى الشرع دفعا للاذى ولا يأثم به القاتل اذا لم يكن اهلاكهم بدون الاحراق فلا بأس به دفعا للاذى بما يمكن

(جواهر الفتاوى فى ٥ من الكراهية)

بوصورتده اول هلاك اولان آرولر مخلوط اولديغى عسلى اكل ايتمكده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(ولا بأس بموت ماليس له دم سائل سواء مات فى الماء اومايع آخر وسواء كان بحريا كطير الماء صغيرا كما فى المحيط او بريا كالجراد والذباب والزنبور والعقرب والبرغوث والقمل والبق

(قهستانى فى اول الطهارة)

﴿فصل فيما يتعلق باللبس والاستعمال ومافى فعله حظر ومالا﴾

رجاله حرير ثوبك لبسى حراممدر يوخسه حلالميدر * الجواب * حرامدر

بوصورتده زيد حرير ثوبله نماز قلسه زيده نمازى اعاده ايتمك لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا بأس للمرأة بالصلوة فى الديباج والحرير ولا يحل لبسها للرجال وان صلى فيهما فليس عليه ان يعيدها (نتف فى الصلوة) ولو صلى مع القلنسوة الاطلس فانه يكره لبسها ولا تعلق للصلوة بذلك (جواهر الفتاوى فى اول الصلوة)

رجاله قرمزى وياصارى ثوبك لبسى كراهت تنزيهيه ايله مى مكروهدر يوخسه كراهت تحريميه ايله مى مكروهدر * الجواب * كراهة تنزيهيه ايله

(وكره لبس المعصفر والمزعفر الاحمر والاصفر للرجال وفى المجتبى ولا بأس بلبس الثوب الاحمر انتهى وبه صرح ابو المكارم فى شرح النقاية وهذا ظاهر فى ان المراد بالكراهية كراهة

﴿التنزيه﴾

التنزيه لانها ترجع الى خلاف الاول (منح فى احكام اللبس من الحظر والاباحة)

بوصورتده زيد اول قرمزى ياصارى ثوبله نماز قلسه اول نمازى اعاده لازم اولورمى * الجواب * اولماز

پرنجدن مصنوع اولان ساعتك رجاله ونسايه استعمالى جائز اولورمى * الجواب * اولور

اكثرى گمش اولميوب انجق حلقه لرى وبافته لرى واطرافى گمشدن مصنوع اولان قوشاغى رجاله استعمال ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ولا بأس بان يجعل فى اطراف سيور اللجام والثفر واللبب والمنطقة الفضة ويكره ان يجعل جميعه اوعانة الفضة اوالذهب فى ذلك (ظهيريه فى ٤ من الكراهية)

رجاله بين الكتفين ارسال ذنب عمامه مستحبميدر ونه مقدار ارسال اولنمق گركدر * الجواب * وسط ظهره وارنجه ارسال مستحبدر

(وندب لبس السواد وارسال ذنب العمامة كتفيه الى وسط الظهر (تنوير) والمستحب ارسال ذنب العمامة بين كتفيه الى وسط الظهر (خلاصه فى ٧)

ارباب صنايعدن بعض كمسنه لر صنعتلرينى اشلركن خنزيرك شعرينى استعمال ايتمكده مساغ شرعى وارميدر * الجواب * واردر

(وينتفع به اى يجوز الانتفاع بشعر الخنزير (بحر رائق فى البيع الفاسد)

زيد جاريه سى هندك اوغلى اولوب بش التى ياشنده اولان قولى عمرو صغيرى هنددن بغير حق آيروب آخره بيع ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور لكن مكروهدر

(وكره التفريق بين صغير وذى رحم محرم منه لقوله عليه الصلاة والسلام من فرق بين والدة وولدها فرق الله تعالى بينه وبين احبته يوم القيامة (غرر درر قبيل الاقالة)

ابريشمدن سجاده ويا مصحف شريف ظرفى ويا چانته اتخاذ ايدوب استعمال ايتمكده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(ولو صلى على سجادة من الابريسم فان لبسه حرام اما الانتفاع بسائر الوجوه فليس بحرام (جواهر الفتاوى فى اول الصلوة)

مسلمين يوم عيد ويوم جمعه ده وسائر ايامده بربرينه ملاقى اولدقلرنده مصافحه ايتملرنده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(ولا بأس بالمصافحة لانه هو المتوارث قال صلى الله تعالى عليه وسلم من صافح اخاه المسلم وحرك يده تناثرت ذنوبه (هدايه قبيل بيع السرقين من الكراهية)

هند قولى عمرو اجنبيه محرم اولوب كورنمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(وينظر من الاجنبية الى وجهها وكفيها فقط وعبدها كالاجنبى فى الحكم المذكور كلها معها اى مع سيدته (منح فى النظر من الكراهية)

ما قول شيخ الاسلام حلال مشكلات الانام فى عمل مولود نبينا محمد صلى الله تعالى عليه وسلم وهو اجتماع الناس فى اليوم الثانى عشر من شهر ربيع الاول ورواية الواعظ الاخبار الواردة فى مبدأ امره وما وقع فى مولوده من الايات وقراءة القارى مولده الشريف

واستبشار قدومه المنيف واظهارهم الفرح والسرور وتعطير المعطرات وتناول الاشربة والحلويات خاليا عن المنكرات الشرعية فهل هو ممدوح او مذموم * الجواب * الله اعلم عمل المولود الشريف على وجه المذكور ممدوح شرعا لاشتماله على المحاسن الكثيرة من تبجيل النبي وتعظيم قدومه واستبشار قدومه واظهار محبته صلى الله تعالى عليه وسلم وارغام الشياطين واهل الكفر والطغيان والله العليم الحكيم والصلوة والسلام على النبي الكريم وعمل المولود الشريف النبوي والصواب انه من البدع الحسنة المندوبة اذا خلا عن المنكرات شرعا من شرح الجامع الصغير في الحديث للعلقمي في شرح حديث اما بعد فان اصدق وعمل المولود بقراءة القرأن والانشاء لمدايح النبوية والزهرة العرفانية واطعام الطعام والصدقات السنية امر حسن يثاب فاعله الثواب الجزيل بقصد الجميل وان كان عمل المولود المذكور لم ينقل من السلف الصالح في القرون الثلثة الفاضلة وانما حدث بعدها فذلك بدعة حسنة عند من حقق العلم واتقنه ثم لا زال اهل الاسلام في سائر الاقطار والمدن العظام يحتفلون في مولوده صلى الله تعالى عليه وسلم (من رسالة نجم الدين احمد القطبي الشافعي في حق المولود كذا في على القاري في حق المولود)

بصمه صنعتنده مهارت ادعا ايدن زيد لغت ومنطق وحكمت وهيئت وبونلرك امثالی علوم آليه ده تأليف اولنان كتابلرك حروف وكلماتلرينك صورتلرينی بر قالبه نقش ايدوب اوراق اوزرينه بصمه ايله اول كتابلرك مثللرينی تحصيل ايدرم ديسه زيدك بو وجهله عمل كتابته مباشرتنه شرعا رخصت وارميدر * الجواب * بصمه صنعتنده مهارتی اولان كمسنه‌لر بر مصحح كتابك حروف وكلماتنی بر قالبه صحيحا نقش ايدوب اوراقه بصمغله زمان قليلده بلا مشقة نسخ كثيره حاصله اولوب كثرت كتبه ورخص بهاايله تملكه باعث اولور بو وجهله فائده‌يی مشتمل اولمغله اول كمسنه‌يه مساعده اولنوب بر قاچ عالم كمسنه‌لر صورتنی نقش اوله‌جق كتابی تصحيح ايچون تعيين اولنوب انلر تصحيح ايتدكارندنصكره صورتی قالبه نقش اولنورسه بر عمل مستحسن اولور

معلم صبيان اولان زيد تعليم قرأن ايچون صبيانی قدر معتاد ضرب ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وفي الروضة له ان يكره الصغير على تعليم القرأن والادب والعلم لان ذلك فرض على الوالدين ولو امر غيره بضرب عبده حل للمأمور ضربه بخلاف الحر قال رحمه الله تعالى فهذا تنصيص على عدم جواز ضرب ولد الآمر بخلاف المعلم لان المأمور يضربه نيابة عن الاب لمصلحة والمعلم يضربه بحكم الملك بتمليك ابيه لمصلحة الولد انتهى (منح الغفار قبيل كتاب السرقة)

بر قريه‌يه طاعون اصابت ايتمكله اهاليسندن زيد اول قريه‌دن چيقوب آخر محله كتسه آثم اولورمی * الجواب * مرجودر كه اوليه حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك لطفنه التجاء ايديجك

(عن عبد الرحمن رضي الله تعالى عنه عن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم انه قال

اذا وقع هذا الرجز بارض فلا تدخلوها واذا وقع وانتم فيها فلا تخرجوا منها والرجز العذاب والمراد ههنا الوباء وذكر الطحاوي في مشكل الآثار هذا الحديث فقال تأويله انه اذا كان بحال لو دخل وابتلى به وقع عنده انه ابتلى بدخوله ولو خرج فنجا وقع عنده انه نجا بخروجه فلا يدخل ولا يخرج صيانة لاعتقاده فاما اذا كان يعلم ان كل شئ بقدر الله تعالى وانه لا يصيب الا ما كتب الله تعالى فلا بأس بان يدخل ويخرج (ظهيريه في ه من الكراهية)

كلابه مأكولات جنسندن بعض شئ ويريلوب اطعام ايتمكده وارميدر * الجواب * بوقدر نائل اجر اولمق اوزره آثار صحيحه واردر

(وكذا له ان يطعم الخادم الواقف على المائدة ولا يحل له ان يعطى سائلا او داخلا لحاجته اوكلبا او هرة للضيف لانه لا اذن فيه عادة فان اطعم الكلب او الهرة خبزا محترقا او فتاة المائدة حل ذلك لانه مأذون فيه عادة وهذا افضل لان اطعام هذه الحيوانات جائزة ولا ينبغي ان يلقيها النهر او الطريق الا اذا وضع لاجل النمل ليأكل النمل فيجوز هكذا قاله بعض السلف (ذكره صاحب المحيط في شرح التحفة لابن ملك من آخر فصل الاكل على ثلث مراتب)

هند مسلمه باغنده حاصل اولان اوزمنی ميخانه‌جی اولان عمرو ذمی‌يه بيع ايتمك جائز اولورمی * الجواب * جائزدر

(وجاز بيع العصير من خمار لان المعصية لا تقوم بعينه بل بغيره بخلاف بيع السلاح من اهل الفتنة (زيلعي في الكراهية في فصل البيع)

عسل بازيتون ياغی ياسائر اطعمه‌دن بری متنجس اولسه اول عسل وياغ وطعامی مأكول اللحم اولان حيوانه اكل ايتدرمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا تنجس الخبز او الطعام لا يجوز ان يطعم الصغير او المعتوه او الحيوان المأكول اللحم (قنيه في الكراهية في باب الانتفاع)

هند منزلنده مصحف شريف بازار اولمغله بلا غلاف مس وتقليب اوراق ايدرك مصحف كتابته اشتغال مراد ايتدكده نه كيفيت ايله اشتغال ويازمق كركدر * الجواب * جنب وحائض ونفسا ومحدثه اولميوب مطهره اولديغی حالده مصحف شريفی برمرتفعجه محله قويوب وقلمی يك اينجه ايتميوب آيين خط وپاك مداد ايله احسن وابيض كاغده تفريج سطور ايدرك يازوب حجمنی بيوجك ايتمك كركدر

(ولا يمس هؤلاء اى الحائض والجنب والنفساء والمحدث مصحفا الا بغلاف متجاف عنه واما كتابة المصحف اذا كان موضوعا على لوح بحيث لا يمس مكتوبه فعند ابي يوسف رحمه الله تعالى يجوز وعند محمد رحمه الله تعالى لا يجوز وكره بالكم (صدر الشريعه في الحيض) ويكره تصغير المصحف وان يكتب بقلم دقيق يروى عن ابي حنيفة رحمه الله تعالى وهو قول ابو يوسف وزفر رحمه الله تعالى (خانيه في التسبيح من الكراهية)

هند حره عجوزه مسنه اولوب بعض اجنبی ايله بحسب الضروره مكشوفة الوجه اولديغی

حالده مصاحبت ايدوب مؤنث يومبه سنى تهبئه واخذ ده بلا حائل بعض اجنبى النه طوقونسه هند شوهاى بى اشتها اولمغله خوف فتنه اوليجق هندك معامله سنده بأس وار ميدر * الجواب * يوقدر

(واما اذاكانت عجوزا لاتشتهى فلابأس بمصافحتها ومس يديها لانعدام خوف الفتنة (زيلعى فى الكراهية) العجوز الشوهاء والشيخ الذى لايجامع مثله بمنزلة المحارم (قنيه فى الخلوة من كتاب الكراهية)

زيد عمرو ايله برلعبده هرقنقيسى مغلوب اولورسه غالب اولانه شو قدر اقچه ويرمك اوزره قول ايدوب بعده اول لعبده زيد عمروه غالب اولوب عمروك شوقدر اقچه سنى المش اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وحرم لوشرطاه من الجانبين (درر فى الكراهية)

برسفينه شط بحره قريب محله كلدكده سفينه ركابيندن زيد عمروه اكرسفينه دن يوزه رك كناره واروب اندن ينه سفينه يه كلور سك سا كه برتفنك ويره يم ديدكده عمرو دخى اول محله يوزه رك واروب كلمز سم سا كه برتفنك ويره يم ديوب طرفينك بووجه اوزره قوللرندن صكره عمرو يوزه رك كناره واروب ينه سفينه يه كلدكده قول مزبوره بناء زيدك برتفنكنى السه زيد تفنكنى عمرودن استرداده قادراولورمى * الجواب * اولور

زيدك زوجه سى هند نازلۀ شديده ه بليه سنه مبتلاة اولوب مسائل دينيه دن بعض مشكلى اولوب زيد اول نازله ومشكله يى حله قادر اوليوب و برعالمه سؤال وجوابنى هنده اخبار ايتماسه هند زيدك اذنندن عمرو صالح وعالم ومتقى يه واروب محتاجه اولديغى مشكلنى سؤال وتعلم ايتمكه مساغ شرعى وارميدر * الجواب * واردر

شبشه كاسه ياشبشه برداق ايچنده اولان خمرى روشن موضعه قويوب تلذذا باقق جائز اولورمى * الجواب * مكروهدر

(وكرهوا النظرالى الخمر فى الضوء وهى فى الزجاج تلذذا لحسن لونها (من صلاة الجلابى فيمايجوز الانتفاع من الاعيان النجسة ومالا)

كفره طائفه سى پاسقاليه لرنده اشرافدن اولان عمرو مسلمه قرمزى يمورطه وچورك اهدا ايتدكده ه عمرو انلره موافقت اوزره اخذ ايتميوب كرما ومروة اخذ ايلسه بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(ومايهدى المجوس يوم النيروز من اطعمتهم الى الاشراف ومن كان لهم به معرفة لايحل اخذ ذلك على وجه الموافقة معهم وان اخذه لاعلى ذلك الوجه لابأس به والاحتراز عنه اسلم (فى السادس فى التشبيه من الفاظ الكفر من البزازية)

توت يپراغى ايله تربيه اولنان ايپك قوردينك نسج ايتديكى قوزاق كنشه القا اولنمدقچه ايپكدن انتفاع ممكن اوليوب لكن اول قوزاق كنشه القا اولندقده ايچنده حى اولان قوردهلاك اولسه بوفعلده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(ولايكره القاء القبلق فى الشمس ليموت الديدان (ملتقط فى كتاب الاداب فيما يكره و مالا

كذا

(كذا فى ٨ من كراهية البزازيه)

درياده بالق صيد ايدن زيد مجرد اكل وبيع وثمنى ايله تعيش قصدايلسه زيدك بووجه اوزره كسبى مباح اولوب صيد ايتديكى بالغى بيع ايلسه ثمنى زيده حلال اولورمى * الجواب * اولور

(ولم يرو خلاف لاحد فى اباحته اى الصيد فكان اجماعا ولانه نوع اكتساب والاكتساب مباح كالاحتطاب و هواستدلال بالمعقول كذا فى الهداية و العناية قلت و هو مفيد لحل اتخاذ الصيد حرفة لانه نوع من الاكتساب (منح فى الصيد)

زيد اعضاسندن برعضونده ايكنه دوكنى اتخاذ ايدوب بعده نادم اولسه اول دوكنى زيده سلخ لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(اتخذوا وسما ثم ندم لايلزم السلخ (قنيه فى التفرقات من الكراهية)

زيد ختان اولدقده موضع ختانده اولان جلدك اكثرى قطع اولنماسه زيد ختان اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ختن غلامه فان قطع اكثر من النصف فهو ختان و الا فلا (منية المفتى فى الحظر والاباحة)

زيد صغيرانا سندن سنتلى يه مشابه طوغوب خشفه سى اوزرنده اصلادرى اولماسه زيدى سنت ايتدرمك لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(صبى ولد و هويشبه المختون لا يقطع منه شئ حتى يكون مايوارى الحشفة فيقطع الفضل عن ذلك (محيط رضوى فى الكراهية)

جاموس و قره صغر ذبح ايتمكى صنعت اتخاذ ايدن كمسنه جاموس و قره صغرى اجرتله وجه شرعى اوزره ذبحى صنعت اتخاذ ايدوب كسب ايتمك مكروهميدر يوخسه حراميدر * الجواب * مباحدر

(المذهب عند جهور الفقهاء ان جميع انواع الكسب فى الاباحة على السواء و بعض الفقهاء قالوا الزراعة مذمومة و الصحيح ماذهب اليه الجمهور (تاتارخانيه فى ١٤ من الكراهية)

بين الناس قاروجهى اوزره شايع اولان جوز و يمرطه لعبلرى حلالميدر يوخسه حراميدر * الجواب * حرامدر

بوصورتده وجه محرر اوزره اولان لعبله كسب اولنان جوز و يمرطه لرى كسب ايدنلر ياخود انلردن اشترا ايدن كمسنه لر اكل ايتمك حلال اولورمى * الجواب * اولماز

(و الجوز الذى يلعب به الصبيان يوم عيد يؤكل وهذا اذا لم يكن على سبيل القمار اما اذا كان بهذا الصنيع حرام (خزانة المفتين فى المسابقة)

زيد كندويى عمدا صلب وقتل ايلسه وزرى نه مرتبه در * الجواب * قاتل غيراولانك اثمندن اعظمدر نعوذ بالله تعالى

(هذا بمنزلة رجلين احدهما قتل نفسه و الا خر غيره كان قاتل نفسه اعظم و زرا واثما

(قاضیخان فی الهبة فی آخر فصل الصدقة)

فتق مرضنه مبتلا اولان زیده جراحیلردن برقاچ مسلمانلر واردیروب علاج ایتمکدن غیری علاج فائده ویرمز مرضك مشتد اولور اگر یارد ر رسك غالب احتمال هلاك اولمیوب خلاص اولمقد ردیو خبر ویروب بو مرضه مبتلا اولانلرك بعضلری دخی اول علاج ایله خلاص اولدقلری واقع ایکن زید حذاق جراحیلردن عمروه شق ایتد ردوب معتاد اوزره دواء ایدرکن متأثرا فوت اولسه زید آثم اولورمی * الجواب * اولماز

هند زوجی زیددن سن بنی طلاق باین ایله تطلیق ایتدك مهر مسمایی ویردیو دعوی وزید انکار ایدوب هند مدعاسنی اثبات ایده میوب زید دخی یمین ایلسه زید هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور طلاق باین واقع ایسه هند نفسنی زیده تمکین ایتمیوب زنادن احتراز لازمدر خلاص ممکن اولمازسه مطلقك طعامنه زهر قاتمق تجویز اولنمشدر

(وفی الفتاوی المرأة اذا سمعت ان زوجها طلقها ثلاثا ولاتقدر علی ان تمنع نفسها الا بقتله یسعها ان تقتله متی علمت انه یقربها ولکن تقتله بالدواء ولاتقتل المرأة نفسها وفی الفتاوی النسفی رحمه الله تعالی عن الامام ابی الشجاع هکذا وفی فوائد شمس الاسلام ان لم تکن لها بینة ترفع الامر الی القاضی ویحلفه فان حلف فلااثم علیه وان قتلته فلاشیء علیها والطلاق البائن کالثلث (خلاصه فی الحظر والاباحة من کتاب الطلاق)

﴿نوع فیمایکون حظرا من القول ومالا﴾

مسلمی غیبت حرام اولدیغی کبی ذمی یی دخی غیبت حرام اولورمی * الجواب * اولور

(فتحرم غیبة الذمی کما تحرم غیبة المسلم فضلا عمایفعله السفهاء وشتمه فی الاسواق ظلما وعدوانا (فتح القدیر فی المستأمن من السیر)

رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اهل بیتنه اهانت ایدوب کفری مشهور وفظاعة شری متواتر اولان یزیده لعن ایتمك جائز اولورمی * الجواب * بأس یوقدر

(اللعن علی یزید یجوز ولکن ینبغی ان لایفعل وکذا علی الحجاج ویحکی عن الامام قوام الدین الصفاری انه قال لابأس باللعن علی یزید ولایجوز اللعن علی معاویة لانه خال المؤمنین وکاتب الوحی وذو السابقة والفتوح الکثیرة وعامل الفاروق وذی النورین لکنه اخطأ فی اجتهاده فیتجاوز الله عنه برکة صحبة نبینا علیه الصلاة والسلام ویکف اللسان عنه تعظیما لمتبوعه وصاحبه علیه الصلاة والسلام (وسئل الجوزی عن یزید وابیه فقال قال علیه السلام من دخل دار ابی سفیان فهو آمن فعلمنا ان اباه دخل داره فصار آمنا والابن لم یدخلها فلم یصر صاحب جد والحق ان یلعن یزید بناء علی اشتهار کفره وتواتر فضاعة شره علی ما عرف تفاصیله والا فاللعن علی الشخص وان کان فاسقا لایجوز بخلاف اللعن علی الجنس لقوله تعالی الالعنة الله علی الظالمین (بزازیه فی ١١ من الفاظ الکفر)

جنازه یی تشییع ایدن کسنه لر ذکر الله یاخود قراءة قرآن عظیم الشان ایله رفع صوت

ایتمکده کراهت وارمیدر * الجواب * واردر

ویکره رفع الصوت بالذکر وقولهم سیموت کل حی وهو حی لایموت ونحوه خلفها بدعة (منیة المفتی فی الجنائز)

زید قرآن عظیم الشانی فاتحه دن سورهٔ فیله یاخود سورهٔ اخلاصه وارنجه قراءت ایدوب ما عدا سوره لری قراءت ایتمیوب عمروه سن قراءت ایله دیمکله عمرو دخی نیابة زیدك قراءت ایتمدیکی سوره لری قراءت ایلسه زید ختم قرآن عظیم الشان ایتمش اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو اول سوره لری قراءت ایتدکده حاضر اولوب استماع ایدن کسنه لر ختم قرآن عظیم الشانده بولنمش اولوب ختم قرآنده بولنانلره وعد اولنان اجره نائل اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

العبادة المالیة تقبل النیابة مطلقا والبدنیة لامطلقا والمرکبة منهما تقبل النیابة عند العجز وبدنیة محضة کالصلوة والصوم والاعتکاف وقراءة القرآن والاذکار الی آخره (منح الغفار فی الحج عن الغیر) والنیابة لاتجری فی العبادات البدنیة (درر وغرر فی اول الشهادة علی الشهادة)

اعمی اولان زید محدث اولان عمرودن استماع ایتدیکی حدیث شریفی حفظ ایدوب روایت ایلسه زیدك روایتنه اعتبار اولنورمی * الجواب * اولنور

(الاعمی اذا سمع الحدیث له ان یروی فان قتادة ولد اعمی وقد روی احادیث کثیرة عن انس بن مالك وغیره وهم رضوان الله تعالی علیهم قبلوا روایته (ولوالجیه فی ٢ من الشهادة)

دعاعقیبنده سبحان ربنا رب العزة عمایصفون دیمك می اولیدر یوخسه سبحان ربك رب العزة عما یصفون دیمك می اولیدر * الجواب * سبحان ربنا رب العزة عمایصفون دیمك اولی در

(وفی آخر الدعوات یقول سبحان ربنا رب العزة عمایصفون او یقول سبحان ربك رب العزة عمایصفون المختار هو الاول لانه قصده الثناء دون القراءة وهذا الیق بالثناء (تجنیس فرید لصاحب الهدایة فی کتاب الصلوة)

﴿فصل فیمایتعلق بالامر بالمعروف والنهی عن المنکر﴾

بر بلده صباغ طائفه سندن اولان برقاچ کسنه لر قرمزی بویایه بعض نجس قان قاتوب اول بویا ایله بعض البسه صبغ ایدوب وصاحبلرینه اعلام ایتمیوب تدلیس وناسه ضرر اوزره اولوب ومسلمین یلمامکله اول البسه ایله نماز قیلدقلریله امر بالمعروف عادتلری اولان مسلمین تنبیه ونصح ایتدکلرنده دکلیوب بو وجه اوزره اضرار معتادلری اولمغله حاکم الشرع الشریفه اعلام ایلسه لر حالا حاکم مزبورلری زجر ومنع وتعزیره قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اذا وقعت النجاسة فی صبغ فان یصبغ به الثوب ثم یغسل ثلثا فیطهر

(قاضیخان فی الطهارة قبیل باب الوضوء)

واعظ نامنده اولان زید کرسی یه چیقوب خلقه وعظ ایدرکن حیواناتدن حالا موجود اولان مایمن امم سالفه دن ممسوخ اولان بنی آدم نسلندندر دیسه زیدک بوقولنک اصلی وارمیدر * الجواب * یوقدر و امم ممسوخه اوچ کوندن زیاده باقی اولمیوب جمله سی هلاک اولمشلردر

(ثم الاصح ان المسخ صوری و معنوی و انهم هلکوا بعد ثلثة ایام ولم یبق منهم نسل کما صرح بذلک ابن عباس وغیره رحمهم الله تعالی من جماهیر السلف من تفسیر علی القاری رحمه الله تعالی فی تفسیر قوله تعالی فلما عتوا عما نهوا عنه فی سورة الاعراف و فی الحدیث لم یبق من الامم الممسوخة نسل (من تفسیر الکورانی فی قوله تعالی فلما عتوا عما نهو عنه

زید واعظ جوامعده کرسیلره چیقوب انبیاء علیهم السلام حضراتنک علو شانلرینه مناسب اولمیان تعبیرایله اهل سنت والجماعت عقائدینه مخالف حکایات بنی اسرائیل وسائر اراجیف باطله نقل ایتمک ایله جماعت مسلمینی اختلال ایتمک معتادی اولسه حکام شریعت اوزرلرینه زیدی وجه محرر اوزره کرسی یه چیقمقدن منع ایتمک لازممیدر * الجواب * واجبدر

حالا بلاد اسلامیه ده بین المهره شایع اولان علم منطقک تعلیم و تعلمی حلالمیدر * الجواب * حلالدر

(قال فی الخلاصة تعلم علم الکلام و النظر فیه والمناظرة وراء قدر الحاجة منهی عنه انتهی وقال فی البزازیة ودفع الخصم واثبات المذهب یحتاج الیه واما سائر العلوم الفلاسفة فالمنطق داخل فی الکلام و الهندسة مباح (من الطریقة المحمدیة لتقی الدین البرکوی فی ۲ نوع فی ۲ صنف وههنا تفصیل فی القهستانی)

کسر جیلر اتفاق ایدوب ایچلرندن اولان مسلمین اوزرلرینه عمرو ذمی یی کتخدا و ضابط نصب ایدوب عمرو مسلمین اوزرلرینه تدلیس و حیله ایتمونلردیو نظارت وکاهی لدی الاقتضاء بیلرنده تعزیر و تأدیب ایدر اولمغله حالا اول مسلمین حاکمه اعلام ایتدکلرنده حاکم عمروی رفع ایدوب بر مسلمی اوزرلرینه کتخدا وضابط نصب ایتمک مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

ولایجوز الاستعانة باهل الذمة علی امور المسلمین من العمال والکتبة (شرح الاشباه لپیری زاده فی احکام الذمی) و یشترط ان یکون من اهل الولایة المطلقة الکاملة ای مسلما حرا ذکرا عاقلا بالغا اذما جعل الله للکافرین علی المؤمنین سبیلا (شرح عقاید لسعد الدین التفتازانی فی بحث الامامة)

بر جامعده وعظ اولندقده نسوان مجلس وعظه حاضر اولسه لر حاکم مزبوره لری حضوردن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والفتوی الیوم علی الکراهیة فی کل الصلوة لظهور الفساد و متی کره حضور المسجد

للصلوة فیکره حضور مجالس الوعظ خصوصا عند هؤلاء الجهال تحلوا بحلیة العلماء بل اولی ذکره فخر الاسلام (کافی فی الامامة)

حمامجی اولان زید متصرف اولدیغی حمامی پاک طوتمیوب ایچنده اولان اثوابی کیرلی اولوب تطهیر ایتمامکله حمامه وارن کسنه لر متأذی اولمغله حاکمه اعلام ایتدکلرنده حاکم زیده حمامی پاک طوت واثوابی تطهیر ایله دیو تنبیهه قادر اولورمی * الجواب * اولور

فصل فی الاستبراء

زید عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ایتدیکی جاریه مراهقه وجماعه مطیقه اولمغله زید وطئ ودواعی وطئدن برینه قصد ایلسه قبل الاستبراء وطئ و دواعی وطئ زیده حلال اولورمی * الجواب * اولماز

(حرم علیه وطئها و دواعیه حتی یستبرئ بحیضة فیمن تحیض وشهر فی ضدها ای الصغیر والآیسة والمنقطعة من الحیض (درر فی الکراهیة ملخصا)

زید جاریه سی هندی عمروه تزویج ایدوب عمرو دخی هندی وطئ ایتدکدنصکره عمرو فوت اولسه زید هندی بعد انقضاء العدة بلا استبراء وطئ ایتمک جائز اولورمی * الجواب * اولور

(واذا زوج امته من انسان ثم مات الزوج عنها فله ان یجامعها بعد مضی العدة ولا استبراء علیه (مجمع الفتاوی فی الاستبراء من البیوع)

زید ثمن معلومه عمرودن اشتراء و قبض ایتدیکی جاریه یی عقیب قبضده شو قدر اقچه کتابته کسوب بعده جاریه بدل کتابتی ادادن عاجزه اولوب زید جاریه نک رضاسیله کتابتی فسخ ایدوب بلا استبراء اول جاریه یی وطئ ایتمک جائز اولورمی * الجواب * اولور

وفی التاتارخانیه وفی شرح الادوار قال علی بن احمد القنوی الحیلة التی ذکرت فی الذخیرة اسهل الحیل وهی ان الرجل اذا اشتری امة وکاتبها ثم فسخ الکتابة برضاها جاز للمولی الوطئ ولا استبراء علیه (منح الغفار فی الاستبراء من الحظر والاباحة) ولو کاتب امته ثم عجزت وعاد فی الرق لا یلزم الاستبراء (خزانة فی الاستبراء من البیوع)

کتاب الصید

قلج ومورنه بالقلری صید اولندقده صودن اخراج اولنمدین باشلرینه طوقماق ایله ضرب شدید ایله ضرب وصوایچنده هلاک اولسه لر شرعا اکللری حلال اولورمی * الجواب * اولور

(وان ضربها ضارب فقطع بعضها فلا بأس باکلها لانه مات بآفة (ولوالجیه فی ۱ من الصید) وکذلک کل مامات بسبب بان ضربه بخشب او بنحوه او قطعته سمکة اخری اوقطعه غیره یحل (تاتارخانیه فی الصید ملخصا)

زید صید ایچون دریایه القاء ایتدیکی شبکه یه دوشوب خلاص اولمغه قدرتی اولمیوب شبکه ده هلاک اولان سمکک اکلی حلال اولورمی * الجواب * اولور

وان مات فی الشبکة وهی لاتقدر علی التخلص منها اواکل شیئا القاه فی الماء لیأکل فماتت

منه اور بطها فی الماء فماتت او تجمد الماء فبقیت بین الجمد وماتت تؤکل
(درر وغرر فی الذبایح)

زید برحمار وحشی یی صحراده طوتوب برمدت بسلمکله مأنوس اولوب حتی اوزرینه پالان اورلسه اول حمارک اکلی حلال اولورمی * الجواب * اولور

(الحمار الاهلی لایحل وان صار وحشیا والحمار الوحشی یحل وان صار اهلیا ووضع علیه الاکاف (فتاوی سراجیه فی الصید)

حمر اهلیدن بعض حمارلر یابانه داغیلوب برمدت یابانده کزمکله وحشیه اولسه لر اول حمارلرک یابانه داغیلوب کزملریله صید اولندقده اکللری حلال اولورمی * الجواب * اولماز

جزایر بحردن برجزیره نک اورمان وطاغلرنده ظاهرا وحشی اولان حمراصلی اهلی میدر دیوشک اولنوب اهلی اولوب توحش ایتدیکی یقینا بلنمایجک اول حمرک اکلی حلالمیدر * الجواب * حلالدر

(الحکم انما یبنی علی الظاهر فیما لایمکن الوقوف علی حقیقته الاان یعارض الظاهر یقینا بخلافه الی آخره البناء علی الظاهر واجب فیما لایمکن الوقوف علی حقیقته (شرح سیر الکبیر فی باب امان الرسول) زیدک قوانندن چیقان اوغل اریسی عمروک منزلنه قوندقده عمرو اخذ ایلسه حالا زید اول آری یی المق استدکده عمرو زیدک قوانندن چیقدیغی معترف ایکن مجرد بن اخذ ایتدم دیوب ویرمامکه قادراولورمی * الجواب * اولماز

کتاب الذبایح

مسلم یا کتابی اولان زید لسان عربینک غیری ترکی یاخود قبطی لسانی اوزره تسمیه ایدوب ذبح ایتدیکی قیونک اکلی حلال اولورمی * الجواب * اولور

(وکذلک التسمیة تقع بای لسان کان لحصول المقصود (شرح سیر الکبیر للسرخسی فی اول باب الامامة)

برقره صغر اینکی باشی اوزرینه قویویه دوشوب حیا اخراج وحلقندن ذبح دخی ممکن اولمامغله تسمیة ایله صغرک قارنندن یا ارقه سندن جرح اولندقدنصکره هلاک اولسه لحمی اکل حلال اولورمی * الجواب * اولور

(وهی ای الذبیحة اختیاریة واضطراریة فالاولی الجرح ما بین اللبة واللحیان والثانیة الجرح فی ای موضع من البدن وهذا کان البدل عن الاول الا انه لایصار الیه الا عند العجز عنه (زیلعی فی الذبایح)

کتابی اولمیوب مجوسی اولان زیدک ذبیحه سی حلال اولورمی * الجواب * اولماز
(فیحرم ذبیحة وثنی ومجوسی ومرتد (غرر فی الذبایح)

کتاب الاضحیة

زید صغیر موسرک مالندن اضحیه واجبه اولورمی * الجواب * اولماز

(ذکر صدر الشهید فی شرح الاضاحی للزعفرانی انه اذا کان للولد مال ففی ظاهر

الروایة لایجب علی الاب والوصی ان یضحی من ماله وان فعل الاب والوصی ضمن ذلک
(فی ٥ من اضحیة الذخیرة)

جنون مطبق ایله مجنون اولان زیدک مالندن اضحیه واجبه اولوب وصیسی اوزرینه زیدک مالندن اضحیه ایتمک واجب اولورمی * الجواب * اولماز

(والمعتوه والمجنون فی هذا بمنزلة الصبی الذی یجن ویفیق فهو کالصحیح
(خانیه فی الاضحیة)

زید کندی مالیله قربان اشترا ایدوب یوم نحرده صغیر اوغلی عمرو ایچون اضحیه ایلسه اول قربانک لحمی نه کیفیت ایله صرف اولنمق کرکدر * الجواب * زید کندی نفسیچون ایتدیکی قربانک لحمی کبی صرف ایدر

(وان ضحی الاب من مال نفسه عن الصبی یفعل ما یفعل بقربان نفسه
(احکام الصغار فی مسائل الاضحیة)

زید صغیرک باباسی عمرو صغیرک مالندن بر قربان اشترا ایدوب یوم نحرده صغیر ایچون اضحیه ایلسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(وروی الحسن عن ابی حنیفة وابی یوسف رحمهما الله تعالی ان علی الاب والوصی ان یضحی من مال الصبی وعند محمد وزفر رحمهما الله علی ما رواه الحسن یجب الضمان واما علی ابی حنیفة وابی یوسف فالاب بلا خلاف علی کل حال وفی الوصی اختلاف المشایخ ومنهم من قال لاضمان علی الوصی علی کل حال کما لا علی لاب وعلیه الفتوی
(احکام الصغار فی الذبایح والاضحیة)

بو صورتده اول قربانک لحمنک حکم شرعیسی نه در * الجواب * اول قربانک لحمندن صغیر وخادمی وابوینی اکل ایدرلر باقی لحمی ایله صغیر انتفاع ایده جک برشی النمق جائزدر

(وفی مجالس القاضی ابی جعفر الاسروشنی الاضحیة تجب فی مال الصغیر ویقوم به الاب او وصیه او جده ولا یطعم احدا منه بل یطعم الصبی وخادمه والابوان یأکلان استحسانا ویجوز ان یشتری بذلک اللحم مطعوم الصبی ولایشتری به شیئا آخر
(احکام الصغار فی الاضحیة)

زید اضحیه ایچون بر قیون اشترا ایدوب بعده برمدرسه طلبه سندن عمروه ان شاء الله تعالی بعد صلوة العید کلوب ذبح ایدرم دیو ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو بعد صلوة العید زیددن اضحیه اولمق اوزره اول قیونی زیدک اذنسز ذبح ایلسه زیددن اضحیه ساقط اولورمی * الجواب * اولور

(اشتری شاة للاضحیة فغصبها منه رجل ثم ذبحها بنیة الاضحیة عن المالک یجزیه ولایحتاج الی الاجازة (قنیه فی الصید والذبایح)

موسر اولان کسنه یوم نحرده اوزرینه واجب اولان اضحیه قربانک لحمندن بطریق الهبه کفره یه ویرمکده بأس وارمیدر * الجواب * یوقدر

(ویستحب للرجل ان یأکل من لحم اضحیته ویطعم منها غیره ویجوز ان یطعم

منه الغنى والفقير و يهب منه ما يشاء الغنى والفقير والمسلم والذمى
(ذخيره فى التاسع من الاضحية ملخصا)

اوزرينه اضحيه واجبه اولميان زيد يوم نحرده تضحيه ايچون اشترا وذبح ايتديكى قربانك لحمندن كندى اكل ايتمك حلال اولورمى * الجواب * اولور

(سئل القاضى بديع الدين عن الفقير اذا اشترى شاة للاضحية حتى يصير واجبة عليه هل يحل له اكله قال نعم وقال القاضى برهان الدين لا يحل (تاتارخانيه فى الاضحية)

﴿كتاب الاشربة﴾

حالا بلاد اسلاميه ده بين المسلمين استعمالى شايع اولان قهوه نك شربى حلالميدر حراميدر * الجواب * حلالدر

(سئل عن جماعة يشربون القهوة مجتمعين لا على وجه منكر شرعا بل يذكرون الله تعالى ويصلون على النبى صلى الله تعالى عليه وسلم بسبب انها تعين على السهر فهل يحرم شربها لقول بعض الناس انها مسكرة ام لا وهل تقاس على غيرها مما يحرم ام لا اجاب نعم يحل شربها لان الاصل فى الاعيان غير الفروج الاباحة كما ذكر كثير من علمائنا الحنفية رحمهما الله تعالى وان اختار بعضهم التوقف لان الاشياء مخلوقة لمنافع العباد قال الله تعالى قل لا اجد فيما اوحى الى محرما الخ ولانها ليست بمسكرة ولا مخدرة كما اخبره به جماعة من طلبة العلم ممن استعملها وقد ثبت ذلك عندى باستعمالها مرارا ولم اجد فيها شيئا من ذلك اصلا ولا يصح قياسها على غيرها فى التحريم لعدم وجود علة المقيس عليه فيها من اسكار او اخدار كما تقدم انه غير موجود فيها وبه افتى كثير من المشايخ منهم شيخ الاسلام الرملى ومنهم القاضى احمد بن على التميمى بعد ان ذكر انها لا يغير العقل وانما يحصل بها نشاط وطيب خاطر لا ينشأ عنه ضرر بل ربما تكون معونة على زيادة العمل فتأخذ حكمه فان كان ذلك طاعة فشربها طاعة وان كان مباحا فمباح لان للوسائل حكم المقاصد والله تعالى اعلم (من فتاوى الشيخ محمد الغزى التمرتاشى صاحب المنح الغفار فى الكراهية)

حشيش انواعندن غنجه ديمكله معروف اولوب بين الناس استعمالى شايع اولان شيئك اكل وشربى حلالميدر يوخسه حراميدر * الجواب * حرامدر

بوصورتده اول غنجه يى استعمال ايدنلره شرعا نه لازم اولور * الجواب * استعمال ايدنلرك بعضى قتل و بعضنك عقلنى ازاله ايدوب ودخى نيجه مفاسده مؤدى اولمغله استعمال ايدنلرى تعزير شديد وانواع عقوبت ايله زجر ومنع حكام ذوى الاحترامه لازمدر وبيع ايدنلرتعزير شديد ايله زجر ومنع اولنوب بيع ايتدكلرى شيئى احراق ايتمك كركدر

بوصورتده اول غنجه نك استعمالى حلالدر ديوب اكل وشرب ايدنلره امور غيبيه منكشفه اولور ديوب جهله يى اضلال واول شيئك استعمالنه تحريض وترغيب ايدن شخصك امر ولى الامر ايله قتلى مشروعميدر * الجواب * مشروعدر قتلنده اجر جزيل واردر

(فلما عمت بليه الحشيش وشملت الاماكن فتنته اختاروا ائمة ما وراء النهر حرمته وافتوا

على ما افتى به المزنى من حرمة تناوله وافتوا باحراقها وان كان ثمنها خطيرا وجعلوا قيمته هدرا وامروا بتأديب بايعه وقال علمائنا من قال بحله فهو زنديق مبتدع فاسق وحكموا بوقوع طلاق آكل الحشيش اذا سكر منه زجرا له هكذا نقل الامام حافظ الدين النسفى عن شمس الائمة الكردرى فى شرح التمرتاشى فاستخرت الله تعالى وتقدس آلاؤه والحقت ذلك فى بيتين تكميلا للفائدة وتوفيرا للعائدة فقلت * وافتوا بتحريم الحشيش وحرمته * وتطليق محتش بزجر وقرروا * لبايعه التأديب اثبتوا * وزندقة للمستحل وحرروا (شرح الوهبانية لابن شحنه فى الكراهية) الزنديق يقتل ولا تقبل توبته (زيلعى فى المرتد وتفصيله فى اشربة المنح)

بنج وحشيش وآفيون اكل ايتمك حلالميدر يوخسه حراميدر * الجواب * حرامدر

بوصورتده اشياء مذكوره دن بر ينى اكل ايدنلره نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

بوصورتده حشيشى زرع وبيع ايدنلره نه لازم اولور * الجواب * تعزير ايله زجر ومنع لازم اولور

(ويحرم اكل البنج والحشيش والافيون لكن دون حرمة الخمر فان اكل شيئا من ذلك لا حد عليه بل يعزر بما دون الحد قال فى الجوهرة ولا يجوز اكل البنج والحشيش والافيون وذلك كله حرام لانه مفسد للعقل حتى يصير للرجل فيه خلاعة وفساد يصد عن ذكر الله تعالى وتقدس وعن الصلوة لكن تحريم ذلك دون تحريم الخمر فان اكل شيئا لا حد عليه وان سكر منه كما اذا شرب بولا او اكل غائطا فانه حرام فلا حد عليه فى ذلك بل يعزر بما دون الحد (منح فى الاشربة وفيه تفصيل)

خمردن طبخله تقطير اولنان عرق معروفك قطره سى حرامدر يوخسه سكريمى حرامدر * الجواب * قطره سى حرامدر

(فلو طبخت لم يبق خمرا وفيه خلاف كما اشار اليه فى الهداية فمن قال انه لم يبق خمرا لم يحد شاربه الا اذا سكر وعلى هذا ينبغى ان لا يحد شارب العرق ما لم يسكر ولا يحنث فى يمينه من قال والله لا اشرب الخمر وشرب العرق على ان مبنى الايمان على العرف ومن قال انه بقى خمرا فقد انعكس الحكم واليه ذهب الامام السرخسى وعليه الفتوى (كما فى تتمة الفتاوى قهستانى فى الاشربة)

نبيذ تمر يا زبيب يا عسل يا تين يا شعير يابونلرك امثالندن اتخاذ اولنوب مسكر اولان خمرك غيرى شربتلرك سكر ويرميجك مقدارى تلهى قصدنسز ايچمك حلالميدر يوخسه قليل وكثيرى حراميدر * الجواب * قليلى وكثيرى حرامدر

(ونبيذ التمر والزبيب اذا طبخ ادنى طبخة ثم اشتد يجوز شربه دون السكر على قول الامام الثانى رحمه الله تعالى لاستمرار الطعام دون اللهو الخ وقال محمد رحمه الله يحرم قليله وكثيره قالوا وبه نأخذ (بزازيه فى الاشربة ملخصا)

﴿كتاب الشرب﴾

انهار غير مملوكه دن برنهر عظيمك برجانبنده تارلاسى اولان زيد اول نهردن تارلاسنى سقى ايتمك استدكده عامه يه ضررى يوغيكن اول نهردن تارلالرينى سقى ايدن بعض كسنه لر

زيدى تارلاسنى سقيدن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(المياه ثلثة فى غاية العموم كالانهار العظام مثل دجلة وجيحون وسيحون ليست مملوكة لاحد فيملك كل احد سقى دوابه وارضه ونصب الطاحونة والدوالية والسانية واتخاذ المشرعة والنهر الخارجة الى ارضه بشرط ان لا يضر بالعامة فان اضر منع

(بزازيه فى الشرب)

برقريه اهاليسى تصرفلرنده اولان تارلالرنده اذن صاحب ارضله خرق حفر واحداث ايتدكلرى چلتك تارلالرينه انهار غير مملوكه دن صو اجرا ايتمك استدكلرنده اول قريه نك اعلاسنده اولان قريه اهاليلرينه ضررى يوغيكن مجرد بو قريه ده قديمدن چلتك تارلالرى اولمامغله بكيدن صو اجرا ايدوب انتفاع ايتديككره راضى اولمازز ديو بغير وجه مزبورلرى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

برقريه اهاليسنه مخصوص اولان نهردن قريهٔ اخرى اهاليسى بغير حق كندى اراضيلرينى سقى ايدوب قريهٔ اولى اهاليسى نهر مزبورى استعمالدن منع مراد ايتدكلرنده مزبورلر بغمور ياغميوب اكنلريمز بوزلمغله مضطرا سقى ايده رز ديو عدم امتناعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وليس لاحد ان يسقى ارضه اوزرعه من نهر الغير اوعينه اوقناته اضطر لذلك اولم يضطر

(خانيه فى الشرب فى الانهار)

بر نهر خاصك اوزرنده برقاج كمسنه لرك اراضيلرى اولوب اول نهردن قديمدن بحق اراضيلرينى سقى ايده كلوب لكن ايچلرندن زيدك نصيبى قدر كفايه دن زياده اولوب فضلهٔ مرقومه يه سائر شركاسنك احتياجلرى اولسه حالا سائر شركاسى صويه تصرفلرى حصص معينه اوزره اولمامغله اول فضله يى اخذ واراضيلرينى سقى مراد ايتدكلرنده زيد اول صويى قديمدن سقى ايده كلديكى اراضيدن ماعدا كنديسنك آخر موضعده اولان اراضيسنه سوق ايدوب سائر شركاسنى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ملك نهر خاصنك صويى ايله دائر اولان ملك دكرمنى حذاسنده عمرو دكرمن احداث ايدوب ياز كونلرنده اول دكرمنك صوينه قلت كلمكله عمرو نهر مزبورك صوينك نصفنى زيدك اباحه ورضا سيله اوسط طرفندن نهرى قازوب دلوب صويك نصفنى افراز ومحدث دكرمن صوينه قاتوب ياز كونلرنده بش التى سنه اشلتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سى دكرمنى بتون نهر وصويى ايله بكره بيع وتسليم ايدوب بكر دخى صويك مجموعنى دكرمننه مستقلا اجرا مراد ايتدكده عمرو مجرد مالك اولك رضا واباحه سيله برقاچ ياز دكرمنه اجرا ايتمكله صويك نصفى بنم اولمش اولور ديو بكرى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(نهر بين رجلين لهما اربع كرى اضاف رجل كرين برضاها لبكرى عنه نهرا الى ارضه ثم بدا لاحدهما نقضه فله ذلك لانه اعارة لان صاحب النهر اعار نهرهما من الرجل لينتفع

بالماء فجاء الرجوع فى العارية (محيط رضوى فى الشرب فى احكام الانهار)

بر محله ده واقع وقف چشمه يه واقف بورمه لوله وضع ايتمش اولميوب صويى قديمدن لوله سندن ليل ونهار جريان ايدوب تلف اولمغله اهالى محله دن عمرو لوله دن طشره آقوب تلف اولان صويى منزلنه اجرا ايتمك استدكده سائر اهالى بغير وجه عمروى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وعن ابى يوسف رحمه الله انه سئل عن رجل له نهر خاص يأخذ الماء من الفرات او الدجلة ليسقى ارضه بهذا النهر الخاص زرعه اوكرمه اونخله فاجراه انسان آخر الى ارضه قبل ان يصل الماء الى ارض صاحب النهر كان لصاحب النهر ان يمنعه واذا استغنى صاحب النهر عن هذا الماء لا ارى له ان يمنعه من ان يسقى ارضه اونخله (خانيه فى الانهار من الشرب)

زيد انهار غير مملوكه دن اولان بر نهر كبيردن ملك عرصه سنده بنا واحداث ايتديكى دكرمننه ملك عرصه سنده خرق حفر وصو اجرا ايتمك استدكده اصلا كمسنه يه ضررى يوغيكن عمرو بن راضى اولمام ديو زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الانهار العظام كالفرات ودجلة غير مملوكة ولكل احد فيها حق الشفة والوضوء ونصب الرحى وكرى نهر الى ارضه ان لم يضر بالعامة (ملتقى الابحر فى احياء الموات)

زيدك تارلاسندن ينبوع ايدوب قديمدن بحق تارلاسنى مستقلا سقى ايده كلديكى صودن برقاچ كمسنه لر بغير حق تارلاسنى سقى ايتمك مراد ايلسه لر زيد اول كمسنه لرى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وليس لاحد ان يسقى ارضه اوزرعه من نهر الغير اضطر لذلك اولم يضطر

(قاضيخان فى الشرب)

زيد قديمدن عمرو وبكرك باغ وباغچه لرينه جريان ايدن صويك برمقدارينى عمرو وبكرك اذنلريله كندى باغچه سنه اجرا ايدوب برقاچ سنه باغچه سنى سقى ايتدكدنصكره عمرو وبكر متعاقبا فوت اولسه لر ورثه لرى زيدى وجه محرر اوزره سقيدن منع ايدوب اول صويى مستقلا كندولرينك باغ وباغچه لرينه اجرايه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ولا ان يسوق شربه الى ارض له اخرى ليس لها منه شرب فان رضى البقية بشئ من ذلك جاز ولهم نقضه بعد الاجازة ولورثتهم من بعدهم (ملتقى الابحر فى الشرب)

قديمدن بحق زيدك دكرمننه خرقله جريان ايدن صو زياده اولدقده خرقك بندندن آشوب عمروك دكرمانه جريان ايدوب صو قليل اولدقده عمروك دكرمنى اشلميوب قديمدن بو يله اوله كلمشيكن حالا صو قليل اولوب بند آشورى عمروك دكرمانه جريان ايتديكى وقتده عمرو زيدك دكرمنى خرقنى بغير حق شق ايدوب كندى دكرمانه اجرا ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ملك منزلنى عرصه سنده جارى عمروك انجق حق مجراسى اولمغله عمرو چشمه سى صوينك فضله سنى زيدك منزلى عرصه سندن اجرا ايدركن زيد منزلنى مجراى مزبور ايله

بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایدوب عمرو دخی بیعه راضی اولسه عمروك حق مجراسی ساقط اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو مجرد مقدما حق مجرام وار ایدی دیو بکرك اذنسز چشمه صوینك فضله سنی اول منزل عرصه سندن اجرایه یاخود ثمن مزبوردن حق مجرایه مقابل نامیله زید دن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا کان لرجل مسیل فی دار رجل فباع الرجل داره مع المسیل ورضی به صاحب المسیل ان کان له حق الاسالة دون رقبة المسیل فصار ملکا للمشتری ولایقابله شیء من الثمن وان کان له رقبة المسیل فله ان یضرب بذلك فی الثمن (قاعدیه فی القسمة)

بر خرقدن جریان ایدن صو زیدك دکرمنه بعده عمروك تارلاسنه جریان ایدرکن اول خرقك اعلا سندن بعض مواضعی بوزیلوب کری واصلاحه محتاج اولدقده زید اذن حاکم بوغیکن عمروك اذنسز شوقدر اقچه صرف ایدوب خرقی کری وصلاح ایلسه زید عمرو مجرد خرقدن جریان ایدن صودن ایکیمز انتفاع ایتمکله مصروفك شومقداربنی باکه ضامن اول دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ثم فی النهر الخاص لواراد بعض الشرکاء الکری وامتنع الباقون قال ابو بکر البلخی رحمه الله تعالی لایجبرهم الامام علی ذلك ولوحفره الذین طلبوا الحفر کانوا متطوعین (من شرب الخانیة فی کری الانهار)

نهار اطلاقی طلوع شمسدن غروبه دك بیلنرنده متعارف اولان بلده اهالیسندن اولان کمسنه لر بزصودن نوبت ایله تارلا یاخود باغچه لرینی سقی ایده کلوب ایچلرندن بعضینك نوبتی لیل اولمغله نهارا نوبتی اولان کمسنه لر نوبتلری کونی طلوع شمسدن غروبه دك تارلا وباغچه لرینی سقیه قناعت ایتمیوب طلوع فجردن غروبه دك سقی ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(والمشهور ان الیوم من طلوع الفجر الی غروب الشمس والنهار من طلوعها الی غروبها واللیل للسواد خاصة وهو ضد النهار (بحر رائق فی الفاظ الطلاق من کتاب الطلاق)

﴿فصل فیما یتعلق بحریم النهر والعین﴾

هر وقتده کریه محتاج اولان نهر صغیرك حریم مسناتی نه مقداردر * الجواب * نهرك ایکی طرفندن القاء طین ایچون وبونك امثالی لزومی اولان موضع مقداریدر

(وذکر فی الاختیار وغیره انه لاحریم للنهر عنده اذا کان فی ملك الغیر الا ببینة وکذا اذا حفر فی موات خلافا لهما لکن المحققین من مشایخنا رحمهم الله تعالی قالوا ان له الحریم بالاتفاق بقدر ما یحتاج الیه لالقاء الطین ونحوه (قهستانی فی احیاء الموات)

برقاچ کمسنه لر زیدك ملك دکرمنه جریان ایدن نهر طاهرك اطرافنده اولوب زیدك القاء طین ایده کلدیکی مواضعنه سبزه وات زرع ایتمك مراد ایلسه لر زید مزبورلری منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ان المجری لوکان صغیرا یحتاج الی الکری فی کل وقت فله حریم بالاتفاق کما فی الکفایة

(قهستانی فی احیاء الموات)

بر وقف دکرمنه جریان ایدوب هربار کریه محتاج اولان نهر صغیرك حریمنه زید تغلبا بناء احداث ایلسه دکرمن متولیسی عمرو زیده بناسنی قلع ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

کمسنه نك ملکی اولمیوب موات عد اولنان یرده حفر اولنان عینك حریمی هر جانبندن قاچ ذراعدر * الجواب * بشیوز ذراعدر

(وحریم العین خمسمائة ذراع من کل جانب (خزانة المفتین فی احیاء الموات)

اصلا براحد مالك اولمیوب وعمرانه بعید اولوب مرعی ومحطب اولیان جبل موات عد اولنورمی * الجواب * اولنور

(کل ارض لایملکها احد وقد انقطع عنه الماء ولم یکن من مرافق اهل المصر کان مواتا وان کانت قریبة عن العمرانات وعن ابی یوسف رحمه الله تعالی انه شرط مع ذلك ان یکون بعیدا عن العمرانات وفی البقالی الموات ما لایقرب من العامر ویفضل عن حاجة اهل البلدة للمحطب والمرعی (تاتارخانیه فی الشرب ملخصا)

بوصورتده اول جبلده اذن سلطانی ایله زید برعین حفر ایلسه اول عینك هرجانبندن بشیوزر ذراع حریم اعتبار اولنوب اول حریم ایچنده آخر کمسنه عین حفر ایتمك مراد ایتدکده زید منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وحریم العین خمسمائة ذراع من کل جانب فمن اراد ان یحفر فی حریمها منع منه (خزانة المفتین فی الشرب)

زید طاپو ایله تصرفنده اولان تارلاده صاحب ارض اذنیله قیو حفر ایتدکدنصکره عمرو دخی طاپو ومقاطعه ایله تصرفنده اولان تارلاسنده زیدك قیوسنه اللی ذراع بعید اولان موضعده قیو حفر ایلسه زیدك قیوسنك صوینی جذب ایدر دیو عمروك قیوسنی قپاتمغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زیدك دکرمنه جریان ایدن صوقدیمدن بحق عمروك عرصه سندن خرقله جریان ایدرکن طولمغله زید خرقی اصلاح واطرافنه القاء طین مراد ایتدکده عمرو زیده نهر طاهرك حریمی اولماز دیو زیدی نهرك اطرافنه القاء طیندن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

استانبولده جریان ایدوب اهالیسی انتفاع ایده کلدکلری قرق چشمه صوبی تعبیر اولنور ماء طاهرك اعلا طرفنده مرتفع محله رعایادن شوقدر کمسنه لر منازل بنا و برقاچ قریه اولوب حیوانلریله انده ساکن اولملریله حیوانلرینك ارواثی وکندولرینك قاذوراتی اول صویه دوکولوب تلویث ایتملریله بووجهله ضررلری عام اولوب مزبورلرك بنا ایلدکلری منزللرینك عرصه لری اراضیء امیریه دن اولوب بنالرینی اول محلدن قالدیروب ماء مزبورك جریان ایلدیکی محله بعید موضعده ساکن اولملرندن غیری طریق آخر ایله ضررلری مندفع اولمامغله مزبورلرك بنا ایلدکلری منزللرك عرصه لری اراضیء امیریه دن اولمغله

بنالرینی اول محلدن قالدیروب ماء مزبوره بعید محلده تمکن ایتملریچون امر سلطانی صادر اولسه امر منیفه اطاعت و مزبورلرك بو وجهله ضررلرینی دفع مشروعمیدر * الجواب * واجبدر

زید برقریه ایچنده جریان ایدوب اهالیسی ایچه کلدکلری صویك کناریننه کنیف احداث ایدوب صویی تلویث ایدر اولسه اهالی قریه زیده اول کنیفی قلع ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(بالوعة قدیمة لرجل علی نهر الشفة یدخل فی سکة غیرنافذة قال ابو بکر البلخی رحمه الله تعالی لاعبرة للقدیمة والحدیثة فی هذا و یؤمر برفعه فان لم یرفع یرفع الامر الی صاحب الحشمة لیأمره بالرفع (من شرب الخانیة فی الانهار)

زیدك ملك دکرمننه جریان ایدوب نهر ایله عمروك ملك عرصه سی بیننده اولوب وقت کریده القاء طین ایدوب زیدك یدنده اولان عرصه زید وعمرودن قنقیسنك اولور * الجواب * زیدك

(مسناة بین نهر رجل وارض لآخر ولیست تلك المسناة فی یداحد ای لیس لاحدهما علیها غرس اوطین ملقی تکون تلك المسناة لصاحب الارض امااذا کان لاحدهما علیها ذلك فصاحب الشغل اولی لانه صاحب ید (غرر ودرر فی احیاء الموات)

﴿کتاب احیاء الموات﴾

زید موات عد اولنان اراضی یی بلا اذن الامام احیاء ایلسه زید اول اراضی یه مالك اولورمی * الجواب * اولماز

(من احیاها باذن الامام و لوذمیا ملکها و بلااذنه لاخلافا لهما (ملتقی الابحر فی احیاء الموات کذا فی عامة الکتب)

زید ارض مباحه دن برموضعی برمدت حفر ایدوب اخراج ایتدیکی طپراغله دستی و برداق اشلیوب بعده زید فوت اولوب عمرو اول موضعده طپراق الوب برداق اشلمك استدکده زیدك ورثه سی مجرد زید اول موضعی حفر ایتمکله ملکی اولمش اولوراو یله اولیجق ارثله بزه انتقال ایدر دیو عمروی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(حفرموضعامن المعدن ثم باع تلك الحفرة اوآجرهالم یصح لانه انمایملك من المعدن مایخرج ومایأخذه ومابقی فیه یبقی علی الاباحة (قنیه فیمایجوز بیعه من البیوع)

قریم دیاری بلده لرندن بر بلده ده محله سی ایچنده اولوب اهالیسنك قدیمدن عربه لرینی چکه کلوب دوابلرینی ایقاف ایده کلدکلری برطریق کنارنده واقع عرصهٔ خالیه یی قریم خانلری کسنده یه تملیك ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا یجوز احیاء ما قرب من العامر لتحقق حاجتهم الیه تحقیقا او تقدیرا علی ما بیناه فصار کالنهر والطریق و علی هذا قالوا لیس للامام ان یقطع ما لاغناء للمسلمین عنه کالملح والابار التی یستقی منه الماء (زیلعی فی احیاء الموات)

بوصورتده قریم خانلری اول عرصه یی عمروه تملیك ایدوب عمرو دخی اوزرینه بنا احداث

ایتمش اولسه اهالی محله عمروه بناسنی قلع ایتدروب عرصهٔ مرقومه یی کالاول ابقایه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(تصرف الامام علی الرعیة منوط بالمصلحة (اشباه فی القاعدة الخامسة)

﴿کتاب الحیطان﴾

بربلده والیسی زید هندك منزلی قرشو سنده اولان طریق عامدن برمقدار یری سنه ده میری یه شوقدر اقچه مقاطعه ایله هنده ویروب هند دخی اول یری منزلنه الحاق واوزرینه بنا احداث ایدوب لکن طریقی تضییق ایتمکله ماره یه ضرری اولسه ماره هنده بناسنی شرعا قلع ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وللامام الذی ولاه الخلیفة ان یقطع انسانا من طریق الجادة ان لم یضر بالمارة لان للامام ولایة التصرف فی حق الکافة فیمافیه نظر للمسلمین فاذا رأی فی ذلك مصلحة لهم کان له ان یفعله من غیران یلحق ضرر باحد (زیلعی فی مسائل شتی)

زیدك ملك یل دکرمننك قربنده یری اولان عمرو برمرتفع اوطه احداث ایدوب دکرمنك روزکارینی منع وسد ایتمکله ضرری بینی اولسه زید ضررینی عمروه دفع ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

علوی زیدك ملکی سفلی عمروك ملکی اولان منزلك علونده زید عمروك اذنسز سفلنه مضر بنا زیاده ایتمك مراد ایلسه عمرو زیدی وجه مشروح اوزره بنادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(علو لرجل و سفل لآخر قال ابو حنیفة رحمه الله تعالی لیس لصاحب العلو ان یبنی فی العلو بناء او یتد وتدا الابرضاء صاحب السفل وقال صاحباه له ذلك اذا لم یضر بالسفل والمختار للفتوی انه ان اضر یمنع وان لم یضر لایمنع وعند الاشتباه و الاشکال یمنع (خانیه فی الحیطان)

تحتانی زیدك ملکی فوقانی عمرو ملکی اولان منزلك فوقانیسی زلزله دن منهدم اولوب عمرو منزلنی کالاول بنا واعاده ایتمك استدکده زید راضی اولمیوب عمروی منزلنی بنادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

سفل لرجل و علو لآخر و علو العلو لثالث فسقط الکل فاصلاح السفل علی صاحب السفل واصلاح العلو علی صاحب العلو الی ان ینتهی الی الموضع الذی لصاحب العلو الاعلی ان یسقفه کما ان صاحب السفل یبنی الحائط الی الموضع الذی لصاحب العلو ان یسقف اذالحیطان والجدران لصاحب ذلك البیت ولصاحب العلو ان یبنی علیه فیجب علی کل صاحب البیت ان یبنی ماهو حقه من الجدران ثم علی صاحب الاعلی ان یبنی ماشاء (جواهر الفتاوی فی ٢ من الصلح)

زید ملك منزلی اوزرنده برطبقه بنا دخی احداث ایتمك مراد ایدوب لکن زیدك وجه مشروح اوزره بناسی سیله جاری عمروك منزلی زیاده قراکولق اولوب ضرر بینی اوله جغی متعین اولمغله عمرو زیدی وجه محرر اوزره بنادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولايمنع الشخص من تصرفه فى ملكه الا اذا كان الضرر الحاصل من تصرفه المتعلق لغيره ضررا بينا فيمنع من ذلك اعلم ان للانسان ان يتصرف فى ملكه ماشاء مالم يضر بغيره ضررا بينا وعليه الفتوى (منح الغفار فى كتاب القاضى فى مسائل شتى)

زيد ايله عمروك منزللرى بيننده اولوب اشتراكا ملكلرى اولان ديوارك اوزرنده ايكيسنك دخى بنا و جذوعى اولميوب حالا زيد اول ديوار اوزرينه برقاج جذوع وضع وكندى عرصه سى اوسننده اوطه بنا ايتمك استدكده زيد عمروه بن قاج جذوع وضع ايدر سم سندخى اول قدر جذوع وضع ايله ديركن عمرو بن وضع جذوع ايتم سندخى وضع جذوع ايله ديو زيدى وضع جذوعدن بغير وجه منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(و اذا كان الحائط بين رجلين لبس لواحد منهما عليه خشب و اراد احدهما ان يضع عليه خشبا له ذلك وليس لصاحبه ان يمنع ذلك لكن يقال له ضع انت مثل ذلك ان شئت هكذا حكى عن الامام الصاعد النيسابورى (تاتارخانيه فى الفصل الثالث عشر من دعوى الحايط من الدعوى)

زيد و جارى عمروك على الاشتراك مالك اولدقلرى ديوارك اعلى طرفنده زيد و عمروك منزللرى جذوعى وضع اولنمش ايكن عمرو كندى منزلى جذوعنى قالديروب ديوارك وسطنه وضع ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولوكان لهما جذوع فاراد احدهما ان يحوله عن موضعه ان كان التحويل من جانب الايمن الى الايسر اومن جانب الايسر الى الايمن فليس له ذلك ولوكان عاليا فسفله لابأس به لان اساس الحائط يتحمل ومالايتحمل رأسه فكان هذا اقل ضررا (ولوالجيه فى الثالث من الصلح وكذا فى حيطان البزازيه)

زيد منزلى ديواريندن جار ملاصق عمروك منزلى حولبسى عرصه سنده مقرنسوان اولان مواضعنه ناظر پنجره احداث ايدوب برمدت مرورنده عمرو اول عرصه ده مرتفع ديوار بنا ايتمكله زيد بنانك اول پنجره نك ضياسنه مانع اولور ديو عمروى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ايله عمروك منزللرى بيننده اولوب اوزرنده زيدك اون جذوعى و عمروك درت جذوعى اولان ديوار ايچون زيد و عمرودن هر برى ديوار مستقلا ملكمدر ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه اول ديوار زيد و عمروك بينلرنده نه وجهله حكم اولنور * الجواب * برابر

(ولواحدهما عشر خشبات عليه وللآخر ثلث فهو بينهما نصفان اذا استويا فى استعمال بناء الحائط لاجله لانه بنى للسقف وهو كما يحصل بالعشرة يحصل بما دونهما الى الثلث فاستويا يدا وغاية مافى الباب ان الذى له العشرة زيادة استعمال الا ان الجنس واحد ولايثبت الترجيح بكثرته هذا ظاهر الرواية وعن ابى حنيفة رحمه الله تعالى انه رجع عنه الى آخره والصحيح هو ظاهر الرواية (فصولين فى ٣٦ قريبا من اوله)

زيد وعمروك منزللرى بيننده اولان ديوارك زيدك منزلى بناسنه اتصال تربيعى ايله متصل اولوب عمروك بناسنه ملازقة متصل اولوب زيد وعمرودن هر برى اول ديوار ملكمدر ديو نزاع ايدوب ايكيسنك دخى بينه سى اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * زيدكدر

(وان كان الحائط متصلا ببناء احدهما يقضى لصاحب الاتصال والاتصال نوعين اتصال تربيع واتصال ملازقة فاتصال التربيع ان يكون انصاف لبن كل واحد من الحائطين داخلة فى انصاف لبن الآخر ان كان الحائط من مدر او آجر وان كان من الخشب ان يكون ساحة احدهما مركبة فى الآخر فان كان كلا الاتصالين اتصال تربيع واتصال مجاورة يقضى بينهما وان كان لاحدهما تربيع وللآخر ملازقة يقضى لصاحب التربيع وان كان لاحدهما اتصال تربيع وللآخر عليه جذوع فصاحب الاتصال اولى وصاحب الجذوع اولى من اتصال الملازقة ثم فى اتصال التربيع هل يكفى من جانب واحد فعلى رواية الطحاوى رحمه الله تعالى يكفى وهذا اظهر وان كان فى ظاهر الرواية يشترط من جوانبه الاربعة ولو اقاما البينة قضى لهما ولواقام احدهما البينة قضى له وفى النصف فى يديه قضاء الترك لواقام الآخر البينة قضى به له (خلاصه فى آخر الحيطان)

زيد وعمروك منزللرى بيننده اولان ديوار زيدك منزلى بناسنه طرفيندن اتصال تربيعى ايله متصل اولوب اول ديوار اوزرنده عمروك منزلى بناسنك جذوعى اولوب زيد و عمروك هر برى ديوار ملكمدر ديو نزاع ايدوب ايكيسنك دخى بينه لرى اولماسه اول ديوار زيد وعمرودن قنقيسنه حكم اولنور * الجواب * زيده لكن عمروك جذوعى ديواريندن رفع اولنماز

ولو لاحدهما تربيع وللآخر جذوع فلوكان التربيع فى طرفى الحايط فذو التربيع اولى وعليه عامة المشايخ رحمهم الله تعالى وكذا عند ابى يوسف رحمه الله تعالى فرجح الاتصال على الجذوع ولو لكل منهما يد الاستعمال اذ الاستعمال بالتربيع وهو بالبناء اسبق على الاستعمال بجذوع وهو وضعها الا انه لايرفع جذوع الآخر (فصولين فى السادس والثلثون)

بو صورتده اول ديوار تعميره محتاج اولمغله زيد اول ديوارى تعمير ايتمك استدكده عمرو بغير وجه زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك جارى عمروك حولبسنه متصل اولان منزلك ديوارى منهدم اولدقده طاش وطپراغى عمروك حولبسنه دوكلوب ديوارك اصلاحى عمروك حولبسنه كيروب حولبسى ايچنده چامور قاروب حولبسندن ياپمدقجه ممكن اولمامغله زيد عمروك حولبسنه كيروب حولبسى ايچنده چامور قاروب ديوارى تعمير ايتمك استدكده عمرو زيدى منع ايلسه حاكم عمروه ديوارى تعمير ايتمك ايچون حولبكه كيروب ايچنده چامور قاروب ياپمغه زيده اذن و يريا خود ديوارى مالك ايله تعمير ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولور

رجل له حائط ووجهه فى دار رجل فاراد صاحبه ان يطين حائطه ولاسبيل له الى ذلك الا بدخول دار جاره وصاحبه يمنعه من الدخول او انهدم الحائط و وقع الطين فى دار جاره فاراد ان يدخل ويبل الطين فمنعه صاحب الدار اواه مجرى ماء فى داره فاراد حفره

اواصلاحه ولايمكنه ذلك الابدخول داره وهو يمنعه فيقال لصاحب الدار اما ان يأذن حتى دخل واصلح ملكه واما ان تصلحه بماله وبه اخذ الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالى ونظير هذا الماء اذا كان فى حوض فى كرم انسان ورجل محتاج اليه وصاحب الكرم يمنعه من الدخول فى كرمه فيقال له اما ان تخرج الماء الى اوتأذن الى بالدخول لاغترف منه
(والواجيه فى ٣ من الصلح وكذا فى البزازيه فى اول الحيطان)

بر طريق عامك ايكى جانبى زيدك ملكى اولوب زيد اول طريق عامك هواسنه اوطه بنا ايدوب اوطه مرتفع اولمغله التندن ماره بلامزاحمه چوب كسنه يه ضررى يوغيكن زيدك قومشولرى مجرد طريق عام هواسنه مبنى اولمغله اوطه يى قلع ايده رز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

له دار ان يمنة ويسرة اراد ان يبنى ظلة على طريق بينهما ولايضر بالطريق العام قال محمد رحمه الله تعالى لابأس به وان خاصمه احد بعد البناء فلا اهدمه وان قبل البناء امنعه
(بزازيه فى اول الحيطان وكذا فى الخلاصه فى الحيطان)

﴿نوع آخر﴾

زيد منزل بنا ايدوب عادت اوزره طريق عام اوزرينه شهنشين اخراج ايتدكده ماره يه ضررى يوغيكن برقاج كسنه لر مجرد نسوانمز زوقاقه چقدقلرنده پنجره لرندن كورينور ديو شهنشينى هدم ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

حريقده هندك منزلى محترق اولدقدنصكره اطرافنده اولان منازل محترقه يى اصحابى مجددا بنا ايدوب هند بنا ايتامكله مزبورلر منزللريمز اورتاسنده خراب منزل اولديغنه راضى اولمازز منزلكى بنا ايله ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيد بر طريق خاصده واقع منزلنده اربابى اذنلرنسز طريق خاصك اوزرينه شهنشين اخراج ايلسه اربابى شهنشينى هدم ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(من احدث فى طريق العامة كنيفا اوميزابا اوجرصنا بضم الجيم وسكون الراء وضم الصاد المهملة والنون وهو دخيل قيل معناه البرج وقيل الميزاب وقيل جذع يخرج من الحائط للبناء عليه كما فى المغرب اودكانا وسعه ذلك ان لم يضر بالناس ومن احدث فى طريق الخاصة غير نافذ لايسعه الا باذن الشركاء سواء ضر بهم اولا لانه ملكهم فلو احدثه كان لكل نقضه وهذا اذا علم احداثه والافقد جعل قديما حتى لايكون لاحد نقضه كما فى العمادى (قهستانى فيما يحدث فى الطريق)

بر طريق خاصده منزللرى اولان زيد وعمرونك اول طريق خاصده قديمى شهنشينلرى اولوب بعده محترق اولمغله زيد شهنشينى كالاول بنا ايدوب اون سنه مرور ايتدكدنصكره حالا عمرو مجرد شهنشينى بعد الاحراق بنا ايتمكله محدث اولمش اولور ديوب كالاول بنا ايتديكى شهنشينى هدم ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيدك منزلنك صچاغى قديمدن بحق عمرونك عرصه سى اوزرينه اوزانمش اولوب طمله سى عمرونك عرصه سنه اقه كلمشيكن حالا زيد وجه مجرد اوزره صچاغك طمله سى عرصهٔ

مزبوره اوزرينه اقه كلمكله عرصه بنم اولمش اولور ديو صچاغك صوينى آخر موضعه اجرا ايدوب عمرونك اذنلرنسز عرصهٔ مزبوره اوزرينه صچاغى برابر شهنشين بنا ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك ملك عرصه سى اوزرينه جارى عمرونك صچاغى اوزانمش اولوب قديمدن بحق طمله سى اقه كلمشيكن حالا زيد اول عرصه اوزرينه صچاغى التنده بنا احداث ايدوب لكن عمرونك صچاغى صوينك كالاول جريانه مانع اولماسه عمرو مجرد صچاغم التنده بنا احداث ايتديككه راضى اولمام ديوب زيده بناسنى هدم ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(دار الجارين سطح احدهما اعلى والآخر اسفل ومسيل الاعلى على السفلى اراد مالك السفل اعلائها اوان يبنى عليها له ذلك ولايملك الاعلى منعه بل يطالبه حتى يسيل ماءه الى طرف الميزاب
(بزازيه فى الحيطان)

سكهٔ غير نافذهٔ مستطيله نك سفلنده جانب يميندن منشعبه اولان سكهٔ مستطيلهٔ غير نافذه ده قديمدن زيد وعمرو وبكر وبشر وخالدك قپولرندن غيرى قپو يوغيكن منزلنك قپوسى اول سكهٔ مستطيلهٔ غير نافذه اولوب ديوارى سكهٔ منشعبهٔ غير نافذه ده اولان وليد ديوارنده قپو آچوب سكهٔ منشعبهٔ غير نافذه دن اشلك مراد ايلسه مزبورلر وليدى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(قال التمرتاشى رحمه الله تعالى سكة طويلة غير نافذة فى اسفلها من جانب اليمين والشمال رقيقة طويلة غير نافذة فليس لاحد من اهل السكة ان يفتح بابا على جواره من الرقيقة لانه لاحق له فيها (نهايه فى مسائل شتى من كتاب القضاء)

﴿نوع آخر﴾

زيدك منزلنده احداث ايتديكى پنجره لرندن طريق عام آشورى هندك قديمى پنجره لرندن مقر نسوان اولان مواضعى كورينوب حواله سى اولسه هند زيده حواله سنى دفع ايتدرمكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده زيد هنده سنك پنجره لرك طريق عام اوزرنده اولمغله پنجره لريكه قفس قوديغكده مقر نسوان اولان مواضعك قفس آردندن كورنمز اويله اوليجق قفس قوى ديوب حواله سنى دفعدن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك منزلنده احداث ايتديكى اوطه نك پنجره لرندن جارى عمرونك منزلنك خارجيه سلاملق اوطه لرينه حواله سى اولسه عمرو زيده حواله طوت ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده برقاج سنه مرورندنصكره عمرو اول سلاملق اوطه لرنده نسوان اسكان ايلسه حالا عمرو زيده مجرد سلاملق اوطه لرم قديم وسنك اوطه پنجره لرك حادث اولوب بن اول اوطه لرده نسوان اسكان ايدوب حرم ايتمكله پنجره لريكى قپات ياخود حواله طوت ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك منزلنده احداث ايتديكى پنجره لرندن جارى اولوب حرمين شريفين اوقافندن

اجارتين ايله مقر نسوان اولميان بكار اوطه سى كوريوب متصرف اولان عمرو بلاولد فوت اولدقده متوليسى اول اوطه يى اجارتين ايله بكره ايجار وتسليم ايتدكدنصكره بكر اول اوطه ده نسوان اسكان ايلسه حالا بكر زيده اول پنجره دن اوطه نك مقر نسوان اولان مواضعى كورنمكله حواله طوت ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك منزلنده احداث ايتديكى پنجره لريله جارى عمروك مقر نسوان اولان مواضعى ينده عمروك مرتفع اوطه سى اولمغله اول پنجره لردن عمروك مقرنسوان اولان مواضعى كورنمز ايكن عمرو اول اوطه يى هدم ايتمكله حالا اول پنجره لردن عمروك مقر نسوان اولان مواضعى كورنسه عمرو زيده مجرد پنجره محدث ايدى اويله اوليجق حواله طوت ياخود پنجره لريكى ديوار ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك منزلنده احداث ايتديكى پنجره لردن جارى عمرو يهودينك مقر نسوان اولان مواضعى كوريوب حواله سى اولسه عمرو زيده حواله يى دفع ايله ديدكده زيد يهودى يه حواله اولماز ديو شرعا امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(حكم الذمى كحكم المسلم الا انه لايؤمر بالعبادات ولايصح منه

(اشباه فى احكام الذمى)

زيدك منزلنك قديمى پنجره لردن عمروك مقر نسوان اولان مواضعنه حواله سى اولمغله قديمدن عمروك ديوارى اوزرنده تخته پرده ايله دفع اولنمشيكن حالا عمرو تخته پرده يى هدم ايدوب زيده قديمه مغاير پنجره لريكه حواله طوت ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وهذا على خلاف اصل الامام رحمه الله تعالى لان عنده لايمنع من التصرف فى ملكه وان اضر بغيره قال ابو القاسم رحمه الله تعالى يمنع وبه اخذ مشايخ بلخ وبخارى رحمهم الله تعالى قال فى الفتاوى وعن استاذنا انه يفتى على قول الامام

(بزازيه فى الحيطان فيمن يحدث عمارة)

زيدك قديمى آت دكرمنى برقاچ سنه خراب اولوب بعده زيد ياپوب اشلتمك استدكده جارى عمروك منزلى بعيد اولوب ضررى يوغيكن مجرد صداسندن متأذى اولورم ديوز يدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد منزلنك طريق خاصده اولان قپوسنى قپايوب طريق عام طرفنه قپو آچدقدنصكره زيد منزل مزبورى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده عمرو اول قديمى قپوسنى آچوب طريق خاصدن منزلنه اشلمك مراد ايتدكده اول طريقده منزلى اولان بكر عمروه مجرد زيد اول قپويى قپاتمغله حالا سنك آچديغكه راضى اولمازز ديو عمرو ى بغير وجه شرعى اول قپويى آچوب اشلمكدن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا باع الرجل دارا بابها فى سكة نافذة وقد كان باب تلك الدار فى القديم فى سكة غير نافذة فاراد المشترى ان يفتح بابا الى تلك السكة ومنعه الجيران عن ذلك ينظر ان اقر اهل السكة بذلك الباب فله ان يفتحه ويمر به لانه قائم مقام البائع وكان للبائع ان يفتح ذلك

الباب فكذا لمن قام مقامه (عماديه فى الرابع وثلثين)

باب فيما يمنع عنه الانسان ومالا وما يجبر عليه ومالا

زيد منزلنده اولان توت آغاجنك اوزرينه چيقدقده جارى عمروك مقر نسوان اولان مواضعى كورنمكله زيد عمروه ايكى اوچ دفعه خبر ايدوب بعده اغاجك توتنى دوشرمك استدكده عمرو زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

رجل له فى داره شجرة فرصاد وقد باع اغصانها فالمشترى اذا ارتقاها يطلع على عورات الجار قال يرفع الجار الى القاضى حتى يمنعه من ذلك قال الصدر الشهيد فى واقعاته المختار ان المشترى يخبرهم وقت الارتقاء مرة او مرتين حتى يستروا انفسهم لان هذا جمع بين الحقين وان لم يفعل الآن يرفع الجار الى القاضى فان رأى القاضى المنع كان له ذلك (عماديه)

زيد عمروك دكرمننك خرقى قربنده واقعه عرصه سنده اشجار غرس ايتمكله اشجارك عروقى خرقى تضييق ايدوب ضرر بينى اولسه عمرو زيده ضررينى دفع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(نهر لقوم يجرى فى بستان رجل فلرب البستان ان يغرس على حافته اذ لاضرر لارباب النهر فيه حتى لو تضرروا بان يضيق نهرهم به يمنع (نور العين فى ٣٥)

زيد وعمرو على الاشتراك مالك اولدقلرى منزلى اقتسام ايتدكلرنده منزلك داخليه سى جميع حقوق ومرافقيله زيدك وخارجيه سى حقوق ومرافقيله عمروك اولمق اوزره اقتسام ايدوب داخليه نك كاريزى قديمدن خارجيه دن آقه كلوب حالا آخر طريقله اجرا ممكن اولمامغله زيد داخليه نك كاريزينى خارجيه دن كالاول اجرا مراد ايتدكده عمرو زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان قسم بينهم ولاحدهم مسيل او طريق فى ملك الآخر ولم يشترطه فى القسمة فان امكن صرف الطريق والمسيل عنه ليس له ان يستطرق ويسيل فى نصيب الآخر لامكان تحقق معنى القسمة عنه وهو قطع الشركة وتكميل المنفعة بلا ضرورة وان لم يمكن فسخت القسمة لان المقصود وهو ماذكرنا لم يحصل فيفسخ ويستأنف على وجه يمكن لكل واحد ان يجعل لنفسه مسيلا وطريقا وحاصله انه ان امكن صرف الطريق والمسيل فلا يخلو من ان يذكر الحقوق اولم يذكر فان لم يذكر الحقوق اوذكر الحقوق لايدخل الحقوق ولايفسخ القسمة وان لم يمكن فان ذكر الحقوق يدخل الحقوق ولايفسخ القسمة وان لم يذكر الحقوق لايدخل الحقوق ويفسخ القسمة وصورته دار بين رجلين وفيها صفة وبيت وباب البيت فى الصفة ومسيل ماء ظهر البيت على ظهر الصفة فاقتسما واصاب الصفة لاحدهما وقطعة من الساحة واصاب البيت لاحدهما وقطعة من الساحة ولم يذكرا طريقا ولا مسيل ماء وصاحب البيت يقدر ان يفتح بابا فيما اصابه من الساحة ويسيل ماءه فى ذلك فاراد ان يمر من الصفة على حاله ويسيل ماءه كما كان فليس له ذلك سواء شرط كل واحد منهما ان له ما اصاب بكل حقوق له اولم يشترط ذلك وان لم يكن له مفتح للطريق ولا مسيل فان كانا ذكرا فى القسمة ان لكل واحد منهما ما اصابه بكل حق هو له جازت القسمة وكان طريقه فى الصفة

ومسيل الماء فى ظهره كما كان قبل القسمة وان لم يذكرا الحقوق والمرافق فالقسمة فاسدة
(كافى شرح الوافى من القسمة فى كيفيته)

بر وقف خانك كاريزى جركابى آخر وقفك كاريزندن استحقاقله آقه كلشيكن اول وقفك
متوليسى وقف خانك مستأجرلرينه ياخود متوليسنه باكه شوقدر اقچه ويرك والابعد اليوم
خانك كاريزينى اجرا ايتدرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك جارى عمروك منزلى عرصه سندن حق اجراسى يوغيكن زيد كاريزينى عمروك
اذنيله برمدت عمروك عرصه سندن اجرا ايلسه حالا عمرو زيدى اجرادن منعه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو زيدى منع مراد ايتدكده زيد منزلم كاريزى سنك منزلك عرصه سندن
قديمدن جريان ايده كلمشدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى وجه محرر اوزره
اذنمله اجرا ايتمشيدك بو وجهله حادثدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى
اوليدر * الجواب * عمروك بينه سى

(والبينة بينة من يدعى انه محدث فان اقاما البينة فبينة من يدعى انه محدث اولى
ايضا (فعم) على عكسه قال رضى الله تعالى عنه الصحيح هو الاول
(قنيه فى التصرفات والمحدثات من الكراهية)

زيد جارى عمروك منزلى حوليسنده عمروك اذنيله بئر بالوعه حفر ايتدكدنصكره عمرو
منزل مزبورى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكده بئر بالوعه نك مقامى شرط اولنماسه حالا
بكر اول قيويى زيده قپاتمق مراد ايتدكده زيد مجرد عمروك اذنيله حفر ايتمكله بنم
ايچون حق قرار ثابت اولمشاولور ديوب قپاتمقدن امتناعه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز

زيد بر طريق عام اوزرينه اوتوروب بعض اشيا بيع ايدوب ماره يه ضررى اولسه ماره
زيدى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

زيد بر محله ايچنده اولان دكاننه اشقيايى جمع ايدوب دكانده شرب خمر ومرور وعبور
ايدن نسوان وغلمانه تعرض ايدوب اهالئ محله مزبوردن متأذى اولملريله حاكمه اعلام
ايتدكلرنده حاكم مزبورى حبس وضرب وازعاجدن بريله شرينى اهالى محله اوزرندن
دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد ملك منزلنك قپوسى اوكنده واقعه برطرفى طريق جاده يه متصل كسنه نك ملكى
اولميان عرصه طرف سلطنتدن زيده اقطاع اولنسه كسنه يه ضررى اولميحق زيد اول
عرصه يى منزلنك اسفلنه الحاق ايدوب ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وللامام ولاه الخليفة ان يقطع انسانا فى طريق الجادة ان لم يضر بالمارة
(زيلعى فى مسائل شتى قبيل الفرائض)

بر طريق خاصده منزلى اولان زيد منزلنك قديمى قپوسنك برطرفكه طريقك اسفلى اولان
موضعدن قپو آچمق استدكده اول طريقك اربابى زيدى منعه قادر

اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(سئل فى زقاق مشتمل على دارين احدهما اسفل والاخرى فى اعلاه هل لذى العليا ان
يحول بابه الى جهة الاسفل ام لا اجاب بما فى قاضيخان من ان الصحيح انه ليس له ذلك
وعبارته رجل له دار فى سكة غير نافذة لها باب اراد ان يفتح لها بابا اخرى اسفل
من بابها اختلفوا فيه والصحيح انه ليس له ذلك ولواراد ان يفتح آخر اعلى من بابه كان له
ذلك انتهى ومثله كثير فى كتب المذهب ونقل فى جامع الفصولين ان له ذلك مطلقا
وعليه الفتوى ونقل فى التاتارخانية عن الفتاوى العتابى انه ليس له ذلك وعليه الفتوى
والحاصل ان فى هذه اختلاف التصحيح والفتوى ولكن المتون على المنع وهو ظاهر الرواية
كما صرح به فى جامع الفصولين فليكن المعمول عليه (خيريه فى الحيطان والطرق)

زيد بر طريق خاصده اولان منزلنك حوليسندن احداث ايتديكى بيوت عديده نك هر
برينه منزلنك قديمى قپوسنك برطرفى كه طريقك اعلاسى اولان موضعه باشقه باشقه
قپو آچمق استدكده اول طريقك سائر اربابى راضى اولمازز ديوب منعه قادر
اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (يفهم جوابه مما مر آنفا من قاضيخان)

زيدك منزلنه جريان ايدن صويجق عمروك منزلى عرصه سندن جريان ايتمكله زيد
صويك مجراسنى تعمير ايچون عمروك منزلنه كيرمك مراد ايتدكده عمرو زيدى منع ايلسه
اول مجرانك تعميرى عمروك منزلنه كيرمدكجه ممكن اولميحق حاكم مجرايى تعمير ايچون
منزلكه دخوله زيده اذن ويرياخود كندى مالكله تعمير ايله ديو عمروه جبره قادر
اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته فى اوائل الحيطان من الولوالجية)

بر بلده اهاليسندن بر طريق كنارنده منزللرى اولان كسنه لر منزللرينى تعمير وبنا مراد
ايتدكلرنده اول طريقك بركنارنده سربعا چامور ياپوب بنايه صرف مراد ايلسه لر ماره
اول كسنه لرى بنادن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(ان لكل ان يتخذ طينا فى السكة لاجل البناء وان كان فيه شغل الطريق اللهم الا اذا
القاه اياما فحينئذ لا يجوز (تاتارخانية فى ٣٢ من الكراهية)

بر قريه اهاليسندن زيد جذام مرضنه مبتلا اولمغله ناسه قارشميوب كندى منزلنده
عياليله ساكن اولسه قرية مزبوره نك سائر اهاليسى بزسنك قريه مزده ساكن اولديغكى
استمزز جمله عيالك ايله آخر قريه يه نقل ايله ديو زيده جبره قادر
اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(قال بعض العلماء رحمهم الله تعالى انه ينبغى اذا عرف احد بالاصابة بالعين ان يجتنب
ويحترز منه وللامام منعه من مداخلة الناس ويأمره بلزوم بيته فضرره اشد من ضرر
آكل الثوم والبصل الذى منعه النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من دخول المسجد لئلا يؤذى
المسلمين ومن ضرر المجذوم الذى منعه عمر وعلى رضى الله تعالى عنهما بعدم الاختلاط
بالناس (كوكب المنير فى شرح الجامع الصغير للعلقمى فى شرح حديث العين حق

﴿كتاب الجنايات﴾

زيد عمرو معتق الت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايدوب عمرو انجق كندويى اعتاق ايدن بكرك لابوين قرنداشى اوغلى بشرى ترك ايلسه بشر زيدى قصاص ايندرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان لم يكن له وارث غير المولى يقتص منه عندهما رحمهما الله وعند محمد رحمه الله تعالى لايقتص (محيط رضوى فيما يستحق القصاص من الجنايات)

زيد اناسى هندى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص

(والفرع باصله لا الاصل بفرعه (ملتقى الابحر من الجنايات)

زيد عمروك باشنه صوبه تعبير اولنور عصاى كبير ايله عمدا ضرب وجرح ايدوب عمرو اول جرحدن متأثرا فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص

(اذا قتل انسانا معصوما بالحجر العظيم او الخشب الكبير الذى لايطيق البتة احتماله لايجب القصاص عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وهو قول زفر وعندهما والشافعى رحمهم الله يجب هذا اذا لم يجرح فان جرح الحجر او الخشب فان القصاص يجب بالاتفاق (قدريه نقلا من كشف البزدوى فى معرفة الوقوف)

زيد عمرو ايله جريد اويناركن زيد اوجى سورى اولان جريدى عمروى اورماق قصديله آتدقده نصكره جريد عمروك باشنه اصابت وباشنى جرح ايدوب عمرو اول جرحدن صاحب فراش اولوب قالقمادين متأثرا فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد عمرو صغيرى آتشه آتوب ياقوب اهلاك ايلسه عمروك ورثه سى زيدى قصاص ايندرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ولو احرقه بالنار عمدا يجب القصاص (خانيه فى القصاص من الجنايات)

زيد عمروك اوزرينه آلت جارحه ايله هجوم ايتدكده قربلرنده جماعت كثيره اولوب عمرو صيحه ايلسه جماعت مزبوره دن لحوق وغوث وخلاص متيقن ومقرر ايكن عمرو صيحه ايتميوب آلت حربله زيدى عمدا جرح وقتل ايلسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * قصاص

(اذا شهر فى المصر فى مكان يلحقه الغوث لو صاح لايحل له قتله فان قتله بحديدة قتل به وان قتله بغير سلاح يجب فيه الدية على العاقلة (تاتارخانيه فى من يسع قتل الهاجم واللص)

برقاچ كمسنه لر زيدى بغير حق خروجه استطاعتى اولميان آتشه القاء ايتملريله زيد آتشدن چقاميوب محترقا فوت اولسه اول كمسنه لره نه لازم اولور * الجواب * جمله سى قصاص اولنورلر

(وفى الكبرى والفتوى على قول ابى حنيفة رحمه الله قال محمد رحمه الله فى الجامع الصغير اذا حمى تنورا فالقا فيها انسانا او القاه فى نار لايستطيع الخروج منها فاحرقته النار يجب القصاص (تاتارخانيه فى ٢ من الجنايات)

زيد عمروى قتل ايچون طولو تفنكى عمرو اوزرينه عمدا آتوب عمروى جرح وقتل

ايتدكدنصكره تفنك قورشونى عمرودن نفوذ ايدوب بكرى دخى قتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * عمرو ايچون قصاص بكر ايچون ديت

(رمى عمدا فنفذ سهمه الى آخر فماتا يقتص للاول لانه عمد وعلى عاقلته الدية فى الثانى لانه خطأ (درر فى القود دون النفس)

زيد عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايدوب عمرو انجق زوجه سى هندى ترك ايلسه هند زيدى قصاص ايندرمكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ويلى القصاص من يرثه اى كل من يرث المقتول فله ولاية القصاص وان كان زوجا او زوجة (درر فيما يوجب القصاص من الجنايات)

بر بلده ضابطى اولان زيد صلحادن عمروى ظلما بوغازندن ايپ ايله صلب ايدوب بو وجه اوزره قتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * امامين رحمهما الله تعالى قتلرنده قصاص

(حنق رجلا فمات فلا قود فيه عند ابى حنيفة رحمه الله لكنه اذا اعتاد يقتله الامام سياسة وعندهما فيه القود (من جنايات المنح ملخصا)

زيد عمروى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايدوب عمرو صغير اوغلى بكرى ترك ايدوب بعده بكر بالغ اولمدين فوت اولوب لابوين عمى بشرى ترك ايلسه بشر زيدى قصاص ايندرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والقصاص يورث ولايدخل فيه الموصى له (من رسالة قاسم الشهير بقطلوبغا فيما يورث ومالا)

زيد مقتولك حصرا وارثى لابوين ار قرنداشى عمرو بكردن زيدى سن موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايتدك ديو دعوى وبكر انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه صددنده ايكن عمرو فوت اولوب حصرا وارثلرى اوغلى بشر ايله قزى هندى ترك ايتدكده بشر وهند بكردن زيدى سن موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوى وبكر انكار ايلسه بشر وهند مدعالرينى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك بكرى قصاص ايندرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(المقتول اذا مات وترك ابنين لصلبه وصارت القصاص بينهم ثم مات احدهما وترك ابنيه فما كان للميت الثانى يتحول الى ابنه (تاتارخانيه فى ٧ من الجنايات)

زيد عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايدوب عمرو زوجه سى هندى وهنددن اولان صغيره قزلرى زينب وخديجه يى ولابوين ارقرنداشى بكرى ترك ايلسه هند وبكر صغيره لر بالغه اولمدين زيدى قصاص ايندرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وعلى هذا يخرج القصاص اذا كان بين صغير وكبير ان للكبير ولاية الاستيفاء عنده وعندهما ليس له ذلك وينتظر بلوغ الصغير والصحيح قول ابى حنيفة

زيد عمرو وبكر وبشرى آلت جارحه ايله عمدا ضرب وقتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص

زید جریحا قتیل بولنوب عمرو زیدی بن آلت جارحه ایله عمدا ضرب وقتل ایلدم دیوب اقرار ایتدکدنصکره عمرو بن آخری ضرب مراد ایتمشیدم لکن خطأ زیده اصابت ایتدی دیسه قولنه التفات اولورمی * الجواب * اولنماز

(وفی المجرد روی الحسن بن زیاد عن ابی حنیفة رحمهما الله رجل اقرانه قتل فلانا بحدیدة اوقال ضربت فلانا بحدیدة اوقال بالسیف ثم قال انی اردت غیره فاصابه لم یقبل ذلك منه (محیط برهانی فی ٢ من الجنایات)

بوصورتده زیدك ورثه سی عمروی اقرار مزبورینه بناء قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید عمروی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایدوب عمرو اناسی هندی و اولاد صغارینی ترك ایلسه صغار بالغلر اولمدین هند زیدی قصاص ایتدرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولور

زید عمروی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایدوب عمرو زوجه سی هندی وزوجهٔ متوفاتی زینبدن اولان اولاد صغارینی ترك ایلسه صغار بالغلر اولمدین هند زیدی قصاص ایتدرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

قابقجی اولان زید قابق چکرکن اباقلرینی بصدیغی کرکی تعبیر اولنور درت کوشه او کسکین خشبك کسکین طرفیله عمدا عمروك باشنی ضرب وجرح ایدوب عمرو اول جرحدن متأثرا فوت اولسه زیده قصاص لازم اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو انجق زوجه سی هندی ترك ایلسه هند زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

اشقیادن اولوب سرقه عادتی اولان زید عمروك شوقدر حیواننی کیجه ایله مکان محرزندن سرقه ایدوب کوتوررکن عمرو زیدك اردنجه کیدوب حیوانلرینی طریق آخر ایله تخلیص ممکن اولمامغله زیدی قتل ایدوب حیوانلرینی تخلیص ایلسه عمروه نسنه لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن دخل علیه غیره لیلا فاخرج السرقة من بیته فاتبعه صاحب البیت فقتله ای الداخل السارق فلا شیء علیه لقوله علیه الصلاة والسلام قاتل دون مالك هذا اذا لم یعلم انه لوصاح علیه طرح ماله وان علم بانه لوصاح علیه یطرح ماله فقتله مع ذلك وجب علیه القصاص لانه قتله بغیر حق (منح فی الجنایات)

﴿نوع آخر﴾

زید مسلم عمرو ذمینك جاریه سی هند نصرانیه یی عمدا آلت جارحه ایله جرح وقتل ایلسه عمرو زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید ذمی عمرو مسلمك جاریه سی هند نصرانیه یی عمدا آلت جارحه ایله ضرب وقتل ایلسه عمرو زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید عمروی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایتدکدنصکره ورثه کبار اولوب لکن ورثه دن بکر دیار آخرده اولسه بکر حاضر اولمدین سائر ورثه زیدی عمرو ایچون

حاکم الشرعه کوتوروب قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولیس لبعض الورثة اذا کانوا کبارا حتی یجتمعوا لاحتمال عفو الغائب او صلحه (درر فی الجنایات)

زید عمروی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایدوب عمرو آخر دیارده اولان ورثه سنی ترك ایتدکده ورثه بکری قصاصه توکیل ایلسهلر بکر ورثه حاضر اولمدین مجرد قصاصه وکیل اولمغله زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یجوز التوکیل فی جمیع الحقوق الا باستیفاء الحدود والقصاص فانه لایجوز مع غیبة الموکل (زیلعی فی الوکالة)

زید عمرودن سن لابوین قرنداشم وحصرا وارثی اولدیغم بکری موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایلدك دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایتدکده عمرو زیدك دیار آخرده اوغلی بشر واردر دیو دعوی واقامت بینه ایلسه عمروك صدقی ظاهر اولنجه عمرو قصاص اولورمی * الجواب * اولنماز

(واذا قتل الرجل عمدا فجاء اخوه یطلب دمه واقام البینة انه وارثه ولا وارث له غیر واقام القاتل البینة ان له ابنا فان القاضی لایمکن الاخ من استیفاء القصاص بل یتأنی فی ذلك صدق ماقاله القاتل (تاتارخانیه فی ٩ من الجنایات)

زید عمروی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایدوب عمروك مقرله بالنسب جهتندن ابن عمی بکردن غیری وارثی اولماسه بکر زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الاصل فیه ان المقرله بالنسب بمنزلة الموصی له لیس استیفاء القصاص (من العنایه فی الثالث من الثانی من الاقرار)

بوصورتده سلطان المسلمین حضرتلری زیدك قصاصا قتلنی مراد ایتمکله زیدی قصاصا قتل مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

(والقاضی بمنزلة الاب فی الصحیح الاتری ان من قتل ولاولی له یستوفیه السلطان والقاضی بمنزلته فیه (هدایه فیمایوجب القصاص) ان من لاولی له اذا قتل عمدا فللسلطان ان یستوفی القصاص ویصالح ولایعفو فکذا القاضی (خلاصه قبیل الرابع من الجنایات وکذا فی جنایات العنایه وکذا فی الدرر)

زید بر بلده ده عمرو صغیری موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایتدکدنصکره عمروك اصلا وارثی اولماسه اول بلده قاضیسی بکر زیدی قصاصا قتل ایتمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زید زوجه سی هندی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایدوب هند زیددن اولادینی ترك ایلسه سائر ورثه زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(واذا قتل الزوج زوجته وله منها ولد حی لم یقتص (من جنایات التاتارخانیه)

زید لابوین عمی عمروی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایدوب عمرو اوغلی بکر ایله

قزی هندی ترك ایتدكده بكر وهند زیدی قصاص ایتدرمك صددنده ایكن بكر دخی فوت اولوب لابوین قز قرنداشی هندی و زیدی ترك ایلسه زید عمروك دیتندن حصه سنی هنده ویرركن هند المبوب زیدی قصاص ایتدرمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا قتل الرجل اخاه وله اخوة آخرون فارادوا قتله فمات احدهم قبل القصاص ولم یكن له وارث یحجب القاتل فان القاتل یرث بعض نفسه منه فلایقدر الآخرون ان یقتلوه (نتف فی القصاص وكذا فی التاتارخانیه من الدیات)

كتاب الدیات

فی زماننا بیاعات ومعاملاتده یوز یكرمیسی برغروشه رایج اولوب وزنا یكرمیسی بر درهم شرعی اولان جدید اقچه دن رجلك دیتی نه مقداردر * الجواب * ایكیوز بیك اقچه در

رجلك دیتی كشدن اون طقوزی بر درهم شرعی كلور اقچه دن نه مقداردر * الجواب * یوز طقسان بیك اقچه در

خطاء قتل اولنان رجلك دیتی نه در و دیتك انواعی نه در * الجواب * التوندن بیك دینار كشدن اون بیك درهم دوه دن یوز عدد دوه در

بوصورتده دوه دن ویرلسه نه كونه دوه ویریلور * الجواب * ابن مخاض و بنت مخاض و بنت لبون وحقه وجذعه دن یكرمیشر عدد دوه ویریلور

ابن المخاض وهو الفصیل التی حملت امه وكذلك بنت مخاض (منح الغفار فی الذكوة) حقة وهی التی طعنت فی السنة الرابعة والجمع حقاق و الذكر حق (منح الغفار فی الزكاة فی باب السائمة) الجذعة ماتم لها اربع ودخلت فی الخامسة (بحر رائق) ابن اللبون ولد الناقة اذا استكمل السنة الثانیة ودخل فی الثالثة والانثی بنت لبون (جوهری فی لغة لبن)

صورت مزبوره ده ابن مخاض و بنت مخاض و بنت لبون و حقه و جذعه قانچی یاشنده اولان دوه لردر * الجواب * ابن مخاض ایكی یاشنه كیرن دوه بنت مخاض ایكی یاشنه كیرن دیشی دوه بنت لبون اوچ یاشنه كیرن دیشی دوه حقه درت یاشنه كیرن دیشی دوه جذعه بش یاشنه كیرن دیشی دوه در

رجلك دیتی كشدن نه مقداردر * الجواب * اون بیك درهمدر

بوصورتده درهم شرعی نه در * الجواب * هر قیراطی بش شعیره فرض اولنان اون درت قیراطدر

المثقال عشرون قیراطا والدرهم اربعة عشر قیراطا والقیراط خمس شعیرات وهذا یجری فی كل شیٔ فی الزكوة ونصاب السرقة والمهر وتقدیر الدیات (منح الغفار فی الزكوة)

باب مایوجب الدیة ومالا

زید عمروی بوموق ایله ضرب و كمكلرینی كسر وقره یره اید وب بكر دخی بیچاق ایله قباریئه ضرب وجرح ایدوب عمرو اول ایكی ضربدن متأثرا فوت اولسه عمرو و بكره نه لازم اولور * الجواب * دیت

(ولو اشترك فی قتل رجل رجلان احدهما ممن لایجب علیه القصاص اذا انفرد والآخر ممن یجب علیه الدیة كالاجنبی والاب والخاطئ والعامد او احدهما بالسیف والآخر بالعصاء فانه لایجب القصاص و یجب الدیة (شرح قدوری للحدادی فی الجنایات)

زید مجنون جنونی حالنده عمروی آلت جارحه ایله جرح وقتل ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت

(جنایة الصبی و المجنون عمدا فی النفس كالخطاء توجب الدیة علی عاقلته (ضمانات فضیلیه فی الضمان)

بوصورتده عمروك ورثه سی زیدك مالی اولمامغله زیدك باباسی بكره دیتی مالكدن ویردیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ومن لاعاقلة له من العرب والعجم یعطی الدیة من بیت المال ان كان موجودا او مضبوطا والا فعلی الجانی وعن ابی حنیفة رحمه الله تعالی انه علی الجانی مطلقا وقال الزاهدی انه علی الجانی فی زماننا لان العشائر فیها قد فنیت ورحمة التناصر قد ارتفعت و بیوت اموالهم قد انهدمت (قهستانی فی العاقلة من الجنایات)

زید هندك منزلنه كیروب فجأة صیحه وهندی قتل قصدیله آلت حربله اوزرینه هجوم ایتدكده هند اول صیحه دن فوت اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت مرأة

بوصورتده مرأتك دیتی كشدن نه مقداردر * الجواب * بش بیك درهمدر

(صاح علی انسان فمات منه او سلخ جلد وجهه فمات منه ففیهما الدیة (بزازیه فی اول الجنایات)

هند زوجی زیده عقلی ازاله اید ر بعض ادویه ایچروب زیدك عقلی زائل اولدقده هند استره ایله زیدك ذكرینی وخصیتینی بالكلیه دیبلرندن قطع ایلسه زید ذكر و خصیتینی ایچون هنددن بر دیتمی آلور یوخسه ایكیسی ایچون بر دیتمی آلور * الجواب * ذكرایچون بر دیت كامله حصیتینی ایچون دخی بر دیت كامله

(ولو قطع ذكره من الاسفل فسقطت لحیته ففیه ثلاث دیات دیة فی الذكر ودیة فی الانثیین ودیة فی اللحیة (خلاصه فی آخر فی ٣ من الدیات)

بر مكتبده خلیفه اولان زید عمرو صغیرك معلمی اولمغله عمروی تأدیب ایچون لدی الاقتضا ضرب ایله تأدیب ایتمیوب خلاف معتاد دكنك ایله عمروك شاه طمری اوزرینه ضرب وقره یره ایدوب عمرو اول ضربدن صاحب فراش اولوب قالقمادین متأثرا فوت اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت

(المعلم اذا ضرب صبیا والاستاد والمحترف اذا ضرب التلمیذ فمات من ضربه قال ابو بكر محمد بن الفضل رحمه الله تعالی ان ضربه باذن ابیه او وصیه ضربا معتادا فی موضع معتاد لایضمن وان ضربه غیر معتاد ضمن (ضمانات غانم فی ضمان المعلم ومن بمعناه)

هند قتل اولنوب زوجی زیدی و سائر ورثه سنی ترك ایتدكده سائر ورثه سی زید دن سن هندی موجب دیت اولان قتل ایله قتل ایلدك دیو دعوی و زید انكار ایلسه سائر ورثه

مدعا رینه اقامت بینه ایلسه ر هندك دیتی زید د ن تماما النوب زید ك دیتندن حصه سی ابقا اولنورمی یوخسه اولنمازمی * الجواب * تماما النور زید میراثدن محروم اولور

(واما القتل الذی یتعلق به وجوب الكفارة فهو اما شبه العمد و اما خطاء و قد تقدم بیانه مفصلا فی كتاب الجنایات ففیه یحرم القاتل من المیراث فی هذه الصورة كلها (منح الغفار فی الفرائض)

زید بر قاج كسنه ایله سفینه نك دیركنی قالدیروب دیكرلركن اول دیرك زید و اول كسنه لرك اللرندن بوشانوب زیدك اوزرینه دوشمكله زید هلاك اولسه ورثه سی زیدك دیتندن زیدك حصه سنه دوشندن ماعدایی اول كسنه لردن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(رجل استأجر اربعة رهط یحفرون له بئرا فوقعت علیهم حفرهم فمات احدهم كان علی كل واحد الثلثة من الباقین ربع الدیة و یسقط ربعها لان البئر وقعت بفعلهم فكانوا مباشرین و المیت مباشر ایضا فتوزع الدیة علیهم ارباعا و یجب ثلثة الارباع (خانیه فیما یحدث فی المسجد)

زید و عمرو طریق حج شریفده بر محل شدید الحرده نزول ایدوب بعده اول محلدن قالقاركن زید چادری عمروك اوزرینه طنابلریله محكم صاروب اول وجه اوزره باغلو اولدیغی حالده كنشده براغوب كیتدكدنصكره عمرو خلاص اولمیوب حرارت شمسدن چادرك ایچنده فوت اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت

(ولو قمط فی قطر حار والقاه فی الشمس فی یوم قیظ فلم یتخلص حتی مات من حر الشمس فعلیه الدیة المغلظة (فضیلیه فی ضمان اصناف القتل نقلا من الظهیریة)

زید عمروی دكنك ایله ضرب و قره بره ایدوب عمرو اول ضربدن صاحب فراش اولوب قالقمدین متأثرا فوت اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت اكر عادتی ایسه قتل اولنور

(والقتل شبه العمد ضربه بغیر ماذكره وفیه الاثم لانه قتل عمدا لاقود لكن لو تكرر منه القتل كان للامام ان یقتله سیاسة كما فی الاختیار (قهستانی فی الكتابة ملخصا)

زید عمروی قتل ایچون اوق آتدقده عمروه اصابت ایتمیوب خطاء بكر صغیره اصابت ایتمكله بكری اوق قتل ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت و كفارت

(وخطاء وهو ان یرمی شخصا ظنه صیدا اوحربیا فاذا هو مسلم اوعرضا فاصاب آدمیا وماجری مجراه كنائم انقلب علی رجل فقتله و موجبه الكفارة و الدیة علی عاقلته (تنویر الابصار فی الجنایة)

زید هندی دریایه القا ایدوب هند بلاسباحة فی الحال غرق اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت مرأة

(القاه من سفینة فی بحر او دجلة فرسب كما وقع ومات فعلی عاقلته الدیة وان سبح ساعة ثم غرق فلادیة فیه (منح فی مایوجب القود من الجنایات)

زید تفنكنی تحریك ایدركن تفنك زیدك فعلندن ناشی آتیلوب قورشونی خطاء عمروه اصابت ایتمكله عمرو مجروح اولوب اول قورشونك ضرب و جرحندن متأثرا فوت اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت

زید تفنك صاچمه سیله عمروك ایكی الیله ایكی ایاغنی ضرب و جرح ایدوب بعد البرء عمروك اول جرحدن الی و ایاغی بالكلیه عمل مانده اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * ایكی دیت

زید ذمی قتل اولندقده ورثه سی عمرو ذمیدن زیدی سن آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایلدك دیو دعوی و عمرو انكار ایدوب ورثه مدعا رینی بكر و بشر ذمیلرك شهادتلریله اثبات ایدوب حاكم قصاص ایله حكم ایتدكدنصكره عمرو قتل اولنمدین شرف اسلامله مشرف اولسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * دیت

(قتل انسانا عمدا فدفع الی الولی لیقتله فجن قتل وان كان المجنون قبله فالدیة استحسانا وكذا اذا جن ثم شهدوا بقتله فالدیة وكذا اذا شهد كافر بقصاص لكافر فدفع الی ولیه لیقتله فاسلم فالدیة (عنابیه فی ا من الجنایات)

زید صیده تفنك آتدقده تفنكك قورشونی خطاء عمروه اصابت ایدوب قتل ایلسه زید عمروك دیتنی ورثه سنه ویردكده زیده كفارت لازمه اولورمی * الجواب * اولور بوصورتده كفارت قتل ندر * الجواب * رقبه مؤمنه یی اعتاقدر

(وكفارتهما ای كفارة شبه العمد والخطاء عتق رقبة ای اعتاق رقبة كاملة مؤمنة لاكافرة بخلاف سائر الكفارات فان عجز عن ذلك وقت الاداء لا الوجوب صام شهرین ولاء ای متتابعین (قهستانی فی الدیة ملخصا)

زید قاضی عمروه شرعا تعزیر ایله حكم ایتدكده بكر محضر عمروك ایاغنه دكنك ایله ضرب ایتمك ایچون عمروی قالدیروب یره اوردقده عمروك بلی قیریلوب اندن ناشی فوت اولسه عمروك دیتنی زید و بكردن قنقیسنه لازم اولور * الجواب * بكره

نوع آخر

زیدك زوجه سی هند یدی یاشنده مهزوله اولوب اول مثللی صغیره جماع اولنه كلمش دكل ایكن زید هنده جماع ایدوب هند زیدك جماعندن ناشی فوت اولسه زید هندك میراثندن محروم اولوب ورثه سی هندك دیتنی و زید ذمتنده اولان مهرینی زیددن تماما المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(رجل جامع صغیرة لاتجامع مثلها فماتت فان كانت اجنبیة تجب الدیة علی العاقلة وان كانت منكوحة فالدیة علی العاقلة والمهر علی الزوج (خلاصه من الدیات)

بوصورتده زید هندك دیت و سائر تركه سندن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمرو صغیری ولیسی اذنسز سیره كوتوروب اوتوردكن هوا بوزیلوب زیاده یغمور

باغمغله سيل كلوب عمروى كوتوروب عمرو هلاك اولسه ورثه سى عمروك ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ومن غصب صبيا حرا اى من اذهب بلا اذن الولى حرا غير بالغ معبر عن نفسه فان عبر لم يثبت يد الغاصب حكما لان لسانه يعارضه فى الكلام مجاز فات الصبى معه فجأة او بحمى لم يضمن وان مات بصاعقة اى بنار تسقط من السماء اى كل عذاب مهلك كما فى القاموس فيشمل الحر الشديد والبرد الشديد والغرق فى الماء والتردى من مكان عال كما فى قاضيخان وغيره اونهش حية ضمن عاقلته الدية (قهستانى فى الجنايات ملخصا)

زيد عمرو صغيرى ولبسى اذننسز الوب برنهره كوتوروب نهردن يوزمك تعليميچون عمروى ارقه سنه الوب يوزركن عمرو زيدك ارقه سندن صويه دوشوب هلاك اولسه عمروك ورثه سى عمروك ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

هند حضانه سنده اولوب برايكى ياشنده اولان ولد صغيرينى خالى اوطه ايچنده براغوب آخر يره كتمكله صغير آتشه دوشوب هلاك اولسه صغيرك ديتى هند اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(صبى ثلث سنين و حق الحضانة للام فخرجت و تركت الصبى فوقع فى النار يضمن الام (ط) لايضمن فى بنت ست سنين (قنيه فى جناية الصبيان)

نوع آخر

زيده شرعا حد شرب لازم اولمغله زيده حكم حاكم الشرعله وجه شرعى اوزره حد چالنوركن زيد فوت اولسه زيدك دمى هدر اولورمى * الجواب * اولور

زيده شرعا تعزير لازم اولمغله زيد حكم حاكم الشرعله وجه شرعى اوزره تعزير اولنوركن زيد فوت اولسه زيدك دمى هدر اولورمى * الجواب * اولور

(من حد او عزر فمات فدمه هدر لانه فعل مافعل بامر الشرع فيكون منسوبا الى الآمر فكانه مات حتف انفه (درر فى التعزير)

سرحد اسلاميه دن بر قلعه اهالیسنك آكرك تعبير اولنور املاكلرينى ضبط و ماللرينى نهب وغارات ايچون حربى كفره هجوم ايتدكلرنده مسلم نامنه اولان شوقدر نفركسنه لر حربى كفره لر ايله يكدل اولوب معا اهالى مزبوره نك ماللرينى نهب و غارت ايچون هجوم ايدوب طريق آخر ايله دفع ممكن اولمامغله اهالى مرقومه اول كسنه لرى قتل ايلسه لر ورثه لرى مزبورلرك ديتلرى نامنه ياخود اهل عرف عشر ديت نامنه اهاليدن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ومن شهر على المسلمين سيفا وجب قتله ولاشئ بقتله لقوله عليه الصلاة و السلام من شهر على المسلمين سيفا فقد احل دمه ولان دفع الضرر واجب فوجب عليهم قتله اذا لم يمكن دفعه الابه ولايجب على القاتل شئ لانه صار باغيا بذلك وكذا اذا شهر على رجل سلاحا فقتله او قتل غيره دفعا عنه فلايجب بقتله شئ لما بينا و لايختلف بين ان يكون بالليل و النهار فى المصر وخارج المصر لان السلاح لايلبث (زيلعى فى الجنايات وكذا فى جناية الدرر)

زيد مسلم عاقل طوعا كلمهٔ كفر تكلم ايتمكله مرتد اولوب اول حالده عمرو زيدى قتل ايلسه عمرو اوزرينه زيد ايچون قصاص ياخود ديت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز لكن قبل القتل عرض اسلام مستحبدر عمرو زيدى بلا اذن الامام قتل ايتديكى ايچون تأديب اولنور

(الردة اجراء كلمة الكفر على اللسان بعد وجود الايمان وشرط صحتها العقل فلا تصح ردة المجنون والصبى الذى لايعقل وكذا لايصح ردة السكران ذاهب العقل (بدايع فى السير فان قتله قبل عرض الاسلام عليه كره ذلك ولاشئ عليه لان الارتداد يبيح دمه (زاهدى فى الردة من السير) ان قتله غيره او قطع عضوا منه بغير اذن الامام ادبه الامام كما فى شرح الطحاوى (منح الغفار فى الردة)

زيد عمروك عصوبت جهتندن حصرا وارثى بكرك حضورنده عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايتدم ديو اقرار ايتدكدنصكره قاضى قصاص ايله حكم ايتمدين بكر عمروى قصاصا كندى قتل ايلسه بكره نسنه لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن رأى من قتل اباه عمدا او اقر عنده بالقتل و زعم انه انما قتله لارتداده او لقتله وليه ولايعلم الابن من ذلك شيئا له ان يقتص منه اذا لم يكن وارث غيره (حاوى القدسى فى انواع المتفرقات من الكراهية)

زيد عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايتدكده عمرو لابوين ار قرنداشى بكر ايله ولابوين قز قرنداشى هندى و اناسى زينبى ترك ايدوب هند و زينب ديار آخرده اولوب حاضر اولمادين بكر زيدى قصاصا قتل ايلسه بكره زيدك ديتى لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(القود حق لايتجزى لان سببه و هو القرابة لايتجزى فيثبت لكل واحد منهما كاملا كما فى ولاية النكاح ولهذا لو استوفاه بعض الاولياء لايضمن بشئ للقاتل ولو لم يكن له قتله يضمن كالاجنبى وكذا للباقين (زيلعى فى القود من الجنايات)

فصل فى الجنين

هند حامل زوجى زيد ايله مخالعه اولدقدنصكره اسقاط جنين ايله عدتى منقضيه اولمغيچون دواء ايچوب مستبين الخلقه برجنين ميت و برجنين حى القاء ايدوب فى الحال اول جنين دخى فوت اولسه هنده نه لازم اولور * الجواب * ميتا القا ايتديكى جنين ايچون غره حيا القا ايتديكى آنده فوت اولان جنين ايچون ديت وكفارت

(امرأة شربت دواء ليسقط ولدها فالقت جنينا حيا ثم مات فعلى عاقلتها الدية فى ثلاث سنين ان كان لها عاقلة وان لم يكن فذلك فى مالها وذلك للاب ان لم يكن له وارث آخر ولاترث منه شيئا وعليها الكفارة ولو القت جنينا ميتا تجب الغرة على العاقلة فى سنة واحدة الغرة عبد او امة تعدل خمسمائة درهما ذكرا كان او انثى ولو كان الشرب لاجل اصلاح البدن فلاشئ عليها ولا ترث منه (والوالجيه فى ٢ من الديات)

بو صورتده زيد غره وديتى تماما هنددن طلب ايتدكده هند غره وديتك ثلثى باكه انتقال

ايد ر ديو تماما و يرمامكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(اسقطت المختلعة لاستقاط العدة فعليها غرة لزوجها (جامع الفصولين فى ٣٣)

ولو القت جنينين ميتين ففى كل واحد منهما غرة وان كانا حيين ثم ماتا ففى كل واحد دية كاملة وكفارة وان كان احدهما حيا والآخر ميتا ففى الحى دية وفى الميت غرة اعتبارا لحال الاجتماع بحالة الانفراد (محيط رضوى فى دية الجنين من الجنايات) فهو مستثنى منقطع لانه ليس بوارث فانه قاتل له (قهستانى فى الدية)

هند زينب حامله قرنينه دگمه ايله ضرب ايدوب هندك ضربندن ناشى زينب مستبين الخلقه برجنين ميت القا ايلسه هنده نه لازم اولور * الجواب * تعزير وغره

زيد آنه بنوب قتل قصديله هند حامله آنه چكندوب اندن ناشى بر جنين حى ذكر القا ايدوب جنين فى الحال فوت اولوب عقبنده هند دخى فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * جنين ايچون ديت رجل هند ايچون ديت وكفارت

هند زينب حامله ضرب ايتمكله زينب اصلا خلقتى مستبين اوليان برقطعه مضغه القا ايلسه هنده غره لازمه اولورمى * الجواب * اولماز لكن تعزير شديد لازم اولور

زيد هند حامله‌نك ارقه سنه ضرب شديد ايله ضرب ايدوب هند دوشمكله زيدك ضربندن ناشى مستبين الخلقه برجنين القا ايتدكدنصكره جنين مزبور فى الحال فوت اولسه حالا جنين مزبورك بعد الولاده تحريك اعضا ايدوب حيا ولادتى ثابت اولمغله ورثه سى زيددن ديت طلب ايتدكده زيد مجرد بعد الولاده رفع صوت ايتمامكله حى عد اولنماز ديوب ديت ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى المحيط ولو خرج الجنين حيا بان استهل ثم مات ففيه الدية حرا وعليه الكفارة ايضا لانه قاتل للنفس بغير حق مباشرة والقيمة ثم لو كان القيمة فى الرقيق كالدية فى الحر (ضمانات فضيليه فى ضمان الجنين) ومن ولد فمات يغسل و يصلى عليه ان استهل استهلال الصبى فى اللغة ان يرفع صوته بالبكاء عند الولادة وفى الشرع ان يكون منه مايدل على حياته برفع صوت اوحركة عضو ولو ان يطرف بعينه (منح الغفار فى الجنايز ملخصا)

هند زينب حامله ضرب ايدوب ضربندن ناشى زينب برجنين حى القا ايدوب جنين مزبور فى الحال فوت اولسه هنده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وديت وكفارت

(ولو خرج رأس الولد لا غير فاستهل ففقاء آخر عينه فعليه الدية الكاملة ولو ذبحه مكان الفقاء فعليه الغرة لانه جنين بعد ولايقتص منه مالم يخرج اكثره وهو ان يخرج صدره مع الرأس (ضمانات فضيليه فى ضمان الجنين)

هند حامله‌نك وضع حملى قريب اولدقده انفصال ولده متصل وجع عارض اولوب هندك زوجى زيد قابله يى منع ايدوب ولدك حيا صدرى چقميوب انجق باشى چقدقده بچاق ايله ولدى ذبح وقتل ايدوب بعده ولدك بدنى اخراج ايچون هندك قارنى برقايش ايله باغليوب صقمغله ولدك بدنى چيقسه زيدك اول وجهله هندى باغليوب صقمسندن ناشى بر قاچ ساعت مرورنده هند دخى فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب *

جنين ايچون غره هند ايچون ديت مرأه وكفارت

باب الجناية فيما دون النفس

زيد عمرونك بر كوزينه عمدا يومرق ايله ضرب ايتمكله عمرونك اول كوزى بعينها قائمه اولديغى حالده نورى زائل اولوب بالكليه كورمز اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص

(وفى الكبرى القصاص فى العين يجب اذا ذهب الضوء والعين قائمة (تاتارخانيه فى اصناف الدية فى ٤ من الجنايات)

بو صورتده كيفيت قصاص نيجه در * الجواب * زيدك قصاص اولنميه جق كوزينه ياش پنبه وضع اولنوب قصاص اولنه جق كوزينه مرآت محماة ايله مقابله اولنوب ناظره سى زائل اولدقده كف اولنور

(وكذا عين ضربت فزال ضوئها والحال انها قائمة لامكان غاية المماثلة فى هذه الصورة ثم بين طريق ذلك بقوله فيجعل على وجهه قطن رطب ويقابل عينه بالمرآة المحماة (منح الغفار فى القصاص فيما دون النفس)

زيد عمرونك ايكى اللرينى مفصللرندن و ايكى قولاقلرينى ديبلرندن قطع ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * هر برى ايچون قصاص

(واما الاذن فان قطعها من اصلها وجب القصاص لامكان المماثلة فيها وان قطع بعضها ان كان ذلك البعض معروفا وجب القصاص لان الاذن لاتنقبض ولا تنبسط فاذا عرف قدر المقطوع يجب القصاص (من جنايات الحدادى)

زيد بچاق ايله عمرونك برقولاغنك نصفنى كسوب دوشرسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص ممكن ايسه قصاص دكل ايسه حكومت عدل

زيد عمرونك اوست دوداغنى خطاء بالكليه قطع ايدوب دوشرسه زيده نه لازم اولور * الجواب * نصف ديت

(واما مايكون زوجا فى البدن ففى قطعهما كمال الدية وفى احدها نصف الدية واصل ذلك انه صلى الله تعالى عليه وسلم قال فى العينين الدية وفى احديهما نصف الدية وفى اليدين الدية وفى احدهما نصف الدية وفى الرجلين الدية وفى احدهما نصف الدية ففى العينين واليدين والشفتين والحاجبين والرجلين والاذنين والانثيين وثدى المرأة الدية وفى احدهما نصف الدية (كما فى شرح الوافى فى الجنايات)

زيد زوجه سى هندك بركوزينى چقاردقدنصكره ديتنى ويرمدين فوت اولسه هند كوزينك ديتنى زيدك تركه سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمرونك يومرق ايله اغزينه اوروب اوست چكه سنده كى آزى ديشنى اخراج ايدوب لكن زيدك اوست چكه سنده آزى ديشى اولماسه زيد عمرونك آلت چكه سنده اولان ازى ديشى ايله قصاص ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وتؤخذ الثنية بالثنية والناب بالناب ولا تؤخذ الاعلى بالاسفل ولا الاسفل بالاعلى

(منح الغفار فى الجنايات فى القود فيما دون النفس)

زيد عمرو صغيرك اغزينه اوروب بر ديشنى چقارسه زيده نه لازم اولور * الجواب * عمروك بلوغنه انتظار اولنور بالغ اولدقده بتمامش ايسه ديت سن لازمه اولور

ضرب سن صبي فانتزعها ينتظر بلوغ المضروب ان بلغ ولم ينبت يجب على عاقلته الدية (من ديات الدرر فى فصل لاقود فى الشجاج)

زيد طريق عامده كيدركن عمرو زيدى قاقوب عمروك قاقديغندن ناشى زيد النده اولان شيشه اوزرينه دوشمكله شيشه‌نك پاره لرى زيدك النى جرح ايدوب بعد البرأ زيدك الى بالكليه عمل‌مانده اولسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * نصف ديت

(ومايتولد من التعدى يكون مضمونا ومايتولد مما ليس بتعد قد لايكون مضمونا كما اذا سقى ارضه فتلف به جدارغيره اوزرع غيره وقد يكون مضمونا كالذى يتولد من المشى فى الطريق (قاعديه فى الشرب)

زيد وعمرو بكرك بر الني مفصلندن معا قطع ايلسه‌لر زيد وعمروه نه لازم اولور * الجواب * نصف ديت

(وكل جناية فيما دون النفس اذا جناها رجلان على رجل كقطع اليد و قلع السن وما اشبه ذلك فلاقصاص فيها وعليهما الارش لان القطع اذا وجد من الجماعة فقد حصلت الشركة فى القطع فيضاف الى كل واحد بعضه فلايمكن ايجاب القصاص فى الكل والبعض بخلاف النفس لان القتل يصرف الى الروح وانه لايتجزى فاضفنا الى كل واحد كلا ضرورة انه لايتجزى ولاضرورة ههنا (قاعديه فى الجنايات)

زيد وهند عمروك اوج ديشنى معا اخراج ايلسه‌لر زيد وهنده نه لازم اولور * الجواب * هر بر ديشى ايچون ديت سن

(ولاقود ايضا بكسر نصف سن اسود باقيها اواحمر اواخضر اودخلها عيب بوجه ما بل يجب كل دية السن كذا فى الكافى (درر فى لاقود فى الشجاج)

زيد عمروك اغزينه ضرب ايدوب بر ديشنك نصفنى قيرمغله باقيسى سياه اولوب نصف باقى ايله انتفاع ممكن اولماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت سن

زيد عمروك بر كوزينى طاش ايله اوروب مجروح ايتمكله عمرو بكر جراحه اول كوزمه علاج ايله ديسه بكر علاج فائده ويرمز ديدكده عمرو اولور اولماز سن علاج ايله ديو الحاح ايدوب بكر دخى معتاد اوزره عمروك اول كوزينه علاج ايدوب جرحدن برأ حاصل اولوب لكن عمروك اول كوزى بالكليه كورمز اولسه عمرو بكره سنك علاجكدن كوزم كورمز اولدى ديو كوزينك ديتى نامنه بكردن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل وكز رجلا على عينه فجرحها فدعا المجروح رجلا معروفا لمداواة الاعين ليداويها فقال المدعو ان هذه العين لاتصلح بمداواتى فقال داوها وان لم تصلح لعل وجعها يسكن فداواها فاندمل جرح العين بعد زمان وقل وجعها ولكن ذهب بصرها فيقول المجروح للمداوى افسدت عينى وعليك الضمان لاضمان عليه لان اقصى مافى الباب انه امر باتلاف

الطرف غير ضامن ويجب للمداوى له اجر مثل دوائه و فعله وكذا لوقال للمداوى اصلح العين بحيث لايذهب البصر فداواها فذهب البصر لايضمن هو ايضا و يضاف السراية الى الخارج لا الى المداوى وللمداوى اجر مثله (جواهر الفتاوى فى ٢ من الجنايات)

بو صورتده بكر عملينك ودواسنك اجر مثلنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

جراح اولان زيد عمروك برقولنك مشترك طمرندن عمروك اذنيله فصد ايتدكده اول طمرى عمروك اذنسز معتادى تجاوز ايدوب زياده قطع ايتمكله عمرو اول فصددن صاحب فراش اولوب قالقمدين متأثرا فوت اولسه ورثه سى عمروك نصف ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(الا اذا جاوز المعتاد فيضمن الزائد كله اذا لم يهلك واذا هلك يضمن نصف دية النفس لانه هلك بمأذون فيه وغير مأذون فيضمن بحسابه وهو النصف (درر من الاجارة)

هندك كوزنده برعلت اولوب عمرو كحاله كوستروب عمرو اول علتى قان المق ازاله ايدرديوب هندك كوزينك بكاريندن خلاف معتاد قان الوب زياده اقيدوب اول محل مز بوردن عمروك قان الديغندن ناشى اصلا كورمز اولسه عمرو صنعتنده جاهل اولوب غلط وخطا ايتديكيچون هند كوزينك ديتنى عمروه تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(فلم يضمنوا ماسرى وفاقا هذا لوفعل فعلا معتادا ولم يقصر فى ذلك العمل اما لوفعلوا بخلاف ذلك ضمنوا (جامع الفصولين فى ٣٣)

وجع عينه مبتلا اولان زيد كحال اولان عمروه كوزلرينه معتاد اوزره اصلاح ايدن كحل قوميوب عمى ايراث ايدر براوت قويوب اندن ناشى زيدك ايكى كوزى بالكليه كورمز اولسه زيد كوزلرينك ديتنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مدعى علم الطب يضمن بخطائه وزيادته لا فى سرايته وبه الوبرى (قنيه فى ضمان المداوى من الجنايات)

زيد عمرو بربه بنم شو آغريان ديشمى اخراج ايله ديو تعيين ايتدكدنصكره عمرو خطأ زيدك آخر ديشنى اخراج ايلسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * ديت سن

(ولو امر رجلا بنزع سنه لوجع اصابه وعين السن والمأمور نزع سنا آخر ثم اختلفا فيه فالقول للآمر فانه اختلف فالدية فى ماله لانه عامد و يسقط القصاص (فى ٣ من جنايات نقد الفتاوى)

رتقاء اولان هند شق رتقده مهارتى اولان زينبه موضع رتقمى شق ايله ديو امر ايتمكله زينب دخى اول موضعى شق ايدوب معتادى تجاوز ايتميوب بعده هند شقك جرحندن تشنج اولوب فوت اولسه ورثه سى هندك ديتى نامنه زينبدن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى القنية جراح اشترى جارية رتقاء فله شق الرتق وان تألمت انتهى (بحر فى باب العنين من الطلاق)

زيد ذات لبن اولان هندك ممه سنى آلت جارحه ايله ضرب ايدوب بعد البرأ زيدك ضربندن

ناشی هندك اول ممه‌سنك سودی منقطع اولوب ومنفعتی زائل اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * نصف دیت مرأه

(وفی حلمة ثدی المرأة نصف دیتها لان اللبن لایستمسك فی الثدی بعد فوات الحلمة فیفوت المنفعة بقطع الحلمة (ولوالجیة فی امن الدیات) وتفویت منفعة العضو بمنزلة تفویت ذلك العضو (ضمانات فضیلیه فیمادون النفس)

زید عمروك اوچ مفصلی اولان بر پارمغنك بریجق مفصلنی قطع ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * برمفصل ایچون ثلث دیت اصبع نصف مفصل ایچون حکومت عدل

(ولوقطع من الرجل المفصل الاعلی من اصبعه فقبل البرأ عاد وقطع نصف المفصل الثانی لایجب القصاص لانه جعل كانه قطع نصف المفصل الثانی من الابتداء فیه الارش دون القصاص حتی لوتخلل البرأ یجب القصاص فی الاعلی والارش فی الثانی وارش المفصل ثابت عشر الدیة وارش نصف المفصل نصف ثلث عشر الدیة (شرح الزیادات للعتابی فی الجنایات) وكذا لوقطع المفصل الاعلی ثم نصف المفصل الثانی فانه اذا لم یتخلل بینهما برأ ولم یقصر كانه قطعهما من نصف المفصل الثانی فعلیه الارش والحكومة اما لوبرئ الاول اقتص منه وعلیه نصف الارش فی الثانی (ضمانات فضیلیه فی مسائل الید نقلا عن الزیادات)

(اهل عرف طائفه سندن زید عمروك دلنی دیندن قطع ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت

(وفی اللسان الدیة ان كان خطأ وان كان عمدا ذكر فی الاصل انه لاقصاص فی اللسان قطع البعض اوالكل وعن ابی یوسف انه اذاقطع الكل یجب القصاص وفی العیون قال ابوحنیفة رحمه الله وفی اللسان اذا امكن القصاص یقتص والفتوی علی ان لاقصاص فی اللسان لانه لایمكن اعتبار المماثلة فی اللسان لانه ممایتقبض وینبسط (من جنایات الظهیریة)

بوصورتده رجلك دیلینك دیتی كشدن نه مقداردر * الجواب * اون بیك درهمدر

زید عمروك الینی اصروب عمرو دخی تخلص ایچون چكدكده زیدك دیشی چیقسه زید دیشینك دیتی نامنه عمرودن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوعض ید رجل فنزع صاحب الید یده وقلع سن العاض فهو هدر لاضمان علیه وفی قول ابی لیلی علیه دیة سن العاض (خانیة قبیل باب القصاص من الجنایات)

زید عمروك بورننه دكنك ایله ضرب ایتمكله عمروك بورنی پاره لنوب بعد البرء زیدك ضربندن ناشی عمروك قوت شامه‌سی بالكلیه فائته اولوب اصلا رایحه استشمام ایده‌ماسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت كامله

(وفی انفس والمارن واللسان ان منع النطق اواداء اكثر الحروف والذكر والحشفة والعقل والسمع والبصر والشم والذوق واللحیة ان حلقت ولم تنبت وشعر الرأس ایضا ان حلق ولم ینبت دیة (غرر فی الدیات)

زید برخصوصی عمرودن بكر قاضی حضورنده دعوی ایتدكده عمروه شرعا تعزیر لازم

اولمغله بكر عمروه تعزیر ایله حكم ایدوب بشر محضر دخی بكرك امر یله عمروه تعزیر ایدركن دكنك پاره لنوب پارچه‌سی عمروك كوزینه اصابت ایتمكله عمروك كوزی چیقسه عمرو كوزینك دیتی زید وبكر وبشردن قنغیسنه لازم اولور * الجواب * بشره

بوصورتده عمرو بشری مطالبه ایتمیوب مجرد دعواك سبب اولدی دیو كوزینك دیتی نامنه زیددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

فصل فیما یجب فیه حكومة عدل

زید عمروك صقالنك برمقدارینی تغلبا یولدقدنصكره برسنه مرور ایدوب بتماسه مقدار مرقوم معلوم اولمیجق زیده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل

(وذكر فی فتاوای قاضیخان اذا نتف بعض لحیته ولم ینبت ولم یعلم مقداره یجب حكومة عدل واذاعلم مقداره یقسم الدیة علی ماذهب وعلی مابقی ویجب علی الجانی بحساب ذلك واذانبت بعض اللحیة یجب حكومة عدل (تاتارخانیه قبیل الثالث من الجنایات)

زید عمروك برقولنی قورشون ایله ضرب وجرح ایدوب بعدالبرأ اول قولنك بطشنه خلل كلوب كالاول بطشه قادر اولماسه زیده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل

بوصورتده عمرو قول فرض اولنوب بواثر ایله وبواثرسز تقویم اولندقده قیمتنك تفاوتی نه مقدار ایسه دیتدن اول مقدار حكومت عدل اولمغله اهل وقوف عمروی بواثر ایله یتمش بش غروشه وبو اثرسز یوز غروشه تقویم ایتمكله عمروك بواثر ایله ربع قیمتی ناقص اولسه دیتك ربعی كه ایكی بیك بشیوز درهم كشدر زید اوزرینه لازم اولورمی * الجواب * اولور

زید زوجه‌سی هنده طارلدقده هندك صاچنك ذوابه‌سنی دیبنه قریب محلدن قطع ایدوب بعده برسنه مرور ایدوب هندك صاچی اوزامیوب قطع اولندیغی وجه اوزره قالسه زیده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل

(قطع ذوابة امرأته یستأنی حولان فان نبت فلاشیء علیه وان لم ینبت فعلیه حكومة عدل (قنیه فی الجنایات)

زید صغیر اوغلی عمروی ختان ایچون بكر ختانه امر ایتمكله بكر عمروه ختان ایدركن خطأ عمروك حشفه‌سنك نصفنی قطع ایدوب بعده عمروه برء حاصل اولدقده نصف حشفه‌سی ناقص قالسه بكره نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل

(البزاغ والفصاد والحجام والختان لایضمنون بسرایة فعلهم وهی معروفة وان قطع الختان بعض الحشفة یضمن حكومت عدل وان قطع الحشفة كلها ففیها كمال الدیة (من تتمة البرهانی فی مسائل الاجیر المشترك)

نوع آخر

زید عمروی بغیر حق ضرب وجرح ایدوب عمرو اول جرحدن ناشی صاحب فراش اولوب كسبدن عاجز اولسه عمروك اول حالده نفقه واجرت مداواتی زید اوزرینه لازم اولورمی * الجواب * اولور

(رجل جرح رجلا فعجز المجروح عن الكسب يجب على الجارح النفقة والمداوات (جواهر الفتاوى فى ١ من الجنايات)

زيدك كلبى عقور اولوب ضررى متعين اولدقده بر قاچ كسنه لر زيده كلبك ضبط ايله ديو تنبيه و تقدم ايتدكلرندنصكره زيد اصغا ايتميوب صاليويرمكله اول كلب عمروك اياغنى اصروب جرح ايدوب اول جرحدن صاحب فراش اولوب كسبدن عاجز اولسه عمروك اول حالده نفقه واجرت مداواتى زيد اوزرينه لازم اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروى بغير حق ضرب وجرح ايتدكدنصكره عمرو كندويه برء حاصل اولنجه علاج وتيمار ايتدردوب اجرمثل طبيب ايله صرف اولنان ادويه نك ثمن مثللرى شو قدر اقچه صرف ايلسه حالا عمرو مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد برء حاصل اولمغله ساقط اولوردیوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز تعزير دخى لازم اولور

(وفى السراجية رجل ضرب رجلا سياطا فجرحه فبرئ منها فعليه ارش الضرب ان بقى اثر الضرب فان لم يبق لايجب شئ سوى التعزير وقال ابو يوسف يجب حكومت عدل وقال محمد اجرة الطبيب وثمن الادوية (تاتارخانيه فى الجنايات)

زيد عمروى بغير حق صاچمه تفنك ايله قبا يرينه اوروب جرح ايدوب برآيدنصكره برء تام حاصل اولوب اثرى قالماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

بوصورتده حاكم زيدى عمروك طلبيله جنايت مزبوره سى ايچون تعزير شديد و برمدت حبس ايدوب بعده اطلاق ايتدكده عمرو بر آى مجروحا ياتوب كسب ايده مامكله كسب ايده مديكم كونلر ايچون يومى بر غروش ويرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمروك باشنى بغير حق عصا ايله ضرب ومتلاحمة شج ايتدكدنصكره برء تام حاصل اولدقده اوزرنده صاچ بتوب اصلا اثرى قالماسه عمرو زيدى مقتضاى شرع اوزره حاكمه تعزير ايتدردكدنصكره زيددن ارش نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد صغير عمرو صغيرى آلت جارحه ايله ضرب وجرح ايدوب بعد البرأ اصلا اثرى قالماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تأديب

(الصغر لايمنع وجوب التعزير بين الصبيان وانه شرع فى حق الصبيان لانه من حقوق العباد (منح الغفار فى التعزير ملخصا)

﴿باب الجناية فى الطريق وجناية الحائط المائل﴾

نشسته جى اولان زيد نافذ اولان طريق عام اوزرينه نشسته صويى دوكمكله اول طريقدن مرور ايدن عمروك اياغى نشسته صويى اوزرندن قايوب دوشمكله اول اياغى قيريلوب اندن ناشى بالكليه عمل مانده اولسه عمرو اياغنك ديتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى اصحاب الدور لحمه فى السكة فبرق منه انسان اودابته قال محمد رحمه الله ان كانت السكة نافذة ضمن وان كانت غير نافذة لم يضمنوا (وجيز سرخسى فى الجناية)

زيد طريق عامك اوزرينه اذن سلطانى يوغيكن قيو حفر واحداث ايتدكده عمروك قاطرى كسنه نك شوقنسز اول قيويه دوشوب هلاك اولسه عمرو اول قاطرى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ومن احدث فى طريق العامة كنيفا اوميزابا اوجرصنا اودكانا وسعه ذلك ان لم يضربهم وعلى عاقلته ديته من مات بسقوطها فيها كمن حفر بئرا اووضع حجرا فى الطريق فتلف به انسان وان تلف به بهيمة فضمانها فى ماله وهذا اذا فعله بلا اذن الامام فان فعل شيئا من ذلك باذنه فلاضمان (ملتقى الابحر فيما يحدث فى الطريق)

زيد و عمرو وهند صغيرلرك ديوارى بكر و بشرك منزللرى اوزرينه مائل اولوب لكن بكر و بشر اول ديوارى هدم ايله ديو وصيلرينه تقدم و اشهاد ايتمدين اول ديوار بكر و بشرك منزللرى اوزرينه يقلوب بكر و بشرك منزللرى دخى منهدم اولسه صغاره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

واذا تقدم الى وصى اليتيم فى ذلك فلم ينقضه حتى يسقط فاهلك شيئا فضمانه على اليتيم دون الوصى وكذلك التقدم الى اب الوصى (كافى للحاكم الشهيد فى جناية الحائط)

بوصورتده صغارك وصيلرى خالد اول ديوارك انقاضندن بكر و بشرك منزللرى اوزرينه ساقط اولان انقاضى اخذ ايتمك استدكده بكر و بشر خالدى اخذدن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيدك اجارۀ معجله ومؤجله ايله متصرف اولديغى وقف منزلك ديوارى عمروك منزلنه مائل وانهدامه متوجه اولمغله عمرو زيده ديوارى نقض ايله ديو تقدم واشهاد ايلسه معتبر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايصح الاشهاد على المرتهن والمستأجر و المودع لانه لايملك النقض (ولوالجيه فى ٢ من الجنايات)

بوصورتده زيد ديوارى نقض ايتمكله ديوار يقلوب عمروك منزلنى دخى يقسه عمرو وجه محرر اوزره تقدم واشهاده بناء منزلك نقصانى نامنه زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد و عمرو و بكر و بشر برمنزله على الاشتراك مالكلر ايكن منزل مزبورك آلت طرفنده اولان خالدك منزلنه مائل وانهدامه متوجه اولمغله خالد بالكز زيده ديوارى نقض ايله يقلورسه ديوارمى دخى نقض ايدر ديو تقدم واشهاد ايتدكدنصكره ديوار خالدك منزلنى يقسه زيد خالدك منزلنك نقصانندن ربع حصه سنى ويروب خالد راضى اولميوب ماعدا نقصانتى ضامن اول ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوكان الدار بين جماعة فاشهد على بعضهم دون البعض يضمن من اشهد عليه بقدر مايملك استحسانا لان ملكه يطلق له النقض و له ان يطالب الباقى (ولوالجيه فى الفصل الثانى من الجنايات كذا فى الخانيه)

﴿فصل فى جناية الرقيق والجناية عليه﴾

زيدك قولى عمرو بكرك قولى بشرك برقولنى جرح ايدوب بعد البرأ بشرك اول قولى بالكليه عمل مانده اولسه بكر زيده عمروى باكه ويرباخود بشرك نصف قيمتنى ضامن اول ديمكه قادراولورمى *الجواب* اولور

(فنى يده اى فى اتلاف يد القن يلزمه نصف قيمته كمافى دية الحر بالغة ما بلغت فى الصحيح الا فى رواية محمد رحمه الله تعالى انه يجب فى قطع يد العبد خمسة آلاف درهم (درر فى دية العبد قيمته)

زيدك جاريه سى هند زينب حاملى بغير حق ضرب ايدوب زينب هندك ضربندن ناشى مستبين الخلقه برجنين ميت القا ايلسه زيد هندى زينبه دفع ايدركن زينب المبوب زيده باكه بشيوز درهم ويرديمكه قادره اولورمى *الجواب* اولماز

(ولوقطع العبد يد عبد رجل يؤمر المولى بالدفع اوالفداء (درر فى المحل المزبور)

زيد عمروايله على الاشتراك مالك اولديغى قولى بكرى قتل ايلسه عمرو بكرك نصف قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى *الجواب* اولور لكن قيمتى نصف ديت حره بالغ ايسه بش درهم نقص اولنور

(وكل جناية يكون فيها اى فى الحر نصف الدية فى العبد نصف القيمة الا اذا بلغت خمسة آلاف درهم فينقص عنه خمسة دراهم (ضمانات فضيليه فى اطراف العبد)

زيدك قولى عمرو بكرك برقولنى جرح ايدوب بعد البرأ بكرك اول قولى بالكله عمل مانده اولوب بكر زيده عمروى باكه ويرياخود قولومك ديتنى ضامن اول ديمكه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(وان جنى عبد اوامة على حر او مملوك فى النفس اوالطرف خطاء دفعه سيده الى ولى الجناية بها اى بسبب الجناية فيملكه الولى او فداه بارشها اى الجناية فيمسك عبده (قهستانى فى الجنايات)

هند زيدك قولى عمروك برقولاغنى ديشندن قطع ايلسه زيد عمروك نصف قيمتنى هنده تضمين ايتدرمكه قادر اولورمى *الجواب* اولور اكر نصف قيمتى نصف ديت حره بالغ ايسه بش درهم نقص اولنور

(وفى الينابيع لوفوت عضوا على قن يوجب ذلك فى الحر نصف الدية ففيه نصف القيمة لايزاد على خمسة آلاف درهم (ضمانات فضيليه فى اطراف العبد)

زيد عمروك عبد محجورى بكرى عمروك اذنسز اصمه بودامق ايچون باغچه سنه كوتوروب اصمه يه چقردقده بكر اصمه دن دوشوب هلاك اولسه زيده ضمان لازم اولورمى *الجواب* اولور

(وفى الحافظية استخدام قن الغير بغيرامره غصب اذا اتصل به الخدمة كقبضه بلااذنه فلوهلك من عمله ذلك ضمن وان لم يتصل به الخدمة لم يضمن علم انه قن الغير اولا وفى الصغرى مثله (ضمانات فضيليه فى غصب العبد)

زيد قولى عمروى قتل ايله ديو بكره امر ايتمكله بكر دخى عمروى بچاق ايله عمدا جرح

وقتل ايلسه بكره قصاص ياخود عمروك قيمتنى ضمان لازم اولورمى *الجواب* اولماز

(سئل عمن قال لآخر اقتل عبدى فقتله هل يضمن قيمته ام يقتل به اجاب لايضمن قيمته ولايقتل به (نقد المسائل فى الجنايات)

زيد ام ولدى هندى بغير حق قتل ايلسه زيده نه لازم اولور *الجواب* تعزير شديد وزندانك اخبث مواضعنده حبس اولنور

(واذا قتل الرجل عبده اومدبره اوام ولده فانه يعزر ويحبس ولايجب القصاص ولا الدية (ضمانات غانم فى جناية الرقيق)

زيد جاريه سى هندى قتل ايلسه زيده نه لازم اولور *الجواب* تعزير شديد

(يفهم جوابه ممامر آنفا)

زيد قولى عمروك بكرى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايتديكنه عالم ايكن عمروى آخره بيع وتسليم ايله استهلاك ايلسه بكرك ورثه سى بكرك ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى *الجواب* اولورلر

(وان اعتقه بعد العلم بالجناية وجب عليه الارش لان فى الاول فوت حقه وفى الثانى صار مختارا لان الاعتاق يمنعه من الدفع فالاقدام عليه اختار منه للآخر وعلى هذين الوجهين البيع والهبة والتدبير والاستيلاد لان كل ذلك مما يمنع الدفع لزوال الملك به (هدايه فى جناية المملوك ملخصا)

زيدك قولى عمرو هند حره يى زيدك اذنيله مهرمثلى اولان شوقدر اقچه تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره بكر عمروى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايلسه هندك مهرى عمروك قيمتندن قضا اولنورمى *الجواب* اولنور

(ولوقتل اجنبى هذا العبد خطاء لايغرم الاقيمته واحدة للمالك ثم يدفعها المولى الى الغرماء (كافى فى الديات فى جناية المملوك) ولوتزوج باذن المولى فمهر المثل كسائر الديون (تاتارخانيه)

﴿فصل فى جناية الدواب والجناية عليها﴾

زيد صحراده اولان جاموسنى بربلده يه ادخال ايدوب ارديندن عصا ايله زقاقده سوق ايدركن عمرو اول زقاقدن مرور ايتمكله صاوله ميوب زيدك سوقندن ناشى جاموس عمروى چكنيوب اهلاك ايلسه ورثه سى عمروك ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى *الجواب* اولورلر

(وان سيرها مالكها فى الطريق بان قادها اوساقها ضمن ماتلف بكومها اووطئها بيد اورجل (ضمانات فى جناية الدواب)

زيد آتنى طريق عامده يولاردن طوتوب بغير حق ايقاف ايتمكله قچ اياغيله يولجه كيدن عمروى ديوب اهلاك ايلسه زيده نه لازم اولور *الجواب* ديت

(قال الكردرى كذا ذكره عصام وقال الامام خواهر زاده رحمهما الله تعالى ولواوقفها على الطريق ضمن التالف مربوطة اوغير مربوطة (ضمانات فضيليه)

زيد يوكه مألوف اولميان براوكوزينى بغداى يوكلتمك ايچون برموضعده ايقاف ايدوب

برجوال بغدايني قالديروب بر دن اوكوزك اوزرينه اوروب قارني دورندكده اوركوب علي الفور بانده اولان عمروي چكنيوب قارننه باصمغله اهلاك ايلسه ورثه سي عمروك ديتني زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

زيد آتنه بنوب طريق عامده قوشدرركن آت برشيدن اوركوب قوشدقده زيد آتي ضبط ايده ميوب صرف ومنعه قادر اولمامغله اول طريقده كيدن عمروي چكنيوب اهلاك ايلسه زيده عمروك ديتني ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(سكران جمح به فرسه فاصطدم انسانا فمات قال لوكان تقدر على منعه فلبس بمسيره فلايضاف اليه سيره فيبرأ كذا غير السكران لوعاجزا عن منعه (جامع الفصولين فى ٣٤ فى احكام السكران)

زيد باركيرينى عمرو صغيره ولبسى اذنسز كزدر ديو امر ايتمكله صغير دخى اول باركيرى كزدرركن باركير عمروي چكنيوب اهلاك ايلسه ورثه سي عمروك ديتني زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب* اولورلر

امر صبيا ان يسقى له دابة من النهر اوارسله فى حاجته فمات اوضل لم يكن على رجل شئ ولو غرق فى النهر او صدمه دابة او نهشته حية كان الذى امره ضامنا (تتمة الفتاوى فى مسائل الصبى والجنين من الجنايات)

زيد آتنه بنوب طريق عامده كيدركن آتي عمروك اوزرينه سوروب اوغراتمغله آت اوك اياغيله عمروي باصوب اهلاك ايلسه ورثه سي عمروك ديتني زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب* اولورلر

(ضمن الراكب فى طريق العامة ماوطئت دابته ومااصابت بيدها اورجلها اورأسها اوكدمت اوخبطت اوصدمت (تنوير الابصار فى جناية البهيمة)

زيد كلبنى عمروى اصرسن ديو اشلا واغرا ايتمكله كلب عمروك براياغنى اصروب جرح ايتدكدنصكره بعد البرأ عمروك اول اياغى بالكليه عمل مانده اولميوب لكن اعرج اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل

(وفى شرح الطحاوى دخل داره فعضه كلب عقورلرب الدار لا ضمان عليه الا اذا اشلاه اواغراه فيضمن (من جنايات الدواب من ضمانات)

زيد عمروك آتني شرايه طالب اولوب بعض اعضاسنه باقرايكن اليله صغر بسنه اوردقده آت زيدى دپمه ايله اوروب اول آن اهلاك ايلسه ورثه سي مجرد آتك اهلاك ايتدى ديو عمرودن ديت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(فان نفحت الناخس فدمه هدر (ملتقى الابحر فى جناية البهيمة)

زيدك باركيرى مرعاده اوتلايوب كزركن عمرو آردنه واردقده عمروى دپوب بركوزينى اخراج ايلسه عمرو زيده مجرد باركيرك دپوب كوزيمى چيقاردى ديو كوزينك ديتي نامنه زيددن نسنه المغه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(ولادابة منفلتة اصابت نفسا او مالا ليلا او نهارا لقوله عليه الصلاة و السلام جرح

العجماء

العجماء جبار اى هدر (درر فى جناية البهيمة)

زيد بيطار عمروك امريله عمروك باركيرينك كوزندن قان الوب لكن معتادى تجاوز ايتمكله قان منقطع اولميوب اندن ناشى باركير هلاك اولسه عمرو باركيرك لاشه سنى زيده تسليم ايدوب قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولاضمان على حجام و بزاغ وفصاد لم يجاوز المعتاد فان جاوز ضمن الزيادة كلها (من اجارة تنوير الابصار)

زيد بيطار عمروك امريله عمروك باركيرينى معتاداوزره انه يوب موضع معتادى تجاوز ايتمش دكل ايكن باركير هلاك اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

نعلبند اولان زيد عمروك امريله قاطرينى نعللرايكن معتاددن زياده آكسرى قاقوب براياغنى جرح ايتمكله قاطرك اول اياغى بعد البرأ طوپال اولسه عمرو قاطرى زيدك اوزرينه رد ايدوب قاطرك قيمتنى زيده تضمينه قادراولورمى * الجواب * اولور

(قطع احدى قوايم الدابة يضمن كل قيمتها هذا اذا كانت لاتؤكل وان كان مأكولا يخير اذا كان له قيمة بعد القطع سلمه وضمنه القيمة او امسكه واخذ من الجانى النقصان (بزازيه فى ٤ فى الجناية على غير)

زيد اروقوانلرينى عمروك باغى كنارينه وضع ايدوب بعده اول قوانلرك يانته عمروك باركيرى كلدكده اروار قوانلردن چيقوب اول باركيرى اهلاك ايلسه زيده عمروك باركيرينى ضمان لازم اولورمى* الجواب * اولماز

زيد عمروك صغرينك بر قولاغنك برمقدارينى قطع ايلسه عمرو اول صغرك نقصان قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قطع اذن الدابة او بعضها اوذنبها ضمن النقصان (جامع الفصولين فى ٣٣

زيدك كلب عقورى اولوب زيده كلبكى ضبط ايله ديو تنبيه وتقديم اولنمدين زيدك صنعنسز عمروى اصروب اهلاك ايلسه ورثه سى عمروك ديتى نامنه زيددن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(له كلب عقوركلما مر عليه مار عضه لاهل القرية ان يقتلوه فان عض انسانا فقتله فان قبل التقدم اليه فلاضمان عليه وان بعد التقدم اليه عليه ضمان كالحائط المائل قبل الاشهاد و بعده و فى المنية فى مسئلة الثور يضمن بعد الاشهاد فى النفس و المال (فى ٤ من جنايات البزازيه فى جناية غير بنى آدم)

باب القسامة

زيد برقريه اجنده كسنه نك ملكى اولميان خالى موضعده مخنوقا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قريه مزبوره اهاليسنه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(سئل عن صبى وجد بارض قرية وبه اثرخنق فهل تجب دية وقسامة على اهل القرية ام لا اجاب اذا وجد الصبى المذكور وبه اثر الخنق ظاهر فهوقتيل فيجب ديته وقسامته على اهل القرية التى وجدبها (نقد المسائل فى الجنايات ملخصا)

زيد بر طريق اربابنك ملكلرى اولان طريق خاصده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه اول طريقك اربابنه قسامه وديت لازمه اولورمى *الجواب* اولور

(وان وجد القتيل فى مكان مملوك كانت القسامة على الملاك والدية على عواقلهم (تاتارخانيه فى الشهادة على الجنايات)

زيدك قزى هند زيدك ساكن اولديغى ملك منزلنده مجروحة مقتوله بولنوب قاتلى معلوم اولماسه زيده قسامه وديت لازمه اولورمى *الجواب* اولور

ولووجد الحر فى دارابيه اوامه اوالمرأة فى دار زوجها ففيه القسامة والدية على العاقلة ولايحرم من الميراث (خانيه فى الشهادة من الجنايات)

تركان قبائلندن برقاج قبيله كمسنه نك ملكى اولميان خالى صحراده اوبه لرينى قوروب مختلطا ساكنلر ايكن اوبه لرى اراسنده هند جريحة قتيله بولنوب قاتلى معلوم اولماسه مزبورلره قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(وفى خارجهما اى الخيمة والفسطاس ان كانوا اى الساكنون خارجها قبائل فعلى قبيلة وجد القتيل فيها واو بين القبيلتين كان حكمه كما بين القريتين وقدمر بيانه ولونزلوا جملة مختلفتين فعلى اهل العسكر كلهم (منح الغفار فى القسامة)

زيدك انجق اوچ اوطه يى مشتمل بركوچك خانى اوچ نفر كمسنه لر استيجار ايدوب مستقلا انجق اول كمسنه لر ساكنلر ايكن اول خانك اورطه سنده عمرو جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسامه وديت زيده مى لازم اولور يوخسه اول كمسنه لره مى * الجواب * اول كمسنه لره

(اذا وجد القتيل فى صف من السوق فان كان اهل ذلك الصف يبيتون فى حوانيتهم فدية القتيل عليهم وان كانوا لايبيتون فى حوانيتهم فدية القتيل على الذين لهم ملك الحوانيت (نهايه فى القسامه) وفى حديث عبدالله بن سهل قال ان النبى صلى الله تعالى عليه وسلم انما اوجب القسامة على يهود خيبر وهم ساكنون بخيبر ولم يكونوا ملاكا فان الملك للمسلمين (محيط برهانى)

زيد اهاليسى مسلمين وكفره اولان قريه ايچنده كمسنه نك ملكى اولميان برده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه اهالى مزبوره نك مسلمين وكفره سنه قسامه و ديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(المسلمون والكافرون فى القسامة سواء (حاوى القدسى فى القسامة)

جمله اهاليسى پريشان اولوب خرابه اولان قريه ايچنده كمسنه نك ملكى اولميان خالى برده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قريهٔ مزبوره قربنده صوت استماع اولنان آخر قريهٔ عامره اهاليسنه قسام وديت لازمه اولورمى *الجواب* اولور

(واذا وجد القتيل فى محلة خرابة وبقربها محلة عامرة فالدية على المحلة العامرة (وجيز سرخسى فى القسامة)

زيد انهار عظيمه دن برنهرك برقريه يه صوت استماع اولنوب كمسنه نك ملكنده اولميان

جانبنده محتبس اولديغى حالده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه اهالى قريه يه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب *اولور

(ولوكان القتيل محتبسا فى جانبه من النهر كان القسامة والدية على اقرب الارض والقرى الى الموضع الذى احتبس فيه القتيل اذا كان يصل صوت اهل الاراضى والقرى والافلا (خانيه فى الشهادة على الجنايات)

قرنداشلر اولان زيد وعمرو برمنزلده على الاشتراك مالكلر اولوب زيد اول منزلده كندى حصه سنده اصالة عمروك حصه سنده عارية مستقلا ساكن ايكن زوجه سى هند منزل مزبورده مصلوبة مقتوله بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسامه وديت يالكز زيده مى لازمه اولور يوخسه عمروه دخى لازمه اولورمى *الجواب* يالكز زيده لازمه اولور

زيد عمروك ساكن اولديغى منزلى ايچنده مصلوبا مقتول بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسام وديت يالكز عمروه مى لازم اولور يوخسه عمروك خدمه وغلمانته دخى لازم اولورمى * الجواب * يالكز عمروه لازم اولور

(وفى الاسبيجابى اذا وجد قتيل فى دار انسان وفيها خدمة وغلمان فان القسامة والدية على رب الدار دونهم (تاتارخانيه فى ١١ من الجنايات)

زيدك ساكن اولديغى ملك منزلنده واقع صوقيوسى ايچنده هند مجروحة مقتوله بولنوب قاتلى معلوم اولماسه زيده قسامه وديت لازمه اولورمى *الجواب* اولور

هند فوت اولوب زوجى زيدى ولابوين ارقرنداشى عمروى ولام قرنداشلرى بكر و بشر وخالدى ترك ايدوب قبل القسمه مزبورلر منزل مزبورده ساكنلر ايكن وليد مزبورلره مسافر اولوب كيجه ايله منزل مزبورده بيتوتت ايتدكده ارته سى كون منزل مزبورده وليد جريحا قتيل بولنوب ورثه سى طلبيله بعد القسامه مزبورلره ديت لازمه اولدقده اول دينى منزلده اولان سهملرينه كوره مى ويررلر يوخسه رؤسلرينه كوره مى *الجواب* رؤسلرينه كوره ويررلر

(وجد قتيل فى دار مشتركة بين قوم ولبعضهم اكثر بان كان لرجل نصفها مثلا وعشرها لرجل وباقيها لآخر فهى على الرؤس ولايعتبر قدر الانصباء لاستواء صاحب القليل والكثير فى الحفظ والتقصير (درر فى القسامه)

زيد برقريه ده كمسنه نك ملكى اولميان خالى برده جريحا قتيل بولنوب بعد القسامه اهاليسنه ديت لازمه اولدقده اهاليك بعضيسنك مستقلا برملك منزلى و بعضيلرينك ايكيسنك واوچنك اشتراكا برملك منزللرى اولسه اهالى مزبوره ديت مزبوره يى نه وجهله ويررلر * الجواب * جمله سى برابر

برقريه ايچنده كمسنه نك ملكى اولميان خالى برده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولميان زيدك ورثه سى اهالى قريه يه قسامه ايتديروب ديت المق استدكلرنده اهالى قريه دن قاچ آدمه يمين لازم اولور * الجواب * ولى قتيل اختيار ايتديكى اللى آدمه يمين ويريلور اكر قريه ده اللى آدم بولنمزسه يمين ويريلان كمسنه لره اللى يمين تمامنه دك تكرار اولنور

(ميت به جرح اواثر ضرب اوخنق او خروج دم من اذنه او عينه وجد فى محلة او بدنه اواكثره اونصفه معرأسه ولم يعلم قاتله و ادعى وليه القتل على اهلها او بعضهم حلف خمسون رجلا منهم يختارهم الولى بالله ماقتلناه ولاعلمنا له قاتلا لاالولى ثم قضى على اهل المحلة بالدية ان وقعت الدعوى بقتل عمد وان بخطاء فعلى عواقلهم وان لم يتم العدد كرر الحلف عليهم ليتم خمسون يمينا (تنوير الابصار فى القسامه)

زيد برسفينه ايچنده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه اهالى سفينه يه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

ولووجد قتيل فى سفينة فان لم يكن معهم ركاب فالقسامة والدية على ارباب السفينة وعلى من يمدها ممن يملكها ولايملكها وان كان معهم ركاب فعليهم جميعا وهذا فى الظاهر يؤيد قول ابى يوسف والدية على الملاك والسكان جميعا (بدايع فى القسامه)

بوصورتده اول سفينه اهالبسندن برقاچ كمسنه لر حين دعواده غائب اولسه لر مجرد غائب اولمغله مزبورلردن قسامه وديت ساقط اولورمى * الجواب * اولماز

سلاطين ماضيه دن مرحوم سلطان بايزيد وقفى اراضيسندن برخالى وقف يرده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولميان زيدك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله جانب ميريدن غله سى برجامع شريفه مشروطه زيدك مقتول بولنديغى يردن صوت استماع اولنور قريه ضابطى وجامع مزبورك متوليسى عمرو قريهٔ مذكوره اهالبسندن قسامه ايتديروب جامع شريف ايچون ديت المغه قادراولورمى * الجواب * اولماز

﴿ نوع آخر ﴾

زيد برمناستره صوت استماع اولنوب كمسنه نك ملكى اولميان خالى موضعده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسامه وديت بالكز اول مناسترده ساكن اولان راهبلره مى لازمه اولور يوخسه آيين باطله لرينى اجرا ايچون كلوب كيدن كفره يه مى لازمه * الجواب * بالكز اول مناسترده اولان راهبلره لازمه اولور

زيد بربلده محلاتندن برمحله ده واقع ملك منزلنده ساكن اولوب آخر محله ده اولان ملك منزلنده ساكن اولميوب خالى ايكن آخر محله ده كمسنه نك ملكى اولميا ن خالى موضعده عمرو جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه محلهٔ مزبوره اهالبسنه قسامه وديت لازمه اولمغله زيددخى قسامه وديتده داخل اولورمى * الجواب * اولور

(وابوحنيفة رحمه الله تعالى يعتبر الملك دون السكنى فصار وجود السكنى وعدمه بمنزلة وابو يوسف رحمه الله تعالى يرجح السكنى على الملك عند الاجتماع فاذا لم يكن ثمه سكنى يعتبر الملك بالاجماع (محيط رضوى فى القسامه)

برقريه يه صوت استماع اولنان طريق عام اوزرنده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قريهٔ مزبوره اهالبسنه قسامه و ديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(وهكذا اعنى وجوب الدية على بيت المال فى السوق الغير المملوك و الشارع ليس على اطلاقه بل اذا كان السوق و الشارع بعيدا عن المحلة بحيث لايبلغ اهلها الصوت و الا فالقسامة على اهلها لاعلى بيت المال (يعقوب باشا على صدر الشريعه)

زيد اهالبسى قوم محصور اولوب برقاچ محله اولميوب برمحله اولان قريه ده واقع مسجد شريفده جرح اولنوب بعده نقل اولندقدنصكره زيد منزلنده فوت اولسه جارحى معلوم اولمامغله قريهٔ مذكوره اهالبسنه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(وفى المحيط ولووجد فى المسجد فان كان جامعا فالدية على بيت المال و ان كان مسجد محلة فهى على اهل المحلة (ضمانات فضيليه فى صور الوجدان)

برقصبه محلاتندن برخرابه محله ده زيد جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه اول محله يه متصل صوت استماع اولنور محلهٔ عامره اهالبسنه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(ان وجد القتيل فى محلة خرابة و بقربها محلة عامرة فالدية على اهل المحلة العامره (وجيز سرخسى فى القسامه)

زيد برقريه يه صوت استماع اولنوب كمسنه نك ملكى اولميا ن خالى يرده زيدك بدننك نصفندن اقلى بولنسه قريهٔ مزبوره اهالبسنه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاقسامة ولادية فى ميت لاأثر به اوخرج الدم من فمه اوانفه اودبره اوذكره اووجد اقل من نصفه ولومع الرأس اونصفه مشقوقا بالطول (ملتقى الابحر فى القسامه)

بر وقف دباغلق كارخانه سنه اجارتين ايله متصرف اولان زيد اول كارخانه ده نهارا دباغلق اشليوب ليلا آخر موضعده اولان منزلنده اهل وعياليله بيتوتت ايدوب ليلا ونهارا اول كارخانه ده ساكن اولان زيدك اجيرى عمرو كارخانه ده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه زيده قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى نوادر بشر بن الوليد عن ابى يوسف رحمه الله تعالى اذاوجد القتيل فى دار فيها سكان وار بابها غيب فالدية والقسامة على ارباب الدار وفى قول ابى حنيفة وقال ابو يوسف رحمهما الله تعالى على السكان وان كانوا ينتقلون الى اهلهم بالليل مثل الخياط والصباغ يكونون بالنهار فى موضع وينصرفون الى اهلهم بالليل فلاشئ عليهم (تاتارخانية فى ١١ من الجنايات)

هند زينبك ساكنه اولديغى ملك منزلنده جريحا قتيل بو لنوب قاتلى معلوم اولماسه زينبه قسامه وديت لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وفى المبسوط لووجد فى دار امرأة فى مصر ليس فيها من عشيرتها احد فالقسامة والدية على عاقلتها اقرب القبائل منها عندهما وكذا عند ابى يوسف رحمه الله تعالى فى قوله الاول ثم قال آخرا انهما على العاقلة جميعا وروى انه اذا انقرض اهلها فالقسامة عليها والدية على الاقرب من قبيلة قومها ذكره العتابى (ضمانات فضيليه فى صور الوجدان)

﴿ نوع آخر ﴾

زيد برقريه ايچنده جريحا قتيل بولنوب بعده اهالى قريه دن عمرو زيدى بن قتل ايلدم ديو اقرار ايدوب زيدك ورثه سى عمروى اقرار مزبورنده تصديق ايتدكلرندنصكره ورثه موجب قتل ايله عمروى مطالبه ايتميوب مجرد قريه كزده جريحا قتيل بولنمغله زيدك

دیتنی ویرك دیو سائر اهالی یه جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وان ادعی الولی القتل علی احد من غیرهم ای غیر اهل المحلة سقط القسامة کما سقط الدیة (قهستانی فی القسامة)

زیدك بر محله ده واقع ملك منزلی ایچنده هند مجروحة مقتوله بولنوب ورثه سی اهالیٔ محله دن عمرودن هندی سن قتل ایلدك دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب ورثه مدعالرینی اثبات ایده ماسه لر حالا ورثه زیده قسامه ایتدیروب زیددن هندك دیتی نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید وعمرو بکرك ملك خاننك اجرت ایله خانجیلری اولوب خان مزبورك براوطه سنده انجق ایکیسی مستقلا ساکنلر ایکن اول اوطه ده عمرو جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه عمروك ورثه سی زیدی مطالبه ایتمیوب مجرد خانکده قتل اولنمغله دیتنی ویردیو بکره جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفی رجلین کانا فی بیت لیس فیه غیرهما وجد احدهما قتیلا ضمن الرجل الآخر عند ابی یوسف رحمه الله خلافا لمحمد رحمه الله (قهستانی فی آخر الدیات)

بر قریه ایچنده کسنه نك ملکی اولمیان خالی موضعده زید جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه ورثه سی اهالیٔ قریه دن قسامه ودیت طلب ایتدکلرنده اهالی قریه زیدی غائب عن المجلس عمرو قتل ایلدی دیو دعوی وآخر قریه اهالیسندن شهود عدول ایله اثبات ایدیجك ورثه یی دفعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وان ادعی اهل المحلة علی رجل من غیرهم انه هو الذی قتله واقاموا علیه بینة من غیرهم قبلت بینتهم لانهم یسقطون بهذه البینة الخصومة عن انفسهم (انقروی فی القسامة نقلا من مبسوط السرخسی)

بر محله ایچنده کسنه نك ملکی اولمیوب خالی یرده زید میت بولنوب لکن بدننده قره بره واثر خنق اولمیوب حتف انفه فوت اولمشیکن ورثه سی اهل عرفه استناد ایله اهالی محله نك زیدك دیتی نامنه شوقدر اقچه لرینی السه لر اهالی مبلغ مزبوری ورثهٔ زیددن استرداده قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولا قسامة ولا دیة فی میت لا اثر به (ملتقی الابحر فی القسامة)

زید بر محله ایچنده کسنه نك ملکی اولمیان خالی یرده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه محلهٔ مزبوره اهالیسنه قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده قسامه اولندقده اهالی محله نك یمیندن ابا ایدنلرینه نه لازم اولور * الجواب * اقرار یاخود یمین ایدنجه حبس اولنورلر

(ومن ابی منهم حبس حتی یحلف لان الیمین فیه مستحق لذاته تعظیما لامر الدم ولهذا یجمع بینه وبین الدیة بخلاف النکول فی الاموال لان الیمین بدل عن اصل حقه ولهذا یسقط ببذل المدعی وفیما نحن فیه لا یسقط ببذل الدیة (هدایه فی القسامة)

زید وزوجه سی هند وقاین باباسی عمرو وقاین اناسی زینب جمله سی بر منزلده ساکنلر

اولوب زید مجروحا مقتول بولنسه زیدك دیتی عمرو وهند وزینبه لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(فکذا فی الدار وجب ان یسوی بینهما اذا وجد صاحب الدار ولو وجد فیها اجنبی لم یهدر دمه تعظیما لامر الدم ووجب الدیة علی عاقلة صاحب الدار فلذا اذا وجد فیها صاحب الدار وجب ان لا یهدر دمه تعظیما لامر الدم وتجب دیته علی عاقلته (محیط برهانی فی القسامة

باب ما یتعلق بدعوی الجرح والقسامة

زید عمروك بعض اعضاسنی عمدا جرح ایتدکدنصکره عمرو زیدی اول جراحتدن حادث اولاندن عفو ایدوب بعده اول جرحدن فوت اولسه ورثه سی زیدی قصاص ایتدرمکه یاخود زیددن عمروك دیتی نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(فان کان العفو بلفظ الجنایة او بلفظ الجراحة وما یحدث منها صح بالاجماع ولا شیٔ علی القاتل (انقروی فی ٤ من القود نقلا من البدایع)

زید مقتولك ورثه سی عمرودن سن زیدی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایلدك دیو دعوی ومدعالرینه اقامت بینه ایتمکله عمروك قصاصنه حکم اولندقدنصکره احانبدن بکر عمروك برقولاغنی قطع ایلسه عمروك قصاصا قتلی زیدك رأی حاکمه قولاغنك برئنه دك تأخیر اولنورمی * الجواب * اولنور

زید مقتولك ورثه سی عمرودن سن زیدی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایلدك دیو دعوی ایتدکلرنده عمروك خدمتکاری بکر زیدی بالکز بن قتل ایتدم دیو اقرار ایلسه ورثه بکری تصدیق ایتمیوب مدعالرینه اقامت بینه ایلسه لر عمرووی قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وان اقر کل واحد منهما انه قتله وقال الولی قتلتماه جمیعا له قتلهما ولو کان مکان الاقرار شهادة لغت ولو قال فی صورة الاقرار صدقتما لیس له ان یقتل واحدا منهما لان کل واحد منهما یدعی الانفراد فتصدیقه یوجب ذلك ولو اقر رجل بانه قتله واقیمت البینة علی انه قتله کلاهما کان له قتل المقر دون المشهود علیه ولو قال لاحد المقرین صدقت انت قتلته وحدك کان له قتله (منح الغفار فی الشهادة فی القتل)

بر وقف حمامده دلاك اولان زید حمام ایچنده کسنه نك صنعنسز النده اولان بچاق اوزرینه دوشوب مجروح اولدقدنصکره زید وجه محرر اوزره مجروح اولدم دیو حمام مزبورك حمامجیسی ودلاکلری وناطرلریله دعوام وخصومتم یوقدر دیدکدنصکره زید اول جرحدن متأثرا فوت اولدقده ورثه سی زیدی سز قتل ایتدیکز دیوب مزبورلردن دعوی ایلسه لر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

زید متوفانك ورثه سی عمرودن سن زیدی آلت جارحه ایله عمدا ضرب وجرح ایدوب بعده برسنه تمامنده اول جرحدن متأثرا فوت اولدی دیو دعوی واقامت بینه ایدوب عمرو دخی زیده اول جرحدن بر آتام حاصل اولوب برسنه قدر سالما وصحیحا کزدکدنصکره

حتف انفه فوت اولدی دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه‌سی اولیدر * الجواب * عمروك بینه سی

(ادعی علی آخر انه ضرب امته وماتت بضربه فادعی المدعی علیه انها خرجت الی السوق بعد الضرب لایصح امالو برهن انها صحت بعد الضرب فیصح ولو برهن هذا علی الصحة وهذا علی الموت بالضرب فبینة الصحة اولی (بزازیه فی ١٥ من کتاب الدعوی)

زید قتل اولنوب اناسی هندی و باباسی عمروی ترك ایتدکده هند یا وکیلی حاضر دکل ایکن عمرو بکردن سن زیدی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایلدك دیو دعوی و بکر انکار ایتمکله عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایتدکدنصکره هند حاضره اولسه هند ایله عمرو بکرك قتلنی دعوی واقامت بینه ایتمك لازمیدر * الجواب * لازمدر

(واذا ادعی بعض الورثة دم ابیه علی رجل واخوه غائب واقام البینة علی انه قد قتل اباه عمدا فانی اقبل ذلك واحبس القاتل واذا قدم اخوه کلفهم جمیعا ان یعیدوا البینة فی قول ابی حنیفة رحمه الله وقال ابو یوسف ومحمد رحمهما الله لایکلفهم اعادة البینة ولو کان هذا فی دم خطأ لم یکلفوا اعادة البینة فی قولهم جمیعا (کافی للحاکم الشهید من الدیات)

بوصورتده هند حاضره اولدقدنصکره وجه محرر اوزره اعادهٔ بینه ایتدرمدکجه موجب قتل بکر اوزرینه اجرا اولنورمی * الجواب * اولنماز

زید بر بلده ده واقع جامع شریفده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه جامع قربنده اولان محله اهالیسنه قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی سوق غیر مملوك والشارع والسجن والجامع لاقسامة فی شیء منها والدیه علی بیت المال لان تدبیره الی الامام (قهستانی فی القسامه)

زید مقتولك ورثه سی قاضی حضورنده عمرودن زیدی سن اوطون ایله صرب وقره بره ایدوب سنك ضربکدن ناشی متأثرا فوت اولدی دینی و یر دیو دعوی ایتدکلرنده عمرو بن زیدی بنکال تعبیر اولنور آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایلدم دیسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت

(اذا اقر القاتل انه قتله خطأ وادعی الولی انه کان عمدا کانت الدیة فی مال القاتل لورثة المقتول ولو اقر القاتل بالعمد وادعی ولی القتل الخطأ لاشیء لورثة المقتول وروی زفر عن ابی حنیفة وجوب الدیة فی الوجهین جمیعا (خانیة فی القتل الذی یوجب الدیة) وعن ابی یوسف رحمه الله تعالی فی النوادر اذا ادعی الولی الخطأ واقر القاتل بالعمد فعلی القاتل الدیة (محیط برهانی فی ١١ من الجنایات)

برقاج کسنه‌لر زیدك ساکن اولدیغی منزلنده مسافرت طریقی اوزره ساکنلر اولوب ایچلرندن عمرو جرح اولنوب بعده آخر محله نقل اولندقدنصکره محل مزبورده اول جرحدن فوت اولمغله ورثه سی اول کسنه‌لردن بکردن عمروی سن جرح وقتل ایلدك دیو دعوی و بکر انکار ایتدکده مدعا‌رینه اول کسنه‌لردن خالد وولید شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * عادللر ایسه اولور

زید مقتولك ورثه سی عمرودن زیدی آلت جارحه ایله جرح وقتل ایدوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی ایتدکلرنده مدعا‌رینه شهادته کلان کسنه‌لر آلت قتلی ذکر ایتمکسزین عمروك زیدی بن قتل ایلدم دیو اقرارینه شهادت ایلسه‌لر عمروه نه لازم اولور * الجواب * دیت

(والاقرار بالقتل المطلق یوجب الدیة کالشهادة بالقتل المطلق (خزانة المفتین)

زید عمرودن سن بنم کوزیمه ضرب ایدوب سنك ضربکدن ناشی اول کوزم کلیا کورمز اولدی دیو دعوی وعمرو ضربنی اقرار لکن عمروك کوزینك کورمز اولدیغنی انکار ایلسه عمروك کوزینك کورمز اولدیغی نه ایله معلوم اولور * الجواب * اهل بصیرتدن ایکی رجل عادلك اخبارلریله

(واما البصر فانه ینظر الیه اهل العلم فان قالوا بذهابه وجب الدیة وان قالوا لاندری یعتبر الدعوی والانکار والقول قول الضارب (محیط رضوی فیما یدخل الشجاج من الدیة)

﴿مسائل شتی﴾

زید مقتولك دیونی دیتندن قضا اولنورمی * الجواب * اولنور

(رجل قتل عمدا وعلی المقتول دیون ثم ان ولی القتیل صالح مع القاتل علی مال یقضی من ذلك دیون المقتول (تاتارخانیه فی ١٨ من الجنایات)

دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده موجب دیت اولان قتل ایله قتل اولنان زیدك دیونی دیتندن قضا اولنورمی * الجواب * اولنور

دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده موجب قتل ایله قتل اولنان زیدك ورثه سی قاتلی عمرو ایله قصاصدن شوقدر اقچه اوزرینه صلح و قبض بدل ایلسه‌لر زیدك داینلری بدل صلحی قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید صغیرك باشنده روحیه ظهور ایدوب هند صغیره نك اناسی زینب بو وجه اوزره سود دیو برمرهم ویروب زینب دخی تعلیمی اوزره صغیرك باشنه سوروب اندن ناشی صغیرك ایکی کوزی صوغیلوب کورمز اولسه هندك طبابت ادعاسنده اولوب حذاقتی اولمیوب و یردیکی مرهم سملی اولدیغنه حذاق اطباء مسلمین اتفاق ایدیجك هنده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید ایله منع اولور

(ولوسقاه سما حتی مات فهو علی الوجهین ان دفع الیه حتی اکل ولم یعلم به فمات لایجب القصاص ولا الدیة ویحبس ویعزر ولو آجره ایجارا یجب علی عاقلته وان دفع الیه شربة فشرب فمات فلایجب الدیة لانه شرب باختیاره الا ان الدفع خدعة فلایجب فیه الا التعزیر والاستغفار (من جنایات جامع الفتاوی قریبا من اوله)

زید خدمتکاری عمروی برخصوص ایچون استانبولدن علائیه یه دك مکتوب ایلت دیوب بعده عمروی یولده لوند اشقیاسی قتل ایلسه‌لر ورثه سی عمروك قتلنه سبب اولدك دیو زیددن دیت المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید عمروی بغیر حق برچبق ایله قولنه عمدا ضرب وجرح ایدوب بعدالبرأ عمروك قولنده

اصلا اثری قالماسه عمروی تعزیر ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید عمروی آلت جارحه ایله عمدا ضرب وجرح ایتدکدنصکره عمرو اول جرحدن شوقدر اقچه یه صلح اولوب لکن جرحدن حادث اولان حقندن صلح اولمیوب بعده عمرو اول جرحدن متأثرا فوت اولسه ورثه سی عمروک دیتنی تماما زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولوکان مکان العفو صلح بان صالح من القطع اوالجراحة علی مال فهو علی التفصیل الذی ذکرنا انه ان برئ المجروح فالصلح صحیح بای لفظ کان وسواء کان القطع عمدا اوخطأ لان الصلح وقع عن حق ثابت فیصح وان سری الی النفس بان کان الصلح بلفظ الجنایة او بلفظ الجراحة وما یحدث منها فالصلح صحیح ایضا لانه صلح عن حق ثابت وهو القصاص وان کان بلفظ الجراحة ولم یذکر ما یحدث منها فعند ابی حنیفة رحمه الله لایصح الصلح ویؤخذ جمیع الدیة من ماله فی العمد وان کان خطأ یرد بدل الصلح ویجب الدیة علی العاقلة (بدایع فیما یسقط القصاص من الجنایات)

زید فوت اولوب ورثه سی عمرودن سن اسماء چکوب زیدی قتل ایتمشسن دیو دعوی وزیدک دیتی نامنه عمرودن نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

هند صغیره نك ولیسی زید عمرو صغیردن حاکم حضورنده سن هندك اوج دیشنی اخراج ایلدك دیو دعوی ایتدکده عمرو اقرار ایلسه مجرد اقرار ایتمکله عمرو هندك دیشلرینك دیتی نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید نجار عمروك منزلنی تعمیر ایدرکن زید منزلنك درکلرینی اخراج ایدرکن زیدك فعلندن ناشی منزل عمروك اوزرینه یقلوب عمرو هلاك اولسه ورثه سی عمروك دیتنی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(استأجر نجارا لیهدم جداره علی الطریق فاخذ فی هدمه فسقط شیء علی رجل فمات یضمن النجار (قنیه فی التسبیب من الغصب)

زید مقتولك ورثه سی عمرودن سن زیدی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایلدك دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب ورثه مدعالرینی اثبات وقاضی قصاص ایله حکم ایتدکدنصکره ورثه بکره عمروی قصاصا قتل ایله دیو امر ایتملریله بکر دخی ورثه نك حضورنده عمروی قصاصا وجه شرعی اوزره قتل ایلسه بکره نسنه لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا قتل رجل رجلا بمحضر جماعة وکان له ولی واحد جاز له قتل القاتل بنفسه حتی لوکان متعددا فان اتفقوا کانوا کالواحد والا لم یجز القتل وجاز ایضا ان یأمر آخر بقتله (درر فیما یجب القود من الجنایات)

زید عمروی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایتمکله زید عمروك یرینه شرعا قصاص اولنسه زیده عمروی قتل ایتدیکیچون آخرتده عقاب اولنورمی * الجواب * اولنماز

(اعلم ان المسلم اذا حدا واقتص لایقتص فی الآخرة لقوله صلی الله تعالی علیه وسلم من اذنب ذنبا فعوقب فی الدنیا لایعاقب فی الآخره (معدن الحقایق شرح الکنز فی الحدود)

زید عمروی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایتدکدنصکره عمروك ورثه سی زید ایله قصاصدن شوقدر اقچه اوزرینه صلح اولوب قبض بدل ایلسه‌لر مبلغ مزبور ورثه یه حلال اولورمی * الجواب * اولور

﴿کتاب الوصایا﴾

زید وصیت ایدر اولدقده جاریه سی هنده اوغلم عمرو صغیره ختان اولنجه یه دك خدمت ایدرسك آزاد اول دیو وصیت ایدوب مصرا فوت اولدقده سائر ورثه سی مجیزلر اولوب لکن عمرو ختان اولنمدین فوت اولسه زیدك وصیت مزبوره سی باطل اولوب سائر ورثه هندی میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(رجل قال لامته عند الوصیة اذا خدمت ابنی هذا اوابنتی هذه حتی یستغنیا فانت حرة قالوا ان کان الابن والبنت کبیرین یخدمهما حتی یدرکا فان مات احدهما قبل ذلك بطلت الوصیة لانها کانت معلقة بخدمتهما وقد وقع الیأس عن ذلك (خانیه فی التعلیق والاضافة من العتاق)

هند مرض موتنده وارثی اولمیان زینبك جاریه سی خدیجه ایچون مالندن شوقدر اقچه وصیت ایتدکدنصکره مصرة فوت اولوب ثلث مساعد اولسه وصیت مزبوره صحیحه اولوب زینب اول قدر اقچه یی هندك ترکه سندن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(والثالث ان یوصی لعبد رجل غیر وارث فانه جائز وهو لمولاه (نتف فی الوصایا)

زید مرض موتنده زوجه سی هندك آزادسز جاریه می زینبه شوقدر اقچه مالمدن ویریله دیو وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولدقده هندی وسائر ورثه سنی ترك ایلسه سائر ورثه وصیتی مجیزلر اولمایجق هند وصیت مزبوره یه بناء ترکه دن مستقلا نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ولاتصح ای الوصیة لعبد وارثه ومدبره وام ولده لانه وصیة للوارث حقیقة بخلاف الوصیة لابن وارثه کما فی النظم (قهستانی فی الوصایا)

زید مرض موتنده بر معصیتك اجراسیچون شوقدر اقچه وصیت ایلسه وصیت مرقومه صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولایجوز الوصیة فی سبعة اشیاء وان اجازها الورثة احدها فی المعاصی (نتف فی الوصایا)

بر قریه اهالیسندن زید مجروحا خسته ایکن فوتمدنصکره اهل عرف طائفه سنك عشر دیت نامنه اله کلدیکی مبلغ اهل عرفه مالمدن ویریله دیو وصیت ایلسه وصیت مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(واوقال ثلث مالی لاهل بلد کذا اوقال للسودان اوللصبیان اوقال للشیوخ اوللشبان اوقال للعمیان اوما اشبه ذلك فالوصیة باطلة (نتف فی الوصایا)

زید سفره کیدر اولدقده بو سفردن کلدین فوت اولورسم عمروه مالمدن شوقدر اقچه

ويريله ديو وصيت ايدوب كتدكدنصكره زيد اول سفردن كلسه وصيت مزبوره باطله اولورمى *الجواب* اولور

(اوصى بوصايا فى مرضه ثم صح وبرئ ثم مات بعد ذلك سنين فهو على وصاياه الاولى مالم يرجع عنها ان لم يكن قال فى وصيته ان مت من مرضى هذا او بالفارسية اكر بمن ازين بيمارى مرك آيد اواكرمن ازين بميرم فان كان قال ذلك ثم برئ ثم مات بطلت وصاياه (فى ١ من وصايا الفتاوى الكبرى)

بوصورتده زيد اول سفردن كلدكدنصكره برقاج سنه مرورنده فوت اولسه عمرو وصيت مرقومه يه بناء تركهٔ زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد مرض موتنده ثلث مالمدن شومقداريني عتقاسنه باقيسني فقرايه وصيت وتنفيذ نه عمروى وصى نصب ايدوب مصرا فوت اولسه زيدك قرنداشى اوغلى اولوب وارثى اولميان بكر فقير اولمغله عمرو باقى ثلثدن برمقدار يني بكره ويرمك اولى اولورمى * الجواب * اولور

زيد مرض موتنده جاريه م هند زوجه م زينبه اوج سنه خدمت ايدوب بعده آزاد اولسون ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولوب وارثلرى زينب وعمرو وبكرى ترك ايتدكده عمرو مجيز اولوب بكر مجيز اولميوب رد ايلسه عمروك حصه سنده عتق نافذ اولوب هند اوج سنه زينبه خدمت ايدوب بكرك خصه سنده دخى سعى ايديجك سبيلى تخليه اولنورمى * الجواب* اولنور

(ومايجوز باجازة الوارث فالموصى له يملك من جهة الموصى لا من جهة المجيز حتى يجبر الوارث على التسليم وعلى هذا لو اعتق المريض عبده ولامال له غيره فاجازت الورثة عتقه بعد موته ينفذ العتق من جهة الميت حتى يكون كل الولاء له وان اجاز بعض الورثة دون البعض يجوز فى نصيب المجيز ويبطل فى نصيب الراد لان هذا ممايقبل الوصف بالتجزى على امثال ابراء المديون (محيط رضوى فى الوصيه)

زيد جاريه م هند زوجه م زينبه اوج سنه خدمت ايدوب بعده آزاد اولسون ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولدقده زينبى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه ورثه وصيتى طوتميوب هندى استرقاق وبيعه قادر اولورلرمى *الجواب * اولورلر

(ولواوصى بان يخدم عبده احدورثته سنة ثم يعتق جازان اجازه بقية الورثة وان لم يجيزوا بطلت الوصية بالعتق (محيط رضوى فى الوصيه بالعتق بعد الخدمة من الوصايا)

زيد جاريه م هند فوتمدنصكره اوغللرم عمرو وبكر وبشره بش سنه خدمت ايدوب بعده آزاد اولسون ديو وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب عمرو وبكر وبشردن غيرى وارثى اولميوب ثلث مساعد اولسه وصيت مزبوره صحيحه اولورمى *الجواب * اولور

(ولواوصى ان يخدم عبده ورثته سنة ثم يعتق جاز هذا بطريق الارث لان حق استخدام هذا العبد لجميع الورثة ثابت فكانت هذه وصية باعتاقه لاغير بعد سنة ولكن بشرط

ان يخدم الورثة سنة فاذا خدم الورثة سنة يعتق عن الميت (محيط رضوى فى الوصية بالعتق)

بوصورتده عمرو وبكر وبشر هندى بش سنه استخدام ايتمك استدكلرنده هند بغير وجه امتناعه قادره اولورمى *الجواب* اولماز

زيد هند مريضه يه ثلث مالكى وجوه بره وصيت وتنفيذ نه بنى وصى نصب ايتد كمى ديدكده هند دخى ايتدم ديوب بعده منصرة فوت اولسه هند زيده جواب اولمق اوزره ايتدم ديمكله ثلث مالنى وجوه بره وصيت وتنفيذ نه زيدى وصى نصب ايتمش اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هند مصرة فوت اولدقده زيد ثلث مالنى الوب وصيتنى تنفيذ ايتمك استدكده ورثه سى وجه محرر اوزره يالكز ايتدم ديمكله وجوه بره وصيت وسنى وصى نصب ايتمش اولماز ديوب زيدى منعه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(السؤال معاد فى الجواب اقول ظاهر اطلاقهم ان ذلك يجرى فى جميع الابواب واطلق الاعادة وهى مقيدة قال فى شرح الجامع الكبير للحصيرى ان الكلام متى خرج جوابا للسؤال ان كان بقدر مايحتاج اليه فى الجواب يقتصر على السؤال ويتضمن اعادة ما فى السؤال وان زاد على قدر مايحتاج اليه يصير كاملا مبتدأ مع احتمال انه جواب لكنه خلاف الظاهر حتى لو قال عنيت به الجواب يصدق ديانة لاقضاء انتهى وفى المحيط من الايمان بتقيد بمافى السؤال والخطاب فصار كالنص عليه انتهى (من شرح الاشباه لپيرى زاده المسمى بعمدة ذوى البصائر فى ١١ قاعده)

زيد مرض موتنده ورثه سنه خطابا فلان منزلمى عمروه هبه ايتدم فوتمدنصكره عمروه ويرك ديوب لكن وصيت لفظنى ذكر ايتميوب بعده مصرا فوت اولسه بو مرتبه ايله منزل مزبورى عمروه وصيتى صحيحه اولورمى * الجواب * اولور

واذا قال اوصيت ان يوهب لفلان سدس دارى بعد موتى كان ذلك وصية لانه لما قال بعد موتى فقد علمنا انه قصد به الوصية دون الهبة لان الهبة بعد الموت هى الوصية فيصح مع الشيوع ولايشترط قبضه فى حيوة الموصى (محيط برهانى من كتاب الوصايا)

بوصورتده ثلث مساعد اولمغله عمرو منزل مزبورى وصيت مرقومه يه بناء ضبط ايتمك استدكده ورثه مجرد وصيت لفظنى ذكر ايتميوب فوتمدنصكره ويرك ديمكله وصيت ايتمش اولماز بلكه هبه لفظنى معاذكر ايتمش اولمغله هبه ايتمش اولور اويله اولنجق قبل القبض زيد فوت اولمغله هبه باطله اولمش اولور ديو منزلى عمروه ويرمامكه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

زيد جميع مالنى عمروه وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولدقده انجق زوجه سى هندى ترك ايلسه هند وصيتى مجيزه اولمايجق تركهٔ زيد هند وعمرو بينلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * سدس هنده باقى عمروه ويريلور

(رجل مات ولم يدع وارثا غير امرأة واوصى لرجل بجميع المال فان اجازت كان له جميع المال وان لم تجز كان لها سدس جميع المال والباقى للموصى له لان الوصية منفذة فى الثلث بدون اجازتها وبقى الثلثان وحق المرأة من ذلك نصف الثلث وهو ربع الباقى وهو سدس الكل وكذلك لو ماتت ولم يبق الا زوجها ولم يجز للزوج الثلث والثلثان للموصى له على ماذكرنا (ولوالجيه فى ١ من الوصايا)

زيد ثلث مالنى اجانبدن عمروه وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولدقدنصكره عمرو دخى تركهٔ زيدك ثلثنى المدين فوت اولسه عمروك ورثه سى زيدك ثلثنى المغه قادر اولورلرمى *الجواب* اولورلر

(ويشترط فيها القبول صريحا اودلالة وذلك بان يموت الموصى له قبل القبول اوالرد فيكون موتها قبولا لها فيرثها ورثته (بزازيه فى ١ من كتاب الوصايا)

زيد فوتندنصكره قرنداشمك اوغلنك اوغلى عمروه براوغل حصه سى كبى حصه ويرلسون ديو وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب زوجه سى هندى واوغللرى بكر وبشرى وقزلرى زينب وخديجه يى ترك ايلسه تركهٔ زيد مزبورلر ايله عمروك بيننده نه وجهله قسمت اولنور *الجواب* التمش درت سهمدن سكز سهم هنده اون دردر سهم عمرو وبكر وبشره يديشر سهم زينبه وخديجه يه ويريلور

(وان اوصى لرجل بمثل نصيب ابنه او ابنته صحت الوصية لان مثل الشئ غيره فيقدر نصيب الابن ثم يزاد عليه مثله ثم يعطى للموصى له (عنايه شرح وقايه فى الوصية)

زيد حج شريفه كيدر اولدقده مالمك خمسى عمروه ويريله ديو وصيت ايدوب بعده مكهٔ مكرمه يه واروب خسته اولدقده مالمك خمسى عمروه ويريله ديو تكرار وصيت ايدوب مصرا فوت اولسه عمرو برخمسى الور يوخسه خمسينمى الور *الجواب* برخمس الور

(ولوقال سدس مالى لفلان ثم قال فى ذلك المجلس اوفى مجلس آخر سدس مالى لفلان فله سدس واحد لان المعرفة متى اعيدت معرفة كانت الثانية عين الاولى (زهدى من الوصية)

زيد وفاتندنصكره بابامك اناسى هنده انام زينبك حصه سى قدر حصه ويرلسون ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولوب اناسى زينبى ولابوين عميلرى عمرو وبكرى ترك ايلسه هنده تركهٔ زيددن نه مقدار نسنه ويريلور *الجواب* ربع

(مرت مسئلته قبل ثلاث مسائل من الولوالجيه)

زيد ملك منزلنك انجق برمعين اوطه سنى عمروه وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولمغله ورثه سى اول اوطه يى افرازايدوب عمروه ويردكن عمرو اول اوطه يانده اولوب اوطه دن اولميان برصفه يى دخى ورثه نك رضالرى اولمقسزين وصيت مرقومه يه ضبطه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

هند جميع مالنى زيده وصيت ايدوب بعده مصرة فوت اولوب انجق زوجى عمروى ترك ايلسه عمرو وصيتى تجويز اولمايجق تركهٔ هند زيد وعمرو بينلرنده نوجهله قسمت

اولنور *الجواب* ثلثان زيده ثلث عمروه ويريلور

بوصورتده امين بيت المال تركهٔ هنده مداخله يه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

هند شوقدر اشياسنى زينبه وصيت ايدر اولدقده زينب نفسنى هندك اوغلى زيده تزويج ايتمك شرطيله وصيت ايتدكدنصكره مصرة فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثه سى وصيتى طوتمامغه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(ومالايبطل به اى بالشرط الفاسد ستة وعشرون القرض والهبة والصدقة والنكاح والطلاق والخلع والعتق والرهن والايصاء والوصية الى آخره (درر وغرر فى مسائل شتى من البيوع)

زيد مرض موتنده وارثى اولميان عمروه ملك منزلنى وصيت ايتدكده عمرو حياتنده رد ايدوب قبول ايلماسه زيد مصرا فوت اولدقدنصكره عمرو وصيتى قبول ايدوب ثلث مساعد اولمغله منزل مزبورى وصيت مرقومه يه بناء المق استدكده زيدك ورثه سى مجرد زيدك حياتنده وصيتى رد ايتمكله وصيت باطله اولمش اولور ديو منزلى عمروه ضبط ايتدرميوب ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(وانما يصح قبولها بعد موته لان اوان ثبوت الحكم بعد الموت فبطل قبولها وردها قبله اى قبل الموت (منح الغفار فى الوصايا)

(ماقول شيخ الاسلام فى زيد له فى ذمة عمرو مبلغ من الدراهم اوصى زيد الدراهم المذكورة لعمرو ثم مات زيد مصرا على ايصائه الدراهم ويخرج من ثلث ماله فهل لورثته ان يبطلوا الوصية ويأخذوا الدراهم بعضها اوكلها من عمرو ام لبس لهم ذلك افتونا مأجورين *الجواب* لبس لهم ذلك

هند مالمدن شوقدر اقچه تجهيز وتكفينمه صرف اولنسون ديو وصيت ايدوب بعده فوت اولدقده تجهيز وتكفينى وصيت مرقومه يه بناء ثلث مالندنمى لازم اولور يوخسه زوجى زيده مى *الجواب* زوجى زيده

(امرأة اوصت الى زوجها ان يكفنها من مهرها الذى عليه فان امرها ونهيها فى باب الكفن باطل (كذا فى محيط السرخسى هنديه فى ٢ من الوصية)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى واوغللرى عمرو وبكرى ترك ايتدكده مزبورلر تركه يى اقتسام ايتدكلرندنصكره بشر مزبورلردن زيد ثلث مالنى بانكه وصيت ايدوب مصرا فوت اولمشيدى ديو دعوى ايتدكده عمرو اقرار ايدوب هند وبكر انكار ايلسه لر حالا عمرو مقبوضننك ثلثنى بشره ويردكن بشر راضى اولميوب جمله تركه نك ثلثنى حصه كدن ويرديو عمروه جبره قادر اولورمى *الجواب* اولماز

احد الورثة لواقر بالوصية يؤخذ منه مايخصه وفاقا فاذا ترك ثلث بنين وثلثة آلاف فاخذ كل الفا فادعى رجل ان الميت اوصى له بثلث ماله وصدقه احدهم فالقياس ان يأخذ منه ثلثة اخماس مافى يده وهو قول زفر رحمه الله تعالى وفى الاستحسان يأخذ ثلث مافى يده للمامر وهو قول علمائنا رحمهم الله تعالى (جامع الفصولين فى ٣٩)

﴿ فصل فى اجتماع الوصايا ﴾

زيد مرض موتنده ثلث مالمدن عمرو و بكر و بشر اجنبيلردن هر برينه شو قدر اقچه ويرلمه فلان جامعك قورشونى تعمير اولنه وجاريه‌م هند آزاد اولسون اوزريمه اداسى لازم اولان زكوتم ايچون اللى بيك اقچه فقرايه ويرلمه ديو وصيت ايدوب مصرا فوت اولدقده ثلث مالى جمله وصايايه وفا ايتميوب ورثه ثلثدن زياده‌يى مجيزلر اولماسه‌لر وصاياى مرقومه نه كيفيت ايله تنفيذ اولنور * الجواب * عتق منفذ اولمغله سائر وصايايه تقديم اولنور بعده باقى ثلث عمرو و بكر و بشر ايله زكاته وجامع قورشونى تعميرينه لازم اولان مقداره تقسيم اولنور بعده عمرو و بكر و بشره حصه‌لرى ويرلوب مابيندن اخراج اولنور بعده زكوه تقديم اولنور زكوتدنصكره باقى قالورسه جامع قورشونى تعميرينه صرف اولنور

(وان جمع بين هذه الوصايا كلها فانهم يتضاربون فى الثلث بوصاياهم فما اصاب العبادة فهو لهم ولا يقدم بعضهم على بعض وما كان لله تعالى يجمع ذلك كله فيبدأ منها بالفرائض ثم بالواجبات ثم بالتطوع هذا اذا لم يكن فى الوصية عتق منفذ ولا محاباة منجزة فان فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى ان كان المحاباة متقدمة على العتق يصرف الثلث كله الى المحاباة ثم الى العتق ثم الى سائر الوصايا واذا كان العتق مقدما يصرف الثلث اليهما جميعا فاذا فضل منها شئ فحينئذ يصرف الفضل الى سائر الوصايا (غاية البيان فى اواخر باب العتق فى المرض)

(اوزرينه حج فرض اولان زيد حج ايتمدين مرض موتنده ثلث مالمدن عمرو و بكر و بشر اجنبيلردن هر برينه شوقدر اقچه ويرلمه وفلان جامعك صو يولى تعمير اولنه و بنم ايچون شو قدر اقچه ايله حج اولنه ديو وصيت ايدوب مصرا فوت اولدقده ثلث مالى وصاياى مذكوره‌يه وفا ايتميوب ورثه ثلثدن زياده‌ده وصيتى مجيز اولماسه‌لر وصاياى مرقومه نه كيفيت ايله تنفيذ اولنور * الجواب * تركه‌نك ثلثى عمرو و بكر و بشر ايله حجه وجامعك صو يولى تعميرينه لازم اولان مقداره تقسيم اولنوب عمرو و بكر و بشره حصه‌لرى ويرلوب مابيندن اخراج اولنور بعده حج تقسيم اولنوب حجدنصكره باقى نه قالورسه جامعك صو يولى تعميرينه صرف اولنور

اوزرينه حج فرض اولوب حج ايتمين زيد خسته اولدقده جاريه‌سى هندى تدبير مطلق ايله تدبير واوجيوز غروش ايله بنم ايچون احجاج اولنه ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولوب ثلث مالى انجق اوجيوز غروشه بالغ اولسه ورثه‌سى ثلثدن زياده‌ده وصيتى مجيزلر اولميوب زيدك وصيتى نه وجهله تنفيذ اولنور * الجواب * ثلثدن هندك عتقى تقديم اولنور اكر ثلثدن برشى باقى قالوب بلده‌سندن احجاجه وفا ايتمزسه وفا ايتديكى محلدن زيد ايچون احجاج اولنور

(هذا الذى ذكرنا اذا لم يكن فى الوصايا بالقرب عتق منجز وهو الاعتاق فى مرض الموت واعتاق معلق بالموت وهو التدبير فان كان يقدم ذلك لان الاعتاق المنجز والمعلق بالموت

لايحتمل الفسخ فكان اقوى فيقدم (بدايع من الوصايا قبل آخره بورقتين)

اوزرينه حج فرض اولوب حج ايتمين زيد فوتمدنصكره شوقدر اقچه ايله بنم ايچون احجاج اولنه شو قدر كتابم فلان جهته وقف اوله ديو وصيت ايدوب و عمرو و بكر اجنبيلردن هر برينه شوقدر اقچه ويرلمه ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولدقده ثلث مالى جمله وصايايه وفا ايتميوب ورثه ثلثدن زياده‌ده وصيتى مجيزلر اولماسه‌لر وصاياى مرقومه نه وجهله تنفيذ اولنور * الجواب * تركه‌نك ثلثى عمرو و بكر و بشر ايله حجه واول كتابلرك قيمتلرينه تقسيم اولنوب بعده حج تقديم اولنوب حجدنصكره نه مقدار اقچه قالورسه كتابلردن اول مقدار اقچه قيمتلو كتاب اخراج اولنوب اول جهته وقف اولنور

(ولو وقف ارضه فى مرض موته واوصى بوصايا فيصرف لاهل الوصايا وصاياهم ولاهل الوقف بقيمة هذه الارض فما اصاب اهل الوصايا يأخذوه وما اصاب قيمة الارض اخرج من الارض بذلك المقدار فصار وقفا على من وقف عليهم ولا يكون الوقف المنفذ اولى (تاتارخانيه فى وقف المريض وكذا فى جامع الفصولين فى احكام المرضى)

زيد مرض موتنده عمروى وصى مختار ايدوب بعده عمروه يوز اللى غروش ويروب فلان جامع شريفك تعميرينه صرف ايله وايكيوز غروش دخى ويروب فلان جامع شريفك تعميرينه صرف ايله و يوز اللى غروش دخى ويروب محله‌م مسجدى تعميرينه صرف ايله و يوز اللى غروش دخى ويروب صلوة فائته‌م ايچون و يوز اون يدى غروش دخى ويروب اون مصحف شريف اشترا و بر مستحقينه ويرديو وجه اوزره وصيت ايدوب بعده ثلث مالم آزاد لم بكر صغيره ويرلسون ديو وصيت ايدوب وصاياى اولايى اصلا ذكر ايتمدين فوت اولوب ورثه‌سى ثلثدن زياده‌ده وصيتى مجيز اولمايجق وصاياى مرقومه نه وجهله تنفيذ اولنور * الجواب * ثلث جميع وصايايه توزيع اولنوب بكرك حصه‌سى نه مقدار اولورسه بكره ويرلوب مابيندن اخراج اولندقدنصكره اسقاط صلاتى تقديم و باقى نه قالورسه سائر وصايايه توزيع وتقسيم اولنور

(اما اذا سمى الموصى به ولم يسم الوصية الاولى لم يكن رجوعا وكان بينهما كما اذا اوصى بعبده لرجل ثم اوصى به لآخر (انقروى فى الوصايا)

اوزرينه حج فرض اولوب حج ايتمين زيد مرض موتنده ثلث مالمدن غزايه كيدن عمروه يوز غروش ويرلمه و بنم ايچون اوچيوز غروش ايله حج اولنه ديو وصيت ايدوب مصرا فوت اولدقده ثلث مالى وصيتين مزبورتينه وفا ايتميوب ورثه ثلثدن زياده‌ده وصيتى مجيز اولماسه‌لر وصيتين مزبورتين نه كيفيت ايله تنفيذ اولنور * الجواب * تركه‌نك ثلثى عمرو ايله حجه تقسيم اولنوب عمروه حصه‌سى ويرلوب مابيندن اخراج اولنور باقى ايله زيد ايچون كفايت محلدن احجاج اولنور

(امرأة اوصت الى امها ان يعطى بعد موتها مائة درهم الفقراء ومائة الاقارب وان يطعم الفقراء لما ترك من الصلوة ثم ماتت وعليها صلوات و ثلث مالها لا يبلغ جميع هذه الاشياء يقسم الثلث على مائة الفقراء و على مائة الاقرباء و على ما يبلغ قيمة الطعام لكل صلوة

منوين من حنطة و يبدأ بالطعام و يجعل النقصان فى حصة الفقراء والاقارب لان اعطاء الطعام للصلوة واجب وللفقراء والاقارب تطوع فينقص من التطوع لامن الواجب
(ظهيريه فى ٤ من الوصايا)

زيد ثلث مالم عمروه و يرلسون ديو وصيت ايتدكدنصكره مالمدن بكره دخى يوزغروش ويرلسون ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولوب ورثه سى وصيتى مجيزلر اولميوب بكره وصيت اولنان يوز غروش تركه نك عشرى اولسه عمرو و بكره تركه دن نه مقدار نسنه ويريلور * الجواب * زيدك تركه سى اوتوز طقوز سهم قيلنوب اون سهمى عمروه اوچ سهمى بكره ويريلوب بكرمى التى سهمى بين الورثه بالفريضة الشرعيه قسمت اولنور

(ومن اوصى لرجل بربع ماله ولآخر بنصف ماله فان اجازت الورثة يكون نصف المال للذى اوصى له بالنصف والربع للذى اوصى له بالربع و بقى الربع بين الورثة على فرائض الله تعالى ولولم تجز الورثة فانما تجوز الوصية فى الثلث فيكون ثلث المال على سبعة اسهم اربعة من ذلك للموصى له بالنصف وثلثة اسهم للموصى له بالنصف وهذا قول ابى حنيفة وعلى قولهما يقسم بينهما على ثلثة اسهم سهمان للموصى له بالنصف وسهم للموصى له بالربع وانما يقسم على سبعة اسهم عند ابى حنيفة لان مذهبه ان الموصى له بالنصف لايضرب الا بالثلث والموصى له بالربع يضرب بالربع فاحتجنا الى حساب له ثلث وربع وذلك اثنى عشر الثلث من ذلك اربعة والربع ثلثة فنجعل وصيتها على سبعة وذلك ثلث المال وثلثا المال اربعة عشر والجميع احد وعشرون فيجعل المال كله على احد وعشرين سبعة من ذلك للموصى لهما اربعة من ذلك للموصى له بالنصف وثلثة من ذلك للموصى له بالربع (تاتارخانيه فى الوصايا)

زيد مرض موتنده خدمتنده اولان شوقدر نفر كسنه لر ايچون وصيت ايدر اولدقده هر بری ايچون مالندن مقدار معين نسنه تعيين ايتميوب انجق ثلث مالمدن خدمه نك بعضسنه يوزر و بعضسنه ايكيشر يوزغروش و يريله ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولسه ورثه سى ثلثدن بروجه محرر يوزر وايكيشر يوز غروش اول كسنه لردن مراد ايتدكلرينه تعيين ايدوب و يرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(واما المجهول فانه على عشرة اوجه احدها ان يقول اعطوا فلانا شيئا من مالى او جزأ او بعضا اوطائفة اوحظا اوماشئتم اوما احببتم اوماشاء الوصى اوما احبه الوصى اومقدار فان حكم هذه كلها واحد و يعطونه ما شاؤا من قليل اوكثير و لو قال اعطوه ثوبا من ثيابى اوشاة من شاتى او بقرة من بقرى اوشجرة من اشجارى يعطونه ماشاؤا من ذلك جيدا اورديا او وسطا وهذا ايضا مجهول الا انه معلوم الجنس
(نتف فى الوصايا)

زيد فوتمدنصكره شوقدر اقچه ايله فلان كبرى تعمير اولنه وشوقدر فلان كبرى تعمير اولنه وشوقدر اقچه ايله فلان چشمه تعمير اولنه ديو وصيت ايدوب مصرا فوت اولدقده ثلث مال وصايانك جمله سنه وافى اولميوب ورثه ثلثدن زياده ده وصيتى مجيزلر اولماسه لر ثلث مال تمام اولنجيه دك وصايادن ذكرده تقديم اولانلره مى صرف اولنور يوخسه وصايانك

جمله سنه مى توزيع اولنور * الجواب * ذكرده مقدم اولانلره صرف اولنور
وان لم يجز الورثة فانه ينظر ان كانت وصاياه كلها للعباد فانهم يتضاربون بالثلث بينهم بالحصص وان كانت وصاياه كلها لله تعالى فانه ينظر ان كان كلها فرائض يبدأ بما بدأ به وان كانت كلها واجبات فانه يبدأ بما بدأ به ايضا وكذلك اذا كان كلها تطوعا
(انقروى فى الوصايا نقلا من غاية البيان)

زيد مرض موتنده اجانبدن عمرو و بكر و بشر و خالد و زينب و خديجه دن هر برينه مالمدن شوقدر اقچه و يريله و بناء ايلديكم مسجد شريفك مصالحى ايچون دخى شوقدر اقچه و يريله ديو وصيت ايدوب مصرا فوت اولدقدنصكره ثلث مالى انجق ذكر اولنان كسنه لره تعيين ايتديكى مقداره وفا ايدوب ورثه ثلثدن زياده ده وصيتى مجيز اولماسه لر مسجد مزبور متوليسى وصيت مرقومه يه بناء تركه دن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

فصل فى الرجوع عن الوصية

هند ملك منزلنى برجامعده مؤذن اولان عمروه وصيت ايتدكدنصكره هند منزل مزبورى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده فوت اولسه عمرو وصيت مرقومه يه بناء منزل مزبوره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وكل تصرف اوجب زوال ملك الموصى فهو رجوع كما اذا باع العين الموصى به ثم اشتراه اووهبه ثم رجع فيه لان الوصية لاينفذ الا فى ملكه فاذا ازاله كان رجوعا
(هدايه فى الوصايا)

هند خسته اولدقده ثلث مالدن عمرو و بكر و بشر وخالد و وليد ونذير وسعيددن هر برينه شوقدر اقچه و يريله ديو وصيت ايتدكدنصكره هند صحت بولوب برقاچ سنه مروردنصكره تكرار خسته اولدقده عمرو و بكر و بشردن هر برينه ثلث مالمدن شوقدر اقچه و يريله ديو وصيت ايتدكدنصكره بعض كسنه لر هنده غير وصيتك وارميدر ديدكلرنده عمرو و بكر و بشردن غيره وصيتم يوقدر ديوب بعده مصرا فوت اولسه هند مجرد عمرو و بكر و بشردن غيره وصيتم يوقدر ديمكله خالد و وليد ونذير وسعيده مقدما ايتديكى وصيتدن رجوع ايتمش اولورمى * الجواب * اولماز
بو صورتده عمرو و بكر و بشر وخالد و وليد ونذير وسعيددن هر برى وصيت مرقومه يه بناء هندك ثلث مالندن تعيين ايتديكى مقدارى المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(رجل اوصى بوصايا وكتب على ذلك صكا ثم انه وصى بوصايا آخر وكتب على ذلك صكا ان لم يكتب فى الثانى انه رجع عن الاول يعمل بالوصيتين جميعا لان كلتا الوصيتين صحيحة (والولوالجيه فى الثانى من كتاب الوصايا)

زيد مالندن برمقدارينى وصيت ايدر اولدقده ما اوصيت هذا المقدار لعمرو ولكن اوصيته لبكر ديوب بعده مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولسه زيدك ثلث مالندن اول مقدارى عمرو و بكردن قنقيسى الور * الجواب * بكر الور

(الموصى اذا جحد الوصية كان رجوعا عند ابى يوسف وقال محمد رحمهما الله لايكون جحوده رجوعا و يختار قوله للفتوى (منبع شرح مجمع فى الوصايا وكذا فى القهستانى)

بو صورتده عمرو وجه محرر اوزره وصيتده مذكور اولمغله موصى به اولان مالدن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وموجب الاستدراك بكلمة لكن اثبات مابعده فامانفى الاول فليس من احكامها بل يثبت بدليله وهو النفى الموجود فيه صريحا بخلاف كلمة بل فان موجبها وضعا نفى الاول واثبات الثانى (تحقيق فى الاصول فى باب حروف المعانى) ان الكلام الموصول بعضه ببعض يتوقف على آخره ويتبين مراد المتكلم بآخره ولايحكم باوله حتى ينتهى الى آخره ككلمة الاخلاص وكقوله لفلان على الف درهم الا مائة (محيط برهانى من الوصايا)

باب فى نصب الوصى وعزله

هند اوغلى زيد صغيره عمروى وصى نصب ايدوب زيدك باباسى بكر دخى بشرى وصى نصب ايدوب هند بعده بكر فوت اولدقدنصكره بشر تركهٔ هند و بكرى صغير ايچون حفظ مراد ايتدكده عمرو مجرد هندك وصيسى اولمغله هنددن صغيره موروث اولان تركه يى بن حفظ ايدرم ديوب بشرى تركهٔ هندى حفظدن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ثم ينظر ان كان للصغير اب حاضر اووصى الاب اووصى وصيه اوالجد اب الاب فليس لوصى الام ولاية التصرف فيما تركته الام (شرح منظومه لابن شحنه فى الوصايا)

زيد صغير اوغلى عمروه بكرى بكردنصكره بشرى على التعاقب وصى نصب ومزبورلر وصايتى قبول و زيد مصرا فوت اولسه حالا بشر رأى حاكمله مستقلا صغيرك مالنى قبض وامورينى كورمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مات احد الوصيين ليس للحى منهما ان يتصرف فى التركة عند الطرفين فيرفع الامر الى الحاكم فان رأى الضم ضم اليه وان رأى ان يجعله الحى وصيا وحده و يطلق له التصرف اطلق فحينئذ يستبد بالتصرف وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى يستبد الحى بالتصرف ولايرفع الامر الى الحاكم (ادب الاوصيا فى فصل التعدد)

زيد متوفانك وصى مختارى عمرو بكرى وصى نصب ايدوب مصرا فوت اولسه بكر زيد عمروك ذمم ناسده اولان ديونلرينى وسائر تركه لرينى قبضه و وصايتهٔ متعلقه امورلرينى كورمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ووصى الوصى وصى فى التركتين اى اذا مات الوصى فاوصى الى غيره فهو وصى فى تركته وتركة الميت الاول لان الايصاء اقامة غيره مقامه فيما له ولاية وعند الموت كانت له ولاية فى التركتين فله ان يفوض الى غيره (زيلعى فى الوصايا)

زيد ذمى عمرو مستأمنى تركه سنه وصى نصب ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اوصى مسلم ذمى الى او مستأمن لم يصح وكذا وصية الذمى الى مستأمن او حربى ولو اوصى ذمى او مستأمن الى المسلم صح وكذا وصية ذمى الى ذمى (خزانه فى الوصايا)

زيد متوفانك اولاد صغارينك وصى مختارلرى عمرو موجود ايكن قاضى صغاره بكرى وصى نصب ايلسه جائز اولورمى * الجواب * اولماز

نصب الوصى من القاضى انما يجوز اذا لم يكن الوصى من جهة الميت (فصول استروشنى فى ۱۱)

زيد ثلث مالنى وجوه بره وصيت وتنفيذينه عمروى وصى نصب ايتدكده عمرو وصايتى قبول ايتميوب رد ايتدكدنصكره عمروك وجه محرر اوزره ردى زيدك معلومى اولوب بعده زيد فوت اولسه حالا عمرو وصايتى ايدرم ديوب ثلث ماله مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان رد الموصى له الايصاء بوجه من الوجوه عنده اى فى علمه يرد ايصائه حتى انه اذا قبل بعد موته لايصح قبوله (قهستانى فى فصل من اوصى من الوصايا)

زيد متوفانك اولاد صغارينك وصى مختارى هند امور وصايتى كورمكدن عاجزه اولسه حاكم عمروى دخى وصى نصب ايدوب هند ايله عمروه امور وصايتى كوردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو كان الوصى عاجزا عن القيام بالوصية ضم اليه غيره (ملتقى فى باب الوصى)

زيد مديونا فوت اولوب مدت سفر بعيد آخر دياره ورثهٔ كبارينى ترك ايلسه حاكم زيدك تركه سندن زيدك دينى ادا وماعداسنى ورثه كلنجه حفظ ايتمكيچون عمرو مستقيمى وصى نصب ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى دينا فى تركة وكل الورثة كبار غيب ان كان البلد الذى فيه الورثة منقطعا عن بلدة المتوفى لاتأتى ولاتذهب القافلة نصب القاضى وصيا وان لم يكن منقطعا لاينصب (من قضاء البزازيه فى ۹)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيدك وليسى اولمامغله حاكم زيدك كبير اوغلى عمروى زيده وصى نصب ايلسه عمرو زيدك مالنى اخذ وحفظه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والاب اذا جن اوعته على قول الكل لايثبت للابن الولاية فى مال الاب (خلاصه فى ۲ من كتاب النكاح)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ماليله برقاچ سنه صغير ايچون تجارت ايدوب صغير ايچون شوقدر فائده حاصله اولدقدنصكره اول فائده يدنده ايكن زيدك مال صغيره خيانتى ثابته اولسه حاكم زيدى عزل ايدوب يرينه عمرو مستقيمى وصى نصب ايلسه حالا عمرو اول فائده يى زيددن الوب صغير ايچون حفظه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولكل من الاب والجد و القاضى و اوصيائهم ان يتجروا من اموال اليتامى بالمعروف (شرح طحاوى فى البيوع وكذا فى العناية)

زيد مجنونك وصيسى عمرو مجنونك ملك عقارينى اجر مثلندن نقصان ايله نفسيچون استيجار ايلسه عمروى عزل لازم اولورمى * الجواب * اولور

زيد فوت اولوب اولاد صغارينى ترك ايتدكده صغارك وصى مختارى عمرو زيد ذمتده

شو قدر اقچه حقم وار در ديو حاكمه اعلام حاكم عمرو ايله بو خصوصده خصومته بكرى وصى نصب ايدوب عمرو دخى دين مزبوره بكرك يوزينه اقامت بينه ايدوب بعد الحلف والحكم اول قدر اقچه يى تركه دن السه قاضى عمروى وصايتدن اخراج ايتمك لازمميدر *الجواب* دكلدر

(ان الوصى اذا ادعى دينا على الميت وليس له بينة يعزله عن الوصاية وان كان له بينة فان القاضى ينصب للميت وصيا حتى يقيم المدعى البينة عليه ثم القاضى بالخيار بعد ذلك ان شاء ترك الثانى وصيا وصار الاول خارجا عن الوصية وان شاء اعاد الاول الى الوصاية بعد ما قضى دينه وذكر الخصاف رحمه الله ان القاضى يجعل للميت وصيا فى مقدار الدين الذى يدعيه صاحبه ولايخرج الوصى من الوصاية وبه اخذ المشايخ وعليه الفتوى (خانيه فى تصرفات الوصى)

زيد حج شريفه كيدر اولدقده عمروى وصى نصب ايدوب بعده طريق حجده بكرى وصى نصب ايدوب عمروى وصايتدن اخراج ايتميوب مصرا فوت اولسه عمرو و بكر زيدك وصيلرى اولوب امور وصايتى معا كورمكه قادر اولورلرمى *الجواب* اولورلر

(وفى التاتارخانية اوصى الى رجل ثم مكث زمانا فاوصى بوصايا الى آخر فهما وصيان فى كل وصاياه تذكر ايصائه الى الاول اونسى لان الوصى عندنا لاينعزل مالم يعزله الموصى ويخرجه عن الوصاية حتى لوكان بين وصيته مدة سنة اواكثر لاينعزل الاول عن الوصاية (ادب الاوصياء فى فصل التعدد)

زيد فوتندن نصكره ثلث مالم وجوه بره صرف اولنسون ديو وصيت وعمروى تنفيذنه وصى نصب ايتدكده زيد وصيتى تنفيذده عمل ايتميوب الا بكرك رأيى ايله عمل ايله ديوب بعده مصرا فوت اولسه عمرو تركهنك ثلثنى الوب وصيتى تنفيذ مراد ايتدكده بكرك اذننسز تنفيذه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(رجل اوصى الى رجل وقال له اعمل برأى فلان فهو على وجهين احدهما ان يقول اعمل برأى فلان والثانى ان يقول لاتعمل الا برأى فلان اختلف المشايخ رحمهم الله تعالى فيه قال بعضهم الوصى هو المخاطب وقال بعضهم فى الوجهين كلاهما وصيان كانه اوصى اليهما وقال بعضهم فى قوله اعمل برأى فلان الوصى هو المخاطب وفى قوله لاتعمل الا برأى فلان هما وصيان واختار الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالى هذا القول فقال هذا اشبه بقول اصحابنا قالوا اذا وكل الرجل غيره بالبيع وقال له بعه بشهود فباعه بغير شهود جاز ولو قال له لاتبع الا بشهود اوقال لاتبع الا بمحضر فلان فباع بغير شهود او بغير محضر فلان لايجوز كذا هذا لو اوصى الى رجل وقال له اعمل بعلم فلان كان له ان يعمل بغير علمه ولو قال لاتعمل الا بعلم فلان لايجوز له ان يعمل بغير علم فلان والفتوى على هذا القول (من وصايا خانيه فى مايكون قبولا للوصية)

زيد مرضِ موتنده تركهسنى قبضه وآخر دیارده اولان ورثهسنه ايصاله عمروى وصى نصب ايدوب عمرو دخى وصايتى قبول ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولسه عمرو زيدك اولاد

صغارينه دخى وصى اولمش اولورمى *الجواب* اولور

(مريض قال لغيره اقبض ديونى يصير وصيا فى قول ابى حنيفة رحمه الله فى الكل لان الايصاء من الميت لاتقبل التخصيص والفتوى على قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى (ظهيريه فى ٧ من الايصاء ملخصا) اذا اوصى الى رجل فى نوع كان وصيا فى الانواع كلها (خانية فى تصرفات الوصى)

هند صغير اوغلى زيده عمروى وصى نصب ايتدكدنصكره مصرة فوت اولوب زيدى وسائر ورثهسنى ترك ايتدكده زيدك باباسى بكر محمود الحال اولمغله تركهٔ هنددن زيدك حصهسنى زيد ايچون اخذ وحفظ ايتمك استدكده عمرو بن وصيسى اولمغله زيدك حصهسنى بن اخذ وحفظ ايدرم ديو بكرى منعه قادر اولورمى *الجواب* اولماز (مرت مسئلته فى اول الباب من شرح المنظومه)

زيد معتوهك وصيسى عمروك مال معتوهده خيانتى ثابته اولسه حاكم عمروى عزل ايدوب برينه زيدك اوغلى بكر مستقيمى وصى نصب ايتمكه قادر اولورمى *الجواب* اولور

﴿فصل فى تصرفات الاب والوصى﴾

محمود الحال اولان زيد صغير اوغلى عمروك مالنى حفظ اوزره ايكن حاكم بكرى وصى نصب ايدوب صغيرك مالنى حفظ ايتدرمكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(الولاية فى مال الصغير الى الاب ووصيه ثم الى وصى وصيه فان لم يكن فالقاضى ومن نصبه القاضى (فى ٢٧ من العماديه ملخصا) فلو نصبه القاضى ثم ظهر للميت وصى فالوصى وصى الميت (اشباه فى القضاء من الفن الثانى)

هند متوفانك اولاد صغارينك باباری زيد متلف ومبذر اولوب مال صغيرى اضاعت احتمالى غالب اولمغله هندك وصى مختارى عمرو رأى حاكمله صغارك مالرينى حفظ ايتمك استدكده زيد مجرد باباری اولمغله حفظه اولايم ديو عمروى منعه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(صغير ورث مالا وله اب مبذر مسرف يستحق الحجر على قول من يجوز الحجر لايثبت الولاية فى المال للاب (خانيه فى الوصايا من تصرفات الوصى) وللقاضى ان يبعث مال الغائب الى الغائب اذا خاف الهلاك وله ان يأخذ مال اليتيم من والده اذا كان الوالد مسرفا مبذرا ويضعه على يد عدل الى ان يبلغ اليتيم (خانيه فيمن يجوز قضاء القاضى ومن لا)

محمود الحال اولان زيد حفظنده اولان ولد صغيرينك مالنى صغيرك حاضنهسى اناسى هنده حفظ ايچون ويروب برمدت هند ضبط ايتدكدنصكره زيد اول مالى هنددن بحكم الولايه الوب حفظ ايتمك مراد ايتدكده هند مجرد لاجل الحفظ بابا كه تسليم ايتمكله حق ولايتك ساقط اولمش اولورديوب ويرمامكه قادره اولورمى *الجواب* اولماز

(الولاية على مراتب الاولى ولاية الاب والجد وهو وصف ذاتى لهما ونقل ابن السبكى الاجماع على انهما لوعزلا انفسهما لاينعزلان (اشباه فى القاعدة السادسة عشر) والحاصل ان ولاية القاضى فى مال الصغير متأخرة عن ولاية الاب والجد وعن وصيهما وفى الحاوى الزاهدى صرح بان القاضى محجور عن التصرف فى مال الميت عند وصى الميت وعند من

نصبه وصيا عن الميت (من فتاواى خيريه فى الوصايا ملخصا)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ماليله مضاربه طريقيله عمل وفائده نك نصفى كنديك اولمق اوزره ابتداء اشهاد ايتدكدنصكره عمل ايدوب شوقدر فائده حاصله اولسه فائده نك نصفى زيدك ملكى اولورمى * الجواب * اولور

(وللوصى ان يدفع المال مضاربة و يعمل هو فيه مضاربة لانه قائم مقام الاب وللاب هذه التصرفات فكذا للوصى فان عمل بنفسه اشهد على ذلك لان له ان يتجر فى مال الصغير (اختيار شرح المختار من كتاب الوصايا)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ماليله صغير ايچون مضاربه طريقيله تجارت ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

هند وصيسى اولديغى صغارك جاريه لرينى آخره تزويجه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(الاب والوصى يملك كل واحد منهما تزويج امة الصغير ولايملكان تزويج عبده (خانيه فى تصرفات الوصى)

زيد وصيسى اولديغى صغارك جاريه لرينى اعتاق ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى المبسوط لايملك الوصى اعتاق عبد الصبى ولو على مال ولابيعه من نفسه وكذا الاب لان الاعتاق اضرار محض للصبى (ادب الاوصيا فى الاعتاق والكتابة)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك امورينى كورمكدن امتناع ايلسه زيده صغيرك امورينى كورديو جبر اولنورمى * الجواب * اولنماز

(الوصى اذا امتنع عن التصرف لايجبر (من قضاء الخلاصه فى الفصل السابع)

زيد عمروه فوتمدنصكره وصى مختارم اولوب ثلث مالمدن فلان وفلان جهتبره شوقدر اقچه صرف ايتدكدنصكره ماعدا قالورسه ماعدايى كندى استديكك يره وضع ايله ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولمغله عمرو تركه نك ثلثنى اخذ واول جهتلره صرف ايدوب ماعدا شوقدر اقچه دخى قالسه عمرو اول ماعدايى نفسيچون اليقويوب كندى مصارفنه صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مريض قال اوصيت بثلث مالى يضعه شاء جاز له ان يضعه فى نفسه ولو قال للوصى اعط الثلث من شئت لبس له صرفه الى نفسه لانه صار معرفا بالاضافة فلايدخل تحت النكرة و فى ضع ثلثى حيث شئت له ان يضعه فى نفسه وفى اعط لا (ادب اولاصيا فى تنفيذ (بزازيه من الوصايا)

زيد عمروه فوتمدنصكره وصى مختارم اولوب ثلث مالمدن فلان وفلان جهتلره شوقدر اقچه صرف ايتدكدنصكره ماعدايى هركيمه ديلرسك اكه ويرديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولمغله عمرو تركه نك ثلثنى اخذ واول جهتلره اولقدر اقچه صرف ايدوب ماعدا شوقدر اقچه دخى قالسه عمرو اول ماعدايى نفسيچون اليقومغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ماليله نفسيچون تجارت واشهاد ايدوب شوقدر فائده

حاصله اولسه صغير بالغ اولدقده فائده يى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز لكن زيده دخى طيب اولماز

زيد عمروذمتنده ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه حقنى المدين زيد فوت اولوب صغير اوغلى بكرى ترك ايتدكده صغيرك وصيسى بشر مبلغ مزبورى اجل معلوم ايله تأجيل ايلسه بشر تأجيل صحيح اولمامغله قبل حلول الاجل مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والوصى لايملك ابراء غريم الميت ولا ان يحط عنه شيئا ولا ان يؤجله اذا لم يكن الدين واجبا بعقده فان كان بعقده صح الحط و التأجيل و الابراء فى قول ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى و يكون ضامنا وعن ابى يوسف رحمه الله لايصح ذلك ولايكون ضامنا (خانيه فى تصرفات الوصى)

زيد متوفانك ورثه سى آخر دياره اولملريله تركه سنى ورثه سنه ايصاله وصى مختارى اولان عمرو تركه دن اولوب منقولاتدن اولان بعض اشيايى ثمن مثلريله بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الوصى اذا باع التركة فان كانت الورثة كلهم كبارا ولادين على الميت ولاوصية والورثة حضور فلبس له ان يبيع شيئا وان كانت الورثة غيبا فله ان يبيع العروض (احكام الناطق

زيد قولى عمروى صغير اوغلى بكره هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد وجه محرر اوزره عمروى بكره هبه ايتدكدنصكره زيد عمروى اعتاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد وصيسى اولديغى صغيره نافع اولان مضاربه ويا شركت طريقيله آخره ويروب حاصل اولان فائده دن صغيرى انفاق ايتمك استدكده قاضى بغير وجه زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وللوصى ان يضارب فى مال الصغير وان يدفعه لآخر مضاربة وله ان يبضع و يتجر و يشارك وان يدفعه للبضاعة والتجارة والشركة وان يفعل كل ماكان خيرا لليتيم (ادب الاوصيا فى المضاربه)

زيد متوفانك حصرا وارثلرى اولان اولاد صغارينك وصيلرى عمرو زيدك مديونلرى بكر و بشر وخالد ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه سنى مزبورلردن اخذ وقبض ايلدم ديو اقرار ايدوب بعده صغار بالغ اولدقلرنده عمروى اقرار مذكورده تصديق ايتملريله مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتميوب بكر و بشر و خالددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

بوصورتده صغار بعد البلوغ مبلغ مزبورى بكر و بشر و خالددن السه لر بكر و بشر وخالد مبلغ مزبور ايله عمروه رجوعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

اذا اقر الوصى بقبض الدين ثم بلغ اليتيم ان شاء طالب الوصى و يكون مطالبته به تصديقا له

فی اقراره بالقبض وان شاء طالب المدیون اذا لم یصدق به الوصی فاذا قبض من المدیون فالمدیون یرجع علی الوصی لاقراره بالقبض اشار الی ان اقرار الوصی بالقبض لم یلزم الیتیم (قاعدیه فی الاقرار)

﴿فصل فی تنفیذ الوصیة﴾

زید فوتمدنصکره ثلث مالم وجوه بره صرف اولنه دیو وصیت وتنفیذنه عمروی وصی نصب ایدوب بعده مصرا فوت اولسه حالا عمرو ترکهٔ زیدك ثلثنی صرف ایتمك مراد ایتدکده خیر و بر اطلاق اولنور وجوهه صرفه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قال ارضی هذه صدقة موقوفة علی وجوه الخیر و البر او علی وجه البر او قال علی وجه الخیر یکون وقفا علی الفقراء لان البر عبارة عن الصدقة (اسعاف قریبا من اوله)

زید مرض موتنده مالنك ثلثنی وجوه بره وصیت ایدوب تنفیذنه عمروی وصی نصب ایدوب مصرا فوت اولدقدنصکره عمرو تنفیذ وصیت ایتمیوب ترکه دن اولان باغ و باغچه دن شوقدر محصول حاصل اولسه حالا عمرو باغ و باغچه دن حاصل اولان محصولك ثلثنی قبض وتنفیذ وصیت ایتمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا اوصی له بجاریة فولدت ولدا بعد موت الموصی قبل ان یقبل الموصی له ثم قبل وهما یخرجان من الثلث فهما للموصی له (حاوی القدسی فی الوصایا)

زید ثلث مالنی وجوه بره وصیت و تنفیذ نه عمروی وصی نصب ایدوب بعده مصرا فوت اولمغله عمرو ترکه نك ثلثنی الوب وجوه بره صرف ایتدکدنصکره زیدك ورثه سی عمروه ثلثی صرف ایلدیکك وجوهی بیان ایله دیو مؤاخذه یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید مرض موتنده ثلث مالیله فلان یرده بر چشمه یاپیلوب فضله قالورسه عمرو و بکر اول فضله یی هر کیمه و یرملك رأی ایدرلرسه انلره و یراسون دیو وصیت وتنفیذ نه بشری وصی نصب ایتدکدنصکره بشر اول چشمه یی بنا ایتدکده ثلثدن برمقدار فضله قالوب زیدك جمله ورثه سی کبار وحاضرلر اولوب وکندولره فقر واحتیاج طاری اولمغله فضلهٔ مرقومه کندولره و یرلمسنی طلب و عمرو و بکر دخی مزبورلره و یرلمسنی رأی ایتسه لر بشر اول فضله یی مزبورلره و یرمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(اوصی بثلث ماله للمساکین فاحتاج ورثته وهم کبار حضور فان اجمعوا ان یجعلوه لانفسهم او احتاج بعضهم فاجمعوا علی ان یعطوه له فهو جائز و ان کان فی الورثة صغیر او غائب او حاضر غیر راض لایجوز (منح الغفار فی الوصیة للاقارب)

زید حج شریفه کیدر اولدقده ثلث مالنی فلان جهت بره صرف اولنه دیو وصیت وتنفیذ نه عمروی وصی نصب ایدوب بعده طریق حجده وصیت وتنفیذ نه بکری وصی نصب ایدوب مصرا فوت اولدقدنصکره عمرو بکرك اذنسز وصیتی تنفیذ ایتمش اولسه بکر عمروك تنفیذینی طوتمیوب ترکه دن برثلث دخی الوب تکرار تنفیذ وصیت ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(احد الوصیین لاینفرد الا فی ثمانیة تجهیز المیت وشراء ما لابد للصغیر وتنفیذ الوصیة المعینة سواء اوصی لهما معا او علی التعاقب فی الاصح (بزازیه فی الوصایا)

هند فوتمدنصکره مالمدن شوقدر اثواب صلوة فائتهم فدیه سیچون فقرایه تصدق اولنه دیو وصیت ایدوب مصرة فوت اولسه حالا ورثه تنفیذ وصیت مراد ایتدکلرنده مخیرلر اولوب اول اثوابك عینلرینی یاخود بیع ایدوب ثمنلرینی یاخود کندیلری الیقویوب قیمتلریله تنفیذ وصیته قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولو قال تصدقوا بهذا الثوب ان شاؤا یتصدقوا به وان شاؤا باعوه واعطوا ثمنه وان شاؤا اعطوا قیمته وامسکوا الثوب (ادب الاوصیا فی التنفیذ)

زید ثلث مالمدن شوقدر عدد مصحف شریف اشترا و مستحق اولانلره و یریله دیو وصیت وتنفیذ نه عمروی وصی نصب ایدوب مصرا فوت اولدقدنصکره عمرو زیدك ثلث مالندن اول قدر عدد مصحف شریف اشترا ایدوب مستحق اولان بکره اول مصحفلردن بر مصحف ویروب بکر دخی قبض ایلسه حالا عمرو نادم اولوب اول مصحفی بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

تعیین الوصی کتعیین الموصی (ادب الاوصیا فی التنفیذ) ولا رجوع فیها ای فی الصدقة ولا فی الهبة ای لا رجوع فی الهبة للفقیر لانها فی المعنی صدقة ولا الصدقة بالجر ای لا رجوع فی الصدقة علی الغنی (ابن ملك فی العمری والصدقة من کتاب الهبة)

زید فوتمدنصکره ثلث مالم وجوه بره صرف اولنه دیو وصیت وتنفیذنه عمرو و بکری وصی نصب ایدوب مصرا فوت اولسه قبل التنفیذ عمرو فوت اولمغله قاضی عمروك یرینه بشری وصی نصب ایلسه حالا بکر و بشر ثلثی الوب تنفیذ وصیت مراد ایتدکلرنده ورثه عمروك فوتیله بکر وصایتدن معزول اولوب قاضینك بشری وصی نصبی دخی جائز اولماز اویله وایجق وصیتی بز تنفیذ ایدرز دیوب بکر و بشری وجه محرر اوزره تنفیذ دن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وذکر فی الحدادی اذا مات احد الوصیین یجعل القاضی مکانه آخر اما عندهما فلان الباقی عاجز عن التصرف وحده واما عند ابی یوسف فلان الحی وان کان یقدر التصرف وحده لکن الموصی قصد ان یخلفه متصرفان فی حقه وقد امکن بنصب الآخر فینصب فجعل المسئلة اتفاقیة (ادب الاوصیا فی تعدد الوصی)

بر بلده اهالیسندن زید فوتمدنصکره ثلث مالم وجوه بره صرف اولنه دیو وصیت ایدوب مصرا فوت اولدقدنصکره حاکم عمروی تنفیذ وصیته وصی نصب ایلسه عمرو ثلث مزبوری اول بلده ده واقع بر جامع شریفك تعمیرینه صرفه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اوصی بالثلث فی وجوه الخیر تصرف الی بناء القنطرة و بناء المسجد و طلبة العلم (بزازیه فی اول الوصایا)

زید ثلث مالنی فقرایه صرف اولنه دیو وصیت و تنفیذ نه عمروی وصی نصب ایدوب

مصرا فوت اولسه عمرو ثلث مزبوردن زيدك ورثه سى اولميوب فقيره و محتاجه اولان
قز قرنداشى قزى هنده وعمه سى قزى زينبه بر مقدار اقچه ويرمكه قادر
اولورمى *الجواب* اولور

زيد فوتمدنصكره فلان كسنه لر ذمتلرنده ثمن مبيعدن اولان دريتوز غروشم تحصيل
ومبلغ مزبور ايله فلان موضعده بر چشمه بنا اولنه ديو وصيت وتنفيذنه عمروى وصى
نصب ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب لكن اول كسنه لرك بعضيسى مفلسا فوت
اولوب و بعضينك افلاسنه حكم اولنمغله مبلغ مزبور تحصيل اولنميوب ضايع اولسه عمرو
ثلث مساعد اولمغله زيدك سائر تركه سندن دريتوز غروشى الوب اول موضعده چشمه
بناسنه صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وقال فى المنتقى ولو هلك الالف المعينة للوصية يبطل الوصية وقيل يضمن الورثة مثله
ان كان فى الثلث وفاء ومثله فى الظهيرية قال وكل منهما رواية عن محمد رحمه الله تعالى
وقال فى الخانية المختار القول بضمان الورثة (ادب الاوصيا فى التنفيذ)

زيد ثلث مالنى وجوه بره وصيت وتنفيذنه عمروى وصى نصب ايتدكدنصكره مصرا
فوت اولسه عمرو زيدك ثلث مالندن زيد ايچون بركسنه يى احجاج ايتدردوب ماعداسنى
وجوه بره صرفه قادراولورمى * الجواب * اولور

﴿فصل فى وصية المسلم للذمى والذمى للمسلم وامثاله﴾

زيد مسلم ثلث مالنى قز قرنداشى هند نصرانيه يه وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا
فوت اولسه ورثه سى وصيتى طوتمامغه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر
(ويجوز ان يوصى المسلم للكافر والكافر للمسلم (هدايه فى الوصايا)

زيد ذمى ثلث مالنى اوغلى عمرو مسلمه وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولدقده
عمرو زيدك ثلث مالنى المق استدكده زيدك ذمى اولان اوغللرى كافرك مسلمه وصيتى
صحيحه دكلدر ديو ويرمامكه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيد ذمى فوتمدنصكره اوغلم عمرو مسلمه مالمك نصفى ويرلسون ديو وصيت ايدوب بعده
مصرا فوت اولوب اوغلى بكر ذمى يى ترك ايلسه بكر وصيتى مجيز اولمايجق عمروه تركه‌دن
نه مقدار نسنه ويريلور *الجواب* ثلث

زيد ذمى ملك منزلنى اوغلى عمرو ذمى يه وصيت ايتدكدنصكره عمرو شرف اسلامله
مشرف اولوب بعده زيد كافرايكن مصرا فوت اولسه ثلث مساعدايكن ورثه سى وصيتى
طوتمامغه قادراولورلرمى *الجواب* اولمازلر
(ويعتبر كونه وارثا اوغير وارث وقت الموت لاوقت الوصية لانه تمليك مضاف الى مابعد
الموت وحكمه يثبت بعده (هدايه فى الوصايا)

زيد حربى امانله داراسلامه چقدقده جمله ورثه سى دارحربده قالوب بعده داراسلامده
مرض موتنده يانده موجود اولان جميع مالنك شو مقدارينى عمرو ذمى يه هبه وتسليم ايدوب
باقيسنى بكر و بشر نعيلره وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت اولسه هبه مزبوره ايله

وصيت مرقومه صحيحه اولورمى * الجواب *اولور
(ووصية المستأمن بجميع ماله لمسلم اوذمى تكون صحيحة ليس لوارثه فيه حق الرد لان
حرمة ماله لحقه لالحق وارثه الذى فى دارالحرب ولان بطلان الوصية فيما زاد على الثلث
عند عدم اجازة الورثة من حكم الاسلام والمستأمن غير ملتزم لذلك فان كان وارث
المستأمن معه بامان فينا لم يجز وصيته فيما زاد على الثلث الاباجازة الوارث لان حق ورثته
ههنا مرعى بسبب الامان (شرح السير الكبير فى باب مايختلف فيه اهل الحرب واهل
الذمة من الشهادة والوصايا ملخصا)

بوصورتده زيدك فوتندنصكره دارحربده اولان ورثه سى امانله داراسلامه چقوب
زيدك هبه ووصيتنى مجيزلر اولماسه لر ثلثدن زياده ده وصيت باطله
اولورمى * الجواب *اولماز
(ووصية المستأمن بجميع ماله لمسلم اوذمى تكون صحيحة وليس لوارثه فيها حق الرد لانه
حرمة ماله لحقه لا لحق وارثه الذى فى دار الحرب ولان بطلان الوصية فيما زاد على
الثلث عند عدم اجازة الورثة والمستأمن من غير ملتزم لذلك وان كان وارث المستأمن
معه فينا لم يجز وصيته فيما زاد على الثلث الا باجازة الوارث لان حق وارثه مرعى هناك
بسبب الامان لحقه (من شرح سير الكبير للامام السرخسى فيما يختلف فيه اهل الحرب
واهل الذمة من الشهادة فى الوصايا)

﴿نوع فيما يصدق به الوصى ومالا﴾

زيدك وصيسى اولديغى عمرو صغير بالغ اولدقده عمرو زيددن صغرمده مقبوضك اولان
مالمدن ايكى رأس صو صغرم يدكده قالدى ويرديو دعوى ايتدكده زيد صغركده اول
صغرلرى ثمن مثللريله آخره بيع ايدوب ثمنى قدر معروف نفقه كه صرف ايتدم ديسه
صغرلر هالك اولمجق زيد يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور
(لوادعى الوصى بعد بلوغ اليتيم انه كان باع عبده وانفق ثمنه ان كان هالكا صدق والالا
(خزانة الاكمل فى الدعوى ومثله فى وصايا الاشباه والمنح)

زيد صغرنده وصيسى اولان عمرودن صغرمده قبض ايتديكك مال موروثمدن شو قدر
اقچه مى باكه ويرميوب يدكده قالدى ويرديو دعوى ايتدكده عمرو بن مبلغ مزبورى
عبد موروثك بكرك نفقه سنه قدر معروف صرف ايتمشيدم يدمده نسنه قالمدى ديوب
بكر موجود اولوب ظاهر حال مكذب اولماسه عمرو يمينيله تصديق
اولنورمى * الجواب * اولنور

زيد وصيسى اولديغى صغيرك مالندن نفقه سنه قدر معروف صرفنده يمينيله تصديق
اولنورمى *الجواب* اولنور

بوصورتده صغير فوت اولدقده صغيرك ورثه سى زيده سن وصى اولديغك وقتده بن
صغيرى كندى مالمدن تبرعا انفاق ايده يم ديو وعد ايتمشيدك اويله اولمجق صغيرك مالندن
صغيرك نفقه سنه صرفكى طوتمازز ديو مصروفنى زيده تضمينه قادر

اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید قزی هند صغیره نك شو قدر اقچه سنی حفظ اوزره ایکن هند بالغه ورشیده اولوب بعده فوت اولدقده هندك سائر ورثه سی مبلغ مزبوردن حصه لرینی زیددن طلب ایتدکلرنده زید هند بالغه ورشیده اولدقده بن مبلغ مزبوری هنده تماما تسلیم ایتمدیوب اوزرینه رد و ضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدیجك سائر ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(کل امین ادعی ایصال الامانة الی مستحقها قبل قوله سواء کان فی حیوة مستحقها او بعد موته (اشباه فی کتاب الامانات ملخصا من الفن الثانی)

فصل فی ضمان الاب والوصی وعدمه

محمود الحال اولان زید صغیره قزی هندك منزلی اجاره سندن شو قدر اقچه یی قبض ایتدکدنصکره مجهلا فوت اولسه ترکه سندن ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(وضمن الاب لومات مجهلا وقیل لا کوصی یقول الحقیر الظاهر ان القول الثانی اصح اذ الاب لیس ادنی حالا من الوصی فینبغی اتحادهما حکما (نور العین ٢٦)

زید والی عمرو صغیرك وصیسی بکر یدنده اولان مالنی بغیر حق اخذ مراد ایتدکده بکر اول مالك برمقدارینی زیده ویرمزسه جمله سنی الاجغی معلومی اولمغله بکر مالك برمقدارینی زیده ویروب ماعداسنی تخلیص ایلسه بکره مقدار مرقومی ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(طمع السلطان فی مال الیتیم فاعطی البعض من ماله ان امکن الدفع بلا اعطاء ضمن والا لا (بزازیه فی ٢ من دفع الظلم فی الوصایا)

زید صغیرك وصیسی عمروه استانبولدن ادرنه یه سفر اقتضا ایدوب طریق دخی امن اوزره اولمغله عمرو زیدك مالندن اوتوز التونی قیون جیبنه وضع وحفظ ایدوب بو وجه اوزره رفقا سیله ادرنه یه کیدرکن اوزرلرینه درت شقی آلت حرب ایله هجوم وعمروی طوتوب صویوب اول التونلری آلوب عمرو دفع ایده ماسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(واجمعوا علی ان للاب والوصی ان یسافر بمال الیتیم ولا یصیر ضامنا هذا اذا کان الطریق آمنا فان کان مخوفا وله بد من السفر یکون ضامنا عند الکل (قاضیخان فی الودیعة)

زید متوفانك ترکه سنی بلدهٔ اخرادن ورثه سنه ایصال ایله وصی مختاری اولان عمرو ترکه یی قبض ایدوب ورثه یه ایصال اوزره ایکن عمرو بلا وصیت فوت اولوب ترکهٔ زید ورثهٔ عمرو یدلرنده قالوب ورثه سی وصی آخر نصبیچون حاکمه اعلام صددنده ایکن ورثه نك صنعنسز وتعدی وتقصیرنسز ترکهٔ مزبوره سرقه اولنوب ضایع اولسه ورثه یه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا ادعی الوصی ان المیت ترك رقیقا وانفقت علیهم الی وقت کذا ثم ماتوا وکذبه الابن

قال محمد والحسن بن زیاد رحمهما الله تعالی القول قول الابن وقال ابو یوسف رحمه الله تعالی القول قول الوصی واجمعوا علی العبید لو کانوا احیاء کان القول قول الوصی (خانیه فی تصرفات الوصی من الوصایا)

زید صغیر وقت ختانه بالغ اولوب ختان اقتضا ایتدکده وصیسی عمرو صغیرك مالندن ختان ایچون قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایدوب زیدی سنت ایتدرسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(اتخذ ضیافة من مال الصغیر لختنه للاقارب والجیران والحجام فاکلوا لم یضمن اذا لم یسرف (قنیه فی تصرفات الاب والوصی)

زید عمرو متوفانك اولاد صغاری نك وصی مختارلری بکردن عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ترکه سندن ویر دیو طلب ایتدکده بکر امر قاضی یوغیکن ترکه دن اول قدر اقچه زیده ویروب بعده صغار بالغلر اولوب دین مذکوری انکار ایدوب زیدك بینه سی اولمامغله مبلغ مزبوری بکره شرعا تضمین ایتدرسه لر بکر مبلغ مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا ادعی رجل علی المیت دینا فصالحه الوصی من مال الیتیم علی شئ فانه لا یجوز اذا لم یکن للمدعی بینة لان فی هذا الصلح ضررا علی الورثة فانه ازال مالهم بهذا الصلح من غیر ان یجعل لهم عوضا وکذلك ان قضاه من غیر صلح من مال المیت لم یجز وکانت الورثة بالخیار ان شاؤا ضمنوا الوصی وان شاؤا ضمنوا المقضی لان الوصی دفع ما لیس له حق دفعه والمقضی قبض ما لیس له حق القبض فصار ضامنا فکان للورثة الخیار فان ضمنوا المقضی لا یرجع بما ضمن علی احد وان ضمنوا الوصی یرجع علی المقضی سواء کان ما قبض المقضی قائما فی یده او هالکا (محیط برهانی فی ٨ من الصلح)

زید ثلث مالندن شوقدر اقچه یی وجوه بره وصیت وتنفیذنه عمرویی نصب وصی ایدوب مصرا فوت اولدقدنصکره عمرو مبلغ مزبوری ترکهٔ زیددن قبض ایدوب بعده مجهلا فوت اولسه مبلغ مزبوری ترکه سندن ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا یضمن الوصی بموته مجهلا ولو خلط بماله ضمن وضمن الاب بموته مجهلا وقیل لا کوصی (فصولین فی السابع والعشرین)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی و صغیر اوغلی عمرو ایله قزی زینب صغیره یی ترك ایتدکده هند نفسنی صغیرلرك لابوین عملری ووصیلری اولان بکره تزویج ایدوب جمله سی برمنزلده ساکنلر اولملریله بکر صغیرلرك مالرندن شوقدر اقچه قدر معروف نفقهٔ مفروضه ایله اشترا ایلدیکی طعامی صغیرلره خبر اولمغله کندی مالیله نفسیچون اشترا ایتدیکی طعامه خلط ایدوب معا اکل ایلسه لر حالا صغیرلر بالغ اولدقده وجه محرر اوزره نفقه مزی خلط ایدوب معا اکل ایتمکله بزی تبرعا انفاق ایتمش اولورسك دیوب نفقه لریچون مالرندن صرف ایلدیکی مبلغ مزبوری بکره تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفی القنیة للزاهدی رحمه الله تعالی ان للوصی خلط النفقة المفروضة للصبی فی ماله

ان كان خيرا للصبي اذن القاضي فيه اولم يأذن وكذا لوخلط نفقة الايتام بعضها ببعض وانفاقها عليهم جملة واحدة اذا كان ذلك خيرا لهم اتحد موردثهم اواختلف (وفي جامع الفتاوى وللوصي ان يخلط مال الصغير بمال نفسه (وفي مجمع النوازل ان للوصي ان يخلط طعامه بطعام اليتيم و يأكل منه بمعروف (ادب الاوصيا في الضمانات)

ديوني تركه سندن ازيد اولديغي حالده فوت اولان زيدك وصي مختاري عمرو زيدك مدت سفر بعيد آخر دیارده اولان مالني قبض ايدوب كتورركن تعدي و تقصيرنسز ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(قبض احدالورثة دينا اووديعة للميت فضاع عنده ضمن يعني غيرحصته منه ان لم يكن التركة مستغرقة بالدين و ان كانت يضمن كل القيمة و لو قبضه الوصي فضاع لم يضمن شيئا (ضمانات فضيليه في الضمان في سائر تصرفات الوصي)

زيد متوفانك تركه سني آخر دیارده اولان اولاد صغارينك و صبيلرينه ايصاله وصيسي اولان عمرو تركه يي زيدك اولاد صغارينك وصبيلري انالري هنده امر حاكمله تسليم ايدوب بعده تركه هندك يدنده ضايعه اولسه صغار بالغ اولدقلرنده تركه زيدي عمروه تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

﴿باب استخلاص التركة﴾

ديوني تركه سندن ازيد اولديغي حالده فوت اولان زيدك ورثه سي تركه يي استخلاص مراد ايتدكلرنده تركه نك قيمتني غرمايه ادا ايله مي استخلاص ايدرلر يوخسه جمله ديني ادا ايله مي * الجواب * قيمتني ادا ايله استخلاص ايدرلر

(اذا باع المريض من الوارث بمثل قيمته حيث لايجوز عنده لان حق بقية الورثة تعلق بعينه حتى كان لاحدهم الاستخلاص باداء قيمته اما حق الغرماء تعلق بالمالية لاغير (هدايه في المأذون ومثله في الزاهدي شرح القدوري في المأذون)

ديوني تركه سندن ازيد اولديغي حالده فوت اولان زيدك ورثه سي تركه يي غرمايه بيع ايتدرميوب تركه نك قيمتني غرمايه ادا ايله استخلاص ايتمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(حق الورثة متعلق بعين ماله حتى كان لاحدهم استخلاص العين باداء قيمته الى الغرماء (منبع شرح المجمع في المأذون)

بو صورتده ورثه تركه نك قيمتني غرمايه ادا ايله استخلاص دين مراد ايتدكلرنده داينلر راضي اولميوب جمله ديني ادا ايله استخلاص ايدك ديو ورثه يه جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الوارث يستخلص التركة المستغرقة بالدين بقيمتها لابالدين (قنيه في ثبوت الملك للوارث)

زيد ديوني تركه سندن ازيد اولديغي حالده فوت اولوب اوغلي عمرو صغيري ترك ايتدكده زيدك برمنزلدن غيري مالي اولمامغله وصي مختاري بكر اول منزلي ثمن مثلنه بشره بيع وتسليم ايدوب ثمني ايله اداء دين ايلسه صغير بالغ اولدقده دين مزبوري بن مالمدن ادا ايدوب منزلي استخلاص ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(انما يجوز للوصي ان يبيع من التركة مقدار مايقضي به دين الميت بالاجماع اذا كانت الورثة

كلهم صغارا فان كانوا كبارا اوكان بعضهم كبارا لايجوز بالاجماع لان لهم ان يستخلصوا التركة ويقضوا الدين من خالص مالهم (قاعديه في الوصايا)

﴿مسائل شتى﴾

زيد فوت اولوب اولاد صغاريني ترك ايتدكده صغارك وصيلري عمرو زيدك بكر ذمتنده اولان شوقدر اقجه حقني بكردن اخذ ايدوب بعده صغار بالغ اولدقلرنده مبلغ مزبوري عمرودن طلب ايتميوب بكردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ادى مديون الميت الدين الى الوصي يبرأ (منية المفتي في الوصايا)

زيد متوفانك ورثه سي عمروه زيد سنكيچون برشيء وصيت ايتديمي ديد كلرنده عمرو ايتمدي ديدكدنصكره ورثه دن زيد حياتنده ثلث مالندن باكه شوقدر اقجه وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولدي ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(قيل له هل اوصى لك شيئا فقال لا ثم ادعى الوصية فان كان قوله لا قبل موت الموصي يسمع والا فلا قلت والقياس على مسئلة المختلفة المكاتب اذا ادعى الاعتاق السابق يقتضي ان يسمع مطلقا (قنيه في التناقض من الدعوى)

زيد صغير عاقل وبالغ اولدقده وصيسي يدنده اولان مالني رشدي ثابت وظاهر اولمدين المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الرشد المذكور في القرأن يريد في قوله تعالى فان آنستم منهم رشدا فادفعوا اليهم اموالهم هو الصلاح في المال دون الدين والاعتقاد (ابن شحنه في شرح الوهبانيه)

بو صورتده رشيد كيمه ديرلر بيان بيوريلا كوره غير رشيد معلوم اوله * الجواب * مقتضاى شرع وعقلك خلافنه مالني صرف واسرافدن احتراز ايدن رشيددر

(وقد غلب السفه في عرف الفقهاء على تبذير المال واسرافه على خلاف مقتضى الشرع والعقل (درر في الحجر)

زيد وصاياسني تنفيذه عمروي وصي نصب عمرو دخي وصاياييني قبول ايدوب زيد مصرا فوت اولدقدنصكره عمرو وصايتي رد ايلسه ردي معتبر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوقبلها في حيوة الموصي ثم ردها بعد موته لزمت الوصية (بزازيه في ٥ في عزل الوصي من الوصايا)

زيد ثلث مالني وجوه بره وصيت وتنفيذنه عمروي وصي نصب ايدوب بعده مصرا فوت اولدقده ورثه سي تركه دن برمنزلي ثمن مثليله بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو ثمن مزبورلرك ثلثني ورثه دن طلب ايتميوب منزل مزبورك ثلثني بكردن المغه قادر اولورمى * لجواب * اولماز

(رجل اوصى بثلث ماله هل يملك الوارث بيع شيء من التركة قال ان اوصى بالثلث لشخص معين فانه لا يملك الوارث التصرف الا بقدر الثلثين وان كان اوصى بالثلث للفقراء او الصدقة فان الوارث يملك التصرف في التركة لان له ان يدفع القيمة لان الغرض منه القربة وقد حصلت بدفع القيمة بخلاف الرجل المعين (جواهر الفتاوى في الوصايا) :

زيد ملك دكانلرم فلان جهت بره وقف اولسون ديو وصيت ايتدكدنصكره ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك داينلرى وصيتى طوتميوب اول دكانلرى قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(الوصية مؤخرة عن الدين فلا يصح ممن يحيط دينه بماله (ملتقى فى الوصايا)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه سنه وضع يد ايتمامكله زيدك بعض كسنه لر ذمتلرنده اولان حقنى اخذ وديوننى ايفايه استانبولده وصى نصب اولنان عمرو زيدك استانبولده تركه سنى قبض ايتدكدنصكره زيدك آخر دياردە اولان تركه سنى دخى قبضه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد صغيرك حاكم طرفندن وصى منصوبى عمرو حاكه يومى شوقدر اقچه اجرت تقدير ايتدردوب لكن عمرو اصلا امور وصايتى كورماسه عمرو مجرد اجرت تقدير ايتدردم ديو صغيرك مالندن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد مرض موتنده ثلث مالنى فقرايه وصيت وتنفيذنه عمروى وصى نصب ايدوب بعده مصرا فوت اولدقدنصكره عمرو تركهٔ زيدك ثلثنى قبض ايدوب فقرادن اولان كسنه لره ويرمك استدكده بكر قسام رأيمسز كسنه يه نسنه ويرمه ويررسك ساكه تضمين ايتديررم ديو عمروى تنفيذ وصيتدن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد مرض موتنده ملك منزلنى اجر مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه ايجار وتسليم ايلسه عقد مزبور زيدك ثلث مالندنمى معتبر اولور يوخسه جميع مالندنمى * الجواب * جميع مالندن

مريض آجر داره باقل من اجر المثل قالوا جازت الاجارة من جميع ماله ولا يعتبر من الثلث لانه لو اعار وهو مريض من انسان جازت فالاجارة باقل من اجر المثل اولى (شرح منظومة الوهبانية لابن شحنة فى الاجاره)

زيد مرض موتنده ملك منزلنى اجر مثلندن نقصان فاحش ايله وارثى اولان عمروه ايجار وتسليم ايلسه جائز اولورمى * الجواب * اولور

برمدرسه نك مدرسى زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ثلث مالنى مدرسهٔ مزبورهده مدرس اولانلره غله سنه متصرف اولمق اوزره وقف اولسون ديو وصيت وتنفيذنه بنى وصى نصب ايدوب بعده مصرا فوت اولدى ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدوب مبلغ مزبورى اخذ وغله سنى مدرسهٔ مزبورهده مدرس اولانلره مشروطه وقف اولمق اوزره تسجيل شرعى دخى ايتدردكدنصكره مدرسه زيدك رفعندن بكره توجيه اولندقده ورثه عمرو وصيت مزبورهدن رجوع ايتمشيدى ديو زيددن دعوى ايدوب زيد دخى ورثه يى تصديق ايلسه مجرد زيدك تصديقى ايله وقف مزبور منتقض اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده مرافعه اولدقلرى قاضى زيدك تصديقى ايله وقف مزبور منتقض اولور ديو حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن يصح اقراره يصح انكاره فيكون خصما فى اقامة البينة عليه ومن لا يصح اقراره لا يصح انكاره بخلاف الوصى فانه لا يصح اقراره ويصح انكاره (من شرح ادب القاضى فى الثانى والسبعين من اثبات النسب)

برمدرسه نك مدرسى زيد عمرو متوفانك اولاد صغارى بكر وبشر وخالدك وصيلرى وليددن عمرو غله سى مدرسى اولديغى مدرسه نك تعميرى ايله اچنده ساكن طلبه نك طعاميه لرينه وقف اولسون ديو ثلث مالندن بشيوز غروش وصيت وتنفيذنه بنى وصى نصب ايدوب مصرا فوت اولمغله مبلغ مزبورى عمروك تركه سنك ثلثندن وير ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب مبلغ مزبورى اخذ واول جهته وقف وتسجيل شرعى ايتدردكدنصكره بكر وبشر وخالد بالغلر اولوب زيددن عمرو وصيت مزبورهدن رجوع ايتمشيدى ديو دعوى وزيد دخى بكر وبشر وخالدى تصديق ايدوب مزبورلر ايله مبلغ مزبورك شومقدارى اوزرينه صلح اولوب بدل صلحى مالندن مزبورلره ويرسه زيدك تصديقى صحيح اولمامغله بدل مرقومى مزبورلردن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

كتاب الفرائض فصل فيما يمنع الارث وما لا

زيد مسلم فوت اولدقده اوغلى عمرو مرتدى ترك ايلسه عمرو زيده وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(اما المرتد لا يرث وترثه ورثته المسلمون (اشباه فى الفرائض)

اهل ذمت كفره سى بينلرنده اولان اختلاف دين برى برينه توارثه مانعميدر * الجواب * دكلدر

(ثم ان الكفار يتوارثون بينهم وان اختلف مللهم لان الكفر ملة واحدة (سيد شرح سراجيه فى المانع من الارث)

زيد مسلم دار اسلامده فوت اولدقده زيدك دار حربده اولوب مسلملر اولان ورثه سى زيدك ميراثندن محروم اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وتباين الدار حقيقة لا حكما لا يمنع التوارث كالومات المسلم فى دار الاسلام وله ورثة مسلمون فى دار الحرب (ابن كمال شرح الفرائض)

زيدك زوجه سى هند نفسنى طايعا عمروه تمكين ايدوب عمرو هنده زنا ايدركن زيد كوردكده عمرو وهندى قتل ايلسه زيده نسنه لازم اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده زيد هندك ميراثندن محروم اولورمى * الجواب * اولماز

(ما يحرم به الميراث الرق حتى ان الحر لا يرث من العبد والعبد لا يرث من الرق والقتل مباشرة بغير حق ففى القتل يشترط لحرمان الميراث ثلثة اشياء احدها المباشرة سواء كان عمدا او خطاء الشرط الثانى ان يكون القتل بغير حق فالقتل بحق لا يوجب حرمان الميراث الشرط الثالث ان يكون المباشر مخطئا (محيط برهانى فى ٥ من الفرائض)

زيد باباسى عمروى قتل قصديله آلت حربله عمروك اوزرينه هجوم ايدوب عمرو طريق آخر ايله نفسنى تخليص ممكن اولمامغله زيدى قتل ايدوب نفسنى تخليص ايلسه عمرو ميراثندن محروم اولورمى * الجواب * اولماز

(واما اذا قتل مورثه قصاصا اودفعا عن نفسه فلا يحرم من الميراث اصلا (سيد على السراجية فى موانع الارث)

زيد قرانداشى عمروك ساكن اولديغى منزلنده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه عمرو زيدك ميراثندن محروم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو وجد الحر قتيلا فى دار ابيه اوامه اوالمرأة فى دار زوجها فعليه القسامة والدية ولا يحرم من الميراث (من جنايات الخانية فى الشهادة على القتل)

هند زوجى زيده تعويذ طريقيله سحر ايدوب هندك بووجه اوزره سحرى سبيله زيد فوت اولسه هند زيدك ميراثندن محرومه اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل ابو حنيفة عن امرأة سحر زوجها ومات قال ان سحر بالتعويذ لاتحرم وبدواء تحرم (من الفتاوى الصيرفيه فى الجنايات)

زيد ذمى داراسلامده فوت اولدقده زيدك دار حربده اولوب لابوين قرانداشى عمرو زيده وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(وتباين الدار ينقطع العصمة الا ترى ان عصمة النكاح تنقطع بتباين الدار حقيقة اوحكما وكذلك تنقطع الولاية فينقطع التوارث باعتبار ان من فى الحرب يجعل فى حق هواهل دار الاسلام كالميت (مبسوط سرخسى فى مواريث اهل الكفر)

بوصورتده زيدك تركه سنى داراسلامده اولان لابوين عمى بكر ذمى قبض ايتدكدنصكره عمرو امان ايله داراسلامه چيقوب ذمت قبول ايلسه حالا عمرو مجرد ذمت قبول ايتدم ديو زيدك تركه سنى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد زوجه سى هند ايله براوطه ده ساكنلر ايكن اوطه محترق اولمغله زيد وهند دخى محترق اولوب قنقيسى مقدم فوت اولديغى معلوم اولماسه مزبورلردن هر برى آخره وارث اولورلرمى * الجواب * اولمازلر هر برينك مالى ورثهٔ احياسنه ويريلور

بوصورتده هندك ورثه سى هندك زيد ذمتنده اولان مهرينى زيدك مالندن تماما المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

هند زيد ايچون لابوين قز قرنداشم اوغلى وحصرا وارثمدر ديو اقرار زيد دخى تصديق ايتدكدنصكره هند زيد ايچون وارثم دكلدر ديوب زيدك وراثتنى انكار واقرارندن رجوع ايدوب بعده هند فوت اولوب ظاهرده وارث معروفى اولماسه تركه سنى زيد ايله بيت المالدن قنقيسى ضبط ايدر * الجواب * امين بيت المال

(ولو اقر باخ وليس له وارث آخر كان المال له الا اذا رجع عن اقراره فانه لبيت المال كما فى المضمرات (قهستانى فى آخر الاقرار)

﴿باب ميراث اصحاب الفرائض والعصبات﴾

زيد كسنه نك تحت نكاح وعدتنده اوليان هند ايچون زوجه مدر وزينب وخديجه وعايشه اوغلم عمرو متوفانك قزلريدر وزاهده لاب قز قرنداشمدر ديو اقرار ومزبورلردن هر برى دخى زيدى تصديق ايتدكلرندنصكره زيد مصرا فوت اولوب وارث معروفى اولميوب ومزبورلردن هر برى آخرك وراثتنى انكار ايلسه لر تركهٔ زيد مزبورلر بينلرنده

نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * سكسان درت سهمدن يكرمى برسهم هنده اون التيشر سهم زينب وخديجه وعايشه يه باقى اون بش سهم زاهده يه دكر

(وان اقر بوارثين او بجماعة يصح اقراره بالبعض دون البعض فان تجاحدوا فيما بينهم لا يعتبر زعم المقر فى حق من يصح اقراره بيانه فيما اذا اقرت المرأة بزوج وابنة واخت وبعضهم ينكر بعضا فللزوج النصف والباقى بين البنت والاخت اثلاثا اصل المسئلة من ستة ولو تصادقوا فللزوج الربع والباقى بين البنت والاخت ثلاثا اصل المسئلة من اربعة وان زعمت المرأة فى الفصلين ان القسمة من اربعة الا ان فى فصل الانكار لم يظهر زعم المرأة فى حق من يصح اقرارها به وهو الزوج فكان للزوج ان يأخذ كمال حقه فكان القسمة من ستة (تتمة البرهانى فى آخر الفرائض)

هند فوت اولوب باباسنك لابوين عمى اوغلى اولان زوجى زيدى وباباسنك آخر لابوين عمى اوغلى عمرو وبكر وبشرى ترك ايلسه قسمت تركه مزبورلر بينلرنده نيجه در * الجواب * سكز سهمدن بش سهم زيده برر سهم عمرو وبكر وبشره دكر

بوصورتده خالد قاضى تركهٔ هندى مزبور بينلرنده تقسيم ايتدكده زيده حصهٔ زوجيتدن زياده نسنه انتقال ايتمز ديو نصفنى زيده ويروب باقيسنى عمرو وبكر وبشره ويرسه حالا زيد اول باقيدن ربع حصه سنى مزبورلردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد فوت اولوب اناسى هندى ولام قرنداشلرى عمرو وزينب وخديجه وعايشه يى وباباسنك لابوين عمى اوغلى بكرى ترك ايتمكله بكر تركه نك نصفنى المق استدكده مزبورلر بكره زيدك باباسنك باباسى خالد ايله سنك باباكك باباسى وليد لابوين قرنداشلر اولوب وليدك فوتندنصكره وليدك زوجه سى اولوب سنك باباكك اناسى اولان فاطمه يى خالد تزوج ايدوب زيدك باباسى فاطمه دن تولد ايتمكله زيدك باباسى ايله سنك باباك لام قرنداشلر اولوب بوطريق ايله سن زيدك باسنك لام قرنداشى اولوب ذوى الارحام اولمغله وارث اولمازسن ديوب تركه نك نصفنى بكره ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وان سئل عن رجل مات وترك عما لاب وام وخالا لام فورث الخال دون العم كيف يكون هذا قيل هذا رجل تزوج بام ام اخيه لابيه فولدت له ابنا ثم مات الرجل الذى تزوج بام اخيه ثم مات اخوه بعد ذلك وترك عما لاب وام وابن اخيه لابيه وهو خاله فميراثه لابن اخيه دون العم (خزانة المفتين فى الفرائض فيما يسئل عن المتشابهات)

هندك اوغلى عمرو زينبك قزى خديجه يى تزوج ايتمكله عمروك خديجه دن تولد ايدن اوغلى بكر هندك قزينك قزى عايشه يى تزوج ايدوب بكرك عايشه دن اوغلى بشر تولد ايتدكدنصكره بشر فوت اولدقده مزبورلرك جمله سى فوت اولمش اولوب انجق هند وزينب حياتده اولملريله بشرك وراثتى هند وزينبه منحصره اولمغله بشرك تركه سى مزبورلر بينلرنده نوجهله قسمت اولنور * الجواب * برابر

(اذا كانت للميت جدتان احديهما من جهة واحدة بان يكون ام ام الميت والاخرى من جهتين اوثلث جهات قال ابو يوسف رحمه الله تعالى يكون السدس بينهما بالسوية

باعتبار الابدان و لا اعتبار بكثرة الجهات و قال محمد رحمه الله تعالى يقسم المال بينهما باعتبار الجهات وان كان الاتصال من الجهتين فيقسم اثلاثا وان كان الاتصال من الجهات الثلاث فيقسم المال ارباعا وهلم جرا ثم قيل قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى مع محمد رحمه الله تعالى وقيل مع ابى يوسف رحمه الله تعالى وهو الاصح (منح شرح المجمع فى العصبات)

﴿فصل فى الحمل﴾

زيد فوت اولوب اوكى باباسى عمروك حالا منكوحه سى اولان عمرودن حامل اناسى هندى ولاب ارقرنداشلرى بكر و بشر وخالد ايله لاب قزقرنداشى زينب وخديجه يى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * قرق سكز سهمدن سكز سهم هند و بكر و بشر وخالده دردر سهم زينب وخديجه يه و يريلوب سكز سهم حمل ايچون اليقونور اكر حمل التى آيدن اقلده طوغارسه سهم موقوف اكه و يريلور والا سهم موقوفدن دخى ايكيشر سهم بكر و بشر وخالده بر سهم زينب وخديجه يه و يريلور

زيد فوت اولوب زوجه سى هند حاملى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * سكز سهمدن برسهم هنده و يريلوب يدى سهم حمل ايچون اليقونلور هند انقضاء عدته اقرار ايتمدين ايكى سنه تمامنه دك بر ولد كتورسه سهم موقوف اكه و يريلور و الا سهم موقوفدن برسهم دخى هنده و يريلوب باقيسى امين بيت الماله و يريلور

(والمبتوتة تثبت نسب ولدها اذا جاءت به لاقل من سنتين وان جاءت به لتمام سنتين من وقت الفرقة لم يثبت (هدايه ملخصا فى ثبوت النسب من كتاب الطلاق) ويثبت لاقل منهما والا لاصادف بصورتين بما اذا اتت به لسنتين فقط و بما اتت به لاكثر منهما واقتصر الشارح على الثانى وصرح فى المجتبى والنقاية بان حكم السنتين كالاكثر وهو ظاهر المختصر (بحر رائق فى ثبوت النسب)

زيد فوت اولوب اناسى هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند بنم زيدك اوكى باباسندن حملم واردر ديو اقرار وسائر ورثه دخى كرچك واردر ديو تصديق ايتدكلرندنصكره هند زيدك فوتندن يدى آى تمامنده بر ولد طوغورسه ولد مزبور زيده وارث اولورمى * الجواب * اولور

زيد فوت اولوب زوجه سى هند حاملى ولابوين ارقرنداشى عمروى ترك ايلسه قسمت تركه وضع حمله توقيف اولنورمى * الجواب * اولنور

(وان كانوا لا يرثون مع الابن بان مات عن اخوة وامرأة حامل يوقف جميع التركة ولا يقسم لان فى حق الاخوة فى طلب القسمة شك فلا يقسم (خانيه فى آخر كتاب القسمة)

هند فوت اولوب انجق اناسى زينبى ترك ايتدكده زينب بنم هندك اوكى باباسى زيددن حملم واردر ديو اقرار و هندك فوتندن يدى آى تمامنده بر ولد طوغوروب بعده ولد مزبور دخى فوت اولوب زينبى و سائر ورثه سنى ترك ايتمكله ورثه ولد مزبورك تركهٔ هنددن حصه سندن حصه لرينى المق استدكلرنده زينب بن ولد مزبورى هندك فوتندنصكره التى آيدن اكثرده ولادت ايتمكله هنده وارث اولماز ديسه قولنه التفات

اولنورمى * الجواب * اولنماز

(الحمل يرث و يوقف نصيبه باجماع الصحابة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين فان ولد الى سنتين حيا ورث لانه عرف وجوده وان حدوثه بعد الموت لكن جعل موجودا قبل الموت حكما حتى يثبت نسبه لقيام الفراش فى العدة هذا اذا كان الحمل من الميت فاما اذا كان من غير الميت كما اذا مات وامه حامل من غير ابيه وزوجها حى فان جاءت به لاكثر من ستة اشهر لا يرث لاحتمال حدوثه بعد الموت فلا يرث بالشك الا ان يقر الورثة بحملها يوم الموت (خزانة المفتين فى الفرائض)

﴿نوع آخر﴾

زيد فوت اولوب اوكى باباسى عمرودن حامل اولان اناسى هندى ولابوين عمى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * التى سهمدن برسهم هنده اوچ سهم بكره و يريلوب ايكى سهم حمل ايچون اليقونيلور اكر التى آيدن اقلده ايكى ولد طوغرسه سهم موقوفدن بر سهم اول ولدلره و يريلور التى آيدن اكثرده طوغارسه موقوفدن بر سهم هند ايله بكره و يريلور

(و يوقف للحمل عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى نصيب اربعة بنين او نصيب اربع بنات ايهما اكثر و يعطى بقية الورثة اقل الانصباء و عند محمد رحمه الله تعالى يوقف ثلثة بنين رواه ليث ابن سعد رحمه الله تعالى و فى رواية اخرى عن محمد رحمه الله تعالى يوقف نصيب ابنين او بنتين ايهما اكثر و هو قول الحسن رحمه الله تعالى واحدى الروايتين عن ابى يوسف رحمه الله تعالى رواه عنه هشام رحمه الله تعالى و ذلك لان ولادة اربعة فى بطن واحد فى غاية الندرة فلا يبتنى عليه الحكم بل على ما يعتاد فى الجملة وهو ولادة اثنين و روى الخصاف رحمه الله تعالى عن ابى يوسف رحمه الله تعالى نصيب ابن واحد او ابنة واحد ايهما اكثر وهو الاصح وعليه الفتوى (سيد على السراجيه فى الحمل ملخصا)

زيد فوت اولوب زوجه سى هند حاملى ولابوين قزقرنداشى زينبى ترك ايتدكدنصكره هند وضع حمل ايتمدين خديجه هندى ضرب ايدوب خديجه نك ضربندن ناشى هند مستبين الخلقه بر جنين ذكر ميت القا ايدوب خديجه يه غره لازم اولسه اول جنين زيده وارث اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده هند زيدك تركه سندن جنينك حصه سنى وغره يى احرازه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ثم اعلم ان قولهم هنا من ولد ميتا لا يرث ليس على اطلاقه لما فى آخر الفتاوى الظهيرية من المقطعات ومتى انفصل الحمل ميتا انما لا يرث اذا انفصل بنفسه واما اذا فصل فهو من جملة الورثة بيانه اذا ضرب انسان بطنها فالقت جنينا ميتا فهذا الجنين من جملة الورثة لان الشارع وجب على الضارب الغرة ووجوب الضمان بالجناية على الحى دون الميت فاذا حكمنا بحياته كان له الميراث و يورث عنه بدل نفسه وهو الغرة انتهى وهكذا فى آخر المبسوط

من ميراث الحمل (بحر رائق في الجنائز من كتاب الصلوة)

هندك زوجي زيد فوت اولدقدنصكره هند زيدك فوتندنصكره ايكي سنه تمامنده برولد طوغورسه اول ولد زيده وارث اولورمي * الجواب * اولماز

(وصرح في المجتبى و النهاية ان حكم السنتين كالاكثر وهو ظاهر (بحر رائق في ثبوت النسب من كتاب الطلاق) وقيدنا بالاقل لانها لوجاءت بولد لاكثر من سنتين من وقت الموت لايثبت نسبه كذا في البدايع ولم ار من صرح بالسنتين و ينبغي ان يكون كالاكثر كما تقدم في نظيره (بحر رائق في المحل المزبور)

باب ميراث ذوي الارحام

زيد فوت اولوب لابوين ارقرنداشي قزي زينبي ولابوين قزقرنداشي اوغلي عمروي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * اوج سهمدن ايكي سهم زينبه برسهم عمروه دكر

هند فوت اولوب زوجي زيدي ولابوين خاله سي زينبك اوغلي عمرو ايله قزي خديجه يي ولابوين خالي قزي فاطمه يي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * يكرمي درت سهمدن اون ايكي سهم زيده درت سهم عمروه ايكي سهم خديجه يه التي سهم فاطمه يه دكر

زيد فوت اولوب باباسنك لاب خالي قزينك اوغلي عمرو ايله باباسنك خاله سي اوغلنك اوغلي بكري ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * اوج سهمدن ايكي سهم عمروه برسهم بكره دكر

زيد فوت اولوب لابوين عمه سي هندي ولابوين خاله سي زينبي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * اوج سهمدن ايكي سهم هنده برسهم زينبه دكر

زيد فوت اولوب لابوين خالي عمروك اوغلنك اوغلي بكري وعمروك قزينك اوغلي بشري و عمروك آخر قزينك اوغلي خالدي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * درت سهمدن ايكي سهم بكره بر سهم بشر وخالده دكر

زيد فوت اولوب زوجه سي هندي ولابوين عمي قزينك اوغلي عمرو ايله لابوين عمه سي اوغلنك اوغلي بكري ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * درت سهمدن برسهم هند و بكره ايكي سهم عمروه دكر

زيد فوت اولوب زوجه سي هندي ولابوين قز قرنداشي اوغلي بكري ولاب ار قرنداشي قزي خديجه يي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * درت سهمدن ايكي سهم بكره بر سهم هند وخديجه يه دكر

هند فوت اولوب زوجي زيدي ولابوين خاله سي اوغلي عمروي ولابوين خاله سي قزي زينبي ولام قرنداشي اوغلي بكري ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * اون سكز سهمدن طقوز سهم زيده ايكي سهم عمروه برسهم زينبه التي سهم بكره دكر

زيد فوت اولوب لام قرنداشي اوغلي عمروي ولابوين قز قرنداشي اوغلي بكري ترك ايلسه

قسمت تركه نيجه در * الجواب * درت سهمدن برسهم عمروه اوج سهم بكره دكر

هند فوت اولوب زوجي زيدي ولام خالي قزي زينبي ولام خاله سي خديجه نك اوغلي عمرو ايله خديجه نك قزي فاطمه يي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * اون ايكي سهمدن التي سهم زيده اوج سهم زينبه ايكي سهم عمروه برسهم فاطمه يه دكر

زيد فوت اولوب لابوين قز قرنداشي هندي ولاب قز قرنداشنك اوغلي عمروي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * درت سهمدن اوج سهم هنده برسهم عمروه دكر

زيد فوت اولوب لابوين ار قرنداشي قزينك اوغلي عمرو ايله لابوين قز قرنداشي اوغلنك قزي هندي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * للذكر مثل حظ الانثيين

زيد فوت اولوب زوجه سي هندي واناسنك لابوين قز قرنداشي اوغلي عمروي ولاب ار قرنداشي قزي زينبي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * اون ايكي سهمدن التي سهم عمروه اوچر سهم زينب وخديجه يه دكر

زيد فوت اولوب لابوين قز قرنداشي قزي هندي ولاب قز قرنداشنك اوغلي عمروي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * درت سهمدن اوج سهم هنده برسهم عمروه دكر

زيد فوت اولوب لابوين قز قرنداشي هندك اوغلي عمروي وهندك قزي زينبي ولابوين ار قرنداشي قزي خديجه يي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * اون ايكي سهمدن درت سهم عمروه ايكي سهم زينبه التي سهم خديجه يه دكر

هند فوت اولوب لابوين عمه سي قزي رابعه ولاب عمي قزي رقيه يي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * جمله تركه رابعه يه ويريلور

هند فوت اولوب لابوين خاله سي زينبك اوغلي عمروك قزلري خديجه وفاطمه يي و زينبك اوغلي بكرك اوغلي بشري و زينبك قزي عايشه نك اوغلي خالد ايله عايشه نك قزلري زاهده وعابده يي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * اوتوز التي سهمدن اون ايكي سهم بشره التيشر سهم خديجه وفاطمه وخالده اوچر سهم زاهده وعابده يه دكر

هند فوت اولوب لابوين عمه سي هندي ولاب عمه سني ترك ايلسه لاب عمه سي ميراثدن حصه الورمي * الجواب * الماز

زيد فوت اولوب زوجه سي هندي ولابوين خاله سنك اوغلي عمروي ترك ايتدكده زيدك باباسنك لاب عمي اوغلنك قزي زينب دخي زيده وارثه اولورمي * الجواب * اولماز

بوصورتده زينب بكر قاضي حضورنده عمرو دن بن ولد عصبه اولمغله سندن ميراثه اولايم ديو دعوي بكر دخي ولد عصبه بعيد اولورسه دخي ولد ذوي الارحامدن اولى اولمق زعميله تركه نك اوج ربعني زينبه حكم ايدوب حجت و يرسه حكمي نافذ وحجتي معتبره اولورمي * الجواب * اولماز

بوصورتده زينب حكم مزبوره بناء تركه هندك ثلاثة ارباعني قبض ايتمش اولسه عمرو مقبوضني زينبدن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

﴿ فی الاراضی ﴾

زید طاپو ایله متصرف اولدیغی تارلایی کاه آخره ایجار وکاه کندی زراعت ایدوب حقوق ارض صاحب ارضه ادا اولنورکن برسنه یاخود ایکی سنه یری دکلندرمك ایچون زراعت ایتمیوب بحسب الاقتضا تعطیل ایتدکده بومقوله اولان اراضی متصرفلرینك یدلرندن نزع اولنمیه دیو امر شریف صادر اولمشیکن سپاهیسی عمرو زیده وجه محرر اوزره تعطیل ایتمکله اول تارلایی خلاف امر طاپو ایله آخره ویررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید طاپو ایله تصرفنده اولان وقف تارلالرینی دائنی عمروه دینی مقابله سنده اذن متولی ایله فراغ ایدر اولدقده زید دین مزبوری نه زمان عمروه ادا ایدرسه عمرو تارلایی زیده رد ایتمك شرطیله فراغ عمرو دخی اول شرطله قبول ایلسه حالا زید دین مزبوری ادا ایدوب تارلایی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

برقریه سکانندن اولوب طاپو ایله ومقاطعه ایله اراضی امیریه یه متصرف اولانلر ایچون فوت اولدقلرنده متصرف اولدقلری یرلرینی اوغللری ضبط وزراعت ایلیه دیو امر سلطانی صادر اولوب ایچلرندن زید فوت اولدقده متصرف اولدیغی اراضییی برموجب امر اوغلی عمرو ضبط ایتمك استدکده سپاهیسی بکر طاپو ایله استدیکم کمسنه یه ویررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده سپاهی اول اراضییی عمروه ضبط ایتدرمیوب خلاف امر طاپو ایله بشره ویرسه عمرو اول اراضییی بشردن الوب امر عالی موجبنجه ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

اراضی امیریه دن طاپو ایله تارلالره متصرفه اولان هند بلا ولد فوت اولوب تارلالرینی برموجب امر سلطانی لابوین قز قرنداشی زینب صاحب ارضدن طاپو ایله الوب ضبط ایتمك استدکده هندك لام قز قرنداشی خدیجه خلاف امر بن ضبط ایدرم دیوب زینبی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید آخر دیاره کتدکده عمرو زیدك طاپو ایله متصرف اولدیغی تارلاسنی تغلبا ضبط ایدوب بعده زید اون سنه مرورنده کلوب اذن سپاهی ایله تارلاسنی ضبط مراد ایتدکده عمرو مجرد اون سنه مرور ایتمکله سا که ضبط ایتدرمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید فوت اولوب اراضی امیریه دن طاپو ایله متصرف اولدیغی تارلالری برموجب امر سلطانی اوغلی عمروه انتقال ایدوب لکن عمرو آخر دیارده بولنمغله عمرو طرفندن عمرو ایچون اقرباسی رأی حاکمله سائر مال موروثیله معا اول تارلالری ضبط وزراعت وحقوق ارضی هرسنه صاحب ارضه ویروب بومقوله هرسنه حقوق ارضی صاحب ارضه ویریلن تارلا آخره ویرلمکه امر سلطانی صادر اولمدین صاحب ارض مجرد عمرو آخر دیارده اولمغله اول تارلالری طاپو ایله آخره ویررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

اراضی امیریه دن طاپو ایله تارلایه متصرف اولان زید فوت اولوب انجق قزی هندی

ترك ایدوب متوفانك قزی طاپوی مثلیله المغه طالبه ایکن آخره ویرلمیوب قزینه ویریله دیو امر سلطانی صادر اولمشیکن سپاهیسی مجرد تارلا محلول اولمغله استدیکم کمسنه یه ویررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید طاپو ایله تصرفنده اولان میری تارلاسنی زرع ایدوب یشل چمن اولدقده بلا ابن فوت اولوب صاحب ارض تارلایی طاپو ایله آخردن عمروه ویردکده عمرو زیده اکینی قلع ایله دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * حصاده دك اجر مثلی ایله ابقا اولنور

زید اراضی امیریه دن برقاچ تارلالره طاپو ایله متصرف ایکن بلا ولد فوت اولمغله صاحب ارض اول تارلری عمروه طاپو ایله ویردکدنصکره زیدك لام قرنداشی هند مجرد زیدك لام قرنداشی اولمغله اول تارلالره مداخله یه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

اراضی امیریه دن برجامع ومدرسه یه وقف وتعیین اولنان یرلردن طاپو تمسکی ایله برقاچ تارلالره متصرف اولان زید بلا ولد فوت اولوب حق طاپو صاحبلرندن انجق اناسی هند موجوده اولوب امر سلطانی اوزره طاپو ایله المغه طالبه ایکن متولیسی هنده ویرمیوب خلاف امر سلطانی آخره تفویضه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده متولی اول تارلالری بکر و بشره ویرمش اولسه هند بکر و بشرك ویردکاری رسم طاپویی ویروب تارلالری امر سلطانی اوزره الوب زراعته قادره اولورمی * الجواب * اولور

زید اراضی امیریه دن طاپو ایله تصرفنده اولان تارلایی اذن صاحب ارضله شوقدر اقچه بدل مقابله سنده عمروه فراغ وقبض بدل ایتدکدنصکره بدل مثلندن نقصان ایله فارغ اولمشم دیو اول تارلایه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

برقریه ده طاپو ایله تارلایه متصرف اولان زید بلاولد فوت اولوب حق طاپو صاحبی کمسنه سی اولمامغله اهالی قریه دن تارلایه احتیاجی اولان عمرو طاپوی مثلیله صاحب ارضدن المغه طالب اولوب بومقوله محلول تارلا اهالیدن احتیاج صاحبنه ویریلوب اجنبی یه ویرلمیه دیو امر عالی صادر اولمشیکن صاحب ارض عمروه ویرمیوب خلاف امر آخر قریه اهالیسنه تفویضه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

صلحا فتح اولنان بلده اراضیسندن موات اولان برسنجاق اراضییی پادشاه اسلام حضرتلری اوجاقلق اولمق اوزره عمروه تملیك واحیایه اذن ویرمکله عمرو دخی اول اراضییی احیا ایلسه اراضی مرقومه خراجیه اولوب عمروك ملکی اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده زید فوت اولوب ورثه سی اول اراضییی زیدك سائر ترکه سی کبی ملکیت اوزره ضبطه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید وعمرو علی الاشتراك طاپو ایله متصرف اولدقلری اراضیدن خدایی نابت اولان میوه اغاجنی زید اذن صاحب ارضله اشلیوب بعده میوه سنی مستقلا المق استدکده عمرو زیده مجرد وجه محرر اوزره مشترك اراضیده اولمغله اول اراضینك اغاجنك میوه سنده

ساكه مشارك اولورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

برقريه اهاليسندن زيد ذمى نقض عهد ودار حربه لحاق ايدوب لحوقيله حكم اولنسه قريهٔ مذكوره سپاهيسى زيدك اولادى اولمامغله طاپو ايله تصرفنده اولان تارلالرينى طاپو ايله آخره ويرمكه قادر اولورمى *الجواب * اولور

زيد عمرو ايله على الاشتراك بر وقف تارلايه طاپو ومقاطعه ايله متصرفلر ايكن زيد فوت اولوب عمرو زيدك حصه سنى تغلبا ضبط ايلسه زيدك اوغلى بشر اول تارلالردن زيدك حصه سنى رأى متوليله عمرودن الوب ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

عرصه سى مقاطعه لو ارض ميرى وبناسى اذن صاحب ارضله ملكيت اوزره بنا اولنان دكانلرك مالكلرى اولان كمسنه لر عرصه نك مقاطعهٔ مثلنى ويروب بنانك طورماسى عرصه يه مضر دكل ايكن صاحب ارض مقاطعهٔ مثلندن شوقدر زياده ويرك والا بنايى قلع ايدك ديو اول كمسنه لره تعنتا بنالرينى قلع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد اراضى اميريه دن بر تارلايه متصرف ايكن فوت اولوب تارلايى امر سلطانى اوزره اوغلى عمرو ضبط ايتمك استدكده سپاهيسى بكر خلاف امر ديلديكم كمسنه يه ويررم ديو بغير وجه عمروى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

برقريه سپاهيسى زيد آخر قريه اهاليسنك اقچه لرينى الوب قريهٔ اولى مرعاسنده حيوانلرينى اوتلاتمغه اذن ويرمكله مزبورلر حيوانلرينى قريهٔ اولى مرعاسنده بغير حق كزدروب اوتلادر اولسه لر قريهٔ اولى اهاليسى مزبورلرى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

بوصورتده قريهٔ اخرى اهاليسى مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

بر تيمار قريه سى رعاياسندن اولان زيد قريهٔ اخرايه نقل ايدوب التمش سنه قريهٔ اخراده ساكن اولدقدنصكره فوت اولدقده قريهٔ اخراده تولد ايدوب حالا قريهٔ اخراده ساكن اولان اولادنه حالا اول تيمارك متصرفى عمرو مجرد تيمارم رعاياسى اولادندن اولمغله تيمارم قريه سنه نقل ايلك ديو جبره قادر اولورمى *الجواب * اولماز

برقريه اهاليسندن زيد قريهٔ اخرايه نقل ايدوب التمش سنه دن متجاوز قريهٔ اخراده ساكن اولدقدنصكره قريهٔ اولى سپاهيسى زيده قريهٔ اولى يه نقل ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك عمرو سپاهينك تيمارى طپراغنده برقاچ تارلاسى اولمغله زيد اول تارلالرك برقاچنى زراعت ايدوب برقاچنى زراعت ايتمامكله اوچ سنه متواليه بلاعذر تعطيل ايدوب بر موجب امر ودفتر قديمدن ويريله كلن حقوق ارض عمروه ويرماسه عمرو اول تارلالرى طاپو ايله آخره تفويض ايتمك استدكده زيد مجرد زراعت ايتدكلريمك حقوقلرينى ادا ايتمكله زراعت ايتمدكلرينى تفويضدن عمروى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

حمد وثنا اول ذات اجل واعلا حضرتلرينه لايق وسزادركه ياورئ توفيق وعنايتيله اشبو علوم شرع شريفدن بانقول (بهجة الفتاوى) نام كتاب جليلك طبع وتمثيلى دار الطباعة العامره ده حامئ حماى دين مبين ظل ظليل حضرت رب معين السلطان ابن السلطان السلطان ﴿عبدالمجيد خان﴾ افنديمز حضرتلرينك زمان ميمنت ضمانلرنده اولع البرايا الى افضال الرب البارى (محمد رجائينك) معرفت ونظارتيله بيك ايكيوز التمش التى سنه سى محرم الحرامى

اواخرنده ختام پذير اولدى